

**Ndose Kɔɔ Laka, Buku 'ba Tisaki ni Tɔɔ
to Lömu La'ja 'Ba Yësu Kurisitö Njere Ze**

Jur Modo 1998 Edition

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Tisaki.....	4
Tɔɔɔ	45
Matayo	77
Marako	108
Luka	127
Yowani	157
Nɔɔɔ 'Ba Bɔ Laja.....	184
Romo	215
1 Korinito	228
2 Korinito	240
Galatiya	248
Epeso.....	253
Pilipöyi.....	257
Kɔɔse.....	261
1 Tesalonika.....	264
2 Tesalonika.....	267
1 Timatiyo	269
2 Timatiyo	273
Tito.....	276
Pilemona.....	278
Ebere	279
Yakoba.....	288
1 Pütörö.....	292
2 Pütörö.....	296
1 Yowani.....	299
2 Yowani.....	303
3 Yowani.....	304
Yuda.....	305
Tileme.....	307

Tisaki

To'ba Dɔliŋɔ

1 Di bi tisaki mo Bɔko'ba o'ba mĩtɔɔ ni ti dɔliŋɔ.
 2 Tine dɔliŋɔ ŋgĩ du tara kinza bi tɔ mo, mandölu ma dɔ kiteli na kutu'bö dɔ matĩri 'ba mini. Kina Nyĩ Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba na koloma ɔ tilingere kebe bi dɔ mini. 3 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di bi kɔkɔ kēdi." Kina bi kɔkɔ kɔkɔ ŋgĩ. 4 Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka, na bo koza bi kɔkɔ yaga di ɔ mandölu. 5 Bo idēki bi kɔkɔ ɔ bi kēzē kina bo idēki mandölu nima ŋgĩ ɔ korɔndɔ. Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔgba.

6 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di a mɔtɔ kēdi mĩ zana mini 'dɔ koza mĩ mini yaga bi riyö." 7 Kina bo ko'dɔ a mɔtɔ koza mini ame bēri di ɔ ma koloma tɔɔ 'dɔ ka'di nima. Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 8 Bɔko'ba idēki wa nima ɔ mĩtɔɔ. Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔ riyö.

9 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di mini ma bēri nime kotɔtɔ kpēnni bi kɔtɔ, kina i'di yayi ma sari kɔdɔ." Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 10 Bo idēki yayi ma sari ɔ dɔyayi, kina bo idēki mini ma kotɔtɔ kpēnni bi kɔtɔ naga nima ɔ yöpö. Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka.

11 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di dɔyayi koja dɔkomali wa ma kēdi kōtu naga, dɔkomali wa ma kēdi kana ɔ 'jɔ ti ma kēdi kana 'bēnni ɔ dōngērĩ naga." Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 12 Dɔyayi oja dɔkomali wa ma kēdi kōtu naga, dɔkomali wa ma kēdi kana ɔ 'jɔ ti ma kēdi kana 'bēnni ɔ dōngērĩ naga 'dɔ lijē pili kana gɔ kinē lijē ga. Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka. 13 Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔ mota.

14 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di bi kɔkɔ kēdi mĩtɔɔ gɔ koza bi kēzē di ɔ korɔndɔ. I'di lijē kēdi ɔ akileme bi kēzē ti kɔkɔ kɔkɔ gbĩ ti tō'dö 'ba 'dɔ karama pili kisaki rōnni. 15 I'di lijē toyi bi di mĩtɔɔ kako dɔyayi." Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 16 Bɔko'ba i'di bi kɔkɔ löbu kēdi riyö. Bo i'di kada 'bēni ɔ ma löbu ɔ ŋere 'ba dɔ bi kēzē, tine nyepe 'bēni ɔ ŋere 'ba dɔ korɔndɔ. Kina bo ki'di kēlu ni gbĩ. 17 Bo i'di bi kɔkɔ naga nime mĩtɔɔ 'dɔ koyi bi dɔyayi 18 'dɔ kēdi ɔ ŋere 'ba dɔ bi kēzē ni ti korɔndɔ, gɔ koza bi kɔkɔ yaga di ɔ bi kölu. Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka. 19 Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔ sowo.

20 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di wa ame ga ti didi yimo ne konzi koso mĩ mini, kina i'di yali köpu ti kebe tɔɔ."

21 Kina Bɔko'ba ko'ba dɔkomali kuruku löbu 'ba mĩ mini ti wa mɔtɔ ga ame ti didi yimo ne ame ga pili kēdi

kele kebe mĩ mini ti dɔkomali yali pili. Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka. 22 Kina bo ko'dɔ yēyĩ zinnĩ, iya te, "Arake konzi kogba mĩ mini, kina yali gɔ kara konzi mĩ dɔyayi." 23 Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔ muyi.

24 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di dɔyayi koja dɔkomali yēri pili, yēri 'ba liŋɔ ti 'ba mökö, ti wa ma titi ma kēdi kele kebe bēri naga." Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 25 Bɔko'ba o'ba dɔkomali yēri 'ba liŋɔ pili ti 'ba mökö, ti wa ma titi ame ga pili kēdi kele kebe bēri mĩ dɔyayi naga. Bɔko'ba ti mĩ kēyĩ gɔ ame bo kɔŋgɔ 'deni kēdi laka.

26 Tine Bɔko'ba iya te, "I'di do'ba bilaka lesi kɔkɔ ze te, 'dɔ lijē kēdi ti kōzi kakpa dɔ kenze 'ba mĩ mini, dɔ yali ma kēdi köpu kebe tɔɔ, dɔ yēri 'ba liŋɔ ti 'ba mökö, pili dɔ wa ma kēdi kele kebe bēri mĩ dɔyayi naga." 27 Kina bo ko'ba bilaka lesi gɔ kinē abo 'ba Bɔko'ba 'dɔ lijē kēdi kɔkɔ bo tara. Bo o'ba lijē ɔ tɔkɔni ni ti 'ja. 28 Kina bo ko'dɔ yēyĩ zinnĩ, iya te, "Arake konzi kogba mĩ dɔyayi pili, kinda'bake kōzi kakpa 'ba dɔmo. Mi'di ye tēdi ti kōzi kakpa dɔ kenze 'ba mĩ mini, dɔ yali ma kēdi köpu kebe tɔɔ, dɔ wa pili ma ti didi ame ga kēdi kilingere mĩ dɔyayi." 29 Bo iya te, "Mi'di wa ame ga kēdi kana ɔ 'jɔ ne 'deni ziye mĩ dɔyayi pili gbĩ ti ma kēdi kana ɔ dōngērĩ naga ziye ɔ akonyo. 30 Tine zi yēri 'ba mĩ dɔyayi pili, ti yali ma kēdi köpu kebe tɔɔ, ti wa ma titi kēdi kele kebe bēri mĩ dɔyayi ame ga pili ti didi yimo ne, mi'di mbili wa ma kunzi 'deni zinnĩ ɔ akonyo." Kina ko'dɔ rōni ŋgĩ tara. 31 Bɔko'ba ŋgɔ wa ame ga pili bo ko'ba ne, kina bo ti mĩ kēyĩ gɔmo. Tine na dɔkɔpiyari kiteli dɔŋɔ kuyĩ rōni. Ama na ɔ tō'dö ma dɔ mod-ɔkɔtɔ.

2 Tine ote to'ba mĩtɔɔ ni ti dɔyayi 'deni pili ti wa mo ga ame bo kiyija ne. 2 Mĩ tō'dö dɔ modɔmoriyö tine Bɔko'ba ote ndɔkɔ pili abo ga ma bo ko'dɔ 'deni, na bo kindawo ɔ bo mĩ tō'dö nima. 3 Gɔ kö'du mo na bo ko'dɔ yēyĩ zi tō'dö dɔ modɔmoriyö koweli yaga ɔ tō'dö ma laka, römöyĩ mĩ kada nima na bo Bɔko'ba kindawo ɔ bo di pötö ndɔkɔ pili abo ga ame bo ko'dɔ 'ba to'ba wa pili ne. 4 Tisaki ame 'dɔ ki'di mĩtɔɔ ni ti dɔliŋɔ ko'ba rōni ne na kɔkɔ wa nima tara.

Mĩ kada ma ŋere Bɔko'ba ko'ba mĩtɔɔ ni ti dɔliŋɔ, 5 a mɔtɔ ɔ ŋgērĩ ni inza kina kupö ötu dē gbĩ römöyĩ bo i'di tɔɔ dē gba ka'di, kina kɔtɔ mɔtɔ inza gbĩ ma 'dɔ korɔndɔ yayi. 6 Tine mini oloma tunzu'di kako di mĩ yayi bēri kiya'ji dɔyayi. 7 Tine na ŋere Bɔko'ba kogba yayi di mĩ dɔyayi ko'ba ɔ bilaka, kina bo kome lili 'ba ti'di didi kano mo kina bilaka nima ŋgĩ ti didi yimo.

Nyaka 'Ba Edene

⁸ Tine na ɲere Bɔko'ba kidiyē nyaka mi Edene kapa kari yibi. Kina bo ki'di bilaka tōnē bo ko'ba ne koloma yimo yayi. ⁹ Bo i'di dɔkomali ɲgērī ma kinē kele ame ga kēdī kana dōngērī ma kele ɔ akonyo ne kōtu di mi yayi mi go bi nima yayi. Mi zana nyaka nima ɲgērī ēdī yayi ɔ ɲgērī 'ba ti'di didi tine mɔɔ ɔ ɲgērī 'ba ti'di 'dɔ tikali wa ma laka ni ti wa ma kēnyē. ¹⁰ Yōpō oga rōnī kɔɔ kebe mi Edene kiya'ji mi nyaka nima. Di gōnyī Edene yayi na koza dōnī sowo. ¹¹ Yōpō ma dɔgba mo na ɔ ame kidēki ɔ Pisona ne, ɔɔ 'bēnī kebe mi dɔyayi 'ba Awila. ¹² Gɔ bi nima na ti yamo ma kōbōkōbō ma laka kulōwō teyi gbī ti ama kato kele ti lele ma kinē kōbō naga. ¹³ Yōpō ma mi riyō mo na ɔ Giyona, ɔɔ 'bēnī kebe mi dɔyayi 'ba Kusa pili. ¹⁴ Tine yōpō ma mi mota mo na ɔ Idekele, ɔɔ 'bēnī kebe kapa Asura ma kari yibi. Yōpō ma mi sowo mo na ɔ Epurate.

¹⁵ Kina ɲere Bɔko'ba ki'di bilaka tōnē mi nyaka 'ba Edene yayi to'dɔ ndɔɔ yimo gbī tongo gɔmo. ¹⁶ ɲere Bɔko'ba ose gɔmo zi bo nima, iya te, "Dōngērī 'ba mi nyaka nime pili onyo ɔ dɔ ɲgōlō, ¹⁷ tine ɲgērī 'ba 'dɔ ti'di tikali wa ma laka ni ti wa ma kēnyē nima kinza konyo dē, ɔɔ konyo mi kada mo ɔ nima yɔ na kēdī kōlē ɲgī yaga."

¹⁸ Tine ɲere Bɔko'ba iya te, "Ele dē 'dɔ bo nime koloma ɲge kutu ni te, mēdī mo'dɔ lēpī bo ma koriya ti bo 'dɔ ko'dɔ ndɔɔ ti bo." ¹⁹ Kina Bɔko'ba kogba yayi di mi dɔyayi ko'ba dɔkomali yērī pili ɔ gɔmo ti yali pili ko'de kako zi bilaka tōnē 'dɔ kongo ɔɔ bo ti kidēki mōyī mo ga ɔ wa'di. Gɔ kō'du mo na mōyī ame ga pili bo kidēki wa naga nima timo ne na kɔɔ ɲgī ɔ mōyī mo ga. ²⁰ Kina bo nima koyi mōyī ɲgī dɔ yali pili kpaki ti yērī pili. Tine ma kɔɔ mɔɔ mo te inza du ɔ lēpī ma laka ame ɲgī 'dɔ ko'dɔ ndɔɔ ti bo.

²¹ Tine na ɲere Bɔko'ba ki'di tō'dō ma kinza kiya kindaba bo tōnē ɲgī. Kina ɔɔ bo nima kō'dō 'deni tara tine na bo kogba kɔɔ liye mo ma kɔɔ di kpa yaki mo kololi pōtō mo teyi. ²² Kina bo ko'ba liye tōnē bo kogba ne ɔ 'ja ko'de kako zi bo nima. ²³ Bɔ tōnē iya te, "Ee, ame na 'deni ɔ kilɲba di mi kilɲba ma, yida di mi yida ɔma, ti kidēki mōyī ni ɔ 'ja, rōmōyī ogba lako di ɔ bɔɔni."

²⁴ Gɔ kō'du mo na me 'dɔ kō'bō 'deni zi bɔɔni kēdī kēnyī di yaki 'bu ni ni ti mōnī, kari kodɔɔ rōnī ti 'ja 'bēnī kina lijē kpaki riyō 'deni ɔ a kɔɔ.

²⁵ Mi kada nima bo nima lijē ti 'ja mo nima kpaki ɔ go ɲbululu, tine rōnnī aya dē.

Tako 'Ba Lende Kēnyē

3 Murē na ɔ yērī ma kēnyē kandi kebe yērī ma laki mɔɔ ga ame pili ɲere Bɔko'ba ko'ba ne. Bo ititi 'ja nima, iya te, "Bɔko'ba iya ɲgī ziye ɔ ma laka tēgē kinza konyoke dōngērī 'ba mi nyaka nime dē?"

² 'Ja nima iya te, "Dōngērī 'ba mi nyaka nime pili dēdī donyo, ³ tine ɲgērī ma mi zana nyaka nime 'dē Bɔko'ba

iya te kinza donyo dē, kina kinza dosa ɔmo dē gbī. Dɔɔ donyo dēdī dōlē."

⁴ Murē iya zi 'ja nima, iya te, "Bētī na, olēke dē.

⁵ Bɔko'ba iya tara rōmōyī bo ikali ɔɔ konyoke kɔmoye ēdī kɔɔ kēdīke gbī kɔɔ bo Bɔko'ba tara tikali wa ma laka ni ti wa ma kēnyē."

⁶ Kina ɔɔ 'ja nima kongo ɲgērī tōnē ɲgī ɔ akonyo ma laka, kinē mo gbī ɔ ma kele, kina gbī ɔ ɲgērī ame kēdī ki'di wa tikali lende tine, lako ite'de ma kana mo ɲgī konyo, kina lako ki'di mɔɔ gbī zi mē'dē ni konyo.

⁷ Kina ɔɔ lijē konyo 'deni tine kōmōnnī ɔɔ ɲgī lijē kikali ma lijē kēdī ɔ go ɲbululu. Kina lijē kuru mbili kēlu ɲgī kutu'bō gōnnī.

⁸ Mi dɔkɔpiyari 'deni tine na lijē kuwō birɔ ɲere Bɔko'ba kēdī kilɲgere kebe mi nyaka yayi. Kina lijē kusu dōnnī ɲgī yaga di zi bo mi lōngō ɲgērī. ⁹ Tine ɲere Bɔko'ba idēki bo nima, iya te, "Ēdī yala?"

¹⁰ Bo iya te, "Muwō birɔ yī di mi nyaka bine na ma ɔ tikere rōmōyī mēdī ɔ go ɲbululu kina me musu dɔma yaga di ziyī."

¹¹ Bɔko'ba iya te, "Yē na kiya ziyī kiya te ēdī ɔ go ɲbululu? Dōngērī tōnē mose gɔmo ziyī miya te kinza konyo dē ne na konyo 'deni?"

¹² Bɔ nima iya te, "Ja nime ki'di lako tō bine ne lako i'di dōngērī nima 'deni zō monyo."

¹³ Kina ɲere Bɔko'ba kititi 'ja nima, iya te, "Wa'di na me ko'dɔ te ne?"

'Ja nima iya te, "Murē na ku'bōlu ma ki'di monyo."

Sōnō

¹⁴ ɲere Bɔko'ba ilende zi murē, iya te, "Gɔ kō'du nime ko'dɔ ne ni 'deni ti sōnō di mi lōngō yērī ma laki naga nime pili. Ti kele 'bēyī ti dɔ miyī. Ti konyo 'bēyī ɔ lupu mi kada 'ba loma 'bī pili. ¹⁵ Mēdī mi'di ye ko'jike ɔye ti 'ja nime. Mi lōngō kupō yī ti kō'bō ɔ ya ti 'bēnī. Lijē ti kututu dōyī kina ti kuyī kpēyī koga burutu lijē."

¹⁶ Tine Bɔko'ba iya zi 'ja nima, iya te, "Mēdī mi'di gomɔ ma lōbu kēdī ziyī mi lōyō, kina ti kōyō kole ɲgī ɔ ma kɔɔ ti gomɔ. Tine pele tara ni gba 'biri to'dɔko mē'dē yī. Kina bo ti kēdī ɔ bo dōyī."

¹⁷ Tine zi bɔɔni mo bo iya te, "Ebe kuwō dɔ 'ja 'bī ki'di konyo dōngērī nime mose gɔmo ziyī, miya te, kinza konyo dē ne. Gɔ kō'du mo sōnō ēdī 'deni mi yayi. Ti ko'dɔ ndɔɔ ti gomɔ ti'di yayi koja akonyo ziyī mi kada 'ba loma 'bī pili. ¹⁸ Yayi ti koja kono ti wuru kina ti konyo dɔyilo 'ba yī mōkō. ¹⁹ Ti ko'dɔ ndɔɔ ti tende 'ba rōyī ti'di yayi koja akonyo ziyī ɲbō kōmō mi kada 'bī kileki mi yayi nime kogba yī di yimo ne. Ni yayi na kina ti kileki gbī mi yayi."

Mōyī Awa

²⁰ Bilaka nima ɔ Adama ne idēki mōyī 'ja abo nima ɔ Awa, 'jɔ 'ba lende mo tēgē "Ma didi," rōmōyī lako na ɔ ma 'ba bilaka lesi pili. ²¹ Kina ɲere Bɔko'ba ko'dɔ kilaka ɔ bɔɔni zi Adama ni ti 'ja abo kusu gōnnī.

Toga Adama Ni

²² Tine njere Bako'ba omeri iya te, "Bilaka nime 'deni kɔɔ ze tikali wa ma laka ni ti ma kɛnyɛ. Ola bo dɛ kpe bine kinza bo kari koja kɔzi bo kite'de dɔngɛri ma 'ba ti'di didi nima ra gbi konyo kinza ki'di bo koloma kɔ'bɔ rɔ njburunburu." ²³ Kina bo koga Adama ni ngi yaga di mi nyaka 'ba Edene kari torɔ'dɔ yayi ma tɔnɛ kogba bo di yimo ne. ²⁴ Bo oga bilaka nima yaga di mi nyaka nima yayi kina bo ki'di malayika 'ba toda bi kapa ma kari yibi gbi ti mbele ma kɔbɔ rɔ pa'do kɔ'bɔ tuyi kpɛni kungungu dɔ bi toko toda bi di rɔ ngɛri 'ba ti'di didi nima.

Kayina Ni Ti Abele

4 Adama ni inda'ba dɔnni ti 'ja abo Awa kina lɔko kɔɔ kɔyɔ kole bɔɔni. Lɔko iya te, "Mo'ja kole 'deni ti kɔnyi 'ba Bako'ba." Kina lɔko kidɛki mɔyi mo ngi rɔ Kayina, ame kiya te "Mo'ja 'deni." ² Di pɔtɔ mo 'bɔwu na lɔko kɔyɔ lɔndɔ mo Abele. Tine Abele rɔ bɔ koda kamɔlɔ, Kayina 'ba bo rɔ bɔ korɔ'dɔ nyaka.

³ Mi kada mɔɔ tine na Kayina ko'de wa 'ba mi nyaka abo rɔ kpa kɔzi zi Bako'ba. ⁴ Abele o'de 'ba bo rɔ kole kamɔlɔ abo ame ga rɔ dɔ tapi ne, kumu ko'de bi ma lakalaka mo ga rɔ kpa kɔzi zi Bako'ba. Kina Bako'ba ti mi kɛyi rɔ Abele kuti gɔ kpa kɔzi ki'di mo, ⁵ tine ilagi yaga di rɔ Kayina ti kpa kɔzi ki'di ma 'ba bo. Gɔ kɔ'du mo na Kayina kɛnyi ngi rɔ 'diri koworo rɔni.

⁶ Bako'ba iya te zi Kayina, "Wa'di na ni rɔ 'diri tara gɔmo? Wa'di na koworo rɔyi kulɔwɔ tara gɔmo?" ⁷ Ma kɛdi ko'dɔ ra laka dɛne inza kuti gɔyi? Kina me dɔdɔ ko'dɔ dɛ laka lende kɛnyɛ orɔ dɔni 'deni nɔli kpadɔri 'bi, o'dɔkɔ 'dɔ ka'da yi ne tine ti ka'da bo ngi."

⁸ Kayina iya te zi bɔ lɔndɔ bo Abele, "Ako dari mi nyaka." Di mi nyaka yayi na Kayina kuyi kpɛni ngi dɔ lɔndɔ bo Abele kupɔ yaga.

⁹ Bako'ba ititi bo, iya te, "Lɔndɔ yi Abele ɛdi yala?" Bo iya te, "Mikali dɛ. Ma na rɔ mambilɛni 'ba lɔndɔ ma mo?"

¹⁰ Bako'ba iya te, "Gɔ wa'di na ko'dɔ wa nime te? Birɔ 'ba roma lɔndɔ yi udu 'deni di mi yayi njbɔ kɔmɔ mbili ma kɔɔ birɔ ame kɛdi kudu 'dɔ kopi dɔkolo mo ne. ¹¹ Usɔnɔ yi 'deni di mi yayi nime kobe kpɛni 'deni tuwɛ roma lɔndɔ yi di kɔziyi ne. ¹² Dɔdɔ korɔ'dɔ pele inza koja wa kpe ziyi. Ti koloma rɔ bɔ kinza liɔɔ tulɛ kebe mi dɔyayi."

¹³ Kayina iya zi Bako'ba, iya te, "Karama nime kodɔ dɔma ne 'deni ngi rɔ dɔ kiteli mɔ'nbɔ dɛ 'dɔ tombi mo. ¹⁴ Oga ma 'deni tɔne yaga di rɔ torɔ'dɔ yayi, kina gbi 'deni yaga di kɔmɔyi. Ma 'deni rɔ bɔ kinza liɔɔ tulɛ kebe mi dɔyayi, bɔɔ bɔɔ ame kondɔɔ tɔ ne ti kupɔ ma ngi."

¹⁵ Bako'ba iya te, "Inza tara, dɔdɔ bɔɔ mo kupɔ yi, mɛdi modɔ karama ma dɔ kiteli dɔmo njbɔ mi modɔmoriyɔ kpa dɔkolo mo."

Kina Bako'ba ko'dɔ kinɛ rɔ Kayina 'dɔ kota gɔmo di zi bɔɔ ame kondɔɔ timo ne di bi tupɔ mo. ¹⁶ Kina Kayina

kɛnyi ngi kari yaga di kɔɔ Bako'ba kari koloma mi dɔyayi mɔɔ kidɛki rɔ "Tulɛ" kapa Edene ma kari yibi.

Kupɔ Kayina

¹⁷ Kayina ni inda'ba dɔnni ti 'ja abo di yayi na lɔko kɔɔ kɔyɔ Enoka. Mi kada nima na Kayina kubɔ gawo koyi mɔyi kole abo Enoka dɔmo. ¹⁸ Kina Enoka kɔyɔ Irada, Irada ɔyɔ Mɛkuyɛlɛ, Mɛkuyɛlɛ ɔyɔ Mɛtusɛla, Mɛtusɛla ɔyɔ Lemeke. ¹⁹ Tine Lemeke ogbe 'ja riyo rɔ Ada ni ti Zila. ²⁰ Ada ɔyɔ Yabala, bo na rɔ yi liɔɔ 'ba ya ma kinda'ba kabi 'ba yeri kɛdi koloma mi rɔ kilaka naga. ²¹ Mɔyi lɔndɔ bo rɔ Yubala, bo na rɔ yi liɔɔ 'ba ya ame ga rɔ bɔ komba tɔmo gbi rɔ bɔ tome more ne. ²² Zila ɔyɔ Tubalakayina, bo na rɔ bɔ kuku wa pili di mi 'bilɛni ni ti yamo. Lɛmi bo mɔyi mo rɔ Nama.

²³ Lemeke oba zi 'ja abo ga, iya te, "Ada kpe ti Zila, uwɔke dɔma.

Ojeke mbili ye gɔ wa ma mɛdi miya. Mupɔ bilaka mɔɔ 'deni gɔ to'dɔ wɛtɔ rɔma.

Mupɔ yɔbi 'deni rɔmɔyi bo omba ma.

²⁴ Ne dɔdɔ topi dɔkolo Kayina kɛdi ti karama mi modɔmoriyɔ, dɔkolo 'ba Lemeke ti kɛdi ngi kulɔwɔ mi konzi."

²⁵ Di pɔtɔ tɔlɛ 'ba Abele nima Adama ni inda'ba dɔnni 'deni 'bɔwu ti 'ja 'bɛni, kina lɔko kɔyɔ kole ki'di mɔyi mo rɔ Sete, ame tɛgɛ "Oja gɔmo," rɔmɔyi lɔko iya te, "Bako'ba oja gɔ kole mɔɔ 'deni zɔ pɔtɔ Abele ame Kayina kupɔ ne." ²⁶ Kina Sete kɔyɔ kole ki'di mɔyi mo rɔ Enosa. Mi kada naga nima tine na 'jaa bilaka kisaki tidɛki mɔyi kɔɔ laka 'ba Bako'ba mi mɔtu ko'dɔ.

Kupɔ Adama

5 Kupɔ Adama ga na kɔɔ a nime te.

Mi kada ma Bako'ba ko'ba bilaka lesi, bo o'ba liɔɔ kɔɔ bo tara. ² Bo o'ba liɔɔ rɔ bɔɔni ni ma ti 'ja. Kina bo ko'dɔ yɛyi zinni kidɛki mɔyi dɔnni rɔ bilaka lesi.

³ Kina dɔdɔ Adama koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku riyo kɔɔ dɔmo 'butɛ mota (130) tine, bo ɔyɔ kole gbi kɔɔ kinɛ bo tara. Kina bo ki'di mɔyi mo rɔ Sete.

⁴ Di pɔtɔ tɔyɔ Sete nime, Adama oloma ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'bɔwu kuluku 'butɛ dɔɔmu dɔɔkɔɔ (800) bo kɔyɔ kole bɔɔni mɔɔ ga gbi ti yitɔti. ⁵ Mi kada ma bo kɛdi kɔlɛ tine kɔɔ kɔɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butɛ dɔɔmu dɔɔmota kɔɔ dɔmo 'butɛ mota (930).

⁶ Kina dɔdɔ Sete koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku riyo kɔɔ dɔmo muyi (105) tine, na bo kɔyɔ Enosa. ⁷ Di pɔtɔ tɔyɔ Enosa nime Sete oloma ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'bɔwu kuluku 'butɛ dɔɔmu dɔɔkɔɔ kɔɔ dɔmo modɔmoriyɔ (807) bo kɔyɔ kole bɔɔni mɔɔ ga gbi ti yitɔti. ⁸ Mi kada ma bo kɛdi kɔlɛ tine kɔɔ kɔɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butɛ dɔɔmu dɔɔmota kɔɔ dɔmo 'butɛ dɔɔmoriyɔ (912).

⁹ Kina dɔdɔ Enosa koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butɛ sowɔ (90) tine, na bo kɔyɔ Kenana. ¹⁰ Di pɔtɔ tɔyɔ Kenana nime Enosa oloma ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'bɔwu kuluku 'butɛ dɔɔmu dɔɔkɔɔ kɔɔ dɔmo 'butɛ dɔɔmu (815) bo kɔyɔ kole bɔɔni mɔɔ ga gbi

ti yitōtī. ¹¹ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu dɔmota kɔdɔ dɔmo muyi (905).

¹² Kina dɔdɔ Kenana koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku kɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē riyō (70) tine, na bo kōyō Makalele. ¹³ Di pōtō tōyō Makalele nime Kenana oloma 'bōwu ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku 'butē dōōmu dɔkɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ (840) bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ¹⁴ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu dɔmota kɔdɔ dɔmo 'butē (910).

¹⁵ Kina dɔdɔ Makalele koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku kɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē dōōmu (65) tine, na bo kōyō Yarada. ¹⁶ Di pōtō tōyō Yarada nime Makalele oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ 'bōwu kuluku 'butē dōōmu dɔkɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē mota (830) bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ¹⁷ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu dɔmoriyō kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ dōōmu (895).

¹⁸ Kina dɔdɔ Yarada koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku mota kɔdɔ dɔmo 'butē dɔmoriyō (162) tine, na bo kōyō Enoka. ¹⁹ Di pōtō tōyō Enoka nime Yarada oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ 'bōwu kuluku 'butē dōōmu dɔkɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē mota (800) bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ²⁰ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu dɔmosowɔ kɔdɔ dɔmo 'butē dɔmoriyō (962).

²¹ Kina dɔdɔ Enoka koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku kɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē dōōmu (65) tine, na bo kōyō Metosela. ²² Di pōtō tōyō Metosela nime Enoka ö'bō nduwē mī rɔ kodɔ'ba ti Bɔko'ba nɔbō kɔmɔ kɔkɔ kuluku modɔkɔkɔ (300), kina bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ²³ Kada 'ba loma 'ba Enoka pili kɔmɔ kɔkɔ kuluku modɔmoriyō kɔdɔ dɔmo 'butē dōōmu (365). ²⁴ Bo oloma kō'bō mī rɔ kodɔ'ba ti Bɔko'ba, kina tine bo ari kinda dē kpe bo ölu ngi liwo rōmōyī Bɔko'ba ogba bo 'deni.

²⁵ Kina dɔdɔ Metosela koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku mota kɔdɔ dɔmo 'butē mota dōōmu dɔmoriyō (187) tine, na bo kōyō Lemeke. ²⁶ Di pōtō tōyō Lemeke nime Metosela oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ 'bōwu kuluku 'butē dōōmu kɔdɔ dɔmo 'butē mota dɔmoriyō (782) bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ²⁷ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu dɔmosowɔ kɔdɔ dɔmo 'butē dōōmu dɔmosowɔ (969).

²⁸ Kina dɔdɔ Lemeke koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku mota kɔdɔ dɔmo 'butē mota dɔmoriyō (182) tine, na bo kōyō kole. ²⁹ Kina bo ki'di möyī mo rɔ Nowa, ame kiya te "Kɔnyi," rōmōyī bo iya te, "Kole nime ti ko'de kɔnyi zize di mī gomɔ 'ba ndɔkɔ ze ga ame dēdī do'dɔ mī yayi nime Bɔko'ba kusōnō 'deni ne." ³⁰ Di pōtō tōyō Nowa nime Lemeke oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ 'bōwu kuluku 'butē dɔkɔkɔ kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ dōōmu (595) bo kōyō kole bɔtɔni mɔtɔ ga gbī ti yitōtī. ³¹ Mī kada ma bo kēdī kōlē tine kɔmɔ kɔkɔ 'ba loma abo 'deni pili kuluku 'butē dōōmu kɔdɔ dɔmo 'butē riyō dōōmu dɔmoriyō (777).

³² Kina dɔdɔ Nowa koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ kuluku 'butē (500) tine, na bo kōyō kole mota rɔ Seme ni ti Ama ti Yepete.

Kada 'Ba Loma

6 Kina dɔdɔ bilaka lesi kara 'deni mī dɔyayi kōyō yitōtī tine, ² kole ame ga rɔ 'ba Bɔko'ba ne oŋgo yitōtī 'ba bilaka lesi ele ngi rɔ mbēmbē, kina lijē kako kigeli ma kele mo ga rɔ 'ja zinni. ³ Gɔ kō'du mo na Bɔko'ba kiya te, "Minza mola didi ma kpe koloma rɔ nɔburunɔburu mī bilaka, lijē yida rɔ 'ba dɔyayi na. Kada 'ba loma 'bēnni ti kɔrɔ nge kuluku riyō kɔdɔ dɔmo 'butē riyō (120)."

⁴ Mī kada naga nima kina gbī di pōtō mo kolowani 'ba bilaka mɔtɔ ga oloma mī dɔyayi, lijē na rɔ kupō kōyō 'ba kole 'ba Bɔko'ba ga ma ti yitōtī 'ba bilaka lesi. Lijē na koloma rɔ gongga ma dɔ kilēbī mī kada ma mɔlo tōnē ga.

⁵ Kina dɔdɔ Bɔko'ba kōŋgo lende kēnyē kirasi 'ba bilaka 'deni ngi rɔ mbēmbē mī dɔyayi tine, meri 'ba mī bilaka kō'bō ngi rɔ ma kōlu kote kada pili, ⁶ bo ti meri gɔ ame bo ko'ba bilaka ka le nderji ki'di mī dɔyayi ne. Kō'du mo kɔ'kɔ nɔbō kɔdɔ dōki'di bo ⁷ kina bo kiya te, "Mēdi mote dɔ bilaka naga nime mo'ba ne yaga di mī dɔyayi nime, kpaki ti dɔkomali yēri ti wa ma titi ti ma kēdi kele kebe mī dɔyayi bēri naga ti yali pili. Ma ti meri gɔ ame mo'ba lijē ka le nderji."

⁸ Tine Bɔko'ba ti mī kēyī rɔ Nowa.

Nowa

⁹⁻¹⁰ Ame na rɔ lende 'ba Nowa. Kole abo ga mota rɔ Seme ni ti Ama ti Yepete. Nowa na rɔ bɔ lende laka ame nge kɔkɔ kpōki di mī lōngō bilaka 'ba mī kada naga nima kinza lende kirasi mɔtɔ. Bo ö'bō nduwē mī rɔ kodɔ'ba ti Bɔko'ba. ¹¹ Tine ya ma laki pili lende kēnyē mo ga idari 'deni kɔmɔ Bɔko'ba, kōzī kasi ko'dɔ 'bēnni ogba mī dɔyayi 'deni ngi kpaki ti rōni. ¹² Bɔko'ba oŋgo dɔyayi irasi rōni 'deni ti lende kēnyē, rōmōyī loma 'ba bilaka 'ba dɔyayi pili 'deni ngi rɔ ma kēnyē.

¹³ Kina Bɔko'ba kilende zi Nowa, iya te, "Mo'dɔkɔ 'deni tote dɔ kupō bilaka lesi pili yaga, rōmōyī kōzī kasi ko'dɔ 'bēnni ogba mī dɔyayi 'deni. Gɔ kō'du mo mēdi mote dōnni kpaki yaga ti dɔyayi. ¹⁴ O'dɔ sorope ma löbu ziyi di mī ngērī ma kandi. Oke mī rō mo ga kolo yimo ti zibiti gbī kebe gɔmo yaga. ¹⁵ Sorope mo nima o'dɔ kɔzɔ a nime te. Gɔ ma kakpa mo i'di kēdi dɔkɔmɔ kumōgu kuluku riyō kɔdɔ dɔmo 'butē mota dɔmota (133). Gɔmo ma kō'bō mo i'di kēdi dɔkɔmɔ kumōgu 'butē riyō dɔmoriyō. Tiyōbu ma kari tɔrɔ mo i'di kēdi dɔkɔmɔ kumōgu 'butē dɔmota. ¹⁶ Ubō dɔmo kola bi gbōŋō mbowa mī lōngō dɔ ma tɔrɔ mo. O'dɔ kpadōri mo kebe yɔki mo. Oke mī rō ma kalo mo bi mota rɔ dɔ kudō'du.

¹⁷ Mēdi mī'di mini koso dɔyayi kote dɔ wa ma ti didi yimo naga nime dɔyayi bēri bine ne pili yaga. Wa 'ba mī dɔyayi nime pili ēdi kōlē yaga. ¹⁸ Tine mēdi mo'dɔ pɔri lōngō ze tiyi. Ni 'dɔ kēki mī sorope ti 'ja 'bi ti kole

'bī ga ti 'ja 'ba kole 'bī ga. ¹⁹⁻²⁰ Ogba dɔkomali wa ma ti didi yimo naga nime me rɔ riyoriyo tiyi mi sorope go lijje kɔmɔ. Ogba dɔkomali yali pili ti yeri mo ga ti wa ma titi ti ma kedī kele kebe beri mi dɔyayi naga. Ogba bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi. Dɔkomali wa naga nime pili rɔ riyoriyo 'di kēki kɔtɔ tiyi mi sorope go lijje kɔmɔ. ²¹ Ogba dɔkomali akonyo pili kikeki mi sorope ziyi gbi zinni."

²² Kina Nowa ko'dɔ ngi pili kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose gɔmo zi bo.

Mini Koso

7 Kina Bɔko'ba kilende zi Nowa, iya te, "Eki mi sorope ti bilaka 'bī ga pili, rōmōyi monɔgo 'deni ni na nge kɔtɔ kpōki rɔ ma laka di mi lōngō bilaka pili 'ba dɔyayi nime. ² Ogba di mi dɔkomali yeri ma kɔkɔ rɔ akumu naga nime modɔmoriyō pili rɔ riyoriyo, bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi. Tine ma kinza rɔ ma kɔkɔ rɔ akumu naga ogba bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi pili di mi dɔkomali lijje nima rɔ gɔmɔ. ³ Kina ogba di mi dɔkomali yali pili gbi modɔmoriyō rɔ riyoriyo 'dɔ lijje nima pili kɔmɔ rɔ dɔ kupō mi dɔyayi. ⁴ Di pōtō tō'dō dɔ modɔmoriyō kisaki di mi kada nime tɔne mēdi mi'di tɔrɔ ka'di mi dɔyayi kote kada kote korɔndɔ nɔbō tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ. Wa ma ti didi yimo naga nime pili mo'ba mi dɔyayi nime bine ne mēdi mote dɔmo yaga di mi dɔyayi." ⁵ Kina Nowa ko'dɔ ngi pili kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose gɔmo zi bo.

⁶ Mi kada nima mini koso kako dɔyayi ne, kɔmɔ kɔzɔ 'ba loma 'ba Nowa 'deni kuluku 'butē dɔmoriyō (600). ⁷ Kina Nowa ni ti 'ja abo ti kole abo ga kpaki ti 'ja 'ba kole abo ga kēki ngi mi sorope tɔmɔ di zi mini koso nima. ⁸⁻⁹ Tine dɔkomali yeri ma kɔkɔ rɔ akumu naga kpaki ti ma kinza rɔ ma kɔkɔ naga ti yali ni pili, dɔkomali wa naga nime eki pili mi sorope rɔ riyoriyo, bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose gɔmo zi Nowa. ¹⁰ Di pōtō tō'dō dɔ modɔmoriyō tine na mini koso kako ngi dɔyayi.

¹¹ Mi kɔmɔ kɔzɔ kuluku 'butē dɔmoriyō (600) 'ba loma 'ba Nowa mi tō'dō dɔ 'butē dōomu dɔmoriyō 'ba nyepe ma mi riyō tine na kɔmɔ mini lōbu ame ga pili bīci yayi beri ne kulōmō ngi yaga, bi gbōnō 'ba mītɔrɔ pili urōgō rōnni ngi yaga, ¹² tɔrɔ kinda'ba ta'di mi dɔyayi kote kada kote korɔndɔ nɔbō tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ. ¹³ Mi kada kɔtɔ mo nima na Nowa ni kēki ngi mi sorope ti 'ja abo ti kole mota abo ga, Seme ni ti Ama ti Yepete ti 'ja 'bēnni ga kpaki mota. ¹⁴ Dɔkomali yeri 'ba liɔɔ pili ti 'ba mōkō ti wa ma titi ti ma kedī kele kebe mi dɔyayi beri naga kpaki ti yali mo ga eki kɔtɔ tinni mi sorope. ¹⁵⁻¹⁶ Wa ame ga pili ti didi yimo ne me rɔ riyoriyo, bɔtɔni mo kɔtɔ ti 'ja mo teyi di mi dɔkomali mo ga pili rɔ gɔmo ako zi Nowa kēki kɔtɔ mi sorope ti bo kɔzɔ wa ma Bɔko'ba kose gɔmo zi bo. Kina Bɔko'ba kurōgō kpadōri 'ba sorope ngi teyi.

¹⁷ Mini nima oso nɔbō tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ mi dɔyayi, kina koso ngi kombi sorope kiyōkō tɔrɔ. ¹⁸ Mini ozoli rōni ngi kalo rɔ ma kēnyē kina sorope kiyōkō ngi koloma tilingere kebe dɔ mini. ¹⁹ Tine na kozoli rōni ngi

rɔ mbēmbē dɔ dɔyayi kalo kindiyɔ dɔ dōku ma lōbu 'ba dɔliɔɔ naga nime pili. ²⁰ Kina koto ngi nduwē tozoli rōni nɔbō kalo kindiyɔ dɔ dōku ma lōbu naga dɔkɔmɔ kumōgu modɔmoriyō. ²¹⁻²² Tine dɔkomali wa ame ga pili mi dɔyayi ti didi yimo ne olē 'deni kote, dɔkomali yali pili ti yeri mo ga kpaki ti bilaka lesi. Wa ame ga pili mi dɔyayi ti tawo yimo ne olē kote dōnni me yaga. ²³ Njere Bɔko'ba ote dɔ wa 'ba mi dɔyayi nime ame ga pili ti didi yimo ne me yaga, bilaka lesi kpaki ti dɔkomali yeri pili ti wa ma titi ma kedī kele kebe mi dɔyayi beri naga ti yali mo ga, bo ote dɔmo pili yaga di mi dɔyayi. Nowa na nge kɔmɔ ti ya ame ga ti bo mi sorope yayi ne.

²⁴ Mini nima o'bō rɔ ma koso dɔ dɔyayi nɔbō tō'dō mo dɔ kuluku mota (150).

Tulōku 'Ba Mini Koso

8 Tine Bɔko'ba edi nduwē komeri Nowa ni ti dɔkomali yeri 'ba mōkō kpaki ti 'ba liɔɔ ame ga ti bo mi sorope yayi ne. Kina Bɔko'ba ki'di lili ma kembe koloma tome mi dɔyayi, na mini ki'di ngi tulōku. ² Kɔmɔ mini lōbu ame ga bīci yayi kpaki ti bi gbōnō 'ba mītɔrɔ urōgō rōnni ngi teyi, kina tɔrɔ ma kedī ka'di koya ngi yaga. ³ Kina mini koloma ngi nduwē totɔ kari beri di mi dɔyayi. Di pōtō tō'dō dɔ kuluku mota (150) tine mini otɔ 'deni.

⁴ Mi tō'dō dɔ 'butē dōomu dɔmoriyō 'ba nyepe ma modɔmoriyō na sorope kari kikēti rōni dɔ dōku lōbu 'ba Ararata. ⁵ Kina mini koloma ngi nduwē rɔ totɔ nɔbō kōmō mi nyepe ma 'butē. Mi tō'dō ma dɔndende 'ba nyepe 'butē tine na dɔ dōku ma lōbu naga kinda yaga.

⁶ Di pōtō tō'dō dɔ 'butē sowɔ na Nowa kurōgō bi gbōnō 'ba sorope ma tōnē bo ko'dɔ ne ⁷ kina bo koja gora kari yaga. Tine gora ari kō'bō ē'bēni ngi nduwē tōpu kebe bi tɔ tɔne ga yayi nɔbō mini kulōku kote di dɔyayi. ⁸ Kina Nowa koja matukpuru 'bōwu kari tɔngɔ mo dɔdɔ mini otɔ 'deni kote di dɔyayi. ⁹ Tine matukpuru ari ko'ja bi mɔtɔ dē ame go ki'di ndini teyi. Kina matukpuru kileki ngi kari zi bo mi sorope rōmōyi mini edi gba mi dɔyayi pili. Nowa oja kōzi bo go matukpuru kɔtɔ kileki mi sorope gōni yayi. ¹⁰ Bo oloma ko'dɔ tō'dō 'bōwu dɔ modɔmoriyō na bo kileki koja matukpuru 'bōwu kari yaga. ¹¹ Mi dɔkɔpiyari 'deni tine na matukpuru kuyi dōni kileki kako zi bo mi sorope yayi ti mbili 'jōwu ma kunzi kpēni. Go kō'du mo na Nowa kikali ngi mini ulōku 'deni kote di dɔ dɔyayi. ¹² Bo oloma ko'dɔ tō'dō 'bōwu dɔ modɔmoriyō na bo koja matukpuru 'bōwu kari yaga. Ama tine matukpuru uyi dōni dē kpe kileki kako zi bo mi sorope.

¹³ Mi kɔmɔ kɔzɔ kuluku 'butē dɔmoriyō kɔdɔ dɔmo kɔtɔ (601) 'ba loma 'ba Nowa, mi tō'dō ma dɔndende 'ba nyepe ma dɔgba tine mini ulōku 'deni yaga di dɔ dɔyayi. Kina Nowa kunyē dɔ sorope kɔngɔ bi kari yaga tine, bo o'ja dɔyayi kēlē 'deni. ¹⁴ Mi tō'dō dɔ 'butē riyō dōomu dɔmoriyō 'ba nyepe ma mi riyō tine, dɔyayi elē 'deni kututu yaga. ¹⁵ Kina Bɔko'ba kilende zi Nowa, iya te, ¹⁶ "Dɔdɔ yaga di mi sorope ti 'ja 'bī ti kole 'bī ga ti 'ja 'ba kole 'bī ga. ¹⁷ Oja dɔkomali yali naga nima ti yeri

mo ga pili ti wa ma titi ti ma kēdi keke kebe mi dɔyayi bēri naga nima tiyi mi sorope yayi ne kɔɔ yaga 'dɔ lijē kari kara konzi kogba mi dɔyayi."

¹⁸ Kina Nowa kɔɔ yaga di mi sorope ti 'ja abo ti kole abo ga ti 'ja 'ba kole abo ga. ¹⁹ Dɔkomali wa ame ga kēdi kilingere keke mi dɔyayi ne, yēri pili rɔ gɔmo kpaki ti wa ma titi ti ma kēdi keke kebe mi dɔyayi bēri naga ti yali pili ɔɔ pili yaga di mi sorope gɔ kinē mo ga ma gege.

Akumu 'Ba Nowa

²⁰ Kina Nowa ko'ba bi 'ba akumu zi Bɔko'ba na bo kogba rɔ kɔɔkɔɔ di mi dɔkomali yēri ma kɔɔ rɔ akumu naga nima gbī ti yali mo ga koŋma rɔ akumu zi Bɔko'ba. ²¹ Kina ɔɔ Bɔko'ba kumē tato keke mo 'deni tine, bo iya ti mi bo, kiya te, "A mɔɔ minza musōnō yayi kpe gɔ lende ko'dɔ 'ba bilaka, rōmōyi meri 'ba mi bilaka lesi rɔ 'ba kō'du kēnyē kisaki mɔlo rɔ dɔ kole titi. A mɔɔ minza mote dɔ wa pili 'ba dɔyayi kpe kɔɔ ame mo'dɔ girī nime ne. ²² Dɔyayi ti koloma nduwē kō'bō ti kada 'ba tidiyē wa gbī ti kada 'ba tumu mo, kada 'ba bi kēyi gbī ti bi kututu, yē'bu gbī ti lɔwa kina kada gbī ti korɔndɔ."

Lōmu 'Ba Bɔko'ba

9 Kina Bɔko'ba ko'dɔ yēyi zi Nowa ni ti kole abo ga, iya te, "Arake konzi kogba mi dɔyayi. ² Dɔkomali yēri 'ba mi dɔyayi pili ti yali mo ga kpaki ti wa ma titi ti ma kēdi keke kebe mi dɔyayi bēri naga ti kenze 'ba mi mini ti kō'bō rɔ ma kere ye. Mi'di lijē pili 'deni kɔɔ kōziye. ³ Mi'di lijē 'deni kpaki ti mbili wa ma kunzi naga nime ziye rɔ akonyo tonyo mo. ⁴ Wa ma nge 'dɔ konyoke dē na rɔ yida ame gba ti roma mo rɔmo ne. Mota gɔmo rōmōyi didi ēdi mi roma. ⁵ ɔɔ bilaka mo koja didi 'ba lēpi nī, mēdi modɔ karama mo dɔ bo mo. Kuruku ame ga pili koja didi 'ba bilaka mēdi modɔ karama mo dɔmo rɔ tōlē. ⁶ Bɔɔ ame kupō bilaka lesi lēpi nī, ti bilaka mɔɔ kupō bo gbī tara. Ma Bɔko'ba mo'ba bilaka 'deni gɔ kinē ma 'ba Bɔko'ba. ⁷ Kina arake ti konzi kogba mi dɔyayi nime pili."

⁸ Bɔko'ba ilende gbī zi Nowa ni ti kole abo ga, iya te, ⁹ "Mēdi 'deni mo'dɔ lōmu ma mi lōngō ze tiye kpaki ti kupō ye ga ma di pōtō ye, ¹⁰ kina gbī ti dɔkomali wa ma ti didi yimo, dɔkomali yali pili ti yēri mo ga 'ba liŋɔ ti 'ba mōkō pili rɔ gōnni, dɔkomali wa konzi naga nime kɔɔ yaga di mi sorope kɔɔ tiyi ne. ¹¹ Mo'dɔ lōmu 'deni mi lōngō ze tiye a mɔɔ minza mote dɔ wa ma ti didi yimo naga nime kpe ti mini koso. A mɔɔ rɔ mini koso inza kako kpe kote dɔ dɔyayi yaga. ¹² Mēdi mi'di akileme 'ba lōmu ma nɔburunburu mo nime mo'dɔ mi lōngō ze tiye kpaki ti dɔkomali wa ma ti didi yimo naga nime nduwē kala gɔ kupō ma di yi'bōwu naga, ¹³ ti muruwō kanya ma azumuli mitɔɔ rɔ kinē 'ba pɔri ma, ma ti dɔyayi. ¹⁴ ɔɔ kiya te mi'di pɔli kutu'bō dɔ dɔyayi na kanya nime kileme rōni 'deni yimo, ¹⁵ mēdi momeri lōmu ma nime mo'dɔ 'deni tiye kpaki ti dɔkomali wa ma ti didi yimo naga nime ne nɔgi. Kina a mɔɔ rɔ mini koso

inza kpe kako kote dɔ wa ma ti didi yimo naga nime yaga. ¹⁶ ɔɔ azumuli ma kɔɔ 'deni kileme rōni mi pɔli mēdi momeri lōmu ma nɔburunburu ma nime mo'dɔ 'deni mi lōngō ze ma ti dɔkomali wa ma ti didi yimo naga nime mi dɔyayi pili ne nɔgi. ¹⁷ Ame na rɔ kinē lōmu ma mo'dɔ 'deni mi lōngō ze ma ti dɔkomali wa ma ti didi yimo pili."

Nowa Ni Ti Kole Abo Ga

¹⁸ Kole 'ba Nowa ame ga kɔɔ ti bo yaga di mi sorope na rɔ Seme ni ti Ama ti Yepete. Kole 'ba Ama na rɔ Kanana. ¹⁹ Kole mota 'ba Nowa naga nime lijē na rɔ yi liŋgi 'ba bilaka 'ba dɔyayi nime pili.

²⁰ Nowa rɔ bo korɔɔ nyaka, kina bo kidiyē mɔɔ kēdi ko'dɔ rɔ layi naga. ²¹ Mi kada mɔɔ na bo kuwē layi mo nɔgi kupō bo kō'dō rɔ gɔ nɔbululu mi rō kilaka abo. ²² Ama 'bu 'ba Kanana ako ko'ja 'bu ni rɔ gɔ nɔbululu, kina bo kari kiyōyō gɔmo zi lōndō bo ma riyō naga nima. ²³ Kina Seme ni ti Yepete kogba bɔngɔ nɔgi kuruwō dɔpora lijē kari ti gōnni kutu'bō dɔ sari 'ba rɔ 'bu nni, ti kōmōnni rɔ ma kuyi mōkō kinza lijē ko'ja ra.

²⁴ Kina ɔɔ Nowa kindiri 'deni di pōtō layi abo kikali wa ma kole abo ma titi ko'dɔ zi bo tine, ²⁵ bo iya te, "Sōnō kēdi dɔ Kanana. Bo ti kō'bō rɔ atɔli zi lōndō bo ga."

²⁶ Bo ileki gbī kiya te, "Akilēlu kēdi zi Bɔko'ba ma kongɔ gɔ Seme. Kanana ti koloma rɔ atɔli zi Seme. ²⁷ Bɔko'ba ki'di Yepete kara, kupō bo ga ti koloma ti bilaka 'ba Seme ga. Kanana ti koloma rɔ atɔli zi bo."

²⁸ Di pōtō mini koso nima Nowa oloma ko'dɔ kɔɔ kɔ 'bōwu kuluku modɔmōriyō (350). ²⁹ Mi kada ma bo kēdi kōlē tine kɔɔ kɔ abo 'deni pili kuluku 'butē dōmu dɔmosowɔ (950).

Kupō Nowa

10 Ame na rɔ kupō kole 'ba Nowa ga ma lijē Seme ni ti Ama ti Yepete kōyō di pōtō mini koso.

² Kole ma 'ba Yepete ga na rɔ Gomere ni ti Magogo ti Madayi ti Yawana ti Tubala ti Maseke ti Tirasa. ³ Kole ma 'ba Gomere ga na rɔ Asekenaza ni ti Ripata ti Togaruma. ⁴ Kole ma 'ba Yawana ga na rɔ Elisa ni ti Sepaniya ti Kupuriyō ti Rodo. ⁵ Ya naga nime lijē na rɔ yi liŋgi 'ba ya ma koloma dɔ kpa yōpō gbī mi dōōtu naga. Ame na rɔ kupō Yepete ga mi kpa gɔli mo ga ma koloma mi dɔliŋɔ 'bēnni ga ma gege kilende kpēnni ga pili rɔ 'beri'beri.

⁶ Kole ma 'ba Ama ga na rɔ Kusa ni ti Ezipeto ti Libiya ti Kanana. ⁷ Kole ma 'ba Kusa ga na rɔ Seyiba ni ti Awila ti Sabeta ti Rama ti Sabeteka. Kole ma 'ba Rama ga na rɔ Seba ni ti Dedana. ⁸ Kusa ari kōyō Nimoroda, ame bo na koloma dɔgba rɔ bo tigɔ ma ka'da yayi mi dɔyayi nime. ⁹ Bo na koloma rɔ riri ma dɔ kiteli kɔɔ Bɔko'ba tupō yēri. Gɔ kō'du mo na 'dɔ kēdi kiya te, "Kɔɔ Nimoroda rɔ riri ma dɔ kiteli kɔɔ Bɔko'ba bi tupō yēri."

¹⁰ Kpa yayi abo na kisaki di Babele kala Ereke keke Akada pili mi dɔyayi 'ba Babele. ¹¹ Di mi dɔyayi nima yayi na bo kari Asura kari kubō gawo 'ba Ninēwē ni ti

Robotayira ti Kala ¹² ti Resene mi löngö Ninewé ni ti gawo löbu 'ba Kala.

¹³ Ezipeto na köyö kupö bilaka naga nima kideki rɔ Ludiya ni ti Anama ti Laba ti Napetuma ¹⁴ ti Paterusa ti Kasulu ti Kurète ame kupö bilaka 'ba Pilisiya kɔɔ kako di teyi ne.

¹⁵ Kole ma dɔndende 'ba Kanana ga na rɔ Sidona ni ti Ete. ¹⁶ Kanana na gbɛ köyö kupö bilaka naga nima kideki rɔ Yebusa ni ti Amora ti Girigasa ¹⁷ ti Iwa ti Aruka ti Sina ¹⁸ ti Aruwa ti Zemara ti Amata. Kupö Kanana naga nime pili iyeyi rönni rɔ gege ¹⁹ kina dɔ maga 'ba e'be Kanana kala ngɛ di Sidona nɔbɔ kömɔ Gerara ngɔsi ngila Gaza di kapa ma kari dɔ ro'ɔ. Tine kapa ma kari yibi ala nɔbɔ kebe Sodomoni ni ti Gomora ti Adoma ti Zeboyimo nɔbɔ kömɔ ngɔsi ngila Lasa. ²⁰ Ame na rɔ kupö Ama ga mi kpa gɔli mo ga ma koloma mi dɔliɔ 'benni ga ma gege kilende kpenni ga pili rɔ 'beri'beri.

²¹ Seme bɔ löndö 'ba Yepete ni ma löbu na köyö kupö bilaka pili ame kideki rɔ Ebere ne. ²² Kole ma 'ba Seme ga na rɔ Elama ni ti Asura ti Arupakasada ti Ludu ti Arama. ²³ Kole ma 'ba Arama ga na rɔ Uzu ni ti Ulu ti Getere ti Mesa. ²⁴ Kole ma 'ba Arupakasada na rɔ Sela, kina Sela köyö Ebere. ²⁵ Ebere öyö kole riyö, möyi ma kɔɔ rɔ Pelege, ame kiya te "Rɔ koza," römöyi mi kada abo na bilaka 'ba dɔyayi koza minni. Möyi löndö bo na rɔ Yekotana. ²⁶ Kole 'ba Yekotana ga na rɔ Alimodada ni ti Selepa ti Azalamaweta ti Jera ²⁷ ti Adorama ti Uzala ti Dikala ²⁸ ti Obala ti Abimaye ti Seba ²⁹ ti Opira ti Awila ti Jobaba. Ya naga nime pili rɔ kupö Yekotana ga. ³⁰ Dɔyayi ma lijë koloma teyi na kala nɔbɔ di Mesa kömɔ Separa mi dɔyayi kurungu ma kileki kapa kari yibi.

³¹ Ame na rɔ kupö Seme ga mi kpa gɔli mo ga ma koloma mi dɔliɔ 'benni ga ma gege kilende kpenni ga pili rɔ 'beri'beri.

³² Ya naga nime na rɔ kupö kole 'ba Nowa ga mi kpa gɔli mo ga ma gege pili gɔ yi liɔngi mo ga. Kupö lijë na me kiyeyi röni mi dɔyayi di pötö mini koso rɔ bilaka 'ba dɔliɔ nime pili.

Babele

11 Ma dɔgba töné bine bilaka 'ba dɔliɔ nime pili ilende kpa nge kɔɔ, mi 'bö 'ba lende mo ga inza rɔ 'beri'beri. ² Kina dɔ bilaka lesi koloma 'deni rɔ tilaki kebe yibi tine, lijë ari kömɔ mi bi pɛpɛlɛ mi dɔyayi 'ba Babele kina lijë koloma ngɛ yayi. ³ Tine lijë ilende rɔ gɔ rönni, iya te, "Ako do'bake tö'bu gɔ dɔɔmake kele kandi."

Kina lijë ko'ba tö'bu ngɛ tine zibiti na rɔ wa 'ba 'dɔ to-ra kɔɔ mo timo. ⁴ Lijé iya te, "Ako do'bake gawo zize gbɛ ti teli ndende ma kakpa nɔbɔ kota mitɔɔ 'dɔ ki'di möyi ze kilébi kinza dita'bake ra kote mi dɔyayi pili."

⁵ Kina Bako'ba kako beri tonɔ gawo ti teli ndende nima bilaka naga nima ko'ba ne. ⁶ Na bo kiya ti mi bo, kiya te, "Ya naga nima lijë pili rɔ bilaka kɔɔ, kina lijë ilende kpa gbɛ nge kɔɔ. Ame na 'deni rɔ tisaki 'ba wa ma lijë kedí ko'dɔ kada kɔɔ. A kɔɔ ame lijë ko'dɔ kɔɔ to'dɔ mo inza konya dönni kpe. ⁷ Ako dari beri tudölo

mi kpenni yaga kinza lijë kuwö mi lende kiya 'benni ga ra kpe rɔ gɔ rönni."

⁸ Kina Bako'ba kiyeyi lijë ngɛ di yayi kita'ba kote mi dɔyayi nime pili lijë kola to'ba gawo töné. ⁹ Gɔ kö'du mo na kideki möyi mo rɔ Babele, ame kiya te "Kudölo," römöyi di yayi na Bako'ba kudölo mi kpa bilaka 'ba dɔyayi nime pili, kina di yayi na gbɛ bo kiyeyi lijë kita'ba kote mi dɔyayi nime ne.

Kupö Seme

¹⁰ Ame na rɔ kupö Seme ga. Kina dɔ Seme koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku riyö (100) tine, na bo köyö Arupakasada. Ama na 'deni rɔ riyö 'ba kɔɔ ma di pötö mini koso. ¹¹ Di pötö töyö Arupakasada nime bo oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku 'buté (500) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

¹² Kina dɔ Arupakasada koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota döomu tine, na bo köyö Sela. ¹³ Di pötö töyö Sela nime Arupakasada oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔmota kɔɔ dɔmota (403) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

¹⁴ Kina dɔ Sela koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota tine, na bo köyö Ebere. ¹⁵ Di pötö töyö Ebere nime Sela oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔmota kɔɔ dɔmota (403) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

¹⁶ Kina dɔ Ebere koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota dɔmosow tine, na bo köyö Pelege. ¹⁷ Di pötö töyö Pelege nime Ebere oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku modɔmota kɔɔ dɔmota 'buté mota (430) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

¹⁸ Kina dɔ Pelege koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota tine, na bo köyö Ru. ¹⁹ Di pötö töyö Ru nime Pelege oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku sow kɔɔ dɔmota modɔmosow (209) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

²⁰ Kina dɔ Ru koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota dɔmoriyö tine, na bo köyö Seruga. ²¹ Di pötö töyö Seruga nime Ru oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku sow kɔɔ dɔmota modɔmoriyö (207) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

²² Kina dɔ Seruga koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté mota tine, na bo köyö Nawura. ²³ Di pötö töyö Nawura nime Seruga oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku sow (200) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

²⁴ Kina dɔ Nawura koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ 'buté riyö döomu dɔmosow tine, na bo köyö Tera. ²⁵ Di pötö töyö Tera nime Nawura oloma 'böwu ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku riyö kɔɔ dɔmota 'buté döomu dɔmosow (119) bo köyö kole bɔɔni kɔɔ ga gbɛ ti yitöti.

²⁶ Kina dɔ Tera koloma 'deni ko'dɔ kɔɔ kɔɔ kuluku kɔɔ dɔmota 'buté riyö (70) tine, na bo köyö Abarama ni ti Nawura ti Arana.

Kupö Tera

²⁷ Ame na rɔ kupö Tera ga. Kole abo ga na rɔ Abarama ni ti Nawura ti Arana. Kole ma 'ba Arana na rɔ Lɔɔ.

²⁸ Arana ölä di mi gawo 'bënni Ura mi dɔyayi 'ba Babele gba kota 'bu nni këdi ti kômöni. ²⁹ Abarama ogbe Sarayi, tine Nawura ogbe 'ba bo rɔ Mileka nyiti 'ba Arana. Kole 'ba Arana mɔtɔ na gbɛ rɔ Yiseka. ³⁰ Tine löyö i'di rönɛ dë zi Sarayi lɔko rɔ gbɔ ngɛ rɔ kɔtɔ.

³¹ Tera ogba kole abo Abarama ni ti kole 'ba kole abo Lɔtɔ kole 'ba Arana ti Sarayi 'ja 'ba kole abo Abarama kënyi tinnɛ di Ura di mi dɔyayi 'ba Babele tari mi dɔyayi 'ba Kanana. Tine lijë ari kômö Arana na lijë koloma ngɛ kileke bina. ³² Tera ari kölë di Arana yayi ko'ja kɔmɔ kɔ 'ba loma abo këdi 'deni pili kuluku sowo kɔdɔ dɔmo muyi (205).

Dëki 'Ba Abarama

12 Bɔko'ba ilende zi Abarama, iya te, "Ënyi di mi dɔyayi 'be di mi löngö bilaka 'bi ga, di mi lijɔ 'ba 'bu yi kari mi dɔyayi ame mëdi mileme ziiyi ne. ² Ti mi'di kupö bilaka ma konzi kɔdɔ di miyi. Ti mo'dɔ yëyi ma laka ziiyi mi'di möyi yi kilëbi, 'dɔ këddi rɔ yëyi zi bilaka. ³ Ti mo'dɔ yëyi ma laka zi bilaka ame ga këdi ko'dɔ yëyi ziiyi. Tine ti mulömu bɔtɔ ma kulömu yi. Ti mo'dɔ yëyi ma laka tiyi pili dɔ bilaka 'ba dɔyayi."

⁴ Kina Abarama kënyi ngɛ kari kɔzɔ ma Bɔko'ba kiya zi bo tara. Kina Lɔtɔ ënyi gbɛ kari kɔtɔ ti bo. Mi kada nima Abarama kënyi di Arana ne kɔmɔ kɔ abo ëdi 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë riyö döömu (75). ⁵ Abarama ogba 'ja abo Sarayi ni ti Lɔtɔ kole 'ba löndö bo ti wa ame ga pili lijë këdi timo kpaki ti atɔli ame ga lijë ko'ja di Arana yayi ne tari timo mi dɔyayi 'ba Kanana.

Kina kɔdɔ lijë kômö 'deni mi dɔyayi 'ba Kanana yayi tine, ⁶ bo ari nduwë kebe mi dɔyayi nima njbö bo kômö ngila ngëri koro 'ba Mɔre mi Sekeme. Mi kada mo nima e'be Kanana ëdi gba koloma mi dɔyayi nima yayi. ⁷ Kina Bɔko'ba kileme rönɛ zi Abarama, kiya te, "Yayi nime na mëdi mi'di zi kupö yi ga." Kina Abarama ko'ba bi 'ba akumu yayi zi Bɔko'ba ame kileme rönɛ 'deni zi bo ne.

⁸ Di pötö mo tine na bo kolɔkɔ nduwë kari kapa dɔ ro'ɔ kari dɔyayi kurungu ma kileki kapa Betele ma kari yibi. Kina bo kari koga taya abo yayi mi löngö Betele ni ti Ayi. Betele kebe kapa ma kari dɔ rɔtɔ tine Ayi kebe kapa mo ma kileki yibi. Di yayi bo o'ba bi 'ba akumu gbɛ bo koloma tumötu Bɔko'ba di teyi. ⁹ Kina bo koloma tolɔkɔ ngɛ nduwë di yayi kari kapa dɔyayi 'ba Kanana ma kileki dɔ ro'ɔ.

Abarama Ari Ezipeto

¹⁰ Tine sëyi ma kënyë ari kila'ba ngɛ mi dɔyayi nima yayi. Gɔ kö'du mo na Abarama kari njbö Ezipeto 'dɔ toloma titi mbowa yayi. ¹¹ Kina kɔdɔ bo kari kômö 'deni dɔ maga 'dɔ tari ngɛ Ezipeto tine, bo iya zi 'ja abo Sarayi, bo iya te, "Ni na me keke kulöwö te, ¹² kɔdɔ Ezipeto ko'ja yi lijë ëdi kiya te ni 'ja ma na, kina lijë ti kupö ma ngɛ yaga kola yi koloma. ¹³ Iya zinni, iya te, ni lëmi ma na kina lijë ti kola ma moloma 'dɔ ko'dɔ ma laka gɔ kö'du 'bi."

¹⁴ Kina kɔdɔ bo kumu dɔ maga nima 'deni kɔdɔ Ezipeto tine, bilaka 'ba Ezipeto onɔ 'ja nima ele ngɛ rɔ ma kënyë. ¹⁵ Kina kɔdɔ turu ma löbu mɔtɔ ga 'ba bɔ dɔliɔ ma löbu 'ba Ezipeto nima ko'ja lɔko 'deni tara tine, lijë ari ngɛ kubɛ gɔ tele mo zi bo. Kina koto lɔko ngɛ kari lijɔ abo. ¹⁶ Gɔ kö'du mo na bɔ nima koloma ngɛ rɔ to'dɔ Abarama rɔ ma laka ki'di dɔtumumu 'ba kamölö ni ti banya teyi ti sa ni ti akaca gbɛ ti atɔli ni ti gamele.

¹⁷ Tine gɔ kö'du nima bo kogba Sarayi 'ja 'ba Abarama ne, na Bɔko'ba kodɔ kɔkɔ ma kinza kiya naga ngɛ dɔ bo kpaki ti bilaka 'ba mi lijɔ abo ga. ¹⁸ Kina bo koja laja gɔ Abarama, kiya teyi, iya te, "Wa'di na me ko'dɔ zö te ne? Gɔ wa'di na kiya dë zö te, lɔko 'ja 'bi na? ¹⁹ Gɔ wa'di na kiya te lɔko lëmi yi na ki'di mogba lɔko rɔ 'ja zö? 'ja 'bi na me, ogba lɔko kënyë kari yaga di bine."

²⁰ Bɔ dɔliɔ nima i'di lende mo zi bilaka abo ga kogba Abarama koja yaga di mi dɔyayi nima kari ti 'ja abo Sarayi kpaki ti wa ame ga 'deni rɔ 'ba bo ne.

Abarama Ni Ti Lɔtɔ

13 Kina Abarama kɔdɔ yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto ti 'ja abo kpaki ti wa ame ga pili rɔ 'ba bo ne. Lɔtɔ ari gbɛ kɔtɔ ti bo, lijë kari mi dɔyayi 'ba Kanana ma kileki kapa dɔ ro'ɔ. ² Tine Abarama 'deni rɔ bɔ wa ti dɔtumumu 'ba yëri ame ga pili rɔ 'ba lijɔ ne rɔ ma konzi gbɛ ti yamo rɔ mbëmbë. ³ Di yayi na bo kënyi nduwë tolɔkɔ kari yɔki Betele, njbö bo kari kômö gɔ bi ma tönë mi löngö Betele ni ti Ayi bo koga taya abo pa dɔpara teyi ne. ⁴ Gɔ bi nima na gbɛ tönë bo ko'ba bi 'ba akumu zi Bɔko'ba teyi, na bo kari kumötu Bɔko'ba yayi.

⁵ Lɔtɔ ma tönë kari ti Abarama ne ëdi 'deni gbɛ ti dɔtumumu 'ba yëri rɔ ma konzi ti bilaka ma 'ba bo ga. ⁶ Gɔ kö'du mo na gɔ bi inza kpe ngölö rönni di mi dɔyayi nima yayi 'dɔ toloma bi kɔtɔ, römöyi yëri 'bënni ga onzi 'deni ngɛ rɔ mbëmbë, gɔ bi 'ba mɔli kɔ dë kpe zinni todɔ'kɔ dönni teyi. ⁷ Kina lamo ku'du rönɛ ngɛ mi löngö bɔ koda yëri 'ba Abarama ga ti bɔ koda yëri ma 'ba Lɔtɔ ga.

Mi kada nima e'be Kanana ti e'be Pereze ga ëdi gba koloma mi dɔyayi nima. ⁸ Kina Abarama kilende zi Lɔtɔ, iya te, "Ze rɔ löndö, kinza di'di lamo dë këdi mi löngö ze ma ze tiyi ala gbɛ mi löngö bɔ koda yëri 'bama ga ma ti 'bëyi. ⁹ Dɔyayi na me pili kômöyi, oza røyi gbɔ yaga di rɔma. Oza kapa ma ko'dɔkɔ, kɔdɔ ko'dɔkɔ tari dɔ kapa gali ti mileki 'bama te dɔ kapa dörɛ. Ne ala ari te dɔ kapa dörɛ ti mileki 'bama te dɔ gali."

¹⁰ Lɔtɔ ombi kômöni konggɔ yayi ame pili mi bi kilëdë 'ba kpa yöpö Yaradene njbö kala Zora na ti mini teyi rɔ mbëmbë kɔzɔ nyaka 'ba Bɔko'ba tönë mi Edene, gbɛ kɔzɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. Wa nime mɔlo gba kota kinza ma Bɔko'ba kote dɔ Sodomoni ni ti Gomora dë. ¹¹ Kina Lɔtɔ koza 'ba bo rɔ yayi ame pili mi bi kilëdë 'ba yöpö Yaradene, na bo kënyë kari ngɛ nduwë kapa ma kileki yibi. Toza rɔ ma ya riyö naga nime koza rönni na kɔzɔ wa nima tara. ¹² Abarama oloma 'ba bo mi dɔyayi 'ba Kanana, tine Lɔtɔ ari 'ba bo koloma mi löngö gawo ma mi bi kilëdë naga nima, kina bo kari koga taya abo

ngɔsi ngila Sodomo. ¹³ Tine bilaka 'ba mī gawo nima lende kényé mo ngi ɔ dɔ kiteli kɔmɔ Bɔko'ba.

Abarama Ĕnyé Eborona

¹⁴ Di pötö Lɔtɔ kari 'deni tine na Bɔko'ba kilende zi Abarama, iya te, "Di mī gɔ bi nima kēddī teyi ne, ombi kōmōyī kōngɔ bi toko dɔ kapa 'ba bi pili. ¹⁵ Yayi nime kōngɔ ne mēdi mī'di pili ziyī ti kupō yī ga 'dɔ kō'bō n̄buru ɔ è'bī. ¹⁶ Ti mī'di kupō yī ga konzi kɔzɔ lupu 'ba dɔyayi. ɔdɔ bɔ mo kitētē lupu 'ba mī dɔyayi nime 'deni kote tine na bo ti kɔ'ba 'jaa titētē kupō yī ga. ¹⁷ Ĕnyi kil-ingere kote mī dɔyayi nime pili rōmōyī mēdi mī'di ziyī."

¹⁸ Kina Abarama kolɔ taya abo ngi kari ngila ngērī koro 'ba Mamore mī Eborona. Kina bo kari ko'ba bi 'ba akumu yayi zi Bɔko'ba.

Aka'da 'Ba Abarama

14 Mī kada 'ba Amrapela n̄ere 'ba Babele ni lījē ti Ariyɔko n̄ere 'ba Elesara ti Kedarolamera n̄ere 'ba Elama ti Tidala n̄ere 'ba Goyima, n̄ere sowɔ naga nime ² alo ya dɔ Bera n̄ere 'ba Sodomo ni lījē ti Birasa n̄ere 'ba Gomora ti Sinaba n̄ere 'ba Adoma ti Semebere n̄ere 'ba Zeboyimo ti n̄ere 'ba Bela ame kīdēkī mōyī mo gbī ɔ Zora ne. ³ N̄ere muyī naga nime inda'ba mīnnī kodɔ'ba rōnnī kpa ya mī bi kīlédē 'ba Sidimi ame 'deni le'jete ɔ Pöpö Mēlō ne. ⁴ Kɔmɔ kɔzɔ mo 'deni 'butē d̄morīyō ame Kedarolamera na koloma ɔ bɔ dōnnī pili. Tine mī kɔmɔ kɔzɔ ma 'butē d̄ɔmota na lījē kényī tonyo burutu bo.

⁵ Mī kɔmɔ kɔzɔ 'butē d̄mosowɔ na Kedarolamera ni ti n̄ere ame ga ti bo ne kalo ti bɔ ya 'bēnnī ga ka'da e'be Repa ga di Asetoro Karanayima, kina gbī ti e'be Zuza ga di Ama ti e'be Eme ga di mī bi pēpēlē 'ba Kiriyatayima ⁶ ti e'be Ori ga di dɔ kurun̄gu 'ba Edome koga gɔmo n̄bō kala Eleparana kapa ma kari yī mōkō. ⁷ Kina lījē kuyī kpēnnī 'bōwu di yayi kileki kari te mī Kadesa ame kīdēkī mōyī mo pa ɔ Enemisapata ne. Di yayi na lījē ka'da e'be Amaleke ga pili di mī dɔyayi 'bēnnī gbī ti e'be Amora ame ga koloma 'bēnnī mī Azazona Tamara ne.

⁸ Kina n̄ere 'ba Sodomo ni ti 'ba Gomora ti 'ba Adoma ti 'ba Zeboyimo ti 'ba Bela ame gbī kīdēkī ɔ Zora ne kotɔtɔ bɔ ya 'bēnnī ga ngi kari kpa ya mī bi kīlédē 'ba Sidimi. ⁹ N̄ere muyī naga nime alo ya dɔ n̄ere ma sowɔ ame ga ɔ Kedarolamera n̄ere 'ba Elama ni lījē ti Tidala n̄ere 'ba Goyima ti Amrapela n̄ere 'ba Babele ti Ariyɔko n̄ere 'ba Elesara. ¹⁰ Tine bi kīlédē 'ba Sidimi mo nima ngi lɔ ti gö 'ba zibiti. Kina ɔdɔ n̄ere 'ba Sodomo ni ti 'ba Gomora kēdi ko'dɔ tiraɲa yaga di zi ya tine, lījē ila'ba ngi mī gö tōnē ga. N̄ere ma mota na n̄ge kolɔ kɔmɔ kari dɔ kurun̄gu.

¹¹ Kina n̄ere sowɔ naga nima kolɔ wa ame ga pili mī Sodomo ni ti Gomora ne ngi kpaki ti wa ma konyo kari timo. ¹² Lījē inda'ba Lɔtɔ kole 'ba löndö 'ba Abarama ma tōnē kēdi koloma Sodomo yayi ne ngi gbī kpaki ti wa mo ga kari timo. ¹³ Tine bɔ mɔtɔ ame kɔmɔ di mī ya nima na kako kiya lende mo zi Abarama bɔ Ebere tōnē

kēdi koloma ngila ngērī koro 'ba Mamore e'be Amora ne. Mamore ni ti löndö bo ga Esekole ni ti Anera na kind'a'ba mīnnī 'deni ti Abarama.

¹⁴ Kina ɔdɔ Abarama kuwö 'deni kiya te inda'ba kole 'ba löndö bo 'deni kɔzɔ a nima tara tine, na bo kotɔtɔ bɔ to'dɔ ya abo ga ame pili mī lin̄ɔ abo yayi ne ngi. Lījē ēdi pili kuluku modɔkɔkɔ kɔzɔ d̄mō 'butē d̄ōmō d̄ɔmota (318). Kina lījē kari tozi gɔ ya naga nima n̄bō kōmō Dana. ¹⁵ ɔ mī korɔndɔ 'deni tine na bo koza bila-ka abo ga ɔ d̄ɔtumu kuru dɔ ya naga nima ko'dɔ ya timo ka'da koga gɔmo n̄bō kala Oba kapa Damaseke ma kileki dɔ tugbu kɔzɔ. ¹⁶ Kina bo kotɔtɔ wa ame ga pili ya naga nima kolɔ ne kileki timo gbī ti Lɔtɔ kole 'ba löndö bo ti wa mo ga ti 'ja ma kind'a'ba kpaki ti 'bɔki mɔtɔ ga.

Abarama Ni Ti Malekisedeke

¹⁷ Di pötö tileki 'ba Abarama di bi ta'da n̄ere Kedarolamera ni na n̄ere 'ba Sodomo kari turē dɔ bo mī bi kīlédē 'ba Sawe ame kīdēkī mōyī mo gbī ɔ bi kīlédē 'ba n̄ere. ¹⁸ Kina Malekisedeke n̄ere 'ba Salema ame bo gbī ɔ bɔ akumu 'ba Bɔko'ba ma mītɔzɔ ne kako ti maɲ-golɔ'ba ni ti layi ¹⁹ ko'dɔ yēyī dɔ Abarama, kiya te, "Bɔko'ba 'ba mītɔzɔ ame ko'ba mītɔzɔ ni ti dɔyayi ne ko'dɔ yēyī zi Abarama. ²⁰ Akīlēlu kēdi zi bo Bɔko'ba 'ba mītɔzɔ ame ki'di yi ka'da bɔ ya 'bī ga ne."

Kina Abarama ki'di kapa ma 'butē 'ba wa pili zi Malekisedeke.

²¹ N̄ere 'ba Sodomo nima ilende zi Abarama, iya te, "Īleki bilaka ma ga zö, tine wa naga nima pili ogba ziyī."

²² Tine Abarama ileki d̄mō zi n̄ere 'ba Sodomo nima, iya te, "Mulömu ɔmɔ kɔmɔ n̄ere Bɔko'ba 'ba mītɔzɔ bɔ ko'ba mītɔzɔ ni ti dɔyayi, ²³ a mɔtɔ minza mogba alato 'bī ala kabi 'ba wari 'bī ala è'bī ma kɔzɔ mɔtɔ te, kinza kari kiya ra te, 'Ma na mī'di Abarama ɔ bɔ mɔri.' ²⁴ Minza mogba è'bī ma kɔzɔ mɔtɔ te, tine n̄ge ɔ wa ame ga bilaka ma ga konyo 'deni. Ne i'di bɔ kɔri ma ga Anera ni ti Esekole ti Mamore kogba bi gomɔ 'ba rōnnī."

Lömu Ti Abarama

15 Di pötö mo na lende 'ba Bɔko'ba kako zi Abarama ti nyī ko'de dɔ bo, iya te, "Abarama, kinza kere dē. Ma na ɔ makētī 'ba titata yi di zi wa ma kényē. Mēdi mī'di kpa kōzī ziyī ɔ mbēmbē."

² Tine Abarama ileki d̄mō, iya te, "Yö, n̄ere Bɔko'ba, lende laka wa'di na ti kpa kōzī 'bī mo nima ko'dɔ zö ko'ja mö'bō 'deni ngi kinza kole ɔzɔ ne ya? Bɔ ma kēdi kari kind'a'ba apötö ma na ngi ti kēdi ɔ Elizara 'ba Damaseke nime. ³ I'di kole ɔzɔ dē gbī zö yɔ, atɔli nime köyö mī lin̄ɔ ma ne na ngi kēdi kari kind'a'ba apötö ma."

⁴ Kina bo kuwö Bɔko'ba kilende 'bōwu zi bo, iya te, "Atɔli nima inza kind'a'ba apötö yi. Kole 'ba gbagba yi na ko kēdi kind'a'ba apötö yi."

⁵ Kina Boko'ba koto bo kari yaga, iya te, "Ombi komöyī mītrɔɔ kiyɔɔ tītētē kēlu naga nime te, kupō yī ga na ti konzi tara."

⁶ Abarama i'di dɔ bo gɔ lende 'ba Boko'ba kina me ki'di Boko'ba kīdēkī Abarama rɔ bɔ lende laka. ⁷ Boko'ba ilende zi bo, iya te, "Ma na rɔ Boko'ba ame ko'de yi di Ura di mī dɔyayi 'ba Babele 'dɔ ti'di yayi nime ziyī gɔ kēddī rɔ bɔ dɔmo."

⁸ Abarama iya te, "Yō, ɲere Boko'ba, ti mikali tondo ma mēdī moloma rɔ bɔ dɔmo?"

⁹ Boko'ba iya te, "O'de rokɔ sa ti rokɔ banya ti kole kamölö, yērī naga nime pili rɔ ma kɔmɔ kɔ mo ga ɲge gba mota ti matukpuru gbī ti kole matukpuru."

¹⁰ Kina Abarama ko'de yērī naga nime kumu kotopa yīmo riyō, bo kiyija kapa mo ga pili rɔ ma koriya mindalo riyō rɔ lömu löngö lijē ti Boko'ba. Tine bo otopa mī yali mo ga dē. ¹¹ Raŋga ako ko'dɔkɔ togɔ yida naga nima, tine Abarama oga lijē ɲgi yaga di teyi.

¹² Kina dɔɔ kada kēdī kōsō 'deni tine na tō'dō ma kinza kiya kinda'ba Abarama ɲgi. Mandölu ma dɔ kiteli utu'bō bo ɲgi gbī ti tikere ma mbēmbē. ¹³ Kina Boko'ba kilende zi bo, iya te, "Rɔ ma laka kupō yī ga ti koloma rɔ bɔ löwō mī dɔyayi löwō. Lijē ti koloma rɔ atɔli yayi ko'dɔ kɔɲɲi rōnnī ɲbō kɔmɔ kɔ kuluku modɔmota (400). ¹⁴ Tine ti modɔ karama dɔ bilaka 'ba dɔyayi mo naga nima ko'dɔ kɔɲɲi rōnnī ne. Kina dɔɔ lijē kēdī kɔdɔ 'deni yaga di mī dɔyayi löwō nima, lijē ti kogba wa ɲgi tinnī rɔ mbēmbē. ¹⁵ Ne 'bēyi ti kari è'bi 'jaa liya zi 'bu yī ga ti mī kēyi. Ti kusu yi 'jaa ndɔ ko'ja köndē è'bi 'deni kote. ¹⁶ Kupō yī ga ti kileki 'jaa kako bine mī kada 'ba kupō ma mī sowɔ ma koloma mī dɔyayi löwō nima yayi rōmōyi minza moga e'be Amora ga titi yaga di bine, tine 'jaa ɲbō dɔɔ lende kirasi 'bēnnī 'deni rɔ mbēmbē 'dɔ kɔdɔ karama mo dōnnī."

¹⁷ Kina dɔɔ kada kōsō 'deni gɔ bi kölu tine, na Boko'ba kako ɲgi ti kete pa'do ti pa'do dɔ kali kako ɲgi kudō kebe mī löngö yida naga nima. ¹⁸ Mī kada nima na Boko'ba ko'dɔ lömu ti Abarama, iya te, "Mi'di yayi nime 'deni pili zi kupō yī ga, kisaki molo di kpa dɔ maga 'ba Ezipeto kala kpa yöpö 'ba Epurate, ¹⁹ ame rɔ dɔyayi 'ba bilaka naga nima kīdēkī rɔ Kene ti Keneze ti Kadamono ²⁰ ti Ete ti Pereze ti Repa ²¹ ti Amora ti Kanana ti Giri-gasa kina gbī ti Yebusa."

Sarayi Ni Ti Agara

16 Sarayi 'ja 'ba Abarama öyö kole ma kɔɔ te dē du zi bo. Tine loko edī ti atɔli 'bēnī yayi rɔ yītō 'ba Ezipeto kīdēkī möyi mo rɔ Agara. ² Kina loko kilende zi mē'dē nī Abarama, iya te, "Boko'ba na me ko'ɲɲɲ ma 'deni kinza tōyō kole. Atɔli ma nima ö'dō timo, mɔɔga loko na ti köyö kole zō."

Kina Abarama kutī ɲgi gɔ lende 'ba Sarayi nima. ³ Di pötö ma Abarama koloma 'deni ko'dɔ kɔmɔ kɔ 'butē mī dɔyayi 'ba Kanana tine, na 'ja abo Sarayi ki'di atɔli 'bēnī Agara yītō 'ba Ezipeto nima ɲgi rɔ 'ja zi bo.

⁴ Abarama ö'dō ti Agara kina kɔmɔ ɲgi.

Kina dɔɔ loko kɔɲɲ 'deni loko kɔmɔ kɔɔ wa nima tara tine, loko ɲgi rɔ dɔ kombi kebe tonɲɲ Sarayi ɲgi

kɔɔ wa ma yawa. ⁵ Sarayi iya zi Abarama, iya te, "Ee, lende kēnyē nime ko'dɔ rɔma ne ti kileki döyī. Ma na tōnē mi'di atɔli ma nime ziyī, kina me loko ko'ja 'deni loko kɔmɔ, loko onɲɲ ma 'deni ɲgi kɔɔ wa ma yawa. Boko'ba ko'dɔ burē nime mī löngö ze tīyī, dɔɔ 'ba yē na laka."

⁶ Tine Abarama ileki zi Sarayi, iya te, "Loko atɔli 'bī na, nī ti közi kakpa dōnī. O'dɔ loko ɲgi kɔɔ wa ma ko'dɔkɔ to'dɔ mo tara."

Kina Sarayi koloma ɲgi to'dɔ Agara rɔ ma kēnyē, na Agara kēnyī kiriɲa ɲgi di zini.

Malayika Ni Ti Agara

⁷ Malayika 'ba Boko'ba ari kondɔɔ ti Agara di kpa daa di mī mökō gɔ kari kari Surō, ⁸ kilende zini, iya te, "Agara atɔli 'ba Sarayi, ako di yala kina eddī kari yala?"

Loko iya te, "Mēdī miriɲa di zi Sarayi bɔ dɔma."

⁹ Malayika nima iya zini, iya te, "Ileki kari zi Sarayi bɔ döyī kuwō dōnī."

¹⁰ Kina malayika kileki gbī kiya te, "Mēdī mi'di kupō yī ga kara konzi rɔ mbēmbē bi 'ba tītētē mo konya dɔ.

¹¹ Kole nima miyi ne eddī köyö rɔ kole bɔtɔnī kīdēkī möyi mo rɔ Yisamele, ame kiya te 'Boko'ba uwō 'deni,' rōmōyi Boko'ba uwō lisa 'bī 'deni. ¹² Bo ti koloma rɔ kuruku kɔɔ akaca 'ba mökō naga tara. Bo ti koloma kö'bō rɔ ya ti bilaka pili kina bilaka pili ti kö'bō gbī rɔ ya ti bo. Bo ti koloma 'beri yaga di mī löngö wado abo ga pili."

¹³ Agara ititi rōnī, iya te, "Boko'ba na me ɲgi mo'ja rɔ ma laka? Mēdī moloma gba rɔ ma kīdīdi di pötö mo ne?"

Gɔ kö'du mo na loko kīdēkī möyi Boko'ba ame kileme rōnī zini ne rɔ "Boko'ba ma kɔɲɲ ma." ¹⁴ Kina ma 'dɔ ki'di bilaka kīdēkī möyi daa nima mī löngö Kadesa ni ti Berede ne rɔ "Daa 'ba bɔ didī ame kɔɲɲ ma ne."

¹⁵ Agara öyö kole zi Abarama kina bo ki'di möyi mo rɔ Yisamele. ¹⁶ Mī kada mo nima kɔmɔ kɔ 'ba Abarama edī 'deni kuluku kɔɔ kɔdɔ dɔmo 'butē mota döömu dɔkɔkɔ (86).

Lömu Ti Yēyi

17 Kina dɔɔ kɔmɔ kɔ 'ba Abarama kēdī 'deni kuluku kɔɔ kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ döömu dɔ-mosowɔ (99) tine, na Boko'ba kileme rōnī zi bo, iya te, "Ma na rɔ Boko'ba bɔ tigɔ dɔ kiteli. Uwō dɔma, kina ö'bō nduwē to'dɔ wa ma kodɔɔ gɔ kɔmɔ ma. ² Mēdī mo'dɔ lömu ma tīyī mi'di kupō yī ga konzi rɔ mbēmbē."

³ Kina Abarama kudē dɔ bo bēri mēmē mo kosa yayi. Boko'ba iya te, ⁴ "Mo'dɔ lömu ma 'deni tīyī, ti kēddī rɔ 'bu löbu 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ⁵ Möyi yī inza kpe rɔ Abarama, tine 'deni rɔ Abarayama, ame kiya te "Bu 'ba dɔ'be,' rōmōyi mo'dɔ yi 'deni rɔ 'bu löbu 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ⁶ Ti mi'di kupō ma konzi kɔdɔ di miyi mɔɔ ga koloma rɔ bɔ dɔlɲɲ ma löbu. Mēdī mi'di kupō yī ga konzi koloma rɔ bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ⁷ Ti mi'di lömu ma kö'bō mī löngö ze tīyī gbī ti kupō yī ga nduwē kala gɔ kupō lijē ga ma di yī'bōwu

yayi. Ti mi'di lömu nime kö'bö rɔ ɔburunburu, moloma rɔ Bɔko'ba ziiy kina gbɔ zi kupö yɔ ga. ⁸ Mēdi mi'di yayi nime kēddi koloma yimo rɔ bɔ löwö ne ziiy kina gbɔ zi kupö yɔ ga. Dɔyayi 'ba Kanana nime pili ti koloma kö'bö ɔburu rɔ yayi 'ba kupö yɔ ga, kina ti mö'bö gbɔ rɔ Bɔko'ba zinni."

⁹ Kina Bɔko'ba kilende gbɔ zi Abarayama, iya te, "Ni gbɔ 'dɔ kuti toro lömu nime mi löngö ze tiyi ne, ni Abarayama kpaki ti kupö yɔ ga nduwē kala gɔ kupö lijē ga ma di yi'böwu yayi. ¹⁰ Lömu ame 'dɔ koro gɔ kö'bö mi löngö ze tiyi gbɔ ti kupö yɔ ga ne, kina me. Bɔtɔni pili ame ga rɔ kupö yɔ ne 'dɔ ko'dɔ dölēti 'ba akilele. ¹¹ Ziye pili tilele dɔ 'bana 'ba rɔye 'dɔ kö'bö rɔ kinē 'ba lömu nime mi löngö ze tiyi ne. ¹²⁻¹³ Kisaki di mi kada nime tɔne nduwē kari dɔgba, ziye tilele kole bɔtɔni pili mi tö'dö dɔ modɔɔmota di pötö kada 'ba töyö mo. Kole bɔtɔni ame ga nduwē kala gɔ kupö yɔ ga ma di yi'böwu yayi kpaki ti atɔli ma köyö mi liɔ 'bi ala ma kugö ti yamo 'bi ga ame lijē rɔ bɔ löwö kinza rɔ kupö 'ba miyi ne pili 'dɔ tilele mo. Ame na rɔ kinē 'ba lömu ma mi yi-da rɔye 'dɔ kileme lömu nime mo'dɔ tiyi ne ö'bö 'deni rɔ ɔburunburu. ¹⁴ Bɔtɔni ame kilele dē ne inza kpe rɔ 'bama römöyɔ bo oro lömu ma dē."

¹⁵ Kina Bɔko'ba kilende 'böwu zi Abarayama, iya te, "Kinza kidēki möyɔ 'ja 'bi Sarayi dē kpe rɔ Sarayi, tine möyɔ ni 'deni rɔ Sara. ¹⁶ Mēdi mo'dɔ yēyɔ ma laka zini lɔko köyö kole ziiy. Mēdi mo'dɔ yēyɔ zini lɔko koloma rɔ ma 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. Bɔ dɔliɔ ma löbu ti kɔdɔ di mi kupö ni ga."

¹⁷ Kina Abarayama kudē dɔ bo bēri mēmē mo kosa yayi. Tine bo ögö kiya ti mi bo, iya te, "Bɔtɔni ame kɔmɔ kɔ mo 'deni kuluku riyo (100) ne, ti köyö kole yɔ? Sara ame kɔmɔ kɔ mo 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ (90) ne ti köyö kole yɔ?"

¹⁸ Kina bo kiya zi Bɔko'ba, iya te, "Dēne 'dɔ ki'di Yisamele ra gbɔ 'dɔ koloma rɔ bi dɔma."

¹⁹ Bɔko'ba iya te, "Inza tara, 'ja 'bi Sara ēdi köyö kole ziiy ki'di möyɔ mo rɔ Yisika. Kina ti mulömu lömu ma nime kö'bö ti bo nduwē rɔ ɔburunburu kala gɔ kupö bo ga ma di yi'böwu. ²⁰ Ne muwö akititi 'bi ma gɔ lende 'ba Yisamele 'deni, ti mo'dɔ yēyɔ zi bo mi'di kole konzi zi bo, kupö bo kara rɔ mbēmbē. Bo ti kēdi rɔ 'bu 'ba ɔere 'butē dɔmoriyö. Kina ti mi'di kupö bo ɔgi kara rɔ bilaka 'ba dɔ'be ma löbu. ²¹ Tine ti mulömu lömu ma kö'bö ti Yisika ame Sara kēdi köyö ziiy ti kɔ kabate ne."

²² Kina dɔ Bɔko'ba kote tilende 'deni zi Abarayama kɔzɔ a nime te tine, na bo kari ē'bēni ɔgi.

²³ Mi kada kɔtɔ mo nima na Abarayama kuwö dɔ Bɔko'ba, bo kogba kole abo Yisamele kilele kpaki ti bɔtɔni ame ga pili mi liɔ abo ne ti atɔli ma köyö mi liɔ abo ga pili ti ma bo kugö ti yamo abo naga. ²⁴ Mi kada nima kilele Abarayama ne kɔmɔ kɔ abo ēdi 'deni kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butē sowɔ döömu dɔmosowɔ (99). ²⁵ Tine kɔmɔ kɔ 'ba kole abo Yisamele ēdi 'deni 'butē dɔmota. ²⁶ Mi kada kɔtɔ nima na kilele Abarayama ni kpaki ti kole abo Yisamele pili ²⁷ ti atɔli ma köyö

mi liɔ abo ga kpaki ti ame ga bo kugö ti yamo di zi bɔ löwö ne.

Bɔko'ba Ako Tori Abarayama

18 Bɔko'ba ileme rōni zi Abarayama di ɔgila ɔgēri koro 'ba Mamore ko'ja Abarayama kēdi koloma kpadōri 'ba rō kilaka abo 'deni mi zana kada ma kata. ² Bo ombi kɔmɔ bo ko'ja bilaka mota kēdi kɔzɔ yayi. Kina dɔdɔ bo ko'ja lijē 'deni tara tine, na bo kirija ɔgi kurē dōnni, bo kudē dɔ bo bēri mēmē bo kosa yayi. ³ Bo iya te, "Nere ma ga, moma'jo rɔma ziye kinza kitelike dē di dɔliɔ ma. Ma na me bine toja laja ziye. ⁴ I'dike mo'de mini kurögöke ndiye timo, kindawoke rɔye mbowa biçi ɔgēri nime bine ⁵ 'dɔ moma akonyo dɔ ga ziye konyoke. Di pötö mo tine ti karike e'be 'jaa nduwē dɔ liɔgere 'be, kɔzɔ ame kutike 'deni tako tonɔ ma bɔ laja 'be ne, i'dike moja laja ziye."

Na ya naga nima kiya te, "Ele, o'dɔ kɔzɔ ma kiya."

⁶ Kina Abarayama köpu welo kari rō zi Sara 'dē yayi, iya te, "Ogba sapiya welo kiyari ruzu ma kele kɔɔma rɔ maɔgolɔ'bo."

⁷ Kina bo kirija kari mi jɔk kope kole sa ma kɔzɔ laka, ki'di zi bɔ laja ko'dɔ welo. ⁸ Kina bo kogba wi ma kēri gbɔ ti ma kara ti yida mo tōnē ko'de kutē kɔmɔ ya naga nima. Kina bo koloma ɔgi rɔ toja laja zinni di biçi ɔgēri nima yayi, lijē konyo kpēnni.

⁹ Lijē ititi bo, iya te, "Ja 'bi Sara ēdi yala?"

Bo iya te, "Loko ēdi rō bine."

¹⁰ Bɔ ma kɔtɔ di mi löngö ya naga nima, iya te, "Mēdi mileki mako kabate ti kɔzɔ, kina 'ja 'bi Sara ti köyö kole ɔgi."

Sara ēdi kpadōri kebe gɔ bo yayi kēdi kuwö lende nime. ¹¹ Abarayama ni kpaki riyo ti Sara öndē 'deni gɔmo kɔzɔ. Kina Sara inza gbɔ kpe ti a dɔ 'ja. ¹² Gɔ kö'du mo na lɔko kögö, kiya te, "Ze ame döndē 'deni rɔ koro'bo kɔzɔ a nime te kpaki riyo ti mē'dē ma ne, ti mebe 'böwu to'dɔ kɔtɔ tö'dö ti mē'dē?"

¹³ Kina Bɔko'ba nima kititi Abarayama, iya te, "Gɔ wa'di na Sara kögö kiya te, 'Ti möyö kole ɔgi ko'ja möndē ama 'deni?' ¹⁴ A mɔtɔ ēdi ma to'dɔ mo konya dɔ Bɔko'ba? Kɔzɔ kada ame mose kö'du mo ne, mēdi mileki mi kpa dökikēri, kina Sara ti kɔmɔ kole ɔgi."

¹⁵ Tine Sara 'deni rɔ tikere, na lɔko kandi gɔmo, iya te, "Mögö dē."

Bo iya te, "Inza tara, ögö ko rɔ ma laka."

Akititi Gɔ Sodomu

¹⁶ Ya naga nima ēnyɔ di yayi kuyi kömönni kari dɔ Sodomu. Kina Abarayama kari tinni koto gönni gɔ kari.

¹⁷ Bɔko'ba iya ti mi bo, iya te, "Minza musu dɔ wa ma mēdi mari to'dɔ mo nime di zi Abarayama. ¹⁸ Kupö bo ga na ti kēdi rɔ bɔ tigɔ gbɔ rɔ ma dɔ kiteli. Kina ti bo na ti ko'dɔ yēyɔ ma laka zi bilaka pili. ¹⁹ Bo na rɔ bɔ ame migeli 'deni 'dɔ bo ki'di kole abo ga kpaki ti kupö bo ga kuwö dɔma gɔ lijē ko'dɔ wa ma kodɔzɔ ame rɔ ma laka ne. Kina dɔdɔ lijē ko'dɔ 'deni tine ti mo'dɔ wa ame ga mulömu 'dɔ to'dɔ mo zi Abarayama ne ɔgi."

²⁰ Kina bo kiya zi Abarayama, iya te, "Lëbī 'ba lende kënyë 'ba Sodomō ni ma ti Gomora udu 'deni kōmō mbili ma. Lende kënyë 'bënnī 'deni ngī rɔ dɔ kiteli.

²¹ Mēdī mari tonɔ mo, ɔ dɔ ēdī ngī kɔzɔ lëbī mo ame muwō ne tara ya. Ne ɔ dɔ kinza tara ti mikali gbī."

²² Kina ya ma riyō kënyī ngī nduwē kari kapa yɔki Sodomō, tine Bɔko'ba ileke 'ba bo ti Abarayama yayi.

²³ Kina Abarayama kese ngɔsi ngila Bɔko'ba kititi, kiya te, "Ti kote dɔ bɔ lende laka gbī yaga kɔzɔ ti bɔ lende kënyë? ²⁴ ɔ dɔ bɔ lende laka kēdī kuluku kɔzɔ mī gawo nima, ti kote dɔmo gbī yaga? Ti kɔmɔ gawo nima dē gɔ kō'du 'ba bilaka kuluku kɔzɔ naga nima yīmo yayi ne?"

²⁵ Rɔ ma laka mikali inza kote dɔ bɔ lende laka pili yaga kɔzɔ ti bɔ lende kënyë. To'dɔ mo tara inza kari du te laka. ɔ dɔ ko'dɔ kɔzɔ a nima tara ēddī kodɔ gomɔ dɔ bɔ lende laka kpaki ti bɔ lende kënyë. To'dɔ mo tara inza du te rɔ ma laka. Nī bɔ ko'dɔ burē 'ba dɔyayi pili na rɔ bɔ ko'dɔ wa ma kodɔzɔ."

²⁶ Bɔko'ba iya te, "ɔ dɔ mo'ja bɔ lende laka kēdī kuluku kɔzɔ mī Sodomō yayi, mēdī mɔmɔ gawo nima pili gɔ kō'du 'bënnī."

²⁷ Abarayama ileki 'böwu kiya zi Bɔko'ba, iya te, "Moma'jo rɔma ziyī Bɔko'ba ola ma gɔ tilende ziyī rɔ dɔ kitëwu. Minza rɔ dɔ, ma ngī rɔ lupu ni ma ti buruku.

²⁸ Ne ɔ dɔ ma muyī konye rōnnī yaga di kɔmɔ bɔ lende laka naga nima, ti kote dɔ gawo nima pili yaga gɔ kō'du 'ba ya ma muyī naga nima kinza kpe teyi ne?"

Bo iya te, "ɔ dɔ mo'ja bɔ lende laka yayi 'butë sowo döömu, minza mote dɔmo."

²⁹ Abarayama ititi 'böwu, iya te, "Ne ɔ dɔ ko'ja bɔ lende laka nge 'butë sowo yayi?"

Bo iya te, "ɔ dɔ bɔ lende laka kēdī yayi 'butë sowo, minza mote dɔmo."

³⁰ Abarayama iya te, "Bɔko'ba, moma'jo rɔma ziyī, kinza kënyī dē rɔ 'dirī tö, i'di milende gbī. Ne ɔ dɔ ko'ja nge 'butë mota?"

Bo iya te, "ɔ dɔ mo'ja bɔ lende laka 'butë mota yayi minza mo'dɔ."

³¹ Abarayama iya te, "Bɔko'ba, moma'jo rɔma ziyī, ola ma gɔ tilende ziyī rɔ dɔ kitëwu. Ne ɔ dɔ ko'ja kēdī nge 'butë riyō yayi?"

Bo iya te, "Minza mote dɔ gawo nima ɔ dɔ ma 'butë riyō kēdī yayi."

³² Abarayama iya te, "Bɔko'ba, kinza kënyī dē rɔ 'dirī tö, i'di ma milende nge mī kɔzɔ na ti. Ne ɔ dɔ ko'ja nge 'butë?"

Bo iya te, "Minza mote dɔmo ɔ dɔ kēdī nge 'butë."

³³ Di pötö bo kote tilende 'deni ti Abarayama na Bɔko'ba kari abo ngī tine na Abarayama kileki ngī liɔ.

Lɔzɔ Ni Ti Malayika

19 Malayika riyō naga nima ari kōmō Sodomō rɔ mī dɔkɔpiyari, ko'ja Lɔzɔ kēdī koloma kpa reki yayi. Kina ɔ dɔ bo ko'ja lijë 'deni tara tine na bo kënyī ngī kurē dönnī kudē dɔ bo bēri kōmōnnī. ² Bo iya te, "Nere ma ga, ma na me bine 'dɔ toja laja ziye. Moma'jo rɔma ziye akoke liɔ ma gɔ kurōgōke ndiye kō'dōke, mɔlo nɔzɔ tine ti karike e'be 'jaa."

Lijë iya te, "Inza tara, dēdī dö'dö eze yaga bi kɔzɔ nime bine."

³ Tine bo oloma to'dɔ atiri gönnī rɔ gögö na lijë kari ngī gbɔ liɔ abo. Bo i'di kɔnɔma mangolɔ'bo ko'dɔ akonyo ma kɔnɔmi zi ya naga nima konyo kpënnī.

⁴ Tine gba kota kinza lijë kō'dö bēri na bɔzɔni 'ba mī gawo nima kɔzɔ rōnnī ngī pili yayi, yɔbi kpaki ti bulöbu mo ga otɔzɔ rōnnī ngī me kuru dɔ rō nima toko teyi. ⁵ Kina lijë kīdēkī Lɔzɔ kititi, iya te, "Bilaka naga nime kako mī dɔkɔpiyari nime liɔ 'bi bine ne lijë ēdī yala? Oja lijë yaga zize dayi gɔ dö'dö tinnī."

⁶ Lɔzɔ ɔ dɔ kari zinnī yaga yayi, kurōgö kpadōri teyi ti gönnī, ⁷ kilende zinnī, iya te, "Löndö ma ga, moma'jo rɔma ziye, kinza ko'dɔke lende ma kënyë ma tara ga dē.

⁸ Mēdī ti yītötī riyō bine ame lijë gba kikali a kɔzɔ rɔ bɔzɔni dē, i'dike moja lijë ziye bine ko'dɔke ɔzɔ nima miye ne zinnī. Ne kinza ko'dɔke a mɔzɔ dē zi ya naga nime, rōmōyī lijë ako 'deni rɔ nɔba mī gɔ bi 'ba loma ma." ⁹ Tine lijë iya te, "Ese yaga di kɔmɔze, nī bɔ löwö nime, nī yē na 'dɔ kebe ti'di lende zize? Dēdī do'dɔ wa kënyë tɔne ziyī kebe ma do'dɔkɔ 'dɔ to'dɔ mo zinnī."

Kina lijë kī'di tītīnī Lɔzɔ ngī rɔ ma kënyë, lijë kese 'deni 'dɔ todowe kpadōri.

¹⁰ Tine na nɔba naga nima koja közinnī ngī gɔ Lɔzɔ kɔzɔ kileki rō, kurōgö kpadōri teyi. ¹¹ Kina nɔba tönē ga kiyölu kɔmɔ bilaka naga nima gɔ kpadōri yayi ne ngī pili yaga kinza lijë ko'ja kpadōri nima ra gbī.

¹² Nɔba naga nima ititi Lɔzɔ, iya te, "Éddī ti bilaka 'bi mɔzɔ ga bine? ɔ dɔ bɔ lango yī ga ti kole 'bi ga ti yītötī 'bi ga ti ma wado 'bi ga kēdī mī gawo nime bine, otɔzɔ lijë koja yaga, ¹³ rōmōyī dēdī do'dɔkɔ tote dɔ gɔ bi nime yaga. Lëbī 'ba lende kënyë mbëmbë 'ba bilaka 'ba gɔ bi nime ömō 'deni zi Bɔko'ba, kina me koja ze 'deni tote dɔ gɔ bi nime."

¹⁴ Lɔzɔ ënyi kari zi bɔ lango bo ga ame kēdī ko'dɔkɔ togbe yītötī abo ga ne, iya te, "Ënyi kɔdɔke yaga welo di mī gɔ bi nime, Bɔko'ba o'dɔkɔ 'deni tote dɔ gawo nime."

Tine lijë iya te bo ēdī ka kindëndē dönnī.

'Ja 'Ba Lɔzɔ

¹⁵ Mī kano bi 'deni tine malayika naga nima iya te, "Lɔzɔ, ënyi welo kogba 'ja 'bi ni ti yītötī riyō 'bi naga nime kɔdɔke yaga di bine, kinza kote dɔye ra kɔzɔ mī karama nime kēdī kodɔ dɔ gawo nime ne."

¹⁶ Tine Lɔzɔ ēdī gba kicayi kina malayika naga nima kinda'ba közi bo ti 'ja abo kpaki ti yītötī abo ga koja yaga di mī gawo nima, rōmōyī Bɔko'ba ti mī këyī rɔ mbëmbë rɔ bo. ¹⁷ Kina ɔ dɔ malayika koja lijë 'deni gɔ kɔri tine, bɔ ma kɔzɔ iya te, "Iriɔake tɔmɔ dīdī ye. Kinza kɔngɔke bi dē kileki yī'böwu kina kinza kɔzɔkɔ dē gbī mī bi kilēdē bine. Iriɔake nɔbō dɔ dōku tɔmɔ rɔye kinza kote dɔye."

¹⁸ Lɔzɔ iya te, "Inza tara, nere ma ga, ¹⁹ o'dɔke ma 'deni kele kulöwö kɔmɔke dīdī ma. Dɔ dōku nima ɔzɔ kënyë, tölē löbu nime ēdī kuru dɔma kupö ma gba kota kinza mömō yayi. ²⁰ Ma laka mo gawo titi nime na

bo tara. ⁵ Kɔ́kɔ́ kɔ́ 'ba Abarayama 'deni kuluku riyö (100) mi kada nima köyö Yisika ne. ⁶ Sara iya te, "Bɔ́ko'-ba i'di ma 'deni tögö rɔ́ kɔ́. Bɔ́kɔ́ ame pili kuwö lende nime ti kögö gbí kɔ́kɔ́ tö."

⁷ Lɔ́ko iya te, "Yè na ti kiya 'böwu te zi Abarayama, Sara ti ki'di mba kpa kole yɔ́? Kina me möyö kole 'deni zi bo mi tøndè abo nime."

Toğa Agara

⁸ Kina ɔ́ɔ́ kole kiyöbu 'deni tine na Abarayama ko'dɔ́ karama ma löbu ngi mi kada 'ba tola gɔ́ mba 'ba kole.

⁹⁻¹⁰ Sara ari ko'ja Yisamele kole ame Agara yitö 'ba Ezipeto köyö zi Abarayama ne kedi ko'dɔ́ dede rɔ́ kole 'bèni Yisika. Kina lɔ́ko kiya zi Abarayama, iya te, "Oga 'ja atɔ́li nime yaga ti kole 'bèni nime. Kole 'bèni nime inza koloma rɔ́ bɔ́ dɔ́ apötö yi kɔ́kɔ́ ti kole ma Yisika."

¹¹ Kina Abarayama ngi rɔ́ meri gɔ́ lende 'ba kole abo Yisamele. ¹² Tine Bɔ́ko'ba iya zi bo, iya te, "Kinza koloma dè rɔ́ meri gɔ́ lende 'ba kole 'bi ti 'ja atɔ́li 'bi nime. O'dɔ́ wa ame ga Sara kiya ziyi ne, römöyi Yisika na kedi koja dɔ́ kupö yi. ¹³ Kina ti mi'di kupö kole 'ba 'ja atɔ́li nima gbí kara rɔ́ dɔ́'be ma löbu römöyi bo kole 'bi na gbí."

¹⁴ Kina Abarayama kënyi mɔ́lo mi dɔ́ɔ́ kogba kilaka 'ba mini ti mangolb'kɔ́ ki'di zi Agara kowe dɔ́kɔ́nyɔ́ mo koga kari bitɔ́ ga yayi ti kole nima gɔ́mo. Kina lɔ́ko kari ngi tilaki kebe mi mökö 'ba Berasaba.

¹⁵ Kina ɔ́ɔ́ mini 'ba mi kilaka nima kote röní 'deni tine, na lɔ́ko kola kole tönè ngi yi 'jövü mɔ́kɔ́ yayi. ¹⁶ Kina lɔ́ko kënyi di dɔ́mo kari koloma caki rɔ́ ma kɔ́kɔ́ kɔ́kɔ́ bi 'ba to'be kɔ́mo naga tara, römöyi lɔ́ko iya te, "Mo'dɔ́kɔ́ dè 'dɔ́ mɔ́ɔ́gɔ́ kole ma kedi kölé di kɔ́kɔ́ ma."

Ko'ja lɔ́ko koloma 'deni caki yayi na lɔ́ko kebe tudu.

¹⁷ Bɔ́ko'ba uwö kole nima kedi kudu na malayika 'ba Bɔ́ko'ba kilende zi Agara di mitɔ́kɔ́, iya te, "Agara, gɔ́ wa'di? Kinza kere dè. Bɔ́ko'ba uwö dɔ́ kole nima 'deni di gɔ́ bi ma bo kedi teyi. ¹⁸ Ènyi kari kinda'ba közi bo tɔ́kɔ́. Mèdi mi'di dɔ́'be ma löbu kɔ́kɔ́ di mi bo."

¹⁹ Kina Bɔ́ko'ba kiyɔ́kɔ́ kɔ́kɔ́ Agara ki'di lɔ́ko ko'ja daa 'ba mini, kina lɔ́ko kari kunö mini mi kilaka tönè ki'di zi kole nima kuwè.

²⁰ Bɔ́ko'ba oloma laka ti kole tönè nbö kiyöbu. Bo oloma mi mökö kutu rɔ́ bo rɔ́ bɔ́ ko'be kanya közi kikaka. Mi mökö 'ba Parana na bo koloma teyi. ²¹ Ma bo ari kogbe 'ja zi bo di mi yitöti 'ba Ezipeto.

Pɔ́ri Mi Löngö Abarayama Ni Ti Abimeleke

²² Mi kada nima na Abimeleke ni ti Pikolo bɔ́ dɔ́ bɔ́ kanya abo kako kiya zi Abarayama, iya te, "Bɔ́ko'ba èdi nduwè tiyi mi wa ame ga pili kèddi ko'dɔ́ ne. ²³ Kina me ulömu röyi zö kɔ́kɔ́ Bɔ́ko'ba bine kinza ko'dɔ́ 'bölu mɔ́kɔ́ dè zö ala zi kole ma ga. Moloma dɔ́ mi kɔ́kɔ́ tiyi kina me gbí 'dɔ́ koloma dɔ́ mi kɔ́kɔ́ tö pili ti bilaka 'ba dɔ́yayi nime kèddi koloma yimo ne."

²⁴ Abarayama iya te, "Mèdi mulömu rɔ́ma."

²⁵ Kina Abarayama kënyi konyɔ́ kö'du 'ba daa mɔ́kɔ́ bɔ́ laja 'ba Abimeleke ga kolb 'deni di zi bo. ²⁶ Tine

Abimeleke iya te, "Mikali bɔ́ ko'dɔ́ wa naga nime dè. Iya lende mo dè gbí zö yɔ́, tuwö mo na 'jaa me tɔ́ne zö."

²⁷ Kina Abarayama ki'di kamölö ni ti sa zi Abimeleke, kina lijè kpaki riyö ko'dɔ́ pɔ́ri ngi. ²⁸ Abarayama oza rokɔ́ kamölö modɔ́moriyö 'beri yaga di mi dɔ́tumu yèri abo ga. ²⁹ Abimeleke iya te, "'Jɔ́ 'ba rokɔ́ kamölö modɔ́moriyö naga nime koza yaga ne rɔ́ wa'di?"

³⁰ Abarayama iya te, "Rokɔ́ kamölö modɔ́moriyö naga nime ako kogba di közö, 'dɔ́ kèddi rɔ́ bɔ́ kodɔ́rɔ́ yi lende ma, ame ma na mole daa nime."

³¹ Kina kideki möyi bi nima ngi rɔ́ Berasaba, ame kiya te "Daa 'ba lömu," römöyi bi nima na lijè ko'dɔ́ lömu di teyi. ³² Kina Abimeleke ni ti Pikolo bɔ́ dɔ́ bɔ́ kanya abo kënyi ngi kileki mi dɔ́yayi 'ba Pilisitiya.

³³ Abarayama ari kidiyè ngèri mɔ́kɔ́ Berasaba yayi gɔ́ lömu nima, bo koloma to'dɔ́ mötu zi Bɔ́ko'ba ma nbu-rɔ́nburu di ngila mo. ³⁴ Abarayama oloma kada dɔ́ konzi mi dɔ́yayi 'ba Pilisitiya.

Tumu Yisika

22 Di pötö mo 'deni yayi na Bɔ́ko'ba kiyɔ́kɔ́ meri 'ba Abarayama kideki kiya te, "Abarayama."

Tine Abarayama ileki dɔ́mo, iya te, "Ma na me."

² Bɔ́ko'ba iya te, "Ogba kole kɔ́kɔ́ 'bi nima rɔ́ Yisika kɔ́kɔ́ bo kulöwö ne kari timo dɔ́ döku 'ba Moriya. Ari ti bo 'dɔ́ kumu bo zö yayi rɔ́ akumu mi gɔ́ bi ame mèdi mileme ziyi ne."

³ Mɔ́lo nbö mi bi kèzè ma di gɔ́mo na Abarayama koga ngèri 'ba toɔ́ma akumu kudödu gɔ́ akaca. Bo ogba Yisika ni ti bɔ́ koja laja riyö ti bo. Kina lijè kënyi ngi dɔ́mo tari gɔ́ bi ame Bɔ́ko'ba kiya 'deni zi bo ne. ⁴ Mi tö'dö dɔ́ mota 'deni tine na Abarayama kombi kɔ́kɔ́ bo ko'ja dɔ́ döku nima kinda rɔ́ ma kɔ́kɔ́. ⁵ Bo iya zi bɔ́ laja abo naga nima, bo iya te, "Olomake tötí ti akaca nime bine. Ze ti kole titi nime dèdi dari dɔ́gba to'dɔ́ mötu zi Bɔ́ko'ba ti dileki 'jaa dako ziye bine."

⁶ Abarayama ogba ngèri 'ba toɔ́ma akumu nima ki'di dɔ́ kole abo Yisika, tine bo inda'ba 'ba bo rɔ́ kulu ni ti kpa kolɔ́kɔ́ pa'do 'ba 'dɔ́ tulö'jò mo. Kina ɔ́ɔ́ lijè kedi kari 'deni tara tine, ⁷ Yisika iya te, "Baba."

Abarayama iya te, "Tondo ya, kole ma?"

Yisika ititi, iya te, "Mo'ja pa'do èdi bine ti ngèri, ne yida 'ba tumu mo èdi yala?"

⁸ Abarayama iya te, "Kole ma, Bɔ́ko'ba ti koja gɔ́mo zize."

Kina Abarayama ni kari ngi nduwè ti Yisika. ⁹ Kina ɔ́ɔ́ lijè kari kömò 'deni dɔ́ gɔ́ bi nima Bɔ́ko'ba kiya zi bo ne tine na Abarayama ko'ba bi 'ba akumu kiyija kpa ngèri mo ga dɔ́mo. Kina bo kudödu Yisika ngi ku'du dɔ́ kpa ngèri 'ba akumu nima. ¹⁰ Abarayama ombi közi bo 'dɔ́ tumu kole abo, ¹¹ tine na malayika 'ba Bɔ́ko'ba kideki bo di mitɔ́kɔ́, iya te, "Abarayama, Abarayama."

Bo iya te, "Ma na me."

¹² Malayika nima iya te, "Kinza kosa köziyi dè rɔ́ kole titi nima. Kinza ko'dɔ́ wa ma kɔ́kɔ́ mɔ́kɔ́ dè zi bo, römöyi mikali 'deni ngi oro Bɔ́ko'ba. Ame mo'ja 'deni kilagi dè di bi tumu kole kɔ́kɔ́ 'bi nime zö ne."

¹³ Abarayama onḡo bi kileki ḡo bo na bo ko'ja kamölö 'deni kazo mo kilaka mī morogo yayi. Kina bo kari kog-ba kamölö nima ḡḡi koḡma ḡo akumu ḡo bi 'ba kole abo Yisika.

¹⁴ Abarayama idēkī möyī ḡo bi nima ḡo "Bako'ba ti ko-ja ḡomo." Kina me nduwē kömō mī kada nime tōne, bilaka kēdī kiya te, "Di dō dōku 'ba Bako'ba bo ti koja ḡomo."

¹⁵ Kina malayika 'ba Bako'ba kīdēkī Abarayama 'böwu di mītḡo, ¹⁶ iya te, "Wa nime ko'do 'deni ame ko'jḡḡo kole kḡo 'bī nime dē di zō ne, ḡo kö'du mo mulömu ḡo ma ti möyī ma Bako'ba ¹⁷ mēdī mo'do yēyī zīyī kupō yī ga konzi kḡo kēlu 'ba mītḡo kina gbī kḡo yayi lida 'ba kpa mini löbu. Kupō yī ga ti ka'da ḡo ya 'bēnnī ga. ¹⁸ Kina ti kupō yī ga na ti ko'do yēyī zi bilaka ma konzi 'ba dḡyayi nime pili, rōmōyī uwō dōma 'deni."

¹⁹ Abarayama ileki kari zi ḡo laja abo naga nima, kina liḡē kēnyī di yayi bo kari koloma Berasaba.

Kupō Nawura

²⁰ Di pötō lende naga nime na Abarayama kuwō lende mo, iya te, "Mileka öyō kole 'deni gbī ti löndō yī Nawura. ²¹ Liḡē na ḡo Uzu kole ma dḡḡba ti ḡo löndō bo Buzu, ti Kemuwele 'bu 'ba Arama ²² ti Kesede ti Azo ti Pilidasi ti Jidalapa ti Betowele." ²³ Betowele na köyō Rebeka.

Kole modḡḡmota naga nime Mileka ni na köyō ti Nawura löndō 'ba Abarayama. ²⁴ Tine 'ja 'ba Nawura mḡḡo ame kīdēkī möyī mo ḡo Rewoma ne na köyō 'bēnī Teba ni ti Gama ti Takasa ti Maka.

Tölē 'Ba Sara

23 Sara oloma ko'do kḡḡo kḡḡo kuluku riyō kḡḡo dōmo 'butē riyō dōōmu dōmorīyō (127) tine ² na loko kölē ḡḡi di mī Eborona mī dḡyayi 'ba Kanana yayi. Abarayama ari tudu 'ja abo Sara, ³ kina bo kēnyī di dō ḡḡila töku nima yayi kari zi Ete ḡo dḡyayi naga nima, kiya te, ⁴ "Ma na me ḡo ḡo löwō mēdī moloma mī löḡḡo ye bine, i'dike yayi mḡḡo zō 'do musu töku ma nime teyi."

⁵ Ete naga nima ileki dōmo zi Abarayama, iya te, ⁶ "Löbu ze, uwō dḡze, nī ḡo ḡere ma löbu mī löḡḡo ze bine. Usu töku 'bī mī ḡō 'ba tusu töku ame ko'dḡḡo ne bḡḡo mḡḡo inza ma 'do kota ḡo ḡō 'ba tusu töku di zīyī."

⁷ Kina Abarayama kēnyī kudē dō bo bēri kḡḡo Ete naga nima, ⁸ kiya te, "Ḋḡo kutike ḡḡi dōmo zō 'do musu töku ma nime bine, uwōke dōma, ititike Eporona kole 'ba Zora ⁹ 'do bo kugō tī'börō 'ba Makapela ame ḡo abo dō kpa nyaka abo 'dē yayi ne zō. Ititike bo 'do bo kugō zō ḡo ndögō mo ma ḡo kḡḡo bo di kḡḡoye pili bine 'do kö'bō ḡo ama tusu töku ma ga teyi."

¹⁰ Eporona gbagba bo ēdī gbī koloma mī löḡḡo Ete mḡḡo naga nima kpa reki nima yayi. Kina bo kēnyī kilende kiya ḡo ma kembe mbili bilaka kuwō pili, iya te, ¹¹ "Uwō te, löbu ma, mēdī mī'di nyaka nime pili zīyī ti tī'börō mo. Mēdī mī'di zīyī di kḡḡo bilaka ma naga nime bine kusu töku 'bī yīmo."

¹² Tine Abarayama ēnyī kudē dō bo bēri kḡḡo bilaka ḡo dḡyayi naga nima ¹³ kilende ḡo ma kembe bilaka kuwō pili, kiya zi Eporona, iya te, "Moma'jo ḡḡo zīyī, uwō dōma. I'di ma mugō nyaka nime pili ḡo tugō. Utī dō ndögō mo 'do musu töku ma nime yayi."

¹⁴ Eporona ileki dōmo zi Abarayama, iya te, ¹⁵ "Löbu ma, uwō te. Ndögō 'ba nyaka ḡere ti yamo kuluku sowo. Ama ti ko'do wa'di mī löḡḡo ze tīyī? Usu töku 'bī ḡḡi yīmo."

¹⁶ Abarayama utī dōmo tara na bo kiyija yamo zi Eporona kḡḡo ame bo kiya mbili Ete naga nima pili kuwō ne tara. Yamo nima pili ḡo kīnē ame kiyari 'deni mḡḡo ḡo 'ba ndögō ne.

¹⁷ Wa nime na 'do ki'di nyaka 'ba Eporona ame mī Makapela kapa Mamore ma kari yībī ne kö'bō ḡo wa 'ba Abarayama. Nyaka nima ti tī'börō mo kpa ki ti ḡḡerī mo ga ma yīmo yayi ḡḡō kömō dō kpa nyaka. ¹⁸ Ete naga nima pili kpa reki yayi ne ikali ḡo nyaka 'ba Abarayama. ¹⁹ Kina Abarayama kusu 'ja abo Sara mī tī'börō 'ba tusu töku nima yayi mī dḡyayi 'ba Kanana.

²⁰ Ḋḡo kö'du nime na 'do ki'di nyaka 'ba Ete naga nima ti tī'börō 'ba tusu töku mo koloma ḡḡi kö'bō ḡo nyaka 'ba Abarayama tusu töku teyi.

Gbe 'Ba Yisika

24 Mī kada nime tine Abarayama öndē 'deni ḡḡo kḡḡo. Kina Bako'ba o'do yēyī 'deni zi bo mī wa pili. ² Kina bo kilende zi ḡo laja abo ma löbu mo ame ḡo ḡo dō wa 'ba mī liḡḡo abo ga ne, bo iya te, "Ulömu rōyī ti mbola ma, usu közīyī teyi. ³ Mo'dḡḡo 'do kulömu rōyī ti möyī ḡere Bako'ba 'ba mītḡo ni ma ti dḡyayi kinza kogbe 'ja dē zi kole ma Yisika di mī yītōtī 'ba Kanana dḡyayi nime mēdī moloma teyi ne. ⁴ Tine ileki kari mī dḡyayi ma köyō ma teyi zi wado ma ga 'do kogbe 'ja zi kole ma di yayi."

⁵ Ḋḡo laja nima ititi bo, iya te, "Ne dḡḡo nyiti mo ko'dḡḡo dē tako tō mī dḡyayi nime bine, 'do moja kole 'bī kileki kari mī dḡyayi ma kako di teyi nima?"

⁶ Abarayama iya te, "Onḡo, kinza koja kole ma dē du te kileki yayi. ⁷ Nere Bako'ba 'ba mītḡo ame kogba ma di mī liḡḡo 'ba 'bu ma di mī dḡyayi ma köyō ma teyi ne, ilende ko'do lömu zō, iya te, 'Mēdī mī'di yayi nime zi kupō yī ga.' Kina bo ti koja malayika abo ḡḡi dḡḡba kömōyī, 'do ko'ja 'ja zi kole ma di yayi. ⁸ Ne dḡḡo nyiti mo na ko'dḡḡo dē tako tīyī tine lömu nime inza kpe döyī. Tine kinza ki'di kole ma dē du te kileki kari yayi."

⁹ Kina ḡo laja nima kusu közī bo mī mbola Abarayama kulömu ḡo bo to'do wa ma Abarayama kose ḡḡo nima.

¹⁰ Ḋḡo laja nima ogba gamele 'ba löbu abo Abarayama ga 'butē gbī ti kpa közī ma kele di zi bo, kina bo kēnyī di yayi kari mī gawo ame Nawura kēdī koloma teyi kapa Mesopotamiya ma kari dō tugbu ḡḡo. ¹¹ Kina dḡḡo bo kömō 'deni yayi tine na bo ki'di gamele abo ga kö'dō bēri kpa daa nima dō kpa gawo nima yayi ne.

Mī dḡḡoyari 'deni ḡo bi 'ba tako 'ba 'ja ḡo mini tine, ¹² na bo kebe to'do mötu, kiya te, "Nere Bako'ba 'ba löbu ma Abarayama, i'di wa nime tōne ne ko'do rōnī la-

ka zö. Mititi yi i'di wa ma laka ko'do röni zi löbu ma kɔɔ ame ki'di kö'du mo ne tara. ¹³ Ma na me 'deni kpa daa ame yitötö 'ba bilaka 'ba mi gawo nime pili kedi kako tunö mini di teyi. ¹⁴ ɔɔ miya zi ma kɔɔ mɔɔ, miya te, 'Unö mini ki'di zö muwë,' kina ɔɔ lɔko kiya te, 'Me uwë, kina medä mi'di gbi zi gamele 'bi ga,' lɔko na gɔ ki'di kedi rɔ ame kigeli 'deni rɔ 'ja zi bɔ laja 'bi Yisika ne. ɔɔ ko'do röni te, na ti mikali ngi kö'du 'bi ma tönë kose gɔmo zi löbu ma ne uyä yimo dë."

¹⁵ Tine gba kota kinza bo kote lende nime na Rebeka kömö ngi. Lɔko na rɔ nyiti 'ba Betowele ame Mileka köyö zi Nawura löndö 'ba Abarayama ni ne. Kina lɔko kömö ngi ti kete mini dɔkɔnyɔ ni. ¹⁶ Lɔko rɔ nyiti ma kele rɔ dɔ keteli ame gbi gba kikali bɔtɔni dë. Lɔko eki mi daa kunö mini 'benni lɔko kiki yaga. ¹⁷ Kina bɔ laja nima kiriŋa kurë dönä, iya te, "I'di mini zö muwë di mi kete 'bi nima."

¹⁸ Lɔko iya te, "Löbu ma, me uwë."

Kina lɔko kombi welo di dɔkɔnyɔ ni ki'di kpa bɔ nima kuwë. ¹⁹ Kina ɔɔ lɔko ki'di mini 'deni zi bɔ nima kuwë kɔ'ba bo tine, lɔko iya te, "Medä mi'di gbi zi gamele 'bi ga kuwë kɔ'ba lijë."

²⁰ Kina lɔko köpu welo kodɔ mini mi gɔ bi 'ba tuwë mini 'ba yeri, lɔko kileki 'böwu welo kari mi daa nbö lɔko kunö mini kɔ'ba gamele 'ba bɔ nima. ²¹ Tine bɔ nima edi kɔɔ le yayi tonɔɔ mo ɔɔ Bɔko'ba o'do lende laka 'deni ngi mi liŋgere abo nima ya.

²² Kina ɔɔ gamele kote tuwë mini 'deni na bɔ nima kogba wa 'ba kano ma kele ame ndögö mo kitigɔ kulöwö ne ki'di zi nyiti nima gbi ti nbëlë ma kele riyö 'do, kolɔ kɔnyɔ mo ga. ²³ Bo ititi lɔko, iya te, "Ni nyiti 'ba yë na? Ti do'ja bi 'ba tö'dö ngi di liŋ 'ba 'bu yi yayi?"

²⁴ Lɔko iya te, "Ma nyiti 'ba Betowele ame Mileka köyö zi Nawura ne na. ²⁵ Dedi ti akonyo 'ba yeri gbi ti mɔli zinni 'do tö'dö dɔmo. Kina rö edi gbi ziyi tö'dö teyi."

²⁶ Kina bɔ nima kolɔdɔ bəri ko'do mötu zi Bɔko'ba, iya te, ²⁷ "Yë'di kedi ziyi Bɔko'ba 'ba löbu ma Abarayama gɔ ame kuyi mi kö'du ma kose zi löbu ma Abarayama dë ne. O'de ma 'deni te dɔ wado 'ba löbu ma Abarayama naga nime."

²⁸ Nyiti nima enyi kiriŋa kileki kari liŋ zi möni, lɔko kari kiyeti gɔ kö'du naga nime ko'do röni ne pili zi ya 'benni ga. ²⁹ Lɔko edi ti löndö ni yayi möyi mo rɔ Labana. Kina bo kënyi ngi kiriŋa kari kpa daa tonɔɔ bɔ laja 'ba Abarayama nima. ³⁰ Labana o'ja wa 'ba kano ni ti nbëlë naga nima kɔnyɔ lëmi bo ne 'deni kina bo uwö lende ma bɔ nima kiya lɔko koloma rɔ tiyëti mo ne 'deni gbi. Bo ari ko'ja bɔ nima kedi kɔɔ ngila gamele abo ga kpa daa yayi. ³¹ Bo iya te, "Ako liŋ, ni ame Bɔko'ba ko'do yeyi ma laka 'deni döyi ne. Eddi kɔɔ mökö bine gɔ wa'di? Medä ti rö ndö ziyi mi liŋ ma 'dë yayi kina gɔ bi edi gbi zi gamele 'bi ga."

³² Kina bɔ nima kari ngi liŋ, na Labana kope akombi yaga di gɔ gamele naga nima ki'di akonyo ti mɔli 'ba tö'dö dɔmo teyi. Kina bo ko'de mini zi bɔ nima lijë kurögö ndinni ti ya ame ga ti bo ne. ³³ Kina ɔɔ ko'de akonyo 'deni zinni tine bɔ nima iya te, "Minza monyo

kpama titi, tine 'jaa nbö ɔɔ miya lende ame mako timo ne 'deni."

Labana iya te, "Iya lende 'bi."

³⁴ Bɔ nima iya te, "Ma bɔ laja 'ba Abarayama na.

³⁵ Bɔko'ba o'do yeyi 'deni rɔ mbëmbë zi löbu ma ko'do bo rɔ bɔ wa. Bɔko'ba i'di dɔtumu ma konzi 'ba kamölö ni ti banya ti sa ti yamo rɔ mbëmbë ti atɔli ma konzi 'deni zi bo gbi ti gamele ni ti akaca. ³⁶ Sara 'ja 'ba löbu ma Abarayama ari köyö kole zi bo ko'ja bo köndë 'deni. Kina me bo ki'di wa ame ga pili bo kedi timo ne 'deni teyi. ³⁷ Bo i'di mulömu rɔma 'do muwö dɔ kö'du ki'di abo. Bo iya te, 'Kinza kogbe 'ja dë zi kole ma di mi yitötö 'ba Kanana dɔyayi nime medä moloma yimo ne. ³⁸ Tine ileki kari liŋ 'ba 'bu ma mi löngö wado ma ga 'do kari kogbe 'ja zi kole ma di yayi.'

³⁹ Mititi bo, miya te, 'Ne ɔɔ nyiti mo ko'do dɔ dë tako tö?"

⁴⁰ Bo ileki dɔmo zö, bo iya te, 'Bɔko'ba ame mö'bö tuwö dɔmo ne ti koja malayika abo kari tiyi ki'di wa ko'do röni pili ziyi rɔ ma laka. Eddi kari ko'ja 'ja zi kole ma di mi löngö wado ma ga ame rɔ bilaka 'ba 'bu ma ga ne. ⁴¹ Tine ɔɔ kari zi wado ma naga nima kina ɔɔ kiya te lijë na kilagi tine, ti keddi ë'bi rɔ ma kɔɔ di mi lömu nime.'

⁴² Kina me mömö kpa daa bine ti kada ne, na mititi nere Bɔko'ba, miya te, 'Nere Bɔko'ba 'ba löbu ma Abarayama, moma'jo rɔma ziyi wa nime medä mo'do tɔne ne i'di ko'do röni laka zö. ⁴³ Ma na me 'deni kpa daa bine. ɔɔ nyiti mɔɔ kako tunö mini nime medä midëki mini di zini gɔ lɔko ki'di zö muwë di mi kete 'benni. ⁴⁴ ɔɔ lɔko kuti dɔmo kina lɔko ko'do dɔ gbi ti'di mini zi gamele ma ga, lɔko na gɔ ki'di kedi rɔ nyiti ame kigeli 'deni rɔ 'ja zi kole 'ba löbu ma ne.'

⁴⁵ Tine gba kota ma kinza mote mötu nime di yimö, na Rebeka kömö ngi ti kete mini dɔkɔnyɔ ni, lɔko kiki kari mi daa tunö mini. Midëki mini di zini, miya te, 'I'di mini zö muwë.'

⁴⁶ Kina lɔko kodi dɔkɔnyɔ ni ngi welo ki'di mini zö, kiya te, 'Me uwë, kina ti mi'di mini gbi zi gamele 'bi ga.'

Kina muwë mini, lɔko ki'di gbi zi gamele ma ga kuwë.

⁴⁷ Kina mititi lɔko, miya te, 'Ni nyiti 'ba yë na?'

Lɔko iya te, lɔko nyiti 'ba Betowele kole 'ba Nawura ame Mileka köyö ne na. Kina musu wa kano ni, molɔ nbëlë kɔnyɔ ni. ⁴⁸ Tine na molɔdɔ mo'do mötu milëlu Bɔko'ba 'ba löbu ma Abarayama, gɔ ame bo ko'de ma 'deni kɔri ma laka ki'di mo'ja nyiti 'ba wado 'ba löbu ma 'deni rɔ 'ja zi kole mo ne.

⁴⁹ Kina me ɔɔ ko'do dɔke ngi to'do mo 'do kedi laka zi löbu ma, iyake zö, ne ɔɔ dɔmo kinza, iyake gbi zö 'do muyi kɔma ma mari te dɔ döri ala mɔɔ mileki te dɔ gali."

⁵⁰ Labana ni ti Betowele ileki dɔmo, iya te, "Kö'du nime ako di zi Bɔko'ba dinza ti a mɔɔ 'do tiya mo.

⁵¹ Rebeka na me kömöyi, ogba lɔko kari tini. I'di lɔko rɔ 'ja zi kole 'ba löbu 'bi kɔɔ ame Bɔko'ba kiya ne tara."

⁵² Kina ɔɔ bɔ laja 'ba Abarayama nima kuwö lende nima 'deni tara tine na bo kolɔdɔ ngi bəri bo ko'do mötu zi Bɔko'ba. ⁵³ Kina bo koja bɔngɔ ni ti sitëri ti wa 'ba

mbili ma kileŋo di mī yamo ma kōbōkōbō naga, bo ki'-di zi Rebeka. Bo i'di kpa kōzī ma ndōgō mo kitigo kulōwō naga gbī zi löndō 'ba Rebeka ni ti ma mo.

⁵⁴ Kina bɔ nima ti bilaka ame ga ti bo ne konyo kpēn-nī kuwē wa lijē kō'dō yayi. Mī dɔŋbɔ tine na bo kiya te, "I'dike ma mileki mari zi löbu ma."

⁵⁵ Tine löndō 'ba Rebeka ni ti ma mo iya te, "I'di nyiti nime koloma titi ko'dɔ tö'dō kɔzɔ dɔ ndō tara, ala dɔ 'butē tize bine. Di pötō mo tine ti lɔko kari 'jaa."

⁵⁶ Tine bɔ nima ileki dɔmo zīnnī, iya te, "Kinza ki'dike ze dē digabi bine. Bɔko'ba i'di liŋgere ma 'deni kēdī laka, i'dike mari zi löbu ma."

⁵⁷ Lijē iya te, "I'di dīdēkī nyiti gɔ dititi lɔko."

⁵⁸ Kina lijē kīdēkī Rebeka kititi, iya te, "Ti kari ti bɔ nime?"

Lɔko iya te, "Yēē, mēdī mari."

⁵⁹ Kina lijē ki'di Rebeka ni ti nyiti ame mɔlo rɔ bɔ laja 'bēnī ne kari kɔzɔ ti bɔ nima kpaki ti bilaka abo ga. ⁶⁰ Ki-na lijē ko'dɔ lömu ma laka zi Rebeka, iya te, "Nī lēmī ze, ti koloma rɔ ma 'ba tīndī 'ba bilaka ma konzi. Kupō yī ga ti kō'bō ta'da bɔ ya 'bēnnī ga."

⁶¹ Kina Rebeka ni ti yītōtī bɔ laja 'bēnī naga nima kileŋo rōnnī ŋgī kēkī dɔ gamele kari kɔzɔ ti bɔ laja 'ba Abarayama nima. Kina lijē kēnyī ŋgī dɔmo di yayi.

Tömō Ti Rebeka

⁶² Yisika ako 'deni di kpa daa ame kīdēkī rɔ, "Daa 'ba Bɔko'ba bɔ dīdī ame kōŋgɔ ma ne." Bo ēdī koloma mī dɔyayi 'ba Kanana ma kapa kileki dɔ ro'ɔ. ⁶³ Bo ēnyī 'deni rɔ mī dɔkɔpiyari kari bi liŋgere mī nyaka na bo ko'ja gamele ŋgī kēdī rɔ tako.

⁶⁴ Kina dɔdɔ Rebeka ko'ja Yisika 'deni tara tine na lɔko kēkī ŋgī bēri di dɔ gamele, ⁶⁵ lɔko ititi bɔ laja 'ba Abarayama nima, iya te, "Yē mo na me 'dē kēdī kako rɔ mī nyaka zize yōyī ne?"

Bɔ nima iya te, "Bo na rɔ löbu ma." Kina lɔko kogba bɔŋgɔ 'ba dōnī ŋgī lɔko kolo kōmōnī timo.

⁶⁶ Bɔ laja nima iyētī gɔ wa ame ga bo ko'dɔ ne pili zi Yisika. ⁶⁷ Kina Yisika kogbe Rebeka rɔ 'ja abo ko'de mī rō ma tōnē ma bo Sara koloma pa teyi ne. Yisika kɔ'ɔ Rebeka rɔ mbēmbē kina kiyēyī dōkī'dī bo ŋgī di gɔ meri 'ba tölē 'ba ma bo.

Tölē 'Ba Abarayama

25 Abarayama ogbe 'ja mɔzɔ möyī mo rɔ Ketora.

² Lɔko na köyō Zimarana ni ti Yokezana ti Medana ti Midiyana ti Yisebaka ti Suwa. ³ Yokezana na rɔ 'bu 'ba Seba ni ti Dedana. Kupō Dedana ga na rɔ bilaka naga nima kīdēkī rɔ Asura ni ti Letosa ti Luma.

⁴ Kole ma 'ba Midiyana ga na rɔ Epa ni ti Epera ti Anoko ti Abida ti Elida. Ya naga nime pili rɔ kupō ma kɔdɔ di zi Ketora ga.

⁵ Yisika na Abarayama ki'di 'dɔ kēdī rɔ bɔ dɔ apötō bo ga. ⁶ Tine ko'ja bo kēdī gba ti kɔmɔ bo, bo i'di kpa kōzī zi kole 'ba 'ja abo mɔzɔ naga nima, kina bo koga lijē ŋgī yaga di ŋgila kole abo Yisika yayi, lijē kari mī dɔyayi ma kileki kapa kari yībī.

⁷⁻⁸ Abarayama ari kōlē 'jaa ko'ja bo kōndē 'deni kote, kɔmɔ kɔzɔ abo kēdī 'deni kuluku mota kɔdɔ dɔmo 'butē riyō dōōmu (175). ⁹ Kole abo ga Yisika ni ti Yisamele usu bo mī tī'börō 'ba Makapela kapa Mamore ma kari yībī mī nyaka 'ba Eporona kole 'ba Zora ame di e'be Ete ne. ¹⁰ Nyaka nime na tōnē Abarayama kugō di zi e'be Ete ga. Kina kusu Abarayama gbī yayi ŋgila 'ja abo Sara.

¹¹ Di pötō tölē 'ba Abarayama na Bɔko'ba ko'dɔ yēyī zi kole abo Yisika ko'ja bo kēdī koloma ŋgila daa ame kīdēkī rɔ "Daa 'ba Bɔko'ba bɔ dīdī ame kōŋgɔ ma" ne.

Kupō Yisamele

¹² Yisamele ma tōnē Agara yītō 'ba Ezipeto atɔli 'ba Sara köyō zi Abarayama ne na köyō kole naga nime.

¹³ Ame na rɔ möyī kole mo ga ma kiyija pili gɔ tōyō mo. Nebayota na rɔ kole ma dɔgba 'ba Yisamele, kina Kedara ni ti Adabele ti Mibesama ¹⁴ ti Misama ti Duma ti Masa ¹⁵ ti Adada ti Tema ti Yetora ti Napisa ti Kedema. ¹⁶ Kole 'ba Yisamele naga nime lijē na rɔ yī liŋgī 'ba kpa gɔli ma 'butē dɔmoriyō ame möyī lijē na pili kilēbī dɔ dɔliŋgɔ mo ga gbī ti bi 'ba toda yēri mo ga ne.

¹⁷ Kɔmɔ kɔzɔ 'ba loma 'ba Yisamele pili kuluku riyō kɔdɔ dɔmo 'butē mota dōōmu dɔmoriyō (137) kina bo kōlē ŋgī. ¹⁸ Kupō Yisamele ga oloma 'bēnnī mī dɔyayi 'ba Awila ni ti Surō kapa Ezipeto ma kari yībī mī lōŋgō mo ma ti Asura. Ya naga nime oloma 'bēnnī kō'bō caki yaga di dɔ ŋgila kupō Abarayama mɔzɔ naga nima.

Tōyō Esawu Ni Ti Yakoba

¹⁹ Ame na rɔ lende 'ba Yisika kole 'ba Abarayama. ²⁰ Kɔmɔ kɔzɔ 'ba Yisika ēdī 'deni 'butē sowɔ mī kada ma bo kogbe Rebeka nyiti 'ba Betowele bɔ Arama tōnē koloma Padanarama ne. Löndō 'ba Rebeka na rɔ Labana. ²¹ Tine Rebeka öyō kole dē kina Yisika kititi Bɔko'ba gɔ kō'du mo. Kina Bɔko'ba kileki dɔ akititi abo ŋgī ki'di Rebeka kɔmɔ. ²² Kole roŋa na mīnī, tine gba kinza lɔko köyō dē na kole naga nima koloma ŋgī tun-yöpō di mīnī. Lɔko iya te, "Gɔ wa'di na wa ma te ga ko'dɔ rōnī zō?"

Lɔko ari kititi Bɔko'ba gɔ kō'du mo. ²³ Kina Bɔko'ba kileki dɔmo zīnī, iya te, "Dɔ'be riyō na ma miyī. Ēddī köyō bilaka riyō mɔzɔ ga ma kō'bō to'ji rōnnī. Bɔ ma kɔzɔ ti kēdī ti tigɔ kebe bɔ mɔzɔ. Bɔ ma löbu mo ti koja laja zi ma titi mo."

²⁴ Kina dɔdɔ kada 'ba löyō kōmō 'deni zīnī tine, lɔko öyō rɔ kole roŋa. ²⁵ Kole ma dɔgba mo rɔ ma kasi rɔmo pili rɔ sunē kɔzɔ sunē 'ba rɔ yēri tara. Kina lijē ki'di möyī mo rɔ Esawu, ame kiya te "Rɔ köyu." ²⁶ Tine na köyō kole ma mī riyō mo kōzimo kinda'ba burutu Esawu 'deni könyō teyi. Kina ki'di möyī bo ŋgī rɔ Yakoba, ame kiya te "Inda'ba." Mī kada nima köyō lijē ne kɔmɔ kɔzɔ 'ba Yisika 'deni kuluku kɔzɔ kɔdɔ dɔmo 'butē (60).

Esawu Rɔ 'Bö

²⁷ Kina ɔɔɔ kole naga nima kiyöbu 'deni tine, Esawu 'ba bo ɔɔ ko'be kanya gɔti mo kö'bö ɔɔ laki mökö. Tine Yakoba 'ba bo le ɔɔ ma këyi gɔti mo ɔɔ loma liɔɔ. ²⁸ Esawu na Yisika ko'ɔ laka römöyi bo ɔɔ ɔɔ gɔ tonyo yida ame ga Esawu këdi kupö ne. Tine Rebeka ko'ɔ 'bëni ɔɔ Yakoba.

²⁹ Mi kada ma ɔɔ ɔɔ tine Esawu ömö di bi laki mökö kako ko'ja Yakoba këdi tu'di monzo. 'Bö o'dɔ bo 'deni ngi sowa ³⁰ kina bo kiya zi Yakoba te, "Bö upö ma 'deni, wa kasi nima ku'di ne i'di zö."

Gɔ kö'du nime na kidëki möyi bo ɔɔ Edome, ame kiya te "Akasi."

³¹ Yakoba iya te, "Ti mi'di ziyi ɔɔ kiya te ki'di ɔɔ löbu 'bi 'ba tedi ɔɔ kole ma dɔgba nima zö."

³² Esawu iya te, "Bö na me kɔɔɔ 'deni ɔɔma, ɔɔ löbu ma 'ba tedi ɔɔ kole ma dɔgba nime ti ko'dɔ wa'di zö?"

³³ Yakoba iya te, "Ulömu röyi titi dɔgba zö."

Kina bo kulömu ɔɔ bo ngi kugö ɔɔ löbu abo 'ba tedi ɔɔ kole ma dɔgba nima zi Yakoba. ³⁴ Kina Yakoba ki'di mangol'ɔɔ zi bo ti monzo nima bo konyo, bo kuwë wa, na bo kënyi ngi nduwë kari abo. Wa ma Esawu ki'di ko'ɔ ɔɔ bo kulöwö di ɔɔ ɔɔ löbu abo 'ba tedi ɔɔ kole ma dɔgba nima na nge nime.

Yisika Ënyi Gerara

26 'Bö ɔɔ ari kila'ba 'böwu mi dɔyayi nima 'beri di gɔ ma tönë pa mi kada 'ba Abarayama ne. Kina Yisika kënyi ngi kari Gerara zi Abimeleke nere 'ba Pilisitiya. ² Boko'ba ɔɔ kileme rönzi zi Yisika, iya te, "Kinza kari dë nɔɔ Ezipeto, oloma mi dɔyayi nime miya ziyi toloma teyi ne. ³ Oloma mi dɔyayi nime bine kina ti mö'bö nduwë tiyi. Ti mo'dɔ yëyi ziyi römöyi yayi nime na mëdi mi'di pili ziyi ti kupö yi ga. Mëdi mo'dɔ wa ma tönë ga mulömu mɔlo zi 'bu yi Abarayama bine ne. ⁴ Mëdi mi'di kupö yi ga kara konzi kɔɔ këlu 'ba mitɔɔ. Kina ti mi'di yayi nime pili zinni. Kina ti kupö yi ga na ti ko'dɔ yëyi ɔɔ bilaka pili 'ba dɔyayi nime. Mëdi mo'dɔ yëyi ziyi ⁵ römöyi Abarayama uwö dɔma koro kö'du ki'di ma ga pili ɔɔ gɔmo."

⁶ Mi kada ma Yisika këdi koloma Gerara yayi na ⁷ bilaka ma yayi kititi 'ja abo Rebeka di zi bo, tine bo iya te, "Loko lëmi ma na." Bo ere tiya mo ɔɔ 'ja abo kinza bilaka naga nima kupö bo ra gɔ kö'du 'bëni römöyi loko ele kulöwö.

⁸ Kina ɔɔ bo koloma 'deni gɔmo kɔɔ yayi tine, mi kada ɔɔ na Abimeleke nere 'ba Pilisitiya kuyi kɔɔ bo kongɔ bi di bi gböñö 'ba rö ko'ja Yisika ni kind'a'ba közinni 'deni ti Rebeka. ⁹ Kina Abimeleke kidëki Yisika kititi, iya te, "Dëmba loko 'ja 'bi na? Ne gɔ wa'di na kiya te loko lëmi yi na?"

Yisika iya te, "Römöyi momeri miya te mɔɔga bilaka ti kupö ma ɔɔ miya te loko 'ja ma na."

¹⁰ Abimeleke iya te, "Wa'di na me ko'dɔ zize te ne? Mɔɔga dëne bilaka ma naga nime ö'dö 'deni ti 'ja 'bi.

Ma këdi ra tara dëne ni na ti kɔɔ ɔɔ ko'ɔ ki'di ze do'dɔ lende kënyë nime."

¹¹ Tine na Abimeleke kose gɔmo zi bilaka pili, iya te, "Boko ame kosa közini ɔɔ ko'ɔ nime ala ɔɔ 'ja mo ëdi kupö yaga."

¹² Yisika ɔɔ dɔ nyaka mi dɔyayi nima yayi. Kina mi kɔɔ kɔɔ mo nima bo kumu ngi ɔɔ mbëmbë kebe ɔɔ kupö ma bo kidiyë römöyi Boko'ba o'dɔ yëyi 'deni zi bo. ¹³ Kina mɔri abo nima koto ngi nduwë tiyöbu nɔɔ bo kari këdi ɔɔ ko'ɔ mɔri. ¹⁴ Bo 'deni ti dɔtumu 'ba kamölö ni ti sa gbï ti atɔli ma konzi. Gɔ kö'du mo na bilaka 'ba Pilisitiya naga nima kombi minni ngi ɔɔ bo.

¹⁵ Kina lijë kidiri daa ame ga ɔɔ laja 'ba 'bu bo Abarayama ga kole gba kota bo këdi ti kömöni ne ngi me teyi.

¹⁶ Abimeleke ilende zi Yisika, iya te, "Ënyi yaga di mi dɔyayi ze nime. Ni 'deni ɔɔ ko'ɔ tigo ma ɔɔ kiteli kebe ze pili."

¹⁷ Kina Yisika kënyi ngi kari koga taya abo mi bi pëpëlë 'ba Gerara, bo koloma yayi. ¹⁸ Bo ole daa ma tönë ga kole pa mi kada 'ba 'bu bo Abarayama ne, ame bilaka 'ba Pilisitiya kidiri 'deni teyi di pötö tölë 'ba Abarayama. Möyi ame ga mɔlo 'bu bo ki'di ɔɔ daa naga nima na gbï bo kidëki timo.

¹⁹ Bo laja 'ba Yisika ga ole daa mi bi pëpëlë nima yayi na lijë ko'ja mini di teyi. ²⁰ Tine ɔɔ koda kamölö ma mi dɔyayi 'ba Gerara yayi ako kamo tinni, iya te, "Mini ze na me."

Gɔ kö'du mo na Yisika ki'di möyi daa nima ɔɔ "Lamo." ²¹ Bo laja 'ba Yisika ga ari kole daa mɔɔ 'böwu, kina lamo ku'du rönzi gbï gɔ lende mo na bo kidëki möyi mo ɔɔ "Ndo'ji." ²² Bo olɔ di yayi kari kole daa mɔɔ. Ama tine na lamo kinza kpe teyi. Kina bo ki'di möyi mo ɔɔ "Dɔ ngölö." Bo iya te, "Boko'ba i'di ɔɔ ngölö 'deni zize toloma mi dɔyayi nime bine gɔ do'jake wa laka nduwë di teyi."

²³ Di yayi na bo kënyi kari Berasaba. ²⁴ Kina Boko'ba kɔɔ kileme rönzi zi bo mi korɔɔ mo nima, iya te, "Ma na ɔɔ Boko'ba 'ba 'bu yi Abarayama. Kinza kere dë, mëdi tiyi. Mëdi mo'dɔ yëyi ziyi mi'di kupö yi kara konzi gɔ kö'du ki'di ma ame mose zi ɔɔ laja ma Abarayama ne."

²⁵ Kina Yisika ko'ba bi 'ba akumu yayi ko'dɔ mötu zi Boko'ba di teyi. Bo oga taya abo yayi na ɔɔ laja abo ga kole daa mɔɔ gbï.

Yisika Ni Ti Abimeleke

²⁶ Nere Abimeleke ni ënyi di Gerara lijë ti Awuzata ɔɔ ti'di lende zi bo ti Pikolo ɔɔ ɔɔ kanya abo lijë kari tongɔ Yisika. ²⁷ Tine bo iya zinni, iya te, "Akoke tongɔ ma tɔne gɔ wa'di? O'ja tönë o'jike ma kogake ma yaga di mi dɔyayi 'be 'di."

²⁸ Lijë iya te, "Le'jete dikali 'deni ɔɔ ma laka Boko'ba ëdi tiyi. Kina me diya te gɔ do'dɔ pɔri tiyi. Do'dɔko yi gɔ kulömu röyi ²⁹ kinza ko'dɔ wa ma kënyë mɔɔ dë zize, gbï kɔɔ ame do'dɔ wa ma kënyë mɔɔ dë ziyi ne tara. Doloma do'dɔ kɔɔ keke döyi doja yi kari liya ti mi këyi. Kina me dikali 'deni ɔɔ ma laka Boko'ba o'dɔ yëyi 'deni ziyi."

³⁰ Yisika o'do karama zinni lijë konyo kpenni kuwë wa. ³¹ Molo mi bi kezë ma di gomo tine na lijë ko'do lömu mi löngö lijë. Yisika o'do mötö gbo zinni kina lijë kari ngi di ro bo liya ti mi këyi.

³² Mi kada mo nima na bo koja laja 'ba Yisika ga kako kiya lende 'ba daa ame lijë kole ne zi bo, iya te, "Do'ja mini 'deni."

³³ Kina bo ki'di möyi mo ro Saba, ame 'ja 'ba lende mo tégë, "Lömu." Wa nime na 'do ki'di kidëki möyi gawo nima ro Berasaba ne.

'Ja 'Ba Esawu Ga

³⁴ Tine Esawu koma koma abo 'deni 'butë sowo na bo kogbe 'ja ngi riyö di mi yitöti 'ba e'be Ete, Yudita nyiti 'ba Beri ti Basemata nyiti 'ba Elone. ³⁵ Tine lende ko'do 'benni i'di Yisika ni ti Rebeka ngi kö'bö ro meri.

Yakoba Na Ti Yëyi

27 Kina do Yisika köndë 'deni koma mo kölu tine, na bo kidëki Esawu kole abo ma dandende mo kako zi bo. Bo idëki, iya te, "Kole ma."

Esawu iya te, "Ma na me."

² Bo iya te, "Onjo ma na me möndë 'deni matoga ti mölë giri naga nime. ³ Ogba kanya ti bölö 'bi kodo kari mökö to'be yida zö. ⁴ Kina go ko'do akonyo konji tonë ga mo'doko ne ko'de kako zö monyo 'do mo'do yëyi ziyi gba kota kinza mölë."

⁵ Tine Rebeka edi kuwö lende nima Yisika kedï kiya zi Esawu ne. Kina do Esawu kari 'deni toma yida to'be mo di yi mökö tine, ⁶ na loko kiya zi Yakoba, iya te, "Muwö 'bu yi koloma tiya mo zi löndö yi Esawu giri nime, iya te, ⁷ 'O'de yida ko'do akonyo konji tonë ga ko'de zö monyo 'do mo'do yëyi ziyi koma Boko'ba gba kota kinza mölë." ⁸ Kina me kole ma, uwö doma ko'do wa ame ga miya ziyi ne. ⁹ Ari mi jolo ko'de kole banya ma koma riyö 'do mo'do ro akonyo konji ma 'bu yi ko'doko nima ¹⁰ 'do koto kari zi bo konyo go bo ko'do yëyi ziyi gba kinza bo kölë."

¹¹ Tine Yakoba ileki domo, iya te, "Löndö ma Esawu roma ro sunë, ma 'bama roma kinza sunë, ¹² matoga 'bu ma ti komomo roma kikali medï mindëndë bo. Kina medï mo'de ngi ro sönö na za doma kola yëyi mo tonë."

¹³ Ma bo iya te, "Kole ma, sönö nima kileki doma. Lende ma nime na nge kuwö domo kari ko'de banya naga nima kako zö."

¹⁴ Kina bo kari ngi gomo ko'de kako zi ma bo ko'do ro akonyo konji ame 'bu bo ko'doko ne. ¹⁵ Kina loko kogba bongo ma laka 'ba Esawu ame loko kedï kikeki rö göni yayi ne, kol ro Yakoba. ¹⁶ Kina loko kogba kilaka banya tonë ga kolo konyo bo ga gbi kebe go bi 'ba mugu bo ma kinza sunë teyi. ¹⁷ Kina loko ki'di akonyo konji tonë ti mangol'bo mo ga ame loko ko'do ne közi kole 'benni Yakoba kari timo.

¹⁸ Yakoba ari zi 'bu bo Yisika, kiya te, "Baba."

'Bu bo iya te, "Ma na me. Ni kole ma, ma ro ye mo na?"

¹⁹ Yakoba iya te, "Ma Esawu kole dandende 'bi na. Mo'do 'deni koma ma kiya zö. Enyi toro konyo yida ma mo'do 'deni ziyi nime 'do ko'do yëyi zö."

²⁰ Tine Yisika ititi, iya te, "Ari ko'ja ngi welo te tondo ga ya, kole ma?"

Yakoba ileki domo, iya te, "Nere Boko'ba 'bi na ki'di ko'do röni ngi laka zö."

²¹ Yisika iya zi Yakoba, iya te, "Ese ngosi ngila ma bine 'do momomo röyi, go mikali do ni kole ma Esawu na ngi."

²² Yakoba ese ngosi zi 'bu bo. Yisika omomo ro bo, iya te, "Mugu yi udu ro mugu Yakoba, tine konyo yi ga ro konyo Esawu."

²³ Yisika ikali de kpe ro Yakoba römöyi konyo bo ga 'deni ro sunë koma konyo löndö bo Esawu. Tine gba kinza bo ko'do yëyi nime zi Yakoba, ²⁴ bo ileki kititi, iya te, "Ni Esawu na ngi?"

Yakoba iya te, "Ma na ngi."

²⁵ Yisika iya te, "Kole ma, o'de yida nima zö monyo 'do mo'do yëyi ziyi."

Kina Yakoba ko'de yida tonë ngi zi 'bu bo konyo, bo ko'de layi gbi zi 'bu bo kuwë. ²⁶ Yisika iya zi bo, iya te, "Kole ma, ese ngosi kome mbili ma."

²⁷ Kina Yakoba kese ngosi kome mbili 'bu bo. Yisika umë tato 'ba bongo 'ba kole abo na bo kiya te, "Tato kele 'ba ro kole ma ngi koma nyaka ame Boko'ba ko'do yëyi teyi ne. ²⁸ Boko'ba koja soloro ziyi di mitoro ki'di nyaka 'bi kol'bo. Bo koja go nyönyu ro mbembë ziyi ti layi. ²⁹ Bilaka pili ti koja laja ziyi. Kina lijë pili ti kolodo beri kömöyi. Ti keddi ti közi kakpa do löndö yi ga pili. Kupö e'be möyi ga ti kolodo beri kömöyi. Lömu kedï do bilaka ame ga pili kulömu yi, tine yëyi kedï do bilaka ame ga pili ko'do yëyi ziyi."

Monjo 'Ba Esawu

³⁰ Yisika ote to'do yëyi nime. Kina mbowa di potö Yakoba kënyi kari 'deni tine na löndö bo ma löbu Esawu kömö ngi di bi to'be yida. ³¹ Bo o'do akonyo ma konji gbi ko'de kako zi 'bu bo Yisika. Bo iya zi 'bu bo, iya te, "Baba, ënyi toro konyo yida nime mo'de ziyi ne go ko'do yëyi zö."

³² Yisika ititi, iya te, "Ni ye mo na?"

Bo iya te, "Ma Esawu, kole dandende 'bi na."

³³ Kina ro Yisika ki'di tilë'di ngi pili ro ma kënyë. Yisika iya te, "Ye mo na me pa kupö yida ko'do ko'de zö bine monyo gba kinza kako de mo'do yëyi 'deni teyi ne? Yëyi nima ö'bö 'deni nburu ro abo."

³⁴ Lende nime Esawu kuwö te na bo kudu ngi ro ma kembe ro monjo ma kënyë. Bo ileki kiya zi 'bu bo, iya te, "O'do yëyi gbi zö, baba."

³⁵ Yisika iya te, "Löndö yi ako bine kindëndë ma 'deni kogba yëyi 'bi."

³⁶ Esawu iya te, "Wa nime na de ngi kidëki möyi bo ro Yakoba gomo ne? Mi riyö abo ma bo ku'bölu ma na 'deni me. Bo ogba ro löbu ma 'ba tedï ro kole ma dogba bine kina me bo kogba yëyi ma 'deni gbi. Yëyi matogba inza kpe zö?"

³⁷ Yisika ileki dɔmo zi Esawu, iya te, “Mo'dɔ bo 'deni rɔ löbu 'ba döyī. Kina mi'di löndö bo ga 'deni pili rɔ bɔ la-ja zi bo. Mi'di nyönyu ni ti layi 'deni zi bo. Tine wa'di na ga mo'dɔ gbɔ zīyī ya, kole ma?”

³⁸ Esawu iya te, “Baba, èddī nge ti yēyī kɔtɔ kpökī? O'dɔ yēyī gbī zö.”

Kina Esawu koloma ngi tudu rɔ ma kembe. ³⁹ Yisika ileki dɔmo zi bo, iya te, “Nyaka 'bī inza kolɔ'ba. Solɔrɔ inza kako zīyī di mīɔrɔ. ⁴⁰ Tine ti koloma 'bēyī ga mbele 'ba köziyī, ti kèddī rɔ bɔ laja zi löndö yī. Ne ɔdɔ konyo burutu bo, ti kolɔ röyī ngi yaga di kɔmɔ közi bo.”

Esawu Rɔ Tiyeli

⁴¹ Esawu o'ji Yakoba ngi rɔ ma kënyē ga ame 'bu bo ki'di yēyī abo zi Yakoba ne. Bo omeri ti mī bo, iya te, “Kada 'ba tölē 'ba 'bu ze ɔwɔ dē kpe, kina 'dɔ mupö Yakoba yaga.”

⁴² Lende kiya 'ba Esawu nime ari kömō zi Rebeka, kina lɔko koja laja ga Yakoba kiya teyi, iya te, “Löndö yī Esawu èdī kiteri 'dɔ tupö yī ga wa nime ko'dɔ zi bo ne.

⁴³ Kina me kole ma, o'dɔ wa ame ga miya ne. Ènyī welo kirija kari zi löndö ma Labana mī Arana ⁴⁴ koloma titi yayi nbö tiyeli 'ba löndö yī kote rönī. ⁴⁵ ɔdɔ ya 'ba löndö yī kote rönī 'deni dɔ bo kudölu di ga wa ma ko'dɔ zi bo nime tine, na ti moja laja 'jaa göyī. Ga wa'di na 'dɔ kpe kole ma ga koteke dɔye ngi kpaki riyö di zö mī kada kɔtɔ teyi?”

Tari 'Ba Yakoba

⁴⁶ Rebeka iya zi Yisika, iya te, “Lende 'ba 'ja 'ba Esawu rɔ yitötī 'ba e'be Ete naga nime ɔdɔ 'deni rɔma. ɔdɔ kiya te Yakoba kogbe yitötī 'ba Ete ya naga nime gbī ti mölè gbɔ yaga.”

28 Kina Yisika kīdēkī Yakoba ko'dɔ yēyī teyi, iya te, “Kinza kogbe yitötī 'ba Kanana naga nime dē. ² Ènyī kari Padanarama liɲɔ 'ba 'bu yī löbu Betowele 'dɔ kogbe nyiti 'ba lano yī Labana ma kɔtɔ. ³ Bɔko'ba bɔ tigo dɔ kiteli ko'dɔ yēyī zīyī ki'di kole konzi zīyī ga kèddī rɔ yī liɲgī 'ba bilaka 'ba dɔ'be ma konzi. ⁴ Bo ko'dɔ yēyī zīyī ti kupö yī ga kɔɔ ma bo ko'dɔ yēyī zi Abarayama. Yayi nime kèddī koloma yīmo ame Bɔko'ba ki'di 'deni zi Abarayama ne ti kèddī rɔ bɔ dɔmo.”

⁵ Yisika oja Yakoba kari Padanarama zi Labana kole 'ba Betowele bɔ Arama tönē. Labana na rɔ löndö 'ba Rebeka ma 'ba Yakoba ni ti Esawu.

Esawu Ogbe Nyiti 'Ba Yisamele

⁶ Esawu ikali Yisika o'dɔ yēyī 'deni zi Yakoba koja kari Padanarama 'dɔ kogbe 'ja di yayi. Kina gbī di bi to'dɔ yēyī nima Yisika iya zi Yakoba kinza kogbe 'ja dē di mī löngö yitötī 'ba Kanana. ⁷ Kina me Yakoba kuwö dɔ 'bu bo ni ti ma bo 'deni kënyī kari Padanarama. ⁸ Ga kö'du nime na Esawu kikali ngi 'bu bo Yisika o'dɔkɔ wa mɔtɔ rɔ yitötī 'ba Kanana naga nima dē du te. ⁹ Kina bo kari zi Yisamele kole 'ba Abarayama, bo kari kogbe nyiti mo Malata lēmī 'ba Nebayota 'böwu rɔ 'ja abo mɔtɔ.

Nyī 'Ba Yakoba

¹⁰ Yakoba ènyī di Berasaba kari nduwē kapa Arana. ¹¹ Kada ari kōsö dɔ bo bi mɔtɔ na bo kö'dö ngi yī mökö yayi. Bo ogba kulugbī döku mɔtɔ bo kitaka dɔ bo timo. Kina ɔdɔ bo kö'dö 'deni tine ¹² na nyī ko'de dɔ bo tégè, bo o'ja bi tēkī kīdēyī di dɔyayi dɔndende mo kömō nbö mīɔrɔ. Kina malayika koloma tilèlè rönni kebe gmo kako bēri, kari tɔrɔ. ¹³ Tine na bo ko'ja Bɔko'ba kēdī kɔrɔ ngila bo yayi, kina Bɔko'ba kilende zi bo, iya te, “Ma na rɔ nɔre Bɔko'ba ma konɲo ga 'bu yī löbu Abarayama ni ti 'bu yī Yisika. Dɔyayi nime kèddī kö'dö teyi ne mēdī mi'di zīyī ti kupö yī ga. ¹⁴ Lijè ti konzi kɔɔ lupu kogba mī kapa 'ba dɔyayi pili. Kina ti kupö yī na ti ko'dɔ yēyī zi bilaka pili 'ba dɔyayi. ¹⁵ Mēdī mö'bö tiyī monɲo göyī di mī ga bi ame ga pili kèddī kari teyi ne, mo'de yī kileki mī dɔyayi nime bine. Minza mola yī du kinza ma mo'dɔ wa ame mi'di kö'du mo 'dɔ to'dɔ mo ne.”

¹⁶ Yakoba indijī di bi tö'dö, kiya te, “Wu, Bɔko'ba èdī ngi mī ga bi nime, ma na mikali dē.”

¹⁷ Bo rɔ tikere, na bo kiya te, “Ga bi wa'di na koro te? Ala mɔtɔga liɲɔ 'ba Bɔko'ba na, ala kpadörī 'ba mīɔrɔ na?”

¹⁸ Yakoba ènyī mɔlo mī dɔnɲo kogba kulugbī döku ni- ma bo kitaka dɔ bo pa timo ne kīdēyī dɔmo tɔrɔ, kina bo kogba 'bu kodɔ dɔmo. ¹⁹ Bo i'di möyī ga bi nima rɔ Betele, tine gawo ma ngɔsi ngila ga bi mo nima yayi, möyī mo idēkī pa rɔ Luza.

²⁰ Yakoba o'dɔ lömu zi Bɔko'ba, iya te, “ɔdɔ nī Bɔko'-ba koloma ngi tö konɲo gɔma di mī liɲgere ma nime mēdī mari teyi ne, koja ga akonyo zö gbī ti bɔnɲo tusu mo rɔma, ²¹ kileki ma nbö mī liɲɔ 'ba 'bu ma ti mī këyī, nī na ti kö'bö ngi rɔ nɔre Bɔko'ba ma rɔ nburunburu. ²² Kina döku nime mīdēyī dɔmo ne ti kēdī ngi rɔ bi 'ba to'dɔ mötu zīyī di teyi. Wa ame ga pili ki'di zö ti mi'di kapa ma 'butē mo zīyī.”

Yakoba Ömō Arana

29 Yakoba ari nduwē mī liɲgere abo nima kala mī dɔyayi ma kapa kari yībī. ² Bo ari kömō mī löwu mɔtɔ ti daa teyi dɔtumu 'ba kamölö mota kö'dö 'deni bēri kpamo yayi. Daa nima na kēdī ki'di mini zi kamölö naga nima di teyi. Tine döku ma kutu'bö kpa daa mo nima timo rɔ ma löbu, ³ ɔdɔ bɔ koda kamölö naga nima kotɔtɔ rönni 'deni pili tine, na 'jaa lijè koloma tululu döku nima yaga ki'di mini zi kamölö 'bènnī ga, kina lijè kululu 'jaa 'böwu kileki ga bi mo.

⁴ Yakoba ititi bɔ koda kamölö naga nima, iya te, “Kpe di ga bi ma yala ga ya, löndö?”

Lijè iya te, “Ze di Arana.”

⁵ Bo ileki kititi lijè, iya te, “Ikali ke bɔ mɔtɔ rɔ Labana kole 'ba Nawura?”

Lijè iya te, “Yèè, dikali bo.”

⁶ Bo ititi lijè, iya te, “Bo èdī le?”

Lijè iya te, “Bo èdī le. Nyiti abo Rayile na me 'dē kēdī rɔ tako ti kamölö abo ga.”

⁷ Bo iya te, “Kada gba mbiri bi 'ba tototò dɔ kamölò mī ɔkɔ na dè gba. I'dike mini zinnì lījè kari tonyo kpènnì.”

⁸ Lījè iya te, “Inza tara, dèdì doda bɔ koda kamölò mɔtɔ ga kotɔtɔ ronnì pili titi kako tine, na 'jaa gɔ dululu doku yaga di'di mini zi kamölò.”

⁹ Ko'ja Yakoba kèdì gba tilende ti ya naga nima, na Rayile kòmò ngì ti kamölò 'ba 'bu nì ròmòyì lɔko na rɔ bɔ koda mo. ¹⁰ Kina ɔɔ Yakoba ko'ja Rayile kòmò 'deni ti kamölò 'ba lano bo Labana ga tara tine, na bo kari ngì kululu doku tònè yaga di kpa daa nima ki'di mini zi kamölò naga nima. ¹¹ Kina bo kumötò Rayile bo kudu rɔ ma kembe. ¹² Bo iya te, “Ma lano 'ba 'bu yì na. Ma kole 'ba Rebeka na.”

Kina Rayile kirinɔ ngì kari kiya lende mo zi 'bu nì. ¹³ Kina ɔɔ Labana kuwò lende 'ba kole 'ba lèmi bo 'deni tara tine, na bo kirinɔ kurè dɔmo kiramo kome mbili mo, bo ko'de kako linɔ.

Yakoba iyèti gɔ lende naga nime pili zi Labana. ¹⁴ Tine Labana ileki dɔmo, iya te, “Rɔ ma laka nì roma ma na.”

Aranda Gɔ Leya Ni Ti Rayile

Yakoba oloma ko'dɔ nyepe kɔtɔ yayi, ¹⁵ kina Labana kiya zi bo, iya te, “Èddì ko'dɔ ndɔbɔ zò rɔ ma sari gɔ ame ze rɔ wado ne, tine mo'dɔkɔ dè 'dɔ kò'bò to'dɔ mo tara. Iya wa ame ko'dɔkɔ ne gɔ mopi zìyì.”

¹⁶ Labana èdì ti yitòtì riyò, möyì ma löbu mo rɔ Leya, tine ma titi mo möyì mo rɔ Rayile. ¹⁷ Leya ele nge di kɔkɔ mo, tine Rayile ele 'bèni ngì rɔ mbèmbè kpaki ti yida kɔmo. ¹⁸ Yakoba k'ɔ Rayile, gɔ kò'du mo na bo kiya te, “Mèdì mo'dɔ ndɔbɔ kɔkɔ modɔmoriyò zìyì 'dɔ ki'di Rayile zò mogbe.”

¹⁹ Labana ileki dɔmo, iya te, “Ma laka mo na 'dɔ mi'di lɔko zìyì di dɔ ame 'dɔ mi'di lɔko zi bilaka mɔtɔ ne. Olo-ma tò bine.”

²⁰ Yakoba o'dɔ ndɔbɔ kɔkɔ modɔmoriyò gɔ Rayile, tine inda ngì di zi bo kɔkɔ tö'dò dɔ ndò tara ròmòyì bo k'ɔ lɔko rɔ mbèmbè. ²¹ Kina Yakoba kiya zi Labana, iya te, “Kɔkɔ 'ba ndɔbɔ ma ote rònì 'deni, i'di 'ja ma zò.”

²² Labana oja karama 'ba gbe kose bilaka 'ba mī gɔ bi nima yayi pili kotɔtɔ ronnì kako yimo. ²³ Tine mī korɔndɔ mo nima, Leya na za Labana ko'de koja gɔ Yakoba kò'dò timo. ²⁴ Labana i'di nyiti atɔli abo mɔtɔ möyì mo rɔ Zilepa zi nyiti abo Leya rɔ bɔ laja.

²⁵ Mī dɔnɔkɔ tine, na Yakoba kɔngɔ za 'böwu rɔ Leya. Kina bo kényì kari kititi Labana, iya te, “Wa'di na me ko'dɔ zò te ne? Mo'dɔ ndɔbɔ nime zìyì gɔ Rayile, gɔ wa'di na kebe kindèndè ma?”

²⁶ Labana iya te, “Mī dölèti 'beze bine, ogbe nyiti ma titi dè dɔgba kola nyiti ma löbu. ²⁷ Ne oda tö'dò dɔ modɔmoriyò 'ba karama 'ba gbe nime kote rònì titi 'dɔ mi'di Rayile gbì zìyì, ɔɔ ko'dɔkɔ to'dɔ ndɔbɔ gbì zò kɔkɔ modɔmoriyò mɔtɔ.”

²⁸ Yakoba utì gɔmo. Kina ɔɔ tö'dò dɔ modɔmoriyò 'ba karama 'ba gbe nima kote rònì 'deni tine, na Labana kogba nyiti abo Rayile ki'di gbì rɔ 'ja zi Yakoba.

²⁹ Labana i'di nyiti atɔli abo mɔtɔ möyì mo rɔ Bila zi Rayile rɔ bɔ laja. ³⁰ Yakoba ö'dò gbì ti Rayile, tine Rayile

na bo k'ɔ rɔ dɔ kiteli kebe Leya. Kina bo ko'dɔ ndɔbɔ 'böwu zi Labana kɔkɔ modɔmoriyò.

Töyö Kole 'Ba Yakoba Ga

³¹ Kina ɔɔ Bɔko'ba kɔngɔ Yakoba k'ɔ Leya dè laka kɔkɔ a nima tara tine, na Bɔko'ba koja gɔ löyò ngì zini. Rayile k'ɔ 'bèni ngì rɔ kɔkɔ. ³² Leya kɔkɔ köyò rɔ kole bɔkɔni, kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Rubèni, ame kiya te “Onɔgɔ lisa,” ròmòyì lɔko iya te, “Bɔko'ba onɔgɔ lisa ma 'deni, mè'dè ma ti k'ɔ ma nati.”

³³ Kina lɔko kɔkɔ 'böwu köyò kole mɔtɔ. Lɔko iya te, “Bɔko'ba uwò 'deni ma k'ɔ ma dè kina me bo ki'di kole nime 'deni gbì zò.” Kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Simona, ame kiya te “Uwò.”

³⁴ Lɔko kɔkɔ 'böwu köyò kole mɔtɔ. Kina lɔko kiya te, “Ame tine, mè'dè ma èdì kodɔkɔ rònì kò'bò tö ròmòyì möyò kole 'deni mota zi bo.” Na lɔko ki'di möyì mo rɔ Lèwè, ame kiya te “Odɔkɔ.”

³⁵ Lɔko kɔkɔ 'böwu köyò kole mɔtɔ. Kina lɔko kiya te, “Ame tine ti milèlu Bɔko'ba.” Na lɔko ki'di möyì mo rɔ Yuda, ame kiya te “Lèlu.” Tine na lɔko kɔkɔ ngì, lɔko öyò kole mɔtɔ dè kpe titi di gɔ ama.

30 Kina ɔɔ Rayile kɔngɔ 'deni lɔko köyò kole dè zi Yakoba kɔkɔ a nima tara tine, na lɔko kombi mīni ngì rɔ lèmi nì. Gɔ kò'du mo na lɔko kiya zi Yakoba, iya te, “ɔɔ ki'di kole dè zò ti mölè yaga.”

² Yakoba ènyì rɔ 'dirì tini, kiya te, “Ma na rɔ Bɔko'ba? O'ja Bɔko'ba na ki'di löyò dè zìyì.”

³ Lɔko iya te, “Bila nyiti bɔ laja ma na me, ö'dò timo 'dɔ lɔko köyò kole zò. Tini na ti mèdì rɔ ma 'ba kole.”

⁴ Kina lɔko ki'di Bila rɔ 'ja zi mè'dè nì, kina bo kò'dò timo. ⁵ Bila kɔkɔ köyò kole zi Yakoba, ⁶ kina Rayile kiya te, “Bɔko'ba o'dɔ burè ma 'deni laka. Bo uwò akititi ma 'deni bo ki'di kole zò.” Kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Dana, ame kiya te “Burè.”

⁷ Bila kɔkɔ 'böwu köyò kole mɔtɔ zi Yakoba. ⁸ Rayile iya te, “Mo'dɔ ya 'deni ti lèmi ma rɔ ma kényè nɔbò ma'-da.” Kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Napatali, ame kiya te “Ya.”

⁹ Kina ɔɔ Leya kɔngɔ lɔko k'ɔ 'deni di bi töyò kole tara tine na lɔko kogba Zilepa bɔ laja 'bèni ki'di zi Yakoba rɔ 'ja. ¹⁰ Kina Zilepa köyò kole zi Yakoba. ¹¹ Leya iya te, “Mèdì ti gɔ kele.” Kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Gada, ame kiya te “Gɔ kele.”

¹² Zilepa kɔkɔ 'böwu köyò kole mɔtɔ zi Yakoba. ¹³ Leya iya te, “Ma 'deni rɔ kɔkɔ. 'Ja ma laki pili ti kideki ma rɔ bɔ kɔkɔ.” Kina lɔko ki'di möyì mo rɔ Asera, ame kiya te “Lɔkɔ.”

¹⁴ Mī kada 'ba tumu nyönyu na Rubèni kari ko'ja linɔga 'ba löyò di mī nyaka kogba kako timo linɔ ki'di zi ma bo Leya. Rayile iya zi Leya, iya te, “I'di linɔga nima kole 'bì ko'ja ne zò.”

¹⁵ Tine Leya ileki dɔmo, iya te, “Mè'dè ma nima kol ne k'ɔ yì dè gba? Kina me kèddì kiteri 'böwu 'dɔ togba linɔga nime kole ma ko'ja ne?”

Rayile iya te, “ɔɔ ki'di linɔga nima zò, Yakoba èdì kò'dò göyì mī korɔndɔ nime tɔne.”

¹⁶ Kina mi dɔkɔpiyari ko'ja Yakoba kedi kileki 'deni kako di mi nyaka tine na, Leya kure dɔ bo, kiya te, "Ed-di kako ko'do tɔne gɔma romoyi mugoyi 'deni di zi Rayile ti lɔnga nime kole ma ko'ja ne."

Kina Yakoba ko'do tini mi korɔndɔ nima. ¹⁷ Bɔko'ba ileki dɔ akititi 'ba Leya ki'di lɔko kɔmɔ koyo kole ma mi muyi 'beni zi Yakoba. ¹⁸ Lɔko iya te, "Bɔko'ba i'di kpa kɔzi 'deni zo romoyi mi'di bɔ laja ma zi me'de ma." Ki-na lɔko ki'di moyi mo rɔ Yisakara, ame kiya te "Kpa kɔzi."

¹⁹ Leya kɔmɔ 'bɔwu koyo kole ma mi modɔkɔkɔ zi Yakoba. ²⁰ Lɔko iya te, "Bɔko'ba i'di kpa kɔzi ma dɔ kiteli 'deni zo. Me'de ma edi ko'dɔkɔ ma, romoyi moyo kole 'deni modɔkɔkɔ zi bo." Kina lɔko ki'di moyi mo rɔ Zebolona, ame kiya te "To'dɔkɔ." ²¹ Di gɔmo na lɔko koyo nyiti ki'di moyi mo rɔ Dina.

²² Bɔko'ba ongo Rayile koja go loyo teyi. ²³ Kina lɔko kɔmɔ koyo kole. Lɔko iya te, "Bɔko'ba ogba rɔ kaya 'deni yaga di dɔma. ²⁴ Bɔko'ba koja go kole mɔtɔ tɔ kpe gbɔ zi." Kina lɔko ki'di moyi mo rɔ Yesepa, ame kiya te "Mɔtɔ gbɔ."

Labana Ni Ti Yakoba

²⁵ Di potɔ toyɔ Yesepa na Yakoba kiya zi Labana, iya te, "I'di mileki mari mi dɔyayi ze. ²⁶ I'di 'ja ma ga ti kole ma ga ame mo'dɔ ndɔkɔ gɔmo ziyi ne 'dɔ mari. Ikali ndɔkɔ ame mo'dɔ ziyi ne 'deni."

²⁷ Tine Labana iya te, "I'di miya lende nime. Mumɛ 'deni ti 'bɔsi ma, Bɔko'ba edi ko'dɔ yeyi dɔma nime go ko'du 'bi. ²⁸ Iya wa ma ko'dɔkɔ 'dɔ mopi ziyi. Kina medɔ mi'di ngi pili ziyi."

²⁹ Yakoba iya te, "Ikali ndɔkɔ laka ame mo'dɔ ziyi ne 'deni kina ikali ma yeri 'bi ga kara 'deni gbɔ mi ndɔkɔ ko'dɔ ma. ³⁰ Mi kada ma tonɛ mako ne yeri 'bi ga ngi ndo te, ne ongo te kina me kara 'deni ngi le'jete konzi rɔ mbembɛ. Kina Bɔko'ba o'dɔ yeyi 'deni gbɔ nduwɛ ziyi di mi go bi ame ga moloma tari teyi. Kina me kada ma 'bama omɔ 'deni 'dɔ mongo go wa ma rɔ 'ba gbag-ba ma ga."

³¹ Labana ititi, iya te, "Wa'di na go mopi ziyi?"

Yakoba iya te, "Mo'dɔkɔ a mɔtɔ de go kopi zo. Medɔ mo'bɔ nduwɛ tongo go yeri 'bi ga dɔ kuti go lende nime. ³² I'di milaki kebe mi lonngo yeri 'bi naga nima 'dɔ migeli kole kamolo ma kolu naga ti kole banya ma kumoru naga. Wa naga nime na nge mo'dɔkɔ. ³³ Ti kikali laka ma 'jaa dɔdɔ kako tongo yeri ame ga mogba 'deni ne kada mɔtɔ. Dɔdɔ ko'ja banya ame ga kinza rɔ ma kumoru ne ti kamolo ame ga kinza rɔ ma kolu ne mi lonngo 'bama naga nime ti kikali ngi rɔ 'bogo."

³⁴ Labana iya te, "Ele, do'dɔ kɔzɔ ame kiya ne tara."

³⁵ Tine mi kada mo nima na Labana kigeli banya ma kumoru naga kpaki ti ame ga ti kinɛ ma kanmi rɔmo ne ti kamolo ma kolu naga me yaga. Kina bo ki'di kole abo ga toda mo ³⁶ tine na bo kenyi kari tinni kilingere nbo to'do dɔ mota koto yaga rɔ ma kɔwɔ di ngila ama ga ti Yakoba ne. Yakoba oloma nduwɛ toda kɔzɔ yeri 'ba Labana naga nima.

³⁷ Kinɛ ngeri mota mɔtɔ ga yayi Yakoba enyi koke dɔngila ma ka'ji mo ga rɔ nyigbara kopepe yɔkɔ mo yaga kola rɔmo rɔ ma kumoru. ³⁸ Bo ako timo kuruwo kɔmɔ yeri naga nima kpa go bi ame lijɛ kedi kuwe mini di teyi. Bo uruwɔ yayi romoyi yeri naga nima bi 'ba teki mo na di kpa mini. ³⁹ Go ko'du mo na banya ame ga keki di yayi kuyi komonni dɔ ngeri naga nima ne koyo kole ngi me rɔ ma kumoru.

⁴⁰ Yakoba oza kamolo mo ga yaga di rɔ banya kina bo ki'di lijɛ kuyi komonni kari dɔ yeri ma kumoru ti ma kolu ame ga mi lonngo yeri 'ba Labana ga yayi ne. Wa nime na ki'di Yakoba kedi ti dɔtumu 'ba yeri koza 'beri yaga di rɔ 'ba Labana ga.

⁴¹ Dɔdɔ yeri ma kɔnɔ naga kedi keki na Yakoba kuruwo ngeri naga nima kɔmɔ mo di kpa go bi 'ba tuwe mini yayi 'dɔ lijɛ keki di mi lonngo mo. ⁴² Tine bo uruwɔ de kɔmɔ yeri ma kileke naga. Go ko'du mo na yeri ma kileke naga ngi me rɔ 'ba Labana, tine ma kɔnɔ naga ngi me rɔ 'ba Yakoba. ⁴³ Kina Yakoba koloma ngi rɔ bɔ mɔri ti dɔtumu 'ba kamolo ni ti banya rɔ ma konzi, gbɔ ti atɔli ti gamele ti akaca.

Rija 'Ba Yakoba

31 Yakoba ari kuwo ko'du mo kole 'ba Labana ga kedi rɔ tiya mo, iya te, "Yakoba otɔtɔ wa 'ba 'bu ze ga 'deni kote. Wa 'ba 'bu ze ga na me bo ko'dɔ mɔri 'deni timo."

² Bo ongo gbɔ Labana inza kpe rɔ ma laka ti bo kɔzɔ ma dɔgba. ³ Kina Bɔko'ba kilende zi Yakoba, iya te, "Ile-ki kari mi dɔyayi 'be mi lonngo e'be 'bu yi ga. Medɔ mo'bɔ tiyi."

⁴ Kina Yakoba koja laja go Rayile ni ti Leya kako zi bo mi lowu nima bo kedi koda kamolo abo ga yimo yayi ne. ⁵ Kina bo kiya zinni, iya te, "Mongo 'deni 'bu ye inza kpe rɔ ma laka to kɔzɔ ma dɔgba. Ne Bɔko'ba 'ba 'bu ma ni edi to. ⁶ Ikalike 'deni ma mo'dɔ ndɔkɔ zi 'bu ye ti tigɔ ma pili. ⁷ Tine pele tara bo o'bɔ nduwɛ tuyi dɔngala zo. Kpa kɔzi 'ba ndɔkɔ ame medɔ mo'dɔ ne bo uyi yimo mi 'butɛ, tine Bɔko'ba na kedi kitata ma di zi bo. ⁸ Dɔdɔ bo kiya te, 'Banya ma kumoru naga nima kedi pili rɔ kpa kɔzi ziyi,' kina banya koyo ngi me rɔ ma kumoru. Kina dɔdɔ bo kiya te, 'Banya ma ku'du kinɛ kanmi naga nima kedi pili rɔ kpa kɔzi ziyi,' kina banya koyo ngi me rɔ ma ku'du kinɛ kanmi. ⁹ Bɔko'ba ogba yeri 'deni me di zi 'bu ye ki'di zo.

¹⁰ Mi kada ame rɔ bi 'ba toyɔ ma laka 'ba yeri ne, nyi o'de dɔma mombi kɔmɔ ma mo'ja mo'de banya ame ga kedi keki ne 'deni me rɔ ma kumoru ti ma ku'du kinɛ kanmi. ¹¹ Malayika 'ba Bɔko'ba ideki ma di mi nyi nima, iya te, 'Yakoba.' Miya te, 'Ma na me.' ¹² Malayika nima iya zo, iya te, 'Ombi komoyi kongo mo'de ame ga pili kedi keki ne 'deni me rɔ ma kumoru ti ma ku'du kinɛ kanmi, romoyi mo'ja wa ma Labana kedi ko'dɔ ziyi 'deni. ¹³ Ma na rɔ Bɔko'ba ma tonɛ kɔdɔ kileme roni ziyi di Betele, tonɛ 'dɔ kidɛyi doku yayi kodɔ 'bu dɔmo kulomu royi gbɔ zo ne. Enyi di mi dɔyayi nime kileki kari mi dɔyayi ma koyo yi teyi.' "

¹⁴ Rayile ni ti Leya ileki dɔmo zi Yakoba, iya te, “Wa maɔɔ inza kpe zize ame go dogba ɔ apɔtɔ di zi 'bu ze. ¹⁵ Bo o'dɔ ze kɔɔɔ bɔ lɔwɔ, bo kugɔ ze mɔkɔ. Kina me bo kiyɔlu yamo 'ba dɔze 'deni pili yaga. ¹⁶ Wa naga nime pili Bɔko'ba kogba yaga di zi 'bu ze ne, eze ga na zi kole ze ga. Wa ame Bɔko'ba kiya ziyi ne o'dɔ ngi.”

¹⁷ Yakoba i'di kole abo ga ti 'ja abo ga dɔ gamele ¹⁸ bo kɛnyɛ dɔmo di yayi ti wa ame ga pili bo ko'ja di Padanarama yayi ne, kina bo koga dɔtumu 'ba yɛri abo ga pili kɔmɔ bo tari mi dɔyayi 'ba Kanana zi 'bu bo Yisika.

¹⁹ Tine mi tɛnyɛ 'bɛnni Labana ari 'deni mɔlo bi kɔwɔ tumu sunɛ kamɔlɔ abo ga kina Rayile ku'bɔgɔ akoro 'ba 'bu ni ngi kari timo. ²⁰ Yakoba indɛndɛ Labana kɛnyɛ ngi kinza ma bo kose go bo kiya te bo ɛdi 'deni kari. ²¹ Bo iriɔa di yayi ti wa ame ga pili ɔ 'ba bo ne bo kumu dɔ yɔpɔ Epurate bo kuyi kɔmɔ bo kari yɔki dɔyayi kurungu 'ba Gilada.

Bɔko'ba Iyandi Labana

²² Di pɔtɔ tɔ'dɔ dɔ mota tine na Labana kuwɔ kɔ'du mo 'ja iya te, Yakoba iriɔa 'deni. ²³ Kina bo kotɔɔ bilaka abo ga liɔe kozi go Yakoba nɔbɔ tɔ'dɔ dɔ modɔmoriyɔ kari kota gɔmo mi dɔyayi kurungu 'ba Gilada. ²⁴ Mi korɔndɔ mo nima na Bɔko'ba kako kilende zi Labana ti nyi, iya te, “T'di kɔmɔyi kandi laka kinza kiya wa ma kɛnyɛ mɔɔ dɛ zi Yakoba.”

²⁵ Yakoba oga taya abo 'deni dɔ kurungu yayi tine na Labana ni ti bilaka ma 'ba bo ga koga taya gbɛ yayi.

²⁶ Labana iya zi Yakoba, iya te, “Wa'di na me ko'dɔ te ku'bɔlu ma kogba yitɔti ma ga kɛnyɛ timo kɔɔ 'bɔki ma kinda'ba di mi ya? ²⁷ Go wa'di na ku'bɔlu ma kusu rɔyi kinza kose gɔyi zɔ? Ma kɛdi kiya ra dɛne 'dɔ moja yi go kari ti kɔɔ ti ngala ti birɔ 'ba tɔmo ni ti lɛri. ²⁸ Ne go wa'di na kɛnyɛ ngi kinza ma ki'di mome mbili yitɔti ma ga ti kole 'bɛnni ga mo'dɔ mɔtɔ zinni? Lende dɔ rumɔ nime ko'dɔ ne. ²⁹ Mɛdi ti tigɔ 'ba 'dɔ tɔ'dɔ yi ɔ ma kɛnyɛ, ne Bɔko'ba 'ba 'bu yi ilende zɔ ti korɔndɔ ene, iya te, mi'di kɔmɔ ma kandi laka kinza miya wa ma kɛnyɛ mɔɔ dɛ ziyi. ³⁰ Mikali 'deni lende 'ba liɔe 'be na kɔ'kɔ rɔyi ki'di yi kɛddi kari. Ne go wa'di na ku'bɔgɔ akoro ma?”

³¹ Yakoba iya te, “Ma ɔ tikere rɔmɔyi miya te mɔɔga ti kolɔ yitɔti 'bi ga yaga di zɔ. ³² Ne dɔɔ kiya te ko'ja akoro 'bi nima di zi bilaka mɔɔ bine, bɔ mo tɔ nima ɛdi kolɛ tɔne yaga. Bilaka ze ga na me, oma wa ame ga ɔ 'bɛyi ne kigeli yaga 'dɔ kɔmɔnni pili ko'ja.”

Yakoba ikali dɛ ma Rayile na ku'bɔgɔ akoro 'ba Labana nima. ³³ Labana dɔɔ koma mi rɔ kilaka 'ba Yakoba, bo kolɔ kari koma mi 'ba Leya, bo kari 'bɔwu koma mi 'ba Bila ni ti Zilepa. Tine bo o'ja akoro abo naga nima dɛ du te. Kina bo kari kɔɔ mi rɔ 'ba Rayile toma yimo. ³⁴ Rayile oga akoro naga nima 'deni kusu dɔmo mi kilaka bi loma 'ba go gamele ki'di 'deni rɔ yayi lɔko koloma dɔmo. Labana oma mi rɔ nima pili tine o'ja akoro abo dɛ du te. ³⁵ Rayile iya zi 'bu ni, iya te, “Njere ma, kinza kɛnyɛ dɛ ɔ 'diri tɔ go ame mɛnyɛ dɛ tɔɔ ziyi ne, rɔmɔyi mɛdi ti a dɔ 'ja.”

Go kɔ'du mo na Labana koma ngi le ko'ja akoro naga nima dɛ. ³⁶ Kina Yakoba kɛnyɛ ngi ɔ 'diri ti Labana kititi, iya te, “Lende kɛnyɛ wa'di na mo'dɔ? Wa ma mirasi ziyi ki'di koga gɔma kulɔwɔ ɔ ma kututu gɔmo ne na ɔ wa'di? ³⁷ Wa ma ga na me koma yimo 'deni me, ne ɛ'bi ma ko'ja di mi lɔngɔ mo ga bine ɛdi yala? Ne dɔɔ kɛdi, oja yaga bine kɔmɔ bilaka 'bi ga ti 'bama ga kɔngɔ go liɔe kiya lende ma laka mo mi lɔngɔ ze tiyi.

³⁸ Mi kɔmɔ kɔɔ 'butɛ riyɔ naga nime mo'dɔ tiyi ne kamɔlɔ ti banya 'bi ga ɔ'bɔ dɛ kinza tɔyɔ, monyo muruku ma kɔɔ te dɛ di mi lɔngɔ dɔtumu 'ba yɛri 'bi ga.

³⁹ Ame ga kuruku kinda'ba mopi go bi mo ngi teyi mo'dɛ lende mo dɛ gbɛ yɔ kako ziyi. Ame ga ku'bɔgɔ ɔ mi korɔndɔ ala ɔ mi kada ne mopi go bi mo teyi kɔɔ ma kiya zɔ tɔ'dɔ mo. ⁴⁰⁻⁴¹ Mi kɔmɔ kɔɔ 'butɛ riyɔ naga nime mo'dɔ tiyi ne, kada oɔma ma ɔ go bi kɛzɛ pili, bi kɛyi okpe yimɔ kote korɔndɔ a mɔɔ ɔ tɔ'dɔ kinda'ba kɔmɔ ma dɛ. Mo'dɔ ndɔɔ ziyi kɔmɔ kɔɔ 'butɛ dɔmosowɔ go yitɔ riyɔ 'bi naga nime, kina me mo'dɔ 'bɔwu kɔmɔ kɔɔ modɔkɔɔ go ki'di dɔtumu 'ba yɛri 'bi mɔɔ ga zɔ. Ne pele ɔ'bɔ tuyi mi kpa kɔzi ma mi 'butɛ.

⁴² Ma kiya te Bɔko'ba 'ba 'bu ma Abarayama ame bo na gbɛ Yisika kere ne kinza gɔma dɛne me oja ma 'deni mari ɔ kɔzi sari. Bɔko'ba oɔngɔ gomɔ ma ti ndɔɔ ame mo'dɔ ziyi ne kina ma bo kamo dɔyi ti korɔndɔ ene.”

⁴³ Labana ileki dɔmo zi Yakoba, iya te, “Yitɔti ma ga na pili ma. Kole naga nima pili ɔ kole ma ga. Dɔtumu 'ba yɛri naga nima pili ɔ ama ga. Wa naga nime pili kɛddi kɔngɔ ne me ɔ ama ga. Tine a mɔɔ inza ma 'dɔ mo'dɔ tota go yitɔti ma naga nime ti kole ma liɔe kɔyɔ naga nime di ziyi. ⁴⁴ Ako do'dɔ lɔmu tiyi. Ako dotɔɔ kulugbi dɔku dulu dɔmo bine 'dɔ koloma ɔ kinɛ 'ba lɔmu nime do'dɔ 'deni mi lɔngɔ ze tiyi ne.”

⁴⁵ Kina Yakoba kogba dɔku kidɛyi dɔmo kɔɔ. ⁴⁶ Bo i'di bilaka abo ga kotɔɔ kulugbi dɔku kulu dɔmo. Kina liɔe konyo kpɛnni di ngila dɔku nima kulu dɔmo yayi ne.

⁴⁷ Labana idɛki mɔyi go bi nima ɔ Yegara Saduta, tine Yakoba idɛki ɔ Galede.

⁴⁸ Labana iya zi Yakoba, iya te, “Dɔku nime 'deni ɔ lende kileme mi lɔngɔ ze tiyi.” Go kɔ'du mo na kidɛki mɔyi go bi nima ngi ɔ Galede, ame kiya te “Dɔku 'ba akileme.” ⁴⁹ Labana ileki gbɛ, kiya te, “Bɔko'ba ki'di kɔmɔni nduwɛ kɔ'bɔ tɔngɔ ze mi ɔ koza ze nime.” Go kɔ'du nime na kidɛki mɔyi go bi nima ngi ɔ Mizapa, ame kiya te “Kilanga koda wa.”

⁵⁰ Labana iya te, “Dɔ ko'dɔ yitɔti ma naga nime ɔ ma kɛnyɛ ala ebe kogbe 'ja mɔɔ ga ame muwɔ kɔ'du mo dɛ pele, ziyi tikali mo laka kɔmɔ Bɔko'ba ɛdi tɔngɔ ze. ⁵¹ Dɔku nime mulu dɔmo ti ma midɛyi dɔmo nime ⁵² ti kɔ'bɔ ɔ lende kileme mi lɔngɔ ze tiyi. A mɔɔ minza miteli dɔ dɔku nime mari mo'dɔ ya tiyi kina a mɔɔ inza kiteli dɔ dɔku nime gbɛ ala ma midɛyi dɔmo nime kako ko'dɔ ya tɔ. ⁵³ Bɔko'ba 'ba Abarayama ti 'ba Nawura ti Bɔko'ba 'ba 'bu nni ga kɔngɔ lende nime mi lɔngɔ ze tiyi.”

Yakoba ulɔmu ɔ bo ti mɔyi Bɔko'ba ame 'bu bo Yisika kere ne ⁵⁴ kina bo kumu roma zi Bɔko'ba dɔ dɔku ni-

ma yayi. Bo ìdèkì bilaka abo ga kako tonyo akonyo nima lijë kò'dò dɔ kurunḡu nima yayi.

⁵⁵ מלֹלוּ מִי דַחְךָ נָא לַבָּנָה כֹּמֵי מְבִילֵי יֵיתֹ אֲבוּ גַּא תִּי כֹלֵי 'בִּנְנִי גַּא בֹּ כֻמְוֹתֵי לִיֶּה גְבֹּ נָא בֹּ כֻיִּי דֹּ בֹּ נְגִיִּי כִּלֵּקִי לִיֶּה.

Yakoba Ni Ti Esawu

32 Yakoba ènyì di yayi kari nduwè mi lingere abo nima, kina malayika mɔtɔ ga 'ba Bɔko'ba kako kondɔɔ ti bo. ² Kina ɔɔ Yakoba ko'ja lijë 'deni tara tine, bo iya te, "Dɔtaya 'ba Bɔko'ba na me." Kina bo kidèkì mòyì ḡ bi nima ḡḡi ɔ Manama, ame kiya te "Taya riyö."

³ Yakoba oja bɔ laja abo mɔtɔ ga kari dɔḡba kɔmɔ bo zi löndö bo Esawu mi dɔyayi 'ba Edome. ⁴ Bo ose zinni 'dɔ lijë kiyèti kpa bo zi Esawu, kiya te, "Ma Yakoba bɔ laja 'bi, moloma 'deni migabi ti Labana ḡbò kòmò mi kada nime tɔne. ⁵ Ma 'deni ti sa ti akaca ti dɔtumumu 'ba kamölö ni ti banya gbì ti atɔli, kina me mēdì mose lende nime ziyi löbu ma 'dɔ ki'di miyi këyi rɔma."

⁶ Bɔ laja naga nima ileki kako zi Yakoba, kiya te, "Dari 'deni dömö zi bɔ löndö yi Esawu. Bo èdì 'deni ndö ḡ kɔri tako turè dōyi. Bo èdì ti bilaka abo ga kuluku modɔɔmota (400) ti bo." ⁷ Kina Yakoba ḡḡi ɔ tikere ɔ mbèmbè, na bo koza bilaka abo ga ti kamölö abo ga ti banya ti sa ti gamele kpaki bi riyö. ⁸ Bo omeri ɔɔ kiya te Esawu kòmò dɔtumumu ma kɔtɔ kote dɔmo ma kɔtɔ nima ti kɔmɔ kirinḡa yaga.

⁹ Yakoba ititi Bɔko'ba, iya te, "Bɔko'ba 'ba 'bu ma löbu Abarayama ti 'ba 'bu ma Yisika, uwö akititi ma. Iya 'deni tönè zö 'dɔ mileki mari mi dɔyayi ze zi e'be 'bu ma ga, kina ḡ ko'dɔ wa ma laka gbì zö. ¹⁰ Ma bɔ laja 'bi nime, ma ḡḡi wöti ɔ bɔ lende kënyè, mi këyi 'bi ti kò'du laka 'bi ame kileme zö ne ma gbagba ma mɔ'ba dè. Mi kada ma tönè mumu dɔ yöpö 'ba Yaradene mēdì mari ne, ma ḡḡe ti pèri adɔkɔtɔni kōzö. Ne kina me tɔne mēdì mileki 'deni ti dɔtumumu riyö naga nime. ¹¹ Moma'jo rɔma ziyi, okɔnyi ma di zi bɔ löndö ma Esawu. Ma ɔ tikere ɔ mbèmbè mɔtɔga bo èdì kako kote dɔze kpaki ti 'ja ti kole titi. ¹² Ne ni Bɔko'ba iya 'deni tönè bine, iya te, èddì ki'di wa ko'dɔ rōni pili laka zö ki'di kupö ma konzi kɔzɔ 'jɔ yayi lida 'ba kpa mini löbu ame kɔtɔ kɔ'ba dè tītètè mo ne."

¹³ Yakoba ö'dö mi ḡ bi nima yayi, na bo koza wa ame ga bo kēdì timo ne ki'di ɔ kpa kōzì zi Esawu. ¹⁴ Bo oza ma banya kuluku sowɔ (200) ti mo'de 'butè riyö, ma kamölö kuluku sowɔ (200) ti mo'de 'butè riyö, ¹⁵ ma gamele 'butè mota ti kole mo ga, ma sa 'butè sowɔ ti ḡḡulö 'butè, ma akaca 'butè riyö ti bɔtɔni mo ga 'butè. ¹⁶ Bo oza ɔ dɔtumumu ki'di bɔ laja abo ga ɔ bɔ dɔmo. Bo iya zinni, iya te, "Arike nduwè dɔḡba kɔmɔ ma. Olake löḡḡö dɔtumumu mo naga nime kēdì ɔ ma kɔwɔ ti ma kēdì kako di ḡmo."

¹⁷ Bo ose zi bɔ laja ma dɔḡba nima, iya te, "Dɔ bɔ löndö ma Esawu kondɔɔ tiiyi kititi yi, kiya te, 'Nere 'bi ɔ yè? Kina èddì kari yala? Yèri 'ba yè ga na me kòmōyi ne?' ¹⁸ Ileki dɔmo zi bo, iya te, 'Wa 'ba bɔ laja 'bi Yakoba

ga na, kina me bo koja ɔ kpa kōzì ki'di zi ḡere abo Esawu. Kina Yakoba gbagba bo mo èdì yi'böwu.' "

¹⁹ Bo ose kò'du nime gbì te zi bɔ laja ma mi riyö mo ti ma mi mota mo nduwè kala ɔ ḡōnni nima pili kēdì kona yèri naga nima ne, bo iya te, "Dɔ kondɔɔke ti Esawu, iyake tara zi bo. ²⁰ Kina iyake gbì te, Yakoba gbagba bo mo èdì yi'böwu."

Bo omeri, bo iya te, "Mɔtɔga ti miyèyi dōki'di Esawu ti wa naga nime 'dɔ dɔ mēdì mōmō pele zi bo yayi tine mi bo èyi 'deni."

²¹ Bo oja kpa kōzì ki'di naga nima tōti kari dɔḡba kɔmɔ bo, tine bo ileke 'ba bo titi tō'dö mi taya yayi.

Nyöpö 'Ba Yakoba

²² Mi korɔndɔ kɔtɔ mo nima na bo kënyi dɔmo kogba 'ja riyö abo ga ti 'ja ma riyö ame ga ɔ bɔ laja ne ti kole 'butè dɔkɔtɔ abo ga lijë kumu tɔro 'ba Yaboko.

²³ Bo oja lijë pili kumu dɔ tɔro nima ti wa ame ga pili bo kēdì timo ne, ²⁴ tine bo na kileke 'ba bo kutu bo yi'böwu. Kina bilaka mɔtɔ kako kunyöpö ti bo ḡbò kòmò mi kano bi kēzè. ²⁵ Kina ɔɔ bɔ nima kōḡḡ 'deni bo ka'da Yakoba dè kpe tara tine na bo kokpe dɔ'bötöru mo ḡḡi, na kpa dɔ'bötöru Yakoba kogba rōni ḡḡi. ²⁶ Bo iya te, "Ola ma mari, ḡ bi èdì 'deni kēzè."

Yakoba iya te, "Minza mola yi titi. O'dɔ yèyi zö."

²⁷ Bo iya te, "Möyi yi ɔ yè?"

Yakoba iya te, "Möyi ma ɔ Yakoba."

²⁸ Bo iya te, "Möyi yi inza kpe ɔ Yakoba, tine 'deni ɔ Yisarele, ame kiya te 'Nyöpö ti Bɔko'ba,' rōmōyi unyöpö 'deni ti Bɔko'ba gbì ti bilaka lesi ḡbò ka'da."

²⁹ Yakoba ititi bo, iya te, "Moma'jo rɔma ziyi, iya möyi yi zö."

Bo iya te, "Wa'di na ko'dɔkɔ tikali möyi ma ḡmo?" Kina bo ko'dɔ yèyi zi Yakoba.

³⁰ Yakoba iya te, "Bɔko'ba na me mo'ja mēdì moloma gba di pötö mo ti kɔmɔ ma?" Kina bo kidèkì mòyì ḡ bi nima ɔ Penowele, ame kiya te "Kɔmɔ Bɔko'ba."

³¹ Yakoba ènyì di Penowele yayi kēdì kiteli pele tine kada èdì 'deni ki'di kpēni. Tine bo èdì 'deni kujè ka'bo rōmōyi dɔ'bötöru bo. ³² ḡ kò'du mo na me nduwè ḡbò ko'ja kabate kupö Yisarele konyo lèri ame kpa dɔmoso 'ba dɔ'bötöru ne dè, rōmōyi kpa dɔmoso nima na kokpe Yakoba di teyi.

Esawu Urè Dɔ Yakoba

33 Yakoba ombi kɔmɔ bo ko'ja Esawu kēdì ɔ tako ti bilaka abo ga kuluku modɔɔmota (400). Kina Yakoba koza kole abo ga ḡḡi zi 'ja abo ga Leya ni ti Rayile ti 'ja ma riyö ma ɔ bɔ koja laja mo naga nima. ² Bo i'di bɔ laja naga nima na kōsö dɔḡba ti kole ma 'bēnni ga, tine na bo ki'di Leya ti kole ma 'bēni ga Rayile na yi'böwu ti kole 'bēni Yesepa. ³ Yakoba gbagba bo mo na kōsö dɔḡba zinni kari turè dɔ bɔ löndö bo Esawu ti tudè dɔ bo bēri ḡbò mi modɔmoriyö.

⁴ Tine Esawu irinḡa kurè dɔ bo kiramo bo kome mbili mo. Kina lijë kpaki riyö koloma ḡḡi tudu. ⁵ Kina ɔɔ Esawu kuyi kɔmɔ bo ko'ja 'ja naga nima kēdì kako ti

kole titi tara tine, bo ititi, iya te, “Yē mo ga na me tiyi ne?”

Yakoba iya te, “Njere ma, ya naga nime kole ma Bako'ba ko'do mi keyi koja gomo zo na.”

⁶ Kina 'ja ma ro bo laja naga nima komo ngi ti kole ma 'benni ga kako kolodo beri. ⁷ Na Leya komo ti kole ma 'benni ga, ro nburunburu mo na Rayile ni ti Yesepa komo lije kolodo pili beri.

⁸ Esawu ileki kititi, iya te, “Ne dtumu ame ga mondoso timo di dogba 'de yayi ne 'jo 'ba lende mo tegē ro wa'di?”

Yakoba iya te, “Njere ma, mo'do ama 'do tiyeyi doki'di yi timo.”

⁹ Esawu iya te, “Inza tara, londō ma, medi ti 'bama ga, i'di ame ga koloma ro 'beyi.”

¹⁰ Yakoba iya te, “Inza tara, moma'jo roma ziyi, do miyeyi doki'di yi 'deni ngi uti do kpa kōzi ki'di ma naga nime, kogba di kōzo. Ro ma laka to'ja kinē yi nime ngi zo kozo to'ja kinē Bako'ba romoyi inda'ba ma 'deni ti mi keyi. ¹¹ Moma'jo roma ziyi uti do kpa kōzi ki'di ma naga nime mo'de ziyi ne. Bako'ba o'do mi keyi 'deni ki'di wa ma medi ro leri mo naga pili zo.”

Yakoba oloma nduwē to'do atiri mo nbo Esawu kuti do mo. ¹² Esawu iya te, “Dēnyi ti dari, medi mōsō dogba ziyi.”

¹³ Yakoba iya te, “Ikali gbi kole titi ro ma keŋme kina medi gbi momeri kamōlo ti sa ame ga kole mo ga kedī gba kulu mba ne, do debe toga lije kulowō ro ma kembe pele nge mi to'do do koto nime lije pili edi kolē ngi kote. ¹⁴ Moma'jo roma ziyi, ari toti ti mokoko roma 'jaa mozi ndo go liŋgere 'ba yeri naga nime gbi ti kole titi ti dari dota goyi Edome.”

¹⁵ Esawu iya te, “Ne do kedī tara i'di mola bilaka ma moto ga kileke tiyi bine.”

Tine Yakoba iya te, “Do lije kileke bine go wa'di? Mo'doko nge tiyeyi doki'di yi.”

¹⁶ Kina Esawu kileki ngi mi kada nima kari Edome ¹⁷ tine Yakoba ari 'ba bo za Sukōta bo kubō rō zi bo yayi, kina bo kubō jo gbi zi yeri abo ga. Go kō'du mo na kidēki moyi bi nima ngi ro Sukōta, ame kiya te “Jo.”

¹⁸ Di mi tileki 'ba Yakoba di Padanarama nima bo ako laka nbo komo Sekeme mi dyyayi 'ba Kanana na bo koga taya abo mi nyaka moto ngosi do ngila gawo nima yayi. ¹⁹ Bo ugō kapa 'ba nyaka nima bo koloma yimo ne di zi bo Amoro moto 'bu 'ba Sekeme. Ndōgō mo ti yamo kisi moto. ²⁰ Kina bo ko'ba bi 'ba akumu yayi kidēki moyi mo ro bi 'ba akumu 'ba Bako'ba 'ba Yisarele.

Wali Go Dina

34 Mi kada ma do koto moto na Dina nyiti 'ba Yakoba ame Leya koyō ne kēnyi kari tongo 'ja moto ga 'ba mi dyyayi 'ba Kanana yayi. ² Sekeme kole 'ba Amoro e'be Iwa o'ja loko di yayi. Amoro na ro njere 'ba dyyayi nima. Kina Sekeme kari ngi kindaba loko ro gbōrōkōtō kō'do timo. ³ Dōki'di bo o'doko nyiti nima kina bo koloma ngi tilende teyi 'do tiyeyi doki'di mo. ⁴ Bo

iya zi 'bu bo Amoro, iya te, “Mo'doko 'do kogbe nyiti nime zo ro 'ja.”

⁵ Yakoba ari kuwō kō'du mo odo laja 'deni ro nyiti abo. Tine kole abo ga edi toda yeri abo ga mi lowu, go kō'du mo na bo kogbo doki'di bo nbo koda lije. ⁶⁻⁷ Kō'du mo ari komo zi kole 'ba Yakoba ga di mi lowu kina lije kēnyi ngi kako. Lende mo ilē'di ngi rōnni minni kata ro ma kēnyē go ti'ja nima Sekeme ko'do rōnni lije e'be Yisarele ti to'do kō'du ma yawa ma tara ga zi nyiti 'ba Yakoba ne.

Amoro ēnyi kari zi Yakoba 'do tiya lende nima, ⁸ bo iya zi Yakoba ni, iya te, “Kole ma Sekeme kō'ko nyiti 'be sowa. Moma'jo roma ziyi, i'dike loko zi bo kogbe.

⁹ Do'doko pōri mi lōngō ze go dogbeke rze nduwē tiye. ¹⁰ Kina gbi 'do kolomake tize mi dyyayi nime bine. Ti kolomake mi go bi ame ga pili ko'dokoko kugōe ndōgō ro do ngōlo go kedīke gbi ro bo mōri.”

¹¹ Sekeme ileki gbi kiya zi 'bu 'ba nyiti ti londō mo ga, iya te, “I'dike miye keyi roma. Medi mopi wa ame ga pili ko'dokoko ne ziyi. ¹² Iyake wa ma ko'dokoko 'do mi'di zini kina odoweke gbe 'be gbi kozo ame miye ko'doko ne tara. Wa ame ga pili kitēteke medi mopi ziyi do kiya te ki'dike loko ngi zo mogbe.”

¹³ Kole 'ba Yakoba ga ileki do mo ro doŋgala zi Sekeme ni ti 'bu bo Amoro romoyi bo odo laja 'deni ro lēmi nni Dina. Go kō'du mo na lije kiya te, ¹⁴ “Di'di lēmi ze de zi bilaka ame kilele de ne kogbe, kinza ko'de ro kaya rze. ¹⁵ Ti duti nge do mo do ko'doko gbi kozo 'beze kileleke botoni pili ro gomo. ¹⁶ Do kedī 'deni tara tine na ti duti 'jaa togbe rze tiye. Ti doloma mi lōngō ye bine do do'bo rze ro bilaka koto tiye. ¹⁷ Ne do kutike de go lende ze nime kileleke botoni 'be ga dedī dogba nyiti ze dēnyi yaga di bine.”

¹⁸ Amoro ni ti kole abo Sekeme ngi ti mi keyi go lende nima. ¹⁹ Go ame Sekeme kō'ko Dina nyiti 'ba Yakoba kulowō ne i'di bo de kpe kicayi to'do dōlētī nima. Bo na gbi ro bo ame bilaka 'benni ga pili koro ro do kiteli. ²⁰ Kina lije kako mi kpa reki 'ba gawo 'benni kilende zi bilaka 'benni ga, iya te, ²¹ “Ya naga nime ro ma laka tize. Di'dike lije koloma mi dyyayi nime bine kugō ndōgō ro do ngōlo. Yayi nime iyōbu kēnyē edi ko'bo ze kpaki tinni. Dogbeke yitō 'benni ga go lije kogbe yitō 'beze ga gbi. ²² Tine ya naga nime o'doko toloma to do'bo rōnni tize ro bilaka koto do kiya te do'doko ngi gbi kozo 'benni dileleke botoni pili ro gomo. ²³ Do'doko tara 'do yeri 'benni naga nima ti wa 'benni ga kedī pili ro eze ga. Dutike do mo zinni go lije koloma mi lōngō ze bine.”

²⁴ Bilaka 'ba mi gawo nima pili uti ngi go lende 'ba Amoro ni ti kole abo Sekeme, kina kilele botoni ma mi lōngō lije yayi ngi pili ro gomo.

²⁵ Mi to'do do mota kol'ja ya naga nima kedī gba do wētō 'ba akilele nima na kole 'ba Yakoba ga ma riyō, Simona ni ti Lēwē ame lije na ro londō 'ba Dina ne, kogba mbele 'benni ga ngi lije kusu rōnni kari mi gawo nima kupō botoni mo ga me yaga. ²⁶ Lije upō Amoro ni gbi ti kole abo Sekeme. Kina lije kogba Dina di rō 'ba Sekeme yayi lije kēnyi kari e'benni.

²⁷ Di pötö löpö nima na kole 'ba Yakoba mɔɔ ga kako kolɔ wa 'ba mī gawo nima ngī pili kpa dɔkolo laŋa nime kodɔ ɔ lēmī nnī ne. ²⁸ Lijjē otɔɔ kamölö mo ga ti sa ni ti akaca kpaki ti wa 'ba mī gawo nima pili ti 'ba mī nyaka. ²⁹ Lijjē ogba wa ame ga ɔ 'ba mɔri 'ba ya naga nima ngī pili ti 'ja mo ga ti kole titi kpaki ti wa 'ba mī liŋɔ mo ga lijjē kari timo.

³⁰ Yakoba iya zi Simona ni ti Lëwë, iya te, "O'deke wali 'deni dɔma, Kanana naga nime ti Pereze 'bēni kpaki ti bilaka ame ga pili kēdi koloma mī dɔyayi nime ēdi kēnyī to'ji ma. Bilaka ma ga na me konzi dē, dɔɔ kiya te ya naga nima kotɔɔ rōnni kalo ya dɔma, lijjē ēdi kote dɔze ngī pili ti bilaka ma ga."

³¹ Tine Simona ni ti Lëwë ileki dɔmo, iya te, "Do'dɔkɔ dē gɔ ko'dɔ lēmī ze kɔɔ 'ja ame ga ɔ bɔ lende yawa ne tara."

Tusu Akoro

35 Bɔko'ba ilende zi Yakoba, iya te, "Ēnyī kari Betele gɔ koloma yayi. O'ba bi 'ba akumu zō yayi, ma na ɔ Bɔko'ba ma tōnē kileme rōni ziyī mī kada ma kēddi kirija di zi löndö yī Esawu ne."

² Yakoba iya zi bilaka abo ga ti ya ame ga pili ti bo ne, iya te, "U'duke akoro 'ba bɔ löwö naga nime kogbake ne mökö. Urögöke ɔye kusuke bɔŋgɔ ma kɔkɔ ɔye.

³ Dēdi dēnyike di bine darike Betele gɔ mari mo'ba bi 'ba akumu yayi zi Bɔko'ba ame kokɔnyi ma mī kada 'ba gomɔ ma bo kö'bö nduwē tō di mī gɔ bi ame ga pili mari teyi ne."

⁴ Kina lijjē kotɔɔ akoro ame ga pili lijjē kēdi timo ne ngī ko'de zi Yakoba kpaki ti kaga mo ga kina bo kusu ngī bīci ngērī nima yayi ngɔsi ngila Sekeme.

⁵ Mī tēnyī 'bēnni na Bɔko'ba ki'di tikere ma löbu ngī kila'ba zi bilaka 'ba mī gawo ma ngɔsi yayi naga nima, gɔ kö'du mo na lijjē oga gɔ e'be Yakoba ga dē. ⁶ Yakoba ako ti bilaka abo ga pili mī Luza ame 'deni le'jete ɔ Betele ne, mī dɔyayi 'ba Kanana. ⁷ Bo o'ba bi 'ba akumu zi Bɔko'ba yayi na bo ki'di möyi Bɔko'ba 'ba Betele dɔmo rōmöyi Bɔko'ba dɔɔ pa kileme rōni zi bo di yayi mī kada ma bo kēdi kirija di zi löndö bo Esawu.

⁸ Di yayi na Debora bɔ laja 'ba Rebeka köle kina kusu lɔko bīci ngērī nima yayi kapa Betele ma kari dɔ ro'ɔ. Kina kīdēki möyi gɔ bi nima ngī ɔ "Ngērī 'ba Monɔ."

⁹ Bɔko'ba dɔɔ kileme rōni 'böwu zi Yakoba ko'ja bo kileki 'deni di Padanarama. Kina Bɔko'ba ko'dɔ yēyi zi bo, ¹⁰ iya te, "Möyi yī ɔ Yakoba, tine kisaki di mī kada nime tōne nduwē kari dɔgba ti kīdēki möyi yī ɔ Yisarele." Kina kīdēki möyi bo ngī ɔ Yisarele. ¹¹ Bɔko'ba iya zi bo, iya te, "Ma na ɔ Bɔko'ba bɔ tigɔ dɔ kiteli. Öyö kole kara konzi ɔ mbēmbē. Kupö bilaka ma konzi ti kɔɔ di mīyi. Ti kēdi ɔ yī liŋgi 'ba bɔ dɔliŋɔ ma konzi.

¹² Mēdi mī'di yayi nime mī'di zi Abarayama ni ti Yisika ne ziyī kina gbī zi kupö yī ga ma di yī'böwu."

¹³ Kina Bɔko'ba kēnyī ngī kari ē'bēni. ¹⁴ Gɔ bi nima Bɔko'ba kilende ti bo di teyi ne na bo kogba dōku kīdēyi dɔmo yayi, bo kodɔ layi gbī ti 'bu dɔmo bo kulömu zi Bɔko'ba. ¹⁵ Kina bo kīdēki möyi gɔ bi nima ngī ɔ Betele.

Tölē 'Ba Rayile

¹⁶ Yakoba ni ēnyī ti bilaka abo ga di Betele yayi tari, tine gba kota lijjē kēdi ɔ ma kɔwɔ di ngila Eporata na kada 'ba löyö kömö ngī zi Rayile, tine 'deni ngī ɔ gomɔ ma löbu zini. ¹⁷ Kina dɔɔ gomɔ 'bēni 'deni ngī ɔ ma kēnyē tine, 'ja bɔ buli mo iya te, "Rayile, kinza kere dē kole bɔtɔni mɔɔ na."

¹⁸ Tine lɔko ēdi 'deni köle. Ko'ja lɔko kēdi 'deni kulöku na lɔko ki'di möyi kole 'bēni nima ngī ɔ Benoni, tine 'bu mo i'di möyi mo ɔ Benyimona.

¹⁹ Rayile öle na kusu lɔko kɔri kari Eporata yayi. Gɔ bi mo nima na me 'deni le'jete ɔ Beteleme ne. ²⁰ Kina Yakoba kogba dōku kīdēyi ɔ raba dɔ dögö Rayile yayi ame kēdi gba nduwē ko'ja kabate ne.

Kole 'Ba Yakoba Ga

²¹ Yakoba iteli nduwē ngbō bo kari koga taya abo ngila Migidala Edere. ²² Mī kada nima Yakoba kēdi koloma mī dɔyayi nima yayi ne na Rubēni kari kö'dö ti Bila ame ɔ 'ja 'ba 'bu bo mɔɔ ne. Yakoba uwö lende mo kina bo ngī ɔ 'dīri.

Yakoba ēdi 'deni ti kole 'butē dɔmoriyö. ²³ Kole ma köyö 'ba Leya ga na ɔ Rubēni kole ma ɔ dɔndende 'ba Yakoba, kina ti Simona ni ti Lëwë ti Yuda ti Yisakara ti Zebolona. ²⁴ Kole ma köyö 'ba Rayile ga na ɔ Yesepa ni ti Benyimona. ²⁵ Kole ma köyö 'ba Bila nyiti bɔ laja 'ba Rayile ga na ɔ Dana ni ti Napatali. ²⁶ Kole ma köyö 'ba Zilepa nyiti bɔ laja 'ba Leya ga na ɔ Gada ni ti Asera. Kole naga nime öyö pili di Padanarama.

²⁷ Yakoba ari zi 'bu bo Yisika mī Mamore ngɔsi ngila Eborona, gɔ bi ma tōnē pa Abarayama ni koloma teyi ti Yisika ne. ²⁸ Kɔmɔ kɔ 'ba loma 'ba Yisika 'deni kuluku mota kɔɔ dɔmo 'butē mota (180) mī kada ma bo kēdi köle. ²⁹ Bo öle ko'ja bo köndē 'deni kote kina kole abo ga Esawu ni ti Yakoba kusu bo ngī.

Kupö Esawu

36 Ame na ɔ möyi kupö Esawu ga ame kīdēki bo gbī ɔ Edome ne. ² Esawu ogbe 'ja di mī löngö yītötī 'ba Kanana. Lijjē na ɔ Ada nyiti 'ba Elone di e'be Ete ni ti Olibama nyiti 'ba Ana kole 'ba Zibeyona di e'be Iwa. ³ Esawu ogbe 'ja mɔɔ gbī ɔ Basemata nyiti 'ba Yisamele ame ɔ lēmī 'ba Nebayota ni ne. ⁴ Ada na köyö Elipaza. Basemata öyö Ruwëlē, ⁵ tine Olibama na köyö 'bēni Yusa ni ti Yalama ti Kora. Kole 'ba Esawu naga nime öyö pili di mī dɔyayi 'ba Kanana.

⁶ Kina Esawu kotɔɔ 'ja abo ga ti kole abo ga ti yītötī abo ga kpaki ti bilaka ame ga pili mī liŋɔ abo ne ti yēri pili ti wa ame ga bo ko'ja di mī dɔyayi 'ba Kanana yayi ne, kina bo kēnyī kari mī dɔyayi mɔɔ ɔ ma kɔwɔ di dɔ ngila löndö bo Yakoba. ⁷ Bo ēnyī di yayi rōmöyi dɔyayi nima lijjē koloma teyi ti löndö bo Yakoba ne ɔ bɔ lijjē dē kpe, yēri 'bēni ga onzi 'deni ngī ɔ mbēmbē gɔ bi ɔ bɔ lijjē dē kpe todɔ'bɔ dönni. ⁸ Kina Esawu kari koloma mī dɔyayi kurungu 'ba Seyira ame kīdēki gbī ɔ Edome ne.

⁹ Ame na ɾ kupö Esawu yí lĩngi 'ba kupö bilaka naga nime kídėki lĩjė ɾ Edome ma kėdĩ koloma mĩ dɔyayi kurunɣu 'ba Seyira. ¹⁰⁻¹³ Ada 'ja 'ba Esawu öyö kole kɔɔ zi bo ɾ Elipaza. Elipaza öyö kole bɔɔni muyi ɾ Temana ni ti Omara ti Zepo ti Gatama ti Kenaza. 'Ja abo mɔɔ ame ɾ Timina ne na köyö Amaleke. Basemata 'ja 'ba Esawu öyö kole kɔɔ zi bo ɾ Ruwələ. Ruwələ öyö kole sowɔ ɾ Nata ni ti Zera ti Sama ti Miza. ¹⁴ 'Ja 'ba Esawu ame ɾ Olibama nyiti 'ba Ana kole 'ba Zibeyona ne öyö kole mota zi bo ɾ Yusa ni ti Yalama ti Kora.

¹⁵ Dɔ'be ame ga pili kɔɔ di zi Esawu ne na me ga. Elipaza kole dɔndende 'ba Esawu na ɾ yí lĩngi 'ba bilaka naga nime, Temana ni ti Omara ti Zepo ti Kenaza ¹⁶ ti Kora ti Gatama kina gbĩ ti Amaleke. Ya naga nime pili ɾ kupö bilaka ma kɔɔ di zi Ada 'ja 'ba Esawu.

¹⁷ Ruwələ kole 'ba Esawu na ɾ yí lĩngi 'ba dɔ'be naga nime, Nata ni ti Zera ti Sama kina gbĩ ti Miza. Ya naga nime pili ɾ kupö bilaka ma kɔɔ di zi Basemata 'ja 'ba Esawu. ¹⁸ Dɔ'be naga nime na ɾ ma kɔɔ di zi 'ja 'ba Esawu ame ɾ Olibama nyiti 'ba Ana. Lijė na ɾ Yusa ni ti Yalama ti Kora.

¹⁹ Ya naga nime pili ɾ kupö bilaka ma kɔɔ di zi Esawu.

Kupö Seyira

²⁰ Ame na ɾ kupö Seyira e'be Ori ame lĩjė na ɾ bɔ dɔyayi nima ne. Lotana ni ti Sobala ti Zibeyona ti Ana ²¹ ti Disona ti Ezere ti Disana. Ya naga nime na ɾ yí lĩngi 'ba e'be Ori mĩ kpa gɔli mo ga ma gege ame koloma mĩ dɔyayi 'ba Edome. ²² Lotana na ɾ 'bu 'ba Ori ni ti Emanana. Lėmĩ 'ba Lotana na ɾ Timina. ²³ Sobala na ɾ 'bu 'ba Alawana ni ti Manata ti Ebalati Sepo ti Onama.

²⁴ Kole ma 'ba Zibeyona ga riyö ɾ Aya ni ti Ana. Ana nime na tönė ko'ja mini kututu kėdĩ kulöwu di mĩ yayi mĩ kada ma bo kėdĩ yí mőkö toda akaca 'ba 'bu bo ga ne. ²⁵ Kole 'ba Ana na ɾ Disona kina nyiti abo na gbĩ ɾ Olibama. ²⁶ Kole 'ba Disona ga na ɾ Amedana ni ti Ezebana ti Yiterana ti Korana.

²⁷ Kole 'ba Ezere ga na ɾ Bilana ni ti Zawana ti Akana. ²⁸ Disana na ɾ 'bu 'ba Uzu ni ti Arana. ²⁹ Kpa gɔli 'ba e'be Lotana ni ti Sobala ti Zibeyona ti Ana ³⁰ ti Disona ti Ezere ti Disana na ɾ kupö e'be Ori ma koloma mĩ dɔyayi 'ba Edome.

Bɔ Dɔliɳ 'Ba Edome

³¹ Mɔlo gba kinza bɔ dɔliɳ kėdĩ mĩ dɔyayi 'ba Yisarele ya naga nime na koloma ɾ bɔ dɔliɳ 'ba Edome nduwė ɾ ma kolɔ. ³² Bela kole 'ba Bɔra di mĩ gawo 'ba Dinaba na koloma ɾ bɔ dɔliɳ 'ba Edome. ³³ Di pötö tölė 'ba Bela na Jobaba kole 'ba Zera di mĩ gawo 'ba Bozara kinda'ba kiti 'ba bɔ dɔliɳ nima. ³⁴ Di pötö tölė 'ba Jobaba na Usama di mĩ dɔyayi 'ba Temana kinda'ba kiti nima. ³⁵ Di pötö tölė 'ba Usama na Adada kole 'ba Bedada di mĩ gawo 'ba Awita kinda'ba kiti nima. Adada na ka'da bilaka 'ba Midiyana mĩ ya ma di mĩ dɔyayi 'ba Mowaba. ³⁶ Di pötö tölė 'ba Adada na Samala di mĩ gawo 'ba Meseraka kinda'ba kiti nima.

³⁷ Di pötö tölė 'ba Samala na Sawola di mĩ Robotadi kpa yöpö Epurate kinda'ba kiti nima. ³⁸ Di pötö tölė 'ba Sawola na Bala Anana kole 'ba Akobora kinda'ba kiti nima. ³⁹ Di pötö tölė 'ba Bala Anana na Adara di mĩ gawo 'ba Pawu kinda'ba kiti nima. Möyi 'ja abo na ɾ Metabele nyiti 'ba Matorede nyiti 'ba Mesaba.

Yí Lĩngi 'Ba Edome

⁴⁰ Esawu na ɾ yí lĩngi 'ba kupö bilaka naga nima kídėki lĩjė ɾ Edome ne. Möyi nni ga na me pili ti kpa gɔli 'bėnni ga ti gɔ bi ma lĩjė koloma teyi. Lijė na ɾ e'be Timina ni ti Alawana ti Yetete ⁴¹ ti Olibama ti Ela ti Pinona ⁴² ti Kenaza ti Temana ti Mibizara ⁴³ ti Magadile ti Irama. Esawu na ɾ yí lĩngi 'ba bilaka 'ba Edome naga nime, gɔ bi ma lĩjė koloma teyi di mĩ dɔyayi nima yayi idėki pili ti möyi kpa gɔli 'bėnni ga ma gege.

Yesepa

37 Di pötö tölė 'ba Yisika kole abo Yakoba oloma nduwė kö'bö mĩ Kanana dɔliɳ ma 'bu bo koloma mɔlo teyi. ²³ Tine lende 'ba kole 'ba Yakoba ga na kɔɔ a nime te.

Yesepa na ɾ kole ma Yakoba köyö ko'ja ɾ bo kandi 'deni. Kina bo kɔ'ɔ Yesepa ngi ɾ dɔ kiteli pili di dɔ kole abo mɔɔ naga nima. Kina dɔ Yesepa kɔmɔ kɔ abo kėdĩ 'deni 'butė döömu dɔmoriyö tine bo oloma tilingere ti löndö bo ga ame Yakoba köyö ti 'ja abo ga Bila ni ti Zilepa ne. Lijė edĩ koda kamölö ni ti banya 'ba Yakoba, tine lende ko'dɔ 'bėnni ele dē. Kina Yesepa kö'bö nduwė to'de lende mo zi 'bu nni.

Gɔ kö'du 'ba akɔ'ɔ ame bo kɔ'ɔ Yesepa kulöwö ne mĩ kada mɔɔ tine na bo ki'di bɔngɔ keke kakpa kilala yayi ngi zi Yesepa. ⁴ Kina dɔɔ ya mɔɔ naga nima kɔngɔ 'bu nni kɔ'ɔ Yesepa 'deni ngi ɾ dɔ kiteli tara tine lĩjė i'di ngi tɔmbi mĩnni ɾ Yesepa. Lijė ilende dē kpe zi bo ɾ mugu këyi.

⁵ Mĩ kada mɔɔ na nyi ko'de dɔ Yesepa, kina dɔɔ bo kiyėti gɔmo zi löndö bo ga tine i'di lĩjė ko'ji bo ngi ɾ mbėmbė. ⁶ Bo iya te zinni, "Uwöke tɔ ma, nyi o'de dɔma ti korɔndɔ ene ⁷ tęgė dēdike pili mĩ nyaka tudödu kolɔkɔ. Kina dɔ kolɔkɔ ma 'bama kënyi kɔɔ ngi tɔɔ kɔɔ bilaka lesi tara, kina dɔ kolɔkɔ ma 'beye ga kako ngi kuru dɔ 'bama tönė lĩjė kolɔdɔ ngi pili bėri kɔɔ bilaka ame kolɔdɔ bėri kɔmɔ nere ne tara."

⁸ Bɔ löndö bo ga iya te, "Mĩ nyi 'bi nima iya te o'dɔkɔ to'dɔ röyi ɾ nere dɔze? Inza ko'dɔ du te." Kina lĩjė ko'ji bo ngi ɾ ma kënyė gɔ kö'du 'ba nyi nima kina gbĩ gɔ ame bo kiya lende 'ba rōnni ne.

⁹ Mĩ kada mɔɔ na nyi ko'de 'böwu dɔ Yesepa. Kina bo kiyėti gɔmo gbĩ zi bɔ löndö bo ga. Bo iya te, "Nyi mɔɔ o'de dɔma gbĩ tęgė kada ni ti nyepe ako ti kėlu 'butė dɔkɔkɔ kolɔdɔ bėri kɔmɔ ma."

¹⁰ Bo ari kiyėti gɔ lende nima gbĩ zi Yakoba. Dɔɔ Yakoba kuwö lende nima 'deni tara tine, bo iya te, "Kole ma, wa'di na tara? Mĩ nyi 'bi nima iya te ze ti möyi ti löndö yi ga ti dɔlɔdɔ bėri kōmōyi?"

¹¹ Kina löndö 'ba Yesepa ga kombi minni ngi r bo r ma kënyë. Tine Yakoba ö'bö 'ba bo nduwë tomeri g lende nima.

Tugö Yesepa

¹² Mi kada mɔɔ na löndö 'ba Yesepa ga kënyi kari yi mökö bi lingere toda yëri 'ba Yakoba ga. Lijë ari nbo mi dɔyayi 'ba Sekeme. ¹³ Kina Yakoba kiya te zi Yesepa, "Löndö yi ga ëdi toda yëri ma ga mi dɔyayi 'ba Sekeme. Mëdi moja yi kari tonɔg lijë."

Yesepa iya te, "Ele, muwö 'deni."

¹⁴ Yakoba iya te, "Ari konɔg löndö yi ga ti yëri ma ga 'dɔ kako kiyëti lende mo zö."

Kina Yakoba koja bo ngi di kpa tɔro 'ba Eborona yayi kari dɔyayi 'ba Sekeme.

¹⁵ Di mi tömö abo Sekeme bɔ mɔɔ o'ja bo këdi kil- ingere ngi sowa kebe yi mökö. Bɔ nima iya te, "Wa'di na këdï koma?"

¹⁶ Bo iya te, "Mëdi moma g löndö ma ga, lijë oloma toda yëri 'bënni pa bine. Iya zö te 'di, baba, lijë ëdi yala?"

¹⁷ Bɔ nima iya te, "Lijë ënyi 'deni di bine. Muwö lijë koloma tiya mo tégë lijë o'dɔɔ tari Dotana."

Kina Yesepa kari ngi nduwë g löndö bo ga, bo kari ko'ja lijë Dotana.

¹⁸ Kina dɔɔ bo kömö 'deni lijë o'ja bo mɔɔ di bi kɔɔ na lijë kususu kpënni ngi r bo 'dɔ tupö mo yaga. ¹⁹ Lijë iya te, "Bɔ tönë ko'dɔ r bo r bɔ nyi ko'de dɔ bo ne, bo na me 'dë këdï kako. ²⁰ Bi abo nati, dupöke bo yaga du'duke töku bo mi daa bine, 'dɔ dari diyake te kuruku na kinda'ba bo 'deni konyo bo. Ti donɔɔke dɔɔ wa'di na ti ko'dɔ rönï g nyi abo nima ya?"

²¹ Kina dɔɔ bɔ löndö bo Rubëni kuwö lende nima 'deni tara, bo o'dɔɔ tokɔnyi Yesepa di zi lijë. Kina bo kiya te, "Kinza dupöke bo dë r tupö, ²² du'duke bo mi daa kalo nime mi mökö bine. Kinza dosake közize dë r bo."

Bo o'dɔɔ tokɔnyi Yesepa di zi lijë 'dɔ bo koja kileki kari zi 'bu nni.

²³ Kina dɔɔ Yesepa kömö 'deni zïnni yayi tine lijë in- da'ba bo ngi kol bɔɔgɔ yaga di r bo, bɔɔgɔ keke kak- pa kilala yayi tönë. ²⁴ Kina lijë kogba bo ngi ku'du mi daa nima mini mo kulöku 'deni yaga mɔɔ di yïmo ne.

²⁵ Tine mbowa di pötö mo kota bɔ löndö 'ba Yesepa naga nima këdï gba tonyo akonyo na lijë ko'ja e'be Yisamele mɔɔ ga ngi këdï kari dɔ lingere kebe yayi. Ya naga nima ëdi kilingere r ma konzi kako di Gilada këdï kari Ezipeto ti gamele 'bënni ga kombi a 'ba ndögö 'bënni ga ame ti dɔkomali wɔɔ ma kato keke kulöwö yïmo. ²⁶ Kina Yuda kiya zi bɔ löndö bo ama ga, iya te, "Dɔɔ dupöke Yesepa pele dandike gɔmo, wa'di na ti do'jake di gɔmo? ²⁷ Bo löndö ze na, kinza do'dɔɔke dɔ dë zi bo, ze ame aa r kole 'ba 'bu kɔɔ ne. Zize ngi togba bo tugö bo zi Yisamele naga nime."

Kina löndö bo ama ga kuti ngi pili g lende nima.

²⁸ E'be Yisamele naga nima ömö yayi ti Midiyana mɔɔ ga ame r bɔ ndögö ne. Kina kole 'ba Yakoba ga kotɔ Yesepa ngi yaga di mi daa kari kugö zi ya naga ni-

ma ti yamo 'butë riyö. Kina bilaka naga nima kogba Yesepa ngi kari timo Ezipeto.

²⁹ Kina dɔɔ Rubëni kileki kari yayi tine bo o'ja Yesepa inza kpe mi daa. Kina bo ngi ti meri r ma kënyë, bo kirica bɔɔgɔ yaga di r bo römöyi lende nima ata 'deni dökï'di bo sowa. ³⁰ Kina bo kari zi löndö bo ga, bo iya te, "Bɔ titi nime inza kpe 'dë, ti mo'dɔ rɔma tɔne ton- do?"

³¹ Kina lijë kënyi kupö banya kusu bɔɔgɔ 'ba Yesepa mi roma mo. ³² Kina lijë kari ti bɔɔgɔ nima kileme zi 'bu nni Yakoba, iya te, "Do'ja a nime di mökö, dɔɔ tara ne bɔɔgɔ 'ba kole 'bi Yesepa na dë ya?"

³³ Kina Yakoba kikali bɔɔgɔ nima ngi. Bo iya te, "Bu'bu, bɔɔgɔ 'ba kole ma na. Kuruku tɔ ne ga upö bo 'deni ngi kirica mi bo r kɔɔkɔɔ."

³⁴ Kina Yakoba kudu ngi kirica bɔɔgɔ ma laka yaga di r bo kol r bɔɔgɔ 'ba mɔɔ. Kina bo koloma ngi tudu kole abo Yesepa r gɔ kɔɔ. ³⁵ Kole abo ga ako pili ti yitöti mo ga tuyë kɔɔ bo. Tine bo o'dɔɔ abo lende 'ba kɔɔ kuyë 'bënni dë. Bo iya te, "Inza tara, kole ma na me kölä 'deni, mo'dɔɔ gbï 'dɔ mölä yaga. Meri abo ëdi kupö ma."

Kina bo koloma ngi r kɔɔ kɔɔ g lende 'ba Yesepa.

³⁶ Dëmba mi kada mo nima ne bilaka 'ba Midiyana naga nima oto Yesepa 'deni nbo kari Ezipeto kugö zi Potiparo r atɔli. Potiparo nima na r bɔ laja 'ba bɔ dɔlingɔ ma löbu 'ba Ezipeto, bo na r bɔ dɔ bɔ kanya 'ba bɔ dɔlingɔ.

Yuda Ni Ti Tamara

38 Mi kɔɔ kɔɔ mo nima na Yuda kënyi di mi löngö löndö bo ga kari koloma ti bɔ mɔɔ möyi mo r Ira bɔ Adolama mɔɔ. ² Di lingɔ 'ba bɔ nima yayi na bo kari ko'ja nyiti mɔɔ r yitö 'ba Kanana. Möyi 'bu mo idëki r Suwa. Bo ogbe nyiti nima ³ tine na lɔko kɔɔ ngi köyö kole bɔɔni kina ki'di möyi mo r Ere. ⁴ Lɔko kɔɔ 'böwu gbï di gɔmo köyö r kole bɔɔni kina lɔko ki'di möyi mo r Onana. ⁵ Di gɔmo 'böwu lɔko ari köyö kole ma mi mota gbï r kole bɔɔni kina lɔko ki'di möyi mo r Sela. Mi kada nima Yuda ëdi koloma Keziba.

⁶ Kina dɔɔ Ere kole ma dɔndende nima kiyöbu 'deni tine Yuda ogbe 'ja teyi möyi mo r Tamara. ⁷ Tine Ere o'dɔ lende kënyë ngi r mbëmbë. Kina dɔɔ Bɔko'ba konɔg lende kënyë 'ba Ere 'deni ngi kulöwö tara yɔ na kupö bo ngi yaga.

⁸ Kina Yuda kilende zi kole abo ma mi riyö mo nima kidëki möyi mo r Onana ne. Bo iya te, "Jɔɔ yi nima dɔɔ gɔmo kinda'ba közimo 'dɔ köyöke kole 'dɔ ki'di dɔ löndö yi ame kölä ne kudu timo."

⁹ Tine Onana ikali kole naga nima bo këdï köyö ti 'ja 'ba löndö bo nima inza kilëbi dɔ bo kada mɔɔ. Gɔ kö'- du mo na dɔɔ lijë këdï kö'dö ti Tamara bo ebe ti'di wa dɔ bɔɔni abo kolɔɔ za bëri mi yayi, römöyi kinza bo köyö kole ra ti 'ja 'ba löndö bo nima. ¹⁰ Kina Bɔko'ba kënyi ngi r 'dirï ti Onana g lende ko'dɔ abo nima kina kupö bo ngi gbï yaga.

¹¹ Yuda ɾ meri ɾ lende 'ba kole ɾiyö abo naga nime. ɾ kö'du mo na ki'di bo kere ɾgi kinza Sela kari kölä ra gbï kɔɔ a nima tara. Kina bo kiya te zi Tamara, "Ileki kari liɾ ɾ 'bu yi koloma yayi ɾ makuru'bë ɾbö Sela ki'yöbu." Kina Tamara kileki ɾgi kari koloma liɾ ɾ 'bu ni.

¹² Mi kɔɔ kɔɔ kɔɔ kɔɔ 'böwu yayi na 'ja 'ba Yuda tönë ɾ nyiti 'ba Suwa ne kölä ɾgi. Kina ɔɔ bo kote tudu 'ja abo 'deni tine lijë ënyi ti ɔɔ murë bo Ira tari Timana tonɾ bilaka abo ga ame këdi tumu sunë kamölö abo ga yayi ne.

¹³ Kina ɔɔ Tamara kuwö lende mo kiya te lanzo ni Yuda ëdi ko'dɔɔ tari Timana tumu sunë kamölö abo ga tine, ¹⁴ lɔko ikali Sela kole 'ba lanzo ni 'yöbu 'deni kɔɔ mo kɔɔ, kina me lanzo ni o'dɔɔ dë todɔ kpëni zi kole nime 'dɔ kɔɔ gönï. Tine na lɔko kolɔ bɔɾɾ ɾ 'ba monɔ ɾgi yaga di rönï, lɔko kisali rönï kolɔ bɔɾɾ rönï kolo kɔɔ dönï kola ɾge ɾ kömönï. Kina lɔko kënyi ɾgi kari koloma kpa kɔri ɾli ɾgila gawo 'ba Enayima kpa ɾ kɔri kari Timana.

¹⁵ Kina ɔɔ Yuda kömö 'deni ko'ja lɔko këdi koloma kpa kɔri tine bo omeri 'ba bo, bo iya te ɔɔ rɔny na, römöyi lɔko olo kömönï 'deni liy ɾ teyi ti bɔɾɾ. ¹⁶ Bo ikali dë kpe ɾ 'ja 'ba kole abo. Kina bo kilende zini, iya te, "Ako zö, mo'dɔɔ yi."

Lɔko iya te, "Wa'di na ti ki'di zö?"

¹⁷ Bo iya te, "Ti moja kole banya kako ziyi."

Lɔko iya te, "Wa'di na ti ki'di zö töti 'dɔ mikali timo ëddi koja banya kako zö?"

¹⁸ Bo iya te, "Wa'di na ko'dɔɔ?"

Lɔko iya te, "I'di wa 'ba tugu möyi yi nima zö pili ti kabi mo. Kina i'di përi adɔkɔɔni 'bi nima gbï zö."

Kina ɔɔ bo ki'di wa naga nime 'deni pili zini tine na bo kö'dö ɾgi tini na lɔko kombi mi ɾgi. ¹⁹ Kina lɔko kënyi ɾgi di ɾ bi nima yayi kari ë'bëni. Lɔko ari kope bɔɾɾ kolo 'bëni nima ɾgi yaga, lɔko kolɔ 'ba monɔ tönë kileki rönï. ²⁰ Kina Yuda koja ɔɔ murë bo Ira kari ti banya 'dɔ tari ti'di mo zi ɔɔ rɔny tönë lijë ko'ja di ɾ kɔri ne 'dɔ bo kotɔɔ wa ma tönë ga bo ki'di töti teyi ne kako timo. Tine Ira ari ko'ja lɔko kinza kpe yayi. ²¹ Bo ititi bilaka 'ba ɾ bi nima yayi, bo iya te, "Ja ɔɔ rɔny nime koloma kpa kɔri ɾli ɾgila gawo 'ba Enayima bine ne, lɔko ari 'deni yala?"

Lijë iya te, "Ja ɔɔ rɔny ɔɔ inza ɾ bi ze nime bine."

²² Kina Ira kileki ɾgi kari zi Yuda. Bo iya te, "Mari mo'-ja lɔko dë. Bilaka ame ga yayi ne iya zö tögë, 'ja ɔɔ rɔny ɔɔ inza du te mi ɾ bi 'bëni nima."

²³ Yuda iya te, "I'di lɔko kogba wa naga nima ka yayi. Doma göni dë towa kinza ko'de ɾ kaya ɾze. Moja banya zini kina me kari ko'ja lɔko dë, embe dë gbï."

²⁴ Mi mota 'ba nyepë ma di pötö lende tönë na ɔɔ kɔɔ kako zi Yuda, kiya te, "Tamara 'ja 'ba kole 'bi o'dɔ rönï 'deni ɾgi ɾ ɔɔ rɔny kina me lɔko kɔɔ 'deni di mi kɔri 'ba yëri ko'dɔ 'bëni nima."

Yuda iya te, "Ari kinda'ba ni kupö yaga ku'du lɔko mi pa'do ma löbu kilanma yaga."

²⁵ Kina ɔɔ lijë kogba ni 'deni këdi kari 'dɔ tupö mo tine, lɔko oja laja kari ɾ Yuda. Lɔko iya te, "Onɾ wa naga nime te, wa 'ba tugu möyi ti kabi mo ga pili ti përi adɔkɔɔni nime. Ikali ɔɔ dmo? ɔɔ dɔ wa naga nime na me ki'di kole yimö."

²⁶ Yuda ikali wa naga nima na bo kodɔ kpa bo ɾgi ɾ lende mo. Bo iya te, "Lende 'bëni ele 'deni kiteli 'bama. Dëne 'dɔ mi'di lɔko ra zi kole ma Sela, ne kina me mi'di lɔko dë ɾ." Tine Yuda ileki dë kpe kö'dö ti Tamara.

²⁷ Kina ɔɔ kömö 'deni mi kada 'ba löyö 'bëni tine ikali ɾgi kole rɔɾa na minï. ²⁸ Tine ko'ja lɔko këdi ko'dɔ töyö 'deni ɾ na kole ma kɔɔ koja közini ɾgi yaga. Kina ɔɔ buli mo kudödu kabi kasi közimo. Lɔko iya te, "Kole nime na köyö dɔɔba."

²⁹ Tine kole mo tönë ënyi kotɔ ë'bëni kɔny ni 'böwu kileki miyö, kole kɔɔ na za 'böwu köyö dɔɔba. ɔɔ buli nima iya te, "Awo, o'dɔ 'bëyi ka ɾgi ti tigɔ na ma ki'di kitiri kpa kɔri ziyi."

ɾ kö'du mo na lijë ki'di möyi bo ɾ Pereze. 'ja 'ba lende mo tögë, "Tiri kpa kɔri." ³⁰ Tine mbowa di pötö mo na köyö kole ma tönë kudödu kabi kasi közimo ne ɾgi. Kina lijë ki'di möyi mo ɾ Zera.

Yesepa Ni Ti Potiparo

39 Yisamele tönë ga oto Yesepa ɾbö kari Ezipeto kari kugö zi ɔɔ kɔɔ ɾ Potiparo löbu 'ba turu ma kɔɔ 'ba ɔɔ dɔliɾ 'ba Ezipeto nima ɾ ɔɔ dɔ ɔɔ kanya ne. ² Tine Bɔko'ba ëdi nduwë ti Yesepa di yayi tokonyi mo 'dɔ wa pili ame ga bo këdi ko'dɔ ne kari nduwë ɾ ma kodɔɔ. Kina Yesepa koloma ɾgi ɾ atoli 'ba mi liɾ 'ba Potiparo. ³ Kina ɔɔ Potiparo kongɾ 'deni Bɔko'ba këdi kokonyi Yesepa mi ndɔɔ ko'dɔ abo ga pili ki'di ndɔɔ abo këdi kari ɾ ma kodɔɔ tine, ⁴ lende mo onmi ɾgi dökidi Potiparo ɾ mbëmbë. Kina bo ki'di Yesepa ɾgi ɾ ɔɔ laja abo kose ɾ liɾ abo pili zi Yesepa 'dɔ kongɾ ɾ wa pili ame ga këdi mi liɾ yayi ne. ⁵ Mi kada nima Potiparo ki'di Yesepa 'deni ɾ ɔɔ kongɾ ɾ wa pili 'ba mi liɾ abo ga ne, Bɔko'ba okonyi Potiparo gbï ki'di lende mo ga pili kari ɾ ma kodɔɔ kpaki ti wa 'ba mi liɾ pili ti 'ba mi nyaka. Bo okonyi Potiparo ɾ kö'du 'ba Yesepa. ⁶ Kina Potiparo ki'di abo ga ɾgi pili közi Yesepa 'dɔ kongɾ ɾ mo bo omeri a kɔɔ dë kpe ɾ lende 'ba wa 'ba mi liɾ abo ga tine ɾge kɔɔ ɾ akonyo ma bo ko'dɔɔ tonyo mo.

Yesepa Ni Ti 'Ja 'Ba Potiparo

Yesepa ɾ kole ma kele ɾ ma kënyë, ⁷ ɾ kö'du mo na mbowa te ɾ 'ja 'ba Potiparo i'di kömönï ɾgi dɔ bo. Mi kada kɔɔ tine na lɔko kënyi kiya zi Yesepa, tögë, "Ako kö'dö tö." ⁸ Tine Yesepa ilagi abo ɾgi. Bo iya te, "Bu'bu, ma ame aa mi liɾ bine, më'dë yi na gbï ɾ ɾere ma ame le'jete bo komeri a kɔɔ dë kpe ɾ wa 'ba mi liɾ abo. Bo kose ɾ abo ga 'deni pili zö, ⁹ bo ki'di ma 'deni ti közi kakpa mbiri dɔ liɾ abo nime gbï kɔɔ 'ba bo. Bo o'ɾɾ ɾ wa ma kɔɔ kɔɔ te dë di zö tine ɾge kɔɔ ɾ ni 'ja abo. Lende ame 'deni te ne 'dɔ

mari mo'do kö'du ma yawa ma tara ga totondo? Ti kinza rɔ lende kënyë ma löbu kɔmɔ Bɔko'ba?"

¹⁰ Bo ilagi abo ngi kɔzɔ a nima tara. Kina dɔdɔ 'ja nima kö'bö pele tokpasi bo kote kada pili 'dɔ tö'dö tɪni bo o'dɔkɔ abo dë.

¹¹ Mi kada ma dɔ kɔzɔ mɔzɔ ko'ja Yesepa kɔdɔ 'deni rö mɔzɔ bi ndɔkɔ, kina bɔ laja mɔzɔ ga inza gbɪ ti bo yayi, ¹² na 'ja tönë kënyi kikapo bɔngɔ ma kakpa 'ba rɔ bo ngi, lɔko iya te, "Ako kö'dö tö."

Na bo kolɔ rɔ bo ngi kola bɔngɔ 'ba rɔ bo közi 'ja tönë bo kirina abo kɔdɔ yaga.

¹³ Kina dɔdɔ lɔko kɔngɔ Yesepa kirina 'deni kari yaga kola bɔngɔ nima tara tine ¹⁴ na lɔko kulöri ngi rɔ ma kembe kidëki bɔ laja 'bëni ga. Lɔko iya te, "Wuwu, atɔli Ebere nima më'dë ma ko'de bine ne, bo ëdi 'deni le'-jete kuyi dɔ giliti kuruku zize. Bo dɔdɔ gɔma bine girɪ nime tégë 'dɔ bo kö'dö tö. Kina me mulöri rɔ ma kembe, ¹⁵ bo kuwö mëdi mulöri yɔ na ma bo kirina ngi kari yaga yayi kola bɔngɔ 'ba rɔ bo me bine."

¹⁶ Lɔko ikeki bɔngɔ 'ba Yesepa nima nbö kidabi më'dë ni Potiparo kileki kako liɔ. ¹⁷ Kina lɔko kiyëti lende mo zi bo, iya te, "Atɔli Ebere 'bi nima ko'de bine ne, bo ënyi ngi tɔne kɔdɔ kari gɔma rö ma 'dë yayi to'dɔ lende yawa rɔma. ¹⁸ Mulöri dönɪ rɔ ma kembe na bo kirina ngi kɔdɔ yaga kola bɔngɔ abo tö bine."

¹⁹ Lende nime i'di Potiparo ngi rɔ 'diri ²⁰ ki'di bɔ kanya kinda'ba Yesepa koto kari mi maboso 'ba bɔ dɔliɔ. Ki-na Yesepa koloma ngi yayi tara.

²¹ Tine pele di mi maboso yayi Bɔko'ba ëdi nduwë kokonyi bo. Kina dɔdɔ bɔ dɔ maboso nima kɔngɔ ndɔkɔ 'ba Yesepa ga 'deni ngi pili rɔ ma laka tara tine, ²² bo i'di Yesepa ngi mbiri dɔ bilaka ame ga këdi mi maboso yayi ne tongɔ gɔ ndɔkɔ ko'dɔ 'bëni ga. ²³ Bɔ dɔ maboso nima omeri a mɔzɔ dë kpe gɔ lende 'ba wa ame ga bo kose gɔmo 'deni pili zi Yesepa ne. Bo ikali ngi rɔ ma laka Bɔko'ba ëdi ti Yesepa tokonyi mo ki'di ndɔkɔ ko'dɔ mo ga këdi kari pili rɔ ma kodɔrɔ.

Nyi 'Ba Bɔ Maboso

40 ¹⁻² Mi kada ma dɔ kɔzɔ mɔzɔ na bɔ dɔliɔ 'ba Ezipeto ame kidëki rɔ Paro 'bëni mo ne kënyi ngi rɔ 'diri ti bilaka löbu riyö mɔzɔ ga ma këdi ko'dɔ ndɔkɔ zi bo. Bɔ ma kɔzɔ rɔ bɔ dɔ bɔ koti layi zi bo, tine bɔ mɔzɔ rɔ löbu 'ba dɔ ya ma këdi kɔngɔ maɔngol'bɔ zi bo. Bo ënyi tɪnnɪ rɔ 'diri gɔ lende ko'dɔ 'bëni ³ kina bo ki'di lijë ngi mi maboso mi liɔ 'ba bɔ dɔ bɔ kanya abo. Maboso nima na gbɪ Yesepa këdi yimo. ⁴ Kina bɔ dɔ bɔ kanya nima ki'di Yesepa ngi 'dɔ koja laja zi bilaka löbu riyö naga nima di mi maboso yayi. Kina Yesepa koloma ngi rɔ toja laja zɪnnɪ.

Kina dɔdɔ lijë koloma 'deni yayi tara tine, ⁵ mi kada ma dɔ kɔzɔ mɔzɔ rɔ mi korɔndɔ na nyi ko'de ngi dɔ bilaka löbu riyö tönë ga di mi maboso yayi. Nyi mo ga pili rɔ 'beri'beri, kina 'jɔ 'ba lende mo ga gbɪ pili rɔ 'beri'beri. ⁶ Yesepa ako rɔ mi dɔngɔ ko'ja lijë koloma 'deni ngi rɔ dɔ lisa. ⁷ Bo iya te, "Wa'di na këddi kɔngɔke bi 'bawo tɔne tara gɔmo?"

⁸ Lijë iya te, "Nyi na ko'de dɔze ti korɔndɔ ene kina me bɔzɔ bɔ kikali tiyëti 'jɔ 'ba lende mo ga zize inza."

Bo iya te, "Rɔ ma laka Bɔko'ba na këdi ki'di bilaka kikali tiyëti 'jɔ 'ba nyi. Iyëti ke gɔ nyi 'be mo naga nima te zö."

⁹ Kina bɔ ma tönë rɔ bɔ dɔ bɔ koti layi zi bɔ dɔliɔ ne kënyi ngi tiyëti gɔ nyi ma 'ba bo zi Yesepa, iya te, "Mo'-ja mɔzɔ këdi ko'dɔ rɔ layi, ¹⁰ dɔngila mo ga mota. Tine mari mo'ja këdi 'deni rɔ tomo. Tégë me mbowa te yɔ kina kumöru ngi kana ngi kasi welo. ¹¹ Kösu 'ba bɔ dɔliɔ ëdi közö kina mite'de ma kana mo ngi muzi tɔkɔ mo kolɔdɔ mi kösu kina mari mi'di ngi zi bɔ dɔliɔ."

¹² Yesepa iya te, "'jɔ 'ba lende 'ba nyi 'bi nima kina me, dɔngila ngëri mota naga nima ko'ja ne, tö'dö dɔ mota na. ¹³ Tine di pötö tö'dö dɔ mota nime bɔ dɔliɔ ëdi koja yi yaga di mi maboso bine kileki yi mi ndɔkɔ 'bi ma mɔlo kari toti layi zi bo kɔzɔ ma dɔgba tara. ¹⁴ Ne dɔdɔ kope yi 'deni yaga di mi gomo mbëmbë 'ba maboso nime, moma'jo rɔma ziyi kinza ki'di lende ma dë kudölu di döyi. Ari kokonyi ma ti tiyëti gɔ lende ma zi bɔ dɔliɔ 'dɔ ki'di bo kope ma gbɪ yaga di mi maboso nime. ¹⁵ Ma 'bama mo'dɔ lende kënyë dɔ dë yɔ, inda'-ba ma di dɔyayi ze 'ba Ebere ko'de ma Ezipeto bine. Di bine gbɪ mo'dɔ lende kënyë dɔ dë gbɪ yɔ kina me ko'de ma ngi kako mi maboso bine."

¹⁶ Kina bɔ ma löbu mɔzɔ nima ame pa rɔ bɔ ko'dɔ maɔngol'bɔ zi bɔ dɔliɔ ne, dɔdɔ bo kɔngɔ 'deni nyi nima 'jɔ 'ba lende mo kiyëti rönɪ ngi rɔ ma kele tara tine, bo iya te zi Yesepa, "Nyi o'de gbɪ dɔma tégë mëdi mombi gbërë 'ba maɔngol'bɔ mota dɔma. ¹⁷ Tine mi gbërë ame dɔ ama ga ne dɔkomali maɔngol'bɔ ëdi yi-mo ame ko'de 'deni zi bɔ dɔliɔ ne. Kina yali kako ngi koloma togɔ maɔngol'bɔ mo naga nima."

¹⁸ Yesepa iya te, "'jɔ 'ba lende 'ba nyi 'bi nima kina kɔzɔ a nime te. Gbërë mota naga nima kombi ne tö'dö dɔ mota na. ¹⁹ Tine di pötö tö'dö dɔ mota bɔ dɔliɔ ëdi koja yi yaga di mi maboso nime kari kosi mugu yi dɔ ngëri tɔrɔ kölä yaga. Kina yali ti kako ngi kogɔ yida yi pili yaga."

²⁰ Mi tö'dö dɔ mota na bɔ dɔliɔ koja nbele 'ba kada 'ba töyö bo ngi yaga, bo kidëki bilaka löbu abo ga pili kako yimo. Kina bo ki'di ko'de ya riyö tönë ga ngi di mi maboso kako kɔzɔ kɔmɔ nba abo naga nima. ²¹ Bɔ ma tönë rɔ bɔ koti layi ne bo ileki ngi mi ndɔkɔ mo ma mɔlo kisaki toti layi mi kada nima. ²² Tine bɔ ma tönë rɔ bɔ kɔngɔ maɔngol'bɔ ne bo i'di ngi kupö yaga ti tosi mugu mo dɔ ngëri tɔrɔ.

Lende naga nime o'dɔ rönni ngi zi ya riyö tönë ga te kɔzɔ lende tönë ga Yesepa kiya zɪnnɪ ne. ²³ Tine bɔ ma tönë rɔ bɔ koti layi ne omeri a mɔzɔ dë kpe gɔ lende 'ba Yesepa. Dɔ bo udölu ngi di gɔ lende 'ba Yesepa.

Nyi 'Ba Bɔ Dɔliɔ

41 Mi riyö 'ba kɔzɔ ma di pötö mo na nyi ko'de ngi dɔ bɔ dɔliɔ 'ba Ezipeto nima mi kada ma dɔ kɔzɔ mɔzɔ. Nyi o'de dɔ bo tégë bo ëdi kɔzɔ kpa yöpö ame kidëki möyi mo rɔ Nayile ne. ² Kina sa ma kɔzɔ modɔ-

moriyö makt ga kakt ngi di mi yöpö kari tonyo mcli. Sa naga nima ti yeyi rönni r ma laka kakt r mbembë.

³ Tine na sa modcmoriyö makt ga r ma kilike g'od'g'od' kakt ngi gbi di mi yöpö kari kakt ngila ma kakt tönë ga. ⁴ Kina sa ma kilike naga nima kindiy sa ma kakt tönë ga ngi pili yaga. Kina bo kindi ngi yaga di bi tö'dö.

⁵ Bo ileki kö'dö kina nyi makt ko'de 'böwu d bo, tégë bo o'ja d nyönyu modcmoriyö köyö pili d kumögu kakt. D nyönyu mo ga r ma löbu gbölögbölö. ⁶ Tine na d nyönyu modcmoriyö makt ga köyö ngi gbi yayi. Nyönyu mo naga nima lili ma kututu o'd 'deni kolomba yaga, lijë 'bënni titititi yiliyili. ⁷ Kina d nyönyu ma yiliyili naga nima kënyï kindiy d nyönyu ma löbu tönë ga ngi pili yaga.

Bo dclinq indini di bi tö'dö kikali ngi r nyi na ko'de d bo. ⁸ Mi dclinq mo na bo ngi ti meri r mbembë g lende 'ba nyi nima ko'de d bo ne. Kina bo kidëki b kikali lende abo ga pili kako zi bo ti b 'bcsi ma kata naga. Kina bo kiyëti g nyi abo tönë ga ngi pili zinni. Tine bakt ma kakt te di mi löngö lijë nima pili ikali 'j 'ba lende mo dë du te.

⁹ Mi kada mo nima na b ma tönë r b koti layi zi bo ne kako kiya zi bo, iya te, "Nere, mi kada tönë mirasi lende ziyi ¹⁰ d kënyï r 'diri tize ze ti b ma tönë r löbu 'ba b konma mangol'b kinda'ba ze ki'di mi maboso liq 'ba b d b kanya ne, ¹¹ mi kada nima dëdi yayi nyi o'de dzze kpaki riyö mi korond kakt. Nyi mo ga pili r 'beri'beri kina 'j 'ba lende mo ga gbi pili r 'beri'beri. ¹² Tine b Ebere makt ëdi tize mi maboso yayi r b laja 'ba b d b kanya mo nima. Kina diyëti g nyi ze naga nima zi bo na bo kiya 'j 'ba lende mo ga ngi pili zize. ¹³ Kina lende tönë ga ko'd rönni ngi pili kakt wa ame ga bo kiya zize ne tara. 'Bama ileki ma ngi mi ndakt ma, ma mlo kina 'ba b ma tönë osi mugu mo ngi d ngëri kakt kölä yaga."

¹⁴ Kina d b dclinq kuwö lende 'ba b koti layi abo nima 'deni tara tine, bo oja laja ngi kari g Yesepa 'd ko'de kako zi bo. Kina kari ngi welo g Yesepa koja yaga di mi maboso kumu sunë yaga di dmo ki'di kisali r bo kol bclinq ma la'ja. Kina ko'de bo ngi kako kakt kakt b dclinq. ¹⁵ B dclinq iya te, "Nyi o'de dma kina me b kiyëti 'j 'ba lende mo zö inza. Kina me bilaka makt kiya lende 'bi zö bine tégë d bilaka kiyëti g nyi 'bënni ga ziyi, iya 'j 'ba lende mo ga ngi pili zinni."

¹⁶ Yesepa iya te, "Ti gbagba ma mikali dë, ne Bako'ba na kikali tiyëti 'j 'ba lende r ma laka."

¹⁷ Kina b dclinq kënyï ngi tiyëti g nyi abo tönë ga zi Yesepa. Bo iya te, "Nyi nime o'de dma tégë mëdi kakt kpa yöpö Nayile. ¹⁸ Kina sa modcmoriyö kakt ngi di mi yöpö kari tonyo d mcli di kpa yöpö yayi. Sa mo naga nima ti yeyi rönni r ma kakt. ¹⁹ Kina sa ma modcmoriyö makt ga kakt gbi di mi yöpö kozi kari g ama ga yayi. Lijë 'bënni r ma kilike g'od'g'od' kakt rögbö mo ga kinda ngi yaga sanjiyi. Kinë sa ma kilike kakt a nime te mo'ja dë gba mlo mi dcyayi nime bine. ²⁰ Kina sa ma kilike tönë ga kindiy sa ma kakt tönë ga ngi pili yaga. ²¹ Tine ikali dë gbi kakt iya te lijë indiy ma kakt

naga nima tara, lijë ö'bö ngi te r ma kilike. Kina mindi ngi yaga di bi tö'dö.

²² Nyi makt o'de 'böwu dma tégë mo'ja d nyönyu modcmoriyö köyö 'deni d kumögu kakt pili r ma löbu gbölögbölö. ²³ Kina d nyönyu modcmoriyö makt ga köyö 'böwu gbi yayi. Lijë 'bënni titi yiliyili lili ma kututu o'd 'deni kolomba yaga. ²⁴ Kina d nyönyu ma titi tönë ga kënyï kindiy d nyönyu ma löbu tönë ga ngi pili yaga.

Nyi naga nime ko'de dma ne na kakt a nima tara. Kina me miyëti gmo zi b 'bcsi ma kata naga tine lijë ikali 'j 'ba lende mo dë du te."

²⁵ Yesepa iya te, "Nyi riyö naga nima ko'de döyi ne 'j 'ba lende mo nge kakt. Wa ame ga Bako'ba ko'dakt to'd mo ne na ma kileme 'deni ziyi. ²⁶ Sa modcmoriyö ma kakt naga nima ileme kakt kakt modcmoriyö. Kina d nyönyu ma löbu gbölögbölö naga nima ileme kakt kakt gbi modcmoriyö. 'j 'ba lende mo nge kakt. ²⁷ Sa ma kilike naga nima kakt di mi yöpö kozi g ya ama ga ne ileme kakt kakt gbi modcmoriyö. Kina d nyönyu ma titi r ma kolomba di zi lili ma kututu naga nima ileme kakt kakt gbi modcmoriyö. Sëyi ëdi kako ko'd r b kakt kakt modcmoriyö.

²⁸ Lende nima na kakt wa nima miya ziyi ne tara, nere. Bako'ba ëdi kileme wa ame ga bo ko'dakt to'd mo ne ziyi. ²⁹ Dclinq mo akonyo ëdi kakt r mbembë r b kakt kakt modcmoriyö mi dclinq pili 'ba Ezipeto.

³⁰ Kina di pötö mo na sëyi ma löbu këdi kila'ba ngi dcyayi. Mi kada mo nima d bilaka ti kudölu me di g bi konyo löbu, kina 'bö ti kirasi dclinq ngi mi kakt. ³¹ 'Bö ti ko'd bilaka 'deni ngi r mbembë, dönni kudölu di g kada ma tönë ga akonyo këdi r ma konya ne. ³² Nyi nima o'de döyi mi riyö g kileme ngi ziyi r ma laka Bako'ba o'dakt 'deni to'd lende nima, bo uyi yimo dë kpe. Kina kada mo kakt dë gbi."

³³ Yesepa ileki gbi kiya zi b dclinq, kiya te, "Kina ma 'deni kakt wa nima tara, nere, ma laka mo na 'd konq bilaka makt ame kikali lende ne g ki'di bo këdi mbiri d dclinq nime. ³⁴ O'dakt ziyi gbi tongq bilaka löbu makt ga g konq g wa laka mi kakt kakt modcmoriyö ame ga akonyo këdi kakt teyi r mbembë ne. Mi kakt kakt naga nima i'di bilaka koza kapa ma muyi 'ba ë'bënni ga 'd bilaka löbu naga nima kotakt ³⁵ kikeki mi mata kote mi gawo pili 'ba dclinq nime. Kina 'd lijë këdi ti közi kakpa 'ba toda bi kmo laka mi kakt kakt ame ga akonyo këdi gba r mbembë ne. ³⁶ Tine dclinq sëyi nima kila'ba 'deni mi dclinq g ko'd kakt kakt modcmoriyö, nyönyu nima na ti kokonyi bilaka 'ba dcyayi nime kinza 'bö kote d dclinq nime ra."

Yesepa Mi Turu

³⁷ Kina b dclinq ni kpaki ti bilaka ma löbu abo ga kuti ngi g lende 'ba Yesepa nime. Lijë iya te, "Lende nima ëdi laka."

³⁸ Tine b dclinq iya zi bilaka naga nima, iya te, "B nime Bako'ba ëdi ti bo. O'jake kakt kakt ra kakt bo te?"

³⁹ Kina bo kileki zi Yesepa, bo iya te, "Dongq 'deni Bako'ba na me kileme lende nime ziyi ne tine bakt

maɓa ame go kikalilende kulöwö rɔ dɔ kiteli di döyö ne inza. ⁴⁰ Nĩ na mi'di yi 'deni go keddĩ mbiri dɔ dɔliɗɗa ma nime. Bilaka pili 'ba dɔliɗɗa nime ti koro yi ngĩ. Bɔɓɔ maɓa inza mbiri di döyö nge kɔɓɔ rɔ ma bɔ dɔliɗɗa. ⁴¹ Tɔne mi'di yi 'deni go keddĩ ti kōzĩ kakpa dɔ dɔliɗɗa 'ba Ezipeto nime."

⁴² Kina bɔ dɔliɗɗa kogba wa 'ba dɔkole kōzĩ bo ngĩ kɔlɔ dɔkole kōzĩ Yesepa. Wa nima na rɔ a 'ba tugu möyö 'ba nɛre abo timo. Bo ogba bɔɗɗɔ ma kele rɔ dɔ kiteli kɔlɔ rɔ Yesepa gbĩ ti amugu ame kileɗo di mi yamo ma kōbō ne. ⁴³ Aribiya abo ame kosani na kēdĩ kɔɓɔ ne bo i'di ma kɔɓɔ gbĩ zi Yesepa. Kinē aribiya nima maɓa ma kele kiteli inza nge kɔɓɔ rɔ ame rɔ 'ba bo ne. Bo i'di zi Yesepa go kilingere timo. Dɔɓɔ kiya te Yesepa kēdĩ kari bi mo nima bilaka maɓa ga kari tōtĩ dɔɗba tuwōwō mo, kiya te, "Ileɗoke kɔri laka."

Ti'di ma bɔ dɔliɗɗa ki'di Yesepa rɔ turu ma löbu tonggo go dɔyayi pili 'ba Ezipeto na kɔɓɔ a nima tara. ⁴⁴ Bo ileki kiya gbĩ zi Yesepa, iya te, "Ma bɔ dɔliɗɗa miya 'deni zi bilaka pili 'ba Ezipeto nime, bɔɓɔ maɓa inza ko'dɔ wa ma titi maɓa te, pele nge rɔ tombi kōzĩ ala tombi ndĩ, tine nge kɔɓɔ dɔɓɔ nĩ na kiya zi bɔ mo tɔ nima 'dɔ ko'dɔ."

⁴⁵ Kina bo ki'di möyö Yesepa ngĩ rɔ Zepenata Peneya rɔ kpēnni Ezipeto. Kina bo ki'di Asenata nyiti 'ba Potipera bɔ kata ame koloma mi gawo 'ba Dno ne ngĩ rɔ 'ja zi Yesepa.

Kina Yesepa koloma ngĩ tilingere kote mi dɔyayi 'ba Ezipeto tonggo gɔmo.

⁴⁶ Mi kada nima Yesepa kisaki to'dɔ ndɔɓɔ nime ti bɔ dɔliɗɗa 'ba Ezipeto ne kɔɓɔ kɔɓɔ abo ēdĩ 'deni 'butē mota. Bo ēnyĩ kilingere kote bi pili mi dɔyayi nima tonggo gɔmo. ⁴⁷ Kina mi kada 'ba kɔɓɔ kɔɓɔ modɔmoriyö naga nima wa 'ba mi nyaka dɔɓɔ ngĩ rɔ mbēmbē. ⁴⁸ Mi kada nima nyönyu kēdĩ kɔɓɔ rɔ mbēmbē ne, Yesepa otɔɓɔ kikeki mi mata kote dɔ gawo pili. Mi gawo pili rɔ kɔɓɔ kɔɓɔ otɔɓɔ rɔ nyönyu ma mi nyaka ma nɛliɗɗa ngila mo. ⁴⁹ Kina nyönyu ame kulu mi mata ne ngĩ rɔ mbēmbē kɔɓɔ yayi lida 'ba kpa mini löbu. Lijē ikali dē kpe tiyari mo.

⁵⁰ Mi kada naga nima gba kinza sēyĩ kila'ba dē Yesepa öyö kole 'deni riyö ti 'ja abo Asenata. ⁵¹ Bo iya te, "Bɔko'ba i'di dɔma 'deni kudölu di go gomo pili ame ga mo'ja ne. Bo i'di dɔma kudölu 'deni gbĩ di go lende 'ba liɗɗa 'ba 'bu ma." Go kö'du mo na 'dɔ bo ki'di möyö kole abo ma dɔndende mo rɔ Manase, ame kiya te "Udölu." ⁵² Bo iya gbĩ te, "Bɔko'ba i'di ma 'deni möyö kole mi dɔyayi nime mo'ja gomo kulöwö di teyi ne." Go kö'du mo na bo ki'di möyö kole abo ma mi riyö mo rɔ Eporima, ame kiya te "Ti'di löyö."

Sēyĩ

⁵³ Kɔɓɔ kɔɓɔ modɔmoriyö naga nima wa 'ba mi nyaka kēdĩ kɔɓɔ kulöwö teyi ne ari kote rōnni gbɔ ngĩ. ⁵⁴ Kina kɔɓɔ kɔɓɔ modɔmoriyö 'ba sēyĩ tōnē kisaki ngĩ to'dɔ bilaka kɔɓɔ lende tōnē Yesepa kiya ne. Mi kada naga nima 'bö ila'ba 'deni mi dɔliɗɗa maɓa ga pili, tine Ezipeto na nge gba akonyo kēdĩ teyi. ⁵⁵ 'Bö isaki ngĩ gbĩ to'dɔ

bilaka 'ba Ezipeto tine na lijë kari zi bɔ dɔliɗɗa tokpasi bo go bo ki'di akonyo zinnĩ. Bo iya te, "Arike zi Yesepa, wa ame ga pili bo kiya ziye ne o'dɔke."

⁵⁶ Kina dɔɓɔ sēyĩ kila'ba 'deni mi dɔyayi pili tine na Yesepa kope kpa mata tōnē ga pili bo kikeki nyönyu yi-mo ne ngĩ yaga tugö mo zi Ezipeto. Bo ugö zinnĩ rōmōyö 'bö ēdĩ 'deni ko'dɔ lijë rɔ ma kēnyē. ⁵⁷ Mi kada naga nima bilaka ako Ezipeto di dɔliɗɗa maɓa ga pili tugö nyönyu di zi Yesepa rōmōyö sēyĩ ila'ba 'deni gbĩ mi dɔliɗɗa ma 'bēnni ga.

Tugö Nyönyu Di Ezipeto

42 Yakoba 'bu 'ba Yesepa uwö lēbi mo gbĩ di liɗɗa abo ma nyönyu kēdĩ mi dɔyayi 'ba Ezipeto. Bo iya zi kole abo ga, bo iya te, "Wa'di na kēdĩ kolomake 'beye te gɔmo? ² Muwö lende mo tēgē nyönyu ēdĩ Ezipeto. Ēnyĩ kari kugöke nyönyu zize di yayi kinza 'bö kupö ze."

³ Kina kole 'ba Yakoba ga ma 'butē kēnyĩ ngĩ kari Ezipeto tugö nyönyu di yayi. ⁴ Tine Yakoba ota go kole abo Benyimona bɔ löndö Yesepa di bi tari. Bo ere rōmōyö kinza wa ma kēnyē maɓa kari kōmō ra gbĩ dɔmo di yayi. Go kö'du mo na bo ko'dɔkɔ dē ti'di Benyimona kari ti löndö bo naga nima.

⁵ Kole 'ba Yakoba ga ari ti bilaka 'ba dɔliɗɗa maɓa ga tari tugö nyönyu di Ezipeto. Lijē ari rōmōyö sēyĩ ame kila'ba 'deni dɔyayi 'bēnni 'ba Kanana ne.

Tolɔɔ Bēri 'Ba Kole 'Ba Yakoba Ga

⁶ Mi kada nima Yesepa na 'deni rɔ turu löbu mbiri dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. Bo na rɔ bɔ kugö nyönyu zi bilaka pili. Kina bɔ löndö bo tōnē ga kako kɔɓɔ ngĩ mi go bi ame bo kēdĩ teyi ne. Tine na lijë kako ngĩ kolɔɔ bēri kɔɓɔ bo. ⁷ Kina dɔɓɔ Yesepa ko'ja lijë 'deni tine, bo ikali lijë ngĩ rɔ löndö bo ga. Tine bo o'dɔ abo rɔ bo le kɔɓɔ iya te bo ikali lijë dē tara. Bo ilende rɔ ma kisili gönni, bo iya te, "Akoke di yala?"

Lijē iya te, "Dako di Kanana 'dɔ tugö nyönyu di bine."

⁸ Kina Yesepa kikalilende ngĩ rɔ ma laka omba ya naga nima löndö bo ga na, tine lijë ikali bo dē kpe. ⁹ Kina bo komeri go lende 'ba nyĩ ma tōnē ga ko'de dɔ bo mɔlo go lende 'ba löndö bo ga ne ngĩ. Kina bo kiya te zinnĩ, "Kpe bɔ kore na, akoke tonggo dɔliɗɗa ze nime go kikalike kɔri ame 'dɔ kaloke ya dɔze timo ne."

¹⁰ Lijē iya te, "Nɛre, inza tara. Ze 'beze ngĩ kɔɓɔ kole 'bi ga tara. Dako eze nge go nyönyu 'dɔ dugö di bine.

¹¹ Ze nime pili rɔ kole 'ba 'bu kɔɓɔ, rɔ ma laka ze bɔ dɔ kindēndē na dē. Dako dē bine kɔɓɔ bɔ kore tara."

¹² Bo iya te, "Inza tara, mikali rɔ ma laka akoke tonggo kɔri ame go kaloke ya timo dɔze ne."

¹³ Lijē iya te, "Nɛre, ze nime dēdĩ 'butē dɔmoriyö pili rɔ kole 'ba 'bu kɔɓɔ. Ze kole 'ba bulöbu maɓa kēdĩ koloma Kanana na. Löndö ze ma kɔɓɔ ölē 'deni kina tundu mo na kileke liɗɗa ti 'bu ze."

¹⁴ Bo iya te, "Mikali 'deni rɔ ma laka ēdĩ kɔɓɔ lende nime miya bine ne kpe bɔ kore na 'biri. ¹⁵ Ne ti miyɔɔ lende 'be nima. Mulömu rɔma kɔmɔye pili ti möyö nɛre,

lende tara, keddī ki'dike ma ngi milisa kulöwö te gmo?"

⁷ Lijë iya te, "Bö mo nima oloma ngi tititi ze rɔ aliri gɔ lende 'ba bilaka ze ga pili. Bo ititi ze tégë dɔd 'bu ze ëdī. Kina bo kititi ze gbī tégë dɔd dëdī ti löndö ze mɔɔ. Gɔ kö'du mo na me ki'di 'dɔ diya lende 'ba Benyimona zi bo gɔmo ne, gɔ akititi ame bo kedi kititi ze timo. Ne dikali tondo ma bo ko'dɔkɔ gɔ do'de bɔ löndö ze kako zi bo?"

⁸ Yuda iya te, "Baba, i'di bɔ titi nima közö gɔ bo kari tize. Kina gɔ dënyī dari 'dɔ dako dɔmɔ bilaka ze ga di zi sëyi löbu nime. Ne dɔd kinza tara 'bö ëdī kote dɔze kpaki ti kole titi ze ga. ⁹ Mëdī monɔgɔ gɔ kole 'bī Benyimona laka, mëdī mi'di dīdī ma gbī kedi kɔzɔ 'ba bo tara. Dɔd kiya te, mileki dë mo'de bo kako ziyi bine i'di lende mo kɔzɔ dɔma n̄bö mölë. ¹⁰ Onɔgɔ te, ma kiya te dako dë ngi duma dɔze bine kɔzɔ a nime te, dëne me dileki 'deni mi riyö na me."

¹¹ Yakoba iya te, "Ele, ilenoke rɔye kɔzɔ ame mëdī miya ziye ne. Ogbake wa ma laka 'ba dɔyayi nime gɔ ki'dike mi akombi 'be ga gɔ kotoke kari zi turu löbu nima rɔ kpa közi ki'di. Ogbake tagi ti dɔkomali wɔwɔ ma kato kele mɔɔ ga ti döngëri ma kana mɔɔ ga kɔzɔ pisi-taki ni ti alomonda. ¹² Arike ti yamo rɔ mbëmbë kebe dɔ ma dɔgba tönë 'dɔ kilekike ma tönë ga ki'di kpa sorowali 'be ga ne. Mɔɔga dɔ bɔ mɔɔ na kudölu ki'di yayi kinza kikali gɔmo. ¹³ Kina arike ti löndö ye Benyimona laka zi turu löbu nima. ¹⁴ Mi Bɔko'ba tigu dɔ kiteli këyi rɔye bɔ nima konɔgɔ ye ngi rɔ bɔ lisa. Kina gɔ bo ki'di Benyimona kileki kako tiye ti Simona ame kileke yayi ne. Ne onɔgɔ 'bama, dɔd kiya te Bɔko'ba bo kogba kole pele di rɔma ama ndɔbɔ abo na."

Mi Riyö 'Ba Tari Ezipeto

¹⁵ Kina kole 'ba Yakoba ga kogba wa tönë ga ngi kari timo rɔ kpa közi ki'di zi turu ma löbu 'ba Ezipeto nima. Lijë ogba yamo gbī mbiri kebe dɔ ma dɔgba tönë. Kina lijë kënyi ti Benyimona tari Ezipeto. Dɔd lijë kömö 'deni yayi tine lijë ari ngi tonɔgɔ bɔ löbu mo tönë ame rɔ Yesepa ne.

¹⁶ Kina dɔd Yesepa ko'ja Benyimona 'deni kedi tinni tine, bo iya zi bɔ laja ame kedi konɔgɔ gɔ wa 'ba mi liɔ abo ne, tégë, "Oto ya naga nime kari liɔ ma. Omba kole yëri dɔ ga ko'dɔ akonyo gɔ dari donyo tɔne tinni mi zana kada."

¹⁷ Kina bɔ laja nima ko'dɔ ngi kɔzɔ ma Yesepa kiya, koto ya naga nima ngi kari liɔ 'ba Yesepa.

¹⁸ Kina dɔd lijë konɔgɔ bɔ laja nima kedi koto lijë 'deni kari liɔ 'ba bɔ löbu tönë lijë ngi rɔ tikere. Lijë ebe tiya mo rɔ gɔ rönni, iya te, "Ëdī ko'de ze 'deni bine gɔ lende 'ba yamo tönë ga kileki kpa sorowali ze ga ne. Bɔ löbu nima o'dɔkɔ 'deni 'dɔ kinda'ba ze ko'dɔ ze rɔ bɔ ndɔbɔ 'ba mi liɔ abo kpaki ti akaca ze ga."

¹⁹ Kina dɔd lijë kömö 'deni kpa reki 'ba liɔ nima lijë iya zi bɔ laja nima, iya te, ²⁰ "Nere, tönë dako dɔgba bine tugö nyönyu ne ko'ja dëdī dileki 'deni dari liɔ, ²¹ dari dömö gɔ bi ame do'dɔkɔ tö'dö teyi na dope kpa sorowali ze ga do'ja yamo ma tönë ga dugö nyönyu

timo ne 'böwu di kpa sorowali ze ga. Yamo ma dugö nyönyu timo ne pili rɔ gɔmo, kina me dileki 'deni timo. ²² Kina dako 'deni gbī ti yamo mɔɔtɔ ame gɔ dugö nyönyu mɔɔtɔ gbī timo. Dikali dë dɔd yë mo na kileki yamo ze naga nima kpa sorowali ze ga mi kada nima."

²³ Bɔ laja nima iya te, "Olomake ti mi këyi, kinza kereke dë. Bɔko'ba ma kedi konɔgɔ gɔye ti 'bu ye na ma kileki yamo 'be ga pili kpa sorowali ne. Yamo ma tönë ga kugöke nyönyu timo ne mogba 'deni mɔlo mi kada mo nima."

Kina bo kari ngi ko'de Simona kako zinni.

²⁴ Bɔ laja tönë ogba löndö 'ba Yesepa naga nima koja rö 'ba Yesepa, bo ko'de mini zinni turögö ndinni timo gɔ dölëti 'bënni, bo ki'di akonyo gbī zi akaca 'bënni ga. ²⁵ Lijë oloma yayi n̄bö kömö mi zana kada tilenjo rönni ti kpa közi 'bënni ga römöyi lijë uwö 'deni tégë bɔ löbu nima ëdī kako tonyo akonyo bi kɔzɔ tinni.

²⁶ Kina dɔd Yesepa kileki 'deni kako liɔ tine, lijë ënyi ngi ti kpa közi ki'di 'bënni ga kɔdɔ timo gɔ bo rö ma bo kedi yimo kari ki'di zi bo. Kina lijë kolɔdɔ ngi bëri kɔmɔ bo. ²⁷ Bo iya te, "Ëddike tondo? Kina 'bu ye ma tönë 'deni rɔ bulöbu köndë kiyake lende mo zö bine ne, bo ëdī tondo? Bo ëdī gba ti kɔmɔ bo?"

²⁸ Lijë iya te, "Yë n̄ere, 'bu ze ëdī laka gba ti kɔmɔ bo." Kina lijë kolɔdɔ 'böwu bëri kɔmɔ bo.

²⁹ Yesepa ileki konɔgɔ dönni, kina dɔd bo ko'ja bɔ löndö bo Benyimona ame rɔ kole 'ba ma bo ko ne tine, bo iya te, "Bɔ nime na rɔ bɔ löndö ye ma titi mo tönë kiyake lende mo zö bine ne?"

Kina bo kiya te zi Benyimona, "Kole ma, Bɔko'ba koloma tiyi laka."

³⁰ Kina bo kënyi ngi welo kɔdɔ kari yaga. Döki'di bo ata 'deni rɔ ma kënye gɔ lende nima bo ko'ja kinë bɔ löndö bo ne. Bo i'di toma gɔ bi ame gɔ bo kari kudu di teyi, kina bo kɔdɔ ngi rö 'ba tö'dö abo kari tudu yayi.

³¹ Bo urögö kɔmɔ bo kogbɔ döki'di bo, kina bo kɔdɔ kako yaga. Bo iya zi bɔ laja abo, iya te, "O'de akonyo kako zize."

³² Bo oloma dɔ gɔ bi loma ma 'ba bo ki'di löndö bo ga koloma dɔ tarabiza mɔɔtɔ kuyi kömönni kari dɔ bo. Tine Ezipeto ame ga kedi konyo akonyo gbī tinni yayi ne oloma 'bënni gbī 'beri. Dölëti 'bënni 'ba Ezipeto na tara. Lijë oloma dë tonyo kpënni bi kɔzɔ ti Ebere, ëdī rɔ lende ma koro zinni. ³³ Kina Yesepa kiyija löndö bo ga ngi koloma bëri. Dɔgba bo i'di kole ma löbu mo kina bo ki'di bɔ ma köyö gɔmo n̄bö kari kömö zi kole ma rɔ tundu mo. Kina dɔd lijë konɔgɔ Yesepa kedi kiyija lijë 'deni ngi koko tine lende mo igayi lijë ngi.

³⁴ Bɔ laja naga nima ombi akonyo di dɔ tarabiza ma 'ba Yesepa ko'de kako zi löndö bo ga. Tine akonyo ma ki'di zi Benyimona ebe 'ba ya ama ga n̄bö mi muyi. Kina lijë koloma ngi yayi tonyo akonyo, tuwë layi ngi rɔ liɔ.

Kösu 'Ba Yesepa

44 Yesepa i'di lende mo zi bɔ laja abo ma löbu mo, iya te, "Ari kunzö nyönyu mi sorowali 'ba ya naga nime, unzö koso yimo kɔzɔ wa ame lijë ko'dɔkɔ

tombi mo ne tara. Ileki yamo ma lijë kugö nyönyu timo naga nima ki'di kpa sorowali 'bënni ga me rɔ kɔɔkɔɔ. ² Kina ogba kösu sītëri ki'di mi sorowali 'ba bɔ ma titi nima ti yamo abo ame bo kugö nyönyu timo ne."

Kina bɔ laja tönë ko'dɔ ngi kɔɔ a nima tara.

³ Kina ɔɔ bi kězë 'deni tine löndö 'ba Yesepa naga nima ösö ngi kari tari ti akaca 'bënni ga. ⁴ Kina ɔɔ lijë kari 'deni gba mbowa yɔ na Yesepa kënyī kiya te zi bɔ laja abo, "Ēnyī kozi gɔ ya naga nime 'dë, ari kiya zinnī, iya te, 'Njere ma o'dɔ lende laka ziye, wa'di na ko'dɔke lende kënyë zi bo gɔmo? ⁵ Wa'di na ku'bögöke kösu abo nima kileŋo di mi sītëri ne gɔmo? Kösu nima na njere ma këdi kuwë wa timo, kina gbī rɔ 'bɔsi abo. Lende ko'dɔ 'be nima ele dë."

⁶ Bɔ laja nima ozi gönni kari kota gönni kiya lende tönë ga Yesepa kose ne ngi pili zinnī. ⁷ Lijë iya te, "Njere, wa'di na kiya lende tara gɔmo? Dulömu rɔze, a ma tara do'dɔ dë du te. ⁸ Ikali dë me tönë dari do'ja yamo di kpa sorowali ze ga ne dako timo di dɔyayi 'ba Kanana dileki ziyi bine? Ne gɔ wa'di na kari kiya te du'bögö wa ma kileŋo di mi sītëri ma keke gɔmo di mi liŋɔ 'ba njere 'bi? ⁹ ɔɔ kiya te ko'ja di zi bɔ mɔɔ di mi löngö ze bine, bɔ mo ti kölä kpamo. Kina ze mɔɔ mo ga ti dö'bö bine rɔ bɔ ndɔɔ ziyi."

¹⁰ Bɔ laja nima iya te, "Ti këdi ngi tara. Tine bɔ ame mo'ja kösu nima di zi bo ne, bo na nge ti kileki rɔ bɔ ndɔɔ zö bine, kpe ya mɔɔ mo naga nima ti karike e'be, römöyī o'dɔke 'beye wa ma kënyë mɔɔ dë."

¹¹ Kina lijë kënyī ngi welo kutë sorowali 'bënni ga pili bëri kope kpamo ga yaga. ¹² Kina bɔ laja nima ki'di ngi toma yimo. Bo isaki dɔgba di dɔ sorowali 'ba bɔ ma löbu mo kari timo njö kömö dɔ 'ba bɔ ma titi mo, kina kari ko'ja kösu nima ngi di mi sorowali ma 'ba Benyimonā. ¹³ Kina ɔɔ lijë koŋgɔ 'deni tara tine, lijë ngi rɔ meri, kirica bɔngɔ yaga di rönni gɔ lende 'ba gomo mbëmbë nime këdi ko'dɔ rönni zinnī ne. Kina lijë kudödu sorowali 'bënni ga ngi gɔ akaca, lijë kuyi dönni kileki mi gawo.

¹⁴ Kina ɔɔ Yuda ni ti bɔ löndö bo ga kuyi dönni 'deni kako mi gawo, lijë ileki 'böwu kari liŋɔ 'ba Yesepa. Lijë ari ko'ja Yesepa këdi gba liŋɔ. Kina lijë kari kolɔɔ ngi bëri kɔmɔ bo. ¹⁵ Bo iya te, "Wa'di ga na me ko'dɔke bine te ne? Ma nime, ma bɔ kumë lende kɔɔ 'bɔsi na, ikalike dë?"

¹⁶ Yuda iya te, "Njere, tine gɔ diya tondo? Dikali dë kpe tiya a mɔɔ. Dikali dë kpe ma 'dɔ dileme laka ze ziyi. Lende kënyë nime ze na dë do'dɔ, Bɔko'ba na këdi kodɔ karama dɔze gɔ lende 'ba wa ma kënyë ame ga do'dɔ 'deni mɔlo ne. Kina me 'deni do'dɔkɔ ngi gɔ dileke pili ziyi bine rɔ bɔ ndɔɔ 'bi ga tine dë nge kɔɔ rɔ bɔ ame ko'ja kösu nima di teyi ne."

¹⁷ Yesepa iya te, "Inza tara, minza mo'dɔ tara. Bɔ nima ko'ja kösu di zi bo ne bo na këdi kileke nge bine. Kpe ya mɔɔ naga nima inzake ti lende ɔɔ, ileki karike zi 'bu ye."

¹⁸ Kina Yuda kese ngi njɔli dɔ ngila bo, kiya te, "Njere, i'di milende tɔ kpe mbowa tiyi 'di. Kinza kënyī dë rɔ 'dīri tō. Moŋgɔ 'deni ngi ni na rɔ njere ma löbu mbiri

kɔɔ bɔ dɔliŋɔ 'ba Ezipeto nime. ¹⁹ Lende ma na kɔɔ a nime te. Mi kada tönë dɔgba bine ne gɔ koloma tititi ze kiya te, ɔɔ 'bu ze ëdi kina dëdi ti löndö mɔɔ, ²⁰ diya te 'bu ze ëdi kina dëdi gbī ti löndö ze ame rɔ tundu mo ne ame 'bu ze köyö ko'ja rɔ bo kandi 'deni. Löndö 'ba kole nime ölä 'deni, bo na nge ma kola kɔɔ zi ma bo. Kina 'bu ze kɔ'bo ngi rɔ mbëmbë. ²¹ Kina me tönë kiya te gɔ do'de kole nima kako ziyi gɔ koŋgɔ bo. ²² Dileki ziyi diya te, 'Bo inza kënyī di dɔ ngila 'bu ze. ɔɔ bo kënyī di dɔ ngila 'bu ze, 'bu ze inza kɔmɔ.' ²³ Ne iya zize mi kada nima yayi, iya te ɔɔ kiya te bɔ titi nime kako dë tize a mɔɔ o'dɔkɔ dë gɔ ko'ja kinë ze dɔɔ kpe kömöyī.

²⁴ Kina dileki dari diyëti gɔ lende kiya 'bi tönë ga ngi pili zi 'bu ze. ²⁵ Kina me 'böwu 'bu ze kiya te gɔ dako tugö nyönyu di Ezipeto bine. ²⁶ Diya te zi bo ɔɔ kole titi nime kari dë tize a mɔɔ dinza dari. Inza ko'dɔkɔ gɔ dɔɔ kɔmɔ turu löbu 'ba dɔliŋɔ nima ɔɔ kiya te kole nime kari dë tize. ²⁷ 'Bu ze iya te, 'Kɔɔ ikali 'ja ma ama öyö kole nge riyo zö. ²⁸ Kina me mɔɔ kari ë'bënni 'deni mɔlo bitɔ tɔ ne ga mo'ja kɔmɔ mo dë gbī yɔ mɔlo nime. Mɔɔga kuruku 'ba yi mökö ti konyo 'deni. ²⁹ Kina me ko'dɔkɔke 'deni gbī togba ma titi nime yaga di zö. ɔɔ a mɔɔ kömö dɔmo di yayi lisa ma löbu na ko'deke 'deni zö. Möndë ama 'deni meri abo na ngi këdi kosɔɔ ma.' Lende ma 'bu ze kiya zize na kɔɔ a nime te.

³⁰⁻³¹ Kina me ɔɔ kiya te dari dileki ra rɔ ma sari kinza kole nime, kina ɔɔ 'bu ze ko'ja bo kinza tize bo ëdi kölä ngi. Ēdi 'deni ngi kɔɔ iya te didi abo ti 'ba kole nime 'deni ngi rɔ akɔɔ. ɔɔ bo ko'ja kole nime kinza tize yɔ na bo këdi kölä ngi. Lisa nime do'de 'deni dɔ bo ne na këdi kupö bo ngi. ³² Njere, ma na mëdi moŋgɔ gɔ kole nime, miya 'deni mɔlo zi 'bu ma, miya te, 'ɔɔ mileki dë ti bo, lende mo ti kɔɔ dɔma njö mölä.' ³³ Kina me moma'jo rɔma ziyi i'di ma na mileke bine to'dɔ ndɔɔ ziyi pötö bɔ nime. I'di kole nime kileki kari liŋɔ ti löndö bo ga. ³⁴ Ne ma 'bama gɔ mileki tondo mari zi 'bu ze rɔ ma sari kinza kole nime? Rɔma aga 'deni di bi tari toŋgɔ lisa 'ba 'bu ze."

Yesepa Ileme Rɔ Bo Zinnī

45 Kina ɔɔ Yesepa kuwö lende kiya 'ba Yuda nime 'deni te tine, bo ikali dë kpe togbɔ döki'di bo di kɔmɔ bɔ laja abo ga. Kina bo kapi ngi rɔ ma kembe dönni, tégë, "ɔɔke yaga di gɔze bine."

Bilaka naga nima ɔɔ ngi pili yaga kola Yesepa ni nge yayi ti bɔ löndö bo ga. Kina bo kebe ngi tileme rɔ bo zinnī, bo iya te, "Ma löndö ye na." ² Kina bo ki'di ngi tudu rɔ ma kembe na Ezipeto naga nima kuwö monɔ 'ba dɔ bo ngi njö di yaga. Gɔ kö'du mo na lende mo kari ngi njö kömö liŋɔ 'ba bɔ dɔliŋɔ.

³ Yesepa iya zi löndö bo naga nima, iya te, "Ma Yesepa na. 'Bu ze ëdi gba ti kömöni?"

Tine lijë ikali dë kpe tileki dɔ lende abo, rönni ëdi 'deni ngi kilë'di gɔ kö'du ame lende mo kigayi lijë 'deni ne.

⁴ Kina ɔɔ Yesepa koŋgɔ rönni këdi kilë'di 'deni kulöwö tara tine bo iya zinnī gɔ lijë kiyese njɔsi dɔ ngi-

la bo. Bo iya te, "Ma Yesepa na, ma löndö ye ma tönë kugöke mɔlo zi bɔ ndögö ne na. Kina me ko'de ma kako mi dɔyayi 'ba Ezipeto bine. ⁵ Ne kinza kereke dë komerike kaga rɔye, kina kinza ki'dike dök'i'di ye dë ka-ta rɔye gɔ lende kënyë tönë ko'dɔke zö mi kada nima yayi ne. Bɔko'ba na koja ma kako dɔgba kɔmɔye bine 'dɔ tokɔnyi ye kɔzɔ a nime te kinza 'bö kupö ye ra. ⁶ Kɔmɔ kɔ mo 'deni riyö ame 'bö kila'ba 'deni mi dɔyayi nime. Kina ola kɔzɔ mo ga 'deni gba muyi ame bilaka inza kikali gbɔ torɔ'dɔ nyaka ala tumu nyönyu. ⁷ Rɔ ma laka Bɔko'ba na me ko'dɔ lende löbu abo nime, bo koja ma kako dɔgba kɔmɔye bine gɔ ki'di ye ti bilaka pili 'be ga kɔmɔke di zi gomɔ nime 'dɔ ki'di kupö ye kara gba nduwë. ⁸ Kpe na dë me kojake ma bine, tine Bɔko'ba na koja ma. Bo o'dɔ ma rɔ löbu mi liɲ 'ba bɔ dɔliɲ, kina me bo ko'dɔ ma 'deni rɔ turu löbu mbiri dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto nime."

⁹ Bo ileki gbɔ kiya zinni, bo iya te, "Kina ënyike ti, kilekike welo karike zi 'bu ze. Ari kiyake zi bo, iyake te ma kole abo Yesepa na. Kina me le'jete mëdi mose kpama kari zi bo, miya te, 'Bɔko'ba o'dɔ ma 'deni rɔ löbu 'ba dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. Ako welo gɔ koloma tö bine. ¹⁰ Ako ti kole 'bi ga pili ti kole 'ba kole 'bi ga, ti yëri 'ba mi liɲ 'bi ga pili ti wa ame ga këddi timo ne. Gɔ bi ëdi ziyi bine toloma teyi kapa Gosene. Bi nime na ngɔsi ngila liɲ ma gɔ kako kolomake teyi. ¹¹ Ti mö'bö nduwë ti'di wa ame ga këddi rɔ leri mo ne ziyi di yayi, römöyi sëyi nime ëdi gba ko'dɔ kɔmɔ kɔ muyi. Dëne mɔtɔga 'bö löbu nime ti kote dɔye pili ti bilaka 'bi ga, kpaki ti yëri 'ba mi liɲ 'bi ga.'

Ndose ma nime ari kiyake tara zi 'bu ze. ¹² Rɔ ma laka ikalike ma 'deni pili, kina ni bɔ löndö ma Benyimona ikali 'deni ma Yesepa bɔ löndö yi na. ¹³ Ari kiyake zi 'bu ze, iyake te mëdi 'deni ti közi kakpa mbiri dɔ Ezipeto. A mɔtɔ ga ame pili ko'jake bine ne iyake lende mo gbɔ zi bo. Ari ko'deke bo kako welo bine."

¹⁴ Tine na Yesepa kiramo Benyimona ngi bo kudu rɔ ma kënyë. Kina Benyimona kiramo bo gbɔi kebe tudu.

¹⁵ Kina Yesepa kebe ngi tiramo löndö bo ama ga pili rɔ kɔtɔkɔtɔ nduwë ti monɔ. Kina lijë ki'di ngi tilende ti bo.

¹⁶ Lende nima ari kömö zi bɔ dɔliɲ tégë löndö 'ba Yesepa ga ako 'deni, kina bɔ dɔliɲ ni ngi pili ti mi këyi ti bɔ laja abo ga.

¹⁷ Bo iya zi Yesepa, iya te, "Iya zi löndö yi naga nima gɔ lijë kudödu akombi 'bënni ga gɔ akaca lijë kileki kari liɲ 'bënni mi dɔyayi 'ba Kanana. ¹⁸ Kina gɔ lijë kari ko'de 'bu nni ti bilaka 'bënni mɔtɔ ga pili kileki timo bine. Ti mi'di kapa yayi 'ba Ezipeto ma laka rɔ dɔ kiteli zinni gɔ lijë koloma teyi. Kina ti mi'di akonyo ma laka gbɔi zinni rɔ mbëmbë. ¹⁹ Mi dɔyayi nime bine dëdi ti aribiya ame ga sa na këdi kɔtɔ ne, kina 'dɔ lijë kogba kari timo gɔ 'ja ti kole titi 'bënni ga pili këki yimo kako bine, kina 'dɔ 'bu yi kako gbɔi bine kɔzɔ a nima tara.

²⁰ Iya zinni kinza lijë ki'di minni kombi dë gɔ lende 'ba wa 'bënni ga. Dɔdɔ kiya te lijë kömö Ezipeto bine wa ma laka 'ba dɔyayi nime lijë ti këdi pili timo."

²¹ Kole 'ba Yakoba ga o'dɔ pili kɔzɔ lende kiya 'ba bɔ dɔliɲ nima tara. Yesepa i'di aribiya nima zinni kɔzɔ

lende kiya 'ba bɔ dɔliɲ tara. Kina bo ki'di akonyo gbɔi zinni gɔ lijë konyo di gɔ kɔri. ²² Bo i'di bɔngɔ ma kele me zinni. Tine 'ba Benyimona bo i'di yamo kuluku modɔkɔkɔ ti bɔngɔ ma kele muyi. ²³ Kina bo kako gbɔi ti wa naga nime ko'de zi 'bu bo, ame akaca 'butë na kombi wa ma kele 'ba mi dɔyayi 'ba Ezipeto, kina akaca gbɔi 'butë ame ga kombi nyönyu zi bo ti a mɔtɔ ga ame gɔ bo konyo di gɔ kɔri ne.

²⁴ Bo oja lijë gɔ kɔri, bo iya te, "Kinza kamoke dë rɔ gɔ rɔye di gɔ kɔri."

Lɔɲ 'Ba Yakoba

²⁵ Bɔ löndö 'ba Yesepa naga nima ënyi di Ezipeto yayi kileki kari Kanana. Lijë ari kömö liɲ zi 'bu nni ²⁶ na lijë kiya te, "Yesepa ëdi gba ti kömöni, bo na 'deni rɔ turu löbu mbiri dɔ Ezipeto."

Kina dɔdɔ Yakoba kuwö lende nime te tine bo otɔ ngi rɔ gɔ bo. Bo i'di dɔ bo dë gɔ lende kiya 'bënni nima.

²⁷ Lijë iyëti gɔ lende ame ga pili Yesepa kose ne zi bo. Tine ngbö bo kari ko'ja aribiya ame ga Yesepa koja gɔ bo tari timo Ezipeto ne, tine na 'jaa dök'i'di bo këyi.

²⁸ Bo iya te, "Ee, kina 'deni, rɔ ma laka kole ma Yesepa ëdi gba ngi ti kömöni. Mëdi mari tonɲ gɔ bo du titi ti kɔmɔ ma gba kinza mölë dë."

Tari 'Ba Yakoba Ezipeto

46 Yakoba otɔtɔ abo ga pili kënyi ngi di yayi kari ngbö kömö Berasaba. Kina dɔdɔ bo kömö 'deni Berasaba tine na bo kumu roma ngi zi Bɔko'ba 'ba 'bu bo Yisika. ² Kina Bɔko'ba kileme rönni ngi zi Yakoba rɔ mi korɔndɔ kidëki bo, kiya te, "Yakoba, Yakoba."

Yakoba uti, iya te, "Ma na me bine."

³ Bɔko'ba iya te, "Ma Bɔko'ba na, ma na moloma tonɲ gɔ 'bu yi Yisika bine. Kinza kere dë di bi tari Ezipeto. Gɔ bi nima na mëdi mari mi'di kupö yi kara di teyi rɔ mbëmbë. ⁴ Kina ti moloma gbɔi tiyi yayi gɔ mileki kupö yi ga 'jaa kako mi yayi nime bine. Tine ni 'bëyi dɔdɔ kölë kada mɔtɔ Yesepa na ti kokoko yi."

⁵ Kina Yakoba kënyi ngi di Berasaba yayi. Kole abo ga i'di bo mi aribiya ma tönë bɔ dɔliɲ 'ba Ezipeto koja ne. Lijë i'di 'ja 'bënni ga kpaki ti kole titi mi aribiya naga nima gɔ kilingere timo. ⁶ Kina lijë kënyi ngi pili ti yëri 'ba mi liɲ 'bënni ga ti wa ame ga pili lijë ko'ja di Kanana ne, lijë kari Ezipeto. Yakoba ari pili ti bilaka abo ga, ⁷ kole abo ga ti kole 'ba kole abo ga ti yitöti abo ga pili ti yitöti 'ba kole abo ga. Lijë pili ösö gɔ bo kari Ezipeto.

⁸ Yakoba nime na kidëki möyi mo mɔtɔ gbɔi rɔ Yisarele. Möyi bilaka abo ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Rubëni ame rɔ kole 'ba Yakoba ma dɔndende mo ne, ⁹ ti kole abo ga Anoko ni ti Palo ti Ezerona ti Karomi. ¹⁰ Simona ti kole abo ga Yemowele ni ti Yamina ti Oda ti Yakina ti Zowara kina gbɔi ti Sawola ame yitö 'ba dɔyayi 'ba Kanana na köyö ne. ¹¹ Lëwë ti kole abo ga Gerosona ni ti Kowata ti Merari. ¹² Yuda ti kole abo ga Sela ni ti Pereze ti Zera. Kole abo mɔtɔ mo ga Ere ni ti Onana ölä 'deni mɔlo di dɔyayi 'ba Kanana yayi. Kina Pereze kari köyö kole riyö rɔ Ezerona ni ti

Amola. ¹³Yisakara ti kole abo ga Tola ni ti Puwa ti Yabo ti Simerona. ¹⁴Zebolona ti kole abo ga Serede ni ti Elone ti Yalele. ¹⁵Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Leya ko'ja bo kēdi koloma Padanarama na. Bo öyö nyiti gbī ti Leya möyi mo rɔ Dina. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔɔ di zi Leya ne ēdi 'butē mota dɔ-mota.

¹⁶Kole 'ba Yakoba mɔɔ ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Gada ti kole abo ga Zipeyona ni ti Agi ti Suni ti Eziboni ti Eri ti Arodi ti Areli. ¹⁷Asera ti kole abo ga Yimena ni ti Yisewa ti Yisewi ti Beriya ti nyiti abo Sera ti kole 'ba Beriya ga ame ga rɔ Eberi ni ti Malekele. ¹⁸Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Zilepa ame Labana ki'di gɔ kari koja laja zi nyiti abo Leya na. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔɔ di zi Zilepa ne ēdi 'butē döomu dɔɔɔɔ.

¹⁹Yakoba öyö kole gbī riyö ti 'ja abo ame rɔ Rayile ne, möyi mo ga na rɔ Yesepa ni ma ti Benyimona. ²⁰Tine Yesepa öyö kole 'deni riyö di Ezipeto rɔ Manase ni ti Eporima. Bo öyö lijē ti 'ja abo Asenata nyiti 'ba Potipera bɔ kata ame kēdi koloma mi dɔyayi 'ba Dno ne. ²¹Benyimona öyö kole gbī rɔ Bela ni ti Bekere ti Asebele ti Gera ti Namana ti Eyi ti Rose ti Mupima ti Wupima ti Arada. ²²Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔɔ di zi Rayile ne ēdi 'butē dɔmosowɔ.

²³Kole 'ba Yakoba mɔɔ ga ame kari ti bo Ezipeto ne kina me ga. Dana ti kole abo Wusima. ²⁴Napatali ti kole abo ga Jazele ni ti Guni ti Jereze ti Silema. ²⁵Kole 'ba Yakoba naga nime ma bo köyö ti Bila ame Labana ki'di gɔ kari toja laja zi nyiti abo Rayile na. Kina kupö bilaka lesi ame ga pili kɔɔ di zi Bila ne ēdi modɔ-moriyö.

²⁶Kupö Yakoba ga ame kari ti bo Ezipeto ne ēdi pili bi kɔɔ kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butē döomu dɔɔɔɔ (66) rɔ dönni kinza 'ja 'ba kole abo ga teyi. ²⁷Tine Yesepa öyö kole 'deni riyö di Ezipeto yayi kina ki'di bilaka 'ba Yakoba ga ame ga kari Ezipeto ne kɔɔ rōnni pili bi kɔɔ kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butē riyö (70).

Loma 'Ba Yakoba Ezipeto

²⁸Yakoba oja Yuda kari dɔgba kiya zi Yesepa gɔ kurē dönni Gosene. Kina dɔɔ lijē kömō 'deni Gosene tine ²⁹Yesepa ēnyi ngi kilejo aribiya abo ma tōnē kosani na kēdi kɔɔ ne bo kari tileme rɔ bo zi 'bu bo di Gosene yayi. To'ja ma bo ko'ja 'bu bo na bo kiramo ngi bo kudu rɔ ma kënyē. ³⁰Yakoba iya zi bo, iya te, "Mo'ja kömōyi 'deni kina mikali 'deni ngi rɔ ma laka ēddi gba ti kömōyi. Ne dɔɔ tölē kömō pele dɔma yimō ēyi 'deni."

³¹Kina Yesepa kebe ngi tilende zi löndö bo ga ti bilaka pili mɔɔ ga 'ba 'bu bo. Bo iya te, "Mēdi mari miya zi bɔ dɔliɔ 'ba Ezipeto, miya te, 'Löndö ma ga ako 'deni zö ti bilaka pili 'ba 'bu ma ga ame kēdi mɔlo mi dɔyayi 'ba Kanana ne.' ³²Mēdi mari miya zi bo, miya te, kpe bɔ koda kamölö ni ti sa na kina me kakoke 'deni ti sa 'be ga pili ti kamölö mo ga pili ti wa 'be ga. ³³Kina dɔɔ kiya te bɔ dɔliɔ kidēki ye bo ēdi kari kititi ye, kiya te, dɔɔ ndɔɔ 'be ga rɔ wa'di? ³⁴Kina gɔ kiyake zi bo, iyake te, ndɔɔ 'be mɔlo kēddike gba rɔ ma titi nbö kömō mi ka-

da nime tɔne na rɔ toda kamölö ni ma ti sa. Kina 'bu ye löbu ga o'dɔ ndɔɔ nima gbī tara bine. Ari kiyake zi bo tara kina bo ti ki'di ye ngi kolomake mi yayi 'ba Gosene nime."

Yesepa iya tara rōmōyi Ezipeto lende 'bēnni lijē o'dɔɔ dē toloma bi kɔɔ ti bɔ koda yēri.

47 ¹⁻²Kina Yesepa kigeli löndö bo ga ma muyi kari timo zi bɔ dɔliɔ. Bo iya zi bɔ dɔliɔ, iya te, "Bu ma ni ti löndö ma ga ēnyi 'deni di Kanana kako bine. Lijē ako 'deni ti yēri 'bēnni ga kpaki ti wa 'bēnni ga kina me lijē kömō 'deni Gosene."

Kina bo kileme löndö bo ga ma muyi nima zi bɔ dɔliɔ. ³Bɔ dɔliɔ ititi lijē, iya te, "Ndɔɔ 'be rɔ wa'di?" Lijē iya te, "Nere, ze rɔ bɔ koda yēri, kina 'bu ze löbu ga ma mɔlo gbī tara. ⁴Dako 'deni gɔ doloma titi mbowa bine rōmōyi sēyi ila'ba 'deni rɔ ma kënyē mi dɔyayi 'ba Kanana, mɔli inza kpe yayi zi kamölö ze ga gɔ konyo. Kina me dēne gɔ ki'di ze doloma Gosene bine."

⁵Bɔ dɔliɔ iya zi Yesepa, iya te, "Bu yi ni ti löndö yi ga na me kako 'deni ziyi bine, ⁶mo'dɔɔ gɔ lijē koloma mi gɔ bi ame lijē ko'dɔɔ toloma teyi di mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime ne. Ne ongɔ, yayi ma laka di mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime na rɔ Gosene, zinni 'dɔ toloma yayi. Kina dɔɔ bɔ mɔɔ kēdi mi lönggö lijē ame kikali ndɔɔ 'ba tɔngɔ gɔ yēri rɔ ma laka i'di bo kɔngɔ gɔ yēri 'ba ma naga nime gbī."

⁷Yesepa o'de 'bu bo Yakoba gbī kako kileme zi bɔ dɔliɔ. Kina Yakoba ko'dɔ yēyi zi bɔ dɔliɔ. ⁸Bɔ dɔliɔ ititi bo, iya te, "Kɔɔ kɔ 'bi ēdi 'deni ndö?"

⁹Yakoba iya te, "Kɔɔ kɔ ma onzi dē gba laka, ēdi 'deni nge kuluku riyö kɔɔ dɔmo 'butē mota (130). Ne gomɔ na mo'ja 'deni ngi rɔ ma kënyē. Kɔɔ kɔ ma ame moloma dɔyayi bine ne onzi dē kɔɔ 'ba 'bu ma löbu ni tara."

¹⁰Kina Yakoba ko'dɔ yēyi ngi gbī 'böwu zi bɔ dɔliɔ kina bo kɔɔ ngi yaga.

¹¹Yesepa i'di 'bu bo ni ti löndö bo ga koloma Ezipeto yayi mi gɔ bi mɔɔ ngɔsi ngila gawo 'ba Ramese. Bo i'di nyaka zinni di yayi gɔ koloma nɔburu rɔ ē'bēnni kɔɔ lende ame bɔ dɔliɔ kiya ne tara. Gɔ bi nima na yayi mo kele ngi rɔ dɔ kiteli pili kebe dɔyayi mɔɔ ga 'ba Ezipeto nima. ¹²Bo i'di akonyo gbī zi 'bu bo ni ti löndö bo ga pili ti bilaka mɔɔ ga ame 'ba 'bu bo ne rɔ mbēm-bē kɔɔ wa ame ga lijē ko'dɔɔ ne tara.

Zana 'Bö Ma Kata

¹³Sēyi nima 'deni ngi rɔ mbēm-bē a mɔɔ rɔ akonyo inza kpe mi dɔyayi pili. Kina bilaka ma Kanana ti ma mi Ezipeto 'bö dɔ 'deni ngi rɔmo rɔ ma kënyē. ¹⁴Kina lijē koloma ngi nduwē tugö nyönyu di zi Yesepa rɔ mbēm-bē, bo kɔɔ yamo 'bēnni ga ngi pili kikeki liɔ 'ba bɔ dɔliɔ. ¹⁵Tine na kari kömō mi kada ame ga yamo kote rōni 'deni di zi bilaka pili, a mɔɔ rɔ yamo inza kpe mi dɔyayi 'ba Ezipeto pili ti 'ba Kanana. Kina Ezipeto kɔɔ rōnni kako zi Yesepa tokpasi bo, iya te, "Yamo ze

ga ote rōni 'deni pili, i'di akonyo zize kinza kola ze dē dōlē."

¹⁶ Bo iya te, "Ɔdɔ yamo 'be ga kote rōni 'deni o'deke yērī 'ba liŋɔ 'be ga gɔ kugōke akonyo timo ziye."

¹⁷ Mī kɔmɔ kɔɔ nima na bilaka ko'de kosani 'bēnnī ga ti kamōlō ni ti banya ti sa ti akaca zi Yesepa kutē di zīn-nī ti akonyo.

¹⁸ Kina ɔdɔ kari kōmō 'deni mī kɔmɔ kɔɔ mɔɔ 'bōwu tine na bilaka tōnē ga kako gbī zi Yesepa. Lijē iya te, "Njere, oŋgɔ le'jete kɔɔ ikali yamo ze ga ote rōnnī 'deni me. Kina me yērī ze ga di'di 'deni kpaki zīyī. Dinza kpe ti a mɔɔ, ame kileke zize bine gɔ dugō akonyo timo di zīyī ola 'deni nge kɔɔ rɔ yida rɔze ni ti nyaka ame ga dēdī timo ne. ¹⁹ Kinza kola ze dē dōlē, ɔdɔ kiya te 'bō kupō ze nyaka ze ga ēdī kulē ngī kada mɔɔ rɔ wa ma yawa. Doma'jo rɔze zīyī i'di akonyo zize dugō ti yida rɔze ni ma ti nyaka ame ga dēdī timo ne. Kina ze mo ti doloma ngī rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliŋɔ, tine nyaka ze ga ti koloma rɔ wa 'ba bɔ dɔliŋɔ. I'di nyōnyu zize gɔ dɔmɔ rɔze timo kina gɔ dari dulī mɔɔ ga gbī mī nyaka ze ga. Kina nyaka ze ga inza kikali kpe tulē rɔ wa ma yawa."

²⁰ Kina Yesepa kugō nyaka 'ba Ezipeto naga nima ngī 'doyi rɔ gɔmɔ pili rɔ a 'ba bɔ dɔliŋɔ. Lijē ugō nyaka 'bēnnī ga mōkō rōmōyī 'bō 'deni ngī rɔ ma kēnyē tinnī. Kina nyaka ngī pili rɔ nyaka 'ba bɔ dɔliŋɔ. ²¹ Kina Yesepa kugō bilaka naga nima ngī pili di mī dɔyayi 'ba Ezipeto yayi rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliŋɔ.

²² Nyaka 'ba bɔ kata na nge Yesepa kugō dē rōmōyī bɔ dɔliŋɔ ēdī nduwē ki'di akonyo zinnī. Gɔ kō'du mo na ma ki'di lijē kinza kugō nyaka ma 'bēnnī ga ne. ²³ Tine na Yesepa kiya zi bilaka naga nima, bo iya te, "Oŋgɔke te, le'jete mugō yida rɔye 'deni pili ti nyaka 'be ga rɔ wa 'ba bɔ dɔliŋɔ. Kupō na me mēdī mī'di ziye arike timo kulike mī nyaka 'be ga, ²⁴ kina ɔdɔ kiya te kpa dɔlili kōmō 'deni ozake kapa ma muyi 'ba wa ame ga pili kɔɔ ziye di mī nyaka 'be ga ne gɔ ki'dike zi bɔ dɔliŋɔ. Tine gɔ kɔɔ mo ga koloma rɔ e'be 'dɔ kēdī rɔ kupō gbī rɔ akonyo ziye ti bilaka 'be ga ti kole titi 'be ga."

²⁵ Bilaka naga nima iya te, "Nī na me kɔmɔ ze 'deni di mī tōlē 'ba 'bō löbu nime, ti doloma ngī rɔ bɔ ndɔbɔ zi bɔ dɔliŋɔ."

²⁶ Wa nime na Yesepa ki'di kō'du zi bilaka pili gɔ koza kapa ma muyi 'ba wa ame ga lijē kotɔɔ di mī nyaka ne ki'di zi bɔ dɔliŋɔ. Kō'du ki'di nime ö'bō nduwē te zi Ezipeto. Nyaka 'ba bɔ kata na nge kileke kinza rɔ 'ba bɔ dɔliŋɔ.

Yakoba Iteri Bi 'Ba Tusu Bo

²⁷ Tine Yisarele oloma 'bēnnī mī yayi 'ba Gosene di Ezipeto yayi. Lijē ari ko'dɔ rōnnī ngī rɔ bɔ wa di yayi, lijē köyō kole rɔ mbēmbē. ²⁸ Yakoba oloma Ezipeto yayi n̄bō kɔmɔ kɔɔ 'butē dōōmu dɔmōriyō, n̄bō kɔmɔ kɔɔ abo kari kōmō kuluku riyo kɔɔ dɔmō 'butē sowo dōōmu dɔmōriyō (147).

²⁹ Kina ɔdɔ bo k'ɔbɔ tōlē 'deni tine na bo kīdēki kole abo Yesepa kako ngī zi bo. Kina bo kiya zi Yesepa, bo iya te, "Ɔdɔ k'ɔ ma ngī ako kusu köziyī mī mbola ma

kulōmu rōyī timo. Ulōmu gɔ ko'dɔ wa ame ga pili mititi yi to'dɔ mo ne. Ulōmu rōyī kiya te a mɔɔ inza kusu ma Ezipeto bine, ³⁰ tine gɔ kari kusu ma bi kɔɔ ti baba löbu ni. Ɔdɔ mölē 'deni ombi tōku ma di Ezipeto bine kari kusu ma gɔ bi ame kusu 'bu ma löbu ga teyi ne."

Yesepa iya te, "Ti mo'dɔ ngī kɔɔ lende kiya 'bī tara."

³¹ Yakoba iya te, "Ulōmu 'dɔ ko'dɔ kɔɔ wa nima tara."

Tine na Yesepa ko'dɔ lömu ngī. Kina Yakoba ko'dɔ yēē'dī ngī zi Bɔko'ba di dɔ laŋgiri yayi.

Manase Ni Ti Eporima

48 Yesepa uwō lende mo tēgē 'bu bo Yakoba ēdī dɔ kɔkɔ, kina bo kēnyī ngī kari ti kole abo ga Manase ni ti Eporima kari tonɔɔ Yakoba. ² Kina ɔdɔ Yakoba kuwō kiya te Yesepa ömō 'deni tine na bo kinz-inzi rɔ bo ngī kēnyī koloma kɔɔ dɔ laŋgiri.

³ Bo ilende zi Yesepa, iya te, "Mlolo bine Bɔko'ba bɔ tigɔ dɔ kiteli ileme rōnī zō. Mī kada nima mēdī Luza mī dɔyayi 'ba Kanana. Bɔko'ba o'dɔ lömu ma laka zō, ⁴ iya te, "Ti mi'di yi köyō kole konzi gɔ kupō yi ga kara koloma rɔ kpa d'be ma konzi. Ti mi'di yayi nime zi kupō yi ga kō'bō n̄buru rɔ ē'bēnnī." Lende ma Bɔko'ba kiya zō na tara. ⁵ Kina me mēdī miya zīyī kole riyo 'bī naga nime, Eporima ni ti Manase, ti koloma rɔ kole ma ga. Öyō lijē Ezipeto bine gba kinza mako dē zīyī bine, ne lijē ti koloma rɔ kole ma ga rɔ ma koriya ti Rubēnī ni ti Simona. ⁶ Kina ɔdɔ kiya te kari köyō kole mɔɔ ga gbī 'bōwu tine, lijē ti koloma rɔ kole 'bī ga inza kpe rɔ 'ba-ma. Lijē ti ko'ja apötō di zi Eporima ni ti Manase.

⁷ Mēdī mo'dɔ lende nime gɔ kō'du 'ba möyī Rayile ame kölē mī dɔyayi 'ba Kanana 'dē yayi mī kada ma dēdī dako di Padanarama. Ko'ja dōmō 'deni ngɔsi ngila Eporata na lɔko kölē ngī tine ma rɔ meri rɔ mbēmbē gɔ lende mo. Musu nī yayi kpa kɔri kari Eporata."

Eporata nima, möyī mo ma le'jete na 'deni rɔ Beteleme.

⁸ Kina ɔdɔ Yakoba ko'ja kole riyo 'ba Yesepa naga nima tine, bo ititi, iya te, "Yē mo ga na me ne?"

⁹ Yesepa iya te, "Kole ma ga na. Lijē ame Bɔko'ba ki'di zō di Ezipeto bine ne na."

Yakoba iya te, "O'de lijē kako ngɔsi zō bine gɔ mo'dɔ yēyī dōnnī."

¹⁰ Yakoba 'deni rɔ bulöbu köndē kɔmɔ mo o'ja bi dē kpe laka. Kina Yesepa ko'de kole riyo abo naga nima ngī kako ngɔli zi 'bu bo. Yakoba iramo lijē kome mbili mo. ¹¹ Bo iya zi Yesepa, iya te, "Mlolo momeri miya te minza mo'ja yi kpe. Ne kina me mo'ja yi 'deni ti kole 'bī ga, Bɔko'ba na ko'dɔ lende laka nime 'deni zō."

¹² Kina Yesepa kiyese kole abo naga nima yaga di rɔ Yakoba na bo kērē bēri kɔmɔ 'bu bo. ¹³ Tine na bo ko'de kole abo ga kako 'bōwu ngɔli zi Yakoba, bo i'di Eporima dɔ gali Yakoba, Manase na bo ki'di dɔ dōri.

¹⁴ Tine Yakoba oja közi bo ma dōri na ki'di dɔ Eporima ame za rɔ kole ma titi ne. Kina bo ki'di közi bo ma gali dɔ Manase ma tōnē rɔ kole ma löbu mo ne. ¹⁵ Kina bo koloma ngī kɔɔ wa nima tara to'dɔ yēyī zi Yesepa. Bo iya te, "Bɔko'ba ko'dɔ lende laka zi kole naga nime. Bo ame 'bu ma löbu Abarayama ni ti Yisika koro bo ne. Bo

na me koloma tonḡo ḡoma ḡbö kömö mi kada nime tḡne, bo ko'do lende laka abo ḡbi zi kole naga nime. ¹⁶ Malayika 'ba Boko'ba ko'do lende laka ḡbi zinni. Bo na kḡmḡ ma kinza lende kényé tḡ kömö dḡma. Kole naga nime na ti ki'di möyi ma ti möyi baba löbu Abarayama ni ti Yisika kilébi. Kupö lijé ti kara konzi rḡ mbëmbë."

¹⁷ Kina dḡ Yesepa konḡo Yakoba ki'di közi bo ma dōri za dḡ Eporima tine mi bo indili dē kpe. Kina bo kombi közi Yakoba ma dōri yaga di dḡ Eporima 'dḡ ti'di mo dḡ Manase. ¹⁸ Bo iya te, "Baba, inza tara, onḡo te kole ma dḡndende mo na me. Bo na ḡo ki'di köziyi ma dōri dḡ bo."

¹⁹ Tine Yakoba uti dē ḡo lende nima. Bo iya te, "Kole ma, mikali 'deni ḡḡi Manase na rḡ kole ma dḡndende, bo ti koloma rḡ 'bu 'ba kpa roba ma löbu. Tine bḡ löndö bo Eporima ame rḡ kole ma titi ne ti kēdi ḡḡi mbiri di dḡ bo. Kupö Eporima ti kēdi rḡ kpa roba ma konzi."

²⁰ Yakoba o'dḡ yēyi 'böwu zi kole naga nima, iya te, "Kupö Yisarele pili ti ko'dḡ yēyi kada mḡtḡ ti möyi ye, kiya te, 'Boko'ba ko'dḡ lende laka ziyi kḡzḡ ma ko'dḡ zi Eporima ni ti Manase."

Kḡri ma Yakoba ki'di Eporima kēdi dḡḡba zi Manase na me te.

²¹ Yakoba iya zi Yesepa, iya te, "Le'jete mḡ'bḡ tölē 'deni, ne Boko'ba ti koloma tiye. Bo ti kogba ye kileki ye yi'böwu kari dḡyayi 'ba 'bu ye löbu ga. ²² Yayi 'ba Sekeme mi'di 'deni ziyi Yesepa, dē zi löndö yi ga. ḡo bi ko'dḡ nima e'be Amora ga na pa rḡ bḡ dḡmo, kina molḡ di zinni ti ya."

Yakoba Ose Kpa Bo Zi Kole Abo Ga

49 Yakoba idēki kole abo ga pili kako zi bo, bo iya te, "Otḡtḡke rḡye kakoke ḡo miya wa ame ga pili kēdi kömö ziye kada mḡtḡ ndḡ yayi ne ziye." Kina bo koloma ḡḡi toba ḡgala nime zinni.

² "Kole 'ba Yakoba ga ako kojeke mbili ye. Ako kuwöke lende kiya 'ba 'bu ye Yisarele.

³ Rubēni kole dḡndende ma, ni na rḡ tigo ma. Ni na möyö yi dḡḡba gba ti tigo ma ame 'ba dḡ yḡbi ma. Ni na mbiri di dḡ kole ma ama ga pili, tigo 'bi iteli 'bēnni.

⁴ Tigo 'bi kḡzḡ dölölö 'ba mini koso tara. Tine inza kēddi kpe mbiri kiteli ya ama ga. Römöyi ebe kö'dö ti 'ja 'ba 'bu yi kodḡ rḡ kaya rḡ 'bu yi.

⁵ Simona kpe ti Lēwē, kpe rḡ löndö dōki'di ye kḡtḡ. Inda'bake mbele 'be ga ḡḡi ko'dḡke ya.

⁶ Minza modḡ'bḡ rḡma tiye mi kpa kususu 'be. Minza moloma tiye dḡ kotḡtḡke kpeye. E'be rḡ ya kupöke bilaka. Okeke ndi ḡḡulö sa ḡḡi bēri rḡ ma sari.

⁷ Ya kényé 'be nima ti dōki'di kényé 'be nima ti ko'dḡ ye nduwē rḡ kpa sönö.

Ti miyēyi ye rḡ kḡtḡkḡtḡ mi dḡyayi 'ba Yisarele. Ti moza mi kpa roba 'be ga titititi.

⁸ Yuda, löndö yi ga pili ti kilēlu yi.

Ti ka'da bḡ ya 'bi ga.

Löndö yi ga ti kolḡdḡ bēri ziyi.

⁹ Ni kḡzḡ tabiyö 'bḡ'bi ame kind'a'ba yida. Bo ileki kako timo liḡḡ na bo kö'dö ḡḡi bēri. Yē na ti kilaḡa rōni kari konḡbenḡe kpa bo? Yē na ti kilaḡa rōni kari konḡbenḡe kpēyi?

¹⁰ Yuda, pēri 'ba ḡere ti kö'bö köziyi.

Kupö yi na ti kö'bö ḡburu rḡ ḡere ḡbö bḡ dḡ ḡere mo kako.

Bilaka pili ti koro bo.

¹¹ Bo ti kēdi rḡ bḡ mḡri ma löbu.

Mḡwḡ kēdi ko'dḡ rḡ layi ti kēdi zi bo rḡ mbëmbë.

Bo ti kosi dḡ akaca abo yḡki mḡtḡ ga.

Layi mo ti kēdi rḡ mbëmbë.

Bo ti kurögö bḡḡḡ abo ga timo.

¹² Kḡmḡ bo ö'bö ḡḡi rḡ ma kasi di zi layi.

Kiliḡba kpa bo aḡmi ḡḡi ḡböwö di bi tuwē wi.

¹³ Zebolona, ti koloma kö'bö kpa mini löbu.

Sorope ti kö'bö tusuru kpa götö abo.

Dḡ maga abo ti kēdi rḡ ma kḡwḡ ḡbö kömö Sidona.

¹⁴ Yisakara ḡḡi kḡzḡ akaca ma kitigo ame kö'dö mi löḡḡo akombi abo ga.

¹⁵ Tine dḡ bo konḡo bi 'ba rḡ kindawo mo kele, dḡyayi mo kele

na bo kodi ḡo bo tombi akombi.

Ö'bö tutōri bo mi ndḡbḡ kḡzḡ atḡli.

¹⁶ Dana ti kēdi rḡ ḡere dḡ bilaka abo ga.

Lijé roba kḡtḡ 'ba Yisarele naga na.

¹⁷ Bo kḡzḡ muré ame kö'dö kpa kḡri ne.

Bo oga ndi kosani bḡ dḡmo kila'ba bēri.

¹⁸ Boko'ba, mēdi molḡ'bḡ 'bama ḡḡi ḡo ni na kḡmḡ ma.

¹⁹ Gada, bḡ akolḡ ti kota kpēyi,

tine ti kuyi kpēyi koga lijé.

²⁰ Asera, akonyo 'bi ti kö'bö rḡ a ma laka.

Akonyo 'bi ti kö'bö rḡ ma konḡmi kḡzḡ akonyo 'ba ḡere.

²¹ Napatali, ni 'bēyi kḡzḡ gole riḡa mbëmbë,

ame köyö kole ma kele ne.

²² Yesepa, ni 'bēyi kḡzḡ ḡḡeri ame kötu kpa daa ne.

Dḡḡgila mo ga a'ba kari dḡ reki.

Bo ana rḡ mbëmbë.

²³ Bḡ ya 'bi ga ti kota kpēyi.

Lijé ti koga göyi ti kanya.

²⁴ Tine ti kind'a'ba kanya 'bēyi kitigo.

Köziyi inza kilé'di.

Tigc abo 'ba Bako'ba ti ki'di konyo yi kö'bö rɔ ma kit-igc.

Bo na rɔ Bako'ba ame koloma tonjɔ gɔ Yakoba bine ti tigc abo,

kɔzɔ bɔ koda kamölö tara ne.

Bo na rɔ döku 'ba konyi zi Yisarele.

²⁵ Bako'ba 'ba 'bu yi na kokonyi yi.

Bo na ti tigc dɔ kiteli.

Bo ko'dɔ yëyi ziyi.

Bo ki'di tɔrɔ ka'di ziyi.

Bo ki'di mini kulöwu ziyi di mi yayi.

Bo koja gɔ löyö zi 'ja 'bi ga.

Bo ki'di mba mo ga kilëri.

²⁶ Yëyi ma 'ba 'bu yi ele kiteli yëyi 'ba mini këyi ma kɔlɔ di mi döku löbu.

Lijë döku naga nime ëdi mɔlo bine di bi tisaki 'ba dɔliɔ nime.

Yëyi naga nime kotɔɔni rönni pili ti dɔ Yesepa.

Oza bo 'deni di mi löngö löndö bo ga.

²⁷ Benyimona 'ba bo rɔ bilö wöliwöli ma kembe.

Bo ö'bö 'ba bo tupö yida tonyo mo ngi rɔ kɔmɔ kada pili."

²⁸ Ngala ma Yakoba ko'dɔ lömu timo dɔ kole 'butë dɔmoriyö abo ga na me. Ya naga nime lijë na rɔ yi liinggi 'ba kpa roba 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele. Bo o'dɔ lömu pili zinni rɔ kɔtɔkɔtɔ gɔ wa ame ga koriya tinni.

Tölë 'Ba Yakoba

²⁹⁻³⁰ Kina Yakoba kose kpa bo ma nburunburu mo ngi zi kole abo ga, bo iya te, "Mëdi mozi 'deni gɔ töku ne baba ni. Tine mo'dɔkɔ 'dɔ kombike töku ma kilekike timo mi dɔyayi 'ba Kanana. Ari kusuke ma bi kɔtɔ ti baba ni mi ti'börö ma tönë mi nyaka 'ba Makapela ne. Ëdi kebe kapa Mamore ma kari yibi. Gɔ bi nima pa mɔlo bine rɔ bi 'ba Eporona e'be Ete. Tine Abarayama ugö 'deni di zini tusu bilaka abo ga yimo. ³¹ Bi nima na kusu Abarayama ni ti 'ja abo Sara teyi, gbɔ ti Yisika ni ti 'ja abo Rebeka. Kina musu 'ja ma Leya gbɔ yayi. ³² Nyaka nima 'bu ze löbu ugö 'deni di zi e'be Ete kpaki ti ti'börö mo."

³³ Kina dɔdɔ Yakoba kote tose gɔ lende naga nime 'deni zi kole abo ga kɔzɔ a nime te tine, bo ö'dö ngi bëri yɔ na bo kulöku ngi.

50 Yesepa ulöru dɔ töku 'bu nni kiramo koloma tudu. ² Bo ënyi ki'di lende mo zi bilaka ame ga kikali ndɔkɔ 'ba wɔwɔ ne 'dɔ kosa 'bu ti wɔwɔ rɔ töku 'bu bo gɔ koloma kinza kato. ³ Bilaka naga nima oloma to'dɔ mo nduwë nɔbö tö'dö dɔ 'butë sowɔ, römöyi kada 'ba to'dɔ mo na tara. Ezipeto gbɔ udu Yakoba nɔbö tö'dö dɔ kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë riyö (70).

⁴ Kina dɔdɔ kada 'ba monɔ kote rönɔ 'deni tine, Yesepa iya zi bilaka löbu 'ba bɔ dɔliɔ naga nima, iya te, "Ari kiyake lende ma zi bɔ dɔliɔ. Ari kiyake te, ⁵ mi kada ma 'bu ma këdi ko'dɔ 'deni tölë bo i'di ma mulömu rɔma gɔ mari musu bo nɔbö gɔ bi ame bo kileŋo 'deni mi

dɔyayi 'ba Kanana ne. Ititike bɔ dɔliɔ gɔ bo kodɔ kpa-ma mari tusu 'bu ma, ti muyi dɔma 'jaa mako bine."

⁶ Bɔ dɔliɔ uti dɔmo zi Yesepa, iya te, "Ari kusu 'bu yi kɔzɔ ame kulömu röyi 'deni mɔlo ne tara."

⁷ Kina Yesepa kënyi ngi kari Kanana tusu 'bu bo. Bilaka löbu 'ba bɔ dɔliɔ naga nima ari kɔtɔ ti Yesepa gbɔ ti bilaka ma kɔmɔ kɔkɔ 'ba Ezipeto mɔtɔ ga, ⁸ gbɔ ti bilaka abo ga pili ti bɔ löndö bo ga kpaki ti bilaka 'ba 'bu bo ga. Kole titi na nge kileke Gosene yayi ti yëri 'bënni ga. ⁹ Kina bilaka mɔtɔ ga ari gbɔ tinni këki 'bënni dɔ kosani ti ya mɔtɔ ga ame këki 'bënni mi aribiya ma kosani këdi kɔtɔ naga. Lijë pili rɔ tindi ma löbu.

¹⁰ Lijë umu yöpö 'ba Yaradene kari kömö bi 'ba tom-ba nyönyu 'ba Atada. Lijë oloma bina tö'dö dɔ modɔ-moriyö tudu Yakoba ti monɔ rɔ mbëmbë. ¹¹ Kina dɔdɔ Kanana ame mo ga këdi koloma yayi ne ko'ja lijë këdi kudu rɔ mbëmbë tine lijë iya te, "Wu, Ezipeto ëdi 'deni tudu rɔ ma kënyë." Kina lijë kidëki möyi gɔ bi nima ngi rɔ Abele Misarima, ame 'jɔ 'ba lende mo tégë "Monɔ 'ba Ezipeto." Bi mo nima wɔwɔ dë di ngila yöpö 'ba Yaradene.

¹² Kole 'ba Yakoba ga o'dɔ kɔzɔ ame bo kose gɔmo zinni ne tara. ¹³ Lijë ombi töku bo kari timo dɔyayi 'ba Kanana kari kusu mi ti'börö mi nyaka 'ba Makapela, ame kebe kapa Mamore ma kari yibi ne. Nyaka nima ti ti'börö mo na rɔ ame Abarayama kugö di zi Eporona bɔ Ete tönë tusu töku abo ga yimo. ¹⁴ Kina dɔdɔ Yesepa kusu 'bu bo 'deni yayi tine, bo ileki kari Ezipeto ti löndö bo ga pili ti bilaka ame ga kari ti bo bi 'ba monɔ nima yayi ne.

Tere Dɔkolo

¹⁵ Di pötö Yakoba kölä 'deni löndö 'ba Yesepa ga ngi rɔ tikere. Lijë oloma tiya mo rɔ gɔ rönni, iya te, "Mɔtɔga Yesepa ti kënyi komeri gɔ lende kënyë ma tönë ga do'dɔke zi bo ne, bo kileki ko'dɔ dɔkolo ma gbɔ zize."

¹⁶ Kina lijë koja laja zi Yesepa, iya te, "Gba bine kinza 'bu ze kölä dë bo ose gɔ lende zize ¹⁷ tégë gɔ diya ziyi 'dɔ kola ze gɔ lende kënyë ame do'dɔ ziyi ne. Kina me le'jete doma'jo rɔze ziyi 'dɔ kola ze gɔ lende kënyë ze. Ze gbɔ doro Bako'ba ma kɔŋgɔ gɔ 'bu ze."

Kina dɔdɔ Yesepa kuwö lende nime te tine na bo kudu ngi. ¹⁸ Kina löndö bo ga kako zi bo kolɔdɔ bëri kɔmɔ bo, kiyate, "Ni na rɔ bɔ dɔze."

¹⁹ Bo iya te, "Kinza kereke dë. Ma Bako'ba na dë gɔ miya burë 'be. ²⁰ Rɔ ma laka kpe na ko'dɔke lende kënyë zö. Tine Bako'ba i'di lende laka 'deni kɔdɔ di mi lende kënyë nima gɔ bilaka ma konzi kɔmɔ di mi tölë. ²¹ Kinza kereke dë, mëdi monjɔ gɔye ti bilaka 'be ga pili."

Lende nime na Yesepa kiyëyi dök'i'di löndö bo ga timo ki'di lijë koloma dë kpe rɔ tikere.

Tölë 'Ba Yesepa

²² Yesepa oloma ko'dɔ kɔmɔ kɔnzi ti e'be 'bu bo ga mi Ezipeto yayi. Mi kada 'ba tölë abo tine kɔmɔ kɔnzi abo 'deni kuluku riyö kɔdɔ dɔmo 'butë (110). ²³ Bo o'ja

kole 'ba kole 'ba Eporima ga ti kɔmɔ bo. Kina gbī Maki-
ra kole 'ba Manase öyö kole tine Yesepa ogba ɔ kole
'ba mī liŋɔ abo ga.

²⁴ Bo iya te zi löndö bo ga, “Mɔ'kɔ tölë 'deni, ne
Bɔko'ba ti kɔŋgɔ gɔye. Bo ti kako kogba ye 'jaa di
ɔyayi nime bo kileki ye karike ɔyayi ma tönë bo kulö-
mu 'dɔ ti'di mo zi Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne.”

²⁵ Kina bo ki'di ya ë'bënnī ga kulömu rönñī. Bo iya te,
“Ulömuke ɔye ɔɔ Bɔko'ba kako kogba ye kēdī kileki
ye kari ɔyayi nima ombike töku ma karike timo.”

²⁶ Tine na bo kölë ŋgī. Kɔmɔ kɔɔ abo 'deni kuluku riyö
kɔɔ ɔmɔ 'butë (110). Kina bilaka abo ga kosa 'bu ŋgī
ti kɔɔ ɔ töku bo gɔ koloma kinza kato. Kina lijë ki'di
töku bo ŋgī mī sandu di Ezipeto yayi.

Tɔɔɔ

Gomɔ 'Ba Yisarele Di Ezipeto

1 Kole 'ba Yakoba tönë ga kari ti bo Ezipeto, mɔɔɔ ni ti bo bɔyi 'bī ga ne möyi lijë na me. ² Rubënë ti Simona ti Lëwë ti Yuda ³ ti Yisakara ti Zebolona ti Benyimona ti ⁴ Dana ti Napatali ti Gada ti Asera. ⁵ Kupö Yakoba ame ga kari ti bo kömö yayi ne ëdi pili kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butë riyö. Tine Yesepa ëdi 'ba bo 'deni mɔɔ yayi.

⁶ Kina ɔɔɔ lijë koloma 'deni Ezipeto yayi kɔɔ kɔɔ mo konzi tine tölë ari kupö Yesepa ni ti löndö bo naga nima ngi kpaki ti ya ma kako tinnī tönë ga. ⁷ Tine kupö lijë ara 'deni ngi konzi kogba mi dɔyayi 'ba Ezipeto.

Tu'du Kole 'Ba Yisarele Gɔ Mini

⁸ Kina bo dɔɔɔɔ mɔɔɔ 'ba Ezipeto ame 'beri kinza kikali Yesepa dë ne na 'deni dɔ kitī. ⁹ Bo dɔɔɔɔ mo nima kidëki gbī rɔ Paro 'bënnī mo ne ënyi kilende zi bilaka abo ga, iya te, "Ongɔke te, Yisarele naga nima lijë na ma kara 'deni ngi konzi rɔ ma kënyë rɔ lende rɔze. ¹⁰ O'dɔɔ zize 'dɔ tɔngɔ bi dönnī do'dɔke a mɔɔ zinnī römöyī lijë ëdi koto tara ngi nduwë rɔ mbëmbë kina ɔɔ ya na kömö yɔ na lijë kedi kodɔ'bo rönni ngi ti bo ya kileki 'böwu tupö ze gɔ lijë kënyī kirija ë'bënnī ngi."

¹¹ Kina Ezipeto naga nima ki'di turu 'ba tɔngɔ gɔ Yisarele ngi kota kpamo ti ndɔɔ ma kirindī tidiiri mo timo. I'di lijë ko'ba gawo 'ba Pitomo ni ti Ramese rɔ bi 'ba tikeki wa abo 'ba bo dɔɔɔɔ 'ba Ezipeto mo nima. ¹² Tine gomɔ löbu nime kedi kodɔ pele rönni rɔ mbëmbë te nime na lijë kara ngi rɔ dɔ kiteli nati kogba mi dɔyayi 'ba Ezipeto nima ti rönni ki'di Ezipeto ngi rɔ tikere. ¹³ Kina kodɔ ngi zi Ezipeto nati rɔ tupö Yisarele ti ndɔɔ ma kinza kiya naga. ¹⁴ Ari kömö ngi mi lende ma kata kulöwö mo zi Yisarele ki'di ye 'beye ngi rɔ bo to'dɔ ndɔɔ 'ba to'ba rö 'bënnī ga ti nyaka 'bënnī ga ko'dɔ ye dë kpe ngi nati ko'de bilaka lesi.

¹⁵ Kina bo dɔɔɔɔ mo nima ënyi kilende zi bo buli ma löbu riyö mɔɔ ga 'ba Ebere kidëki möyi mo rɔ Sipora ni ti Powa, iya te, ¹⁶ "ɔɔ keddī kinda'bake kole 'ba Ebere naga nima, ɔɔ ko'jake köyö rɔ bɔɔni upöke yaga tine ɔɔ kedi rɔ nyiti na kolake."

¹⁷ Tine bo buli naga nima ere ë'bënnī Boko'ba gbī lijë ari dë ngi ko'dɔ kɔɔ lende nima bo dɔɔɔɔ kiya zinnī ne. ɔɔ köyö pele rɔ kole bɔɔni lijë ola ngi. ¹⁸ Tine na bo dɔɔɔɔ kidëki bo buli riyö naga nima kititi, iya te, "Wa'di na keddī ko'dɔke tara keddī kolake kpa kole bɔɔni 'ba Ebere naga nima kedi gba 'biri kunzi ne?"

¹⁹ Ja tönë ga ileki kiya te, "Nere, 'ja 'ba Ebere naga nime inza kɔɔ 'ja 'beye ga 'ba Ezipeto. Löyö 'bënnī idësi dë. ɔɔ dëdi dömö pele dako do'ja köyö 'deni mɔɔlo."

²⁰⁻²¹ Boko'ba ti mi këyi rɔ bo buli naga nima römöyī lijë ere bo. Kina bo ki'di kupö ngi gbī zinnī lijë kara konzi. Kina Yisarele koto tara ngi nduwë rɔ mbëmbë. ²² Kina bo dɔɔɔɔ ki'di kö'du mo ngi zi bilaka abo ga pili, iya te, "Kole 'ba Ebere ame ga ko'jake köyö rɔ kole bɔɔni ne, ogbake ku'duke gɔ yöpö. Tine ɔɔ kedi rɔ nyiti olake."

Töyö Musa

2 Mi kada mo naga nima na bo mɔɔɔ di mi kupö e'be Lëwë, 'ja abo gbī di mi kupö lijë kɔɔ nima ² köyö ngi rɔ kole bɔɔni. Kina ɔɔɔ lɔko kɔngɔ kole 'bënnī nima kele ngi kulöwö tara tine na lɔko kogba ngi koloma rɔ tusu dɔmo ngbö nyepe mota. ³ Kina ɔɔɔ kole kari kandi 'deni lɔko kɔ'bo dë kpe tusu dɔmo tara tine na lɔko ko'de kee ma ku'jō di mi mɔɔi riti ngi lɔko kora kɔɔ mo teyi ti zibiti. Na lɔko ko'ba kole tönë ngi yimo lɔko kari kutë mi liya mi yöpö. ⁴ Tine lëmi mo ɔɔ caki yaga rɔ ma kɔɔ tɔngɔ wa ma kedi ko'dɔ tömö dɔ kole nima.

⁵ Kina nyiti 'ba bo dɔɔɔɔ kari ngi kpa yöpö yayi turögö rönī. Kina ko'ja bo laja 'bënnī ga kedi kilingere kebe dɔ kpa götö yayi yɔ na kömöni kila'ba ngi rɔ kee tönë. Na lɔko koja nyiti ma rɔ bo laja 'bënnī mo ngi kari ko'de. ⁶ Nyiti nima ari ko'de zini na lɔko kombi dɔmo kina ko'ja ngi rɔ kole na yimo kedi kudu ko'de lisa ngi kömöni. Lɔko iya te, "Kole 'ba Ebere naga nime na."

⁷ Lëmi mo tönë ako kititi lɔko iya te, "ɔɔ moma bo ki'di mba kpamo ziye di mi löngö 'ja 'ba Ebere ya?"

⁸ Nyiti 'ba bo dɔɔɔɔ mo tönë iya te, "Yëë, ari ko'de." Kina lɔko kari ngi ko'de ko rɔ ma mo.

⁹ Nyiti 'ba bo dɔɔɔɔ iya zi 'ja nima te, "Ogba kole nime kulu ama zö. Mëdi mopi girisi ziyi gɔmo." Kina 'ja nima kogba kole nima ngi kari timo kulu.

¹⁰ Kina ɔɔɔ kole kilingere 'deni kandi tine na lɔko kogba ngi koto ki'di zi nyiti 'ba bo dɔɔɔɔ rɔ kole 'bënnī. Lɔko i'di möyi mo rɔ Musa. 'Jo 'ba lende mo tégë, "Motɔ ama di yi mini."

Musa Irija Midiyana

¹¹ Mi kada ma dɔ kɔɔ mɔɔ yayi ko'ja Musa kiyöbu 'deni na bo kënyī kari tɔngɔ bilaka 'bënnī ga Yisarele. Bo ari ko'ja lijë kedi mi ndɔɔ kirindī. Tine na bo kari ko'ja bo Ezipeto mɔɔ ngi kedi rɔ tomba bo Yisarele mɔɔ, bilaka 'bënnī ga. ¹² Bo ongɔ bɔɔ inza ngɔsi yayi

Ƶ na bo kupö bɔ Ezipeto nima ŋgĩ bo kusu dɔ töku mo mĩ yayi lida.

¹³ Mĩ bi kězè ma di pötö mo na bo kari ko'ja Yisarele ma riyö mɔɔ ga kèdĩ bi 'dirĩ. Bo ènyĩ kititi bɔ ma koma 'dirĩ mo nima, bo iya te, "Èddĩ komba Yisarele lèpĩ yĩ tara gɔ wa'di?"

¹⁴ Bɔ nima ileki dɔmo zi Musa, iya te, "Nĩ, yè na ko'dɔ yi rɔ ŋere dɔze to'dɔ burè ze? Èddĩ ko'dɔ 'dɔ kupö ma gbĩ kɔɔ ma tönè kupö bɔ Ezipeto nima bine ne?"

Kina Musa ŋgĩ rɔ tikere. Bo omeri iya te, "Wa nime mo'dɔ ne èdĩ kinda yaga."

¹⁵ Kina dɔɔ lende mo kómö mbili bɔ dɔlɔŋ tine bo iteri ŋgĩ 'dɔ tupö Musa yaga. Tine na Musa kènyĩ kirinɔ ŋgĩ kari Midiyana. Bo ari kómö yayi bo koloma kpa daa. ¹⁶ Tine bɔ akumu mɔɔ 'ba Midiyana yayi èdĩ ti yitötĩ modɔmoriyö. Kina yitötĩ naga nima kómö ŋgĩ tunö mini gbĩ todɔ mini mĩ wörĩ zi kamölö 'ba 'bu nnĩ ga tuwè mo. ¹⁷ Bɔ koda kamölö mɔɔ ga ömö ŋgĩ gbĩ yayi koloma rɔ toga yitötĩ tönè ga yaga. Kina Musa kako ŋgĩ ko'dɔ kpèrĩ gönnĩ kunö mini zi kamölö ma 'bènnĩ ga.

¹⁸ Kina dɔɔ yitötĩ naga nima kuyĩ dönnĩ ŋgĩ kómö welo lɔŋ zi 'bu nnĩ Yetoro tine bo ènyĩ kititi lījè iya te, "Ma tɔne ömöke ŋgĩ mɔlo te gɔ wa'di?"

¹⁹ Lījè iya te, "Bɔ Ezipeto mɔɔ na kokonyi ze bo kunö mini zize gbĩ zi kamölö ze ga."

²⁰ Bo ileki kititi yitötĩ abo naga nima, bo iya te, "Ne bo èdĩ yala? Olake bo mökö gɔ wa'di? O'deke bo kako lɔŋ gɔ bo konyo kpa bo."

²¹ Musa uti ŋgĩ dɔmo toloma ti bulöbu nima. Kina bo kogba nyiti abo mɔɔ rɔ Zipora ŋgĩ ki'di rɔ 'ja zi Musa. ²² Zipora öyö rɔ kole bɔtɔni zi Musa kina bo ki'di möyĩ mo ŋgĩ rɔ Geresomo, ame kiya te "Bɔ löwö", römöyĩ bo omeri bo iya te, "Ma 'deni rɔ bilaka mĩ dɔyayi löwö nime."

Monɔ 'Ba Yisarele

²³ Di pötö kɔmɔ kɔɔ konzi 'deni yayi tine na bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto mo tönè kari kólè ŋgĩ. Tine pele Yisarele gba nduwè mĩ ndɔbɔ kirindĩ nima tileri di kpamo topapa kɔnyĩ. Kina monɔ 'bènnĩ di kpa kōzi lisa ma kèdĩ ko'dɔ rönnĩ ne kómö ŋgĩ mbili Bɔko'ba. ²⁴ Bɔko'ba uwö monɔ 'bènnĩ na bo komeri lömu abo ma tönè bo ko'dɔ mɔlo ti Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne ŋgĩ. ²⁵ Bo oŋgɔ lisa 'ba bilaka abo ga Yisarele kina lende mo kɔ'ɔ ŋgĩ rɔ bo.

Dèkĩ 'Ba Musa

3 Mĩ kada ma dɔ kɔɔ mɔɔ ko'ja Musa kèdĩ rɔ toda kamölö 'ba Yetoro bɔ lanzo bo bɔ akumu 'ba Midiyana nima tine, na bo kona kamölö ŋgĩ kari timo rɔ ma kɔɔ ŋbö yĩ mökö ndi döku koro mɔɔ yayi kidèkĩ möyĩ mo rɔ Sinayi. ² Di yayi na malayika 'ba Bɔko'ba kɔɔ ŋgĩ zi bo rɔ pa'do köbö mĩ zana morogo. Musa oŋgɔ lende nima pa'do nima öbö pele tara tine morogo mo ilanɔma dè gbĩ Ƶ. ³ Bo omeri bo iya te, "Sègè

wa'di ga na te? Morogo mo ilanɔma dè rɔ ma totondo mo ga tara? I'di mari te ŋgɔsi toŋgɔ mo."

⁴ Kina dɔɔ ŋere Bɔko'ba koŋgɔ bo kese 'deni ŋgɔsi toŋgɔ mo tara tine, na kidèkĩ bo ŋgĩ di mĩ morogo yayi iya te, "Musa, Musa."

Musa iya te, "Ma na me."

⁵ Bɔko'ba iya te, "Kinza kese dè kpe kulöwö 'de. Otɔ wari yaga di ndiyĩ römöyĩ bi nima kèddĩ kɔɔ teyi, yayi koro na." ⁶ Bɔko'ba ènyĩ kileki 'böwu gbĩ kiya te, "Ma na rɔ Bɔko'ba 'ba 'bu yĩ löbu Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba." Kina Musa kusu kɔmɔ bo ŋgĩ bèrĩ römöyĩ bo ere di bi toŋgɔ Bɔko'ba.

⁷ Ŋere Bɔko'ba iya te, "Rɔ ma laka mo'ja lisa 'ba bilaka ma ga 'deni di Ezipeto. Muwö 'deni ma lījè kèdĩ kudu di kpa kōzi gomɔ 'ba turu bɔ koŋgɔ gönnĩ ga. Kina lende 'bènnĩ kɔ 'deni rɔma. ⁸ Kina me mako 'deni bèrĩ kɔmɔ lījè di kōzi Ezipeto naga nima 'dɔ mo'de lījè kako yaga di mĩ dɔyayi nima kako mĩ yayi ma laka ame tagi ni ti wĩ sa kambi di teyi kɔɔ sègè ne. Bi nima Kanana naga nima ti Ete ti Amora ti Pereze ti Iwa ti Yebusa kèdĩ koloma teyi ne. ⁹ Monɔ 'ba bilaka ma ga Yisarele ömö 'deni mbili ma kina mo'ja kpɔŋji ame Ezipeto kèdĩ ko'dɔ rönnĩ ne 'deni. ¹⁰ Kina me ari, mèdĩ moja yi kari zi bɔ dɔlɔŋ 'bènnĩ 'ba Ezipeto mo nima 'dɔ ko'de lījè bilaka ma ga yaga di mĩ dɔyayi abo nima."

¹¹ Tine Musa ènyĩ kileki dɔmo zi Bɔko'ba iya te, "Ma yè na gɔ mari zi bɔ dɔlɔŋ mo'de Yisarele yaga di Ezipeto?"

¹² Bɔko'ba iya te, "Ti mèdĩ tiyi. Akileme 'ba ame ma na mèdĩ moja yi ne ti kèdĩ kɔɔ a nime te, dɔɔ kari ko'de lījè 'deni ti kako kumötuke ma dɔ döku nime bine."

¹³ Musa iya te, "Ne dɔɔ mari zinni miya te, 'Bɔko'ba 'ba 'bu ye löbu ga ma mɔlo na me koja ma ziye,' ne dɔɔ lījè kènyĩ kititi ma kiya te, 'Möyĩ bo rɔ yè?' gɔ miya ton-do ga zinni?"

¹⁴ Bɔko'ba iya te, "Ma na rɔ bɔ ame rɔ ma mo ne. Kina 'dɔ kiya zinni kɔɔ a nime te, 'Bɔ ame kidèkĩ rɔ ma mo ne, bo na me koja ma ziye.' ¹⁵ Kina 'dɔ kiya gbĩ zinni Yisarele, 'Bɔ ma kidèkĩ rɔ ma mo tönè, ŋere Bɔko'ba 'ba 'bu ye löbu Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba na me koja ma ziye.' Möyĩ nime na 'dɔ dɔ kupö pili ame ga kèdĩ köyö pele kɔɔ yayi ne kidèkĩ ma nduwè timo rɔ ŋburuŋburu. ¹⁶ Ari kotɔɔ dɔ löbu 'ba Yisarele kilende zinni kiya te, 'Ŋere Bɔko'ba 'ba 'bu ye löbu ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba dɔɔ kileme rōnĩ zö kiya te, "Mongɔ ye 'deni kina mo'ja wa ame Ezipeto kèdĩ ko'dɔ ziye ne 'deni. ¹⁷ Ne momeri 'deni gɔ mo'de ye yaga di mĩ kpɔŋji nima Ezipeto kèdĩ ko'dɔ kulöwö rɔye ne mo'de ye kako mĩ dɔyayi 'ba Kanana 'ba Ete 'ba Amora 'ba Pereze 'ba Iwa ti 'ba Yebusa ni. Yayi ma laka ame wĩ sa ni ti tagi kambi ŋgĩ di teyi kɔɔ sègè ne."

¹⁸ Löbu 'ba Yisarele ti kuwö döyĩ. Kina 'dɔ karike tinni zi bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto mo nima kiyake zi bo te, 'Ŋere Bɔko'ba ze 'ba Ebere dɔɔ 'deni kileme rōnĩ zize. I'di ze dari yĩ mökö rɔ lɔŋgere 'ba tö'dö dɔ mota tumu roma zi bo ŋere Bɔko'ba ze.' ¹⁹ Ne rɔ ma laka mikali bɔ dɔlɔŋ nima inza kodɔ kpeye tari, tine 'jaa ŋbö dɔɔ kpa kōzö

Bɔko'ba na kɔɔɔ 'deni rɔ bo. ²⁰ Ti moja kɔzɔ ti tigo ma modɔ karama dɔ Ezipeto ti wa ame ga pili lende mo ga kigayi wa ne. Di pɔtɔ mo tine na bo ti kodɔ kpeye 'jaa karike.

²¹ Mĩ kada mo nima ti mi'di Ezipeto koro ye 'dɔ dɔɔ kɛddi kɔɔɔke kinza bilaka ma ga kari ra rɔ kɔzi sari kinza a 'ba mɔri. ²² 'Ja 'ba Yisarele pili ti kari kokpasi yamo ma kɔbɔkɔbɔ ti sɛtɛri ni ti bɔngɔ di zi 'ja 'ba Ezipeto ame ga liɔɔ mo ngɔsi tinni ne ala ma kɛdi tinni liɔɔ kɔɔ. Kina ti ki'di ngi zinni. Kina 'dɔ ki'dike dɔ kole 'be ga ti yitɔti 'be ga kombi a 'ba mɔri 'ba Ezipeto naga nime konake karike timo."

Toja Musa

4 Musa ititi iya te, "Ne dɔɔ liɔɔ ki'di dɔnni dɛ go lende ma kuwɔ lende ma dɛ gbɛ go mo'dɔ tondo? Dɔɔ liɔɔ kiya te, 'Bɛti 'bi na ka, Bɔko'ba dɔɔ dɛ ziyi?"

² Nere Bɔko'ba iya te, "Wa'di na ma kinda'ba kɔziyi ne?"

Bo iya te, "Pɛri na."

³ Bɔko'ba iya te, "U'du bɛri."

Bo ogba ku'du bɛri kina kuyi rɔni ngi rɔ murɛ na bo kirina ngi yaga di teyi. ⁴ Bɔko'ba iya te, "Oja kɔziyi kinda'ba di dɔ giliti mo."

Kina bo koja kɔzi bo ngi gɔmo kinda'ba di dɔ giliti mo na kuyi rɔni ngi kileki yaga rɔ pɛri kɔzi bo. ⁵ Bɔko'ba iya zi bo te, "Na 'dɔ kari ko'dɔ te zinni go kileme zinni nɛre Bɔko'ba 'ba 'bu nni lɔbu ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba dɔɔ 'deni ngi kileme rɔni ziyi."

⁶ Bɔko'ba iya 'bɔwu zi bo te, "Usu kɔziyi mi bɔngɔ 'bi." Bo usu kɔzi bo tine dɔɔ bo kotɔ yaga dayi o'be'be 'deni ngi me yaga rɔ mɔnyu ma kinza kiya. ⁷ Bɔko'ba iya te, "Usu kɔziyi kileki mi bɔngɔ 'ba rɔyi."

Bo usu tine dɔɔ bo kotɔ yaga dayi a tɔnɛ kora go kɔzi bo ne olɔ 'deni ngi pili yaga kɔzi bo kileki go bi mo kɔzɔ yida rɔ bo ma laki.

⁸ Bɔko'ba iya zi Musa te, "Dɔɔ kiya te liɔɔ ki'di dɔnni dɛ liɔɔ kuti dɛ pele go, go kotɔ ma dɔndende nima ma mi riyɔ nime liɔɔ ti ki'di dɔnni gɔmo. ⁹ Ne dɔɔ liɔɔ ki'di dɔnni dɛ gɔmo kpaki riyɔ liɔɔ kuwɔ lende 'bi dɛ, ogba mini di mi yɔpɔ nima yayi kodɔ bɛri dɔ yayi ma kɛlɛ. Kina ti mini nima kuyi rɔni ngi rɔ roma."

¹⁰ Musa ɛnyi kileki zi Bɔko'ba, iya te, "Yɔ, nɛre, ma mɔ'ɔ dɛ tilende laka. Lende ma ndɔ. Kpama rɔ ma kilali. Mɔlo pele gba kinza kilende dɛ zɔ nɔbɔ kɔmɔ mi kada nima tɔne ma bɔ kpa kitigɔ dɔɔ na dɛ."

¹¹ Bɔko'ba iya zi bo te, "Yɛ na ki'di kpa dɔ bilaka lesi? Kina yɛ na kɛdi ku'bɛ mbili bilaka ala kudɔdu kpamo teyi? Yɛ na ki'di kɔmɔ dɔ bilaka lesi ala kiyɔlu yaga? Tara ne ma nɛre Bɔko'ba nime na dɛ? ¹² Ari ti mokɔnyi yi tilende kina ti miyandi yi ti wa ma 'dɔ kiya."

¹³ Tine Musa iya te, "Yɔ, nɛre, moma'jo roma ziyi oja rɔ bilaka mɔɔ na 'dɔ kari to'dɔ wa nime."

¹⁴ Dɔki'di Bɔko'ba ɛnyi kata ngi rɔ Musa kiya te, "Ne bɔ lɔndɔ yi Arona kupɔ Lɛwɛ mo nima tondo? Mikali bo rɔ bɔ kpa kikali lende. Bo ɛdi 'deni rɔ tako turɛ dɔyi, bo ti kɛdi ti dɔki'di kɛyi dɔɔ bo ko'ja yi. ¹⁵ Ti kilende zi bo ki'di lende kpa bo. Ti mokɔnyi ye kpaki riyɔ tilende

kina ti miyandi ye gbɛ ti wa ma 'dɔ ko'dɔke. ¹⁶ Bo na ti kilende zi bilaka naga nima tine ti kɛdi kɔzɔ ni na kilende kina ti kɛddi 'bɛyi kɔzɔ Bɔko'ba tilende zi bo. ¹⁷ Ogba pɛri nime kɔziyi kari timo 'dɔ koto to'dɔ go kotɔ nduwɛ timo."

Tileki 'Ba Musa Ezipeto

¹⁸ Kina Musa kɛnyi ngi kileki kari zi Yetoro bɔ lango bo kari kiya teyi te, "I'di mari tɔngɔ ya e'be ze ga di Ezipeto, dɔɔ liɔɔ ɛdi ngi na ya."

Yetoro iya te, "Ari, kɔri ti kɔbɔ ziyi."

¹⁹ Tine Bɔko'ba iya 'deni zi Musa di Midiyana yayi iya te, "ɛnyi kileki kari Ezipeto. Bilaka tɔnɛ ga kiteri tupɔ yi ne liɔɔ ɔlɛ 'deni pili."

²⁰ Kina Musa kogba 'ja abo ni ngi ti kole abo ga ki'di dɔ akaca liɔɔ kɛnyi dɔmo tari Ezipeto. Bo ogba pɛri 'ba Bɔko'ba tɔnɛ kɔzi bo.

²¹ Bɔko'ba iya zi Musa te, "Dɔɔ kileki 'deni kɔmɔ Ezipeto go kotɔ ame ga mi'di tigo mo 'deni ziyi ne o'dɔ pili kɔmɔ bɔ dɔliɔɔ 'bɛnni mo nima. Ne ti mogbɔ dɔki'di bo 'dɔ bo kota go bilaka ma ga Yisarele. ²² Ari kiya zi bo te, 'Yisarele na rɔ kole dɔndende ma 'ba Bɔko'ba. ²³ Kina me mɛdi miya ziyi, "I'di kole ma nime kari 'dɔ bo kari kumɔtu ma." Ne ni ebe kota go bo kina ti mupɔ kole dɔndende ma 'bɛyi."

Arona Urɛ Dɔ Musa

²⁴ Di bi ma Musa ni kɔ'dɔ teyi di go kɔri yayi na Bɔko'ba kalo ya ngi dɔ Musa ko'dɔ tupɔ mo. ²⁵ Tine na 'ja abo Zipora kogba dɔku ma kapa ngi koke kpa 'bana 'ba kole abo timo lɔko kogba kosa ndi Musa timo. Lɔko iya te, "Rɔ ma laka ni ngi rɔ mɛ'dɛ 'ba roma zɔ."

²⁶ Lɔko iya tara rɔmɔyi go kɔ'du 'ba dɔlɛti 'bɛnni 'ba akilele. Kina Bɔko'ba kola Musa ngi.

²⁷ Nere Bɔko'ba iya 'deni zi Arona te, "ɛnyi kari yi mɔkɔ turɛ dɔ Musa."

Kina bo kɛnyi ngi dɔnni kari kondɔɔ ti Musa dɔ dɔku koro mo tɔnɛ na liɔɔ koloma ngi gbɔ rɔ tumɔtɔ rɔnni ti tiramo rɔnni. ²⁸ Kina Musa kiyɛti go wa ame ga pili Bɔko'ba kiya zi bo go tileki abo Ezipeto 'dɔ bo kari kiya ne ngi pili zi Arona. Go kotɔ ame ga gbɛ Bɔko'ba kose gɔmo 'deni zi bo 'dɔ bo kari ko'dɔ ne bo iya gɔmo gbɛ pili zi Arona.

²⁹ Kina Musa ni ti Arona kari kotɔɔ dɔ lɔbu 'ba Yisarele ngi pili bɛri. ³⁰ Kina Arona kora go wa ame ga nɛre Bɔko'ba kose zi Musa ne ngi pili zinni. Kina bo ko'dɔ go kotɔ mo tɔnɛ ga ngi kɔmɔ liɔɔ Yisarele naga nima pili. ³¹ Kina liɔɔ ki'di dɔnni ngi gɔmo. Kina dɔɔ liɔɔ kuwɔ 'deni Bɔko'ba ngi ti lende 'bɛnni sowa kongɔ lisa 'bɛnni 'deni tara tine kina liɔɔ kolɔɔ ngi bɛri tilɛlu Bɔko'ba.

Minyi 'Ba Bɔ Dɔliɔɔ

5 Di pɔtɔ mo 'deni na Musa ni ti Arona kɛnyi ngi kari zi bɔ dɔliɔɔ 'ba Ezipeto mo nima, kiya te, "Ame na rɔ lende ma nɛre Bɔko'ba ze 'ba Yisarele kiya. 'Ola

bilaka ma naga nime kari 'dɔ lijɛ ko'dɔ karama zɔ di yi mɔkɔ."

² Bɔ dɔlɔŋ iya zɪnnɪ te, "Njere Bɔko'ba mo bo rɔ yɛ gɔ muwɔ dɔ bo mola Yisarele kari? Mikali a mɔtɔ rɔ njere Bɔko'ba dɛ kina a mɔtɔ ngɪ rɔ Yisarele 'dɔ kombi ndɪnni di bine kari bitɔ inza."

³ Musa ni ti Arona ileki kiya te, "Bɔko'ba ze 'ba Ebere dɔ kileme rɔ bo 'deni zize. Kina me ola ze nge dari rɔ liŋgere 'ba tɔ'dɔ dɔ mota mi mɔkɔ tumu roma zi bo njere Bɔko'ba ze kinza bo kote dɔze ti rɔkɔ'kɔ mɔtɔga ti ya."

⁴ Bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima ileki zɪnnɪ iya te, "Musa kpe ti Arona, o'dɔkɔke totɔ bilaka naga nime yaga di kpa ndɔɔɔ 'bɛnnɪ ga gɔ wa'di? Kpe, ilekike mi ndɔɔɔ 'be ga. ⁵ Kpe nima kupɔ ye kara 'deni ngɪ mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime kɔzɔ mɔli ne. Kina me kpe kɛddi kiterike 'bɔwu 'biri gɔ lijɛ kɔrɔ di mi ndɔɔɔ."

⁶ Mi kada kɔtɔ mo nima na bɔ dɔlɔŋ ki'di kɔ'du mo ngɪ zi turu 'ba gɔnnɪ ga ti makunɔu mo ga, iya te, ⁷ "Kinza ki'dike ko'de wuyɔ dɛ kpe zɪnnɪ to'ba tɔ'bu timo. I'dike lijɛ na kari koma wuyɔ 'bɛnnɪ ga zɪnnɪ. ⁸ Tine i'dike bɔ kɔtɔ ko'ba ko kɔzɔ ma mɔlo tɔnɛ lijɛ koloma pa rɔ to'ba mo ko'ja kɛdi ko'de wuyɔ zɪnnɪ bine ne tara, kɔmɔ mo kileke dɛ rɔ cologaki. Ndɔɔɔ dɔ'ba lijɛ dɛ rɔ tɔ'ba na ma lijɛ kɛdi kititi ma tɛgɛ gɔ mi'di lijɛ kari tumu roma zi Bɔko'ba 'bɛnnɪ tɔ nima ne. ⁹ I'dike ndɔɔɔ ma kinza kiya na zɪnnɪ kinza lijɛ kebe ra ti'di dɔnnɪ gɔ bɛti go'de'de mbɛmbɛ tɔ naga nima."

¹⁰ Kina turu 'ba gɔnnɪ mo naga nima ti makunɔu mo ga kari ngɪ kiya te, "Bɔ dɔlɔŋ iya te kinza di'di ko'de wuyɔ dɛ kpe ziye. ¹¹ Kpe na 'dɔ kari komake e'be di bi tɔ ame ga ko'jake di teyi. Tine ndɔɔɔ 'be njuru kɔzɔ ma dɔgba kola dɛ rɔ cologaki."

¹² Kina Yisarele naga tɔnɛ kita'ba ga ngɪ kpaya kote mi dɔyayi 'ba Ezipeto nima toma a ma 'dɔ ko'dɔ rɔ wuyɔ. ¹³ Turu 'ba gɔnnɪ mo ga ɔ'bɔ ngɪ njuru rɔ tem-be dɔnnɪ gɔ lijɛ ko'ba tɔ'bu konzi mi kada kɔtɔ kɔzɔ ma tɔnɛ lijɛ koloma pa rɔ to'dɔ mo ko'ja kɛdi ko'de wuyɔ zɪnnɪ rɔ to'de ne. ¹⁴ Makunɔu 'ba dɔ ndɔɔɔ ame ga ki'di di mi Yisarele ne ote dɛ kɔmɔ kɔzɔ ma kiya rɔnnɪ mo nima. Kina komba ya ga ngɪ rɔ ma kɛnyɛ kititi kpɛnnɪ, iya te, "I'dike dɛ ko'ba tɔ'bu tipiyara ene kina gbɪ tɔne kɔmɔ gɔ ma mɔlo gɔ wa'di?"

¹⁵ Makunɔu naga nima ɛnyɪ kari kititi bɔ dɔlɔŋ, iya te, "O'dɔ ze atɔli 'bi ga kulɔwɔ te gɔ wa'di? ¹⁶ Bɔtɔ o'de wuyɔ dɛ gbɪ yɔ zize, ze na dɛdi doma eze gɔ dɔze. Tine pele tara lijɛ iteri tɛgɛ gɔ do'ba tɔ'bu konzi kɔzɔ ma dɔgba tɔnɛ ga. Onɔgɔ lende nime te, kɛdi komba ze atɔli 'bi ga dɛmba tine bilaka 'bi ga na dɔmo kele dɛ."

¹⁷ Bɔ dɔlɔŋ ɛnyɪ kiya zɪnnɪ iya te, "Tikɛpi. A nima na tɔnɛ kako kititike ma bine tɛgɛ gɔ mi'di ye karike tumu roma zi njere Bɔko'ba 'be ne. ¹⁸ Tikɛpi. Ilekike mi ndɔɔɔ. Bɔtɔ ko'de wuyɔ dɛ ziye. Ne a mɔtɔ rɔ kɔmɔ tɔ'bu ma kɔtɔ kinza kɔ'bɔ dɛ rɔ cologaki."

¹⁹ Makunɔu 'ba Yisarele naga nima ari kɔnɔgɔ ngɪ te wa ɛnyɛ 'deni ame kiteri 'deni zɪnnɪ di mi wuyɔ nime ko'de dɛ pele zɪnnɪ gɔ kɔmɔ tɔ'bu 'ba mi kada dɔ kɔtɔ mɔtɔ ame kose zɪnnɪ ne kɔ'bɔ dɛ rɔ cologaki ne. ²⁰ Kina

dɔɔ lijɛ kɔdɔ 'deni yaga di mi liŋɔ 'ba bɔ dɔlɔŋ yayi tine lijɛ o'ja Musa ni ti Arona ngɪ yayi kɛdi rɔ toda lijɛ. ²¹ Na lijɛ kiya zi Musa ni te, "Kpe, lende 'be nima njere Bɔko'ba o'ja 'deni. Bo ti kodɔ karama mo 'basi dɔye. Os-osoke bɔ dɔlɔŋ ni ti turu abo ga 'deni ngɪ ko'ji ze le'-jete kɔzɔ tɔ kɛdi kupɔ ze 'deni yaga nati."

²² Musa ɛnyɪ kileki zi njere Bɔko'ba, iya te, "Yɔ njere, o'de gomɔ kulɔwɔ dɔ bilaka naga nime te gɔ wa'di? Ne oja ma ka le mako gɔ wa'di? ²³ Mɔlo tɔnɛ gɔ mari milende zi bɔ dɔlɔŋ ti mɔyi yi ne kina me bo kɛdi kodɔ gomɔ 'deni ngɪ rɔ ma kɛnyɛ rɔ bilaka 'bi ga. Ne ni 'dɔ kokɔnyi lijɛ bilaka 'bi ga tɔ yɔ ne inza yɔ."

6 Njere Bɔko'ba ɛnyɪ kileki kilende zi Musa iya te, "Ti kɔnɔgɔ wa ma mɛdi mo'dɔ zi bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima 'deni. Ti tigɔ ma bo ti kope kɔzi bo di gɔnnɪ 'dɔ lijɛ kari. Ti tigɔ ma bo ti koga lijɛ yaga di mi dɔyayi abo nima."

Ndose Zi Musa

² Bɔko'ba ɛnyɪ 'bɔwu gbɪ kiya zi Musa te, "Ma na rɔ njere Bɔko'ba. ³ Mɔdɔ 'deni tɔnɛ ga bine mileme rɔma zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba rɔ Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli. Ne mi kada naga nima yayi mileme rɔma dɛ zɪnnɪ ti mɔyi koro ma nime kidɛki rɔ 'Ma na rɔ bɔ ame rɔ ma mo ne. ⁴ Mo'dɔ lɔmu ma 'deni gbɪ tɪnnɪ gɔ mi'di dɔyayi 'ba Kanana zɪnnɪ ame lijɛ kɛdi koloma teyi kɔzɔ bɔ lɔwɔ ne. ⁵ Kina me gbɪ tine tileri 'ba Yisarele di kpa kɔzi gomɔ 'ba Ezipeto ɔmɔ 'deni mbili ma. Kina ma momeri gɔ lɔmu ma tɔnɛ 'deni.

⁶ Ne onɔgɔ, ari kiya zɪnnɪ Yisarele te, 'Ma na rɔ njere Bɔko'ba 'be ti moja ye yaga di mi akirindi nima Ezipeto kɛdi kidiri ye timo ne. Ti mope ye yaga rɔ dɔ ngɔlɔ di mi atɔli nima kɛddike yimo zɪnnɪ ne. Ti moja kɔzɔ ti tigɔ ma modɔ karama ma kinza kiya dɔnnɪ mɔmɔ ye timo yaga. ⁷ Ti mogba ye rɔ 'bama ga moloma rɔ Bɔko'ba 'be. Kina ti kikalike ma ngɪ ma na rɔ njere Bɔko'ba 'be ame ko'de ye yaga di mi akirindi 'ba Ezipeto ame lijɛ koloma rɔ tidiri ye timo ne. ⁸ Ti mo'de ye mi yayi ma tɔnɛ mombi kɔzɔ rɔ mulɔmu 'deni lipo ti'di mo zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba ne. Ti mi'di ziye rɔ e'be. Ma na rɔ njere Bɔko'ba."

⁹ Musa ari kora gɔ wa naga nime pili zi Yisarele tine lijɛ uwɔ dɔ bo dɛ kpe rɔmɔyi dɔki'di nni idaki 'deni ngɪ di zi kɔzi kɛnyɛ ame Ezipeto kɛdi ko'dɔ rɔnnɪ ne.

¹⁰ Bɔko'ba iya zi Musa te, ¹¹ "Ari kiya zi bɔ dɔlɔŋ nima 'dɔ bo ki'di Yisarele kɛnyɪ yaga di mi dɔlɔŋ abo."

¹² Tine Musa ileki kiya zi Bɔko'ba, iya te, "Yisarele mo ga na me 'deni bine kuwɔ dɔma dɛ, tine bɔ dɔlɔŋ na ti kari kuwɔ 'ba bo lende ma totondo ko'ja mɛdi milende rɔ kpa kilali?"

Kpa Gɔli 'Ba Yisarele

¹³ Bɔko'ba ose 'deni zi Musa ni ti Arona te, "Ari kiyake zi Yisarele ti bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima te ma na mose ziye 'dɔ kojake Yisarele yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto."

Yi Lijęi 'Ba Musa

¹⁴ Kpa gɔli 'bɛnni mo ga na me.

Rubeni kole dɔndende 'ba Yisarele edi ti kole bɔtɔni sowɔ, Anoka, Palo, Ezerona kina ti Karomi. Liję na rɔ kpa gɔli 'ba e'be Rubeni ga.

¹⁵ Simona edi ti kole bɔtɔni modɔɔɔɔɔ, Yemowe, Yamina, Oda, Yakina, Zowara kina ti Sawola ame yitɔ 'ba Kanana na kɔyɔ ne. Liję na rɔ kpa gɔli 'ba e'be Simona ga.

¹⁶ Lɛwɛ edi ti kole bɔtɔni mota, Gerosona, Kowata kina ti Merari. Liję na rɔ kpa gɔli 'ba e'be Lɛwɛ ga. Kɔmɔ kɔ 'ba loma 'ba Lɛwɛ pili kuluku riyɔ kɔɔɔ dɔmo 'butɛ mota dɔɔmu dɔmoriyɔ (137).

¹⁷ Gerosona edi ti kole bɔtɔni riyɔ, Libini ni ti Simi, liję gbɛ ti kpa gɔli 'bɛnni ga. ¹⁸ Kowata edi ti kole bɔtɔni sowɔ 'do, Amarama, Yisara, Eborona kina ti Uziyɛlɛ. Kɔmɔ kɔ 'ba loma 'ba Kowata pili kuluku riyɔ kɔɔɔ dɔmo 'butɛ mota dɔɔmota (133). ¹⁹ Merari edi ti kole bɔtɔni riyɔ, Mali ni ti Musi. Liję ya naga nime na rɔ kpa gɔli 'ba e'be Lɛwɛ ga kari nduwɛ rɔ yi roba 'bɛnni.

²⁰ Amarama ari kogbe Yɔkobede lɛmi 'ba 'bu nni ni kina ma 'dɔ kɔyɔ Arona ni ti Musa ne. Kɔmɔ kɔ 'ba loma 'ba Amarama pili kuluku riyɔ kɔɔɔ dɔmo 'butɛ mota dɔɔmu dɔmoriyɔ (137). ²¹ Yisara edi ti kole bɔtɔni mota, Kora, Nepege kina ti Zikiri. ²² Uziyɛlɛ edi ti kole bɔtɔni mota, Misale, Elisapana kina ti Siteri.

²³ Arona ari kogbe Elisaba nyiti 'ba Aminadaba lɛmi 'ba Nasona ni. Lɔko na kɔyɔ Nadaba ni ti Abiwu ti Elizara gbɛ ti Itomara.

²⁴ Kora edi ti kole bɔtɔni mota, Asira, Elikana ni ti Abisapa. Liję na rɔ kpa gɔli 'ba e'be Kora ga.

²⁵ Elizara kole 'ba Arona ari kogbe nyiti 'ba Pitiele ma kɔɔ kɔɔ kina ma 'dɔ kɔyɔ Pinasa ne.

Kupɔ e'be Lɛwɛ naga nima 'bu nni lɔbu mo ga na kiyija rɔni kɔɔ a nime te, mɔɔ ni ti kpa gɔli 'bi.

²⁶ Arona ni liję ti Musa kɔɔ nime na me 'dɔ Bɔko'ba kiya zinni te, "Oja dɔ kupɔ Yisarele yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto ne." ²⁷ Arona ni liję ti Musa kɔɔ mo nime liję na tɔnɛ kari kiya lende 'ba toja Yisarele yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto zi bɔ dɔliɔ mo ne.

Kɔzi Kakpa 'Ba Arona

²⁸ Mi kada nima ɛere Bɔko'ba kilende zi Musa di Ezipeto ne, iya te, ²⁹ "Ma na rɔ ɛere Bɔko'ba. Iyɛti wa ame ga miya ziyi ne pili zi bɔ dɔliɔ 'ba Ezipeto nima."

³⁰ Tine Musa ɛnyi kileki kiya te, "Ko'ja mɛdi milende rɔ kpa kilali nime bɔ dɔliɔ mo ti kuwɔ dɔmo totondo mo ga?"

7 Nere Bɔko'ba ilende zi Musa iya te, "Ongɔ, mo'dɔ yi 'deni kɔɔ Bɔko'ba tara zi bɔ dɔliɔ. Kina Arona bɔ lɔndɔ yi na ti kɛdi kɔɔ bɔ kumɛ lende tara tilende zi bo. ² Iyɛti gɔ wa ame ga mose ziyi ne pili zi Arona 'dɔ bo kari kiya zi bɔ dɔliɔ 'dɔ ki'di Yisarele kɔɔ yaga di mi dɔyayi abo nima. ³ Tine ti mi'di dɔki'di bɔ dɔliɔ kɛdi. Gɔ kɔɔ mbɛmbɛ naga nime dɔ mo'dɔ pele, ⁴ bo inza konyɔ lende mo bo kuti gɔ lende 'bi. Kina ti mutu'bo

kɔzɔ dɔ Ezipeto ti tigɔ ma moja bilaka ma ga Yisarele yaga rɔ dɔtumu mi kpa gɔli mo ga di mi dɔyayi 'bɛnni nima. ⁵ Kina ti liję Ezipeto kikali ngi ma na rɔ ɛere Bɔko'ba gɔ ame mileme kpa kɔzɔ 'deni zinni moja bilaka ma ga Yisarele yaga di mi dɔyayi 'bɛnni nime ne."

⁶ Musa ni ti Arona ari ko'dɔ kɔɔ ma Bɔko'ba kose gɔmo zinni tara.

⁷ Mi kada naga nima liję kɛdi kilende zi bɔ dɔliɔ ne, kɔmɔ kɔ 'ba Musa edi 'deni kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butɛ mota, 'ba Arona 'deni kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butɛ mota dɔɔmota.

Pɛri 'Ba Arona

⁸ Bɔko'ba iya zi Musa ni ti Arona te, ⁹ "Dɔ bɔ dɔliɔ kiya ziye te, 'O'dɔke gɔ kɔɔ te,' iya zi Arona kogba pɛri abo ku'du bɛri kɔmɔ bɔ dɔliɔ. Kina ti kuyi rɔni ngi rɔ murɛ."

¹⁰ Kina Musa ni ti Arona kari ko'dɔ ngi kɔɔ ma Bɔko'ba kose zinni. Arona ogba pɛri abo ku'du bɛri kɔmɔ bɔ dɔliɔ ni liję ti turu abo ga kina pɛri nima kuyi rɔni ngi rɔ murɛ. ¹¹ Bɔ dɔliɔ i'di kɔɔ bɔ kata 'ba mi dɔyayi 'ba Ezipeto yayi ko'de kako kina liję ko'dɔ ngi gbɛ kɔɔ 'ba Arona tara ti dɔngala ma 'bɛnni ga. ¹² Liję u'du pɛri ma 'bɛnni ga bɛri na kuyi rɔni ngi gbɛ rɔ murɛ. Tine pɛri ma 'ba Arona tɔnɛ ɛnyi kindiyɔ ma 'bɛnni naga nima ngi pili yaga. ¹³ Pele tara, dɔki'di bɔ dɔliɔ ɛddi ngi bo kuwɔ lende 'bɛnni dɛ kɔɔ ko'du tɔnɛ Bɔko'ba kiya mɔlo zi Musa ne tara.

Roma

¹⁴ Bɔko'ba iya zi Musa te, "Bɔ dɔliɔ dɔki'di mo ɛddi kulɔwɔ bo o'dɔkɔ dɛ tope kɔzi bo di gɔ Yisarele 'dɔ kari. ¹⁵ ɛnyi ɛbɔ kurɛ dɔ bo kari mini. Ari koda bo kpa yɔpɔ yayi. Ogba pɛri kuyi rɔni rɔ murɛ tɔnɛ tiyi. ¹⁶ Kina 'dɔ kiya zi bo te, 'Nere Bɔko'ba 'ba Yisarele na me koja ma tiya mo ziyi te, "Ola bilaka ma ga kari 'dɔ liję kari kumɔtu ma di yi mɔkɔ. Ne mɔlo nime ni, uwɔ dɔmo dɛ yɔ." ¹⁷ Ne ni, ɛere Bɔko'ba iya te ti kikali bo 'deni ngi rɔ ɛere Bɔko'ba mo gɔ wa ma bo kɛdi ko'dɔ ziyi. Kina me oɔgɔ mɛdi momba dɔ mini ti pɛri nime. Ti mini pili 'ba mi yɔpɔ nime kuyi rɔni yaga rɔ roma. ¹⁸ Ti kenze ni kɔlɛ, mini kato, Ezipeto inza kɔ'ba kpe tuwɛ mini 'ba yɔpɔ nime."

¹⁹ Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ilende zi Arona bo kombi pɛri nima tɔɔ dɔ yɔpɔ kpaki ti gbɔgbɔ mo ga ti puti ni rɔ gɔ mini ame ga pili mi dɔyayi 'ba Ezipeto ne. Kina ti mini kuyi rɔni me rɔ roma ma mi 'bɔkɔ kpaki ti ma mi bi nganji 'ba dɔku."

²⁰ Musa ni ti Arona ari ko'dɔ ngi kɔɔ ma Bɔko'ba kose zinni. Arona ombi pɛri tɔnɛ tɔɔ komba dɔ mini 'ba mi yɔpɔ nima timo di kɔmɔ bɔ dɔliɔ ni ti turu abo ga te kina mini kuyi rɔni ngi rɔ roma. ²¹ Kenze 'ba mi yɔpɔ kɔlɛ ngi pili mini kato kɛnyɛ bɔɔ kɔ'ba dɛ kpe tuwɛ mo. Roma ngi kote gɔ bi pili mi dɔyayi 'ba Ezipeto yayi.

²² Tine bɔ kata 'ba Ezipeto yayi ako ko'dɔ gbɛ tara ti dɔngala ma 'bɛnni ga. Kina dɔki'di bɔ dɔliɔ kɔ'bo ngi

ɔ ma kɛddi. Bo uwö lende 'ba Musa ni ti Arona dɛ kpe nati kɔɔ ma tönɛ Bɔko'ba kiya 'deni mɔlo zi Musa ne tara. ²³ Bo ɛnyi abo za kusɛ kileki kari liɲ abo bo konyo lende mo dɛ. ²⁴ Kina Ezipeto kebe ɲɔɔ ɔ tiyagba mini di mi yayi lida römöyɔ mini 'ba yöpö ele dɛ kpe.

Nyɔ'dɔ

²⁵ Kina ɔɔɔ tö'dö mo kiteli 'deni ɔ modɔmoriyö di pötö a löbu nime Bɔko'ba ko'dɔ mi yöpö nima ne tine,

8 na Bɔko'ba kɛnyi kilende zi Musa iya te, "Ari zi bɔ dɔliɲ kiya zi bo te, 'Nɛre Bɔko'ba iya te, "Ola bilaka ma ga kari 'dɔ lijɛ kumötu ma. ² ɔɔɔ kilagi mɛdi modɔ karama ɔ dɔliɲ 'bi nime pili ti nyɔ'dɔ koso lo yi-mo. ³ Nyɔ'dɔ ti koso lo mi yöpö kpaki kebe mi liɲ 'bi pili kebe rö 'bi kebe ɔ a tö'dö 'bi ga kote mi liɲ 'ba turu 'bi naga nima ɔ ɔ bilaka 'bi ga pili kpaki kebe mi akirisi wa 'ba 'ja 'bi kebe mi sele ni kpaki. ⁴ Lijɛ ti kö'bö töpu röyɔ ɔ bilaka 'bi ga ti turu 'bi ga pili.'"

⁵ Kina Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "Iya zi Arona kombi pɛri abo tɔɔ ɔ yöpö ni ti gbögbö ti puti mo ga pili koja nyɔ'dɔ mi dɔyayi 'ba Ezipeto."

⁶ Kina Arona koja kɔɔɔ bo ɲɔɔ kombi tɔɔ ɔ mini pili 'ba mi Ezipeto. Kina nyɔ'dɔ ɲɔɔ setiyi kote mi dɔyayi nima. ⁷ Tine bɔ kata ni ako gbɛ ko'dɔ dɔɲgala ma 'bɛnni ga lijɛ koja nyɔ'dɔ gbɛ tara.

⁸ Bɔ dɔliɲ idɛki Musa ni ti Arona kilende teyi, iya te, "Ilendeke zi ɲere Bɔko'ba kogba nyɔ'dɔ naga nime yaga di roma ti bilaka ma ga. Kina ti mola bilaka 'be ga ɲɔɔ kari tumu roma zi bo Bɔko'ba."

⁹ Musa ileki zi bɔ dɔliɲ, iya te, "Ma ti mi kɛyɔ 'dɔ tititi Bɔko'ba ɔ lende 'bi gbɛ ti turu 'bi ga kpaki ti bilaka 'bi ga. Tine kada mo na koza zö. Nyɔ'dɔ naga nima ti kölu ɲɔɔ pili liwo yaga kola ɲge ɔ ma mi yöpö."

¹⁰ Bɔ dɔliɲ ileki dɔmo, iya te, "Ilende zi Bɔko'ba tilɛndö."

Musa iya te, "Ti mo'dɔ ɲɔɔ tara kɔɔ ame kititi ne kina ni ti kikali ɲɔɔ ɔ ma laka Bɔko'ba 'beri mɔɔ inza kɔɔ ɲere Bɔko'ba ze 'ba Yisarele. ¹¹ Ni, kpe ti turu 'bi ga ti bilaka 'bi ga pili inza ko'jake kinɛ a mɔɔ ɔ nyɔ'dɔ kpe ɲgila ye, tine ɲge ɔ ame ga mɔlo mi yöpö ne."

¹² Kina Musa ni ti Arona kɛnyi ɲɔɔ di yayi. Tine na Musa kari kilende ɲɔɔ zi Bɔko'ba 'dɔ kona nyɔ'dɔ tönɛ ga bo ko'dɛ ɔ bɔ dɔliɲ ne yaga. ¹³ Kina Bɔko'ba ko'dɔ ɲɔɔ kɔɔ ame Musa kititi ne tara. Nyɔ'dɔ tönɛ ga ma kebe rö ti ma kpa liɲ ni ti ma mi nyaka naga ölä ɲɔɔ me yaga. ¹⁴ Kina bilaka koloma ɲɔɔ ɔ tulu dɔmo kɔɔ kurugumu tara kato kogba mi dɔyayi. ¹⁵ Tine ɔɔɔ bɔ dɔliɲ kɔɲɔ nyɔ'dɔ tönɛ ga kölä 'deni tara tine dökɔ'di bo ileki kɛddi ɲɔɔ 'böwu yaga kɔɔ lende tönɛ Bɔko'ba kiya mɔlo zi Musa ne tara.

Duru ɔɔɔ Banya

¹⁶ Nɛre Bɔko'ba iya zi Musa te, "Iya zi Arona kombi pɛri abo tɔɔ komba lupu timo. Kina lupu 'ba mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime pili ti kuyɔ rönɔ ɲɔɔ ɔ duru ɔɔɔ banya."

¹⁷ Musa ni ti Arona o'dɔ kɔɔ a nime te. Arona ombi közi bo tɔɔ komba lupu ti pɛri kina duru ɔɔɔ banya

kɔɔɔ ɲɔɔ setiyi tonyo bilaka kpaki ti yɛri mo ga. Lupu 'ba mi dɔyayi 'ba Ezipeto nima pili ɛnyi kuyɔ rönɔ ɲɔɔ yaga ɔ duru ɔɔɔ banya. ¹⁸ Tine ɔɔɔ bɔ kata ni kako gbɛ kiyɔɔ to'dɔ mo ti dɔɲgala ma 'bɛnni ga tine pele lijɛ ɔ bɔ dɛ. Kina duru ɔɔɔ banya koloma ɲɔɔ ɔ tonyo bilaka kpaki ti yɛri mo ga.

¹⁹ Bɔ kata naga nima ileki kiya zi bɔ dɔliɲ te, "Ako'dɔ 'ba Bɔko'ba na." Tine bɔ dɔliɲ dökɔ'di mo ɛddi ɲɔɔ kuwö ɔ Musa ni dɛ kɔɔ lende tönɛ Bɔko'ba kiya mɔlo zi Musa ne tara.

Kɔɲɔ

²⁰ Kina Bɔko'ba kɛnyi kilende zi Musa, iya te, "ɛnyi mɔlo mi dɔɲɔ kurɛ ɔ bɔ dɔliɲ kɔri mini kiya zi bo te, 'Bɔko'ba iya te, "Ola bilaka ma ga kari 'dɔ lijɛ kumötu ma. ²¹ ɔɔɔ kope köziyɔ dɛ di gönni kola lijɛ kari mɛdi moja kɔɲɔ döyɔ ni kpe ti turu 'bi naga nima ti bilaka 'bi ga pili. Mi liɲ 'be ga 'ba Ezipeto ti koso lo ɔ kɔɲɔ me'de kote dɔyayi. ²² Tine minza mi'di lijɛ kömö Gosene ɔ bi 'ba bilaka ma ga Yisarele 'dɔ kikali ɲɔɔ omba ma ɲere Bɔko'ba mɛdi ɲɔɔ mi dɔyayi nime. ²³ Ti mo'dɔ geli löngö ye ti bilaka ma ga. Kɔɲɔ nime miya ne ɛdi kodowe bi tilɛndö.'"

²⁴ Kina Bɔko'ba koja sɛyɔ 'ba kɔɲɔ ma kinza kiya ɲɔɔ mi dɔyayi 'ba Ezipeto koso kebe mi liɲ 'ba bɔ dɔliɲ mo ti 'ba turu abo ga kɔɲɔ kirasi mi dɔyayi nima ɲɔɔ.

²⁵ Kina bɔ dɔliɲ kidɛki Musa ni ti Arona ɲɔɔ kilende teyi, iya te, "Ari kumuke roma zi Bɔko'ba 'be tɔ nima mi dɔyayi 'ba Ezipeto bine."

²⁶ Tine Musa ileki zi bo, iya te, "Tara inza kako römöyɔ yɛri ame dɛdi dumu ɔ roma zi Bɔko'ba ze ne inza ko'dɔ dökɔ'di bilaka 'bi ga 'ba Ezipeto laka. ɔɔɔ lijɛ kari ko'ja ze dɛdi to'dɔ wa ame ko'dɔ dökɔ'di nni dɛ laka kɔɔ a nime te mɔɔga lijɛ ti ku'du ze ɔmo ti döku kupö ze yaga. ²⁷ To'dɔ mo o'dɔkɔ ɔ dari ɲbö mi zana mökö ɔ ɲɲgere 'ba kada ɔ mota na ɔ dari dumu roma zi ɲere Bɔko'ba ze di yayi kɔɔ ame mo bo kose zize ne tara."

²⁸ Bɔ dɔliɲ iya te, "Ti mi'di ye karike tumu roma zi Bɔko'ba 'be nima yi mökö yayi. Tine kinza karike dɛ kɔɔ. Kina ititi Bɔko'ba ti ɔmo."

²⁹ Musa iya te, "Tari ma di bine na ti mititi ɲere Bɔko'ba göyɔ 'dɔ kɔɲɔ kita'ba yaga tilɛndö di röyɔ gbɛ di ɔ turu 'bi ga ti bilaka 'bi ga pili. Tine kinza kebe kindɛndɛ dɔze dɛ kpe gbɛ ɔ tündɛndɛ kebe 'böwu kota ɔ bilaka ze ga di bi tari tumu roma zi ɲere Bɔko'ba ze."

³⁰ Kina Musa kɛnyi ɲɔɔ di yayi kari kititi Bɔko'ba. ³¹ Kina Bɔko'ba ko'dɔ ɲɔɔ zi bo kɔɔ a ma bo kititi. Kɔɲɔ tönɛ ga ita'ba ɲɔɔ di ɔ bɔ dɔliɲ ni ti turu abo ga ti bilaka abo ga pili. Kinɛ kɔɲɔ ma ɔkɔ 'dɔ ko'ja te, ari kinza kpe. ³² Tine bɔ dɔliɲ ebe kogbɔ dökɔ'di bo 'böwu gbɛ kebe kilagi tola ya naga nima kari.

Tölɛ 'Ba Yɛri

9 Kina Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "Ari kilende zi bɔ dɔliɲ, iya te, 'Nɛre Bɔko'ba 'ba Ebere iya te, "Ola bilaka ma ga kari ɔɔɔ lijɛ kumötu ma. ² ɔɔɔ kö'bö

nduwè tota gönni kope köziyi dè di gönni, ³ ti tigo ma 'ba Bɔko'ba ti mo'de rɔkɔ'ɔ ame ngi rɔ sèyi ma kinza kiya ne dɔ yèri 'ba mi dɔyayi 'bi nime. Rɔkɔ'ɔ nima ti ki-la'ba dɔ kosani 'be ga ti akaca 'be ga ti gamele ti sa ti kamölö gbì ti banya 'be ga. ⁴ Ti mo'dɔ geli mi löngö yèri ma 'ba Yisarele ti ma 'beye 'ba Ezipeto. Yèri 'ba Yisarele ma kɔtɔ mɔtɔ te inza kölè. ⁵ Ma nɛre Bɔko'ba mi'di kada mo 'deni 'dɔ kisaki rōni di mi t̄ilëndö."'''

⁶ Kina mi bi kèzè mo nima yɔ na Bɔko'ba ko'dɔ ngi ko tara. Yèri 'ba Ezipeto pili ölè tine 'ba Yisarele ma kɔtɔ te ölè dè. ⁷ Bɔ dɔliŋɔ oja bilaka kari liŋɔ 'ba Yisarele tonɔɔ lende nima, tine lijè ari ko'ja yèri 'ba Yisarele ma kɔtɔ te kölè dè. Pele tara dōki'di bɔ dɔliŋɔ o'dɔ dè gbì yɔ ma kpiti bo kola ya naga nima kari.

Kurèkurè

⁸ Kina Bɔko'ba kilende zi Musa ni ti Arona iya te, "Un-zòke kòtu ma kèdi kululu rōni kumu rō naga lɔ köziye 'dɔ Musa kulì tɔɔ mi lili di kɔmɔ bɔ dɔliŋɔ te. ⁹ Ti kanyo kɔzɔ lupu tara kote mi dɔyayi 'ba Ezipeto. Kina ti kuyi rōni ngi rɔ kurèkurè ame 'bōŋö mo kunyölö kɔzɔ tɔɔ ne rɔ bilaka lesi kpaki ti yèri mo ga."

¹⁰ Kina lijè kunzö buruku ngi di kɔmɔ pa'do lijè kɔɔ timo kɔmɔ bɔ dɔliŋɔ. Musa uli tɔɔ mi lili kina kurèkurè kebe ngi to'be bilaka lesi kpaki ti yèri mo ga. ¹¹ Bɔ kata mo ga tönè ömö dè kpe nati kɔmɔ Musa rōmōyi kurèkurè naga nima ko'be bilaka 'ba Ezipeto pili ne o'be lijè 'deni gbì. ¹² Tine Bɔko'ba ogbɔ dōki'di bɔ dɔliŋɔ kuwö dɔ Musa ni dè kɔzɔ a tönè Bɔko'ba kiya 'deni zi Musa ne tara.

'Dè'di

¹³ Kina Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "Ènyi mɔlo nɔbɔ kurè dɔ bɔ dɔliŋɔ 'dɔ kiya zi bo te, 'Lende ma nɛre Bɔko'ba 'ba Ebere kiya na kɔzɔ a nime te, "Ni, ola bilaka ma ga kari gɔ lijè kumötu ma. ¹⁴ Dène ame mo tine ti modɔ karama ma kirindì dōyi gbì dɔ turu 'bi naga nima rɔ gɔ bilaka 'bi ga pili ti tigo ma 'dɔ kikali ngi rɔ ma laka bɔtɔ ma kɔzɔ ma te inza mi dɔliŋɔ nime. ¹⁵ Dène ma mèdi mombi közö ra mokɔzɔ ye kpe ti bilaka 'bi naga nima ti rɔkɔ'ɔ ma kinza kiya naga mona ye 'deni 'doyi yaga di mi dɔliŋɔ nime. ¹⁶ Ne mogbɔ yi 'deni tōti gɔ mileme tigo ma ziyi 'dɔ möyi ma kilèbi kote mi dɔyayi nime. ¹⁷ Ne ni èddi kogbɔ rōyi gba dɔ bilaka ma ga ko'dɔkɔ dè tola lijè kari. ¹⁸ T̄ilëndö ngi kabate ti moja 'dè'di ti piwu ma kinza kiya ame ko'dɔ rōni dè mɔlo mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime di bi tisaki mo ne. ¹⁹ Iya 'dɔ ko'de yèri ame ga yaga mi löwu ne ti wa pili ma yaga naga kako rō. Rōmōyi 'dè'di nime èdi ko'be bilaka kpaki ti wa ame ga pili kola yaga ne kölè 'doyi.''''

²⁰ Turu 'ba bɔ dɔliŋɔ mo nima mɔtɔ ga ma rɔ ma koro lende 'ba Bɔko'ba naga ari ngi welo ko'de yèri ti atɔli 'bènni ga ame ga kèdi yaga ne kako rō. ²¹ Tine ya ma kudöli lende 'ba Bɔko'ba naga ola wa ma 'bènni ga ngi yaga.

²² Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Oja köziyi kari m̄tɔɔ 'dɔ 'dè'di ka'di te mi dɔyayi 'ba Ezipeto nime dɔ bilaka lesi mo ga kpaki ti yèri mo ga ti a 'ba mi nyaka ni."

²³ Kina dɔɔ Musa kombi pèri tönè koja tɔɔ tine, na Bɔko'ba koja tɔɔ kèbi ngi ti 'dè'di tɔɔ kunyi kapi ko'be mi yayi. ²⁴ Nere Bɔko'ba oja piwu ma kinza kiya ngi ti 'dè'di ti tɔɔ kapi kunyi kilaka kote bi toko. Ame na rɔ piwu ma kinza kiya ma ko'dɔ rōni mi dɔyayi 'ba Ezipeto. ²⁵ Kote mi dɔyayi 'ba Ezipeto pili 'dè'di nima o'be wa ame ga kola yaga ne ngi 'doyi, bilaka lesi kpaki ti yèri mo ga. Omba nyönyu 'doyi bèri di mi nyaka kurö ngèri me. ²⁶ Gosene ame Yisarele kèdi koloma teyi ne na nɛge kɔtɔ piwu löbu nima kōmō dè teyi.

²⁷ Kina bɔ dɔliŋɔ mo tönè koja laja gɔ Musa ni ti Arona, iya te, "Ame mo tine ma na mo'dɔ lende kënyè 'deni. Lende 'ba Bɔko'ba na rɔ ma laka. Ma mo gbì ze ti bilaka ma ga dölu lende 'deni. ²⁸ Ititi Bɔko'ba gɔze. Tɔɔ kapi ti 'dè'di löbu nime dɔ'be ze 'deni. Miya 'deni ngi mèdi mi'di ye karike. Olomake dè kpe bine."

²⁹ Musa iya te, "Dɔɔ mèdi mɔtɔ 'deni yaga kpa reki tine ti mombi közö 'jaa milende zi Bɔko'ba. Kina ti tɔɔ kapi nima ti 'dè'di mo kɔzɔ ngi 'dɔ ni kikali ngi dɔliŋɔ nime a 'ba Bɔko'ba na. ³⁰ Ne rɔ ma laka mikali ngi ni kpe ti turu 'bi ga ereke nɛre Bɔko'ba dè gba."

³¹ Kirilewo ni ti mana 'dè'di nima irasi ngi mi kɔtɔ yaga. Rōmōyi ota mana köyö 'deni tine kirilewo kumōru 'bèni 'deni. ³² Tine tala ni ti dèri na kɔmɔ rōmōyi lijè èdi 'bènni gba kiyöbu.

³³ Musa ènyi di mi liŋɔ 'ba bɔ dɔliŋɔ yayi bo kɔdɔ 'deni yaga kpa reki na bo kombi közi bo ngi tɔɔ kititi Bɔko'ba. Kina tɔɔ kapi tönè ti 'dè'di mo ti tɔɔ ma kèdi ka'di koya ngi wiŋi yaga. ³⁴ Tine dɔɔ bɔ dɔliŋɔ konɔɔ tɔɔ koya 'deni dɔ kinza kpe tara tine, lijè ebe ko'dɔ lende kënyè 'böwu ti turu abo ga lijè kogbɔ dōki'di nni.

³⁵ Dōki'di bo ebe kitigo ngi 'böwu gɔ Yisarele bo kope közi bo dè di gɔmɔ gɔ kari kɔzɔ lende tönè Bɔko'ba kiya 'deni molo zi Musa ne.

Mömi

10 Nere Bɔko'ba ènyi kilende zi Musa iya te, "Ari zi bɔ dɔliŋɔ. Mi'di dōki'di nni lijè ti turu abo naga nima 'deni kèddi 'dɔ mo'dɔ gɔ kotɔ ma naga nime mi löngö lijè ² 'dɔ kiyèti rōni 'jaa zi kole 'be ga gbì zi kole 'ba kole 'be ga ma, ma nɛre Bɔko'ba mileme wa zi Ezipeto mo'dɔ gɔ kotɔ ma mi löngö lijè 'dɔ kikalike ngi ma na rɔ nɛre Bɔko'ba."

³ Kina Musa ni ti Arona kënyi ngi kari zi bɔ dɔliŋɔ kiya te, "Ame na rɔ lende ma nɛre Bɔko'ba 'ba Ebere kiya, 'Ni, ti kö'bö nɔbɔ kinza tileki rōyi bèri zö nyanya ga? Ola bilaka ma ga kari gɔ lijè kumötu ma. ⁴ Dɔɔ kota gönni di bi tari mèdi moja mömi kako mi dɔliŋɔ 'bi nime t̄ilëndö. ⁵ Ti mömi kora dɔyayi miyöwö kinè yayi kindä dè. Ti lijè kitene kɔzɔ wa ame ga kɔmɔ di kpa 'dè'di tönè ti ngèri ma kunzi mi nyaka 'be ga 'doyi yaga. ⁶ Mömi ti koso lɔ mi rō 'bi ti rō 'ba turu 'bi naga nime rɔ gɔ rō 'ba bilaka 'bi ga 'ba Ezipeto pili. Wa ame mɔlo 'bu yi ni ti 'bu yi löbu ga ko'ja dè ti ko'ja mi kada ma

tɔne." Kina Musa kënyī ngī di ngila bɔ dɔlɔŋ yayi kari abo.

⁷Ya ma mī turu 'ba bɔ dɔlɔŋ mo nima ënyī kilende zi bo iya te, "Bɔ nima 'dɔ bo kō'bō togba dɔ bilaka nduwē tara n̄bō nyanya ga? I'di lījē kari tumōtu n̄ere Bɔko'ba 'bënnī nima. Dɔyayi 'ba Ezipeto nime kirasi rōnī 'deni ne ikali dē gba?"

⁸Kina ko'de Musa ni ti Arona 'böwu kileki kako zi bɔ dɔlɔŋ. Na bo kiya zinnī te, "Ari kumōtuke n̄ere Bɔko'ba 'be nima." Tine bo ileki kiya te, "I'di mititi ye titi, yē ga na kēdī kari?"

⁹Musa iya te, "Dēdī dɔɔ 'doyi ti bɔ bɔyi ze ga ti bulōbu kpaki ti yɔbi mo ga ti yītōtī pili ti yēri ze ga rōmōyī 'dɔ dari do'dɔ karama zi n̄ere Bɔko'ba."

¹⁰Bɔ dɔlɔŋ iya te, "Ee, ti mulōmu ziye ti mōyī Bɔko'ba, minza mola ye karike ti 'ja 'be ga ti bɔ bɔyi 'be ga. Mikali 'deni ēddī ko'dɔke tēnyī mōkō to'dɔ ya. ¹¹Dɔ ko'dɔkɔke, bɔtɔni na n̄ge ti kari tumōtu n̄ere Bɔko'ba."

Lende nime na lījē koga Musa ni ti Arona ngī timo yaga di kɔmɔ bɔ dɔlɔŋ. ¹²Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Ombi kōziyī tɔɔ dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto 'dɔ mōmī kokpayi rōnī mī dɔyayi 'bënnī nima 'dɔ kitene kɔɔ wa ame ga kɔmɔ di kpa 'dē'dī a ma kunzī naga nima me 'doyi yaga."

¹³Musa ombi kōzi bo yɔ na Bɔko'ba ki'di lili ma kembe ngī kebe tome di yībī kako mī dɔyayi kote kada nima kpaki ti korɔndɔ mo. Mī dɔn̄ɔ mo tine lili nima o'de mōmī 'deni ngī rɔ ma kënyē. ¹⁴Ako ngī rɔ dɔtumumu ma konzi rɔ tindī koso lɔ mī dɔyayi nima. Ame na rɔ dɔtumumu 'ba mōmī ame bɔtɔ ko'ja dē mɔlo kina inza ko'ja gbī kpe di gɔ ame. ¹⁵Ora dɔ yayi ngī mī kɔtɔ kiyōlu kinē yayi yaga. Kina lījē kitene kɔɔ wa ame ga kɔmɔ di kpa 'dē'dī ne ngī 'doyi yaga kpaki ti dōnggērī ma kana ni. Kinē a mɔtɔ rɔ ma kunzī rɔ ma kal'ji te kari kinda dē kpe ma kɔtɔ te mī dɔyayi 'ba Ezipeto.

¹⁶Kina bɔ dɔlɔŋ kīrēngē ngī welo kīdēkī Musa ni ti Arona kiya teyi te, "Mirasi lende 'deni kënyē zi n̄ere Bɔko'ba 'be gbī ziye. ¹⁷Ne olake ma gɔ lende kënyē ma ame mī kɔtɔ 'böwu. Ititike n̄ere Bɔko'ba 'be gɔma 'dɔ bo kombi gɔmɔ löbu kīrindī nime yaga di dɔma."

¹⁸Musa ni ënyī di ngila bɔ dɔlɔŋ yayi na lījē kititi Bɔko'ba. ¹⁹Kina Bɔko'ba ki'di lili tōnē ngī kuyī tome 'bato rɔ ma kembe kako di dɔ tɔɔ. Kina kome mōmī tōnē ga ngī kote kona koto kari mī mini löbu kola mī dɔyayi 'ba Ezipeto ngī nati rɔ ma sari kinē mōmī ma kɔtɔ te kinda dē kpe. ²⁰Tine Bɔko'ba i'di dōkī'dī bɔ dɔlɔŋ kō'bō rɔ ma kēddī ko'dɔkɔ dē tope kōzi bo di gɔ Yisarele 'dɔ kari.

Mandölu

²¹Kina Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "Oja kōziyī mītɔɔ 'dɔ mandölu kako mī dɔyayi 'ba Ezipeto nime rɔ mandölu ame komomo te kikali ngī te."

²²Musa ombi kōzi bo tɔɔ na mandölu ma kinza kiya kutu'bō dɔyayi 'ba Ezipeto ngī n̄bō tō'dō mo dɔ mota. ²³Bɔtɔ ko'ja kinē lēpī nī dē ala koja ndiyī mbowa kari bi mɔtɔ n̄bō tō'dō mo dɔ mota. Tine bi ame Yisarele kēdī teyi ne le rɔ ma kɔɔ.

²⁴Kina bɔ dɔlɔŋ kīdēkī Musa kilende teyi iya te, "Arike pili ti 'ja 'be ga ti bɔ bɔyi 'be ga tumōtu Bɔko'ba. Tine yēri 'be ga pili rɔ gɔmo olake kileke bine."

²⁵Musa ileki dɔmo iya te, "Ola ze dogba yēri tize gɔ dari dōŋma rɔ akumu zi Bɔko'ba ze. ²⁶Yēri ze ga pili rɔ gɔmo kari tize ma kɔtɔ mɔtɔ kileke dē bine. Rōmōyī mɔtɔ mo ga na dēdī dari dumōtu n̄ere Bɔko'ba ze timo. Tine dɔɔ dari dōmō 'deni yayi tine, na 'jaa dēdī dikali ma yala ga na gɔ dumōtu n̄ere Bɔko'ba timo."

²⁷Tine Bɔko'ba i'di dōkī'dī bɔ dɔlɔŋ ngī kō'bō rɔ ma kēddī ko'dɔkɔ dē tola Yisarele kari. ²⁸Bo ënyī kiya zi Musa te, "Ënyī yaga di kɔmɔ ma bine. Kinē yī nima kinza ki'di mo'ja dē kpe kɔmɔ ma. Mī kada mo tɔ nima kēddī ko'ja kɔmɔ ma tölē 'bī na 'deni."

²⁹Musa iya te, "N̄gī kɔɔ lende kiya 'bī, minza mako kpe kōmōyī bine."

Rɔ Kilenjo 'Ba Yisarele

11 N̄ere Bɔko'ba iya 'deni zi Musa te, "Mēdī moja gɔmɔ n̄ge mī kɔtɔ nati dɔ bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima lījē ti bilaka abo ga. Di pötö mo na ti bo kola ye ngī karike. Bo ti koga ye yaga di bine n̄buru mī kɔtɔ. ²Ari kiya zi Yisarele, bɔtɔni mo ga kpaki ti 'ja kokpasi wa ma kilenjo di mī sītērī ni ti yamo ma kōbōkōbō naga di zi pɔri 'bënnī ga."

³Bɔko'ba i'di dōkī'dī Ezipeto pili ngī rɔ ma kōŋmi rɔ Yisarele. Turu 'ba Ezipeto ti bilaka ma sari mo ga pili on̄gɔ Musa ngī rɔ a löbu.

⁴Kina Musa kiya zi bɔ dɔlɔŋ te, "Ame na rɔ lende kiya 'ba n̄ere Bɔko'ba, bo iya te, 'Mī zana korɔndɔ 'deni ti milaki kote mī Ezipeto toko. ⁵Kole dɔndende pili ma mī Ezipeto ti kōlē yaga kisaki di dɔ kole dɔndende 'bī 'ba bɔ dɔlɔŋ ame 'dɔ kinda'ba kītī 'ba bɔ dɔlɔŋ ne n̄bō kōmō dɔ kole dɔndende 'ba atɔli bɔ lisa ame kēdī kuwu ndōwu 'bēnī ti kōzīnī ne gbī ti dɔndende kole 'ba yēri ni pili. ⁶Birɔ ti kuwu ma kinza kiya ti kogba mī Ezipeto, kuwu ame kinza te mɔlo di bi tisaki mo kina mɔtɔ kinza kpe gbī te ne. ⁷Tine ma mī lōngō Yisarele bī pele inza kugbō ala lījē ti yēri 'bënnī ga kudu. Kina ti kikalike ngī omba ma n̄ere Bɔko'ba mo'dɔ geli löbu 'deni mī lōngō Ezipeto di rɔ Yisarele."

⁸Musa ileki gbī kiya te, "Turu 'be naga nima pili ti kako kolɔdɔ bēri kɔmɔ ma kiya te, 'Arike ti bɔtɔ 'bī ame pili kōsō gōyī ne.' Kina ti mënyī mari ngī."

Lende nima ata 'deni ngī dōkī'dī Musa sowa na bo kënyī ngī di yayi kari abo. ⁹Bɔko'ba iya 'deni mɔlo zi Musa te, "Bɔ dɔlɔŋ nima ti kō'bō tilagi lende 'bī tara 'dɔ mo'dɔ gɔ kɔtɔ ma mī konzi mī dɔyayi 'ba Ezipeto."

¹⁰Musa ni ti Arona o'dɔ gɔ kɔtɔ naga nime pili kɔmɔ bɔ dɔlɔŋ, tine Bɔko'ba i'di dōkī'dī bo kō'bō rɔ ma kēddī. Bo o'dɔkɔ dē tope kōzi bo di gɔ Yisarele kola kari yaga di mī dɔyayi abo.

Pasaka

12 Bɔko'ba ose zi Musa ni ti Arona di Ezipeto yayi iya te, ²"Nyepē nime na 'dɔ kēdī rɔ nyepē ma dɔndende mī kɔmɔ kɔɔ ziye. ³Ari kiyake ndose nime zi

Yisarele pili. Mĩ tò'dò dɔ 'butè 'ba nyepè nime nĩ mɔɔ ogba kamölò 'bɔ'bi ala banya ziye dɔ kulumutu 'bĩ.

⁴ Ne dɔɔ kiya te konzike dè di kpa kulumutu 'be odɔ'kɔke rɔye ti ya ma ngɔsi ngila ye naga nima. Ame dɔɔ kongɔke dɔ 'bö mo koriya 'deni laka ziye 'dɔ konyoke yèrĩ nima pili kɔ'kɔ ye ne. ⁵ Yèrĩ ma 'dɔ kongɔke mo ga rɔ ma kɔmɔ kɔ mo 'deni kɔɔ naga rɔ mo piyɔpiyɔ kinza a mɔɔ mɔ. Tine 'dɔ kèdĩ nge rɔ banya ti kamölò. ⁶ Ongɔke gɔmo laka nɔbö kòmò mĩ tò'dò dɔ 'butè dɔmosowɔ mo. Kina gɔ Yisarele pili kumu dɔɔ kada kòsò 'deni kɔkɔ bèrĩ nima. ⁷ Tine gɔ lijè kogba roma mo kosa gɔ kpadòrĩ ti lè'bèrè 'bènnĩ ga ame lijè kèdĩ konyo yida nima yĩmo ne.

⁸ Mĩ korɔndɔ mo nima lijè konyo yida nima rɔ ma kilanɔma ti akanɔga gɔmo ti manɔgɔlɔ'bɔ ame kinza lanɔga gɔmo ne. ⁹ Kinza bɔɔ mɔɔ konyo yida nima dè rɔ ma kídídĩ ala ku'dĩ rɔ tu'dĩ ti tɔɔ gɔmo. Tine onɔma nge rɔ tonɔma dɔ pa'do, dɔmo ga ti kolɔnɔ mo ga pili ti a 'ba yĩmo kɔnɔma rɔ tonɔma. ¹⁰ Kinza kola kɔɔ mo dè bi kèzè dɔmo. Dɔɔ kɔɔ mo kola gba omɔ pa'do dɔmo kilanɔma kulòtò yaga. ¹¹ Dɔɔ kèdĩ konyoke 'deni nima mɔɔ nĩ ti bɔnɔgɔ 'bĩ ga ndò røyĩ kusu a ndiyĩ ga 'deni pèrĩ 'bĩ kòziyĩ. Kina 'dɔ konyoke welowelo. Karama ma kídèkĩ rɔ Pasaka 'ba toro ma, ma nɔre Bɔko'ba timo na.

¹² Mĩ korɔndɔ kɔɔ mo nima mèdĩ milaki kebe mĩ Ezipeto pili tupò kole dɔndende 'bènnĩ ga ti 'ba bilaka lesi kpaki ti 'ba yèrĩ mo ga. Kina ti modɔ karama dɔ akoro 'bènnĩ 'ba Ezipeto naga nima pili rɔ gɔmo. Ma na rɔ nɔre Bɔko'ba. ¹³ Roma nima na ti kèdĩ rɔ akileme zò tikali rò 'be ga timo. Dɔɔ mo'ja roma yɔ na ti miteli ngĩ nduwè dɔgba. Gomɔ kényè nime mèdĩ modɔ dɔ Ezipeto ne inza kosa rɔye.

¹⁴ Ame na ti kèdĩ rɔ kada ma löbu ziye toro mo nduwè kala gɔ kole 'be ga ma kɔwɔ yayi ko'dɔke karama mo nduwè rɔ nɔburunɔburu zò ma nɔre Bɔko'ba. ¹⁵ Mĩ tò'dò dɔ modɔmoriyò nima onyoke nge rɔ manɔgɔlɔ'bɔ ame kinza lanɔga gɔmo ne. Mĩ dɔndende 'ba kada mo nima otɔɔke lanɔga pili yaga di mĩ rò 'be ga. Bɔɔ ame konyo a ma ti lanɔga gɔmo mĩ tò'dò dɔ modɔmoriyò nime koga yaga di mĩ löngö Yisarele bo kèdĩ rɔ bɔ löwö. ¹⁶ Mĩ dɔndende 'ba kada mo nima akoke pili mĩ mötu ma löbu kina gbĩ mĩ tò'dò dɔ modɔmoriyò mo. Mĩ kada dɔ riyò naga nime kinza ko'dɔke a mɔɔ rɔ ndɔbɔ dè, tine nge rɔ ndɔbɔ 'ba akonyo 'ba kpeye.

¹⁷ O'dɔke karama nime kèdĩ konyo manɔgɔlɔ'bɔ mo kinza lanɔga gɔmo ne nduwè römöyĩ bo na rɔ kada ame moja dɔ kupò ye yaga di mĩ Ezipeto yĩmo. O'dɔke karama nime nduwè kala zi dɔ kupò ye ga ma kɔwɔ yayi nɔbö rɔ nɔburunɔburu. ¹⁸ Mĩ dɔndende 'ba nyepè mo nima onyoke nge rɔ manɔgɔlɔ'bɔ ma kinza lanɔga gɔmo, kisaki di mĩ tò'dò dɔ 'butè dɔmosowɔ nɔbö kòmò mĩ tò'dò dɔ 'butè riyò dɔkɔɔ mo. ¹⁹ Dɔ modɔmoriyò nime pili a mɔɔ rɔ lanɔga kudò dè mĩ rò 'be ga. Bɔɔ mɔɔ ame konyo a ma ti lanɔga gɔmo di miye ala rɔ bɔ loma 'be koga ngĩ yaga di mĩ kupò Yisarele nɔburu rɔ bɔ löwö. ²⁰ Dɔɔ kèdĩ koloma pele nɔbö rɔ ma kɔwɔ bitɔ tɔ ne, a ma ti lanɔga gɔmo kinza konyo dè."

Karama 'Ba Pasaka

²¹ Kina Musa kotɔɔ dɔ löbu 'ba Yisarele ngĩ pili kiya teyi te, "Nĩ mɔɔ ari kongɔ kole yèrĩ ziye kpa kulumutu 'bĩ 'dɔ kumuke karama 'ba Pasaka. ²² O'dɔ roma mo mĩ lebe. Ogba kuyu kusu yĩmo 'dɔ kosa roma nima kpadòrĩ 'bĩ ti rɔ lè'bèrè mo ga. Kina kinza bɔɔ mɔɔ kɔɔ dè yaga mĩ korɔndɔ mo nima nɔbö bi kèzè titi. ²³ Römöyĩ dɔɔ nɔre Bɔko'ba kèdĩ kozi tupò kole dɔndende 'ba Ezipeto, bo ko'ja roma kpadòrĩ 'be ga yɔ na bo ti kiteli ngĩ dɔgba. Bo inza ki'di malayika 'ba tölè nima kpe kɔɔ rò 'be ga kupò ye.

²⁴ Kö'du ki'di nime ziye toro mo nduwè kala gɔ kupò ye ga rɔ nɔburunɔburu. ²⁵ Kina dɔɔ kiya te kari kòmòke 'deni mĩ dɔyayi ame bo Bɔko'ba kulömu ti'di mo ziye ne, o'dɔke lende koro nime. ²⁶ Kina dɔɔ kole 'be ga kititi ye kiya te, 'Lende 'ba wa'di na?' ²⁷ iyètike zinnĩ te, 'Lende 'ba toro nɔre Bɔko'ba na. Römöyĩ mĩ kada nima bo kote dɔ kole dɔndende 'ba Ezipeto ne bo onye ze kiteli di dɔze."

Kina Yisarele naga nima kolɔɔ ngĩ bèrĩ kilèlu Bɔko'ba. ²⁸ Kina lijè kari ko'dɔ wa nima Bɔko'ba kose zi Musa ni ti Arona ne ngĩ.

Tölè 'Ba Kole Dɔndende

²⁹ Mĩ zana korɔndɔ mo nima na Bɔko'ba kote dɔ kole dɔndende 'ba Ezipeto ngĩ pili yaga kisaki di dɔ kole 'ba bɔ dɔlɔnɔ ame mo ngĩ ko gɔ na kinda'ba kitĩ di pötò 'bu bo ne nɔbö kòmò dɔ kole 'ba ya ma kudödu 'deni ku'du mĩ maboso naga ti kole 'ba yèrĩ 'bènnĩ ga pili. ³⁰ Kina bɔ dɔlɔnɔ ni ti turu abo ga ti bilaka 'ba mĩ Ezipeto pili kindinɔ ngĩ mĩ korɔndɔ mo nima kuwu kudu ngĩ kogba mĩ Ezipeto pili. Römöyĩ linɔ ma kɔɔ te ileke dè kinza tòku teyi.

³¹ Mĩ korɔndɔ mo nima na bɔ dɔlɔnɔ kídèkĩ Musa ni ti Arona ngĩ kilende teyi iya te, "Ènyĩ ti Yisarele 'bĩ naga nima yaga di mĩ dɔyayi ma nime kari kumötuke Bɔko'ba 'be nima kɔɔ ame kiteri ne. ³² Ogbake yèrĩ 'be ga pili tiye karike timo. Tine ititi Bɔko'ba ko'dɔ yèyĩ zò."

³³ Ezipeto ututu ngĩ kpa bĩci ya naga nima 'dɔ kényĩ welo kɔɔ yaga di mĩ dɔyayi 'bènnĩ. Lijè iya te, "Arike, kinza dölè kote."

³⁴ Kina Yisarele ngĩ göligöli, mɔɔ otope lagini 'bĩ ame kɔɔ lanɔga dè gba gɔmo ne ngĩ mĩ kole sele kudödu mĩ bɔnɔgɔ kukölò dɔkɔnɔ yĩ. ³⁵ Yisarele o'dɔ 'deni kɔɔ ma tönè Musa kiya zinnĩ ne kídèkĩ yamo ma kóbököbö ti sitèrĩ ni ti bɔnɔgɔ di zi Ezipeto naga nima. ³⁶ Bɔko'ba i'di mĩ bilaka naga nima ngĩ kèdĩ rɔ ma kɔnɔma rɔ Yisarele. Kina ki'di wa ame ga lijè kídèkĩ ne ngĩ pili zinnĩ. A nime na 'dɔ ki'di Yisarele kombi wa 'ba mɔrĩ 'ba mĩ dɔyayi 'ba Ezipeto ngĩ kari timo ne.

Tènyĩ 'Ba Yisarele

³⁷ Yisarele ènyĩ ngĩ dɔmo ti ndinnĩ di Ramese tari Suköta. Bɔɔnɔ 'beri rɔ dönnĩ èdĩ kɔɔ kuluku kpa mota bi sowɔ kɔɔ dɔmo kuluku kpa riyò bi 'butè sowɔ (600,000) kola 'ja ni ma ti kole titi kitètè dè yĩmo. ³⁸ Bi-

laka ma konzi mɔɔ ga ame kinza ɔ kupö Yisarele ne ti yëri ma konzi kɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ɔɔ ngi kɔɔ tinni. ³⁹ Lagini kinza lanɔa gɔmo tönë ga na lijë koloma ɔ to'ba mo ɔ maŋgol'ba römöyï toga lijë di Ezipeto yayi nima ömö ngi tugu'du kinza ma lijë kileŋo rönni togba akonyo ma laka zinni.

⁴⁰ Loma 'ba Yisarele mi Ezipeto yayi nima nɔbö kɔmɔ kɔ kuluku modɔmota kɔɔ dɔmɔ 'butë mota (430).

⁴¹ Di pötö kɔmɔ kɔ nime kote rönï 'deni mi kada mo nima na bilaka 'ba Bɔko'ba kënyï ngi dɔmo di Ezipeto ɔ dɔtumu gɔ kpa gɔli mo ga. ⁴² Korɔndɔ nima na ɔ ame Bɔko'ba koda lijë yïmo koja yaga di Ezipeto. Kina kulömu korɔndɔ nima ngi nɔburu zi Yisarele ɔ korɔndɔ 'ba bi koda.

Kö'du Ki'di 'Ba Pasaka

⁴³ Njere Bɔko'ba iya zi Musa ni ti Arona te, "Kö'du ki'di 'ba karama 'ba Pasaka nime na kɔɔ a nime te. Bilaka ame ga ɔ ɔ löwö ne konyo akonyo mo dë. ⁴⁴ Tine atɔli ame ga ɔɔ kpe na kugöke e'be 'deni ne ti konyo ɔɔ kilele bo 'deni. ⁴⁵ Bilaka ame kako ɔ nɔba ala mi ndɔbɔ ne konyo dë.

⁴⁶ Akonyo mo konyo aa mi rö mo ame ku'di yïmo ne kombi dë kari timo yaga bi mɔɔ. Yida mo ɔ nima kinza kodowe mi kiliŋba mo ma kɔɔ te dë. ⁴⁷ Kupö Yisarele pili ɔ gɔmo ko'dɔ karama nime. ⁴⁸ Tine bilaka ame kilele dë gba ne konyo akonyo mo dë. ɔɔ ɔ löwö ma koloma 'deni mi löŋgö ye naga nima kiteri to'dɔ karama nime, ileleke bɔɔni mo ga titi dɔgba yaga gɔ lijë këdi yaga ɔ kupö Yisarele gɔ lijë kako ti tonyo karama 'ba Pasaka. ⁴⁹ Lende nime ziye kupö Yisarele kpaki ti ɔ löwö ma koloma 'deni mi löŋgö ye naga."

⁵⁰ Yisarele pili ɔ gɔmo uwö dɔ lende ame ga pili Bɔko'ba kose zi Musa ni ti Arona ne ngi koro ko'dɔ ko tara. ⁵¹ Mi kada nima na Bɔko'ba ko'de Yisarele ngi yaga di mi Ezipeto ɔ dɔtumu gɔ kpa gɔli mo ga.

Kole Bɔɔni Ma ɔ Dɔndende

13 Njere Bɔko'ba iya zi Musa te, ² "Kole dɔndende ame ga ɔ bɔɔni ne pili kulömu zö. Kole dɔ tapi 'ba Yisarele pili ama ga na, di mi bilaka lesi kpaki ti yëri mo ga."

³ Kina Musa kilende zi bilaka 'ba Yisarele iya te, "Kada 'ba tɔɔ di mi Ezipeto di mi loma ɔ atɔli nime ziye ti'di mo këdi nɔburu dɔye. Römöyï Bɔko'ba na koja ye di yïmo ti tigɔ dɔ kiteli abo. Wa ame ti lanɔa gɔmo ne kinza konyoke dë mi kada mo nima. ⁴ Tɔne mi nyepe ma dɔgba nime kidëki möyï mo ɔ Abibi ne tËnyï 'be na 'deni. ⁵ Bɔko'ba ti koto ye mi yayi 'ba Kanana ni ti Ete ti Amora ti Iwa ti Yebusa yayi ma tönë bo kulömu 'deni mɔɔ ti'di mo zi 'bu ye löbu ga 'dɔ ti'di mo ziye ne, yayi ma laka ame tagi ni ti wi sa kambi di teyi kɔɔ sëgë ne. ɔɔ bo koto ye 'deni yayi ziye to'dɔ karama nime mi nyepe mo nima. ⁶ Mi tö'dö dɔ modɔmoriyö mo naga nima onyoke nge ɔ maŋgol'ba ame kinza lanɔa gɔmo ne. Mi kada ame mo 'deni ɔ dɔ modɔmoriyö mo

na 'dɔ ko'dɔke karama mo zi Bɔko'ba. ⁷ Mi tö'dö dɔ modɔmoriyö mo nima onyoke nge ɔ wa ma sari kinza lanɔa gɔmo naga. Wa ame ga ti lanɔa gɔmo ne kinë mo kinda dë mi rö 'be ga ala mi dɔyayi 'be. ⁸ Mi kada mo nima iyake zi kole 'be ga te, 'Mo'dɔ a nime te gɔ wa ma njere Bɔko'ba ko'dɔ zö gɔ tɔɔ ma yaga di mi Ezipeto.' ⁹ Lende koro nime i'dike këdi dɔye kɔɔ mbero ame kore dōyï ala köziyï kö'bö kinza kölu dë ne tara. 'Dɔ kö'du ki'di abo kö'bö nɔburu dɔ kpëye. Römöyï njere Bɔko'ba na koja ye yaga di mi Ezipeto ti tigɔ dɔ kiteli abo. ¹⁰ Karama nime ziye nduwë to'dɔ mo ɔ kɔmɔ kɔ mi kada mo ame Bɔko'ba koza 'deni.

¹¹ Di pötö ma Bɔko'ba ko'de ye 'deni mi dɔyayi 'ba Kanana ki'di ziye kɔɔ ame bo kulömu 'deni ziye ti 'bu ye löbu ga ne, ¹² ziye ti'di kole dɔ tapi pili ame ga ɔ bɔɔni ne zi bo. Dɔ tapi 'ba yëri 'be ga ame ga ɔ bɔɔni ne gbï pili ɔ abo 'ba Bɔko'ba. ¹³ Dɔ tapi 'ba akaca ziyï tutë gɔmo ti kole kamölö. Ne ɔɔ kutë gɔmo dë upö yaga. Kole ma dɔndende 'be ga gbï tara tutë gɔmo ɔ tutë.

¹⁴ Tine kɔɔ kada mɔɔ yayi ɔɔ kole 'be ga kititi ye, kiya te, 'Wa'di mo ga na tara?' Iyake te, 'Njere Bɔko'ba na ko'de ze dɔɔ yaga di mi Ezipeto ti tigɔ dɔ kiteli abo di mi loma ɔ atɔli. ¹⁵ Mi kada nima ɔ dɔliŋ 'ba Ezipeto kota gze tögë kinza dari dë ne na njere Bɔko'ba kupö kole dɔndende ngi 'doyi yaga di mi Ezipeto, 'ba bilaka lesi kpaki ti 'ba yëri mo ga. Gɔ kö'du mo na me 'dɔ ki'di këdi dumu kole dɔndende 'ba wa pili zi bo njere Bɔko'ba ɔ roma ne. Tine ma ɔ bilaka lesi mo ga dutë gɔmo yaga.'

¹⁶ Kina 'dɔ kö'bö kɔɔ mbero köziye ala kpa dɔye naga tara ame lende mo kudölu dë ne, Bɔko'ba na koja ze yaga di mi Ezipeto ti tigɔ dɔ kiteli abo."

Pɔli Pa'do

¹⁷ Mi kada mo nima ɔ dɔliŋ 'ba Ezipeto kope közi bo di gɔ Yisarele kola kari ne, Bɔko'ba oto lijë dë kudö kebe gɔ kari ma ngɔsi ame kebe mi dɔyayi 'ba Pilisitiya ne. Römöyï Bɔko'ba iya te, "ɔɔ ya naga nime kari kɔŋgɔ ya kënyë 'deni tinni lijë ti kënyï kebe 'böwu kuyi dönni kileki Ezipeto."

¹⁸ Kina Bɔko'ba koto lijë ngi koga tinni za te ɔ mi mökö kari kpa Yöpö Kasi. Yisarele mi tËnyï 'bënni di Ezipeto lijë ndö ti jama 'ba közinni ga.

¹⁹ Musa i'di kombi kiliŋba Yesepa teyi römöyï Yesepa i'di bilaka 'bënni ga 'deni kulömu rönni mɔɔ gɔ lijë kombi kiliŋba bo kileki timo. Bo iya zinni te, "ɔ ma laka njere Bɔko'ba ti kako kokonyi ye. Kina gɔ kombike kiliŋba ma di mi dɔyayi nime karike timo."

²⁰ TËnyï 'bënni di Suköta lijë ari koga taya Etama ngɔsi dɔ kpa mökö. ²¹ ɔ mi kada Bɔko'ba ösö dɔgba zinni ɔ pɔli kakpa tokɔkɔ lijë mi liŋgere nima. Tine ma ɔ mi korɔndɔ bo ösö dɔgba zinni ɔ pa'do ma kakpa toyi bi zinni. O'dɔ tara zinni römöyï gɔ lijë kiliŋgere kote kada kpaki ti korɔndɔ mo gɔmo. ²² Pɔli kakpa ɔ mi kada ti pa'do mo ma ɔ mi korɔndɔ nima oloma ngi nduwë kö'bö nɔburu dɔgba kömönni.

Tumu Dɔ Yöpo Kasi

14 Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, ² "Iya zi Yisarele kileki koga taya ngɔsi ngila Pirota mi löngö Mighedola ni ma ti Yöpo Kasi. Lijë koga taya 'bënni yayi rɔ ma koriya ti Bala Zepona. ³ Römöyö bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto ti komeri kiya te, 'Yisarele tönë ga ëdi kilikö dönni 'deni konyɔpi rönni bina yayi lida ukpë kpënni 'deni.' ⁴ Kina ti mi'di mi bɔ dɔlɔŋ nima këddi bo ki'di koga gɔye. Tine ma na ti mo'do a löbu zi bo ti bɔ ya abo naga nima. Kina ti lijë Ezipeto kikali ngi ma na rɔ nɔre Bɔko'ba." Kina Yisarele ko'do ngi kɔzɔ a nime te.

⁵ Tine ɔɔɔ kari kiya zi bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto mo nima kiya te Yisarele iriŋa 'deni tine na lijë ti turu abo ga kuyi meri mɔɔ ngi. Lijë iya te, "Wa'di ga na me do'dɔke te dolake Yisarele naga nime kari? Yë ga na ti ko'do ndɔɔ zize?"

⁶ Kina bo kiyija aribiya 'ba ya ngi ndö bo kogba bɔ ya abo ga ti bo. ⁷ Bo igeli rɔ aribiya ma laka naga kuluku 'butë dɔmoriyö (600) gbɔ ti aribiya mɔɔ ga 'ba Ezipeto ti bɔ këlu pili dɔmo. ⁸ Bɔko'ba i'di mi bo këddi kebe to-ga gɔ Yisarele ko'ja ya naga nima këdi kari ë'bënni 'deni yaga rɔ dɔ mɔri. ⁹ Bɔ kanya 'ba Ezipeto naga nima ma dɔ aribiya ti ma dɔ kosani gbɔ ti bɔ kanya ma ti ndönni mo ga ari kota gɔ Yisarele ko'ja lijë koga taya 'deni Pirota kɔɔ Bala Zepona ngɔsi kpa yöpo yayi.

¹⁰ Tine ɔɔɔ bɔ dɔlɔŋ ni kömö 'deni ngɔsi yayi tine na Yisarele ko'ja lijë ngi këdi rɔ tozi gönni. Kina tikere kin-da'ba Yisarele ngi kebe tudu zi Bɔko'ba. ¹¹ Lijë iya zi Musa te, "Dögö na kinza mi dɔyayi 'ba Ezipeto na me ko'de ze tölë yi mökö bine? Gɔ wa'di na ko'do lende nime te zize ko'de ze bine di Ezipeto? ¹² Diya dë du tönë mɔlo ziyi diya te ola ze do'do ndɔɔ ka zi Ezipeto? To'do ndɔɔ zinni ti ame 'do dölë mökö bine ne, ma yala na laka?"

¹³ Musa iya zinni te, "Kinza kereke dë. Ogbɔke dök'i'di ye. Ti konyɔke tɔne ma Bɔko'ba këdi kɔɔ ye. Ezipeto naga nima inza ko'jake kinë mo kpe. ¹⁴ Bɔko'ba na këdi ko'do ya tinni gɔye. 'Beye ogbɔke le rɔ dök'i'di ye."

¹⁵ Tine na Bɔko'ba kileki zi Musa iya te, "Ëddi kuduke zö gɔ wa'di? Iya zi Yisarele lijë kari nduwë dɔgba.

¹⁶ Ombi përi nima köziyi ne tɔɔ koja kari dɔ yöpo nima 'do mini koza miñi yaga riyö gɔ Yisarele kumu kebe mi dɔyayi ma këlë. ¹⁷ Mëdi mogbɔ dök'i'di Ezipeto naga nima gɔ lijë kozi nduwë gɔye. Kina ti mileme tigo 'ba aka'da ma ti bɔ dɔlɔŋ ni ti bɔ kanya abo naga nima bo kona ti bo ne kpaki ti kosani mo ga. ¹⁸ Kina ti lijë Ezipeto kikali ngi ma na rɔ nɔre Bɔko'ba ɔɔɔ kiya te mileme tigo ma 'deni ngi zinni ti bɔ dɔlɔŋ 'bënni mo kpaki ti aribiya 'ba ya abo naga nima ti worota ma dɔ kosani mo ga."

Yisarele Ti Ezipeto

¹⁹ Kina malayika 'ba Bɔko'ba mo tönë kösö dɔgba kɔɔ Yisarele ne kuyi rönni ngi kileki kebe gönni yi'böwu. Pɔli kakpa mo tönë dɔgba ne ileki ngi gbɔ kebe gönni ²⁰ kuruwö rönni mi löngö lijë ti Ezipeto. Mi

korɔɔɔ nima pili pɔli nima o'do mandölu kapa ma zi Ezipeto tine kiyɔɔ bi zi Yisarele. Kina ki'di ngi tɔɔ bɔ ya mɔɔ kese dë ngɔsi rönni mi korɔɔɔ nima.

²¹ Musa ombi közi bo tɔɔ dɔ yöpo kina mi korɔɔɔ mo nima na Bɔko'ba ki'di lili ma kembe ngi kënyï tome kako di yibi kulöku mini nima tö yaga kola dɔyayi rɔ ma këlë. ²² Mini löbu nima oza miñi ngi riyö Yisarele kumu kebe dɔyayi sari. Kpa mini këdi ngëñi te kapa dɔ gali gbɔ dɔ döri. ²³ Ezipeto tönë ga oga gönni ngi nduwë. Kina kosani 'ba bɔ dɔlɔŋ tönë ga ti aribiya mo ga kpaki ti worota mo ga kɔɔ ngi gɔ Yisarele mi zana mini löbu nima yayi.

²⁴ Mɔlo mi kano bi na Bɔko'ba kuyi kɔɔ bo ngi dɔ bɔ kanya 'ba Ezipeto naga nima di mi pɔli pa'do tönë kilikö dɔmo yaga. ²⁵ Bɔko'ba i'di ndi aribiya 'bënni ga kingi'do dɔ yayi tari koloma yaga zinni rɔ gomɔ.

Ezipeto naga nima iya te, "Dënyike yaga di rɔ Yisarele naga nime Bɔko'ba na këdi ko'do ya 'deni tize gönni."

²⁶ Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Ombi köziyi tɔɔ 'do mini nima kileki kutu'bö rönni dɔ Ezipeto naga nima ti aribiya 'bënni ga kpaki ti worota 'ba dɔ kosani mo naga nima."

²⁷ Kina Musa kombi közi bo ngi tɔɔ dɔ mini nima. Kina ko'ja bi këzë 'deni yaga nima na mini kileki ngi pi'di bi 'bëni ma mɔlo. Ezipeto tönë ga 'deni ngi nziki dɔ miñi nɔre Bɔko'ba ona lijë 'deni pili gɔ mini löbu nima.

²⁸ Mini ɔɔ ngi ko'boli dɔ aribiya 'bënni tönë ga kpaki ti worota mo ga. Ezipeto naga nima kozi gɔ Yisarele nɔbö mi zana mini yayi ne ma kɔɔ mɔɔ mo te ɔɔ dë.

²⁹ Tine Yisarele umu ma 'bënni le kebe mi dɔyayi sari ko'ja mini këdi ngëñi dɔ gali nni gbɔ kapa dɔ döri.

³⁰ Mi kada nima na nɔre Bɔko'ba kɔɔ Yisarele ngi di zi Ezipeto lijë ko'ja ti kömönni te, ma Ezipeto kölë ngi kote dönni mi mini kiyökö 'jaa kebe kpa götö. ³¹ Kina ɔɔɔ Yisarele ko'ja tigo löbu nima nɔre Bɔko'ba ko'do zi Ezipeto ne 'deni tara tine, lijë pili ngi rɔ ma kere Bɔko'ba ki'di dönni gɔmo gbɔ ti Musa bɔ laja abo.

Ngala 'Ba Musa

15 Kina Musa ni ti Yisarele pili koloma ngi rɔ toba ngala nime zi nɔre Bɔko'ba, kiya te, "Ti moba ngala zi Bɔko'ba gɔ aka'da ti tigo dɔ kiteli abo.

Kosani ni ti bɔ dɔmo ga bo ululu 'deni mi mini löbu.

² Bɔko'ba na rɔ tigo ma gbɔ rɔ ngala zö.

Bo ako 'deni bo kɔɔ ma. Bo na rɔ nɔre Bɔko'ba ma. Kina ti milëlu bo.

Nɔre Bɔko'ba 'ba 'bu ma ti moba rɔ löbu dɔ kiteli abo.

³ Bɔko'ba na rɔ bɔ ya.

Möyi bo na rɔ nɔre Bɔko'ba.

⁴ Bo ululu aribiya 'ba bɔ dɔlɔŋ 'deni ti bɔ kanya mo ga gɔ mini löbu.

Bɔ këlu ma lakalaka mo ga ari 'deni ngi pili gɔ mini.

⁵ Mini kalo nima indiyɔ dönni 'deni.

Lijë önzü ngi bicï mini bëri kɔɔ kulugbï döku.

⁶ Yö, nɔre Bɔko'ba, döri yi embe sowa.

Döri yi iyëyi mi bɔ ko'do ya tiyi ga ngi kɔɔkɔɔ.

⁷ Ti tigo dɔ kiteli 'bī na kītīŋī bɔ ŋbōrī 'bī ga 'deni bēri.
Okpekepe kpa ya 'bī 'deni rōnnī kōbō koŋma lījē yaga kɔzɔ wuyō.

⁸ Tawo 'bī i'di mini lōbu ŋgī kɔzɔ kulu dōnī bi kɔzɔ kɔzɔ tēli.

Mī zana mini ma kalo kulōwō tōnē ileki ŋgī kēlē ya-ga.

⁹ Kuruku bɔ ya ze naga nima ōgō iya te,
'Dēdī doga gōnnī dota kpēnnī.

Ti doza mī a 'ba mōri 'bēnnī ga dogba kɔzɔ ma dɔ'dɔzɔ togba mo.

Ti dotɔ mbele ze ga dotɔzɔ ē'bēnnī ga 'doyi.'

¹⁰ Ne oŋgɔ Bɔko'ba, tawo 'bī ma mī kɔzɔ le te na kona Ezipeto ŋgī gɔ mini lōbu.

Lījē ōnzu ŋgī kɔzɔ yamo mī mini lōbu.

¹¹ Bɔko'ba ma yala na kēdī kɔzɔ nī ŋere Bɔko'ba? Nī ma koro rɔ mbēmbē nime.

Yē na ti kɔ'ba to'dɔ gɔ kɔzɔ kɔzɔ 'bēyī?

¹² Ombi kōziyī tɔzɔ

na yayi kindiyɔ bɔ ya ze ga ŋgī.

¹³ Ti akɔ'ɔ 'bī ame lipo mī kɔzɔ ne ti kokɔkɔ bilaka ame ga kutē gɔmo ne ŋgī.

Ti kogbɔ lījē ŋgī ti tigo 'bī koto lījē mī dɔyayi ma laka 'bī.

¹⁴ Laki ti kuwō kina ti rōnnī kilē'dī ŋgī
tikere kindi'ba Pilisitiya ŋgī.

¹⁵ Ŋere 'ba Edome ti kēdī dɔ tikere.

Rɔ kilē'dī ti kindi'ba ŋere 'ba Mowaba.

Bilaka ame ga rɔ Kanana mo ga ne ti kolɔkɔ ŋgī ya-ga.

¹⁶ Tikere ni ti rɔ kilē'dī ti kindi'ba lījē ŋgī.

Ti tigo 'bī lījē ti kɔzɔ ŋgī te kɔzɔ dōku ŋbō bilaka 'bī ga kiteli,

ŋbō bilaka 'bī ga ame kutē gɔmo 'deni ne kiteli lījē.

¹⁷ Kina ti ko'de lījē bilaka 'bī ga kako
koloma dɔ dōku koro 'bī,

gɔ bi ame nī na kilerɔ 'deni rɔ bi 'ba loma 'bī ne.

Bi 'ba mōtu mo kōziyī na kilerɔ.

¹⁸ Rɔ lōbu 'bī 'ba ŋere Bɔko'ba ti kō'bō rɔ ŋburuŋbu-ru."

Ngala 'Ba Miriyama

¹⁹ Mī kada nima ko'ja kosani 'ba Ezipeto ti aribiya mo ga kɔzɔ 'deni mī zana mini lōbu yɔ na Bɔko'ba ki'di mini lōbu kileki ŋgī ko'boli dōnnī. Tine Yisarele umu 'bēnnī 'deni kari kebe mī dɔyayi ma kēlē. ²⁰ Kina Miriyama bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba lēmī 'ba Arona ni kogba kaliseye ŋgī 'ja mɔzɔ ga kulōlī gōnī toba ŋgala tomba kaliseye tusī mo. ²¹ Lɔko oba iya te,
"Oba ŋgala zi Bɔko'ba gɔ aka'da ti tigo dɔ kiteli abo.
Kosani ni ti bɔ dɔmo ga bo ululu 'deni mī mini lōbu."

Mini Kata

²² Kina Musa kokɔkɔ Yisarele ŋgī di kpa Yōpō Kasi yayi lījē kari mī mōkō 'ba Surō. Lījē ilingere ŋbō kada dɔ mota ko'ja a mɔzɔ rɔ mini dē. ²³ Lījē ari kōmō Mara, tine mini mo rɔ ma kata bɔzɔ kɔ'ba tuwē mo dē. Gɔ kō'-

du mo na ma 'dɔ ki'di kīdēkī mōyī mo rɔ Mara ne ama kiya te "Ata". ²⁴ Kina bilaka naga nima kebe ŋgī tilende rɔ Musa, iya te, "Wa'di na gɔ duwē?"

²⁵ Musa udu zi Bɔko'ba na Bɔko'ba kileme ŋgērī mɔzɔ ŋgī zi bo. Bo ogba ŋgērī tōnē ku'du mī mini nima na kēyī ŋgī yaga.

Kina Bɔko'ba ki'di kō'du ki'di ŋgī zi Yisarele toloma gɔmo, bo kiyɔzɔ lījē gbī di yayi. ²⁶ Ŋere Bɔko'ba ose zīnnī te, "ɔɔ kuwōke dɔma laka ma ŋere Bɔko'ba 'be koro ke kō'du ki'di ma ame ga mose ziye ne pili a mɔzɔ rɔ rɔkɔ'ɔ ma tōnē ga mo'de dɔ Ezipeto ne minza modɔ dɔye. Rōmōyī ma na rɔ Bɔko'ba bɔ yēyī 'ba yida rɔye."

²⁷ Di yayi na lījē kēnyī kari Elima bi ma ti daa teyī 'butē dɔmōriyō ŋgērī mbere kuluku kɔzɔ kɔzɔ dɔmo 'butē riyō kɔzɔ kpamo yayi. Kina lījē koga taya 'bēnnī ŋgī yayi ŋgɔsi kpa mini nima.

Mani

16 Mī tō'dō dɔ 'butē dōōmu 'ba nyepe ma mī riyō di pōtō tɔzɔ 'ba dɔtumu 'ba Yisarele naga nima yaga di mī Ezipeto na lījē kēnyī ŋgī pili dɔmo di Elima yayi kari mī mōkō 'ba Sini mī lōngō Elima ni ma ti Sinayi. ² Di yī mōkō 'deni yayi na bilaka naga nima pili kebe ga tilende rɔ Musa ni ma ti Arona. ³ Lījē iya te, "Ma kēddī kolake ze ra dōlē eze di kpa kōzi Bɔko'ba mī Ezipeto dēne ēdī kele sowa. Doloma ŋgɔsi te dɔŋgila kete 'ba yida donyo akonyo ame ga pili do'dɔzɔ ne. Ne kpe ari kugbē'duke gɔze ko'de ke ze mī mōkō bine zi 'bō tote dɔze."

⁴ Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Ti mi'di maŋgol'bɔ ka'di kako ziye di mītɔzɔ. Kina 'dɔ bilaka pili kɔzɔ kari kutō'du akonyo 'ba mī kada dɔ kɔzɔ nima ŋge zīnnī. Ti miyɔzɔ lījē kɔzɔ a nime te gɔ moŋgɔ dɔzɔ lījē ti kuwō dɔma na ŋgī ya. ⁵ Mī tō'dō dɔ modɔkɔkɔzɔ lījē ti kutō'du kebe ma mī kada ma laki naga nima pili ŋbō mī riyō."

⁶ Kina Musa ni ti Arona kari kiya ŋgī zi Yisarele pili iya te, "Ti dɔkɔpiyari ti kikalike ŋgī ŋere Bɔko'ba na ko'de ye di Ezipeto. ⁷ Mī dɔŋgɔ dayi ti ko'jake tigo 'ba Bɔko'ba ŋgī rōmōyī bo uwō lende 'be ame kēddī kilendeke rɔ bo ne 'deni. Ze yē na 'dɔ kebeke tilende rɔze?"

⁸ Musa ileki gbī zīnnī iya te, "Ti kikalike ŋgī rɔ ma laka ŋere Bɔko'ba ēdī ki'di yida ziye mī dɔkɔpiyari tonyo mo. Kina bo ti ki'di maŋgol'bɔ ziye mī dɔŋgɔ kɔzɔ ma ko'dɔkɔke. Rōmōyī bo uwō lende 'be ame kēddī kilendeke rɔ bo ne 'deni. Ze yē na? Lende 'be nima inza kilendeke rɔze, tine ēddī kilendeke rɔ bo ŋere Bɔko'ba."

⁹ Kina Musa kiya zi Arona te, "Iya zi Yisarele pili kako kɔmɔ ŋere Bɔko'ba rōmōyī bo uwō lende 'bēnnī ma lījē kēdī kilende rɔ bo 'deni."

¹⁰ Ko'ja Arona kēdī gba rɔ tilende zi Yisarele naga nima na lījē kombi kōmōnnī kari yɔki mōkō te na lījē ko'ja bi nzari 'ba rɔ Bɔko'ba ŋgī kiyɔkɔ mī pɔli 'deni.

¹¹ Bɔko'ba iya zi Musa te, ¹² "Muwō lende 'ba Yisarele ma lījē kēdī kilende rɔma 'deni. Iya zīnnī, mī bi pipirī lījē ti konyo yida. Tine rɔ mī dɔŋgɔ lījē ti kītēkpē ti maŋgol'bɔ. Kina ti lījē kicali ŋgī ma na rɔ ŋere Bɔko'ba 'bēnnī."

¹³ Mĩ dɔɔkɔpiyari mo nima na matikpiri kako ng̃i kutu'bõ taya ɲbuku. Tine mĩ dɔɔɲɔ mo solɔɔ na k̃yõ 'deni ng̃i kuru dɔ taya 'bënnĩ nima toko teyi. ¹⁴ Kina dɔɔ solɔɔ nima koya 'deni na kola ng̃i ɔ a mɔɔ kɔɔ kulõtu naga tara kora dɔ yayi 'deni. ¹⁵ Tine dɔɔ lijè ko'ja tara lijè ebe tititi rōnnĩ iya te, "Wa'di ga na te?" Rōmōyĩ lijè ikali dè wa'di mo ga na tara.

Kina Musa kiya zinnĩ te, "Maɲgolɔ'bɔ mo tōnè ɲere Bɔko'ba ki'di ziye tonyo mo ne na. ¹⁶ Lende ma bo kose mo na te, "Nĩ bɔ mɔɔ utõ'du kɔ'ba gɔ miyĩ. Dɔɔ kèddike ndõ kpa liɲ 'be utõ'duke gbèrè me ɔ kɔɔkɔɔ koriya ti gɔye."

¹⁷ Yisarele o'dɔ ng̃i kɔɔ ma kiya rōnnĩ zinnĩ nima tara. Mɔɔ ga utõ'du ɲbaɲi tine ya mɔɔ ga utõ'du 'bënnĩ ɲge mbowa. ¹⁸ Tine dɔɔ kebe 'bõwu tiyari mo ti gbèrè nĩ mɔɔ ame 'bèyĩ pele mbiri oriya aa ti 'ba bɔ ame kutõ'du 'bënnĩ ɲge mbowa ne. Mɔɔ utõ'du ng̃i kɔɔ a ma miyĩ ko'dɔɔ. ¹⁹ Kina Musa kose gɔmo zinnĩ pili iya te, "Kinza nĩ mɔɔ kikeki kɔɔ mo dè kõ'dõ ɲbõ koda dɔɔɲɔ."

²⁰ Tine ya mɔɔ ga uwõ dè ikeki kɔɔ mo ɲbõ koda ɲbɔ. Kina dɔɔ bi kèzè ɲbɔ dayi öyõ kuru 'deni kato dè kpe keke. Kina dõki'dĩ Musa kata ng̃i rōnnĩ kɔɔ dɔɔ.

²¹ ɔ kɔɔ lëndõ löbu nime pili, mɔɔ ari kutõ'du è'bĩ ng̃i ziyi kɔɔ ma miyĩ ko'dɔɔ. Tine dɔɔ kada kata 'deni kɔɔ ma kileke mökõ naga ebe kara ng̃i yaga. ²² Mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔkɔɔ tine na bɔ kɔɔ kutõ'du ng̃i ɲbõ gbèrè riyõ ziyi. Kina bɔ dōnnĩ mo ga kako kiya lende mo zi Musa. ²³ Kina bo kileki zinnĩ, iya te, "Lende kiya 'ba ɲere Bɔko'ba na te, 'Tilëndõ kada 'ba ɔ kindawo na, kada ma koro ɔ dɔ kiteli zõ Bɔko'ba. Wa ame ga ɔ 'ba tilëndõ ne u'dike mɔlo tɔne. Kɔɔ mo ame ga kedi ne olake koda tilëndõ."

²⁴ Kina lijè kola ng̃i kõ'dõ koda bi kèzè mɔɔ kɔɔ ame Musa kiya zinnĩ ne tara. Tine ato dè gbĩ ala k̃yõ kuru. ²⁵ Mĩ dɔɔɲɔ mo nima na Musa kiya zinnĩ te, "Onyoke ti yaga tɔne rōmōyĩ tɔne kada 'ba ɔ kindawo na zi Bɔko'ba inza ko'jake dɔ kpe bëri. ²⁶ Ziyè tutõ'du mo ɲge mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔkɔɔ. Tine mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔmoriyõ ame ɔ kada 'ba ɔ kindawo ne inza ko'jake dɔɔ."

²⁷ Tine pele ya mɔɔ ga ènyĩ 'biri mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔmoriyõ mo nima kari tɔɲɔ bi mo. Tine lijè ari ko'ja dɔ kinza. ²⁸ Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Ti kõ'bõke tilagi kõ'du ki'di ma ti ndose ma ɲbõ nyanya? ²⁹ I'dike kedi dɔye ma Bɔko'ba moza kada 'ba ɔ kindawo 'deni yaga ziye na ma 'dɔ mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔkɔɔ mi'di ye kutõ'duke akonyo 'ba kada dɔ riyõ 'do ne. Mĩ kada 'ba ɔ kindawo nĩ mɔɔ ziyi toloma gɔ bi 'bĩ ma kèddi teyi. Bɔɔ kɔɔ dè yaga."

³⁰ Mĩ tõ'dõ dɔ modɔɔmoriyõ na bilaka kindawo rōnnĩ ng̃i.

³¹ Yisarele idèki möyĩ maɲgolɔ'bɔ 'bënnĩ nima ɔ mani. Wa aɲmi ng̃i kɔɔ kōlu kaɲmi naga tara tine ɔ ma kindili kɔɔ lëmbèrè ma kaɲma ti tagi gɔmo.

³² Musa iya te, "Ame na ɔ ndose 'ba Bɔko'ba, 'Ogba gbèrè kɔɔ 'ba mani 'dɔ kikeki zi dɔ kupõ ye ma di yi'bõwu naga nima 'dɔ lijè ko'ja kinè maɲgolɔ'bɔ ma,

ma Bɔko'ba moloma ti'di mo ziye di yi mökõ mĩ kada ma mo'de ye di Ezipeto."

³³ Kina Musa kilende zi Arona iya te, "Ogba kete kodɔ gbèrè 'ba mani yimo 'dɔ kutè gɔ bi 'ba tumõtu ɲere Bɔko'ba 'dɔ kikeki koda dɔ kupõ ze ga ma di yi'bõwu."

³⁴ Kina kɔɔ wa ame Bɔko'ba kose 'deni zi Musa ne tara, Arona ogba mani nima ng̃i kidèyi kɔmɔ sandu koro 'ba kõ'du ki'di yayi tikeki mo.

³⁵ Yisarele onyo mani ɲbõ kɔmɔ kɔ 'butè sowo ɲbõ lijè kari kōmõ dɔyayi ma lijè kedi kari koloma teyi mo tōnè. Lijè ako ti tonyo mani ɲbõ lijè kōmõ timo kpa dɔ maga 'ba Kanana. ³⁶ Gbèrè 'bënnĩ mo naga nima 'butè na kedi koso mĩ lö'di.

Mini Di Mĩ Dõku

17 Kina Yisarele pili kënyĩ ng̃i dɔmo di mökõ 'ba Sini yayi kari nduwè ɔ ma kolɔɔ kɔɔ ma Bɔko'ba kose zinnĩ. Lijè ari koga taya Rapidimi, tine mini ari kinza 'bõwu bi mo. ² Kina lijè kebe ng̃i tamo ti Musa iya te, "I'di mini zize duwè."

Musa ileki dɔmo zinnĩ iya te, "Èddi kamo ke tō gɔ wa'di? Gɔ wa'di na kèddi kiyɔɔke ɲere Bɔko'ba te?"

³ Tine koda o'dɔ lijè 'deni ng̃i sowa na lijè koloma ng̃i ɔ tamo ti Musa, iya te, "Gɔ wa'di na kari kugbè'du gɔze ko'de ze di Ezipeto 'dɔ dèdĩ dölè 'deni dote dɔze mĩ mökõ te ti bɔyi titi ze ga kpaki ti yèri ze ga?"

⁴ Kina Musa kudu zi Bɔko'ba, iya te, "'Dɔ mo'dɔ tondo zi bilaka naga nime? Lijè 'deni ng̃i ndõ 'dɔ tu'du ma ti dõku."

⁵ Bɔko'ba ènyĩ kileki dɔmo zi Musa iya te, "Ari dɔgba kɔmɔ Yisarele naga nima. Ogba bulõbu 'bënnĩ mɔɔ mo ga tiyĩ. Kina ogba pèri 'bĩ tōnè komba dɔ yõpõ timo ne tiyĩ. ⁶ Ari. Ti mɔɔ dɔgba ziyi yayi ng̃ila dõku mɔɔ di Sinayi. Omba yɔki mo kina ti mini kɔɔ ng̃i di yimo zi bilaka tuwè mo."

Kina Musa kari ko'dɔ ng̃i kɔɔ a nime te di kɔmɔ löbu 'ba Yisarele naga nima pili. ⁷ Kina Musa koyi möyĩ bi nima ng̃i ɔ Masa ame kiya te "Iyɔɔ" gbĩ ɔ Meriba ame kiya te "Lamo" rōmōyĩ bi nima na Yisarele kamo ti Musa di teyi kiyɔɔ Bɔko'ba koloma tititi mo, iya te, "Bɔko'ba edĩ ng̃i tize na ala bo inza?"

Ya 'Ba Yisarele Ti Amaleke

⁸ Ko'ja Yisarele kedi koloma Rapidimi yayi na Amaleke kalo ya ng̃i dōnnĩ. ⁹ Musa iya zi Yèsuwa te, "Ogba bilaka tiyĩ kari ko'dɔ ya ti Amaleke naga nime tilëndõ. Mèdĩ mari ma 'bama mɔɔ dɔ dõku tɔɔ ti pèri tōnè Bɔko'ba kose zõ 'dɔ mombi ne."

¹⁰ Yèsuwa o'dɔ ng̃i kɔɔ ma Musa kiya zi bo kari to'dɔ ya ti Amaleke naga nima. Tine Musa ni ti Arona ti Uru ari këki ga ma 'bënnĩ tɔɔ dɔ dõku. ¹¹ Dɔɔ Musa kombi kōzi bo tɔɔ na Yisarele ki'di ng̃i ta'da bɔ ya 'bënnĩ Amaleke naga nima. Tine dɔɔ bo kileki kōzi bo bëri na Amaleke naga nima kuyi ng̃i 'bõwu gburu tinni 'dɔ ta'da lijè. ¹² Kina dɔɔ kɔnyɔ Musa kidaki 'deni Arona ni ti Uru o'de dõku ng̃i ki'di bo koloma dɔmo lijè kɔɔ 'bën-

nĩ ngila bo togɔɔ kɔnyɔ bo kɔ'bɔ tɔɔ ɳbɔ kada kɔsɔ. ¹³ Kina Yɛsuwa ka'da Amaleke naga nima ngĩ.
¹⁴ Kina ɳere Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Aka'da nime ugu bɛrĩ 'dɔ kɔ'bɔ kinza kudɔlu. Iya gɔmo zi Yɛsuwa. Ma Bɔko'ba mɛdĩ mote dɔ Amaleke naga nima pili ya-ga."

¹⁵ Musa o'ba bi 'ba akumu yayi bo ki'di mɔyĩ mo rɔ "Bɔko'ba na rɔ bero ma." ¹⁶ Bo iya te, "Ombike bero 'ba Bɔko'ba ɳbɔ tɔɔ. Bo ti kɔ'bɔ to'dɔ ya nduwɛ ti Amaleke rɔ ɳburuɳburu."

Tako 'Ba Yetoro

18 Yetoro bɔ akumu 'ba Midiyana bɔ lanzo Musa tɔnɛ uwɔ lende 'ba wa ame ga Bɔko'ba ko'dɔ zi Musa gbĩ ti bilaka abo ga Yisarele ne 'deni. Kina bo uwɔ 'deni gbĩ ma Bɔko'ba koja Yisarele 'deni yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto. ² Kina bo kako ngĩ ko'de gɔ nyiti abo Zĩpora 'ja 'ba Musa mo tɔnɛ bo koja 'deni pa kari zi bɔ lanzo bo yayi bine ne ³⁴ ti kole riyo mo tɔnɛ ga Geresomo ni ti Elizara. Musa i'di mɔyĩ kole abo mɔɔ nima rɔ Geresomo ame kiya te "Bɔ lɔwɔ" rɔmɔyĩ bo iya te, "Ma moloma 'deni rɔ bɔ lɔwɔ mi dɔyayi lɔwɔ." Kina bo ki'di mɔyĩ mɔɔ mo nima rɔ Elizara ame kiya te "Bɔko'ba okɔnyi ma 'deni" rɔmɔyĩ bo omeri bo iya te, "Bɔko'ba 'ba 'bu ma ni na rɔ bɔ kɔnyi ma. Bo mɔma 'deni di kpa kulu 'ba bɔ dɔliɳ 'ba Ezipeto."

⁵ Yetoro ni ti nyiti abo ti kole mo naga nima ako kota Musa ni koga taya 'deni mi mɔkɔ ɳgɔsi ngila dɔku koro 'ba Bɔko'ba. ⁶ Musa uwɔ gɔ kose 'ba Yetoro ni ma lijɛ kɛdĩ kako 'deni mɔlo na bo kari ⁷ ngĩ turɛ dɔnnĩ. Bo ari kudɛ dɔ bo bɛrĩ kɔmɔ bɔ lanzo bo, bo kiramo na lijɛ koloma ngĩ rɔ tumɔtɔ rɔnnĩ. Kina bo ko'de lijɛ ngĩ liɳ mi bi loma ma 'ba bo. ⁸ Kina Musa koloma ngĩ rɔ tiyɛti gɔ wa ame ga Bɔko'ba ko'dɔ zi Ezipeto gbĩ ti bɔ dɔliɳ 'bɛnnĩ mo gɔ lende 'ba bilaka abo ga Yisarele ne ngĩ zi bɔ lanzo bo Yetoro kina gbĩ ti gomɔ ame ga ko'ja lijɛ di gɔ kari ti ma Bɔko'ba kɔkɔnyi lijɛ di yimo.

⁹ Yetoro ngĩ ti mi kɛyĩ di bi tuwɔ lende laka nime Bɔko'ba ko'dɔ 'deni zi Yisarele kɔmɔ, koja yaga di mi Ezipeto ne. ¹⁰ Yetoro iya te "Akilɛlu kɛdĩ zi bo Bɔko'ba bɔ kɔmɔ ye di kpa kɔzi Ezipeto ti bɔ dɔliɳ 'bɛnnĩ mo. Akilɛlu kɛdĩ zi bo Bɔko'ba ame bo kɔmɔ bilaka abo ga Yisarele 'deni di mi loma rɔ atɔli ne. ¹¹ Rɔ ma laka mikali 'deni bo ɳere Bɔko'ba na rɔ dɔ kiteli kebe akoro ni pili. Rɔmɔyĩ bo ileme wa 'deni zi Ezipeto bɔ ko'dɔ kɔɳɳi rɔ bilaka abo tɔnɛ ga."

¹² Kina Yetoro ko'de akonɳma ngĩ gbĩ ti a mɔɔ ga tumu mo zi Bɔko'ba. Kina Arona ni ti lɔbu 'ba Yisarele mɔɔ ga kari ngĩ tonyo akonyo koro nima kɔɔ ti bo kɔmɔ Bɔko'ba.

Ti'di Bɔ Burɛ

¹³ Mi bi kɛzɛ ma di gɔmo na Musa kutɛ kitĩ abo ngĩ to'dɔ burɛ 'ba bilaka ma kirasi lende naga. Kina bo koto ngĩ tara ɳbɔ kada kɔsɔ dɔ bo. ¹⁴ Kina dɔ bɔ lanzo bo Yetoro kɔɳɳ lende nima 'deni tara tine, bo ititi Musa iya te, "Wa'di ga na kɛdĩ ko'dɔ tara? Gɔ wa'di na

nĩ ɳge kɔɔ kutu yi bi to'dɔ burɛ ki'di bilaka konzi naga nime kɛdĩ kolɔ'ɔɔ ɳbɔ kada kɔsɔ dɔmo?"

¹⁵ Musa ileki zi bo, iya te, "Rɔmɔyĩ bilaka naga nime lijɛ ako zɔ toma ako'dɔɔ 'ba Bɔko'ba. ¹⁶ Dɔ mɔɔ ga kɛdĩ ti lende mbowa mi lɔɳgɔ nni na ma ga kɛdĩ ko'de zɔ 'dɔ modɔɔ ndimo zĩnnĩ miyɛti gɔ ndose ti kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba zĩnnĩ."

¹⁷ Bɔ lanzo bo Yetoro ileki dɔmo zi bo, iya te, "Wa nima kɛdĩ ko'dɔ ne ele dɛ. ¹⁸ Loma nima ɛdĩ kodɔ gomɔ rɔye kiyɛndɛ ye. Ndɔɔ nima irĩndi sowa. D'ɔ dɛ ɳge zi bɔ kɔɔ na 'dɔ ko'dɔ kutu ni. ¹⁹ Uwɔ lende 'bama ma mɛdĩ miya ziyĩ. Bɔko'ba koloma kɔɔ tiyĩ, ni 'bɛyĩ oloma ɳge rɔ bɔ kɔmɔ bilaka naga nima mi lɔɳgɔ lijɛ ti Bɔko'ba to'de lende 'bɛnnĩ kɔmɔ bo. ²⁰ Iyandi bilaka naga nima ti ndose ti kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba kileme loma ma laka zĩnnĩ ti a ma gɔ lijɛ ko'dɔ. ²¹ Tine igeli ya mɔɔ ga di mĩnni rɔ ya ame ga bilaka ki'di dɔnni gɔ lende mo gbĩ rɔ bɔ koro Bɔko'ba ne ko'dɔɔ a mɔɔ rɔ kɔmɔ kugɔ dɛ gbĩ, gɔ kɔza lijɛ kɛdĩ rɔ bɔ dɔtumu 'ba bilaka ma kuluku 'butɛ riyo ti ma kuluku riyo ti ma kuluku kɔɔ ti ma 'butɛ. ²² Lijɛ na gɔ kɛdĩ rɔ bɔ ko'dɔ burɛ 'ba bilaka, tine lende ma kirĩndi ka'da lijɛ naga na 'jaa 'dɔ ko'de ziyĩ. Ma mbowa naga lijɛ kote yayi 'dɔ ki'di rɔyĩ kawo. Lijɛ kɔkɔnyi yi kombi akirĩndi nima mbowa yaga di dɔyĩ. ²³ Dɔ ko'dɔ ngĩ te kina dɔ kɛdĩ rɔ ndose abo 'ba Bɔko'ba mo gomɔ inza kɔɔ kulɔwɔ rɔyĩ. Kina gbĩ bilaka pili ti kileki ngĩ liɳ 'bɛnnĩ ga ti mi kɛyĩ."

²⁴ Musa uwɔ lende kiya 'ba bɔ lanzo bo nime na bo ko'dɔ ngĩ tara. ²⁵ Bo onɳ bilaka ma laka naga di mi lɔɳgɔ Yisarele kɔza rɔ bɔ dɔtumu 'ba bilaka ma kuluku 'butɛ riyo, ma kuluku riyo, ma kuluku kɔɔ ti ma 'butɛ. ²⁶ Lijɛ na koloma nati rɔ bɔ to'dɔ burɛ 'ba bilaka. Lende ma kitigɔ naga na 'jaa koto kari dɔgɔba zi Musa, tine ma mbowa naga lijɛ ote ngĩ yayi.

²⁷ Kina Musa koto gɔ bɔ lanzo bo Yetoro ngĩ kari bo kileki kari mi dɔyayi 'bɛnnĩ.

Sinayi

19 Mi mota 'ba nyepɛ 'bɛnnĩ 'ba Yisarele ma lijɛ kɔɔ timo yaga di mi Ezipeto mi tɔ'dɔ ma dɔndɛ 'ba nyepɛ mo nima na rɔ tɔmɔ 'bɛnnĩ Sinayi. ² Di pɔtɔ tɛnyi 'bɛnnĩ di Rapidimi kako mi mɔkɔ ngila dɔ dɔku Sinayi na lijɛ koga taya ngĩ yayi.

³ Kina Musa kɛkĩ ngĩ kari tɔɔ dɔ dɔku tilende ti Bɔko'ba. Kina Bɔko'ba kɛdɛkĩ bo di dɔ dɔku tɔɔ yayi, iya te, "Ari kiya kɔzɔ a nime te zi Yisarele kupɔ e'be Yakoba naga nima, ⁴ Kpe, o'jake wa ma mo'dɔ zi Ezipeto 'deni ti kɔmɔye. Kina o'jake 'deni gbĩ ma mombi ye kɔzɔ yagi tara dɔ kakala ma mo'de ye zɔ. ⁵ Dɔ kiya te kuwɔke dɔma ngĩ kindi'bake lɔmu ma nime tiye ne, kpe na ti kɛddike rɔ a lɔbu zɔ di mi lɔɳgɔ bilaka konzi 'ba dɔliɳ nime. Dɔliɳ nime pili a ma na. ⁶ Tine kpe ti kɛddike zɔ rɔ 'bama ga ame moweli 'deni rɔ bɔ akumu ma.' Lende naga nime ari timo kiya zĩnnĩ lijɛ Yisarele."

⁷ Kina Musa kileki ngĩ kako kɔɔ dɔ bulɔbu 'ba Yisarele pili bɛrĩ kora gɔ lende naga nime Bɔko'ba kose ne teyi. ⁸ Kina lijɛ pili kuti ngĩ gɔmo, iya te, "Wa ame ga

pili ɲere Bɔko'ba kose ne ti do'dɔ ɲgɪ tara." Kina Musa kuyi dɔ bo ti kpɛnni nima kari kiye'ti zi Bɔko'ba.

⁹ Bɔko'ba ileki zi Musa, iya te, "Medi mako ziye yayi mi zana poli ma keddi, 'dɔ bilaka naga nima kuwo ma medi milende tiyi go lijɛ ki'di donni go lende 'bi."

Kina Musa kileki kiye'ti go wa ame bilaka naga nima kiya ne ɲgi zi Bɔko'ba. ¹⁰ Kina Bɔko'ba kiya zi bo te, "Ari kilego bilaka naga nima ndo ro ma kɔkɔ kisaki di mi tɔne gbi tilendɔ. I'di lijɛ kurogo boɲgo 'benni ga lijɛ kiyada ronnɪ ndo ¹¹ koda to'do dɔ mota mo nima. Romoyi mi kada mo nima ma ɲere Bɔko'ba medi mako beri dɔ doku 'ba Sinayi kɔmɔ Yisarele pili te. ¹² Tine iya go mo zinni ko'dɔ maga zinni kinza bɔtɔ kese de kulowo ɲgɔsi 'de ɲgila doku nime. Iya zinni, kinza lijɛ keki de dɔmo ala kosa ndimo ma di beri. Bɔtɔ ame kosa ro doku nima, kupo ɲgi yaga. ¹³ U'du bo yaga ti doku mɔtɔga ko'be bo ti kɔmo, kinza bɔtɔ kosa ro bo de ti kozini. Ro go wa ame ga pili kosa ro doku nima, ala bo ro yeri ala bilaka lesi, kupo ɲgi yaga. Tine dɔdɔ kiya te kome mi tɔtɔti 'deni ro ma kembe na 'jaa 'dɔ bilaka naga nima keki tɔrɔ dɔ doku bine."

¹⁴ Kina Musa kileki kari ki'di bilaka tone ga ɲgi kilego ronnɪ, lijɛ kurogo boɲgo 'benni ga. ¹⁵ Bo iya zinni go lijɛ kedɪ ndo ro ma kɔkɔ mi to'do ma ro dɔ mota mo. Kinza bɔtɔ ko'do de ti 'ja.

Bɔko'ba Urɛ Dɔ Musa Dɔ Doƙu Sinayi

¹⁶ Mi dɔɲɔ ba to'do ma ro dɔ mota mo nima go na birɔ tɔrɔ kebi ti tɔrɔ kapi kudu ɲgi poli ma keddi ko'boli dɔ doku tone ɲgi. Kina kome tɔtɔti ɲgi ro ma kembe, bilaka ame ga pili mi taya yayi ne rɔmo kebe ɲgi tile'di. ¹⁷ Kina Musa koso ɲgi dɔgba zinni tari ture dɔ Bɔko'ba lijɛ kari kɔrɔ ndi doku beri yayi. ¹⁸ Doƙu kidɛki ro Sinayi mo nima koƙu utu'bo dɔmo 'deni ɲgi ɲbuku romoyi Bɔko'ba eki 'deni kako dɔmo yayi mi pa'do. Koƙu anyo ɲgi di dɔmo kɔzɔ koƙu 'ba lindi doku lobu nima kiyaya roni ɲgi pili ro ma kenye. ¹⁹ Kina birɔ tɔtɔti mo tone koɲbeki bi ɲgi nati nduwe ro dɔ kiteli. Musa ilende, kina birɔ mugu Bɔko'ba kudu ɲgi kileki dɔmo.

²⁰ Bɔko'ba eki kako dɔ doku 'ba Sinayi tɔrɔ yayi na bo kidɛki Musa ɲgi kari zi bo. Musa eki kari tɔrɔ yayi ²¹ na Bɔko'ba kiya zi bo te, "Eki kileki beri kiya zinni lijɛ bilaka naga nima kinza bɔtɔ kese de kako ɲgɔsi ndi doku tegɛ tongo ma Bɔko'ba. Ame kako ti kole yaga. ²² Ya ame ga pele ro bo akumu kedɪ kese ɲgɔsi ɲgila ma ne lijɛ kilego ronnɪ kɔkɔ kinza modɔ karama donni."

²³ Musa ileki zi Bɔko'ba, iya te, "Lije inza keki tɔrɔ dɔ doku bine romoyi ose go mo 'deni mɔlo zinni ko'dɔ maga 'deni mɔlo kpa bi 'bi ame koweli 'deni ro ma koro ne."

²⁴ Bɔko'ba iya te, "Eki kileki beri kari ko'de Arona tiyi tɔrɔ bine. Tine kinza bo akumu ni ti bilaka ma laki naga nima kumu dɔ maga nima de tako zo bine kinza modɔ karama donni." ²⁵ Kina Musa keki ɲgi kileki kari beri zi bilaka naga nima kiye'ti go wa ame ɲere Bɔko'ba kiya zinni ne.

Ko'du Ki'di Ma 'Butɛ

20 Kina Bɔko'ba koloma ɲgi ro tiya lende naga nime zinni te, ² "Ma na ro ɲere Bɔko'ba 'be ame koja ye yaga di mi Ezipeto di mi loma ro atɔli. ³ Kinza ko'dɔke a mɔtɔ de ro Bɔko'ba ziye 'beri di go ma.

⁴ Kinza ko'dɔke a mɔtɔ de ro akoro ziye kɔzɔ kinɛ a mɔtɔ ame mitɔrɔ ala mi doyayi beri bine ala mi mini lobu tara. ⁵ Kina kinza kolɔdɔke de beri kulomuke kpeye zinni. Romoyi ma ɲere Bɔko'ba 'be ma ti mi kombi goye. Ti modɔ karama 'ba lende kenye dɔ 'bu ma ko'ji ma naga kala go kole mo ga ma mi mota ɲbo kala go ma mi sowo mo ga. ⁶ Tine ti mileme akɔ' ma zi dɔ kupo ma konzi ame ga kɔ' ma koro ko'du ki'di ma gbi ne.

⁷ Kinza kirasi moyi ma ɲere Bɔko'ba 'bi de ro ma sari mi lende kenye. Romoyi bɔtɔ ame kirasi moyi ma ɲere Bɔko'ba mi lende kenye ne minza mola du tara di bi toɔ karama dɔmo.

⁸ To'do 'ba kada 'ba ro kindawo i'di kedɪ doyi ziyi ro to'do ma koro gbi kɔtɔ laka. ⁹ O'dɔ ndɔbo 'bi ga ɲge mi to'do dɔ modɔkɔtɔ. ¹⁰ Tine to'do dɔ modɔmoriyɔ mo nima kada 'ba ro kindawo na zo ma ɲere Bɔko'ba. Mi kada mo nima kinza kosa ndɔbo mɔtɔ de. Ni gbagba yi mo ala kole 'bi ala nyiti 'bi ala atɔli 'bi ga ala yeri 'bi ga ala bɔtɔ ma ro bo lowo ame kedɪ tiyi liɲ ne kinza kosa ndɔbo mɔtɔ de. ¹¹ Romoyi mi to'do dɔ modɔkɔtɔ na ma Bɔko'ba mote to'ba mitɔrɔ ni yimo ti doyayi ti mini lobu ni pili ti wa mo ga ame yimo ne. Tine ma Bɔko'ba mindawo rɔma mi to'do ma ro dɔ modɔmoriyɔ mo. Kina me mulomu to'do dɔ modɔmoriyɔ 'deni mi'di kedɪ ro ma koro.

¹² Oro 'bu yi ni ti moyi. Romoyi 'dɔ koloma goyi kɔwɔ mi doyayi nime ma ɲere Bɔko'ba 'bi mi'di ziyi ne.

¹³ Kinza ko'dɔ royɪ de ro bo kɔzi roma.

¹⁴ Kinza ko'dɔ yeri de.

¹⁵ Kinza ko'dɔ 'bogo de.

¹⁶ Kinza kuzo lende de ro beti kpa lepɪ yi mɔtɔ.

¹⁷ Kinza kombi miyi de ro liɲ 'ba lepɪ yi mɔtɔ. Kinza kombi miyi de ro 'ja abo ala ro atɔli abo ala ro ɲgulo sa abo ala ro akaca abo ala ro tɔtɔ ame ga pili ro abo ne."

Bɔko'ba Ilende Zi Yisarele

¹⁸ Kina dɔdɔ bilaka naga nima ko'ja tɔrɔ kebi ti ma kapi mo nime 'deni lijɛ kuwo birɔ tɔtɔti koƙu kanyo kutu'bo dɔ doku 'deni tara tine na ronnɪ kebe ɲgi tile'di di zi tikere. Lije ro ɲbo ro ma kɔwɔ ¹⁹ kiya zi Musa te, "Ni mo na ɲge do'dɔkɔ go kilende zize, Musa. Ti duwo doyi. Tine kinza ki'di Bɔko'ba na de kpe kako kilende zize kinza dole."

²⁰ Musa ileki zinni te, "Kinza kereke de. Bɔko'ba ako tiyɔzɔ ye go tikere abo kedɪ miye kitata ye di mi to'dɔ lende kenye."

²¹ Bilaka naga nima ileke 'benni ɲbo ro ma kɔwɔ. Musa na ɲge kese kari ɲgila bi kolu kɔzɔ poli nima Bɔko'ba kedɪ yimo ne. ²² Kina Bɔko'ba kilende zi Musa, iya te, "Ari kiya zinni Yisarele te, 'Kpe, o'jake 'deni ti

kɔmɔye ma milende ziye di mĩɔɔ. 23 Kinza ko'dɔke ɔɔ mɔɔ dɛ kpe ɔ Bɔko'ba ziye 'beri di gɔma di mĩ sītɛrĩ ala di mĩ yamo ma kɔbɔkɔbɔ.

24 Yai na ko'bake ɔ bi 'ba tɔŋma akumu zɔ 'dɔ koŋmake akumu 'be ga dɔmo zɔ. Yɛrĩ ma kɛdĩ koŋma pili ko'do ti ma kɛdĩ koŋma nge ɔ bi koro mo naga gɔ koŋmake zɔ dɔmo. Gɔ bi ame pili migeli 'deni ziye tĩdɛkĩ mɔyĩ ma di teyi ti mako ngĩ mo'dɔ yɛyĩ dɔye. 25 ɔɔ kɛddĩ ko'bake bi 'ba akumu zɔ ti dɔku kinza ko'bake dɛ ti dɔku ame ga kītɛ'dĩ dɔ kpamo ne. Rɔmɔyĩ ɔɔ kosa ɔmo 'deni ti jama irasi 'deni yaga ɔ ti'da di zɔ. 26 Tine kinza ko'bake bi 'ba akumu dɛ zɔ ti bi tɛkĩ teyi. Rɔmɔyĩ ɔɔ kɛddĩ kombi ndiyĩ tɛkĩ dɔmo a titi 'ba rɔyĩ ga ti kebe kinda za 'bɔwu yaga pili dɔmo.'

Atɔli Ebere

21 Ame na ɔ kɔ'du ki'di ma, ma Bɔko'ba, gɔ nĩ Musa ki'di zĩnĩ lĩjɛ Yisarele.

2 ɔɔ nĩ mɔɔ kugɔ Ebere ɔ atɔli ziyĩ, i'di bo ko'dɔ ndɔbɔ nge ziyĩ kɔmɔ kɔ modɔkɔkɔ. Tine mĩ modɔmoriyɔ 'ba kɔ mo nima ope bo kari abo kinza topi ɔɔ ziyĩ gɔmo. 3 ɔɔ ko'de bo nge kɔɔ kutu bo, i'di bo gbĩ kileki kari abo kutu bo. Ne ɔɔ bo kako mɔlo ti 'ja abo i'di bo kari timo. 4 Ne ɔɔ kiya te nĩ na 'jaa kogbe 'ja zi bo, kole ti yitɔ ma bo kɔyɔ nima kpaki ti 'ja mo ɛ'bi na, ogba yaga i'di bo kari abo nge kutu bo. 5 Ne ɔɔ bo kiya ti kpa bo te lende 'ba kole abo ga ti 'ja abo ɔ'k ɔ bo, bo ko'dɔkɔ yi lɔbu abo nima gba nduwɛ, 6 nĩ ɔ bo bo mo nima oto bo kari rɔ 'ba Bɔko'ba ki'di bo kɔɔ gɔ kpadɔrĩ ala lɛ'bɛrɛ kumɔ mbili bo. Kina gɔ bo kɔ'bɔ ngĩ nati nburu ɔ atɔli ziyĩ.

7 Nĩ mɔɔ ɔɔ bo kugɔ nyiti abo ziyĩ ɔ atɔli kinza kope dɛ kpe kola kari kɔɔ 'ba bɔɔni. 8 Tine ɔɔ lɔko na kari kele dɛ kɔmɔyĩ ɔ 'ja nĩ bo kugɔ nĩ mo nima i'di 'bu nĩ kutɛ gɔnĩ yaga di ziyĩ ɔ tutɛ. Kinza kebe kugɔ nĩ dɛ zi bo lɔwɔ rɔmɔyĩ ɔɔ ko'dɔ tara irasi lende 'deni ti a nima ko'dɔ zĩnĩ ne. 9 Tine ɔɔ kiteri nĩ mɔlo ɔ 'ja zi kole 'bĩ, inda'ba nĩ laka kɔɔ nyiti 'bĩ tara.

10 Nĩ mɔɔ ɔɔ kebe kogbe 'ja mɔɔ 'bɔwu kinza ki'di 'ja 'bĩ ma dɔgba nima kileri ɔɔ mɔɔ dɛ pele ɔ akonyo ni ti kɔŋgɔ 'ba rɔnĩ gbĩ ti ako'dɔkɔ ame tɔnɛ koloma pa to'dɔ mo zĩnĩ ne. 11 ɔɔ ko'dɔ a mota naga nime dɛ zĩnĩ lɔko kɛnyĩ ɛ'bɛnĩ yaga. Kina kinza kopi ɔɔ dɛ gbĩ ziyĩ.

Dɔkolo

12 Bɔɔ ame kupɔ bilaka ne, kupɔ bo gbĩ yaga. 13 Ne ɔɔ kiya te kɔzĩ bo na kɔmɔ ɔ mɔmɔ bo kirĩŋa abo kari mĩ bi ame ma Bɔko'ba na mileme ziye ne. 14 Ne bo ame kupɔ bilaka ngĩ ti lende 'ba mĩ bo kinza kɔzĩ bo na dɛ kɔmɔ ɔmo ne, otoke bo yaga ala pele di ngila bi 'ba akumu ma kupɔke bo yaga.

15 Bɔɔ ame komba 'bu bo ni ti ma bo kupɔ bo yaga.

16 Bɔɔ ame kinda'ba lɛpĩ bo mɔɔ ɔ 'bɔki 'dɔ tugɔ mo mɔkɔ ala kogba ɔ atɔli ne kupɔ bo yaga.

17 Bɔɔ ame kulɔmu 'bu bo ni ti ma bo ne, kupɔ yaga.

18-19 ɔɔ ya mɔɔ ga kamo lĩjɛ komba rɔnnĩ koga ɔ bo ma kɔɔ ti kɔzĩ ala ti dɔku bo mo kɔlɛ dɛ, bo lamba ni-

ma inza ti a mɔɔ 'dɔ ko'dɔ teyi. Tine bo koŋgɔ nge ɔ gɔ bo ma bo koga dɔmo nima bo kopi ɔ to'dɔ ame ga bo nime ko'dɔ bɛrĩ di kpa ndɔbɔ ne. Bo koŋgɔ gɔ bo nima nɔbɔ kɔmo kele kɔkɔ rɔnĩ.

20 Bɔɔ ame komba atɔli abo ti ngɛrĩ kulɔku ngĩ kɔlɛ kɔzĩ bo ne, oɔ karama dɔmo. 21 Ne ɔɔ atɔli mo nima kɛnyĩ di dɔ lamba nima mĩ to'dɔ dɔ kɔɔ ala dɔ riyɔ kinza kɔdɔ karama dɛ dɔ bo rɔmɔyĩ atɔli abo na.

22 ɔɔ ya mɔɔ ga ame kɛdĩ komba ga rɔnnĩ ne kɔzĩmo kɔmɔ ɔ 'ja kɔmɔ, na ɔɔ 'ja mo nima koja kole ngĩ yaga tine ɔɔ kosa rɔnĩ dɛ, lĩjɛ bɔɔ mo naga nima kopi wa ame mɛ'dɛ 'ba 'ja nima kiteri di zĩnĩ burɛ kuti 'deni gbĩ gɔmo ne. 23 Ne ɔɔ kiya te wɛtɔ kɛdĩ ɔ 'ja nima topi mo kɔɔ wa ame lĩjɛ ko'dɔ ne. Ala ɔ toɔlɛ dɔmo konyo gbĩ ti toɔlɛ. 24 ɔɔ kɛdĩ ɔ kɔmɔ gbĩ ti kɔmɔ, kilĩŋba kpa gbĩ ti kilĩŋba kpa, kɔnyɔ dɔmo konyo gbĩ ti kɔnyɔ, ndĩ gbĩ ti ndĩ, 25 tilaŋma gbĩ ti tilaŋma, wɛtɔ gbĩ ti wɛtɔ, kina tĩbĩ gbĩ ti tĩbĩ.

26 ɔɔ bo mo komba atɔli abo kitikɔ kɔmɔ mo bo kope ngĩ kola kari kpa dɔkolo kɔmɔ mo nima bo kitikɔ 'deni ne. 27 Kina ɔɔ bo kɔɔ ɔ kpamo gbĩ tara bo kope ngĩ kola kari.

Wali

28 ɔɔ ngulɔ sa 'bĩ 'ba mɔɔ koga bilaka kupɔ ku'du ti dɔku kɔlɛ yaga. Kina kinza bɔɔ konyo yida mo dɛ. Tine kinza ko'dɔ ɔɔ dɛ zi bo bo dɔmo. 29 Ne ɔɔ ngulɔ mo nima kɛdĩ pa to'dɔ ya ti bilaka bo dɔmo kuwɔ lende mo tine bo na ko'dɔkɔ dɛ tosi dɔmo bɛrĩ, na ɔɔ kari kupɔ bilaka tara u'du ngulɔ mo nima ti dɔku kupɔ yaga kina bo bo dɔmo mo nima kupɔ bo gbĩ yaga. 30 Ne ɔɔ kiteri zi bo topi mo ɔ yamo bo kopi gɔ bo kɔɔ ame kiteri di zi bo ne tara. 31 ɔɔ ngulɔ sa mo nima koga pele ɔ kole ma titiyi ala nyiti kina 'dɔ ko'dɔ pili tara. 32 Ne ɔɔ kiya te ngulɔ mo nima kari koga ɔ atɔli bo dɔmo kopi yamo 'butɛ mota zi bo dɔ atɔli nima. Kina ngulɔ mo nima ku'du ti dɔku kupɔ yaga.

33 ɔɔ bɔɔ mɔɔ kari kombi toto yaga di dɔ gɔ kola ɔ gbɔŋjɔ ala bo na kole kola tara, ɔɔ sa ala akaca 'ba bɔɔ kila'ba yĩmo 34 bo kopi yamo zi bo dɔ yɛrĩ mo nima. Tine yida ma kɔlɛ mo nima bo bo gɔ mo nima kogba abo.

35 ɔɔ ngulɔ 'bĩ 'ba mɔɔ kari koga 'ba lɛpĩ yĩ kupɔ, ngulɔ ma koga wa mo nima ugɔke mɔkɔ kozake mĩ yamo mo ti bo lɛpĩ yĩ nima koga 'ba bo 'deni kɔlɛ ne. Kina yida ma kɔlɛ mo nima ozake yĩmo kpe ti bo. 36 Ne ɔɔ ngulɔ mo nima kɛdĩ 'deni mɔlo ɔ bo 'dirĩ, tine nĩ bo dɔmo na ko'dɔkɔ dɛ tosi dɔmo bɛrĩ opi ngulɔ mɔɔ zi bo dɔmo kpa 'ba bo nima kogba yida ma kɔlɛ nima ziyĩ.

Akopi

22 ɔɔ bo mo kari ku'bɔgɔ sa 'ba bo mɔɔ kugɔ mɔkɔ ala kumu bɛrĩ bo kopi sa muyĩ kpamo. Ne ɔɔ bo ku'bɔgɔ ɔ kamɔlɔ bo kopi kamɔlɔ gbĩ sowɔ kpamo.

² ɔɔɔ ko'ja bɔ 'böğö kēdi kodowe kpadōri 'bi rɔ mi korɔndɔ na komba ŋgɔ̄ kōlē, roma bo inza kileki rɔ lende kënyē dōyi. ³ Ne ɔɔɔ kiya te kēdi rɔ mi kada ti kēdi ŋgɔ̄ rɔ lende kënyē zīyi.

Bɔ 'böğö kōpi wa ame ga bo ku'böğö ne. Tine ɔɔɔ ɔɔɔ kinza zi bo, bo mo na ko kugö bo mökö 'dɔ kōpi timo.

⁴ ɔɔɔ bo ku'böğö rɔ yēri na kari kota gba kēdi rɔ ma kīdīdī ɔɔɔ kēdi rɔ sa ala akaca ala kamölō bo kōpi bi mo teyi riyō.

⁵ ɔɔɔ bɔ mɔkɔ kola yēri abo ga kari konyo wa di mi nyaka 'ba bɔ mɔkɔ bo kōpi ti a ma laka 'ba mi nyaka ma 'ba bo.

⁶ ɔɔɔ bɔ mɔkɔ kusu pa'do na kolɔkɔ kari koŋma nyönyu 'ba bɔ mɔkɔ di bēri ala gba di mi nyaka bɔ bɔ kusu pa'do mo nima kōpi.

⁷ ɔɔɔ bɔ mɔkɔ ki'di yamo ala abo mɔkɔ ga gɔ lēpī bo mɔkɔ tikeki mo na kari ku'böğö, ɔɔɔ kinda'ba bɔ 'böğö mo bo kōpi mi riyō. ⁸ Ne ɔɔɔ kinda'ba bɔ 'böğö mo dē bɔ ma ku'böğö di zi bo mo nima kari rō 'ba Bɔko'ba kulömu rɔ bo a nima bo na dē konyo tine u'böğö ŋgɔ̄ rɔ tu'böğö.

⁹ Wa ame ga pili kölu kɔkɔ sa ala akaca ala kamölō ala bɔɔɔ, bɔ ama kiya te, 'Ama na, 'lijē nima kpaki riyō kari rō 'ba Bɔko'ba. Kina bɔ ame kari ko'ja kinza rɔ abo ne kōpi mi riyō zi bɔ ma rɔ bɔ dɔmo mo nima.

¹⁰ ɔɔɔ bɔ mɔkɔ ki'di yēri abo tōti zi bɔ mɔkɔ tɔɔɔ gɔmo, na kari kölu ala a mɔkɔ ko'dɔ ala ku'böğö bɔ ko'ja gɔmo dē, ¹¹ lende mo kote rōni löngö nni ti lömu kɔmɔ Bɔko'ba, kiya te, bo na dē kö'dō dɔ a 'ba lēpī bo nima. Kina bo kōpi ɔɔɔ dē teyi. Kina kinza bɔ dɔmo kititi dē gbī kpe. ¹² Ne ɔɔɔ kiya te ku'böğö rɔ tu'böğö bo kōpi zi bɔ dɔmo. ¹³ Ne ɔɔɔ kuruku na konyo, sɔɔɔ mo bo ko'de 'dɔ ko'ja. Kina bo inza kōpi ɔɔɔ kpe gɔmo.

¹⁴ Ne ɔɔɔ ni mɔkɔ ko'de yēri 'ba lēpī yi mɔkɔ tōti zīyi, ɔɔɔ ɔɔɔ mɔkɔ ko'dɔ ala kōlē kinza kɔmɔ bo ko'ja dē, ziyi topi mo zi bo bɔ dɔmo nima. ¹⁵ Ne ɔɔɔ bo bɔ dɔmo mo kēdi teyi, opi ɔɔɔ dē. Kina gbī tara ɔɔɔ ko'de 'dɔ topi tō'dō mo naga nima ti giirisī, ɔɔɔ ɔɔɔ mɔkɔ kari kömō dɔmo giirisī ma kōpi nima na kote lende mo 'deni mɔlo.

Akolɔ Ni Ti Tata

¹⁶ ɔɔɔ bɔ mɔkɔ kari kirasi nyiti ame gba kilibō dē ne kö'dō timo, i'di bo ko'dɔ gbe mo ŋgɔ̄ bo kogbe abo rɔ 'ja. ¹⁷ Ne ɔɔɔ 'bu 'ba nyiti mo na ko'dɔkɔ dē bɔ kö'dō ti nyiti abo nima kōpi yamo zi bo kɔkɔ gbe 'ba dɔ nyiti tara.

¹⁸ 'Ja ame ko'dɔ rōni rɔ bɔ kata ne, upōke yaga.

¹⁹ Bɔɔni ame kari kö'dō za ti yēri ne, upōke yaga.

²⁰ Bɔɔni ame kari kumu roma za zi akoro kola ma nɔre Bɔko'ba ne, oɔke karama dɔmo kupōke bo yaga.

²¹ Kinza ko'dɔke kpɔɔ dē rɔ bɔ löwō. Römöyi kpe olo-make gbī tōnē bine rɔ bɔ löwō mi Ezipeto. ²² Kinza ko'dɔke kpɔɔ dē rɔ makuru'bē ni ti kiri'bala mo ga.

²³ ɔɔɔ ko'dɔke na lijē kudu zō ma nɔre Bɔko'ba ti mileki dɔ monɔ 'bēnni ²⁴ mupō ye yaga mi ya 'dɔ 'ja ma 'beye ga koloma gbī rɔ makuru'bē kole 'be ga kileki yaga rɔ kiri'bala.

²⁵ ɔɔɔ ki'di yamo rɔ tōti zi bɔ lisa ma mɔkɔ kinza ki'di bo dē kōpi zīyi ti a mɔkɔ dɔmo. ²⁶ ɔɔɔ kinda'ba bɔɔni kolɔ rɔ bɔ mɔkɔ kpa wali 'bi ileki zi bo gba kota kada kinza kōsō dē. ²⁷ Römöyi gɔmo na ma nɔre kɔkɔ zi bo tu-tu'bō mo dɔ bo. Kina ɔɔɔ kogba 'deni yaga bo ti ku-tu'bō wa'di dɔ bo? ɔɔɔ bo kudu zō mēdi muwō römöyi ma rɔ bɔ mi këyi.

²⁸ Kinza kiya kpa kënyē dē rɔ ma Bɔko'ba. Kina kinza kulömu bɔ ame rɔ löbu 'ba dɔye ne dē gbī.

²⁹ I'di kpa kōzī zō di mi wa ame ga pili kēddi kumu di mi nyaka 'bi kɔkɔ nyönyu ni ne. Kole bɔɔni 'bi ame rɔ dɔndende mo ne i'di zō. ³⁰ Kina kole ma rɔ dɔndende 'ba yēri 'bi ga gbī tara. Kole bɔɔni ame köyō rɔ dɔndende ne ko'dɔ tō'dō nɔre dɔ modɔmoriyō ti ma mo, tine mi tō'dō dɔ modɔmota mo nima ko'de zō.

³¹ Kpe 'deni rɔ bilaka ma koro ma ga. Kina kinza konyoke yida kpa kuruku dē. U'duke zi bi.

Burē Kodɔrɔ

23 Kinza kebe dē tilaki ti lende rɔ bēti. Kina kinza kuzō bēti dē gbī tandi gɔ lende ti bɔ lende kënyē. ² Kinza kebe dē tōsō gɔ bilaka ma konzi ɔɔɔ lijē kēdi ko'dɔ lende kënyē ala kpēnni kēdi kandi di mi burē. ³ Kinza ko'dɔ mi koŋmi dē nɔre rɔ bɔ lisa ni di kɔmɔ kiti 'ba burē.

⁴ ɔɔɔ kari kömō dɔ sa ala akaca 'ba bɔ ya 'bi kölu ra mökö oɔba kileki zi bo. ⁵ Kina ɔɔɔ ko'ja akaca abo kida-ki ra di biɔi akirindi okɔnyi kombi dɔmo tɔkɔ. Kinza kebe kiteli dē ŋgɔ̄ di dɔɔɔila mo kari ē'bi nduwē.

⁶ Kinza kandi dē gɔ lende laka 'ba bɔ lisa ɔɔɔ bo kako 'deni kɔmɔ kiti 'ba burē. ⁷ Kinza kebe kususu bɔɔni dē rɔ bēti. Kina kinza ki'di dē kupō bilaka ame abo ŋgɔ̄ rɔ ma sari kinza lende ɔɔɔ ne. Römöyi ma nɔre Bɔko'ba ti modɔ karama dɔ bɔɔni ame pili kēdi ko'dɔ kinē lende kënyē ma kɔkɔ a naga nime te ne. ⁸ Kinza kuti dē dɔ kɔmɔ kugö. Römöyi kɔmɔ kugö ndɔkɔ abo rɔ tiyölu kömöyi ŋgɔ̄ di dɔ lende laka kirasi kɔri di zi ya ame ga rɔ bɔ lende laka ne.

⁹ Kinza kebeke dē to'dɔ kpɔɔ rɔ bɔ löwō. Römöyi kpe ikalike kpa loma rɔ bɔ löwō 'deni tōnē bine di yida rɔye di mi Ezipeto.

Kɔkɔ Ni Ti Tō'dō Dɔ Modɔmoriyō

¹⁰ Nyaka 'bi orɔkɔ nɔre kɔmɔ kɔkɔ modɔkɔkɔ kumu a mo ga. ¹¹ Tine mi modɔmoriyō 'ba kɔkɔ mo nima ola kari mökö 'dɔ kindawo rōni. Kina kinza kebe kumu taŋga ame ga kötu yimo ne dē. Römöyi 'dɔ bɔ lisa ni kumu kɔkɔ ma kileke mo ga koloma 'jaa zi yēri ni. Rɔ gɔ nyaka 'be ga pili na ko'dɔke lende mo ga te.

¹² O'dɔ ndɔkɔ 'bi nɔre dɔ modɔkɔkɔ mi tō'dō dɔ modɔmoriyō. Tine mi tō'dō ma rɔ dɔ modɔmoriyō mo nima kinza ko'dɔ ndɔkɔ ɔɔɔ dē. Römöyi 'dɔ atɔli 'bi ga ti bɔ löwō 'bi ame ga kēdi ko'dɔ ndɔkɔ zīyi ne kpaki ti yēri 'bi ga kindawo rōnni.

¹³ Wa ame ga pili ma nɔre Bɔko'ba mēdi miya ziye ne, uwōke. Kinza kebe kulömu kpeye dē zi akoro ni ala kidēkike möyi nni dɔ kpeye.

Karama Löbu Ma Mota
(TD 34:18-26)

¹⁴ O'dɔke karama mi mota zö mi kɔmɔ kɔɔ kɔɔ toro ma ɲere Bɔko'ba timo. ¹⁵ Mi nyepe ma dɔgba 'ba tɔɔɔ 'be di Ezipeto mo tönë kidëki möyi mo rɔ nyepe 'ba Abibi ne, o'dɔke karama 'ba maŋgol'ba kinza laŋga gɔmo zö ti kɔri mo tönë ga mose ziye ne. Kinza konyoke maŋgol'ba ma ti laŋga gɔmo dë mi tö'dö dɔ modɔmoriyö mo nima. Kina kinza kako dë ngi rɔ ma sari zö tumötu ma ɲere Bɔko'ba 'bi. Ako ti kpa közi ki'di.

¹⁶ O'dɔke karama 'ba kpa dɔlili ti wa la'ja ma kumuke di mi nyaka.

O'dɔke karama 'ba loma mi ngöngöbö zö di pötö totɔɔ wa 'deni kote yaga di mi nyaka. ¹⁷ Mi kada 'ba karama mota naga nime rɔ gɔ kɔmɔ kɔɔ pili kpe bɔtɔni kɔkɔke me tumötu ma, ma ɲere Bɔko'ba 'be.

¹⁸ ɔɔɔ kumu roma zö kinza ko'de maŋgol'ba mo dë ti laŋga gɔmo. Yëri ame ga kumu zö mi karama naga nime ne kinza kola 'bu mo ga dë kö'dö ɲbö bi kèzë dɔmo.

¹⁹ Rɔ gɔ kɔɔ pili dɔndende 'ba nyönyu ma kumuke di mi nyaka o'deke kako mi rö ma 'ba Bɔko'ba.

Kinza ku'di kole banya ala kole kamölö dë ti mba 'ba ma mo.

Ndose 'Ba Bɔko'ba Zi Yisarele

²⁰ Onɔɔke, ti moja malayika ma dɔgba ziye kɔmɔye tokɔkɔ ye ɲbö ko'de ye mi gɔ bi ma milerɔ 'deni ziye.

²¹ Ojeke mbili ye kuwöke dɔ bo. Kinza kamo dë dɔ bo römöyi ma na moja bo kari ti möyi ma. Kina mi bo inza këyi rɔ bɔɔ ame kamo dɔ bo ne. ²² Ne ɔɔɔ kiya te kuwöke dɔ bo ko'dɔke wa ma mose naga, ma na ti mo'dɔ ya gɔye ti bɔ ya 'be ga pili. ²³ Bo na ti kösö dɔgba ziye ko'de ye mi dɔyayi 'ba Amora ni ti 'ba Ete ti 'ba Pereze ti 'ba Kanana ti 'ba Iwa gbi ti 'ba Yebusa. Ti mona lijë 'doyi yaga. ²⁴ Tine kpe kinza kolɔɔdɔke dë bëri kulömuke kpeye zi akoro 'bënni ga. Kina kinza kin-da'bake mötu ko'dɔ 'bënni ga dë gbi. Tine icacake dɔmo kitikɔke mi toto koro 'bënni mo ga yaga.

²⁵ Ma ɲere Bɔko'ba 'be na nge kumötuke. Kina yëyi ma ti këdi ngi ziye dɔ akonyo ni ti mini. Ti mogba kɔkɔ yaga di mi löngö ye. ²⁶ Kina 'ja ma kɔɔ mɔɔ te di mi löngö ye ti yëri 'be ga roma inza kolɔɔ di rɔmo ala kɔɔ rɔ kɔɔ. Ti mi'di gɔ loma 'be ga kɔɔ. ²⁷ Ti modɔ tikere minni lijë bɔ kiteri ya tiye naga nima. Ti milikö dönni yaga rɔ gɔ rönni. Ti mi'di lijë kuyi kpënni kirinja yaga di ziye. ²⁸ Ti moja makaligbögbö ma dɔgba kɔmɔye mi Iwa naga nima ti Kanana 'bëni pili ti Ete mo ga 'dɔ koga lijë yaga di kɔri ziye. ²⁹ Tine minza moga lijë ngi yaga mi kɔmɔ kɔɔ kɔɔ römöyi kinza dɔyayi nima kari koloma ra rɔ yi mökö kuruku köyö koso yimo ziye. ³⁰ Tine ti moga lijë yaga mbowambowa ziye ɲbö karake titi kɔkɔke tinda'ba dɔyayi nima pili.

³¹ Ti mi'di kpa dɔ maga 'ba yayi 'be këdi ɲbö kebe kpa Yöpö Kasi kala kpa mini löbu koga rɔ yi mökö kudö te kala kpa yöpö Epurate. Ti mi'di közi kakpa ziye dön-

ni lijë bilaka 'ba mi dɔyayi mo naga nima pili. Kina ti kogake lijë ngi yaga mi tari 'be nima. ³² Kinza ko'dɔke lömu dë tinni ala ti akoro 'bënni mɔɔ ga. ³³ Kinza ki'dike lijë bilaka naga nima dë koloma ga mi dɔyayi 'be. ɔɔɔ kolake lijë ti ki'di ye ko'dɔke lende kënyë zö ma ɲere Bɔko'ba. ɔɔɔ kebe kulömuke kpeye zi akoro 'bënni ga ti këdi rɔ laŋba ma löbu ziye."

Ndose 'Ba Kö'du Ki'di

24 Nere Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ni Musa kpe ti Arona ti Nadaba ti Abiwu ti löbu 'ba Yisarele ma kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butë riyö mɔɔ ga, akoke zö dɔ döku tɔɔ bine. Lijë ama ga kumötu 'bënni ɲbö rɔ ma kɔɔ yayi. ² Tine ni Musa na nge kɔɔ gɔ kese ngɔsi zö. Kina kinza bɔɔ mɔɔ këki dë kako tiyi tɔɔ bine."

³ Kina ɔɔɔ Musa kileki kari kiya lende naga nime zinni Yisarele tine lijë pili uti ngi gɔmo, iya te, "Wa ame ga pili ɲere Bɔko'ba kose ne ti do'dɔ ngi." ⁴ Kina Musa kugu wa ame ga pili ɲere Bɔko'ba kiya ne ngi bëri.

Mɔlo mi dɔɲɔ na bo kënyi ngi kari ko'ba bi 'ba akumu ndi döku yayi. Bo idëyi dɔ döku 'butë dɔmoriyö yayi kileme kpa gɔli 'ba Yisarele mo tönë ga. ⁵ Kina bo koja kole yɔbi ngi kari kɔɲma akumu ma ko'do gbi ti ma kɔɲma nge rɔ bi koro mo zi Bɔko'ba. ⁶ Roma sa ma kumu mo nima Musa ogba mbowa mi gberi tine kɔɔ mo bo uli rɔ bi 'ba akumu mo nima. ⁷ Kina bo kogba buku 'ba lömu mo tönë bo kebe tidëki kö'du ki'di mo ga zi bilaka naga nima kina lijë pili kuti ngi kiya te, "Ti do'dɔ wa pili ame ga ɲere Bɔko'ba kose ne ngi. Kina ti duwö dɔmo gbi."

⁸ Roma mo tönë Musa ogba kulü rönni, kiya te, "Ame na rɔ roma 'ba lömu ma bo Bɔko'ba ko'dɔ 'deni tiye kɔɔ ame bo kiya bine ne."

⁹ Kina Musa ni ti Arona ti Nadaba ti Abiwu ti löbu 'ba Yisarele ma kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butë riyö mo tönë ga kari ngi ¹⁰ ko'ja kinë Bɔko'ba 'ba Yisarele ti kômön-ni. Bi ndi bo bëri ngi kɔɔ olo 'deni ti a mɔɔ ga kɔɔ kinë kilid'i 'döyi naga tara kese kɔɔ mitɔɔ. ¹¹ Tine Bɔko'ba o'dɔ dɔ dë zi bilaka naga nima. Lijë o'ja kinë Bɔko'ba lijë koloma gba tonyo kpënni.

Lere 'Ba Kö'du Ki'di

¹² Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ako zö tɔɔ dɔ döku bine, koloma bine. Kina ti mi'di lere 'ba ndose ma ti kö'du ki'di ma dɔmo ngi ziyi, ame ma na mugu 'deni zinni to'dɔ mo."

¹³ Kina Musa ni kënyi ngi dɔmo lijë ti Yësuwa bɔ gɔ bo. Kina Musa këki ngi tari tɔɔ dɔ döku koro 'ba Bɔko'ba nima. ¹⁴ Bo iya zi löbu 'bënni mo ga te, "Otake ze bine ɲbö dileki. Arona ni ti Uru na me tiye bine. Bɔɔ ame këdi ti lende kako zinni."

¹⁵ Kina ɔɔɔ Musa këki 'deni dɔ döku koro 'ba Sinayi mo nima tɔɔ yayi tine na pɔli kutu'bö dɔmo ngi. ¹⁶ Rɔ löbu 'ba Bɔko'ba oloma ngi dɔ döku yayi. Pɔli utu'bö dɔ döku nima ɲbö tö'dö mo dɔ modɔkɔkɔ. Mi dɔ modɔmoriyö mo tine na Bɔko'ba kidëki Musa ngi di mi pɔli nima. ¹⁷ Ma di zinni Yisarele ma laki 'dë rɔ löbu 'ba

Bɔko'ba nima inda ngɔi kɔɔ pa'do ma kɛdi kilanma naga tara dɔ dɔku tɔɔ yayi. ¹⁸ Kina Musa kɛki ngɔi kɔɔ mi pɔli nima tɔɔ dɔ dɔku yayi. Kina bo kari ko'do ngɔi yayi ɳbɔ tɔ'dɔ dɔ 'butɛ sowɔ, kpaki ti kada mo ti korɔndɔ 'bɛni.

Kpa Kɔzi Ki'di 'Ba Yisarele
(TD 35:4-9)

25 Njere Bɔko'ba ilende zi Musa iya te, ² "Iya zi Yisarele, lijɛ ko'de kpa kɔzi ki'di zɔ. Wa ame ga pili lijɛ ko'de ne ogba kɔɔ ame mɔtɔ mi bo ko'dɔɔ ti'di mo tara. ³ Kpa kɔzi ki'di ame 'dɔ kogba di zinni ne na me ga, yamo ma kɔbɔkɔbɔ, sitɛri, 'bilɛni, ⁴ sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'do kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ɳbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo, ti sunɛ banya, ⁵ ti kilaka kamɔlɔ ma kinyanyi 'deni kasi liyi, ti kilaka ma kinyanyi 'deni keɳme laka, ti ngɛri kono, ⁶ ti 'bu 'ba toyi mo, agba'ji 'ba mi 'bu kondi rɔ gbɛ ti 'ba akato kele, ⁷ gbɛyi ma ɳbɔɔ ti lele ma kele mɔtɔ ga ame 'dɔ kulɔli rɔ nyama 'ba bɔ akumu mo tɔnɛ gbɛ ti bɔɳɔ 'ba kpa dɔɳɔ'do bo.

⁸ I'di lijɛ ko'do rɔ kilaka ma koro zɔ ma njere Bɔko'ba 'dɔ moloma mi lɔngɔ lijɛ. ⁹ Rɔ nime ti jama 'ba yimo ga o'do pili gɔ wa ame mɛdi mileme zi yi ne.

Sandu 'Ba Kɔ'du Ki'di
(TD 37:1-9)

¹⁰ I'di lijɛ ko'do sandu zɔ di mi ngɛri kono. Gɔmo ma kakpa dɔkɔɔ kolɔɔ 'butɛ dɔkɔɔ. Tɔ'bɔ mo dɔkɔɔ kolɔɔ modɔmoriyɔ. Kina ma kakpa kari tɔɔ mo gbɛ tara. ¹¹ Yimo ma di miyɔ ora ti yamo ma kɔbɔkɔbɔ ɳbɔ kala kebe gɔmo ma yaga. Kina gɔ kiyɔru dɔ kpamo ti yamo ma kɔbɔkɔbɔ.

¹² Oɳɔ yamo kɔbɔkɔbɔ rɔ kano mo kutɔti rɔ ri yoriyɔ gɔ ndimo naga nima kpaki sowɔ rɔ bi 'ba tombi mo timo.

¹³ Ngɛri 'ba tombi mo o'do di mi kono kina 'dɔ komba rɔmo ti yamo ma kɔbɔkɔbɔ. ¹⁴ Kina 'dɔ kusu mi kano mo tɔnɛ ga gɔ kapa ndimo ga ne. ¹⁵ Ngɛri mo naga nime koloma 'benni ɳburu kɔ'bɔ yimo bɔtɔ kɔtɔ dɛ ya-ga. ¹⁶ Kina 'dɔ ki'di lere ri yori mo tɔnɛ ga mugu kɔ'du ki'di ma 'deni dɔmo ne mi sandu nima.

¹⁷ O'do a dɔmo di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ. Gɔmo ma kakpa dɔkɔɔ kolɔɔ 'butɛ dɔkɔɔ. Kina ma kɔ'bɔ mo dɔkɔɔ kolɔɔ modɔmoriyɔ. ¹⁸ Uku bikoro sasa ri yori ti kakala dɔmo di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ. ¹⁹ Ma kɔtɔ kebe kapa a 'ba dɔmo ma kileki te mɔtɔ kebe kapa ma bine. O'do lijɛ kambi kɔtɔ ti a dɔmo. ²⁰ Sasa mo naga nima o'do mɔtɔ kuyi kɔmɔni kari dɔ lɛpi ni tine kɔɳɔ bi bɛri. O'do dɔ a dɔmo tɔɔ kakala lijɛ kutu'bɔ sandu nima.

²¹ I'di lere ri yori mo tɔnɛ ga mi sandu yayi kutu'bɔ dɔmo teyi ti a dɔmo. ²² Kina ti mako mondɔɔ ti yi mi lɔngɔ sasa naga nima mi'di kɔ'du ki'di ma pili zi yi zi Yisarele.

Tarabiza 'Ba Bɔko'ba
(TD 37:10-16)

²³ O'do tarabiza zɔ di mi ngɛri kono. Gɔ ma kakpa mo dɔkɔɔ kolɔɔ modɔmosowɔ. Gɔ ma kɔ'bɔ mo dɔkɔɔ kolɔɔ muyi. Ma kakpa kari tɔɔ mo dɔkɔɔ kolɔɔ modɔmoriyɔ. ²⁴ Ora rɔmo ti yamo ma kɔbɔkɔbɔ kiyɔru dɔ kpamo ti yamo ma kɔbɔkɔbɔ. ²⁵ Dɔtara kpamo ma ko'do kari tɔɔ o'do koriya ti dɔkole kɔzi ma zana nime. Kina 'dɔ kiyɔru dɔ kpamo gbɛ ti yamo kɔbɔkɔbɔ.

²⁶ O'do kano 'ba 'dɔ tombi mo timo kɛdi di mi yamo kɔbɔkɔbɔ. Utɔti kano mo naga nime gɔ ndimo ga ma sowɔ naga nima. ²⁷ O'do bi mo ga ngɔsi ngila dɔtara 'ba kpamo tɔɔ. ²⁸ O'do ngɛri 'ba tombi mo di mi kono komba rɔmo teyi ti yamo kɔbɔkɔbɔ.

²⁹ O'do gata mo ga ti kɔsu mo ti gberi mo ti lebe 'ba todɔ layi mo. Wa naga nime pili o'do di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ. ³⁰ Kina maɳɔlɔ'ɔ koro kɔ'bɔ ɳburu ti'di mo zɔ dɔ tarabiza mo nime.

Akidɛyi Lamba
(TD 37:17-24)

³¹ O'do a 'ba tidɛyi lamba di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ. Uku ndimo ti dɔkɔɔ mo rɔ tuku. Dɔwɔru ma kiyada timo mo ga ti mbili ma kɛdi komo mo ga o'do kambi kɔtɔ timo. ³² Kapa mo ga kpaki ri yori o'do ti dɔngila rɔ motamota teyi. ³³ Dɔngila ma konza mo naga nima kɛdi ti dɔwɔru me rɔ motamota ti ma komo mo ga teyi. ³⁴ Dɔkɔɔ mo kɛdi ti dɔwɔru sowɔ teyi ti ma komo mo ga. ³⁵ Dɔngila ma konza mo naga nima kɛdi pili ti mbili ma komo kpa ngoriya mo ga. ³⁶ Mbili mo ma komo nima ti dɔngila mo ga ti akidɛyi lamba mo nima kuku kambi kɔtɔ di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ.

³⁷ O'do lamba modɔmoriyɔ dɔ akidɛyi mo nima 'dɔ lijɛ kiyɔru bi ma dɔgba nima. ³⁸ O'do makara mo ti akunzɔ buruku mo di mi yamo kɔbɔkɔbɔ.

³⁹ Kilɔ 'ba yamo kɔbɔkɔbɔ 'butɛ mota dɔɔmu na 'dɔ ko'do pili rɔ wa naga nime. ⁴⁰ Oɳɔ laka 'dɔ ko'do rɔni kɔɔ wa ame tɔnɛ mileme zi yi di dɔ dɔku bine ne.

Rɔ Koro
(TD 36:8-38)

26 O'do rɔ kilaka zɔ, yimo ma miyɔ di mi bɔɳɔ ma kele kudɔ'bɔ 'butɛ ku'jɔ di mi sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'do kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ɳbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo. Iyɔru ti kinɛ sasa tɔnɛ ga ti kakala dɔmo ne. ² O'do bɔɳɔ mo naga nima takpa mo ga kɛdi pili rɔ ma koriya dɔkɔɔ kumɔgu 'butɛ dɔmoriyɔ. Tɔ'bɔ mo dɔkɔɔ kumɔgu ri yori. ³ Ma muyi iyoso kpamo pili bi kɔtɔ rɔ mindalo. Kina 'dɔ ko'do kapa ma muyi mɔtɔ nima gbɛ tara. ⁴ O'do bɔɳɔ kese rɔ kano teyi kora rɔ gɔ mindalo 'ba dɔ kpamo ma yaga nima. ⁵ O'do rɔ ma dɔgba mo kuluku kɔtɔ. Kina 'dɔ ko'do mɔtɔ ga gbɛ kuluku kɔtɔ rɔ mindalo ma mi ri yori mo, tulɔli mo timo. ⁶ O'do mɔɳɔ kuluku kɔtɔ di mi yamo kɔbɔkɔbɔ tiyoso kpa ma dɔgba nima ti ma mi ri yori mo timo 'dɔ kɛdi rɔ akɔtɔ.

⁷ O'dɔ gɔmo ma yaga di mī bɔŋgɔ kudö'bö 'butë dɔɔkɔ ma ku'jō di mī sunë banya. ⁸ O'dɔ lijë pili rɔ ma koriya. Takpa mo dɔɔkɔ kumögu 'butë dɔɔmota tö'bö mo dɔɔkɔ kumögu riyö. ⁹ Uru kpa ma muyi kiyoso bi kɔɔ rɔ mindalo. Kina ma modɔɔkɔɔ ama uru kiyoso kpa mo 'beri rɔ mindalo mɔɔ. Kapa ma rɔ modɔɔkɔɔ mo nima uköku yimo teyi mī riyö kebe kapa kpadöri mo. ¹⁰ Kapa ma rɔ mindalo ma yī'böwu mo nima o'dɔ kano rɔmo kuluku kɔɔ. Kina 'dɔ ko'dɔ kano gbī kuluku kɔɔ rɔ mindalo mɔɔ mo nima. ¹¹ O'dɔ moŋgɔ kuluku kɔɔ di mī 'bilënjī tiyoso kpa mo timo rɔ akɔɔ. ¹² Kɔɔ kapa mo ma kola nima owe kileki kebe kapa mo ma yikundö. ¹³ Kɔɔ ma dɔɔkɔ kolɔɔ muyi mo naga nima o'dɔ kolɔɔ kuru kapa mo ga toko gɔ kutu'bö dɔmo.

¹⁴ O'dɔ akutu'bö dɔmo mɔɔ ga gbī 'böwu riyö teyi. Ma kɔɔ di mī kilaka kamölö ame kinyanyi 'deni rɔmo kasi liyi ne. Kina mɔɔ rɔ kilaka ma kinyanyi 'deni keŋme laka naga 'dɔ bo na kēdī kebe gɔmo ma yaga.

¹⁵ O'dɔ nzora 'ba rö kilaka nime ma rɔ dɔɔrɔ mo di mī ŋgērī kono. ¹⁶ Takpa mo ga kēdī pili dɔɔkɔ kumögu sowɔ. Ma kö'bö mo dɔɔkɔ kolɔɔ modɔ-moriyö. ¹⁷ O'dɔ lösī riyö ndimo ga 'dɔ kidëyi timo. Nzora naga nima pili rɔ gɔmo kēdī ti lösī teyi.

¹⁸ O'dɔ nzora 'butë riyö kapa mo ma kari dɔ ro'ɔ. ¹⁹ Kina o'dɔ akidëyi mo ga 'butë sowɔ tutötī mo timo di mī sitëri. Nzora kɔɔ kēdī ti akidëyi mo riyö ndimo. ²⁰ O'dɔ nzora 'butë riyö kapa mo ma kari dɔ tugbu. ²¹ Kina o'dɔ akidëyi mo ga 'butë sowɔ tidëyi mo timo. Nzora kɔɔ kēdī ti akidëyi mo riyö ndimo. ²² Yikundö mo ame kileki te kapa dɔ tɔɔ ne o'dɔ nzora teyi modɔɔkɔɔ. ²³ Kina gɔ dɔ kumu mo ga o'dɔ nzora riyö teyi. ²⁴ Nzora 'ba gɔ dɔ kumu mo naga nima iyoso kpa mo di bēri di zana mo kina gbī di dɔmo ma tɔɔ. Nzora ma riyö 'ba toza mī dɔ kumu mo naga nime na ko'dɔ tara. ²⁵ Nzora modɔɔmota ti akidëyi mo di mī sitëri 'butë döömu dɔɔkɔɔ ndimo ga pili rɔ riyöriyö.

²⁶ O'dɔ mo'ba teyi 'butë döömu di mī ŋgērī kono. Muyi kapa ma kɔɔ, ²⁷ muyi kapa ama, kina ma muyi mɔɔ kebe yikundö mo ame kileki te kapa dɔ tɔɔ ne. ²⁸ Mo'ba ma zana mo kisasi mɔɔ di bine kuŋguŋgu ŋbö kala kapa mo ma 'dë.

²⁹ Nzora mo naga nima omba yɔki mo ti yamo köbököbö ko'dɔ kano yɔki mo tusu mo'ba mo ga kebe yimo. Mo'ba mo ga omba yɔki mo gbī ti yamo ma köbököbö.

³⁰ Rö kilaka nime ziyi to'dɔ mo gɔ kinë mo ame mileme ziyi di dɔ döku tɔɔ bine ne.

³¹ O'dɔ bɔŋgɔ di mī sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma ŋbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo rɔ bɔŋgɔ kuröbö. Kina 'dɔ kiyöru rɔmo ti kinë sasa naga tönë ti kakala dɔmo ne. ³² Owe dɔ lë'bërë sowɔ ma mī zana mo yayi komba rɔmo teyi ti yamo ma köbököbö. Iyoso kpa mo ti moŋgɔ kutötī ndi mo bēri ti akidëyi mo sowɔ di mī sitëri. ³³ Osi kpa mo ma di tɔɔ dɔ mindalo 'ba moŋgɔ ma kiyija nima. Kina 'dɔ kutë sandu 'ba lömu ma mo tönë gönyī mo ma kari yikundö. Bɔŋgɔ kuröbö nima na koza bi ma koro timo di rɔ bi ma koro rɔ dɔ kiteli mo.

³⁴ Sandu 'ba lömu nima utu'bö dɔmo teyi ti a dɔmo tönë. ³⁵ Kebe kɔɔ bi koro rɔ dɔ kiteli mo nima ma kileki kapa yaga na 'dɔ kidëyi tarabiza mo tönë teyi kapa mo ma kileki dɔ tugbu. A 'ba tidëyi lamba mo na kidëyi te kapa kileki dɔ ro'ɔ.

³⁶ Akpadöri mo o'dɔ rɔ bɔŋgɔ kuröbö di mī sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma ŋbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyada kiyöru laka. ³⁷ Bɔŋgɔ kuröbö ame o'dɔ lë'bërë muyi teyi di mī ŋgērī kono komba yamo köbököbö rɔmo kiyoso kpa mo ti moŋgɔ yamo köbököbö. O'dɔ akidëyi mo muyi di mī 'bilënjī teyi.

Bi 'Ba Akumu

(TD 38:1-7)

27 O'dɔ bi 'ba akumu di mī ŋgērī kono rɔ dɔ 'baga kapa mo ga kpaki rɔ ma koriya dɔɔkɔ kumögu riyö. Tine takpa mo ma kari tɔɔ kēdī dɔɔkɔ kumögu kɔɔ. ² O'dɔ dɔ dɔ kumu mo ga kpaki sowɔ rɔ ma kapa kɔɔ biti. O'ba kambī kɔɔ timo kora rɔmo ti 'bilënjī.

³ O'dɔ akunzö buruku mo ti körë ti lebe ti jakira 'ba tuyi gɔ yida mo timo ti gata 'ba tombi pa'do mo. Jama naga nime pili o'dɔ di mī 'bilënjī.

⁴ O'dɔ kayikayi kɔɔ ŋgurögbö di mī 'bilënjī ti kano 'ba tombi mo timo sowɔ teyi. ⁵ Kayikayi mo nima usu kebe bicī dɔmo ma ko'dɔ mo tönë ŋbö kömö zana mo.

⁶ O'dɔ ŋgērī kombi mo ga di mī kono komba 'bilënjī rɔmo. ⁷ Kina 'dɔ kusu mī kano mo tönë ga rɔ dɔ kumu sowɔ 'ba bi 'ba akumu mo nima yayi ne, 'dɔ tombi mo timo.

⁸ O'dɔ bi 'ba akumu nime di mī ŋgērī kola yimo rɔ gböŋö di mī zana mo kɔɔ ame tönë mileme ziyi di dɔ döku bine ne.

Kali 'Ba Rɔ Rö Koro

(TD 38:9-20)

⁹ Tine 'ba rö ma mo tönë o'dɔ kali 'ba rɔmo di mī bɔŋgɔ rɔ bɔŋgɔ kuröbö ma kele. Kapa mo ma kari dɔ ro'ɔ o'dɔ kēdī dɔɔkɔ kumögu 'butë sowɔ dɔmosowɔ.

¹⁰ Kikētī gɔmo ti dɔɔkɔ 'bilënjī 'butë riyö ti akidëyi mo ga gbī 'butë riyö ndimo. Moŋgɔ mo ga ti bi kiyöru mo ko'dɔ di mī sitëri. ¹¹ Kapa mo ma kari te dɔ tugbu 'dë kēdī gbī tara. ¹² Kapa mo ma kileki te dɔ tɔɔ kēdī dɔɔkɔ kumögu 'butë riyö dɔmoriyö ti dɔɔkɔ mo ga 'butë gbī ti akidëyi mo ga. ¹³ Kapa mo ame kileki te yībī ti kpadöri mo teyi ne kēdī gbī tara dɔɔkɔ kumögu 'butë riyö dɔmoriyö. ¹⁴⁻¹⁵ Kapa kpadöri mo naga nima kpaki riyö kēdī dɔɔkɔ kumögu modɔmoriyö ti dɔɔkɔ mota ti akidëyi mo ga.

¹⁶ Akpadöri mo o'dɔ gɔ ma kakpa mo dɔɔkɔ kumögu modɔmota di mī sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma ŋbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rɔmo kumöru. Kikētī gɔmo ti dɔɔkɔ sowɔ ti akidëyi mo ga teyi.

¹⁷ Dɔɔkɔ 'ba kali mo ga ame kiyija toko ne iyöru rɔmo pili ti sitëri. Moŋgɔ mo ga kēdī di mī sitëri tine akidëyi mo ga na di mī 'bilënjī. ¹⁸ Gɔ ma kakpa mo kēdī dɔɔkɔ kumögu 'butë sowɔ dɔmosowɔ. Tö'bö mo kēdī

dɔɔ kumögu 'butë riyö dɔmoriyö. Ma kakpa kari tɔɔ mo kedi dɔɔ kumögu riyö. Bɔngɔ kuröbö nime ko'dɔ di mi bɔngɔ ma kele tine akidëyi mo ga na di mi 'bilëñi. 19 Jama 'ba ndɔɔ timo mi rö nime ti akutöti mo ga ti 'ba kali 'ba rɔmo ga kedi di mi 'bilëñi.

'Bu 'Ba Mi Lamba

20 Ose zinni Yisarele lijë ko'de 'bu ma laka ziyi 'dɔ koyi nduwë rɔ kɔmɔ lëndö dɔɔ bi kölu 'deni. 21 Arona ni ti kole abo ga kidëyi lamba nime mi rö ma yayi kebe kɔmɔ bɔngɔ kuröbö mo tönë ma yaga kɔmɔ sandu 'ba lömu. Lamba nima kö'bö nburu rɔ töbö tara kɔmɔ ma di mi rö ma yayi këzë dɔmo tayi. Kö'du ki'di nime Yisarele kö'bö nduwë toro mo to'dɔ mo te rɔ gɔ dɔ kupö nni ga rɔ nburunburu.

Bɔ Akumu
(TD 39:1-7)

28 Ogba bɔ löndö yi Arona ni ti kole abo ga Nadaba ni ti Abiwu ti Elezara ti Itomara koza lijë yaga di mi löngö Yisarele rɔ bɔ akumu toja laja zö ma nɛre Bɔko'ba.

2 O'dɔ bɔngɔ 'ba bɔ akumu zi Arona gɔ ki'di bo koyo rɔ bo gɔmɔ gbï ti tele mo. 3 Ose bɔ miri ame ga pili mi'di akikali mo 'deni teyi ne. Kina 'dɔ kiya zinni lijë ko'dɔ bɔngɔ rɔ Arona nime gɔ kulömu bo rɔ bɔ akumu toja laja zö mi ndɔɔ ma nime. 4 Iya zinni gɔ lijë ko'dɔ bɔngɔ 'ba kpa dɔngɔ'do ti nyama mo ti bëbë ma löbu kakpa mo ti ma kol rɔ kiyöru rɔmo kele ti yima 'ba dɔ ti lapo mo ma 'dɔ bo koga gɔmɔ. Bɔngɔ 'ba bɔ akumu nime ko'dɔ zi bɔ löndö yi Arona ni ti kole abo ga gɔ lijë kedi rɔ bɔ akumu toja laja zö. 5 Bɔ ko'dɔ mo naga nima kogba sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma nɛwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ti yamo köbököbö.

Nyama

6 O'dɔ nyama mo di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga rɔ ma kese, ma nɛwɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyöru rɔmo laka. 7 Kabi riyö 'ba dɔkɔnyɔ mo ga ma 'dɔ kosi kpamo timo bëri kuru kpamo. 8 Gasi ma kele ku'jö di mi kinë kɔɔ mo nima gbï kiyoso kpamo yki nyama mo 'dɔ kambu kɔɔ timo.

9 Ogba lele ma nɛwɔ ne riyö ko'de bɔ miri koga möyi kole 'ba Yakoba ga rɔmo, 10 rɔ ma kiyija gɔ töyö mo ga, modɔɔ rɔ ama kina gbï modɔɔ rɔ kɔɔ. 11 O'de bɔ miri koga möyi kole 'ba Yakoba ga rɔ lele naga nime ko'ba'ba ti yamo köbököbö. 12 Kina 'dɔ kuru rɔ kapa kabi 'ba dɔkɔnyɔ mo naga nima kpa nyama ne gɔ kileme kpa gɔli 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele gɔ Arona kombi möyi lijë dɔkɔnyɔ bo 'dɔ dɔma ma nɛre Bɔko'ba kö'bö nburu gönni kinza kudölu lijë bilaka ma ga ra.

13 O'dɔ yamo köbököbö rɔmo 14 kosi kpa nyɔri rɔmo kopi kɔɔ ga'da naga tara.

Bɔngɔ 'Ba Kpa Dɔngɔ'do
(TD 39:8-21)

15 O'dɔ bɔngɔ 'ba kpa dɔngɔ'do zi bɔ dɔ bɔ akumu rɔ akileme ako'dɔ 'ba Bɔko'ba. Kinë mo kedi gbï di mi a kɔɔ nima ko'dɔ rɔ nyama ne gbï kpaki ti tiyöru mo ga. 16 Gɔmo kedi rɔ ma kö'bö rɔ ma koriya dɔkɔmɔ kolɔkɔ riyö rɔ dɔ 'baga gɔ kuköku mini riyö.

17 Döku ndögö kitigɔ kulöwu naga ulöli rɔ mindalo sowɔ dɔ kpamo. Mindalo ma dɔgba mo i'di mboro ni ti ma kinë dɔngɔ teyi. 18 Mindalo ma mi riyö mo i'di ma kinë biliwa ti ma rɔ yewë ti ma kilindek-ilinde teyi. 19 Mindalo ma mi mota mo i'di ma kese tiyötüyö ti ma kumöru ti ma liyi teyi. 20 Mindalo ma mi sowɔ mo i'di ma kididi ti ma kinë wöliwöli ti ma kinë kilidi 'döyi teyi. Ko'ba'ba pili ti yamo köbököbö. 21 Lele 'butë dɔmoriyö naga nime pili rɔ gɔmɔ rɔ kɔkɔ koga möyi kole 'butë dɔmoriyö 'ba Yakoba ga rɔmo 'dɔ kileme kpa gɔli 'ba Yisarele.

22 Bɔngɔ 'ba kpa dɔngɔ'do mo nima o'dɔ nyɔri yamo köbököbö rɔmo kɔɔ ga'da naga tara. 23 O'dɔ magbaya riyö kuru dɔ kpamo ma tɔɔ nima, 24 'dɔ kosi kpa nyɔri riyö mo tönë ga rɔmo. 25 Kpamo ma kapa mɔɔ osi rɔ yamo köbököbö mo tönë ga. Osi rɔ ma kileki te dɔ kapa mo ma kɔmɔ dɔkɔnyɔ kabi 'ba nyama mo nima.

26 O'dɔ magbaya yamo köbököbö mɔɔ ga gbï kuru kpa dɔgali bɔngɔ 'ba dɔngɔ'do mo tönë ngɔsi kpa nyama ma kapa bëri kebe miyö. 27 O'dɔ magbaya mɔɔ ga gbï 'böwu riyö kuru kpa kabi 'ba dɔkɔnyɔ nyama mo nima ngɔsi kpa dɔmoso mo tine mbowa tɔɔ bi dɔ gasi ku'jö kele mo tönë. 28 Magbaya 'ba kpa bɔngɔ 'ba dɔngɔ'do mo tönë osi kpamo rɔ 'ba nyama ti kabi kese 'dɔ ma 'ba dɔngɔ'do mo nima kedi kebe dɔ gasi mo, kinza koloma ra rɔ ma ku'jölö.

29 Dɔ Arona kedi kɔɔ kari mi bi ma koro mo nima bo kol bɔngɔ 'ba kpa dɔngɔ'do mo nima ti möyi kpa gɔli 'ba Yisarele mo tönë ga rɔmo ne. Römöyi 'dɔ ma nɛre Bɔko'ba mö'bö nduwë kinza dɔma kudölu lijë bilaka ma ga ra. 30 Döku 'jɔ lɔɔ mo tönë ga kidëki rɔ Urimu ni ti Tumimi ne i'di mi bɔngɔ 'ba kpa dɔngɔ'do mo nima 'dɔ Arona kombi ti bo dɔ bo kedi kako zö mi bi koro ma rɔ akileme ako'dɔ ma zinni Yisarele.

Bëbë
(TD 39:22-31)

31 Bëbë ma löbu mo nima na 'dɔ kusu titi gba bëri mi nyama mo yayi ame ko'dɔ di mi sunë ma kese. 32 Tine kola bi gböñö teyi 'ba dɔ, kolo dɔtara kpamo kitigɔ kinza kirica. 33-34 Dɔ kpamo ma kɔngɔ kebe kapa mo ma bëri nima iyija ngolongolo kese ti ma nɛwɔ ti sunë kasi kujölu yimo ti lalaŋa yamo köbököbö. 35 Dɔ Arona kedi kari mi ndɔɔ 'ba akumu zö bo kol bɔngɔ nime rɔ bo. Dɔ bo kedi kako zö mi bi ma koro ma ala dɔ bo kedi kɔɔ yaga gɔ kuwö birɔ bo, lalaŋa kedi kɔɔ. Kina inza kupö bo kpe.

36 O'dɔ dökulë yamo köbököbö kugu rɔmo te, 'Ulömu 'deni zi Bɔko'ba.' 37 Kina 'dɔ kudödu dɔ yima ma tönë kpa dɔ Arona ti kabi kese. 38 Arona kol wa naga nime

kpa dɔ bo 'dɔ ma ɲere Bɔko'ba muti gɔ kpa kɔzi ki'di ame ga pili Yisarele kedɛ ki'di zɔ ne. ɔɔɔ liɲ kɔɔ ra pele zɔ di bi ti'di mo ti muti ngi dɔmo.

³⁹ U'jɔ bɔɲɔg kolɔ rɔ zi Arona di mi alato kirilewo ko'dɔ yima mo gbɛ di mi kinɛ kɔɔ mo nima kina 'dɔ ko'dɔ lapo mo gbɛ teyi kiyada rɔmo kiyɔru kele.

⁴⁰ O'dɔ bɔɲɔg ma kolɔ rɔ ti lapo mo ga ti adɔ zi kole 'ba Arona ga gɔ liɲ koyo rɔnni gɔmo gbɛ ti tele mo.

⁴¹ Olɔ bɔɲɔg nime rɔ lɔndɔ yi Arona ni liɲ ti kole abo ga. Kina 'dɔ kondi 'bu rɔnni ko'dɔ liɲ rɔ bɔ akumu toja laja zɔ.

⁴² O'dɔ ridi zinni di bi kabi ɲbɔ kɔmɔ gɔ gɔlɔ bɛri kinza atiti 'ba rɔnni ga kinda ra yaga. ⁴³ Bɔɲɔg naga nime Arona ni ti kole abo ga kɔ'bɔ tolɔ mo ɔɔɔ liɲ kedɛ kari mi rɔ ma mo tɔnɛ ala kese ngila bi 'ba akumu to'dɔ mo mi bi koro mo nima. Rɔmɔyi kinza mupɔ liɲ ra gɔ tola atiti 'ba rɔnni ga kinda yaga. Kɔ'du ki'di nime kɔ'bɔ ɲburu tara zi Arona ni ti kole abo ga.

Ti'di Bɔ Akumu

29 A ma 'dɔ ko'dɔ ti'di liɲ timo rɔ bɔ akumu zɔ na me. Ogba ɲgulɔ sa ame kedɛ gba kɛnyi ne ti mo'de kamɔlɔ riyɔ pili rɔ ame ga kinza bɔti mɔɔ rɔmo ne. ² Ogba ruzu ma kele tine kinza ki'di langa dɛ gɔmo. O'dɔ mangolɔ'ba ti 'bu gɔmo. Kina 'dɔ ko'dɔ mɔɔ gbɛ kinza 'bu gɔmo. Tine mɔɔ ga ko'dɔ kɔɔ lɛmbɛrɛ naga tara kosa 'bu rɔmo. ³ I'di mangolɔ'ba naga nime mi kee koto zɔ ɔɔɔ kedɛ kumu ɲgulɔ mo tɔnɛ ti kamɔlɔ riyɔ mo naga nima 'deni.

⁴ O'de Arona ni ti kole abo ga kako kpadɔri 'ba rɔ ma mo tɔnɛ. Kina 'dɔ kiya zinni liɲ kurɔgɔ rɔnni yaga kɔɔ. ⁵ Kina 'dɔ kolɔ bɔɲɔg 'ba bɔ akumu mo nima rɔ Arona, ma kolɔ rɔmo ti bɛbɛ ma lɔbu mo tɔnɛ kedɛ kolɔ kebe mi nyama mo titi dɔgba ne. Kina 'dɔ kolɔ nyama mo dɔmo ki'di gasi mo ti 'ba dɔɲgɔ'do mo gɔmo. ⁶ I'di yima mo tɔnɛ dɔ bo kudɔdu dɔkulɛ koro mo nima kugu 'deni rɔmo te 'Ulɔmu 'deni zi Bɔko'ba' ne dɔmo. ⁷ Kina 'dɔ kogba 'bu kondi mo tɔnɛ kodɔ dɔ bo kondi rɔ bo. ⁸ Kina 'dɔ ko'de kole abo mo ga kolɔ bɔɲɔg kolɔ rɔ rɔmo. ⁹ Lapo mo tɔnɛ ga oga 'bɔmbɔ liɲ kudɔdu adɔ dɔnni. Ti'di Arona ni ti kole abo ga zɔ rɔ bɔ akumu na 'dɔ ko'dɔ te. Liɲ nime nduwɛ rɔ kupɔ nni ga kɔ'bɔ rɔ bɔ akumu zɔ toja laja ma.

¹⁰ Kina 'dɔ ko'de ɲgulɔ sa mo tɔnɛ kako kpadɔri ma yayi. Kina 'dɔ kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di kɔzinni dɔmo. ¹¹ Upɔ ɲgulɔ sa nima kɔmɔ ma yayi kpadɔri 'ba rɔ ma. ¹² Ogba roma mo kusu dɔkole kɔziyi yimo kosa dɔ biti 'ba bi 'ba akumu. Kina 'dɔ kodɔ kɔɔ roma mo bɛri bi ndimo yayi. ¹³ Tine ogba 'bu mo ma kambi ame ga kora rɔni kebe rɔ a 'ba yimo ga ne ti kapa luru mo ma laka ti dɔ'ɲ mo ga kpaki riyɔ ti 'bu mo ga rɔmo koɲma zɔ dɔ bi 'ba akumu yayi. ¹⁴ Tine yida mo ga ti kilaka mo ti tokpe mo ga ari koɲma ɲbɔ yaga mɔkɔ di mi taya. Kina rɔ kpa kɔzi ki'di 'ba tombi lende kɛnyɛ 'ba bɔ akumu.

¹⁵ Ogba mo'de kamɔlɔ ma kɔɔ kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di kɔzinni dɔmo. ¹⁶ Upɔ kogba roma mo kulɛ kapa bi 'ba akumu nima kpaki sowɔ. ¹⁷ Ilele yimo

kurɔgɔ tokpe mo ga ti wato mo ga kodɔ'ba pili bi kɔɔ ti dɔmo ni ti kapa mɔɔ mo ga. ¹⁸ Kina 'dɔ koɲma pili dɔ bi 'ba akumu yayi rɔ akoɲma zɔ ma ɲere Bɔko'ba. Tato kele mo ti kiyɛyi dɔki'di ma ngi.

¹⁹ Ogba mo'de kamɔlɔ mɔɔ mo nima kiya zi Arona ni ti kole abo ga ki'di kɔzinni dɔmo. ²⁰ Upɔ kogba roma mo kosa monda mbili Arona ni ma kapa dɔri liɲ ti kole abo ga. Ondi rɔ dɔkole ndinni ga ti dɔkole kɔzinni ga ma lɔbu ma dɔ kapa dɔri. Kɔɔ roma mo nima uli rɔ bi 'ba akumu kebe dɔ kapa mo ga pili sowɔ. ²¹ Ogba kɔɔ roma mo ame dɔ bi 'ba akumu ne ti 'bu kondi rɔmo tɔnɛ kinzanza rɔ Arona kebe rɔ bɔɲɔg 'bɛnni ga pili liɲ ti kole abo ga. Kina 'dɔ kulɔmu bo pili ti kole abo ga ti bɔɲɔg abo zɔ.

²² Bi kambi 'ba kamɔlɔ mo nima umu yaga, giliti ma kambi mo nima ti 'bu ma kora rɔ a 'ba yimo ga ti kapa luru mo ma laka mo ti dɔ'ɲ mo ga kpaki riyɔ ti 'bu mo ga rɔmo ti wato mo ma kapa dɔri. ²³ Kina 'dɔ kogba dɔkomali mangolɔ'ba mo tɔnɛ ga ki'di 'deni zɔ yayi ne di yimo rɔ kɔɔkɔɔ. Ma ko'dɔ ti 'bu gɔmo nima ogba kɔɔ, ma kinza 'bu gɔmo mo nima ogba gbɛ kɔɔ kina ma kɔɔ lɛmbɛrɛ mo tɔnɛ ogba gbɛ kɔɔ. ²⁴ I'di akonyo naga nime kɔzi Arona ni ti kole abo ga, kina 'dɔ kiya zinni liɲ kulɔmu zɔ rɔ kpa kɔzi ki'di zɔ ma ɲere Bɔko'ba. ²⁵ Kina 'dɔ kogba di kɔzinni koɲma dɔ bi 'ba akumu yayi kɔɔ ti akoɲma mo tɔnɛ. Tato kele mo iyɛyi dɔki'di ma, ma ɲere Bɔko'ba ngi. ²⁶ Ogba dɔɲgɔ'do kamɔlɔ mo nima kulɔmu zɔ rɔ kpa kɔzi ki'di ma koro. Dɔɲgɔ'do mo nime ma 'bɛyi na.

²⁷ ɔɔɔ kedɛ ki'di bɔ akumu, oweli dɔɲgɔ'do ti wato kamɔlɔ ma kulɔmu 'deni zɔ rɔ kpa kɔzi ki'di ma koro mo tɔnɛ 'beri zi bɔ akumu. ²⁸ Meri ma ame 'dɔ kɔ'bɔ ɲburu kinza kuyi yimo na me zinni liɲ bilaka ma ga Yisarele. ɔɔɔ liɲ kumu akumu dɔɲgɔ'do mo ga ti wato mo ga 'ba bɔ akumu mo na. Ame na rɔ kpa kɔzi ki'di 'bɛnni 'ba bilaka zɔ ma ɲere Bɔko'ba.

²⁹ Bɔɲɔg 'ba Arona nime di pɔtɔ tɔlɛ abo kolɔɔ 'jaa nduwɛ ki'di zi kole abo ga. Zinni tusu mo 'jaa ɔɔ ki'di liɲ 'deni rɔ bɔ akumu. ³⁰ Kole 'ba Arona mo ame kindaba pɔtɔ bo rɔ bɔ akumu tari mi rɔ koro ma 'ba ɲere Bɔko'ba toja laja zɔ mi bi koro ma mo nima ne kolɔ bɔɲɔg nima titi ɲbɔ dɔ modɔmoriyɔ.

³¹ Ogba yida kamɔlɔ mo nima kumu rɔ Arona ni ti kole abo ga mi ti'di liɲ rɔ bɔ akumu ne ki'di kilɛ'di mi bi koro mo yayi. ³² Kina 'dɔ liɲ konyo di kpadɔri mo bine ti kɔɔ mangolɔ'ba mo tɔnɛ ga mi kee yayi ne. ³³ Liɲ konyo wa ma kumu rɔnni tilɛɲo liɲ kɔɔ rɔ bɔ akumu nima. Bɔ akumu ni na ɲge 'dɔ konyo rɔmɔyi bi ma koro mo na. ³⁴ ɔɔɔ yida mo ti mangolɔ'ba mo ga kileke konyo rɔnni dɛ kote kinza kola dɛ kpe kɔ'dɔ 'dɔ konyo 'jaa ɲbɔ. Oɲma yaga rɔmɔyi a koro na.

³⁵ Dɔlɛti 'ba ti'di wa rɔ bɔ akumu nime o'dɔ rɔ Arona ni ɲbɔ dɔ modɔmoriyɔ ko'dɔ kɔɔ ame mose ziyi ne. ³⁶ Bi kɛzɛ ma dɔ kɔɔ kiteli dɛ kinza ma kumu ɲgulɔ yi mo rɔ akumu. Rɔmɔyi 'dɔ kola liɲ gɔ lende kɛnyɛ 'bɛnni ga. Kina gɔ kilɛɲo dɔ bi 'ba akumu gbɛ timo yaga rɔ ma kɔɔ. Ondi 'bu rɔ bi 'ba akumu nima gɔ kedɛ yaga rɔ ma kɔɔ. ³⁷ Oto to'dɔ mo nduwɛ te ɲbɔ dɔ modɔ-

moriyö gɔ bi 'ba akumu kēdī ngī rɔ ma koro. Kina ɔɔ ame kako kosa rɔmo ti kēdī rɔ ma koro.

Toŋma Akumu

³⁸ Ziyē kpe dɔ kupö ame ga kēdī kako ne, umuke kole kamölö ma kɔmɔ kɔɔ mo ga 'deni kɔɔ ne nduwē rɔ riyörüyö zö rɔ kɔmɔ lëndö dɔ bi 'ba akumu ma. ³⁹ Kumu kɔɔ rɔ mi dɔŋɔ tine kɔɔ rɔ mi dɔkɔpiyari. ⁴⁰ Kamölö ma dɔgba mo o'de ti kilɔ kɔɔ 'ba ruzu ma kele kuturö ti 'bu kizaza riyö. Oɔ kizaza layi riyö bēri rɔ yēyi zi Bɔko'ba. ⁴¹ Kamölö mɔɔ mo nima umu rɔ mi dɔkɔpiyari. Kina gɔ ko'de wa naga nime gbi ngila mo zö ma ŋere Bɔko'ba. Tato kele mo iyēyi dōki'di ma, ma ŋere Bɔko'ba ngi.

⁴² Kina 'dɔ kö'bö nduwē tara zi dɔ kupö ame ga kēdī kako ne, akoŋma zö ma ŋere Bɔko'ba nime ko'dɔ zö kpadōri ma nime. Di bina na ti mondɔɔɔ ti bilaka ma ga milende tiyi. ⁴³ Ti mondɔɔɔ tinni lijē bilaka ma ga Yisarele bina. Bi nzari 'ba kɔmɔ ma ti ko'dɔ bi nima ngi yaga rɔ ma koro.

⁴⁴ Ti mo'dɔ rö nima ti bi 'ba akumu mo yaga rɔ ma koro. Kina ti moweli Arona ni ti kole abo ga zö rɔ bɔ akumu toja laja zö. ⁴⁵ Ti moloma mi löngö lijē Yisarele mēdi rɔ ŋere Bɔko'ba 'bēnni. ⁴⁶ Kina lijē ti kicali ma ngi rɔ ŋere Bɔko'ba 'bēnni ame koja lijē yaga di Ezipeto 'dɔ moloma mi löngö lijē. Ma na rɔ ŋere Bɔko'ba 'bēnni.

Bi Koŋma Akato Kele

(TD 37:25-28)

30 O'dɔ bi 'ba akumu toŋma akato kele dɔmo di mi ngērī kono ² rɔ dɔ 'baga rɔ ma koriya dɔkɔmɔ kolɔkɔ muyi. Takpa mo ma kari tɔɔ kēdī dɔkɔmɔ kolɔkɔ modɔmosowɔ. Gɔ dɔ kumu mo ga kpaki sowɔ o'dɔ rɔ ma kapa kɔɔ biti kambi kɔɔ timo. ³ Ora rɔmo pili kebe dɔmo ma di tɔɔ ti biti mo ga ti yamo köbököbö. Kina gɔ kiyöru dɔ kpamo ga gbi ti yamo köbököbö.

⁴ O'dɔ kano riyö rɔmo di mi yamo köbököbö kebe kpa bīci ma kiyöru mo nima kebe gɔ dɔ kapa mo ga kpaki riyö tombi mo timo. ⁵ O'dɔ ngērī kombi mo ga di mi kono komba rɔmo ti yamo köbököbö.

⁶ İdēyi bi 'ba akumu ame yaga kebe kɔmɔ kɔŋgɔ kuröbö mo tönē kɔmɔ sandu 'ba lömu yayi ne. Bi nima na ti mako mondɔɔɔ tiyi teyi.

⁷ Rɔ gɔ dɔŋɔ 'ba kɔmɔ lëndö löbu nime pili Arona kö'bö toŋma akato kele dɔ bi 'ba akumu nime ɔɔ bo kēdī kako tilenɔ lamba naga nime. ⁸ Kina gɔ bo ko'dɔ gbi tara mi dɔkɔpiyari mo ga ɔɔ bo kēdī ki'di pa'do dɔ lamba mo naga nime. Toŋma akato kele nime kö'bö ŋburu tara rɔ kɔmɔ lëndö löbu nime kɔɔ dē. ⁹ Kinza kebe koŋma kinē agba'ji ame ma ŋere Bɔko'ba mo'dɔkɔ dē ne dē dɔ bi 'ba akumu nime. Kinza koŋma yida ma kumu rɔ kpa közi ala nyönyu mo ga dē gbi dɔmo. A kɔɔ rɔ layi kinza kodɔ dē gbi dɔmo.

¹⁰ Arona kondi roma kamölö ma kumu gɔ tombi lende kënyē naga rɔ biti mo naga nime ŋge mi kɔɔ mi kɔmɔ kɔɔ kɔɔ. Kina 'dɔ kö'bö to'dɔ mo nduwē te rɔ gɔ dɔ kupö ma kēdī kako naga nime rɔ gɔ kɔmɔ kɔɔ löbu

nime pili. Bi 'ba akumu nime kulömu yaga mi kɔɔ rɔ ma koro zö ma ŋere Bɔko'ba."

Möyi Kugu

¹¹ Ŋere Bɔko'ba iya zi Musa te, ¹² "ɔɔ kēdī kugu möyi Yisarele titētē mo, iya zinni mɔɔ kopi gɔ didi ni di zö ti yamo kinza ko'de dɔ kututu dönī mi möyi kugu nime. ¹³ Bɔɔ ame kɔ'ba 'deni 'dɔ kugu möyi mo ne kopi kɔɔ ma kiteri mo nima gɔ ndögö mo ma kɔɔ 'deni dɔmo. Lijē pili kopi rɔ kpa közi ki'di zö ma ŋere Bɔko'ba.

¹⁴ Bilaka ame pili kitētē 'deni mi möyi kugu nime kisasi di dɔ ma kɔmɔ kɔɔ mo 'butē riyö nduwē kala dɔgba kopi yamo nime zö. ¹⁵ Kinza ki'di dē bɔ mɔri kopi kebe bɔ ma rɔ lisa tine lijē pili kopi rɔ ma koriya.

¹⁶ Ogba yamo nime lijē Yisarele kēdī kopi ne ko'dɔ ndɔɔ ma timo mi rö ma bine. Awada nime 'ba butē gɔ didi nni timo na. Kina ti mi'di lende mo ngi kēdī dɔma zö tɔmɔ lijē."

Dölētī 'Ba Akurögö

¹⁷ Ŋere Bɔko'ba iya zi Musa te, ¹⁸ "O'dɔ wöri 'bilēni ti bi kidēyi mo teyi gbi di mi 'bilēni. Utē mi löngö rö ma nima ma ti bi 'ba akumu. Kina gɔ kunö mini yimo.

¹⁹ Arona ni ti kole abo ga kurögö közinni ti ndinni ti mini mo nime ²⁰ ɔɔ lijē kēdī ko'dɔ tɔɔ tari mi rö ma ala ngila bi 'ba akumu mo toŋma kpa közi ki'di mo ga zö.

²¹ Lijē kurögö közinni ti ndinni kinza mupö lijē ra. Kö'du ki'di nime lijē kinda'ba nduwē koro kö'bö rɔ ŋburunburu rɔ gɔ dɔ kupö nni ga."

'Bu Kondi

²² Ŋere Bɔko'ba iya zi Musa te, ²³ "Ogba agba'ji kato kele naga nime ko'dɔ 'bu kondi rɔ. Ogba a kidēki rɔ muri ne kilɔ modɔkɔkɔ, yɔkɔ ngērī kidēki rɔ girifa ne ma kato koŋmi mo kilɔ mota, matunburu kilɔ mota, ²⁴ kono kilɔ modɔkɔkɔ kiyari gɔ ndögö mo ma kɔɔ 'deni dɔmo. Oɔ kizaza riyö 'ba 'bu ma kele gɔmo ²⁵ ko'dɔ 'bu kato kele rɔ a 'ba tondi mo.

²⁶ 'Bu kondi mo nime na 'dɔ kondi rɔ rö ma, rɔ sandu 'ba lömu, ²⁷ rɔ tarabiza mo pili ti jama mo ga, rɔ akidēyi lamba ni pili ti jama mo ga, rɔ bi 'ba akumu ma 'ba toŋma akato kele mo nima, ²⁸ kina ma 'ba toŋma yida mo nima gbi kpaki ti jama ma 'ba bo ga, rɔ wöri kurögö közi mo tönē kpaki ti bi kidēyi mo. ²⁹ Ulömu kɔɔ a nime te zö kina ti lijē kēdī ngi pili rɔ ma koro. Kina bɔɔ ala ɔɔ ame kako kosa rɔmo ti toro mo ko'be ngi. ³⁰ Kina ondi 'bu mo nime gbi rɔ Arona ni ti kole abo ga 'dɔ lijē kēdī rɔ bɔ akumu zö mi ndɔɔ ma.

³¹ Iya zinni lijē Yisarele, "Bu kondi koro ma nime kö'bö nduwē to'dɔ mo tara mi ndɔɔ ma rɔ ŋburunburu. ³² Tine kinza kinzanzake dē rɔ bilaka ma sari. Kina kinza ni mɔɔ kotɔɔ dɔ amo naga nime dē gbi ko'dɔ 'bēyi ziyi tara. 'Bu koro na. Kina i'dike kö'bö rɔ ma koro. ³³ Bɔɔ ame ko'dɔ kinē mo ala kosa rɔ bɔɔ ame kinza rɔ bɔ akumu ne bo inza kpe rɔ bilaka ma."

Akato Kele

34 Njere Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ogba dɔkomali ag-ba'ji kato kele naga nime pili rɔ gɔmo rɔ ma koriya, ta-gi 'ba lɔkpɔ, yɔko kili'di, akilɛri ti 'bonja ma kato kele naga, 35 ko'dɔ akato kele kɔzɔ riya. Odo tiko'dɔ gɔmo 'dɔ kɔ'bɔ rɔ ma laka rɔ ma koro. 36 U'bɛ mɔɔ yaga rɔ ruzu kari timo kinzanza mi rɔ ma yayi kɔmɔ sandu 'ba lɔmu mo nima. Bi nima na ti mako mondɔɔɔ tiyi teyi. Akato kele nime kɛdi rɔ a koro ziye.

37 Kinza ko'dɔke agba'ji mɔɔ dɛ ziye kɔzɔ a nime te. I'dike nje kɛdi rɔ a ma koro ame kulɔmu 'deni zɔ ne. 38 Bɔɔɔ ame ko'dɔ kinɛ mo zi bo ala rɔ riya bo inza kpe rɔ bilaka ma."

Bɔ Miri (TD 35:30-36:1)

31 Njere Bɔko'ba iya zi Musa te, 2 "Moza Bezalele kole 'ba Uri kole 'ba kole 'ba Uru 'deni di mi kupɔ e'be Yuda. 3 Mi'di Nyi Kɔɔ Laka ma 'deni lɔ mi bo. Mi'di akikali ti miri 'ba to'dɔ wa pili 'deni zi bo, 4 tose wa rɔ miri to'dɔ mo di mi yamo kɔbɔkɔbɔ ni ti sitɛri gbɛ ti 'bilɛnjɛ 5 kina mɔɔ gbɛ toga lele ti tose ngɛri ni pili rɔ gɔ ndɔɔɔ 'ba kɔzi. 6 Moza Oliba kole 'ba Asamaka di mi kupɔ e'be Dana 'deni 'dɔ kɛdi rɔ bɔ gɔ Bezalele to'dɔ ndɔɔɔ nime ti bo. Kina mi'di akikali mo ti tigo 'deni gbɛ zi bɔ miri mɔɔ naga nima 'dɔ lijɛ ko'dɔ wa ma tɔnɛ ga pili mose gɔmo ziyi tiya mo zinni 'dɔ to'dɔ mo ne, 7 rɔ kilaka ma nime ti sandu mo ti a dɔmo ti jama mo ga pili, 8 ti tarabiza mo ti jama mo ga pili, ti akidɛyi lamba mo tɔnɛ di mi yamo kɔbɔkɔbɔ ne ti jama mo ga pili, ti bi 'ba akumu ma 'ba toɔma akato kele mo tɔnɛ 9 gbɛ ti ma 'ba toɔma yida 'ba akumu mo dɔmo nima kpaki ti jama mo ga pili, ti wɔri 'ba turɔgɔ kɔzi mo tɔnɛ ti bi 'ba tidɛyi mo, 10 ti bɔngɔ koro 'ba rɔ bɔ akumu zi Arona ni ti kole abo ga zinni toɔ mo dɔ lijɛ kɛdi kari toja laja ma, 11 ti 'bu kondi mo tɔnɛ ti agba'ji kato kele mo tɔnɛ gbɛ mi gɔ bi ma koro mo ne. Wa naga nime to'dɔ mo kɛdi pili kɔzɔ ma tɔnɛ miya ziyi ne."

Kada 'Ba Rɔ Kindawo

12 Bɔko'ba ose zi Musa 13 gɔ bo kiya zi Yisarele te, "Oroke kada 'ba rɔ kindawo ma. Rɔmɔyi na rɔ akileme mi lɔngɔ ye tɔ ma njere Bɔko'ba nduwɛ mi kada ma kɛdi kako naga nime 'dɛ gɔ kinda ngi omba moza ye 'deni rɔ 'bama ga. 14 Ziye toro kada 'ba rɔ kindawo rɔmɔyi kada ma koro kɔɔ laka ma na. Bɔɔɔ ame koro dɛ kebe ko'dɔ ndɔɔɔ mi kada nime ne kupɔ ngi yaga. 15 Tɔ'dɔ ɛdi 'do ziyi dɔ modɔɔɔ to'dɔ ndɔɔɔ yimo. Tine tɔ'dɔ ma rɔ dɔ modɔɔɔ mo nima 'ba rɔ kindawo na nje, ulɔmu 'deni zɔ. Bɔɔɔ ame kosa ndɔɔɔ kɔzi bo mi kada nime kupɔ yaga.

16 Kpe Yisarele inda'bake lende 'ba kada nime rɔ akileme 'ba lɔmu ma, ma njere Bɔko'ba. 17 Akileme ma nburunburu na mi lɔngɔ ze tiye kpe Yisarele. Rɔmɔyi ma njere Bɔko'ba mo'ba mitɔɔ ni ti dɔyayi 'deni pili mi

tɔ'dɔ dɔ modɔɔɔ. Tine mi tɔ'dɔ ma rɔ dɔ modɔ-moriyo mo mɔɔ ndɔɔɔ pili 'deni mindawo rɔma."

18 Kina dɔɔ Bɔko'ba kote tilende 'deni ti Musa di dɔ dɔku Sinayi yayi na bo ki'di lere riyɔ 'ba kɔ'du ki'di mo tɔnɛ ga bo kugu 'deni ti kɔzi bo ne ngi zi Musa.

Akoro Sa

32 Tine dɔɔ Yisarele naga nima lijɛ konɔɔ 'deni Musa kigabi ngi dɔ dɔku bitɔ tɔ ne ga yayi kileki dɛ kpe welo tine, na lijɛ kotɔɔ rɔnni ngi kari zi Arona kiya te, "Ako ko'dɔ akoro zize 'dɔ kokɔɔ ze. Musa bɔ ko'de ze yaga di mi Ezipeto mo nime dikali abo dɛ wa'di na kɔmɔ 'deni zi bo di bitɔ yayi."

2 Arona ileki zinni te, "Ari kotɔɔke yamo kɔbɔkɔbɔ di mbili 'ja 'be ga ti yitoti 'be ga ti kole 'be ga ko'deke kako zɔ dayi."

3 Kina lijɛ pili kari kotɔɔ ambili ngi ko'de kako zi Arona. 4 Kina bo kogba a tɔnɛ ga ngi ko'dɔ rɔ akoro zinni. Bo uku kɔzɔ kinɛ kole sa naga nima tara. Kina lijɛ kebe nati tiya mo rɔ gɔ rɔnni tɛgɛ, "Yisarele, mitɔɔ 'be mo tɔnɛ ko'de ye yaga di mi Ezipeto ne bo na me."

5 Tine dɔɔ Arona konɔɔ 'deni tara bo o'ba bi 'ba akumu kebe kɔmɔ a nima yayi. Na bo kuwɔwɔ zinni te, "Tilɛndɔ, karama ma lɔbu ɛdi bine zi njere Bɔko'ba."

6 Kina ngi mɔlo mi bi kɛzɛ mo nima na bilaka naga nime ko'de akonɔma ngi kako gbɛ ti akumu. Kina lijɛ koloma ngi nati rɔ tonyo kpenni tuwɛ mo. Tine ari kuyi rɔni za 'bɔwu ngi yaga di dɔmo rɔ lende yawa.

7 Bɔko'ba iya zi Musa te, "ɛki kileki kari bɛri. Bilaka 'bi tɔnɛ ga ko'de lijɛ kako yaga di mi Ezipeto ne dɔnni ele dɛ kpe. 8 Lijɛ ebe 'deni ngi kuyi kpenni yaga welo di zɔ lijɛ ko'dɔ akoro zinni kuku kɔzɔ kinɛ kole sa naga nima tara. Kina me lijɛ kɛdi 'deni rɔ tumɔtu mo lijɛ kumu roma teyi. Lijɛ ebe 'deni bi tiya mo te, 'Yisarele, mitɔɔ 'be mo tɔnɛ ko'de ye yaga di mi Ezipeto ne bo na me."

9 Bɔko'ba iya zi Musa te, "Bilaka naga nima mikali lende 'benni 'deni. Lijɛ ngi rɔ a dɔ kitigo tɔ ne ga. 10 Kina me ni, kinza ko'dɔ kpɛri dɛ kpe zɔ. Ola lijɛ zɔ gɔ mileme wa zinni mote dɔnni yaga. Kina ti mi'di yi ngi kara rɔ kpa dɔ'be ma kinza kiya."

11 Tine Musa ebe toma'jo rɔ bo zi njere Bɔko'ba abo, iya te, "Yɔ njere Bɔko'ba, i'di miyi ngi kata kulɔwɔ te gɔ wa'di rɔnni lijɛ bilaka 'bi naga nime kɔmɔ lijɛ 'deni ti tigo 'bi koja lijɛ yaga di mi Ezipeto ne? 12 Gɔ wa'di na 'dɔ ki'di Ezipeto kebe 'bɔwu togora gɔnni kiya te o'de lijɛ ka tote dɔnni yi mɔkɔ kɔmɔ dɔku bine? I'di miyi tɔ kpe kɛyi rɔnni. Kinza ko'de dɔ kote dɛ dɔnni lijɛ bilaka 'bi ga. 13 Lɔmu 'bi ma tɔnɛ ko'dɔ ti bɔ laja 'bi ga Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ne, omeri gɔmo te. Lɔmu 'bi ma tɔnɛ ko'dɔ 'deni zinni 'dɔ ki'di kupɔ lijɛ kara kɔzɔ kɛlu 'ba mitɔɔ ne, omeri gɔmo te. Kina gbɛ lɔmu 'bi ma tɔnɛ ko'dɔ gɔ yayi nime ti'di mo zi dɔ kupɔ lijɛ ga rɔ ɛ'benni rɔ nburunburu ne, omeri gɔmo te."

14 Kina Bɔko'ba kola a tɔnɛ ga bo komeri 'dɔ tote dɔ bilaka abo ga yaga timo ne ngi gbɔ.

Dɔ Kilikö 'Ba Yisarele

¹⁵⁻¹⁶ Musa ɛnyī 'deni kēdī rɔ tēki tako bēri di dɔ dōku ti lere riyō mo tōnē ga Bɔko'ba kugu kō'du ki'di abo ga 'deni dɔmo ne. Bɔko'ba na ko'dɔ lere nima kugu kō'du ki'di abo ga dɔmo ti kōzi bo kebe kapa mo ga kpaki riyō.

¹⁷ Yēsuwa uwō birɔ dɔ kudu, na bo kiya zi Musa te, "Ya ɛdī mī taya."

¹⁸ Musa ileki zi bo te, "Birɔ ya inza tara. Rōmōyi udu dē kɔzɔ birɔ aka'da ala birɔ gɔ koga. Birɔ ngala ma kēdi koba na za muwō 'bama."

¹⁹ Kina dɔɔ Musa ni kako kōmō 'deni ngɔsi ngila taya bo ko'ja kinē kole sa nima ti ngala kusī tara tine na mī bo kata ngī bo ku'du lere tōnē ga ngī bēri kila'ba kitiko yaga ndī dōku yayi. ²⁰ Kina bo kako kogba kole sa 'bēn-nī mo tōnē lijē kuku ne ngī ku'du dɔ pa'do kilanma yaga. Na bo kosono ngī kodɔ mī mini ki'di kpa Yisarele naga nima kuwē.

²¹ Bo ititi Arona, iya te, "Wa'di na ya naga nime ko'dɔ ziyi ki'di yi kusu kpēnnī mī lende kēnyē lōbu dɔ kiteli nime?"

²² Arona iya te, "Kinza kembe dē ka rɔ 'dirī tō. Bilaka naga nime ndōrō 'bēnnī ma gɔ lende kēnyē ikali ɛ'bi 'deni gbī mɔlo. ²³ Lijē na kalo dɔma bine, kiya te, 'O'dɔ akoro zize gɔ kōsō dɔgba zize. Musa bɔ ko'de ze yaga di Ezipeto nime dikali abo dē wa'di na kōmō 'deni zi bo di bitɔ yayi.' ²⁴ Kina me mēnyī miya zīnnī te, 'Nī bɔ ame kēddī ti ambili yamo kōbōkōbō ogba yaga ko'de kako.' Kina ma lijē ko'de kako zō mogba mu'du mī pa'do na kɔdɔ ngī rɔ kole sa nima."

²⁵ Musa oŋgɔ Arona ola bilaka naga nima 'deni dɔmo kaya kebe todɔ laŋa rōnnī kɔmɔ bɔ ya 'bēnnī ga. ²⁶ Kina bo kɔzɔ ngī yaga kpa reki bo kuwōwō dɔ bo rɔ ma kembe kiya te, "Lijē ame ga rɔ 'ba Bɔko'ba ne kako bine."

Kina kupō e'be Lēwē ga kɔkɔ ngī kuru bo bēri. ²⁷ Kina bo kiya zīnnī te, "Nī mɔtɔ ŋere Bɔko'ba 'ba Yisarele i'di kō'du mo 'deni ziyi, inda'ba mbele 'bi kisaki di kapa taya ma bine ŋbō kala 'dē, upō lōndō yi, bɔ murē yi ti bɔ pɔri yi."

²⁸ Kina e'be Lēwē naga nima pili ko'dɔ ngī kɔzɔ ma Musa kiya zīnnī. Bilaka ma kupō mī kada nima ɛdī pili kɔzɔ kuluku 'butē bi modɔkɔkɔ (3000) tara. ²⁹ Musa ileki zi e'be Lēwē naga nima te, "Tɔne, ulōmuke rɔye 'deni rɔ bɔ akumu zi ŋere Bɔko'ba ti lōpō nime kupōke kole 'be ga ti lōndō ye ga ne. Bɔko'ba o'dɔ yēyi 'deni dɔye."

³⁰ Mī bi kēzē ma di pōtō mo na Musa kiya zi bilaka naga nima te, "O'dɔke lende kēnyē ma dɔ kiteli 'deni. Mēdī mileki mari dɔ dōku tɔzɔ zi ŋere Bɔko'ba. Mɔtɔga ti mi'di bo kola ye gɔ lende kēnyē 'be nime."

³¹ Kina Musa kuyi dɔ bo kileki kari zi ŋere Bɔko'ba kiya te, "Bilaka tōnē ga o'dɔ lende kēnyē ma rɔ dɔ kiteli 'deni. Lijē uku akoro zīnnī di mī yamo kōbōkōbō lijē koloma rɔ tumōtu mo. ³² Moma'jo rɔma ziyi ola lijē gɔmo. Ne dɔɔ kola lijē dē kpe gɔ lende kēnyē nime, mōyi ma mo na kore gbɔ yaga di mī buku 'bi ame kugu mōyi bilaka 'bi ga yimo ne."

³³ Ŋere Bɔko'ba ileki dɔmo zi Musa te, "Lijē bɔtɔ bɔ ki-rasi lende mo naga nima na ti more mōyi nni yaga di mī buku ma. ³⁴ Ne ari kokɔkɔ lijē koto bi mo tōnē miya ne. Malayika ma ti koda bi di rɔye. Ne kada mo ti kōmō 'deni ame 'dɔ modɔ karama dōnnī lijē bilaka naga nima gɔ lende kēnyē 'bēnnī ga."

³⁵ Kina Bɔko'ba koja rɔkɔkɔ ngī dɔ Yisarele rōmōyi lijē ebe ki'di Arona ko'dɔ akoro zīnnī di mī yamo kōbōkōbō kɔzɔ kinē kole sa naga tara.

Tēnyī 'Ba Yisarele Di Sinayi

33 Kina ŋere Bɔko'ba kilende zi Musa iya te, "ɛnyī di bine tīnnī lijē bilaka naga nima ko'de lijē di Ezipeto ne karike mī dɔyayi ma mulōmu ti'di mo ziye mo tōnē, dɔyayi mo tōnē mulōmu ti'di mo zi Abarayama zi Yisika zi Yakoba gbī zi dɔ kupō lijē ga ne. ² Ti mo-ja malayika kari dɔgba kɔmɔye 'dɔ koga Kanana naga nima ti Amora ti Ete ti Pereze ti Iwa ti Yebusa mo ga pili yaga. ³ ɛddi karike nime mī yayi ma laka ame wi sa ni ti tagi kambi di teyi kɔzɔ sēgē. Tine minza mari tiye rōmōyi kpe rɔ bilaka dɔ kitigɔ tɔ ne ga. Dɔɔ mari tiye ti mote dɔye gɔ kɔri."

⁴ Kina dɔɔ bilaka naga nima kuwō 'deni te tine na lijē kudu ngī kolali yamo ma kōbōkōbō 'doyi yaga di rōnnī. ⁵ Rōmōyi ŋere Bɔko'ba i'di kō'du mo 'deni zi Musa kiya zīnnī te, "Kpe rɔ bilaka dɔ kitigɔ tɔ ne ga. Ma mēdī mari ra tiye pele ngɔsi te dēne ti mote dɔye ngī yaga. Kina me ti olalike yamo kōbōkōbō 'ba tiyada rɔye timo naga nime 'doyi yaga di rɔye gɔ momeri dɔma gɔ wa ma 'dɔ mo'dɔ ziye."

⁶ Kina Yisarele kolali yamo kōbōkōbō ngī 'doyi yaga di rōnnī di ndī dōku Sinayi yayi.

Rō Koro

⁷ Tine Musa ɛdī nduwē rɔ tombi rō kilaka kilingere timo. Bi ame lijē koga taya teyi bo ogba rō kilaka nima kutōti mbowa sege yaga di ngila mo. Bo idēki mōyi mo rɔ "Rō 'ba tondɔkɔ." Bɔ ame ko'dɔkɔ tikali ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba kako teyi bina.

⁸ Dɔɔ Musa kēdī kari 'deni teyi yayi bilaka pili dɔɔ kɔzɔ yaga kpadōri 'bēnnī ga tongɔ gɔ bo ŋbō bo kɔdɔ yimo. ⁹ Dɔɔ bo kɔdɔ 'deni yimo na pɔli kakpa mo tōnē kako kutu'bō rōnī ngī kpadōri mo. Kina ŋere Bɔko'ba ti kebe ngī rɔ toloma tilende ti bo di yimo yayi. ¹⁰ Tine dɔɔ lijē kongɔ pɔli nima 'deni kutu'bō rōnī kpadōri dɔ Musa tara na lijē kēnyī kolɔdɔ ngī bēri. ¹¹ Kina ŋere Bɔko'ba koloma ngī rɔ tilende ti Musa di dɔ kɔmɔ dɔ kɔmɔ te, kɔzɔ nī bilaka ame kēddī kilende ti lēpi yi mɔtɔ ne. Di pōtō mo tine Musa ileki 'jaa kako mī taya. Tine kole yɔbi ame rɔ bɔ gɔ bo mo kidēki mōyi mo rɔ Yēsuwa, kole 'ba Nunu ne oloma ma 'ba bo ngi kō'bō ŋburu mī rō 'ba Bɔko'ba yayi.

Bɔko'ba Na Kokɔkɔ Yisarele

¹² Musa ɛnyī kileki zi Bɔko'ba iya te, "ɛdī ngī rɔ ma laka kɔzɔ lende kiya 'bi tara zō 'dɔ mokɔkɔ bilaka naga nime mī dɔyayi nima. Ne oŋgɔ a mɔtɔ ɛdī gba kɔtɔ bine

ame kola kinza kiya dē. Yē na kēdī kari tize? Iya 'deni te ikali ma laka, nī Bɔko'ba ti mī kēyī tō. ¹³Ne ɔɔɔ kiya te kēdī ngī tara iyētī gɔ meri 'bī ga ma ko'dɔkɔ to'dɔ mo zō, rōmōyī gɔ mō'bō toja laja ziyī tīyēyī dōkī'dī yī. Kina omeri gbī te nī na koza dɔ kupō nime 'deni ziyī rɔ ē'bī ga."

¹⁴Njere Bɔko'ba iya te, "Ti mari tiye mi'di ye ka'dake bo ya 'be ga."

¹⁵Musa iya zi Bɔko'ba te, "ɔɔɔ tari 'bī tize kinza, kinza ki'di dombi ndize dē dari bitɔ di mī gɔ bi nime bine.

¹⁶Ti kikali tondo ma kēddī ti mī kēyī rɔ bilaka 'bī ga gbī tō, ɔɔɔ kiya te kari dē tize? Kinē yī mo ɔɔɔ kēdī tize na ti koza ze 'beri yaga di rɔ bilaka ma laki 'ba dɔyayi nime."

¹⁷Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ti mo'dɔ ngī ziyī kɔzɔ ma kititi. Rōmōyī nī mikali yi 'deni laka ma ti mī kēyī tīyī."

¹⁸Musa iya te, "I'di ma monɔ bi nzari 'ba kōmōyī te."

¹⁹Bɔko'ba iya te, "Ti mi'di rɔ löbu ma kinda kōmōyī kīdēkī mōyī koro ma ziyī. Ma na rɔ njere Bɔko'ba. Ti mileme mī konjmi ma ti mī kēyī ma zīnnī lījē ame ga migeli 'deni ne. ²⁰Tine minza mi'di yi ko'ja kɔmɔ ma. Rōmōyī bɔɔɔ ma kɔɔɔ te o'ja kɔmɔ ma dē kebe koloma gba 'böwu 'biri rɔ ma kīdīdi."

²¹Njere Bɔko'ba iya gbī zi Musa te, "Ne ame na rɔ bi ma ngɔsī ngila ma, ziyī tɔɔɔ dɔ dōku nime. ²²ɔɔɔ tigo dɔ kiteli ma kudō kebe bina ti midēyī yi mī bi nganji 'ba dōku mutu'bō yi ti kōzō njbō miteli di rōyī. ²³Kina ɔɔɔ miteli yi 'deni tine na ti mombi kōzō 'jaa yaga di dōyī gɔ ko'ja nge rɔ gɔma tine kɔmɔ ma ko'ja dē."

Lere 'Ba Kō'du Kī'di

34 Njere Bɔko'ba iya zi Musa te, "Ose lere riyō kɔzɔ ma dɔgba tōnē ga. Kina ti mugu lende tōnē ga dɔ ma dɔgba kitikɔ tōnē ga ne dɔmo. ²Ileŋo rōyī ndō mī dɔɔɔbɔ tilēndō kako kota ma tɔɔɔ dɔ dōku Sinayi. ³Kinza bɔɔɔ kɔɔɔ kako dē tīyī. Kina a kɔɔɔ rɔ kinē bɔɔɔ kinda dē kapa dɔ dōku nima yayi. Yērī ma kɔzɔ kamölō ni ti banya ni konyo kpēnnī dē gbī ndī dōku yayi."

⁴Kina Musa kose lere ngī riyō kɔzɔ ma dɔgba tōnē ga na bo kari ngī timo tɔɔɔ dɔ dōku Sinayi yayi mɔlo rɔ mī dɔɔɔbɔ kɔzɔ ma njere Bɔko'ba ki'di kō'du mo zi bo tara.

⁵Kina Bɔko'ba kako ngī bēri di mī tɔɔɔ ti pɔli kɔɔɔ ngila Musa yayi kīdēkī mōyī koro abo mo tōnē rɔ njere Bɔko'ba ne. ⁶Bo udō kebe kɔmɔ Musa yayi bo iya te, "Ma njere Bɔko'ba ma na rɔ Bɔko'ba 'ba mī konjmi bɔ tonɔɔ lisa. Mēnyī dē gbī welo rɔ 'dīrī. Mileme akɔɔ ma dɔ kiteli ma ame kinza kote rōnī dē ne 'deni. ⁷Akɔɔ ma na kō'bō 'deni njburu tara tola wa gɔ lende kirasi ni ti lende kēnyē. Tine minza mola karama 'ba lende kirasi 'ba 'bu löbu ni gbī di bi todɔ mo dɔ kole 'ba kole mo ga ma mī mota njbō kala gɔ ma mī sowo mo ga."

⁸Kina Musa kolɔɔ ngī bēri kumōtu ⁹kiya te, "ɔɔɔ kiya te miyī kēyī 'deni ngī rɔma moma'jo rɔma ziyī ari tize. Bilaka naga nime uwō mbili dē. Tine ola ze gɔ lende kirasi ti lende kēnyē ze ga. Kina utī kogba ze rɔ ma 'bēyī ga."

Bɔko'ba Njere Kɔɔɔ

(TD 23:14-19)

¹⁰Kina njere Bɔko'ba kileki zi Musa iya te, "Mēdī mo'dɔ lömu ma tiye kpe bilaka ma ga Yisarele. Gɔ koto ame ga ko'dɔ rōnnī dē mɔlo mī löngō dɔ kupō ma kɔɔɔ mɔɔɔ di mī dɔyayi nime ne ti mo'dɔ ziye ko'jake ti kɔmɔye. Bilaka ame ga kēddī kolomake mī löngō mo ne ti ko'ja tuwī 'ba ako'dɔ ma 'ba Bɔko'ba ma mēdī mo'dɔ gɔye 'deni.

¹¹Kō'du ki'di nime mēdī mi'di ziye tɔne ne uwōke dɔmo. Ti moga lījē bɔɔɔ naga nima pili yaga di kɔmɔye, Amora ni ti Kanana mo ga ti Ete ti Pereze ti Iwa kpaki ti Yebusa 'bēnī ti moga yaga. ¹²Tine i'dike kɔmɔye kandi laka kinza ko'dɔke lömu dē tīnnī lījē bilaka 'ba mī dɔyayi mo nima kēddī karike teyi ne. Rōmōyī lende kēnyē 'bēnnī ti kari koloma yaga ziye rɔ abari. ¹³Ma laka mo ziye titikɔ bi 'ba tonɔma akumu zi akoro 'bēnnī ga yaga, kicacake mī toto koro mo ga yaga kogake sari 'ba akoro Asera 'bēnnī mo bēri. ¹⁴Kinza kebeke dē tulōmu kpeye zi a mɔɔɔ rōmōyī ma Bɔko'ba ame mōyī ma rɔ Mī Kombi ne ma ti mī kombi gɔye.

¹⁵I'dike kɔmɔye kandi laka kinza ko'dɔke lömu dē tīnnī lījē bilaka 'ba mī dɔyayi nima. Rōmōyī ɔɔɔ kiya te lījē kēdī tulōmu kpēnnī zi akoro 'bēnnī naga nima lījē kumu roma teyi, lījē ti kose ye gbī todɔɔ bɔɔɔ rɔye tīnnī konyoke akonyo mo ga. ¹⁶Kina ti kole 'be ga kogbe yītōtī 'bēnnī ga ngī gbī ki'di kole 'be ga pele koro ma, ma njere Bɔko'ba dē kpe kebe za tulōmu kpēnnī zi akoro 'ba ya naga nima. ¹⁷Kinza ko'dɔke akoro yamo dē ziye kumōtuke gbī.

¹⁸Karama 'ba tonyo manɔloɔɔ'ba kinza lanɔa gɔmo tōnē na 'dɔ kinda'bake lende mo ki'dike kēdī dɔye. Kɔzɔ ma mose ziye tōnē tara konyoke manɔloɔɔ'ba ma kinza lanɔa gɔmo dɔ modɔmorīyō mī nyepe 'ba Abibi. Rōmōyī nyepe nime na kēnyīke yīmo di Ezipeto.

¹⁹Kole dɔndende 'be ga pili ti 'ba yērī 'be ga ma 'ba-ma na. ²⁰Tine ma rɔ akaca naga utēke gɔmo yaga ti kamölō. Ne ɔɔɔ kutē gɔmo dē, upō yaga. Kole dɔndende 'be ga pili utēke gɔmo yaga. Kina kinza bɔɔɔ mɔɔɔ kako dē kɔmɔ ma rɔ ma sari kinza kpa kōzī ki'di.

²¹Tō'dō ēdī dɔ modɔkɔkɔɔ ziyī to'dɔ ndɔɔɔ 'bī ga yīmo. Tine tō'dō ame rɔ dɔ modɔmorīyō mo ne kinza ko'dɔ ndɔɔɔ dē yīmo. ɔɔɔ kēdī pele rɔ bi dɔ rɔ'dɔ ala kpa dɔlili ziyī tindawo rōyī mī kada nime.

²²Karama 'ba kpa dɔlili ame kēdī ko'dɔ ti bi dɔ tumu nyōnyu ne i'dike lende mo kō'bō dɔye. Kina gbī karama ma tōnē rɔ 'ba loma bici ngōngōbō kēdī ko'dɔ di pōtō totɔɔ wa 'deni kote yaga di mī nyaka ne kinza ki'dike lende mo dē kudōlu di dɔye.

²³Rɔ gɔye bɔɔɔni pili, akoke tilēlu ma, ma njere Bɔko'ba 'be 'ba Yisarele mī mota mī kɔmɔ kɔɔɔ. ²⁴Kina ɔɔɔ moga dɔ kupō bilaka naga nima 'deni yaga di kɔmɔye miyese gɔ dɔ maga 'be 'deni kɔmɔ, bɔɔɔ mɔɔɔ inza kɔ'ba kpe 'dɔ tiyɔzɔ talo ya dɔye 'dɔ ta'da ye mī kada 'ba karama mota naga nime.

²⁵ɔɔɔ kumuke roma zō kinza ko'deke manɔloɔɔ'ba ma ti lanɔa gɔmo dē teyi. Kina kinza kola kɔzɔ akonyo

'ba karama 'ba Pasaka nime dɛ gbɪ kɔ'dɔ ɲbɔ bi kɛzɛ dɔmo.

²⁶ Rɔ ɔɔ kɔɔ kɔɔ pili zɪyɪ to'de a la'ja 'ba mɪ nyaka 'bɪ kako mɪ rɔ koro 'ba ɲere Bɔko'ba 'bɪ.

Tine kinza kebe ku'di kole banya ala kole kamɔlɔ dɛ ti mba 'ba ma mo."

²⁷ Kina Bɔko'ba kiya zi Musa te, "Lende naga nime ugu bɛrɪ, rɔmɔyɪ na mo'dɔ lɔmu ma 'deni ɔɔmo tɪyɪ gbɪ zɪnnɪ lɪjɛ Yisarele pili."

²⁸ Musa oloma ko'dɔ tɔ'dɔ ɲbɔ dɔ 'butɛ sowɔ ti ɲere Bɔko'ba yayi kinza konyo a mɔɔ rɔ akonyo ala kuwɛ mini. Kina Bɔko'ba kugu lɔmu abo mo ɲɔɔ dɔ lere. ɪdɛkɪ mɔyɪ mo 'deni rɔ kɔ'du ki'di 'butɛ.

Dɔ Kɔɔ Musa

²⁹ Tine dɔɔ Musa kuyɪ dɔ bo 'deni kɔmɔ di dɔ dɔku Sinayi ti lere mo tɔnɛ ga kugu kɔ'du ki'di mo ga 'deni dɔmo ne bo ikali dɛ dɛmba dɔ kɔɔ bo 'deni rɔ ma kɔbɔ rɔmɔyɪ bo oloma rɔ tilende ti Bɔko'ba. ³⁰ Kina dɔɔ Arona ni ti Yisarele pili kɔɔɔ te dɔ kɔɔ bo 'deni ɲɔɔ rɔ ma kɔbɔ, kina lɪjɛ kere ɲɔɔ di bi tese ɲɔɔ rɔ bo.

³¹ Tine bo ɪdɛkɪ lɪjɛ na Arona ni ti lɔbu mo ga kuyɪ dɔnɪ kako zi bo, bo koloma rɔ tilende tɪnnɪ. ³² Di pɔtɔ mo tine na bilaka pili kako 'jaa nati zi bo, bo kebe tiya ɔɔ kɔ'du ki'di nima Bɔko'ba ki'di zi bo di dɔ dɔku Sinayi ne pili zɪnnɪ.

³³ Kina dɔɔ Musa kote tilende 'deni pili tɪnnɪ tara tine na bo kogba bɔɔɔ kolo ɲɔɔ kutu'bɔ dɔ kɔɔ bo.

³⁴ Tine dɔɔ bo kari 'deni kɔɔ mɪ rɔ koro mo tɔnɛ tilende zi Bɔko'ba bo ogba bɔɔɔ nima ɲɔɔ yaga ɲbɔ dɔ bo kɛdɪ kileki 'deni tine na 'jaa bo kolo kileki teyi. Dɔɔ bo kɔɔ 'deni yaga na bo kebe gbɔ tɪyɛtɪ ɔɔ wa ame ga ɲere Bɔko'ba kose ne zɪnnɪ Yisarele. ³⁵ Kina lɪjɛ kɔɔɔ dɔ kɔɔ bo ma kɛdɪ kɔbɔ ɲɔɔ. Musa ɔ'bɔ ɲburu ti bɔɔɔ nima rɔ ma kutu'bɔ kpa dɔ bo ɲbɔ dɔ bo kɛdɪ kɔɔ 'deni mɪ rɔ koro 'ba Bɔko'ba tine na 'jaa bo kogba yaga.

Kada 'Ba Rɔ Kindawo

35 Musa ɔtɔɔ dɔ Yisarele pili kiya teyi te, "Wa ma ɲere Bɔko'ba kose ziye to'dɔ mo na me. ² Nɪ mɔɔ zɪyɪ to'dɔ ndɔɔ 'bɪ ga ɲge mɪ tɔ'dɔ dɔ modɔɔɔ. Tine tɔ'dɔ ma rɔ dɔ modɔmɔyɔ mo nima i'di kɛdɪ rɔ kada ma koro zɪyɪ, kada 'ba rɔ kindawo 'ba ɲere Bɔko'ba na. Bɔɔ mɔɔ ame kebe ko'dɔ ndɔɔ mɪ kada nime kupɔ yaga. ³ Pele ɲge rɔ pa'do, kinza kulɔ'jɔke dɛ mɪ rɔ 'be ga mɪ kada nime."

Kpa Kɔzɪ Ki'di
(TD 25:1-9)

⁴ Musa iya zi Yisarele te, "Wa ma 'dɔ ko'dɔke na me. ⁵ Nɪ mɔɔ wa ame kɛdɪ timo ogba ki'di rɔ kpa kɔzɪ ki'di zi ɲere Bɔko'ba 'bɪ. Nɪ ame mɪyɪ ko'dɔke ne o'de yamo kɔbɔkɔbɔ rɔ kpa kɔzɪ ki'di zi Bɔko'ba gbɪ ti wa ma kɔzɪ sɪtɛrɪ ni ti 'bilɛɲɪ ⁶ ti sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'dɔ kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ɲbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ti sunɛ banya, ⁷ ti kilaka kamɔlɔ ma kinyanyi

'deni kasi liyi, ti kilaka ma kinyanyi 'deni keɲme laka, ti ɲɔɔrɪ kono ⁸ ti 'bu 'ba toyi mo, agba'ji 'ba mɪ 'bu kondi rɔ ti 'ba akato kele, ⁹ ti gbɛyɪ ma ɲbɔɔ ti lele ma kele mɔɔ ga ame ɔɔ kulɔlɪ kpa nyama mo ne ti bɔɔɔ 'ba kpa dɔɲɔɔ'do mo tɔnɛ.

¹⁰ Bilaka ame ga rɔ bɔ miri di mɪ lɔɲɔye ye kako ko'dɔ wa naga nime pili Bɔko'ba kose ne, ¹¹ rɔ koro 'ba Bɔko'ba mo tɔnɛ ti a 'ba dɔmo ga gbɪ ti a 'ba ɔɔmo ma kebe yaga ti mɔɔɔ mo ga gbɪ ti nzora mo ga ti mo'ba mo ga ti dɔɔɔ mo ga ti akɪdɛyɪ mo ga, ¹² sandu 'ba lɔmu mo tɔnɛ ti ɲɔɔrɪ 'ba tombi mo ga, a dɔmo ti bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba turɔbɔ mo koke bi ma koro mo nima timo yaga mo tɔnɛ, ¹³ tarabiza mo ti ɲɔɔrɪ mo ga kpaki rɔ ɔɔ jama mo ga, maɲɔlɔ'ɔɔ ma ki'di zi Bɔko'ba ¹⁴ ti akɪdɛyɪ lamba 'ba toyi mɪ rɔ mo nima tɔnɛ kpaki ti jama mo ga, lamba mo ga ti 'bu mo, ¹⁵ bi 'ba akumu 'ba 'dɔ toɲma akato kele dɔmo mo ti ɲɔɔrɪ 'ba tombi mo ga, 'bu kondi mo ti agba'ji kato kele mo tɔnɛ ga ti bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba kpadɔrɪ mo, ¹⁶ bi 'ba akumu 'ba toɲma akumu dɔmo ti kayikayi 'bilɛɲɪ mo tɔnɛ teyi, ti ɲɔɔrɪ 'ba tombi mo kpaki rɔ ɔɔ jama mo ga, ti wɔrɪ kurɔgɔ kɔzɪ mo tɔnɛ ti bi kɪdɛyɪ mo, ¹⁷ ti bɔɔɔ kurɔbɔ ma kurɔbɔ rɔ kali 'ba rɔmo mo tɔnɛ ga kpaki ti dɔɔɔ mo ga pili ti akɪdɛyɪ mo ga, gbɪ ti 'ba kpadɔrɪ mo, ¹⁸ ti akutɔtɪ mo ga ti kabi 'ba rɔ koro nime ti 'ba kali 'ba rɔmo ga, ¹⁹ kina gbɪ ti bɔɔɔ koro ma 'dɔ bɔ akumu mo ga kolɔ rɔnnɪ dɔɔ lɪjɛ kɛdɪ kari toja laja mɪ bi ma koro mo nima, ti bɔɔɔ koro rɔ Arona ni ti kole abo ga."

²⁰ Kina dɔɔ Yisarele naga nime pili kita'ba 'deni kari di ɲgila Musa bina tine, ²¹ mɔɔ ame yɪmo ko'dɔke ne ari ko'de wa ɲɔɔ rɔ kpa kɔzɪ ki'di to'dɔ ndɔɔ 'ba rɔ koro 'ba Bɔko'ba 'bɛnnɪ timo. Wa ame ga pili ko'dɔke dɔ tumɔtu Bɔko'ba timo ti ma 'dɔ ko'dɔ rɔ bɔɔɔ koro 'ba rɔ bɔ akumu mo ga, lɪjɛ o'de ɲɔɔ pili kako. ²² Bilaka ame ga pili dɔkɪ'di mo ko'dɔke ne ala rɔ bɔɔɔ ala rɔ 'ja o'de wa ma kɔzɪ yamo kɔbɔkɔbɔ ni ti a mbili ti a dɔkole kɔzɪ ni ti a mugu ti dɔkomali wa ma kele naga ɲɔɔ pili ki'di rɔ kpa kɔzɪ zi Bɔko'ba. ²³ Bilaka ame ga pili kɛdɪ ti sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'dɔ kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ɲbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ti sunɛ banya ti kilaka kamɔlɔ ma kinyanyi 'deni kasi liyi naga ti kilaka ma kinyanyi 'deni keɲme laka naga o'de ɲɔɔ kako. ²⁴ Ya ame ga pili kɔ'ɔ tireke wa ma kɔzɪ sɪtɛrɪ ni ti 'bilɛɲɪ ni ne o'de kpa kɔzɪ ki'di ma 'bɛnnɪ ga ɲɔɔ gbɪ kako zi Bɔko'ba. Bilaka ame ga kɛdɪ ti ɲɔɔrɪ kono ma kele kɔ'ɔ 'dɔ to'dɔ ndɔɔ nima timo ne o'de ɲɔɔ gbɪ kako.

²⁵ 'Ja ame ga pili rɔ bɔ kopiri alato ne o'de dɔkomali sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'dɔ kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ɲbɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo ɲɔɔ. ²⁶ Sunɛ banya ma kopiri naga lɪjɛ o'de gbɪ kako.

²⁷ Lɔbu mo ga o'de lele ma ndɔgɔ kitigɔ naga ɲɔɔ ma kinɛ mo ɲbɔɔ ti ma kele mɔɔ ga gbɪ tulɔlɪ mo kpa nyama mo tɔnɛ ti bɔɔɔ ma 'ba kpa dɔɲɔɔ'do mo.

²⁸ Lɪjɛ o'de agba'ji ɲɔɔ ti 'bu 'ba mɪ lamba ti ma kondi mo tɔnɛ ti akato kele mo ga. ²⁹ Rɔ ɔɔ bilaka ame ga pili

yimo ko'dɔɔ ti'di kpa kōzi ki'di zi Bɔko'ba kɔɔ ma Musa kose ne o'de ngi kako.

Bɔ Kubō Rō Koro
(TD 31:1-11)

³⁰ Kina Musa kileki kiya gbī zīnnī te, “Bɔko'ba oweli Bezalele kole 'ba Uri kole 'ba kole 'ba Uru di mī kupō e'be Yuda 'deni. ³¹ Bɔko'ba odo Nyī Kɔɔ Laka abo 'deni lɔ mī Bezalele ki'di miri 'ba to'dɔ wa naga nime ti akikali mo 'deni pili teyi. ³² Kina ti bo ko'dɔ wa naga nime di mī yamo kōbōkōbō ni ti sītērī ti 'bilēnjī ³³ toga mī lele ti to'ba'ba wa ti tose ngērī ni pili rɔ gɔ ndɔɔ 'ba kōzi. ³⁴ Bɔko'ba i'di ndɔɔ naga nime 'deni zi Bezalele ni ti Oliba kole 'ba Asamaka di mī kupō e'be Dana kina 'dɔ lijē kiyandi ya mɔɔ ga gbī to'dɔ mo tara. ³⁵ Akikali ti miri pili 'ba akose ti akokpiri ti lō'jō ame gɔ ku'jō bɔɔ ko'dɔ kele di mī sunē kamōlō ma kopiri 'deni ko'dɔ kinē mo ga rɔ ma kese, ma nɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo pili rɔ gɔ kinē bɔɔ mɔɔ ga, Bɔko'ba i'di 'deni pili zīnnī. Lijē ti kɔ'ɔ ngi to'dɔ ndɔɔ 'ba kōzi pili rɔ gɔ mo.

36 Kina Bezalele ni ti Oliba ti bɔ miri mɔɔ mo naga nima Bɔko'ba ki'di tigo 'ba akikali 'ba ndɔɔ nime 'deni teyi ne kako ngi. Kina gɔ lijē ko'dɔ wa ame pili kɔ'ɔ 'dɔ to'dɔ rō koro nima timo ne ngi ko kɔɔ ndose mo ma Bɔko'ba kose tōnē tara.”

² Kina Musa kɔɔɔ dōnnī lijē bɔ miri mo naga nima ngi, Bezalele ni ti Oliba gbī ti bɔ miri pili mɔɔ mo ga tōnē, lijē ma Bɔko'ba ki'di akikali ti tigo 'ba ndɔɔ nima 'deni zīnnī mo tōnē ga lijē kuti 'deni 'dɔ tako to'dɔ mo ne. ³ Wa mo ga ame pili Yisarele kireke dɔmo 'deni 'dɔ to'dɔ ndɔɔ nima timo ne lijē ako ngi kogba di zi Musa kari timo. Tine Yisarele ō'bō ngi to'de kpa kōzi ki'di rɔ kɔɔ kada lōbu nime, ⁴ nɔɔ bɔ miri mo naga nima kēnyī kako ⁵ kiya zi Musa te, “Bilaka o'de kpa kōzi 'deni kebe dɔ ame do'dɔɔ gɔ do'dɔ ndɔɔ nime timo kɔɔ ma Bɔko'ba kose.”

⁶ Kina Musa ki'di kari kuwōwō lende mo ngi kote mī taya pili kinza bɔɔ kireke wa dē kpe dōmōyī ndɔɔ 'ba rō koro nima. ⁷ Wa ame ga pili kireke ne ɔ'ɔ ndɔɔ nima 'deni kebe gbī.

Kinē Rō Koro
(TD 26:1-37)

⁸ Bɔ miri ma rɔ dɔ kiteli di mī lōngō lijē bɔ ndɔɔ mo naga nima na ko'dɔ rō koro mo tōnē. Lijē o'dɔ di mī bɔɔ ma kudō'bō 'butē ku'jō di mī sunē kamōlō ma kopiri 'deni ko'dɔ kinē mo ga rɔ ma kese, ma nɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyōru ti kinē sasa ti kakala dɔ mo tōnē ga. ⁹ Takpa mo ga pili rɔ ma koriya dɔɔ kumōgu 'butē dɔmōyī tō'bō mo dɔɔ kumōgu riyō. ¹⁰ Ma muyī lijē uru kpa mo kiyoso pili teyi rɔ mindalo kɔɔ. Kina lijē ko'dɔ gbī tara ti kapa ma muyī mɔɔ nima. ¹¹ Lijē o'dɔ kano rɔmo di mī bɔɔ kese kiyija kebe dɔ kpa mindalo mo ga ma yaga. ¹² Lijē iyija kano mo ga kuluku kɔɔ gɔ mindalo ma dɔɔba kina gbī tara gɔ mindalo ma rɔ mī riyō mo. ¹³ Lijē o'dɔ mōngɔ teyi

kuluku kɔɔ di mī yamo kōbōkōbō tosi kpa mo timo bi kɔɔ.

¹⁴ A dɔmo ma kebe gɔmo ma yaga lijē o'dɔ di mī bɔɔ kudō'bō 'butē dɔɔ ma ku'jō di mī sunē banya. ¹⁵ Lijē o'dɔ pili rɔ ma koriya takpa mo dɔɔ kumōgu 'butē dɔɔ, tō'bō mo dɔɔ kumōgu riyō. ¹⁶ Ma muyī lijē uru kpa mo kiyoso bi kɔɔ rɔ mindalo, kina ma modɔɔ ama gbī 'beri rɔ mindalo mɔɔ. ¹⁷ Lijē o'dɔ kano kuluku kɔɔ kiyija kpa mindalo ma dɔɔba mo nima kebe kapa dɔ kpa mo ma kileki yī'bōwu. Kina lijē ko'dɔ kano mɔɔ ga gbī 'bōwu kuluku kɔɔ kiyija kpa mindalo mɔɔ mo nima. ¹⁸ Lijē o'dɔ mōngɔ kuluku kɔɔ di mī 'bilēnjī 'dɔ kosi kpa mo timo kiyoso bi kɔɔ. ¹⁹ Kina lijē ko'dɔ a dɔmo ma kebe yaga 'bōwu gbī riyō teyi, ma kɔɔ di mī kilaka kamōlō ame kinyanyi 'deni rɔ mo kasi liyi ne, kina mɔɔ gbī di mī kilaka ma kinyanyi 'deni keɔme laka naga 'dɔ bo na kēdī kebe gɔmo ma yaga.

²⁰ Nzora 'ba rō koro nima lijē o'dɔ di mī ngērī kono. ²¹ Takpa mo ga pili dɔɔ kumōgu sowɔ, tō'bō mo dɔɔ kolɔ modɔmōyī. ²² Lōsī kēdī rɔ riyōyī mī ndimo ga gɔ kidēyī timo. Nzora naga nime pili rɔ gɔmo kēdī ti lōsī teyi. ²³ Lijē o'dɔ nzora 'butē riyō zi kapa mo ma kileki te dɔ rɔ'ɔ ²⁴ ti akidēyī mo ga 'butē sowɔ di mī sītērī tutōtī mo timo. Akidēyī mo ga kēdī rɔ riyōyī ndi ma kɔɔ. ²⁵ Lijē o'dɔ nzora 'butē riyō dɔ kapa mo ma kileki te dɔ tugbu ²⁶ ti akidēyī mo ga 'butē sowɔ di mī sītērī rɔ riyōyī ndi nzora kɔɔ. ²⁷ Ma kebe yikundō mo kileki te kapa dɔ kɔɔ lijē o'dɔ nzora teyi modɔɔ. ²⁸ Tine gɔ dɔ kumu mo ga lijē o'dɔ nzora teyi kpaki rɔ riyōyī. ²⁹ Nzora ma riyō 'ba dɔ kumu mo naga nima iyoso kpa mo di bēri nɔɔ kala kɔɔ. Rɔ gɔ nzora 'ba dɔ kumu mo naga nima kpaki rɔ gɔmo na lijē ko'dɔ tara. ³⁰ Nzora pili modɔɔ ti akidēyī mo ga di mī sītērī 'butē dōmō dɔɔ rɔ riyōyī ndimo ga. ³¹ Lijē o'dɔ mo'ba teyi 'butē dōmō di mī ngērī kono, ³² muyī gɔ nzora ma kapa ama, muyī gɔ ma kileki te kapa dɔ rɔ'ɔ kina gbī muyī gɔ kapa ma rɔ yikundō mo tōnē kileki te kapa dɔ kɔɔ ne. ³³ Mo'ba ma zana mo ame kuruwō mī lōngō nzora mo naga nime ne kungungu di bine nɔɔ kala gɔ kapa mo ma 'dē. ³⁴ Lijē omba rɔ nzora mo ga teyi ti yamo kōbōkōbō ti kano yɔki mo tusu mo'ba mo ga kebe yimo ame komba rɔ mo ra gbī ti yamo kōbōkōbō ne.

³⁵ Lijē o'dɔ bɔɔ kurōbō mo tōnē di mī sunē kamōlō ma kopiri 'deni ko'dɔ kinē mo ga rɔ ma kese, ma nɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyōru ti kinē sasa ti kakala dɔmo naga. ³⁶ Lijē o'dɔ lē'bērē sowɔ di mī ngērī kono komba rɔmo teyi ti yamo kōbōkōbō towe bɔɔ kurōbō mo tōnē dɔmo, kosi kpa mo ga ti mōngɔ yamo kōbōkōbō. Kina lijē ko'dɔ akidēyī mo ga di mī sītērī sowɔ tutōtī lē'bērē mo naga nima timo.

³⁷ Akpadōrī 'ba rō koro nima lijē o'dɔ rɔ bɔɔ kurōbō di mī sunē kamōlō ma kopiri 'deni ko'dɔ kinē mo ga rɔ ma kese, ma nɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyōru rɔmo kiyada. ³⁸ Lijē o'dɔ lē'bērē muyī zi bɔɔ kurōbō ame kosi kpa mo ti mōngɔ. Dɔmo ma kɔɔ ti ndimo ma

di bɛrɛ komba yamo kɔbɔkɔbɔ teyi ti akidɛyɛ mo ga muyi rɔ 'bilɛnɛ.

Kinɛ Sandu Mo
(TD 25:10-22)

37 Bezalele o'dɔ sandu 'ba lɔmu nima di mi ngɛrɛ kono. Gɔmo ma kakpa mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ 'butɛ dɔkɔkɔ. Tɔ'bɔ mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ modɔmorɛyɔ. Takpa mo ma kari tɔrɔ gbɛ tara. ²Yimo ti gɔmo ma yaga bo ora ti yamo kɔbɔkɔbɔ bo kiyɔru dɔ kpamo.

³Bo o'dɔ kano 'ba tombi mo timo ga sowɔ teyi di mi yamo kɔbɔkɔbɔ kosi kapa gɔ ndimo ga kpaki sowɔ rɔ riyɔriyɔ. ⁴Bo o'dɔ ngɛrɛ 'ba tombi mo ga di mi kono bo komba yamo kɔbɔkɔbɔ rɔmo, ⁵bo kusu kebe mi kano mo tɔnɛ ga kapa 'ba sandu mo nima kpaki riyɔ ne.

⁶Bo o'dɔ a dɔmo di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ, takpa mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ 'butɛ dɔkɔkɔ, tɔ'bɔ mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ modɔmorɛyɔ. ⁷Bo uku sasa ti kakala dɔmo naga riyɔ di mi yamo kɔbɔkɔbɔ, ⁸katɔ kapa ame katɔ kapa ama. Bo uku kambi katɔ ti a dɔmo nima. ⁹Sasa mo naga nime katɔ kuyi kɔmɔni kari dɔ lɛpi ni tine kongɔ bi bɛrɛ kakala mo ga kutu'bɔ dɔ sandu nima.

Kinɛ Tarabiza Mo
(TD 25:23-30)

¹⁰Bo o'dɔ tarabiza mo di mi ngɛrɛ kono, takpa mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ modɔmosowɔ, tɔ'bɔ mo dɔkɔkɔ kolɔkɔ muyi, takpa mo ma kari tɔrɔ dɔkɔkɔ kolɔkɔ modɔmorɛyɔ. ¹¹Bo ora rɔmo ti yamo kɔbɔkɔbɔ bo kiyɔru dɔ kpamo ga. ¹²Bo o'dɔ dɔtara kpamo ma kɔ'dɔ koriya ti dɔkole kɔzi ma zana nime bo kiyɔru dɔ kpamo ti yamo kɔbɔkɔbɔ.

¹³Bo o'dɔ kano 'ba tombi mo timo sowɔ teyi di mi yamo kɔbɔkɔbɔ bo kosi kebe gɔ ndimo naga nima kpaki sowɔ. ¹⁴A 'ba tombi tarabiza nima bo o'dɔ ngɔsi kpa dɔtara mo tɔrɔ. ¹⁵Bo o'dɔ ngɛrɛ 'ba tombi mo timo di mi kono bo komba rɔmo ti yamo kɔbɔkɔbɔ.

¹⁶Bo o'dɔ lebe yamo kɔbɔkɔbɔ zi tarabiza nima, gata mo ga ti kɔsu mo ga ti gberi mo ga ti lebe 'ba todɔ layi mo ga timo.

Kinɛ Akidɛyɛ Lamba Mo
(TD 25:31-40)

¹⁷Bo o'dɔ akidɛyɛ lamba mo di mi yamo kɔbɔkɔbɔ. Bo uku ndimo ti dɔdɔrɔ mo di mi yamo kɔbɔkɔbɔ ti dɔwɔru 'ba tiyada mo ga ti mbili ma kɛdi komo mo ga kambi katɔ timo. ¹⁸Dɔngila konza pili rɔ motamota di gɔ dɔ kapa mo ga kpaki riyɔ. ¹⁹Dɔngila mo naga nima pili rɔ gɔmo ma katɔ ti dɔwɔru ma kiyada timo mo tɔnɛ ga mota dɔmo ti ma komo mo ga teyi. ²⁰Dɔdɔrɔ mo ti dɔwɔru 'ba tiyada mo timo mo tɔnɛ sowɔ teyi ti ma komo mo ga. ²¹Kpa dɔngoriya ma konza mo naga nima rɔ motamota ne kpaki ti ma komo mo teyi. ²²Ma komo mo nima ti dɔngila mo ga ti akidɛyɛ lamba mo nima ambi pili rɔ akɔtɔ kuku 'deni di mi yamo kɔbɔkɔbɔ.

²³Bo o'dɔ lamba modɔmorɛyɔ dɔ akidɛyɛ mo nima. Kina bo kuku makara mo ga ngɛ ti akunzɔ buruku mo ga

di mi yamo kɔbɔkɔbɔ. ²⁴Kilɔ 'butɛ mota dɔmo 'ba yamo kɔbɔkɔbɔ na ma bo kote dɔ ndɔbɔ 'ba akidɛyɛ lamba nima ti jama mo ga.

Kinɛ Bi 'Ba Tonɔma Akato Kele
(TD 30:1-5)

²⁵Bo o'dɔ bi 'ba tonɔma akato kele dɔmo di mi ngɛrɛ kono rɔ dɔ 'baga dɔ kapa mo ga pili rɔ ma koriya dɔkɔkɔ kolɔkɔ muyi. Tine takpa mo ma kari tɔrɔ dɔkɔkɔ kolɔkɔ modɔmosowɔ. Biti 'ba gɔ dɔ kumu sowɔ mo naga nima bo o'dɔ kambi katɔ timo. ²⁶Dɔmo ma di tɔrɔ ti rɔmo ga kpaki ti biti mo ga bo ora rɔmo ti yamo kɔbɔkɔbɔ bo kiyɔru dɔ kpamo ga toko teyi.

²⁷Bo o'dɔ kano 'ba tombi mo riyɔ teyi di mi yamo kɔbɔkɔbɔ. Bo o'dɔ kano mo naga nima ngɔsi kpa bɛci ma kiyɔru mo nima kebe gɔ dɔ kapa mo ga kpaki riyɔ tusu ngɛrɛ 'ba tombi mo ga yimo. ²⁸Bo o'dɔ ngɛrɛ 'ba tombi mo di mi kono bo komba rɔmo ti yamo kɔbɔkɔbɔ.

²⁹Kina bo ko'dɔ 'bu koro 'ba tondi mo rɔmo tɔnɛ ngɛ gbɛ ti akato kele mo ga kudɔlɔ yimo kɔzɔ riyɔ tara.

Kinɛ Bi 'Ba Akumu
(TD 27:1-8)

38 Bo o'dɔ bi 'ba tonɔma akumu mo di mi ngɛrɛ kono rɔ dɔ 'baga, kapa mo ga dɔkɔkɔ kumɔgu riyɔ. Tine takpa mo ma kari tɔrɔ dɔkɔkɔ kumɔgu katɔ.

²Bo o'dɔ bitɛ teyi kebe kapa gɔ dɔ kumu mo ga kpaki sowɔ kambi katɔ timo. Bo ora rɔmo pili ti 'bilɛnɛ. ³Kina bo ko'dɔ jama mo ga gbɛ teyi. Bo o'dɔ akunzɔ buruku mo ga ti kɔrɛ mo ga ti lebe mo ga ti jakira mo ga ti gata 'ba pa'do mo ga. Jama naga nime pili bo o'dɔ di mi 'bilɛnɛ. ⁴Bo o'dɔ kayikayi di mi 'bilɛnɛ kusu kebe bɛci dɔmo ma kɔ'dɔ mo nima ngɔbɔ kɔmɔ mi zana mo.

⁵Bo o'dɔ kano 'ba tombi mo timo ga sowɔ ki'di kebe gɔ dɔgali mo ga. ⁶Bo o'dɔ ngɛrɛ 'ba tombi mo timo ga gbɛ teyi bo komba rɔmo ti 'bilɛnɛ. ⁷Kina bo kusu ngɛ mi kano mo naga nima. Bi 'ba tonɔma akumu ame lijɛ o'dɔ di mi ngɛrɛ kola yimo rɔ gbɔngɔ.

⁸Bo o'dɔ wɔri kurɔgɔ kɔzi mo tɔnɛ ti akidɛyɛ mo di mi mandara 'ba 'ja ma kɛdi ko'dɔ ndɔbɔ kpadɔri 'ba rɔ koro nima.

Kinɛ Kali Mo
(TD 27:9-19)

⁹Tine 'ba rɔ koro mo nima lijɛ ari ko'dɔ kali rɔmo di mi bɔngɔ ma kele naga. Kapa mo ma kari te dɔ ro'ɔ dɔkɔkɔ kumɔgu 'butɛ sowɔ dɔmosowɔ ¹⁰kikɛti ti dɔdɔrɔ 'bilɛnɛ 'butɛ riyɔ gbɛ ti akidɛyɛ mo ga. Monɔgɔ mo ga gbɛ teyi ti bi kiyɔru mo ga di mi sɛtɛri. ¹¹Kali nima kapa mo ama gbɛ rɔ ma koriya ti ame kileki te kapa dɔ tugbu ne. ¹²Kapa mo ma kileki te dɔ tɔrɔ lijɛ o'dɔ dɔkɔkɔ kumɔgu 'butɛ riyɔ dɔmorɛyɔ ti dɔdɔrɔ mo ga ti akidɛyɛ mo ga gbɛ teyi. Kina gbɛ ti monɔgɔ ti kabi mo ga teyi ko'dɔ di mi sɛtɛri. ¹³Kapa ma kileki te yibi ti kpadɔri mo teyi ne gbɛ dɔkɔkɔ kumɔgu 'butɛ riyɔ dɔmorɛyɔ.

¹⁴Kapa kpadɔri mo ma kileki te lijɛ o'dɔ bɔngɔ kurɔbɔ mo ga teyi dɔkɔkɔ kumɔgu modɔmorɛyɔ. Dɔdɔrɔ mo

ga mota ti akidëyi mo ga teyi. ¹⁵ Kina lijë ko'dɔ kapa mo ma kari 'dë nima gbï tara ti dɔɔɔɔ ti akidëyi mo ga teyi.

¹⁶ Bɔɔɔɔ kuröbö mo naga nima lijë ko'dɔ toko ɔ kali nima ne pili di mi bɔɔɔɔ ma kele. ¹⁷ Akidëyi 'ba ndi dɔɔɔɔ mo ga di mi 'bilëñj, tine moɔɔɔ mo ga ti bi kiyöru mo ga ti a ma komba dɔ dɔɔɔɔ mo ga di mi sitëri. Dɔɔɔɔ mo naga nima pili ɔ gɔmo ti bi kiyöru ɔ mo di mi sitëri.

¹⁸ Bɔɔɔɔ kuröbö ma ɔ akpadöri mo di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga ɔ ma kese, ma ɔɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyada kiyöru ɔ mo kele. Tö'bö mo dɔɔɔɔ kumögu modɔɔmota tine takpa mo dɔɔɔɔ kumögu riyö koriya ti dɔ bɔɔɔɔ kuröbö ma laki mɔɔ ga 'ba kali mo nima. ¹⁹ Ìkëti ti dɔɔɔɔ sowɔ ti akidëyi mo ga teyi pili di mi 'bilëñj. Tine moɔɔɔ mo ga ti a ma komba dɔ dɔɔɔɔ mo ga na di mi sitëri. ²⁰ Akutöti rö koro nima ti 'ba kali mo ga pili o'dɔ di mi 'bilëñj.

Dɔɔkomali Wa Mo Ga

²¹ Akiyija 'ba wa ame ga ko'dɔ ɔ rö koro nima ki'di lere riyö 'ba kö'du ki'di 'butë mo tönë ga yïmo ne na me ga. Musa na kose gɔ wa naga nime pili zi kupö e'be Lëwë titëtë mo kɔɔ a nime te. Itomara kole 'ba Arona na ki'di mbiri ɔ bɔ dönni titëtë mo.

²² Bezalele kole 'ba Uri kole 'ba kole 'ba Uru di mi kupö e'be Yuda na ko'dɔ wa naga nime pili Bɔko'ba kose zi Musa ne. ²³ Bɔ gɔ bo Oliba kole 'ba Asamaka di mi kupö e'be Dana na ɔ bɔ tose mo ga gbï ɔ bɔ toga yïmo gbï ɔ bɔ tu'jö bɔɔɔɔ di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga ɔ ma kese, ma ɔɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo.

²⁴ Yamo köbököbö ame ga pili kireke kulömu zi Bɔko'ba ne ëdi kil kuluku 'butë riyö gɔ akiyari mo.

²⁵ Sitëri ëdi pili kil kuluku 'butë bi modɔɔkɔɔ kɔɔ dɔ mo kuluku modɔɔmota kora dɔmo 'butë mota (3,430) gɔ akiyari mo ma bilaka ma kugu möyi mo naga nima kireke. ²⁶ Wa naga nime pili ma bilaka mo ga kireke na, mɔɔɔ opi kɔɔ ma ko'dɔɔ ziyi tara gɔ akiyari mo. Bɔɔɔɔ ame ga kɔɔ kɔɔ mo kisasi 'deni di dɔ 'butë riyö kugu möyi mo ne ëdi pili kuluku kpa mota bi sowɔ kɔɔ dɔ mo kuluku kpa riyö bi 'butë sowɔ dɔɔkɔɔ kora dɔmo kuluku 'butë riyö dɔɔkɔɔ (603,550).

²⁷ Di mi sitëri mo nima ma kil kuluku 'butë bi modɔɔkɔɔ kɔɔ dɔ mo kuluku modɔɔmota (3,400) na ko'dɔ pili ɔ akidëyi mo ma kuluku riyö 'ba ɔ rö koro mo nima ti 'ba bɔɔɔɔ kuröbö mo ga, ma kɔɔ ombi ɔɔ kil 'butë mota dɔmosowɔ, pili ɔ gɔmo. ²⁸ Kɔɔ mo ma kileke kil 'butë mota nima na Bezalele ko'dɔ bi kiyöru ti moɔɔɔ 'ba gɔ dɔɔɔɔ mo ga di yïmo. Kina gbï bo ko'dɔ ɔ a 'ba dɔ dɔɔɔɔ mo ga.

²⁹ 'Bilëñj ma kireke kulömu zi Bɔko'ba ëdi pili kil kuluku 'butë sowɔ döömu dɔɔmota kora dɔmo 'butë riyö döömu (2,425). ³⁰ Kina Bezalele ko'dɔ akidëyi 'ba kpadöri 'ba rö koro mo nima gbï di yïmo ti bi 'ba toɔ ma akumu ma di mi 'bilëñj mo nima ti kayikayi 'bilëñj mo tönë ti jama pili 'ba bi 'ba akumu. ³¹ Kina ma bo

ko'dɔ akidëyi kali mo tönë ga gbï di yïmo ti 'ba kpadöri mo ga ti akutöti rö koro nima pili ti 'ba kali mo.

Kinë Bɔɔɔɔ 'Ba Bɔ Akumu
(TD 28:1-14)

39 Di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga ɔ ma kese, ma ɔɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo mo tönë ga na lijë ko'dɔ bɔɔɔɔ 'ba ɔ bɔ akumu mo ga ɔɔ ma 'dɔ lijë kolɔ dɔ lijë këdi kari toja laja mi bi ma koro mo. Lijë o'dɔ bɔɔɔɔ koro 'ba bɔ akumu ɔ Arona ni kɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa tara.

² Lijë o'dɔ nyama mo di mi sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga ɔ ma kese, ma ɔɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo gbï ti yamo köbököbö. ³ Lijë uku yamo köbököbö kore yaga ndendendende ku'jö kɔɔ ti sunë kamölö ma kopiri 'deni ko'dɔ kinë mo ga ɔ ma kese, ma ɔɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo mo tönë. ⁴ Lijë o'dɔ kabi 'ba dɔɔɔɔ riyö kpa nyama mo nima kosi kpamo dɔ kapa mo ga 'dɔ kuru kpamo timo. ⁵ Gasi ku'jö kele mo tönë ko'dɔ ra gbï di mi kinë wa kɔɔ mo nima ne iyoso kpamo gbï yaki nyama mo nima 'dɔ kambi kɔɔ timo kɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa.

⁶ Lele kinë ɔɔɔ mo tönë ga lijë ileɔo koga möyi kole 'butë dɔmoriyö 'ba Yakoba ga ɔmo ko'ba'ba ti yamo köbököbö. ⁷ Lijë uru ɔ kapa kabi 'ba dɔɔɔɔ nyama mo nima gɔ kileme kpa gɔli 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele, kɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa.

Kinë Bɔɔɔɔ 'Ba Dɔɔɔgo'do Mo
(TD 28:15-30)

⁸ Lijë o'dɔ bɔɔɔɔ ma kpa dɔɔɔgo'do mo gbï di mi kinë akɔɔ nima ko'dɔ nyama mo di yïmo ne gbï ti kinë akiyöru kɔɔ mo nima. ⁹ O'dɔ yaga ɔ ma kö'bö ɔ dɔ 'baga kuköku yïmo riyö teyi. Takpa mo ti tö'bö mo pili dɔɔkɔɔ kolɔ riyö.

¹⁰ Lijë ulöli mindalo 'ba döku ndögö kitigɔ naga sowɔ ɔmo. Mindalo ma dɔgba mo lijë i'di mboro ni ti ma kinë dɔɔɔ ti ma kese na teyi. ¹¹ Mindalo ma riyö mo lijë i'di ma kinë biliwa ti ma yëwë ti ma kilindekilinde teyi. ¹² Mindalo ma mota mo lijë i'di ma kese tiyötüyö ti ma kumöru ti ma liyi teyi. ¹³ Mindalo ma ɔ mi sowɔ mo lijë i'di ma kididi ti ma kinë wöliwöli ti ma kinë kilidi 'döyi teyi. Lijë ko'ba'ba pili ti yamo köbököbö. ¹⁴ Di mi döku 'butë dɔmoriyö naga nima pili oga möyi kole 'butë dɔmoriyö 'ba Yakoba ga ɔmo ɔ kɔɔkɔɔ 'dɔ kileme kpa gɔli 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele.

¹⁵ Lijë o'dɔ nyari yamo köbököbö kpa bɔɔɔɔ 'ba dɔɔgo'do mo nima ko'dɔ kɔɔ ga'da naga tara. ¹⁶ Lijë o'dɔ yamo köbököbö ko'ba'ba mo ga riyö gbï ti magbaya riyö. Magbaya riyö mo naga nima lijë uru kpa bɔɔɔɔ 'ba dɔɔgo'do mo ma kɔɔ. ¹⁷ Kina lijë kosi kpa nyari yamo köbököbö mo tönë ga ɔɔ ɔmo. ¹⁸ Tine kapa 'ba kpamo ama lijë osi ɔ yamo köbököbö ko'ba'ba mo tönë ga ɔ kabi 'ba dɔɔɔɔ mo yayi kebe kɔmo ne.

¹⁹ Lijë o'dɔ magbaya yamo köbököbö riyö kuru kpa bɔɔɔɔ 'ba dɔɔgo'do mo nima ma kapa bëri kebe miyö ngɔsi kpa nyama. ²⁰ Lijë o'dɔ magbaya mɔɔ ga 'böwu gbï riyö kuru kpa kabi 'ba dɔɔɔɔ nyama mo ma bëri

ngɔsi kpa dɔgali mo tine mbowa tɔɔɔ bi dɔ gasi kul'jɔ kele mo tɔnɛ. ²¹ Kɔɔɔ ame Bɔko'ba kose 'deni zi Musa ne tara na lijɛ kosi kpa magbaya 'ba bɔɔɔ 'ba dɔɔɔgo'-do mo ngi ti ma 'ba nyama mo ti kabi kese 'dɔ bɔɔɔ ma 'ba dɔɔɔgo'do nima koloma tɔɔɔ dɔ gasi mo kinza kuɔgɔlɔ ra.

Kinɛ Bɛbɛ Mo

(TD 28:31-43)

²² Bɛbɛ ma lɔbu mo ame kebe mi nyama mo yayi ne o'dɔ pili di mi sunɛ ma kese. ²³ Bi gbɔɔɔ 'ba dɔɔɔ uru kpamo kitigɔ teyi kinza kirica ra. ²⁴⁻²⁶ Dɔ kpamo ma kɔɔɔ kebe kapa mo ma bɛri lijɛ iyija ngolɔngolo kese ti ma ngɔɔɔ ti ma kasi kujɔlu yimo ti lalaɔa yamo kɔbɔkɔbɔ kɔɔɔ ame Bɔko'ba kose zi Musa ne.

²⁷ Lijɛ o'dɔ bɔɔɔ kolɔ rɔ zi Arona ni ti kole abo ga, ²⁸ ti yima kolo dɔɔɔ ga ti a dɔɔɔ ga ti ridi mo ga ²⁹ gbɛ ti lapo di mi sunɛ kamɔlɔ ma kopiri 'deni ko'dɔ kinɛ mo ga rɔ ma kese, ma ngɔɔɔ ti ma kasi ti alato kirilewo kiyɔru rɔmo kele ne kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa.

³⁰ Lijɛ o'dɔ dɔkɔlɛ 'ba tileme tulɔmu wa zi Bɔko'ba di mi yamo kɔbɔkɔbɔ. Lijɛ kugu rɔmo te, "Ulɔmu 'deni zi Bɔko'ba." ³¹ Lijɛ udɔdu kpa dɔ yima mo nima ti kabi kese kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa.

Jama 'Ba Rɔ Rɔ Koro

(TD 35:10-19)

³² Ndɔɔɔ 'ba to'dɔ rɔ koro 'ba Bɔko'ba ote rɔni ngi pili kɔɔɔ a nime te. Yisarele o'dɔ wa pili ngi ko kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa. ³³ Lijɛ o'dɔ rɔ koro nima koto kari zi Musa ti jama mo ga pili, moɔɔ mo ga ti nzora mo ga ti mo'ba mo ga ti dɔɔɔ mo ga ti akidɛyi mo ga, ³⁴ kilaka kamɔlɔ ma kuti rɔmo kasi liyi rɔ 'ba dɔɔɔ mo tɔnɛ ga ti a 'ba dɔɔɔ ma rɔ kilaka ma kinyanyi kenjme laka mo tɔnɛ ga, ti bɔɔɔ kurɔbɔ mo ga ³⁵ ti sandu 'ba lɔmu mo tɔnɛ ti lere riyo 'ba kɔ'du ki'di mo tɔnɛ ga yimo, ngɛri kombi mo ga ti a dɔɔɔ, ³⁶ tarabiza mo ti jama mo ga pili ti maɔɔlɔ'ba ma ki'di zi Bɔko'ba mo, ³⁷ akidɛyi lamba mo di mi yamo kɔbɔkɔbɔ ne ti lamba mo ga ti jama mo ga pili ti 'bu mo ga, ³⁸ bi 'ba akumu ma di mi yamo kɔbɔkɔbɔ ti 'bu kondi rɔmo tɔnɛ ti agba'ji kato kele mo ga ti bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba kpadɔri mo, ³⁹ bi 'ba akumu ma di mi 'bilɛɔi mo ti kayikayi mo ti ngɛri 'ba tombi mo ga ti jama mo ga pili, wɔri kurɔgɔ kɔzi mo ti akidɛyi mo, ⁴⁰ bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba kali mo ti dɔɔɔ mo ga ti akidɛyi mo ga, bɔɔɔ kurɔbɔ ma 'ba kpadɔri 'ba kali mo ti kabi mo ga ti akutɔti mo ga pili, ⁴¹ gbɛ ti bɔɔɔ koro ma 'dɔ bɔ akumu mo ga kolɔ di mi bi ma koro mo nima, bɔɔɔ koro rɔ Arona bɔ akumu ni lijɛ ti kole abo ga.

⁴² Yisarele o'dɔ wa naga nime 'deni pili kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi Musa. ⁴³ Musa oɔɔɔ gɔmo lijɛ o'dɔ 'deni ko kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo. Kina bo ko'dɔ yei ngi zinni.

Tulɔmu Mo

40 Kina nɛre Bɔko'ba kiya zi Musa te, ² "Mi tɔ'dɔ ma dɔndende 'ba nyepe ma dɔgba nime ziyi tutɔti rɔ 'ba tondɔɔ, rɔ koro ma 'ba Bɔko'ba nime. ³ Utɛ sandu 'ba lɔmu mo tɔnɛ ti kɔ'du ki'di 'butɛ yimo ne mi zana mo yayi. Kina 'dɔ kowe bɔɔɔ kurɔbɔ mo tɔnɛ kebe kɔɔɔ mo. ⁴ O'de tarabiza mo tɔnɛ yimo kiyija jama mo ga dɔɔɔ. O'de akidɛyi lamba mo tɔnɛ yimo yayi kiyija lamba mo ga dɔɔɔ. ⁵ Utɛ bi 'ba akumu ma di mi yamo kɔbɔkɔbɔ mo tɔnɛ kɔɔɔ sandu 'ba lɔmu mo nima yayi. Kina 'dɔ kowe bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba kpadɔri mo teyi. ⁶ Utɛ bi 'ba akumu ma 'ba toɔɔma kpa kɔzi ki'di dɔɔɔ nima kɔɔɔ rɔ koro nima ma yaga. ⁷ Utɛ wɔri kurɔgɔ kɔzi mo tɔnɛ mi lɔngɔ bi 'ba akumu ni ti rɔ koro kunɔ mini lɔ yimo. ⁸ Utɔti kali 'ba rɔmo ga toko kowe bɔɔɔ kurɔbɔ 'ba kpadɔri mo teyi.

⁹ Kina 'dɔ kulɔmu rɔ koro nima kpaki ti jama mo ga ti tondi 'bu koro mo tɔnɛ rɔmo kina ti kɛdi ngi pili rɔ ma koro. ¹⁰ Kina 'dɔ kulɔmu bi 'ba akumu mo ga pili ti jama mo ga ti tondi 'bu rɔmo. Kina ti lijɛ kɛdi ngi rɔ ma koro. ¹¹ Kina 'dɔ kulɔmu wɔri kurɔgɔ kɔzi nima gbɛ tara ti akidɛyi mo.

¹² O'de Arona ni ti kole abo ga kpadɔri 'ba rɔ koro bi-na kina 'dɔ ki'di lijɛ kurɔgɔ rɔnni tileɔ rɔnni kɔɔɔ.

¹³ Olɔ bɔɔɔ 'ba bɔ akumu mo tɔnɛ rɔ Arona kondi 'bu mo rɔ bo. Kina 'dɔ ki'di bo kɔɔɔ a nime te toja laja rɔ bɔ akumu ma zɔ. ¹⁴ O'de kole abo mo ga kolɔ bɔɔɔ kolɔ rɔ rɔnni. ¹⁵ Kina 'dɔ kondi 'bu gbɛ rɔnni kɔɔɔ ma kondi rɔ 'bu nni, 'dɔ lijɛ koja laja zɔ rɔ bɔ akumu ma ga. 'Bu kondi nime ti ki'di kupɔ lijɛ kɔ'bɔ rɔ bɔ akumu zɔ nduwɛ mi kada ma kɛdi kako naga nime 'dɛ."

¹⁶ Kina Musa ko'dɔ wa pili ngi kɔɔɔ ma nɛre Bɔko'ba kose zi bo.

Akiyija Mo Ga

¹⁷ Mi tɔ'dɔ ma dɔndende mi nyepe ma dɔgba 'ba mi kɔɔɔ kɔɔ ma rɔ riyo mo di pɔtɔ tɔɔɔ 'bɛnni yaga di mi Ezipeto na rɔ koro 'ba Bɔko'ba kutɔti rɔni ngi. ¹⁸ Musa utɔti akidɛyi mo ga bɛri kiyija nzora mo ga kudɔdu mo'ba mo ga kidɛyi dɔɔɔ mo ga. ¹⁹ Bo urɔbɔ dɔ rɔ ni-ma ti ma kebe gɔmo ma yaga kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo. ²⁰ Kina bo kogba lere riyo 'ba kɔ'du ki'di mo tɔnɛ ga ngi ki'di mi sandu mo. Bo usu ngɛri 'ba tombi mo mi kano mo tɔnɛ ga ko'dɔ yɔki sandu mo nima ne. Kina bo kogba a dɔɔɔ kutu'bɔ teyi. ²¹ Kina bo kutɛ sandu 'ba kɔ'du ki'di nima mi rɔ koro yayi bo kowe bɔɔɔ kurɔbɔ mo koza bi ma 'ba sandu mo nima timo yaga kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose.

²² Bo idɛyi tarabiza mo yimo yayi kebe kapa mo ma kileki te dɔ tugbu gɔnyi bɔɔɔ kurɔbɔ mo tɔnɛ ma kako te yaga. ²³ Kina bo ki'di maɔɔlɔ'ba mo ga ngi dɔmo yayi kɔɔɔ Bɔko'ba, kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo.

²⁴ Bo i'di akidɛyi lamba mo tɔnɛ kebe ngila tarabiza mo nima kapa ma kari te dɔ ro'ɔ. ²⁵ Kina bo ki'di lamba mo ga ngi dɔmo yayi kɔɔɔ Bɔko'ba, kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo.

²⁶ Bo i'di bi 'ba akumu ma di mi yamo köbököbö tönë rö yayi kebe kɔɔɔ bɔɔɔ kuröbö mo nima. ²⁷ Kina bo kɔɔɔ agba'ji kato kele mo tönë ngi dɔɔɔ kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo. ²⁸ Kina bo kowe bɔɔɔ kuröbö 'ba kpadörí mo ngi teyi.

²⁹ Bo utë bi 'ba tɔɔɔ akumu ma 'ba kpa közi ki'di nima yaga kebe gɔ bɔɔɔ kuröbö 'ba kpadörí mo. Kina bo kumu kpa közimo ga dɔɔɔ yayi ti a ma kɔɔɔ nyönyu ni kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose zi bo.

³⁰ Bo idëyi wörí 'ba turögö közi mo tönë mi löngö bi 'ba akumu ni ti rö koro nima, ti mini lɔ yimo. ³¹ Musa ni ti Arona ti kole 'ba Arona ga urögö ga közinni ti ndinni bina ³² dɔɔɔ lijë kedi ko'dɔɔ tɔɔɔ mi rö koro 'ba Bɔko'ba kɔɔɔ ma Bɔko'ba kose.

³³ Musa utötí kali toko rɔ rö koro nima ti bi 'ba akumu mo. Kina bo kowe bɔɔɔ kuröbö 'ba kpadörí mo ngi teyi. Bo kote ndɔɔɔ mo pili kɔɔɔ a nime te.

Pɔli Utu'bö Dɔ Rö Koro

³⁴ Kina pɔli kako kutu'bö dɔ rö koro nima ngi bi nzari 'ba bi kɔɔɔ 'ba Bɔko'ba kogba yimo ngi ti röni. ³⁵ Kina ki'di Musa ngi kɔɔɔ dë rö yayi.

³⁶ Yisarele ö'bö tunyë taya 'benni nge kolɔɔ dɔɔɔ dɔɔɔ kiya te pɔli nima kënyi kokpe mini 'deni tɔɔɔ di dɔ rö koro nima. ³⁷ Ne dɔɔ koloma le lijë ogbɔɔɔ rönni dë. ³⁸ Mi kada 'ba lingere 'benni nima pili lijë ö'bö to'ja pɔli 'ba Bɔko'ba dɔ rö koro nima rɔ mi kada. Tine ma rɔ mi korɔndɔ pa'do na köbö dɔɔɔ mi pɔli mo nima.

Matayo

Yi Lिंगi 'Ba Yēsu Ga (LK 3:23-38)

1 Ame na ɾɔ möyi 'bu löbu 'ba Yēsu Kurisitö kupö Dawidi kupö Abarayama.
² Abarayama na köyö Yisika, Yisika na köyö Yakoba, Yakoba na köyö Yuda ni ti löndö bo ga. ³ Yuda na köyö Pereze ni ti Zera ame mönni na ɾɔ Tamara ne. Pereze na köyö Ezerona, Ezerona na köyö Rami. ⁴ Rami na köyö Aminadaba, Aminadaba na köyö Nasona, Nasona na köyö Salamono. ⁵ Salamono na köyö Bɔwaza ame ma mo ɾɔ Raba ne. Bɔwaza na köyö Obede ame ma mo ɾɔ Ruta ne. Obede na köyö Yisayi. ⁶ Yisayi na köyö Dawidi bɔ dɔlɔɔ.
 Dawidi na köyö Solomo ame ma mo ɾɔ makuru'be pötö Uriya ne. ⁷ Solomo na köyö Rebama, Rebama na köyö Abiya, Abiya na köyö Asa. ⁸ Asa na köyö Yesopata, Yesopata na köyö Yorama, Yorama na köyö Uziya. ⁹ Uziya na köyö Yotama, Yotama na köyö Aza, Aza na köyö Ezikiya. ¹⁰ Ezikiya na köyö Manase, Manase na köyö Amona, Amona na köyö Yosiya. ¹¹ Yosiya na köyö Yekoniya ni ti löndö bo ga mi kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele.
¹² Di pötö tinda'ba bilaka kari Babele na Yekoniya köyö Salatele, Salatele na köyö Zerobabele, ¹³ Zerobabele na köyö Abiyuda, Abiyuda na köyö Elekima, Elekima na köyö Azora, ¹⁴ Azora na köyö Zadoka, Zadoka na köyö Akimi, Akimi na köyö Eliyuda, ¹⁵ Eliyuda na köyö Elezara, Elezara na köyö Matana, Matana na köyö Yakoba, ¹⁶ Yakoba na köyö Yesepa ame bo na ɾɔ mē'dē 'ba Mariya ma 'ba Yēsu ma kideki ɾɔ Kurisitö ne.
¹⁷ Tine 'bu löbu ma kisaki di zi Abarayama nɔbö kömö zi Dawidi ēdi pili 'butē dɔmosowɔ. Kina ma kisaki di zi Dawidi nɔbö kömö mi kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele ēdi pili 'butē dɔmosowɔ. Kina ma kisaki di mi kada 'ba tinda'ba bilaka kari Babele nɔbö kömö zi Kurisitö ēdi gbī pili 'butē dɔmosowɔ.

Töyö Yēsu (LK 2:1-7)

¹⁸ Tine töyö Yēsu Kurisitö na kɔɔ a nime te. Dɔɔ kilibö ma bo Mariya 'deni 'dɔ togbe mo zi Yesepa tine gba kinza lijē kodɔ'kɔ dönni dē lɔko ari kikali rōni lɔko kɔɔ 'deni ti tigɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka. ¹⁹ Tine mē'dē ni Yesepa ɾɔ bɔ lende laka, kina bo o'dɔkɔ dē 'dɔ tuburu lɔko kɔɔ bilaka ma konzi. Kina bo komeri ngi 'dɔ tope lɔko lowo. ²⁰ Kina dɔɔ bo ko'dɔ meri mo 'deni tara tine, Bɔko'ba i'di nyi ko'de ngi dɔ bo kina malayika 'ba Bɔko'ba kilende zi bo, iya te, "Yesepa kupö Dawidi, kin-

za kere dē di bi togba Mariya ziyi liɔɔ ɾɔ 'ja 'bi. Römöyi kole nima minni ne Nyi Kɔɔ Laka na ki'di lɔko kɔɔ. ²¹ Lɔko ti köyö kole kina ti kideki möyi mo ɾɔ Yēsu. Römöyi bo na ti kɔɔ bilaka abo ga yaga di mi lende kënyē 'bēnni ga."

²² Wa naga nime o'dɔ rōnni 'deni 'dɔ kēdi kɔɔ wa ma tōnē ga Bɔko'ba ki'di bɔ kumē lende abo ga kiya 'deni mɔlo ne tara. Ame kiya te, ²³ "Nyiti mɔɔ gba ɾɔ yitö ti kɔɔ 'deni köyö kole. Kina ti kideki möyi mo ɾɔ Imanuwēlē." Ame 'ja 'ba lende 'ba möyi nima iya te, "Bɔko'ba ēdi tize."

²⁴ Kina dɔɔ Yesepa kɔɔ bi tine bo ogbe Mariya ngi kɔɔ ma malayika 'ba Bɔko'ba kiya zi bo. ²⁵ Tine Yesepa ni inda'ba dönni dē titi ti Mariya nɔbö lɔko köyö kole. Kina bo ki'di möyi mo ngi ɾɔ Yēsu.

Tako 'Ba Bɔ Lende Kikali

2 Öyö Yēsu 'deni Beteleme mi dɔyayi 'ba Yudayi mi kada 'ba Erode bɔ dɔlɔɔ. Kina bɔ lende kikali mɔɔ ga ako ra di biči tɔɔ nɔbö kömö Yerosalema. ² Lijē ititi, tēgē, "Kole nime köyö bine ɾɔ nɔbō 'ba Yudayi ne, bo ēdi yala ga? Kēlu abo do'ja 'deni di biči tɔɔ, kina me dako tilēlu bo."

³ Kina dɔɔ Erode kuwö lende nime 'deni te tine, mi bo ēnyī kombi ngi kina bilaka 'ba Yerosalema mɔɔ ga yi-mo ombi 'deni gbī. ⁴ Kina bo kari kideki löbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ngi pili gɔ kako zi bo, kina bo kititi lijē, bo iya te, "Dɔɔ tara ne Kurisitö ame Bɔko'ba kēdi koja kako di mitɔɔ ne ēdi köyö bo yala ga ya?"

⁵ Lijē iya te, "Eđi köyö Kurisitö mi Beteleme mi dɔyayi 'ba Yudayi bine. Römöyi bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba mɔɔ ugu lende nime 'deni mɔlo ame kiya te, ⁶ 'Ni, Beteleme, dɔyayi 'ba Yudayi nime, inza 'bēyi kulöwö wöti titiyi bēri di mi dɔyayi 'ba Yudayi nime. Bilaka ma löbu ti kɔɔ 'deni di miyi ame gɔ kɔkɔ bilaka ma ga 'ba Yisarele."

⁷ Kina Erode kideki bɔ lende kikali tōnē ga ngi lowo kako zi bo gɔ lijē kiya kada 'ba tɔɔ 'ba kēlu nima zi bo.

⁸ Kina bo kënyi koja lijē ngi kari, bo iya te, "Arike Beteleme toma gɔ kole nima. Dɔɔ ko'jake bo 'deni ako kiyake lende mo zö gɔ mari gbī tilēlu bo."

⁹⁻¹⁰ Kina dɔɔ lijē kuwö lende kiya 'ba Erode nima 'deni tine lijē ēnyī ngi tari. Kina lijē ko'ja kēlu mo tōnē lijē ko'ja mɔlo di yibi ne ngi. Kina dɔɔ lijē ko'ja 'deni tara tine lijē ngi ti mi këyi ɾɔ mbēmbē.

Kēlu nima ösö nduwē dɔgba zinni nɔbö kari kɔɔ dɔ bi ame kole Yēsu kēdi teyi ne. ¹¹ Kina lijē kɔɔ ngi kari ko'-

ja kole ni kēdī rō yayi ti ma mo. Kina lijë kolɔɔŋ ŋgī bēri tīlēlu bo. Kina lijë kunyē kpa sandu 'bēnnī ga ŋgī, lijë ki'di kpa kōzī ki'di 'bēnnī ga zi kole nima. Kpa kōzī ki'di mo ga rɔ yamo kōbōkōbō, ti akato kele ti wɔwɔ kele mɔɔ kīdēkī mōyī mo rɔ murī.

¹² Tine na Bɔko'ba kiyandi lijë ŋgī ti nyī kinza lijë kileki dē kpe kebe dɔ Erode. Kina lijë kileki ŋgī kari dɔyayi 'bēnnī ti kɔri ma lōwō mɔɔ.

Tiriŋa Ti Yēsu Ezipeto

¹³ Kina ɔɔɔ ya naga nima kari 'deni tine, Bɔko'ba i'di nyi ko'de ŋgī dɔ Yesepa, kina malayika kiya zi bo, iya te, "Erode o'dɔɔɔ toma gɔ kole nime 'dɔ bo kupō yaga. Ēnyī ti kole nime ti ma mo kiriŋa kari Ezipeto. Oloma yayi ŋbō ma na 'jaa ti miya ziyi gɔ kileki."

¹⁴ Kina Yesepa kēnyī ŋgī mī korɔɔɔ nima kiriŋa kari Ezipeto ti kole tōnē ti ma mo. ¹⁵ Lijë ari 'dɔ toloma Ezipeto yayi ŋbō kōmō mī kada 'ba tōlē 'ba Erode.

Loma 'bēnnī yayi nima ēdī 'deni kɔɔɔ lende 'ba Bɔko'ba ame tōnē bo kiya 'deni mɔɔ ti bɔ kumē lende abo mɔɔ, kiya te, "Mīdēki kole ma 'deni kako di Ezipeto."

Tupō Kole Bɔɔɔni Di Mī Beteleme

¹⁶ Kina ɔɔɔ Erode kikalī 'deni bɔ lende kikalī naga nima 'indēndē dɔ bo 'deni kɔɔɔ a nima tara tine, mī bo ēnyī kata ŋgī. Kina bo koja bɔ kanya abo ga ŋgī kari mī dɔɔɔɔ pili 'ba Beteleme tupō kole titi ame ga pili rɔ bɔɔɔni ne, ame kɔɔɔ kɔɔ mo ga kēdī 'deni riyō ŋbō kōmō dɔ ame ga kōyō mī kɔɔɔ kɔɔ mo nima ne. Tisaki mo di dɔ ame ga kɔɔɔ kɔɔ mo ga kēdī 'deni riyō ne rōmōyī gɔ lende 'ba kada 'ba ɔɔɔ 'ba kēlu ame bo kuwō lende mo di zi bɔ lende kikalī naga nima ne.

¹⁷ Tupō kole titi 'ba Beteleme naga nime ēdī 'deni kɔɔɔ lende 'ba Bɔko'ba ame bo kiya 'deni mɔɔ ne tara, ame Yeremaya kumē 'deni mɔɔ kiya te, ¹⁸ "Birɔ ēdī kudu mī Rama, birɔ 'ba monɔ ni ti kuwu. Rayile na kēdī kudu gɔ kole 'ba kole 'bēnnī ga. Lijë ōlē 'deni pili kina lɔko o'dɔɔɔ dē kpe gɔ kuyē kōmōnī."

Loma Mī Nazareta

¹⁹ Tine Yesepa ni ēdī 'deni koloma mī Ezipeto. Kina ɔɔɔ Erode kōlē 'deni tine, na Bɔko'ba ki'di nyī ko'de ŋgī dɔ Yesepa, kina malayika kɔɔɔ ŋgī zi bo, ²⁰ kiya te, "Ēnyī di bine ti kole titi nime ti ma mo kileki kari mī dɔyayi 'ba Yisarele. Bilaka ma tōnē ga yayi ko'dɔɔɔ tupō kole nime ne lijë ōlē 'deni."

²¹ Kina bo kēnyī ŋgī ti kole tōnē ti ma mo, bo kileki kari mī dɔyayi 'ba Yisarele.

²² Tine bo ari kuwō 'bōwu tēgē kole 'ba Erode, ame kīdēkī mōyī mo rɔ Arokelawo ne, na 'deni rɔ ŋere 'ba Yudayi. Kina bo kere ŋgī di bi tari toloma mī Yudayi. Kina Bɔko'ba ki'di nyī mɔɔ ko'de gbī dɔ bo, kiya zi bo gɔ bo kari koloma Galilaya. ²³ Kina ɔɔɔ bo kōmō 'deni yayi tine, bo ari koloma 'deni mī gawo mɔɔ kīdēkī rɔ Nazareta. Loma mī Nazareta nima ēdī 'deni kɔɔɔ lende 'ba Bɔko'ba ame bo kiya 'deni mɔɔ ne tara, ame bilaka

mɔɔ ga kumē lende mo 'deni, kiya te, "Bɔ nima ti kīdēkī bo 'deni rɔ bilaka 'ba Nazareta."

Yowani Bɔ Bapatisi

(MK 1:1-8; LK 3:1-18; YN 1:19-28)

³ Mī kada naga nima yayi Yowani bɔ bapatisi ɔɔɔ 'deni yī mōkō mī dɔyayi 'ba Yudayi. Kina bo kisaki 'deni tuwōwō laja 'ba Bɔko'ba zi bilaka. ² Iya te, "Oɔke dɔye di mī lende kēnyē 'be ga rōmōyī ŋere lōbu 'ba Bɔko'ba ēdī 'deni ŋpli."

³ Yowani nime na tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya lende mɔɔ gɔ kō'du mo, ame bo kiya te, "Bɔ mɔɔ ēdī kuwōwō dɔ bo di yī mōkō kiya te, 'Ilenjoke kɔri zi ŋere. Oɔke gɔ kɔri zi bo."

⁴ Bɔŋgɔ 'ba rɔ Yowani o'dɔ di mī sunē gamele. Kina kilaka na bo kudōdu 'bōmbō bo rɔ gasi. Akonyo abo ga rɔ mōmī ni ti tagi 'ba mī 'kɔɔ. ⁵ Bilaka ɔɔ 'deni kari zi bo di mī Yerosalema, di mī dɔɔɔ 'ba Yudayi pili kina gbī di mī liŋ ame ga pili ŋgɔsi kpa yōpō 'ba Yaradene ne. ⁶ Lijë oɔ kēnnī gɔ lende kēnyē 'bēnnī ga kina bo kōɔ mini 'ba bapatisi ŋgī dōnnī mī yōpō 'ba Yaradene.

⁷ Tine ɔɔɔ bo kōŋgɔ ya ma kīdēkī rɔ Parosi ni ti Sadoke ma konzi 'deni kēdī kako zi bo mī bapatisi tine, bo iya te, "Kpe kole 'ba murē naga nime, yē na ku'bōlu ye tiriŋa di kpa ya nime kēdī kako dɔye ne? ⁸ O'dɔke wa ame ga 'dɔ kileme oɔke dɔye 'deni di mī lende kēnyē 'be ga ne. ⁹ Kinza kebeke dē tomeri mo ti kɔɔke di mī gomɔ nima gɔ ame kiyake te kpe kupō Abarayama na ne. Rɔ ma laka miya ziye Bɔko'ba ti kikalī ŋgī toga dōku naga nime ko'dɔ rɔ kupō zi Abarayama.

¹⁰ Gorōŋa ēdī 'deni ndō ndī ŋgērī toga mo bēri ti ŋgira'da mo. ŋgērī ame ga pili kana a ma laka dē ne ti koga bēri ku'du mī pa'do. ¹¹ Mēdī mo'dɔ 'bama bapatisi ŋge dɔye ti mini 'dɔ kileme dɔ kotɔ. Tine bɔ ma kēdī kako di pōtō ma nime, bo na mbiri di dɔma, pele rɔ tombi wari abo mɔ'bɔ dē. Bo ti ko'dɔ 'ba bo bapatisi dɔye ti Nyī Kɔɔ Laka gbī ti pa'do. ¹² Bo ēdī ti kizērī abo 'dɔ tubō nyōnyu timo. Bo ti kotowa dɔkandilere abo, bo ki'di nyōnyu abo ga mī mata tine turu mo bo ti kōŋma yaga ti pa'do ame kinza kōlu dē ne."

Bapatisi 'Ba Yēsu

(MK 1:9-11; LK 3:21-22)

¹³ Kina Yēsu kako di Galilaya kōmō kpa yōpō 'ba Yaradene zi Yowani 'dɔ ko'dɔ bapatisi dɔ bo. ¹⁴ Tine Yowani oma tota bo, iya te, "Ako za 'bōwu zō, o'ja ma na 'dɔ mari ziyi 'dɔ ko'dɔ bapatisi dɔma 'dī?"

¹⁵ Tine Yēsu ileki dɔmo iya te, "I'di kēdī tōtī tara. Rōmōyī ti to'dɔ mo te na ti do'dɔ ŋgī kɔɔ ako'dɔɔ abo 'ba Bɔko'ba tara." Kina Yowani kutī ŋgī gɔmo.

¹⁶ Kina ɔɔɔ ko'dɔ bapatisi 'deni dɔ Yēsu bo kēdī kɔɔ yaga di mī mini tine na mīɔɔ kurōgō rōnī ŋgī zi bo. Kina bo ko'ja Nyī Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba kēdī kako bēri dɔ bo di mīɔɔ kɔɔ matukpuru tara. ¹⁷ Kina birɔ kudu ŋgī di mīɔɔ kiya te, "Ame na rɔ kole ma. Mɔ'ɔ bo 'deni kulōwō. Ma ti mī kēyī rɔ mbēmbē gɔ lende abo."

Akiyɔɔ Ma Kōmō Zi Yēsu
(MK 1:12-13; LK 4:1-13)

4 Kina Nyi Kɔɔ Laka koto Yēsu ngi kari yi mōkō 'dɔ Satani kiyɔɔ bo. ² Kina ɔɔ bo ko'dɔ tō'dō 'deni dɔ 'butē sowɔ bo konyo ɔɔ dē tine bo 'deni ɔ 'bō. ³ Kina Satani kako ngi zi bo kiya te, "Ɔdɔ kēddi ngi ɔ kole 'ba Bɔko'ba ilende zi kulugbi dōku naga nime 'dɔ kuyi rōn-ni ɔ maŋgol'bo ziŋi."

⁴ Tine Yēsu ileki dɔmo, iya te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Bilaka oloma dē nge kɔɔ go akonyo tine ti lende ame ga pili kēdi kɔɔ di kpa Bɔko'ba ne."

⁵ Kina Satani koto Yēsu ngi kari Yerosalema gawo kɔɔ laka nima, kina ki'di bo n̄bō dɔ kumu rō lōbu 'ba Bɔko'ba, ⁶ kina kiya zi bo, iya te, "Ɔdɔ kēddi ngi ɔ kole 'ba Bɔko'ba ola rōyi bēri. Rōmōyi ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Bo ti ki'di lende zi malayika abo ga go kō'du 'bi 'dɔ liŋjē kikapo yi kinza koga ndiyi ra yɔki dōku ma kɔɔ kɔɔ."

⁷ Tine Yēsu ileki dɔmo iya te, "Ugu 'deni gbi iya te, 'Kinza kiyɔɔ n̄ere Bɔko'ba 'bi dē."

⁸ Kina Satani koto bo 'bōwu n̄bō dɔ dōku ma kakpa ɔ dɔ kiteli kina kileme dɔliŋ nime ti tele mo ga pili zi bo, ⁹ iya te, "Wa naga nime pili ti mi'di ziŋi ɔɔ kolɔɔ bēri zō kumōtu ma."

¹⁰ Yēsu ileki dɔmo zi bo, iya te, "Ese yaga di ɔma Satani. Rōmōyi ugu 'deni iya te, 'N̄ere Bɔko'ba 'bi na n̄ge kɔɔ 'dɔ kumōtu kulōmu kpēyi teyi."

¹¹ Kina Satani kola bo ngi na malayika kako ngi tokonyi bo.

Tisaki Ndɔɔ 'Ba Yēsu
(MK 1:14-15; LK 4:14-15)

¹² Kina ɔɔ Yēsu kuwō 'deni kiya te i'di Yowani 'deni mi maboso tine, na bo kēnyi ngi kari Galilaya. ¹³ Tine bo oloma dē Nazareta bo ari ngi nduwē Kaparanoma. Ame ɔ gawo ma kpa pōpō 'ba Galilaya mi d̄yayai 'ba Zebolona ni ti Napatali. ¹⁴ O'dɔ rōni 'deni 'dɔ kēdi kɔɔ ma tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya ne tara. Ame kiya te, ¹⁵ "Ya ma mi d̄yayai 'ba Zebolona ni ti Napatali, ti ya ma kpa k̄ri mini lōbu ti ya ma gōnyi yōpō 'ba Yaradene ti bilaka 'ba Galilaya d̄yayai ma ti bɔ lōwō yimo, ¹⁶ liŋjē ame ga pili kēdi koloma mi bi kōlu ne o'ja bi kɔɔ ma lōbu 'deni. Bi kɔɔ oyi rōni 'deni dɔ ya ma kēdi koloma mi mandōlu 'ba tōlē naga."

¹⁷ Mi kada nima yayi Yēsu isaki 'deni tuwōwō laja abo zi bilaka, iya te, "Oɔke d̄ye di mi lende kēnyē 'be ga rōmōyi n̄ere lōbu 'ba Bɔko'ba ēdi 'deni n̄ɔli."

Tōsō 'Ba Atoyɔ Gɔ Yēsu
(MK 1:16-20; LK 5:1-11)

¹⁸ Kina ɔɔ Yēsu kēdi 'deni kilingere kebe kpa pōpō 'ba Galilaya tine, na bo kari ko'ja atoyi riyō mɔɔ ga ngi, Simona ma kideki ɔ Pitōrō ni ti lōndō bo Andareya kēdi ga ɔ tugu kenze di mi pōpō ti duru. ¹⁹ Kina Yēsu kiya zinni, iya te, "Osōke gɔma, ti mi'di ye ɔ atoyi 'ba to'de bilaka kako zi Bɔko'ba."

²⁰ Kina liŋjē kola duru 'bēnni ga ngi liŋjē kōsō go bo. ²¹ Kina ɔɔ bo kari nduwē dɔgba di yayi tine bo ari ko'ja lōndō ma riyō mɔɔ ga gbi, Yakoba ni ti Yowani kole 'ba Zebedayo ga kēdi mi sorope ti 'bu nni tilenjo duru 'bēnni. Kina ɔɔ Yēsu kideki liŋjē tine, ²² liŋjē ēnyi ngi kola sorope ti 'bu nni yayi, liŋjē kōsō go Yēsu.

²³ Yēsu ilingere kote mi Galilaya toko tiyandi kɔmɔ bilaka mi rō 'ba mōtu 'ba Yudayi, tuwōwō laja laka 'ba n̄ere lōbu 'ba Bɔko'ba, gbi tilenjo bilaka ame ga pili kēdi ti d̄komali kɔkɔ'kɔ mɔɔ ga ne. ²⁴ Lēbi abo ote mi d̄yayai 'ba Suriya 'deni, kina bilaka koloma ngi ɔ to'de bɔ kɔkɔ'kɔ pili kako zi bo. Bilaka ame ga pili ti d̄komali kɔkɔ'kɔ ma gege ti ya ma ti abēri naga kpaki ti bɔ nōki ni ti ya ma ken̄me bēri naga o'de 'deni pili kako zi bo kina bo kilenjo liŋjē 'deni pili. ²⁵ Tindi ma konzi 'ba bilaka osō 'deni go bo di Galilaya ni ti Gawo 'Butē, gbi di Yerosalema gbi di mi Yudayi, kina gbi di mi d̄yayai ma gōnyi Yaradene.

Akiyandi 'Ba Yēsu

5 Kina ɔɔ Yēsu koŋgo tindi 'deni tara tine bo ēki ngi kari koloma dɔ dōku tɔɔ. Bɔ kōsō go bo ga ako zi bo ² na bo koloma ngi ɔ tiyandi liŋjē kpaki ti tindi naga nima, kiya te,

³ "Liŋjē ame ga ɔ rumō na laka rōmōyi n̄ere lōbu 'ba Bɔko'ba nime na ɔ 'bēnni. ⁴ Liŋjē ame ga ti monɔ na laka rōmōyi ti kiyēyi liŋjē 'deni. ⁵ Liŋjē ame ga ko'dɔ dɔ kombi dē na laka rōmōyi liŋjē ti ko'ja wa ma Bɔko'ba kulōmu 'deni zi bilaka abo ga ne ngi. ⁶ Liŋjē ame ga mīnni lōbu go to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba na laka rōmōyi Bɔko'ba ti ki'di 'deni ngi kɔ'kɔ liŋjē. ⁷ Liŋjē ame ga ɔ bɔ mi koŋmi na laka rōmōyi Bɔko'ba ti ko'dɔ mi koŋmi gbi zinni. ⁸ Liŋjē ame ga dōki'di nni n̄ge kɔɔ go lende 'ba Bɔko'ba na laka rōmōyi liŋjē ti ko'ja Bɔko'ba ngi. ⁹ Liŋjē ame ga ɔ bɔ lata to'dɔ lende kēyi mi lōngō bilaka na laka rōmōyi Bɔko'ba ti kideki liŋjē 'deni ɔ kole abo ga. ¹⁰ Liŋjē ame ga bilaka kēdi ko'dɔ kōzi kasi zinni go lende laka 'ba Bɔko'ba na laka rōmōyi n̄ere lōbu 'ba Bɔko'ba na ɔ 'bēnni.

¹¹ Kpe ame bilaka kēdi kiti'ja ye ko'dɔ kōzi kasi ziye kiya kpa kēnyē ɔye ɔ mbēmbē rōmōyi kpe bɔ kōsō gɔma ga na ne, kpe na laka. ¹² Kina olomake ɔ lɔŋɔ ti mi kēyi rōmōyi Bɔko'ba ulu kpa kōzi ma lōbu 'deni koda ye m̄tɔɔ. Bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba ma tōnē ga koloma dɔgba bine bilaka o'dɔ kōzi kasi gbi teyi kɔɔ 'beye te."

Tiko'dɔ Ni Ti Bi Kɔpɔ
(MK 9:50; LK 14:34-35)

¹³ "Kpe 'beye ēddike kɔɔ tiko'dɔ tara zi bilaka lesi 'ba mi d̄yayai nime. Ne tine ɔɔ tiko'dɔ kote tulōwu ma kiyɔɔ 'bēni 'deni ti ko'dɔ 'bōwu kileki kiyɔɔ totondo mo ga ya? Ele dē kpe n̄buru mi kɔɔ, tine 'deni ngi 'dɔ tu'du mo mōkō tututu d̄mo ti ndi. ¹⁴ Kina ēddike gbi kɔɔ bi kɔɔ 'ba d̄liŋ nime. Gawo ame kubō 'deni dɔ kurunju ne ikali dē kpe tusu d̄mo. ¹⁵ Kina bilaka i'di pa'do dē gbi dɔ lamba kogba kutu'bō d̄mo ti kete.

Tine ēdī ki'di lamba ngī dɔ a 'ba tīdēyī mo 'dɔ kiyɔkɔ gɔ bi pili mī rō yayi. ¹⁶ Kina gbī tara 'dɔ bi kɔkɔ 'be kiyɔkɔ gɔ bi kɔkɔ bilaka gɔ lījē ko'ja wa ma laka ame ga kēddi ko'dɔke ne. Rōmōyī 'dɔ lījē kilēlu 'bu ye ame mītɔɔ ne gɔ kō'du mo."

Kō'du Ki'di

¹⁷ "Kinza komerike dē te mako 'deni tuburu kō'du ki'di 'ba Musa ni ti akiyandi 'ba bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba. Mako dē tuburu mo tine mako 'dɔ to'dɔ mo kēdī ngī kɔkɔ ame lījē kiya ne. ¹⁸ I'dike lende nime kēdī dɔye, kɔkɔ mītɔɔ ni ma ti dɔyayi ame kō'bō 'deni ŋburu ne tara, gɔ bi ma titi 'deki mɔkɔ di mī kō'du ki'di nime inza kōlu kɔkɔ te. Tine ŋbō ko'dɔ rōnī ko kɔkɔ ame kiya rōnī ne.

¹⁹ Gɔ kō'du mo na bilaka ame kuwō dɔ kō'du ki'di nime dē ala pele ŋge rɔ kapa ma mbowa mo mɔkɔ, kina bo kutu ya mɔkɔ ga gbī to'dɔ mo tara ne ti kidēki bo ngī wōtī titiyi di mī ŋere lōbu 'ba Bɔko'ba. Kina gbī tara, bɔ ame kuwō dɔmo kina bo kutu ya mɔkɔ ga gbī to'dɔ mo tara ne bo ti kēdī ngī rɔ lōbu mī ŋere lōbu 'ba Bɔko'ba. ²⁰ Kina me miya ziye inza kɔ'kɔke kɔkɔ mī ŋere lōbu 'ba Bɔko'ba kɔkɔ kiya te kogbɔke rɔye dē ngī laka kebe bɔ kɔkɔ kiyandi 'ba kō'du ki'di ni ti Parosi ni bi to'dɔ wa ame ga pili Bɔko'ba ko'dɔke ne."

'Diri

(LK 12:57-59)

²¹ "Uwōke 'deni tōnē mɔlo bine, iya te, 'Kinza ko'dɔ rōyī dē rɔ bɔ kōzī roma. Bɔkɔ ame kupō bilaka ti koto ngī mī bi 'ba burē.' ²² Tine kina me miya ziye, bɔkɔ ame rɔ 'diri ti lōndō mɔkɔ ti ko'de ngī mī gɔ bi 'ba burē. Bɔkɔ ame kiya zi lōndō mɔkɔ kiya te, 'Nī wa yawa nime,' ti ko'de ngī kɔkɔ kiti 'ba burē ma lōbu. Bɔkɔ ame kiya zi lōndō mɔkɔ kiya te, 'Nī rumō yawa nime,' bo irasi lende 'deni 'dɔ tu'du bo mī pa'do 'ba Gehena.

²³ Gɔ kō'du mo na nī bɔ mɔkɔ dɔ kēddi koto kpa kōzī 'bī 'deni ti'di mo dɔ bi 'ba akumu zi Bɔko'ba kina lende mo kōyō miyī lende mɔkɔ kēdī mbowa mī lōngō ye ti lōndō mɔkɔ, ²⁴ ola kpa kōzī 'bī tōtī yayi kileki titi kari koteke lende nima yaga. Kina 'dɔ kako 'jaa ki'di kpa kōzī 'bī zi Bɔko'ba. ²⁵ Dɔ bɔ mɔkɔ kinda'ba yi toto yi mī bi 'ba burē, ote lende nima welo yaga ti bo gba kota kinza kōmō mī bi 'ba burē. Rōmōyī dɔkɔ kiya te kōmō 'deni yayi bo ēdī ki'di yi ngī kōzī bɔ burē kina lījē kēdī ki'di yi ngī kōzī bɔ kanya kina kēdī koto yi ngī mī ma-boso. ²⁶ Kina ti koloma ngī yayi ŋbō kopi taripa 'ba karama ma kodɔ dōyī nima ngī titi du. Rɔ ma laka mēdī miya ziye."

Kinza Ko'dɔ Yēri Dē

²⁷ "Uwōke 'deni iya te kinza ko'dɔ yēri dē. ²⁸ Tine kina me mēdī miya ziye, bɔkɔ mɔkɔ ame kōngɔ 'ja mɔkɔ pele ŋge ti kɔkɔ bo kina meri 'ba mī bo kiteri 'ja nima 'deni, bo o'dɔ yēri 'deni ti 'ja nima ti mī bo.

²⁹ Gɔ kō'du mo na, dɔ kōmōyī ma dōrī na ki'di yi ko'dɔ lende kēnyē, iyagba bo yaga ku'du mōkō. Tu'du

ŋge rɔ kapa yī ma kɔkɔ mōkō ēdī laka rɔ dɔ kiteli di dɔ ame 'dɔ ku'du yi pili mī pa'do 'ba Gehena ne. ³⁰ Kina dɔdɔ kōzīyī ma dōrī na ki'di yi ko'dɔ lende kēnyē, oke bo yaga ku'du mōkō. Tu'du ŋge rɔ kapa yī ma kɔkɔ mōkō ēdī laka rɔ dɔ kiteli di dɔ ame 'dɔ koto yi pili mī pa'do 'ba Gehena ne."

Toga 'Ja

(MT 19:9; MK 10:11-12; LK 16:18)

³¹ "Iya 'deni gbī te dɔkɔ bɔ mɔkɔ koga 'ja abo 'dɔ bo kugu waraga 'ba tēyī ki'di teyi. ³² Tine kina me miya ziye, dɔkɔ bɔ mɔkɔ koga 'ja abo gɔ lende mɔkɔ 'beri di gɔ kɔkɔ kolɔko 'ba tō'dō ti rɔ, bo irasi lende 'deni. Bo na ki'di 'ja nima 'deni 'dɔ ko'dɔ yēri dɔkɔ lɔko kari kogbe mē'dē mɔkɔ 'bōwu. Kina mē'dē mɔkɔ mo ame kari kogbe lɔko 'bōwu ne o'dɔ yēri 'deni gbī."

Kinza Kulōmuke Rɔye Dē

³³ "Uwōke 'deni tōnē mɔlo bine, iya te, 'Kinza kiyēyī mī lōmu 'bī dē. Tine o'dɔ wa ame kulōmu rōyī 'deni zi Bɔko'ba 'dɔ to'dɔ mo ne.' ³⁴ Kina me mēdī miya ziye, dɔkɔ ki'dike kō'du 'ba a mɔkɔ kinza ko'dɔke lōmu dē teyi. Kinza kulōmuke rɔye dē ti mītɔɔ rōmōyī kiti 'ba Bɔko'ba na. ³⁵ Kina kinza kulōmuke rɔye dē ti dɔyayi rōmōyī bi tīdēyī ndī bo na. Tine kinza kulōmuke rɔye dē gbī ti Yerosalema rōmōyī gawo 'ba Bɔko'ba bɔ dɔlɔŋɔ ma lōbu na. ³⁶ Kinza kulōmuke rɔye dē gbī ti dɔye ga rōmōyī inza kɔ'kɔke tuyi sunē ma kɔkɔ kaŋmi yaga ala kileki 'bōwu kōlu. ³⁷ I'dike lende kiya 'be kō'bō ŋge rɔ, 'Yēē' ala 'Ee'. Wa mɔkɔ ame 'beri di gɔ ame ako di zi Sātani."

Dɔkolo

(LK 6:29-30)

³⁸ "Uwōke 'deni, iya te, 'Dɔkɔ kitikɔ kɔkɔ bɔ mɔkɔ 'dɔ ki-tikɔ kōmōyī gbī. Kina dɔkɔ kɔkɔ kpa bɔ mɔkɔ 'dɔ koto kpēyī gbī.' ³⁹ Tine kina me mēdī miya ziye. Nī bɔ mɔkɔ, dɔkɔ bɔ mɔkɔ kirasi lende mɔkɔ ziyī kinza kopi dɔkolo mo dē. Dɔkɔ bɔ mɔkɔ kokɔkɔ lɔ'kɔ yī ma kapa dōrī uyī kapa ma gali gbī zi bo 'dɔ bo kokɔkɔ. ⁴⁰ Dɔkɔ bɔ mɔkɔ koto yi zi bɔ burē 'dɔ kogba bɔŋgɔ 'ba rōyī i'di bo kogba ma kēdī kolɔ dɔmo gbī. ⁴¹ Dɔkɔ bɔ kanya ki'di yi tombi wa tari timo mayile kɔkɔ, tine ombi koto ŋbō mayile riyō. ⁴² I'di wa zi bilaka ame ko'dɔkɔ wa di ziyī ne. Kina i'di gbī zi bɔ ma ko'dɔkɔ togba mo tōtī 'dɔ kileki 'jaa ne."

Akɔ'ɔ

(LK 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Uwōke 'deni iya te, 'Dɔ'ɔ lēpī yī ga kina o'ji bɔ ya 'bi ga.' ⁴⁴ Tine kina me mēdī miya ziye, kɔ'ɔke bɔ ya 'be ga kina o'dɔke mōtu gɔ ya ma kēdī ko'dɔ kōzī kasi ziye na-ga. ⁴⁵ Dɔkɔ ko'dɔke te ti kēddike ngī rɔ kole 'ba 'bu ye ame mītɔɔ ne. Rōmōyī bo i'di kada abo 'deni keze dɔ bɔ lende kēnyē ni kpaki ti bɔ lende laka. Kina bo i'di tɔɔ ka'di 'deni zi bɔ ko'dɔ lende kēnyē ni kpaki ti bɔ ko'dɔ lende laka. ⁴⁶ Ne dɔkɔ kɔ'ɔke ŋge rɔ ya ame ga kɔ'ɔ

ye ne, 'dɔ Bɔko'ba ki'di kpa kōzi ziye gɔ wa'di? Bɔ kireke awada ni o'dɔ gbɛ tara. ⁴⁷ Ne ɔɔ lōndɔ ye ga na nge kumōtōke ɔ ma laka, lende laka wa'di na ko'dɔke kulōwō bine di ɔ 'ba ya ma laki? Ya ma kikali Bɔko'ba dē naga o'dɔ gbɛ tara.

⁴⁸ Kina me olomake ti mī kɔɔ ɔ ma laka kɔɔ 'ba 'bu ye ame mīɔɔ ne tara."

Aki'di

6 "Ziye tikali mo laka, kinza kebeke dē to'dɔ lende laka 'be kɔɔ bilaka 'dɔ ko'ja. ɔɔ ko'dɔke tara inza ko'jake a mɔɔ du te gɔmo di zi 'bu ye ame mīɔɔ ne.

² Tine ɔɔ ni mɔɔ kēddi ki'di wa zi bɔ lisa kinza kome more dē dɔmo kɔɔ 'ba bɔ kɔɔ kandi naga nima kēdi ko'dɔ mī rō 'ba mōtu ala gɔ kɔri 'dɔ bilaka koro lijē gɔmo ne tara. ɔ ma laka miya ziye kpa kōzi 'bēnni na 'deni pili ma. ³ Tine ɔɔ kēddi ki'di wa zi bɔ lisa kinza ki'di bɔɔtɔ ame pele ngeɔsi ngila yi ne kikali gɔmo dē.

⁴ Ne 'dɔ kēdi ngi liwo. Kina 'bu yi Bɔko'ba ame ko'ja wa ma ko'dɔ liwo nima ne ti ki'di kpa kōzimo ngi ziye."

Mōtu Ko'dɔ

(LK 11:2-4)

⁵ "Tine ɔɔ kēddi ko'dɔke mōtu kinza kēddike dē kɔɔ bɔ kɔɔ kandi naga nima. Rōmōyi ako'dɔko 'bēnni ma dɔ kiteli mo na ɔ ɔɔ to'dɔ mōtu mī rō 'ba mōtu ala kpa dɔkoka kɔri 'dɔ bilaka ko'ja lijē. ɔ ma laka miya ziye kpa kōzi 'bēnni na 'deni pili ma. ⁶ Ne ɔɔ kēddi ko'dɔ mōtu ɔɔ rō 'bi kurōgō kpadōri teyi 'dɔ ko'dɔ mōtu zi 'bu yi Bɔko'ba ame bɔɔ ko'ja dē ne. Kina 'bu yi Bɔko'ba ame ko'ja wa ma ko'dɔ liwo nima ne ti ki'di kpa kōzimo ngi ziye.

⁷ Kina ɔɔ kēddi ko'dɔ mōtu kinza kebe dē tojolo lende ma kinza 'jɔ mo naga ɔ gɔ kɔɔ kɔɔ 'ba ya ma kinza kikali Bɔko'ba dē naga. Rōmōyi lijē omeri 'bēnni tēgē ti kuwō lijē gɔ lende konzi 'bēnni naga nima.

⁸ Kinza kēddike dē gbɛ kɔɔ lijē rōmōyi 'bu ye Bɔko'ba ikali wa ma ko'dɔke nima 'deni mɔɔ gba kinza kititike dē. ⁹ Tine na 'dɔ kumōtuke kɔɔ a nime te,

"Bu ze nī ame mīɔɔ ne, mōyi yi kō'bō ɔ ma koro.

¹⁰ I'di nere lōbu 'bi kako, ako'dɔko 'bi ko'dɔ rōni mī dɔlɔɔ kɔɔ ma kēdi ko'dɔ rōni mīɔɔ. ¹¹ Oja gɔ akonyo 'ba mī kada ma tɔne zize. ¹² Ola ze gɔ lende kirasi ze ga kɔɔ ma dēdi dola lēpī ze ga ma kirasi lende zize naga tara. ¹³ Kinza koto ze dē mī bi 'ba akiɔɔ. Tine oɔ ze di zi bo bɔ ma kēnyē nime."

¹⁴ Rōmōyi ɔɔ kolake bilaka gɔ lende ame lijē kirasi ziye, 'bu ye ame mīɔɔ ne ti kola ye gbɛ gɔ lende kirasi 'be ga. ¹⁵ Ne ɔɔ kolake bilaka dē gɔ lende kēnyē 'bu ye ame mīɔɔ ne inza kola ye gbɛ gɔ lende kēnyē 'be ga."

Kpa Koro

¹⁶ "ɔɔ kēddi koroke kpeye kinza kebeke dē tirasi kɔɔ kɔɔ 'ba bɔ kɔɔ kandi naga nima. Lijē upupu rōni tulētulē 'dɔ laki pili kikali lijē ēdi ɔ toro kpēnni. ɔ ma laka miya ziye kpa kōzi 'bēnni na 'deni pili ma.

¹⁷ Tine ɔɔ kēddi koroke kpeye, urōgōke kɔɔ kpeye kosake 'bu, kujēke dɔye, ¹⁸ kinza ya ma laki kikali ra ma kēddi koroke kpeye 'dɔ 'bu ye ame ko'ja kinē mo dē ne na nge kikali. Kina 'bu ye ame ko'ja wa ma ko'dɔke liwo nima ti ki'di kpa kōzimo ngi ziye."

Ulu Kpa Wa Ziye Mīɔɔ

(LK 12:33-34)

¹⁹ "Kinza kuluke kpa wa dē ziye mī dɔlɔɔ nime bine, ame madɔbōndi ni kēdi kirasi wa di teyi, kina gbɛ ame a mo ga kēdi koromaro ne, kina gbɛ ame bɔ 'bōgō kēdi ku'bōgō wa di teyi ne. ²⁰ Tine ma laka mo 'dɔ kuluke kpa wa ziye mīɔɔ gɔ bi ame madɔbōndi kirasi wa dē di teyi a mo ga koromaro dē bɔ 'bōgō ku'bōgō dē gbɛ ne. ²¹ Rōmōyi gɔ bi ame kulu kpa wa 'deni teyi ne na dōki'di yi ti kō'bō nburu gɔmo."

²² "Kōmōyi na ɔ lamba 'ba rōyi. ɔɔ kōmōyi kēdi rekereke, yida rōyi pili ti kēdi ngi mī bi kɔɔ ma lōbu. ²³ Ne ɔɔ kōmōyi kele dē, yida rōyi pili ti kēdi ngi mī bi kōlu. Tine ɔɔ dōki'di ame ɔ bi kɔɔ 'ba ɔ didi yi ne na kēdi 'deni za ɔ bi kōlu ti kēdi ngi ziye ɔ mandōlu ma kinza kiya."

Bɔko'ba Ni Ti Yamo

(LK 16:13; 12:22-31)

²⁴ "Bilaka kɔɔ ikali dē 'dɔ kēdi ɔ bɔ laja zi nere riyō. Bo ti kɔɔ nge ɔ ma kɔɔ tine bo ti ko'ji mɔɔ. Bo ti kodɔ mī bo zi mɔɔ tine ɔ yōgō zi ma kɔɔ. Kina gbɛ tara, inza kɔɔ toja laja zi Bɔko'ba gbɛ zi a 'ba dɔlɔɔ nime.

²⁵ Gɔ kō'du mo na me mēdi miya ziye, kinza kolomake dē ti kɔɔ kilē'di gɔ kō'du 'ba akonyo ni ti akuwē ame ɔ a 'ba tulu yida rɔye timo ne. Kina gbɛ kinza kolomake dē ti kɔɔ kilē'di gɔ kō'du 'ba bɔngɔ tusu mo rɔye. Ma komerike 'beye, didi na dē kebe akonyo? Kina gbɛ yida ɔ na dē kebe bɔngɔ? ²⁶ Ongɔke yali ni te, lijē orɔ'dɔ dē gbɛ, kina lijē umu ɔɔ dē gbɛ ki'di mī mata. Tine pele tara 'bu ye ame mīɔɔ ne na kēdi kulu lijē. Ma komerike, kpe na dē kulōwō mbiri ɔ dɔ kiteli di dɔ yali? ²⁷ Bɔɔ kɔɔ ikali dē 'dɔ tiyese gɔ loma abo kɔɔ mbowa mī dɔyayi nime ti kɔɔ kilē'di 'ba gɔ wa.

²⁸ Tine ēddi kolomake ti kɔɔ kilē'di gɔ kō'du 'ba bɔngɔ gɔ wa'di? Ongɔke dōwōru ni te, lijē o'dɔ ndɔɔ dē gbɛ toma bɔngɔ rōnni. ²⁹ Tine ɔ ma laka miya ziye, bɔ dɔlɔɔ Solomo pele ti wa mbēmbē abo naga nima usu bɔngɔ ma kele kebe dōwōru ni dē. ³⁰ Ne ɔɔ Bɔko'ba na kēdi kiyada mɔli ni ame kēdi ko'ja tɔne bine, tine tilēndō dayi kusu pa'do 'deni yimo kilanma yaga ne bo ti kola ye kinza tusu bɔngɔ rɔye? Kpe bɔ kinza ki'dike dɔye laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba naga nime.

³¹ Kina me miya ziye, kinza kolomake dē ti kɔɔ kilē'di tiya mo te, 'Ti monyo tɔne di yala?' ala, 'Ti muwē di yala? Kina gbɛ ti mo'ja bɔngɔ di yala?' ³² Wa naga nime na ya ma kinza kikali Bɔko'ba dē naga kēdi kulō dōnni nburu gɔmo. 'Bu ye Bɔko'ba ame mīɔɔ ne ikali 'deni ma ko'dɔke wa naga nime pili. ³³ Tine wa ma 'dɔ kulō dōyi ɔ mbēmbē toma kɔri mo na ɔ nere lōbu 'ba Bɔko'ba nime gbɛ ti wa ma bo ko'dɔke di ziye. Kina

bo ti koja go wa mɔɔ naga nima ngi pili ziiyi. ³⁴ Kina gbi kinza kolomake de ti kɔɔ kilē'di go wa 'ba tilēndō. Kɔɔ kilē'di ma tilēndō koloma ē'bēni gbi tōti koda bo yayi. Kinza ko'deke gomɔ 'ba kada mɔɔ de korake do a ma kada nima kēdi ko'de ne."

Ni Gbi Tara

(LK 6:37-38, 41-42)

7 "Kinza ko'do burē 'ba bɔɔ mɔɔ de. Do ko'do ti ko'do burē 'bi gbi. ² Rōmōyi kari ame kēddi ko'do burē 'ba bilaka timo ne na gbi Bɔko'ba ti ko'do burē 'bi timo. Ndi lende ame kēddi kodɔɔ rɔ bilaka ne na ti kodɔɔ 'bēyi gbi timo tara.

³ Ne go wa'di na kebe tongo pōri di kɔɔ lēpi yi mɔɔ konyo lende 'ba kpa kulugbu ma löbu nima kōmōyi ne de? ⁴ Ti kiya rɔ ma tondo zi löndō nima, kiya te, 'I'di miyagba pōri nima yaga di kōmōyi,' ko'ja kēddi 'bēyi ti kpa kulugbu kōmōyi? ⁵ Ni bɔ kɔɔ kandi nime, iyagba kpa kulugbu nima titi dogba yaga di kōmōyi 'do ko'ja bi laka tiyagba pōri nima yaga di kɔɔ löndō yi mɔɔ.

⁶ Kina kinza ki'di laja ma kɔɔ laka de zi bi, rōmōyi lijē ti kileki kuyi kpēnni kirica miyi yaga. Kinza ku'du wa ma kele 'bi de bēri kɔɔ ba'do, lijē ti kututu dōmo ti ndīnni kirasi yaga."

Do Koma Ti Ko'ja Ngi

(LK 11:9-13)

⁷ "Ititi kina ti ki'di ngi ziiyi. Oma kina ti ko'ja ngi. Ukōkō kina ti kurōgō kpadōri ngi ziiyi. ⁸ Rōmōyi lijē ame ga pili kititi ne, i'di ngi teyi. Kina lijē ame ga pili koma ne, o'ja ngi. Kina zi ame ga kukōkō ne, urōgō ngi.

⁹ Yē na do kole abo kideki mangol'bo bo kēnyi kogba za rɔ kulugbi dōku ki'di teyi? ¹⁰ Ala mɔɔ do kole abo kideki kenze bo kogba za rɔ murē ki'di teyi? ¹¹ Ne do kpe ame rɔ bɔ lende kēnyē ne kikalike ti'di wa ma laka zi kole 'be ga tara, 'bu ye ame rɔ ma laka mitɔɔ ne ti ki'di wa ma laka rɔ do kiteli ngi zīnni lijē ame ga kititi di zi bo ne.

¹² Wa ame ga ko'do do lēpi yi ga ko'do ziiyi ne o'do gbi zīnni. Rōmōyi wa nime na kō'du ki'di ni kpaki ti bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba ni kɔɔ dōmo."

¹³ "Arike do kebe kpadōri ma titiyi rōmōyi ma löbu nima ari mi go bi 'ba tölē do kote. Kina kari mo gbi ngi rɔ ma kitēwu. Ya ma kēdi kari kebe gomo lijē rɔ ma konzi. ¹⁴ Tine kpadōri ma kēdi kari mi go bi 'ba didi ma nburunburu nge titiyi, kina kari mo gbi rɔ gomɔ. Ya ma ko'ja mo ga nge mbowa."

I'dike Kōmoye Kandi Laka

(LK 6:43-44)

¹⁵ "I'dike kōmoye kandi laka di zi bɔ kumē lende ma do kindēndē naga nima. Rōmōyi lijē ēdi kako ziye kɔɔ kamölō di rōnni ma yaga, tine di minni lijē rɔ kuruku wōliwōli ma kēnyē. ¹⁶ Ti kikalike lijē di mi wa ma lijē kēdi ko'do. Rōmōyi kono ana maa de, kina ngpɔɔlinga ana kēlu de gbi. ¹⁷ Kina gbi tara, ngēri ma la'ja ana 'bēni gbi rɔ dōngēri ma laka. Kina ngēri ame rɔ gōtō

ne ana 'bēni gbi rɔ dōngēri ma kēnyē. ¹⁸ Ngēri ma la'ja ikali de tana dōngēri ma kēnyē, kina ngēri ma gōtō ikali de tana dōngēri ma laka. ¹⁹ Ngēri ame ga pili kana dōngēri ma laka do de ne ti koga yaga ku'du mi pa'do. ²⁰ Kina me 'do kikalike bɔ kumē lende ma do kindēndē naga nima di mi wa ma lijē kēdi ko'do."

²¹ "Bilaka ame ga kō'bō to'do kpa konji tidēki ma rɔ nge nge ne inza kōmō kɔɔ te mi nge löbu 'ba Bɔko'ba. Tine ya ame ga nge kēdi ko'do wa ame 'bu ma, ma mitɔɔ nime ko'do ne na nge ti kōmō yimo. ²² Mi kada 'ba burē nima bilaka ma konzi ti kiya 'deni zō te, 'Nere, nge, ze na de tōnē doloma tiya laja 'ba Bɔko'ba ti mōyi yi ne ya? Kina ti mōyi yi na de gbi tōnē doloma ti'di nōki ma konzi kita'ba yaga di do bilaka, kina doloma gbi to'do go kɔɔ ma löbu naga ya?"

²³ Tine ti mileki miya zīnni, miya te, 'Mikali ye de kɔɔ te, arike yaga di rɔma, kpe bɔ ko'do lende kēnyē naga nime."

Rō Ko'ba Riyō

(LK 6:47-49)

²⁴ "Kina me 'deni, bɔ ame kuwō lende ma nime kina ko'do ngi tara ti kēdi kɔɔ bɔ ma kandi ame ko'ba rō abo do dōku ne. ²⁵ Ame tɔɔ ka'di mini koso, kina lili piwu kome kikēti rōni yoki rō nima, tine ulōru de rōmōyi isaki to'ba gbɔndɔ mo 'deni di do dōku. ²⁶ Ne bɔ ame kuwō lende ma nime tine ko'do de tara ne ēdi kɔɔ bɔ rumō ame ko'ba rō abo do yayi lida ne. ²⁷ Ame tɔɔ ka'di mini koso, kina lili piwu kome kikēti rōni yoki rō nima yɔ na kurō ngi. Tine tulōru mo ti kēdi ngi rɔ ma kēnyē rɔ do kiteli."

²⁸ Kina do Yēsu kote tiya lende naga nime 'deni tine tindi naga nima o'to ngi rɔ gōnni rɔ mbēmbē go kō'du 'ba akiyandi abo. ²⁹ Rōmōyi bo iyandi wa 'deni ngi kɔɔ bɔ kōzi kakpa, tine inza kɔɔ 'ba bɔ kɔɔ kiyandi ni tara.

Yēsu Ileno Bɔ Mōnyu

(MK 1:40-45; LK 5:12-16)

8 Kina do Yēsu kēki 'deni bēri di do dōku tine tindi ma konzi osō ngi go bo. ² Kina bɔ mɔɔ ame roma kila'ba 'deni kɔmo ne kako ngi kolɔɔ bēri kɔɔ Yēsu, kiya te, "Nere, do ko'do ngi ti kilenjo ma ngi yaga rɔ ma kɔɔ."

³ Kina Yēsu koja kōzi bo kosa rɔ bɔ nima, kiya te, "Mo'do 'deni ngi, ilenjo yi 'deni."

Kina kɔɔ tōnē kola bɔ nima ngi welo. ⁴ Kina Yēsu kose zi bo, iya te, "Uwō te, kinza kari kiya lende nime de zi bɔ mɔɔ, tine ari zi bɔ akumu 'do bo kinyeli rōyi. Kina 'do ki'di kpa kōzi 'ba akilenjo kɔɔ ame Musa ki'di kō'du mo molo ne tara. Ame 'do kileme zi bilaka pili ilenjo yi 'deni."

Bɔ Laja 'Ba Bɔ Dɔ Bɔ Kanya

(LK 7:1-10)

⁵ Kina ɔɔdɔ Yĕsu ɔɔdɔ 'deni mi Kaparanoma bɔ dɔ bɔ kanya mɔɔtɔ 'ba Romo ako zi bo koma'jo rɔ bo zi Yĕsu, ⁶ kiya te, "Nere, bɔ laja ma ědi rɔ rɔkɔɔ dɔ sora liɔɔ ma 'dĕ yayi. ědi ngi kilisa sowa, uyi rɔni dĕ gbi."

⁷ Yĕsu iya te, "Ti mari tilenɔ bo."

⁸ Tine bɔ dɔ bɔ kanya nime ileki dɔmo, iya te, "Nere, mɔɔbɔ dĕ 'dɔ ti'di yi kako mi gɔ bi 'ba loma ma. Tine iya nge ti kpĕyi kina ti kilenɔ bɔ laja ma nima ngi. ⁹ Rɔmɔyi mikali kɔzi kakpa 'bi ědi gbi ɔɔɔɔ 'bama ame mĕdi bici kɔzi kakpa ti bɔ kanya njanɔ kpa bicɔ ne. ɔɔɔ milende zi mɔɔtɔ, miya te, 'Ari,' kina kari ngi. ɔɔɔ milende zi mɔɔtɔ, miya te, 'Ako,' kina kako ngi. Kina gbi ɔɔɔ milende zi bɔ laja ma, miya te, 'O'dɔ wa nime,' kina kɔ'dɔ ngi."

¹⁰ Kina ɔɔdɔ Yĕsu kuwɔ lende 'ba bɔ nime 'deni te tine, lende mo igayi bo ngi. Kina bo kiya zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, mo'ja bɔɔ dĕ di mi bilaka 'ba Yisarele ame ki'di dɔni gɔ lende ma ɔɔɔ bɔ nime te. ¹¹ Rɔ ma laka mĕdi miya ziye, ma konzi ti kako di mi dɔyayi ma kapa yi'bi ti dɔ tɔɔ kɔdɔ'ɔ rɔnni ti Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba mi kɔɔɔ 'ba nbele 'ba nere lɔbu 'ba Bɔko'ba. ¹² Tine ya ame ga mɔɔɔ rɔ kole 'ba mi nere lɔbu nima ne ti ku'du 'deni nɔbɔ yaga mi gɔ bi kɔlu ame rɔ bi 'ba monɔ ni ti kpa kunyi."

¹³ Kina Yĕsu kileki kiya zi bɔ dɔ bɔ kanya tɔnĕ, iya te, "Ari liɔɔ, wa ame komeri 'deni miyi gɔ tigo ma ne ti kɔ'dɔ rɔni 'deni ngi tara ziyi."

Kina kilenɔ bɔ laja 'ba bɔ dɔ bɔ kanya tɔnĕ ngi mi saa nima.

Yĕsu Ilenɔ Bɔ Rɔkɔɔ Ma Konzi

(MK 1:29-34; LK 4:38-41)

¹⁴ Kina ɔɔdɔ Yĕsu kari 'deni ɔɔdɔ rɔ 'ba Pitɔrɔ tine bo ari kɔ'ja mese 'ba Pitɔrɔ kĕdi kɔ'dɔ dɔ sora yayi ti zĕyi.

¹⁵ Kina bo kosa kɔzimo yɔ na zĕyi nima kola ngi, na lɔko kĕnyi ngi kari toja laja zi bo.

¹⁶ Mi dɔɔɔpiyari tine na kɔ'de ya ma konzi ame ga kĕdi ti nɔki ne ngi kako zi bo. Kina bo kamo ngi dɔ nɔki ni kita'ba yaga di dɔmo. Kina bo kilenɔ ya ame ga pili rɔ rɔkɔɔ ne ngi gbi. ¹⁷ Bo o'dɔ wa nime 'deni 'dɔ kĕdi ɔɔɔ ma tɔnĕ Yesaya bɔ kumĕ lende 'ba Bɔko'ba kiya ne. Ame kiya te, "Bo gbagba bo na kombi ɔɔɔɔ ze ga 'deni kpaki yaga."

Gomɔ Mi Tɔsɔ Gɔ Yĕsu

(LK 9:57-62)

¹⁸ Kina ɔɔdɔ Yĕsu kɔngɔ tindi 'deni kĕdi kuru bo bĕri tara tine na bo kilende ngi zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga 'dɔ kumu kari gɔnyi pɔpɔ ma kapa mɔɔtɔ. ¹⁹ Kina bɔ kɔɔɔ kiyandi mɔɔtɔ 'ba kɔ'du ki'di kako ngi zi bo, kiya te, "Bɔ kɔɔɔ kiyandi, ti mɔsɔ ngi nduwĕ gɔyi nɔbɔ bi tɔ ame kĕddi kari pele teyi."

²⁰ Yĕsu ileki dɔmo, iya te, "Kiraba ni pele ědi ti gɔ 'bĕnni ga, kina yali ni gbi ědi ti rɔ 'bĕnni ga. Tine kole

'ba bilaka lesi inza 'ba bo ti bi mɔɔtɔ ame gɔ bo kɔ'ba dɔ bo teyi tindawo rɔ bo."

²¹ Bɔ mɔɔtɔ ame rɔ bɔ kɔsɔ gɔ bo ne ako kiya te, "Lɔbu ma, i'di mileki titi tusu 'bu ma."

²² Yĕsu iya te, "O'sɔ gɔma, ola tɔku ni kusu tɔku lĕpi nni ga."

Yĕsu Oga Piwu

(MK 4:35-41; LK 8:22-25)

²³ Kina Yĕsu ni kĕki ngi mi sorope ti bɔ kɔsɔ gɔ bo ga tari rɔ dɔ mini. ²⁴ Mbowa yɔ na piwu ki'di ngi tome kebe dɔ pɔpɔ yayi. Lili piwu nima i'di ngi tonɔnɔ sorope kɔ'dɔ 'dɔ kɔnzu bĕri. Tine Yĕsu ědi bi tɔ'dɔ.

²⁵ Kina liɔɔ kari ngi kindinɔ bo, kiya te, "Nere, okɔnyi ze, dĕdi 'deni dɔlĕ."

²⁶ Tine bo iya te, "Ĕddi kereke gɔ wa'di? Kpe bɔ kinza ki'dike dɔye laka gɔ lende ma naga nime."

Kina bo kĕnyi tɔɔ kamo dɔ lili ni ti mini kikagba nima 'dɔ ɔɔɔ. Kina kɔɔ ngi liwo. ²⁷ Kina liɔɔ pili kɔɔ ngi rɔ gɔnni, iya te, "Bɔ nime, bo wa'di ga na? Lili ni ti mini lɔbu ni kpaki rɔ wa kuwɔ dɔ bo."

Nɔki Ni Ti Ba'do

(MK 5:1-20; LK 8:26-39)

²⁸ Kina ɔɔdɔ Yĕsu kɔmɔ 'deni kapa pɔpɔ mɔɔtɔ mi dɔyayi 'ba Gadara tine na ya mɔɔtɔ ga riyo rɔ bɔ nɔki kondɔɔ ngi ti bo di yayi. Ya riyo naga nima ědi kako di kpa ti'bɔrɔ 'ba tusu tɔku. Ya naga nima nɔki ila'ba 'deni dɔmo koworo ngi rɔ ma kĕnyĕ. Gɔ kɔ'du mo na bɔɔ ilaɔa rɔni dĕ kpe tudɔ kebe yayi. ²⁹ Kina liɔɔ kulɔri ngi rɔ ma kembe, iya te, "Ni kole 'ba Bɔko'ba nime, wa'di na kɔ'dɔɔ di zize? Ako 'deni tote dɔze tɔti gba kinza kada mo kɔmɔ?"

³⁰ Tindi 'ba ba'do 'ba liɔɔ ědi tonyo kpenni nɔɔ yayi, ³¹ kina nɔki naga nima koma'jo rɔnni ngi zi Yĕsu, iya te, "ɔɔdɔ kĕddi koga ze yaga oja ze dari mi ba'do naga nime 'dĕ."

³² Kina bo kiya zinni, iya te, "Arike." Kina ɔɔdɔ liɔɔ kari kila'ba ngi dɔ ba'do tɔnĕ ga yɔ, kina ba'do naga nima kĕnyi ngi pili kirinɔ kari bi kulunɔ 'ba pɔpɔ kila'ba mi mini kote dɔnni pili yaga.

³³ Bɔ koda ba'do naga nima irinɔ kari kiya kɔ'du mo mi gawo. Kina liɔɔ kiyĕti gɔ wa ma kɔ'dɔ rɔni nima gbi pili ti lende 'ba bɔ nɔki tɔnĕ ga. ³⁴ Kina bilaka 'ba mi gawo nima kɔɔ ngi pili kako tonɔɔ Yĕsu. Kina ɔɔdɔ liɔɔ kɔ'ja bo 'deni tine liɔɔ ititi bo 'dɔ bo kĕnyi kari yaga di mi dɔyayi 'benni.

Yĕsu Ilenɔ Bɔ Keɔme Bĕri Mɔɔtɔ

(MK 2:1-12; LK 5:17-26)

9 Kina Yĕsu kĕki ngi mi sorope kumu dɔ pɔpɔ kileki kari mi gawo 'benni. ² Di yayi na ya mɔɔtɔ ga kɔ'de bɔ mɔɔtɔ ame keɔme 'deni bĕri ne ngi kako zi bo. Bɔ nima rɔ ma kɔ'dɔ dɔ sora. Kina ɔɔdɔ Yĕsu kɔngɔ 'deni liɔɔ kicali ngi bo ědi ti tigo tilenɔ bɔ nima tine, bo ilende zi bɔ nima, iya te, "Kole ma, ogbɔ dɔki'di yi, ola yi 'deni gɔ lende kĕnyĕ 'bi ga."

3 Kina bɔ kɔmɔ kiyandi mɔtɔ ga ame kedi yayi ne kenyi ngi tomeri mo ti minni, iya te, "Bɔ nime edi kudoli Bɔko'ba."

4 Tine Yesu ikali meri 'benni nima ngi na bo kiya te, "Eddi komerike lende ma kenyē ma tara ga miye go wa'di? 5 Ma yala na kitewu 'dɔ tiya mo? 'Ola yi 'deni go lende kenyē 'bi,' ala 'dɔ kiya te, 'Enyi kilingere?" 6 Ne ziye tikali mo rɔ ma laka kole 'ba bilaka lesi edi ti tigo dɔliɔ bine tola bilaka go lende kenyē."

Kina bo kiya zi bo kenje berri nima, iya te, "Enyi tɔrɔ kombi sora 'bi kari liɔ."

7 Kina bɔ tɔnē kenyi ngi tɔrɔ kari liɔ. 8 Tine dɔdɔ tindi ko'ja bɔ nima 'deni tara tine lije ngi rɔ tikere. Na lije kebe ngi tilēlu Bɔko'ba go ti'di kōzi kakpa ma kɔzɔ a ni- ma tara zi bilaka lesi.

Bɔ Bɔkɔ Na Nge Ko'dɔkɔ Wɔkɔ
(MK 2:13-17; LK 5:27-32)

9 Kina dɔdɔ Yesu kiteli 'deni di yayi na bo kari ko'ja Matayo bɔ kireke awada koloma 'deni mi go bi 'ba tireke awada. Kina Yesu kiya zi Matayo, iya te, "Osō go- ma." Kina Matayo kenyi ngi kōsō go Yesu.

10 Tine dɔdɔ Yesu ni ti bɔ kōsō go bo ga koloma 'deni tonyo akonyo di liɔ 'ba Matayo yayi na bɔ kireke awada ma konzi ti bɔ lende kenyē mɔtɔ ga kotɔtɔ rōnni ngi yayi kodɔ'kɔ rōnni ti Yesu ni. 11 Kina dɔdɔ Parosi mɔtɔ ga ko'ja 'deni tara tine lije ititi bɔ kōsō go Yesu ga, iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi 'be nima edi konyo wa bi kɔtɔ ti bilaka ma tara ga go wa'di?"

12 Tine dɔdɔ Yesu kuwō lende 'benni nima 'deni tara, bo iya te, "Bɔ kɔkɔ na nge kari zi bɔ ki'di wɔkɔ. Ya ma kinza ti kɔkɔ naga ari ē'benni dē. 13 Ari kɔngɔke 'jɔ 'ba lende nime kugu mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, 'Mi kēyi na mo'dɔkɔ di zi bilaka, tine inza rɔ akumu.' Kina me ma mako dē tidēki bɔ lende laka, mako go bɔ lende kenyē."

Lende 'Ba Kpa Koro
(MK 2:18-22; LK 5:33-39)

14 Bɔ kōsō go Yowani bɔ bapatisi ga ako zi Yesu kititi, kiya te, "Ze 'beze ti Parosi ni dēdi dorō kpeze nduwē, ne go wa'di na bɔ kōsō gōyi ga koro 'benni kpenni dē?"

15 Yesu iya te, "Ma komerike 'beye, nba 'ba mi gbe ti koloma rɔ meri ko'ja mē'dē 'ba nyiti kēdi gba tinni? Tine inza tara, kada mo ti kōmō 'deni ame 'dɔ kogba mē'dē 'ba nyiti yaga di mi lōngō lije. Kina lije ti koro kpenni 'jaa mi kada mo nima.

16 Kina gbɔ bɔtɔ mɔtɔ uru bɔngɔ ma la'ja dē yɔki bɔngɔ ma mɔlo. Rōmōyi bɔngɔ ma la'ja ti kosonj rōni ngi kirica ma mɔlo nima ko'dɔ bi gbōngō ma lōbu. 17 Ki- na bɔtɔ mɔtɔ odɔ layi ma la'ja dē gbɔ mi kilaka ma mɔlo 'ba layi. Rōmōyi kilaka ti kotopa ngi yaga layi nima kolɔdɔ mōkō. Kina kilaka mo kēdi kirasi rōni ngi. Tine layi ma la'ja ēdi kodɔ gbɔ mi kilaka ma la'ja kina 'dɔ lije pili koloma laka."

Nyiti Titi Ti 'Ja Kosa Rɔ Bɔngɔ 'Ba Yesu
(MK 5:21-43; LK 8:40-56)

18 Ko'ja Yesu kēdi gba rɔ tiya lende nime na bɔ mɔtɔ rɔ turu 'ba Yudayi kako ngi zi bo kila'ba berri kɔmɔ bo kilēlu bo, iya te, "Nyiti ma olē 'deni giri nime tine ako ki'di kōziyi rōni na lɔko ti kididi ngi 'bōwu."

19 Kina Yesu ni kenyi ngi ti bɔ kōsō go bo ga kari ti bɔ nima. 20 Kina 'ja mɔtɔ ame roma kō'bō tolɔdɔ ngi di rɔ- mo kɔmɔ kɔkɔ mo 'deni nɔbō 'butē dɔmoriyō ne kako ngi kosa kpa bɔngɔ 'ba rɔ Yesu. 21 Rōmōyi lɔko omeri kiya ti mini te, "Dɔdɔ mosa pele nge rɔ kpa bɔngɔ 'ba rɔ bo, ti kileɔ ma ngi kɔkɔ."

22 Kina Yesu kuyi kɔmɔ bo ko'ja 'ja nima. Na bo kiya te, "Nyiti ma, ogbɔ dōki'di yi. Ti'di dōyi go tigɔ ma na kileɔ yi 'deni." Kina kileɔ 'ja nima ngi mi saa nima.

23 Kina dɔdɔ Yesu kari kōmō mi liɔ 'ba turu tōnē, bo ari ko'ja bɔ kome more ni ti tindi ma kēdi kome kuwu ni ti bɔ tonyo kōkō ni pili yayi. 24 Kina bo kiya zinni, iya te, "Kpe nima pili dɔkɔke yaga, nyiti titi nime olē dē rɔ tōlē tine lɔko ēdi bi tō'dō."

Tine lije ogō bo ngi rɔ laɔa. 25 Kina dɔdɔ koga tindi naga nima 'deni yaga tine, na Yesu kɔdɔ ngi rō go tōku ni- ma kinda'ba kōzimo. Kina lɔko kenyi ngi tɔrɔ.

26 Kina lēbi 'ba lende nime kiyēlē rōni ngi kote mi dɔliɔ nima toko.

Yesu Iyɔkɔ Kɔmɔ Kōlu

27 Kina dɔdɔ Yesu kenyi 'deni di yayi na bɔ kɔmɔ kōlu ma riyō mɔtɔ ga kōsō ngi go bo ti tulōri kiya te, "Kole 'ba Dawidi bɔ dɔliɔ, i'di miyi kpe kēyi rɔze."

28 Kina dɔdɔ bo kari kɔdɔ 'deni rō tine na bɔ kɔmɔ kōlu tōnē ga kako ngi zi bo. Kina bo kititi lije, bo iya te, "Ika- like ngi rɔ ma laka ti mɔ'kɔ tilerɔ ye?"

Lije iya te, "Yēē, nere."

29 Kina bo kosa kōmōnni, bo kiya te, "Ko'dɔ rōni ziye kɔzɔ ame ki'dike dɔye 'deni gɔmo ne tara."

30 Kina kōmōnni kɔkɔ ngi yaga. Tine Yesu ose gɔmo kitigo zinni, iya te, "Kinza kari kiyake lende nime dē zi bɔtɔ mɔtɔ."

31 Tine lije ari kiyēlē lēbi 'ba Yesu ngi kote mi dɔliɔ nima toko.

Yesu Ilerɔ Bɔ Kpa Kudōdu

32 Ko'ja ya tōnē ga kēdi kenyi 'deni tari tine na ya mɔtɔ ga ko'de bɔ nōki mɔtɔ ame kpamo kudōdu rōni 'deni teyi ne ngi kako zi Yesu. 33 Tine dɔdɔ koga nōki ni- ma 'deni yaga yɔ na bɔ tōnē ki'di tilende ngi. Kina kō'- du mo kigayi tindi naga nima ngi pili. Lije iya te, "Do'ja a ma te dē mɔlo mi dɔyayi 'ba Yisarele."

34 Tine Parosi ni iya te, "Nere 'ba nōki na ki'di kōzi kakpa nima zi bo toga nōki timo."

35 Yesu enyi kilingere pili toko kote mi gawo ti dɔliɔ ma titi naga tiyandi kɔmɔ bilaka mi rō 'ba mōtu, kina gbɔ tuwōwō laja laka 'ba nere lōbu 'ba Bɔko'ba. Bo ilerɔ ya ma kēdi ti dɔkɔmali kɔkɔ'kɔ ma konzi naga 'deni

pili. ³⁶ Kina ɔɔ bo ko'ja tindi 'deni tine meri 'ba lisa 'benni ma bo konɔɔ oso ngi lo doki'di bo. Romoyi iliko donni 'deni ngi kinza bo kokoko lijje kozo kamolo ame bo koda mo kinza ne tara. ³⁷ Kina bo kiya zi bo kosoo go bo ga, bo iya te, "Wa 'ba kpa dalili nime ngi kpaye. Tine bo ndobo 'ba kamo ga onzi de. ³⁸ Ititike bo nje re bo do mo 'do bo koja bo ndobo mi nyaka abo nime."

Bo Kosoo Go Yesu Ga
(MK 3:13-19; LK 6:12-16)

10 Yesu ideki bo kosoo go bo ga ma 'bute domoriyo naga nima bi koto. Kina bo ki'di kooi kakpa zinni 'do toga nooi kita'ba yaga timo di do bilaka, kina gbi 'do tileho kozo ma konzi. ² Bo laja ma 'bute domoriyo naga nime moyi mo ga na me. Ma dogba mo Simona ame kideki moyi mo gbi ro Pitoro ne, kina ti londoo bo Andareya ti Yakoba kole 'ba Zebedayo ti londoo bo Yowani. ³ Pilipo ni ti Batolimayo ti Tama ti Matayo bo kireke awada ti Yakoba kole 'ba Alapayo ti Tadayo ⁴ ti Simona bo ko'do ya go doyai 'benni ti Yuda Isikarita ame kususu Yesu ne.

Laja 'Ba Ya Ma 'Bute Domoriyo
(MK 6:7-13; LK 9:1-6)

⁵ Yesu oja ya 'bute domoriyo naga nima kari ti ndose nime kiya te, "Kinza kozo de mi dalin 'ba bo lowo ma kinza ro Yudayi naga. Kina kinza kozo de gbi mi gawo 'ba Somorona ni. ⁶ Tine arike nje zi kamolo 'ba Yisarele naga nime kolu 'deni ne. ⁷ Kina 'do kari kuwooke zinni, kiya te, 'Nere lobu 'ba Boko'ba edi 'deni ngi.' ⁸ Kina 'do kilejoke bo kozo kindinjike toku ni. Ilejoke bo monyu ni, kina 'do kogake nooi gbi kita'ba yaga di do bilaka. Ogbake 'deni di zo ro ma sari kinza topi do teyi, kina 'do kari ki'dike gbi ro ma sari kinza topi do gomo. ⁹ Kinza kogbake girisi de tiye. ¹⁰ Kina kinza kogbake mbo'da 'ba kpa de teyi. Kina kinza kogbake konjo koto ala wari koto ala peri adokotoni koto de tiye. Romoyi bo ndobo pili edi ti bi gomo 'ba ronni.

¹¹ Do komoke mi gawo ala linjo koto omake ro bilaka ame laka ko'doko tota ye ro nba ne. Kina 'do kolomake linjo abo nbo konyi di go bi nima. ¹² Tine do komoke mi linjo iyake te, 'Lende keyi koloma tiye.' ¹³ Do bilaka 'ba linjo mo nima kota ye ro nba olake lende keyi 'be nima koloma tinni. Ne do lijje kota ye de ogbake e'be yaga di zinni. ¹⁴ Kina do komoke mi gawo ala linjo koto ga ame bilaka mo ga koga ye ko'doko de tuwo lende 'be enyi di teyi. Kina 'do kombake lupu mo yaga di ndiye ro lomu ronni. ¹⁵ Ro ma laka miya ziye mi kada 'ba bure mi Boko'ba ti keyi ro mbembembe ro bilaka 'ba Sodomo ni ti Gomora di do bilaka 'ba go bi mo to nima."

Gomo 'Ba Go Laja 'Ba Boko'ba
(MK 13:9-13; LK 21:12-17)

¹⁶ "Uwoke te, medi moja ye nime kozo kamolo tara mi longo woliwoli ma konzi. Tine i'dike komoye kandi kozo kozo muru kina gbi liya ro rumo kozo matukupuru.

¹⁷ Onjoke roye laka romoyi ya koto ga edi ame lijje ti kinda'ba ye koto ye mi go bi 'ba bure. Kina lijje ti komba ye gbi di mi ro 'ba motu 'benni ga. ¹⁸ Ti kususu ye ko'de ye komo kiti 'ba bo dalinjo ni ti turu ma lobu naga go lende ma kina ti kiyetike laja koto laka ma nime zinni kina gbi zi bo lowo. ¹⁹ Tine do ko'de ye mi go bi 'ba bure kinza ki'dike komoye kilé'di de go wa ma 'do kiyake ala kiyetike zinni. Romoyi wa ame ga keddi kiyake ne Boko'ba ti ki'di ngi ziye mi saa mo nima. ²⁰ Romoyi kpe na de keddi kilendeke tine Nyi Koto Laka 'ba 'bu ye na keddi ki'di lende ma keddi kiyake mo ga kpeye.

²¹ Mi kada mo nima bilaka ti kebe togba londoo lijje ga ki'di mi tole. Kina 'bu ti ko'do gbi tara zi kole 'benni ga. Kina kole ti kebe gbi tuyi kpenni do 'bu ni ga ti monni ga ti'di mo mi tole. ²² Laki pili ti kooi ye go koo'du ma. Ne bo ame ki'di mi bo keddi teyi nbo komo mi kada 'ba tote mo ti komo ngi di mi tole. ²³ Kina do lijje keddi ko'do kooi kasi ziye di mi gawo koto oloko kirinjake gbi karike mi gawo koto. Romoyi ro ma laka miya ziye inza koteke mi gawo 'ba Yisarele pili gba kota kinza kole 'ba bilaka lesi kileki kako dalinjo nime.

²⁴ Kina onjoke, kole 'ba sukulu inza mbiri di do bo komo kiyandi abo, kina bo laja inza gbi mbiri di do bo ma ro bo do bo. ²⁵ Kina 'do kole 'ba sukulu keddi ti mi keyi tedi kozo bo komo kiyandi abo, kina 'do bo laja gbi kozo bo ma ro bo do bo nima. Kina me do kiti'ja bo dalinjo 'deni kideki ro Bezebola, tine bilaka 'ba linjo abo ga ti kideki ngi ti moyi ma konye ro do kiteli."

Ere Boko'ba
(LK 12:2-7)

²⁶ "Kina kinza kereke bilaka de. Wa ame ga pili ro ma kusu le'jete ne ti kiyagba 'deni ngi yaga. Kina wa ame ga pili ro mulugu ne ti komo yimo 'deni kikali yaga. ²⁷ Wa ame ga medi miya liwo ziye ne ti kileki kiyake gomo 'deni yaga bi kozo. Kina wa ame ga kuwoke liwo ne ti kuwooke 'deni ngi di do ro koto. ²⁸ Kina me kinza kereke ya ma keddi kupoo nje ro yida ro kinza kupoo didi naga nima de. Tine Boko'ba ame keddi kote 'ba bo do yida ro ni kpaki ti didi mi pa'do 'ba Gehena ne na nje 'do kereke.

²⁹ Ne onjoke, ndogo 'ba silo riyo nje ti taripa koto. Tine pele silo ma koto koto olo de lowo kinza ma 'bu ye kikali gomo. ³⁰ Kina sunu 'ba doye gbi bo ikali gomo me. ³¹ Kinza kereke de. Kpe na ro do kiteli zi bo kebe silo ma konzi."

³² "Lije ame ga kiya yaga bi kozo, kiya te lijje 'bama na ne, ti mo'do gbi tara zinni komo 'bu ma ame mitoko ne. ³³ Ne lijje ame ga kilagi ma yaga bi kozo ne ti milagi lijje gbi tara komo 'bu ma ame mitoko ne."

Ya Na Yesu Ko'de Mi Dalinjo
(LK 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ "Kinza komerike de te mako to'do lende keyi mi dalinjo. Tine inza tara, mako de to'de lende keyi mi dalinjo tine ya na mo'de. ³⁵ Mako tosoo kpa kole tenyi

ƀ 'dĩri ti 'bu nni ga, kina yitoti gbĩ 'dĩ kényi ƀ 'dĩri ti mōnni ga. Kina 'ja 'ba kole ni 'dĩ kényi ƀ 'dĩri ti mese liji ga. ³⁶ Bƀ ya ma kénye 'bēyi 'ba bƀ mƀti kēdi aa ƀ bilaka 'ba mi liji 'bi. ³⁷ Kina me bilaka ame kƀ 'bu bo ni ti ma bo ƀ dƀ kiteli di dƀma ne ƀ bƀ dē tēdi ƀ bƀ kōsō gƀma. Kina gbĩ tara bƀ ame kƀ kole abo ala nyiti abo ƀ dƀ kiteli di dƀma ne ƀ bƀ dē tēdi ƀ bƀ kōsō gƀma. ³⁸ Bƀ ame ko'dƀ dē tilenjo ƀ bo tōlē gƀ lende ma ƀ bƀ dē tēdi ƀ bƀ kōsō gƀma. ³⁹ Bƀ ame ko'dƀ kƀ dƀ dīdi bo ti kiyōlu dƀmo ngi yaga. Tine bƀ ma kiyōlu dƀ dīdi bo gƀ lende ma ti kƀ ngi."

Kpa Kōzi
(MK 9:41)

⁴⁰ "Bƀ ame kota ye ƀ nba ota ma 'deni gbĩ. Kina bƀ ame kota ma ƀ nba bo ota bƀ ame koja ma ne 'deni gbĩ. ⁴¹ Bƀ ame kota bƀ laja 'ba Bƀko'ba ƀ nba ne ti ko'ja kpa kōzimo gbĩ kƀ 'ba bƀ laja nima. Kina gbĩ bƀ ame kota bƀ lende laka rōmōyi bƀ nima ēdi ƀ ma laka ne ti ko'ja kpa kōzi mo gbĩ kƀ 'ba bƀ lende laka. ⁴² Ti kikalike 'deni ngi ƀ ma laka bƀ ame ki'di pele nge ƀ mini kuwē zi bƀ kōsō gƀma ma titi dƀ dƀ rōmōyi bo bƀ kōsō gƀma na ne ti ko'ja kpa kōzimo ngi."

Akititi 'Ba Yowani
(LK 7:18-23)

11 Kina dƀ Yēsu kote tose ndose naga nime 'deni zi bƀ kōsō gƀ bo ga tine, na bo kényi ngi di yayi kari tiyandi kƀ bilaka gbĩ ti tuwōwō laja laka abo mi dƀliji ma ngƀngƀsi yayi.

² Dƀ Yowani bƀ bapatisi kuwō wa ame ga Kurisito kēdi ko'dƀ ne 'deni tara di mi maboso yayi tine na bo koja bƀ laja abo ga ngi kari zi Yēsu. ³ Kina liji kititi Yēsu, iya te, "Ni mo na ƀ bƀ ma tōnē kēdi kako di pōtō ma ne? Ala 'dƀ doje kƀ gba gƀ bƀ kƀ?"

⁴ Yēsu ileki dƀmo zinni, iya te, "Ilekike zi Yowani kiyētike wa ame ga kuwōke kina ko'jake gbĩ ne zi bo kƀ a nime te. ⁵ Iyƀ kƀ kƀ kōlu ni 'deni. Kina bƀ ka'bo ni ilingere 'deni. Ilenjo bƀ mōnyu ni 'deni yaga ƀ ma kƀ. Bƀ mbili ku'bē ni uwō bi 'deni. Tōku ni indiji 'deni kina laja laka uwōwō rōni 'deni zi bƀ lisa ni. ⁶ Liji ame ga lende ma kilikō dē dōnni ne na ti yēyi."

Yē Na Mbiri?
(LK 7:24-35)

⁷ Di pōtō bƀ laja 'ba Yowani ga kari 'deni na Yēsu koloma tiya lende 'ba Yowani zi tindi naga nima. Bo iya te, "Me karike yi mōkō zi Yowani ne wa'di na karike tonjo mo? Mbili mƀli ma kēdi kudē dōni di zi lili? ⁸ Wa'di na karike tonjo mo? Bƀ kusu bƀ ke? Tine bƀ kusu bƀ ke ni ēdi koloma 'bēnni mi liji 'ba bƀ dƀliji. ⁹ Ne arike tonjo wa'di? Bƀ kumē lende 'ba Bƀko'ba? Yē, ƀ ma laka o'jake bƀ ame kebe bƀ kumē lende 'ba Bƀko'ba pili ne 'deni. ¹⁰ Rōmōyi Yowani na tōnē kugu lende mo mi buku 'ba Bƀko'ba kiya te, 'Bƀko'ba iya te, "Mēdi moja bƀ laja ma kari dƀgba kōmōyi tilenjo kƀ zi yi."

¹¹ Bƀ ma laka miya ziye, kole kōyō 'ba 'ja mƀti inza mbiri di dƀ Yowani. Tine bƀ ame titiyi mi nere lōbu 'ba Bƀko'ba ne na mbiri di dƀ Yowani. ¹² Di mi kada ma Yowani kisaki tuwōwō lende 'ba Bƀko'ba nƀ kōmō mi kada nime tƀne, ma konzi ēdi ko'dƀ 'deni ngi ƀ ya 'dƀ dƀ mi nere lōbu 'ba Bƀko'ba. Liji ēdi ko'dƀ dƀ tin-da'ba mo 'deni ngi ƀ gbōrōkōtō. ¹³ Kina mƀlo nƀ kōmō mi kada 'ba Yowani bƀ kumē lende 'ba Bƀko'ba ga pili ti kō'du ki'di 'ba Musa ileme lende 'ba nere lōbu 'ba Bƀko'ba nime 'deni. ¹⁴ Ma kēdi ko'dƀ kƀ ra ngi ti'di dƀye gƀ lende 'bēnni, Yowani na ƀ Eliya bƀ kumē lende ame kēdi kileki kako dƀgba ne. ¹⁵ Bƀ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwō lende nime.

¹⁶ Ti miyari ye kpe bilaka ma le'jete naga nime ti wa'di? Kpe ngi kƀ kole titi ame ga koloma mi gƀ bi 'ba ndōgō. Ame dƀtumu mƀ kulōri zi mƀ kiya te, ¹⁷ 'Domba dƀkole mbili pele ziye, odoweke gƀye dē gbĩ yƀ. Kina me duci leri 'ba tōlē pele ziye, uduke dē gbĩ yƀ.' ¹⁸ Rōmōyi Yowani ako bine koro kpa bo, kuwē a ma kata naga dē, iyake te, 'Yowani bƀ nōki na.' ¹⁹ Kina me kole 'ba bilaka lesi kako konyo kpa bo kuwē wa iyake te, 'Onjoke yayi, bo ngi ƀ bƀ kpa nƀ nƀ bƀ kuwē layi bƀ pƀri 'ba bƀ kireke awada ni ti bƀ lende kénye mƀti ga.' Ne tine akikali 'ba Bƀko'ba ti kindi 'deni yaga di mi ndƀ mo."

Bu'bu
(LK 10:13-15)

²⁰ Bilaka 'ba mi gawo naga nime Yēsu ko'dƀ gƀ kōtƀ kulōwō yimo ne oƀ dōnni dē du te. Kina bo kényi tose kpa gawo naga nima, ²¹ kiya te, "Bu'bu zi yi Korazina, kina bu'bu gbĩ zi yi Betesayida. Rōmōyi ma kiya te kēdi ko'dƀ gƀ kōtƀ naga nime ko'dƀ miyi ne ra mi Tura ni ti Sidona dēne, bilaka mo ga oƀ dōnni 'deni mƀlo kolƀ bƀngƀ 'ba mōn rōnni, kosa buruku rōnni 'dƀ kileme ma liji kōtƀ dōnni 'deni di mi lende kénye 'bēnni ga. ²² Bƀ ma laka miya ziye mi kada 'ba burē kada mƀti Bƀko'ba ti ki'di mi bo kēyi ƀ mbēmbē ƀ Tura ni ti Sidona di dƀye.

²³ Ne ni 'bēyi Kaparanoma o'dƀ tombi rōyi 'deni nƀ mƀti? Ne ti ku'du yi 'deni ngi bēri mi pa'do 'ba Gehena. Rōmōyi ma kiya te gƀ kōtƀ naga nime ko'dƀ miyi ne na kēdi ko'dƀ ra mi Sodomō dēne Sodomō ēdi gba ko'ja kabate. ²⁴ Kina 'dƀ kikali ƀ ma laka mi kada 'ba burē Bƀko'ba ti ki'di mi bo kēyi ƀ mbēmbē ƀ Sodomō di dōyi."

Akoke, Kina Ti Mƀti Ye Ngĩ
(LK 10:21-22)

²⁵ Mi kada nima yayi Yēsu iya te, "Milēlu yi 'bu ma, nere 'ba dƀ mƀti ni ti dƀyayi rōmōyi wa ame kusu dƀmo di zi bƀ akikali ni ne ileme 'deni zi ma kinza kikali dƀ dē naga. ²⁶ 'Bu ma, ƀ ma laka wa nime na ko'dƀ dƀ ko'dƀ rōni te."

²⁷ Kina bo kiya te zi bilaka naga nima, "'Bu ma i'di wa pili 'deni zō tine bƀ ikali ma kole dē, 'bu ma na nge kikali. Kina bƀ ikali 'bu ma dē gbĩ tine ma kole ma na

ngge mikali ti ya ame ga migeli 'deni 'dɔ tileme bo teyi ne.

²⁸ Kpe ame ga 'deni pili ɔ gomɔ di zi akirindī ne akeke zō. Kina ti mɔmɔ ye ngī. ²⁹ Ombike kpa kulugbu ma mugu ye ame ɔ akiyandi ma ne. Rōmōyī dōkī'dī ma na liya ɔ rumō kinza dɔ kombi. Kina ti ko'jake ɔ kindawo ngī. ³⁰ Rōmōyī kpa kulugbu ma nime mi'di ziye ne embe dē kina tombi mo ngī kinza gomɔ."

Kō'du Ki'di 'Ba Kada 'Ba ɔ Kindawo

(MK 2:23-28; LK 6:1-5)

12 Mbowa di pōtō mo mī kada 'ba ɔ kindawo na Yēsu ni kēdī kilingere kebe mī nyaka 'ba nyōnyu. Bɔ kōsō gɔ bo ga 'deni ɔ 'bō kina lijē ki'di ngī tomborozi dɔ nyōnyu tonyo 'jɔ mo. ² Kina dɔ Parosi ni ko'ja 'deni tara tine na lijē kebe ngī tititi Yēsu, iya te, "Ongɔ te, wa nima bɔ kōsō gōyī ga kēdī ko'dɔ ne lijē ēdī ɔ tiyēyī mī kō'du ki'di 'ba kada 'ba ɔ kindawo." ³ Bo ileki zinnī, iya te, "Īdēkike wa ma tōnē Dawidi ko'dɔ mī kada nima yayi ne dē? Ame lijē ɔ 'bō ti bilaka abo ga ne. ⁴ Bo ari ngī mī rō lōbu 'ba Bɔko'ba kina lijē ti bilaka abo ga konyo maṅgob'ɔ koro ame ki'di zi Bɔko'ba ne ngī di yayi. Wa nima inza ɔ ma laka zinnī mī kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'dɔ tonyo mo. Tine bɔ akumu ni na ngge 'dɔ konyo. ⁵ Kina ĩdēkike dē gbī di mī kō'du ki'di 'ba Musa? Ame kiya te mī kada 'ba ɔ kindawo pili bɔ akumu ame mī rō lōbu 'ba Bɔko'ba ne iyēyī kō'du ki'di 'ba kada 'ba ɔ kindawo. Tine pele inza ɔ lende kēnyē zinnī. ⁶ Kina me mēdī miya ziye wa mɔtɔ ma kebe rō lōbu 'ba Bɔko'ba ēdī bine. ⁷ Ugu 'deni mī buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Mī kēyī na mo'dɔkɔ di zi bilaka tine inza ɔ akumu.' Ma kēddī kikalike 'jɔ 'ba lende nime ra, dēne inza kodɔke karama dɔ bilaka ame kirasi dɔ dē ne. ⁸ Rōmōyī kole 'ba bilaka lesi na ɔ njere 'ba dɔ kada 'ba ɔ kindawo."

Bɔ Kɔnyɔ Keṅme ɔ Kilawo

(MK 3:1-6; LK 6:6-11)

⁹ Yēsu ēnyī 'deni di yayi kari mī rō 'ba mōtu mɔtɔ. ¹⁰ Kina bo kari ko'ja bɔ mɔtɔ kōzīmō keṅme 'deni ɔ kilawo ngī di yayi. Tine ya mɔtɔ ga ēdī yayi ame kēdī koma kɔri 'ba 'dɔ tususu Yēsu gɔ tirasi wa mɔtɔ. Kina lijē kititi bo, iya te, "Īdī ngī ɔ ma laka mī kō'du ki'di ze 'dɔ tilenjo bilaka tɔne mī kada 'ba ɔ kindawo?" ¹¹ Yēsu ileki dɔmo zinnī iya te, "Dɔ kamōlō 'bī 'ba bɔ mɔtɔ kila'ba mī gō ma kalo mī kada 'ba ɔ kindawo, ti kari dē kindawo kɔtɔ yaga di mī gō mī kada 'ba ɔ kindawo nima? ¹² Tine bilaka lesi ni ma ti kamōlō, yē na mbiri? Dɔ kēdī 'deni tara kō'du ki'di ze 'dɔ 'deni tokonyi bilaka mī kada 'ba ɔ kindawo." ¹³ Kina bo kiya zi bɔ kɔnyɔ keṅme ɔ kilawo nima, bo iya te, "Oja gɔ kōziyī." Kina bɔ nima koja ngī na kileki ngī ɔ ma laka kɔzɔ ma kapa ama. ¹⁴ Tine Parosi ni ēnyī ngī di yayi kari tususu kpēnnī 'dɔ tupō Yēsu.

Yēsu Na Bɔko'ba Koweli 'Deni

¹⁵ Kina dɔ Yēsu kuwō 'deni kēdī kususu kpa ɔ bo tara tine na bo kēnyī ngī kari abo yaga di yayi. Kina tindī ma konzi kōsō ngī gɔ bo. Tine bo ilenjo ya ame ga ti ɔkɔ'kɔ ne ngī pili. ¹⁶ Kina bo kose zinnī kinza lijē kiyēlē lende abo dē zi ya mɔtɔ ga. ¹⁷ Bo o'dɔ wa nime 'deni 'dɔ kēdī kɔzɔ wa ma tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya ne tara. ¹⁸ Ame kiya te, "Bo na ɔ bɔ laja ma ame moweli 'deni ne. Bo na mɔ'kɔ 'deni kulōwō kina ma gbī ti mī kēyī ɔ mbēmbē gɔ kō'du abo. Ti mi'di Nyī Kɔtɔ Laka ma koloma dɔ bo kina bo ti kuwōwō burē ma mēdī mo'dɔ dɔ, dɔ kupō pili. ¹⁹ Bo inza ko'dɔ kowasa ala kulōri ɔ ma kembe. Bɔtɔ inza kuwō mugu bo kēdī kulōri kebe gɔ kɔri. ²⁰ Bo ti kiliya ɔ bo zi lijē ame ga pili ɔ rumō ne, mī kēyī abo ti kēdī zi lijē ame ga pili ɔ lisa ne. Bo ti kō'bō to'dɔ mo njbō bo ko'de ako'dɔkɔ kodɔkɔ 'ba Bɔko'ba nime ndimo kēddī. ²¹ Kina bilaka pili 'ba dɔlɔɔ nime ti ki'di kōmōnnī ngī dɔ bo."

Yēsu Ilenjo Bɔ Nōki

(MK 3:20-30; LK 11:14-23)

²² Kina ya mɔtɔ ga ko'de bɔ nōki kɔmɔ kōlu mɔtɔ ame kpamo kudōdu rōnī 'deni gbī teyi ne ngī zi Yēsu. Kina Yēsu kilenjo bɔ nima ngī kpamo kope rōnī yaga tilende. Kina kɔmɔ mo kɔkɔ ngī gbī yaga. ²³ Kina tindī naga nima pili kɔtɔ ngī ɔ gōnnī gɔ wa ame Yēsu ko'dɔ ne. Lijē ititi rōnnī ɔ gɔ rōnnī, iya te, "Bɔ nima bo na ti kēdī ɔ kupō Dawidi bɔ dɔlɔɔ mo tōnē?"

²⁴ Tine dɔ Parosi ni kuwō 'deni tara tine, lijē iya te, "Bo oga nōki naga nima yaga rōmōyī njere 'bēnnī Belezobola na ki'di tigu mo zi bo to'dɔ mo."

²⁵ Yēsu ikali wa nima lijē kēdī komeri ne 'deni kina bo kiya te, "Dɔlɔɔ ame koza mīnī 'deni riyō to'dɔ ya ɔ gɔ rōnnī ne igabi dē kpe ēdī kiyēyī rōnī ngī. Kina gawo ala liɔ mɔtɔ ame koza mīnī 'deni to'dɔ ya ɔ gɔ rōnnī ne ēdī kita'ba ngī. ²⁶ Kina me dɔ Satani na 'deni koga bɔ laja abo ga yaga di dɔ bilaka bo oza ɔ bo 'deni to'dɔ ya ti gbagba bo kina lijē kēdī kita'ba ngī. ²⁷ Ne dɔ mēdī 'deni moga nōki ti kōzī kakpa 'ba Belezobola tine, lēpī ye naga nima ēdī koga 'bēnnī ti wa'di? Ndɔkɔ 'bēnnī nima na ti kodɔkɔ bīci lende ɔye. ²⁸ Tine dɔ moga nōki 'deni ti tigu 'ba Nyī Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba, ɔ ma laka njere lōbu abo ako 'deni mī dɔyayi.

²⁹ Ongɔke te, bɔ mɔtɔ ti kari kɔkɔ tondo mī rō 'ba bɔ tigu mɔtɔ kolb wa mo ga? ɔ ma laka dɔ bo kudōdu bɔ nima dē titi dɔgba bo inza kolb wa mo.

³⁰ Bɔ ame ko'dɔkɔ ma dē ēdī ɔ ndo'ji tō. Kina bɔ ame kotɔkɔ kpamo dē tō ēdī 'ba bo tiyēyī yimo. ³¹ Gɔ kō'du nime na 'dɔ miya ziye, ti kola bilaka gɔ kō'du kēnyē pili, kina gbī gɔ wa ma kēnyē ame ga pili lijē kiya ne. Tine bɔ ame kiya kpa kēnyē ɔ Nyī Kɔtɔ Laka ne, inza kola du te gɔ lende kēnyē nime. ³² Bɔ ame kiya kpa bo gɔ kole 'ba bilaka lesi ne ti kola gɔ lende kēnyē, tine bɔ ame kiya kpēnī gɔ Nyī Kɔtɔ Laka ne inza kola pele girī nime ala mī kada ma njburunburu."

Dɔŋgala 'Ba Dɔŋgɛri
(LK 6:43-45)

³³ "Oŋgɔke te, ŋgɛri ma la'ja ɛdi kana 'bɛni rɔ dɔŋgɛri ma laka, kina ŋgɛri ma gɔtɔ ɛdi kana 'bɛni rɔ dɔŋgɛri ma kɛnyɛ. ɛdi kikali ŋgɛri gɔ kiɛnɛ ame bo kɛdi kana ne.

³⁴ Kpe kole 'ba murɛ naga nime, ti kɔ'boke tiya wa ma laka tondo ko'ja kɛddike rɔ wa kɛnyɛ? Rɔmɔyi kpa ɛdi koja 'bɛni wa ame koso 'deni mi dɔki'di ne. ³⁵ Bo lende laka ɛdi koja gbɛ rɔ wa ma laka di mi mata 'ba lende laka abo. Kina bo lende kɛnyɛ ɛdi koja 'bɛni gbɛ rɔ wa ma kɛnyɛ di mi mata 'ba lende kɛnyɛ abo.

³⁶ Rɔ ma laka miya ziye, mi kada 'ba burɛ ɛdi kititi kpa bilaka pili 'dɔ kiye'ti gɔ lende yawa ame ga pili lijɛ kiya ne. ³⁷ Lende 'bi 'ba bo mɔtɔ na ti kileme yi di mi burɛ nima rɔ ma laka ala rɔ ma kɛnyɛ."

Bo Titi Ma Le'jete
(MK 8:11-12; LK 11:29-32)

³⁸ Kina bo kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di ni ti Parosi mɔtɔ ga kɛnyɛ kiya zi Yɛsu iya te, "Bo kɔmɔ kiyandi, dɔ'dɔkɔ 'dɔ tonɔgɔ lende 'ba gɔ kotɔ ma kɛddi ko'dɔ."

³⁹ Tine bo ileki dɔmo iya te, "Kpe bo titi ma le'jete nime kpe ŋgi rɔ ma kɛnyɛ, ereke Bɔko'ba dɛ. Gɔ wa'di na kiterike 'dɔ to'ja gɔ kotɔ? Ne inza kileme du te ziye. Tine gɔ kotɔ ma 'dɔ kileme ziye na ŋge tɔnɛ rɔ 'ba Yona bo kumɛ lende 'ba Bɔko'ba. ⁴⁰ Kɔzɔ ame Yona ko'dɔ tɔ'dɔ dɔ mota mi kenze lɔbu ne, ti kole 'ba bilaka lesi ko'dɔ tɔ'dɔ gbɛ dɔ mota tara bi'ci yayi bɛri. ⁴¹ Mi kada 'ba burɛ bilaka 'ba Ninɛwɛ ti kɛnyɛ kɔrɔ kɔmɔ kititi 'ba burɛ tususu ye kpe bo titi ma le'jete naga nime. Rɔmɔyi mi kada ma Yona kuwɔwɔ laja nima zinni lijɛ otɔ dɔnni ŋgi di mi lende kɛnyɛ 'bɛnni ga. Kina me rɔ ma laka mɛdi miya ziye wa mɔtɔ ɛdi bine ame kebe Yona.

⁴² Mi kada 'ba burɛ 'ja bo dɔliŋɔ 'ba Seba tɔnɛ ti kɔrɔ kɔmɔ kititi 'ba burɛ todɔrɔ bi'ci lende rɔye kpe bo titi ma le'jete naga nime. Rɔmɔyi lɔko ako tɔnɛ ŋbɔ rɔ ma kɔwɔ di dɔliŋɔ 'bɛni tuwɔ akikali mbɛmbɛ 'ba Solomo. Kina me rɔ ma laka mɛdi miya ziye bo mɔtɔ ɛdi bine ame kebe Solomo."

Tileki 'Ba Nɔki
(LK 11:24-26)

⁴³ "Dɔdɔ nɔki kita'ba 'deni di dɔ bilaka ɛnyɛ kari mi gɔki toma bi 'ba rɔ kindawo zi bo. Tine dɔdɔ bo ko'ja dɛ yɔ, ⁴⁴ na bo kiya zi gbagba bo, iya te, 'Ti mileki mari mi rɔ ma nime mɛnyɛ di yimo ne.' Bo ileki kari ko'ja mi rɔ tɔnɛ 'deni rɔ ma sari kotowa yimo 'deni kɔkɔ kiyija wa mo ga pili rɔ ma laka. ⁴⁵ Kina bo kileki ŋgi kari ko'de nɔki ma modɔmoriyɔ mɔtɔ ga ame kɛnyɛ ŋgi rɔ dɔ kiteli kebe bo ne. Kina lijɛ kako koloma ŋgi yayi. Tine na kɔzɔ loma 'ba bo nima kɛdi kɛnyɛ ŋgi rɔ dɔ kiteli kebe ma dɔgba. Wa nime na kɛdi ko'dɔ rɔni tara zi bilaka bo lende kɛnyɛ ma le'jete naga nime."

Yɛ Na Rɔ Iya?
(MK 3:31-35; LK 8:19-21)

⁴⁶ Yɛsu ɛdi gba kilende na ma bo ni ti lɔndɔ bo ga kɔmɔ ŋgi. Lijɛ kɔrɔ yaga koja laja gɔ bo 'dɔ bo kako kilende tinni. ⁴⁷ Kina bo mɔtɔ yayi kiya zi Yɛsu, iya te, "Oŋgɔ te, mɔyi ni ti lɔndɔ yi ga na me 'dɛ yaga lijɛ o'dɔkɔ tilende tiyi."

⁴⁸ Yɛsu ileki dɔmo, iya te, "Yɛ na rɔ iya? Kina yɛ mo ga na rɔ lɔndɔ ma ga?"

⁴⁹ Kina bo kileme bo kɔsɔ gɔ bo ga, na bo kiya te, "Iya ni ti lɔndɔ ma ga na rɔ ya naga nime. ⁵⁰ Bo ame ko'dɔ wa ame 'bu ma, ma mitɔkɔ ko'dɔkɔ 'dɔ bo ko'dɔ ne na rɔ lɔndɔ ma ti lɛmi ma ga gbɛ rɔ iya."

Dɔŋgala 'Ba Bo Kuli Kupɔ
(MK 4:1-9; LK 8:4-8)

13 Mi kada kɔtɔ mo nima na Yɛsu kɛnyɛ di liŋɔ kari kpa pɔpɔ, bo koloma tiyandi bilaka di yayi. ² Kina bilaka kotɔtɔ rɔnni ŋgi zi bo yayi rɔ tindi ma kinza kiya. Na bo kari kɛki abo ŋgi koloma mi sorope dɔ mini. Tine na tindi naga nima kɔrɔ 'bɛnni ŋgi yaga dɔ kpa gɔtɔ. ³ Kina bo koloma ŋgi tiya wa ma konzi zinni rɔ dɔŋgala.

Bo iya te, "Bo mɔtɔ dɔdɔ 'deni kari tuli kupɔ abo. ⁴ Kina dɔdɔ bo kɛdi koto 'deni tuli mo tine kupɔ mɔtɔ ga ila'ba ŋgi dɔ kpa kɔri. Kina yali kako kogɔ ŋgi yaga. ⁵ Mɔtɔ ga ila'ba 'bɛnni dɔ kirigɔyɔ ame yayi mo kalo dɛ ne. Kina kɔtu ŋgi welo rɔmɔyi yayi mo alo dɛ. ⁶ Tine dɔdɔ kada keze mbowa yɔ na kɔŋma ŋgi kututu yaga rɔmɔyi ŋgi-ra'da mo alo dɛ. ⁷ Kupɔ mɔtɔ ga ila'ba 'bɛnni bi'ci kono. Kina dɔdɔ kono kiye'bu yɔ na kubɔwu ŋgi. ⁸ Tine kupɔ mɔtɔ ga ila'ba 'bɛnni mi yayi ma laka, kina kiye'bu ŋgi kana. Mɔtɔ ga ana ŋbanɔ, mɔtɔ ga ana laka, mɔtɔ ga ana mbowa.

⁹ Bo ame kɛdi ti mbili ne i'dike bo kuwɔ lende nime."

'Dɔ 'Ba Dɔŋgala 'Ba Kupɔ
(MK 4:10-20; LK 8:9-15)

¹⁰ Kina bo kɔsɔ gɔ bo ga kako zi bo kititi bo, iya te, "ɛddi kiya lende rɔ dɔŋgala zi bilaka naga nime gɔ wa'ldi?"

¹¹ Bo ileki dɔmo zinni, iya te, "'Beye Bɔko'ba i'di akikali 'ba ŋere lɔbu abo ame rɔ ma kusu ne 'deni ziye. Tine 'bɛnni i'di dɛ zinni. ¹² Rɔmɔyi bo ame kɛdi pele tino Bɔko'ba ti ki'di gbɛ dɔmo, 'dɔ bo kɛdi tino rɔ mbɛmbɛ. Tine bo ame kinza tino ne ti kogba yaga di teyi. Dɔdɔ ma titi mɔtɔ kɛdi pele yayi ti kopepe yaga di zi bo.

¹³ Wa nime 'dɔ ki'di ma mɛdi milende zinni rɔ dɔŋgala ne, rɔmɔyi lende 'ba Bɔko'ba nime lijɛ oŋgɔ pele tine lijɛ o'ja dɛ, lijɛ uwɔ pele tine lijɛ uwɔ dɛ laka kina dɔdɔ dɛ gbɛ dɔnni. ¹⁴ ɛdi 'deni kɔzɔ lende tɔnɛ Yesaya kumɛ gɔ kɔ'du 'bɛnni ne tara. Ame kiya te, 'Bilaka naga nima ti kuwɔ ŋgi rɔ tuwɔ tine inza kɔdɔ du te dɔnni. Lijɛ ti kɔŋgɔ ŋgi rɔ tonɔgɔ tine lijɛ inza ko'ja du te.

¹⁵ Rɔmɔyi kpa kɔri 'ba dɔku dɔnni idiri 'deni teyi. Mbili lijɛ u'bɛ 'deni, kina lijɛ otomo kɔmɔnni 'deni gbɛ teyi.

Ma kiya te kinza tara dëne lijë ëdî ko'ja ti kômönnî kuwö gbî ti mbili nnî lende mo kɔɔɔ dōnnî gɔ lijë koto dōnnî kako zö 'dɔ milenjo lijë.'

¹⁶ Tine kpe 'beye na laka römöyî kɔmɔye o'ja 'deni kina mbili ye uwö 'deni gbî. ¹⁷ Rɔ ma laka miya ziye bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba ti bɔ lende laka ma konzi olo-ma 'deni ti kɔmɔ ki'di 'dɔ to'ja wa naga nime këddî ko'-jake ne, tine lijë o'ja dë du te. Kina lijë oloma 'deni gbî ti kɔmɔ ki'di 'dɔ tuwö mo kɔzɔ ame këddî kuwöke ne, tine lijë uwö dë du te.

¹⁸ Kina me ojeke mbili ye ti kuwöke 'jɔ 'ba dɔŋgala 'ba bɔ kulî kupö nime. ¹⁹ Bɔ ame kuwö lende 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba pele tine kɔɔɔ dë dɔmo ne, bo na kɔzɔ kupö ame kila'ba dɔ kpa kɔri ne. Kina Satani kako ngî kolɔ lende nima yaga di mi dökî'di bo. ²⁰ Kupö ma kila'-ba dɔ kirigɔyɔ na rɔ ya ame ga kinda'ba lende 'ba Bɔko'ba ngî ti mi këyî di bi tuwö mo. ²¹ Tine ngira'da mo alo dë minnî. Kina ki'di ngî kigabi dë. Kina dɔɔ gomɔ ala közi kasi ma ko'dɔ zinnî gɔ laja nime kômö yɔ, na lijë koga kpënnî ngî gɔmo. ²² Kina kupö ma kila'-ba bîçî kono na rɔ ya ame ga kuwö laja laka nime pele tine kɔmɔ kilë'di 'ba gɔ wa 'ba dɔliŋɔ nime ti tɔ'kɔ mɔri ko'dɔ uböwu ngî yaga di minnî. Kina ki'di lijë ngî kana dɔɔ dë kpe. ²³ Kupö ma kulî mi yayi ma laka na rɔ ya ame ga kuwö laja nime ki'di kɔɔɔ dōnnî. Kina lijë kana ngî mɔɔ ga rɔ mbëmbë, mɔɔ ga ana laka, mɔɔ ga ana mbowa."

Dɔŋgala 'Ba Beli

²⁴ Yësu iya dɔŋgala mɔɔ zinnî, iya te, "Nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî kɔzɔ wa nime te. Bɔ mɔɔ ari kulî kupö nyönyu ma laka mi nyaka abo. ²⁵ Mi korɔndɔ 'deni tine na bɔ ya kako ngî kulî 'jɔ beli mi löngö mo. Kina bo kari abo ngî. ²⁶ Kina dɔɔ nyönyu kiyöbu 'deni këdî köyö tine na beli kinda ngî ki'di gbî töyö mi löngö mo. ²⁷ Kina bɔ laja 'ba bɔ tönë kako kiya zi bo, iya te, 'Kupö ma laka na tönë kulî mi nyaka 'bî, ne beli naga nima ako di yala?'

²⁸ Bo ileki dɔmo, iya te, 'Bɔ ya na ko'dɔ lende nima.' Lijë ititi bo, iya te, 'O'dɔkɔ 'dɔ dari dotɔ beli naga nima yaga?'

²⁹ Bo iya te, 'Inza tara. Dɔɔ kari kotɔke ëddî kotɔke nyönyu ma laka gbî timo. ³⁰ Tine olake nyönyu ni ti beli naga nima kana kpaki bi kɔɔɔ nɔbö kômö mi kada 'ba tumu wa di mi nyaka. Kina ti miya 'jaa zi bɔ kumu nyönyu 'dɔ lijë kotɔɔ kpa beli naga nima titi dɔgba kudödu bi kɔɔɔ rɔ dɔ kɔŋma yaga. Kina 'dɔ lijë kumu nyönyu ma ki'di mi mata.'"

Dɔŋgala 'Ba 'Jɔ Titiyi

(MK 4:30-32; LK 13:18-19)

³¹ Yësu iya dɔŋgala mɔɔ gbî zinnî, iya te, "Nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî kɔzɔ 'jɔ 'ba ngëri mɔɔ ame wötî titiyi ne tara tine dɔɔ bilaka kogba kari kulî mi nyaka ³² na kiyöbu ngî rɔ ngëri ma löbu ame yali ni kako kubö rö 'bënnî ga ngî dɔŋgila mo."

³³ Yësu iya dɔŋgala mɔɔ gbî zinnî, iya te, "Nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî kɔzɔ lanɔa ame 'ja kogba pele mbowa

kuturö ti ruzu koso mi a ma mbiri ki'di ngî pili kö'bu ne."

³⁴ Wa naga nime pili Yësu oloma 'deni rɔ tiya mo rɔ dɔŋgala zi tindi naga nima. Bo iya a mɔɔ dë zinnî du te kinza dɔŋgala teyi. ³⁵ Bo o'dɔ 'deni tara 'dɔ këdî kɔzɔ wa ma tönë bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba kiya ne, "Ti milende zinnî rɔ dɔŋgala. Wa ame ga kikali dë mɔlo di bi tisaki 'ba dɔliŋɔ nime ne ti miya zinnî."

'Jɔ 'Ba Dɔŋgala 'Ba Beli

³⁶ Kina dɔɔ Yësu kënyî 'deni di mi löngö tindi naga nima bo kari 'deni liŋɔ tine na bɔ kôsö gɔ bo ga kako ngî zi bo kititi bo, iya te, "ÿyëti 'jɔ 'ba dɔŋgala 'ba beli 'ba mi nyaka nime te zize."

³⁷ Yësu ileki dɔmo, iya te, "Bɔ kulî kupö nima na rɔ kole 'ba bilaka lesi. ³⁸ Tine nyaka mo nima na rɔ dɔliŋɔ, kina kupö nyönyu mo nima na rɔ bilaka 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba, kina beli mo nima na rɔ bilaka 'ba Satani. ³⁹ Kina bɔ ya ma kako kulî kupö beli mo nima na rɔ Satani. Kada 'ba tumu wa di mi nyaka na rɔ nɔburunɔburu 'ba dɔliŋɔ. Kina bɔ kumu nyönyu mo ga na rɔ malayika. ⁴⁰ Kina gbî kɔzɔ ame këdî kotɔɔ kpa beli kɔŋma yaga ne tara, ti këdî gbî kɔzɔ wa nima tara mi nɔburunɔburu 'ba dɔliŋɔ. ⁴¹ Kole 'ba bilaka lesi ti koja malayika abo ga kari kutö'du bɔ dɔ kirasi ni ti bɔ lende kënyë ni yaga di mi nɛre löbu abo. ⁴² Kina malayika ti ku'du lijë ngî mi pa'do 'ba tölë dɔ kote 'dɔ lijë kudu kunyî kpënnî yayi. ⁴³ Tine bɔ lende laka ni ti këdî rɔ löbu ma dɔ kiteli ame köbö kɔzɔ kada tara mi dɔliŋɔ 'ba 'bu nnî. Bɔ ame këdî ti mbili ne i'dike bo kuwö lende nime."

Dɔŋgala 'Ba Nɛre Löbu 'Ba Bɔko'ba

⁴⁴ "Nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî kɔzɔ wa nime te. Bɔ mɔɔ ari kômö ngî dɔ yamo adalamini sökôwö kusu dɔmo 'deni mi nyaka. Kina bo kitiri dɔmo ngî tötî teyi. Bo 'deni ngî rɔ kɔŋɔ na bo kari kugö wa ame ga bo këdî timo ne ngî me mökö, kina bo kileki ngî kari kugö nya-ka tönë ti yamo yimo ne rɔ abo.

⁴⁵ Kina nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî gbî kɔzɔ wa nime te. Bɔ ndögö mɔɔ i'di toma tiyi nyileki ma kele. ⁴⁶ Tine dɔɔ bo kari ko'ja ame kele ngî rɔ dɔ kiteli ne 'deni tine, bo ari ngî kugö abo ga me mökö na bo kileki ngî kari kugö tiyi nyileki tönë.

⁴⁷ Kina nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ëdî gbî kɔzɔ wa nime te. Atoyî mɔɔ ga u'du duru 'bënnî mi mini na kunzö ken-ze ngî rɔ ma kënyë. ⁴⁸ Kina dɔɔ koso 'deni yimo tine na lijë koto ngî yaga dɔ kpa götö lijë koloma bëri tigeli ma laka mo ga. Ma laka mo ga u'du mi kee tine ma kënyë mo ga u'du ngî mökö. ⁴⁹ Kina ti këdî gbî tara mi kada 'ba nɔburunɔburu 'ba dɔliŋɔ. Malayika ti kako kigeli bɔ lende kënyë yaga di mi löngö bɔ lende laka. ⁵⁰ Kina lijë ti ku'du bɔ lende kënyë ngî mi pa'do 'ba tölë dɔ kote 'dɔ lijë kudu kunyî kpënnî yayi."

⁵¹ Yësu ititi lijë, iya te, "Ikalike wa naga nima ra?"

Lijë iya te, "Yëë."

⁵² Kina bo kileki kiya zinnî, bo iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ame ga pili kuyî rōnnî 'deni rɔ bɔ laja mi

ɲere löbu 'ba Bɔko'ba ne ëdī kɔɔɔ bɔ mɔri ame koja wa ma mɔlo ni ti ma la'ja yaga di mī mata abo ne tara."

Yësu Iyandi Wa Mī Dɔyayi 'Bënnī
(MK 6:1-6; LK 4:16-30)

⁵³ Kina ɔɔɔ Yësu kote tiya dɔɲgala naga nime 'deni tine na bo kënyī ngī di gɔ bi nima ⁵⁴ bo kileki kari Nazareta mī dɔyayi 'bënnī. Bo oloma tiyandi kɔmɔ bilaka mī rō 'ba mōtu kina bilaka pili koto ngī rɔ gönnī. Lijë iya te, "Bɔ nima o'ja akikali ma te di yala? Kina bo ikali to'dɔ gɔ koto löbu naga nime di yala? ⁵⁵ Bɔ nime bo na dë rɔ kole 'ba bɔ kose ngëri tönë? Ma bo na dë rɔ Mariya? Löndö bo ga na dë rɔ Yakoba ni ti Yesepa ti Simona ti Yuda? ⁵⁶ Lëmi bo ga na dë me gbī kēdī koloma tize bine ne? Ne bo o'ja wa naga nime te di yala?" ⁵⁷ Kina lijë kilagi lende abo ngī.

Yësu ileki kiya zinnī te, "Rɔ ma laka, bilaka 'ba mī gɔ bi ma laki pili rɔ ma koro bɔ kumë lende. Tine bilaka 'ba dɔyayi abo ga ti ma wado abo ga oro bo dë."

⁵⁸ Kina ngī bo o'dɔ gɔ koto ma konzi dë kpe di yayi römöyī lijë i'di dönnī dë gɔ lende abo.

Tupö Yowani Bɔ Bapatisi
(MK 6:14-29; LK 9:7-9)

14 Mī kada nima yayi na Erode bɔ dɔliɲɔ 'ba Galilaya kuwö lëbī 'ba Yësu. ² Kina bo kiya zi bɔ laja abo ga, iya te, "Yowani bɔ bapatisi na. Bo na kënyī 'deni 'böwu kɔɔɔ yaga di mī tölë. Kina me ki'di bo kēdī ko'dɔ gɔ koto naga nime ne."

³ Römöyī Erode bo na kind'a'ba Yowani tönë mɔlo bine ki'di kudödu ku'du mī maboso. Bo o'dɔ gɔ kō'du 'ba Erodiya 'ja 'ba bɔ löndö bo Pīlipö. ⁴ Römöyī Yowani oloma tiya mo zi Erode, iya te, "Tuyī kɔmɔ 'ja 'ba löndö ele dë. Tiyëyī mī kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba na."

⁵ Bo o'dɔɔɔ tupö Yowani yaga tine bo ere bilaka 'bënnī ga 'ba Yudayi römöyī lijë iya Yowani rɔ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba. ⁶ Tine mī kada 'ba karama 'ba töyö Erode na nyiti 'ba Erodiya kari kusī ngala ngī kɔmɔ ɲba 'ba mī karama naga nima pili. Kina tusī ngala 'bënnī ki'di Erode ngī kēdī ti mī këyī rɔ mbëmbë. ⁷ Gɔ kō'du mo na bo kulömu rɔ bo zīnī, iya te, "Mulömu rɔma 'deni, wa mɔɔɔ ame kititi ne ti mi'di ngī zīyī."

⁸ Kina mönī kiya ngī zīnī 'dɔ lɔko kari kititi Erode, kiya te, "Dɔ Yowani bɔ bapatisi na ki'di zö gīrī nime mī kita'ba."

⁹ Lende nime i'di Erode ngī rɔ meri. Tine gɔ lömu ame bo kulömu rɔ bo 'deni kɔmɔ ɲba abo ga pili ne, na bo ki'di lende mo ngī 'dɔ ko'dɔ kɔɔɔ wa ma lɔko ko'dɔɔɔ nima tara. ¹⁰ Kina bo ki'di ngī kari koke dɔ Yowani di mī maboso, ¹¹ kina ko'de ngī mī kita'ba ki'di zi nyiti tönë koto kari zi mönī.

¹² Kina bɔ kōsö gɔ bo ga kako kombi töku bo ngī kari kusu. Na lijë kari kiya lende mo ngī zi Yësu.

Yësu I'di Akonyo Kɔ'ba Bilaka Kuluku 'Butë Bi 'Butë
(MK 6:30-44; LK 9:10-17; YN 6:1-14)

¹³ Kina ɔɔɔ Yësu kuwö meri 'ba Erode nima bo kiya ne 'deni tara tine na lijë kënyī ngī di yayi kēkī mī sorope

kari rɔ dönnī mī gɔ bi ame bɔɔ kinza teyi ne. Tine ɔɔɔ bilaka kuwö lende abo 'deni tara na lijë kënyī ngī di mī lijë kozi 'bënnī ti ndinnī kebe dɔ kpa götö. ¹⁴ Kina ɔɔɔ Yësu kēkī 'deni yaga di mī sorope tine bo ongg bilaka ëdī 'deni ngī kako rɔ tīndī. Kina ɔɔɔ bo kongg lisa 'bënnī 'deni tara tine, na bo kileɲo ya ma rɔ kɔkɔ'ɔ naga ngī pili.

¹⁵ Ko'ja kada kēdī kōsö 'deni tine na bɔ kōsö gɔ bo ga kako zi bo kiya te, "Kada inza kpe, bi nime rɔ yī mökö. Oja bilaka naga nime kari mī lijë mɔɔ ga ma nggosi bine 'dɔ lijë kari kugö akonyo zinnī di yayi."

¹⁶ Bo iya te, "Lijë kari dë bi tɔ, kpe na 'dɔ ki'dike akonyo zinnī."

¹⁷ Lijë iya te, "Dinza ti ɔɔɔ bine tine nge rɔ mangol'bɔ muyi ti kenze riyö."

¹⁸ Bo iya te, "O'deke kako zö dayi."

¹⁹ Kina bo kiya ngī 'dɔ bilaka naga nima pili koloma bëri dɔ mɔli. Kina bo kogba mangol'bɔ muyi tönë ngī ti kenze riyö mo naga nima, na bo kongg bi kari mīɔɔɔ, bo kileki yëë'dī mo zi Bɔko'ba. Na bo konye yimo ki'di zi bɔ kōsö gɔ bo ga kari koza zi tīndī tönë ga. ²⁰ Kina lijë pili konyo ngī kitëkpë lijë. Kina bɔ kōsö gɔ bo ga kari kutö'du kɔɔɔ ma kileke bëri mo ga ngī koso mī kee 'butë dɔmoriyö. ²¹ Bilaka naga nima konyo ne bɔɔɔni mo ga ëdī pili kuluku 'butë bi 'butë (5000). Kina 'ja ëdī gbī ti kole titi ame kitëtë dë yimo.

Yësu Ilingere Kebe Dɔ Mini
(MK 6:45-52; YN 6:15-21)

²² Yësu i'di bɔ kōsö gɔ bo ga kēkī mī sorope 'dɔ lijë kumu töti kari dɔgba gönyī pöpö. Tine na bo kileke 'ba bo töti tiyëyī tīndī naga nima gɔ lijë kari ë'bënnī ti. ²³ Di pötö mo ko'ja bo kiyëyī tīndī naga nima 'deni kari tine na bo kënyī ngī kari dɔ döku rɔ dɔ kutu bo tilende ti Bɔko'ba. Mī kpalila 'deni tine bo ëdī 'deni ngī nge kutu bo yayi. ²⁴ Kina sorope ëdī ë'bënnī 'deni gbī ɲbö rɔ ma kɔɔ mī zana mini lili kēdī konɲenɲe rɔ ma kënyë. Römöyī lili nima ëdī kome kako di kɔmɔ mo.

²⁵ Mī kano bi 'deni na Yësu kari kōmō ngī zinnī yayi bo kēdī kilingere kebe dɔ mini. ²⁶ Tine ɔɔɔ lijë ko'ja bo 'deni kēdī kilingere kebe dɔ mini tara tine na ko'de tikere ngī zinnī. Kina lijë kulörī rɔ ma kembe rɔ kɔmɔ 'ba tikere, kiya te, "Sëgë na."

²⁷ Kina Yësu kënyī kilende zinnī, iya te, "Ogböke döki'di ye. Ma na. Kinza kereke dë."

²⁸ Kina Pītörö kënyī kiya zi bo, iya te, "Nere, ɔɔɔ kēdī ngī rɔ nī na, idëki ma te milingere kebe dɔ mini mari zīyī yayi."

²⁹ Yësu iya te, "Ako."

Kina Pītörö kēkī ngī di mī sorope ki'di tilingere kebe dɔ mini kari zi Yësu. ³⁰ Tine ɔɔɔ bo ko'ja lili 'deni tara na ko'de tikere ngī zi bo. Kina bo ki'di ngī tönzu kari bëri mī mini, na bo kulörī kopapa kiya te, "Nere, okonyi ma."

³¹ Kina Yësu koja kōzi bo ngī welo kikapo bo, kiya te, "Gɔ wa'di na ki'di döyī dë gba laka gɔ lende ma? Ikali dë ma mëdī mɔmɔ yī?"

³² Kina ɔɔɔ lijë kékí 'deni mī sorope yɔ na lili tönë kɔɔɔ ngí. ³³ Kina ya ma mī sorope yayi naga nima koloma ngí tilëlu bo, iya te, "Rɔ ma laka nī na ngí rɔ kole 'ba Bɔko'ba."

³⁴ Lijë umu dɔ pöpö nima n̄bö lijë kómö mī dɔyayi 'ba Genesareta. ³⁵ Kina bilaka mo ga kikali Yësu ngí, na lijë koja laja ngí gɔ bɔ kɔkɔ'ame ga pili toko mī dɔyayi nima yayi ne 'dɔ ko'de zi Yësu. ³⁶ Lijë oma'jo rönñi zi bo 'dɔ ya ma rɔ kɔkɔ' naga kosa n̄ge pele rɔ dɔ kpa bɔngɔ abo. Kina bɔ kɔkɔ' ma konzi ame ga kosa dɔ kpa bɔngɔ 'ba rɔ bo nima ne kilen̄jo ngí pili di dɔ kɔkɔ' mo ga.

Dölëti 'Ba Yudayi

(MK 7:1-13)

15 Parosi mɔɔ ga ti bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ako di Yerosalema zi Yësu kititi, iya te, ² "Gɔ wa'di na bɔ kösö göyí ga koro akiyandi 'ba 'bu ze löbu ga dë? Römöyí lijë ëdī 'deni konyo akonyo ngí tara kinza to'dɔ dölëti 'ba közi kurögö."

³ Yësu ileki dɔmo zinnī, iya te, "Ne gɔ wa'di na kiyëyike mī kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'dɔ to'dɔ akiyandi 'ba gbagba ye ga? ⁴ Römöyí Bɔko'ba iya te, 'Oro 'bu yí ni ti möyí,' kina mɔɔ gbí, 'Bɔɔ ame kumu kpa bo gɔ 'bu bo ni ti ma bo ne kölé yaga.' ⁵ Tine ebe kiyake te, ɔɔɔ bɔ mɔɔ kēdī ti wa ame 'dɔ bo kokɔnyi ma bo ni ti 'bu bo timo kina ɔɔɔ bo kiya 'deni te, 'Wa nima mulömu 'deni 'dɔ ti'di mo zi Bɔko'ba,' ⁶ bine iyandike bo 'deni za 'böwu 'dɔ bo koro 'bu bo ni ti ma bo dë kpe tokɔnyi mo ti wa nima. A nime na kiyëyike mī kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'deni 'dɔ to'dɔ kö'du ki'di 'ba gbagba ye ga.

⁷ Kpe bɔ kɔmɔ kandi naga nime, Yesaya umë lende ngí rɔ ma laka gɔ kö'du 'be ame kiya te, ⁸ 'Bilaka naga nime lijë oro ma n̄ere Bɔko'ba n̄ge ti kpënnī tine mīnnī n̄bö rɔ ma kɔwɔ di zö. ⁹ Mötu 'bënnī ka rɔ a yawa, römöyí kö'du ki'di 'bënnī 'ba bilaka lesi na za lijë kebe tiyandi mo kiya rɔ lende ma 'ba Bɔko'ba."

A Ma Rɔ Ti'da

(MK 7:14-23)

¹⁰ Kina Yësu kidëki tindi naga nima ngí kako zi bo kilende teyi, iya te, "Ojeke mbili ye kuwöke lende nime 'dɔ kɔɔɔ dɔye. ¹¹ Wa ma kēdī kari mī bilaka i'di bilaka dë kēdī rɔ ma kēnyë kɔmɔ Bɔko'ba. Tine wa ma kēdī kɔɔɔ di kpa bilaka na kēdī ki'di bilaka rɔ ma kēnyë di kɔmɔ bo."

¹² Kina bɔ kösö gɔ bo ga kako zi bo, iya te, "Ikali ra? Lende nima kiya ne ila'ba ngí rɔ ma kēnyë mī Parosi ni."

¹³ Bo ileki dɔmo zinnī, iya te, "N̄gērī ame ga pili kinza rɔ ma kidiyë 'ba 'bu ma ame mītrɔ ne ti kots yaga.

¹⁴ Kinza kupöke r̄oye dë gɔ lende 'bënnī. Lijë 'bënnī nima bɔ kɔmɔ kölu ma kēdī kiteri tokɔkɔ bɔ kɔmɔ kölu lēpī nñi ga na. Ne ɔɔɔ bɔ kɔmɔ kölu kebe tokɔkɔ bɔ kɔmɔ kölu mɔɔ, lijë nima kpaki r̄iyö ti kila'ba ngí mī gö."

¹⁵ Kina Pitörö kēnyī kititi bo, iya te, "ÿyētī 'jɔ 'ba dɔngala nime kiya ne zize."

¹⁶ Yësu ileki dɔmo zinnī, iya te, "Kpe gba gbí tara ika-like ɔɔɔ dë? ¹⁷ Ikalike dë wa ame kɔɔɔ kari di kpa bilaka ne ari ngí mī tokpe kuwu rönī di yayi kiteli ë'bënnī kɔɔɔ yaga di mī yida rɔ? ¹⁸ Tine wa ame kēdī kɔɔɔ yaga di kpa bilaka ne ɔɔɔ 'bënnī kako di mī dökī'di. Lijë na rɔ wa ma kēdī ki'di bilaka kēdī rɔ ma kēnyë kɔmɔ Bɔko'ba. ¹⁹ Römöyí wa ma kēdī kɔɔɔ di mī dökī'di na rɔ meri ma kēnyë naga ti akupö ti yērī ti tö'dö ti rɔ ame rɔ ma kēnyë ne ti 'bögö ti susu bētī ti ti'ja. ²⁰ Wa naga nime na rɔ wa ma kēdī ki'di bilaka kēdī rɔ ma kēnyë kɔmɔ Bɔko'ba. Ne tonyo akonyo tara kinza turögö közi kɔɔɔ ame lijë Parosi ni kiya ziye ne i'di bilaka dë kēdī kɔɔ te rɔ ma kēnyë kɔmɔ Bɔko'ba."

Nyiti 'Ba 'Ja Kanana Mɔɔ

(MK 7:24-30)

²¹ Kina Yësu kēnyī ngí di yayi kari mī gɔ bi ma n̄gɔsi ngila gawo 'ba Tura ni ti Sidona. ²² Di yayi na 'ja mɔɔ rɔ bilaka 'ba Kanana ame kēdī koloma mī dɔyayi nima yayi kako ngí zi bo ti tulörī, iya te, "N̄ere kole 'ba Dawidi, i'di mīyī kēyī rɔma. Nökī ëdī 'deni ngí kon̄ben̄be nyiti ma rɔ ma kēnyë."

²³ Tine Yësu ileki lende mɔɔ dë kiya zini. Kina bɔ kösö gɔ bo ga kako kilende zi bo, iya te, "Oja 'ja nime kari yaga di r̄ze. L̄ko ëdī kozi nduwë gɔze ti tulörī."

²⁴ Bo ileki dɔmo, iya te, "Oja ma n̄ge mako mī d̄l̄n̄jo nime gɔ kamölö 'ba Yisarele ma kölu 'deni."

²⁵ Kina ɔɔɔ 'ja tönë kuwö 'deni tara na l̄ko kako kila'ba ngí kolɔɔ b̄ērī kɔmɔ Yësu, kiya te, "N̄ere, okɔnyi ma."

²⁶ Bo ileki dɔmo zini, iya te, "Tu'du akonyo 'ba kole ziye bī ele dë."

²⁷ 'Ja tönë ileki dɔmo, iya te, "N̄ere, rɔ ma laka, pele tara bī ëdī konyo ruruzu ma kēdī kilayi b̄ērī di dɔ tara-biza 'ba bɔ dönnī ga."

²⁸ Kina Yësu kileki dɔmo zini, iya te, "'Ja, i'di döyī 'deni rɔ ma laka gɔ lende ma, ne ko'dɔ rönī ngí ziyi tara."

Kina kilen̄jo nyiti 'bënnī tönë ngí mī saa nima.

Yësu I'di Akonyo Kɔ'ba Bilaka Kuluku 'Butë Bi Modɔmota

(MK 8:1-10)

²⁹ Yësu ënyī di yayi kari nduwë kebe kpa pöpö 'ba Galilaya. Kina bo kari kékí ngí dɔ kurun̄gu bo koloma b̄ērī. ³⁰ Kina tindi ma kinza kiya kɔkɔ ngí kako zi bo. Lijë o'de ya ma rɔ ka'bo naga ti bɔ kɔmɔ kölu ni ti ya ma ken̄je b̄ērī naga ti bɔ kpa kudödu ni ti bɔ kɔkɔ' mɔɔ ga. Lijë o'de pili ko'ba kɔmɔ Yësu. Kina bo kilen̄jo lijë ngí pili. ³¹ Kina ɔɔɔ bilaka naga nima kon̄gɔ bɔ kpa kudödu ni kēdī kilende 'deni, ya ma ken̄je b̄ērī naga 'deni laka, bɔ ka'bo ni kēdī kil̄ngere 'deni, bɔ kɔmɔ kölu ni kēdī ko'ja bi 'deni, lende mo igayi lijë ngí. Kina lijë kebe ngí tilëlu Bɔko'ba 'ba Yisarele.

³² Kina Yësu kidëki bɔ kösö gɔ bo ga kako zi bo, iya te, "Mon̄gɔ lisa 'ba rɔ bilaka naga nime 'deni, lijë o'dɔ tö'dö 'deni dɔ mota tö bine, akonyo 'bënnī ga ote rönī

'deni. Mo'dɔkɔ dɛ toja lijɛ ngɔ kari tara ti 'bɔ kinza ma lijɛ konyo ɔɔ, rɔmɔyɔ kinza lijɛ kari kidaki gɔ kɔri."

³³ Bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ititi bo, iya te, "Ti do'ja akonyo di yala di yɔ mɔkɔ nime ma 'dɔ kɔ'ɔbɔ tɔndi 'ba bilaka naga nime?"

³⁴ Bo ileki kititi lijɛ, iya te, "Akonyo wa'di ga na kɛd-dike timo bina?"

Lijɛ iya te, "Dɛdɛ nge ti maɔgɔlɔ'ɔ modɔmoriyɔ, ti kole kenze titi tɔ ne ga."

³⁵ Kina Yɛsu ki'di 'dɔ tɔndi naga nima koloma bɛri.

³⁶ Kina bo kogba maɔgɔlɔ'ɔ modɔmoriyɔ tɔnɛ ga ngɔ ti kenze mo ga, bo kileki yɛɛ'di mo zi Bɔko'ba. Kina bo konye yɔmo ngɔ ki'di zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga kari ki'di zi bilaka tɔnɛ ga. ³⁷ Kina lijɛ pili konyo ngɔ kɔ'ɔbɔ lijɛ. Kina bɔ kɔsɔ gɔ bo ga kako ngɔ kɔɔɔ kɔɔ ma kileke mo ga koso mi kee modɔmoriyɔ. ³⁸ Bilaka naga nima konyo ne bɔɔni mo ga ɛdi pili kuluku 'butɛ bi modɔmota (4000). Kina 'ja ɛdi gbɛ ti kole titi ame kitɛtɛ dɛ yɔmo.

³⁹ Kina ɔɔ Yɛsu kiyɛyɔ bilaka naga nima 'deni kari tine, na bo kɛki ngɔ mi sorope kari mi dɔyayi 'ba Maga-dana.

Bɔ Titi Ma Le'jete
(MK 8:11-13; LK 12:54-56)

16 Parosi mɔɔ ga ti Sadoke ako zi Yɛsu 'dɔ to'ba bo. Kina lijɛ kititi bo 'dɔ bo ko'dɔ gɔ kɔɔtɔ ame 'dɔ kileme tigɔ 'ba Bɔko'ba di mɔɔɔ ne. ² Tine Yɛsu ileki dɔmo zɔnni, iya te, "Kpe bilaka, ɔɔ kada kɛdi kɔsɔ ɛ'bɛni 'deni iyake te, 'Ma tilɛndɔ kada ɛdi keze rɔmɔyɔ mɔɔɔ rɔ ma kasi.' ³ Kina gbɛ mɔlo mi dɔɔɔ iyake te, 'Tɔɔ ɛdi ka'di tɔne rɔmɔyɔ mɔɔɔ 'deni rɔ ma kasi gbɛ ti pɔli kɔlu.' Kina me 'deni ikalike tiyɛti kɔmɔ pɔli ma kɛdi kuyi rɔni tilɛndɔ rɔ ma kasi ala rɔ ma kɔlu. Tine inza kɔ'ɔbɔ tiyɛti wa ma kɛdi ko'dɔ rɔni mi kada naga nime. ⁴ Gɔ wa'di na kpe bɔ titi ma le'jete nime ngɔ rɔ ma kɛnyɛ kereke Bɔko'ba dɛ te? Ebeke tititi ma 'dɔ to'dɔ gɔ kɔɔtɔ ziye, tine minza mileme du te ziye. Gɔ kɔɔtɔ ma 'dɔ kileme ziye na nge tɔnɛ rɔ 'ba Yona bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba."

Kina Yɛsu kɛnyɛ ngɔ kari abo di ngɔla lijɛ.

Laɔga 'Ba Parosi Ni Ti Sadoke
(MK 8:14-21)

⁵ Kina ɔɔ Yɛsu ni kari 'deni kumu dɔ pɔpɔ kɔmɔ gɔnyɔ ma kapa mɔɔtɔ tine, bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ari kɔngɔ dɔnni udɔlu 'deni di bi togba maɔgɔlɔ'ɔ kako timo. ⁶ Yɛsu iya zɔnni, iya te, "I'dike kɔmɔyɛ kandi laka di zi laɔga 'ba Parosi ni ti Sadoke ni."

⁷ Kina bɔ kɔsɔ gɔ bo tɔnɛ ga koloma ngɔ rɔ tiya mo rɔ gɔ rɔnni, lijɛ iya te, "Bo ɛdi iya lende nima tara gɔ ame dako dɛ ti maɔgɔlɔ'ɔ ne ya?"

⁸ Tine Yɛsu ikali wa nima lijɛ kɛdi kiya ne 'deni mɔlo. Kina bo kiya zɔnni, iya te, "Kpe bɔ kinza ki'dike dɔyɛ dɛ gba laka gɔ lende ma naga nime. Gɔ wa'di na kɛddi kiyake lende 'ba maɔgɔlɔ'ɔ ame kakoke dɛ timo ne rɔ gɔ rɔyɛ gɔmɔ? ⁹ Lende nime ɔɔ dɛ gba dɔyɛ? Omerike lende 'ba maɔgɔlɔ'ɔ muyi tɔnɛ monye yɔmo ki'dike zi bilaka kuluku 'butɛ bi 'butɛ (5000) ne dɛ? Utɔ'duke

kɔɔ mo koso mi kee ndɔ? ¹⁰ Kina gbɛ maɔgɔlɔ'ɔ modɔmoriyɔ tɔnɛ ga mi'di zi bilaka kuluku 'butɛ bi modɔmota (4000) ne, utɔ'duke kɔɔ mo koso mi kee ndɔ?

¹¹ Ne gɔ wa'di na ki'dike dɛ kɛdi dɔyɛ, lende 'ba maɔgɔlɔ'ɔ na dɛ me mɛdi miya ziye bine ne? I'dike kɔmɔyɛ kandi laka di zi laɔga 'ba Parosi ni ti Sadoke ni."

¹² Kina lende mo kɔɔ 'jaa dɔnni Yɛsu inza kiya zɔnni 'dɔ lijɛ ki'di kɔmɔnni kandi laka di zi laɔga 'ba gɔ maɔgɔlɔ'ɔ, tine 'dɔ lijɛ ki'di kɔmɔnni kandi laka di zi akiyandi 'ba Parosi ni ti Sadoke ni.

Kole 'Ba Bilaka Lesi Yɛ Na?
(MK 8:27-30; LK 9:18-21)

¹³ Kina ɔɔ Yɛsu ni kari 'deni mi dɔyayi ma ngɔsi ngɔla gawo 'ba Kayisariya Pɔlipɔ, na bo kititi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iya te, "Bilaka ɛdi kiya kole 'ba bilaka lesi rɔ yɛ?"

¹⁴ Lijɛ ileki dɔmo, iya te, "Ya mɔɔ ga iya te ni Yowani bɔ bapatisi na. Ya mɔɔ ga iya te ni Eliya mo na, mɔɔ ga iya te ni Yeremaya ala bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba ma kɔɔ mɔɔ na."

¹⁵ Bo ileki kititi lijɛ, iya te, "Ne kpe 'beye iyake ma rɔ yɛ?"

¹⁶ Simona Pɔtɔrɔ ileki dɔmo, iya te, "Ni na rɔ Kurɔsitɔ kole 'ba Bɔko'ba ame koja kako di mɔɔɔ ne."

¹⁷ Yɛsu ileki dɔmo, iya te, "Yɛɛ'di kɛdi ziyi Simona kole 'ba Yowani. Rɔmɔyɔ akikali kodɔɔ nime bilaka lesi na dɛ ki'di ziyi, tine ako di zi 'bu ma ame mɔɔɔ ne.

¹⁸ Pɔtɔrɔ, rɔ ma laka miya ziyi, ni na rɔ dɔku. Dɔku nime na ti mo'ba kanisa ma dɔmo ame pele rɔ tɔlɛ dɔ kote inza kikali ta'da mo. ¹⁹ Ti mi'di kpadɔri 'ba nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba ziyi. Lende ame kɛddi kudɔdu zi bilaka 'ba mi dɔyayi bine Bɔko'ba udɔdu 'deni gbɛ mɔlo di mɔɔɔ. Kina wa ame kodɔ kpamo di mi dɔyayi bine, Bɔko'ba odɔ kpamo 'deni gbɛ mɔlo di mɔɔɔ."

²⁰ Tine Yɛsu ose gɔmo zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga kinza lijɛ kari kiya dɛ zi bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ kiya te, bo na rɔ Kurɔsitɔ ame Bɔko'ba koja kako di mɔɔɔ ne.

Yɛsu Iya Gɔ Lende 'Ba Tɔlɛ Abo
(MK 8:31-9:1; LK 9:22-27)

²¹ Mi kada nima na Yɛsu kisaki ngɔ tiya mo yaga bi kɔɔ zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, kiya te, "Ti mari mi Yerosalema kina lɔbu 'ba bilaka ni ti 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi mo ga kpaki ti kodɔ gomɔ rɔma nɔbɔ lijɛ kupɔ ma. Tine mi tɔ'dɔ dɔ mota Bɔko'ba ti ki'di ma mɛnyɔ mɔɔɔ yaga di mi tɔlɛ."

²² Kina Pɔtɔrɔ kogba Yɛsu ngɔ kese timo sege yaga, bo kowasa lende nima yaga di kpa Yɛsu, iya te, "Nɛre, Bɔko'ba kitata yaga di rɔyɔ, ko'dɔ rɔni dɛ ziyi."

²³ Kina Yɛsu kuyi kɔmɔ bo dɔ Pɔtɔrɔ, iya te, "Ni Satani nime, ese yaga di rɔma. Ni 'bɛyɔ wa 'ba turɔkpɔ rɔni gɔ kɔri ma na. Meri 'bi nima 'ba bilaka lesi na, 'ba Bɔko'ba na dɛ."

²⁴ Kina Yɛsu koloma ngɔ rɔ tiya mo zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iya te, "Bɔɔtɔtɔ ame ko'dɔkɔ tɔsɔ gɔma ne, i'dike bo komba gɔ bo zi gbagba bo, bo kombi gomɔ abo bo kɔsɔ gɔma pele nɔbɔ mi tɔlɛ. ²⁵ Rɔmɔyɔ bɔ ame kiteri

tawo dīdī bo ne ti kupō ngī. Tine ame kupō dīdī bo go lende ma ne ti kawo ngī. ²⁶ ɔɔɔ bo kawo komomi doliŋo löbu nime pele pili zi bo, tine bo kupō do dīdī bo, wa'di na bo ti ko'ja gomo? Bo inza ko'ja wa kawo gomo. ɔɔɔ bo kölē 'deni wa kawo inza kpe ame 'do bo ki'di tutē go dīdī bo timo. ²⁷ Tine kole 'ba bilaka lesi ti kako ti malayika abo ga mī tigo 'ba 'bu bo. Kina bo ti kopi ngī ziyi nī bo kawo go ndawo 'bi ma ko'do. ²⁸ Ro ma laka miya ziye, ya kawo ga ēdī mī löngö ye bine ame tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ame bo kēdī kako ro nere 'ba do wa pili ne, ti kako kota lijē gba kinza kinene wa kawo moyi mo ro tolē."

Kinē Yēsu Uyi Rōnī
(MK 9:2-13; LK 9:28-36)

17 Mī tō'dō do modawawo di pōtō mo na Yēsu kēnyī ngī kogba Pitōrō ni ti Yakoba ti löndō bo Yowani, bo koto lijē kari do dōku ma löbu ro dönnī. ² Kina ngī ko'ja lijē kēdī koŋgo Yēsu tine kinē bo uyi rōnī 'deni 'beri. Kawo bo öbö 'deni ngī kawo kada. Kina koŋgo 'ba ro bo aŋmi 'deni ngī köbö yaga kawo mandara. ³ Kina lijē ko'ja Musa ni ti Eliya kawo 'deni yayi kēdī kilende ti bo. ⁴ Kina Pitōrō kēnyī kilende kiya zi Yēsu, iya te, "Nere, ele sowa ame dēdī 'deni bine. ɔɔɔ ko'dawo ngī, ti mubō ngōngöbö mota bine, kawo ziyi kawo zi Musa kina ma kawo 'do kēdī zi Eliya."

⁵ Kota bo kēdī gba tilende na poli kawo ro ma köbö kako ngī kutu'bō lijē. Kina biru kudu ngī di mī poli nima, iya te, "Bo na ro kole ma ame kawo kulōwō ne, ma ti mī kēyī go lende abo. Uwōke do bo."

⁶ Kina kawo bo kösō go Yēsu naga nima kuwō biru nima 'deni tara odw tikere ngī mīnnī lijē kēnyī kila'ba kutu'bō kömōnnī bēri. ⁷ Yēsu ako kosa rōnnī, kiya te, "Ēnyike kawo. Kinza kereke dē."

⁸ Kina lijē kombi kömōnnī kawo tine lijē o'ja kawo dē kpe, Yēsu na 'deni nge kutu bo yayi.

⁹ Kina kawo lijē kēdī kēkī 'deni kako bēri di do dōku tine, Yēsu ose zinnī, iya te, "Kinza kari kiyake lende 'ba wa naga nime ko'jake ne dē titi zi kawo ma kawo kawo. Tine 'do kiyake 'jaa kawo Bawo'ba ki'di kole 'ba bilaka lesi 'deni 'böwu kēnyī kawo yaga di mī tolē."

¹⁰ Lijē ititi bo, iya te, "Ne go wa'di na bo kawo kiyandi 'ba kö'du ki'di ni kiya te, Eliya na kēdī kako titi dawo kina 'jaa ti Kurisitō kako?"

¹¹ Yēsu ileki dawo zinnī, iya te, "Ro ma laka Eliya na kēdī kako titi dawo 'do bo kiyija wa pili ndō. ¹² Tine ro ma laka miya ziye, Eliya ako 'deni bine, tine bilaka ikali bo dē. Lijē o'do bo ngī kawo wa ma lijē ko'dawo è'bēnnī to'do mo tara. Kina lijē ti ko'do kole 'ba bilaka lesi gbi kilisa di közinnī tara."

¹³ Kina bo kösō go bo tōnē ga kikali ngī Yowani bo baptisi na bo kēdī kiya lende mo.

Kole Kawo Ti Abēri Dawo
(MK 9:14-29; LK 9:37-43)

¹⁴ Kina kawo lijē kileki 'deni kako kömō zi tīndī naga nima na bo kawo kako ngī kolawo bēri kawo Yēsu, ¹⁵ kiya te, "Nere, i'di miyi kēyī ro kole ma. Kole ma ēdī ti abēri

kēdī koŋma ngī ro ma kēnyē kebe mī pa'do ni, kebe mī mini ni. ¹⁶ Kina me mo'de bo kako zi bo kösō göyī naga nime tine lijē 'do dē tilēgo mo."

¹⁷ Yēsu ileki dawo, iya te, "Kpe bilaka ma le'jete naga nime, kpe bo kinza ki'dike dawo dē go lende ma naga nime, kpe bo lende kēnyē naga nime. 'Do mö'bō tiye bine ngbō nyanya? Kina 'do mogbo dōki'di ma di zi gomo 'be nime ngbō nyanya? O'deke kole nima kako zō dayi."

¹⁸ Kina Yēsu kamo ngī do nöki nima na kēnyī ngī di do kole tōnē. Kina kilego kole tōnē ngī mī saa nima. ¹⁹ Kina bo kösō go Yēsu ga kako liya zi bo, kiya te, "Do'bo 'beze dē toga mo yaga go wa'di?"

²⁰⁻²¹ Yēsu ileki dawo, iya te, "Römöyī i'dike dawo dē gba laka go lende ma. Ro ma laka miya ziye, kawo ki'dike dawo 'deni pele nge mbowa go lende ma ti kiyake ngī zi döku nime, kiyake te, 'Ese di bine kari 'dē.' Kina döku nime ti kese ngī. Kina gbi wa kawo inza konya dawo kpe."

Yēsu Iya Go Lende 'Ba Kawo Abo Di Mī Tolē
(MK 9:30-32; LK 9:43-45)

²² Kina kawo bo kösō go Yēsu ga kēdī 'deni pili bi kawo Galilaya tine na Yēsu kiya zinnī, iya te, "Ti kusus kole 'ba bilaka lesi ki'di zi bilaka, ²³ kina lijē ti kupō bo ngī. Tine mī tō'dō do mota Bawo'ba ti ki'di bo kēnyī kawo yaga di mī tolē."

Go kö'du mo na bo kösō go bo ga ngī do meri ro kawo kawo.

Yēsu Opi Awada 'Ba Rö Löbu 'Ba Bawo'ba

²⁴ Kina kawo Yēsu ni kömō 'deni Kaparanoma, bo kireke awada 'ba rö löbu 'ba Bawo'ba ako kititi Pitōrō, iya te, "Bo dawo nima bo kopi awada 'ba rö löbu 'ba Bawo'ba na?"

²⁵ Pitōrō iya te, "Kina ngī tara."

Kina kawo Pitōrō kawo 'deni rö, tine na Yēsu kititi bo dawo, iya te, "Simona, meri 'bi tondo ga? Ēdī kireke awada 'ba bo doliŋo 'ba dawo nime di zi ye mo ga? Di zi kole 'ba bo doliŋo ala di zi bo löwō?"

²⁶ Pitōrō iya te, "Ēdī kireke di zi bo löwō."

Yēsu iya te, "Tine kole 'ba bo doliŋo ireke kawo dē di teyi. ²⁷ Ne do'dawo dē 'do bilaka naga nime komeri lende kēnyē kawo. Ari kpa pöpö ku'du jibada yimo. Oto kenze ma dawo ame kindi'ba jibada ne yaga. Kina kawo kobenye kpamo ēddī ko'ja yamo di kpamo. Kina 'do kogba yamo nima kari timo kopi zinnī ro awada ze 'ba rö löbu 'ba Bawo'ba."

Yē Na Ro Do Kiteli?
(MK 9:33-37; LK 9:46-48)

18 Mī kada nima na bo kösō go Yēsu ga kako zi bo kititi bo, iya te, "Yē na ro do kiteli mī nere löbu 'ba Bawo'ba?"

² Kina bo kidēki kole titi kawo ngī ki'di kawo kömōnnī. ³ Kina bo kiya te, "Ro ma laka miya ziye, kawo kilekike dawo dē ngī kawo kole titi nime kawo ziye mī nere löbu

'ba Bɔko'ba inza du te. ⁴ Bɔ ame kileki ɔ bo 'deni titiyi kɔzɔ kole titi nime ne na ɔ dɔ kiteli mi ɲere löbu 'ba Bɔko'ba. ⁵ Bɔ ame kota kole titi ma kɔzɔ a nime te ɔ ɲba gɔ kö'du ma ne, ma na bo kota ma 'deni.

⁶ Ne bɔ ame kedi ki'di kole titi ma kɔzɔ a nime te ame ga ki'di dönni 'deni gɔ lende ma ne kebe kila'ba mi lende kënyë, ma laka mo dene ɔ'bo 'dɔ kudödu toto kuwu ndöwu ma löbu mugu bɔ tɔ nima 'dɔ kitiji bo timo mi mini löbu ma kalo. ⁷ Bu'bu ziye kpe bilaka 'ba dɔliɲ gɔ wa ma konzi ame ga kedi ki'di bilaka kɔzɔ yaga di mi kari ma nime ne. Eɗi ɲgi tara 'dɔ lijë wa naga nima kedi bine. Tine bu'bu zi bo ame ki'di bilaka tɔzɔ yaga ne. ⁸ Dɔ köziyi ala ndiyi na ki'di yi ko'dɔ lende kënyë, oke yaga ku'du mökö. Ti kedi ɔ ma laka ziyi 'dɔ kedi ti di'di ma ɲburuɲburu ɔ bɔ közi kɔzɔ ala ɔ bɔ ndi kɔzɔ di dɔ ame 'dɔ ku'du yi mi pa'do ma ɲburuɲburu kpaki ti köziyi ga ti ndiyi ga ne. ⁹ Kina dɔ kömöyi na ki'di yi ko'dɔ lende kënyë iyagba yaga ku'du mökö. Ti kedi ɔ ma laka ziyi 'dɔ kedi ti di'di ma ɲburuɲburu ɔ bɔ kɔzɔ kɔzɔ di dɔ ame 'dɔ ku'du yi mi pa'do 'ba töle dɔ kote ti kömöyi ga kpaki riyö ne."

Kamölö Kɔzɔ Dɔ Kölu
(LK 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ "Oɲgɔke laka kinza kudölike lijë wa titi naga nime dë. ɔ ma laka miya ziye malayika 'benni ga ö'bö ɲgi ɲburu kɔzɔ 'bu ma Bɔko'ba di mitɔzɔ. ¹² Ti komerike tondo? Dɔ bɔ kɔzɔ kedi ti kamölö kuluku riyö, kina ma kɔzɔ kɔzɔ kölu yaga di kɔzɔ mo, tara ne bo ti kola ma konzi naga nima dë ɲgi mökö mi löwu yayi bo kari toma ma kɔzɔ nima kölu ne ya? ¹³ ɔ ma laka miya ziye, dɔ bo kari ko'ja 'deni, bo ti kedi ɲgi ti lɔɲ ɔ mbembë ɔ dɔ kiteli gɔmo di dɔ lɔɲ ma bo kedi timo gɔ ma konzi naga nima kölu dë ne. ¹⁴ Kina gbɔ tara 'bu ye ame mitɔzɔ ne o'dɔkɔ dë 'dɔ lijë wa titi naga nime ma kɔzɔ mo kölu yaga."

Tote Lende Ti Löndö

¹⁵ "Dɔ löndö yi mɔzɔ kirasi lende ziyi ari kiyeti gɔ lende kirasi abo liya zi bo. Tine iyake ɲge dɔye riyö ti bo. Kina dɔ bo kuwö döyi 'deni kɔzɔ bo 'deni di mi lende kirasi. ¹⁶ Ne dɔ bo kuwö döyi dë ogba bɔ mɔzɔ ala bilaka ma riyö mɔzɔ ga ɲgila yi römöyi 'dɔ bɔ kodɔzɔ bici lende mo kedi riyö ala mota, kɔzɔ ma buku 'ba Bɔko'ba kiya tara. ¹⁷ Tine dɔ bo kuwö dönni dë gbɔ ari kiyeti gɔmo pili mi kanisa. Kina dɔ bo kuwö dɔ kanisa dë gbɔ tine o'dɔ bo ɲgi nati kɔzɔ bɔ löwö kɔzɔ bɔ lende kënyë naga tara.

¹⁸ ɔ ma laka miya ziye lende ame kedi kudöduke di mi dɔyayi bine Bɔko'ba udödu 'deni gbɔ mɔlo di mitɔzɔ. Kina gbɔ lende ame kodɔke kpamo di mi dɔyayi bine Bɔko'ba o'dɔ kpamo 'deni gbɔ di mitɔzɔ. ¹⁹ Kina me medi miya gbɔ ziye, dɔ bilaka ma riyö di mi löngö ye bine kuti 'deni gɔ wa mɔzɔ ame 'dɔ kititike 'bu ma ame mitɔzɔ ne gɔmo bo ti ko'dɔ ɲgi. ²⁰ Römöyi dɔ bilaka riyö ala mota kotɔzɔ kpenni dömöyi ma, ti medi ɲgi mi löngö lijë."

Tola Löndö Gɔ Lende Kirasi

²¹ Kina Pitörö kako zi Yësu kititi, iya te, "Nere, dɔ löndö mɔzɔ kö'bö nduwë to'dɔ lende kënyë zö, 'dɔ mola bo gɔmo ɲbö mi ndö? Mi modɔmoriyö?"

²² Yësu iya te, "Inza tara, ola dë ɲge mi modɔmoriyö, tine ola bo nduwë gɔmo ɲbö mi kuluku ma kinza kiya. ²³ Römöyi ɲere löbu 'ba Bɔko'ba eɗi kɔzɔ lende 'ba bɔ dɔliɲ mɔzɔ ame ko'dɔzɔ tɔɲgɔ gɔ akikeki 'ba bɔ laja abo ga ne. ²⁴ Kina dɔ bo kisaki to'dɔ mo 'deni tara tine na ko'de bɔ mɔzɔ ame konyo yamo 'deni ɲgi ame titëte mo ɲgi ɔ kuluku ma kinza kiya ne. ²⁵ Bɔ laja nima inza ti wa mɔzɔ ma 'dɔ kɔ'bo topi wali nima timo. Kina bɔ dɔliɲ nima ki'di lende mo ɲgi 'dɔ tugö bɔ nima pili mökö ti 'ja mo ga ti kole mo ga kpaki ti wa mo ga 'dɔ kopi kpa wali nima. ²⁶ Tine bɔ laja tönë ɲyi kolɔzɔ bëri kɔzɔ bɔ dɔliɲ nima, kiya te, 'Nere, i'di miyi kedi liya ɔ ma këyi rɔma. Ti mopi wa 'bi naga nima 'deni ɲgi pili ziyi."

²⁷ Mi bɔ dɔliɲ ɲyi ɲgi ɔ bɔ laja nima kina kola bo ɲgi gɔ wali tönë kope bo kari abo. ²⁸ Tine bɔ tönë ari kondɔzɔ ti bɔ laja lépɔ bo mɔzɔ ame wali abo kedi gɔmo ɲge kuluku ndö tara. Kina bo kinda'ba ɲgöngörö bɔ nima ɲgi, iya te, 'Opi wali ma tönë göyi ne."

²⁹ Tine bɔ laja lépɔ bo nima olɔzɔ bëri koma'jo ɔ bo zi bɔ tönë, iya te, 'I'di miyi kedi liya ɔ ma këyi rɔma. Ti mopi wa 'bi naga nime 'deni ɲgi pili ziyi."

³⁰ Pele bo upupu mi bo ɲgi bëri bo koto bɔ tönë ku'du mi maboso, 'dɔ koloma yayi ɲbö dɔ bɔ nima kopi wali nima pili.

³¹ Kina dɔ bɔ laja mɔzɔ ga ko'ja 'deni tara lijë ɲgi ɔ meri ɔ mbembë, kina lijë kari kiyeti gɔmo ɲgi pili zi bɔ dɔliɲ tönë. ³² Kina bɔ dɔliɲ kidëki bɔ tönë ɲgi, iya te, 'Ni bɔ laja kënyë kulöwö nime, mola yi bine gɔ wali tönë ga römöyi oma'jo röyi zö. ³³ Ne gɔ wa'di na ki'di miyi dë këyi ɔ bɔ laja lépɔ yi nima kɔzɔ ame mi'di yimö këyi röyi ne tara?"

³⁴ Bɔ dɔliɲ ɲgi ɔ 'diri ti bo kina ki'di lende ɲgi zi bɔ kanya 'ba gɔ maboso 'dɔ ku'du bɔ nima mi maboso komba ɲbö bo kopi wali nima kote."

³⁵ Kina Yësu kileki zinni, iya te, "Wa nime na ti 'bu ma ame mitɔzɔ ne ko'dɔ gbɔ tara ziye dɔ kolake lépɔ ye ga dë di mi döki'di ye."

Akititi 'Ba Toga 'Ja
(MK 10:1-12)

19 Kina dɔ Yësu kote tiya wa naga nime 'deni tine, na bo kënyi ɲgi di Galilaya kari mi kapa dɔyayi 'ba Yudayi ame gönyi yöpö 'ba Yaradene ne. ² Kina tindi 'ba bilaka kozi ɲgi gɔ bo, na bo kilenjo ya ma ti rɔkɔzɔ naga ɲgi di yayi.

³ Parosi mɔzɔ ga ako zi bo tiyɔzɔ bo ti akititi, iya te, "Tara ne kö'du ki'di o'dɔ kpamo ɲgi 'dɔ bɔ mɔzɔ koga 'ja 'bi ɲgi gɔ lende mɔzɔ ga pili ya?"

⁴ Yësu ileki dɔmo zinni, iya te, "Idëkike dë du di mi buku 'ba Bɔko'ba? Ame kiya te, di bi tisaki mo bɔ ma ko'ba lijë i'di lijë ɔ bɔzɔni ni ma ti 'ja. ⁵ Kina bo kiya te gɔ kö'du nime, 'Bɔzɔni ti kolɔzɔ di yɔki 'bu bo ni ti ma

bo, lijë kari kodɔ'ba rönni ti 'ja abo. Kina lijë kpaki riyo 'deni rɔ akɔɔ.' ⁶ Lijë inza kpe riyo tine 'deni rɔ akɔɔ. Ki-na wa ame Bɔko'ba kodɔ'ba 'deni rɔ akɔɔ ne kinza bilaka kebe koza yimo dë kpe yaga."

⁷ Parosi naga nima ënyi kititi bo, iya te, "Ne gɔ wa'di na Musa ki'di kô'du mo kiya te ɔɔ bɔ mɔɔ koga 'ja abo 'dɔ bo kugu waraga 'ba tÿyî ki'di teyi?"

⁸ Yësu iya te, "Musa ɔɔ kpamo ziye 'dɔ kogake 'ja 'be ga yaga römöyî minyi 'be idari 'deni. Tine ma di bi tisa-ki mo inza tara. ⁹ Rɔ ma laka miya ziye, bɔ ame koga 'ja abo gɔ lende mɔɔ 'beri di gɔ kɔmɔ kolɔ 'ba tö'dô ti rɔ ne o'dɔ yÿrî 'deni ɔɔ bo kebe kari kogbe 'ja mɔɔ gbî."

¹⁰ Kina bɔ kôsô gɔ bo ga kititi bo, iya te, "Ne ɔɔ kô'du 'ba mî lõngô 'ja ni ti bɔɔni na 'deni tara tine, 'dɔ bilaka kogbe 'ja dë kpe ma?"

¹¹ Yësu ileki dɔmo zïnnî, iya te, "Akiyandi 'ba tö'bô kinza togbe 'ja nime iya rönî dë zi bilaka pili rɔ buru, tine nge zi lijë ame ga Bɔko'ba ki'di 'deni zïnnî ne.

¹² Römöyî kari 'ba lende mo ga ëdî nbanji ame ki'di bilaka kedi koloma kinza togbe 'ja ne. 'Ba ya mɔɔ ga öyö lijë mɔlo tara. 'Ba ya mɔɔ ga bilaka na ko'dɔ lijë tara. Kina ya mɔɔ ga o'dɔkɔ 'bënnî togbe 'ja dë gɔ kô'du 'ba nhere löbu 'ba Bɔko'ba. Kina i'dike lijë ame ga kɔ'ba tuti gɔ akiyandi nime ne, ko'dɔ ngi tara."

Yësu O'dɔ Yëyi Dɔ Kole Titi
(MK 10:13-16; LK 18:15-17)

¹³ Bilaka mɔɔ ga o'de kole titi kako zi Yësu 'dɔ bo ki'di kôzi bo dönnî, bo ko'dɔ mötu gɔ lende 'bënnî. Tine bɔ kôsô gɔ bo ga ota bilaka naga nima. ¹⁴ Kina Yësu kiya te, "Kinza kotake kole titi naga nime dë, olake lijë kako zö. Römöyî lijë ame ga kɔzɔ a nime te ne nhere löbu 'ba Bɔko'ba na rɔ 'bënnî."

¹⁵ Kina bo ki'di kôzi bo ngi dönnî na bo kiteli ngi nduwë di yayi.

Bɔ Mɔri
(MK 10:17-31; LK 18:18-30)

¹⁶ Kina bɔ mɔɔ kako zi Yësu kititi, iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, wa ma laka wa'di na gɔ mo'dɔ 'dɔ mo'ja didi ma nɔburunburu?"

¹⁷ Yësu iya te, "Ititi ma gɔ wa ma laka gɔ wa'di? Bɔko'ba na nge kɔɔ rɔ ma laka. ɔɔ ko'dɔkɔ tedi ti didi ma nɔburunburu oro kô'du ki'di abo."

¹⁸ Bɔ nima iya te, "Kô'du ki'di ma tondo mo ga?"

Yësu iya te, "Kinza ko'dɔ röyi dë rɔ bɔ kôzi roma. Kinza ko'dɔ yÿrî dë. Kinza ko'dɔ 'bögö dë. Kinza kususu bɔɔ mɔɔ dë rɔ bëti. ¹⁹ Kina oro 'bu yi ni ti möyi. Kina gbî kɔ bilaka lesi lëpi yi mɔɔ kɔzɔ ame kɔ'ba yida röyi ne tara."

²⁰ Yɔbi nima iya te, "Moro kô'du ki'di naga nima 'deni mɔlo kpaki rɔ gɔmo. Tine wa'di na kola gba zö 'dɔ mo'dɔ?"

²¹ Yësu iya zi bo, iya te, "ɔɔ ko'dɔkɔ ngi 'dɔ këddi rɔ ma laka kinza a ma kënyë mɔɔ miyi ari kugö wa 'bi ga me yaga 'dɔ koza girisi mo zi bɔ lisa. Kina ti këddi ngi ti wa rɔ mbëmbë mî dÿyayi 'ba mitɔɔ. Kina ti 'dɔ kako kôsô gɔma."

²² Kina ɔɔ yɔbi tönë kuwö lende nima 'deni tara tine, bo ënyi abo ngi kari ti meri, römöyî bo bɔ wa mbëmbë na.

²³ Kina Yësu kebe tiya mo zi bɔ kôsô gɔ bo ga, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ti këdi rɔ gɔmɔ zi bɔ wa gɔ kɔɔ mî nhere löbu 'ba Bɔko'ba. ²⁴ Kina me mëdi mileki gbî miya gɔmo ziye, ɔɔ mî nhere löbu 'ba Bɔko'ba ti këdi rɔ ma kitigɔ zi bɔ wa ni kɔzɔ ɔɔ 'ba gamele di bi gböngö 'ba bîci libira tara."

²⁵ Kina ɔɔ bɔ kôsô gɔ bo ga kuwö lende nime 'deni te tine, lende mo igayi lijë ngi sowa. Kina lijë kebe tititi mo, iya te, "Tine yë na ti kɔmɔ ti di mî tölë ya?"

²⁶ Yësu onggɔ bi dönnî, iya te, "Wa nime bilaka lesi o'dɔ dë to'dɔ mo, tine Bɔko'ba na kɔ'ba to'dɔ wa pili."

²⁷ Kina Pitörö kënyî kileki dɔmo, iya te, "Onggɔ te, ne ze 'beze nime dola wa pili 'deni dösö göyi. Tine wa'di na ti do'ja di gɔmo?"

²⁸ Yësu ileki dɔmo zïnnî, iya te, "Kina me ziye 'dɔ kikalike laka, ɔɔ kole 'ba bilaka lesi kari koloma 'deni dɔ kitî ma dɔ kiteli abo mî dɔliɔ ma kileɔ rɔ ma la'ja nime tine, kpe bɔ kôsô gɔma ma 'butë dɔmoriyö naga nime ti kolomake 'deni gbî dɔ kitî rɔ löbu dɔ kpa gɔli ma 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele. ²⁹ Kina ti lijë ame ga pili kola liɔ ala lõndö ala lëmi ala 'bu ni ti ma ala kole ala nyaka gɔ lende ma ne, ti ko'ja 'deni ngi rɔ mbëmbë kebe dɔ ame ga lijë kola ne. Kina lijë ti ko'ja kpa kôzi-mo 'deni ngi rɔ didi ma nɔburunburu. ³⁰ Tine ame ga rɔ löbu ne ti kileki 'deni titiyi. Kina ame ga titiyi ne ti këdi 'deni ngi rɔ löbu."

Dɔngala 'Ba Bɔ Ndɔɔ Mî Nyaka

20 "Nere löbu 'ba Bɔko'ba ëdi kɔzɔ lende 'ba bɔ nyaka mɔɔ ame kënyî mɔlo mî dɔngɔ kari toma bilaka 'ba 'dɔ ko'dɔ ndɔɔ mî nyaka abo ne tara. ² Kina ɔɔ lijë kuti dɔ lende 'bënnî 'deni bi kɔɔ ti bɔ ndɔɔ abo ga 'dɔ bo kopi yamo kuluku kɔɔkɔ zïnnî mî kada kɔɔ tine, bo oja lijë ngi kari bi ndɔɔ mî nyaka abo nima.

³ Kina bo kënyî kari 'böwu mî gɔ bi 'ba ndögö ko'ja ndi kada këdi 'deni modɔmosowɔ. Kina bo kari ko'ja ya mɔɔ ga ngi këdi kɔɔ le yayi rɔ ma sari kinza ndɔɔ.

⁴ Kina bo kënyî kilende zïnnî, bo iya te, 'Kpe nime gbî, arike to'dɔ ndɔɔ mî nyaka ma 'dë yayi, ti mopi wa ma kɔ'ba gɔ kɔmɔye ngi ziye.' ⁵ Kina lijë kari ngi.

Kina mî zana kada 'deni bo ari ko'dɔ gbî tara. Mî kɔmɔ kada 'deni bo ari ko'dɔ gbî tara. ⁶ Kina ko'ja ndi kada këdi 'deni kɔzɔ muyi tara tine, na bo kari ko'ja ya mɔɔ ga gbî këdi gba kɔɔ le rɔ ma sari mî gɔ bi 'ba ndögö yayi. Kina bo kënyî kilende zïnnî, bo iya te, 'Eddi kɔɔ kada kôsô dÿye bine rɔ ma sari kinza ndɔɔ mo gɔ wa'di?"

⁷ Lijë iya te, 'Bɔɔ i'di ndɔɔ dë du te zize.'

Bo iya te, 'Laka, arike gbî to'dɔ ndɔɔ mî nyaka ma.'

⁸ Kina ɔɔ kada kôsô 'deni tine bɔ dɔ nyaka tönë ilende zi makunngu abo, iya te, 'Ari kidië bɔ ndɔɔ naga nime 'dë 'dɔ kopi yamo 'bënnî zïnnî. Isaki di dɔ ya ma ko'de di yi'böwu naga nima nɔbö kômö dɔ ya ma ko'de dɔgba naga nima.'

⁹ Ya ma tönë ga kisasi ndɔɔ ko'ja ndi kada kedi 'deni muyi ne, inda'ba yamo kuluku kɔɔkɔɔ kpaki rɔ gönni.
¹⁰ Kina ɔɔ ya ma ko'de dɔɔba tönë ga kömō 'deni tine, lijë omeri 'bënni tégë lijë edī kunzō yamo tɔne rɔ ma kënyë. Tine lijë pili rɔ gönni inda'ba ga me kuluku kɔɔkɔɔ.

¹¹ Kina ɔɔ lijë kinda'ba yamo 'deni pili tine lijë ebe ngi tonboro rönni zi bɔ dɔ nyaka tönë. ¹² Lijë iya te, 'Ya ma ko'de 'ja da yi'böwu naga nime o'dɔ 'bënni ndɔɔ ngɛ saa kɔɔ. Ne ze 'beze nime dupō rɔze timo loyi dɔ kada kata nime ebe kopi yamo 'bënni gbī aa koriya ti 'beze.'

¹³ Bɔ dɔ nyaka nima iya zi bɔ ma kɔɔ mɔɔ di mi löngö lijë yayi, iya te, 'Bɔ ngba ma, uwö te. Mu'bölu ye dë rɔ tu'bölu. Kpe na kutike dɔ lende nime kɔɔ tō 'dɔ ko'dɔke ndɔɔ kada kösō dɔ yamo kuluku kɔɔ. ¹⁴ Kina me 'deni, ogbake yamo 'be ga ma kinda'bake, karike liɔɔ. Ma na mo'dɔkɔ 'dɔ topi mo zi ya ma ko'de di yi'böwu naga nima gbī kɔɔ 'beye. ¹⁵ Mēdi ti közi kakpa 'dɔ to'dɔ wa ame mo'dɔkɔ to'dɔ mo ne ti yamo ma. Mi konjmi ma nime mo'dɔ ne na kënyë miye?"

¹⁶ Yēsu iya te, "Kina gbī tara, ame ga le'jete yi'böwu ne ti kēdi 'deni dɔɔba. Kina ame ga le'jete dɔɔba ne ti kileki 'deni yi'böwu."

Yēsu Iya Gɔ Lende 'Ba Tinda'ba Bo

(MK 10:32-34; LK 18:31-34)

¹⁷ Kina ɔɔ Yēsu ni kēdi kari 'deni Yerosalema tine, bo ogba bɔ kösō gɔ bo ga yaga 'beri rɔ dönni. Kina bo koloma rɔ tiya mo zinni di gɔ kari yayi, ¹⁸ bo iya te, "Uwöke te, dēdi darike nime mi Yerosalema kina ti kinda'ba kole 'ba bilaka lesi ki'di zi löbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni. Kina lijë ti kodɔ karama ngi dɔ bo rɔ tölē. ¹⁹ Kina lijë ti kogba bo ngi ki'di zi bɔ löwö todɔ laɔa rɔ bo komba bo kina ti kutöti bo ngi. Tine mi tö'dö dɔ mota bo ti kënyī kɔɔ 'deni ngi yaga di mi tölē."

Tileki Rɔ Bēri

(MK 10:35-45)

²⁰ 'Ja 'ba Zebedayo ënyī kako ti kole riyo 'bēni ga zi Yēsu. Kina lɔko kolɔdɔ ngi bēri koma'jo rōni zi Yēsu.

²¹ Yēsu iya te, "Wa'di na ko'dɔkɔ?"

Lɔko iya te, "Rɔ ma laka ɔɔ kari koloma 'deni rɔ bɔ dɔliɔɔ, i'di kole riyo ma naga nime ma kɔɔ koloma dɔ dōri yi kina mɔɔ dɔ gali yi."

²² Yēsu ileki dɔmo zinni, iya te, "Wa nima kititike ne ikalike dē. Ti kɔ'ɔke tuwë wa di mi kösu 'ba gomɔ ame mēdi muwë wa di yimo ne?"

Lijë iya te, "Dēdi dɔ'ba."

²³ Yēsu iya te, "Rɔ ma laka ti kuwëke wa ngi di mi kösu ma. Tine ti'di wa tolama dɔ dōri ma ti dɔ gali ma nima ndɔɔ ma na dē, 'bu ma na kēdi ki'di ya ame ga bo kileɔo 'deni ne koloma teyi."

²⁴ Kina ɔɔ bɔ kösō gɔ bo ma 'butë naga nima kuwö lende nime 'deni, lijë ënyī ngi rɔ 'dirī ti löndö riyo naga nima. ²⁵ Kina Yēsu kidëki lijë ngi pili bi kɔɔ, kina bo kiya te, "Ikali ke 'deni laka löbu ma 'ba bɔ löwö ni o'dɔ

ga rönni ngi rɔ ngere rɔ a löbu dönni. ²⁶ Ne ma 'beye inza tara. Bɔɔ ame ko'dɔkɔ gɔ bo kēdi rɔ löbu di mi löngö ye ne, bo kileki rɔ bo yaga rɔ bɔ laja ziye. ²⁷ Kina ɔɔ bɔ ma kɔɔ di mi löngö ye ko'dɔkɔ 'dɔ bo na kēdi rɔ bɔ dɔye, ma laka na 'dɔ bo kēdi rɔ atɔli ziye pili. ²⁸ Kina 'dɔ kēdi gbī kɔɔ tako nime kole 'ba bilaka lesi kako ne, bo ako dē 'dɔ bilaka koja laja zi bo, tine bo ako toja laja zi bilaka kina gbī 'dɔ ti'di dīdi bo 'dɔ tutë gɔ bilaka ma konzi timo di mi tölē."

Bɔ Kɔɔ Kölu 'Ba Yereko

(MK 10:46-52; LK 18:35-43)

²⁹ Kina ɔɔ Yēsu ni kēdi kënyī 'deni ti bɔ kösō gɔ bo ga di Yereko yayi tine, na tindi ma kinza kiya kösō ngi gönni. ³⁰ Tine bɔ kɔɔ kölu ma riyo mɔɔ ga ame kēdi koloma kpa kari yayi ne uwö 'deni Yēsu na ma kēdi kari ne. Kina lijë ki'di ngi tulōri rɔ ma kembe, kiya te, "Njere, kole 'ba Dawidi, i'di miyi këyi rɔze."

³¹ Tine tindi naga nima amo dönni gɔ lijë kudumö yaga. Tine pele na lijë kulōri ngi rɔ ma kembe rɔ dɔ kiteli, kiya te, "Njere, kole 'ba Dawidi, i'di miyi këyi rɔze."

³² Kina Yēsu kɔɔ ngi kidëki lijë, bo iya te, "O'dɔkɔke 'dɔ mo'dɔ wa'di ziye?"

³³ Lijë ileki dɔmo zi bo iya te, "Njere, do'dɔkɔ 'dɔ kiyɔɔ kɔɔze yaga."

³⁴ Yēsu onjɔ lisa 'ba rönni kina bo kosa kömönni ngi, kina kömönni kɔɔ ngi yaga ko'ja bi. Kina lijë kösō ngi gɔ bo.

Tɔɔ 'Ba Yēsu Mi Yerosalema

(MK 11:1-11; LK 19:28-40; YN 12:12-19)

21 Kina ɔɔ Yēsu ni kömō 'deni ngɔsi ngila Yerosalema tine, na lijë kari ngi Betepage ame ngila dōku 'ba Bilaya ne. Di yayi na Yēsu koja ya ma riyo mɔɔ ga di mi löngö bɔ kösō gɔ bo ga kari dɔɔba ² ti ndose nime, iya te, "Arike mi liɔɔ nime 'dē dɔɔba kɔɔye ne, ti kari ko'jake akaca kosi dɔmo 'deni bēri yayi ti kole mo ngila mo. Kina 'dɔ kopeke ko'de ke kako zō bine. ³ Kina ɔɔ kɔɔ mɔɔ kiya a mɔɔ ziye gɔmo, iyake te, 'Njere na ko'dɔkɔ lijë.' Kina bo ti kola ngi karike timo."

⁴ Wa nime o'dɔ rōni 'deni 'dɔ kēdi kɔɔ lende ma tönë bɔ kumë lende kiya ne. ⁵ Ame kiya te, "Iya te zi bilaka 'ba Yerosalema, 'Onjɔke te, bɔ dɔliɔɔ 'be na me 'dē kēdi rɔ tako ziye. Bo abo le liya, bo ëki 'deni dɔ akaca. Bo oloma 'deni dɔ kole akaca.'"

⁶ Kina ya tönë ga Yēsu koja ne kari ko'dɔ wa ame bo kiya zinni ne ngi. ⁷ Lijë o'de akaca nima ti kole mo, lijë ko'ba bɔngɔ 'bënni ga gɔmo. Kina Yēsu këki ngi koloma dɔmo tari timo. ⁸ Tindi ma konzi o'ba bɔngɔ kileɔo mi kari timo tine ya mɔɔ ga oga 'bënni rɔ 'jōwu ko'ba teyi. ⁹ Kina tindi ame ga kösō kebe gɔ Yēsu ti ya ma dɔɔba mo ga pili ulōri kiya te, "Yē'di kēdi ziyi kole 'ba Dawidi. Yēyi kēdi dɔ bɔ ame kako ti möyi ngere Bɔko'ba ne. Akilëlu kēdi zi Bɔko'ba mītɔɔ."

¹⁰ Kina ɔɔ Yēsu kēdi kɔɔ 'deni mi Yerosalema tine, bilaka 'ba mi gawo yayi pili ënyī kɔɔ timo, iya te, "Yē mo na ya?"

¹¹ Tine tündi naga nima ileki dɔmo, iya te, "Ame na ɔ Yɛsu bɔ kumɛ lende di mi Nazareta 'ba Galilaya."

Yɛsu ɔɔɔ Mɪ Reki 'Ba Rō Löbu
(MK 11:15-19; LK 19:45-48; YN 2:13-22)

¹² Kina Yɛsu kɔɔɔ ngɔ mi reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba, na bo kɛnyɪ ngɔ toga bilaka ame ga kɛdi tugö wa yayi ne me yaga. Bo kitinɔ dɔ tarabiza 'ba bɔ kutɛ gɪrisi ni bɛri, gbɪ ti gba'da 'ba bɔ kugö matukpuru ni. ¹³ Bo iya zɪnnɪ, iya te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Rō löbu ma nime ti kɛdɛki ɔ rō 'ba mötu.' Ne kina kebe kuyike 'deni za ɔ bi 'ba bɔ 'bögö."

¹⁴ Tine bɔ kɔmɔ kölu ni ti bɔ ka'bo ni ako zi bo mi reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba yayi, kina bo kileŋo lijɛ ngɔ.

¹⁵ Kina ɔɔɔ löbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ko'ja gɔ kɔtɔ naga nima bo ko'dɔ ne 'deni tara tine, kina gbɪ ti ame kole titi kɛdi kulöri 'deni timo di yayi, kiya te, "Yɛɛ'di kɛdi ziyi kole 'ba Dawidi," ne tine lende mo ɛnyɛ ngɔ minni. ¹⁶ Kina lijɛ kɛnyɪ kititi bo, iya te, "Uwö wa nima lijɛ kɛdi kiya ne ra?"

Yɛsu iya te, "Yɛɛ, muwö ra. Ne lende nime kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne idɛkike dɛ su? Ame kiya te, 'Ni Bɔko'ba i'di akilölu ma laka 'deni kɔɔɔ di kpa kole titi ni ti kole kuru ame ga gba dɔ mba ne.'"

¹⁷ Kina Yɛsu kɛnyɪ ngɔ di ngila lijɛ yayi kari abo yaga di mi gawo nima. Bo ari Betaniya, bo kö'dö yayi.

Yɛsu Ulömu Ngɛri Kɛlu
(MK 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Di bi tileki abo kako mi gawo ɔ mi dɔŋɔ tine, bo 'deni ɔ 'bö. ¹⁹ Kina bo ko'ja ngɛri kɛlu dɔ kpa kɔri yayi. Kina bo kɔɔ ngɔ kari tɔŋɔ mo. Tine bo o'ja ɔɔ dɛ dɔmo, nge ɔ mbili mo. Kina bo kilende zi ngɛri nima, bo iya te, "Ni, inza kana a mɔtɔ kpe döyi bina." Kina ngɔ ngala te ɔ na ngɛri tönɛ kölä ngɔ.

²⁰ Bɔ kösö gɔ bo ga o'ja lende nime kina lende mo kiyayi lijɛ ngɔ. Lijɛ iya te, "Ngɛri kɛlu nime ututu ngɔ ngala te totondo mo ga?"

²¹ Bo ileki dɔmo zɪnnɪ, iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ɔɔ ki'dike dɔye ngɔ ɔ ma laka gɔ lende ma kinza kiliköke dɔye dɛ, ti kɔ'kɔke ngɔ to'dɔ wa ame kebe ma ko'dɔ rönɪ zi ngɛri kɛlu nime. ɔɔ kiyake pele te zi döku nime, 'Ni, ɛnyɪ ku'du röyi mi mini löbu.' Rɔ ma laka, ti ko'dɔ rönɪ ngɔ. ²² ɔɔ ki'dike dɔye 'deni ngɔ gɔ lende ma, wa ame ga pili kɛddi kititike ti mötu ti ko'-jake ngɔ."

Közi Kakpa 'Ba Yɛsu
(MK 11:27-33; LK 20:1-8)

²³ Kina ɔɔɔ Yɛsu kɔɔɔ 'deni mi reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba kɛdi kiyandi kɔmɔ bilaka tine, na löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kako ngɔ zi bo. Lijɛ kititi bo iya te, "Közi kakpa 'ba yɛ na me kɛddi ko'dɔ wa naga nime timo ne? Yɛ mo na ki'di közi kakpa nime ziyi?"

²⁴ Bo iya te, "Ti mititi ye gbɪ ti akititi mɔtɔ kɔtɔ bine, ɔɔ kilekike dɔmo 'deni zö ti miya gɔ közi kakpa 'ba bɔtɔ nime mɛdi mo'dɔ wa naga nime timo ne 'jaa ziye."

²⁵ Kina bo kititi lijɛ, bo iya te, "Közi kakpa 'ba to'dɔ mi ni 'ba bapatisi dɔ bilaka nime Yowani koloma to'dɔ mo ne ako di zi yɛ? Ako di zi Bɔko'ba ala di zi bilaka lesi?"

Kina lijɛ koloma ngɔ ɔ towasa mo ɔ gɔ rönni, lijɛ iya te, "ɔɔɔ diyake te ako di zi Bɔko'ba, bo ti kiya te, 'Ne i'dike dɔye dɛ gɔ lende abo gɔ wa'di?' ²⁶ Ne ɔɔɔ diyake te ako di zi bilaka lesi, ele dɛ gbɪ. Ze ɔ tikere di zi tündi konzi naga nime. Römöyi lijɛ pili omeri 'deni Yowani na ɔ bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba." ²⁷ Kina lijɛ kileki ngɔ kiya zi Yɛsu tɛgɛ, "Dikali dɛ."

Kina bo kileki zɪnnɪ, bo iya te, "Ma gbɪ minza miya közi kakpa tɔ nime mɛdi mo'dɔ wa naga nime timo ne ziye."

Kole Ma Ko'dɔ Ako'dɔkɔ 'Ba 'Bu

²⁸ "Kina me omerike dɔŋgala nime te. Bɔ mɔtɔ ɛdi ti kole abo ga riyö. Kina bo kɛnyɪ kari zi kole abo ma löbu mo bo kiya te, 'Kole ma, ari tɔne to'dɔ ndɔbɔ mi nyaka ze.'

²⁹ Tine kole nima iya te, 'Mo'dɔkɔ ama dɛ.' Ne di pötö mo 'böwu bo ari komeri dɔ bo kina bo kɛnyɪ ngɔ kari.

³⁰ Kina 'bu nni tönɛ kɛnyɪ kari kiya lende nima gbɪ tara zi kole ma titi mo. Bo iya te, 'Yɛɛ, baba, mɛdi mari.' Tine bo ebe kari abo dɛ du te.

³¹ Ma komerike 'beye di mi löngö ya riyö naga nime kole ma yala na ko'dɔ ako'dɔkɔ 'ba 'bu nni?"

Löbu tönɛ ga iya te, "Kole ma dɔgba nima."

Yɛsu iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, bɔ kireke awada ni ti 'ja bɔ rɔnyɔ ni na ti kɔɔ dɔgba di ziye mi nɛre löbu 'ba Bɔko'ba. ³² Römöyi Yowani bɔ bapatisi ako 'deni kileme kɔri ma laka ziye 'dɔ kösöke gɔmo. Tine i'dike e'be dɔye dɛ ɔ gɔ lende abo. Ne bɔ kireke awada ni ti 'ja bɔ rɔnyɔ ni i'di dönni 'deni gɔmo. Wa naga nime ko'jake pele tara o'tɔke dɔye dɛ ɔ ki'dike dɔye gɔ lende mo."

Dɔŋgala 'Ba Bɔ Ndɔbɔ
(MK 12:1-12; LK 20:9-19)

³³ Yɛsu iya te, "Uwöke dɔŋgala mɔtɔ tɔ ma. Bɔ mɔtɔ idiyɛ mɔkɔ kɛdi ko'dɔ ɔ layi naga ngɔ ɔ nyaka. Kina bo kigaga reki kuru dɔmo toko, bo ko'dɔ bi 'ba tuzi layi mo yayi, bo kole kilanga 'ba toda mo, bo ki'di bɔ ndɔbɔ to'dɔ ndɔbɔ yimo yayi, bo kɛnyɪ abo kari mi dɔyayi mɔtɔ. ³⁴ Kina ɔɔɔ kada 'ba tite'de mo kömö 'deni tine, bo oja bɔ laja abo ga kari 'dɔ ko'de döngɛri ma 'ba bo. ³⁵ Kina bɔ ndɔbɔ tönɛ ga kinda'ba bɔ laja abo naga nima ngɔ komba ma kɔtɔ, kupö mɔtɔ kina ku'du ma kɔtɔ ti döku. ³⁶ Kina bo kɛnyɪ koja bɔ laja mɔtɔ ga 'böwu konzi kiteli ma dɔgba tönɛ. Kina bɔ ndɔbɔ naga nima ko'dɔ lijɛ ngɔ gbɪ tara. ³⁷ Rɔ nɔburunɔburu mo na bo koja kole abo ngɔ kari zɪnnɪ, bo iya te, 'Ame kole ma na lijɛ ɛdi koro.'

³⁸ Tine ɔɔɔ bɔ ndɔbɔ naga nima lijɛ ko'ja kole nima 'deni, lijɛ iya ɔ gɔ rönni, iya te, 'Bɔ nime bo na kɛdi koloma ɔ bɔ dɔ nyaka nime kada mɔtɔ di pötö 'bu bo. Ako dupöke bo yaga 'dɔ nyaka nime kö'bö ngɔ nɔburu ɔ eze.' ³⁹ Kina lijɛ kinda'ba bo ngɔ ku'du nɔbö yaga di mi nyaka nima na lijɛ kupö bo ngɔ.

⁴⁰ Ma komerike 'beye ɔɔɔ bɔ ɔɔ nyaka kako wa'di na ti bo ko'dɔ zi ya naga nima?"

⁴¹ Lijë iya te, "Bo ëdī kote ɔɔ bilaka dōkī'dī kënyë naga nima ngi pili yaga. Kina bo ti kari ko'de bilaka mɔɔɔ ga 'jaa 'dɔ kako ko'dɔ ndɔɔɔ yimo. Ya ame ga 'dɔ kuti ti'di dōngëri ma 'ba bo ko mi kada mo ne."

⁴² Yësu iya te, "İdëkike dë su di mī buku 'ba Bɔko'ba? Ame kiya te, 'Dōku tōnë bɔ ko'ba rō ni kilagi pa di rɔmo ne na kileki 'deni rɔ dōku ma laka rɔ ɔɔ kiteli mī gbɔɔɔ 'ba rō. Ame wa ko'dɔ 'ba Bɔko'ba na. Dotɔke ngi rɔ gɔze."

⁴³⁻⁴⁴ Kina Yësu kileki gbī kiya zinnī, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ti kogba nere löbu 'ba Bɔko'ba yaga di ziye ki'di zi bilaka ma laka ame ga kuti to'dɔ ako'dɔko mo ne."

⁴⁵ Kina ɔɔɔ löbu 'ba bɔ akumu ni ti Parosi ni kuwö lende nime 'deni te tine, lijë ikali ngi Yësu ëdī rɔ tiya lijë. ⁴⁶ Kina lijë ko'dɔɔ ngi tinda'ba bo, tine lijë ere tindi naga nima römöyī tindi naga nima pili iya Yësu rɔ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba.

Dɔngala 'Ba Karama 'Ba Gbe

(LK 14:15-24)

22 Yësu ebe ngi tilende zi bilaka naga nima rɔ dɔngala. ² Bo iya te, "Nere löbu 'ba Bɔko'ba ëdī kɔɔ a nime te. Mī kada ma ɔɔ kɔɔ mɔɔ bɔ dɔɔɔ mɔɔ ëdī 'deni ko'dɔ karama 'ba gbe 'ba kole abo. ³ Kina bo koja bɔ laja abo ga ngi kari tiya mo zi nba ame ga pili 'dɔ kako mī karama nima ne gɔ lijë kako. Tine lijë ilagi ë'bënnī ngi tako. ⁴ Kina bo koja bɔ laja abo mɔɔ ga 'böwu ti ndose nime, kiya te, 'Ari kiyake zi nba naga nima, mileŋo rɔma 'deni ndö. Mumu ngulö 'deni gbī ti muruku ma kɔɔ naga. Wa pili ëdī 'deni ndö, lijë kako ti mī karama nime."

⁵ Tine nba mo naga nima onyɔ lende abo nima dë kɔɔ te, lijë usë ë'bënnī za ti kɔri 'bënnī ga. Mɔɔ ari abo za mī nyaka abo, mɔɔ ari abo za mī ndɔɔ abo, ⁶ kina yɔ za mɔɔ mo ga inda'ba 'bënnī bɔ laja naga nima ngi komba kupö yaga. ⁷ Kina kata ngi mī bɔ dɔɔɔ bo koja bɔ kanya abo ga ngi kari kote ɔɔ bɔ kupö wa naga nima koŋma gawo mo yaga. ⁸ Kina bo kidëki bɔ laja abo ga ngi, bo kiya zinnī, bo iya te, 'Wa 'ba karama 'ba gbe ma ëdī 'deni ndö tine nba ma tōnë ga kose ne ɔ'ɔ dë 'dɔ kɔɔ yimo. ⁹ Arike kpa dɔkoka kɔri 'dɔ kotɔke ma konzi kako mī karama nime kɔɔ ame ko'jake ne tara."

¹⁰ Kina bɔ laja naga nima kari ngi dɔkoka kɔri kotɔɔ bilaka ame ga pili lijë ko'ja ne, ma laka kpaki ti ma kënyë. Kina mī rō 'ba karama nima koso ngi lɔ ti nba.

¹¹ Kina ɔɔɔ bɔ dɔɔɔ kari 'deni tɔngɔ nba abo naga nima tine bo ari ko'ja bɔ mɔɔ yayi rɔ ma sari kinza bɔngɔ 'ba gbe rɔ bo. ¹² Kina bo kititi bɔ nima iya te, 'Bɔ pɔri ma, ako 'bëyi di yala kɔɔ bine kinza bɔngɔ 'ba gbe röyi tara?"

Tine bɔ nima ileki dɔmo dë du te. ¹³ Kina bɔ dɔɔɔ kiya ngi zi bɔ laja abo ga, iya te, 'Inda'bake bo kudö-duke kōzi bo ti ndi bo ku'duke bo yaga mī bi kölu 'dɔ bo kari kudu kunyi kpa bo yayi."

¹⁴ Yësu iya te, "Ti kidëki 'deni ngi nbanjine tine ma ndö na nge ti kigeli di yimo."

Lende 'Ba Awada Kopi

(MK 12:13-17; LK 20:20-26)

¹⁵ Parosi mɔɔ ga ari kususu kpënnī 'dɔ to'ba Yësu ti akititi mɔɔ ga. ¹⁶ Kina lijë koja bɔ kōsö gönnī mɔɔ ga ti bilaka 'ba Erode ga ngi kari zi bo. Kina lijë kari kiya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, dikali ngi ni na rɔ bɔ kiya lende ma kodɔ. Kina ni na ngi rɔ bɔ kiyandi kɔri 'ba lende 'ba Bɔko'ba nime rɔ ma kodɔ zi bilaka, kugö kpëyi dë gbī zi bɔɔ. Römöyī di ziyi bilaka pili rɔ ma koriya. ¹⁷ Kina me iya te zize, tara ne ëdī ngi rɔ ma laka mī kɔri 'ba kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'dɔ topi awada zi bɔ dɔɔɔ ma löbu 'ba Romo, ala tondo?"

¹⁸ Tine Yësu ikali dɔngala 'bënnī nima 'deni mɔlo, kina bo kiya te, "Kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime, ëddi kiyɔɔke ma gɔ wa'di? ¹⁹ Ilemeke girisi 'ba topi awada nime te zö."

Kina lijë ko'de kinë girisi mo ngi zi bo. ²⁰ Kina bo kititi lijë, iya te, "Kinë yë mo ti möyi yë na me rɔmo ne?"

²¹ Lijë iya te, "Kinë ti möyi bɔ dɔɔɔ 'ba Romo na."

Yësu iya te, "Kina me, wa ame ga rɔ 'ba bɔ dɔɔɔ ne opike abo zi bo. Kina wa ame ga rɔ 'ba Bɔko'ba ne opike zi Bɔko'ba."

²² Kina ɔɔɔ lijë kuwö 'deni tara tine lijë otɔ ngi rɔ gönni. Kina lijë kënyī ngi kari di rɔ bo.

Lende 'Ba Tɔɔ 'Ba Töku Di Mī Tölë

(MK 12:18-27; LK 20:27-40)

²³ Mī kada kɔɔ mo nima na Sadoke mɔɔ ga kako kiya zi Yësu tégë a mɔɔ rɔ kɔɔ 'ba töku di mī tölë inza.

²⁴ Kina lijë kititi bo, iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, Musa ugu lende iya te, ɔɔ bɔ mɔɔ kölä ngi kinza köyö kole dë, bɔ löndö mo kɔɔ gɔ 'ja mo nima 'dɔ lijë köyö kole pötö bɔ ma kölä nima. ²⁵ Ne oŋgɔ te, ya mɔɔ ga modɔ-moriyö rɔ löndö kɔɔ oloma pa bine. Kole ma dɔgba mo ogbe 'ja kina bo kölä ngi kola 'ja nima kinza köyö kole. Kina bo kola makuru'bë abo tōnë ngi zi löndö bo. ²⁶ Kina lende kɔɔ nime ko'dɔ rōni ngi gbī tara zi löndö bo ma mī riyö mo nba kömō zi ma mī modɔ-moriyö mo. ²⁷ Kina di pötö lijë nima pili na 'ja tōnë kölä ngi gbī. ²⁸ Tine mī kɔɔ 'ba töku di mī tölë lɔko ti këdī rɔ 'ja 'ba yë? Ame ya naga nime pili modɔ-moriyö kogbe lɔko 'deni ne ya?"

²⁹ Yësu ileki dɔmo zinnī, iya te, "Kpe öluke lende 'deni sowa. Römöyī ikalike buku 'ba Bɔko'ba dë kina tigɔ abo 'ba Bɔko'ba ikalike dë gbī. ³⁰ Mī kada ame ɔɔ töku ni kɔɔ 'deni di mī tölë lijë ogbe 'ja dë kpe kina 'ja gbī ogbe më'dë dë kpe. Lijë pili 'deni ngi kɔɔ malayika 'ba mītɔ. ³¹ İdëkike lende nime Bɔko'ba kiya ziye gɔ lende 'ba tɔɔ 'ba töku ne dë du? Ame bo kiya te, ³² 'Ma na rɔ Bɔko'ba 'ba Abarayama, Bɔko'ba 'ba Yisika kina gbī rɔ Bɔko'ba 'ba Yakoba.' Gɔ kö'du mo na dikali ngi lijë inza kpe rɔ töku Bɔko'ba İdīdī lijë 'deni."

³³ Kina ɔɔɔ tindi naga nima kuwö lende nime 'deni te tine lende 'ba akiyandi abo nima igayi lijë ngi.

Kö'du Ki'di Ma Rɔ Dɔ Kiteli
(MK 12:28-34; LK 10:25-28)

³⁴ Kina ɔɔɔ Parosi ni kuwö 'deni Yësu ka'da Sadoke naga nima tara tine, na lijë kotɔɔ rɔnni ngi. ³⁵ Kina bɔ ma kɔɔ di mi löngö lijë ame bo na rɔ bɔ kɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ne kari ngi tiyɔɔ Yësu ti akititi. ³⁶ Bo iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli?"

³⁷ Yësu iya te, "'ɔ'ɔ nɛre Bɔko'ba 'bi ti miyi pili ti tigo 'bi pili kina gbɔ ti meri 'ba döyi pili.' ³⁸ Ame na rɔ kö'du ki'di ame kulöwö rɔ dɔ kiteli ne. ³⁹ Kina kö'du ki'di mɔɔ ma kulöwö ame rɔ ma mi riyö mo na me, 'ɔ'ɔ lëpi yi mɔɔ kɔɔ ame kɔ'ɔ yida röyi ne tara.' ⁴⁰ Kö'du ki'di riyö naga nime na kö'du ki'di 'ba Musa ni pili ti akiyandi 'ba bɔ kumë lende ni kɔɔ dɔmo."

Kurisitö Di Mi Kupö Dawidi
(MK 12:35-37; LK 20:41-44)

⁴¹ Kina ɔɔɔ Parosi mɔɔ ga kotɔɔ rɔnni 'deni bi kɔɔ tine, Yësu ititi lijë, ⁴² iya te, "Ma di mi meri 'be Kurisitö ame Bɔko'ba kedi koja ne bo di mi kupö ye mo ga?"

Lijë iya te, "Bo di mi kupö Dawidi."

⁴³ Yësu ënyi kileki zinni, iya te, "Ne ɔɔɔ kedi tara go wa'di na Nyi Kɔɔ Laka ki'di Dawidi 'böwu kidëki bo rɔ nɛre abo? Römöyi Dawidi iya te, ⁴⁴ 'Nɛre Bɔko'ba iya zi nɛre ma, iya te, "Oloma dɔ dori ma bine nɔbo mi'di yi ka'da bɔ ya 'bi ga.'" ⁴⁵ Ne ɔɔɔ Dawidi kebe kidëki bo 'deni 'böwu rɔ nɛre abo tine bo ti kileki 'böwu rɔ kole zi Dawidi totondo mo ga?"

⁴⁶ Bɔɔ kɔɔ kɔ'ɔ dë kpe tileki dɔ lende nime zi Yësu. Kina ngi di gɔmo pele bɔɔ mɔɔ ilaɔa roni dë kpe tititi kpa Yësu.

Kinza Kogbake Görö Dɔ Parosi Ni Dë
(MK 12:38-39; LK 11:43, 46; 20:45-46)

23 Kina Yësu kilende zi tindi naga nima gbɔ ti bɔ kɔsö go bo ga. ² Bo iya te, "Parosi ni ti bɔ kɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni na 'deni rɔ bɔ dɔ kö'du ki'di 'ba Musa. ³ Kina laka 'dɔ kuwöke dönni ti, kɔsöke go wa ame ga pili lijë kedi kiya ziye ne. Tine kinza kogbake görö 'ba wa ma lijë kedi kɔ'dɔ naga nima dë. Römöyi lijë o'dɔ wa ame ga lijë kedi kiyandi kɔɔ bilaka timo ne dë kɔɔ te.

⁴ Lijë i'di akirindi ame ga bɔɔ kɔ'ɔ dë tombi mo ne dɔ bilaka. Pele tara 'dɔ lijë koja dɔkole közinni ma kɔɔ ra pele nɛge kokonyi tombi mo timo ne inza yɔ. ⁵ Lijë ö'bö to'dɔ wa pili nɛge 'dɔ bilaka kɔngɔ lijë gɔmo. Onɔ ma lijë kɔ'dɔ dökulë 'benni ga ame lijë kedi kulöli rɔ makpɔɔ titi ame lende 'ba mi buku 'ba Bɔko'ba na kugu yimo ne kudö'bö te, gbɔ ti ma kudödu kɔnyɔ mo ga. Kina onɔ gbɔ bi nziya 'ba kpa bɔngɔ 'benni ga ma kidakpa te. ⁶ Ako'dɔkɔ 'benni mi kada 'ba karama rɔ tikiti rɔnni ngila bɔ dɔ karama 'dɔ bilaka koro lijë. Kina gbɔ di mi rö 'ba mötu bi kɔ'dɔkɔ 'benni rɔ kiti ma laka naga nima dɔgba ne. ⁷ Kina ɔɔɔ lijë kedi kilingere kebe mi bi 'ba ndögö ako'dɔkɔ 'benni 'dɔ bilaka pili kumötö lijë kɔɔ bɔ rɔ koro, kidëki lijë rɔ bɔ kɔɔ kiyandi.

⁸ Kinza ki'dike dë bilaka kebe tidiye ye rɔ bɔ kɔɔ kiyandi römöyi kpe pili rɔ löndö, kina bɔ kɔɔ kiyandi 'be edi nɛge kɔɔ. ⁹ Kina kinza kidëki bɔɔ mɔɔ dë di dɔyayi bine rɔ baba. Römöyi eddike nɛge ti 'bu kɔɔ kpöki mitɔɔ. ¹⁰ Kinza ki'dike bɔɔ kidëki ye dë gbɔ rɔ löbu. Römöyi löbu 'be na nɛge kɔɔ kpöki rɔ Kurisitö ame Bɔko'ba kedi koja ne. ¹¹ Römöyi bɔ ame mbiri löbu di mi löngö ye ne bo na go kedi rɔ bɔ laja ziye. ¹² Kina bɔ ma kö'bö to'dɔ rɔ bo rɔ wa löbu ti kileki 'deni beri, kina bɔ ma kileki rɔ bo beri ti kombi 'deni bɔɔ."

Parosi Ni Ti Bɔ Kɔɔ Kiyandi
(MK 12:40; LK 11:39-42)

¹³⁻¹⁴ "Bu'bu ziye kpe bɔ kɔɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime. U'beke kpadori 'ba dɔyayi 'ba mitɔɔ ka le rɔ ma sari di zi bilaka kinza ma kɔɔke dë teyi yɔ. Kina me olake ya ma kɔ'dɔkɔ bɔɔ teyi naga dë kpe gbɔ yɔ 'dɔ kɔɔ.

¹⁵ Bu'bu ziye kpe bɔ kɔɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime. Ilakike kpaki kebe gönyi mini löbu kebe mi dɔyayi pili toma bilaka kɔɔ nɛge ame 'dɔ ki'di döni go lende 'be. Kina ɔɔɔ kɔ'jake 'deni kina ki'dike bo ngi kila'ba mi lende kënyë ame rɔ dɔ kiteli kebe 'beye ma 'dɔ ku'du ye gɔmo mi pa'do 'ba Gehena ne.

¹⁶ Bu'bu ziye kpe bɔ kɔɔ kölu kiterike tokɔkɔ lëpi ye naga nime. Mi akiyandi 'be iyake te ɔɔɔ bɔ kɔɔ kulömu rɔ bo ti rö löbu 'ba Bɔko'ba lömu nima o'dɔ kɔ dë. Ne ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti yamo köbököbö 'ba mi rö löbu 'ba Bɔko'ba nima, lömu nima udödu bo 'deni. ¹⁷ Kpe bɔ kɔɔ kölu rumö naga nime. Wa ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli? Yamo köbököbö 'ba yimo ala rö löbu 'ba Bɔko'ba mo na ma ki'di yamo mo nima kedi kulöwö rɔ ma koro? ¹⁸ Kina gbɔ iyake te ɔɔɔ bɔ mo kulömu rɔ bo ti bi 'ba akumu lömu abo nima o'dɔ kɔ dë. Ne ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti kpa közi ma ki'di dɔmo mo, lömu nima udödu bo 'deni. ¹⁹ Kpe bɔ kɔɔ kölu naga nime, wa ma yala na kulöwö rɔ dɔ kiteli? Kpa közi ma ki'di dɔmo, ala bi 'ba akumu mo na ma ki'di kpa közi ki'di mo kedi rɔ ma koro? ²⁰ Römöyi bɔ ame kulömu rɔ bo 'deni ti bi 'ba akumu, bo ulömu rɔ bo 'deni timo kpaki ti kpa közi ki'di ma dɔmo. ²¹ Kina gbɔ ɔɔɔ bo kulömu rɔ bo ti rö löbu 'ba Bɔko'ba, bo ulömu rɔ bo 'deni timo gbɔ ti Bɔko'ba ame bo na kedi koloma yimo yayi ne. ²² Kina gbɔ ɔɔɔ bɔ mo kulömu rɔ bo ti mitɔɔ bo ulömu rɔ bo 'deni ti kiti löbu 'ba Bɔko'ba gbɔ ti bo Bɔko'ba mo ma kedi koloma dɔmo.

²³ Bu'bu ziye kpe bɔ kɔɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime, dɔdoro ame ga pele wöti ne i'dike kapa ma 'butë mo gbɔ zi Bɔko'ba. Tine akiyandi ma dɔ kiteli di mi kö'du ki'di ame rɔ to'dɔ burë rɔ ma kodɔɔ gbɔ ti mi kɔngi ti lende kɔ'dɔ laka ne na kolake za yaga. Wa naga nime na 'dɔ kɔ'dɔke ra pili kinza tola mɔɔ mo. ²⁴ Kpe bɔ kɔɔ kölu kiterike tokɔkɔ lëpi ye naga nime. Kina ngi tara, ebeke toga kɔngi na yaga di dɔ mini ziye tine gamele na kuwëke kindiyɔke timo.

²⁵ Bu'bu ziye kpe bɔ kɔɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime. Go kösu ti go kita'ba 'be ga

na nge kurögöke ɾ ma kɔkɔ, tine yimo lo ti wa ame ga ko'deke ti kōzi kasi ti mi kututu 'be ga ne. ²⁶ Kpe Parosi kɔmɔ kōlu naga nime, mi kōsu 'be ga na 'dɔ kurögöke titi dɔgba kina gɔmo ti kēdi ngi gbī ɾ ma kɔkɔ.

²⁷ Bu'bu ziye bɔ kɔmɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔmɔ kandi naga nime. Kpe ngi kɔzɔ dögö ma ko'ba kaŋmi kele naga tara. Ame kinda ɾ ma kele di yaga tine yimo yayi lo ti kiliŋba töku ma keŋme 'deni. ²⁸ Kina gbī tara di ɾye yaga indake ɾ bilaka ma laka tine miye lo ti kɔmɔ kandi ni ti lende kënyē.

²⁹ Bu'bu ziye bɔ kɔmɔ kiyandi ni ti Parosi ni, kpe bɔ kɔmɔ kandi naga nime. Ilenjoke dögö bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kele ɾ dɔ kiteli, kina kiyōruke raba 'ba ya ma ɾ bɔ lende laka naga ngi ɾ mbēmbē. ³⁰ Kina gbī iyake te ma kēddike ra ti 'bu ye löbu ga mi kada nima yayi dēne inza kodɔ'ba ke ɾye tinnī to'dɔ wa naga nime lijë ko'dɔ ne. Ame lijë kupö bɔ kumē lende naga nime ne. ³¹ Kina me kilemeke ɾye 'deni ɾ kole 'ba kole 'ba bɔ akupö tönē ga. ³² Kina ti oteke kɔzɔ e'be ame 'bu ye löbu ga kisasi bīci mo 'deni mɔlo ziye ne.

³³ Kpe kole 'ba murē naga nime, ɾ ma tondo mo na 'dɔ kɔmɔke kinza ma kodɔ karama 'ba Gehena dɔye? ³⁴ Ne kina me mēdi miya ziye, ti moja bɔ kumē lende ti bɔ kikali lende ti bɔ kɔmɔ kiyandi mɔtɔ ga kako ziye. Kina ti kupöke mɔtɔ ga, kutötike mɔtɔ ga gbī kina ti kom-bake mɔtɔ ga di mi rö 'ba mötu kuwitiike nduwē ɾ ma kolɔ di mi gawo. ³⁵ Kina gɔ kö'du mo roma bɔ lende laka pili ti kileki dɔye, kisasi mɔlo di ɾ roma Abele bɔ lende laka nɔbö kömō mi roma Zakariya kole 'ba Barakiya ame kupöke mi löngö rö löbu 'ba Bɔko'ba ma ti bi 'ba akumu ne. ³⁶ ɾ ma laka miya ziye roma bɔ lende laka naga nime ti kileki dɔye kpe bilaka ma le'-jete naga nime."

Ni Yerosalema

(LK 13:34-35)

³⁷ "Bu'bu ziyi ni Yerosalema, Yerosalema, ote dɔ bɔ kumē lende ni 'deni ku'du bɔ laja 'ba Bɔko'ba ma koja ziyi naga ti döku. Ti mopi ɾma ngi nɔbö mi ndö göyi na 'jaa 'dɔ mokoko kole 'bi naga nima yi soromo ma kɔzɔ 'ba töru ame kokoko kole 'bēni ga ne tara? Tine ö'bö tu'döŋi döyi mökö. ³⁸ Kina me ti kola rö 'bi 'deni ziyi ɾ roba. ³⁹ ɾ ma laka miya ziyi, inza ko'ja ma kpe nɔbö kiya te, 'Yēyi kēdi dɔ bɔ ame kako ti möyi nere Bɔko'ba ne."

Loma Ti Bi Koda

(MK 13:1-13; LK 21:5-19)

24 Kina ɔdɔ Yēsu kɔdɔ 'deni yaga di mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba bo kēdi kari 'deni tine, na bɔ kōsö gɔ bo ga kebe ngi tubi gɔ rö ko'ba nima zi bo. ² Tine bo iya te, "Onjɔke 'deni laka? ɾ ma laka mēdi miya ziye, mi kada mo dayi döku ma kɔtɔ inza kileke mi gɔ bi 'bēni. Bɔ ya ti kitiŋi 'doyi bēri."

³ Kina ɔdɔ Yēsu kari 'deni dɔ döku 'ba Bilaya tine na bɔ kōsö gɔ bo ga kako zi bo ɾ dönni tititi bo. Lijë iya te, "Iyēti te zize, wa naga nime ti ko'dɔ rönni nyanya ga? Kina wa'di mo ga na ti ko'dɔ rönni ame 'dɔ kēdi ɾ

akileme 'ba tako 'bi ame ɾ nɔburunburu 'ba dɔliŋ ne?"

⁴ Yēsu ileki dɔmo zinnī, iya te, "Olomake ti bi koda kinza ki'dike bɔtɔ ku'bölu ye dē. ⁵ Römöyi ma konzi ti kako ti möyi ma kiya te, 'Ma na ɾ Kurisitö.' Kina lijë ti ku'bölu ma konzi mɔtɔ ga ngi. ⁶ Ti kuwöke birɔ ya di ngɔsi kina gbī ti lēbi mo ma di bi kɔwɔ. Tine kinza kereke dē römöyi wa naga nime pili ti ko'dɔ rönni titi, tine nɔburunburu 'ba dɔliŋ na dē gba. ⁷ Römöyi bilaka ame ga ɾ kupö kɔtɔ ne ti kënyi 'deni to'dɔ ya ti bilaka mɔtɔ. Kina dɔliŋ ti kënyi gbī to'dɔ ya ti dɔliŋ mɔtɔ. Kina sēyi ti kizikizi ti kēdi 'deni ngi mi gɔ bi pili. ⁸ Wa naga nime pili ti ko'dɔ rönni ngi tara ɾ tisaki 'ba gomo kɔzɔ tisaki 'ba ɔ'ba kole.

⁹ Kina lijë ti kebe tinda'ba ye koto zi bɔ burē ni 'dɔ kodɔ karama dɔye kupö ye yaga. Laki pili ti ko'ji ye gɔ lende ma. ¹⁰ Kina ma konzi mɔtɔ ga di miye ti koga kpēnni goma kebe tususu lēpi nni ga ko'ji gbī. ¹¹ Kina bɔ kumē lende dɔ kindēndē ma konzi ti kënyi ngi ku'bölu ma konzi mɔtɔ ga. ¹² Lende kënyē ti kita'ba 'deni kote gɔ bi kina ti akɔ'ba 'ba ya ma konzi kōlu ngi yaga. ¹³ Tine bɔ ame ki'di mi bo kēddi teyi nɔbö kömō mi kada 'ba tote mo ti kɔmɔ ngi di mi tölē. ¹⁴ Kina laja laka 'ba nere löbu 'ba Bɔko'ba nime ti kiyelē rönni 'deni ngi toko mi dɔliŋ nime, römöyi 'dɔ bɔtɔ ga pili kuwö, kina 'jaa ti nɔburunburu 'ba dɔliŋ nime kömō."

Kuruku Kënyē

(MK 13:14-23; LK 21:20-24)

¹⁵ "Kina ti ko'jake kuruku kënyē tönē Danyele bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya kö'du mo ne 'deni. Bo ti kari kɔkɔ mi rö löbu 'ba Bɔko'ba kirasi yaga. (Ame ugu zi bɔ kidēki mo ga 'dɔ kikali.) ¹⁶ Kina 'dɔ ya ame ga mi Yudayi ne kirija ti kusu dönni mi döku. ¹⁷ Bɔ ame kēdi yaga tindawo ɾ bo ne kinza dɔ bo kilēyi dē kpe tɔdɔ titi rö togba wa abo ga. ¹⁸ Kinza bɔ ame kēdi 'deni mi nya-ka ne kileki dē kpe kari liŋ togba bɔngɔ abo.

¹⁹ Ti kēdi ɾ gomo ma löbu mi kada mo nima zi 'ja ame ga ɾ ma kɔmɔ ne. Kina ti kēdi gbī ɾ gomo ma löbu zi 'ja ame ga ti kole gba kēdi kulu mba ne. ²⁰ Tine ititike Bɔko'ba kinza bo ki'di kada 'ba riŋa 'be nime dē kēdi mi kada 'ba bi këyi ame ɾ aliri ne. Kina kinza ki'di dē gbī kēdi mi kada 'ba ɾ kindawo. ²¹ Römöyi gomo 'ba mi kada mo nima ti kēdi ngi ɾ dɔ kiteli di dɔ gomo mɔtɔ ga ame pele kēdi ko'dɔ rönni bine mɔlo di bi tisa-ki mo ne tara nɔbö kömō mi kada nime tɔne. Kina a mɔtɔ ma kɔzɔ ame te inza kpe nati. ²² Tine Bɔko'ba ileki gɔ tö'dö mo 'deni nge mbowa. Ma kinza tara, dēne bɔtɔ inza kɔmɔ. Tine Bɔko'ba ti kileki gɔ tö'dö mo 'deni nge tara gɔ kö'du 'ba ya ame ga bo kigeli 'deni ne.

²³ Kina ɔdɔ bɔtɔ kiya pele ziye, kiya te, 'Onjɔ te, Kurisitö na me,' ala 'Kina me 'dē,' kinza ki'di döyi dē gɔmo kɔtɔ te. ²⁴ Römöyi ya mɔtɔ ga ti kebe 'deni tidewo rönni tēgē lijë na ɾ Kurisitö. Kina bɔ kumē lende dɔ kindēndē mɔtɔ ga ti kënyi 'deni gbī, kina lijë ti ko'dɔ gɔ kotɔ ma kinza kiya naga 'deni gbī ti wa ame ga kö'du mo ga kigayi bilaka ne, römöyi 'dɔ tiyɔzɔ tu'bölu ya ame ga pele ɾ ma Bɔko'ba kigeli 'deni ne timo. ²⁵ Kina

me uwöke laka mēdi miya ame 'deni ziye mɔlo gba tōti te.

²⁶ Kina 'dɔ dɔ bilaka kēdi kiya pele te, 'Bo ēdi yī mōkō 'dē yayi,' kinza karike e'be dē. Ala kiya te, 'Bo ēdi rō bine,' kinza ki'dike e'be dɔye dē gɔmo. ²⁷ Rōmōyī tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ēdi kako kɔzɔ kpa tɔzɔ kun-yī ame kōbō di yībī n̄bō kala dɔ tɔzɔ ne tara. ²⁸ Bi ame ti tōku teyi ran̄ga ti kotɔzɔ kpēnnī n̄gī teyi."

Tako 'Ba Kole 'Ba Bilaka Lesi (MK 13:24-27; LK 21:25-28)

²⁹ "Tine welo di pōtō gomɔ 'ba mī kada mo naga nima na kada ti kuyī rōnī n̄gī rɔ ma kōlu kina nyepe gbī an̄mi dē kpe. Kina ti kiyaya kēlu ni 'deni kilayi bēri di mītɔzɔ. ³⁰ Kina kīnē akileme 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ti kinda n̄gī mītɔzɔ. Kina dɔ kupō pili 'ba dɔl̄n̄ɔ nime ti ko'ja kīnē kole 'ba bilaka lesi 'deni kēdi kako ti pɔli 'ba mītɔzɔ mī tigɔ 'ba löbu dɔ kiteli abo kina ti lijē kudu n̄gī. ³¹ Birɔ tɔzɔti ma kembe ti kudu. Kina bo ti ko-ja malayika abo ga mī dɔ kumu sowɔ 'ba dɔl̄n̄ɔ nime tutō'du ya ame ga bo kigeli 'deni ne. Kina lijē ti kutō'-du n̄gī di mī kapa dɔl̄n̄ɔ ma te n̄bō kōmō 'dē."

Dɔn̄gala 'Ba N̄gērī Kēlu (MK 13:28-31; LK 21:29-33)

³² "I'dike n̄gērī kēlu kiyandi ye. Dɔdɔ kōn̄gɔ rɔ dɔn̄gala mo ga kēdi kōyō solɔzɔ 'deni mbili mo kēdi kunzī nima ikali n̄gī kpa dōkikērī ɔwɔ dē kpe. ³³ Kina gbī tara dɔdɔ kōn̄gɔke wa naga nime 'deni kēdi ko'dɔ rōnnī nima ziye tikali mo n̄gī kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ɔwɔ dē kpe.

³⁴ Rɔ ma laka mēdi miya ziye, wa naga nime ti ko'dɔ rōnnī gba kota bilaka ma le'jete naga nime kote dōnnī dē. ³⁵ Mītɔzɔ ni ti dɔl̄n̄ɔ ti kiteli tine lende ma inza kote rōnī du kɔzɔ te."

Kada Mo Bɔzɔ Ikali Dē (MK 13:32-37; LK 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Tako 'ba kada mo nima bɔzɔ ma kɔzɔ ikali dē. Malayika 'ba mītɔzɔ pele ikali dē. Kina kole 'ba Bɔko'ba pele ikali dē gbī. Bo Bɔko'ba 'bu na n̄ge kikali abo.

³⁷ Tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ti kēdi n̄gī kɔzɔ wa ma ko'dɔ rōnī mī kada 'ba Nowa. ³⁸ Rōmōyī gba kinza mini koso kako dē dɔyayi, bilaka oloma 'deni rɔ tonyo kpēn-nī tuwē wa gbī togbe rōnnī kala n̄bō kōmō mī kada nima Nowa kēkī mī sorope ne. ³⁹ Lijē ikali a mɔzɔ ma kēdi ko'dɔ rōnī dē n̄bō mini koso kudi lijē pili yaga. Kina ti kēdi n̄gī gbī tara mī kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi.

⁴⁰ Mī kada mo nima bilaka riyō ti kēdi 'deni mī nyaka tine ti kogba mɔzɔ kola ma kɔzɔ. ⁴¹ Kina gbī tara 'ja riyō ti kēdi 'deni dɔ toto, tine ti kogba mɔzɔ kola ma kɔzɔ.

⁴² Kina ti olomake ti bi koda rōmōyī ikalike kada ame n̄ere 'be kēdi kako yīmo ne dē. ⁴³ Kina kɔzɔ ma kikalike, ma kiya te bɔ dɔ l̄n̄ɔ kēdi kikali kada ame bɔ 'bōgō kēdi kako yīmo ne ra, dēne bo inza kō'dō. Bo ti koloma rɔ ma kōn̄gɔ bi ti bi koda kinza bɔ 'bōgō kodowe bi ra mī rō abo. ⁴⁴ Kina kpe gbī tara olomake ndō ti bi koda

rōmōyī kole 'ba bilaka lesi ēdi kako mī kada ame komerike dē 'dɔ bo kako yīmo ne."

Bɔ Laja Ma Rɔ Bɔ Lende Kikali (LK 12:41-48)

⁴⁵ "Omerike lende 'ba bɔ laja ma laka rɔ bɔ lende kikali tɔ ma. Bo na rɔ bɔ ame bɔ dōnnī ki'di bo mbiri dɔ lēpī bo ga tōn̄gɔ gɔmo 'dɔ ti'di akonyo 'bēnnī zinnī mī saa ma laka mo. ⁴⁶ Ti kēdi rɔ l̄n̄ɔ ma löbu zi bɔ laja nima dɔdɔ bɔ dōnnī kako ko'ja bo kēdi to'dɔ mo tara. ⁴⁷ Rɔ ma laka miya ziye, bo ti ki'di bɔ laja nima n̄gī 'dɔ kēdi mbiri dɔ wa 'ba mī l̄n̄ɔ abo ga pili. ⁴⁸ Ne dɔdɔ bɔ laja nima kēdi rɔ bɔ laja ma kēnyē bo ti kiya zi gbagba bo, bo kiya te, 'Aa, löbu ma ēdi kigabi yayi, bo inza kako ca.' ⁴⁹ Kina bo kebe n̄gī tomba bɔ laja lēpī bo naga nima, bo konyo kpa bo kari tuwē mo ti bɔ layi ni. ⁵⁰ Kina löbu ti kōmō n̄gī mī kada ame bo komeri dē 'dɔ löbu abo nima kōmō yīmo ne. ⁵¹ Kina löbu abo nima ti komba bo n̄gī ku'du bo mī lōn̄gō bɔ kɔzɔ kandi ni mī bi 'ba monɔ ni ti kpa kunyī."

Dɔn̄gala 'Ba Yitōti 'Butē

25 Yēsu iya te, "Mī kada mo nima n̄ere löbu 'ba Bɔko'ba ti kēdi kɔzɔ dɔn̄gala 'ba yitōti 'butē mɔzɔ ga tara, ame lijē kogba lamba 'bēnnī ga lijē kari turē dɔ 'jɔkɔ ne. ² Tine ma muyi rɔ rumō, ma muyi mɔzɔ ga na rɔ bɔ lende kikali. ³ Ya ma rɔ rumō naga nime ogba lamba 'bēnnī ga tine ogba 'bu mɔzɔ dē teyi. ⁴ Tine ya ma rɔ bɔ lende kikali mo ga ogba 'bu 'bēnnī ga teyi mī guru.

⁵ Kina dɔdɔ 'jɔkɔ nima kigabi 'deni kōmō dē titi welo tine, lijē pili i'di ga tinano n̄gī, kina kō'dō ga n̄gī. ⁶ Mī zana bi 'deni tine na birɔ kudu n̄gī, iya te, "Jɔkɔ ömō 'deni. Dɔzɔke turē dɔzɔmo."

⁷ Kina yitōti 'butē tōnē ga kēnyī n̄gī tilen̄o lamba 'bēnnī ga. ⁸ Kina ya ma rɔ rumō tōnē ga kēnyī kiya zi ya ma rɔ bɔ lende kikali naga nima, iya te, 'I'dike 'bu 'beye mɔzɔ zize, rōmōyī lamba 'beze ga ēdi 'deni kōlu.'

⁹ Tine ya ma rɔ bɔ lende kikali naga nima ileki dɔzɔmo, iya te, 'Ame 'bɔ ze dē kpaki tiye, ne laka arike zi bo ndōgō 'dɔ kugōke zi gbagba ye.'

¹⁰ Kina yitōti ma rumō tōnē ga kēnyī n̄gī kari tugō 'bu. Tine di pōtō lijē kari 'deni yɔ na 'jɔkɔ kōmō n̄gī. Kina yitōti ma muyi tōnē ga kēdi 'bēnnī 'deni ndō ne kɔzɔ n̄gī kɔzɔ ti bo mī karama 'ba gbe kina kurōgō kpadōri n̄gī teyi.

¹¹ Mbowa 'deni tine na yitōti ma tōnē ga kōmō n̄gī kina lijē kidēki, iya te, 'Nere, n̄ere, urōgō kpadōri zize.'

¹² 'Jɔkɔ ileki dɔzɔmo, iya te, 'Mikali ye dē kɔzɔ te."

¹³ Yēsu ileki gɔmo, iya te, "Kina ti olomake ti bi koda rōmōyī kada 'ba tako 'ba n̄ere 'be ikalike dē."

Dɔn̄gala 'Ba Bɔ Mɔri Mɔzɔ (LK 19:11-27)

¹⁴ "Mī kada mo nima n̄ere löbu 'ba Bɔko'ba ti kēdi kɔzɔ bɔ mɔri mɔzɔ ame kēnyī kari dɔ l̄n̄gere ne tara. Di mī tēnyī abo bo idēki bɔ laja abo ga kako zi bo. Kina bo

kose go wa abo ga ngi pili zinni. ¹⁵ Bo oza yamo me zinni ro gege kozo ame 'do lijè k'o'ba tongo gomo ne tara. Bo i'di 'ba bo koto kisi 'butè, 'ba bo koto kisi sowo kina 'ba bo koto kisi riyö. Kina bo kënyi ngi kari do lingere abo nima.

¹⁶ Kina bo ma tönè kogba 'ba bo kisi 'butè ne koloma ngi to'do ndoko nduwè timo bo ki'di doko köyö teyi 'böwu kisi 'butè. ¹⁷ Kina bo ma kogba kisi sowo tönè ko'do gbi tara, bo i'di doko köyö gbi teyi kisi sowo.

¹⁸ Tine bo ma tönè kogba 'ba bo kisi riyö ne, ari kole go ngi na bo kusu yamo 'ba nere abo nima koloma le te yimo yayi.

¹⁹ Kina ko'ja gomo kigabi 'deni tara tine na bo dönni tönè kileki ngi kako tititi go yamo tönè ga di zinni. ²⁰ Kina bo laja ma tönè kogba kisi 'butè ne kako ngi koma bo, kina bo ko'de kisi 'butè koto ngi gbi ki'di doko, iya te, 'Nere ma, i'di yamo tönè zö kisi 'butè, ongo te kina me mi'di doko köyö 'deni teyi gbi kisi 'butè.'

²¹ Nere abo iya te, 'Ele sowa, ni bo laja ndoko laka nime, oloma 'deni laka tongo go wa mbowa nime, na laka ti mi'di yi kèddi ti közi kakpa tongo go wa ma mbiri. Ako koloma koto tö bine mi loko ma nime.'

²² Kina bo laja ma tönè kogba kisi sowo ne kako ngi koma bo, iya te, 'Nere ma, i'di yamo tönè zö kisi sowo, ongo te kina me mi'di doko köyö 'deni teyi gbi kisi sowo.'

²³ Nere abo iya te, 'Ele sowa, ni bo laja ko'do ndoko laka nime, oloma 'deni laka tongo go wa ma mbowa nime, ne laka ti mi'di yi kèddi ti közi kakpa tongo go wa ma mbiri. Ako koloma koto tö bine mi loko ma nime.'

²⁴ Kina bo laja ma tönè kogba kisi riyö ne kako ngi koma bo, iya te, 'Nere ma, mikali yi ni bo mi kata, go bi ame ga ni na de pele kuli kupö teyi ne, umu amo ga ngi ziyi. Wa ame ga ni na de pele kubö yimo ne omomi ngi ziyi. ²⁵ Mere lende 'bi ga kina mari mole go ngi mikeki yamo 'bi tönè yimo. Kina me, e'bi na me ogba yayi.'

²⁶ Tine nere abo ileki doko, iya te, 'Ni bo laja do kënyè bo tikèpi nime. Ikali ma mumu wa di go bi ame ga ma na de muli kupö mo ne? Kina ikali ma momomi wa ame ga ma na de mubö ne? ²⁷ Ne ma këdi tara oto yamo ma nime de go wa'di zi bo ndögö 'do bo kugö wa timo 'do mako mo'ja doko köyö 'deni mbowa teyi?'

²⁸ Kina nere kilende ngi zi bo laja abo ga, iya te, 'Og-bake yamo nima yaga di zi bo 'do ki'dike zi bo nime ti kisi 'butè riyö ne. ²⁹ Römöyi bo ame këdi pele timo ro mbembè ti kogba gbi ki'di dorodo doko 'do bo këdi timo ro do kiteli. Ne bo ame kinza timo ma mbowa ame zi bo yayi ne ti kogba yaga. ³⁰ Kina ogbake bo laja yawa nime ku'duke bo yaga mi bi kolu bi 'ba moni ni ti kpa kunyi.'"

Tako 'Ba Kole 'Ba Bilaka Lesi

³¹ "Kina me miya ziye, do kole 'ba bilaka lesi këdi kako 'deni mi löbu abo ti malayika pili, bo ti koloma 'deni do kiti do kiteli abo. ³² Kina ti kotoko bilaka 'ba do kupö naga nime 'deni pili di mi do kumu sowo 'ba doling nime ko'de kako koma bo. Kina bo ti koza lijè

'deni di ro lepini nni kozo bo koda wa ma këdi koza kamölö di ro banya tara. ³³ Bo ti ki'di bo lende laka do döri bo tine bo ti ki'di ama ga do gali bo.

³⁴ Kina bo ti kilende zi lijè ame ga do döri bo ne, iya te, 'Ako ke ame 'bu ma Boko'ba ko'do yeyi 'deni dnye ne. Ako kinda'bake doling ame kilengo 'deni ziye moko di bi tisaki 'ba doling nime ne. ³⁵ Römöyi ma ro 'bo kpe na ki'dike akonyo zö. Ma ti koda mini kpe na ki'dike zö muwè. Ma ro bo löwö kpe na kotake ma ro nba. ³⁶ Ma ro ma sari ro go ngbululu kpe na kusuke bokoko roma. Kina mëdi do kozo kpe na kakoke tongo goma, mi maboso kpe na kakoke tori ma.'

³⁷ Tine bo lende laka naga nima ti kënyi kititi bo, iya te, 'Wu nere, do'ja yi ro 'bö ala ti koda mini nyanya mo ga na di'di akonyo ziyi ala mini ziyi kuwè ya? ³⁸ Do'ja yi ro bo löwö nyanya mo ga na dota yi ro nba ling ze, ala ro ma sari ro go ngbululu na dusu bokoko røyi ya? ³⁹ Do'ja yi do kozo nyanya mo ga ala mi maboso na dako tori yi ya?'

⁴⁰ Tine nere ti kileki doko, iya te, 'Ro ma laka miya ziye, wa naga nime kolomake to'do mo pele zi löndö ma koto koto ame ga woti ro lisa ne ma na ko'doke 'deni zö.'

⁴¹ Kina bo ti kënyi kilende zi ya ama ga do gali ne, iya te, 'Enyike karike yaga di roma, kpe ame kulömu ye 'deni tari mi pa'do ma ngburunburu ame kilengo 'deni zi Satani ni ti malayika ma 'ba bo ga ne. ⁴² Römöyi mëdi pele ro 'bo i'dike do de zö, ma ti koda mini i'dike de zö muwè. ⁴³ Ma ro bo löwö kina otake ma de ro ro nba, ma ro ma sari ro go ngbululu usuke bokoko de roma. Ma do kozo kina gbi mi maboso orike ma de.'

⁴⁴ Tine lijè ti kititi gbi, iya te, 'Wu nere, do'ja yi nyanya mo ga ro 'bö ala ti koda mini ala ro bo löwö ala ro ma sari ro go ngbululu ala do kozo ala mi maboso kina dokonyi yi de ya?'

⁴⁵ Kina nere ti kileki doko, iya te, 'Ro ma laka miya ziye, wa naga nime o'doke de du zi löndö ma koto koto ga ame woti ro lisa ne, ma na ma ko'doke de 'deni gbi zö.'

⁴⁶ Kina lijè ti kari 'benni ngi mi pa'do ma ngburunburu, tine bo lende laka ni ti kari 'benni ngi mi didi ma ngburunburu."

26 Kina doo Yësu kote tiyandi wa naga nime 'deni pili tine na bo kiya zi bo koso go bo ga, iya te, ² "Kozo ma kikalike tö'dö 'ba karama 'ba Pasaka ola 'deni nge do riyö. Kina ti ki'di kole 'ba bilaka lesi 'deni ngi közi ya koto ga kutöti bo."

³ Mi kada mo nima na löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kotoko kpenni ngi ling 'ba Kayapa bo do bo akumu. ⁴ Kina lijè kususu kpenni ngi 'do tinda'ba Yësu lowo kupö yaga. ⁵ Tine lijè iya te, "Kinza do'doke de mi kada 'ba karama nime kinza bilaka ko'do ayayi."

'Ja Moko Inzanza 'Bu Do Yësu

(MK 14:3-9; YN 12:1-8)

⁶ Kina doo Yësu këdi 'deni Betaniya mi ling 'ba bo koto kidiki ro Simona Bo Mönnyu tine, ⁷ na 'ja koto

kako ngi ti kizaza ma kele 'ba 'bu ame ndögö kitigo kulöwö naga. Kina loko kinzanza ngi do Yësu di kpa akonyo yayi. ⁸ Tine do do kösö go bo ga ko'ja tara lijë ënyi ngi ro 'diri. Lijë iya te, "Irasa wa nime te go wa'di? ⁹ 'Bu nime o'ja dëne 'do kugö ra mökö go ko'ja yamo timo ro mbëmbë 'do kokonyi bo lisa timo."

¹⁰ Tine Yësu ikali lende 'bënni nima 'deni molo, kina bo kileki zinni, bo iya te, "Éddi konjenbeke 'ja nima go wa'di? Loko o'do wa ma kele ro mbëmbë 'deni zö."

¹¹ Römöyi bo lisa ni édi koloma nduwë tiye bine. Ne ma 'bama minza mö'bö tiye bine. ¹² Loko odo 'bu nime 'deni roma 'do kilejo roma ndö koda do tusu ma. ¹³ Ro ma laka mëdi miya ziye, go bi ame ga pili laja laka ma nime këdi kiyëlë roni teyi mi do ligo nime ne, wa nime loko ko'do ne ti kiya 'deni nduwë tomeri göni timo."

Ti'di Közi Yësu

(MK 14:10-26; LK 22:3-23; YN 13:21-30)

¹⁴ Kina bo ma koto di mi löngö ya ma 'butë dömoriyö tönë ga ame mo kidëki möyi mo ro Yuda Isikarita ne kënyi ngi kari zi löbu 'ba bo akumu ni. ¹⁵ Bo iya te, "Wa'di ga na ti ki'dike zö do do mi'di közi Yësu ziye?"

Kina lijë kitëtë girsisi siliŋbi ngi 'butë mota ki'di zi bo. ¹⁶ Kina ngi mi saa mo nima na Yuda ki'di ngi toma kori ma laka ame 'do bo ki'di közi Yësu timo zinni ne.

Yida Ro Ti Roma Yësu

(MK 14:12-26; LK 22:7-23; YN 13:21-30; 1KT 11:23-25)

¹⁷ Kina mi kada ma döndende 'ba karama ma këdi konyo mangol'bo mo kinza lanja gomo nima na bo kösö go Yësu ga kako zi bo kiya te, "O'doko 'do dilenjo go bi 'ba tonyo karama nime ziyi yala?"

¹⁸ Bo iya te, "Arike mi gawo yayi zi bo tönë 'do kiyake zi bo te, 'bo koma kiyandi iya te, kada abo 'deni ngli bo ti ko'do karama nime lijo 'bi ti bo kösö go bo ga."

¹⁹ Kina lijë kari ko'do ngi kozo lende ame bo kose go mo zinni ne tara. Lijë ilenjo a 'ba karama ngi yayi.

²⁰ Mi do kopyari 'deni na Yësu ni koloma ngi bëri kpa akonyo lijë ti bo kösö go bo ga ma 'butë dömoriyö.

²¹ Kina do do lijë këdi 'deni kpa akonyo tine na bo kiya te, "Ro ma laka mëdi miya ziye, bo ma koto koto di mi löngö ye nima bina na këdi kari kususu ma."

²² Kina lijë ngi pili ro meri lijë kebe tititi bo me ro koto koto, iya te, "Ma mo na dë ngi do ya, nere?"

²³ Yësu iya te, "Bo ame ngi këdi kusu közi bo aa mi lebe koto tö ne na ngi këdi kususu ma. ²⁴ Kole 'ba bila-ka lesi édi köle ngi kozo lende ma tönë kugu mi buku 'ba Boko'ba go kö'du abo ne tara. Tine bu'bu zi bo ma kususu bo nima. Ma laka mo dëne 'do köyö bo dë ka ndeni."

²⁵ Kina Yuda bo ma kari kususu bo mo tönë kënyi kiti-ti iya te, "Ma na dë ngi do ya, nere?"

Yësu iya te, "Ni na kiya ë'bi tara."

²⁶ Kina do do lijë këdi 'deni kpa akonyo yayi tine, na Yësu kogba mangol'bo ngi kileki yë'di mo zi Boko'ba na bo konye ngi ki'di zi bo kösö go bo ga. Bo iya te, "Me, ogba konyo. Ame na ro yida roma."

²⁷ Kina bo kogba kösu bo kileki yë'di mo. Kina bo ki'di zinni, bo iya te, "Ro gye pili uwëke di yimo."

²⁸ Römöyi ame na ro roma ma ame kulöwu 'deni go ma konzi tola mo go lende kënyë. Ame kina lömu 'ba Boko'ba kozo 'deni do mo ne. ²⁹ Minza muwë akuwë nime kpe, tine ti muwë ma la'ja 'jaa tiye mi kada mo di mi nere löbu 'ba 'bu ma."

Yësu Iya Kpa Koga 'Ba Pitörö

(MK 14:27-31; LK 22:31-34; YN 13:36-38)

³⁰ Kina do do lijë koba ngala 'deni na lijë kari ngi do doku 'ba Bilaya. ³¹ Kina Yësu kiya zinni, iya te, "Mi korondo nime tene éddi kirinjake me di roma. Römöyi ugu 'deni molo mi buku 'ba Boko'ba iya te, 'Ti mupö bo koda kamölö yaga, kina do tumu 'ba kamölö ti kita'ba ngi.' ³² Ne do do mënyi koto 'deni yaga di mi töle ti mari do gba komoye mi Galilaya."

³³ Pitörö ënyi kiya zi bo, iya te, "Ma 'bama minza mola göyi do do ya ma laki pili kola göyi pele."

³⁴ Yësu ileki do mo zi Pitörö, iya te, "Ro ma laka mëdi miya ziyi, mi korondo nime tene gba kinza gongo kida-pa dë, éddi koga kpëyi go lende ma ngö mi mota, kiya te ikali ma dë."

³⁵ Pitörö iya te, "Do do ko'doko pele tupö ma koto tiyi minza moga kpama."

Kina bo kösö go Yësu koto mo naga nima kiya gbi pili tara.

Yësu Ititi Boko'ba Go Gomo Ma Këdi Kömö Zi Bo

(MK 14:32-42; LK 22:39-46)

³⁶ Kina Yësu kënyi kari ngi tinni mi go bi koto kidëki ro Getesemane. Kina bo kiya zinni, bo iya te, "Olomake töti bine, mëdi mari mbowa do gba tilende zi Boko'ba."

³⁷ Bo ogba Pitörö ni ti kole riyö 'ba Zebedayo ga kari timo. Kina meri ki'di toso ngi mi bo kumiki bo. ³⁸ Kina bo kiya ngi zinni, bo iya te, "Meri oso 'deni ngi yimö kozo édi kupö ma. Olomake bine ti bi koda koto tö."

³⁹ Kina bo kari mbowa do gba na bo koloko bëri kutu'bö koma bo bëri tilende zi Boko'ba. Bo iya te, "Baba, do do ko'bo ngi to'do mo tara, iyese kösu 'ba gomo nime yaga di koma ma. Tine kinza ko'do dë go ako'doko ma tine o'do nge go ako'doko 'bi."

⁴⁰ Kina do do bo kileki kako zi bo kösö go bo tönë ga tine bo ako ko'ja lijë kö'dö 'deni. Kina bo kiya zi Pitörö, bo iya te, "Kpe nime, go wa'di na ko'boke dë toda bi tö pele nge mi saa koto ya? ⁴¹ Olomake ti bi koda ti motu ko'do kinza koto ye ra mi akiyozo. Ro ma laka mi o'doko ngi tine yida ro tigo mo inza."

⁴² Kina bo kari 'böwu 'deni ro mi riyö mo nati tilende zi Boko'ba. Bo iya te, "Baba, do do kiya te iyese kösu nima yaga ko'do roni ro a ma kinza ne 'do muwë ngi titi du, i'di ako'doko 'bi ko'do roni."

⁴³ Kina bo kileki 'böwu kako ko'ja bo kösö go bo tönë ga këdi gbi bi tö'dö. Römöyi lijë édi 'deni ngi kinano ro tinano. ⁴⁴ Kina bo kënyi 'böwu kari tilende zi Boko'ba 'deni ro mi mota mo nati, gbi tiya lende koto koto tönë ga. ⁴⁵ Kina bo kileki kako gbi zinni, bo kiya te, "Éddike gba bi tö'dö tindawo roye? Saa mo do bo 'deni ame 'do

ki'di kole 'ba bilaka lesi közi bɔ lende kënyë. ⁴⁶ Ènyike tɔɔɔ darike. Oŋgɔke te, bɔ ma kususu ma mo tönë bo ömô 'deni."

Tinda'ba Yësu

(MK 14:43-50; LK 22:47-53; YN 18:3-12)

⁴⁷ Kina ɔɔɔ Yësu këdî gba kilende te tine, na Yuda kömö ŋgî. Bo ɔɔ ma kɔtɔ kɔtɔ di mî lŋngö ya ma 'butë dɔmoriyö naga nima. Bo ako ti tîndî 'ba bilaka ma konzi gɔ bo, ya mɔtɔ ga 'bënnî ti mbele mɔtɔ ga ti mɔkɔ. Ya naga nima löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka na koja lijë. ⁴⁸ Yuda bo iya dɔŋgala mo ga 'deni mɔlo zînnî te, "Bɔ ame ɔɔɔ kɔŋgɔke mari mome mbili mo nima bo na. Kina 'dɔ kinda'bake bo ŋgî."

⁴⁹ Kina bo kako zi Yësu, bo kiya te, "Njere ma, mötö ziyî." Kina bo kome mbili Yësu ŋgî.

⁵⁰ Yësu iya te, "Bɔ pɔri ma, ako titi gɔ wa'di?"

Kina lijë kako kinda'ba Yësu ŋgî nyowi. ⁵¹ Kina bɔ mɔtɔ ame këdî ti Yësu yayi ne kënyî ŋgî kɔtɔ mbele abo koga dɔ bɔ laja mɔtɔ 'ba bɔ dɔ bɔ akumu timo. Kina koke mbili mo ŋgî yaga. ⁵² Tine Yësu iya te, "Ileki mbele 'bî gɔ bi mo. Römöyî lijë ame ga pili kinda'ba mbele ti kölä dɔ mbele. ⁵³ Omeri 'bëyî iya te, ɔɔɔ mititi 'bu ma bo ti kɔkɔnyî ma dë? ɔɔɔ mititi, bo ëdî koja tîndî 'ba malayika ma konzi ŋgî kako welo zö. ⁵⁴ Ne ɔɔɔ këdî 'deni tara 'böwu dëne ti ko'dɔ rönî tondo kɔzɔ lende ame kugu mî buku 'ba Bɔko'ba ame kiya te 'dɔ ko'dɔ rönî te ne?"

⁵⁵ Kina Yësu kilende zi tîndî tönë ga, iya te, "Akoke ti mbele ni ti mɔkɔ tinda'ba ma kɔzɔ bɔ 'bögö tara ya? Me moloma tiyandi bilaka ɔɔ kɔkɔ kada mî reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba ne inda'bake ma dë di yayi gɔ wa'di? ⁵⁶ Ne ame o'dɔ rönî 'deni 'dɔ këdî kɔzɔ lende ma tönë bɔ kumë lende ni kugu mî buku 'ba Bɔko'ba ne."

Kina bɔ kôsö gɔ bo ga kita'ba ë'bënnî ŋgî kiriŋa kola bo.

Oto Yësu Liŋɔ 'Ba Kayapa

(MK 14:53-65; LK 22:54-55, 63-71; YN 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Bɔ kinda'ba Yësu naga nima oto bo kari liŋɔ 'ba Kayapa bɔ dɔ bɔ akumu. Gɔ bi nima na bɔ kɔkɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ti löbu 'ba bilaka ni kɔtɔtɔ dönnî 'deni teyi. ⁵⁸ Tine Pîtörö ozi nduwë gɔ Yësu ɔɔ ma kɔwɔ ŋbô bo kɔdɔ mî liŋɔ 'ba bɔ dɔ bɔ akumu nima. Bo ɔɔɔ mî liŋɔ koloma ŋgila bɔ kanya naga nima yayi tɔŋgɔ ŋburuŋburu 'ba lende nima.

⁵⁹ Kina löbu 'ba bɔ akumu ni ti turu naga nima pili kɔtɔŋi rönî rö yayi ne koloma ŋgî toma lende bëti mɔtɔ ame 'dɔ kodɔɔ bîçî lende timo ɔɔ Yësu ne, 'dɔ dupö bo gɔmo. ⁶⁰ Tine bɔ kodɔɔ bîçî lende ma bëti ma konzi mɔtɔ ga ako pele lijë o'ja lende ma kodɔɔ ɔɔ mo dë du te. Kina ɔɔ ŋburuŋburu mo na ya ma riyyö mɔtɔ ga kako ⁶¹ kiya te, "Bɔ nime iya te, bo ëdî kɔ'bɔ tiyyëyî rö löbu 'ba Bɔko'ba yaga kina bo ti ko'ba kileki teyi mî tö'dö dɔ mota."

⁶² Kina bɔ dɔ bɔ akumu nima kënyî kititi bo, iya te, "Inza ti dɔ lende kileki mɔtɔ gɔ susu nime ya naga nime këdî ko'dɔ röyî ne?"

⁶³ Tine Yësu utî abo dë. Kina bɔ dɔ bɔ akumu nima kileki kiya zi bo, iya te, "Ulömu röyî di kɔkɔ ma bine ti möyî Bɔko'ba bɔ dɔ didî, kiya zize ɔɔɔ nî na ŋgî ɔɔ Kuriŋitö kole 'ba Bɔko'ba ame koja di mî tɔɔ ne."

⁶⁴ Yësu iya te, "Nî na kiya ë'bî tara. Ne ɔɔ ma laka mëdî miya ziye, ti ko'jake kole 'ba bilaka lesi 'deni koloma kada mɔtɔ dɔ dörî Bɔko'ba tigo dɔ kiteli këdî kako bëri di mî tɔɔ ti pɔli."

⁶⁵ Kina ɔɔɔ bɔ dɔ bɔ akumu nima kuwö lende nime te yo na bo kirica bɔŋgɔ ŋgî yaga di ɔɔ bo, bo iya te, "Uwöke döli abo nima 'deni? Do'dɔkɔ a mɔtɔ ɔɔ bɔ kodɔɔ bîçî lende ɔɔ bo dë kpe. Kpe nime pili uwöke döli abo nima 'deni. ⁶⁶ Tine wa'di na komerike 'beye gɔmo?"

Lijë iya te, "Bo irasi lende 'deni, bo kölä ŋgî yaga."

⁶⁷ Kina lijë koto'bi woro ŋgî kɔkɔ bo kina komba bo ŋgî. Ya ma kɔkɔ bo naga nima ebe tiya mo tégë,

⁶⁸ "Nî Kuriŋitö, umë te zize, yë na kɔkɔɔ yi?"

Kpa Koga 'Ba Pîtörö

(MK 14:66-72; LK 22:56-62; YN 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Tine Pîtörö ëdî gba mî liŋɔ yayi. Kina nyiti mɔtɔ ame ɔɔ bɔ laja 'ba bɔ dɔ bɔ akumu ne kako kiya te, "O'ja nî gbî ti Yësu 'ba Galilaya 'di?"

⁷⁰ Tine Pîtörö andi gɔmo di kɔkɔ lijë pili, iya te, "Mikali e'be tɔ nima këddî kiyake ne dë."

⁷¹ Kina bo kënyî kari yaga kpa reki. Kina nyiti mɔtɔ ame gbî ɔɔ bɔ laja yayi ne kako gbî ko'ja bo. Kina lɔko kiya zi ya ama ga yayi ne tégë, "Bɔ nime bo gbî ti Yësu 'ba Nazareta."

⁷² Kina bo kileki dɔmo gbî kandi gɔmo kiya te, "Mulömu ɔɔma, ɔɔ ma laka mikali bɔ nima dë."

⁷³ Kina mbowa 'böwu na ya ma këdî kɔɔ yayi naga nima kako zi bo, iya te, "Rɔ ma laka nî lëpî 'ba bɔ nima na gbî römöyî kpa nima këddî kilende timo ne na kileme yi 'deni."

⁷⁴ Tine Pîtörö iya te, "Ece mî tɔɔ ne, mikali bɔ nima dë."

Kina gɔŋgɔ kidapa ŋgî. ⁷⁵ Kina Pîtörö komeri gɔ lende 'ba Yësu tönë ŋgî, ame bo kiya te, "Gba kinza gɔŋgɔ kidapa dë ti koga kpëyî gɔma mî mota." Kina bo kënyî ŋgî kari kudu ɔɔ ma kënyë.

27 Mɔlo mî dɔŋgɔ mo nima na löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kususu kpënnî ŋgî ɔɔ Yësu 'dɔ kupö yaga. ² Kina lijë kudödu bo ŋgî koto kari zi Pilato turu bɔ dɔliŋɔ 'bënnî.

Tölë 'Ba Yuda

(NDB 1:18-19)

³ Kina ɔɔɔ Yuda bɔ susu tönë kuwö 'deni kodɔ kpa Yësu 'deni tupö mo tara tine, bo o'tɔ dɔ bo ŋgî di mî lende kënyë abo nima. Kina bo kari ŋgî ti girisi 'butë mota tönë kileki zi löbu 'ba bɔ akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni. ⁴ Bo iya te, "Mo'dɔ lende kënyë 'deni sowa ti tususu bɔ kinza kirasi ɔɔ nime 'dɔ kupö yaga."

Lijë iya te, "Ama ndɔbɔ ze na dë kpe, 'bëyî na 'deni yayi."

⁵ Kina Yuda kulī gīrīsī nima ṅgī bērī mī rō löbu 'ba Bɔko'ba yayi. Kina bo kɔɔ ṅgī kari kosi mugu bo yaga.

⁶ Löbu 'ba bo akumu ni utö'du gīrīsī nima, tine lījē iya te, "Gīrīsī nime 'deni rɔ gīrīsī 'ba roma. Inza kpe rɔ ma laka mī kɔri 'ba kö'du ki'di ze 'dɔ ti'di mo mī yamo 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba."

⁷ Kina ɔɔ lījē kote lende mo 'deni kɔɔ dɔmo tine, lījē ari kugō nyaka kēnyē 'ba bo la'ba mɔɔ ṅgī timo, 'dɔ kēdī rɔ bi 'ba tusu bo löwō teyi. ⁸ Gɔ kö'du mo na 'dɔ kīdēkī nyaka nima rɔ nyaka 'ba roma nduwē ṅbō ko'ja kabate ne. ⁹ Kina me o'dɔ rōnī 'deni 'dɔ kēdī kɔɔ wa ma tōnē Yeremaya bo kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya ne tara, ame kiya te, "Lījē ogba gīrīsī silīṅbi 'butē mota ko gɔ ndögō ame bilaka mo ga Yisarele ni kɔɔ 'deni dɔ-mo 'dɔ kugō bo timo ne. ¹⁰ Kina lījē ki'di kugō nyaka 'ba bo la'ba ṅgī timo kɔɔ ame ṅgī Bɔko'ba ki'di kö'du mo zō ne."

Yēsu Ɔɔ Kɔɔ Pilato
(MK 15:2-5; LK 23:3-5; YN 18:33-38)

¹¹ Tine Yēsu ɔɔ 'deni kɔɔ Pilato turu bo dɔlīṅ yayi. Kina bo kēnyī kititi Yēsu, iya te, "Nī na rɔ ṅere bo dɔlīṅ 'ba Yudayi?"

Yēsu iya te, "Nī na kiya ē'bī tara."

¹² Kina ɔɔ löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni kebe pele tususu bo tine bo ileki dɔmo dē. ¹³ Kina Pilato kiya te, "Uwō lende naga nime kēdī kususu yi timo ne dē?"

¹⁴ Tine Yēsu ileki dɔ lende nima dē kɔɔ te. Gɔ kö'du mo na lende mo kigayi Pilato ṅgī.

¹⁵ Römōyī mī kada 'ba karama 'ba Pasaka pili turu bo dɔlīṅ nima ö'bō nduwē tope bilaka kɔɔ yaga di mī maboso rɔ bo ame bilaka kiteri 'dɔ koja ne. ¹⁶ Tine mī kada nima yayi bo maboso ma dɔ kīlēbī mɔɔ kīdēkī mōyī mo rɔ Yēsu Baraba ēdī mī maboso yayi. ¹⁷ Kina ɔɔ tīndī kɔɔ rōnī 'deni yayi Pilato ititi lījē, iya te, "Bo ma yala na ko'dɔkɔke 'dɔ moja ziye? Yēsu Baraba, ala Yēsu ame kīdēkī rɔ Kurīsītō ne?" ¹⁸ Römōyī bo ikali rɔ ma laka löbu 'ba Yudayi ni ombi mīnnī rɔ Yēsu na ma lījē ki'di kōzīmo zi bo ne.

¹⁹ Kina kota Pilato kēdī gba dɔ kīti 'ba burē yayi tine na 'ja abo koja laja ṅgī zi bo, iya te, "Kinza ko'dɔ a ma kɔɔ mɔɔ te dē zi bo kinza kirasi ɔɔ nima, römōyī ti kɔ-rɔndɔ ene nyī ṅbenṅbe ma sowa gɔ kö'du abo."

²⁰ Tine löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni ɔɔ ṅgī zi tīndī naga nima 'dɔ kititi Baraba na 'dɔ kope, tine 'dɔ kupō Yēsu yaga. ²¹ Pilato ēnyī kititi tīndī naga nima 'böwu gbī, iya te, "Di mī löṅgō ya riyō naga nime, bo ma yala na ko'dɔkɔke 'dɔ mope ziye?"

Lījē iya te, "Baraba."

²² Pilato iya te, "Ne 'dɔ mo'dɔ wa'di zi Yēsu ame kīdēkī rɔ Kurīsītō ne ya?"

Lījē pili iya te, "Utötī bo."

²³ Tine Pilato ileki kititi, iya te, "Ne lende kēnyē wa'di na bo kirasi ya?"

Tine lījē ulōrī ṅgī rɔ ma kembe, iya te, "Utötī bo."

²⁴ Kina ɔɔ Pilato koṅgɔ lende nima 'deni ṅgī dɔmo kinza tara tine, za 'dɔ ko'de ayayi, kina bo kogba mini

ṅgī kurögō kōzī bo timo di kɔɔ tīndī naga nima. Bo iya te, "Közō rɔ ma kɔɔ di mī roma bo nime. Omake e'be rɔye timo."

²⁵ Tīndī naga nima pili ileki dɔmo, iya te, "Roma bo kɔɔ ka ṅgī dɔze gbī dɔ kole ze ga."

²⁶ Kina Pilato kope Baraba ṅgī zīnnī. Tine bo i'di kom-ba Yēsu ṅgī ti nyɔ'kɔ, bo ki'di zi bo kanya 'dɔ kari kutötī.

Tögō Yēsu
(MK 15:16-20; YN 19:2-3)

²⁷ Kina bo kanya naga nima koto Yēsu ṅgī kari mī līṅ 'ba turu bo dɔlīṅ nima. Kina dɔtumu 'ba bo kanya kɔɔ rōnnī ṅgī pili kuru dɔ bo yayi. ²⁸ Kina lījē kolɔ boṅkɔ 'ba rɔ bo ṅgī yaga lījē kolɔ boṅkɔ kasi 'ba ṅere rɔ bo. ²⁹ Kina lījē ko'dɔ kono ṅgī kɔɔ a 'ba dɔ ṅere tara kutu'bō dɔ bo. Kina lījē ki'di kulōru kōzī bo ma dōrī. Kina lījē kolɔdɔ bērī kɔɔ bo tögō bo rɔ laṅa, kiya te, "Mötō ziyī, bo dɔlīṅ 'ba Yudayi."

³⁰ Lījē oto'bi woro rɔ bo lījē kogba kulōru nima kom-ba dɔ bo timo. ³¹ Kina ɔɔ lījē kote tögō bo 'deni rɔ laṅa tine, lījē olɔ boṅkɔ tōnē ṅgī yaga di rɔ bo na lījē kileki kolɔ boṅkɔ ma mɔlo 'ba bo tōnē ṅgī rɔ bo. Kina lījē kari ṅgī ti bo tutötī bo.

Tutötī Yēsu
(MK 15:21-32; LK 23:26-43; YN 19:17-27)

³² Di gɔ kɔri na dōnnī kondɔɔ ṅgī ti bo mɔɔ di Kurēnē mōyī mo rɔ Simona. Kina bo kanya naga nima kutōrī bo ṅgī tombi ṅgērī 'ba tari tutötī Yēsu dɔmo nima. ³³ Kina lījē kōmō ṅgī gɔ bi mɔɔ ame kīdēkī rɔ Gɔkɔgɔta, 'jɔ 'ba lende mo tēgē, "Kulōṅbō dɔ." ³⁴ Kina lījē ki'di layi mɔɔ kudölō yīmo ti wɔɔ 'ba rɔ kīdīkī ṅgī kpa Yēsu. Tine ɔɔ bo kinene 'deni tara bo uwē dē kpe. ³⁵ Kina lījē kutötī bo ṅgī, lījē koza boṅkɔ abo ga rɔ gɔ rōnnī ti tu'du mo ti bödō. ³⁶ Kina lījē koloma ṅgī yayi toda bo.

³⁷ Lījē i'di akugu ame rɔ susu 'ba rɔ bo ne bi dɔ bo dɔ ṅgērī kɔɔ yayi, ame kugu 'deni, kiya te, "Yēsu ṅere Bɔ Dɔlīṅ 'Ba Yudayi." ³⁸ Ya mɔɔ ga riyō rɔ bo akolɔ utötī gbī ṅgila bo yayi. Mɔɔ dɔ dōrī bo kina mɔɔ dɔ gali bo.

³⁹ Bilaka ame ga pili kēdī kudō kebe gɔ kɔri nima ne ombamba dōnnī zi bo kiti'ja bo, ⁴⁰ iya te, "Nī bo kiteri titikɔ rō löbu 'ba Bɔko'ba 'dɔ kubō kileki teyi mī tō'dō dɔ mota nime, ɔɔ kēddī ṅgī rɔ kole 'ba Bɔko'ba olɔ rōyī kēkī bērī di dɔ ṅgērī nima."

⁴¹ Kina löbu 'ba bo akumu ni ti bo kɔɔ kiyandi ni ti löbu 'ba bilaka ni koloma gbī tögō bo rɔ laṅa tara.

⁴² Lījē iya te, "Bo mɔɔ ya ma laki tine bo ikali dē mɔɔ gbagba bo. Bo na dē rɔ bo dɔlīṅ 'ba Yisarele mo tōnē? Ɔɔ bo kēkī 'deni bērī di dɔ ṅgērī nima ti di'di dɔze ṅgī pili gɔ lende abo. ⁴³ Bo i'di dɔ bo 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'ba, bo kiya rɔ bo tēgē bo kole 'ba Bɔko'ba na. Ne ti donṅkɔke tɔne ɔɔ Bɔko'ba ti kɔɔ bo ya."

⁴⁴ Kina gbī tara bo akolɔ ame pele kutötī ṅgila bo yayi ne ēnyī gbī kiti'ja bo kɔɔ a nima tara.

Tölë 'Ba Yësu

(MK 15:33-41; LK 23:44-49; YN 19:28-30)

⁴⁵ Mi zana kada kodɔɔ 'deni tine na mandölu kutu 'bö doliŋɔ ngi kömô ñbö ndi kada mota. ⁴⁶ Kina ɔɔ ndi kada kömô 'deni mota ɔ mi dɔkɔpiyari tine, na Yësu kapi ngi ɔ ma kembe, tégë, "Eli, eli, lama sabakatani." Ame 'ja 'ba lende mo tégë, "Bɔko'ba ma, Bɔko'ba ma, ola ma 'deni gɔ wa'di ga?"

⁴⁷ Ya mɔtɔ ga ame kedi kɔɔ yayi ne uwô kö'du ko'do nima, na lijë kiya te, "Bo edi kidëki Eliya."

⁴⁸ Kina bɔ mɔtɔ kiriŋa ngi kogba lipɔ kusu mi layi ma ko'ba'ba, kogba kiraki dɔ kolɔkɔ ki'di kpa bo tégë 'dɔ bo kunzulu. ⁴⁹ Tine ya mɔtɔ ga iya te, "ɔɔ te. Ti donɔɔke ɔɔ Eliya ti kako kɔmɔ bo ya."

⁵⁰ Kina Yësu kapi ngi gbɔ ɔ ma kembe kina bo kulöku ngi. ⁵¹ Kina bɔɔɔ ma koke mi rö löbu 'ba Bɔko'ba timo tönë kotopa ngi di ɔɔ ñbö kömô bëri. Dɔyayi iyaya rönë kina doku ma konzi kitikɔ ngi. ⁵² Dögô ni unyë rönë ngi ɔ gbôñô kina töku bilaka ma konzi ame ga ɔ bɔ ki'di dönë gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne kënyi kɔɔ ngi kididi yaga. ⁵³ Lijë ɔɔ yaga di mi dögô 'bënni ga. Kina ɔɔ Yësu kɔɔ 'deni di mi tölë tine na lijë kari ngi mi Yerosalema gawo kɔɔ laka tönë, ame bilaka ma konzi ko'ja lijë 'deni di yayi.

⁵⁴ Tine ɔɔ bɔ ɔ bɔ kanya naga nima ti bɔ kanya abo ga ame kedi koda Yësu yayi ne ko'ja kizikizi nima 'deni tara ti wa ame ga pili ko'do rönë ne tine, lende mo o'de tikere ngi zinnë. Lijë iya te, "ɔɔ ma laka bɔ nime ngi ɔ kole 'ba Bɔko'ba."

⁵⁵ 'Ja ma konzi mɔtɔ ga edi gbɔ yayi tɔɔgɔ Yësu di bi kɔɔ. Lijë nima na ɔ ame ga kösô gɔ bo di Galilaya koloma toja laja zi bo ne. ⁵⁶ 'Ja mɔtɔ mo ga na ɔ Mariya Magadala ti Mariya ma 'ba Yakoba ni ti Yesepa gbɔ ti 'ja mɔtɔ ame ɔ ma 'ba kole 'ba Zebedayo ga ne.

Tusu Yësu

(MK 15:42-47; LK 23:50-56; YN 19:38-42)

⁵⁷ Mi dɔkɔpiyari 'deni na bɔ mɔri mɔtɔ di Arimataya kömô ngi. Bɔ nima möyi bo ɔ Yesepa, bo gbɔ ɔ bɔ kösô gɔ Yësu. ⁵⁸ Kina bo kari ngi zi Pilato tititi töku Yësu. Kina Pilato ki'di kö'du mo ngi 'dɔ ki'di töku nima zi Yesepa kombi. ⁵⁹ Kina bo kogba ngi kolo mi bɔɔɔ kapi ame ɔ ma la'ja ne. ⁶⁰ Kina bo koto ngi kari kusu mi ti'börô 'ba tusu töku abo ame bo koga 'deni ɔ ma la'ja ɔki doku ne. Kina bo kululu doku ma löbu ngi kɔmô na bo kari abo ngi.

⁶¹ Mariya Magadala ni ti Mariya mɔtɔ mo tönë edi ga koloma ɔ ma koriya ti kpa ti'börô nima yayi.

⁶² Kina ɔɔ kömô 'deni mi bi këzë mɔtɔ ame ɔ kada 'ba ɔ kindawo ne tine löbu 'ba bɔ akumu ni ti Parosi ni otɔɔ rönë ngi zi Pilato. ⁶³ Lijë iya te, "Ñere, domeri tönë bine bɔ bëti nima kedi gba ti kɔmɔ bo, bo iya te, 'Mi tö'dô dɔ mota ti mënyi mɔdɔ 'böwu di mi tölë.' ⁶⁴ Kina me ma laka mo ziya 'dɔ ki'di kö'du mo gɔ koda bi laka di ɔ dögô nima ñbö kömô di pötö tö'dô dɔ mota, römöyi kinza bɔ kösô gɔ bo ga kari ku'bögô töku bo ra

yaga lijë kebe tiya mo zi bilaka tégë, 'Bo ɔɔ 'deni di mi tölë.' Kina ɔɔ ko'do rönë ngi tara bëti ma di yi'böwu nime edi kënyë ngi kebe ma dɔgba tönë."

⁶⁵ Pilato iya te, "Ogbake bɔ kanya kari ki'dike koda bi laka di ɔ dögô nima kɔɔ ame kikalike tara."

⁶⁶ Kina lijë kari ngi toda dögô nima laka gbɔ ti tora gɔ doku 'ba kɔmô teyi. Kina lijë ki'di bɔ kanya ngi gbɔ yayi toda bi.

Tɔɔ 'Ba Yësu Di Mi Tölë

(MK 16:1-10; LK 24:1-12; YN 20:1-10)

28 Kina mɔlo mi kano bi 'ba tö'dô ma dɔndende 'ba di pötö kada 'ba ɔ kindawo nima na Mariya Magadala ni ti Mariya mɔtɔ mo nima kari ga ngi tɔɔgɔ kpa ti'börô tönë. ² Kina tégë me tondo te ɔ na kizikizi ma kinza kiya ki'di dönë ngi. Malayika 'ba Bɔko'ba ako bëri di mitɔɔ, kina kululu doku tönë kpa ti'börô nima ne ngi yaga bo koloma dɔmô. ³ Kinë bo ngi ɔ ma köbô kɔɔ tɔɔ kunyi tara, kina bɔɔɔ 'ba ɔ bo aŋmi ngi kɔɔ paro. ⁴ Tikere abo i'di bɔ kanya bɔ kedi koda bi naga nima ngi ɔmô ga kilë'di kila'ba bëri kɔɔ töku.

⁵ Tine malayika nima ilende zi 'ja naga nima, iya te, "Kinza kereke dë römöyi mikali ëddike ɔ toma Yësu tönë kutötï ne. ⁶ Bo inza kpe bine, bo ënyi 'deni kɔɔ yaga di mi tölë ko kɔɔ ma tönë bo kiya 'deni mɔlo ne tara. Ako kɔɔgɔ gɔ bi ame ko'ba töku bo pa teyi ne. ⁷ Kina arike welo kiyake zi bɔ kösô gɔ bo ga, iyake te, bo ënyi 'deni kɔɔ yaga di mi tölë. Kina me bo kedi kari 'deni tötï dɔgba kömônë mi Galilaya, ti lijë kari ko'ja bo 'jaa yayi. Ame na ɔ wa ma 'dɔ miya ziye."

⁸ Kina lijë kënyi ngi di kpa ti'börô yayi ɔ rikamba gbɔ ti tikere. Tine lijë ɔ ti bɔ na lijë kiriŋa ngi tiya mo zi bɔ kösô gɔ bo ga. ⁹ Kina tégë me tondo te ɔ na Yësu kondɔɔ ngi tinnë di gɔ kɔri yayi. Bo iya te, "Mötö ziye."

¹⁰ Kina lijë kako kinda'ba ndi bo na lijë kilëlu bo ngi. Tine bo iya te, "Kinza kereke dë. Ari kiyake zi löndô ma ga 'dɔ lijë kari Galilaya, kina lijë ti ko'ja ma ngi di yayi."

Tugô Kɔmɔ Bɔ Kanya

¹¹ Kina ɔɔ 'ja naga nima kari è'bënni 'deni tine na bɔ kanya ma tönë ga kedi koda bi yayi ne mɔtɔ ga kënyi ngi kari mi gawo kiyëtï gɔ wa naga nima pili ko'do rönë ne zi löbu 'ba bɔ akumu ni. ¹² Kina löbu 'ba bɔ akumu ni kotɔɔ rönë ngi ti löbu 'ba bilaka ni tususu kpënni. Lijë odɔ girisi ngi ɔ mbëmbë zi bɔ kanya naga nima ¹³ kina lijë kusus kpa bɔ kanya naga nima, iya te, "Arike, ɔɔ bɔ kititi ye iyake te, bɔ kösô gɔ bo ga na kako ku'bögô töku bo ɔ mi kɔɔndɔ ko'ja tö'dô kinda'ba ye 'deni. ¹⁴ Kina ɔɔ kiya te lebï mo kömô kɔɔ a nime te mbili Pilato, ti diyëyi kpa lende nima ngi ko'do ɔɔ dë kpe ziye."

¹⁵ Kina bɔ kanya naga nima kogba girisi tönë ngi lijë kari ko'do kɔɔ ame kiya 'deni zinnë ne tara. Gɔ kö'du mo na lende nime kedi gba nduwë kilëbi mi löngô Yudayi ko'ja kabate ne.

Yësu Ileme Rɔ Bo Zi Bɔ Kösö Gɔ Bo Ga

(MK 16:14-18; LK 24:36-49; YN 20:19-23; NDB 1:6-8)

¹⁶ Kina bɔ kösö gɔ Yësu ma 'butë dɔɔɔɔ naga nima kënyī ngī kari dɔ dōku tönë mī Galilaya gɔ bi ma Yësu kiya zīnnī tari teyi. ¹⁷ Kina ɔɔɔ lījē ko'ja bo 'deni tine, lījē ilēlu bo ngī. Tine pele lende nima gba rɔ ma kilikō dɔ ya mɔɔ ga. ¹⁸ Kina Yësu kese ngɔsi kiya te, "Bɔko'ba i'di

kōzī kakpa pili 'ba mītɔɔ ti 'ba dɔyayi 'deni zō. ¹⁹ Kina arike ti ki'dike dɔ kupō bilaka 'ba dɔlɔɔ nime pili kēdī rɔ bɔ kösö gɔma. O'dɔke bapatisi dōnnī mī möyī 'bu ma Bɔko'ba gbī ti kole ti Nyī Kɔɔ Laka. ²⁰ Iyandike lījē tuwō dɔ wa ame ga pili mose gɔmo 'deni ziye ne. Kina ti mō'bō ngī tiye ngbō mī kada ma ngburunburu 'ba dɔlɔɔ."

Marako

Yowani Bɔ Bapatisi

(MT 3:1-12; LK 3:1-18; YN 1:19-28)

1 Ame na ɔ tisaki 'ba laja laka 'ba Yēsu Kurisitō kole 'ba Bɔko'ba. ² Kina kisaki kɔzɔ ma tōnē Yesaya bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kugu ne tara. Ame tōnē Bɔko'ba kiya te, “Oŋgɔ, ti moja bɔ laja ma kari dɔgba kōmōyi tilenjo gɔ kɔri ziyi. ³ Bo na kēdī kuwōwō dɔ bo di yi mōkō kiya te, ‘Ilenjoke kɔri zi nɛre. Odɔrɔke gɔ kɔri zi bo.”

⁴ Kina Yowani kɔdɔ ŋgī yi mōkō tobapatisi bilaka, gbī tuwōwō mo zīnnī gɔ lijē kɔtɔ dōnnī di mī lende kēnyē 'bēnnī ga kobapatisi lijē gɔ Bɔko'ba kola lijē gɔmo. ⁵ Kina bilaka kɔlɔ ŋgī di Yudayi, pili di mī Yerosalema kari zi bo. Lijē ari kɔdɔ kpēnnī ŋgī pili gɔ lende kēnyē 'bēnnī ga na bo kobapatisi lijē ŋgī mī yōpō Yaradene.

⁶ Yowani, bɔŋgɔ 'ba ɔ bo u'jō di mī sunē gamele, ti gasi 'bana bo koga 'bōmbō bo. Akonyo abo ga ɔ mōmī ni ti tagi 'ba mī 'kɔkɔ. ⁷ Kina bo kiya zi bilaka naga nima te, “Bɔ kɔtɔ ēdī kɔzi kako di gɔma. Bo na mbiri lōbu di dɔma. Pele ɔ kabi 'ba wari ndī bo ma mɔ'bo dē tēdē bēri tope kpamo. ⁸ Mo'dɔ ma 'bama bapatisi 'deni dɔye ti mini. Tine ma 'ba bo, bo ti kobapatisi ye ti Nyī Kɔtɔ Laka.”

Bapatisi 'Ba Yēsu

(MT 3:13-4:11; LK 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Mī kada nima na Yēsu kako ŋgī di Nazareta di mī Galilaya zi Yowani, kina kobapatisi bo ŋgī mī yōpō Yaradene. ¹⁰ Tine dɔdɔ Yēsu kēdī kɔdɔ 'deni yaga di mī mini bo oja mīɔrɔ konye rōnī 'deni yaga ɔ gbōrjō, Nyī Kɔtɔ Laka kēdī kɔkɔ ŋgī kako dɔ bo kɔzɔ matukpuru tara. ¹¹ Kina birɔ kudu ŋgī kako di mīɔrɔ kiya te, “Nī na ɔ kole ma. Mɔ'kɔ yi 'deni kulōwō. Ma ti mī kēyi ɔ mbēm-bē gɔ lende 'bī.”

¹² Kina Nyī Kɔtɔ Laka koto Yēsu ŋgī kari yi mōkō, ¹³ bo kɔ'dɔ tō'dō dɔ 'butē sowɔ yi mōkō yayi. Kina Satani koloma ŋgī ɔ tiyɔzɔ bo. Bo oloma ŋgī mī lōŋgō wa 'ba yi mōkō. Tine malayika na koloma ɔ toja laja zi bo tokɔnyi bo.

Tisaki Ndɔbɔ 'Ba Yēsu

(MT 4:12-22; LK 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Kina di pōtō mo ko'ja ki'di Yowani 'deni mī maboso na Yēsu kako ŋgī mī Galilaya tuwōwō laja laka 'ba Bɔko'ba, ¹⁵ kiya te, “Kada mo ōmō 'deni. Kina nɛre lōbu 'ba Bɔko'ba ēdī 'deni ŋklī. Otɔke dɔye di mī lende kēnyē 'be ga ki'dike dɔye gɔ laja laka 'ba Bɔko'ba.”

¹⁶ Mī tudō abo kebe kpa pōpō 'ba Galilaya na bo kari ko'ja Simona ni ŋgī yayi ti bɔ lōndō bo Andareya kēdī ga ɔ tu'du duru mī pōpō, rōmōyi lijē atoyi na. ¹⁷ Kina bo kilende zīnnī, iya te, “Ōsōke gɔma, ti mi'di ye ɔ atoyi 'ba to'de bilaka kako zi Bɔko'ba.” ¹⁸ Kina lijē kola duru 'bēnnī ga ŋgī yayi lijē kōsō gɔ bo.

¹⁹ Mī tari abo mbowa dɔgba di bina na bo kari ko'ja kole 'ba Zebedayo ga ŋgī, Yakoba ni ti bɔ lōndō bo Yowani. Lijē oloma 'deni mī sorope kēdī ga ɔ tilenjo duru 'bēnnī. ²⁰ Bo idēki lijē, na lijē kēnyē kola 'bu nni Zebedayo ŋgī mī sorope yayi ti bɔ ndɔbɔ, lijē kōsō ŋgī gɔ bo.

Yēsu Ni Ti Bɔ Nōki Mɔtɔ

(LK 4:31-37)

²¹ Yēsu ni ari Kaparanoma. Mī kada 'ba ɔ kindawo na bo kari ŋgī kɔdɔ mī rō 'ba mōtu bo ki'di tiyandi kɔmɔ bilaka. ²² Tine lijē otɔ ŋgī ɔ gōnnī. Rōmōyi akiyandi abo ŋgī kɔzɔ 'ba bɔ kōzi kakpa, inza kɔzɔ ma 'ba bɔ kɔmɔ kiyandi ni tara.

²³ Bɔ mɔtɔ ɔ bɔ nōki ēdī mī rō 'ba mōtu yayi. Kina bo kēnyē kulōrī ŋgī ɔ ma kembe kiya te, ²⁴ “Wa'di 'bī tize, nī Yēsu 'ba Nazareta nime? Ako 'deni tote dɔze nati? Mikali yi 'deni. Nī na ɔ bɔ laja ma kɔtɔ laka 'ba Bɔko'ba.”

²⁵ Yēsu amo dɔ nōki nima, iya te, “Udumō yaga. Kina ita'ba yaga di dɔ bɔ nima.” ²⁶ Kina nōki mo nima koŋma bɔ nima ŋgī kulōrī ɔ ma kembe, kina kɔdɔ ŋgī yaga di dɔmo. ²⁷ Kina lende mo kigayi lijē ŋgī pili ki'di lijē ŋgī kebe tititi rōnnī ɔ gɔ rōnnī, kiya te, “Wa'di ga na te? Akiyandi la'ja nati? Bɔ nime ŋgī ti kōzi kakpa bo kamo dɔ nōki te yɔ kuwō dɔ bo ŋgī.”

²⁸ Tine na lēbī 'ba lende 'ba Yēsu kita'ba ŋgī welo kote mī dɔyayi 'ba Galilaya yayi.

Yēsu Ilenjo Bɔ Rɔkɔ'kɔ Ma Konzi

(MT 8:14-17; LK 4:38-41)

²⁹ Yēsu ni dɔdɔ di mī rō 'ba mōtu yayi ti Yakoba ni ti Yowani kari linɔ 'ba Simona ni ti Andareya. ³⁰ Tine lijē ōmō yayi ko'ja mese 'ba Simona kēdī ti zēyi kō'dō 'deni bēri dɔ sora. Iya lende mo zi Yēsu, ³¹ kina bo kari ŋgī kinda'ba kōzimo kombi dɔmo kɔrɔ. Kina zēyi nima kita'ba ŋgī yaga di rōnī lɔko kēnyē toja laja zīnnī.

³² Mī dɔkɔpiyari mo nima ko'ja kada kōsō 'deni na ko'de bɔ kɔkɔ ŋgī pili kako zi bo kpaki ti bɔ nōki ni. ³³ Bilaka pili 'ba mī tiri otɔzɔ rōnnī ŋgī linɔ 'ba Simona yayi. ³⁴ Kina Yēsu kilenjo bilaka ame ga pili ti dɔkomali rɔkɔ'kɔ ma gege ne ŋgī, bo ki'di nōki kita'ba ŋgī yaga di

dɔ ma konzi ame ga ɔ bo nɔkɪ ne. Tine bo ota gɔ lende di zi nɔkɪ ni rɔmɔyɪ lijɛ ikali bo.

Yɛsu Ilingere Kote Mɪ Galilaya
(LK 4:42-44)

35 Mɪ bi kɛzɛ ma di gɔmo mɔlo mɪ kano bi na bo kɛnyɪ ngɪ kari abo yɪ mɔkɔ ɔ dɔ kutu bo tumɔtu. 36 Kina Simona ni ti ya mɔɔ mo naga nima koloma ngɪ ɔ toma bo. 37 Lijɛ ari ko'ja bo na lijɛ kiya zi bo te, "Bilaka pili ɛdɪ ɔ toma gɔyɪ." 38 Tine bo ileki dɔmo kiya zɪnnɪ te, "Darike mɪ liɲ ma dɔgba naga 'dɔ mari muwɔwɔ laja nime gbɪ yayi, rɔmɔyɪ kina ɔ ndɔɔ ma mako dɔmɔyɪ mo."

39 Kina bo kilingere ngɪ kote mɪ dɔyayi 'ba Galilaya nima toko ti tuwɔwɔ lende 'ba Bɔko'ba mɪ rɔ 'ba mɔtu 'bɛnnɪ ga pili, bo ki'di nɔkɪ kita'ba ngɪ yaga di dɔ bo nɔkɪ ma konzi.

Yɛsu Ilenɔ Bɔ Mɔnyu
(MT 8:1-4; LK 5:12-16)

40 Kina bo mɔnyu mɔɔ kako ngɪ zi Yɛsu kolɔdɔ bɛrɪ koma'jo rɔnɪ zi bo, iya te, "Dɔ ko'dɔɔ ngɪ ti kilenɔ ma ngɪ yaga ɔ ma kɔkɔ."

41 Yɛsu onɔ lisa 'ba ɔ bo nima, na bo koja kɔzɪ bo ngɪ kosa ɔmo, kiya te, "Mo'dɔɔ 'deni ngɪ, ilenɔ yi 'deni."

42 Kina mɔnyu kilayi ngɪ di ɔ bo nima ɔmo kɔkɔ ngɪ yaga. 43 Tine Yɛsu ose gɔmo kitigɔ zi bo nima koja kari, kiya te, 44 "Kinza kari kiya lende nime dɛ zi dɔɔ, ari kileme rɔyɪ zi bo akumu 'ba Bɔko'ba ni. Kina 'dɔ ki'di a 'ba akilenɔ mo tɔnɛ Musa ki'di kɔ'du mo ne, 'dɔ kileme ilenɔ yi 'deni kɔkɔ."

45 Tine pele bo nima ari ngɪ koloma ɔ tiyɛti mo, tiyɛlɛ lende 'ba Yɛsu. Kina ngɪ i'di bi 'ba dɔɔ mɪ gawo kari keke dɛ kpe zi Yɛsu. Kina bo koloma abo ngɪ kɔ'bɔ yaga mɔkɔ di mɪ gawo. Na bilaka koloma ngɪ ɔ tɔɔ kari zi bo di mɪ gɔ bi pili.

Yɛsu Ilenɔ Bɔ Keɲme Bɛrɪ Mɔɔ
(MT 9:1-8; LK 5:17-26)

2 Mɪ tɔ'dɔ dɔ ndɔ tara di pɔtɔ mo na bo kileki ngɪ kari Kaparanoma. Kina lɛbɪ mo kote gɔ bi nima ngɪ toko ma bo kɛdɪ 'deni liɲ mɔɔ yayi. 2 Kina bilaka kɔɔ ngɪ ɔ tɪndɪ kako zi bo koso lɔ mɪ rɔ nima bi gbɔnɔ ma titi te kari kinza kpe ɔ bo. Kina bo koloma ngɪ ɔ tuwɔwɔ lende 'ba Bɔko'ba zɪnnɪ. 3 Na ko'de bo mɔɔ ame keɲme 'deni mɔlo bɛrɪ ne ngɪ kako zi bo, bilaka sowɔ na kombi. 4 Tine bilaka oso 'deni ngɪ bi gbɔnɔ ma titi te inza kpe zɪnnɪ 'dɔ dɔ tɔmo toto bo nima kari ngɔsi zi Yɛsu. Kina lijɛ kɛkɪ ngɪ dɔ rɔ ɔ kɪteɲe gɔ bi koja bo nima keke teyi kpaki ti laɲba ma kɔ'dɔ dɔmo mo ko'ba bɛrɪ te kɔmɔ Yɛsu. 5 Kina dɔɔ Yɛsu kɔngɔ 'deni lijɛ ki'di dɔnnɪ gɔ lende abo tara tine, na bo kilende ngɪ zi bo keɲme bɛrɪ nima, kiya te, "Kole ma, ola yi 'deni gɔ lende kɛnyɛ 'bɪ ga."

6 Dɛmɔba tine bo kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di mɔɔ ga ɛdɪ yayi, na lijɛ keke ngɪ ɔ tomeri mo ti mɪnnɪ, kiya te, 7 "Bɔ nime ilaɲa ɔ bo kiya lende tara gɔ wa'di zi Bɔko'-

ba? O'ja dɔli na 'dɪ. Bɔko'ba na nɲe kɔɔ ɔ bo tola wa gɔ lende kɛnyɛ."

8 Yɛsu ikali meri 'bɛnnɪ nima ngɪ, na bo kiya zɪnnɪ te, "Kpe, ɛdɪ komerike lende nima tara miye gɔ wa'di? 9 Ma yala na kitɛwu 'dɔ tiya mo zi bo keɲme bɛrɪ nima? 'Ola yi 'deni gɔ lende kɛnyɛ 'bɪ,' ala 'dɔ kiya te, 'ɛnyɪ kombi laɲba 'bɪ kilingere.' 10 Ne ziye tikali mo ɔ ma la-ka kole 'ba bilaka lesi ɛdɪ ngɪ ti tigɔ dɔliɲ bine tola bilaka gɔ lende kɛnyɛ." Kina bo kiya ngɪ te zi bo keɲme bɛrɪ nima, 11 "Nɪ, milende zɪyɪ, ɛnyɪ kombi laɲba 'bɪ kari liɲ."

12 Kina bo nima kɛnyɪ ngɪ di kɔmɔnnɪ pili te kombi laɲba abo kari timo. Lende mo igayi lijɛ ngɪ pili na lijɛ keke ngɪ ɔ tɪlɛlu Bɔko'ba, kiya te, "Wa ma te do'ja dɛ gba mɔlo."

Bɔ Bɔko'ba Na Nɲe Ko'dɔɔ Wɔwɔ
(MT 9:9-13; LK 5:27-32)

13 Yɛsu ileki 'bɔwu kari kpa pɔpɔ 'ba Galilaya, na tɪndɪ kɔɔ rɔnnɪ ngɪ zi bo yayi. Na bo koloma ngɪ ɔ tiyandi lijɛ. 14 Kina dɔɔ bo kɛnyɪ 'deni tilingere keke yayi tine na bo kari ko'ja bo kireke awada mɔɔ kidɛkɪ ɔ Lɛwɛ kole 'ba Alapayo, koloma 'deni mɪ bi 'ba tireke awada. Bo iya te, "Oso gɔma." Kina Lɛwɛ kɛnyɪ ngɪ kɔsɔ gɔ bo.

15 Kina lijɛ kari ngɪ tonyo kpɛnnɪ liɲ 'ba Lɛwɛ. Bɔ kireke awada ma konzi ti bo lende kɛnyɛ mɔɔ ga ɛdɪ gbɪ yayi tonyo wa bi kɔɔ ti Yɛsu ni ti bo kɔsɔ gɔ bo ga. Rɔmɔyɪ ma konzi 'bɛnnɪ ɔsɔ 'deni gɔ bo. 16 Kina dɔɔ bo kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di mɔɔ ga ame lijɛ gbɪ ɔ Parosi ne ko'ja Yɛsu 'deni kɛdɪ ɔ tonyo wa bi kɔɔ ti bo lende kɛnyɛ ni ti bo kireke awada tara tine, lijɛ ɛnyɪ kititi bo kɔsɔ gɔ bo ga, kiya te, "Yɛsu ɛdɪ konyo wa bi kɔɔ ti bo lende kɛnyɛ ni ti bo kireke awada gɔ wa'di?"

17 Yɛsu uwɔ lende 'bɛnnɪ nima 'deni, na bo kileki zɪnnɪ, kiya te, "Bɔ Bɔko'ba na nɲe kari zi bo ki'di wɔwɔ. Ya ma kinza ti Bɔko'ba naga ari ɛ'bɛnnɪ dɛ. Kina me ma mako dɛ tidɛkɪ bo lende laka, mako gɔ bo lende kɛnyɛ."

Lende 'Ba Kpa Koro
(MT 9:14-17; LK 5:33-39)

18 Bɔ kɔsɔ gɔ Yowani bo bapatisi ga ti Parosi ni ɛdɪ koro kpɛnnɪ. Kina ya mɔɔ ga kako zi Yɛsu kititi bo, iya te, "Gɔ wa'di na bo kɔsɔ gɔ Yowani ga ti bo kɔsɔ gɔ Parosi ni kɛdɪ koro kpɛnnɪ, tine ma 'bɛyɪ ga koro kpɛnnɪ dɛ gɔmo?"

19 Yɛsu ileki dɔmo zɪnnɪ, iya te, "Ma komerike 'beye nɲa 'ba mɪ karama 'ba gbe ti koro kpɛnnɪ ko'ja mɛ'dɛ 'ba nyiti kɛdɪ mɪ lɔngɔ lijɛ? Inza tara. 20 Tine kada mo ti kɔmɔ 'deni ame gɔ kinda'ba mɛ'dɛ 'ba nyiti yaga di mɪ lɔngɔ lijɛ, kina ti lijɛ koro kpɛnnɪ 'jaa.

21 ɔ ma laka dɔɔ uru bɔnɔgɔ ma la'ja dɛ yɔki bɔnɔgɔ ma mɔlo. Dɔɔ ko'dɔ tara ma la'ja nima ti kosoɲi rɔnnɪ kirica ma mɔlo mo ngɪ yaga ko'dɔ bi gbɔnɔ ma lɔbu kulɔwɔ. 22 Kina dɔɔ mɔɔ odɔ layi ma la'ja dɛ gbɪ mɪ kilaka 'ba layi ame kɔndɛ 'deni ne. Dɔɔ ko'dɔ tara layi ti kotopa kilaka kɔndɛ nima ngɪ, kina layi ni kpaki ti kilaka mo nima ti kirasi rɔnnɪ ngɪ yaga. Tine ma laka mo toɔɔ layi ma la'ja gbɪ mɪ kilaka ma la'ja 'ba layi."

Lende 'Ba Kada 'Ba Rƙ Kindawo
(MT 12:1-8; LK 6:1-5)

23 Mĩ kada 'ba rƙ kindawo ma dƙ kƙƙt mƙtƙ, Yƙsu ni kƙdĩ kudƙ ti bƙ kƙsƙ gƙ bo ga kebe mĩ nyaka 'ba nyƙnyu, na bƙ kƙsƙ gƙ bo ga koloma ngĩ rƙ tomborozi dƙ nyƙnyu ma kana kebe tonyo mo. 24 Parosi ni ƙnyĩ kiya zi Yƙsu te, "Ongƙ te, gƙ wa'di na bƙ kƙsƙ gƙyĩ ga kƙdĩ ko'dƙ wa ame kari dƙ gƙ kƙ'du ki'di 'ba kada 'ba rƙ kindawo ne tara gƙmo?"

25 Yƙsu ƙnyĩ kileki dƙmo zĩnnĩ iya te, "Kpe, wa tƙnƙ 'bu ze lƙbu Dawidi ko'dƙ mĩ kada ma liƙƙ ti ya ma ti bo kƙdĩ rƙ 'bƙ ne, idƙƙike dƙ? 26 Ame tƙnƙ ko'dƙ rƙnĩ mĩ kada ma Abiyatara na kƙdĩ rƙ bƙ dƙ bƙ akumu ne. Maƙ-golb'ba koro mo tƙnƙ ki'di 'deni zi Bƙko'ba, mĩ kƙ'du ki'di mo 'dƙ bƙ akumu na nge konyo, bilaka ma sari konyo dƙ ne, Dawidi dƙ ngĩ mĩ rƙ 'ba Bƙko'ba konyo, kogba mƙtƙ ga ki'di gbĩ zi ya ma ti bo."

27 Kina Yƙsu kileki gƙmo gbĩ kiya zĩnnĩ te, "I'di kada 'ba rƙ kindawo rƙ a laka zi bilaka lesi. Tine i'di bilaka lesi dƙ gƙ kƙ'du 'ba kada 'ba rƙ kindawo. 28 Kina kole 'ba bilaka lesi na gbĩ rƙ nƙere 'ba dƙ kada 'ba rƙ kindawo."

Bƙ Kƙnyƙ Keƙme Rƙ Kilawo Mƙtƙ
(MT 12:9-14; LK 6:6-11)

3 Yƙsu ileki kari mĩ rƙ 'ba mƙtu. Tine bƙ mƙtƙ ƙdĩ yayi kƙzĩmo kƙlƙ 'deni rƙ kilawo. 2 Ya mƙtƙ ga ƙdĩ gbĩ yayi, liƙƙ oloma 'deni ngĩ rƙ tonƙƙ mo dƙ Yƙsu kileƙo bƙ nima mĩ kada 'ba rƙ kindawo nima gƙ liƙƙ kari kususu bo timo. 3 Yƙsu idƙƙi bƙ kƙzi kƙlƙ rƙ kilawo nima kiya teyi te, "Ako kƙƙ kƙƙƙze pili bine."

4 Kina bo kƙnyĩ kititi bilaka naga nima, bo iya te, "Ma yala na rƙ ma laka mĩ kƙ'du ki'di 'ba kada 'ba rƙ kindawo 'dƙ to'dƙ mo? To'dƙ lende laka ala to'dƙ a ma rƙ ma kƙnyƙ na teyi? Tƙƙ dƙdĩ, ala tupƙ mo yaga?" Tine liƙƙ udumƙ ngĩ pili liwo.

5 Kina bo kuyĩ kƙƙ bo kƙngƙ dƙnnĩ pili toko, dƙki'dĩ bo ga ata 'deni rƙnnĩ. Tine lende kinza kuwƙ 'bƙnnĩ nima i'di bo ngĩ kƙdĩ rƙ meri. Kina bo kilende ngĩ zi bƙ nima, iya te, "Oja gƙ kƙziyĩ." Bƙ nima oja yƙ na kileki ngĩ rƙ ma laka gƙ bi mo.

6 Kina Parosi ni kƙdƙ ngĩ di mĩ rƙ 'ba mƙtu yayi kari kotƙt ga kƙpennĩ ti bilaka 'ba Erode ga toma kƙri 'ba 'dƙ tupƙ Yƙsu timo.

Tĩndĩ Ako Zi Yƙsu

7 Yƙsu ƙnyĩ ngĩ ti bƙ kƙsƙ gƙ bo ga kari kpa pƙpƙ, na bilaka kƙb ngĩ rƙ tĩndĩ kari zĩnnĩ yayi. Liƙƙ ƙƙ kako di Galilaya yayi, di Yudayi, 8 di Yerosalema, di Edome, di gƙnyĩ yƙpƙ 'ba Yaradene, ya mƙtƙ ga ako di mĩ dƙlƙƙ 'ba Tura ni ti Sidona. Liƙƙ ƙƙ kako zi bo gƙ lƙbĩ 'ba wa ame liƙƙ kuwƙ bo kƙdĩ ko'dƙ ne.

9 Bilaka ngĩ rƙ tĩndĩ ma kinza kiya. Na Yƙsu kiya ngĩ zi bƙ kƙsƙ gƙ bo ga 'dƙ liƙƙ ko'dƙ sorope gƙ bo kƙki yĩmo kinza komoti bo ra. 10 Rƙmƙyĩ bo ileƙo bƙ kƙƙƙ ma konzi ngĩ, kina ma konzi mƙtƙ ga kƙdĩ gba nduwƙ ko-

moti rƙnnĩ tari tosa rƙ bo. 11 Kina dƙdƙ ya ma rƙ bƙ nƙkĩ ni ko'ja ma 'bƙnnĩ kĩnƙ bo te na kila'ba ngĩ bƙrĩ kƙƙƙ bo ti tulƙrĩ, kiya te, "Nĩ na rƙ kole 'ba Bƙko'ba." 12 Tine bo amo ngĩ dƙnnĩ kinza liƙƙ kuwƙwƙ gƙ bo dƙ yaga.

Bƙ Kƙsƙ Gƙ Yƙsu Ga
(MT 10:1-4; LK 6:12-16)

13 Yƙsu ƙnyĩ ngĩ kƙki kari dƙ kurunƙu tƙrƙ, na bo kĩdƙki bilaka ma bo ko'dƙƙ naga ngĩ kako zi bo. 14 Na bo koza ma 'butƙ dƙmoriyƙ ngĩ di yĩmo rƙ ame mo ga bo kĩdƙki rƙ bƙ laja abo ne. Kina bo kiya zi liƙƙ te, "Kpe nime, moza ye 'deni 'dƙ kƙdƙke tƙ, 'dƙ moja ye gbĩ tari tuwƙwƙ lende zi bilaka, 15 mĩ'di kƙzi kakpa ziye toga nƙkĩ timo yaga." 16 Liƙƙ ma 'butƙ dƙmoriyƙ ma bo koza mo ga na me, Simona ame Yƙsu ki'di mƙyĩ bo mƙtƙ gbĩ rƙ Pĩtƙrƙ ne, 17 ti Yakoba ni ti lƙndƙ bo Yowani kole 'ba Zebedayo ga. Yƙsu i'di mƙyĩ dƙnnĩ rƙ Bonerega, ame 'ja 'ba lende mo tƙgƙ, "Bƙ kƙƙ kapi." 18 Kina ti Andareya ni ti Pĩliƙpƙ ti Batolimayo ti Matayo ti Tƙma ti Yakoba kole 'ba Alapayo ti Tadayo ti Simona bƙ ko'dƙ ya gƙ dƙyayi 'bƙnnĩ. 19 Kina ti Yuda Isikarita ame kina kari kususu Yƙsu zi turu ne.

Yƙsu Ni Ti Belezebola
(MT 12:22-32; LK 11:14-23)

20 Yƙsu ileki kari liƙƙ, na tĩndĩ ma kinza kiya kotƙt rƙnnĩ ngĩ gbĩ kako zi bo kola bi 'ba tonyo akonyo pele kari kinza kpe zĩnnĩ ti bƙ kƙsƙ gƙ bo ga. 21 Kina dƙ lƙbĩ mo kari kƙmƙ 'deni kƙƙ a nime te zi e'be ma bo ga tine, na liƙƙ kƙnyĩ ngĩ kako gƙ bo. Rƙmƙyĩ bilaka ƙdĩ 'deni ngĩ rƙ tiya mo te, "Rumƙ na kila'ba 'deni dƙ bo."

22 Bƙ kƙƙ kiyandi 'ba kƙ'du ki'di mƙtƙ ga ame kako di Yerosalema ne oloma ngĩ rƙ tiya mo te, "Belezebola nƙere 'ba nƙkĩ na kila'ba 'deni dƙ bo. Nƙere 'ba nƙkĩ ni na ki'di kƙzi kakpa nima zi bo toga nƙkĩ ma laki timo yaga."

23 Kina Yƙsu kĩdƙki bilaka naga nima ngĩ kako zi bo, bo koloma rƙ tiya mo zĩnnĩ rƙ dƙngala. Bo iya te, "Ti Satani kebe koga Satani lƙpĩ bo mƙtƙ tondo ga? 24 Dƙ dƙlƙƙ kƙt kebe koza mĩnnĩ 'deni kebe to'dƙ ya rƙ gƙ rƙnnĩ dƙlƙƙ nima ƙdĩ kita'ba ngĩ. 25 Dƙ kpa gƙli kƙt koza mĩnnĩ kebe to'dƙ ya rƙ gƙ rƙnnĩ, kpa gƙli nima ƙdĩ kita'ba ngĩ. 26 Kina gbĩ tara dƙ Satani koza mĩnnĩ 'deni kebe to'dƙ ya rƙ gƙ rƙnnĩ, gƙmo inza kƙƙ kpe dƙlƙƙ 'bƙnnĩ nima ƙdĩ kita'ba gĩrĩ nime.

27 Bƙtƙ mƙtƙ ikali dƙ ma 'dƙ kari kƙdƙ mĩ rƙ 'ba bƙ tigg mƙtƙ kolb amo ga. Tine nge dƙ kudƙdu bƙ tigg nima 'deni titi gba bƙrĩ tine na 'jaa ti kolb amo ga.

28 Kpe omerike lende nime laka. Dƙkomali lende kƙnyƙ ma laki naga nima pili ti kola bilaka ngĩ gƙmo kpa ki ti kpa kƙnyƙ ma liƙƙ ko'dƙ. 29 Ne bƙtƙ ame kirasi lende kiya kƙpĩ rƙ ma kƙnyƙ gƙ Nyĩ Kƙtƙ Laka ne, inza kola ngĩ du lipo. Lende kƙnyƙ ma nƙburunƙuru na bo ko'dƙ 'deni."

30 Yƙsu iya lende nime te rƙmƙyĩ liƙƙ iya te nƙkĩ na kƙdĩ ko'dƙ bo.

Yë Na Rɔ Iya?

(MT 12:46-50; LK 8:19-21)

³¹ Kina ma 'ba Yësu ni ti löndö bo ga kömö ngi. Lijë ɔɔ yaga koja laja kari ɔ bo. ³² Tindi oloma 'deni kuru bo bëri na kari kiya zi bo te, "Möyi ni ti löndö yi ga ëdi yaga 'dë yayi, lijë o'dɔɔ yi 'dɔ kari zinni."

³³ Yësu ileki dɔmo zinni iya te, "Yë ga na rɔ iya ni ma ti löndö ma mo ga?"

³⁴ Bo uyɔ kɔmɔ bo kɔngɔ dɔ bilaka naga nima koloma yayi ne, na bo kileki kiya te, "Lijë nime na rɔ iya ni ma ti löndö ma ga. ³⁵ Bɔɔ ame ko'dɔ ako'dɔɔ 'ba Bɔko'ba ne na rɔ löndö ma ga, rɔ lëmi ma ga gbɛ rɔ iya ma."

Dɔngala 'Ba Bɔ Kulɛ Kupö

(MT 13:1-9; LK 8:4-8)

4 Yësu ako 'böwu gbɛ koloma rɔ tiyandi bilaka di kpa pöpö 'ba Galilaya. Bilaka ako ngi zi bo rɔ tindi ma kinza kiya, kina bo kari këki koloma ngi mi sorope mbowa mi zana mini. Tindi naga nima ɔɔ ngi yaga kpa götö yayi, ² kina bo koloma ngi rɔ tiyandi lijë ti dɔngala ma konzi.

Mi akiyandi abo, bo iya te, ³ "Uwöke, bɔ kulɛ kupö mɔɔ dɔ 'deni kari tulɛ kupö abo mi nyaka. ⁴ Di bi tulɛ mo mɔɔ ga ila'ba ngi dɔ kpa kɔri, kina yali kako ngi kogɔ yaga. ⁵ Kupö mɔɔ ga ila'ba ma 'bënni dɔ kirigɔɔ ame yayi mo kalo dë laka ne. Kina kötu ngi welo römöyɛ yayi mo alo dë. ⁶ Tine ɔɔ kada keze ɔ na kɔma ngi kututu yaga römöyɛ ngira'da mo alo dë. ⁷ Kupö mɔɔ ga ila'ba ma 'bënni ngi mi löngö kono. Tine ɔɔ kono kebe kiyöbu ɔ na kuböwu ngi yaga kö'bö rɔ azurupu. ⁸ Kina kupö mɔɔ ga kila'ba ma 'bënni ngi mi yayi ma laka. Na kötu ngi kiyöbu laka ngbö kana. Mɔɔ mo ga ana nge mbowa, mɔɔ ga ana laka tine mɔɔ ga ana ngi kulöwö."

⁹ Kina Yësu kileki kɔmo kiya zinni te, "Bɔ ame ti mbili ne i'dike bo kuwö lende nime."

'Jɔ 'Ba Dɔngala 'Ba Kupö

(MT 13:10-23; LK 8:9-15)

¹⁰ Di pötö mo ko'ja Yësu këdi 'deni kutu bo tine, na ya mɔɔ ga ame kuwö lende nima ne ti bɔ kösö ɔ bo ga kako ngi zi bo. Lijë ako kititi bo 'dɔ bo kiyëti mi 'jɔ 'ba dɔngala naga nima zinni. ¹¹ Yësu ileki dɔmo zinni iya te, "Kpe, akikali 'ba a ma rɔ ma kusu mi nere löbu 'ba Bɔko'ba nime i'di 'deni ziye. Tine ma 'bënni 'ba ya mɔɔ ga naga nima ti milende zinni nduwë rɔ dɔngala. ¹² Römöyɛ kɔɔ ma tönë kugu ne, 'Gɔ lijë kɔngɔ pele, tine lijë ko'ja dë. Lijë kuwö pele, tine lijë kikali dë. Römöyɛ kinza lijë kebe kots dänni ra lijë kileki kako zö ma nere Bɔko'ba, kinza mola lijë ra ɔ lende kënyë 'bënni ga."

¹³ Kina Yësu kititi lijë kiya te, "Kpe gbɛ ikalike mi 'jɔ 'ba dɔngala nime dë? Tine ɔ kikalike mi 'jɔ 'ba dɔngala mɔɔ mo ga 'jaa tondo mo ga? ¹⁴ Bɔ kulɛ kupö nima na rɔ bɔ kuwöwö lende 'ba Bɔko'ba. ¹⁵ Kupö ma kila'ba dɔ kpa kɔri na rɔ ya ame ga kuwö ngi tine, Satani ako ngi welo kogba yaga di mi dökɛ'di mo ne. ¹⁶ Kupö ma kila'

ba dɔ kirigɔɔ na rɔ ame ga kuwö ɔ kinda'ba ngi ti mi këyi ne. ¹⁷ Tine ngira'da mo na kalo dë mïnni kina ngi ɔmo igabi dë. Dɔɔ gomɔ ni ti közi kasi 'ba ɔmo kömö ɔ na lijë koga kpënni ngi ɔmo. ¹⁸ Kupö ma kila'ba mi löngö kono na rɔ ame ga kuwö ngi kinda'ba laka, ¹⁹ tine kɔmɔ kilë'di 'ba ɔ wa 'ba dɔlɔɔ, mɔri ni ti mi löbu ɔ ama konzi mɔɔ ga kuböwu ngi yaga kana ɔ dë. ²⁰ Tine kupö ma kila'ba mi yayi ma laka na rɔ ame ga kuwö kutɛ ngi kinda'ba laka ne. Kina lijë na ma kana ngi, mɔɔ ga mbowa, mɔɔ ga laka, tine mɔɔ mo ga kulöwö."

Lamba Bici Sora

(LK 8:16-18)

²¹ Kina Yësu koloma ngi nduwë rɔ tiya mo zinni te, "Me bɔɔ mɔɔ ebe kogba lamba ra kutu'bö dɔmo yaga teyi ti lö'di ala kusu bici sora? Rɔ ma laka lamba ëdi kutë dɔ a 'ba tidëyi mo. ²² Kina me 'deni ɔɔ ame yaga rɔ ma kusu ne ti koja ngi yaga bi kɔɔ. Dɔɔ ame kutu'bö dɔmo teyi ne ti kombi dɔmo 'deni ngi yaga. ²³ Kina ti, bɔ ame ti mbili ne, i'dike bo kuwö lende nime."

²⁴ Bo ileki gbɛ kiya zinni te, "Wa ame këdi kiya ziye ne ojeke mbili ye laka ɔmo tuwö mo. Wa ma këddi kiyarike timo na ti Bɔko'ba kiyari gbɛ timo ziye. Kina ti bo ki'di dɔmo 'deni ngi teyi ziye. ²⁵ Römöyɛ bɔ ame këdi timo ne ti ki'di gbɛ teyi. Kina bɔ ame kinza timo ne ma titi tɔ nima zi bo ne ti kopepe 'deni ngi yaga."

Dɔngala 'Ba Tiyöbu 'Ba Kupö

²⁶ Bo ileki gbɛ 'böwu kiya zinni te, "Nere löbu 'ba Bɔko'ba ëdi kɔɔ lende 'ba bɔ mɔɔ ame kulɛ kupö mi nyaka bo kari koloma abo ngi kö'dö nati ne. ²⁷ Tine kupö naga nima ötu ë'bënni ngi ɔ dänni kiyöbu kinza ma bo kikali ɔmo. ²⁸ Yayi na ngi koja ë'bëni. Dɔgba mo ötu rɔ dɔ biti kina kiyöbu ngi köyö kana dɔmo. ²⁹ Tine ɔɔ bo kɔngɔ kandi 'deni ɔ na bo ki'di kulu ngi mugu mo römöyɛ bo ikali kada 'ba tumu mo na 'deni."

Dɔngala 'Ba 'Jɔ Titiyi

(MT 13:31-32; LK 13:18-19)

³⁰ Kina bo kileki kiya gbɛ te, "Nere löbu 'ba Bɔko'ba nime ti kiyari ngi ti wa'di ga? Dɔngala ma tondo mo ga na ngi ɔ kiyari timo? ³¹ Ti këdi ngi kɔɔ 'jɔ 'ba a mɔɔ ame titiyi 'deki ne. Tine ɔɔ kogba kulɛ mi yayi, ³² na kebe kiyöbu ngi yaga rɔ ngëri ma löbu. Kina dɔngala mo ga konza ngi yali ni kako kubö rö 'bënni ga dɔ mbëli mo."

³³ Mi akiyandi 'ba Yësu ga pili bo ilende zinni ti dɔngala. Bo o'de dɔngala 'ba lende mo zinni ti wa ma lijë kikali laka. ³⁴ Zi ma laki naga nima bo iya wa pili zinni rɔ dɔngala. Tine ɔɔ lijë këdi 'deni rɔ dänni ti bɔ kösö ɔ bo ga tine na bo kebe 'jaa tiyëti mi 'jɔ 'ba lende mo ga pili zinni.

Yësu Oga Pîwu
(MT 8:23-27; LK 8:22-25)

³⁵ Mi ñi kɔkɔpiyari mo nima na Yësu kiya ngi te zi bo kɔsɔ go bo ga, “Ënyike, dumuke darike gönöyî pöpö ma 'dë.”
³⁶ Kina lijë kënyî ngi kola tîndî naga nima yayi lijë këki go bo mi sorope, tumu do mini nima kari gönöyî pöpö ma kapa maktɔ. Sorope maktɔ ga ari gbî tinni yayi. ³⁷ Kina lili ma kembe ro piwu ki'di ngi tome, na mini ki'di ngi ro tikagba 'do koso gönnî mi sorope. ³⁸ Yësu ëdi kebe kapa sorope ma yi'böwu yayi kô'dô 'deni kitaka do bo ti bɔngɔ. Kina bo kɔsɔ go bo ga kari kindiŋi bo ngi kiya zi bo te, “Bo kɔkɔ kiyandi, ma 'bëyi omeri lende ze de kpe do dedî pele dölöke nati?”
³⁹ Kina bo kindiŋi ngi yaga, bo kamo do lili nima, bo kilende zi mini kikagba nima kiya te, “Do yaga.” Kina lili ni ti mini kikagba nima koro ngi bi ko'do liwo. ⁴⁰ Bo ileki kiya zinni te, “Kpe, ëddî kereke go wa'di? Kpe gba i'dike doye de go lende ma?”
⁴¹ Kina lijë ngi ro ma kere bo. Lijë ebe tititi rönni kiya te, “Bo nime bo wa'di ga na? Lili ni ti mini ni ngi kpaki ro akuwö do bo?”

Nöki Ni Ti Ba'do
(MT 8:28-34; LK 8:26-39)

5 Lijë umu ngi kari kömö gönöyî pöpö mi doyayi 'ba Gerasa. ² Kina ko'ja Yësu këdi këki di mi sorope kako yaga go na do bo kondɔɔ ngi ti bo nöki maktɔ këdi ro tako di mi löngö dögö yayi. ³ Bo nima nöki ila'ba 'deni ngi mako dɔmo ki'di këdi koloma 'deni ngi nburu kö'bö mi löngö dögö. Bɔkɔ maktɔ inza kpe ame 'do ko'ba togbo bo bëri. Pele ro tudödu bo ti zingiri onya do 'deni. ⁴ Römoyi pa oloma ro tudödu közi bo ga komba zingiri ndi bo. Tine bo ö'bö ngi tiyëyi wa naga nima di ro bo, bo kodowe zingiri ni yaga di ndi bo. Kina ngi bɔkɔ maktɔ inza kpe ame 'do ko'ba togbo bo bëri. ⁵ Kote kada löbu nime kpaki ti korɔɔdo mo ga bo ö'bö ngi mi löngö dögö do döku tulöri, bo kore ro bo ga ti döku.
⁶ Tine do bo ko'ja Yësu ngi nbö di bi kɔwo go na bo kiriŋa ngi kurë dɔmo bo kari kolɔdo bëri kɔmɔ Yësu.
⁷ Kina bo kulöri ngi ro ma kembe kiya te, “Wa'di 'bi na tö, ni Yësu kole 'ba Boko'ba tigo do kiteli? Moma'jo ro ma ziyi ti möyi Boko'ba, kinza kodɔ gomɔ de dɔma.”
⁸ Bo iya tara römoyi Yësu ilende zi nöki nima iya te, “Ni nöki nime do yaga di mi bo nime.”
⁹ Yësu ititi bo iya te, “Ni, möyi yi ro ye?” Bo iya te, “Möyi ma ro Tindi. Ze ro ma konzi.” ¹⁰ Kina nöki naga nima kebe ngi toma'jo rönni zi Yësu kinza bo koga lijë de yaga di mi dliŋɔ nima.
¹¹ Tine tindi 'ba ba'do 'ba liŋɔ ëdi ro tonyo kpenni ndi döku yayi. ¹² Kina nöki naga nima koma'jo rönni ngi zi Yësu, iya te, “Oja ze dari dila'ba do ba'do naga nime 'dë.”
¹³ Yësu uti dɔmo zinni, iya te, “Doke karike.” Kina nöki naga nima kɔdo ngi lijë kari kila'ba do ba'do tönë ga. Tumu 'ba ba'do nima titëtë mo ëdi pili kɔɔ kuluku 'butë sowɔ tara (2000). Kina kënyî kiriŋa ngi di do

kulöngö ko'do nima kari kila'ba mi pöpö kote dönni ngi pili yaga.
¹⁴ Kina bo koda ba'do mo naga nima kiriŋa ngi kari kiya lende mo mi gawo pili zi ya ma kebe go nyaka naga. Kina bilaka kɔkɔ ngi kako tongo wa ma ko'do rönni nima. ¹⁵ Lijë ako ngi ko'ja Yësu ni ti bo tönë pa ti tindi 'ba nöki dɔmo ne koloma 'deni yayi ti bɔngɔ rönni dɔmo kele 'deni. Kina lende mo ko'de tikere ngi za zinni.
¹⁶ Tine ya ame ga ko'ja ti kömönni ne na kebe 'jaa ro tiyëti wa ma ko'do rönni zi bo nöki nima gbî ti tindi 'ba ba'do naga nima zinni. ¹⁷ Kina lijë koloma ngi ro toma'jo rönni zi Yësu 'do bo kënyî kari yaga di mi doyayi 'benni.
¹⁸ Kina do bo këdi ko'do 'deni tari këki mi sorope tine na bo nöki tönë kako ngi koma'jo rönni zi bo 'do tari kɔkɔ tinni. ¹⁹ Tine bo ileki kiya zi bo nima te, “Ari liŋɔ zi bilaka 'be ga, kina 'do kiyëti go wa ame ga nere Boko'ba ko'do ziyi ne zinni, gbî ti mi këyi ame bo ko'do 'deni ziyi ne.”
²⁰ Kina bo tönë pa ro bo nöki ne kari ngi koloma ro tiyëti wa ame Yësu ko'do zi bo ne pili kote mi doyayi nima kidëki möyi mo ro Gawo 'Butë ne. Kina bilaka mo ga koto ngi ro gönni.

Nyiti Titi Ti 'Ja Kosa Ro Bɔngɔ 'Ba Yësu
(MT 9:18-26; LK 8:40-56)

²¹ Kina do Yësu kumu 'deni kileki kako gönöyî pöpö ama tine na tindi koto rönni ngi zi bo kpa götö yayi. ²² Kina do bo kɔkɔ möyi mo ro Yayiro ro bo do rö 'ba mötu kako ko'ja Yësu tine na bo kila'ba ngi bëri bi ndi Yësu, ²³ koma'jo rönni zi bo, kiya te, “Nyiti titi ma 'deni ngi ngɔsi tölë, ako to kpe ki'di köziyi rɔmo 'do kilenjo ni, lko kɔkɔ yaga di do kɔkɔ nime.”
²⁴ Kina Yësu kënyî ngi tari koto ti bo nima. Tine tindi ma kinza kiya ari ngi koto tinni këdi komoti bo. ²⁵ 'Ja maktɔ ëdi yayi roma kö'bö tolɔdo ngi di rɔmo kɔmɔ kɔkɔ mo 'deni nbö 'butë dɔmoriyö. ²⁶ Lko ilisa 'deni timo kulwö kebe zi bo wɔwɔ ma konzi kote girisi 'deni ngi di közini. Tine ma koto maktɔ mo okonyi ni de du te, kina ko'do ngi konye. ²⁷ Lko uwö lëbi 'ba Yësu 'deni na lko kako ngi kebe go bo ro mi löngö bilaka konzi nima, na lko kosa kpa bɔngɔ 'ba ro bo ngi. ²⁸ Römoyi lko omeri 'deni kiya te, “Do kiya te mosa pele nge ro kpa bɔngɔ 'ba ro bo ti kilenjo ma ngi.”
²⁹ Mi tosa nima lko kosa kpa bɔngɔ nima go na roma 'benni tönë koke kpenni ngi, lko kikali kɔmo di mi yida rönni, ilenjo ni 'deni. ³⁰ Tine Yësu ikali kɔmo ngi ma tigo kodo di mi yida ro bo, kina bo kuyi kɔmɔ bo ngi kititi bilaka konzi naga nima, kiya te, “Ye na kosa ro bɔngɔ ma?”
³¹ Bo kɔsɔ go bo ileki dɔmo zi bo iya te, “Tindi nime kuru yi ne ongɔ te, ne ro ma tondo mo ga na këddi kititi ma 'bëyi 'böwu kiya te, 'Ye na kosa ro bɔngɔ ma?”
³² Tine Yësu ëdi nduwë gba ro tongo do nima kosa ro bo ne. ³³ 'Ja tönë ikali go wa ma ko'do rönni nime 'deni na lko kako ngi ti tikere ti ro kilë'di kila'ba bëri bi ndi Yësu, lko kiyëti go wa ma ko'do rönni zini. ³⁴ Yësu ileki zini iya te, “Nyiti ma, ti'di döyi go tigo ma na kilenjo yi 'deni. Ari ti, ti mi këyi kɔkɔ nima kola yi yaga.”

³⁵ Kota Yësu kēdī gba rɔ tilende zi 'ja nima na bɔ laja kōmō ngī di liŋɔ 'ba bɔ tōnē rɔ Yayiro ne. Lijē iya zi bo te, "A 'ba nyiti 'bī tōnē, bilaka ēnyē 'deni kinza koma'jo bɔ kɔmɔ kiyandi dē ka kpe ndenji."

³⁶ Yësu uyī mbili bo le mōkō di zi lende 'bēnnī nime. Bo ileki kiya zi Yayiro te, "Kinza kere dē, tigɔ ma na ki'di dōyī gɔmo."

³⁷ Yësu ola bilaka ma konzi naga nima dē kpe kari tīn-nī, bo ogba nge rɔ Pitōrō ni ti Yakoba ni ti bɔ löndö bo Yowani. ³⁸ Lijē ari ngī kōmō liŋɔ 'ba Yayiro bɔ dɔ rö 'ba mōtu nima yayi kari ko'ja bilaka ngī kēdī bi monɔ, lende konya ngī nbanji, kēdī kome kuwu ni konyo kōkō. ³⁹ Kina ɔdɔ Yësu kɔdɔ ngī 'deni mī liŋɔ yayi tine, bo iya zīnnī te, "Wa'di ga na lende konya ngī nbanji te gɔmo? Éddī kuduke gɔ wa'di? Nyiti titi nime ölē dē rɔ tölē tine lɔko ēdī nge kō'dō."

⁴⁰ Kina lijē kōgō bo ngī rɔ laŋa. Bo oga lijē ngī pili kɔdɔ yaga. Kina bo kogba 'bu mo ni ti ma mo ti bɔ kōsō gɔ bo ga ma mota mo tōnē ga ngī lijē kɔdɔ rö gɔ tōku nima yayi. ⁴¹ Bo inda'ba kōzīmo kilende teyi te, "Talita kumī." Ame 'ja 'ba lende mo tēgē, "Nyiti titi, milende zīyī, ēnyī tɔrɔ."

⁴² Kina tōku tōnē kindiŋi ngī kēnyī tɔrɔ kebe tilingere. Kɔmɔ kɔ 'bēnī 'deni 'butē dɔmorīyō. Kina lende mo ki-gayi bilaka ngī. ⁴³ Tine Yësu ose gɔmo kitigɔ zīnnī kinza lijē kiya lende mo dē zi bɔdɔ mɔdɔ. Kina bo kiya zi ma mo ni te, "T'dike akonyo zīni lɔko konyo."

Bilaka 'Ba Nazareta Ilagi Lende 'Ba Yësu
(MT 13:53-58; LK 4:16-30)

6 Yësu ēnyī di yayi kileki kari mī dɔyayi 'bēnnī. Tine bɔ kōsō gɔ bo ga ozi ngī kɔdɔ kari ti bo. ² Mī kada 'ba rɔ kindawo na bo koloma ngī rɔ tiyandi wa mī rö 'ba mōtu yayi. Kina ma konzi ame ga pili kuwō ne kɔtɔ ngī rɔ gōnnī. Lijē ebe rɔ tititi mo kiya te, "Bɔ nime bo o'ja a naga nime kulōwō te di yala? Bo o'ja akikali naga nime te di yala ga? Gɔ kɔtɔ löbu naga nime bo ēdī ko'dɔ ngī te totondo ga? ³ Tara ne bo na dē rɔ bɔ kose ngērī tōnē kole 'ba Mariya? Löndö bo mɔdɔ mo ga na dē me rɔ Yakoba ni ti Yose ti Yuda ti Simona ne? Lēmī bo ga na dē me gbī tize bine ne?" Kina lijē kilagi lende abo ngī.

⁴ Yësu ēnyī kileki kiya zīnnī te, "Rɔ ma laka, bilaka 'ba mī gɔ bi ma laki pili rɔ ma koro bɔ kumē lende. Tine bilaka 'ba dɔyayi abo ga, ti ma wado abo ga oro bo dē."

⁵ Kina ngī bo o'dɔ gɔ kɔtɔ ma löbu dē kpe kulōwō yayi, tine bɔ kɔkɔ ma ndö te na nge bo ki'di kōzī bo rɔmo kileŋo. ⁶ Lende 'bēnnī lijē ame ga rɔ 'ba bo ne ki'di dönni dē gɔ lende abo ne ebe kigayi bo ngī yaga.

Laja 'Ba Ya ma 'Butē Dɔmorīyō
(MT 10:5-15; LK 9:1-6)

Bo ēnyī ngī kari mī tīrī mɔdɔ ga yayi koloma rɔ tiyandi kɔmɔ bilaka. ⁷ Kina bo kidēki lijē ma 'butē dɔmorīyō mo tōnē ga ngī bi kɔtɔ koja lijē kari rɔ riyōriyō tuwōwō lende 'ba Bɔko'ba. Bo i'di tigɔ ngī zīnnī ta'da nöki ni timo. ⁸ Tine bo ose zīnnī kinza lijē kogba a mɔdɔ dē kari timo mī lingere 'bēnnī nima. Tine lijē kogba nge rɔ

pērī. Kinza lijē kogba maŋgolɔ'bɔ dē tīnnī ala mbo'da 'ba kpasi ala yamo kiŋgali dɔmo kpa bɔngɔ. ⁹ Lijē kusu wari nge ndinnī, kogba mɔdɔ dē rɔ tōtī teyi.

¹⁰ Bo ose zīnnī te, "Liŋɔ ame kolomake 'deni teyi, olo-make yīmo nɔbō kēnyīke di mī gawo nima. ¹¹ Tine gɔ bi ame ga ko'dɔkɔ dē tuwō lende 'be kilagi ye koga ye ne, ēnyīke ombake lupu mo yaga di ndiye rɔ lömu rōnnī."

¹² Kina lijē kari ngī koloma rɔ tuwōwō mo zi bilaka 'dɔ kɔtɔ dönni di mī lende kēnyē. ¹³ Lijē i'di nöki ngī kita'ba yaga di dɔ ma konzi. Kina lijē kondi 'bu ngī kileŋo bɔ rɔkɔ'kɔ ma konzi timo.

Tupō Yowani Bɔ Bapatisi
(MT 14:1-12; LK 9:7-9)

¹⁴ Kina bɔ dɔliŋɔ Erode kuwō lende mo ngī gbī rōmōyī lēbī 'ba Yësu ogba mī dɔyayi nima 'deni. Ya mɔdɔ ga iya te, "Yowani bɔ bapatisi na kɔdɔ 'deni yaga di mī tölē, kina ma ki'di bo ngī kēdī ti tigɔ kulōwō tara ne."

¹⁵ Tine ya mɔdɔ ga iya ma 'bēnnī te, "Eliya na." Kina ya mɔdɔ ga iya ma 'bēnnī te, "Bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba ma kɔkɔ ma dɔgba tōnē ga mɔlo bine ne na."

¹⁶ Kina ɔdɔ Erode kuwō lende mo 'deni tara tine, bo iya te, "Yowani ma tōnē mi'di koke dɔmo yaga ne bo na me kɔdɔ 'deni gbī."

¹⁷ Erode bo na tōnē ki'di kindi'ba Yowani kudödu ku'du mī maboso ne. Erode bo o'dɔ lende nima tara gɔ kö'du 'ba Erodiya 'ja 'ba bɔ löndö bo Pīlipō ame bo Erode kebe kuyī kɔmɔ mo 'deni yaga ne. ¹⁸ Rōmōyī Yowani oloma rɔ tiya mo nduwē zi bo te, "Tuyī kɔmɔ 'ja 'ba löndö ele dē. Tiyēyī mī kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba na."

¹⁹ Kina Erodiya mo tōnē kindi'ba tiyeli ngī rɔ Yowani kiteri tupō mo yaga. Tine kɔrī 'ba tupō bo lɔko o'ja dē, ²⁰ rōmōyī Erode gbī rɔ ma kere Yowani. Bo ikali ngī Yowani bɔ lende laka 'ba Bɔko'ba na. Kina bo kogba Yowani ngī nge ku'du tara mī maboso. Tine lende kiya 'ba Yowani ga kēdī ki'di bo pele ngī rɔ meri, bo o'dɔkɔ tuwō mo nduwē.

²¹ Tine kina kari ko'dɔ rōnī ngī yaga rɔ gɔ kele zi Erodiya. Mī kada mo nima Erode oja karama 'ba kada 'ba tōyō bo ngī kose bilaka ma rɔ löbu mī turu abo nima ngī pili ti bɔ dɔ bɔ kanya ni ti bɔ mɔrī ma mī Galilaya. ²² Kina nyiti 'ba Erodiya kako kusī ngala ngī kɔmɔ nɔba naga nima. Kina lende mo kɔŋmī ngī sowa dōki'di Erode ni pili ti nɔba abo naga nima. Kina bɔ dɔliŋɔ Erode kēnyī ngī kiya zi nyiti nima te, "Dɔtɔ ame ko'dɔkɔ ne, idēki di zō, kina ti mi'di ngī zīyī." ²³ Bo o'dɔ lömu ngī yīmo zīni kiya te, "Dɔtɔtɔtɔ ame kidēki di zō ti mi'di ngī zīyī. Ala ēdī pele rɔ kapa 'ba dɔliŋɔ ma nime na kidēki, ti mi'di ngī zīyī."

²⁴ Kina lɔko kari ngī kititi mōnī kiya te, "'Dɔ wa'di na midēki?"

Mōnī iya te, "Dɔ Yowani bɔ bapatisi na kari kidēki."

²⁵ Kina lɔko kiraŋa ngī welo kari kiya zi bɔ dɔliŋɔ Erode te, "Dɔ Yowani bɔ bapatisi na ki'di zō giri nime bine mī kita'ba."

²⁶ Erode ngī rɔ meri gɔ lende mo, tine gɔ lömu ame bo ko'dɔ 'deni kɔmɔ nɔba abo ga ne bo ɔ'kɔ dē kpe tuyī yīmo. ²⁷ Kina bo koja bɔ kanya ngī kari ko'de dɔ

Yowani. Bɔ kanya nima ari ngi mī maboso yayi koke dɔ Yowani ²⁸ ko'de mī kita'ba ki'di zi nyiti nima. Kina lɔko koto ngi kari zi mōni.

²⁹ Tine dɔɔ bɔ kōsō gɔ Yowani ga kuwō lende mo 'deni tara yɔ na lijë kako ngi gɔ tōku bo kombi kari kusu.

Yēsu I'di Akonyo Kɔ'ba Bilaka Kuluku 'Butē Bi 'Butē
(MT 14:13-21; LK 9:10-17; YN 6:1-14)

³⁰ Bɔ laja tōnē ga ileki ngi kako kiyētī gɔ wa ame ga pili lijë ko'dɔ kiyandi gbī ne ngi zi Yēsu. ³¹ Tine tīndī ō'bō ngi nburu nbanjī tīnnī kēdī kari mɔɔ ga kēdī kako nduwē yīmo, kola bi 'ba tonyo dɔɔ ga dē kpe zi Yēsu ni ti bɔ kōsō gɔ bo ga. Kina bo kiya ngi zi bɔ kōsō gɔ bo ga te, “Ēnyike, darike titi mbowa yaga bi mɔɔ rɔ dɔze gɔ kindawoke rɔye.”

³² Kina lijë kēnyī ngi kēki mī sorope tari titi mbowa yaga rɔ dōnnī. ³³ Tine ma konzi o'ja lijë ngi kēdī rɔ tari na kikali lijë ngi. Kina bilaka kēnyī ngi pili di mī gawo ma yayi naga nima kirija kurē dōnnī kōmō ngi gba gɔ bi ma lijë kēdī kari teyi mo tōnē. ³⁴ Kina dɔɔ Yēsu kēki di mī sorope tine bo o'ja bilaka 'deni ngi yayi rɔ tīndī ma kinza kiya. Lende 'bēnnī o'de lisa ngi kɔmɔ bo rōmōyī lijë ngi kɔzɔ kamōlō ame ga bɔ koda mo kinza ne tara. Na bo koloma ngi rɔ tiyandi lijë ti lende ma konzi.

³⁵ Kina dɔɔ kada kēdī ko'dɔ 'deni tōsō tine na bɔ kōsō gɔ bo ga kako ngi zi bo kiya te, “Onɔgɔ te, gɔ bi nime bine rɔ yī mōkō, kada inza kpe. ³⁶ Oja bilaka naga nima lijë kari mī liɔɔ ti mī tiri ma nɔgɔsi bine gɔ lijë kari kugō dɔɔ ga zīnnī tonyo mo.”

³⁷ Bo ēnyī kileki dɔmo zīnnī te, “Kpe na ki'dike zīnnī lijë konyo.”

Lijē ititi bo iya te, “O'dɔɔ gɔ dari dugō akonyo ti kiši riyō ti'di mo zīnnī?”

³⁸ Bo ititi lijë iya te, “Ēddike ti maɔgol'ba ndō bina? Ari kɔɔgɔke te.”

Kina dɔɔ lijë kari kɔɔgɔ 'deni tine lijë ako kiya te, “Dēdī timo muyī, ti kenze mo ga riyō teyi.”

³⁹ Bo iya zīnnī lijë kiyija bilaka naga nima koloma bēri rɔ dɔtumu dɔ mɔli ma kunzi. ⁴⁰ Bilaka naga nima oloma ngi rɔ dɔtumu, mɔɔ ga kuluku riyō mɔɔ ga kuluku kɔɔ. ⁴¹ Kina bo kogba maɔgol'ba muyī tōnē ga ngi ti kenze riyō mo tōnē ga, bo kɔɔgɔ bi mīɔɔ kileki yē'ēdī zi Bɔko'ba. Kina bo konye yīmo ngi bo ki'di zi bɔ kōsō gɔ bo ga lijë kari koza zi bilaka naga nima. Kina bo koza kenze riyō mo tōnē ga ngi gbī pili gɔmɔ. ⁴² Kina bilaka naga nima pili rɔ gɔmɔ konyo ngi kitēkpē lijë. ⁴³ Bɔ kōsō gɔ bo ga ari kutō'du kɔɔ ma kileke bēri mo ga ngi koso mī kee 'butē dɔmoriyō. ⁴⁴ Bilaka naga nima konyo a nima ne tītētē mo bɔɔni mo ga nɔbō kuluku 'butē bi 'butē (5000).

Yēsu Ilingere Kebe Dɔ Mini
(MT 14:22-33; YN 6:15-21)

⁴⁵ Kina bo ki'di bɔ kōsō gɔ bo ga ngi kēki mī sorope 'dɔ lijë kari tōti dɔgɔa gōnyī pōpō mī Betesayida. Bo ileke ma 'ba bo ngi titi ti'di bilaka naga nima gɔ kari.

⁴⁶ Di pōtō lijë kari 'deni na bo kari ngi dɔ dōku tumōtu.

⁴⁷ Mī dɔkɔpiyari mo tine sorope 'deni ngi nɔbō mī zana mini, bo kēdī ma 'ba bo gba kutu bo yī mōkō. ⁴⁸ Bo onɔgɔ lijë ēdī ngi rɔ tilisa ti tugē sorope, rōmōyī lili ēdī kome za kako di kōmōnnī. Mī kano bi 'deni tine na bo ki'di tako ngi zīnnī bo kēdī kilingere kebe dɔ mini. Bo iteri 'dɔ bo kiteli kebe ngila lijë. ⁴⁹ Tine lijë o'ja bo ngi na lijë kembe ngi rɔ tulōri, kiya te, “Sēgē na.” ⁵⁰ Rōmōyī lijë nima pili o'ja bo na ko'de tikere ngi sowa zīnnī. Tine bo ēnyī kileki zīnnī te, “Ogbɔke dōki'di ye. Ma na. Kinza kereke dē.”

⁵¹ Bo ēki ngi mī sorope gōnnī yayi na lili tōnē kɔɔ ngi. Kina lende mo kebe kigayi lijë ngi, ⁵² rōmōyī minyi 'bēnnī lende 'ba maɔgol'ba nima pele dɔɔ dē dōnnī.

Yēsu Ileɔo Bɔ Rɔkɔ Di Genesareta
(MT 14:34-36)

⁵³ Di yayi na lijë kako kōmō ngi kpa gōtō mī dɔyayi 'ba Genesareta kudōdu sorope yayi. ⁵⁴ Ko'ja lijë kēdī kēki gba rɔ tēki yaga di mī sorope te, na bilaka kikali Yēsu ngi. ⁵⁵ Kina lēbi abo kita'ba ngi kote mī gɔ bi nima, na koloma ngi rɔ tombi bɔ rɔkɔ ni ti laɔba kɔɔ kari timo bi ame kuwō 'deni bo kēdī teyi ne. ⁵⁶ Mī liɔɔ ti gawo ame ga pili bo kudō kebe teyi ne, o'de bɔ rɔkɔ ngi ko'ba nduwē rɔ kpa kari. Lijē oma'jo rōnnī ngi zi bo 'dɔ bo ki'di lijë tɔ kpe kosa kpa bɔɔgɔ 'ba rɔ bo. Kina ame ga pili kosa kpa bɔɔgɔ 'ba rɔ bo ne, ileɔo ngi di dɔ rɔkɔ mo ga.

Dōlētī 'Ba Yudayi
(MT 15:1-9)

7 Kina Parosi ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi mɔɔ ga ame kako di Yerosalema ne kotɔɔ ga rōnnī ngi ngila Yēsu. ² Lijē o'ja 'deni bɔ kōsō gɔ bo mɔɔ ga kēdī konyo wa ngi tara kinza ma lijë ko'dɔ dōlētī 'ba kōzi kurōgō dē. ³ Rōmōyī Parosi ni ti Yudayi pili onyo wa dē tara kinza ma kurōgō kōzi titi dɔgɔa gɔ dōlētī mo ma mɔlo tōnē. ⁴ Wa ame ga pele kugō di mī bi 'ba ndōgō ne, urōgō titi dɔgɔa na 'jaa konyo. Dōlētī ma konzi mɔɔ ga ēdī gbī zīnnī nbanjī toro mo, kɔɔ 'ba turōgō rɔ kōsu ni ti kete ni ti gata.

⁵ Kina Parosi ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi naga nima kēnyī ki-titi Yēsu, kiya te, “Gɔ wa'di na bɔ kōsō gōyī ga koro dōlētī ma mɔlo 'ba 'bu ze löbu ga dē, lijë kēdī konyo wa ngi tara kinza ma lijë kurōgō kōzīnnī dē?”

⁶ Yēsu ileki dɔmo zīnnī, iya te, “Kpe bilaka bɔ kɔmɔ kandi naga nime, Yesaya na ngi kikali tumē lende gɔ kō'du 'be. Ame tōnē bo kugu kiya te, 'Bilaka naga nime lijë oro ma nere Bɔko'ba nge ti kpēnnī, tine mīnnī nɔbō rɔ ma kɔɔ di zō. ⁷ Mōtu 'bēnnī ka rɔ a yawa, rōmōyī kō'du ki'di 'bēnnī 'ba bilaka lesi na za lijë kebe tiyandi mo kiya rɔ lende ma 'ba Bɔko'ba na.’ ⁸ Kpe ebe kolake kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba za yaga kōsōke gɔ dōlētī 'ba bilaka lesi.

⁹ Kɔmɔ kandi nima ziye ne, ebeke tilagi lende 'ba Bɔko'ba le yaga rɔ ma kēyī, tine dōlētī 'be ga na kubike gɔmo liki. ¹⁰ Rōmōyī Musa ugu 'deni mī kō'du ki'di iya te, ‘Oro 'bu yī ni ti mōyī. Bɔɔ ame kumu kpa bo gɔ 'bu

bo ni ti ma bo ne kölë yaga.' ¹¹ Ne ma 'beye ebe kiyake te, ɔɔɔ nī mɔɔɔ kēddī pele ti wa 'dɔ kokɔnyi 'bu yī ni ti mōyī timo, ɔɔɔ kiya 'deni te ēdī rɔ Korobano, ame 'jɔ 'ba lende mo tēgē 'deni rɔ 'ba Bɔko'ba ne, ¹² i'di bo ngī dē kpe tokɔnyi lijē. ¹³ Kina ki'di ye ngī kirasike mī lende 'ba Bɔko'ba gɔ kō'du 'ba dōlētī 'be ga ti wa ma konya mɔɔɔ ga ame kēddī ko'dɔke ne."

A Ma Rɔ Ti'da
(MT 15:10-20)

¹⁴ Kina Yēsu kīdēkī bilaka ma konzi ngī kako zi bo, bo kiya zīnnī te, "Kpe pili ojeke mbili ye kuwōke dɔma laka. ¹⁵⁻¹⁶ Wa ame ga pili kēdī kari di yaga mī bilaka ne i'di dɔɔ dē kēdī rɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba. Tine wa ame ga kēdī kɔɔ kako yaga di mī bilaka ne na kēdī ki'di bilaka rɔ ti'da."

¹⁷ Kina ɔɔɔ bo kēnyī 'deni di mī lōngō tīndī naga nima bo kari kɔɔɔ 'deni rō tine, na bo kōsō gɔ bo ga kako ngī zi bo tititi bo gɔ 'jɔ 'ba dɔngala nima. ¹⁸ Bo ileki zīnnī iya te, "Kpe gbī gba tara ikalike lende dē kebe lijē ma laki mo naga nima? Ikalike dē su, wa ame kēdī kɔɔ di yaga kari mī bilaka ne i'di dɔɔ dē rɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba. ¹⁹ Rōmōyī ari dē mī dōkī'dī, tine ari nge mī tokpe na koja ngī kɔɔ yaga di mī yida rɔ."

Mī lende kiya nime bine, Yēsu odɔrɔ gɔmo 'deni akonyo pili rɔ gɔmo rɔ ma kele zi bilaka tonyo mo.

²⁰ Kina bo koto nati ngī nduwē tiya mo zīnnī te, "Wa ame ga kēdī kɔɔ kako yaga di mī bilaka ne na kēdī ki'di bilaka rɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba. ²¹ Rōmōyī di mī dōkī'dī bilaka na meri kēnyē 'ba to'dɔ 'bōgō ni ti lōpō ²² ti yērī ti mī kombi ti dɔkomali wa ma rɔ ti'da naga pili kēdī kɔɔ ti 'bōlu ni ti lende kinza rɔ kaya ti mī kututu ti kore ti dɔ kombi ni ti lende ko'dɔ dɔ rumō. ²³ Wa kēnyē naga nime pili ēdī kɔɔ di mī bilaka lesi, kina lijē na kēdī ki'di bilaka rɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba."

Nyiti 'Ba 'Ja Kanana Mɔɔɔ
(MT 15:21-28)

²⁴ Kina Yēsu kēnyī ngī di yayi kari mī dɔyayi 'ba Tura. Bo ari koloma liɔɔ mɔɔɔ, tine bo o'dɔkɔ dē gɔ bilaka ma konzi kikali ma bo kēdī yayi. Pele na lēbī abo kita'ba ngī welo.

²⁵ 'Ja mɔɔɔ yayi nyiti mo rɔ nōkī uwō lende 'ba Yēsu na lɔko kako ngī kila'ba bēri bi ndī Yēsu. ²⁶ Lɔko inza rɔ Yudaɔy, ōyō nī mī Pōnikē mī dɔyayi 'ba Surīya. Lɔko ako koma'jo rōnī zi Yēsu 'dɔ koga nōkī yaga di dɔ nyiti 'bēnī. ²⁷ Tine Yēsu ileki dɔmo zīnī iya te, "Ma laka mo zize ti'di akonyo gba zi kole titi. Inza rɔ ma laka togba akonyo 'ba kole titi tu'du mo zi bī."

²⁸ Lɔko ileki dɔmo te, "Nere, pele rɔ ruruzu ame ga kēdī kilayi bēri di kpa kole titi ne ola ngī zi bī."

²⁹ Kina Yēsu kileki dɔmo ngī zīnī iya te, "Rɔ ma laka gɔ dɔ lende kileki 'bī nima, ari ti liɔɔ, nōkī ita'ba 'deni dɔ di dɔ nyiti 'bī."

³⁰ Lɔko ari ko'ja nyiti 'bēnī tōnē kō'dō 'deni dɔ bi 'ba tō'dō. Rɔ ma laka nōkī mo tōnē ola 'deni.

Yēsu Ileɔo Bɔ Mbili Ku'bē

³¹ Yēsu ēnyī ngī di mī dɔyayi 'ba Tura yayi kumu kebe mī Sidona kari nduwē kpa pōpō 'ba Galilaya. Bo ari ti kɔri ame kudō te kebe mī dɔyayi ma kīdēkī rɔ Gawo 'Butē ne. ³² Ya mɔɔɔ ga o'de bo mɔɔɔ mbili mo ku'bē ē'bēnī 'deni mɔlo teyi kɔpamo kudōdu ngī kako zi Yēsu. Lijē oma'jo rōnnī zi bo 'dɔ bo ki'di kōzī bo rɔmo bo kileɔo. ³³ Kina Yēsu kogba bo nima ngī kari timo mbowa yaga di mī lōngō tīndī, bo ki'di dɔkole kōzī bo mbili mo. Bo oto'bi woro kosa rɔ dɔnde'de bo nima.

³⁴ Kina bo kombi kɔmɔ bo ngī mīɔrɔ bo kawo rɔ ma kembe, bo kiya te, "Epata." Ame 'jɔ 'ba lende mo tēgē, "Urōgō rōyī yaga rɔ gbōɔ." ³⁵ Kina mbili bo tōnē kapi ngī kɔpamo kope rōnī yaga, kebe ngī tilende rɔ ma laka.

³⁶ Tine Yēsu ose gɔmo zīnnī kinza lijē kari kiya lende mo dē zi bɔɔ mɔɔɔ. Bo ose gɔmo pele kitigɔ te nime, lijē ari kiyelē lende abo ngī kulōwō rɔ dɔ kiteli. ³⁷ Kina lende mo kigayi lijē ame ga pili kuwō ne ngī rɔ mbēm-bē. Kina lijē kebe ngī rɔ tiya mo te, "Yēsu o'dɔ lende kele sowa, bo i'di bo mbili ku'bē ni kuwō bi yaga, bo kpa kudōdu ni kilende."

Yēsu I'di Akonyo Kɔ'ba Bilaka Kuluku 'Butē Bi Modɔɔmota
(MT 15:32-39)

8 Mī kada naga nima yayi 'bōwu gbī na tīndī ma kinza kiya kotɔɔ rōnnī ngī kako zi Yēsu. Kina ɔɔɔ dɔɔ kinza kpe zīnnī tonyo mo tine na Yēsu kīdēkī bo kōsō gɔ bo ga ngī kako zi bo. Na bo kiya zīnnī te, ² "Ma rɔ meri gɔ lende 'ba bilaka naga nime rōmōyī lijē o'dɔ tō'dō 'deni nɔbō dɔ mota tō bine, ɔɔɔ inza kpe zīnnī tonyo mo. ³ ɔɔɔ kiya te moja lijē ngī kari tara ti 'bō mɔɔɔ ga ēdī kidaki gɔ kɔri. Ya mɔɔɔ ga di mī lōngō lijē nima bina ako nɔbō di bi kɔɔɔ."

⁴ Bo kōsō gɔ bo ga ileki zi bo iya te, "Bi na me rɔ yī mōkō, ti ko'ja akonyo di yala 'dɔ kɔ'ba bilaka konzi naga nime?"

⁵ Bo ileki kititi lijē, iya te, "Ēddike ti maɔgɔlɔ'bo ndō bina?"

Lijē iya te, "Modɔɔmōyō."

⁶ Kina bo kiya ngī zi bilaka naga nima 'dɔ koloma bēri. Kina bo kogba maɔgɔlɔ'bo modɔɔmōyō mo tōnē ga ngī, bo kileki yēē'dī mo zi Bɔko'ba, na bo konye yīmo ngī ki'di zi bo kōsō gɔ bo ga, lijē kari koza zi bilaka naga nima. Kina lijē kari koza ngī. ⁷ Lijē ēdī gbī ti kole kenze mbowa yayi. Kina bo kogba ngī gbī kileki yēē'dī mo, na bo kiya gbī zi bo kōsō gɔ bo ga 'dɔ lijē kari gbī timo koza zi bilaka naga nima.

⁸⁻⁹ Bilaka naga nima pili rɔ gɔmo onyo ngī kītēkpē. Titētē mo ēdī pili kɔɔ kuluku 'butē bi modɔɔmota (4000) tara. Kina bo kōsō gɔ bo ga kari kutō'du kɔɔ ma kileke bēri mo ga ngī koso mī kee modɔɔmōyō. Yēsu i'di bilaka naga nima ngī gɔ kɔri, ¹⁰ kina lijē ti bo kōsō gɔ bo ga kēkī ngī mī sorope tumu tari mī dɔyayi 'ba Dalamanota.

Bɔ Titi Ma Le'jete
(MT 16:1-4)

11 Kina Parosi ni kako ng̃i koloma rɔ to'dɔ kowasa ti Ȳesu, to'ba bo timo. Lij̄e iteri bo gɔ bo ko'dɔ gɔ koto ame gɔ kileme tigu 'ba Bɔko'ba di m̄itɔrɔ ne. 12 Tine bo awo ng̃i rɔ ma kembe, bo kiya z̄inn̄i te, "Gɔ wa'di na dɔ kupɔ ma le'jete nime k̄ed̄i kiteri ma 'b̄enn̄i gɔ koto di m̄i d̄ɔyayi 'ba m̄itɔrɔ? Rɔ ma laka m̄ed̄i miya ziye, inza kileme du te z̄inn̄i, lij̄e bilaka naga nima." 13 Kina bo k̄enȳi ng̃i k̄ek̄i m̄i sorope lij̄e kileki ḡonȳi p̄ɔp̄o ma kapa m̄ɔtɔ.

14 Dɔ bɔ k̄os̄o gɔ bo ga ud̄olu 'deni di bi togba maŋgol'bɔ z̄inn̄i. Kɔtɔ mo ola 'deni n̄ge kɔtɔ m̄i sorope yayi. 15 Bo iya z̄inn̄i te, "Kpe, i'dike k̄om̄ɔye kandi laka di zi lan̄ga 'ba Parosi ni ti 'ba Erode."

16 Kina lij̄e kebe ng̃i rɔ tiya mo rɔ gɔ r̄onn̄i te, "Bo ēd̄i kiya tara gɔ ame dinzake ti maŋgol'bɔ ne?"

17 Tine Ȳesu ikali meri 'b̄enn̄i nima ng̃i. Na bo kiya z̄inn̄i te, "Kpe nime, gɔ wa'di na k̄ed̄d̄i kiyake lende 'ba maŋgol'bɔ ma kinza ḡom̄o? Kpe gba ikalike tigu ma d̄e ki'dike d̄ɔye ḡom̄o? Kpe ng̃i rɔ wa dɔ k̄ir̄ind̄i tɔ ne ga? 18 Ēd̄d̄ike ng̃i ti k̄om̄ɔ, tine o'jake d̄e? Ēd̄d̄ike ng̃i ti mbili, tine uw̄oke d̄e? 19 Me t̄on̄e monye m̄i maŋgol'bɔ muyi zi bilaka kuluku 'but̄e bi 'but̄e (5000) konyo ne lende mo ud̄olu 'deni di d̄ɔye? Ut̄o'duke kɔtɔ ma kileke mo ga koso m̄i kee nd̄o?"

Lij̄e iya te, "Kee 'but̄e d̄omor̄iȳo."

20 Bo iya te, "Kina me ma t̄on̄e gb̄i monye m̄i maŋgol'bɔ mod̄omor̄iȳo zi ma kuluku 'but̄e bi mod̄om̄ota (4000) t̄on̄e ga ne, ut̄o'duke kɔtɔ mo koso m̄i kee nd̄o?"

Lij̄e iya te, "Kee mod̄omor̄iȳo."

21 Kina bo kileki z̄inn̄i te, "Pele te nime gba kpe i'dike d̄ɔye d̄e gɔ tigu ma?"

Bɔ Kɔm̄ K̄olu 'Ba Betesayida

22 Lij̄e ari k̄om̄o Betesayida na ya m̄ɔtɔ ga yayi ko'de bɔ k̄om̄ k̄olu m̄ɔtɔ ng̃i kako zi Ȳesu. Lij̄e oma'jo r̄onn̄i zi bo 'dɔ bo kosa rɔ bɔ nima kilen̄o. 23 Tine bo inda'ba k̄oz̄i bɔ k̄om̄ k̄olu nima ng̃i k̄ok̄ok̄o kari timo mbowa yaga di m̄i gawo. Bo oto'bi woro k̄om̄ mo bo ki'di k̄oz̄i bo d̄om̄o, na bo kititi kiya te, "O'ja tɔtɔ?"

24 Bɔ nima ur̄e k̄om̄ bo k̄on̄gɔ, na kiya te, "Ȳēē, mo'ja bilaka tine lij̄e inda ng̃i k̄ok̄o nḡer̄i naga tara k̄ed̄i kil- ingere."

25 Ȳesu ileki 'b̄owu ki'di k̄oz̄i bo k̄om̄ bɔ nima. Bɔ ni- ma ul̄o k̄om̄ bo ng̃i k̄on̄gɔ gɔ bi na k̄om̄ mo k̄ok̄o ng̃i yaga. 26 Ȳesu oja bo kileki kari lin̄ k̄ose ḡom̄o zi bo te, "N̄i, kinza kileki d̄e kari m̄i gawo nime."

Kole 'Ba Bilaka Lesi Ȳe Na?
(MT 16:13-20; LK 9:18-21)

27 Ȳesu ni ti bɔ k̄os̄o gɔ bo ga ēnȳi ng̃i tari m̄i d̄ɔyayi 'ba Kayisariya Pilip̄o. Di gɔ k̄ari na bo koloma ng̃i rɔ titi- ti lij̄e kiya te, "Iyake z̄o te. Bilaka ēd̄i kiya ma rɔ ȳe?"

28 Lij̄e iya te, "Ya m̄ɔtɔ ga iya te ni Yowani bɔ bapatisi na. Ya m̄ɔtɔ ga iya te ni Eliya na. Tine ya m̄ɔtɔ ga iya ma 'b̄enn̄i te ni bɔ kum̄e lende ma k̄otɔ m̄ɔtɔ na."

29 Kina bo kileki kititi lij̄e kiya te, "Ne kpe ma 'beye iyake ma rɔ ȳe?"

Pit̄or̄o ēnȳi kileki d̄om̄o ng̃i iya te, "Ni na rɔ Kur̄isit̄o mo t̄on̄e Bɔko'ba k̄ed̄i koja ne."

30 Tine bo ēnȳi k̄ose ḡom̄o ng̃i kitigu z̄inn̄i kinza lij̄e kari kiya lende mo d̄e zi b̄ɔtɔ.

Ȳesu Iya Gɔ Lende 'Ba T̄ol̄e Abo
(MT 16:21-28; LK 9:22-27)

31 Ȳesu ebe ng̃i rɔ tiyandi bɔ k̄os̄o gɔ bo ga. M̄i akiyan- di abo, bo iya te, "Rɔ ma laka, kole 'ba bilaka lesi ti kombi gom̄o 'deni ng̃i rɔ mb̄emb̄e. L̄obu 'ba bilaka ni ti bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ k̄om̄o kiyandi 'ba k̄o'du ki'di ni ti kilagi 'deni ng̃i yaga di rɔ bo. Kina ti kupɔ bo ng̃i. Tine m̄i t̄o'd̄o dɔ mota bo ti k̄ɔd̄o 'deni ng̃i yaga di m̄i t̄ol̄e."

32 Lende nima bo iya ng̃i z̄inn̄i yaga bi k̄ok̄o k̄ok̄o a nime te. Kina Pit̄or̄o kako kogba bo ng̃i kese ti bo mbowa yaga tileki lende zi bo. 33 Tine na bo k̄enȳi kuyi k̄om̄o bo ng̃i bo k̄on̄gɔ dɔ bɔ k̄os̄o gɔ bo ga toko, na bo kamo ng̃i dɔ Pit̄or̄o, kiya te, "Ese yaga di r̄om̄a, ni Sa- tani. Meri 'b̄i nima 'ba bilaka lesi na, 'ba Bɔko'ba na d̄e."

34 Bo ĩd̄ek̄i bɔ k̄os̄o gɔ bo ga ng̃i kako k̄otɔ zi bo kpaki ti t̄ind̄i naga nima, na bo koloma ng̃i rɔ tiya mo z̄inn̄i te, "B̄ɔtɔ ame ko'd̄ok̄o t̄os̄o ḡom̄a ne, i'dike bo komba gɔ bo zi gbagba bo, bo kombi gom̄o abo bo k̄os̄o ḡom̄a pele n̄b̄o m̄i t̄ol̄e. 35 R̄om̄oȳi bɔ ame kiteri t̄om̄o d̄id̄i bo ne ti kupɔ ng̃i. Tine ame kupɔ d̄id̄i bo gɔ lende ma gb̄i ti laja laka nime ne ti k̄om̄o ng̃i. 36 Wa'di na ti ni m̄ɔtɔ ko'ja di ḡom̄o d̄ɔ kiya te k̄om̄mi d̄ol̄in̄ḡo l̄obu nime pele 'doyi tine kupɔ dɔ d̄id̄i ȳi? 37 A m̄ɔtɔ inza ame 'dɔ ni m̄ɔtɔ ki'di topi gɔ d̄id̄i ȳi timo.

38 B̄ɔtɔ ame r̄om̄o kaya ma m̄i kada 'ba bɔ lende k̄enȳe kinza koro Bɔko'ba naga nime ne, ti rɔ kole 'ba bilaka lesi kaya gb̄i 'deni tara di r̄om̄o m̄i kada ma bo k̄ed̄i kako 'deni m̄i rɔ l̄obu 'ba 'bu bo ti malayika k̄otɔ laka abo ga."

9 Kina bo kileki kiya z̄inn̄i te, "Rɔ ma laka m̄ed̄i miya ziye, ya m̄ɔtɔ ga di m̄i l̄on̄ḡo ye nima inza kinene a m̄ɔtɔ rɔ t̄ol̄e titi du gba kota kinza ma n̄ere l̄obu 'ba Bɔko'ba kako ra ti tigu mo."

Kin̄e Ȳesu Uȳi R̄on̄i
(MT 17:1-13; LK 9:28-36)

2 Di p̄ot̄o t̄o'd̄o dɔ mod̄ok̄ok̄o na Ȳesu k̄enȳi kogba Pit̄or̄o ni ti Yakoba ti Yowani, lij̄e k̄ek̄i n̄ge rɔ d̄onn̄i nime kari dɔ d̄oku t̄ok̄o. Tine di yayi na d̄ɔd̄o lij̄e k̄on̄gɔ Ȳesu tine, kin̄e bo uȳi r̄on̄i 'deni ng̃i 'ber̄i, 3 b̄on̄gɔ 'ba rɔ bo kan̄mi ng̃i k̄ob̄o kebe akur̄oḡo 'ba bilaka 'ba d̄ol̄in̄ḡo nime pili. 4 Ya mota ma rɔ bɔ k̄os̄o gɔ bo naga nima o'- ja Eliya ni ng̃i ti Musa k̄ed̄i 'deni rɔ tilende ti Ȳesu. 5 Ki- na Pit̄or̄o k̄enȳi kiya zi Ȳesu te, "Bɔ k̄om̄o kiyandi, ele sowa ame d̄ed̄i bine ne. I'di do'dɔ nḡon̄ḡob̄o mota, k̄otɔ ziyi, k̄otɔ zi Musa kina k̄otɔ zi Eliya." 6 Lij̄e pili 'deni

ngi rɔ tikere, lende naga nima bo kedi kiya pele ne bo ikali gomo de.

⁷ Kina pɔli kako kutu'bo lijɛ ngi ɲbuku. Kina birɔ kudu ngi di mi pɔli nima, kiya te, "Ame na rɔ kole ma. Mɔ'ɔ bo kulowɔ, uwoke dɔ bo."

⁸ Tine dɔdɔ lijɛ kɛnyi kuyi kɔmɔnni koŋɔ bi toko 'bɔwu yayi, bɔtɔ inza kpe, Yɛsu na 'deni nge kola kɔtɔ tinni yayi.

⁹ Kina dɔdɔ lijɛ kedi kɛki 'deni kako beri di dɔ doku yayi, Yɛsu ose gomo kitigɔ zinni kinza lijɛ kari kiya lende nime lijɛ ko'ja ne de zi bɔtɔ ma kɔtɔ kɔtɔ. Tine gɔ lijɛ kiya 'jaa ɲbɔ dɔdɔ kole 'ba bilaka lesi kɔdɔ 'deni yaga di mi tolɛ. ¹⁰ Kina lijɛ ki'di lende nime ngi ko'bo nge mi lɔngɔ lijɛ. Tine lijɛ oloma rɔ tititi mo rɔ gɔ rɔnni, kiya te, "Wa'di ga na rɔ kɔdɔ di mi tolɛ?"

¹¹ Lijɛ ititi Yɛsu, kiya te, "Gɔ wa'di na bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba ko'du ki'di ni kiya te Eliya na kedi kako titi dɔgba di zi Kurisito ma Bɔko'ba kedi koja?"

¹² Yɛsu ileki dɔmo zinni te, "Rɔ ma laka Eliya ako 'deni titi dɔgba tilɛŋo wa pili ndɔ. Kina me buku 'ba Bɔko'ba kiya te, 'Kole 'ba bilaka lesi ti kombi gomɔ rɔ mbɛmbɛ bilaka kilagi di rɔmo.' ¹³ Ne rɔ ma laka ti miya ziye, Eliya ako 'deni tine bilaka o'dɔ wa 'deni ngi zi bo kɔzɔ ma lijɛ ko'dɔkɔ to'dɔ mo, kɔzɔ ma tɔnɛ mo kugu ne tara."

Kole Mɔtɔ Ti Abɛri Dɔmo

(MT 17:14-21; LK 9:37-43)

¹⁴ Kina dɔdɔ Yɛsu ni kɛki 'deni beri kako kɔmɔ zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ma laki naga nima tine, lijɛ ako ko'ja tindɛ ma kinza kiya koso 'deni ngi yayi ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni kedi ko'dɔ kowasa tinni. ¹⁵ Bilaka naga nima lijɛ o'ja Yɛsu kedi kako na lijɛ kɔtɔ ngi rɔ gɔnni kiraŋa kurɛ dɔ bo tumotɔ bo. ¹⁶ Yɛsu ititi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga iya te, "Wa'di na keddi ko'dɔke kowasa mo tinni?"

¹⁷ Bɔ kɔmɔ di mi lɔngɔ tindɛ naga nima ɛnyi kileki kiya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, kole ma nime noki udodu kpamo 'deni ngi teyi, kina me mo'de kako ziyi. ¹⁸ Noki nime dɔdɔ kebe to'dɔ bo, oŋma bo ngi beri koja surupu di kpa bo, bo konyo dɔ tuŋgu bo ngi teyi ndiŋindɛŋi, rɔ bo kitigɔ ngi yaga gbɔrɔkɔtɔ. Kina me mititi bɔ kɔsɔ goyi naga nime 'dɔ lijɛ koga noki nime yaga tine lijɛ ɔ'bo de."

¹⁹ Yɛsu ileki kiya zinni te, "Kpe bilaka ma le'jete naga nime bɔ kinza kikali ti'di dɔye gɔ lende ma nime. Gɔ moloma ngi ɲbɔ nyanya ga tiye na? 'Dɔ mogbɔ dokɛ' di ma ngi ɲbɔ nyanya ga di ziye na? O'deke kole nima kako zɔ dayi."

²⁰ Lijɛ o'de kole nima kako zi bo. Kina noki ko'ja kinɛ Yɛsu te, na koŋma kole nima ngi beri, kululu, surupu ko'bu di kpamo. ²¹ Yɛsu ititi 'bu 'ba kole nima, iya te, "Noki nime isaki bo nyanya ga?"

Bo ileki dɔmo tɛgɛ, "Mɔlo gba rɔ dɔ kole titi. ²² Mi kada mɔtɔ ga ebe tu'du bo mi pa'do, mɔtɔ ga oŋma bo ngi mi mini, 'dɔ kupɔ bo ngi yaga. Ne dɔdɔ ko'bo ngi to'dɔ mo, oŋgɔ lisa 'ba rɔze kokɔnyi ze."

²³ Yɛsu ileki kiya zi bo te, "Gɔ wa'di na kiya te dɔdɔ mɔ'ɔ ngi? A mɔtɔ inza ame 'dɔ konya dɔ bilaka ame ga pili ki'di donni 'deni gɔ tigɔ 'ba Bɔko'ba ne."

²⁴ Kina 'bu 'ba kole nima kɛnyi ngi kulori rɔ ma kembe kiya te, "Ma mi'di dɔma 'deni ngi gomo, tine okɔnyi ma kogbɔ ma laka yimo."

²⁵ Yɛsu oŋgɔ bilaka edi 'deni ngi kosoŋi kulowɔ kako ngila lijɛ. Kina bo kamo ngi dɔ noki nima kiya te, "Ni noki ku'be mbili kudodu kpa nima, moga yi, dɔdɔ yaga ɲburu mi kɔtɔ kinza kileki de kpe dɔ bɔ nime."

²⁶ Kina noki kɛnyi kapi ngi rɔ ma kembe koŋma bɔ nima ngi rɔ ma kɛnyɛ, kina kita'ba ngi yaga di dɔmo. Bɔ nima o'dɔ ngi yayi kɔzɔ toku. Kina bilaka ama ga yayi ne kebe ngi rɔ tiya mo tɛgɛ, "Bo olɛ 'deni." ²⁷ Tine Yɛsu inda'ba kɔzi bo, na bo kɛnyi ngi rɔkɔ.

²⁸ Kina dɔdɔ Yɛsu ni kedi 'deni rɔ donni rɔ ti bɔ kɔsɔ gɔ bo ga tine, na lijɛ kebe tititi bo iya te, "Gɔ wa'di na dɔ'bo ma 'beze de toga noki yaga?"

²⁹ Yɛsu ileki dɔmo zinni iya te, "A mɔtɔ inza ame 'dɔ kɔ'bo toga mo timo, tine nge kɔtɔ ti motu."

Yɛsu Iya Lende 'Ba Tɔdɔ Abo Di Mi Tolɛ

(MT 17:22-23; LK 9:43-45)

³⁰ Lijɛ ɛnyi ngi di bi nima yayi kudɔ te kebe mi Galilaya. Yɛsu o'dɔkɔ de 'dɔ bilaka kikali gɔ bi ma lijɛ kedi teyi, ³¹ rɔmoyi bo o'dɔkɔ tiyandi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga. Mi akiyandi abo zinni bo iya te, "Ti ki'di kɔzi kole 'ba bilaka lesi 'deni ngi zi bilaka mɔtɔ ga, kupɔ bo yaga. Tine mi to'dɔ dɔ mota bo ti kɔdɔ ngi yaga di mi tolɛ."

³² Akiyandi abo nima bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ikali mi 'jɔ 'ba lende mo de. Tine lijɛ ere 'deni di bi tititi bo.

³³ Lijɛ ako kɔmɔ Kaparanoma, kina dɔdɔ lijɛ kedi 'deni liŋɔ tine, Yɛsu ititi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga iya te, "Wa'di na kolomake rɔ to'dɔ kowasa mo di gɔ kɔri yayi ne?"

³⁴ Lijɛ ileki dɔmo de rɔmoyi pa di gɔ kɔri yayi lijɛ oloma rɔ towasa mo ye na rɔ lobu di mi lɔngɔ lijɛ nima bina.

³⁵ Yɛsu oloma beri kidɛki ma 'butɛ dɔmoriyɔ naga nima kako zi bo. Kina bo kiya zinni te, "Bɔtɔ ame ko'dɔkɔ tɛdi rɔ lobu ne, i'dike bo kileki rɔ bo beri yaga rɔ bɔ laja zi ya ma laki."

³⁶ Bo ogba kole titi mɔtɔ ki'di kɔrɔ kɔmɔnni yayi, bo kinda'ba rɔmo na bo kiya zinni te, ³⁷ "Bɔtɔ ame koja laja zi kole ma te dɔmoyi ma ne, ma na bo koja laja 'deni zɔ. Kina bɔtɔ ame koja laja zɔ, bɔ ame koja ma ne na ma 'deni gbi bo koja laja teyi."

³⁸ Yowani ɛnyi kiya zi bo te, "Do'ja bɔ mɔtɔ kedi koga noki ti moyi yi, kina dota gomo 'deni di zi bo diya te kinza bo ko'dɔ de rɔmoyi bo inza rɔ ma kɔtɔ 'beze mɔtɔ."

³⁹ Yɛsu iya te, "Kinza kotake gomo de di zi bo. Rɔmoyi bɔtɔ ame kedi ko'dɔ gɔ kɔtɔ 'deni ti moyi ma ne inza kileki 'bɔwu kiya ma rɔ ma kɛnyɛ. ⁴⁰ Bɔtɔ ame ko'ji ze de ne kina rɔ 'beze. ⁴¹ Omerike gɔ lende nime laka. Bɔtɔ ame ki'di pele nge rɔ mini kuwɛ ziye rɔmoyi kpe 'ba Kurisito na ne ti ko'ja kpa kɔzi 'ba gomo ngi."

⁴² Bɔtɔ ame kebe ki'di a titi ma kɔzɔ a naga nime te ame ki'di donni 'deni gɔ lende ma ne kebe kila'ba mi lende kɛnyɛ, ma laka mo dɛne gɔ kudodu rɔ toto kuwu

ndöwu ma löbu mugu bɔ mo gɔ kitiŋi bo timo mi mini löbu.

⁴³⁻⁴⁴ Ɔɔɔ köziyi na ki'di yi ko'dɔ lende kënyë, oke yaga. Ti këdi rɔ ma laka rɔ dɔ kiteli ziiyi tɔɔɔ mi didi ma nɔburunɔburu ti közi kɔɔɔ, di dɔ ame 'dɔ kari ku'du yi mi Gehena pa'do kinza kölu nima ti köziyi këdi riiyö ne.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ɔɔɔ ndiiyi na ki'di yi ko'dɔ lende kënyë, oke yaga. Ti këdi rɔ ma laka ziiyi 'dɔ tɔɔɔ mi didi ma nɔburunɔburu rɔ bɔ ndi kɔɔɔ di dɔ ame 'dɔ kari ku'du yi mi Gehena ti ndiiyi këdi riiyö ne. ⁴⁷ Ɔɔɔ kömoyi na ki'di yi ko'dɔ lende kënyë, iyagba yaga. Ti këdi rɔ ma laka ziiyi tɔɔɔ mi nɔre löbu 'ba Bɔko'ba rɔ bɔ kɔɔɔ kɔɔɔ di dɔ ame 'dɔ kari ku'du yi mi Gehena ti kömoyi këdi riiyö ne. ⁴⁸ Gɔ bi nime rɔ Gehena ne kuru ma këdi konyo bilaka mo ga ölä dë ki-na pa'do mo ö'bö nɔburu tara kölu dë."

⁴⁹ Kina bo kiya gbi te, "Ti kileŋo bilaka pili 'deni ngi ti pa'do gɔ këdi laka kɔɔɔ tikɔ'dɔ ame këdi kileŋo wa ne tara.

⁵⁰ Tikɔ'dɔ ele ma. Ne ɔɔɔ tikɔ'dɔ kote tulöwu ma kiyɔkɔ mo 'deni ti kɔ'ba 'böwu ti'di mo kileki rɔ ma kiyɔkɔ tondo ga? Ni mɔɔɔ i'di gbagba yi këdi rɔ tikɔ'dɔ. Olomake ti mi këyi rɔ gɔ rɔye."

Lende 'Ba Toga 'Ja
(MT 19:1-12; LK 16:18)

10 Di yayi na bo kënyi ngi kari mi dɔyayi 'ba Yudayi. Bo umu kari gönyi yöpö 'ba Yaradene, na bilaka kɔkɔ ngi rɔ tindi kako zi bo. Kina bo koloma ngi rɔ tiyan-di lijë kɔɔɔ ma mɔɔɔ tara. ² Kina Parosi ni kako ma 'bënni ngi tititi bo to'ba bo timo. Lijë ititi bo, iya te, "Tara ne ëdi ngi rɔ ma laka mi kö'du ki'di na 'dɔ toga 'ja?"

³ Bo ileki kititi lijë te, "Wa'di na Musa kiya mi kö'du ki'di?"

⁴ Lijë iya te, "Musa odɔ kpamo zi bɔɔɔni 'dɔ kugu waraga 'ba tëyi ki'di zi 'ja ame bo këdi koga ne."

⁵ Yësu ileki dɔmo zinni te, "Musa ugu kö'du ki'di nima tara ziye, römöyi minyi 'be idari 'deni. ⁶ Tine ma di bi tisaki mo inza tara. Ugu 'deni, iya te, 'Bɔko'ba o'ba lijë rɔ bɔɔɔni ni ma ti 'ja. ⁷ Gɔ kö'du mo na ki'di bɔɔɔni këdi kënyi kolɔɔ di ɔki 'bu bo ni ti ma bo, lijë kari kodɔ'ba ga rönni ti 'ja abo. ⁸ Kina lijë kpaki riiyö 'deni rɔ akɔɔɔ.' Lijë inza kpe riiyö, tine 'deni yaga ngi rɔ akɔɔɔ. ⁹ Kina wa ame Bɔko'ba kodɔ'ba 'deni rɔ a kɔɔɔ ne kinza kebe mɔɔɔ mɔɔɔ kebe koza yimo dë kpe yaga."

¹⁰ Kina ko'ja lijë kileki 'deni kari liŋɔ tine, na bɔ kösö gɔ bo ga kënyi kititi bo gɔ lende nima. ¹¹ Bo iya zinni te, "Ni mɔɔɔ ame koga 'ja 'bi kebe kari kogbe mɔɔɔ ne, o'dɔ yëri 'deni. ¹² Kina gbi 'ja ame kënyi di gɔ më'dë ni kari kogbe më'dë mɔɔɔ ne, yëri na lɔko ko'dɔ 'deni."

Yësu O'dɔ Yëyi Dɔ Kole Titi
(MT 19:13-15; LK 18:15-17)

¹³ Ya mɔɔɔ ga o'de kole titi kako zi bo 'dɔ bo ki'di közi bo dɔmo. Tine bɔ kösö gɔ bo ga ota gɔmo kinza ki'di lijë dë kako zi bo. ¹⁴ Kina ɔɔɔ Yësu ko'ja lende nima tara tine, bo ënyi ngi rɔ 'diri. Bo iya zi bɔ kösö gɔ bo ga te, "Olake kole titi kako zö kinza kotake lijë dë, römöyi lijë ame ga te ne nɔre löbu 'ba Bɔko'ba na rɔ 'bënni. ¹⁵ Rɔ

ma laka miya ziye, bɔɔɔ ame kinda'ba nɔre löbu 'ba Bɔko'ba dë kɔɔɔ kole titi ne inza kɔɔɔ du te yimo."

¹⁶ Kina bo kogba kole titi naga ngi bo ki'di közi bo dɔmo ko'dɔ yëyi zinni.

Bɔ Mɔri Mɔɔ
(MT 19:16-30; LK 18:18-30)

¹⁷ Tine ko'ja Yësu ni këdi ko'dɔ 'deni tösö dɔmo tari yɔ, na bɔ mɔɔɔ kako ngi rɔ riŋa kolɔɔ bëri kɔɔɔ bo te, koma'jo rönii zi bo, kiya te, "Bɔ kɔɔɔ kiyandi ma laka, wa'di na gɔ mo'dɔ 'dɔ mo'ja didi ma nɔburunɔburu?"

¹⁸ Yësu ileki kiya zi bo te, "Gɔ wa'di na kidëki ma rɔ ma laka? Bɔɔɔ mɔɔɔ inza laka, tine Bɔko'ba na nɔre kɔɔ kpökï laka. ¹⁹ Ikali kö'du ki'di 'deni, ame kiya te, 'Kinza ko'dɔ röyi dë rɔ bɔ közi roma. Kinza ko'dɔ yëri dë. Kinza ko'dɔ 'bögö dë. Kinza kususu bɔɔɔ dë rɔ bëtï. Kinza ko'dɔ 'bölu dë. Oro 'bu yi ni ti möyi."

²⁰ Bɔ nima ileki dɔmo, iya te, "Bɔ kɔɔɔ kiyandi, wa naga nima pili mo'dɔ 'deni mɔlo dɔ ɔɔɔ ma."

²¹ Yësu onɔgɔ dɔ bɔ nima, bɔ kɔ'ba nima. Na bo kileki kiya teyi te, "A mɔɔɔ ëdi kɔɔɔ ame kɔɔɔ gba di ziiyi 'dɔ to'dɔ mo. Ari kugö akonzi 'bi naga nima mökö koza girisi mo ga zi bɔ lisa. Kina ti kulu kpamo 'deni ngi ziiyi mitɔɔ. Kina 'dɔ kako ti kösö gɔma."

²² Lende nime bɔ nima kuwö kɔɔɔ a nime te yɔ, na bo kuyi kɔɔɔ ma löwö ngi bo kari abo. Römöyi bɔ nima bo rɔ bɔ mɔri ti wa nɔre.

²³ Yësu uyï kɔɔɔ bo konɔgɔ dɔ bɔ kösö gɔ bo ga, na bo kiya zinni te, "Ti këdi rɔ ma kitigɔ zi bɔ wa ni 'dɔ kɔɔɔ mi nɔre löbu 'ba Bɔko'ba."

²⁴ Lende nime igayi bɔ kösö gɔ bo ga ngi. Tine Yësu oto nduwë tiya mo zinni te, "Kole ma ga, tɔɔɔ mi nɔre löbu 'ba Bɔko'ba ti këdi rɔ ma kitigɔ. ²⁵ Tɔɔɔ mi nɔre löbu 'ba Bɔko'ba ti këdi rɔ ma kitigɔ zi bɔ wa ni kebe tɔɔɔ 'ba gamele kebe mi bi gböŋö 'ba bi'ci libira."

²⁶ Lende nime igayi lijë ngi mi kɔɔɔ, kina lijë kileki gɔmo kiya zi bo te, "Ne ma 'deni tara tine ne, yë ga na ti kɔɔɔ di mi tölë?"

²⁷ Yësu onɔgɔ dönni kina bo kileki kiya zinni te, "Wa naga nime ma di zi bilaka lesi na nɔre kinda rɔ a ma 'dɔ ko'dɔ rönii dë. Tine ma di zi Bɔko'ba embe dë römöyi bo na kɔ'ba to'dɔ wa pili."

²⁸ Pitörö ënyi kiya zi bo te, "Onɔgɔ te, ze 'beze nime dola wa pili 'deni me dösö göyi."

²⁹ Yësu iya te, "Yëë, rɔ ma laka miya ziye, bɔɔɔ ame ko-la liŋɔ, kola löndö, kola lëmi, kola ma bo ni ti 'bu bo, kola kole, kola nyaka dömöyi ma gbi gɔ laja kɔɔɔ laka nime ne, ³⁰ ti ko'ja ngi mi kada ma giri naga nime rɔ dɔ kiteli. Bo ti ko'ja wa naga nime pili rɔ mbëmbë kebe dɔ ame gbi ti közi kasi 'ba gɔmo. Kina mi kada ma këdi kako nime 'dë bo ti këdi ngi ti didi ma nɔburunɔburu."

³¹ Tine ma konzi ame ga pa dɔgɔba ne ti kileki 'deni yi'böwu, kina ma yi'böwu na ti këdi 'deni dɔgɔba."

Yësu Iya Gɔ Lende 'Ba Tinda'ba Bo
(MT 20:17-19; LK 18:31-34)

³² Di gɔ kori lijë këdi 'deni rɔ tari Yerosalema, Yësu na kösö ngi dɔgɔba. Kina lende mo kiyayi bɔ kösö gɔ bo ga

ngi, ko'de tikere ngi pili zi bilaka ame ga kedĩ kozi go bo ne. Tine bo ari kogba lije ma 'butẽ dõmoriyõ mo naga nima ngi 'beri yaga rã dönñi, bo koloma rã tiya go wa ma kedĩ kari ko'dõ rõni zi bo zinni, ³³ bo iya zinni te, "Kpe, uwõke tãma. Dedi darike nima njõ mi Yerosalema. Kina di yayi na ti ki'di kõzi kole 'ba bilaka lesi ngi zi bõ dõ bõ akumu ni ti bõ kãkã kiyandi 'ba kõ'du ki'di ni. Tine na ti lije kodõ karama mo ngi dõ bo rã tõlẽ. Lije ti ki'di bo zi ma rã bõ lõwõ mo ga ³⁴ kodõ laja rã bo, koto'bi woro rã bo, komba bo kupõ bo yaga. Tine mi tõ'dõ dõ mota bo ti kënyi kãdõ 'deni ngi yaga di mi tõlẽ."

³⁵ Yakoba ni ti Yowani, kole 'ba Zebedayo ga ako zi Yẽsu kiya te, "Bõ kãkã kiyandi, a mãtã edĩ bine do'dãkõ yi 'dõ ko'dõ zize."

³⁶ Yẽsu iya te, "Wa'di na ko'dãkõke go mo'dõ ziye?"

³⁷ Lije iya te, "Dõ kari koloma 'deni dõ kiti mi njere lõbu 'bi, do'dãkõ 'dõ ki'di ze doloma tiyi, ma kãtã dõ dõri yi, ma kãtã dõ gali yi."

³⁸ Yẽsu ileki zinni te. "Wa nima kititike ne ikalike dẽ. Kpe, ti kãkãke tuwẽ wa di mi kõsu 'ba gomã nime medĩ mari muwẽ ne? Ti kãkãke go kobapatisi ye ti kori nime kobapatisi ma timo ne?"

³⁹ Lije iya te, "Ti dõ'bõ ngi."

Yẽsu iya te, "Rã ma laka kpe ti kuwẽke ngi di mi kõsu mo ma medĩ muwẽ di yimo, kina ti kobapatisi ye ngi kãkã ma 'bama. ⁴⁰ Tine lende 'ba ti'di wa toloma dõ dõri ma ala dõ gali ma nima, ndõkã ma na dẽ. Bãko'ba na kedĩ ki'di go bi nima zi bilaka mo ga ame bo kilenjo 'deni dõmõyi mo ne."

⁴¹ Kina dõ kãkã ya ma 'butẽ naga nima kuwõ lende nima 'deni tara tine, lije ënyi ngi rã 'diri ti Yakoba ni ti Yowani. ⁴² Kina Yẽsu kidẽki lije ngi pili kako bi kãtã zi bo. Bo iya zinni te, "Ikalike 'deni laka, lõbu ma 'ba bõ lõwõ ni o'dõ ga rõnni ngi rã njere rã a lõbu dönñi.

⁴³ Tine ma 'beye inza tara. Bãtã ame ko'dãkõ go bo kedĩ rã lõbu di mi lõngõ ye ne, bo kileki rã bo yaga rã bõ laja ziye. ⁴⁴ Kina bõ ame kiteri 'dõ bo na kedĩ rã bõ dõye ne, bo kileki rã bo yaga rã atõli ziye pili. ⁴⁵ Rõmõyi kole 'ba bilaka lesi pele ako dẽ 'dõ koja laja teyi, tine bo na 'dõ koja laja zi bilaka, kina gbĩ ti'di didĩ bo tutẽ go ma konzi timo di mi tõlẽ."

⁴⁶ Lije ako kõmõ Yereko. Tine ko'ja Yẽsu ni ti bõ kõsõ go bo ga ti tindĩ ma kedĩ kari tinni naga nima kedĩ kiteli 'deni kebe yayi tine, bõ kãkã kõlu mãtã yayi mõyi mo rã Batimayo kole 'ba Timayo, edĩ kolõ'bõ kpa go kori yayi tokpasi wa. ⁴⁷ Kina dõ bo kuwõ 'deni kiya te, Yẽsu 'ba Nazareta na, kina bo kulõri ngi rã ma kembe, kiya te, "Yẽsu kole 'ba Dawidi, i'di miyi këyi rãma."

⁴⁸ Bilaka ma konzi i'di tamo dõ bo go bo kudumõ yaga. Tine na bo kulõri ngi kulõwõ rã ma kembe, kiya te, "Yẽsu kole 'ba Dawidi, i'di miyi këyi rãma."

⁴⁹ Kina Yẽsu kãkã ngi kiya te, "I'dike bo kako dayi."

Kina lije kidẽki bõ kãkã kõlu tõnẽ ngi, iya te, "Ogõ ti, ënyi tãrã, bo edĩ kidẽki yi."

⁵⁰ Kina bõ nima kogbagba ngi kulĩ bõngõ yaga di dõ bo, kënyi kari zi Yẽsu. ⁵¹ Yẽsu ititi bo iya te, "Wa'di na ko'dãkõ go mo'dõ ziyi?"

Bõ kãkã kõlu nima iya te, "Bõ kãkã kiyandi, ma mo'dãkõ to'ja go bi."

⁵² Yẽsu iya te, "Laka, ari ti, ti'di dõyi go tigõ ma ilenjo yi 'deni." Kina kãkã bõ nima kãkã ngi yaga, bo kõsõ go Yẽsu di go kori yayi.

Tãdõ 'Ba Yẽsu Mi Yerosalema

(MT 21:1-11; LK 19:28-40; YN 12:12-19)

11 Kina dõ lije kari 'deni kõmõ ngõsi ngila Yerosalema mi gawo 'ba Betepage ni ti Betaniya tine, na lije kari ngi dõ dõku 'ba Bilaya. Yẽsu oja bõ kõsõ go bo ga ma riyo ² kari dõgba ti ndose nime, kiya te, "Kpe arike mi gawo nima dõgba kãkãye ne. Di bi tõmõ 'be yayi ti kari ko'jake kole akaca kosi dõmo 'deni bõri, rã ame gba bãtã kãkã dẽ dõmo ne. Opeke ko'deke kako bine. ³ Dõ dõ kititi ye kiya te, 'Eddi kopeke go wa'di? Iyake te, 'Njere na ko'dãkõ, bo edĩ kileki giri naga nime."

⁴ Lije ari ngi ko'ja kole akaca kosi dõmo 'deni yaga kpa reki yayi. Kina dõ lije kedĩ ko'dõ tope mo tine, ⁵ ya mãtã ga ame kedĩ kãkã yayi ne ititi lije iya te, "Wa'di na kedĩ ko'dãke tara, kedĩ kopeke akaca nima?"

⁶ Lije ileki dõmo ngi kãkã ma tõnẽ Yẽsu kose zinni ne tara. Kina bilaka naga nima kola ngi lije kari timo.

⁷ Lije o'de akaca nima kako zi Yẽsu na lije ko'ba bõngõ 'bõnni ga ngi gõmo. Kina Yẽsu kãkã ngi koloma dõmo. ⁸ Tine bilaka ma konzi mãtã ga o'ba bõngõ ma 'bõnni ga mi go kori, ya mãtã ga oga ma 'bõnni rã mbili mbirõ ni di mi nyaka ko'ba go kori. ⁹ Kina bilaka konzi naga nima mãtã ga kõsõ 'deni dõgba mãtã ga kebe go bo yi'bõwu ne ki'di ngi tulõri timo rã ma kembe, kiya te, "Akilõlu kedĩ zi Bãko'ba. Yeyi kedĩ dõ bõ ame kako ti mõyi bo njere Bãko'ba ne. ¹⁰ Yeyi 'ba Bãko'ba kedĩ dõ njere lõbu ame kedĩ kako ne kãkã 'ba 'bu ze lõbu Dawidi. Akilõlu kedĩ zi bo Bãko'ba."

¹¹ Yẽsu dõ Yerosalema na bo kiteli ngi kari mi reki 'ba rõ lõbu 'ba Bãko'ba. Kina dõ bo kongõ wa mo naga nima 'deni pili tine, na bo kari ngi ti bõ kõsõ go bo ga ma 'butẽ dõmoriyõ naga nima mi Betaniya, rõmõyi kada inza kpe.

Yẽsu Ulõmu Ngõri Kõlu

(MT 21:18-19)

¹² Mi bi kãzẽ ma di gõmo ko'ja lije kedĩ kileki 'deni kako di Betaniya tine 'bõ o'dõ Yẽsu 'deni. ¹³ Bo o'ja ngõri kõlu kindã di bi kãkã ti mbili dõmo. Kina bo kãkã ngi kari tongõ mo, bo iya te mãtãga bo ti ko'ja ma kana mo. Tine bo ari ko'ja nje rã mbili na kutu ë'bõnni rõmõyi kada 'ba tana 'ba kõlu na dẽ gba. ¹⁴ Kina bo kiya ngi zi ngõri kõlu nima te, "Ni, bãtã inza konyo dõ mãtã kpe di dõyi." Lende nima bo iya pili mbili bõ kõsõ go bo ga kuwõ.

¹⁵ Lije ako kõmõ Yerosalema na bo kari ngi kãkã mi reki 'ba rõ lõbu 'ba Bãko'ba. Bo ari ko'ja bõ ndõgõ koso

'deni yayi na bo koloma ngi ro toga lijë yaga, bo kitinji do tarabiza 'ba bo kutë girisi ni ti gba'da 'ba bo kugö matukpuru ni bëri. ¹⁶ Bo embe ngi kola bota de kpe kombi wa dönni kudö timo kebe yayi. ¹⁷ Kina bo koloma ngi ro tiyandi lijë kiya zinni te, "Uwöke de me tonë kugu ne? Iya te, 'Rö löbu ma nime ti kidëki ro rö 'ba mötu zi do kupö pili.' Ne kina me 'böwu kpe kebe kuyike yaga ro ti'börö 'ba bo 'bögö."

¹⁸ Bo do bo akumu ni ti bo koma kiyandi ni uwö lende mo na lijë ki'di ngi toma kori 'ba 'do tupö Yësu timo. Tine lijë ere di ro bo römöyi akiyandi abo igayi ma konzi 'deni ngi pili.

¹⁹ Mi dököpiyari 'deni na Yësu ni kënyi ngi di mi gawo yayi ti bo kösö go bo ga lijë kileki kari.

Andi Di Gö Ngëri Këlu
(MT 21:20-22)

²⁰ Molo mi döngö ma di pötö mo ko'ja lijë këdi kudö ro go kori nima, lijë o'ja ngëri këlu tonë kolë 'deni.

²¹ Pitörö omeri go lende tonë ngi, na bo kiya zi Yësu te, "Bo koma kiyandi, ongo te. Ngëri këlu tonë kulömu ne ölë 'deni."

²² Yësu ileki dömo zinni iya te, "Ro ma laka miya ziye, i'dike dnye go lende 'ba Boko'ba. ²³ Bota ame kiya zi döku nime te, 'Ni, enyi kari ku'du röyi mi mini löbu,' do kiya te döki'di bo kidaki de bo ki'di do bo ngi gomo, ro ma laka ti ko'do röni ngi tara. ²⁴ Kina me mëdi miya ziye, wa ame do kititike ti mötu ziye ti'di dnye gomo, o'jake 'deni, kina ëdi 'deni ro e'be. ²⁵⁻²⁶ Kina do kärke 'deni këddi kumötu, olake lëpi ye ga ame kirasi lende 'deni ziye, römöyi 'do 'bu ye ame mitöro ne kola ye gbï go lende kirasi 'be ga."

²⁷ Lijë ako kömö mi Yerosalema, kina ko'ja Yësu këdi kilingere 'deni kebe mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba yayi, na do do bo akumu ni ti bo koma kiyandi ni ti löbu 'ba bilaka ni ²⁸ kako kititi bo kiya te, "Közi kakpa 'ba yë na me këddi ko'do wa naga nime timo ne? Yë na ki'di közi kakpa 'ba to'do wa naga nime te ziyi?"

²⁹ Yësu iya te, "I'dike mititi ye nge koto, do kilekike dömo 'deni zö na 'jaa ti mileki do akititi 'be nima.

³⁰ Iyake zö te, közi kakpa 'ba bapatisi nime Yowani koloma tonë ro to'do mo ne ako di yala? Yë na ki'di zi bo, Boko'ba na ki'di ala bilaka lesi na ki'di?"

³¹ Kina lijë koloma ngi ro towasa mo ro go rönni. Lijë iya te, "Do diyake te ako di zi Boko'ba bo ti kiya te, 'Ne go wa'di na kpe ki'dike dnye de go lende 'ba Yowani?' ³² Do diyake te ako di zi bilaka lesi ele de gbï."

Lijë ëdi kere di zi bilaka konzi naga nima römöyi lijë pili omeri ngi ro ma laka Yowani ro bo kumë lende 'ba Boko'ba. ³³ Kina lijë kileki dömo ngi zi Yësu te, "Dikali de."

Yësu iya zinni te, "Kina gbï ma minza miya ziye közi kakpa 'ba yë na me mëdi mo'do wa naga nime timo."

Döngala 'Ba Bo Ndöbo
(MT 21:33-46; LK 20:9-19)

12 Kina Yësu koloma ngi ro tilende zinni ro döngala, bo iya te, "Bo koto idiyë koma këdi ko'do ro layi naga ngi ro nyaka, bo kigaga reki kuru dömo, bo kole gö 'ba tuzi layi mo, bo kole kilanga 'ba toda mo. Kina bo ko'de bo ndöbo ngi ki'di yimo bo kënyi kari do gawo ma koma. ² Kina do kada 'ba tite'de mo kömö 'deni tine, na bo koja bo laja abo koto ngi kari 'do ko'de ma 'ba bo. ³ Tine bo ndöbo naga nima omba bo laja nima ngi koga kileki ro közi sari. ⁴ Bo oja bo laja koto gbï kari. Kina bo ndöbo naga nima komba ngi koga dömo ko'do kënyë koma. ⁵ Bo oja koto gbï kari. A ma tine lijë omba ngi kupö yaga. Kina lijë koloma ngi nduwë ro to'do bo laja ma konzi koto ga nduwë tara, koto ga lijë omba ro tomba, koto ga lijë upö ngi yaga.

⁶ Ro nburunburu mo tine koto koto ari kinza kpe zi bo 'deni nge ro kole koto abo ame bo koma kulöwö ne, na bo koja ngi. Bo omeri, bo iya te, 'Ame ro kole ma ne lijë ëdi koro.' ⁷ Tine bo ndöbo naga nima iya ngi ro go rönni te, 'Bo këdi kari koloma ro bo do nyaka nime kada koto di pötö 'bu bo mo tonë ne bo na me, ako dupöke bo yaga 'do nyaka nime koloma ngi nburu ro eze.' ⁸ Kina lijë kind'a'ba bo ngi kupö bo ku'du töku mo yaga di mi nyaka nima."

⁹ Yësu ileki kititi bilaka naga nima yayi ne kiya te, "Ma komerike 'beye, wa'di na ti bo do nyaka nima kari ko'do? Ro ma laka bo ti kari ngi kote do bo ndöbo naga nima pili yaga, bo ko'de ro bilaka ma löwö na kako to'do ndöbo yimo.

¹⁰ Idëkike de su me tonë kugu mi buku 'ba Boko'ba kiya te, 'Döku tonë bo ko'ba rö ni kilagi pa di koma ne na kileki 'deni ro döku ma laka ro do kiteli mi gböndö 'ba rö.' ¹¹ Ame wa ko'do 'ba nere Boko'ba na. Dotöke ngi ro goze."

¹² Kina löbu 'ba Yudayi ni koloma ngi ro toma kori 'ba 'do tupö bo timo. Römöyi lijë iyëni rönni tégë Yësu ëdi ro tiya döngala nima rönni. Tine lijë ere tindï naga nima yayi ne. Kina lijë kita'ba ngi yaga di ngila bo.

¹³ Kina lijë kari koja Parosi koto ga ngi ti bilaka koto ga 'ba Erode ngi kako zi bo tokö kpa bo. ¹⁴ Lijë ako kititi bo kiya te, "Bo koma kiyandi, dikali ngi ni lende 'bi ga na ro ma kodö. Mi lende kiya 'bi zi bilaka ere bota de, lende 'bi ga pili ro ma koriya zi ma titi kpaki ti ma löbu mo ga. Kö'du 'ba Boko'ba na këddi kiyandi bilaka timo ro ma kodö. Iya zize te, tara ne ëdi ngi ro ma laka mi kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'do topi awada zi bo döngö ma löbu 'ba Romo? Ala tondo?"

¹⁵ Yësu ikali döngala 'bënni nima 'deni molo na bo kileki kiya zinni te, "Kpe, ëddi ko'bake ma go wa'di? O'deke girisi siliñbi mo te dayi moñgo te."

¹⁶ Lijë o'de zi bo na bo kititi lijë iya te, "Kinë yë ti möyi yë na me kugu koma ne?"

Lijë iya te, "Bo döngö 'ba Romo na."

¹⁷ Bo iya zinni te, "Laka, wa ame ro 'ba bo döngö ne opike zi bo döngö. Tine ame ro 'ba Boko'ba ne opike zi Boko'ba." Kina lende abo kigayi lijë ngi.

Lende 'Ba Tɔɔɔ 'Ba Töku
(MT 22:23-33; LK 20:27-40)

¹⁸ Kina ya ma ɔ Sadoke ni lijë ma komeri 'bënni kiya te a mɔɔ inza ɔ tɔɔɔ 'ba tōku di mī tölē naga kako ngī zi Yēsu. Lijē ititi bo iya te, ¹⁹ "Bɔ kɔmɔ kiyandi, Musa ugu iya te ɔɔɔ löndö yī mɔɔ kölē kola 'ja abo kinza ti kole, inda'ba közimo 'dɔ köyöke bi dɔ löndö yī nima. ²⁰ Tine ya mɔɔ ga pa bine ɔ löndö kɔɔ modɔmoriyö. Bɔ ma löbu mo ogbe 'ja kina kölē ngī kola kinza ti kole. ²¹ Kole ma mī riyö mo inda'ba közimo kina bo kölē ngī gbī kola nī kinza ti kole. Bɔ ma ɔ mī mota mo inda'ba közimo, ²² kina ngī gbī tara nduwē ɔ gönni nima pili kpaki modɔmoriyö kinza ma köyö kole. ɔ nɔburunɔburu mo na 'ja mo tönē kari kölē ngī gbī. ²³ Tine mī kada 'ba tɔɔɔ 'ba tōku di mī tölē ti lɔko kēdi ɔ 'ja 'ba yē, ya modɔmoriyö naga nima na ma 'deni pili ɔ mē'dē nī?" ²⁴ Yēsu ileki dɔmo zīnni iya te, "Kpe, öluke lende 'deni ngī sowa. Buku 'ba Bɔko'ba ikalike dē. Ikalike a mɔɔ ɔ tigo abo dē gbī y. ²⁵ Bilaka ame ga kēdi kɔɔ di mī tölē ne a mɔɔ inza kpe zīnni ɔ, ɔ kogbe. Lijē 'deni ngī kɔɔ malayika 'ba mī dɔyayi 'ba mītɔɔ naga tara. ²⁶ Kina ma gɔ lende 'ba tɔɔɔ 'ba tōku di mī tölē, kpe idēkike dē su di mī akugu 'ba Musa ma tönē pa'do köbö zi bo dɔ morogo Bɔko'ba kiya zi bo te, 'Ma na ɔ Bɔko'ba 'ba Abarayama, Bɔko'ba 'ba Yisika, Bɔko'ba 'ba Yakoba.' ²⁷ Ne kina me dikali ngī lijë inza kpe ɔ tōku, Bɔko'ba ididi lijë 'deni. Kpe öluke lende 'deni sowa."

Kö'du Ki'di Ma ɔ Dɔ Kiteli
(MT 22:34-40; LK 10:25-28)

²⁸ Bɔ kɔmɔ kiyandi mɔɔ ame kēdi yayi ɔ tuwö kowasa 'bënni nima ne, ënyī ngī kako ngɔsi. Kina ɔɔ bo kongɔ Yēsu ngī kileki dɔ lende ɔ ma kodɔɔ zi ya naga nima kɔɔ a nima tara tine, bo ënyī kititi Yēsu iya te, "Kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ma yala na kulöwö ɔ dɔ kiteli?" ²⁹ Yēsu ileki dɔmo te, "Kö'du ki'di ma kulöwö ɔ dɔ kiteli mo na tönē kiya te, 'Kpe Yisarele, uwöke. Njere Bɔko'ba ze na nge kɔɔ ɔ Bɔko'ba. ³⁰ Ziyē kɔɔ njere Bɔko'ba 'be ti dökī'di ye pili ti didi ye pili ti meri 'ba dɔye pili ti tigo 'be ga pili.' ³¹ Ma ɔ mī riyö mo na me, 'Ziyē kɔɔ lēpi ye ga gbī kɔɔ ma kɔ'ke yida ɔye ga tara.' Kö'du ki'di mɔɔ ma kulöwö ɔ dɔ kiteli di dɔ ame inza."

³² Bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di nima ënyī kileki dɔmo ngī zi Yēsu iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, ele sowa. ɔ ma laka kɔɔ a kiya 'bi, njere Bɔko'ba nge kɔɔ, Bɔko'ba 'beri mɔɔ inza. ³³ Kina gɔ ze bilaka lesi dɔ'ke Bɔko'ba ti dökī'di ze pili, ti meri 'ba dɔze pili, ti tigo 'ba mize ga pili. Kina gɔ nī mɔɔ kɔ' lēpi yī gbī kɔɔ ma kɔ'ke yida röyī tara. Kö'du ki'di riyö naga nime na ɔ dɔ kiteli kebe tumu roma ni pili zi Bɔko'ba."

³⁴ Yēsu ongo dɔ lende kileki 'ba bɔ nima ngī ti lende kikalī mo kulöwö. Na bo kënyī kiya zi bɔ nima te, "Nī, inza kpe gba njö ɔ ma kɔɔ di ɔ njere löbu 'ba Bɔko'ba." Di pötö lende nime bɔɔ mɔɔ ilaŋa rōni dē kpe titi-ti Yēsu.

Lende 'Ba Kurisitö
(MT 22:41-46; LK 20:41-44)

³⁵ Kina ɔɔ Yēsu kēdi 'deni ɔ tiyandi wa di mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba tine, bo iya te, "ɔ ma tondo mo ga na bɔ kɔmɔ kiyandi ni kēdi kiya te Kurisitö ame Bɔko'ba kēdi koja ne di mī kupö Dawidi? ³⁶ Dawidi na tönē kiya ti Nyī Kɔɔ Laka teyi te, 'Njere Bɔko'ba iya zi njere ma te, "Oloma dɔ dōri ma bine njö mī'di yi ka'da bɔ ya 'bi ga.'" ³⁷ Dawidi mo na me kidēki bo 'deni ɔ njere. Ne ɔ ma tondo mo na 'dɔ njere 'ba Dawidi mo tönē kileki 'böwu ɔ kole zi bo?"

³⁸ Mī akiyandi abo zīnni bo iya te, "Kpe i'dike kɔmɔye kandi laka di zi bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni. Ako'dɔkɔ 'bënni ɔ tilingere ti bɔngɔ kidakpa 'bënni naga nima rōnni. Tumötö lijë kɔɔ bɔ ɔ koro naga tara di mī bi 'ba ndögö na lende mo kɔ' rōnni. ³⁹ Akiteri 'bënni ɔ kitī ma löbu naga di mī rö 'ba mötu ti bi ma laka di mī njbele. ⁴⁰ Lijē bɔ kēdi kodɔ gomɔ ɔ makuru'bē tote dɔ amo naga nima. Mötu ko'dɔ 'bënni ɔ gögö tileme rōnni timo. Lijē nime, kada mɔɔ karama ma kēdi kodɔ dōnni na ɔ dɔ kiteli."

⁴¹ Yēsu ari koloma ngɔsi ngila sandu 'ba tu'du kpa közi ki'di di mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba yayi. Tindi kēdi kɔɔ ɔ tu'du kpa közi ki'di 'bënni ga ne bo ēdi le rö tongɔ mo. Ma ɔ bɔ mɔri ma konzi ni ako ku'du yamo ngī njanji. ⁴² Tine 'ja ma ɔ makuru'bē bɔ lisa mɔɔ ako ku'du ma 'bëni ɔ taripa riyö. ⁴³ Bo idēki bɔ kösö gɔ bo ga kako zi bo, na bo kiya zīnni te, "ɔ ma laka miya ziye, makuru'bē, 'ja bɔ lisa nime, lɔko na ku'du kpa közi ki'di kebe bilaka naga nime pili. ⁴⁴ Römöyī lijë ma laki naga nima onye njge mbowa di ɔ wa mbëmbë 'bënni ga. Ne ma 'bëni inza tara, gɔ mɔmo na ma 'deni pili lɔko ku'du ne, mɔɔ inza kpe."

Loma Ti Bi Koda
(MT 24:1-14; LK 21:5-19)

13 Kina ɔɔ Yēsu ni kēdi kɔɔ 'deni yaga di mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba yayi tine, bɔ kösö gɔ bo ga ma kɔɔ ako kiya zi bo te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, ongo te. Ongɔ dōku naga nime ma kiyija ko'ba kele te."

² Yēsu ileki dɔmo zīnni iya te, "Rö löbu naga nima kēdi kongɔke ko'ba tara ne, kada mo ɔɔ kömö 'deni dayi dōku ma kɔɔ mɔɔ mo te inza kileke ɔ ma kudö'du dɔ lēpi nī. Bɔ ya ēdi kitiŋi 'doyi bēri."

³ Kina ɔɔ bo kari koloma 'deni bēri dɔ dōku 'ba Bi-laya ame kuyi kömōni kari te dɔ rö löbu 'ba Bɔko'ba ne tine, na Pitörö ni ti Yakoba ti Yowani ti Andareya kako ɔ dōnni kititi bo kiya te, ⁴ "Iya zize. Kada nima ti kēdi nyanya ga? Kina akileme mo ame gɔ kinda timo kada mo ēdi 'deni ngɔsi na ɔ wa'di?"

⁵ Yēsu oloma ɔ tiya mo zīnni te, "I'dike kɔmɔye kandi laka kinza bɔɔ mɔɔ ku'bölu ye ra. ⁶ Ma konzi mɔɔ ga ti kako ti möyī ma kiya te, 'Ma na ɔ Kurisitö.' Kina ti lijë ku'bölu ma konzi ngī. ⁷ Tine ɔɔ kuwöke birɔ ya di ngɔsi ti lēbi mo ma di bi kɔɔ kinza kereke dē. Wa na-

ga nima pili ēdī ko'do rōnnī tine n̄burun̄buru 'ba d̄liŋa na d̄e gba. ⁸ Rōmōyī d̄yayi ti k̄enyī 'deni to'do ya r̄o ḡo rōnnī, kina d̄liŋa ti k̄enyī 'deni to'do ya r̄o ḡo rōnnī. Kizikizi ti k̄edi 'deni mī ḡo bi ma konzi. Kina 'bō ni ti s̄eyī ti k̄edi 'deni. Wa naga nime pili te gba tisaki mo na k̄ozo mī k̄o'ba l̄oyō naga tara.

⁹ Ne kpe i'dike k̄om̄ye kandi laka. Ti kinda'ba ye 'deni koto ye k̄om̄o k̄iti 'ba burē. Ti komba ye 'deni di mī rō 'ba mōtu. Kina ti lijë koto ye 'deni ki'di ye k̄o'ke k̄om̄o n̄ere ni ti b̄o d̄liŋa ni ḡo k̄o'du ma, tod̄o b̄ici lende 'ba laja laka nime. ¹⁰ Tine d̄ogba mo laja laka na ti kuwōwō rōnī titi toko. ¹¹ Kina d̄o lijë kinda'ba ye koto ye k̄om̄o k̄iti 'ba burē, kinza ki'dike k̄om̄ye kilē'di d̄e ḡo wa ma 'do kari kiyake. Wa ame ki'di rōnī ziye 'do tiya mo mī kada nima ne na kiyake. Rōmōyī wa ame k̄edi kari kiyake ne ti k̄edi pili r̄o ma kako di zi Nyī K̄oto Laka.

¹² Bilaka ti ki'di lōndō nnī ga 'deni tupō mo yaga. Kina ti 'bu ni ko'do 'deni gbī tara zi kole 'bēnnī ga. Kina ti kole kebe kuyī k̄pēnnī 'deni gbī r̄o ma k̄oyō lijë ga tupō mo yaga. ¹³ Laki pili ti ko'ji ye ḡo lende ma. Tine b̄o ame ki'di mī bo k̄eddī teyī n̄bō k̄om̄o mī kada 'ba tote mo ti k̄om̄o n̄gī di mī t̄olē."

Kuruku K̄enyē
(MT 24:15-28; LK 21:20-24)

¹⁴ "Kina d̄o kiya te k̄oḡake kuruku k̄enyē tōnē k̄odo 'deni mī ḡo bi ame m̄olo kinza r̄o bi abo ne tine, (ame ugu zi b̄o k̄id̄ekī mo ga 'do k̄icali) i'dike lijë ame ga mī Yudayi ne kiriŋa ti kusu d̄ōnnī mī d̄oku. ¹⁵ Kinza b̄o ame k̄edi yaga tindawo r̄o bo ne kil̄eyi d̄o bo d̄e kpe k̄odo titi rō togba abo ga. ¹⁶ Kinza b̄o ame k̄edi 'deni mī nyaka ne kileki d̄e kpe kari liŋa togba b̄oŋḡo abo. ¹⁷ Mī kada mo nima gom̄o 'ba 'ja ame ga r̄o ma k̄om̄o ti ma k̄edi ti kole d̄o k̄ōzinnī naga na ti k̄enyē ma 'bēnnī n̄gī kulōwō. ¹⁸ Umōtuke zi B̄oko'ba kinza bo ki'di ko'do rōnī d̄e mī kada 'ba bi k̄eyī ame r̄o alirī ne. ¹⁹ Rōmōyī gom̄o 'ba mī kada nima ti k̄enyē 'bēnī 'deni n̄gī r̄o d̄o kiteli kebe gom̄o m̄oto ga ame pele k̄edi ko'do rōnnī mī d̄liŋa nime bine m̄olo kako di bi tisaki mo n̄bō k̄om̄o mī kada nime t̄one. Kina gom̄o m̄oto ma 'do k̄edi k̄ozo ame te inza kpe nati. ²⁰ Tine B̄oko'ba ileki ḡo kada mo 'deni n̄ge mbowa. Ma kiya te kinza tara d̄ene b̄oto m̄oto inza k̄om̄o. Bo ileki ḡo kada mo n̄ge 'deni mbowa tara ḡo k̄o'du 'ba bilaka abo ga ame bo koweli 'deni ne.

²¹ Kina d̄o kiya te b̄oto m̄oto kako kiya pele ziye te, 'On̄ḡo te, Kurisitō na me bine,' ala 'Kina ma 'd̄e,' kinza ki'dike d̄oye d̄e ḡom̄o. ²² Rōmōyī ya m̄oto ga ma kidewo rōnnī t̄eḡe lijë r̄o Kurisitō ti b̄o kumē lende ma d̄o kind̄end̄e m̄oto ga ti k̄odo 'deni. Kina ti lijë ko'do ḡo koto ma kinza kiya naga n̄gī tiȳozo tu'bōlu ame ga pele B̄oko'ba koweli 'deni ne timo. ²³ Kpe, i'dike k̄om̄ye kandi laka. Wa pili na me ga miyētī ḡom̄o 'deni m̄olo ndō te ziye."

²⁴ "Di p̄otō kada 'ba gom̄o naga nima, kinē kada ti kuyī rōnī 'deni n̄gī yaga r̄o ma k̄olu, kina nyep̄e gbī inza kar̄mi kpe. ²⁵ Kina ti kiyaya k̄elu ni 'deni kilayi kako b̄erī di m̄it̄o'zo. ²⁶ Kina ti kole 'ba bilaka lesi ti k̄odo n̄gī tako ti

pc̄li mī t̄iḡo 'ba l̄obu d̄o kiteli abo. ²⁷ Kina ti bo koja malayika n̄gī kari mī d̄o kumu sowo 'ba d̄liŋa nime tutō'du bilaka ame ga pili r̄o 'ba B̄oko'ba ne. Kina ti lijë kutō'du n̄gī yaga 'doyi di mī d̄liŋa nime.

²⁸ I'dike n̄ḡerī k̄elu kiyandi ye. D̄o k̄oḡo r̄o d̄oŋgila mo ga k̄edi k̄oyō sol̄ozo 'deni, mbili mo k̄edi kunzī nima ikali n̄gī kpa d̄ok̄ik̄erī o'zo d̄e kpe. ²⁹ Kina gbī tara d̄o k̄oḡake wa naga nime 'deni k̄edi ko'do rōnnī nima, ziye tikali mo n̄gī kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi o'zo d̄e kpe. ³⁰ Omerike lende nime laka. Wa naga nime ti ko'do rōnnī kota bilaka ma le'jete naga nime m̄oto ga k̄olē d̄e gba. ³¹ M̄it̄o'zo ni ti d̄liŋa ti kiteli 'deni. Tine lende ma inza kiteli du ma k̄oto te.

³² Tako 'ba kada mo nima b̄oto ma k̄oto m̄oto ikali d̄e. Pele r̄o malayika 'ba mī d̄oyayi 'ba m̄it̄o'zo ikali d̄e. Kina kole 'ba B̄oko'ba pele ikali d̄e gbī. Bo B̄oko'ba 'bu na n̄ge kicali abo. ³³ Kina i'dike k̄om̄ye kandi laka koloma te bi koda rōmōyī kada mo ikalike d̄e. ³⁴ Ti k̄edi k̄ozo lende 'ba b̄o m̄oto ame k̄enyī n̄gī kari d̄o n̄ba ne tara. Mī tari abo bo ose ḡo liŋa zi b̄o laja abo ga. Bo oza nd̄ozo pili r̄o k̄ot̄ok̄ozo zinnī to'do mo, bo ki'di b̄o ma 'do koda ḡo bi n̄gī toda bi laka di r̄o liŋa. ³⁵ Kina ti, odake bi laka rōmōyī kada 'ba tako abo 'ba n̄ere 'be ikalike d̄e. D̄o ti bo k̄om̄o mī d̄ok̄opiyari ala mī zana kor̄ond̄o, ala mī kano bi, ala r̄o mī d̄oŋgo, kpe ikalike d̄e. ³⁶ Odake bi laka kinza bo kako k̄om̄o ra n̄gī tugu'du kota ye k̄ed̄ike bi t̄o'dō. ³⁷ Tine a ma mose ziye pili na me, olo-make ti bi koda."

'Ja M̄oto Inanza 'Bu D̄o Ȳesu
(MT 26:1-16; LK 22:1-6; YN 11:45-12:8)

14 Ame tine kada 'ba karama 'ba Pasaka mo tōnē ola t̄o'dō mo 'deni n̄ge d̄o r̄iyō nati. Karama 'ba tonyo man̄gol'b̄o kinza lan̄ga ḡom̄o mo tōnē. Tine b̄o d̄o b̄o akumu ni ti b̄o k̄om̄o kiyandi 'ba k̄o'du ki'di ni ēdī r̄o toma k̄ori 'ba 'do tinda'ba Ȳesu n̄gī liwo kupō yaga. ² Rōmōyī lijë omeri iya te, "Do'd̄oko d̄e mī kada 'ba karama kinza t̄indī k̄enyī ra ko'do ayayi."

³ Kina d̄o bo k̄edi 'deni Betaniya liŋa 'ba b̄o m̄oto k̄id̄ekī r̄o Simona B̄o M̄onyu tine, lijë k̄edi 'deni kpa akonyo na 'ja m̄oto kako n̄gī ti kizaza ma kele 'ba 'bu kato nd̄oḡo kitiḡo kulōwō naga. L̄oko itiko k̄pamo n̄gī yaga l̄oko koloma r̄o tinzanza mo d̄o Ȳesu. ⁴ Tine ēnyē n̄gī mī ya m̄oto ga yayi kebe tomeri mo te, "L̄oko ēdī kirasi 'bu nima ḡo wa'di? ⁵ Ma l̄oko k̄edi kugō ra m̄okō o'-ja d̄ene ēdī ko'de yamo n̄bō kuluku mod̄ok̄ozo gbī ti d̄omo teyī 'di ḡo l̄oko kok̄onyi b̄o lisa ni timo." Kina lijë koloma n̄gī r̄o togba d̄oki'di 'ja nima timo.

⁶ Kina Ȳesu kileki zinnī te, "Kpe, ēddi kogbake d̄oki'di 'ja nima ḡo wa'di? Olake ni. A ma laka kulōwō na me l̄oko ko'do 'deni zō. ⁷ B̄o lisa ni ēdī koloma nduwē tiye bine, d̄o ko'd̄oko te ko'd̄oke lende laka 'deni n̄gī zinnī. Ne ma 'bama minza m̄o'b̄o tiye bine. ⁸ Wa ame n̄gī l̄oko k̄o'zo to'do mo ne na ma l̄oko ko'do 'deni zō. L̄oko ilen̄jo yida r̄oma 'deni m̄olo ndō koda d̄o tusu ma. ⁹ Ne r̄o ma laka miya ziye, wa nime l̄oko ko'do ne ti kiyelē rōnī 'deni n̄gī kote mī ḡo bi ame ga pili laja laka ma nime k̄edi kuwōwō rōnī teyī ne tomeri gōnī timo."

10 Kina Yuda Isikarita ma kɔtɔ di mi lɔngɔ ya ma 'butɛ dɔmoriyɔ mo naga nima ne kɛnyɔ ngɛ kari zi bɔ dɔ bɔ akumu ni tususu Yɛsu zɛnni. 11 Kina ɔdɔ lijɛ kuwɔ lende ma bo kiya zɛnni tara tine na minni konjmi ngɛ lijɛ kose 'dɔ topi yamo zi bo. Kina Yuda koloma ngɛ nati rɔ toma kɔri ma laka ame gɔ bo ki'di kɔzi Yɛsu timo zɛnni ne.

Yɛsu O'dɔ Karama Ti Bɔ Kɔsɔ Gɔ Bo Ga
(MT 26:17-19; LK 22:7-14)

12 Mi kada ma dɔndende 'ba karama ma kɛdi konyo maŋgolɔ' bɔ mo kinza laŋga gɔmo nima tine, mi kada ame 'deni rɔ 'ba tumu kamɔlɔ mo ne, na bɔ kɔsɔ gɔ bo ga kako kititi bo, iya te, "O'dɔkɔ gɔ dari dilɛŋo gɔ bi 'ba tonyo karama ziyi yala?"

13 Kina bo koja ya ma riyɔ di mi lɔngɔ lijɛ ngɛ kari ti ndose nime, bo iya te, "Arike mi gawo yayi, di bi tɔmɔ 'be dɔye ti kondɔsɔ ti bɔ kɔtɔ ti kete mini dɔni. Ozike gɔ bo. 14 Liŋɔ ame bo kɔdɔ teyi ne ari kiyake zi bɔ dɔ liŋɔ mo te, 'Bɔ kɔmɔ kiyandi iya te, "Rɔ ma yala na 'dɔ dako donyo karama 'ba Pasaka nime yimo ti bɔ kɔsɔ gɔma ga?" 15 Kina ti bo kileme rɔ kɔtɔ lɔbu ngɛ ziye ti ja- ma mo ga kiyija 'deni ndɔ ziye kina gɔ kileŋoke gɔ bi zize yayi." 16 Kina bɔ kɔsɔ gɔ bo naga nima kari ngɛ mi gawo yayi ko'ja wa pili ngɛ kɔzɔ ma bo kose zɛnni. Kina lijɛ kileŋo bi 'ba tonyo karama ngɛ zɛnni yayi.

Akonyo 'Ba Njere

(MT 26:20-29; LK 22:14-20; YN 13:21-30; 1KT 11:23-25)

17 Mi dɔkɔpiyari 'deni na Yɛsu ni ti bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ma 'butɛ dɔmoriyɔ kako ngɛ yayi. 18 Kina ɔdɔ lijɛ kɛdi 'deni kpa akonyo tine, bo iya zɛnni te, "Rɔ ma laka mɛdi miya ziye, bɔ ma kɔtɔ kɔtɔ di mi lɔngɔ ye nima bina na kɛdi kari kususu ma. Bɔ ma kɔtɔ ame ngɛ kɛdi konyo wa bi kɔtɔ tɔ ne."

19 Kina lijɛ ngɛ rɔ meri lijɛ kebe rɔ tititi bo pili rɔ gɔnni nima kiya te, "Ma mo na dɛ ngɛ ɔtɔ ya?"

20 Bo ileki dɔmo te, "Bɔ ma kɔtɔ kɔtɔ ngɛ di mi lɔngɔ ye kpe ma 'butɛ dɔmoriyɔ naga nime. Bɔ ma kɔtɔ kɔtɔ ame ngɛ kɛdi kusu kɔzini mi lebe kɔtɔ tɔ ne. 21 Kole 'ba bilaka lesi ɛdi kɔlɛ ngɛ kɔzɔ lende ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba gɔ kɔ'du abo ne tara. Tine bu'bu zi bɔ ma kususu bo nima. Ma laka mo dɛne 'dɔ kɔyɔ bo dɛ ka ndɛnɔ."

22 Kina ɔdɔ lijɛ kɛdi 'deni kpa akonyo yayi tine, na Yɛ- su kogba maŋgolɔ' bɔ ngɛ bo kileki yɛɛ'di mo zi Bɔko'ba bo konye yimo ki'di zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga. Bo iya te, "Me, ogba konyo. Ame na rɔ yida rɔma."

23 Kina bo kogba kɔsu gbɛ kileki yɛɛ'di mo bo ki'di ngɛ zɛnni lijɛ pili kuwɛ di yimo. 24 Bo ileki kiya zɛnni te, "Ame na rɔ roma ma ame kulɔwu 'deni gɔ ma konzi, lɔmu 'ba Bɔko'ba kɔrɔ 'deni dɔmo ne. 25 Rɔ ma laka miya ziye akuwɛ nime minza muwɛ kpe titi tine 'jaa nbɔ rɔ ma la'ja di mi njere lɔbu 'ba Bɔko'ba."

Yɛsu Iya Kpa Koga 'Ba Pitɔrɔ

(MT 26:30-35; LK 22:31-34; YN 13:36-38)

26 Kina ɔdɔ lijɛ koba ŋgala 'deni tine na lijɛ kari ngɛ dɔ dɔku 'ba Bilaya. 27 Yɛsu iya zɛnni te, "Kpe pili ti kirinake

'deni ngɛ kolake ma. Rɔmoyi buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni tɔnɛ mɔlo bine te, 'Ti mupɔ bɔ koda kamɔlɔ mo yaga kina ti kamɔlɔ kita'ba ngɛ.' 28 Tine ɔdɔ kɔdɔ 'deni yaga di mi tɔlɛ mɛdi mari nduwɛ tɔti dɔgba kɔmɔye mi Galilaya."

29 Pitɔrɔ iya te, "ɔdɔ kiya te ya ma laki kirinɔ pele pili, ma 'bama minza mola gɔyi."

30 Yɛsu ileki zi bo iya te, "Rɔ ma laka mɛdi miya ziyi, ni mi korɔndɔ nime tɔne, gba kota gɔngɔ kidapa dɛ mi riyɔ ɛddi koga kpɛyi gɔma mi mota kiya te ikali ma dɛ."

31 Pitɔrɔ ileki gɔmo kiya rɔ ma kitigɔ te, "ɔdɔ kɛdi pele rɔ tɔlɛ ti mɔlɛ kɔtɔ tiyi. Minza moga kpama gɔyi." Kina lijɛ kiya ngɛ pili kɔzɔ a nima tara.

Yɛsu Ititi Bɔko'ba Gɔ Gomɔ Ma Kɛdi Kɔmɔ Zi Bo

(MT 26:36-46; LK 22:39-46)

32 Kina lijɛ kako ngɛ kɔmɔ gɔ bi kɔtɔ kɛdɛki moyi mo rɔ Getesemane. Yɛsu iya zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga te, "Kpe, olomake tɔti bine mɛdi mari to'dɔ mɔtu."

33 Bo ogba Pitɔrɔ ni ti Yakoba ti Yowani kari ti bo. Meri oso ngɛ mi bo kumiki bo. 34 Kina bo kiya zɛnni te, "Meri oso 'deni ngɛ lɔ mi dɔki'di ma kɔzɔ ɛdi ko'dɔ 'deni ngɛi tupɔ ma yaga. Olomake tɔti mbowa bine rɔ ma konjɔ bi ti bi koda."

35 Bo ari mbowa dɔgba na bo kolɔdɔ ngɛ bɛri tumɔtu, dɛne 'dɔ kiyese gomɔ nima ra yaga di zi bo. 36 Bo umɔtu kiya te, "Baba, 'bu ma, ni na kɔ'bɔ wa pili. Kɔsu nima ogba yaga di kɔmɔ ma. Tine i'di ko'dɔ rɔni gɔ ako'dɔko 'bi, kinza gɔ ako'dɔko ma."

37 Bo ileki kako ko'ja bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ma mota mo tɔnɛ ga kɔ'dɔ 'deni. Bo iya zi Pitɔrɔ te, "Simona, ɛddi bi tɔ'dɔ? ɔ'bɔ dɛ toda bi pele ŋge saa kɔtɔ? 38 Olomake ti bi koda ti mɔtu ko'dɔ kinza koto ye ra mi akiyɔzɔ. Rɔ ma laka mi o'dɔko ngɛ tine yida rɔ tigo mo inza."

39 Kina bo kileki ngɛ kari 'bɔwu gbɛ tumɔtu gɔ lende kɔtɔkɔtɔ naga nima. 40 Bo ileki kako ko'ja lijɛ kɔ'dɔ 'deni gbɛ rɔmoyi lijɛ ɛdi 'deni ngɛ kinano. Kina ngɛ lijɛ ikali dɛ kpe tileki dɔ lende zi bo. 41 Mi mota mo tine na bo kako kiya zɛnni te, "Kpe, ɛddi ke e'be gba bi tɔ'dɔ tindawo rɔye? ɔ'bɔ 'deni, kada mo ɔmɔ 'deni. Ususu kole 'ba bilaka lesi 'deni ki'di kɔzi bɔ lende kɛnyɛ ni.

42 ɛnyike, darike. Ōngɔke bɔ kususu ma mo tɔnɛ ɔmɔ 'deni ngɔsi."

Tinda'ba Yɛsu

(MT 26:47-56; LK 22:47-53; YN 18:3-12)

43 Gba kota Yɛsu kɛdi kilende te yɔ na Yuda kɔmɔ ngɛ. Bo rɔ ma kɔtɔ di mi lɔngɔ ya ma 'butɛ dɔmoriyɔ naga nima. Bo ako ti bilaka rɔ ma konzi gɔ bo, ya kɔtɔ ga ti mbele, kɔtɔ ga ti kɔmɔ. Bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ti lɔbu 'ba bilaka ni na koja lijɛ. 44 Bɔ susu mo nima iya dɔngala 'ba tinda'ba Yɛsu timo 'deni mɔlo zɛnni te, "Bɔ ame ɔdɔ konjɔke mari mome mbili mo nima bo na. Kina 'dɔ kinda'bake bo ngɛ karike ti bo yaga."

45 Kina ɔdɔ bo kɔmɔ tinni yɔ na bo kilapo Yɛsu ngɛ, bo kiya te, "Njere ma." Kina bo kome mbili Yɛsu ngɛ. 46 Kina bilaka abo naga nima kolɔdɔ ngɛ dɔ Yɛsu kinda'ba ngɛ.

47 Tine bo ma koto di mi löngö ya ama ga ti Yësu yayi ne otö mbele abo ngi koga do bo laja mako 'ba bo do bo akumu timo koke mbili mo ngi'bo yaga. 48 Yësu iya zinni te, "Kpe, go wa'di na kakoke tinda'ba ma kozo tinda'ba bo 'bögo tara gomo, ti mbele ni ti mako? 49 Ro koma kada löbu nime pili medii moloma tiye mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba yayi tiyandi koma bilaka ne, inda'bake ma de molo di yayi go wa'di? Ne o'do röni 'deni 'do kedii kozo ma töne kugu molo mi buku 'ba Boko'ba ne tara."

50 Kina bo koso go bo ga kita'ba ngi pili di ro bo kirija ga ebenni.

51 Bo koma gba ro yobi ti bo ngi kirijaki ro bo na nge koso go Yësu yayi. Lije o'doko tinda'ba bo, 52 na bo kolo ro bo ngi kirija ro go ngbululu kola bo ngi nima zinni yayi.

Oto Yësu Liŋ 'Ba Kayapa
(MT 26:57-68; LK 22:54-55; YN 18:13-14)

53 Kina koto Yësu ngi kari liŋ 'ba bo do bo akumu. Na löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni ti bo koma kiyandi 'ba kö'du ki'di ni kotoko rönni ngi yayi. 54 Tine Pitöro ozi 'deni ro ma koma nduwë ngi kari kozo gönni liŋ 'ba bo do bo akumu nima yayi. Bo ari koloma 'deni kedii ro tubi ro bo koma pa'do ngila bo kanya mo naga nima yayi.

55 Bo do bo akumu ni ti do tumu 'benni nima pili oloma ga ngi ro toma kori 'ba wa ame go kodoko bii lende timo ro Yësu go kupö bo yaga gomo ne. Tine lije o'ja lende do de di ro bo. 56 Ya ma konzi koma ga ako pele ti susu beti koma ga, tine lende 'benni pili oriya de. 57 Kina ya koma ga keniyo koro tususu bo ro beti kiya te, 58 "Duwö bo koloma ro tiya mo te, 'Rö löbu 'ba Boko'ba nime ro ako'ba 'ba bilaka lesi ne ti mitiko yaga. Kina mi tö'do do mota ti mo'ba ngi kileki go bi mo ro ame közi bilaka lesi na de ko'do." 59 Pele tara susu 'benni naga nima oriya de.

60 Kina bo do bo akumu mo nima keniyo ngi koro mi löngö lije yayi, bo ititi Yësu kiya te, "Ni inza ti lende koma tileki mo go susu nime kedii ko'do kulöwö röyi ne?"

61 Tine Yësu udumö ngi le kileki do lende nima de. Bo do bo akumu nima ileki kititi bo 'böwu te, "Ni na ro Kurisitö kole 'ba Boko'ba bo yei mo töne ne?"

62 Yësu ileki doko te, "Ma na. Kina ti kari ko'jake kole 'ba bilaka lesi 'deni koloma do döri Boko'ba tigo do kiteli. Ti ko'jake 'deni ma bo kedii kako beri ti pöli di mitoko."

63 Kina bo do bo akumu nima kirica bo ngi yayi di röni, kiya te, "Kperi wa'di koma na 'do koma kpe 'böwu di kpa bilaka koma todoko bii lende timo ro bo? 64 Kpe pili uwöke lende döli abo nima 'deni. Meri 'be tondo?" Kina lije pili koma karama ngi do Yësu go kupö yaga.

65 Kina ya koma mo ga kebe ngi toto'bi woro ro Yësu, lije kudödu koma bo teyi, lije koma bo, kititi kiya te, "Umë zize te, ye na koma yi?" Kina bo kanya mo ga kogba bo ngi koloma ro tokoko bo.

Kpa Koga 'Ba Pitöro
(MT 26:69-75; LK 22:56-62; YN 18:15-18)

66 Pitöro edii gba mi liŋ nima yayi. Nyiti bo laja 'ba bo do bo akumu mo nima ako ko'ja Pitöro kedii ro tubi ro bo yayi. 67 Loko oŋgo do Pitöro, na loko kiya te, "O'ja kozo ni nime gbi ro bo koso go Yësu 'ba Nazareta nime 'di?"

68 Pitöro andi gomo kiya te, "Lende 'bi to nima kedii kiya ne mikali de." Na bo keniyo ngi kari yaga kpa reki.

69 Nyiti mo töne ako ko'ja bo kina loko kebe gbi ro tiya mo zi bo kanya ma kedii koro yayi nima te, "Bo nime bo gbi ro ma koma 'benni koma."

70 Kina Pitöro kandi ngi gbi gomo. Mbowo 'böwu ya ma kedii koro yayi mo nima, iya te, "Ro ma laka ni gbi ro ma koma koma 'benni römöyi ni di Galilaya."

71 Kina Pitöro keniyo ngi kulömu ro bo, kileki kiya te, "Ece mitoko ne, koma 'bi to nima kedii kiya lende mo ne mikali de."

72 Kina go ngi kidapa ngi ro mi röyo mo nati. Kina Pitöro komeri go lende kiya 'ba Yësu töne ngi. Ame bo kiya te, "Gba koma go ngi kidapa de mi röyo ti koga kperi goma mi mota." Kina Pitöro koma mono ngi beri.

Yësu Oro Koma Pilato
(MT 27:1-2; LK 23:1-5; YN 18:28-38)

15 Molo mi doko mo nima na löbu 'ba bo akumu ni ti löbu 'ba bilaka ni ti bo koma kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ti tumu 'benni nima pili kotoko ga rönni ngi yayi tudödu ndi lende bi koma. Kina lije ki'di kudödu Yësu ngi kogba koto zi Pilato turu bo doko. 2 Pilato ititi iya te, "Ni na ro nere bo doko 'ba Yudayi nime ne?"

Tine Yësu ileki doko te, "Ni na kiya 'bi tara."

3 Kina bo do bo akumu ni kako ngi koloma ro tususu Yësu go lende ma konzi. 4 Pilato enyi 'böwu kititi bo, iya te, "Inza ti lende koma tileki mo? Oŋgo susu 'ba röyi ma konya te."

5 Tine Yësu udumö ngi kileki doko de. Kina lende mo kigayi Pilato ngi.

6 Mi kada 'ba karama 'ba Pasaka 'benni nima nduwë ro koma koma Pilato oloma nduwë ro toja bilaka yaga koma di mi maboso ro ame lije kiteri 'do bo kope ne. 7 Mi kada nima bo koma ro Baraba edii mi maboso yayi. Lije na koboso go to'do ayayi tupö bilaka. 8 Kina do tindi kako 'deni kititi Pilato tope bo koma zinni di mi maboso tara 9 bo ititi lije iya te, "Nere bo doko 'ba Yudayi nime na ko'doko go mope ziye?" 10 Pilato ikali ro ma laka bo do bo akumu ni i'di Yësu zi bo tupö mo yaga römöyi minni ombi ro Yësu.

11 Tine bo do bo akumu ni ososo kpa ya ma konzi 'deni 'do kititi Baraba na go kope yaga di mi maboso zinni. 12 Pilato ileki 'böwu kititi tindi naga nima te, "Wa'di na ko'doko go mo'do zi bo ame kidaki ro nere bo do liŋ 'ba Yudayi ne?"

13 Kina lije pili kulöri ngi timo ro ma kema kiya te, "Utöti bo yaga." 14 Pilato iya te, "Go wa'di? Lende keniyo wa'di na bo kirasi?"

Tine lijë ulöri ngi kozo timo rɔ ma kembe kiya te, "Utöti bo yaga."

¹⁵ Pilato o'dɔkɔ 'dɔ mĩnni koŋmi rɔ bo, na bo kope Baraba ngi yaga zĩnni di mĩ maboso. Kina bo ki'di bo kanya ngi komba Yėsu gɔ lijë kari ti kutöti bo.

Tögö Yėsu

(MT 27:27-31; YN 19:2-3)

¹⁶ Bɔ kanya naga nima ogba Yėsu ngi kari timo mĩ liŋɔ 'ba turu bɔ dɔliŋɔ nima yayi. Kina lijë kideki dɔtu-mu 'ba bɔ kanya 'bennĩ nima ngi pili kako. ¹⁷ Liję ogba bɔŋgɔ kasi kolɔ rɔ bo, lijë ko'dɔ kono ngi kɔzɔ a 'ba dɔ ŋere tara kutu'bö dɔ bo. ¹⁸ Kina lijë koloma ngi nati tumötö bo kiya te, "Mötö ziyi ŋere bɔ dɔliŋɔ 'ba Yudayi."

¹⁹ Liję omba dɔ bo ngi ti kolɔkɔ lijë koto'bi woro rɔ bo. Liję olɔdɔ bəri kɔkɔ bo tilėlu bo rɔ laŋa. ²⁰ Kina dɔdɔ lijë kote tögö bo 'deni rɔ laŋa tara tine, na lijë kolɔ bɔŋgɔ kasi nima ngi yaga di rɔ bo, kolɔ ma 'ba bo ma mɔlo mo kileki rɔ bo. Kina lijë kogba bo ngi tari ti bo tutöti bo.

²¹ Di gɔ kɔri yayi na dönni kondɔzɔ ngi ti bɔ mɔtɔ möyi mo rɔ Simona di Kurėnė, kedi kako abo mĩ gawo di mĩ nyaka. Kina lijë ki'di bo ngi tombi ngėri 'ba tutöti Yėsu. Bo na rɔ 'bu 'ba Alesandoro ni ti Rupusa. ²² Kina lijë kari ngi ti Yėsu kömö timo gɔ bi kideki rɔ Gɔlɔgɔta mo tönė ame 'jɔ 'ba lende mo tęgė, "Kulöŋbö dɔ" ne. ²³ Liję ogba layi kudölö yimo ti kɔkɔ mɔtɔ kideki rɔ muri ki'di kpa bo tuwė mo, tine bo uwė dē. ²⁴ Kina lijë kutöti bo ngi lijë koza bɔŋgɔ abo ga rɔ gɔ rönni. Liję oloma ngi rɔ tu'du mo ti bödö gɔ kikali dɔdɔ yė na ti kidili ama ya.

²⁵ Ote tutöti bo ko'ja ndi kada kömö 'deni modɔ-mosow. ²⁶ Ugu susu 'ba rɔ bo ki'di kɔkɔ yayi kɔzɔ a nime te, "Ŋere Bɔ Dɔliŋɔ 'Ba Yudayi." ²⁷⁻²⁸ Utöti bɔ akolɔ mɔtɔ ga gbĩ riyö 'do ngila bo yayi. Kɔkɔ dɔ döri bo tine ma kɔkɔ dɔ gali bo.

²⁹ Bilaka ame ga pili kedi kudö kebe yayi ne ombamba dɔ zi bo kose dɔ bo kiya te, "Ni bɔ kiteri titikɔ rö löbu 'ba Bɔko'ba gɔ kubö kileki gɔ bi mo mĩ tö'dö dɔ mota tönė, ni na? ³⁰ Ee, olɔ røyi kėki bəri di dɔ ngėri nima te."

³¹ Bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ kɔkɔ kiyandi ni oloma gbĩ rɔ tose dɔ bo, kiya te, "Bo kɔkɔ ya ma laki di mĩ tölė tine bo ikali dē kɔkɔ rɔ bo. ³² I'dike Kurisitö ŋere bɔ dɔliŋɔ 'ba Yudayi kėki ti bəri giri nime di dɔ ngėri nima, do'ja ti kɔkɔze gɔ di'di dɔze ti nati gɔ lende abo." Ya ma kutöti ngila bo yayi naga nima ebe gbĩ kiti'ja bo.

Tölė 'Ba Yėsu

(MT 27:45-56; LK 23:44-49; YN 19:28-30)

³³ Mi zana kada kodɔrɔ 'deni tine na mandölu kutu'bö gɔ bi ngi ŋbö kömö kɔzɔ saa mota tara. ³⁴ Kina dɔdɔ ndi kada kömö 'deni mota tine na Yėsu kapi ngi rɔ ma kembe, tęgė, "Eloyi, Eloyi, lama sabakatani." Ame 'jɔ 'ba lende mo tęgė, "Bɔko'ba ma, Bɔko'ba ma, ola ma 'deni ngi gɔ wa'di ga?"

³⁵ Ya ma kedi kɔkɔ yayi mo naga nima uwö, lijë iya te, "Bo edi kideki Eliya."

³⁶ Kina bɔ mɔtɔ kiriŋa ngi kogba lipɔ kusu mĩ layi ko'ba'ba, kiraki dɔ kolɔkɔ ki'di kpa bo tuwė mo, kiya te, "Ti dɔŋgɔke dɔdɔ Eliya ti kako kombi bo bəri di bina ya?"

³⁷ Yėsu api ngi rɔ ma kembe, kina bo kulöku ngi. ³⁸ Kina bɔŋgɔ ma koke mĩ rö löbu 'ba Bɔko'ba timo tönė kotopa ngi di kɔkɔ ŋbö kömö bəri.

³⁹ Kina dɔdɔ bɔ dɔ bɔ kanya ma kedi kɔkɔ yayi mo nima koŋgɔ tulöku 'ba Yėsu ngi tara tine, bo iya te, "Rɔ ma laka bɔ nime ngi rɔ kole 'ba Bɔko'ba."

⁴⁰ 'Ja mɔtɔ ga edi gbĩ kɔkɔ rɔ ma kɔkɔ mbowa yayi kedi rɔ koŋgɔ mo. 'Ja mɔtɔ mo ga lijë na rɔ Mariya Magadala ni ti Salome ti Mariya ma 'ba Yakoba ma titi ni ti Yose. ⁴¹ Liję ma tönė ga kösö gɔ bo di Galilaya koloma rɔ toja laja zi bo ne. 'Ja ma konzi mɔtɔ ga ame kako ti bo Yerosalema ne edi gbĩ yayi.

Tusu Yėsu

(MT 27:57-61; LK 23:50-56; YN 19:38-42)

⁴² Mi dɔkɔpiyari mo nima ame kina rɔ kada 'ba rɔ kilenjo koda kada 'ba rɔ kindawo ne, ⁴³ Yesepa di Arimataya turu ma löbu mɔtɔ, ame bo kedi gbĩ ti kɔkɔ ki'di gɔ ŋere löbu 'ba Bɔko'ba ne, bo enyi ngi ti mĩ kedi kari zi Pilato kititi 'dɔ kodɔ kpa töku Yėsu zi bo tari tusu mo. ⁴⁴ Tine dɔdɔ Pilato kuwö kiya te Yėsu ölä 'deni ngi welo tara tine, lende mo igayi bo ngi. Kina bo kideki bɔ dɔ bɔ kanya mo nima kititi, ma Yėsu kölä 'deni ngi rɔ ma laka. ⁴⁵ Kina dɔdɔ bo kuwö 'deni di zi bɔ dɔ bɔ kanya nima, Yėsu kölä 'deni kina bo kodɔ kpa töku mo ngi zi Yesepa 'dɔ kombi kari kusu. ⁴⁶ Yesepa ari ngi kugö bɔŋgɔ kaŋmi. Kina bo kombi töku Yėsu ngi bəri di dɔ ngėri ko'ba mĩ bɔŋgɔ kaŋmi nima kolo yimo, bo kari kusu mĩ ti'börö ame koga 'deni yɔki döku yayi tusu töku teyi ne. Kina bo kululu döku mo ngi ki'di kpamo. ⁴⁷ Tine Mariya Magadala ni ti Mariya ma 'ba Yose ni lijë o'ja gɔ bi nima kusu Yėsu teyi ne 'deni.

Tɔkɔ 'Ba Yėsu Di Mi Tölė

(MT 28:1-8; LK 24:1-12; YN 20:1-10)

16 Di pötö kada 'ba rɔ kindawo nima, na Mariya Magadala ni ti Salome ti Mariya ma 'ba Yakoba ni kugö akato kele ngi tari tosa mo rɔ töku. ² Kina lijë kënyi ngi mɔlo mĩ dɔŋgɔ mo nima kari ndi dögö yayi. Liję ari kömö yayi gba ti kada kedi ki'di kpenni. ³ Di gɔ kɔri lijë oloma rɔ tiya mo rɔ gɔ rönni te, "Yė na ti kululu döku mo tɔne yaga di kpamo zize?"

⁴ Tine dɔdɔ lijë kombi kömönni koŋgɔ tine, ululu döku löbu mo tönė 'deni yaga di kpamo. ⁵ Kina dɔdɔ lijë kari kɔdɔ yayi lijë ari ngi ko'ja kole yɔbi mɔtɔ koloma 'deni dɔ kapa döri yayi ti bɔŋgɔ kaŋmi rɔ bo. Kina tikere kind'a'ba lijë ngi. ⁶ Bo iya zĩnni te, "Kinza kereke dē. Yėsu 'ba Nazareta nime kutöti ne na kedi komake? Bo dɔdɔ 'deni di mĩ tölė. Bo inza kpe bine. Oŋgɔke bi ma lijë ko'ba bo pa teyi na me. ⁷ Ari kiyake zi bɔ kösö gɔ bo ga zi Pitörö ni te, bo ari 'deni töti dɔgba kömönni mĩ Galilaya. Kina ti lijë kari ko'ja bo yayi kɔzɔ ma tönė bo kiya zĩnni ne."

⁸ Kina 'ja naga nima kɔdɔ ngi di mĩ ti'börö yayi, lijë kiriŋa ngi nduwė kari. Römöyi rönni edi 'deni ngi

kilè'di di zi tikere. Lijè iya lende mo dè kpe zi bɔɔ mɔɔ di zi tikere.

Yèsu Ileme Rɔ Bo Zi Mariya Magadala

(MT 28:9-10; YN 20:11-18)

⁹ Mì tɔɔ 'ba Yèsu di mì tölè mì tō'dō ma dɔɔba mo nima, bo ileme rɔ bo titi dɔɔba zi Mariya Magadala. Lɔko na tönè bo koga nöki modɔmoriyö kita'ba yaga di dɔmo ne. ¹⁰ Kina lɔko kari kiya ngi zi ya ma rɔ bɔ kösö gɔ bo mo ga, ame lijè kedi 'deni ngi bi monɔ ne. ¹¹ Lijè uwö lɔko kiya pele te bo dɔ 'deni lɔko ko'ja ti kömönì nima, lijè i'di dönni dè gɔmo.

¹² Di pötö mo 'böwu na bo kɔɔ ngi kileme rɔ bo 'böwu ti kinè ma 'beri mɔɔ zi ya ma riyö mɔɔ ga di gɔ kɔri. ¹³ Ya naga nima ileki kiya zinni lijè mɔɔ mo naga nima, pele lijè i'di dönni dè gɔmo.

¹⁴ Rɔ nburunburu mo tine na bo kɔɔ ngi kileme rɔ bo zinni lijè ma 'butè dɔɔɔ naga nima pili bi kɔɔ,

ko'ja lijè kedi rɔ tonyo kpenni. Bo amo dönni gɔ ame lijè ki'di dönni dè gɔ lende 'ba bilaka ame ga ko'ja bo kɔɔ 'deni di mì tölè pele kiya lende mo zinni ne. ¹⁵ Bo iya zinni te, "Kpe arike mì dɔliɔ pili kuwöwöke laja laka 'ba Bɔko'ba zi dɔ kupö pili. ¹⁶ Kina bɔɔ ame ga ki'di dönni gɔmo kobapatasi ne ti kɔɔ ngi. Tine ame ga ki'di dönni dè gɔmo ne ti kɔɔ karama ngi dɔmo. ¹⁷ Ma ki'di dönni 'deni gɔmo mo naga ti kedi 'deni ngi ti tigɔ. Lijè ti koga nöki ngi yaga ti möyi ma. Lijè ti kilende rɔ kpa löwö. ¹⁸ Lijè inda'ba murè pele, kono lijè pele, inza ko'dɔ dɔ zinni. Dɔ lijè ki'di közinni rɔ bɔ kɔkɔ ti kilenjo ngi."

¹⁹ Kina dɔ nɔre Yèsu kote tilende 'deni pili tinni kɔɔ a nime te tine, na kogba bo ngi kari mitɔɔ, kari kolo-ma dɔ dori Bɔko'ba.

²⁰ Kina bɔ kösö gɔ bo ga kari ngi kuwöwö laja nime kote mì gɔ bi pili. Kina nɔre Yèsu kö'bö ngi tinni ki'di tigɔ zinni gɔ bilaka kikali ngi lijè edi kiya lende ma laka.

Luka

1 Kina ƙƙƙƙ ame ya ma konzi maƙƙ ga ƙiyƙƙ 'deni tugu wa ame ga ko'do rōnni mī lōngō ze bine ne tara ² ame ngi 'deni ƙƙƙƙ ma lijjē ba ko'ja mo ti kōmōnni di bi tisaki mo ga kari kuwōwō 'deni ƙiyētī zize ne. ³ Kina ƙƙƙƙ ame moloma 'deni maƙƙo rƙ tinyeli mo pili rƙ gomo ne, moŋgƙ ma laka mo na 'deni gbi zō 'do tugu mo miyija gomo ziyi, Tewopilo turu löbu, ⁴ 'do ki'di kikali wa naga nima ƙiyandi yi timo ne na rƙ ma laka.

Lende 'Ba Töyö Yowani Ba Bapatisi

⁵ Mi kada nima Erode kēdi rƙ ba dōlɔŋ 'ba Yudayi ne, ba maƙƙ, möyi mo rƙ Zakariya, rƙ ba akumu 'ba Baƙo'ba ēdi yayi. Bo di mī lōngō ba akumu ame ga rƙ dōtumu 'ba Abiya ne. Kina 'ja abo Alizebete gbi di mī kupō Arona. ⁶ Lijjē kpaki riyō rƙ ba lende laka maƙƙ Baƙo'ba. Kō'du ki'di 'ba Baƙo'ba pili lijjē o'do 'deni ko'ba'ba do 'bö mo. ⁷ Tine lijjē inza ti kole, rōmōyi Alizebete ƙƙ 'deni rƙ ƙƙƙƙ. Kina lijjē kpaki riyō öndē ga 'deni ngi sowa.

⁸ Kina ƙƙƙƙ kōmō 'deni mī kada ame ndoƙƙ 'ba toŋma akumu kila'ba zi tumu ma 'ba Zakariya ni ne tine ⁹ bo na koza bo ngi gƙ dōlētī 'bēnni 'ba ba akumu tari mī rō löbu 'ba Baƙo'ba toŋma akato kele.

¹⁰ Tine ƙƙƙƙ kada 'ba toŋma mo kōmō 'deni ba mötu ma laki pili otɔŋi 'bēnni rōnni ngi yaga yayi bi mötu. ¹¹ Kina malayika 'ba Baƙo'ba ƙƙƙƙ ngi zi bo di rō yayi ƙƙƙƙ ngila bi 'ba toŋma akato kele nima do kapa mo ma dōri. ¹² Kina ƙƙƙƙ bo ko'ja malayika nima 'deni tara tine ēnyi ko'de tikere ngi mī bo. ¹³ Tine malayika nima ēnyi kiya zi bo, iya te, "Zakariya, kinza kere dē, akitti 'bi Baƙo'ba uwō 'deni. 'Ja 'bi Alizebete ti köyō kole ziyi, 'do ki'di möyi mo rƙ Yowani. ¹⁴ Ti kēddi ngi 'deni ti mī kēyi ti loŋƙ ma mbēmbē. Kina ma konzi maƙƙ ga ti kēdi 'deni gbi rƙ loŋƙ gƙ töyō bo. ¹⁵ Bo ti kēdi rƙ löbu ma do kiteli di maƙƙ Baƙo'ba. A maƙƙ rƙ layi ala a ma kata naga inza kudō kpa bo. Bo ti kēdi lo ti Nyi Ƙƙƙƙ Laka maƙƙo di bi töyō bo. ¹⁶ Bo ti ko'de bilaka 'ba Yisarele ma konzi 'deni ngi kileki kako zi nere Baƙo'ba 'bēnni. ¹⁷ Bo ti kari doƙƙ ba maƙƙ nere ti tigƙ 'ba Nyi Ƙƙƙƙ Laka ƙƙƙƙ 'ba Eliya, tileki dōki'di 'bu ni todo'ƙƙ mo ƙƙƙƙ ti kole, ma kinza kuwō do Baƙo'ba naga tuyi dōki'di mo kēdi rƙ ba lende laka, tileŋo lijjē ame ga rƙ 'ba nere ne ndō koda do bo."

¹⁸ Tine Zakariya ēnyi kileki zi malayika nima, iya te, "Ti mikali tondo? Ma na me 'deni rƙ ma köndē kina 'ja ma gbi öndē 'deni sowa."

¹⁹ Malayika nima iya te, "Ma na rƙ Gabērēlē. Ma na rƙ ba ƙƙƙƙ Baƙo'ba, kina me koja ma ziyi ti laja laka nime. ²⁰ Lende nime ti ko'do rōnni ngi ko tara mī kada

mo yayi, ne kina me kilagi ti'di dōyi gomo, kpēyi ti kudōdu rōnni teyi koloma tara kinza kilende dē nbo kōmō mī kada mo ame kēdi ko'do rōnni yimo ne."

²¹ Tine ba mötu ma laki ēdi 'bēnni kol'ba yaga yayi toda Zakariya ti meri, iya te, "Wa'di ga na ko'do rōnni 'deni zi bo di rō yayi ki'di bo kigabi kulōwō te?"

²² Kina ƙƙƙƙ bo ƙƙƙƙ yaga tine bo ilende dē kpe gönni. Kina lijjē kikali ngi bo o'ja bikoro tƙ ne 'deni di mī rō löbu 'ba Baƙo'ba yayi. Rōmōyi bo oloma ngi rƙ tilende zinni ti közi bo, kpa bo ilende dē kpe.

²³ Kina ƙƙƙƙ do tö'do 'ba ndoƙƙ abo kote rōnni 'deni tine bo ileki ngi kari liŋƙ abo. ²⁴ Di pötō mo ƙƙ na 'ja abo Alizebete maƙƙ ngi. Tine loƙo ö'bō tusu dōnni rō nbo nyepe muyi. Loƙo oloma tiya mo te, ²⁵ "Baƙo'ba na ko'do wa nime 'deni zō. Le'jete bo ileme mī koŋmi abo 'deni zō bo kombi rƙ kaya tōnē 'deni yaga di do ma gƙ do ma kēdi ti rƙ ma kitēwu mī lōngō lēpi ma ga."

Lende 'Ba Töyö Yēsu

²⁶ Mi modƙƙƙƙ 'ba nyepe ma di pötō maƙƙ 'ba Alizebete na Baƙo'ba koja malayika Gabērēlē ngi kari Nazareta gawo maƙƙ 'ba mī Galilaya. ²⁷ Oja bo kari zi nyiti maƙƙ yayi möyi mo rƙ Mariya. Nyiti nime ba maƙƙ rƙ Yesepa di mī kupō Dawidi na kilibō 'deni do togbe mo rƙ 'ja. ²⁸ Malayika nima ari kōmō kiya zini, iya te, "Mötō ziyi ni ame 'deni ti lende kēyi ne. Baƙo'ba ēdi tiyi."

²⁹ Lende nime o'de tikere ngi zi Mariya, loƙo iya te, "Lende wa'di ga na te?"

³⁰ Tine malayika ilende zini, iya te, "Mariya, kinza kere dē. Mi Baƙo'ba oŋmi 'deni rōyi. ³¹ Ti maƙƙ köyō kole bƙƙƙƙ, kina ti ki'di möyi mo rƙ Yēsu. ³² Bo ti kēdi rƙ löbu kina ti kidēki bo rƙ kole 'ba Baƙo'ba tigƙ do kiteli. Nere Baƙo'ba ti ki'di közi kaƙƙa 'ba 'bu bo löbu Dawidi 'deni ngi zi bo. ³³ Kina bo ti kö'bō rƙ ba do kupō Yakoba rƙ nburunburu. Nere löbu abo ote rōnni dē."

³⁴ Mariya ēnyi kileki zi malayika nima, iya te, "A mo nime 'do kēdi tondo, ma ama ga mikali bƙƙƙƙ dē ne?"

³⁵ Malayika nima iya te, "Nyi Ƙƙƙƙ Laka ti kako dōyi kina tigƙ 'ba Baƙo'ba ame rƙ do kiteli ne ti kutu'bō yi 'deni ngi. Kina kole maƙƙ laka nime kēdi köyō ne ti kidēki ngi rƙ kole 'ba Baƙo'ba. ³⁶ Oŋgƙ Alizebete 'ja löbu köndē wado 'bi tōnē bilaka kiya loƙo rƙ ƙƙƙƙ ne te, ēdi 'deni ti nyepe modƙƙƙƙ rƙ ma maƙƙ do köyō kole. ³⁷ Rōmōyi a maƙƙ inza ame to'do mo konya do Baƙo'ba."

³⁸ Mariya ileki do mo, iya te, "Ma a 'ba közi Baƙo'ba na. Ko'do rōnni ngi zō ƙƙƙƙ a nima kiya ne."

Kina malayika nima kënyī ngī kari di ngila nī yayi.

Mariya Ari Zi Alizebete

³⁹ Welo di pötö mo na Mariya kënyī ngī kari mī gawo mɔɔ mī dɔyayi kurungu 'ba Yudayi. ⁴⁰ Lɔko ari kōmō liŋɔ 'ba Zakariya yayi kumötö Alizebete. ⁴¹ Kina ɔɔ Alizebete kuwö akumötö 'ba Mariya tine kole okpe rōnī ngī di minī. Alizebete ngī lɔ ti Nyī Kɔɔ Laka, ⁴² kina lɔko kapi ngī rɔ ma kembe, iya te, "Nī na rɔ 'ja ame ti yēyī laka 'ba Bɔko'ba di mī lōngö 'ja ma laki pili. Kina kole nima kēdī köyö ne ti kēdī ngī ti yēyī laka. ⁴³ Ne oma'jo ma ka le gɔ wa'di ki'di ma 'ba n̄ere ma kako tonɔgɔ ma? ⁴⁴ Römöyī tuwö ame muwö mötö ko'dɔ 'bi yɔ na kole kokpe rōnī ngī di yimö rɔ kɔɔ. ⁴⁵ Nī ame ki'di döyī gɔ lende ma Bɔko'ba kiya ziyi ko'dɔ rōnī ngī tara ne, nī na ti yēyī."

Ngala 'Ba Mariya

⁴⁶ Mariya iya te,
"Dökī'dī ma ilēlu n̄ere Bɔko'ba,
⁴⁷ kina didī ma iliya ngī römöyī Bɔko'ba ɔɔ ma 'deni.
⁴⁸ Bo o'ba n̄alo ma,
ma bɔ laja wötī rɔ lisa abo nime 'deni.
Di mī t̄one nduwē kari dɔgba
bilaka pili ti kīdēkī ma rɔ lɔko ame ti yēyī ne.
⁴⁹ Römöyī Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli o'dɔ lende löbu 'deni zö.
Möyī bo na kɔɔ laka.
⁵⁰ Mī kōŋmi abo ita'ba 'deni
koloma ti dɔ kupö ame ga pili kere bo ne nduwē rɔ ma kolɔɔ.
⁵¹ Ti tigɔ abo na me bo kileme ndɔɔ dɔ kiteli abo nime 'deni.
Bo iyēyī mī bɔ dɔ kombi ni 'deni kita'ba rɔ kɔɔkɔɔ.
⁵² Bo ogba n̄ere ni 'deni yaga di dɔ kītī,
tine bo ombi ya ma wötī rɔ lisa naga 'deni kɔɔ.
⁵³ Bo i'di tēkpē ma laka 'deni zi bɔ 'bō ni,
tine bo oga bɔ wa ni 'deni kari rɔ kōzī sari.
⁵⁴⁻⁵⁵ Bo okɔnyī bilaka 'ba Yisarele
bɔ laja abo ga 'deni.
Mī kōŋmi abo bo ileme 'deni zi Abarayama
ti dɔ kupö mo ga rɔ n̄burun̄buru
kɔɔ ame bo kiya 'deni mɔɔ
zi 'bu ze löbu mo ga ne tara."
⁵⁶ Mariya oloma ko'dɔ kɔɔ nyepe mota tara titi ti Alizebete yayi tine na lɔko kënyī kileki 'jaa ti kari liŋɔ 'bēnnī.

Töyö Yowani Bɔ Bapatisi

⁵⁷ Kina ɔɔ kōmō 'deni mī kada 'ba löyö 'ba Alizebete tine na lɔko köyö ngī rɔ kole bɔɔkɔ. ⁵⁸ Ya ma mī t̄irī ti ma wado 'bēnī ga pili uwö lēbī 'ba mī kōŋmi nima Bɔko'ba ko'dɔ zīnī ne, kina lijē ngī gbī pili rɔ kɔɔkɔ mo.
⁵⁹ Mī tö'dö dɔ modɔɔmota 'deni na lijē kako ngī to'dɔ dölētī 'ba akilele rɔ kole nima. Lijē iteri 'bēnnī 'dɔ möyī

'bu mo Zakariya na koyi dɔmo. ⁶⁰ Tine ma bo ēnyī kiya te, "Inza tara, i'di möyī bo rɔ Yowani."

⁶¹ Lijē ēnyī kileki kiya zīnī, iya te, "Möyī ma tara inza mɔɔ mī kupö ye."

⁶² Kina lijē kilende zi 'bu mo ti kōzīnī kititi bo gɔ lende 'ba möyī kole nima, ɔɔ bo ti ko'dɔkɔ 'ba bo 'dɔ kīdēkī rɔ yē. ⁶³ Bo ileme 'dɔ ko'de akugu wa zi bo, kina bo kugu ngī kiya te, "Möyī bo rɔ Yowani."

Kina lende mo kigayi bilaka naga nima ngī pili. ⁶⁴ Kina ngī yɔ na kpa bo kope rōnī ngī dɔnde'de bo kebe tilende tilēlu Bɔko'ba.

⁶⁵ Kina tikere kind'a'ba bilaka ame ga 'ba mī t̄irī ne ngī pili lende mo kiyēlē rōnī ngī kote mī dɔyayi kurungu 'ba Yudayi nima toko. ⁶⁶ Bɔɔ ame kuwö lende löbu nime ko'dɔ rōnī ne ngī ti meri mo iya te, "Kole nime ti kēdī tondo ga kada kɔɔkɔ?" Römöyī ileme 'deni ngī rɔ ma laka tigɔ löbu 'ba Bɔko'ba ēdī dɔ kole nime.

Ngala 'Ba Zakariya

⁶⁷ 'Bu bo Zakariya ngī lɔ ti Nyī Kɔɔ Laka kina bo koloma ngī tumē lende 'ba Bɔko'ba kiya te,
⁶⁸ "Akilēlu kēdī zi n̄ere Bɔko'ba 'ba Yisarele römöyī bo ako 'deni kɔɔ bilaka abo ga yaga.
⁶⁹ Bo i'di bɔ kɔnyī ma dɔ kiteli 'deni zize di mī kupö bɔ laja abo Dawidi,
⁷⁰ kɔɔ ame bo kiya 'deni mɔɔ tōnē bine ti bɔ kumē lende abo ga ne.
⁷¹ Ame 'dɔ bo kɔɔ ze di kōzī bɔ ya ze ga gbī di zi bɔ ndo'ji ze ga ne.
⁷² Bo iya te bo ti kileme mī kōŋmi ngī zi 'bu ze löbu ga,
dɔ bo inza kudölu di gɔ lömu koro abo nime
⁷³ bo kulömu 'deni zi 'bu ze Abarayama ne.
⁷⁴ Bo ulömu 'deni 'dɔ bo kɔɔ ze di zi bɔ ya ze ga
'dɔ ki'di dojake laja zi bo
rɔ dɔ ngölö kinza tikere,
⁷⁵ rɔ bɔ lende laka rɔ ma kɔɔ di kɔɔ bo mī kada 'ba loma ze ga pili.
⁷⁶ Tine nī 'bēyī kole ma, ti kīdēkī yi rɔ bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli.
Römöyī ti kari 'bēyī dɔgba
kɔɔ n̄ere tilen̄o k̄ri teyi,
⁷⁷ tiya mo zi ya ame ga rɔ 'ba bo ne ma kēdī kɔɔ lijē di mī tölē kola lijē gɔ lende kënyē 'bēnnī ga.
⁷⁸ N̄ere Bɔko'ba ze ti ko'dɔ ngī ti mī këyī abo.
Bo ori ze 'deni ti bi kɔɔ abo ame kiyɔɔ bi 'deni zize kɔɔ kada ame kēdī kɔɔ rɔ mī dɔn̄e ne tara,
⁷⁹ 'dɔ kiyɔɔ bi zi lijē ame ga mī bi kölu 'ba tölē ne, kina gbī 'dɔ kɔɔkɔ ndize mī k̄ri 'ba lende këyī."
⁸⁰ Kina kole nima kiyöbu ngī kɔɔ mo kandi 'deni.
Tine na bo kari koloma ngī kö'bö yī mökö n̄bō bo kɔɔ 'jaa yaga bi kɔɔ zi bilaka 'ba Yisarele

Töyö Yësu
(MT 1:18-25)

2 Mî kada mo naga nima yayi na Kayisara Agusitö, bɔ dɔliŋ ma löbu 'ba Romo, ki'di lende ŋgî 'dɔ tugu möyi bilaka 'ba mî dɔyayi abo ga pili. 2 Ame na rɔ möyi kugu ma dɔgba ame ko'dɔ rönî mî kada nima Kurinö kedi rɔ turu bɔ dɔliŋ 'ba Suriya ne. 3 Kina bilaka pili mɔtɔ ari ŋgî mî gawo 'be tugu möyi yî.

4 Kina Yesepa kënyi ŋgî gbî di Nazareta di mî Galilaya kari Beteleme gawo 'ba 'bu bo löbu Dawidi bɔ dɔliŋ mî dɔyayi 'ba Yudayi römöyî bo di mî kupö Dawidi.

5 Lijë ari ti Mariya mo tönë kilibö 'deni zi bo rɔ 'ja ne. Tine lɔko 'deni rɔ ma kindasi. 6 Ko'ja lijë kedi 'deni yayi yɔ na kada 'ba löyö 'bëni kömö ŋgî zîni. 7 Kina lɔko köyö kole dɔndende 'bëni ŋgî rɔ bɔtɔni. Kina lɔko kolo ŋgî mî bɔŋgɔ lɔko ko'ba mî bi 'ba tonyo akonyo 'ba yëri römöyî gɔ bi inza kpe zînnî mî rō 'ba ŋba.

Malayika Ni Ti Bɔ Koda Kamölö

8 Mî dɔyayi nima yayi bɔ koda kamölö mɔtɔ ga edi 'bënnî yî mökö tɔŋgɔ gɔ kamölö 'bënnî ga rɔ mî korɔndɔ. 9 Malayika 'ba Bɔko'ba ako kɔdɔ zînnî na bi kɔpɔ 'ba Bɔko'ba kiyɔpɔ bi ŋgî lëwu yaga di rönni. Kina lijë ŋgî rɔ tikere rɔ ma kënyë. 10 Tine malayika nima ënyi kilende zînnî, iya te, "Kinza kereke dë. Laja laka 'ba lɔŋ löbu nime kedi kako zi bilaka pili ne na mo'de ziye.

11 Mî kada nime tɔne öyö bɔ kɔnyi 'deni ziye mî gawo 'ba Dawidi. Bo na rɔ Kurisitö ŋere ze bɔ kɔnyi mo tönë kedi koja kako di mitɔrɔ ne. 12 Ame na rɔ akileme mo 'dɔ kikalike ŋgî lende ma nime edi rɔ ma laka. Ti kari ko'jake kole kuru kolo 'deni mî bɔŋgɔ ko'ba 'deni mî bi 'ba akonyo 'ba yëri."

13 Kina ŋgî yɔ na tindi 'ba malayika ma konzi 'ba mitɔrɔ kɔdɔ ŋgî ŋgila malayika ma tönë yayi tilëlu Bɔko'ba, iya te,

14 "Rɔ löbu kedi

ŋbö zi Bɔko'ba mitɔrɔ.

Mî dɔyayi bëri bine lende këyi edi 'deni zi lijë ame ga mî bo kɔŋmi rɔmo ne."

15 Kina dɔdɔ malayika naga nima kënyi 'deni di rönni yayi kileki kari mitɔrɔ tine bɔ koda kamölö naga nima ënyi kiya rɔ gɔ rönni, iya te, "Darike te Beteleme tɔŋgɔ dɔ nime ko'dɔ rönî ŋere Bɔko'ba kiya lende mo zize ne."

16 Kina lijë kënyi ŋgî dɔmo rɔ rikamba tari Beteleme. Tine lijë ari ko'ja Mariya ni ti Yesepa ŋgî yayi ti kole kuru kö'dö 'deni mî bi 'ba tonyo akonyo 'ba yëri. 17 Kina dɔdɔ lijë ko'ja bo 'deni tara tine na lijë kebe ŋgî nati tiiyëti gɔ lende ame ga malayika kiya zînnî gɔ kö'du 'ba kole nima ne. 18 Kina ya ame ga pili kuwö lende kiya 'ba bɔ koda kamölö naga nima ne kɔtɔ ŋgî rɔ gönnî.

19 Tine Mariya inda'ba 'bëni lende naga nima ŋgî kikeki kö'bö mîni.

20 Bɔ koda kamölö tönë ga uyî dönnî ŋgî rɔ lɔŋ ti tilëlu Bɔko'ba gɔ wa ame ga pili lijë kuwö ko'ja gbî ŋgî te kɔzɔ ma kiya rönî zînnî tara ne.

To'dɔ Dölëti Mî Rō Löbu 'Ba Bɔko'ba

21 Kina dɔdɔ kömö 'deni mî tö'dö dɔ modɔɔmota 'ba kole nime 'dɔ to'dɔ dölëti 'ba akilele rɔmo tine oyi möyi mo ŋgî rɔ Yësu, möyi mɔlo tönë malayika ki'di dɔ bo gba kinza kɔmɔ bo dë ne.

22 Kina dɔdɔ kada 'ba to'dɔ dölëti 'bënnî mî rō löbu 'ba Bɔko'ba kɔzɔ gɔ kö'du ki'di mo ame Musa kugu ne kömö 'deni tine Yesepa ni ti Mariya oto kole nima ŋgî kari Yerosalema 'dɔ kulömu zi Bɔko'ba. 23 Lijë o'dɔ kɔzɔ ame kugu 'deni mɔlo mî kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba, kiya te, "Kole bɔtɔni ame ga pili rɔ dɔndende ne kulömu zi Bɔko'ba." 24 Kina gbî lijë ari ti kole matukpuru riyö 'dɔ tɔŋma mo rɔ akumu zi Bɔko'ba kɔzɔ ame kö'du ki'di mo kiya ne.

25 Tine bɔ mɔtɔ kidëki möyi mo rɔ Simona edi Yerosalema yayi rɔ bɔ lende laka bɔ koro kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba pili. Nyî Kɔtɔ Laka edi dɔ bo, bo kö'bö ti kɔmɔ ki'di gɔ kɔnyi 'ba Bɔko'ba zi Yisarele. 26 Kina Nyî Kɔtɔ Laka ileme 'deni mɔlo zi bo, bo inza kinene a mɔtɔ rɔ tölë titi du tine 'jaa ŋbö dɔdɔ bo ko'ja Kurisitö mo nime Bɔko'ba kedi koja zînnî ne 'deni ŋgî du titi. 27 Mî kada mo nima na Nyî Kɔtɔ Laka ki'di bo ŋgî kari mî reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba. Kina dɔdɔ 'bu 'ba Yësu ni ti ma bo Mariya ko'de bo 'deni kako mî rō löbu 'ba Bɔko'ba 'dɔ to'dɔ wa ame ga kö'du ki'di ko'dɔkɔ ne rɔ bo tine 28 Simona ombi bo ŋgî közi bo kilëlu Bɔko'ba, iya te,

29 "Nere ma, i'di bɔ laja 'bi 'deni

'dɔ kari abo nati liya ti mî këyi kɔzɔ kö'du 'bi tara.

30 Römöyî kɔnyi 'bi mo'ja 'deni ti kɔmɔ ma

31 ame kileŋo 'deni 'dɔ kɔmɔ bilaka 'ba dɔliŋ pili ko'ja ne,

32 bi kɔpɔ ma 'dɔ kileme lende 'bi zi bɔ löwö gbî ti rɔ löbu 'ba bilaka 'bi ga Yisarele."

33 Tine 'bu 'ba kole nima ti ma mo o'tɔ ŋgî rɔ gönnî gɔ lende nima kiya rönî tara rɔ kole nima ne. 34 Simona o'dɔ yëyi ŋgî dönnî. Tine bo ileki kiya zi Mariya, bo iya te, "Kole nime i'di 'deni 'dɔ ma konzi di mî Yisarele kolɔkɔpɔ yaga timo kina 'dɔ ma konzi mɔtɔ ga kaya yaga timo. Bo na ti kedi rɔ akileme ma kako di zi Bɔko'ba gɔ bilaka kiya kpënnî rɔmo. 35 Meri ame ga rɔ ma kusu mî dökî'di ma konzi ne ti kileme 'deni yaga. Ne nî, dökî'di yî ti kulörö 'deni ti meri."

36 'Ja mɔtɔ möyi mo rɔ Ana nyiti 'ba Panuwëlë di mî kupö Asera rɔ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba edi gbî yayi. Lɔko öndë 'deni. Pa mɔlo dɔ yitö 'bëni ogbe lɔko ko'dɔ ŋge kɔmɔ kɔ modɔmoriyö ti më'dë nî yɔ na më'dë nî kölä ŋgî. 37 Kina me lɔko o'dɔ 'deni ŋbö kɔmɔ kɔ kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë mota dɔmosowɔ (84) rɔ makuru'bë. Tine na lɔko kö'bö 'bëni ŋgî ŋburu mî rō löbu 'ba Bɔko'ba. Lɔko ö'bö ŋgî yayi kote kada kote korɔndɔ toja laja zi Bɔko'ba toro kpëni gbî tumötu.

38 Lɔko ömö dɔ Yesepa ni mî saa nima na lɔko ko'dɔ yëë ma ŋgî zi Bɔko'ba. Kina lɔko koloma ŋgî tiya lende 'ba kole nima zi lijë ame ga pili kedi ti kɔmɔ ki'di mo ma gɔ Bɔko'ba kɔmɔ bilaka 'ba Yisarele di mî tölë ne.

39 Kina dɔdɔ Mariya ni ti Yesepa kote to'dɔ dölëti 'ba rɔ kole nima 'deni gɔ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba mo tine na

lijë kileki ngi kari Galilaya mi gawo 'benni Nazareta.
⁴⁰ Kina kole tone kiyöbu ngi di yayi koma mo kandi yaga. Tine bo ngi lo ti akikali, yeyi 'ba Boko'ba edi do bo.

Yesu Ilike Mi Reki 'Ba Rö Löbu

⁴¹ Ro go koma koma pili 'bu bo ni obö nduwë tari Yerosalema mi karama 'ba Pasaka. ⁴² Kina ddo koma koma abo keddi 'deni 'butë domoriyö tine na lijë kënyi ngi gbi kari mi karama nima koma ma molo tara. ⁴³ Tine ko'ja karama kote roni 'deni 'bu bo ni ti ma bo keddi kileki kari liq na kole mo tone ro Yesu ne kileke ngi mi Yerosalema yayi. Tine 'bu bo ni ti ma bo ikali ga gomo de. ⁴⁴ Lijë omeri 'benni tegë mawga bo ti keddi mi löngö bilaka konzi naga nima keddi kari koma tinni ne. Lijë ilingere 'deni nbö kada kosö, na lijë ki'di ngi nati toma go bo kebe zi ma wado 'benni ga ti bo pori nni ga. ⁴⁵ Kina ddo lijë ko'ja bo de tine lijë uy dönni ngi kileki toma bo di Yerosalema.

⁴⁶ Mi tö'dö do mota 'deni tine na lijë kari ko'ja bo mi reki 'ba rö löbu 'ba Boko'ba bo koloma 'deni mi löngö bo koma kiyandi ni tuwö lende 'benni ga gbi tititi lijë. ⁴⁷ Akikali abo ti do lende kileki abo igayi ya ame ga pili koloma ro tuwö mo ne ngi. ⁴⁸ Kina ddo 'bu bo ni ti ma bo ko'ja bo 'deni tara tine lijë otö ngi ro gönni. Kina ma bo kënyi kilende zi bo, iya te, "Kole ma, o'do ze te go wa'di? Ze ngi ro meri sowa ti 'bu yi, deddi toma göyi." ⁴⁹ Bo ileki dmo zinni, iya te, "Eddi komake ma ro toma go wa'di? Ikalike de ma 'do meddi mi rö 'ba 'bu ma?" ⁵⁰ Tine lende nima bo keddi kiya zinni ne lijë ikali 'jo mo de.

⁵¹ Kina bo kënyi ngi kari tinni Nazareta, bo koloma kuwö dönni. Tine ma bo ikeki 'benni wa tone ga ngi kö'bö mini. ⁵² Kina Yesu kiyöbu ngi ti akikali kpaki ti mi këyi 'ba Boko'ba gbi ti 'ba bilaka lesi.

Yowani Bö Bapatisi

(MT 3:1-12; MK 1:1-8; YN 1:19-28)

3 Mi kada ma Tiberiya ko'do 'deni koma koma 'butë döomu do kititi ro bo doliq ma löbu 'ba Romo, Ponitiyo Pilato na ro turu 'ba do Yudayi. Erode na 'ba bo ro nere 'ba Galilaya kina bo löndö bo Pilipö na ro nere 'ba Ituriya ni ti Turakoniti, kina Lusaniya na ro nere 'ba Abilene, ² tine Ana ni ti Kayapa na ro bo do bo akumu. Mi kada mo naga nima na Boko'ba ki'di lende abo ngi zi Yowani kole 'ba Zakariya di yi mökö. ³ Na bo kilaki ngi pili kote mi dcyayi ame ga kpa yöpö 'ba Yaradene yayi ne toko tuwöwö laja 'ba bapatisi 'ba do koma go Boko'ba kola wa go lende kënyë.

⁴ Edi 'deni koma lende ma tone kugu mi buku 'ba Yesaya bo kumë lende 'ba Boko'ba ne tara, ame kiya te, "Bo koma edi kuwöwö do bo di yi mökö kiya te, 'Ilejoke kori zi nere. Odöke go kori zi bo. ⁵ Gbögbö pili kidiri teyi. Kurungu ni ti doku ni koga dmo me koriya yaga. Kori ma kanjo naga kodöro gomo yaga. Kori ma kinyawo naga ko'do gomo kopiyari yaga. ⁶ Kina bilaka lesi pili ti ko'ja konyi 'deni ngi di zi Boko'ba."

⁷ Yowani oloma ro tilende zi tindi naga nima keddi kako zi bo mi bapatisi ne, bo iya te, "Kpe kole 'ba murë

naga nime, ye na ku'bölu ye tirinja di kpa ya löbu 'ba Boko'ba nime keddi kako dcyo ne? ⁸ O'döke wa ame ro 'ba do koma di mi lende kënyë ne. Kinza kebeke de tiya mo te, 'Abarayama na ro 'bu ze.' O'do do de römöyi ro ma laka miya ziye, Boko'ba ti kikali to'do kulugbi doku naga nime ro kole zi Abarayama. ⁹ Ongöke, goronja edi 'deni ndö ndi ngeri. Ngeri ame ga kana a ma laka de ne ti koga beri ku'du mi pa'do."

¹⁰ Bilaka naga nima enyi kititi bo, iya te, "Ne wa'di na go do'do nati?"

¹¹ Yowani ileki dmo zinni, iya te, "Bo ame keddi ti koma kol ro riyö kogba koma koma kokonyi bo ame kinza du ti do ne timo. Kina 'do bo ame keddi ti akonyo ne ko'do gbi tara."

¹² Ya koma ga ame ro bo kireke awada ni ako gbi zi bo mi bapatisi. Kina lijë kititi bo gbi, iya te, "Bo koma kiyandi, wa'di ga na go do'do?"

¹³ Bo iya te, "Kinza kogba de kebe do ame kose ziyi ne."

¹⁴ Bö kanya koma ga ako kititi bo, iya te, "Ne wa'di ga na go do'do 'beze?"

Bo iya te, "Kinza kol a 'ba koma de. Kina kinza kunzö beti de kpa koma go kopi wa ziyi. Bi goma 'ba röyi ma keddi kopi ziyi i'di lende mo koma yi."

¹⁵ Bilaka ngi mi kada naga nima yayi pili ti koma ki'di gbi ti meri mo iya te mawga Yowani na ti keddi ro Kurisitö mo tone Boko'ba keddi koja ne koma. ¹⁶ Tine Yowani enyi kileki dmo zinni pili ro gönni, iya te, "Meddi mo'do 'bama bapatisi nge dcyo ti mini. Tine bo koma ma ti tigö do kiteli kebe ma ti kako 'deni. Ma pele m'bo de tope kpa kabi 'ba wari abo. Bo ti ko'do bapatisi dcyo ti Nyi Koma Laka gbi ti pa'do. ¹⁷ Kizeri abo edi közi bo. Bo ti kona di mi dokandilere abo bo kubö nyönyu ma laka mo ki'di mi mata. Tine turu mo bo ti konjo yaga ti pa'do ame kö'bö ngi kinza kolu de ne."

¹⁸ Yowani uwöwö laja laka zi bilaka naga nima ti kori 'ba lende ma konzi. ¹⁹⁻²⁰ Tine 'deni koma yayi ddo Yowani kebe tileki lende zi nere Erode go lende 'ba Erodiya 'ja 'ba löndö bo, gbi go lende kënyë ma konzi koma ga ame bo keddi ko'do ne tine, bo odö'bo ndimo ngi ti lende kënyë abo nima na bo ku'du Yowani ngi mi maboso.

Bapatisi 'Ba Yesu

(MT 3:13-17; MK 1:9-11)

²¹ Mi kada 'ba bapatisi nima Yowani koloma ro to'do mo do bilaka konzi naga nima ne na kobapatisi Yesu ngi gbi. Kina ko'ja Yesu keddi kumötu yo na mitöro kurögö roni ngi yaga ro gböngö. ²² Kina Nyi Koma Laka koma ngi kako do bo kinë mo koma kinë matukpuru tara. Kina biru kudu ngi di mitöro, iya te, "Ni na ro kole ma. M'bo yi 'deni kulöwö. Ma ti mi këyi ro mbembë go lende 'bi."

Yi Lingi 'Ba Yesu

(MT 1:1-17)

²³ Mi kada nima Yesu kisaki ndöbo 'ba laja laka ne koma koma abo edi 'deni 'butë mota. Koma ma bilaka

komeri bo ɾ kole 'ba Yesepa kole 'ba Eli ²⁴ kole 'ba Matata kole 'ba Lëwë kole 'ba Maleki kole 'ba Yanayi kole 'ba Yesepa ²⁵ kole 'ba Matatiyo kole 'ba Amosa kole 'ba Numa kole 'ba Esili kole 'ba Nagayi ²⁶ kole 'ba Mata kole 'ba Matatiyo kole 'ba Semayini kole 'ba Yoseke kole 'ba Yoda ²⁷ kole 'ba Yowanana kole 'ba Re-sa kole 'ba Zerobabele kole 'ba Salatele kole 'ba Neri ²⁸ kole 'ba Maleki kole 'ba Adi kole 'ba Kosama kole 'ba Elimada kole 'ba Ere ²⁹ kole 'ba Yësuwa kole 'ba Elizara kole 'ba Yorima kole 'ba Matata kole 'ba Lëwë ³⁰ kole 'ba Simona kole 'ba Yuda kole 'ba Yesepa kole 'ba Yonama kole 'ba Elekima ³¹ kole 'ba Meliya kole 'ba Mena kole 'ba Matata kole 'ba Natana kole 'ba Dawidi ³² kole 'ba Yisayi kole 'ba Obede kole 'ba Bowaza kole 'ba Salomono kole 'ba Nasona ³³ kole 'ba Aminadaba kole 'ba Rami kole 'ba Ezerona kole 'ba Pereze kole 'ba Yuda ³⁴ kole 'ba Yakoba kole 'ba Yisika kole 'ba Abarayama kole 'ba Tera kole 'ba Nawura ³⁵ kole 'ba Seruga kole 'ba Ru kole 'ba Pelege kole 'ba Ebere kole 'ba Sela ³⁶ kole 'ba Kayinana kole 'ba Arupakasada kole 'ba Seme kole 'ba Nowa kole 'ba Lemeke ³⁷ kole 'ba Metosela kole 'ba Enoka kole 'ba Yarada kole 'ba Makalele kole 'ba Kayinana ³⁸ kole 'ba Enosa kole 'ba Sete kole 'ba Adama ma ɾ kole 'ba Bɔko'ba.

Akiyɔɔ Ma Kōmō Zi Yësu

(MT 4:1-11; MK 1:12-13)

4 Mī kada nima Yësu kileki kako di kpa Yaradene ne bo ngi ɩ ti Nyi Kɔɔ Laka. Kina Nyi Kɔɔ Laka koto bo ngi kari yi mökö ² na Satani koloma ngi ɾ tiyɔɔ bo tö'dö mo nbö dɔ 'butë sowɔ. Bo koloma ngi tara kinza tonyo ɔɔ. Kina ɾ nburunburu mo tine bo 'deni ɾ 'bö. ³ Kina Satani kako ngi kilende zi bo, iya te, "ɔɔ kēddi ngi ɾ kole 'ba Bɔko'ba ilende zi kulugbi doku nime kuyi rōni ɾ mangolɔ'ba."

⁴ Tine bo ileki dɔmo, iya te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Bilaka oloma dē nge kɔɔ gɔ akonyo."

⁵ Satani oto bo kari kileme dɔlɔnɔ nime pili toko zi bo ⁶ kilende zi bo, iya te, "Ti mi'di kōzi kakpa mo ti amo ga ngi ziyi rōmōyi ama ga na. I'di 'deni zō kina ti mi'di zi bɔɔ ame mo'dɔɔ ti'di mo teyi ne. ⁷ Kina me ɔɔ kumōtu ma wa naga nime pili ti kēdi ɾ ē'bi."

⁸ Bo ileki dɔmo iya te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Nere Bɔko'ba 'bi na nge kɔɔ 'dɔ kumōtu kulōmu kpēyi teyi.'" ⁹ Kina Satani koto bo 'böwu kari Yerosalema ki'di bo kɔɔ nbö ɔɔ dɔ kumu rō löbu 'ba Bɔko'ba, kina kilende zi bo iya te, "ɔɔ kēddi ngi ɾ kole 'ba Bɔko'ba ola röyi bēri di bine. ¹⁰ Rōmōyi ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Bo ti ki'di kō'du 'bi zi malayika abo ga 'dɔ koda bi laka di röyi.' ¹¹ Kina ugu 'deni gbi iya te, 'Lijē ti kako kikapo yi ngi ɔɔ dɔ kōzinni kinza koga ndiyi ra yɔki doku."

¹² Bo ileki dɔmo iya te, "Iya 'deni te, 'Kinza kiyɔɔ nere Bɔko'ba 'bi dē."

¹³ Tine ɔɔ Satani kote tiyɔɔ Yësu 'deni kɔɔ a nime te tine bo ola Yësu ngi tōti tara nati.

Tisaki Nɔɔbo 'Ba Yësu

(MT 4:12-17; 13:53-58; MK 1:14-15; 6:1-6)

¹⁴ Kina Yësu kileki ngi kari Galilaya ɩ ti Nyi Kɔɔ Laka na lēbi abo kiyēlē rōni ngi kote mi dɔyayi nima toko. ¹⁵ Bo oloma tiyandi wa di mi rō 'ba mötu 'bēnni ga kina ma konzi kilēlu bo ngi.

¹⁶ Na bo kari ngi Nazareta gawo ma tōnē kulu bo yi-mo ne. Mī kada 'ba ɾ kindawo na bo kari ngi mi rō 'ba mötu kɔɔ ndɔɔ abo ga nduwē tara. Bo ēnyi ɔɔ tīdēki wa ¹⁷ na kogba buku 'ba Yesaya ɔɔ kumē lende ngi ki'di zi bo. Na bo kitenye ngi ko'ja bi ma tōnē kugu kiya te, ¹⁸ "Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba ēdi dɔma rōmōyi bo ondi 'deni zō tuwōwō laja kɔɔ laka zi ɔɔ lisa ni. Bo oja ma 'deni ti'di dɔ ngölö zi ɔɔ mi maboso ni, kina gbi tiyɔɔ kɔɔ kɔɔ kölu ni tope ya ma kēdi kɔɔ rōn-ni di zi kpɔnɔ naga yaga ɾ dɔ ngölö ¹⁹ kina gbi tuwōwō kɔɔ 'ba mi konmi 'ba nere Bɔko'ba."

²⁰ Kina bo kuköku mi buku mo nima ngi teyi bo kileki ki'di zi lēwi mo na bo koloma ngi bēri tiyandi wa. Kina bilaka pili 'ba mi rō 'ba mötu yayi kodɔ kōmōnni ngi dɔ bo. ²¹ Kina bo kileki kiya zinni, iya te, "Wa nime kugu bine ne na me ko'dɔ rōni 'deni tɔne kuwōke."

²² Lijē pili oloma ngi ɾ tiya lende abo ɾ ma laka, lende konmi ame ga kēdi kɔɔ di kpa bo ne i'di lijē ngi kɔɔ ɾ gönni. Lijē ebe tititi rōnni, iya te, "Tara ne, ɔɔ bo na dē ɾ kole 'ba Yesepa mo tōnē ya?"

²³ Yësu ileki dɔmo zinni, iya te, "ɔɔ ma laka ti ko'deke lende 'ba mumē nime ɔɔma, ame kiya te, 'Bɔ wɔɔ, ilenjo gbagba yi. Wa ame ga duwō koloma ɾ to'dɔ mo Kaparanoma ne o'dɔ gbi mi dɔyayi ma 'bēyi bine."

²⁴ Bo ileki gbi kiya zinni te, "ɔɔ ma laka miya ziye, bilaka ame ɾ ɔɔ kumē lende ne ya ē'bēnni ga oloma dē toro mo. ²⁵ ɔɔ ma laka miya ziye, mi kada 'ba Eliya makuru'bē ēdi ngi nbanji mi Yisarele. Ne mi kada ame kora kɔɔ pɔli teyi ko'dɔ nbö kɔɔ mota kɔɔ dɔmo nyepe modɔkɔɔ kinza ɔɔ ka'di dē séyi 'ba 'bö ki-la'ba mi dɔyayi nima pili ne, ²⁶ pele tara oja Eliya dē kari zi makuru'bē 'ba Yisarele tine nge zi makuru'bē mɔɔ ame ɾ ɔɔ löwö kēdi koloma Zarepata mi dɔyayi 'ba Sidona ne. ²⁷ Kina gbi tara mi kada 'ba Elisa ɔɔ kumē lende ɔɔ mönyu ēdi ngi nbanji mi dɔyayi 'bēnni 'ba Yisarele tine pele tara ilenjo ma kɔɔ mɔɔ te dē di mi löngö mo. Namana nbö ɾ ɔɔ löwö di Suriya na nge Elisa kilenjo."

²⁸ Kina ɔɔ bilaka naga nima mi rō 'ba mötu yayi ne kuwō lende naga nime bo kiya ne 'deni tine, minni ēnyi ngi pili kata ɾ bo. ²⁹ Kina lijē kēnyi ngi tītiŋi bo yaga di mi gawo. Lijē koto bo ngi kari bi kuliŋi 'ba doku nima ti gawo nima dɔmo ne 'dɔ tītiŋi bo bēri di bi kuliŋi nima. ³⁰ Tine bo olo abo ɾ bo ngi di mi löngö tindi naga nima bo kari abo ngi nduwē yaga.

Bɔ Nōki

(MK 1:21-28)

³¹ Na bo kari ngi Kaparanoma gawo mɔɔ gbi mi Galilaya yayi. Mī kada 'ba ɾ kindawo na bo ki'di ngi tiyandi bilaka ³² tine lijē otɔ ngi ɾ gönni gɔ akiyandi

abo römöyī bo iyandi wa ngī kɔɔɔ bɔ kōzi kakpa tara. ³³ Bɔ nōkī mɔɔɔ ēdī mī rō 'ba mōtu yayi. Kina nōkī nima kēnyī ngī kulōrī rɔ ma kembe, iya te, ³⁴ "Wa'di 'bī tize, nī Yēsu 'ba Nazareta nime? Ako 'deni tote dɔze nati? Mikali yi 'deni. Nī na rɔ bɔ laja ma kɔɔɔ laka 'ba Bɔko'ba."

³⁵ Tine Yēsu ēnyī kamo dɔ nōkī nima, iya te, "Udumō yaga. Kina ita'ba yaga di dɔ bɔ nima."

Nōkī tōnē ēnyī ngī koŋma bɔ nima bēri kōmōnnī pili te kina kita'ba ngī yaga di dɔmo ko'dɔ ɔɔ dē teyi. ³⁶ Kina lende mo kigayī bilaka naga nima ngī pili lijē kebe tiya mo rɔ gɔ rōnnī, iya te, "Akiyandi ma tondo mo ga na te? Bo amo le dɔ nōkī ni ti kōzi kakpa ti tigɔ te na lijē kita'ba ngī yaga."

³⁷ Kina lēbī 'ba Yēsu kiyēlē rōnī ngī kote mī dɔyayi nima toko.

Yēsu Ilenjo Bɔ Bɔko'ba Ma Konzi

(MT 8:14-17; MK 1:29-39)

³⁸ Yēsu ēnyī di mī rō 'ba mōtu yayi kari linɔ 'ba Simona. Tine mese 'ba Simona ēdī yayi ti zēyī ngī timo rɔ ma kututu. Kina lijē kiya lende mo zi Yēsu 'dɔ kokɔnyī.

³⁹ Kina bo kari ngī kɔɔɔ kpa lanɔgiri 'ba 'ja nima bo kilende zi zēyī nima 'dɔ kola lɔko yaga. Kina zēyī nima kola lɔko ngī, lɔko kēnyī kɔɔɔ koloma toja laja zinnī.

⁴⁰ Kina ɔɔɔ kada kēdī kōsō 'deni tine na bilaka ko'de bɔ kɔɔɔ ma konzi mɔɔɔ ga ame ti dɔkomali kɔɔɔ ma gege ne ngī kako zi Yēsu. Kina bo koloma ngī ti'di kōzi bo rōnnī tilenjo lijē pili rɔ kɔɔɔɔ. ⁴¹ Tine nōkī ni ebe 'bēnnī tita'ba yaga di dɔ bilaka ti tulōrī, kiya te, "Nī na rɔ kole 'ba Bɔko'ba."

Tine bo amo dōnnī kola lijē dē kilende rōmōyī lijē ikali bo rɔ Kurisītō ame kako di mīɔɔ ne.

⁴² Ko'ja bi kēdī kēzē 'deni na Yēsu kēnyī ngī kari abo kutu bo yī mōkō. Bilaka ebe toma gɔ bo, tine ɔɔɔ lijē kari ko'ja bo 'deni lijē oloma tota bo 'dɔ bo kari dē kpe bitɔ di zinnī bina. ⁴³ Ne tine bo iya te, "Mēdī mari tiya laja laka 'ba nɔre lōbu 'ba Bɔko'ba nime gbī mī gawo mɔɔɔ ga rōmōyī lende mo na me koja ma gɔmo."

⁴⁴ Kina bo kō'bō ngī nduwē rɔ tiyandi bilaka di mī rō 'ba mōtu 'ba Yudayi ni.

Tōsō 'Ba Simona Ni Gɔ Yēsu

(MT 4:18-22; MK 1:16-20)

5 Mī kada ma Yēsu kēdī kɔɔɔ kpa pōpō 'ba Gensareta tīndī kuru bo 'deni toko bēri tuwō lende 'ba Bɔko'ba, ² bo o'ba kɔɔɔ bo ngī bo ko'ja sorope riyō mɔɔɔ ga kēdī 'deni kpa gōtō yayi, atoyi mo ga ari 'deni turōgō rɔ duru 'bēnnī ga. ³ Kina bo kari kēkī ngī mī ma kɔɔɔ ame rɔ 'ba Simona ne, bo iya zi Simona 'dɔ koto sorope nima kari dɔgba mbowa yaga di dɔ kpa gōtō. Kina bo koloma ngī bēri mī sorope yayi tiyandi bilaka.

⁴ Kina ɔɔɔ bo kote tilende 'deni tine bo ēnyī kiya zi Simona, bo iya te, "Oto sorope kari mī zana mini ma kalo 'dɔ ku'duke duru 'be tugu kenze."

⁵ Tine Simona ileki dɔmo, iya te, "Nɔre, dopi rɔze 'deni tu'du mo ti korɔndɔ ene nɔbō bi kēzē dɔze rɔ yawa

kinza ma do'ja ma kɔɔ te. Ne gɔ lende kiya 'bī ti mu'du duru nima ngī."

⁶ Kina ɔɔɔ lijē ku'du yɔ na kilaka kenze ngī nɔbaŋi, duru koma tirica. ⁷ Kina lijē ko'dɔ kōzinnī ngī zi lēpī nni ama ga mī sorope mɔɔɔ yayi ne gɔ kako tokɔnyī lijē. Kina lijē kope kenze ngī koza koso mī sorope naga nima kpaki riyō ki'di sorope pili koma za 'bōwu tōnzū bēri.

⁸ Tine ɔɔɔ Simona Pitōrō koŋgɔ 'deni te bo ako ngī kolɔɔ bēri kɔɔɔ Yēsu. Bo iya te, "Nɔre, ese yaga di rɔma. Ma bɔ lende kēnyē na." ⁹ Rōmōyī kenze nima kilaka zinnī ne na lende mo kigayī lijē 'deni ngī pili.

¹⁰ Lende mo igayī lēpī bo ama ga Yakoba ni ti Yowani kole 'ba Zebedayo ga 'deni gbī.

Kina Yēsu kēnyī kileki kiya zi Simona, iya te, "Kinza kere dē. Kisaki di mī kada nime tɔne ti kēddī rɔ atoyi 'ba to'de bilaka zi Bɔko'ba."

¹¹ Kina lijē kilala sorope 'bēnnī ga ngī yaga dɔ kpa gōtō, lijē kola wa pili yayi lijē kōsō ngī nati gɔ Yēsu.

Yēsu Ilenjo Bɔ Mōnyu

(MT 8:1-4; MK 1:40-45)

¹² Kina ɔɔɔ Yēsu kēdī 'deni mī gawo mɔɔɔ yayi tine na bɔ mɔɔɔ mōnyu konyo rɔmo ga 'deni ngī pili rōwē ki'di dōnī ngī. Bo ako kila'ba rɔ kpa kutu'bō kɔɔɔ Yēsu bēri bo koma'jo rɔ bo, iya te, "Nɔre, ɔɔɔ ko'dɔkɔ ngī ti kilenjo ma ngī yaga rɔ ma kɔɔɔ."

¹³ Yēsu oja kōzi bo kosa rɔ bɔ nima, kiya te, "Mo'dɔkɔ 'deni ngī, ilenjo yi 'deni."

Kina mōnyu tōnē kola bɔ nima ngī. ¹⁴ Tine Yēsu ose gɔmo zi bo, iya te, "Kinza kari kiya lende mo dē titi zi bɔɔ tine ari kileme rōyī zi bɔ akumu 'dɔ bo kinyeli rōyī gɔ kileme ngī ilenjo yi 'deni rɔ ma kɔɔɔ. Kina gɔ ko'de akumu kɔɔɔ ame Musa ki'di kō'du mo 'deni ne tara."

¹⁵ Ne pele lēbī 'ba Yēsu iyēlē rōnī ngī nduwē rɔ mbēmbē. Kina bilaka koloma ngī rɔ kɔɔ rɔ tīndī kako tuwō akiyandi abo gbī 'dɔ bo kilenjo lijē di dɔ kɔɔɔ 'bēnnī ga. ¹⁶ Tine Yēsu ō'bō tusu rɔ bo kari titi mbowa yī mōkō rɔ dɔ kutu bo to'dɔ mōtu.

Yēsu Ilenjo Bɔ Keŋme Bēri Mɔɔɔ

(MT 9:1-8; MK 2:1-12)

¹⁷ Mī kada ma dɔ kɔɔ mɔɔɔ ko'ja bo kēdī rɔ tiyandi bilaka Parosi ni ti bɔ kɔɔ kiyandi mɔɔɔ ga ame kako di mī gawo 'ba mī dɔyayi 'ba Galilaya ni ti Yudayi gbī di Yerosalema ēdī yayi. Tigɔ 'ba Bɔko'ba ēdī ti Yēsu tilenjo bɔ kɔɔɔ timo. ¹⁸ Kina ya mɔɔɔ ga ko'de bɔ keŋme bēri mɔɔɔ kēdī kombi ti sora ngī. Lijē o'dɔkɔ toto bɔ nima kari ko'ba bēri kɔɔɔ Yēsu rō yayi. ¹⁹ Tine ɔɔɔ lijē ko'ja kɔri 'ba 'dɔ to'dɔ mo tara dē kpe rōmōyī tīndī oso 'deni ngī kola kɔri dē kpe zinnī, na lijē kuyī rōnnī ngī kēkī kɔɔɔ dɔ rō lijē kumō bi koja bɔ nima di teyi kako bēri mī zana tīndī naga nima ko'ba kɔɔɔ Yēsu.

²⁰ Kina ɔɔɔ Yēsu koŋgɔ ya naga nima ki'di dōnnī 'deni gɔ tigɔ abo tara tine bo ilende ngī zi bɔ nima, bo iya te, "Bɔ pɔri ma, ola yi 'deni gɔ lende kēnyē 'bī ga."

²¹ Kina Parosi ni ti bɔ kɔɔ kiyandi mo tōnē ga koloma ngī rɔ tomeri mo ti mīnnī, iya te, "Bɔ nime bo yē na

bo kēdī ko'do dōlī kiyari ɾ bo ti Bɔko'ba te? Bɔko'ba na nge kɔtɔ ɾ bo tola bilaka go lende kēnyē."

²² Meri 'bēnnī ti akititi 'bēnnī nima, Yēsu ikali 'deni. Kina bo kileki kititi lijē, bo iya te, "Eddī komerike wa naga nima tara mī dōkī'dī ye go wa'di? ²³ Ma yala na kitēwu 'do tiya mo? 'Ola yi 'deni go lende kēnyē 'bī,' ala 'do kiya te, 'Ēnyī ɾɔɾ kilingere.' ²⁴ Ne ziye tikali mo ɾ ma laka kole 'ba bilaka lesi ēdī ti tigo mī dōlɔŋ nime bine tola bilaka go lende kēnyē."

Kina bo kēnyī kiya zi bo keŋme bēri tōnē, bo iya te, "Milende zīyī, ēnyī ɾɔɾ kombi sora 'bī kari liŋɔ."

²⁵ Kina bo tōnē kēnyī ngī ɾɔɾ di kōmōnnī pili te, bo kombi sora abo tōnē bo koloma ɾ tō'dō dōmo ne bo kari ngī nduwē liŋɔ ti tīlēlu Bɔko'ba. ²⁶ Kina lende mo kigayi bilaka pili ngī ki'di yi nī bo mɔtɔ kebe ngī tīlēlu Bɔko'ba. Lijē ngī pili ɾ tikere na lijē kebe ngī tiya mo te, "Do'ja a löbu 'deni tɔne."

Bo ɾɔɾ Na Nge Ko'do ɾɔɾ
(MT 9:9-13; MK 2:13-17)

²⁷ Di go mo na Yēsu kari ko'ja bo kireke awada mɔtɔ kīdēkī mōyī mo ɾ Lēwē koloma 'deni mī bi 'ba tireke awada. Kina Yēsu kiya zi bo te, "Ösō go ma." ²⁸ Kina Lēwē kēnyī kola wa pili ngī bo kōsō go Yēsu.

²⁹ Lēwē o'do njele ma löbu liŋɔ abo zi Yēsu. Na bo kireke awada ma konzi ti ya mɔtɔ ga koloma ngī ɾ tonyo kpēnnī ti Yēsu ni yayi. ³⁰ Tine na Parosi ni ti bo kɔmɔ kiyandī 'bēnnī ga koloma ngī ɾ tiya mo zi bo kōsō go bo ga, iya te, "Eddī konyoke kpeye kuwēke wa bi kɔtɔ ti bo kireke awada ni ti bo lende kēnyē naga nima go wa'di?"

³¹ Tine Yēsu ileki dōmo zīnnī, iya te, "Bo ɾɔɾ na nge kari zi bo ki'di ɾɔɾ. Ya ma kinza ti ɾɔɾ naga ari ē'bēnnī dē. ³² Mako dē tīdēkī bo lende laka, mako go bo lende kēnyē 'do kɔtɔ dōnnī."

Lende 'Ba Kpa Koro
(MT 9:14-17; MK 2:18-22)

³³ Ya mɔtɔ ga ēnyī kititi bo, iya te, "Bo kōsō go Yowani ga ti 'ba Parosi ni o'bō ɾ toro kpēnnī to'do mōtu, ne ma 'bēyī ga oro 'bēnnī kpēnnī dē go wa'di?"

³⁴ Yēsu ileki dōmo zīnnī iya te, "Ma komerike 'beye njele ame kako mī karama 'ba gbe ne ti koro kpēnnī ko'ja mē'dē 'ba nyiti kēdī tīnnī? Inza tara, ³⁵ tine kada mo ti kōmō 'jaa ame 'do kogba mē'dē 'ba nyiti yaga di mī löngō lijē kina lijē ti koro kpēnnī 'jaa mī kada mo nima."

³⁶ Kina bo koloma ngī ɾ tiya dōngala nime zīnnī, iya te, "Bɔɾ irica kapa bōngɔ ma la'ja dē kuru ma kōndē timo. Dɔ bo mo ko'do tara, ti kirasi ma la'ja nima, tine akuru ma di yki ma la'ja inza koriya ti ma mɔlo nima.

³⁷ Kina gbī tara, bɔɾ odɔ layi ma la'ja dē mī kilaka layi ma kōndē. Dɔ bo ko'do tara layi la'ja ti kotopa kilaka layi kōndē nima ngī yaga, kina layi ni kpaki ti kilaka mo nima kēdī kirasi rōnnī ngī. ³⁸ Tine layi ma la'ja todɔ mo mī kilaka ma la'ja. ³⁹ Kina gbī bɔɾ inza ko'do layi ma la'ja kpe dɔ bo kuwē ma mɔlo 'deni, rōmōyī bo ti kiya te, 'Ma mɔlo nime na kele.'"

Lende 'Ba Kada 'Ba ɾ Kindawo
(MT 12:1-14; MK 2:23-3:6)

6 Mī kada 'ba ɾ kindawo ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ Yēsu ni ēdī kudō kebe mī nyaka 'ba nyōnyu kina bo kōsō go bo ga kebe ngī tomborozi dɔ nyōnyu kinyanyi kōzīnī lijē koloma ɾ tonyo mo. ² Kina Parosi mɔtɔ ga kēnyī kititi, iya te, "Eddī kiyēyike mī kō'du ki'di 'ba kada 'ba ɾ kindawo go wa'di?"

³ Tine Yēsu ileki dōmo zīnnī, iya te, "Idēkike wa tōnē Dawidi ko'do mī kada ma lijē kēdī ɾ 'bō ti bilaka abo ga ne dē? ⁴ Mī kada nima Dawidi dɔ ngī mī rō löbu 'ba Bɔko'ba kogba maŋgol'bo koro ame kō'du ki'di kota go mo di zi bilaka ma sari tine nge zi bo akumu ni na 'do konyo ne. Dawidi onyo ki'di gbī zi bilaka abo ga."

⁵ Kina Yēsu kileki kiya 'böwu zīnnī, iya te, "Kole 'ba bilaka lesi na ɾ njele 'ba dɔ kada 'ba ɾ kindawo."

⁶ Mī kada 'ba ɾ kindawo mɔtɔ na bo kari ngī kɔdɔ mī rō 'ba mōtu koloma tiyandi wa. Tine bo mɔtɔ ēdī yayi kōzīmo ma dōri ölē 'deni ɾ kilawo. ⁷ Kina Parosi ni ti bo kɔmɔ kiyandī ni ēdī ɾ toma kɔri 'ba 'do tususu Yēsu. Go lende mo na lijē kēdī koje kōmōnnī kongɔ dɔ Yēsu ti kileŋo bo nima mī kada 'ba ɾ kindawo nima ya.

⁸ Tine Yēsu ikali meri 'bēnnī nima 'deni na bo kiya zi bo kōzī kōlē ɾ kilawo tōnē, bo iya te, "Ēnyī ɾɔɾ kɔmɔzɔ pili bine." Kina bo nima kēnyī ngī ɾɔɾ.

⁹ Kina Yēsu kiya zīnnī te, "Mititi ye, ma yala na kuti dōnī ti kō'du ki'di 'ba kada 'ba ɾ kindawo, to'do lende laka zi bilaka ala to'do lende kēnyē na teyi, tɔmɔ didi ala tupō mo yaga?"

¹⁰ Bo uyī kɔmɔ bo kongɔ dōnnī pili na bo kilende zi bo nima, bo iya te, "Oja go kōziyi."

Bo oja yɔ na kōzī bo tōnē kileŋo rōnī ngī ɾ ma laka.

¹¹ Tine lende mo ata ngī mīnnī sowa na lijē koloma ngī ɾ tiya mo ɾ go rōnnī, wa'di na go lijē ko'do ngī zi Yēsu.

Bo Kōsō Go Yēsu Ga
(MT 10:1-4; MK 3:13-19)

¹² Mī kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na Yēsu kēnyī ngī kari dɔ dōku tilende ti Bɔko'ba kēzē dɔ bo. ¹³ Mī dōngɔ mo 'deni tine na bo kīdēkī bo kōsō go bo ga ngī bo kōza ya ma 'butē dōmoriyō di mī löngō mo bo kīdēkī lijē ɾ bo laja. ¹⁴ Lijē na ɾ Simona ame bo kīdēkī ɾ Pitōrō ne ti löndō bo Andareya ti Yakoba ti Yowani ti Pilipō ti Batolimayo ¹⁵ ti Matayo ti Tɔma ti Yakoba kole 'ba Alapayo ti Simona ame kīdēkī ɾ Zelote (bo ko'do ya go dɔyayi 'bēnnī) ¹⁶ ti Yuda kole 'ba Yakoba ti Yuda Isikari-ta ame kebe kusus Yēsu ne.

Akiyandi 'Ba Yēsu
(MT 4:23-5:12; 5:38-48)

¹⁷ Bo ēkī kari tīnnī bēri mī dɔyayi ma koriya na bo kɔɾ ngī. Tīndī ame ga ɾ bo kōsō go bo ne ti bilaka ma konzi ame ga di mī dɔyayi 'ba Yudayi pili ti Yerosalema gbī di mī gawo 'ba Tura ni ti Sidona ame ga kpa mini löbu ne ēdī kpaki yayi. ¹⁸ Lijē ako tuwō lende abo gbī ti ɾɔɾ kɔtɔ tileŋo mo. Kina ngī ya ame ga nōkī kēdī kodɔ gomɔ ɾmo kulōwō naga ileŋo ngī gbī. ¹⁹ Bilaka naga

nima pili o'dakɔ tosa ɔ bo rɔmɔyɔ tigo ɛdɔ kɔɔ di ɔ bo kileŋo lijɛ.

²⁰ Bo oŋɔ ɔ bo kɔsɔ ɔ bo naga nima na bo kiya te, "Kpe ame ga ɔ lisa ne na laka rɔmɔyɔ ŋere lɔbu 'ba Bɔko'ba na ɔ 'beye. ²¹ Kpe ame ga giri nime ɔ 'bɔ ne na laka rɔmɔyɔ ti kɔ'ba ye 'deni. Kpe ame ga ɔ monɔ giri nime ne na laka rɔmɔyɔ ti kɔgɔke 'deni. ²² Kpe ame ga ɔ bilaka ko'ji ye kiti'ja ye kilagi ye kiya ye ɔ a ma kɛnyɛ ɔ lende 'ba kole 'ba bilaka lesi ne na laka.

²³ Iiyake mi kada mo nima kɔpuke ɔ kɔŋ rɔmɔyɔ kpa kɔzi ma lɔbu ɛdɔ ziye miɔkɔ. Ya naga nima 'bu nni lɔbu ga oloma gbɔ ɔ to'dɔ bo kumɛ lende 'ba Bɔko'ba tɔnɛ ga bine tara.

²⁴ Tine bu'bu ziye kpe bo wa ni, rɔmɔyɔ oteke ɔ kin-dawo ti kɔŋ ma 'beye 'deni mɔlo giri nime. ²⁵ Bu'bu ziye kpe ame ga ɔ tɛkpɛ giri nime ne, ti kɛddɔke 'deni 'basi ɔ 'bɔ. Bu'bu ziye kpe ame ga ɔ tɔgɔ giri nime ne, ti kuduke 'deni. ²⁶ Bu'bu ziye kpe ame ga bilaka pili kɛdi kiya lende 'be ɔ ma laka ne rɔmɔyɔ kina 'bu nni lɔbu ga ko'dɔ bo kumɛ lende ɔ kindɛndɛ ni gbɔ tara bine.

²⁷ Kina me mɛdi miya ziye kpe ame ga kɛddɔ kuwɔke lende naga nime mɛdi miya ne. ɔ'ɔ bo ya 'bi ga kina o'dɔ lende laka zi lijɛ ame ga ko'ji ye ni. ²⁸ O'dɔ yɛyi ɔ lijɛ ame ga kulɔmu yi ne kina umɔtu ɔ lijɛ ame ga kɛdi ko'dɔ yi ɔ ma kɛnyɛ ne. ²⁹ ɔ'ɔ bo mɔkɔ kokɔɔ lɔ'ba yi, uyi kapa mɔkɔ gbɔ zi bo, bo kokɔɔ. ɔ'ɔ bo mɔkɔ kogba gamisi 'bi, i'di bo kogba pandila 'ba yimo gbɔ.

³⁰ I'di zinni lijɛ ame ga kidɛki wa di ziyi ne. Tine kinza ki'di dɛ kpe kopi ziyi. ³¹ O'dɔ zi ya mɔkɔ ga gbɔ kɔɔ ame ko'dakɔ 'dɔ ko'dɔ ziyi ne tara.

³² Ne ɔ'ɔ kɔ'ka ŋge ɔ ya ame ga kɔ'ka yi ne 'dɔ mi Bɔko'ba kɛyi ka rɔyi ɔ mo ɔ wa'di? Bɔ lende kɛnyɛ ni pele ɔ'ka ya ame ga kɔ'ka lijɛ ne gbɔ. ³³ Ne ɔ'ɔ ko'dɔ laka ŋge zi ya ame ga ko'dɔ laka ziyi ne, 'dɔ mi Bɔko'ba kɛyi ka rɔyi ɔ mo ɔ wa'di? Bɔ lende kɛnyɛ ni pele o'dɔ gbɔ tara. ³⁴ Ne ɔ'ɔ ki'di ŋge zi ya ame ga kiteri 'dɔ kileki bi mo teyi ziyi ne, 'dɔ mi Bɔko'ba kɛyi ka rɔyi ɔ mo ɔ wa'di? Bɔ lende kɛnyɛ ni i'di gbɔ zi bo lende kɛnyɛ lɛpi nni ga tara 'dɔ kopi te kileki teyi.

³⁵ Tine ma laka mo, ɔ'ka bo ya 'bi ga, o'dɔ laka zinni, kina i'di zinni kinza titeri topi ɔkɔ teyi. Kina ti kpa kɔzi 'bi 'ba ɔ mo kɛdi ŋgi ɔ mbɛmbɛ, ti kɛddɔ ɔ kole 'ba Bɔko'ba tigo ɔ kiteli, rɔmɔyɔ bo na ti mi kɛyi ɔ bo mi kata ni ti bo dɔki'di kɛnyɛ ni. ³⁶ Oloma ti mi kɔŋmi zi bilaka kɔɔ 'ba 'bu yi Bɔko'ba tara.

³⁷ Kinza ko'dɔ burɛ 'ba bɔkɔ dɛ, ɔ'ɔ ko'dɔ ti ko'dɔ 'bɛyi gbɔ. Kinza kodɔ karama dɛ ɔ bɔkɔ, ɔ'ɔ ko'dɔ ti kodɔ gbɔ dɔyi. Ola bilaka ɔ lende kirasi, kina ti kola yi gbɔ. ³⁸ I'di, kina ti ki'di gbɔ ziyi. Akiyari keke 'bi ame kɛdi ko'dɔ zi bilaka, kiya kitanɔ ɔ mo kiya koso kilayi bɛri ne, ti komɔmi gbɔ tara dɔŋgo'do yi, rɔmɔyɔ wa ame kiya ki'di ne na ti ki'di gbɔ ziyi."

Ni Gbi Tara
(MT 7:3-5, 24-27)

³⁹ Kina Yesu kiya dɔŋgala nime gbɔ zinni, iya te, "Bɔ kɔkɔ kɔlu ti kokɔkɔ bo kɔkɔ kɔlu lɛpi bo mɔkɔ ɔ'ɔ? Lijɛ

ti kila'ba dɛ kpaki riyo mi go? ⁴⁰ Kole 'ba sukulu inza mbiri di ɔ bo kɔkɔ kiya abo. Ne bo ame kote akiya abo pili laka ne ti kɛdi gbɔ kɔkɔ bo kɔkɔ kiya-di abo.

⁴¹ ɔ wa'di na kebe tɔŋɔ pɔri di kɔkɔ lɛpi yi mɔkɔ kony lende 'ba kpa kulugbu ma lɔbu nima kɔmɔyi ne dɛ? ⁴² Ti kiya ɔ ma tondo mo zi lɔndɔ nima kiya te, 'Bɔ lɔndɔ, i'di miyagba pɔri nima yaga di kɔmɔyi, 'ko'ja to'ja kpa kulugbu ame kɔmɔyi ne konya dɔyi? Ni bo kɔkɔ kandi nime, oga kpa kulugbu nima titi dɔgba yaga di kɔmɔyi 'dɔ ko'ja bi laka togba pɔri yaga di kɔkɔ lɔndɔ yi.

⁴³ Oŋgɔke te, ŋgɛri ma laka ana dɔŋgɛri ma kɛnyɛ dɛ, kina ŋgɛri ma kɛnyɛ ana dɔŋgɛri ma laka dɛ. ⁴⁴ ɛdi kikali ŋgɛri pili ɔ ma kana mo ga. Bɔkɔ ite'de kɛlu dɛ di ɔ ŋgɔkɔŋga, kina bɔkɔ ite'de mɔkɔ dɛ gbɔ di ɔ rɔkɔ. ⁴⁵ Bɔ lende laka ɛdi ko'ja 'ba bo ɔ wa ma laka ame kulu dɔni 'deni mi dɔki'di bo ne. Kina bo lende kɛnyɛ oja 'ba bo gbɔ ɔ wa ma kɛnyɛ ame kulu dɔni 'deni mi dɔki'di bo ne. Rɔmɔyɔ wa ame koso mi dɔki'di ne na kpa kɛdi ko'ja yaga.

⁴⁶ ɛdi kidɛkike ma ɔ ŋere, ɔ ŋere, ɔ wa'di kinza ma ko'dakɔ wa ma miya mo ga dɛ ɔ'ɔ? ⁴⁷ Ti mileme ziye, lijɛ ame ga pili kako kuwɔ lende ma ko'dɔ ŋgi tara ne ⁴⁸ ɛdi kɔkɔ bo ko'ba rɔ ame kole go 'ba gbɔndɔ rɔ abo kalo kugɛ gbɔndɔ rɔ abo di ɔ dɔku ne tara. Kina mini koso kako kikɛti rɔni ɔ rɔ nima, tine iyaya rɔni dɛ, rɔmɔyɔ o'ba rɔni 'deni laka. ⁴⁹ Ne lijɛ ame ga kuwɔ lende ma ko'dɔ dɛ ne, ɛdi kɔkɔ bo ame ko'ba rɔ ma 'ba bo ŋgi tara kinza kole gbɔndɔ mo dɛ bɛri ne. Kina ɔ'ɔ mini koso kikɛti rɔni ɔ rɔ nima ɔ na kulɔru ŋgi. Tine la'ba mo ŋgi ɔ ma kɛnyɛ."

Bɔ Laja 'Ba Bɔ ɔ Bɔ Kanya
(MT 8:5-13)

7 Kina ɔ'ɔ Yesu kote tiya wa naga nime 'deni pili zi bilaka naga nima tine na bo kɛnyɔ ŋgi kari Kaparanoma. ² Di yayi bo kɛlu 'ba bo kanya 'ba Romo mɔkɔ ɛdi ti bo laja abo ame bo kɔ'ka kulɔwɔ ne. Tine bo laja nima ɛdi ɔ kɔ'ka 'deni ŋgɔsi 'dɔ kɔlɛ. ³ Kina ɔ'ɔ bo kɛlu nima bo kuwɔ lende 'ba Yesu 'deni tine bo oja lɔbu 'ba Yudayi mɔkɔ ga ŋgi kari 'dɔ kititi Yesu ɔ kako kɔkɔ bo laja abo nima yaga. ⁴ Ya naga nima ari kolo'ba rɔnni ɔ gɔgɔ zi Yesu, iya te, "Bɔ nime bo ɔ'ka ŋgi 'dɔ ko'dɔ kony teyi ⁵ rɔmɔyɔ bo ɔ'ka ze Yudayi kulɔwɔ bo ko'ba rɔ 'ba mɔtu zize." ⁶ Kina Yesu kɛnyɔ ŋgi kari tinni.

Tine ɔ'ɔ Yesu kɔmɔ 'deni ŋgɔsi ŋgila liŋ nima kola dɛ kpe kɔkɔ ɔ, na bo kɛlu mo tɔnɛ ko'ja bilaka 'dɔ kari kiya zi Yesu te, "Ŋere, kinza kupɔ rɔyi dɛ. Mɔ'ka dɛ 'dɔ ti'di yi kɔkɔ liŋ ma. ⁷ Ma gbagba ma mɔŋɔ ɔ ma bine mɔ'ka dɛ 'dɔ tako ziyi. Tine iya ŋge ti kpɛyi kina ti kileŋo bo laja ma nime ŋgi. ⁸ Rɔmɔyɔ mikali kɔzi kakpa 'bi ɛdi gbɔ kɔkɔ 'bama ame mɛdi bicɔ kɔzi kakpa ti bo kanya ŋbanɔ kpa bicɔ ne. ɔ'ɔ milende zi ame, miya te, 'Ari,' kina kari ŋgi. Kina ɔ'ɔ milende zi ame 'dɛ, miya te, 'Ako,' kina kako ŋgi. ɔ'ɔ milende zi bo laja ma, miya te, 'O'dɔ wa nime,' kina ko'dɔ ŋgi."

⁹ Kina ɔɔdɔ Yēsu kuwō lende kiya 'ba bɔ nime 'deni te tine lende mo igayi bo ngɔi. Kina bo kuyi kɔmɔ bo dɔ tindi ama ga kedi kozi go bo ne, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, mo'ja bɔtɔ mɔtɔ ame ki'di doni ngi go lende ma kɔzɔ a nime te de kɔzɔ te pele di miye kpe Yisarele."

¹⁰ Kina ya tonē ga koja ne kileki ngi kari ko'ja bɔ laja tonē kileŋo 'deni.

Yēsu Indinji Tōku

¹¹ Kina di pōtō mo na Yēsu kēnyi ngi kari gawo mɔtɔ kidēki möyi mo rɔ Nayini. Bɔ kōsō go bo ga ti tindi ma konzi mɔtɔ ga ari gbɔ kɔtɔ ti bo. ¹² Tine ko'ja lijë kōmō 'deni ngɔsi kpa reki 'ba gawo nima tine na donni kondɔzɔ ngi ti tōku kedi kombi kako timo. Kole kɔtɔ kpōki 'ba 'ja makuru'bē mɔtɔ na ma kolē 'deni. Kina bilaka 'ba mi gawo kotɔtɔ rōnni 'deni ngi rɔ tindi ti 'ja nima. ¹³ Tine ɔɔdɔ Yēsu ko'ja 'ja nima 'deni tara tine lende mo kɔ ngi ŋbō kɔdɔ mi dōki'di bo. Kina bo kiya zini te, "Kinza kudu dē."

¹⁴ Kina bo kari ngi kinda'ba kpa lanɓa nima di dɔ bɔ kombi tōku naga nima na lijë kɔzɔ ngi. Kina bo kilende, iya te, "Ni kole, milende ziyi ēnyi tɔzɔ."

¹⁵ Kina tōku tonē kēnyi ngi koloma tɔzɔ kebe tilende. Kina Yēsu kileki bo ngi zi ma mo. ¹⁶ Kina lijë ngi pili rɔ tikere rɔ mbēmbē lijë ki'di tilēlu Bɔko'ba, kiya te, "Bɔ kumē lende ma löbu ɔɔdɔ 'deni mi löngö ze."

Lijē iya gbɔ te, "Bɔko'ba na kako 'deni tokonyi bilaka abo ga."

¹⁷ Kina lēbi 'ba wa nime Yēsu ko'dɔ ne kogba mi dɔyayi 'ba Yudayi ngi pili ti rōni kala mi dɔlɔŋ ame ga dɔŋgila Yudayi yaji ne toko.

Akititi 'Ba Yowani

(MT 11:2-19)

¹⁸ Bɔ kōsō go Yowani ga ari kiyēti lende naga nime pili te zi Yowani. ¹⁹ Kina bo kidēki ma riyo ngi bo koja kari zi Yēsu ti akititi nime, kiya te, "Ni mo na rɔ bɔ mo tonē kedi kako ne, ala 'dɔ doje kɔmɔze gba go bɔ mɔtɔ 'beri?"

²⁰ Kina ya riyo tonē ga kako ngi zi Yēsu kiya te, "Yowani bɔ bapatisi na koja ze ziyi tiya mo te, 'Ni mo na rɔ bɔ mo tonē kedi kako ne, ala 'dɔ doje kɔmɔze gba go bɔ mɔtɔ 'beri?"

²¹ Mi kada mo nima Yēsu ileŋo ma konzi ame ga ti dɔkɔmali kɔkɔ ma gege ti nöki ni kiyɔkɔ kɔmɔ bɔ kɔmɔ kölu ni 'deni gbɔ. ²² Kina bo kileki kiya zi bɔ laja naga nime, bo iya te, "Ilekike kari kiyētike wa naga nime ko'jake kuwōke gbɔ ne zi Yowani. Iyɔkɔ kɔmɔ bɔ kɔmɔ kölu ni 'deni. Bɔ ka'bo ni ilingere 'deni. Ileŋo bɔ mönyu ni 'deni yaga rɔ ma kɔkɔ. Bɔ mbili ku'bē ni uwō bi 'deni. Tōku ni indinji 'deni kina laja laka uwōwō rōni 'deni zi bɔ lisa ni. ²³ Lijē ame ga lende ma kilikō dē donni ne na ti yēyi."

²⁴ Di pōtō bɔ laja 'ba Yowani naga nima kari 'deni na Yēsu koloma rɔ tiya lende 'ba Yowani zi tindi naga nima. Bo iya te, "Me karike yi mökō zi Yowani ne wa'di na karike tɔŋgo mo? Mbili mɔli ma kedi kudē doni di zi lili? ²⁵ Ne ma kinza tara arike tɔŋgo wa'di? Bɔ kusu

bɔŋgo kele? Inza tara, lijë ame ga kedi kusu bɔŋgo ma ndögō kitigo kulōwō naga nima donni kola nge 'joyi di mi mɔri ne, bi 'benni liŋ 'ba ŋere. ²⁶ Ne arike tɔŋgo wa'di? Bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba? Yēē, rɔ ma laka o'-jake bɔ ame kebe bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba pili ne 'deni. ²⁷ Bo na me kugu lende abo mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, 'Mēdi moja bɔ laja ma kari dɔgba kōmōyi tileŋo kari ziyi.' ²⁸ Rɔ ma laka miya ziye, kole kōyō 'ba 'ja mɔtɔ inza mbiri di dɔ Yowani, tine bɔ ame titiyi mi ŋere löbu 'ba Bɔko'ba ne na mbiri di dɔ Yowani."

²⁹ Bilaka ma laki naga nima ti bɔ kireke awada ni kpa-ki ɔɔdɔ lijë kuwō lende nime Yēsu kiya ne 'deni tine ileme ngi zinni burē ko'dɔ 'ba Bɔko'ba rɔ ma kodɔzɔ rōmōyi Yowani na ko'dɔ bapatisi 'deni donni. ³⁰ Tine Parosi ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ilagi ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ngi go donni, lijë kilagi di zi Yowani di bi to'dɔ bapatisi donni.

³¹ Yēsu ileki kiya te, "Ti miyari ye kpe bɔ titi ma le'jete nime ti wa'di? Kpe ngi kɔzɔ wa'di ga? ³² Kpe ngi kɔzɔ kole titi ame kotɔŋi donni mi bi 'ba ndögō tara, ame dɔtumu mɔtɔ kulōri kiya zi ama ga, iya te, 'Domba dɔkole mbili pele ziye, odoweke gɔye dē yɔ. Kina me duci leri 'ba tolē pele ziye, uduke dē yɔ.' ³³ Yowani ako bine koro kpa bo kuwē a ma kata naga dē, iyake te, 'Bo bɔ nöki na.' ³⁴ Kina me kole 'ba bilaka lesi kako konyo kpa bo kuwē wa, iyake te, 'Oŋgoke yayi, bo ngi rɔ bɔ kpa ŋbōŋbō bɔ layi bɔ pɔri 'ba bɔ kireke awada ni ti bɔ lende kēnyē mɔtɔ ga.' ³⁵ Ne tine akikali 'ba Bɔko'ba ti kinda 'deni yaga di mi ndɔkɔ 'ba kole mo ga."

Yēsu Ni Ti Simona Ma Rɔ Parosi

³⁶ Parosi mɔtɔ ose Yēsu 'dɔ kari rɔ ŋba liŋgo abo. Kina Yēsu kari ngi lijë koloma tonyo akonyo bi kɔtɔ ti Parosi nima. ³⁷ Tine 'ja bɔ lende kēnyē mɔtɔ di mi gawo nima uwō 'deni Yēsu ēdi liŋgo 'ba Parosi nima. Kina loko kako ngi ti kizaza 'ba 'bu ma kato kele. ³⁸ Loko kɔzɔ ngi kebe go Yēsu di kpa akonyo yayi tudu, tɔzɔ kōmōni kiya'ji ndi Yēsu. Kina loko kebe ngi tididi ndi Yēsu ti sunē doni loko kunzulu kinzanza 'bu kato kele tonē teyi.

³⁹ Kina ɔɔdɔ Parosi mo nima ko'ja 'deni tara tine, bo ebe tiya mo ti mi bo te, "Bɔ nime ma bo kedi ra ngi rɔ bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba dēne bo ēdi kikali ngi 'ja nime kedi kosa ndi bo ne bɔ lende kēnyē ma dɔ kiteli na."

⁴⁰ Yēsu ēnyi kilende zi Parosi nima, möyi mo rɔ Simona ne, iya te, "Simona, mēdi ti lende mɔtɔ tiya mo ziyi."

Simona ileki dɔmo iya te, "Laka, bɔ kɔmɔ kiyandi, iya zō."

⁴¹ Yēsu isaki kiya te, "Ya mɔtɔ ga riyo ogba yamo tōti di zi bɔ mɔtɔ 'dɔ lijë kopi 'jaa. Bɔ mɔtɔ ogba 'ba bo kuluku 'butē, bɔ ama ogba 'ba bo kuluku kɔtɔ. ⁴² Ya naga nime kpaki riyo inza ga ti a mɔtɔ 'dɔ topi wali nima timo. Na bɔ mo tonē kola yamo naga nima ngi gbɔ pili zinni. Di mi ya riyo naga nime bɔ ma yala na ti kɔ'kɔ bo kulōwō?"

⁴³ Simona iya te, "Momeri 'bama bɔ ama wali mo mbiri ne na ti kɔ'kɔ bo kulōwō."

Yësu iya te, "Iya 'deni ko dɔmo."

⁴⁴ Kina bo kuyi kɔmɔ bo kileme 'ja nima zi Simona, iya te, "O'ja 'ja nime ra? Ma mako liŋɔ 'bi i'di mini dɛ yɔ zɔ turögö ndö timo. Ne 'ja nime lɔko urögö ndö ti tɔkɔ 'ba kɔmɔni lɔko kididi ti sunɛ dönɔ. ⁴⁵ Me mɔdɔ bine ne iramo ma dɛ yɔ. Ne 'ja nime mɔlo gɔ tɔdɔ ma bine ɔɔ dɛ di bi tunzulu ndö. ⁴⁶ Inzanza 'bu dɛ yɔ dɔma. Ne lɔko inzanza 'bu kato keke ndö. ⁴⁷ Kina me miya ziyi lende kënyɛ konzi 'bɛni naga nima ola lɔko 'deni gbɛ gɔmɔ kɔzɔ akɔkɔ mbɛmbɛ 'bɛni nime. Bɔ ame kola nge mbowa ne ɔɔ gbɛ nge mbowa."

⁴⁸ Kina Yësu kileki kiya zi 'ja nima, iya te, "Ola yi 'deni gɔ lende kënyɛ 'bi ga."

⁴⁹ Kina nɔba mɔtɔ ga ama ti bo yayi ne keke nge tiya mo ɔɔ gɔ rɔnni, iya te, "Bɔ nime bo yɛ na gɔ bo kola wa gɔ lende kënyɛ?"

⁵⁰ Yësu ileki kiya zi 'ja nima, iya te, "Ti'di döyi gɔ lende ma na kɔmɔ yi 'deni, ari ti, ti mi këyi."

Lingere Tuwöwö Laja Laka

8 Di pötö mo 'deni yayi tine na Yësu koloma nge ɔɔ tilingere keke mi gawo ni ti dɔliŋɔ ma titi naga ti tuwöwö laja laka 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba. Bɔ kösö gɔ bo ga ma 'butɛ dɔmoriyö mo tönɛ ga ari ti bo mi lingere nima ² gbɛ ti 'ja mɔtɔ ga ame kileŋɔ 'deni di dɔ kɔkɔ ni ti nöki ni ne. 'Ja mɔtɔ mo naga nima liŋɛ na ɔɔ Mariya ma kidɛki möyi mo gbɛ ɔɔ Magadala ma tönɛ nöki modɔmoriyö kita'ba yaga di dɔmo ne ³ kina gbɛ ti Zowana 'ja 'ba Kuza makunɔu 'ba nɛre Erode kina Sosana ni ti 'ja ma konzi mɔtɔ ga. 'Ja naga nime na koloma ɔɔ tokɔnyi Yësu ni ti bɔ laja abo ga ti yamo 'ba gbagba liŋɛ ga.

Dɔngala 'Ba Bɔ Kulɛ Kupö

(MT 13:1-23; MK 4:1-25)

⁴ Kina tindi ma kinza kiya ki'di totɔtɔ rɔnni nge zi Yësu. Bilaka oloma nge ɔɔ tako di mi dɔliŋɔ ma konzi mɔtɔ ga. Kina bo koloma nge ɔɔ tiya dɔngala nime zinni, iya te, ⁵ "Bɔ mɔtɔ dɔdɔ 'deni kari tuli kupö. Kina dɔdɔ bo këdi kulɛ 'deni tine mɔtɔ ga ila'ba nge dɔ kpa kɔri. Ututu dɔmo nge ti ndi na yali kako kogɔ nge. ⁶ Mɔtɔ ga ila'ba 'benni dɔ kirigɔyɔ. Kina dɔdɔ kɔtu 'deni tine ututu nge römöyi yayi mo eyi dɛ. ⁷ Kupö mɔtɔ ga ila'ba 'benni bici kono. Kina dɔdɔ kono kiyöbu 'deni kɔtɔ timo tine uböwu nge yaga. ⁸ Tine kupö mɔtɔ ga ila'ba 'benni mi yayi ma laka. Kina kɔtu nge kiyöbu kana konzi keke ma tönɛ kulɛ ne."

Dɔdɔ bo kiya 'deni kɔzɔ a nime te tine, bo ënyi kuwöwö, kiya te, "Bɔ ame këdi ti mbili tuwö lende ne i'dike bo kuwö lende nime."

⁹ Bɔ kösö gɔ bo ga ebe tititi bo gɔ 'jɔ 'ba dɔngala nima. ¹⁰ Tine bo ileki zinni, bo iya te, "Beye Bɔko'ba i'di akikali 'ba nɛre löbu abo ame ɔɔ ma kusu ne 'deni ziye. Ne 'benni liŋɛ ya ma laki naga nima ti milende zinni ɔɔ dɔngala römöyi 'dɔ dɔdɔ liŋɛ konɔ pele liŋɛ ko'ja dɛ, liŋɛ kuwö pele liŋɛ kikali mi 'jɔ 'ba lende mo dɛ. ¹¹ 'jɔ 'ba dɔngala nima na te, kupö na ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba.

¹² Ma kila'ba dɔ kpa kɔri naga nima na ɔɔ ya ame ga

kuwö laka tine Satani ako nge kolɔ yaga di mi dökɔ'di mo ne kinza liŋɛ ki'di dönɔ ra gɔmo kɔmɔ liŋɛ di mi tölɛ. ¹³ Ma kila'ba dɔ kirigɔyɔ na ɔɔ ya ma kinda'ba lende 'ba Bɔko'ba nge ti mi këyi di bi tuwö mo. Tine ngira'da mo alo dɛ minni. Liŋɛ i'di dönɔ nge mbowa gɔmo tine dɔdɔ akiyari kômö yɔ na liŋɛ kila'ba nge.

¹⁴ Kupö ma kila'ba bici kono na ɔɔ ya ame ga kuwö nge tine 'deni yayi kɔmɔ kilɛ'di 'ba gɔ wa 'ba dɔliŋɔ nime, mɔri ni ti tɔkɔ mo uböwu nge yaga di minni. Kina nge liŋɛ iyöbu dɛ kpe. ¹⁵ Tine kupö ma kila'ba mi yayi ma laka na ɔɔ ya ame ga kuwö lende nime kinda'ba nge mi dökɔ'di nni ti lende koro mo. Kina liŋɛ kogbɔ nge nɔbɔ liŋɛ kana.

Dɔngala 'Ba Lamba

(MK 4:21-25)

¹⁶ Kɔzɔ ma konɔkɔ bɔtɔ i'di pa'do dɛ dɔ lamba kogba kutu'bö dɔmo ti kete ala kusu bici sora. Tine ëdi ki'di lamba dɔ a 'ba tidɛyi mo 'dɔ kiyɔkɔ bi zinni liŋɛ ame ga pili këdi kɔdɔ rö yayi ne. ¹⁷ Kina me wa ame ga ɔɔ ma kusu ne ti koja yaga bi kɔkɔ. Kina lende ame ga kutu'bö kpamo bëri ne ti kugbɛ'du gɔmo yaga. ¹⁸ Ojeke mbili ye laka gɔ lende nime tuwö mo. Bɔ ame këdi timo ti ki'di gbɛ dorö'do dɔmo. Tine bɔ ame kinza timo ne ma mbowa mo ame bo komeri bo këdi timo ne ti kogba yaga di zi bo."

Yë Na ɔɔ Iya?

(MT 12:46-50; MK 3:31-35)

¹⁹ Ma 'ba Yësu ni ti löndö bo ga ako tonɔ bo. Tine liŋɛ ɔɔ dɛ 'dɔ tömö ngɔsi ngila bo römöyi tindi uru bo 'deni. ²⁰ Kina bɔ mɔtɔ kari kiya zi bo, iya te, "Möyi ni ti löndö yi ga na me 'dɛ këdi kɔzɔ yaga, liŋɛ o'dɔkɔ tilende tiyi."

²¹ Tine bo ënyi kileki dɔmo, iya te, "Iya ni ti löndö ma ga na ɔɔ ya naga nime liŋɛ ame ga kuwö lende 'ba Bɔko'ba kinda'ba ndɔkɔ mo ne."

Yësu Oga Piwu

(MT 8:23-27; MK 4:35-41)

²² Mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na Yësu kënyi kiya zi bɔ kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Ënyike dumuke gönyi pöpö ma 'dɛ." Kina liŋɛ këki nge mi sorope tari.

²³ Di mi sorope 'deni yayi na tö'dö kinda'ba bo nge. Tine na lili piwu ki'di dönɔ nge mini ki'di toso gönni mi sorope kinda nge ɔɔ tölɛ zinni. ²⁴ Kina bɔ kösö gɔ bo ga kari kindinji bo, iya te, "Nɛre, nɛre, dɛdi 'deni dölɛ."

Kina bo kënyi nge kɔzɔ bo kamo dɔ lili ni ti mini kikagba nima. Kina piwu tönɛ kölu nge me'de, bi ko'dɔ nge liwo. ²⁵ Kina bo kënyi kititi bɔ kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Kpe nime gɔ wa'di na ki'dike dɔye dɛ gɔ tigɔ ma?"

Tine liŋɛ nge pili ɔɔ tikere wa nima igayi liŋɛ 'deni, na liŋɛ keke tititi rɔnni, iya te, "Bɔ nime wa'di ga na? Bo embe pele nge dɔ lili ni ti mini, uwö dɔ bo nge."

Nöki Ni Ti Ba'do
(MT 8:28-34; MK 5:1-20)

²⁶ Lijë umu ngi kömô mi dɔyayi 'ba bɔ löwô mi Gerasa ame kebe gönyî pöpô nima rɔ ma koriya ti Galilaya ne. ²⁷ Kina ɔɔ Yësu këki ngi di mi sorope yɔ na dɔ bo kondɔɔ ngi ti bɔ nöki mɔɔ 'ba mi gawo nima. Bɔ nima oloma 'deni kɔmɔ kɔ konzi kinza kusu a mɔɔ rɔ bɔngɔ, kö'dô dë gbî rô. Bi loma mo nɔburu mi löngö dögö. ²⁸ Kina ɔɔ bo ko'ja Yësu 'deni tine bo ako ngi ki-la'ba bëri ndi Yësu bo kulöri rɔ ma kembe, kiya te, "Wa'di 'bi tö ni Yësu kole 'ba Bɔko'ba tigo dɔ kiteli nime? Moma'jo koma ziyi, kinza kodɔ gomɔ dë rɔma." ²⁹ Bo iya tara römöyî Yësu ilende 'deni zi nöki nima 'dɔ kita'ba yaga di dɔ bo. Pa mɔlo nöki nima ëdi nduwë rɔ tonɔɔnɔ bo. Omba zingiri pele ndi bo ga ti közi bo 'dɔ kogbɔ bo bëri bo ö'bô ngi tiyëyi wa naga nime yaga di rɔ bo. Kina nöki nima koto bo ngi toloma yi mökö.

³⁰ Yësu ititi bo, iya te, "Möyî yi rɔ yë?"
Bo iya te, "Möyî ma rɔ tindi." Bo iya tara römöyî nöki nima kila'ba dɔ bo ne rɔ laki.

³¹ Kina nöki naga nima kënyî koma'jo rönni ngi zi Yësu kinza bo koga lijë dë koto mi gö kalo kinza kota bëci mo dë tönë. ³² Tindi 'ba ba'do 'ba liɔ ma konzi ëdi tonyo kpenni ndi döku yayi. Kina nöki koma'jo rönni ngi zi Yësu 'dɔ koja lijë kari kila'ba dɔ ba'do naga nima. Kina bo kodɔ kpamo ngi zinni. ³³ Kina ɔɔ nöki tönë ga lijë kita'ba 'deni di dɔ bɔ nima tine lijë ari kila'ba ngi dɔ ba'do tönë ga. Na dɔtumu tönë kembe ngi pili dɔ riɔa kulöru di bi kulijî 'ba döku nima kila'ba kote dönni mi pöpô.

³⁴ Kina ɔɔ bɔ koda ba'do naga nima konɔ 'deni tara tine lijë iriɔa ngi ti lende mo kari kiyëlë mi gawo kpaki kebe gɔ nyaka. ³⁵ Kina bilaka kɔɔ ngi kari tonɔɔ ɔɔ nima ko'dɔ rönî ne. Kina ɔɔ lijë kari kömô 'deni zi Yësu yayi tine lijë ari ko'ja bɔ tönë nöki kita'ba 'deni yaga di dɔmo koloma 'deni bi ndi Yësu yayi kusu bɔngɔ 'deni rönî dɔmo kele 'deni. Kina lijë ngi rɔ tikere. ³⁶ Lijë ame ga ko'ja tilenɔ bɔ nöki nima ne na kebe bi tiyëtî gɔmo zinni. ³⁷ Kina lijë bilaka 'ba Gerasa mo naga nima kilende ngi zi Yësu 'dɔ kënyî kari yaga di mi dɔyayi 'benni römöyî tikere abo a'da lijë 'deni. Kina Yësu kënyî ngi këki mi sorope kari abo.

³⁸ Bɔ tönë nöki kita'ba di dɔmo ne oma'jo rönî zi Yësu tégë 'dɔ Yësu ki'di bo kari tinni. Tine Yësu ileki bo, iya te, ³⁹ "Ileki kari liɔ 'be 'dɔ kiyëtî wa ame Bɔko'ba ko'dɔ kulöwô ziyi ne."

Kina bɔ tönë kari ngi koloma rɔ tiyëlë wa ame Yësu ko'dɔ kulöwô zi bo ne kote mi gawo nima.

Nyiti Titi Ti 'Ja Kosa Rɔ Bɔngɔ 'Ba Yësu
(MT 9:18-26; MK 5:21-43)

⁴⁰ Kina ɔɔ Yësu kileki 'deni kömô kapa pöpô ma tönë tine tindi ama ga yayi ne ngi pili ti mi këyi turë dɔ bo römöyî lijë ëdi mɔlo rɔ toda bo. ⁴¹ Kina bɔ mɔɔ rɔ Yayiro rɔ bɔ dɔ rô 'ba mötu kako ngi kila'ba bëri bi ndi Yësu, koma'jo rɔ bo zi Yësu 'dɔ kari ti bo liɔ abo.

⁴² Römöyî nyiti kɔɔ kpöki abo 'deni mbiri rɔ döti kɔmɔ kɔɔ mo 'deni kɔɔ 'butë dɔmoriyô tara döki'di mo ëdi ko'dɔ 'deni ngi togba rönî.

Di gɔ kɔri 'deni yayi na tindi komɔmi rönî ngi aa za 'dɔ tindi Yësu. ⁴³ Tine 'ja mɔɔ yayi roma ö'bô ngi nɔburu tɔɔ di kɔmɔ kɔmɔ kɔɔ mo 'deni 'butë dɔmoriyô. Lɔko ote dɔ yamo 'benni ga 'deni zi bɔ kɔɔ ni tine ma kɔɔ mɔɔ mo ileɔo ni dë du te. ⁴⁴ Kina lɔko kako ngi kebe gɔ Yësu lɔko kosa kpa bɔngɔ 'ba rɔ bo. Kina roma 'benni tönë kö'bô ngi nɔburu tɔɔ di rönî ne koke kpenni ngi.

⁴⁵ Yësu ititi, iya te, "Yë na kosa rɔma?"
Lijë pili andi gɔmo. Kina Pitörô kënyî kileki kiya zi Yësu, iya te, "Nere, bilaka na me komɔmi rönni këdi kitiri pili kari röyi yayi, tine ti kititi 'böwu tara rɔ ma totondo mo ga?"

⁴⁶ Tine Yësu ileki dɔmo iya te, "Bɔɔ tɔ ne osa rɔma 'deni römöyî mikali gɔ tigo ma kɔɔ di mi yida rɔma."

⁴⁷ Kina ɔɔ 'ja tönë konɔ 'deni lɔko inza kari ngi liwo tine na lɔko kako ngi ti rɔ kilë'di lɔko kila'ba bëri bi ndi Yësu. Kina lɔko kiyëtî gɔ ame lɔko kosa rɔ bɔngɔ 'ba Yësu na kilenɔ ni ne ngi pili zi bilaka konzi naga nima.

⁴⁸ Kina Yësu kileki kiya zini, iya te, "Nyiti ma, ti'di döyi gɔ tigo ma na kilenɔ yi 'deni. Ari ti, ti mi këyi."

⁴⁹ Kota Yësu këdi gba tilende te tine na bɔ mɔɔ kömô ngi di liɔ 'ba Yayiro bɔ dɔ rô 'ba mötu tönë, iya te, "A 'ba nyiti 'bi tönë ënyë 'deni. Kinza koma'jo bɔ kɔmɔ kiyandi nime dë kpe."

⁵⁰ Kina ɔɔ Yësu kuwô tara tine bo iya zi Yayiro, bo iya te, "Kinza kere dë, i'di döyi gɔ tigo ma kina ti kindinji ni ngi."

⁵¹ Kina ɔɔ bo kari kömô 'deni liɔ 'ba Yayiro yayi tine bo ola bɔɔ dë kɔɔ ti bo gɔ töku nima, tine nge rɔ Pitörô ni ti Yowani ti Yakoba ti 'bu 'ba nyiti mo nima ti ma mo. ⁵² Bilaka ama ga pili yayi ne ëdi bi monɔ dɔ töku tome kuwu ti kökö. Yësu ilende zinni iya te, "Udumöke, lɔko ölä dë rɔ tolë, tö'dô na."

⁵³ Kina lijë kögö bo ngi rɔ laɔa römöyî lijë ikali lɔko ölä 'deni rɔ tolë. ⁵⁴ Kina Yësu kinda'ba közi töku tönë ngi kidëki, kiya te, "Nyiti ma, ënyî kɔɔ." ⁵⁵ Kina didi ni kileki ngi lɔko kënyî kɔɔ.

Yësu iya zinni 'dɔ ki'di akonyo zi nyiti nima. ⁵⁶ Tine 'bu mo ni ti ma mo otɔ ngi rɔ gönni. Kina Yësu kose gɔmo ngi zinni kinza lijë kiya lende 'ba wa nime ko'dɔ rönî ne dë zi kɔɔ mɔɔ.

Laja 'Ba Ya Ma 'Butë Dɔmoriyô
(MT 10:5-15; 14:1-12; MK 6:7-29)

9 Yësu idëki bɔ kösö gɔ bo ga ma 'butë dɔmoriyô pili bi kɔɔ kina bo ki'di közi kakpa 'ba toga nöki ti tilenɔ kɔɔ ngi zinni. ² Kina bo koja lijë ngi kari tuwöwô laja laka 'ba Bɔko'ba gbî tilenɔ rɔkɔ'kɔ. ³ Bo ose zinni te, "Kinza kogbake ɔɔ dë tiye mi lingere nime. Ala bo rɔ përi ala mbo'da 'ba kpasi ala akonyo, ala girisi ala bɔngɔ kolɔ mɔɔ kinza kogbake dë tiye. ⁴ Liɔ mɔɔ ame kɔɔke 'deni teyi olomake nge bina nɔbô kënyike di mi gawo mo tɔ nima. ⁵ Gawo ame ga bilaka mo ga kilagi ye ne kɔɔke yaga kpa reki mo kombake lupu 'ba bi 'benni nima yaga di ndiye rɔ lömu rönni."

⁶ Kina bo kōsō gɔ bo naga nima kēnyī ngī dɔmo tilingere ɔ gɔ liŋɔ tuwōwō laja laka gbī tilenjo ɔkɔ'ɔ.

⁷ Kina ɔɔɔ nɛre Erode kuwō lende nima kēdī ko'dɔ rōnī ne 'deni tara tine lende mo ilikō ngī dɔ bo rōmōyī ya mɔɔ ga iya te Yowani na koja 'deni di mī tōlē. ⁸ Ya mɔɔ ga iya 'bēnnī te Eliya na ɔɔɔ 'deni. Kina gbī ma konzi mɔɔ ga iya te bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba ma mɔlo tōnē ga ma kɔɔ mɔɔ na ma ɔɔɔ 'deni 'bōwu di mī tōlē. ⁹ Tine Erode iya te, "Ma na mī'di koke dɔ Yowani, ne bɔ ma yala mo na me 'bōwu mēdī muwō lende mo ne?"

Tine bo ɔ'bō nduwē titeri 'dɔ to'ja kinē Yēsu.

Yēsu I'di Akonyo Kɔ'ɔ Bilaka Kuluku 'Butē Bi 'Butē
(MT 14:13-21; MK 6:30-44; YN 6:1-14)

¹⁰ Kina ɔɔɔ bɔ kōsō gɔ Yēsu ga kuyī dōnnī 'deni di mī liŋgere 'bēnnī nima tine lijē oloma ngī ɔ tora gɔ wa ame ga lijē ko'dɔ ne zi bo. Kina bo kɔɔɔ lijē nge ɔ dōnnī kari ti bo mī dɔyayi mɔɔ kīdēkī ɔ Betesayida. ¹¹ Tine tīndī naga nima ikali gɔmo ngī na lijē kēnyī kozi ngī kari gōnnī yayi. Bo urē dōnnī ti mī kēyī kina bo koloma ngī ɔ tiya lende 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba zīnnī. Kina bo kileŋo ya ame ga 'dɔ kileŋo ne ngī.

¹² Mī dɔkɔpiyari 'deni na ya ma 'butē dɔmoriyō ma 'ba bo mo tōnē ga kako zi bo kiya te, "Oja bilaka naga nime kari 'dɔ lijē kari koma akonyo gbī ti bi 'ba tō'dō zīnnī di mī liŋɔ mɔɔ ga ma ngɔsɔngɔsī bine rōmōyī ze dēdike yī mōkō."

¹³ Bo ileki dɔmo zīnnī, bo iya te, "Kpe na 'dɔ ki'dike ɔɔ ga zīnnī."

Lijē ileki dɔmo zi bo, iya te, "Dēdī nge ti maŋgol'bɔ muyi bine ti kenze riyō. O'dɔkɔ gɔ dari dugō akonyo zi tīndī konzi naga nime?" ¹⁴ Bilaka naga nima yayi bɔɔɔnī 'beri ɔ dōnnī ēdī nɔbō kɔɔ kuluku 'butē bi 'butē (5,000) tara.

Tine bo ēnyī kileki zi bɔ kōsō gɔ bo naga nima, bo iya te, "I'dike lijē pili ɔ gōnnī koloma bēri ɔ dɔtumu, ɔ kuluku ɔ kuluku."

¹⁵ Bɔ kōsō gɔ bo ga o'dɔ ngī tara na bilaka tōnē ga koloma ngī pili bēri. ¹⁶ Kina bo kogba maŋgol'bɔ muyi ti kenze riyō mo tōnē ga ngī bo kombi kɔɔ bo mīɔɔɔ, bo ko'dɔ yē'dī mo bo konye yīmo ngī ki'di zīnnī 'dɔ lijē kari koza zi bilaka naga nima. ¹⁷ Kina bilaka naga nima pili konyo ngī kītēkpē lijē. Kina bɔ kōsō gɔ bo ga kari kutō'du kɔɔ ma kileke bēri mo ga ngī koso mī kee 'butē dɔmoriyō.

Kole 'Ba Bilaka Lesi Yē Na?
(MT 16:13-28; MK 8:27-9:1)

¹⁸ Mī kada ma dɔ kɔɔ mɔɔ ko'ja Yēsu ni kēdī to'dɔ mōtu ɔ dōnnī ti bɔ kōsō gɔ bo ga na bo kēnyī kititi lijē, iya te, "Bilaka iya ma ɔ yē?"

¹⁹ Lijē iya te, "Ya mɔɔ ga iya yi ɔ Yowani bɔ bapatisi, mɔɔ ga iya yi ɔ Eliya, tine ma konzi mɔɔ ga iya te bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba ma mɔlo tōnē ma kɔɔ mɔɔ na kēnyī kɔɔ 'deni di mī tōlē."

²⁰ Bo iya te, "Ne kpe ma 'beye iyake ma ɔ yē?"

Pitörö ileki dɔmo iya te, "Nī na ɔ Kurīsītō mo tōnē Bɔko'ba kēdī koja ne."

²¹ Tine bo ēnyī kose gɔmo kitigɔ zīnnī kinza lijē kiya dē zi bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ. ²² Bo iya te, "Kole 'ba bilaka lesi ti kombi gomɔ ɔ mbēmbē, löbu ni ti bɔ akumu ni ti bɔ kɔɔ kiya dē 'ba kō'du ki'di ni ti kilagi di ɔ bo kupō bo. Tine mī tō'dō dɔ mota bo ti kēnyī 'deni kɔɔ yaga di mī tōlē."

²³ Kina bo kēnyī kiya zi bilaka naga nima pili ɔ gɔmo, bo iya te, "Bɔɔ ame ko'dɔkɔ tōsō gɔma ne, i'dike bo komba gɔ bo zi gbagba bo, bo kombi gomɔ abo, bo kōsō gɔma pele nɔbō mī tōlē. ²⁴ Rōmōyī ame kiteri tɔmɔ dīdī bo ne ti kupō ngī. Tine ame kupō dīdī bo gɔ lende ma ne ti kɔɔ ngī. ²⁵ Wa'di na ti nī mɔɔ ko'ja di gɔmo ɔɔ kɔmɔmi dɔliŋɔ löbu nime pele pili ziyī tine kupō dīdī yi? ²⁶ Bɔ ame koga kpēnī gɔma gbī ti lende ma nime ne kole 'ba bilaka lesi ti koga kpa bo gbī tara gɔmo mī kada 'ba tako abo ame bo kēdī kako 'deni ti tigo dɔ kiteli 'ba 'bu bo gbī ti 'ba malayika 'ba Bɔko'ba ne. ²⁷ ɔ ma laka miya ziye, mɔɔ ga di mī löngō ma kēdī kɔɔ naga nime inza kinene tōlē titi gba kota kinza ma lijē ko'ja nɛre löbu 'ba Bɔko'ba nime dē ngī titi du ti kōmōnnī."

Kinē Yēsu Uyī Rōnī
(MT 17:1-8; MK 9:2-8)

²⁸ Kɔɔ tō'dō dɔ modɔmota 'deni tara di pōtō lende nime bo kiya ne tine na bo kogba Pitörö ni ti Yowani ti Yakoba kari ti bo dɔ dōku kɔɔ tilende ti Bɔko'ba. ²⁹ Ko'ja bo kēdī 'deni yayi na kɔɔ bo kuyī rōnī ngī kɔɔ ngī 'ba ɔ bo kaŋmi kōbō yaga kɔɔ kɔɔ kunyī. ³⁰⁻³¹ Kina bilaka riyō mɔɔ ga Musa ni ti Eliya kɔɔ ngī ti bi kɔɔ 'ba mīɔɔ koloma ɔ tilende ti bo gɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ame bo kēdī kote 'deni ngī ko dɔ 'bō mo ti tōlē abo mī Yerusalem.

³² Pitörö ni ti lēpī bo ama ga ēdī 'deni bi tō'dō. Kina ɔɔɔ lijē kɔɔ bi tine lijē o'ja bo ngī kēdī 'deni mī bi kɔɔ abo ti bilaka riyō kēdī kɔɔ ngila bo. ³³ Kina ɔɔ ya naga nime kēdī ko'dɔ 'deni tari kola nge ɔ Yēsu na Pitörö kēnyī kiya zi Yēsu, iya te, "Nɛre, ele sowa ame dēdī 'deni bine ne. I'di dubō ngōngōbō mota, kɔɔ ziyī kɔɔ zi Musa kɔɔ zi Eliya." Tine wa nime bo kēdī kiya ne bo ikali dē.

³⁴ Kota bo kēdī gba kilende ɔ na ɔɔli kutu'bō lijē ngī tine Pitörö ni ngī ɔ tikere. ³⁵ Birɔ udu di mī ɔɔli nima, iya te, "Ame na ɔ kole ma ame migeli 'deni, uwōke dɔ bo."

³⁶ Di pōtō lende nime lijē o'ja Yēsu na 'deni nge kola kutu bo yayi. Lijē ya mota naga nima usu dɔ lende nime kō'bō nge ɔ gɔ rōnnī. Lijē iyētī gɔ wa nime lijē ko'ja ne dē zi bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ mī kada naga nima yayi.

Kole Mɔɔ Ti Nōki Dɔmo
(MT 17:14-23; MK 9:14-32)

³⁷ Mī bi kēzē ma di gɔmo lijē kēki 'deni bēri di dɔ dōku nima na tīndī ma konzi kako ngī zi bo. ³⁸ Kina bɔ mɔɔ di mī löngō tīndī naga nima kuwōwō dɔ bo, kiya

te, "Njere, moma'jo rɔma ziyi, ongo kole ma nime romoyi bo na nge kɔtɔ kpoki rɔ kole zö. ³⁹ Nöki ö'bö tonma bo ki'di bo kulöri ku'du bo bëri kotɔ bo, surupu kö'bu di kpa bo. Kina kö'bö 'deni ngi njuru ti bo kola bo de yo këdi ko'dɔ 'deni ngi 'dɔ tiyölu bo. ⁴⁰ Kina me pa bine mititi bo kösö göyi ga 'dɔ koga yaga di dɔmo tine lijë 'bɔ de."

⁴¹ Yësu iya te, "Kpe bɔ titi ma le'jete nime, kpe wa kinza ki'di dönni de laka go lende ma, bɔ lende kënyë naga nime, 'dɔ mö'bö njö tiye nyanya ga togbo dökidi ma di zi gomɔ 'be? O'de kole 'bi nima dayi te."

⁴² Tine ko'ja kole mo nima këdi kako na nöki mo ku'du ngi bëri kotɔ. Kina Yësu kamo ngi dɔ nöki nima kilejo kole tönë ngi ki'di zi 'bu mo. ⁴³ Kina lijë pili kotɔ ngi rɔ gönni di zi tigɔ löbu 'ba Bɔko'ba.

Ko'ja wa ame ga Yësu ko'dɔ ne lende mo kigayi bilaka naga nima 'deni gba tara tine, na bo kileki kiya zi bo kösö go bo ga, bo iya te, ⁴⁴ "Lende nime mëdi mo'dɔ tiya mo ziye ne uwöke laka. Ti ki'di kole 'ba bilaka lesi közi bilaka."

⁴⁵ Tine bɔ kösö go bo ga ikali mi 'jɔ 'ba lende nime de. Usu dɔmo 'deni di zinni kinza lijë kikali ra. Kina lijë kere ngi tititi bo go lende mo.

Yë Na Rɔ Dɔ Kiteli?

(MT 18:1-5; MK 9:33-40)

⁴⁶ Kowasa u'du roni ngi mi löngö bɔ kösö go Yësu ga go lende 'ba ye na rɔ löbu di mi löngö lijë. ⁴⁷ Yësu ikali meri 'bënni nima na bo kogba kole titi kotɔ ngi ki'di kɔkɔ ngila bo, ⁴⁸ na bo kiya zinni, bo iya te, "Bɔ ame kɔta kole ma titiyi kɔkɔ a nime te rɔ njba dömöyi ma, ma na bo kota 'deni. Kina bɔ ame kota ma rɔ njba bɔ ma koja ma nime na ma 'deni gbɔ bo kota. Bɔ ame wöti titiyi di mi löngö ye ne bo na rɔ löbu ma dɔ kiteli."

⁴⁹ Yowani iya te, "Njere, do'ja bɔ kotɔ koloma toga nöki ti möyi yi kina diya zi bo kinza bo ko'dɔ de kpe romöyi bo inza rɔ ma kotɔ kotɔ di mi tumu ze nime."

⁵⁰ Yësu ileki dɔmo, iya te, "Kinza kotake go to'dɔ mo de di zi bo romöyi bɔ ame ko'ji ye de ne bo na rɔ 'b-eye."

Somorona Ilagi Yësu

⁵¹ Kina dɔdɔ kada 'ba togba Yësu kari mitorɔ këdi 'deni ngɔsi tine na bo kinda'ba kɔri Yerosalema ngi. ⁵² Bo oja bɔ laja kari dɔgba kɔkɔ bo mi dɔliɔ kotɔ 'ba Somorona tilejo bi ndö koda bo. ⁵³ Tine bilaka mo ga o'dɔkɔ lende abo de romöyi bo edi kari Yerosalema.

⁵⁴ Kina dɔdɔ bɔ kösö go bo ga Yakoba ni ti Yowani ko'ja lende nime te na lijë kititi bo, iya te, "Njere, o'dɔkɔ zize go didëki pa'do di mitorɔ kote dönni yaga?"

⁵⁵ Tine Yësu uyɔ kɔkɔ bo kamo dönni, ⁵⁶ kina Yësu ni kari ngi nduwë mi dɔliɔ kotɔ.

⁵⁷ Ko'ja lijë këdi kilingere rɔ go kɔri na bɔ kotɔ kako kiya zi Yësu, iya te, "Ti mösö ngi nduwë göyi njö bi to ame këddi kari pele teyi."

⁵⁸ Yësu ileki dɔmo iya te, "Kiraba ni pele edi ti gö 'bënni ga, kina yali ni gbɔ edi ti rö 'bënni ga. Tine kole

'ba bilaka lesi inza 'ba bo ti bi kotɔ ame go bo ko'ba dɔ bo teyi tindawo rɔ bo."

⁵⁹ Bo iya zi bɔ kotɔ te, "Ösö goma."

Tine bɔ nima ileki dɔmo, iya te, "I'di mari musu 'bu ma titi."

⁶⁰ Yësu iya te, "Ola töku ni kusu töku lepɔ nni ga, tine ni 'bëyi ari tuwöwö laja 'ba njere löbu 'ba Bɔko'ba."

⁶¹ Kina gbɔ bɔ kotɔ ako kiya te, "Ti mösö göyi njere. Ne dɔgba mo i'di ma titi mileki tumötö ya e'be ze ga."

⁶² Yësu ileki dɔmo zi bo, iya te, "Bɔ ame ki'di közi bo 'deni kumu kara kënyɔ kebe 'böwu kuyɔ kɔkɔ bo yi'böwu ne 'bɔ laja 'ba mi njere löbu 'ba Bɔko'ba nime de."

Laja Koja 'Ba Bɔ Laja

10 Di pötö mo na njere Yësu kigeli ya kotɔ ga kuluku kotɔ kotɔ dɔmo 'butë riyö. Kina bo koza lijë ngi koja kari rɔ riyöriyö dɔgba kɔkɔ bo mi gawo ti go bo ame ga pili bo këdi ko'dɔ tari teyi ne. ² Bo iya te, "Wa 'ba kpa dɔlili nime ngi kpaya tine bɔ ndɔkɔ 'ba rɔmo ga onzi de. Ititike bo njere bɔ dɔmo 'dɔ bo koja bɔ ndɔkɔ mi nyaka abo nime. ³ Arike, mëdi moja ye 'deni ngi tara kɔkɔ kamölö mi löngö wöliwöli. ⁴ Kinza kogbake makpɔtɔ ala mbo'da 'ba kpasi ala wari de teyi. Kina kinza kɔkɔke de dɔye kilëyi tumötö kotɔ di go kɔri.

⁵ Liɔ ame këddi kɔkɔke teyi, dɔgba mo iyake te, 'Lende këyi këdi mi liɔ nime.' ⁶ Kina dɔdɔ bɔ lende këyi këdi yayi lende këyi 'be nima ti koloma dɔmo. Ne dɔdɔ kinza e'be ti kileki ziye. ⁷ Liɔ ma kotɔ tɔ mo nima kɔkɔke 'deni teyi ne na nge kolomake teyi, konyoke kuwëke dɔdɔ ame ga lijë ki'di ziye. Romöyi bɔ ndɔkɔ 'bɔ ngi to'ja bi gomɔ 'ba rɔ bo. Ne kinza kebeke de bi tolɔkɔ rɔ go liɔ.

⁸ Gawo ame ga kɔkɔke yimo ko'dɔ ye laka ne, onyoke a ma lijë ko'de kɔkɔye. ⁹ Kina ilejoke bɔ kɔkɔ ame ga këdi yayi ne. Iyake te zinni, 'Njere löbu 'ba Bɔko'ba edi 'deni ngɔsi tiye.' ¹⁰ Ne gawo ame ga kɔkɔke yimo kilagi lende 'be, kɔkɔ mi zana mo yayi kiyake te, ¹¹ 'Lupu 'ba mi gawo 'be nime ame pele kunzö roni ndize ne ti domba yaga rɔ lömu rɔye. Tine omerike, njere löbu 'ba Bɔko'ba edi 'deni ngɔsi.' ¹² Rɔ ma laka miya ziye, mi kada 'ba burë mi Bɔko'ba ti këyi rɔ mbëmbë rɔ Sodomu di dɔ 'ba gawo mo tɔ nima.

Bu'bu

(MT 11:20-24)

¹³ Bu'bu ziyi Korazina, kina bu'bu gbɔ ziyi Betesayida. Ma kiya te go kotɔ naga nime ko'dɔ miye ne na këdi ko'dɔ ra mi Tura ni ti Sidona de naga bilaka mo ga otɔ dönni 'deni di mi lende kënyë kolɔ bɔngɔ 'ba monɔ kosa buruku roni rɔ akileme 'ba dɔ kotɔ. ¹⁴ Mi kada 'ba burë kada kotɔ Tura ni ti Sidona na ti mi Bɔko'ba këyi rɔmo rɔ mbëmbë di dɔye. ¹⁵ Ne ni 'bëyi Kaparazona, o'dɔkɔ 'deni tombi röyi njö mitorɔ? Inza du tara ti ku'du yi kileki bëri mi Gehena."

¹⁶ Yësu ënyɔ 'böwu gbɔ kiya zi bɔ kösö go bo ga, iya te, "Bɔ ame kuwö dɔye, uwö dɔma 'deni gbɔ. Bɔ ame kilagi

lende 'be ilagi ma 'deni gbī. Kina bɔ ame kilagi ma ne ilagi bɔ ma koja ma nime 'deni gbī."

Tileki 'Ba Bɔ Laja

17 Ya kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë riyö tönë ga ileki ngi ti tiliya, iya te, "Njere, ti möyi yi nöki ni kpaki uwö dɔze ngi."

18 Yësu ileki dɔmo zinni iya te, "Mo'ja Satani 'deni kedi kila'ba kako bəri di mitorɔ kɔzɔ tɔɔ kunyi. 19 Mi'di közi kakpa 'deni ziye tututu dɔ murë ni ti nyi, ta'da Satani bɔ ya kembe tönë. A mɔtɔ inza ko'dɔ ye. 20 Ne kinza kolomake dë rɔ lɔɔ gɔ ame nöki kuwö dɔye 'deni ne. Tine olomake rɔ lɔɔ gɔ ame kugu möyi ye 'deni mi dɔyayi 'ba mitorɔ ne."

21 Mi kada mo nima Yësu ngi bɔ rɔ lɔɔ ti Nyi Kɔtɔ Laka kina bo kënyi kiya te, "Mیلëlu yi 'bu ma, njere 'ba dɔ mitorɔ ni ti dɔyayi römöyi wa ame kusu dɔmo di zi bɔ akikali ni ne ileme 'deni zi ma kinza kikali dɔ dë naga. Yëë, njere, o'dɔ è'bī 'deni tara gɔ mi këyi 'bī."

22 Bo ileki zinni iya te, "Bu ma i'di a pili 'deni zö, tine bɔtɔ ikali ma kole dë, 'bu na njge kɔtɔ kikali abo. Kina bɔtɔ ikali 'bu dë gbī tine kole na njge kikali abo ti ya ame ga bo kigeli 'deni tileme 'bu bo teyi ne."

23 Kina Yësu kuyi kɔmɔ bo kiya njge zi bɔ kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Kpe ame ga ko'jake wa naga nime keddī kongɔke ne kpe na ti yëyi. 24 Rɔ ma laka miya ziye, bɔ kumë lende ma molo tönë ga ti bɔ dɔliɔɔ ma konzi iteri 'dɔ to'ja wa naga nime keddī kongɔke ne tine lijë o'ja dë. Lijë iteri 'dɔ tuwö wa naga nime keddī kuwöke ne, tine lijë uwö dë."

Akokonyi 'Ba Somorona

25 Bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ako ti akititi tokɔ kpa Yësu timo, iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, wa'di na gɔ mo'dɔ 'dɔ mëdi ti didi ma njburunburu?"

26 Yësu ileki dɔmo iya te, "Wa'di na kugu mi kö'du ki'-di 'ba Bɔko'ba, kina idëki tondo?"

27 Bo iya te, "ɔ'ɔ njere Bɔko'ba 'bī ti dökī'di yi pili ti didi yi pili ti tigɔ 'bī pili ti meri 'ba döyi pili. Kina ɔ'ɔ lëpī yi mɔtɔ gbī kɔzɔ ame kɔ'ɔ yida röyi ne tara."

28 Yësu iya te, "Ileki dɔmo 'deni laka rɔ ma kodɔrɔ. O'dɔ kɔzɔ a nime te kina ti kididi ngi rɔ njburunburu."

29 Tine bɔ nima o'dɔkɔ tileme rɔ bo rɔ bɔ lende laka, kina bo kënyi kititi Yësu 'böwu kiya te, "Yë na rɔ lëpī ma?"

30 Kina Yësu kënyi kileki dɔmo ti dɔngala nime, iya te, "Bɔ mɔtɔ ënyi di Yerusalem kedi kari Yereko. Kina bɔ akolɔ mɔtɔ ga kota kpa bo ngi komba bo kolɔ bɔnjɔ abo ga kola bo rɔ korɔbɔ bəri bina. 31 Tine bɔ akumu mɔtɔ ëdi kari gbī kebe gɔ kari mo nima. Bo o'ja bɔ tönë yayi na bo koga abo ngi di rɔmo kebe mökö. 32 Kina lëwi mɔtɔ kako gbī kömö bi nima ko'ja bɔ tönë, kina bo koga abo ngi gbī kebe mökö. 33 Tine bɔ Somorona mɔtɔ ame kedi kudö kebe gɔ kari nima na kako kömö dɔ bɔ tönë. Kina ɔ'ɔ bo ko'ja bɔ nima 'deni tara tine o'de lisa ngi kɔmɔ bo. 34 Kina bo kari ngi kodɔ 'bu ti wɔwɔ kɔmɔ 'böñjö bɔ nima bo kolo kɔmɔ mo teyi. Bo

ogba bɔ nima ki'di dɔ akaca abo bo koto kari ki'di mi rö 'ba njba mɔtɔ ma kpa kari nima yayi bo kongɔ gɔmo. 35 Mi dɔngɔ mo 'deni bo ënyi kogba girisi kopi zi bɔ dɔ rö 'ba njba nima. Bo iya te, 'Onjgɔ gɔ bɔ nime laka, ɔ'ɔ mëdi mileki kebe bine ti mopi wa mɔtɔ ame ga ko'dɔ zi bo ne ngi pili zi yi."

36 Kina Yësu kileki kiya zi bɔ kɔmɔ kiyandi nima, iya te, "Ma komeri 'bëyi di mi löngö ya mota naga nime, bɔ ma yala na rɔ lëpī zi bɔ nima bɔ akolɔ komba ne?"

37 Bo iya te, "Bɔ ama yimo këyi rɔ bo ne."

Yësu ileki zi bo, iya te, "Ari ko'dɔ gbī tara."

Yësu Rɔ Njba Liɔ 'Ba Marata Ni Ti Mariya

38 Kina ɔ'ɔ Yësu ni kedi kari 'deni mi lingere 'bënni ti bɔ kösö gɔ bo ga tine lijë ari kömö ngi liɔ mɔtɔ na 'ja mɔtɔ yayi möyi mo rɔ Marata kota lijë ngi rɔ njba. 39 'Ja mo nima ëdi ti lëmi ni möyi mo rɔ Mariya. Kina Mariya koloma 'bëni ngi kö'bö bi ndi Yësu tuwö wa ame ga bo kedi kiya ne. 40 Tine Marata gɔ dɔ kulö 'bëni ame ndɔbɔ njbari dönī ne na loko kari ngi kiya zi Yësu, iya te, "Njere, lende ko'dɔ 'ba lëmi ma nime loko kola ma kutu ma bi ndɔbɔ ne o'dɔ dɔ dë zi yi? Oja loko dë kako tokonyi ma?"

41 Njere Yësu ileki zini iya te, "Marata, Marata, ni 'bëyi ngi ti dökī'di kombi rɔ meri gɔ wa ma konzi, 42 ne onjgɔ wa kɔtɔ na njge ko'dɔkɔ di zi yi. Mariya na kigeli 'bëni 'deni rɔ ma laka mo kina inza kogba kpe yaga di zini."

Mötu Ko'dɔ

(MT 6:9-13; 7:7-11)

11 Mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ Yësu kedi rɔ to'dɔ mötu di bi mɔtɔ yayi. Kina ɔ'ɔ bo kote 'deni tine bɔ kösö gɔ bo ma kɔtɔ mɔtɔ ako kiya zi bo, iya te, "Njere, iyandi ze ti to'dɔ mötu kɔzɔ 'ba Yowani ame kiyandi bɔ kösö gɔ bo ga ti mötu ne."

2 Bo ënyi kileki kiya zinni, bo iya te, "ɔ'ɔ keddī kumö-tuke iyake te, "Bu ze möyi yi kö'bö rɔ ma koro. I'di njere löbu 'bī kako. 3 Oja gɔ akonyo 'ba mi kada ma dɔ kɔtɔ nduwë zize. 4 Ola ze gɔ lende kënyë ze ga römöyi dola ya ma pili kirasi lende zize naga. Tine kinza koto ze dë mi bi 'ba akiyɔzɔ."

5 Kina bo kënyi kiya dɔngala nime zinni, bo iya te, "ɔ'ɔ bɔ mɔtɔ kedi ti bɔ kari bo kina bo kënyi kari teyi mi zana korɔndɔ kidëki kiya te, 'Bɔ kari ma, i'di maɔngolɔ'ɔ mota zö, 6 njba ma mɔtɔ ömö 'deni rɔma 'dë yayi. Kina me minza ti dɔ ti'di mo zi bo tonyo mo.' 7 Kina bɔ ma tönë 'deni rö ne kënyi kileki dɔmo, iya te, 'Kinza kogba dɔma dë, ulöli kpadöri 'deni teyi dö'dö 'deni bəri ti bɔyi ma ga. Mënyi dë kpe tɔrɔ 'dɔ ti'di dɔ zi yi."

8 Rɔ ma laka miya ziye, ɔ'ɔ bo kënyi dë pele tɔrɔ ti'di maɔngolɔ'ɔ gɔ lende 'ba kari 'bënni ma mi löngö lijë, ne gɔ ame bɔ nima kedi kidëki ngi nduwë rɔ atiri ne bo ti kënyi ngi tɔrɔ kogba ki'di zi bo rɔ mbëmbë kɔzɔ ma bo ko'dɔkɔ tara.

9 Kina me mëdi miya ziye, ititi kina ti ki'di ngi zi yi. Oma kina ti ko'ja ngi. Ukökö kina ti kurögö kpadöri ngi zi yi. 10 Römöyi lijë ame ga pili kititi ne i'di ngi teyi. Lijë

ame ga pili koma ne o'ja ngi. Kina zi ame ga kukökö ne urögö ngi.

¹¹ Nĩ 'bu ma yala na dɔɔ kole 'bi kideki kenze kënyi kogba za rɔ murè na ki'di teyi? ¹² Ala dɔɔ kole kideki 'bö törü kënyi kogba za rɔ nyi na ki'di teyi? ¹³ Ne dɔɔ kpe ame rɔ bɔ lende kënyè ne kikalike ti'di a ma laka zi kole 'be ga kɔɔ a nime te tine rɔ ma laka 'bu ye ame mitorɔ ne ti ki'di 'ba bo Nyi Kɔɔ Laka ngi zinni lijè ame ga kiti-ti di zi bo ne."

Yèsu Ni Ti Bezebola

(MT 12:22-30, 43-45; MK 3:20-27)

¹⁴ Yèsu èdĩ toga nöki mɔɔ ame kudödu kpa bɔ mo 'deni teyi ne. Kina dɔɔ kita'ba 'deni yaga di dɔmo tine na bɔ mo tönè kpamo kudödu pa teyi ne kënyi ngi tilende. Kina lende mo kigayi tindi naga nima ngi.

¹⁵ Tine ya mɔɔ ga di mi lõngö tindi nima iya te, "Bo èdĩ koga nöki naga nima ti közi kakpa 'ba Bezebola nje 'ba nöki ni."

¹⁶ Tine ya mɔɔ ga iyɔɔ bo kititi bo to'dɔ gɔ kɔɔ ame 'dɔ kileme Bɔko'ba na koja bo ne. ¹⁷ Yèsu ikali meri 'benni nima 'deni mɔɔ na bo kiya te, "Dɔliɔɔ ame koza mini 'deni to'dɔ ya rɔ gɔ roni ne ti kiyeyi roni ngi. Kina kpa gɔli ame koza mini to'dɔ ya rɔ gɔ roni ne èdĩ kita'ba ngi. ¹⁸ Kina me dɔɔ Satani koza mini 'deni to'dɔ ya ti gbagba ni dɔliɔɔ 'benni ti kɔɔ tondo? Mèdi miya te römöyì iyake te moga nöki ti közi kakpa 'ba Bezebola. ¹⁹ Ne dɔɔ mèdi moga 'bama ti közi kakpa 'ba Bezebola tine, lepì ye naga nima èdĩ koga 'benni ti wa'di? Ndɔɔ 'benni nima na ti kodɔɔ bici lende rɔye. ²⁰ Kina me dɔɔ mèdi moga nöki ti közi kakpa 'ba Bɔko'ba rɔ ma laka nje löbu abo ako 'deni mi dɔyayi.

²¹ Kɔɔ ma kikalike bɔ tigo ame ti jama 'ba ya abo ga ndö toda bi timo di rɔ liɔɔ abo ne, abo ga oloma kö'bö te gɔ bi mo. ²² Ne dɔɔ bɔ mɔɔ ame kembe kebe bo ne na kalo dɔ bo ka'da bo kina ti kolɔ jama 'ba ya abo tönè ga bo kedi koloma rɔ kɔɔ ne ngi koza abo tönè ga pili.

²³ Bɔ ame ko'dɔɔ ma èdĩ rɔ ndo'ji tö. Kina bɔ ame kotɔɔ kpamo èdĩ tö èdĩ 'ba bo tiyeyi yimo.

²⁴ Dɔɔ nöki kita'ba 'deni di dɔ bilaka enyi kari mi gɔki toma bi 'ba rɔ kindawo zi bo. Kina dɔɔ bo ko'ja èdĩ tine na bo kënyi kiya zi gbagba bo, bo iya te, 'Ti mileki mari mi rö ma nime mënyi di yimo ne.' ²⁵ Kina dɔɔ bo kako ko'ja kona yimo 'deni kiyija a mo ga laka ²⁶ tine na bo kileki ngi kari ko'de nöki ma modmoriyö mɔɔ ga ame kënyè ngi rɔ dɔ kiteli kebe bo ne. Kina lijè kako koloma ngi yayi. Tine na kɔɔ loma 'ba bɔ nima kedi kënyè ngi kulöwö kiteli ma dɔɔba."

²⁷ Kina dɔɔ Yèsu kiya lende nime 'deni te tine na 'ja mɔɔ kënyi kilende di mi lõngö tindi naga nima, iya te, "Ma tɔ nime köyö yi ki'di mba kpèyi ne na ti yèyi."

²⁸ Bo ileki dɔmo iya te, "Ma rɔ dɔ kiteli mo lijè ame ga kuwö lende 'ba Bɔko'ba lijè ko'dɔ ngi tara ne na ti yèyi."

Bɔ Titi Ma Le'jete

(MT 12:38-42)

²⁹ Kina dɔɔ tindi naga nima kedi kozoli rönni 'deni nduwè teyi tine na Yèsu kënyi kiya zinni, iya te "Kpe bɔ titi ma le'jete naga nime ngi rɔ akënyè. Ebeke tititi akileme tine inza kileme du te ziye, ne nge kɔɔ rɔ ma tönè 'ba Yona. ³⁰ Kɔɔ ame Yona rɔ akileme ma löbu zi bilaka 'ba Ninewè ne, kole 'ba bilaka lesi ti kedi gbì tara ziye kpe bɔ titi ma le'jete naga nime.

³¹ Mi kada 'ba burè 'ja bɔ dɔliɔɔ 'ba Seba tönè ti kɔɔ kɔɔ kiti 'ba burè todɔɔ bici lende rɔye kpe bɔ titi ma le'jete nime. Römöyì lɔko ako tönè njbö rɔ ma kɔɔ di mi dɔliɔɔ 'benni tuwö akikali mbëmbë 'ba Solomo. Kina me rɔ ma laka mèdi miya ziye bɔ mɔɔ èdĩ bine ame kebe Solomo. ³² Kina bilaka 'ba Ninewè ti kënyi gbì kɔɔ todɔɔ bici lende rɔye bɔ titi ma le'jete naga nime römöyì lijè uwö dɔ Yona lijè kɔɔ dönni. Kina me bɔ mɔɔ ame kebe Yona ne èdĩ 'deni bine.

³³ Bɔɔ mɔɔ i'di pa'do èdĩ dɔ lamba kënyi kogba ki'di mi gɔ bi ame rɔ ma kusu ne ala kutu'bö dɔmo teyi ti kete. Tine èdĩ kideyi lamba ngi dɔ a 'ba tidèyi mo 'dɔ kiyɔɔ bi zi bilaka ame ga kedi kako yayi ne. ³⁴ Kömöyì na rɔ lamba 'ba röyì. Dɔɔ kömöyì kedi laka yida röyì pili ti kedi mi bi kɔɔ. Ne dɔɔ kömöyì kele èdĩ yida röyì pili ti kedi mi mandölu. ³⁵ Kina ngɔɔ laka kinza doki'di yi ame rɔ bi kɔɔ 'ba didi yi ne kedi ra rɔ bi kölu. ³⁶ Dɔɔ yida röyì kedi 'deni pili mi bi kɔɔ kapa mɔɔ kinza kpe mi mandölu ti kedi 'deni ngi rɔ ma laka kɔɔ bi ame lamba kiyɔɔ ne tara."

Ako'dɔɔ 'Ba Parosi Ni

(MT 23:1-36; MK 12:38-40)

³⁷ Di pötö mo Yèsu kote tiya lende nime 'deni na Parosi mɔɔ kose Yèsu tari rɔ nba liɔɔ abo. Kina bo kari ngi lijè koloma kpa tarabiza. ³⁸ Kina dɔɔ Parosi nima bo kongɔ Yèsu ngi ko'dɔ dölèti 'ba közi kurögö èdĩ titi dɔɔba 'dɔ konyo akonyo 'jaa tine lende mo igayi bo ngi.

³⁹ Kina nje Yèsu kileki kiya zi Parosi nima, iya te, "Kpe Parosi ni ti dölèti 'be nima urögöke gɔ kösu ti gɔ gata na kɔɔkɔɔ tine miye lɔ ti mi kututu ni ti lende kënyè. ⁴⁰ Kpe a rumö naga nime, bo bɔ kɔɔ ko'ba gɔ ma yaga nima na èdĩ gbì ko'ba yimo ma miyö? ⁴¹ I'dike di yimo ti mi këyi zi bɔ lisa. Kina ti wa pili kedi ngi rɔ ma kɔɔ ziye.

⁴² Bu'bu ziye kpe Parosi ni, dɔɔoro 'ba wa 'ba mi nya-ka 'be ga ame pele wöti ne kapa ma 'butè mo ö'böke èdĩ di bi ti'di mo zi Bɔko'ba. Tine burè ma kodɔɔ ti ak'ɔ 'ba Bɔko'ba mo ebe kolake za yaga. Wa naga nime ène na 'dɔ ko'dɔke ra kpaki rɔ gɔmo kinza tola mɔɔ mo.

⁴³ Bu'bu ziye kpe Parosi ni, akiteri 'be rɔ kiti ma löbu dɔɔba naga di mi rö 'ba mötu. Kina gbì 'dɔ kumötö ye kɔɔ bɔ rɔ koro tara di mi bi 'ba ndögö. ⁴⁴ Bu'bu ziye, kpe ngi kɔɔ dögö ame kinza kitaka èdĩ bilaka kedi kil-ingerè ngi kebe dɔmo kinza kikali èdĩ tine kebe tirasi bilaka ne."

⁴⁵ Bɔ kɔmɔ kiyandi mɔtɔ 'ba kɔ'du ki'di iya zi bo te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, wa naga nima kiya ne ɛddi 'deni gbɛ tiya ze."

⁴⁶ Yɛsu ileki dɔmo, iya te, "Bu'bu ziye kpe bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di ni. I'dike akiri'ndi ame bɔtɔ kɔ'bo tombi mo dɛ ne dɔ bilaka tine 'dɔ kojake dɔkole kɔziye tɔ nge tokɔnyi lijiɛ ne inza yɔ. ⁴⁷ Bu'bu ziye, kpe ebeke to'ba dɔgɔ bɔ kumɛ lende tɔnɛ ga 'bu ye lɔbu ga kupɔ ne. ⁴⁸ Ilemeke rɔye 'deni ma kikalike gɔ kɔkɔ 'ba 'bu ye lɔbu ga kutike 'deni gɔmo. Lijiɛ upɔ bɔ kumɛ lende ni 'deni kina me kebeke 'deni to'ba dɔgɔ mo ga. ⁴⁹ Gɔ kɔ'du mo na 'dɔ Bɔko'ba kiya ti akikali abo, kiya te, 'Ti moja bɔ kumɛ lende ni ti bɔ laja ma ga kari zinni. Mɔtɔ mo ga lijiɛ ti kupɔ yaga tine mɔtɔ ga lijiɛ ti kodɔ rɔ gomɔ rɔmo.' ⁵⁰⁻⁵¹ Kina ti roma bɔ kumɛ lende naga nime kupɔ mɔlo bine kisaki di bi to'ba dɔliɲɔ nime, di zi roma Abele nɔbɔ kɔmɔ zi roma Zakariya ame kupɔ mi lɔngɔ bi 'ba akumu ni ti rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba ne ti kileki dɔye kpe bɔ titi ma le'jete naga nime. Rɔ ma laka miya ziye, roma naga nime ti kileki dɔye bɔ titi ma le'jete naga nime.

⁵² Bu'bu ziye kpe bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di ni, ulɔlike kpadɔri 'ba akikali teyi kinza ma kpe mo kodɔke dɛ teyi yɔ kirakpake kpa ya ame ga kɛdi kɔdɔ ne."

⁵³ Kina dɔdɔ Yɛsu kɛnyi 'deni di yayi tine bɔ kɔmɔ kiyandi ni ti Parosi ni ebe nɔgi tiya kpa kɛnyɛ rɔ bo, gbɛ tititi kpa bo gɔ lende ma konzi. ⁵⁴ Rɔmɔyi lijiɛ ɛdi to'ba bo gɔ lijiɛ kinda'ba bo dɔdɔ bo kiya a mɔtɔ rɔ ma kɛnyɛ.

Ere Bɔko'ba (MT 10:26-33)

12 Kina dɔdɔ tindi 'ba bilaka ame nɔgi rɔ kuluku ma kinza kiya ne komɔmi rɔnni 'deni yayi kɛdi kidiri rɔ nɔgi rɔ ma kɛnyɛ tine, na Yɛsu kɛnyi titi dɔgba kiya zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, iya te, "I'dike kɔmɔye kandi laka di zi kɔmɔ kandi 'ba Parosi ni lanɔa 'ba 'bɔlu 'benni nima. ² Wa pili ma kusu dɔmo naga ti koja yaga. Kina gbɛ ame ga pili rɔ ma kusu ne ti kumɔ yimo yaga. ³ Wa ame kiya mi bi kɔlu ti kiyeti gɔmo yaga mi bi kɔkɔ. Wa ame kiya rɔ kore di rɔ ti kuwɔwɔ 'deni yaga mi zana lala.

⁴ Kina me mɛdi miya ziye bɔ pɔri ma ga kinza kereke dɛ di zinni lijiɛ ame ga kɛdi kupɔ nge rɔ yida rɔ kɔ'bo to'dɔ a mɔtɔ dɛ kpe di pɔtɔ mo ne. ⁵ Ti mileme bɔ ame 'dɔ kereke ne ziye. Bɔko'ba ame di pɔtɔ tupɔ yida rɔ kɛdi gbɛ ti kɔzi kakpa tu'du yi mi pa'do 'ba Gehena ne na rɔ ma laka miya ziye bo na 'dɔ kereke.

⁶ Oɲɔke te tara ne ndɔgɔ 'ba silɔ muyi dɛ nge ti tari-pa riyɔ? Tine rɔ ma laka dɔ Bɔko'ba udɔlu dɛ di gɔ ma kɔtɔ mɔtɔ mo. ⁷ Ne kpe sunɛ 'ba dɔye bo itɛtɛ gɔmo kikalike gɔmo me rɔ kɔkɔkɔ. Kinza kereke dɛ. Kpe na rɔ dɔ kiteli zi bo kebe silɔ ma konzi.

⁸ Rɔ ma laka miya ziye, bɔ ame kiya yaga bi kɔkɔ, kiya te bo 'ba ma na ne kole 'ba bilaka lesi ti ko'dɔ gbɛ tara zi bo di kɔmɔ malayika 'ba Bɔko'ba. ⁹ Ne bɔ ame kilagi ma yaga kɔmɔ bilaka ne ti milagi gbɛ di rɔ bo tara di kɔmɔ malayika 'ba Bɔko'ba. ¹⁰ Bɔtɔ ame kiya kpa bo gɔ kole 'ba bilaka lesi ne ti kola gɔ lende kɛnyɛ nima. Ne

bɔtɔ ame kiti'ja Nyi Kɔtɔ Laka inza kola du te gɔ lende kɛnyɛ nima.

¹¹ Dɔdɔ koto ye kɔmɔ bɔ dɔ rɔ 'ba mɔtu ni ti turu kinza ki'dike kɔmɔye kilɛ'di dɛ gɔ wa ame 'dɔ kiyake ne ¹² rɔmɔyi Nyi Kɔtɔ Laka na ti kiyandi ye mi kada mo nima ti wa ma 'dɔ kiyake."

Dɔngala 'Ba Bɔ Wa

¹³ Bɔ mɔtɔ di mi lɔngɔ tindi naga nima ɛnyi kilende zi Yɛsu, iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, ilende zi bɔ lɔndɔ ma 'dɔ doza mi wa pɔtɔ 'bu ze rɔ ma koriya ti bo."

¹⁴ Yɛsu ileki dɔmo zi bo, iya te, "Bɔne, yɛ na ko'dɔ ma rɔ nɔre tote burɛ 'ba mi lɔngɔ ye?"

¹⁵ Kina bo kebe nɔgi nati nduwɛ tiya mo zinni, bo iya te, "I'dike kɔmɔye kandi laka, olomake ti bi koda di zi kupɔ 'ba mi lɔbu gɔ wa. Didɛ 'ba bilaka lesi inza gɔ lende 'ba akonya ma ni mɔtɔ kɛddi timo."

¹⁶ Kina bo koloma nɔgi rɔ tiya dɔngala nime zinni, iya te, "Yayi 'ba bɔ wa ma kɔtɔ mɔtɔ oja wa 'deni konzi. ¹⁷ Kina bo komeri rɔ bo, bo iya te, 'Ti mo'dɔ tondo? Minza kpe ti bi mɔtɔ ti'di a ma naga nime teyi.' ¹⁸ Tine bo iya te, 'Ne ti mo'dɔ te, ti miyɛyi mata ma nime yaga 'dɔ mubɔ lɔbu. Kina gɔ mikeki nyɔnyu ma ti jama ma ga pili yimo. ¹⁹ Kina 'dɔ miya zi yida rɔma, miya te, "Yi-da rɔ, ni 'deni ti wa ma laka rɔ mbɛmbɛ ulu 'deni 'dɔ ko'dɔ kɔmɔ kɔkɔ konzi. Kinza kupɔ rɔyi dɛ kpe. Onyo, kuwɛ kina oloma ti lɔ ti lɔkɔ." ²⁰ Tine Bɔko'ba ilende zi bɔ nima, iya te, 'Ni rumɔ nime, mi korɔndɔ nime tɔne ɛdi ko'dɔkɔ didɛ nima yaga di ziyi. Ne ɛ'bi naga nima kulu ziyi ne ti kola zi yɛ?"

²¹ Kina Yɛsu kileki kiya zinni, iya te, "Kina ti kɛdi te zi lijiɛ ame ga kulu kpa wa zinni lijiɛ rɔ bɔ mɔri tine kinza ti dɔtɔ zi Bɔko'ba ne."

Kɔmɔ Kilɛ'di Gɔ Wa (MT 6:25-34)

²² Kina Yɛsu kɛnyi kiya zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, kinza kolomake dɛ ti kɔmɔ kilɛ'di gɔ akonyo 'ba 'dɔ tulu yida rɔye timo, ala gbɛ gɔ bɔnɔgɔ ma 'dɔ kɔkɔke rɔye. ²³ Didɛ na rɔ dɔ kiteli di dɔ akonyo. Kina yida rɔ na rɔ dɔ kiteli di dɔ bɔnɔgɔ.

²⁴ Oɲɔke gora ni te, lijiɛ o'rdɔ dɔtɔ dɛ gbɛ yɔ ala kumu dɔtɔ. Mata 'ba tikeki wa inza gbɛ yɔ zinni. Tine pele tara Bɔko'ba na kɛdi kulu lijiɛ. Tara ne kpe na dɛ kulɔwɔ mbiri rɔ dɔ kiteli di dɔ yali?

²⁵ Yɛ na ti kɔ'bo tiyese gɔ loma abo kɔkɔ mbowa mi dɔyayi nime ti kɔmɔ kilɛ'di 'ba gɔ wa? ²⁶ A ma mbowa ma kɔkɔ a nime te kɔkɔke dɛ yɔ to'dɔ mo, ne ɛddi kupɔke rɔye ti kɔmɔ kilɛ'di gɔ a mɔtɔ ga gɔ wa'di?

²⁷ Oɲɔke dɔwɔru ni te, lijiɛ o'dɔ ndɔkɔ dɛ gbɛ toma bɔnɔgɔ rɔnni. Ne rɔ ma laka miya ziye, bɔ dɔliɲɔ Solomo pele ti wa mbɛmbɛ abo naga nima usu bɔnɔgɔ ma kele kebe dɔwɔru ni dɛ. ²⁸ Ne dɔdɔ Bɔko'ba na kɛdi kiyada mɔli ni ame kɛdi ko'ja tɔne bine tine tilɛndɔ dayi kusu pa'do 'deni yimo kilanɔma yaga ne, bo ti kola ye kinza tusu bɔnɔgɔ rɔye? Kpe wa kinza ki'di dɔnni laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba naga nime.

²⁹ Kinza kombike dök'i'di ye de go wa ma 'da konyoke ala kuweke. Kinza kolomake de ti koma kil'e'di gomo.
³⁰ Wa naga nime na ya ma kinza kikali Bako'ba de naga ked'i kulö 'benni dönni gomo di mi doliḅ bine. Ne 'bu ye Bako'ba ikali 'deni ma ko'dakake wa naga nima.
³¹ Tine kpe keri 'ba nere löbu abo na 'da kulöke dnye gomo toma mo kina ti ki'di wa naga nime 'deni gbi ziye.
³² Kinza kereke de, kpe kamölö mbowa naga nime, römyöi mi 'bu ye Bako'ba onmi 'deni rnye ti'di nere löbu abo ziye.
³³ Ugöke wa 'ba gbagba ye ga mökö kozake girisi mo zi ba lisa ni. Kina 'da makpaka ame ro ḅburuḅburu kinza kikali tirica de ne na ko'deke ziye. Uluke kpa mri ziye mitaka ame go a mo ga koloma ḅgi kinza kindirimu de ba 'bögö kömö de gbi teyi
³⁴ Römyöi bi ame kulu kpa e'bi ga teyi ne na dök'i'di yi kö'bö ḅburu gomo.

Ba Laja Ma Ro Ba Lende Kikali

(MT 24:45-51; 10:34-36)

³⁵ Obilike kpa bḅḅḅ 'be ga ndö bi kabi ye toda da ndakba. I'dike lamba 'be ga kö'bö ro ma köbö ³⁶ kaka ba laja ame ked'i koda nere 'benni ma ked'i kileki kako di mi ḅbele 'ba gbe. Dda bo kömö kukökö yo na ti lije kirina ḅḅi welo kurögö kpadöri zi bo. ³⁷ Ba laja ame ga nere 'benni kömö ko'ja lije ked'i ndö toda bi ne na ti ko'ja yei. Ro ma laka miya ziye, bo ti kol bḅḅḅ abo yaga bo kideki lije kako ro akonyo bo nere 'benni kënyä koja laja koza zinni. ³⁸ Dda bo kömö pele mi zana korondala mi kano bi yei nima ti ked'i ḅḅi tinni dda bo kako ko'ja lije ked'i ro ma koḅḅ bi ti bi koda.

³⁹ Kina uwöke lende nime laka. Ma kiya te ba da liḅ ked'i kikali kada ame ba 'bögö ked'i kako yimo ne ra dene bo inza kënyä kola liḅ abo ku'bögö. ⁴⁰ Kina kpe gbi olomake ti bi koda römyöi kole 'ba bilaka lesi ed'i kömö mi kada ame komerike de 'da bo kömö yimo ne."

⁴¹ Pitörö enyi kititi bo, iya te, "Nere, dḅḅḅ nime ed-di kiya nge zize ala zi bilaka pili ro buru?"

⁴² Nere Yesu ileki dmo, iya te, "Ba laja ame kiliya röni ti mi keddi ro ba akikali ne bo na ro ba ame nere 'benni ki'di bo ro ba da lepi bo ga toḅḅ gönni toza akonyo 'benni zinni mi saa mo kina bo ko'da ḅḅi ko tara ne.

⁴³ Ti ked'i ro ma laka zi ba laja nime dda kiya te nere 'benni kako ko'ja bo ḅḅi ked'i ro to'da mo kaka a nime te. ⁴⁴ Ro ma laka miya ziye, nere nima ti ki'di ba laja mo nima ḅḅi ro ba da abo ga pili. ⁴⁵ Ne dda ba laja nima kiya zi gbagba bo te, 'Nere ze ed'i kigabi yayi, inza kako ca,' kina bo kodowe ḅḅi tomba ba laja ama ga, bo konyo kpa bo, bo kuwe ḅbö layi kupö bo, ⁴⁶ kina ba dönni nima ti kömö ḅḅi tugu'du mi kada mo ame bo komeri de 'da kömö yimo ne. Kina ti nere komba bo ḅḅi ku'du bo yaga mi löḅḅ ba lende kënyä ni.

⁴⁷ Ba laja ame kikali ako'dakba 'ba nere abo tine bo kilerjo ro ba de ndö to'da mo ne ti kodba karama ma kirindi dmo ti nyo'ba. ⁴⁸ Ne ba ame kikali de molo dda ko'da pele kaka ti komba nge mbowa. Ba ame ki'di

mbiri teyi ti ko'dakba gbi mbiri di teyi. Ba ame ki'di teyi kulöwö ti ko'dakba gbi kulöwö di teyi.

⁴⁹ Pa'do na mako 'deni tusu mo doliḅ. Kina ame mo'dakba ne öbö 'deni molo. ⁵⁰ Mako 'deni tombi gomo 'da töle. Dök'i'di ma ro ma kombi go lende mo ḅbö dda kote röni 'deni tine na 'jaa. ⁵¹ Ma komerike 'beye tögö lende kënyä na mako to'de mo mi doliḅ? Ro ma laka miya ziye, inza tara, ro koza na mo'de. ⁵² Kisasi di mi kada nime tne kpa goli ame ti bilaka mo ga muyi ne ti koza minni, ma mota kënyä to'ji ya ma riyö kina ma riyö mo naga nima ti kënyä to'ji lije ma mota naga nima. ⁵³ 'Bu ti ko'ji kole kina kole ti ko'ji 'bu. Ma ti ko'ji nyiti kina nyiti ti ko'ji ma. Mese ti ko'ji 'ja 'ba kole kina 'ja 'ba kole ti ko'ji mese."

Akikali 'Ba Dnyayi

(MT 16:2-3; 5:25-26)

⁵⁴ Kina Yesu kileki 'böwu kiya zi bilaka naga nima, iya te, "Dda ko'jake pöli kombi 'deni di da kaka iyake te kaka ed'i kagba. Kina ka'di ḅḅi ko ro ma laka. ⁵⁵ Dda lili ked'i kome kako di da ro'ka, iyake te bi ed'i kututu. Kina bi kututu ḅḅi ko ro ma laka. ⁵⁶ Kpe ba koma kandi naga nime, dda koḅḅ mi dnyayi ni ti koma pöli iyenike ma ked'i kuyi röni mo ga ḅḅi te dmo. Ne go wa'di na kikalike de tiyeni wa ma le'jete naga nime?"

⁵⁷ Go wa'di na kikalike de toza wa ma laka? ⁵⁸ Dda ba mada kinda'ba yi toto yi koma ba burö ote lende nima yaga ti bo gba kota kinza kömö koma burö. Dda kote de ti bo, bo ti kaka yi ḅḅi koma ba burö ki'di yi zi ba kanya mo ga koto yi ḅḅi mi maboso. ⁵⁹ Ro ma laka miya ziyi, ti koloma yayi ḅbö kopi taripa 'ba karama nima kodba döyi ne pili."

Ndose 'Ba Da Kots

13 Mi kada mo nima bilaka mada ga ed'i yayi lije ked'i ro tiya lende 'ba ya mada ga di Galilaya ame Pilato turu ba dönni ki'di kupö di bi 'ba to'da akumu 'benni ga zi Bako'ba ne. ² Kina Yesu kileki dmo zinni iya te, "Bilaka 'ba Galilaya naga nima kupö tara ne, ma komerike 'beye lende kënyä ma 'benni na kebe 'ba bilaka 'ba Galilaya ma laki 'deni pili? ³ Ro ma laka miya ziye, inza tara. Kpe gbi dda kotake dnye de eddi koteke dnye pili tara. ⁴ Kaka bilaka 'butö döomu ddamota tönö ga rö kaka kulöru dmo kupö di Siloma ne, ma komerike 'beye iyake te lije na lende kënyä 'benni ki-dari 'deni di da 'ba bilaka 'ba Yerosalema ma laki? ⁵ Ro ma laka miya ziye, inza tara. Kpe gbi dda kotake dnye de eddi koteke dnye pili tara."

⁶ Kina Yesu kiya dḅḅḅ nime zinni, iya te, "Ba mada ed'i ti ḅḅeri këlu abo, bo idiyi 'deni mi nyaka. Kina dda bo kari toma ma kana mo tine bo o'ja kaka de. ⁷ Kina bo kiya ḅḅi zi ba koḅḅ go nyaka nima, bo iya te, 'Kaka kaka mo 'deni mota ame mö'bö nduwö tako toḅḅ këlu nime toma ma kana mo, tine mo'ja kaka de du te. Oga bo beri, eddi kola bo kirasi yayi nime ka le ro ma sari go wa'di? ⁸ Ba koḅḅ go nyaka nima iya te, 'Nere, ola bo ko'da koma kaka titi 'böwu kaka 'da mole ndi bo nima

toko mulu yōrī teyi 'dɔ kolɔ'ba. ⁹ Kina tine ti kɔɔ ɔɔ bo kana ele, ne ɔɔ bo kana dē oga bo ŋgī nati bēri."

Akilenjo Mi Kada 'Ba Rɔ Kindawo

¹⁰ Mi kada 'ba rɔ kindawo mɔɔ ko'ja Yēsu kēdi tiyandi wa mi rō 'ba mōtu tine ¹¹ 'ja mɔɔ ame nōki mo koŋgo gɔmo kɔɔ geli naga tara ne ēdi yayi. Wa nima ēdi 'deni tīni kɔɔ kɔɔ 'butē dōomu dɔɔmota. ¹² Kina ɔɔ Yēsu ko'ja ni tara yɔ na kidēki ni ŋgi kako, kiya zīni te, "Ja, ope yi 'deni di dɔ kɔɔ 'bi nime."

¹³ Bo i'di kōzi bo rōni kina gōni tōnē kodɔɔ ŋgi lɔko kilēlu Bɔko'ba. ¹⁴ Kina bɔ dɔ rō 'ba mōtu nima ŋgi rɔ 'diri gɔ lende nima Yēsu kilenjo 'ja nima mi kada 'ba rɔ kindawo ne. Bo ilende zi bilaka naga nima yayi ne, bo iya te, "Tō'dō ēdi 'do ziye dɔ modɔɔɔ to'dɔ ndɔɔ yī-mo. Akeke mi kada naga nima 'dɔ kilenjo ye tine inza dē mi kada 'ba rɔ kindawo."

¹⁵ Yēsu ileki dɔmo zi bo, iya te, "Kpe bɔ kɔɔ kandi naga nime, ni mɔɔ ebe tope ŋgulō ala akaca 'bi di dɔ lōsi mo koto kari tuwē mini mi kada 'ba rɔ kindawo. ¹⁶ Ne 'ja nime rɔ kupō Abarayama Satani kudōdu 'deni bēri ŋbō kɔɔ kɔɔ 'butē dōomu dɔɔmota ne, gɔ wa'di na 'dɔ kope ni dē yaga gɔmo di dɔ gomɔ nime mi kada 'ba rɔ kindawo?"

¹⁷ Lende 'ba Yēsu nime odɔ rɔ kaya ŋgi rɔ bɔ kēdi kilende rɔ bo naga nima. Tine ya ame ga yayi ne ŋgi pili rɔ kɔɔ gɔ wa löbu naga nima bo kēdi ko'dɔ ne.

Dɔngala 'Ba 'Jɔ Titiyi (MT 13:31-33; MK 4:30-32)

¹⁸ Yēsu ēnyi kiya te, "Nere löbu 'ba Bɔko'ba ti miyari ŋgi ti wa'di? ¹⁹ E'di kɔɔ 'jɔ 'ba a mɔɔ titiyi 'deki ame ɔɔ bilaka kogba kidiyē kina kōtu ŋgi kiyōbu rɔ ŋgēri ma löbu yali ni kako kubō rō 'bēni ga dɔngila mo."

²⁰ Bo ileki gbī kiya te, "Ti miyari nere löbu 'ba Bɔko'ba nime ŋgi gbī ti wa'di? ²¹ E'di kɔɔ lanɔa ame 'ja kogba pele mbowa kuturō ti ruzu koso mi a ma mbiri ki'di ŋgi pili kō'bu ne."

Kpadōri Titiyi (MT 7:13-14, 21-23)

²² Yēsu ēnyi kudō nduwē kebe mi gawo ni ti dɔlɔɔ ma titi naga ti akiyandi di kōri 'ba tari abo Yerosalema. ²³ Kina bɔ mɔɔ kēnyi kititi bo iya te, "Nere, tara ne bilaka ma ndō te na nge ti kɔɔ di mi tölē ya?"

Yēsu iya te, ²⁴ "Ogbɔ rōyi tɔɔ kebe kpadōri titiyi nime. Rɔ ma laka miya ziyi, ma konzi ti kiteri ŋgi tɔɔ kebe teyi, tine inza kɔ'ba tɔɔ. ²⁵ ɔɔ bɔ dɔ rō na kēnyi 'deni tɔɔ kulōli kpadōri teyi, ti kɔɔke yaga kukōkōke koma'joke rɔye kiyake te, 'Nere, urōgō kpadōri zize.'

Tine bo ti kileki dɔmo kiya te, 'Mikali ye dē kɔɔ te, ala akeke di yala?'

²⁶ Kina ti kiyake te, 'Ze na tōnē donyoke akonyo duwēke mini kɔɔ tiye koloma rɔ tiyandi wa di mi gawo ze.'

²⁷ Tine bo ti kileki 'böwu kiya te, 'Mikali ye dē kɔɔ te, ala akeke di yala? ɔɔke yaga di rɔma, kpe bɔ lende kēnye naga nime.'

²⁸ Kina ti monɔ ni ti kpa kunyi kēdi ŋgi ziye yayi ɔɔ ko'jake Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba ti bɔ kumē lende ni pili 'deni kēdi mi nere löbu 'ba Bɔko'ba, tine kpe 'beye ku'du ye 'deni yaga. ²⁹ Bilaka ti kɔɔ kako di mi dɔ kumu sowɔ 'ba dɔlɔɔ nime tonyo nbele mi nere löbu 'ba Bɔko'ba. ³⁰ Rɔ ma laka lijë mɔɔ ga ame le'jete yi'böwu ne ti kēdi 'deni dɔgba, kina ma dɔgba ti kileki 'deni nyati yi'böwu."

Ni Yerosalema (MT 23:37-39)

³¹ Mi kada mo nima na Parosi mɔɔ ga kako zi Yēsu kiya te, "Ēnyi ē'bi yaga di bine kari bi mɔɔ rōmōyi nere Erode ēdi ko'dɔɔ tupō yi."

³² Yēsu ileki dɔmo iya te, "Ari kiyake zi kiraba nima, mēdi moga nōki milenjo bilaka nge tɔne tilēndō, tilēndō mɔɔ dayi te mote ndɔɔ ma 'deni. ³³ Tine ako'dɔɔ 'ba Bɔko'ba na 'dɔ moto tari nduwē timo ŋbō mōmō Yerosalema, rōmōyi tara ne Yerosalema na dē rɔ bi 'ba tupō bɔ kumē lende ni teyi?"

³⁴ Bu'bu ziyi ni Yerosalema, Yerosalema, ote dɔ bɔ kumē lende ni 'deni ku'du bɔ laja 'ba Bɔko'ba ma koja ziyi naga ti dōku. Ti mopɔ rɔma ŋgi ŋbō nyanya mo ga gōyi na 'jaa 'dɔ mokoko kole 'bi naga nima yi soromo ma kɔɔ 'ba tōru ame kokoko kole 'bēni ga ne? Tine ō'bō tu'dōnɔ dōyi mōkō. ³⁵ Ti kola rō 'bi ziyi rɔ roba. Rɔ ma laka miya ziyi, inza ko'ja ma kpe ŋbō kiya te, 'Yēyi kēdi dɔ bɔ ame kako ti mōyi nere Bɔko'ba ne."

Yēsu Ilenjo Bɔ Rɔkɔ'ba

14 Mi kada 'ba rɔ kindawo ma dɔ kɔɔ mɔɔ na ɔɔ Yēsu kari 'deni tonyo akonyo liŋɔ 'ba Parosi ma löbu mɔɔ tine, kōmōnni ŋgi pili dɔ Yēsu tonɔɔ bo ɔɔ wa'di na ti bo ko'dɔ. ² Bɔ mɔɔ ti kɔɔ ma kirina rɔ kɔɔ naga ēdi yayi. ³ Kina Yēsu kēnyi kititi Parosi naga nima ti bɔ kɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di mo ga, iya te, "Tara ne ēdi ŋgi rɔ ma laka mi kö'du ki'di 'dɔ tilenjo bilaka mi kada 'ba rɔ kindawo ya? Ala tondo?"

⁴ Tine lijë udumō ŋgi pili timo. Kina Yēsu kinda'ba bɔ tōnē ŋgi kilenjo koja kari. ⁵ Kina bo kēnyi kititi lijë, bo iya te, "ɔɔ ni mɔɔ kole 'bi ala ŋgulō sa 'bi kila'ba mi gō mi kada 'ba rɔ kindawo ti kēnyi dē ŋgi kɔɔ yaga?" ⁶ Tine lijë ileki tɔɔ dē gbī gɔmo.

⁷ Kina ɔɔ Yēsu bo koŋɔ 'deni nba mɔɔ naga nima kiteri 'bēni nburu rɔ kititi ma löbu naga tine, na bo kēnyi ŋgi tiya dɔngala nime zinni. ⁸ Bo iya te, "ɔɔ ni mɔɔ kose yi mi karama 'ba gbe kinza kari dē ŋgi koloma dɔ kititi ma löbu. Rōmōyi mɔɔga bɔ mɔɔ ame mbiri kebe yi ne ti kose 'deni gbī 'dɔ kako mi karama nima. ⁹ Ne ɔɔ kēdi tara yɔ na ti bɔ dɔ karama nima kako ŋgi ziyi, kiya te, "Ēnyi di dɔ kititi nime kola zi bɔ nime 'dē.' Na ti kari koloma ŋgi za 'böwu dɔ gba'da ma titiyi rōyi kaya nime. ¹⁰ Tine ɔɔ kose yi tara ari koloma ē'bi dɔ a loma ma mbowa 'dɔ bo bɔ kose yi mo nima na 'jaa kako kiya ziyi te, 'Bɔ pɔri ma, ēnyi kako koloma dɔ alo-

ma ma laka nime bine.' Kina ti koyo röyī ngī gomo di koma nba ma laki. ¹¹ Römöyī ame kombi rɔ bo löbu ti kileki 'deni ngī bēri. Tine ma kileki rōni bēri Bɔko'ba ti kombi kɔɔ."

¹² Kina Yēsu kiya zi Parosi nima, iya te, "Dɔɔ nī mɔɔ ko'dɔ karama kinza kose dē rɔ löndö yī ni ala bɔ pɔri yī ala ma wado 'bī ga ala bɔ mɔri lēpī yī ga, römöyī lijē ti kose yi gbī kada mɔɔ yayi mī karama ma 'bēnnī ga. Dēmba wa tōnē ga ko'dɔ zīnnī ne na ma kopi 'deni pili ziyī. ¹³ Tine dɔɔ koja nbele 'bī bɔ lisa ni ti bɔ korɔ'ɔ ni ti bɔ koma kölu ni na kose kako yīmo, ¹⁴ kina ti Bɔko'ba ko'dɔ yēyī ngī döyī. Römöyī kɔɔ ame lijē kɔ'ɔɔ topi dɔɔ dē pele ziyī ne tine ti Bɔko'ba kopi ngī 'deni ziyī mī kada 'ba dɔɔ 'ba bɔ lende laka ni yaga di mī tölē."

Dɔngala 'Ba Karama 'Ba Gbe
(MT 22:1-10)

¹⁵ Kina dɔɔ bɔ mɔɔ di mī löngö ya ama ga ti bo kpa akonyo yayi ne kuwö 'deni te tine, bo iya te zi Yēsu, "Bɔ ame kēdi kari tonyo nbele mī nere löbu 'ba Bɔko'ba ne na ti yēyī."

¹⁶ Yēsu ileki dɔmo iya te, "Bɔ mɔɔ ilenɔ rɔ bo to'dɔ nbele ma löbu kose bilaka nbanji yīmo. ¹⁷ Mī kada mo 'deni na bo koja bɔ laja abo kari gɔ bilaka ma tōnē ga kose 'deni ne 'dɔ kiya teyi te, 'Ako, wa pili ēdi 'deni ndö.'

¹⁸ Tine lijē pili rɔ kɔɔ ebe tupē rōnnī. Bɔ ma dɔɔ-ba mo iya te, 'Mugö nyaka 'deni zö girī naga nime mo'dɔɔ tari tonɔɔ mo. Moma'jo rɔma ziyī, ola ma gbɔ.'

¹⁹ Mɔɔ mo iya 'ba bo te, 'Mugö sa 'ba rɔ'dɔ 'deni 'butē, mēdi mo'dɔɔ tari tiyɔɔ mo. Moma'jo rɔma ziyī, ola ma gbɔ.'

²⁰ Bɔ mɔɔ iya 'ba bo te, 'Mogbe 'ja la'ja ma 'deni girī nime, mɔ'ɔ dē kpe tōmō ziye yayi.'

²¹ Kina bɔ laja nima kileki ngī kiyētī gɔ wa tōnē ga pili zi nere abo. Lende mo onma mī nere ngī sowa na bo kēnyī kiya zi bɔ laja abo, bo iya te, 'Ari welo kpa dɔkoka kɔri 'ba mī gawo 'dɔ ko'de bɔ lisa ni ti bɔ korɔ'ɔ ni ti bɔ koma kölu ni.'

²² Bɔ laja nima ileki kako kiya te, 'Nere, wa tōnē kiya ne o'dɔ 'deni tine bi ēdi gba.'

²³ Nere iya te, 'Arike kpa kɔri dönɔnɔnɔ ko'deke bila-ka di yayi 'dɔ rō ma koso. ²⁴ Rɔ ma laka miya ziye, bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ di mī löngö ya ma dɔɔ tōnē ga mose lijē ne inza kinene akonyo 'ba nbele ma nime.'"

Gomɔ 'Ba Bɔ Laja
(MT 10:37-38)

²⁵ Mī kada mo nima yayi tīndī ma kinza kiya na kēdi kozi gɔ Yēsu. Kina bo kuyī koma bo dönnī bo kiya zīnnī, iya te, ²⁶ "Bɔɔ ame kako zö ne dɔɔ ma na dē ngī bo kɔ'ɔ rɔ dɔ kiteli di dɔ 'bu bo ni ti ma bo ti 'ja abo ti kole abo ga ti löndö bo ga ti lēmī bo ga gbī rɔ dɔ kiteli di dɔ gbagba bo, inza du te rɔ bɔ kösö goma. ²⁷ Bɔɔ ame ko'dɔɔ dē ngī tilaɔa rɔ bo tölē gɔ tösö goma ne kɔ'ɔ dē tēdi rɔ 'bama."

²⁸ Me dɔɔ nī mɔɔ ko'dɔɔ to'ba rō ma löbu, ti koloma dē titi bēri konɔɔ yamo ma kēddī timo, 'dɔ kicali tara ne ti kɔ'ɔ to'ba rō nima ziyī ya? ²⁹ Dɔɔ ko'dɔ dē te inza kicali tote rō 'bī nima rɔ kpa koriya. Mɔɔga ti kisaki gbɔɔ mo yɔ na yamo ti kote rōnī ngī tōtī kola rō gba rɔ cologaki. Kina bilaka ame ga pili ko'ja ne ti kebe ngī tögö yi, ³⁰ kiya te, 'Nani nime isaki to'ba rō abo, tine 'böwu bo kɔ'ɔ dē tote mo.'

³¹ Me dɔɔ kiya te nere mɔɔ kēdi kari kpa ya bɔ kanya ma 'ba bo ga kēdi nge kuluku 'butē bi 'butē riyö (10,000) tara ne bo ti koloma dē titi bēri bo komeri dɔ bo gɔ ya nime bo kēdi kari to'dɔ mo ti nere mɔɔ ame bɔ kanya mo ga kēdi nbe kuluku 'butē bi 'butē sowo (20,000) ne ya? ³² Dɔɔ bo kɔ'ɔ dē bo ēdi koja bɔ kpērī ngī kari tīyēyī kpa lende nima kola ya ma laki kēdi gba nbe rɔ ma koma. ³³ Kina gbī tara bɔɔ ame komba gɔ bo dē zi abo ga ne kɔ'ɔ dē tēdi rɔ bɔ kösö goma.

³⁴ Tikɔ'dɔ ele ma. Ne dɔɔ tikɔ'dɔ kote tulöwu ma kiyɔɔ 'bēni 'deni ikali dē kpe tileki mo rɔ ma kiyɔɔ.

³⁵ Ele dē kpe lipo nati zi a mɔɔ ala mī nyaka ala mī dö-tu'du rɔ bi kolɔ'ɔ. Tine ngī tu'du mo mökö.

Bɔ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende nime."

Kamölö Kɔɔ Kölu
(MT 18:12-14)

¹⁵ Mī kada ma dɔ kɔɔ bɔ kireke awada ni ti bɔ lende kēnyē ma konzi mɔɔ ga otɔɔ rōnnī ngila Yēsu bi tuwö lende. ² Tine na Parosi ni ti bɔ koma kiyandi ni kebe ngī tiya mo te, "Bɔ nime ēdi konyo kpa bo bi kɔɔ ti bɔ lende kēnyē ni gɔ wa'di?"

³ Kina Yēsu koloma ngī rɔ tiya dɔngala nime zīnnī, iya te, ⁴ "Dɔɔ nī mɔɔ kēddī ti kamölö 'bī kuluku riyö kina ma kɔɔ kölu ngī, tara ne ti kola ma konzi naga nima dē ngī yayi kari toma ma kɔɔ kölu ne ya? ⁵⁶ Kina dɔɔ bo ko'ja 'deni tine bo ti kombi ngī dɔ mugu bo, bo kiliya kari liɔ rɔ kɔɔ. Kina ti bo kidēki lēpī bo ga ti bila-ka ma mī tiri kako bo kiya teyi te, 'Iliyake ti kɔɔ tō römöyī kamölö ma tōnē kölu ne mo'ja 'deni.' ⁷ Kina me rɔ ma laka miya ziye, kɔɔ ma löbu rɔ dɔ kiteli ti kēdi tara mī kɔɔ gɔ bɔ lende kēnyē ma kɔɔ ame kotɔ dönī ne kebe kɔɔ 'ba gɔ bɔ lende laka ma konzi ame ga lijē kinza kpe ti lende kēnyē mɔɔ 'dɔ totɔ dönnī di yīmo ne.

⁸ Dɔɔ 'ja mɔɔ kēdi ti girisi siliɔbi 'butē kina ma kɔɔ kölu loko ti ko'dɔ tondo? Tara ne loko ti ki'di pa'do dē ngī dɔ lamba loko koma mī rō nima rokpe loko kona nbe loko ko'ja? ⁹ Kina dɔɔ ko'ja 'deni tine loko ti kidēki lēpī ni ga ngī ti bilaka ma mī tiri kiya teyi te, 'Iliyake ti kɔɔ tō römöyī mo'ja girisi ma tōnē kölu ne 'deni.' ¹⁰ Ki-na me rɔ ma laka miya ziye, kɔɔ ma löbu ti kēdi gbī tara zi malayika 'ba Bɔko'ba gɔ bɔ lende kēnyē ma kɔɔ ame kotɔ dönī ne."

Kole Kēnyī Mökö

¹¹ Kina Yēsu kēnyī kileki gbī kiya te, "Bɔ mɔɔ ēdi ti kole riyö 'deni rɔ bɔ. ¹² Kina kole ma titi mo kēnyī kiya zi 'bu nnī, iya te, 'Baba, apötö yī ame ga 'dɔ kēdi rɔ 'ba-

ma ne i'di zö.' Kina bɔ nima koza mi abo ga ngi zi kole riyo abo naga nima.

¹³ Mbowa di pötö mo yɔ na kole ma titi mo tönë kotɔɔ wa ma 'ba bo ga ngi bo kënyī kari koloma timo nɔbō mi dɔyayi ma kɔwɔ bo kote dɔ wa tönë ga ngi yayi mi lende yawa. ¹⁴ Tine di pötö abo naga nima kote rön-ni 'deni na sēyi ma kinza kiya kila'ba ngi mi dɔyayi nima. Tine ola bo 'deni ngi rɔ lisa. ¹⁵ Kina bo kënyī ngi kari toma ndɔɔ di zi bɔ dɔyayi mo naga nima. Kina bɔ mɔɔ ki'di bo ngi toda ba'do 'ba liɲɔ. ¹⁶ Bo omeri 'dɔ bo kokɔnyi rɔ bo ti kano monzo ame ga kedi ki'di zi ba'do ne, tine bɔɔ i'di dɔ dɛ du te zi bo.

¹⁷ Kina dɔ bo kënyī komeri dɔ bo 'deni tine, bo iya te, 'Bɔ ndɔɔ 'ba 'bu ma ga 'dɛ ngi ti akonyo rɔ mbëmbë, ne ma na me ngi mēdi mōlë 'deni bine ti 'bō? ¹⁸ Ti mënyī mari zi 'bu ma, miya te, "Baba, mirasi lende 'deni zi Bɔko'ba gbī ziyī ¹⁹ mɔ'ba dɛ kpe 'dɔ kidëki ma rɔ kole 'bi. I'di ma gbɔ mēdi mōlë bɔ ndɔɔ 'bi ma kɔɔ mɔɔ tara." ²⁰ Kina bo kënyī ngi kileki kari zi 'bu bo.

Kota bo kedi gba mbowa rɔ ma kɔwɔ di ngila liɲɔ na 'bu bo ko'ja bo ngi. Kina 'bu ngi lɔ ti mi këyi na kirinɔ ngi kiramo kole abo kome mbili mo. ²¹ Tine kole iya te, 'Baba, mirasi lende 'deni zi Bɔko'ba gbī ziyī, mɔ'ba dɛ kpe 'dɔ kidëki ma rɔ kole 'bi.'

²² Tine 'bu ënyi ngi kidëki bɔ laja abo ga kiya teyi, iya te, 'Irinake welo ti bɔɲɔ ma kele kolɔke rɔmo usuke wa dɔkole kōzimo kusuke wari ndimo. ²³ Ari kujëke kole sa ma kɔɔ bəri gɔ do'dɔke karama. ²⁴ Römöyi kole ma nime ölä pa kina me kididi 'deni, ölu pa kina me ko'ja 'deni.' Kina lijë ko'dɔ karama mo ngi.

²⁵ Tine kole ma löbu mo tönë edi gba mökō mi nyaka. Kina dɔ bo kako 'deni kōmō ngɔsi ngila liɲɔ tine na bo kuwō leri ngi ti ngala. ²⁶ Kina bo kidëki bɔ laja ma kɔɔ bo kititi tara ne wa'di na kōmō zinni. ²⁷ Tine bɔ laja nima iya zi bo te, 'Löndö yi tönë na kōmō 'deni kina me 'bu yi kujë kole sa ma kɔɔ 'deni bəri rɔ karama 'ba rɔmo. Römöyi bo ileki 'deni kōmō laka kinza a ma kënye mɔɔ.'

²⁸ Kina kole ma löbu nima ngi rɔ 'diri ko'dɔ dɛ kpe tɔɔ liɲɔ. Kina 'bu bo kari ngi tilende zi bo tyyeyi doki'di bo. ²⁹ Tine bo ënyi kileki dɔmo zi 'bu bo, bo iya te, 'Ongɔ te, mi kɔɔ kɔ konzi naga nime pili mö'bō kɔɔ atɔli toja laja ziyi muwō döyi. Tine pele 'dɔ kogba tɔ nge rɔ kole banya tɔ ga ki'di zö 'dɔ momba bəri mo'dɔ karama mbowa timo ti lēpi ma ga ne inza yɔ. ³⁰ Tine kole ayuru 'bi nime kōmō kirasi ë'bi ga 'deni me zi bɔ rɔnyɔ ne na kënyi kujë kole sa ma kɔɔ teyi.'

³¹ 'Bu bo iya te, 'Kole ma, ni 'bēyi eddi nduwē tō bine. A ma naga nima pili ë'bi ga na. ³² Ne ele do'dɔ karama rɔ ma laka ti lɔɲɔ ma löbu römöyi löndö yi nime ölä pa kina me kididi 'deni, ölu pa kina me ko'ja 'deni.'"

Bɔ Laja Doki'di Kēyi

16 Yēsu ënyi kiya zi bɔ kōsō gɔ bo ga, iya te, "Bɔ wa mɔɔ edi ti makunɲu abo. Tine ari kiya rōni zi bɔ wa nima tēgē bɔ makunɲu abo nima edi mɔlo rɔ tirasi girisi abo. ² Kina bo kidëki bɔ nima ngi kititi, iya te, 'Wa'di na me muwō kiya rōni ti möyi yi ne ya? Wa ame

ga pili tiyi ne itētē gɔmo yaga römöyi inza kpe zö rɔ makunɲu ma.'

³ Bɔ nima omeri iya te, 'Ti mo'dɔ tondo? Kina me kedi koga ma 'deni yaga di mi ndɔɔ. Mitigo dɛ gbī bi tɔ'ba tɔrɔ'dɔ nyaka, rɔma rɔ ma kaya di bi tokpasi wa. ⁴ Ne wa ma 'dɔ mo'dɔ mikali 'deni römöyi dɔ koga ma pele yaga di mi ndɔɔ ma nime gɔ mēdi ti bilaka ma 'dɔ kin-da'ba ma laka.'

⁵ Kina bo kidëki bilaka ame ga wali 'ba nɛre abo kedi gɔmo ne ngi pili kako zi bo. Kina bo kënyī kititi ma dɔg-ba mo, bo iya te, 'Wali 'ba nɛre ma edi ndö göyi?'

Bɔ nima iya te, ⁶ 'Wali abo edi gɔma 'bulu 'ba 'bu 'butē sowɔ.'

Bo iya te, 'Ele, wali 'bi ma kugu na te. Oloma welo bəri kugu nge 'butē riyo.'

⁷ Kina bo kënyī kititi bɔ mɔɔ gbī iya te, 'Wali 'ba nɛre ma edi ndö göyi?'

Bɔ nima iya te, 'Ede gɔma luyu 'ba nyönyu kuluku riyo.'

Bo iya te, 'Ele, wali 'bi ma kugu na te. Oloma welo bəri kugu nge kuluku kɔɔ dɔ dɔmo 'butē mota.'

⁸ Gɔ kö'du mo na nɛre nima kubi gɔ makunɲu kënye abo nima ngi gɔ akikali laka abo nima bo ko'dɔ ne. Römöyi bilaka 'ba dɔliɲɔ nime akikali 'benni rɔ mbëm-bë mi to'dɔ ë'benni ga kebe 'ba bɔ lende laka.

⁹ Rɔ ma laka miya ziye, o'dɔke pɔri ziye ti a 'ba dɔliɲɔ nime mi kɔri ma laka mo. Römöyi dɔ kote rōni 'deni 'dɔ bo Bɔko'ba kinda'ba ye ti mi didi ma nɛburunɲuru.

¹⁰ Bɔ ame koloma laka tɔɲɔ gɔ a ma titi laka ne ti kɔɲɔ gɔ ma mbiri gbī tara. Kina bɔ ame koloma dɛ laka mi a ma titi ti ko'dɔ gbī tara mi a ma löbu. ¹¹ Ne dɔ kikalɔ yi dɛ rɔ bɔ tɔɲɔ gɔ a 'ba dɔliɲɔ nime laka yē na ti ki'di mɔri ma laka nime ziyi tɔɲɔ gɔmo? ¹² Dɔ kɔɲɔ gɔ a 'ba lēpi yi mɔɔ dɛ laka yē na ti ki'di ma 'bēyi mo ziyi?'

¹³ Bilaka kɔɔ ikali dɛ 'dɔ kedi rɔ bɔ laja zi nɛre riyo. Bo ti kɔ'kɔ nge rɔ ma kɔɔ tine bo ti ko'ji mɔɔ. Bo ti kodɔ mi bo zi mɔɔ tine rɔ yögö zi ma kɔɔ. Kina gbī tara inza kɔ'ba toja laja zi Bɔko'ba gbī zi a 'ba dɔliɲɔ nime.'"

Akiyandi Mɔɔ Ga 'Ba Yēsu

(MT 11:12-13; 5:31-32; MK 10:11-12)

¹⁴ Kina dɔ bo Parosi ni kuwō lende nime 'deni te tine lijë ebe ngi bi tögö Yēsu rɔ laɲa römöyi lijë Parosi ni rɔ bɔ tɔ'kɔ girisi. ¹⁵ Kina Yēsu kënyī kiya zinni, iya te, "Kpe, o'dɔke rye kindake laka di kɔmɔ bilaka ma laki, tine mi doki'di ye Bɔko'ba na kikalɔ. Römöyi wa ame ga bilaka kedi kubi gɔmo kulöwö tēgē rɔ a laka ne ma di kɔmɔ Bɔko'ba ënye ngi kɔɔ dɔɔ.

¹⁶ Kö'du ki'di ni ti bɔ kumē lende ni na koloma 'deni rɔ to'dɔ ndɔɔ bine nɔbō kōmō mi kada 'ba Yowani. Tine mi kada mo nima na laja laka 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba kisaki tuwöwö rōni, na me ma konzi kedi ko'dɔ 'deni ngi rɔ ya tɔɔ yimo. ¹⁷ Ne mitɔɔ ni ti dɔyayi ti kiteli, tine bi titi mɔɔ di mi kö'du ki'di nime inza kölu du te.

¹⁸ Kina bɔtɔ ame koga 'ja abo kënyĩ 'böwu kogbe 'ja mɔtɔ ne o'dɔ yëri 'deni. Kina mɛ'dɛ tɔ mo nima kogbe 'ja këyi nima ne o'dɔ yëri 'deni gbĩ.

Bɔ Mɔri Ni Ti Lazara

¹⁹ Uwöke, bɔ mɔtɔ ɔ bɔ mɔri bɔŋɔ kusu abo nɔburu ɔ bɔŋɔ ma ndögö kitigɔ kulöwö naga dɔ bo kola 'joyi di mi mɔri. ²⁰ Tine bɔ lisa mɔtɔ ëdi gbĩ yayi möyi mo ɔ Lazara ɔmo ga me ɔ 'böŋö. Ëdi ko'de nduwë tol'bɔ kpadöri 'ba bɔ mɔri nima ²¹ 'dɔ bo kutö'du kpa bo ti wa ma këdi kilayi bëri bicí tarabiza 'ba bɔ mɔri nima. Tine bi ni ako 'böwu kebe titene kɔmɔ 'böŋö mo.

²² Kina dɔdɔ kada mo kari kômö tine bɔ lisa tönë ölë ngĩ kina malayika kombi ngĩ mitɔ koto ngila Abarayama. Di pötö mo na bɔ mɔri tönë kölä ngĩ gbĩ kusu bo, ²³ na bo kari ngĩ mi Gehena mi gomɔ ma löbu. Kina dɔdɔ bo kɔŋɔ bi tine bo o'ja Abarayama ngĩ nɔbɔ ɔ ma kɔwɔ ti Lazara dɔŋgila bo yayi. ²⁴ Kina bo kulöri, iya te, 'Baba Abarayama, i'di miyi këyi ɔma. Oja Lazara kusu dɔkole közi bo mi mini 'dɔ kako kiyëyi dɔnde'de ma tɔ kpe timo. Mëdi 'deni mi gomɔ ma kinza kiya mi pa'do nime bine.'

²⁵ Tine Abarayama ileki dɔmo iya te, 'Kole, omeri tɔ ma, tönë bine mi kada 'ba loma 'bĩ o'ja a ma laka 'bëyi ga 'deni pili, tine Lazara këdi 'ba bo mi gomɔ. Kina me bo na 'deni 'bato mi lɔŋɔ bine ni 'bëyi mi gomɔ. ²⁶ Kina gbĩ gö löbu ëdi mi löŋgö nime bɔtɔ mɔtɔ umu dɛ di yayi kako zize bine ala di zize bine kari ziye yayi.'

²⁷⁻²⁸ Bɔ nima iya te, 'Baba Abarayama, moma'jo ɔma ziyi oja Lazara kari dɔlɔŋɔ zi kɔwɔ löndö ma ga ma muyi ame ga gba liŋɔ ze 'dɛ yayi ne 'dɔ bo kari kiyandi lijë kinza lijë kako ra gbĩ mi gomɔ mbëmbë nime.'

²⁹ Abarayama ileki dɔmo iya te, 'Lende 'ba kpa Musa ni ti bɔ kumë lende ni ëdi yayi, löndö yi mo naga nima kuwö dɔmo.'

³⁰ Bɔ nima iya te, 'Inza tara, baba Abarayama. O'dɔkɔ ngĩ ɔ bilaka ame kɔdɔ di mi tölë ne na 'dɔ kari zinni gɔ lijë koto dönni.'

³¹ Abarayama iya te, 'Dɔdɔ lijë kuwö dɔ Musa ni ti bɔ kumë lende ni dɛ bɔtɔ ame kɔdɔ pele di mi tölë ne lijë inza kuwö dɔmo gbĩ.'"

Lende Kënyë

(MT 18:6-7, 21-22; MK 9:42)

17 Yësu ënyi kiya zi bɔ kôsö gɔ bo ga iya te, "Akiyɔzɔ 'ba ti'di bilaka kila'ba mi lende kënyë ëdi 'deni ngĩ nɔburu mi dɔyayi. Ne bu'bu zi bo bɔ ame ki'di 'dɔ wa naga nima ko'dɔ rönni ne. ² Ma laka mo dëne kɔ'bɔ 'dɔ kudödu toto ndöwu ma löbu ra mugu bo gɔ kitiŋi bo timo mi mini löbu di dɔ ame 'dɔ bo ki'di wa titi naga nime kila'ba mi lende kënyë ne. ³ Ne i'dike kɔmɔye kandi laka.

Dɔdɔ löndö yi mɔtɔ kirasi lende amo dɔmo. Kina dɔdɔ bo kuwö döyi ola bo gɔ lende kënyë nima. ⁴ Dɔdɔ bo koto pele tirasi lende ziyi nɔbɔ mi modɔmoriyö mi kada kɔtɔ tine bo kö'bö nduwë tako tiya mo ziyi te, 'Motɔ dɔma 'deni,' ola bo gomɔ.'

⁵ Bɔ laja abo ga iya te, "Njere, ulu ze mi ti'di dɔze gɔ tigi 'bĩ."

⁶ Bo ileki dɔmo zinni, bo iya te, "Dɔdɔ këddike pele nge ti ti'di dɔye gɔma titiyi 'deki miye na kiyake pele nge ɔ tiya zi ngëri kpëri nime te, 'Ni, unyë röyi kari kidëyi röyi mi mini löbu,' kina ti kuwö dɔye ngĩ.

⁷ Me dɔdɔ ni mɔtɔ këddi ti bɔ laja 'bĩ bo këdi ko'dɔ ndɔkɔ mi nyaka ala toda kamölö, dɔdɔ bo kômö liŋɔ ti kiya zi bo te, 'Ako titi welo konyo kpëyi?' ⁸ Inza tara, ëd-d'i kiya za te, 'Ileŋo akonyo zö ndö koja laja zö monyo kpama muwë titi tine 'dɔ kari konyo 'bëyi'jaa.' ⁹ Gɔ ame bɔ laja nima kuwö dɔ njere abo pele ne tine inza ɔ lende kembe zi njere abo 'dɔ kileki yëë'di gɔmo zi bo.

¹⁰ Kina kpe na gbĩ tara, dɔdɔ ko'dɔke wa ame Bɔko'ba kiya 'deni ziye to'dɔ mo ne, iyake e'be te, 'Ze eze nge ɔ bɔ laja ame wöti ne, do'dɔ eze nge ɔ ndɔkɔ.'"

Bɔ Mönnyu 'Butë

¹¹ Di gɔ kari kari Yerosalema na Yësu kënyi kudö kebe dɔ maga 'ba Somorona ni ti Galilaya. ¹² Ko'ja bo këdi ko'dɔ 'deni tɔdɔ tari mi liŋɔ tine na dɔ bo kondɔzɔ ngĩ ti ya ma 'butë mɔtɔ ga roma kila'ba 'deni ɔmo. Kina lijë kɔkɔ ngĩ nɔbɔ ɔ ma kɔwɔ ¹³ kulöri ɔ ma kembe, kiya te, "Njere Yësu, oŋgɔ lisa 'ba ɔze."

¹⁴ Kina dɔdɔ bo ko'ja lijë 'deni tara tine, bo iya te, "Arike kilemeke ɔye ma kɔkɔ 'deni zi bɔ akumu ni."

Di bi tari 'bënni tine rönni 'deni ngĩ ɔ ma kɔkɔ.

¹⁵⁻¹⁶ Kina dɔdɔ bɔ ma kɔtɔ mɔtɔ ame bo ɔ Somorona ne bo kɔŋɔ kileŋo bo 'deni tara tine bo ileki ngĩ ti tilëlu Bɔko'ba ɔ ma kembe bo kako kila'ba bëri bi ndi Yësu tileki yëë'di zi bo.

¹⁷ Yësu ënyi kititi iya te, "Ma modɔmosowɔ mɔtɔ ga ame kileŋo gbĩ ne ëdi yala? Tara ne ileŋo dɛ su 'butë ya? ¹⁸ Bɔ löwö nime na nge kɔtɔ kpöki kileki kako to'dɔ yëë'di zi Bɔko'ba?" ¹⁹ Kina Yësu kileki kiya zi bɔ nima, iya te, "Ënyi tɔɔ kari ë'bĩ ti, ti'di döyi gɔ tigi ma na kileŋo yi 'deni."

Njere Löbu 'Ba Bɔko'ba

(MT 24:23-28, 37-41)

²⁰ Parosi mɔtɔ ga ënyi kititi Yësu gɔ tako 'ba njere löbu 'ba Bɔko'ba. Kina bo kileki dɔmo zinni iya te, "Njere löbu 'ba Bɔko'ba inza kako ngĩ te ko'ja kinë mo ti kɔmɔ. ²¹ Inza gbĩ ɔ wa ame 'dɔ bɔtɔ kiya te kina me bine, ala kina me 'dɛ. Tine njere löbu 'ba Bɔko'ba ëdi 'deni miye."

²² Kina bo kënyë kiya zi bɔ kôsö gɔ bo ga, bo iya te, "Kada mo ti kômö 'deni ame 'dɔ kiterike to'ja kada 'ba tileki 'ba kole 'ba bilaka lesi. Tine inza ko'jake. ²³ Kina bilaka ti kiya ziye te, 'Bo na me 'dɛ,' ala 'Bo na me.' Tine kinza kirijake dɛ gönni. ²⁴ Kada ame mo ɔ 'ba tileki 'ba kole 'ba bilaka lesi ne ti këdi kɔzɔ kpa tɔɔ kunyi ame kunyi di yibi kiyɔkɔ bi nɔbɔ dɔ tɔɔ ne. ²⁵ Tine ma dɔgba mo bo ti kombi gomɔ titi ɔ mbëmbë bilaka naga nime pili kilagi bo.

²⁶ Kada 'ba tako 'ba kole 'ba bilaka lesi ti këdi gbĩ kɔzɔ kada 'ba Nowa ²⁷ ame bilaka koloma ngĩ ɔ tonyo kpënni tuwë mo togbe rönni nɔbɔ kômö mi kada ma

Nowa kēdī kēkī mī sorope. Tine yɔ na mini koso kako ngī kote dōnnī pili yaga.

²⁸ Kina ti kēdī gbī kɔɔ ma tōnē mī kada 'ba Lɔɔ ne tara. Bilaka oto nduwē tonyo kpēnnī tuwē mo tugō ndögō tīdiyē wa to'ba rō. ²⁹ Tine mī kada ma Lɔɔ kɔɔ di Sodomō na kōɔ pa'do ti kulugbī dōku ma kēdī ki-laŋma ngī kako di mītɔɔ kote dōnnī pili yaga. ³⁰ Kina ti kada 'ba tileki 'ba kole 'ba bilaka lesi kēdī gbī tara.

³¹ Mī kada mo nima nī bɔ ame kēddī tilere yaga kpadōrī 'bī ne kinza dōyī kilēyī dē kpe tɔɔ rō gɔ jama 'bī ga. Kina gbī tara nī bɔ ame 'deni mī nyaka kinza kileki dē kpe kari liŋɔ. ³² Omerike 'ja 'ba Lɔɔ te. ³³ Bɔ ame kiteri tɔɔ dīdī bo ti kupō ngī. Tine bɔ ame kupō dīdī bo ne ti kɔɔ ngī. ³⁴ Rɔ ma laka miya ziye, mī kō-rɔndɔ mo nima bilaka riyō ti kēdī 'deni dɔ sora kɔɔ, tine ti kogba mɔɔ kola ma kɔɔ. ³⁵ 'Ja riyō ti kēdī 'deni dɔ toto bi kɔɔ, tine ti kogba mɔɔ kola ma kɔɔ."

³⁶⁻³⁷ Bɔ kōsō gɔ bo ga ēnyī kititi bo iya te, "Yala ga ya, ɱere?"

Yēsu ileki dɔmo iya te, "Bi ame ti tōku teyi raŋga ti kɔɔ kpēnnī teyi."

Mī Kēddī

18 Yēsu ēnyī kiya dɔŋgala mɔɔ zi bɔ kōsō gɔ bo ga 'dɔ kileme zīnnī kinza liŋē kola gɔ tititi kɔnyī dē di zi Bɔko'ba liŋē kō'bō nduwē to'dɔ mo. ² Bo iya te, "Nere bɔ tɔŋgɔ burē mɔɔ oloma pa dɔ gawo mɔɔ yayi kere Bɔko'ba dē gbī ala komeri lende 'ba bɔɔ. ³ Tine maku-ru'bē mɔɔ ēdī gbī mī gawo nima yayi. Kina lɔko kō'bō ngī nduwē rɔ tari zi bɔ nima toma'jo rōnī teyi, iya te, 'Oŋgɔ ndī lende ma laka zō rɔ bɔ ndo'ji ma.' ⁴ Nere nima oloma titi pa rɔ tilagi lende 'ba 'ja nima. Tine rɔ ɱburuŋburu mo bo ēnyī komeri, kiya te, 'Ne kɔɔ ame ma mere Bɔko'ba dē momeri lende 'ba bɔɔ dē pele ⁵ ne kina me 'ja nime kō'bō 'deni ngī ɱburu togba dɔ-ma, ti moŋgɔ lende 'bēnī nime mileŋo ndīmo kinza tako lulu 'bēnī nime kɔɔ rɔma."

⁶ Yēsu iya te, "Uwōke a ma ɱere dōkī'dī kēnyē nima kiya tɔ ma. ⁷ Ne tara bo Bɔko'ba ti ko'de lende kēyī dē zīnnī liŋē ame ga rɔ 'ba bo ne ya? Liŋē ame ga kēdī kudu zi bo kote kada kote korɔndɔ ne, bo ti kō'bō toga liŋē yaga ya? ⁸ Rɔ ma laka miya ziye, bo ti ko'de lende kēyī ngī welo zīnnī. Tara ne ti kole 'ba bilaka lesi kako ko'ja liŋē ngī kēdī rɔ ti'di dōnnī gɔmo mī kada 'ba tako abo na ya?"

Parosi Ni Ti Bɔ Kireke Awada

⁹ Kina Yēsu kēnyī gbī tiya dɔŋgala nime zīnnī liŋē ame ga kilēbē rōnnī rɔ bɔ lende laka, liŋē kindiri ya ma laki ne. Bo iya te, ¹⁰ "Bilaka riyō mɔɔ ga ēnyī kari mī rō löbu 'ba Bɔko'ba bi to'dɔ mötu. Bɔ ma kɔɔ rɔ Parosi tine mɔɔ rɔ bɔ kireke awada. ¹¹ Bɔ ma rɔ Parosi mo nima rɔ ɱbō caki kumōtu, kiya te, 'Bɔko'ba, mileki yēē'dī ziyi 'bama minza kɔɔ 'ba laki rɔ bɔ akolɔ rɔ bɔ lende kēnyē rɔ bɔ yērī ala gbī kɔɔ 'ba bɔ kireke awada nime. ¹² Mo-ro kpama mī riyō 'do mī tō'dō dɔ modɔmoriyō, a ma ga pili rɔ gɔmo kapa ma 'butē mo mī'di ziyi.' ¹³ Tine bɔ

ma rɔ bɔ kireke awada mo nima rɔ 'ba bo rɔ ma kɔɔ yī'bōwu kusu kɔɔ bo bēri komba dɔŋgo'do bo iya te, 'Bɔko'ba, i'di mīyī kēyī rɔma ma bɔ lende kēnyē nime.'

¹⁴ Rɔ ma laka miya ziye, bɔ kireke awada nime na ti kileki rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba inza rɔ Parosi nima. Rōmōyī bɔ ame ko'dɔ rɔ bo rɔ löbu ne ti kileki 'deni bēri. Tine bɔ ma kileki rɔ bo bēri na ti Bɔko'ba kombi tɔɔ."

¹⁵ Bilaka mɔɔ ga oloma to'de kole titi kako zi Yēsu 'dɔ bo ki'di kōzī bo dɔmo rɔ yēyī. Kina kɔɔ bɔ kōsō gɔ bo ga ko'ja tara tine liŋē ebe ngī tota kole titi naga nima kinza kari dē zi Yēsu.

¹⁶ Tine Yēsu ēnyī kīdēkī kole titi naga nima kako zi bo, iya te, "Olake kole titi kako zō kinza kotake liŋē dē rōmōyī liŋē ame ga te ne ɱere löbu 'ba Bɔko'ba na rɔ 'bēnnī. ¹⁷ Rɔ ma laka miya ziye, bɔ ame kinda'ba ɱere löbu 'ba Bɔko'ba dē kɔɔ 'ba kole titi ne inza kɔɔ du te yīmo."

Bɔ Mɔri

(MT 19:16-30; MK 10:17-31)

¹⁸ Turu 'ba Yudayi mɔɔ ako kititi Yēsu, iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi ma laka, wa'di na gɔ mo'dɔ gɔ mo'ja dīdī ma ɱburuŋburu?"

¹⁹ Yēsu iya te, "Īdēkī ma rɔ ma laka gɔ wa'di? Omeri 'deni ngī tara? Bɔ bɔ inza laka tine ɱere kɔɔ kpōkī rɔ Bɔko'ba. ²⁰ Ikali 'deni kō'du ki'di iya te, 'Kinza ko'dɔ yērī dē, ko'dɔ rōyī dē rɔ bɔ kōzī roma, ko'dɔ 'bögō dē, kususu bɔɔ dē gbī rɔ bētī. Oro 'bu yī ni ti möyī."

²¹ Bɔ nima iya te, "Wa naga nime mo'dɔ 'deni mɔlo dɔ yɔbi ma bine."

²² Kina kɔɔ Yēsu kuwō bɔ nima 'deni kiya tara tine, bo ileki dɔmo iya te, "A mɔɔ ola gba kɔɔ ziyī to'dɔ mo. Ari kugō ē'bī ga me mökō koza gīrisi mo zi bɔ lisa. Kina ti kēddī ngī ti wa rɔ mbēmbē mī dɔyayi 'ba mītɔɔ. Kina 'dɔ kako ti kōsō gɔma."

²³ Kina kɔɔ bɔ nima kuwō lende nime 'deni te tine bo ngī rɔ meri rōmōyī bo bɔ mɔri na. ²⁴⁻²⁵ Yēsu oŋgɔ dɔ bo na kiya te, "Tɔɔ mī ɱere löbu 'ba Bɔko'ba zi bɔ mɔri ni ti kēdī rɔ ma kitigɔ kebe tɔɔ zi gamele di bi gbōŋō 'ba bīci libira."

²⁶ Ya ame ga pili kuwō ne ēnyī kititi, kiya te, "Ne kɔɔ kēdī 'deni te tine yē na 'jaa ti kɔɔ di mī tölē ti?"

²⁷ Yēsu ileki dɔmo, iya te, "Wa ame to'dɔ mo konya dɔ bilaka lesi ne ma di zi Bɔko'ba embe dē."

²⁸ Pītōrō iya te, "Nere, dola wa pili 'deni gɔ tōsō göyī."

²⁹ Yēsu iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, bɔ ame kola 'ja ala liŋɔ ala löndō ala 'bu ni ti ma ala kole dōmōyī ɱere löbu 'ba Bɔko'ba ne ³⁰ ti ko'ja ngī rɔ mbēmbē rɔ dɔ kiteli gīri nime kina gbī mī kada ma kēdī kako 'deni rɔ dīdī ma ɱburuŋburu."

Yēsu Iya Gɔ Lende 'Ba Tölē Abo

(MT 20:17-19; MK 10:32-34)

³¹ Yēsu ogba bɔ kōsō gɔ bo ga rɔ dōnnī kilende teyi iya te, "Dēdī darike nime ɱbō Yerosalema. Kina wa tōnē ga bɔ kumē lende ni kiya gɔ kō'du 'ba kole 'ba bilaka lesi ne ti ko'dɔ rōnnī ngī 'deni ko tara. ³² Ti kogba

bo ki'di zi bo löwö. Kina ti lijë kögö bo ngi rɔ laɲa kiti'ja bo koto'bi woro rɔ bo. ³³ Kina ti lijë komba bo kupö bo. Tine mi tö'dö dɔ mota bo ti kënyí 'deni kɔdɔ yaga di mi tölë."

³⁴ Tine bo kösö gɔ bo ga ikali mi 'jɔ 'ba lende nime dë du te. Römöyí usu dɔ 'jɔ 'ba lende pili 'deni di zinní. Kina ngi ki'di lijë kikali wa nima Yësu këdî rɔ tiya mo ne dë.

Bɔ Kɔmɔ Kõlu 'Ba Yereko (MT 20:29-34; MK 10:46-52)

³⁵ Ko'ja Yësu ni kömö 'deni ngɔsi ngila Yereko tine bo kɔmɔ kõlu mɔtɔ ëdî dɔ kpa kɔri yayi bi kpasí. ³⁶ Kina dɔdɔ bo kuwö 'deni bilaka këdî kɔkɔ 'deni ngi kebe yayi rɔ tîndî tine na bo kënyí kititi, iya te, "Wa'di ga na?"

³⁷ Lijë iya te, "Yësu 'ba Nazareta na këdî rɔ tari."

³⁸ Kina bo kɔmɔ kõlu tönë kënyí kulõri kiya te, "Yësu kole 'ba Dawidi, onɔgɔ lisa 'ba rɔma."

³⁹ Tine bilaka ma dɔgba naga nima amo dɔ bo 'dɔ bo kudumö yaga. Ne pele na bo kulõri ngi kulöwö rɔ ma kembe, kiya te, "Kole 'ba Dawidi, i'di miyí këyí rɔma."

⁴⁰ Kina Yësu kɔkɔ ngi kídëki bo kɔmɔ kõlu nima 'dɔ ko'de kako zi bo. Kina dɔdɔ bo kömö 'deni ngɔsi tine Yësu ënyí kititi bo, iya te, ⁴¹ "Wa'di na ko'dɔkɔ gɔ mo'dɔ ziyí?"

Bo iya te, "Mo'dɔkɔ to'ja gɔ bi."

⁴² Yësu iya te, "Kömöyí kɔkɔ yaga, ti'di döyí gɔ tigɔ ma ileɲo yi 'deni."

⁴³ Kina kɔmɔ bo tönë kɔkɔ ngi bo kënyí kösö gɔ Yësu ti tilëlu Bɔko'ba. Kina dɔdɔ bilaka ma laki naga nima ko'ja 'deni tara tine, na lijë pili kebe ngi rɔ tilëlu Bɔko'ba.

Yësu Ni Ti Zakayo

19 Kina dɔdɔ Yësu kari 'deni kömö Yereko këdî ko'dɔ titeli tine, ² bo dɔ bo kireke awada mɔtɔ ëdî yayi rɔ bo mɔri möyí mo rɔ Zakayo. ³ Bo o'dɔkɔ gɔ bo ko'ja kinë Yësu tine bo ngi rɔ nyigbara, bo k'bo dë 'dɔ to'ja Yësu di mi lõngö tîndî konzi naga nima. ⁴ Kina bo kirina ngi dɔgba kari këki dɔ ngëri këlu 'dɔ bo ko'ja kinë Yësu römöyí bo ëdî rɔ tako kebe gɔ kɔri mo nima.

⁵ Kina dɔdɔ Yësu kako 'deni kömö yayi tine na bo kombi kɔmɔ bo ngi tɔkɔ kídëki kiya te, "Zakayo, ëki welo bërî, laka tɔne mëdî mari moloma liɲ 'bî."

⁶ Kina bo këki ngi bërî kari ti Yësu rɔ nba liɲ abo ti mi këyí. ⁷ Kina bilaka ama ga pili ko'ja ne kebe ngi rɔ tokore mo iya te, "Bo ari ngi rɔ nba liɲ 'ba bo lende kënyë nima?"

⁸ Tine di yayi na Zakayo kënyí tɔkɔ kilende zi nere Yësu, iya te, "Onɔgɔ nere, tɔne ti mi'di kapa 'ba a ma ga zi bo lisa ni. Kina dɔdɔ mu'bõlu bɔtɔ mɔtɔ ra ti mopi kileki teyi mi sowɔ."

⁹ Yësu iya te, "Ma tɔne kɔnyí ömö 'deni mi liɲ nime römöyí bo nime gbî rɔ kupö Abarayama ¹⁰ kina kole 'ba bilaka lesi ako toma ma kõlu 'deni yaga naga nime tɔmɔ mo."

Dɔngala 'Ba Bɔ Mɔri Mɔtɔ (MT 25:14-30)

¹¹ Ko'ja bilaka naga nima këdî gba rɔ tuwö lende nima na Yësu kënyí ngi tiya dɔngala nime zinní römöyí bo 'deni ngɔsi ngila Yerosalema tine lijë omeri 'bënní tégë nere löbu 'ba Bɔko'ba ömö 'deni nati. ¹² Bo iya te, "Turu löbu mɔtɔ ënyí kari nba rɔ ma kɔkɔ mi dɔliɲ mɔtɔ 'dɔ kari ko'dɔ bo rɔ nere bo dɔliɲ di yayi gɔ bo kileki 'jaa kako. ¹³ Kina bo kídëki bo laja abo ga ma 'butë ngi pili kako zi bo gɔ koza yamo zinní kɔkɔ a nime bo kose gɔmɔ zinní, iya te, 'Girisi naga nime mëdî mola ziye ne i'dike dɔmɔ köyö teyi nba mako.'

¹⁴ Tine bilaka 'ba dɔliɲ 'bënní rɔ ma ko'ji bo kina koja bilaka ngi ti lende 'ba kpënní kari kiya te, 'Do'dɔkɔ dë gɔ bo nima këdî rɔ bo dɔliɲ zize.'

¹⁵ Tine ari ko'dɔ bo tönë ngi rɔ bo dɔliɲ na bo kuyí dɔ bo ngi kako. Kina dɔdɔ bo kömö 'deni tine na bo koja laja ngi gɔ bo laja abo tönë ga bo koza girisi teyi ne, tɔngɔ mo dɔdɔ lijë i'di dɔmɔ ga 'deni köyö ndö. ¹⁶ Kina bo ma dɔgba mo kako kiya te, 'Nere, kisi kɔkɔ 'bî tönë, dɔmɔ öyö 'deni teyi 'butë.'

¹⁷ Nere iya te, 'Laka bo laja ma, o'dɔ 'deni laka koloma tɔngɔ gɔ a ma titi nime liya ti mi këddî kina ti mo'dɔ yi ti rɔ bo dɔ gawo 'butë 'do.'

¹⁸ Bo laja ma mi riyö mo ako kiya te, 'Nere, kisi kɔkɔ 'bî tönë kola zö bine dɔmɔ öyö 'deni teyi muyí.'

¹⁹ Nere ileki dɔmɔ iya te, 'Ti mi'di yi koloma rɔ bo dɔ gawo muyí.'

²⁰ Tine bo laja mɔtɔ ako ma 'ba bo kiya te, 'Nere, girisi 'bî tönë na me. Mudödu ë'bî te kpa bɔngɔ musu mikeki tɔkɔ ²¹ römöyí mere lende 'bî ga ni rɔ bo mi kata. Iteri 'bëyí togba mo kebe dɔ ma ki'di ngi rɔ mbëmbë kina ame ga pele ni na dë kulí kupö mo ne omɔmi ngi ziyí rɔ ë'bî.'

²² Kina nere kënyí ngi kileki zi bo, iya te, 'Lende 'bî naga nime na ti mo'dɔ burë 'bî timo. Nî bo laja kuruku nime, ikali ma rɔ bo mi kata mogba wa ma kinza rɔ ama naga ti ma kinza ma na mulí kupö mo naga momɔmi rɔ ama? ²³ Ne ma kikali mɔlo tara oto yamo ma nime dë mɔlo zi bo ndögö gɔ wa'di 'dɔ mako mo'ja dɔmɔ köyö 'deni teyi?'

²⁴ Kina bo kënyí ngi kiya zi ya ama ga këdî kɔkɔ yayi ne, iya te, 'Ogbake yaga di zi bo ki'dike zi bo ma ti kisi 'butë nime.'

²⁵ Lijë iya te, 'Nere, bo ëdî 'deni timo mɔlo kisi 'butë.'

²⁶ Tine bo ënyí kileki dɔmɔ zinní, iya te, 'Rɔ ma laka miya ziye, bo ame këdî timo ti ki'di gbî dorodɔ dɔmɔ. Ne bo ame kinza timo, ame mo pele mbowa yayi ti kopepe yaga di teyi. ²⁷ Ne 'bënní lijë bo ko'dɔkɔ dë tégë gɔ mëdî rɔ bo dönní naga nima, o'deke lijë kako dayi kupö lijë pili yaga di kɔmɔ ma bine."

Tɔdɔ 'Ba Yësu Mi Yerosalema (MT 21:1-11; MK 11:1-11; YN 12:12-19)

²⁸ Di pötö lende nime na Yësu kiteli ngi nduwë dɔmɔ 'dɔ tari Yerosalema. ²⁹ Kina ko'ja bo kömö 'deni ngɔsi ngila Betaniya ni ti Betepage dɔ döku 'ba Bilaya tine na

bo koja bɔ laja abo ga ma riyo ngi kari ³⁰ ti ndose nime kiya te, "Arike mi linjo nima kombye. Kina dɔdɔ keddi kdɔkɔ 'deni yimo ti ko'jake kole akaca kosi dɔmo 'deni beri yayi ame bɔtɔ kɛki dɛ gba mi kɔtɔ dɔmo. Kina gɔ kopeke ko'deke bine. ³¹ Tine dɔdɔ bɔtɔ kititi ye kiya te, 'Eddi kopeke gɔ wa'di?' iyake te, 'Njere na ko'dɔkɔ.'" ³² Kina ya tɔnɛ ga koja ne kari ko'ja wa pili ngi kɔzɔ ame Yesu kiya zinni ne tara. ³³ Kina dɔdɔ lijɛ keddi ko'dɔ 'deni tope kole akaca nima tine na bɔ dɔmo ga kititi lijɛ iya te, "Eddi kopeke akaca nima gɔ wa'di?"

³⁴ Lijɛ ileki dɔmo iya te, "Njere na ko'dɔkɔ." ³⁵ Kina lijɛ ko'de ngi kako zi Yesu lijɛ ko'ba bɔngɔ 'benni ga gɔmo lijɛ ki'di Yesu kɛki koloma dɔmo tari timo.

³⁶ Kina dɔdɔ bo keddi kari 'deni tine bilaka ebe ngi to'ba bɔngɔ 'benni ga zi bo beri mi gɔ kari. ³⁷ Ko'ja bo kɔmɔ 'deni gɔ kari ame keddi kuluŋi 'deni kari beri di dɔ dɔku 'ba Bilaya ne tine na tindi ma kɔsɔ gɔ bo kɛnyi ngi pili tilɛlu Bɔko'ba rɔ ma kembe gɔ, gɔ kɔtɔ ame ga pili lijɛ ko'ja 'deni ne, iya te, ³⁸ "Yeyi keddi dɔ njere ame kako ti moyi bo njere Bɔko'ba ne. Lende keyi ti rɔ lɔbu keddi njɔ mitorɔ."

³⁹ Tine ya mɔtɔ ga di mi lɔngɔ tindi naga nima ame mo ga rɔ Parosi ni ne enyi kiya te, "Bɔ komɔ kiyandi, amo dɔ bɔ kɔsɔ gɔyi naga nime."

⁴⁰ Tine Yesu enyi kileki dɔmo zinni, iya te, "Dɔdɔ lijɛ kudumɔ pele, dɔku ni pili ti kebe tulori." ⁴¹ Kina dɔdɔ bo kɔmɔ 'deni ngɔsi ngila Yerosalema dɔ gawo mo kinda 'deni tine na bo kudu ngi. ⁴² Bo iya te, "Ni, ma keddi kikali a ma ko'dɔkɔ gɔ lende keyi ra kina me ngi tɔne. Ne usu dɔmo 'deni yaga di kɔmoyi. ⁴³ Kada mo ti kɔmɔ 'deni ame 'dɔ bɔ ya 'bi ga kalo kidiri yayi kuru dɔyi kosoŋi yi di dɔ kumu pili. ⁴⁴ Kina lijɛ ti kupupu yi ti bɔ bɔyi ma mi reki 'bi ga pili ro'boro'bo mi lupu. Lijɛ inza kola dɔku 'bi ma kɔtɔ te kileke mi gɔ bi mo ma ko'ba teyi. Ti ko'dɔ rɔni tara ziyi rɔmoyi ni ikali kada 'ba tako 'ba Bɔko'ba dɔyi dɛ."

Tɔdɔ 'Ba Yesu Mi Reki 'Ba Rɔ Lɔbu
(MT 21:12-17; MK 11:15-19; YN 2:13-22)

⁴⁵ Kina dɔdɔ Yesu kari kɔdɔ 'deni mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba tine, na bo koloma ngi rɔ toga ya ame ga keddi rɔ tugɔ ndɔgɔ yayi ne. ⁴⁶ Bo iya zinni te, "Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Rɔ lɔbu ma nime rɔ rɔ 'ba mɔtu,' ne kpe ebe kuyike 'deni za yaga rɔ bi 'ba bɔ 'bɔgɔ."

⁴⁷ Mi kada pili ma Yesu keddi tiyandi wa mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba, lɔbu 'ba bɔ akumu ni ti bɔ komɔ kiyandi ni ti lɔbu 'ba bilaka ni eddi koma kari 'ba 'dɔ tupɔ bo, ⁴⁸ tine pele tara lijɛ o'ja kari mo dɛ rɔmoyi bilaka eddi komoti rɔnni nduwɛ tari tuwɔ lende abo.

Kɔzi Kakpa 'Ba Yesu
(MT 21:23-27; MK 11:27-33)

20 Mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ ko'ja Yesu keddi mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba tiyandi bilaka gbɔ tuwɔwɔ laja laka abo tine na bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ komɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di ni ti lɔbu 'ba bilaka ni kako

zi bo, ² kiya te, "Ni, iya zize, kɔzi kakpa 'ba yɛ na me keddi ko'dɔ wa naga nime timo ne? Yɛ na ki'di kɔzi kakpa tɔ nime ziyi?"

³ Yesu enyi kileki dɔmo zinni, iya te, "Akititi 'bama eddi gbɔ kɔtɔ bine tititi ye timo. Kpe, iyake te zɔ, ⁴ kɔzi kakpa 'ba bapatisi tɔnɛ Yowani koloma rɔ to'dɔ mo ne ako di zi yɛ? Di zi bilaka lesi ala di zi Bɔko'ba?"

⁵ Kina lijɛ koloma ngi rɔ towasa mo rɔ gɔ rɔnni. Lijɛ iya te, "Gɔ diyake tondo? Dɔdɔ diyake te ako di zi Bɔko'ba bo ti kiya te, 'Ne i'dike dɔye dɛ gɔ lende abo gɔ wa'di?' ⁶ Ne dɔdɔ diyake te ako di zi bilaka lesi bilaka naga nime pili ti kɛnyi ngi tu'du ze ti dɔku rɔmoyi lijɛ pili omeri 'deni Yowani rɔ bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba."

⁷ Kina lijɛ kileki dɔmo iya te, "Dikali bi ma kako di teyi dɛ."

⁸ Kina Yesu kileki gbɔ zinni iya te, "Ma gbɔ minza miya gɔ kɔzi kakpa tɔ nime mɛdi mo'dɔ wa naga nime timo ne ziye."

Dɔngala 'Ba Bɔ Ndɔkɔ
(MT 21:33-46; MK 12:1-12)

⁹ Kina bo kebe ngi nduwɛ nati tiya dɔngala nime zi tindi naga nima, iya te, "Bɔ mɔtɔ idiyɛ mɔwɔ keddi ko'dɔ rɔ layi naga ngi rɔ nyaka kina bo kogba bɔ ndɔkɔ ngi ki'di yimo bo kɛnyi abo kari koloma tara mi dɔyayi ma kɔwɔ. ¹⁰ Kina dɔdɔ kada 'ba tite'de mo kɔmɔ 'deni tine na bo kɛnyi koja bɔ laja abo ngi kari 'dɔ ko'de dɔngɛri ma 'ba bo di zi bɔ ndɔkɔ tɔnɛ ga. Tine bɔ ndɔkɔ naga nima inda'ba bɔ laja nima ngi komba koga kileki rɔ kɔzi sari. ¹¹ Kina bo kɛnyi koja mɔtɔ gbɔ 'bɔwu kari. Ama mo tine lijɛ omba ngi ko'dɔ rɔ ma kɛnyɛ koga kileki rɔ ma sari. ¹² Kina bo kɛnyi gbɔ koja ma rɔ mi mo-ta mo kari. Kina lijɛ komba ngi ko'dɔ wɛtɔ rɔmo ku'du njɔ yaga.

¹³ Kina bo dɔ nyaka tɔnɛ kɛnyi komeri, iya te, 'Ti mo'dɔ tondo? Kole kɔtɔ ma nime mɔ'ɔ kulɔwɔ ne ti moja kari zinni mɔtɔga lijɛ ti koro bo.'

¹⁴ Ne dɔdɔ bɔ ndɔkɔ tɔnɛ ga ko'ja 'deni ngi rɔ kole 'ba bɔ tɔnɛ tara tine, lijɛ iya te, 'Bɔ nime bo na ti keddi rɔ bɔ dɔ nyaka nime kada mɔtɔ di pɔtɔ 'bu bo. Dupɔke bo yaga 'dɔ nyaka nime kɔ'bɔ ngi njuru rɔ eze.' ¹⁵ Kina lijɛ kinda'ba bo ngi ku'du yaga di mi nyaka nima kupɔ bo ngi.

Ma komerike 'beye wa'di na ti bɔ dɔ nyaka nima kako ko'dɔ zi bɔ ndɔkɔ naga nima? ¹⁶ Bo ti kako kote dɔnni pili yaga 'dɔ bo ko'de bɔ ndɔkɔ ma la'ja 'jaa 'dɔ kako to'dɔ ndɔkɔ mi nyaka abo nima."

Kina dɔdɔ bilaka naga nima kuwɔ 'deni tara tine, lijɛ iya te, "Ee, bɔ ko'dɔ rɔni dɛ tɔ kpe tara."

¹⁷ Yesu onɔgɔ dɔnni kina bo kɛnyi kititi lijɛ, iya te, "Ne 'jo 'ba lende nime kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tɛgɛ tondo? Ame kugu yayi kiya te, 'Dɔku tɔnɛ bɔ ko'ba rɔ ni kilagi pa di rɔmo ne na kileki 'deni rɔ dɔku ma laka rɔ dɔ kiteli mi gbɔndɔ 'ba rɔ.' ¹⁸ Lijɛ ame ga pili kila'ba dɔ dɔku nime ne ti kodowe ngi ro'boro'bo yaga. Kina lijɛ ame ga dɔku nime kila'ba dɔnni ne ti kiyangmi lijɛ yaga rɔ lupu."

Awada Kopi
(MT 22:15-22; MK 12:13-17)

¹⁹ Kina bo koma kiyandi ni ti löbu 'ba bo akumu ni ki' di ngi toma kori 'ba 'dö tinda'ba Yësu. Römo'yi lijë ikali 'deni bo ëdi rö tiya döngala nima rönni. Tine lijë rö tikere di zi bilaka konzi naga nima yayi ²⁰ na lijë ki'di kömönni ngi kilegbe go Yësu. Lijë oja bo kore 'bënni mato ga kari ko'do ga rönni kozo bo lende laka 'ba Boko'ba naga tara. Lijë omeri 'dö tinda'ba Yësu go wa ame ga bo këdi kiya ne, 'dö lijë ki'di bo zi turu bo dönni. ²¹ Kina lijë bo kore mo naga nima kënyi kititi Yësu, iya te, "Bo koma kiyandi, dikali ngi rö ma laka akiyandi 'bi ti lende kiya 'bi ga na rö ma kodro. Dikali yi ugö kpëyi dö zi koto, kö'du 'ba Boko'ba na këddi kiyandi bilaka timo rö ma kodro. ²² Ne iya zize te 'di, tara ne ëdi ngi zize rö ma laka mi kö'du ki'di 'ba Boko'ba 'dö topi awada zi bo döngö ma löbu 'ba Romo?"

²³ Tine Yësu ikali döngala 'bënni nima 'deni molo na bo kileki kiya zinni, bo iya te, ²⁴ "Ilemeke kinë girisi mo te zö. Kinë yë ti möyi yë na me komo ne?"

Lijë iya te, "Kinë ti möyi bo döngö 'ba Romo na."

²⁵ Yësu iya te, "Laka. Wa ame ga rö 'ba bo döngö ne opike abo zi bo. Kina wa ame ga rö 'ba Boko'ba ne opike zi Boko'ba."

²⁶ Kina ngi lijë bö dö kpe 'dö toko kpa bo di koma bilaka konzi naga nima. Dö lende kileki abo na kigayi lijë 'deni kina lijë kudumo ngi.

Doko 'Ba Töku Di Mi Tölë
(MT 22:23-23:36; MK 12:18-40)

²⁷ Sadoke mato ga lijë bo komeri 'bënni kiya te a mato rö dö 'ba töku di mi tölë inza naga ako zi Yësu ²⁸ ti akiti, iya te, "Bo koma kiyandi, tönë bine Musa ugu zize iya te dö ni mato kölä kola 'ja 'bi kinza ti kole 'dö löndö yi mato kinda'ba közi makuru'bë pötö yi nima 'dö köyö timo rö bi döyi ni ma kölä nima. ²⁹ Ne ngö ya mato ga lijë rö löndö koto modomoriyö. Bo ma dögba mo ogbe 'ja kina bo kölä ngi kola 'ja abo nima kinza ti kole. ³⁰ Bo ma mi riyo mo inda'ba közi makuru'bë nima kina ko'do röni gbi tara zi bo. ³¹ Bo ma mi mota mo inda'ba gbi kina kari ngi zinni pili tara rö gönni. ³² Rö ngburunburu mo tine na 'ja mo tönë kölä ngi. ³³ Tine dö kömö mi kada 'ba dö 'ba töku ni di mi tölë kada mato dayi nati loko ti këdi rö 'ja 'ba yë? Ya naga nima pili modomoriyö ogbe loko 'deni tönë bine."

³⁴ Tine Yësu ileki dömo zinni iya te, "Bilaka ame ga mi döngö bine ne lijë na këdi kogbe rönni. ³⁵ Ne lijë ame ga Boko'ba këdi ki'di dö 'dö mi tölë 'dö toloma 'jaa mi döngö na këdi kako nime 'dë ne ogbe rönni dö ³⁶ römo'yi lijë ölä dö gbi kpe, lijë 'deni kozo malayika. Lijë 'deni rö kole 'ba Boko'ba römo'yi lijë dö 'deni di mi tölë. ³⁷ Tine Musa döngö gomo 'deni molo bine ma a nima rö dö 'ba töku di mi tölë ne këdi. Mi akugu abo go pa'do köbö di dö morogo ne, bo idëki Boko'ba 'deni rö Boko'ba 'ba Abarayama, Boko'ba 'ba Yisika, Boko'ba 'ba Yakoba. ³⁸ Gö kö'du mo na dikali ngi lijë inza kpe rö

töku, Boko'ba ididi lijë 'deni römo'yi bo na rö bo ki'di ididi zi wa pili."

³⁹ Kina bo koma kiyandi 'ba kö'du ki'di mato ga kënyi kiya te, "Ele sowa nere." ⁴⁰ Kina ngi lijë ilanga rönni dö kpe tititi kpa bo.

⁴¹ Yësu ileki 'böwu kititi lijë iya te, "Rö ma tondo mo na kiya te Kurisitö ame Boko'ba këdi koja ne di mi kupö Dawidi? ⁴² Ko'ja Dawidi kiya bine mi buku 'ba Akilëlu te, 'Nere Boko'ba iya zi nere ma, iya te, "Oloma dö döri ma bine ⁴³ ngbö mi'di yi ka'da bo ya 'bi ga."

⁴⁴ Dawidi idëki bo 'deni tönë bine rö nere abo, ne rö ma tondo mo na 'dö bo kileki 'böwu rö kole zi Dawidi?"

⁴⁵ Ko'ja bilaka naga nima pili këdi rö tuwö lende abo 'deni na bo kënyi kiya zi bo köso go bo ga, bo iya te, ⁴⁶ "Tidike komoye kandi laka di zi bo koma kiyandi 'ba kö'du ki'di ni. Ako'doko 'bënni rö tilingere ti döngö kidakpa 'bënni naga nima rönni. Tumötö lijë kozo bo rö koro naga tara di mi bi 'ba ndögö na lende mo köso rönni. Akiteri 'bënni rö kiti ma löbu naga di mi rö 'ba mötu ti bi ma laka naga di mi nbele. ⁴⁷ Lijë bö këdi kodö gomö rö makuru'bë tote dö a mo naga nima. Mötu ko'do 'bënni rö gögö tileme rönni timo. Lijë nime, kada mato karama ma këdi kodö dönni na rö dö kiteli."

Kpa Közi Ki'di 'Ba Bö Lisa
(MK 12:41-44)

21 Yësu ngö bilaka naga nima këdi kozo tu'du kpa közi ki'di 'bënni ga mi sandu 'ba rö löbu 'ba Boko'ba yayi ne. Bö kori ni ako ku'du yimo yayi. ² Tine na makuru'bë bö lisa mato kako 'bëni ku'du nge rö tari pa riyo yimo yayi. ³ Kina Yësu kiya te, "Rö ma laka miya ziye, 'ja makuru'bë bö lisa nime loko na ku'du kpa közi 'deni kebe bilaka naga nime pili. ⁴ Ya ma laki naga nima i'di 'bënni nge mbowa di mi wa mbëmbë 'bënni ga ma lijë këdi timo. Ne 'bëni 'ba 'ja nime gomo na ma 'deni pili loko ku'du mato inza kpe."

Loma Ti Bi Koda
(MT 24:1-31; MK 13:1-27)

⁵ Bö köso go bo mato ga ebe tiya tele 'ba döngala 'ba rö ko'ba nima kiyija döku mo ga kiyöru rö löbu 'ba Boko'ba timo ne gbi ti kpa közi ki'di mo ga ma komo yayi dömo'yi Boko'ba. ⁶ Tine Yësu iya zinni iya te, "Wa naga nime pili këddi kongoke ne kada mo ti kömö 'deni ame 'dö döku naga nima pili ma koto mato te kileke dö kpe mi go bi mo. Bö ya ti kiti'ngi 'doyi bëri."

⁷ Kina lijë kënyi kititi bo, iya te, "Bo koma kiyandi, kada mo ti kömö nyanya ga? Kina akileme mo ti këdi rö wa'di ame go dikali timo kada mo ëdi 'deni ngösi?"

⁸ Bo iya te, "Tidike komoye kandi laka kinza böto mato ku'bölu ye ra. Römo'yi ma konzi ti kako ti möyi ma kiya te, 'Ma na rö Kurisitö, kina, 'Kada mo dö dö kpe.' Tine kinza kösoke dö gönni. ⁹ Dö kuwöke birö ya, go bi këdi ko'do pele kinzikinzi, kinza kereke dö. Wa naga nima pili ëdi ko'do ga rönni töti dögba tine ngburunburu mo inza kömö ngi nati titi. ¹⁰ Bilaka ti kënyi to'do ya ti bilaka mato kina döngö gbi ti döngö mato, ¹¹ kizikizi ti këdi,

sëyi gb̄i ti tonɔɔɔi m̄i go bi pili, sëgë ma kinza kiya ti kɔɔɔ m̄iɔɔɔ.

¹² Tine dɔɔɔba mo gba kinza wa naga nime ko'dɔ rɔn-ni dë, ti kodɔ gomɔ rɔye ko'dɔ kɔzi kasi ziye koto ye m̄i rɔ 'ba mötu 'dɔ kodɔɔ b̄ici lende rɔye ku'du ye m̄i ma-boso ti ko'de ye kɔɔɔ n̄ere ni ti turu pili go lende ma. ¹³ Ama tine laja laka ma na 'dɔ kiyake zinn̄i. ¹⁴ Ne kinza ki'dike kɔɔɔye kilë'di dë go wa ame ga 'dɔ kiyake zinn̄i ne ¹⁵ römöȳi ti mi'di lende kpeye ti akikali ma 'dɔ lijë b̄ɔɔ b̄ɔ ya 'be naga nima kɔ'ɔb̄ dë tomba ȳimo mökö. ¹⁶ 'Bu ye ga ti m̄ɔye ga ti löndö ye ga ti ma wado 'be ga ti lëpi ye ga na ti kebe ti'di kɔziye zi turu. Kina ti ki'di ya m̄ɔɔ ga di m̄i löngö ye nima kupö yaga. ¹⁷ Laki pili ti ko'ji ye go lende ma. ¹⁸ Ne kpe ɔɔɔ inza kosa rɔye sunë dɔye ma kɔɔɔ pele te ɔɔɔ inza kosa. ¹⁹ ɔɔɔke kitigo kina ti ko'jake di'di ma laka nḡi.

²⁰ ɔɔɔ konɔɔke b̄ɔ ya kuru dɔ Yerosalema 'deni toko nima kina go kikalike nḡi ëdi kote dön̄i gir̄i naga nime. ²¹ Kina 'dɔ lijë ame ga Yudayi ne kiraɔa ti mökö kari m̄i döku, lijë ame ga m̄i gawo ne kɔɔɔ yaga kina kinza lijë ame ga 'deni yaga ne kileki dë kpe kari m̄i gawo. ²² Römöȳi kada 'ba B̄ko'ba 'dɔ todɔ karama dön̄ni ȳi-mo na 'deni 'dɔ a tönë ga kugu m̄i buku abo ne ko'dɔ rɔn̄ni nḡi ko tara.

²³ Ti kedi rɔ gomɔ ma löbu zinn̄i lijë 'ja ame ga rɔ ma kɔɔɔ ne ti ma ti kole kedi gba kulu mba naga. Gomɔ ma löbu ti kedi m̄i dɔyayi nime ya 'ba B̄ko'ba ti kako dön̄ni lijë bilaka naga nima. ²⁴ Ti kupö m̄ɔɔ ga ti mbebe tine m̄ɔɔ ga ti kinda'ba kari timo rɔ 'b̄ɔki m̄i dɔyayi pili ame ga rɔ 'ba b̄ɔ löwö. Kina ma kinza koro B̄ko'ba dë naga nima ti kokpe möröki nḡi m̄i Yerosalema n̄bö kada 'bënn̄i kɔ'ɔɔ.

²⁵ Sëgë ti ko'dɔ rɔn̄i kɔɔɔ kada ni ti nyepe ni ti këlu ni. Tine m̄i dɔlɔɔɔ bine bilaka ti kedi rɔ tikere ti kɔɔɔ kilë'di di zi birɔ 'ba mini löbu ni. ²⁶ ɔɔɔ bilaka ti kebe bi tulë di zi tikere 'ba wa ame ga lijë kedi rɔ toda d̄ɔmo 'dɔ kako m̄i dɔlɔɔɔ nime pili ne römöȳi këlu 'ba m̄iɔɔɔ ni ti kiyaya 'deni. ²⁷ Mi kada mo nima na ti lijë ko'ja kole 'ba bilaka lesi nḡi kedi kako ti p̄li ti tigo 'ba löbu dɔ kiteli abo. ²⁸ Kina ɔɔɔ konɔɔke wa naga nime 'deni kedi ko'dɔ rɔn̄ni te tine ɔɔɔke ti kombike kɔɔɔye t̄ɔɔ römöȳi b̄ɔ kɔnȳi 'be 'deni nḡɔɔɔi."

Dɔngala 'Ba Nḡeri Këlu
(MT 24:32-35; MK 13:28-31)

²⁹ Kina Yësu koloma rɔ tiya dɔngala nime zinn̄i, iya te, "On̄ɔɔke nḡeri këlu ni ti nḡeri m̄ɔɔ ga te, ³⁰ ɔɔɔ konɔɔ mbili mo 'deni kedi komo nima, ikali nḡi kpa dökikëri ɔɔɔ dë kpe. ³¹ Kina gb̄i tara ɔɔɔ konɔɔke wa naga nime 'deni kedi ko'dɔ rɔn̄ni nima 'dɔ kikalike nḡi n̄ere löbu 'ba B̄ko'ba ɔɔɔ dë kpe.

³² Ziye tikali mo laka wa naga nime ëdi ko'dɔ rɔn̄ni gba kota bilaka ma le'jete naga nime m̄ɔɔ ga kedi gba ti kömönn̄i. ³³ M̄iɔɔɔ ni ti dɔyayi ti kiteli tine lende ma inza kote rɔn̄i du kɔɔ te.

³⁴ Kina i'dike kɔɔɔye ti kandi laka kinza kodɔke miye dë nḡi kulöwö go n̄ebe mbëmbë ti layi kuwë ti kɔɔɔ kilë'di 'ba go wa 'ba dɔlɔɔɔ nime kinza kada mo nima

kinda'ba ye ra nḡi tugu'du kɔɔɔ nḡɔɔwo ma kilaka.

³⁵ Römöȳi kada nima ti kömö dɔ bilaka pili 'ba dɔyayi nime. ³⁶ Kina olomake ti bi koda ti tititi bo B̄ko'ba go tigo ziye t̄ɔɔ lowe di m̄i löngö wa naga nime pili kedi ko'dɔ rɔn̄ni ne 'dɔ kɔɔɔke kɔɔɔ kole 'ba bilaka lesi."

³⁷ Rɔ kɔɔɔ lëndö pili na Yësu koloma nḡi rɔ tiyandi bilaka di m̄i reki 'ba rɔ löbu 'ba B̄ko'ba, tine rɔ m̄i d̄ɔkɔpiyari pili bo ö'bö abo nduwë tari tö'dö dɔ döku 'ba Bilaya. ³⁸ Kina rɔ m̄i d̄ɔn̄ɔ mo ga nduwë bilaka ö'bö t̄ɔɔ kako zi bo m̄i reki 'ba rɔ löbu 'ba B̄ko'ba tuwö lende abo.

Ti'di Kōzi Yësu

(MT 26:1-16; MK 14:1-11; YN 11:45-53)

22 Kina ɔɔɔ kada 'ba karama ma kedi konyo maɔ-golɔ'ɔɔ mo kinza lan̄ga ḡɔmo tönë kola 'deni nḡɔɔi tine ame kidëki möȳi mo rɔ karama 'ba Pasaka ne, ² b̄ɔ dɔ b̄ɔ akumu ni ti b̄ɔ kɔɔɔ kiyandi 'ba kö'du ki'di ni ëdi 'deni m̄ɔlo rɔ toma k̄ri m̄ɔɔ 'ba 'dɔ tupö Yësu timo römöȳi lijë rɔ tikere di zi bilaka ma ti bo naga nima. ³ Kina Satani kɔɔ nḡi m̄i Yuda ma tönë kidëki rɔ Isikarita ma kɔɔ m̄ɔɔ di m̄i löngö ya ma 'butë d̄-mor̄iyö naga nima. ⁴ Kina Yuda kënȳi nḡi kari zi löbu 'ba b̄ɔ akumu ni ti löbu 'ba b̄ɔ kanya 'ba rɔ löbu 'ba B̄ko'ba tiyoro kpa lende 'bënn̄i go wa ame 'dɔ bo kususu Yësu timo zinn̄i ne. ⁵ Kina lijë nḡi ti m̄i këȳi ḡɔ-mo lijë kose 'dɔ topi yamo 'jaa zi bo. ⁶ Kina bo kuti nḡi ḡɔmo na bo koloma nḡi nati rɔ toma kada ame go bo ki'di Yësu timo lowe zi ya naga nima kinza ma tind̄i naga nima kedi teyi.

Yësu Ari M̄i Karama Ti B̄ Köso Ḡo Bo Ga

(MT 26:17-25; MK 14:12-21; YN 13:21-30)

⁷ Kina ɔɔɔ kömö 'deni m̄i kada 'ba karama nima ame mo 'deni rɔ kada 'ba tumu kamölö mo ga ne ⁸ tine na Yësu koja Pitörö ni ti Yowani nḡi kari ti ndose nime, iya te, "Ari kilenjoke akonyo 'ba karama ndö zize."

⁹ Tine lijë ënȳi kititi bo, iya te, "O'd̄ɔɔ go dari dilenjo yala?"

¹⁰ Bo iya te, "ɔɔɔ kari kömöke 'deni këddi kɔɔɔke m̄i gawo d̄ye ti kondɔɔ ti b̄ɔ m̄ɔɔ ti kete mini dɔ bo. Kina 'dɔ kösoke nḡi nduwë go bo n̄bö kari kömöke ti bo liɔɔ tɔ nima bo kedi kɔɔ teyi ne. ¹¹ Kina 'dɔ kiyake te zi b̄ɔ dɔ liɔɔ mo nima, 'B̄ kɔɔɔ kiyandi ze iya te, "Rö ma yala na go dako donyo karama 'beze ȳimo ti b̄ɔ köso ḡɔma ga?"" ¹² Kina ti bo kileme rɔ t̄ɔɔ löbu m̄ɔɔ nḡi ziye ti jama mo ga ndö ȳimo. Kina go kilenjoke go bi nḡi zize yayi."

¹³ Kina lijë kari ko'ja wa pili nḡi te kɔɔɔ ame Yësu kiya zinn̄i ne tara. Kina lijë kilenjo wa 'ba karama nḡi zinn̄i yayi.

Akonyo 'Ba N̄ere

(MT 26:26-35; MK 14:22-31; 1KT 11:23-25)

¹⁴ Kina ɔɔɔ kada mo kömö 'deni tine Yësu ni ti b̄ɔ laja abo ga oloma nḡi kiyija ga rɔn̄ni kpa akonyo. ¹⁵ Kina bo kënȳi kiya zinn̄i, bo iya te, "Ma ti m̄i kombi go 'dɔ tonyo karama nime titi tiye gba kinza mombi gomɔ ma dë.

16 Rɔ ma laka miya ziye, minza monyo karama nime kpe titi di gɔ ame tine 'jaa ŋbɔ ɔɔɔ 'jɔ mo kileme rɔni 'deni pili yaga di mi ŋere löbu 'ba Bɔko'ba."

17 Kina bo kogba kɔsu ŋgɔ bo kileki yɛɛ'di mo na bo kiya te, "Me ogbake kuwɛke pili rɔ gɔ rɔye. 18 Rɔ ma laka miya ziye, minza muwɛ akuwɛ nime kpe titi di gɔ ame, tine 'jaa ŋbɔ ɔɔɔ ŋere löbu 'ba Bɔko'ba kömɔ 'deni."

19 Kina bo kogba maŋgolɔ'bo bo kileki yɛɛ'di mo na bo konye yimo ki'di zinni, bo iya te, "Ame na rɔ yida rɔ ma ame ki'di 'deni gɔye. Kina ti o'dɔke nduwɛ te tomeri ma timo."

20 Kina gbɛ 'böwu di pötö akonyo 'deni na bo kogba kɔsu ŋgɔ, bo iya te, "Akuwɛ nime na rɔ lömu ma la'ja 'ba Bɔko'ba ma kɔɔɔ dɔ roma ma ame kulöwu 'deni gɔye. 21 Ne bo ame kɛdi kari kusus ma ne közi bo ɛdi aa mi lebe kɔɔɔ tɔ. 22 Kole 'ba bilaka lesi ɛdi köle ŋgɔ kɔɔɔ ame bo Bɔko'ba ki'di abo 'deni mɔlo 'dɔ kɛdi tara ne. Ne bu'bu zi bo ma kusus bo mo nima."

23 Kina lijë pili koloma ga ŋgɔ rɔ tititi rɔnni rɔ gɔ rɔnni tara ne yɛ na ti ko'da wa nima.

24 Kina kowasa kënyi ŋgɔ gbɛ mi löngö lijë gɔ lende 'ba ɔɔɔ yɛ na ti kɛdi rɔ löbu mbiri dönni di mi löngö lijë nima. 25 Kina Yɛsu kileki kilende zinni, iya te, "Ba bo löwö ni ŋere 'benni mo ga o'dɔ ga rɔnni rɔ a löbu dönni. Tine lijë ma rɔ löbu mo ga ebe ga tubi rɔnni ti möyi mɔɔɔ kidɛki tɛgɛ, 'Bo ko'dɔ lende laka zi bilaka.' 26 Ne ma 'beye inza tara. Ma 'beye bo ma mbiri rɔ dɔ kiteli di mi löngö ye nima bo mo na ko gɔ kileki yaga rɔ ma titiyi mo. Bo ame bo rɔ löbu 'ba dɔye rɔ bo közi kakpa ne, bo na gɔ kɛdi kɔɔɔ bo laja tara. 27 Yɛ na mbiri, bo ma koloma dɔ kiti tonyo kpa bo ala bo kombi lebe? Bo ma koloma dɔ kiti na mbiri. Ne ma mɛdi 'bama mi löngö ye bine kɔɔɔ bo kombi lebe tara.

28 Kpe na rɔ ame ga kö'böke tɔ mi kada 'ba gomɔ ma kömɔ zö. 29 Kina kɔɔɔ ame 'bu ma ki'di közi kakpa 'ba ŋere löbu abo zö ne tara ti mi'di gbɛ ziye 30 'dɔ konyoke kuwɛke wa di dɔ tarabiza ma di mi ŋere löbu ma koloma dɔ kiti to'dɔ burɛ 'ba dɔ kupö Yisarele kpa gɔli 'butɛ dɔmoriyö tönɛ ga.

31 Simona, Simona, Satani ititi Bɔko'ba 'deni gɔye 'dɔ bo kubö ye kɔɔɔ nyönyu ame kɛdi kubö ne tara. 32 Ne mititi Bɔko'ba 'deni göyi ni Simona 'dɔ kö'bö ti'di döyi gɔ lende ma. Kina ɔɔɔ ni kileki kako zö, iyɛddi mi löndö yi ga."

33 Tine Simona ɛnyi kileki dɔmo, iya te, "Ŋere, ma 'deni ndö tari kɔɔɔ tiyi ɔɔɔ kɛdi pele rɔ maboso ala tölɛ."

34 Yɛsu iya te, "Pitörö, miya zi yi mi korɔndɔ nime tɔne gba kinza gɔngɔ kidapa dɛ ti koga kpɛyi kɔma mi mota kiya te ikali ma dɛ."

35 Kina bo kënyi kititi bo kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Me tönɛ moja ye karike tilingere kinza makpɔɔ kinza mbo'da ala wari ne, a mɔɔɔ ileri ye ya?"

Lijɛ iya te, "Dileri ɔɔɔ dɛ."

36 Bo iya te, "Ne ma giri nime ɔɔɔ ni mɔɔɔ kɛddi ti makpɔɔ 'bi ala mbo'da ogba tiyi. Bo ame kinza ti mbele ugö boŋgɔ 'ba röyi mökö 'dɔ kugö mbele timo

ziyi. 37 Rɔ ma laka miya ziye, a nime na tönɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, 'O'dɔ bo 'deni ŋgɔ kɔɔɔ bo lende kirasi tönɛ ga.' Rɔ ma laka mɛdi miya ziye kina ti ko'dɔ rɔnni ŋgɔ ko tara zö. Wa tönɛ ga kugu gɔ lende ma ne ti kömɔ ŋgɔ ko dɔma."

38 Bɔ kösö gɔ bo ga iya zi bo te, "Ŋere, oŋgɔ tɔ ma, mbele na me riyo 'do."

Bo iya te, "ɔ'bo 'deni tara."

Yɛsu Ititi Bɔko'ba Gɔ Gomɔ Ma Kɛdi Kömɔ Zi Bo

(MT 26:36-46; MK 14:32-42)

39 Yɛsu ɛnyi kari kɔɔɔ ma mɔlo naga tara dɔ döku 'ba Bilaya kina bo kösö gɔ bo ga kozi ŋgɔ kari gɔ bo yayi.

40 Kina ɔɔɔ lijë kari kömɔ 'deni gɔ bi mo nima tine, bo iya te, "Umötuke kinza akiyɔɔ kömɔ ziye."

41 Kina bo kënyi kese mbowa yaga di rɔnni kɔɔɔ bi ame ɔɔɔ kogba döku ku'du gɔ kileke ŋge teyi ne. Kina bo kolɔdɔ ŋgɔ bəri to'dɔ mötu, kiya te, 42 "Bu ma, ɔɔɔ ko'dɔkɔ ŋgɔ ogba kɔsu 'ba gomɔ nime yaga di kɔmɔ ma. Ne dɛ gɔ ako'dɔkɔ ma tine ako'dɔkɔ 'bi na gɔ ko'dɔ rɔnni."

43 Malayika 'ba mi'ɔɔɔ ɔɔɔ ŋgɔ zi bo di yayi ki'di tigo zi bo. 44 Gɔ ame tɔ'kɔ mo kumö döki'di bo 'deni ne na bo kumötu ŋgɔ rɔ mbɛmbɛ tende 'ba rɔ bo kulöwu bəri kɔɔɔ roma tara.

45 Kina ɔɔɔ bo kënyi di bi mötu bo kari toŋgɔ bo kösö gɔ bo ga tine bo ari ko'ja lijë pili kö'dö ga ɛ'benni 'deni, meri iyenjme lijë 'deni. 46 Bo iya te, "ɛddi kö'döke gɔ wa'di? ɛnyi'ke tɔɔ kumötuke kinza akiyɔɔ kömɔ ziye."

Tinda'ba Yɛsu

(MT 26:47-56; MK 14:43-50; YN 18:3-11)

47 Kota Yɛsu kɛdi gba rɔ tilende yɔ na Yuda ma tönɛ mo rɔ ma kɔɔɔ di mi löngö ya ma 'butɛ dɔmoriyö tönɛ ga kömɔ ŋgɔ ti tindɛ gɔ bo. Bo ako kese ŋgɔsi rɔ Yɛsu 'dɔ tome mbili mo. 48 Tine Yɛsu ɛnyi kilende zi bo, iya te, "Yuda, ususu kole 'ba bilaka lesi ti mbili kome?"

49 Kina ɔɔɔ bo kösö gɔ Yɛsu ga koŋgɔ wa nima 'deni kɛdi ko'dɔ rɔnni tara tine, lijë iya te, "Ŋere, 'dɔ mbele ze ga ko'dɔ ndɔɔɔ ya?"

50 Kina bo ma kɔɔɔ kënyi ŋgɔ koga dɔ bo laja mɔɔ 'ba bo dɔ bo akumu koke mbili mo ma döri ŋgɔ ŋgɔ'bo yaga.

51 Tine Yɛsu iya te, "Inza kpe tara." Bo osa mbili bo nima yɔ na kileŋo rɔnni ŋgɔ kileki teyi.

52 Kina Yɛsu kënyi kiya zi bo dɔ bo akumu ni ti bo dɔ bo kanya 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba ni ti löbu 'ba bilaka ame ga kako gɔ bo ne, bo iya te, "Ma bo 'bögö na 'dɔ kakoke gɔma ti mbele ni ti mɔmɔ? 53 Mö'bö ŋburu tönɛ tiye rɔ kɔmɔ löndö mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba, ne tondo kosake köziye dɛ rɔma di yayi? Ne ame na 'deni rɔ kada 'be to'dɔ ndɔɔɔ mi ŋere abo 'ba bo dɔ bi kölu."

54 Kina kind'a'ba bo ŋgɔ koto kari liŋɔ 'ba bo dɔ bo akumu. Tine Pitörö ozi nduwɛ kari kebe yi'böwu rɔ ma kɔɔɔ.

Kpa Koga 'Ba Pītōrō

(MT 26:69-75; MK 14:66-72; YN 18:15-18, 25-27)

⁵⁵ Kina ɔɔɔ ya mo naga nima kari kul'jō pa'do 'deni mī zana liŋɔ yayi kēdī tubī rōnnī kɔmɔ mo tine, na Pītōrō kako ŋgī koloma ŋgila lijē. ⁵⁶ Nyiti bɔ laja mɔɔtɔ o'ja Pītōrō di gɔ pa'do nima lɔko kinyeli laka na lɔko kēnyī kiya te, "Bɔ nime bo gbī ti Yēsu."

⁵⁷ Tine Pītōrō ēnyī ŋgī kandi gɔmo, iya te, "Ja a bɔɔɔ, mikali bo dē."

⁵⁸ Mbowā 'bōwu bɔ mɔɔɔ ari ko'ja bo gbī na kiya te, "Nī nime, nī gbī rɔ ma kɔɔɔ mɔɔɔ di mī ya naga nime." Pītōrō iya te, "Bɔne, minza tīnnī."

⁵⁹ Kɔɔɔ saa kɔɔɔ 'deni tara di pōtō mo na bɔ mɔɔɔ kako koloma rɔ tutōrī lende nima rɔ ma kitigɔ kpa Pītōrō, iya te, "Rɔ ma laka bɔ nime bo gbī ti Yēsu rōmōyī bo di mī Galilaya."

⁶⁰ Tine Pītōrō ileki dɔmo, iya te, "Bɔne, ɔɔɔ 'bī nima kēddī kiya ne mikali dē."

Kina ko'ja bo kēdī kilende gba te yɔ na gɔŋgɔ kidapa ŋgī. ⁶¹ Njere Yēsu uyī kɔmɔ bo koŋgɔ dɔ Pītōrō. Kina bo komeri gɔ lende tōnē Yēsu koloma rɔ tiya mo zi bo ne ŋgī, ame kiya te, "Tɔne gba kinza gɔŋgɔ kidapa dē ti koga kpēyī gɔma mī mota kiya te ikali ma dē." ⁶² Kina bo kēnyī ŋgī kɔɔɔ yaga kari kudu rɔ ma kēnyē.

⁶³ Ya ma kēdī koda bi rɔ Yēsu mo naga nime ebe tose dɔ bo komba bo ⁶⁴ lijē kutu'bō kɔmɔ bo teyi, kiya te, "Umē te zize, yē na kɔɔɔɔ yī?"

⁶⁵ Kina lijē koloma ŋgī nduwē rɔ titi'ja bo ti lende ma konya mɔɔɔ ga.

To'de Yēsu Zi Bɔ Akumu Ni

(MT 26:59-66; MK 14:55-64; YN 18:19-38)

⁶⁶ Mī bi kēzē 'deni tine na lōbu 'ba bilaka ni ti bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni kotɔɔ kpēnnī ŋgī, na koto Yēsu ŋgī kari ki'di kɔɔɔ kōmōnnī. ⁶⁷ Kina lijē kititi Yēsu, iya te, "Iya zize te, nī na rɔ Kurīsītō mo tōnē Bɔko'ba kēdī koja ne?"

Yēsu iya te, "Ɔɔɔ miya pele ziye inza ki'dike dɔye gɔ lende ma. ⁶⁸ Kina ɔɔɔ mititi ye 'bōwu gɔmo inza kilekike dɔmo gbī. ⁶⁹ Ne kisaki di mī kada nime tɔne kole 'ba bilaka lesi ti koloma dɔ dōrī Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli."

⁷⁰ Kina lijē pili kēnyī ŋgī tititi bo, iya te, "Dēmba nī rɔ kole 'ba Bɔko'ba?"

Bo iya te, "Kpe na kiyake e'be tara."

⁷¹ Lijē iya te, "Ne dēdī domake bɔ kodɔɔ biɔi lende rɔ bo mɔɔɔ ka le gɔ wa'di ko'ja duwōke 'deni di kpa bo?"

² Kina lijē pili kēnyī ŋgī koto Yēsu kari zi Pilato.

23

² Na lijē pili kebe ŋgī tususu bo, iya te, "Do'ja bo kēdī rɔ tirasi dɔ bilaka ze ga. Bo iya te kopi awada dē zi bɔ dɔliŋɔ ma lōbu 'ba Romo, bo kiya rɔ bo rɔ Kurīsītō bɔ dɔliŋɔ."

³ Kina Pilato kēnyī kititi bo, iya te, "Nī na rɔ njere bɔ dɔliŋɔ 'ba Yudayi?"

Yēsu ileki dɔmo, iya te, "Nī na kiya ē'bī tara." ⁴ Kina Pilato kilende zi bɔ dɔ bɔ akumu ni ti tīndī naga nima iya

te, "Mo'ja ɔɔɔ ma 'dɔ kodɔ karama dɔ bɔ nime gɔmo dē."

⁵ Tine lijē ɔɔɔ ŋgī nduwē iya te, "Bɔ nime i'di bilaka pili 'deni kēdī ko'dɔ ayayi kote mī dɔyayi nime ti akiyandi abo tɔ nima. Bo isaki mɔlo di Galilaya bo kōmō 'deni timo me ŋbō bine."

⁶ Kina ɔɔɔ Pilato kuwō 'deni tara tine bo ititi, iya te, "Bo di Galilaya?" ⁷ Kina ɔɔɔ bo kari kikali 'deni Yēsu di mī dɔyayi ma 'ba njere Erode tine, na bo koja Yēsu ŋgī kari zi Erode rōmōyī mī kada mo nima gbī Erode ēdī Yerusalemā yayi.

⁸ Kina ɔɔɔ Erode ko'ja 'deni rɔ Yēsu tara tine bo ŋgī ti mī kēyī rōmōyī bo ēdī mɔlo ti kɔmɔ ki'di 'dɔ to'ja Yēsu. Gɔ lēbī 'ba wa ame ga bo kēdī kuwō ne bo o'dɔkɔ 'dɔ bo koŋgɔ gɔ kotɔ ma Yēsu kēdī ko'dɔ. ⁹ Bo oloma rɔ titi-ti Yēsu gɔ lende konzi tine Yēsu ileki dɔmo dē zi bo.

¹⁰ Bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bɔ kɔmɔ kiyandi ni ō'bō ŋgī tususu Yēsu rɔ ma kitigɔ zi Erode. ¹¹ Kina Erode ni ti bɔ kanya abo ga kebe ŋgī rɔ topɔɔ Yēsu kose dɔmo. Lijē ogba bɔŋgɔ ma keke kolɔ rɔ bo na lijē koja bo ŋgī kileki kari zi Pilato. ¹² Mī kada nima na Pilato ni ti Erode kin-da'ba pɔri ŋgī ko'ja mɔlo pa lijē koloma rɔ bɔ ndo'ji.

Titeri Tupō Yēsu

(MT 27:15-26; MK 15:6-15; YN 18:39-19:16)

¹³ Kina Pilato kīdēkī bɔ dɔ bɔ akumu ni ti lōbu 'ba bilaka ni pili ti bilaka ma laki 'dɔ kotɔɔ rōnnī. ¹⁴ Kina bo kēnyī ŋgī kilende zīnnī, bo iya te, "Bɔ nime o'deke ŋgī zō kɔɔ bɔ dɔ kirasi ame kēdī kirasi dɔ bilaka ne tara, ne kina me moŋgɔ ndī lende abo 'deni di kɔmɔye pili bine, tine lende kirasi ɔɔɔ ma kɔɔɔ ame ga kususuke bo timo ne mo'ja dē kɔɔ te di rɔ bo. ¹⁵ Kina Erode gbī tara o'ja lende kēnyē ɔɔɔ dē di rɔ bo na me koja bo kileki kako zō bine. Bo o'dɔ a mɔɔɔ dē du te ame kɔ'bɔ tōlē.

¹⁶⁻¹⁷ Ne ti modɔ ŋge rɔ karama dɔ bo ti nyɔ'bɔ 'dɔ mope bo."

¹⁸ Tine bilaka naga nime ēnyī kulōrī ŋgī pili kozɔ timo rɔ ma kembe iya te, "Upō bo yaga, Baraba na kope zize." ¹⁹ Bɔ mo nima rɔ Baraba ne i'di bo 'deni mī ma-boso yayi gɔ ayayi ame kōmō pa mī gawo yayi gbī ti akupō ne.

²⁰ Gɔ ame Pilato bo ko'dɔkɔ 'deni 'dɔ kope Yēsu ne na bo kēnyī ŋgī 'bōwu kileki kititi bilaka naga nima, ²¹ tine lijē pili ō'bō ŋgī rɔ tulōrī timo, iya te, "Utōtī bo, utōtī bo."

²² Pilato ēnyī 'bōwu kilende zīnnī 'deni rɔ mī mota mo, iya te, "Gɔ wa'di? Lende kēnyē wa'di na bo ko'dɔ? A mɔɔɔ ame ŋgī 'dɔ kupō bo gɔmo ne mo'ja dē di rɔ bo. Ti mi'di ŋge kodɔ karama dɔ bo ti nyɔ'bɔ gɔ kope bo yaga."

²³ Tine lijē ulōrī ŋgī kulōwō nati rɔ ma kembe iya te, "Utōtī bo yaga."

Na tulōrī 'bēnnī ka'da Pilato ŋgī ²⁴ kina bo kodɔ kpa Yēsu ŋgī 'dɔ ko'dɔ kɔɔ akititi 'bēnnī nima tara. ²⁵ Bɔ ma tōnē koboso gɔ lende 'ba ayayi ti lōpō ne na za Pilato kope ŋgī zīnnī kɔɔɔ ma lijē kititi tine Yēsu na bo ki'di ko'dɔ zīnnī kɔɔɔ ma lijē ko'dɔkɔ.

Tutötí Yésu

(MT 27:32-44; MK 15:21-32; YN 19:17-27)

26 Kina ɔɔɔ ɔɔ kanya naga nima kēdī 'deni ɔɔ tari ti Yē-su tine ɔɔ mɔɔɔ ɔɔ Simona di Kurēnē ēdī abo ɔɔ tako di mōkō 'dɔɔ tari mī gawo yayi na lijē kinda'ba bo ngī ki'di bo tombi ngērī tōnē kari kutōtī Yésu dɔɔmo ne kozi timo.

27 Tindī ma kinza kiya ősō 'deni gōnnī ti 'ja mɔɔɔ ga gbī kēdī kome kuwu. 28 Kina Yésu kuyī kɔɔɔ bo kiya zīnnī, iya te, "Yītōtī 'ba Yerosalema, uduke ma dē. Gbagba ye na 'dɔɔ kuduke ti kole 'be ga 29 rōmōyī kada mo ti kōmō 'deni ame 'dɔɔ kiyake te, "Ja ame ga ɔɔ kɔɔɔ ne, kōmbō ma kinza kōyō ti mba ma kinza kole kulu dē naga na laka." 30 Kina ti bilaka kiya zi dōku ni te, 'Ila'ba dɔɔze, kina gbī zi kurunḡu ni tēgē, 'Utu'bō ze.' 31 Ne kina me ɔɔɔ kēdī ko'dɔɔ rōnī 'deni tōtī kɔɔɔ a nime te kota mbili ngērī ni kēdī gba ɔɔ ma ka'ji, ne ɔɔɔ mbili ngērī ni kututu 'deni dayi ti kēdī 'jaa tondo?"

32 Ya mɔɔɔ ga rīyō ɔɔ ɔɔ akolɔ oto 'deni gbī kɔɔɔ ti Yésu yayi tutōtī mo. 33 Kina ɔɔɔ lijē kari 'deni kōmō ɔɔ bi mo ame kīdēkī ɔɔ "Kulōḡbō dɔɔ" ne tine, na lijē kutōtī bo ngī yayi bi kɔɔɔ ti ɔɔ akolɔ mo tōnē ga, ma kɔɔɔ dɔɔ dōrī bo tine mɔɔɔ dɔɔ gali bo.

34 Yésu iya te, "Bu ma, ola lijē ɔɔ wa nime lijē ko'dɔɔ zō ne rōmōyī lijē ikali dē."

Kina lijē kōza bɔḡḡ abo ngī gbī ti bōdō ku'du.

35 Tindī 'ba bilaka ɔɔɔ yayi tonḡɔ bo, tine lōbu 'ba Yudayi ni ebe tose dɔ bo, iya te, "Bo oloma tōnē bine tɔɔɔ ya mɔɔɔ ga di mī tōlē ne i'dike bo kɔɔɔ ɔɔ bo di bina te ɔɔɔ bo kēdī ngī ɔɔ Kurīsītō mo tōnē Bɔko'ba kigeli 'deni koja kako mī dɔlḡḡ ne."

36-37 Bɔ kanya mo ga ako gbī kose dɔ bo, iya te, "Dɔɔ kēddī ngī ɔɔ ɔɔ dɔlḡḡ 'ba Yudayi kɔɔ rōyī te di bina." Kina lijē kogba layi ko'ba'ba ngī ti'di mo kpa bo.

38 Akugu ēdī bi dɔ bo tɔɔ yayi iya te, "Nere Bɔ Dɔlḡḡ 'Ba Yudayi."

39 Bɔ akolɔ mɔɔɔ ame kutōtī 'deni gbī yayi ne ēnyī gbī kiti'ja Yésu kɔɔɔ 'bēnnī, kiya te, "Nī Kurīsītō na dē? Dɔmɔ rōyī 'dɔɔ kɔɔɔ ze gbī."

40 Tine ɔɔ mɔɔɔ mo ēnyī kembe dɔ bo, iya te, "Nī, ere Bɔko'ba dē? Gomɔ kɔɔɔ nime kēddī yīmo ne na me gbī bo kēdī yīmo. 41 'Beze dēdī dombi gomɔ nime ɔɔ kpa kōzize ma do'dɔɔ, ne 'ba bo, bo o'dɔɔ dɔɔ dē gbī yɔ ɔɔ ma kēnyē."

42 Kina bo kileki kiya zi Yésu te, "Yésu, kinza ki'di lende ma dē kudōlu di dōyī ɔɔɔ kēddī 'deni ɔɔ ɔɔ dɔlḡḡ kada mɔɔɔ."

43 Yésu ileki dɔmɔ zi bo, iya te, "Rɔ ma laka miya ziyī, mī kada nime tɔne ti kēddī kɔɔ tō mī tɔɔɔ."

Tōlē 'Ba Yésu

(MT 27:45-56; MK 15:33-41; YN 19:28-30)

44 Ame tine 'deni mī zana kada ma kodɔɔ na mandōlu kutu'bō bi ngī ḡbō kada kilege, 45 kīnē kada kinda dē. Kina bɔḡḡ ma koke mī rō lōbu 'ba Bɔko'ba timo tōnē kotopa ngī kōza mīnī rīyō. 46 Kina Yésu kapi ngī ɔɔ ma kembe, iya te, "Bu ma, didī ma mi'di 'deni

kɔɔɔ kōziyī." Kina ɔɔɔ bo kilende 'deni te yɔ na bo kulōku ngī.

47 Bɔ dɔ ɔɔ kanya ame yayi ne o'ja lende nima na bo kilēlu Bɔko'ba ngī, iya te, "Rɔ ma laka ɔɔ nime ɔɔ lende laka na."

48 Kina ɔɔɔ lijē bilaka ame ga pili kotɔɔ rōnnī yayi tonḡɔ mo ne ko'ja wa nima 'deni ko'dɔɔ rōnī tara tine na lijē pili kita'ba ga ngī di yayi ti tomba dɔḡḡo'do nnī.

49 Tine ya mɔɔɔ ga ame kikali bo ne ti 'ja mɔɔɔ ga ma tōnē ga kōsō ɔɔ bo di Galilaya ne ɔɔɔ ga 'bēnnī sege yaga tonḡɔ wa nima.

Tusu Yésu

(MT 27:57-61; MK 15:42-47; YN 19:38-42)

50 Tine mī kada nima yayi ɔɔ mɔɔɔ mōyī mo ɔɔ Yesepa na kari zi Pilato kititi tōku Yésu 'dɔɔ kodɔ kɔpamo zi bo tusu mo. Bo ɔɔ ma kɔɔɔ mɔɔɔ di mī lōḡḡō lōbu 'ba Yudayi ni. 51-52 Tine bo 'ba bo utī dē ɔɔ ako'dɔɔ ma 'bēnnī ti kpa lende kiyari mo ga. Bo ɔɔ bilaka ma laka ti lende koro ti bi koda ɔɔ tako 'ba ḡere lōbu 'ba Bɔko'ba. Bo di mī gawo 'ba Yudayi ame kīdēkī mōyī mo ɔɔ Arimataya ne. 53 Kina bo kombi tōku Yésu ngī bēri kolo mī bɔḡḡo kaḡmi kari kusu mī tī'bōrō la'ja ame koga 'deni yɔkī dōku kusu ɔɔɔ dē gba yīmo ne. 54 Mī kada mo nima tine tō'dō dɔɔ muyī na 'deni 'dɔɔ kēzē ngī di gɔmɔ ɔɔ ka-da 'ba ɔɔ kindawo.

55 'Ja mo tōnē ga kako mɔlo ti bo di Galilaya ne ozi nduwē ɔɔ Yesepa ḡbō lijē kari ko'ja dōḡō nima ti ma kēdī ko'ba tōku bo bēri yīmo yayi. 56 Kina lijē kileki ngī liḡḡ kileḡo ga rōnnī ngī tari ti 'bu ni ti a ma kato kele naga. Tine lijē oloma titi kindawo rōnnī dɔ kɔɔ mī kada 'ba ɔɔ kindawo ɔɔ dōlētī 'ba lende koro mo.

Tɔɔɔ 'Ba Yésu Di Mī Tōlē

(MT 28:1-10; MK 16:1-8; YN 20:1-10)

24 Mī kada ma dɔndende di pōtō kada 'ba ɔɔ kindawo nima na 'ja tōnē ga kēnyī ngī mɔlo mī kano bi ti akato kele mo tōnē ga kari timo ndī dōḡō.

2 Tine lijē ari ko'ja dōku 'ba kɔpamo kululu 'deni yaga.

3 Kina ɔɔɔ lijē kɔɔɔ yayi tine lijē ari ko'ja tōku ḡere Yésu inza kpe yayi.

4 Tine ko'ja lijē kēdī gba tɔɔ jōrī yayi yɔ na bilaka rīyō mɔɔɔ ga bɔḡḡ 'ba ɔmɔ kōbō kilaka kɔɔɔ kɔɔ kunyī tara kɔɔ ngī kɔɔ ḡgila lijē yayi. 5 Kina 'ja tōnē ga ngī ɔɔ tikere kusu ga kōmōnnī bēri. Ya naga nima ēnyī kilende zīnnī, iya te, "Gɔ wa'di na kēddī komake ɔɔ ame ɔɔ ma kīdīdī ne di mī lōḡḡō tōku gɔmɔ? 6 Bo inza kpe bine bo ēnyī 'deni kɔɔ dɔ mī tōlē. Omerike ɔɔ lende tōnē bo kiya ko'ja bo kēdī gba tiye di Galilaya ne, ame bo kiya te, 7 'Ti ki'di kole 'ba bilaka lesi 'deni ngī kōzī ɔɔ lende kēnyē ni kutōtī. Tine mī tō'dō dɔɔ mota bo ti kēnyī kɔɔɔ 'deni 'bōwu.'" 8 Kina lijē komeri ɔɔ lende abo nima ngī.

9 Kina ɔɔɔ lijē kileki 'deni kako di ndī dōḡō yayi tine, na lijē kebe ngī tīyētī ɔɔ wa naga nime pili zi ya ma 'butē dɔɔɔ mo tōnē ga gbī ti ya mɔɔɔ ga. 10 Mariya Magadala ni ti Zowana ti Mariya ma 'ba Yakoba ni gbī ti 'ja mɔɔɔ ga lijē na kiya lende nime zi ɔɔ laja. 11 Tine

lijë i'di dönni dë gɔ lende 'ba 'ja naga nima römöyï in-
da ngi di zinni kɔzɔ lende sari. ¹² Kina Pitörö kënyï ngi
kiriŋa kari dɔ dögö kädë kiŋgëŋgë yïmo. Tine bo o'ja
bɔŋgɔ mo tönë kusu töku timo ne na 'deni nge yayi. Ki-
na bo kënyï ngi kileki ti meri dɔdɔ wa'di na kömö 'deni.

Tari Emawo
(MK 16:12-13)

¹³ Tine mi kada kɔzɔ mo nima bɔ kösö gɔ Yësu ma
riyö mɔzɔ ga ënyï 'deni kädï kari mi dɔliŋɔ ma mbowa
mɔzɔ kädëki möyï mo rɔ Emawo di ngila Yerosalema
kɔzɔ mayile modmorïyö tara. ¹⁴ Lijë ëdi rɔ tiya lende
'ba wa ame ga ko'dɔ rönï ne. ¹⁵ Kina ko'ja lijë kädï rɔ
tiya mo na Yësu kɔzɔ ngi ki'di tari kɔzɔ tinni. ¹⁶ Tine
amo i'di dë lijë kikali bo. ¹⁷ Kina bo kënyï kititi lijë, iya
te, "Wa'di ma 'beye na këddike rɔ tiya mo di gɔ kɔri?"

Kina lijë kɔzɔ ngi kusu kömönni bërï rɔ meri. ¹⁸ Kina
bɔ mɔzɔ mo ame möyï mo rɔ Kilepa ne kileki kiya te, "Ni
na 'bëyï nge kɔzɔ di mi Yerosalema bine kuwö wa nime
ko'dɔ rönï yayi mi tö'dö dɔ ndö nime ne dë?"

¹⁹ Bo iya te, "Wa'di mo ga?"

Lijë iya te, "Wa nime ko'dɔ rönï zi Yësu 'ba Nazareta
bɔ kumë lende ame Bɔko'ba gbï ti bilaka pili kikali bo
rɔ bɔ tigo dɔ kiteli mi wa pili ma bo kädï kiya gbï ti ma
bo kädï ko'dɔ ne. ²⁰ Kina me bɔ dɔ bɔ akumu ze ga ti
löbu ni ki'di kodɔ karama dɔ bo kupö bo yaga, kutötï
bo ngi. ²¹ Ze pili domeri 'deni bo na rɔ bɔ kënyï 'ba Yis-
arele mo tönë. Ne ma rɔ dɔ kiteli mo tö'dö dɔ mota mo
na me 'deni tɔne. ²² Kina gbï 'ja mɔzɔ ga di mi löngö ze
bine ako kiya lende mo zize ki'di dotɔ ngi rɔ gɔze. Lijë
ënyï mɔzɔ ti dɔŋbɔ ene kari ndï dögö ²³ tine lijë ari ko'ja
töku bo kinza kpe. Kina lijë kileki kako kiya zize tégë
lijë o'ja malayika kina malayika kiya zinni tégë bo ididi
'deni. ²⁴ Kina lëpï ze mɔzɔ ga kënyï kari dɔ dögö yayi
kari ko'ja lende nima gbï kɔzɔ ma 'ja naga nime kiya.
Tine bo mo na lijë ko'ja kinë bo dë."

²⁵ Bo iya te, "Kpe ngi rɔ rumö bɔ dɔ kirindï kinza kikali
wa ame ga bɔ kumë lende kiya ne. ²⁶ Ikalike dë ma
Bɔko'ba kädï ki'di Kurisitö kombi gomɔ gɔ bo kɔzɔ mi
löbu dɔ kiteli abo?"

²⁷ Kina bo kisaki ngi tiyëtï gɔ wa ma kugu mi buku 'ba
Bɔko'ba gɔ lende abo mɔzɔ kisaki di zi Musa nɔbö kömö
zi bɔ kumë lende mɔzɔ ga.

²⁸ Kina dɔdɔ lijë kari kömö 'deni ngɔsi ngila gawo mo
nima lijë kädï kari teyi ne tine Yësu o'dɔ rɔ bo kɔzɔ bo
ëdi kiteli nduwë kari dɔgba. ²⁹ Tine na lijë koloma ngi
rɔ tota bo, iya te, "Kada inza kpe, ö'dö zize bine." Kina
bo koloma ngi tinni yayi.

³⁰ Di kpa akonyo 'deni na bo kogba maŋgolɔ'bo ngi
ko'dɔ yëë'di dɔmo bo konye ki'di zinni. ³¹ Kina kömönni
kɔzɔ ngi lijë ki'di tikali bo tine na bo kölu ngi liwo di
kömönni.

³² Kina lijë kebe nati tititi rönni iya te, "Dëmba kina
me di gɔ kɔri yayi bo kädï kiyëtï lende mi buku 'ba
Bɔko'ba zize dökï'di ze kënyï kilaka ngi ne."

³³ Kina lijë kënyï ngi dɔmo kileki kari Yerosalema. Lijë
ari ko'ja ya ma 'butë dɔkɔzɔ tönë ga kɔzɔ dönni 'deni
bi kɔzɔ ti ya mɔzɔ ga, ³⁴ kädï kiya teyi, iya te, "Nere Yësu
dɔdɔ 'deni ngi rɔ ma laka di mi tölë. Bo ileme rɔ bo 'deni
zi Simona."

³⁵ Kina lijë ya ma riyo mo tönë ga kebe ngi tiyëtï gɔ
wa ame ga ko'dɔ rönï zinni di gɔ kɔri ti ma lijë kari
kikali Yësu 'jaa ko'ja bo kädï konye mi maŋgolɔ'bo ne.

Yësu Ileme Rɔ Bo Zi Bɔ Kösö Gɔ Bo Ga
(MT 28:16-20; MK 16:14-18; YN 20:19-23; NDB 1:6-8)

³⁶ Ko'ja lijë kädï gba rɔ tiya lende mo yɔ na Yësu kɔzɔ
ngi kɔzɔ mi löngö lijë yayi, kiya te, "Lende këyï koloma
tiye."

³⁷ Tine o'de tikere ngi zinni, lijë iya te mɔzɔga ségë na
ti lijë ko'ja 'deni. ³⁸ Bo iya te, "Eddï kupöke rɔye gɔ wa'-
di? Lende mo ilikö dɔye tondo? ³⁹ Onɔkpe közö ti ndö.
Ma na. Osake rɔma kongkpe. Rɔ ségë ëdi te ti yida rɔ
gbï ti kilinɔba kɔzɔ ame këddï kongkpe ma ne?"

⁴⁰ Kina dɔdɔ bo kiya wa naga nime 'deni te tine na bo
kileme közi bo ti ndï bo ga ngi zinni. ⁴¹ Kina ko'ja dönni
kädï gba rɔ ma kilikö ti tiliya ti lɔŋɔ tara tine na bo
kënyï kititi lijë, iya te, "Eddike ngi ti dɔzɔ ga bine tonyo
mo na?"

⁴² Na lijë ki'di kenze kilanɔma ngi zi bo, ⁴³ na bo kogba
konyo ngi di kömönni pili te.

⁴⁴ Bo iya te, "Wa tönë ga moloma pa rɔ tiya mo ziye
ko'ja mëdi gba tiye ne na 'deni me. Wa ame ga pili
akugu 'ba Musa ni ti bɔ kumë lende ni ti Akilëlu kiya
dömöyï ma ne ti ko'dɔ rönni ngi ko tara."

⁴⁵ Kina bo kidinɔga dönni ngi tikali lende 'ba mi buku
'ba Bɔko'ba. ⁴⁶ Bo iya zinni te, "Ugu 'deni iya te,
Kurisitö ti kombi gomɔ tine bo ti kɔzɔ yaga di mi tölë
mi tö'dö dɔ mota. ⁴⁷ Kina ti laja 'ba dɔ kɔzɔ ni ti akola
gɔ lende kënyë kuwöwö rönï ngi ti möyï bo zi dɔ kupö
pili 'ba dɔliŋɔ nime kisaki di Yerosalema. ⁴⁸ Kpe na rɔ bo
ko'ja wa naga nime 'dɔ kiyëtïke gɔmo. ⁴⁹ Mëdi moja a
tönë 'bu ma ki'di kö'du mo 'deni ti'di mo ziye ne. Ne
olomake titi Yerosalema bine nɔbö tigo kako ziye di
mitɔzɔ."

Tileki 'Ba Yësu Mitɔzɔ
(MK 16:19-20; NDB 1:9-11)

⁵⁰ Kina bo kënyï ngi kari tinni yaga di mi gawo nɔbö
Betaniya. Di yayi na bo kombi közi bo tɔzɔ bo ko'dɔ
yëyï dönni. ⁵¹ Tine ko'ja bo kädï 'deni rɔ to'dɔ yëyï dön-
ni yɔ na bo kënyï ngi di ngila lijë yayi na kogba bo ngi
kari mitɔzɔ.

⁵² Kina lijë kileki ngi kari Yerosalema ti tumötu bo ti
tiliya rɔ mbëmbë. ⁵³ Kina lijë kö'bö ngi nɔburu mi reki
'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba tilëlu Bɔko'ba.

Yowani

Lende 'Ba Boko'ba

1 Mɔlo gba kinza ko'ba dɔliŋɔ nime dɛ lende 'ba Boko'ba ɛdɛ 'deni mɔlo. Bo ɛdɛ bi kɔtɔ ti Boko'ba ki-na bo gbɛ rɔ Boko'ba. ² Bo ɛdɛ mɔlo ti Boko'ba di bi 'ba tisaki bɛci dɔliŋɔ nime. ³ Bo na me Boko'ba ko'ba wa pili 'ba dɔliŋɔ naga nime ti bo. O'ba wa ma kɔtɔ mɔtɔ te dɛ du kinza bo teyi. ^{4,5} Bo na rɔ ngira'da 'ba didi ma laka. Didi nima na 'deni rɔ bi kɔkɔ zi bilaka lesi ame kedɛ koyi bi 'deni mi gɔ bi kɔlu. Kina bi kɔlu ikali dɛ kpe tiyolu mo yaga.

^{6,7} Boko'ba oja bɔ mɔtɔ kidɛki moyi mo rɔ Yowani kako tiya lende 'ba bi kɔkɔ nima zi bilaka 'dɔ lijɛ pili ki'-di dɔnni gɔmo. ⁸ Yowani na dɛ rɔ bi kɔkɔ mo nima. Tine ndɔkɔ abo nge rɔ tiya lende mo zi bilaka. ⁹ Omba bi kɔkɔ nima na rɔ bi kɔkɔ ma laka. Bi kɔkɔ nima ɛdɛ kako mi dɔliŋɔ nime 'dɔ kiyɔkɔ bi zi bilaka pili.

¹⁰ Tine lende 'ba Boko'ba ɛdɛ 'ba bo 'deni mɔlo mi dɔliŋɔ nime, ame Boko'ba ko'ba dɔliŋɔ 'deni pele ti bo tine bilaka mo ga oro bo dɛ. ¹¹ Bo ari mi dɔyayi abo tine bilaka abo ga o'dɔkɔ bo dɛ. ¹² Kina me bilaka ame ga ko'dɔkɔ bo ki'di dɔnni gɔ lende abo ne, bo i'di lijɛ 'deni rɔ kole 'ba Boko'ba. ¹³ Bilaka na dɛ kɔyɔ lijɛ mɔlo tara rɔ kole 'ba Boko'ba. Tine bo Boko'ba na ki'di lijɛ rɔ kole abo ga. ¹⁴ Lende mo tɔnɛ bo na ma kako 'deni rɔ bilaka lesi koloma mi lɔngɔ ze. Kina me do'jake bo 'deni ti lɔbu abo 'ba kole kɔtɔ 'ba Boko'ba ame kako di zi 'bu bo tileme mi kɛyi ti lende ma kodɔrɔ mo.

¹⁵ Bo na Yowani kiya lende abo te, "Bɔ tɔnɛ moloma tiya lende abo miya te bo ɛdɛ kozi kako di gɔma ne, bo na me ame miya te bo mbiri lɔbu di dɔma ne. Rɔmoyi mɔlo gba kinza kɔyɔ ma dɛ bo ɛdɛ 'ba bo 'deni mɔlo."

¹⁶ Bo na me kɔ'bɔ 'deni nduwɛ ti'di yɛyi 'ba Boko'ba zize ti mi kɛyi abo. ¹⁷ Boko'ba i'di kɔ'du ki'di abo ti Musa. Tine mi kɛyi abo ti lende laka abo bo ileme ti Yɛsu Kurisitɔ. ¹⁸ Bɔtɔ mɔtɔ inza ame ko'ja Boko'ba. Yɛsu bo na nge rɔ kole kɔtɔ 'ba Boko'ba ame bo kɔ'bɔ nɔbu-ru bi kɔtɔ ti Boko'ba. Kina me bo ki'di ze 'deni dikalike Boko'ba.

Yowani Bɔ Bapatisi

(MT 3:1-12; MK 1:1-8; LK 3:1-18)

¹⁹ Lende ame ga Yowani kiya gɔ lende 'ba Yɛsu ne ki-na me. Mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na turu 'ba Yerosalema koja bɔ akumu ni ti lɛwi mɔtɔ ga kari kititi Yowani dɔdɔ tara ne bo yɛ mo na. ²⁰ Kina dɔdɔ lijɛ kari 'deni kititi bo, tine bo andi dɛ gɔ rɔ bo di zinni, bo iya te, "Ma

Kurisitɔ ame Boko'ba kedɛ koja kako dɔliŋɔ nime bine ne na dɛ."

²¹ Kina lijɛ kɛnyi kititi bo, iya te, "Ni Eliya na?"

Bo iya te, "Ma Eliya na dɛ."

Lijɛ iya te, "Ni na rɔ bɔ kumɛ lende 'ba Boko'ba mo tɔnɛ?"

Bo iya te, "Ee."

²² Kina lijɛ kɛnyi kititi bo, iya te, "Ne tine ni yɛ mo na? Iya rɔyi zize 'dɔ dari diya zi ya ame ga koja ze ne."

²³ Yowani ɛnyi kileki dɔmo zinni, iya te, "ɛdɛ kɔkɔ akugu 'ba Yesaya ma tɔnɛ kiya te, 'Bɔ mɔtɔ ɛdɛ kuwɔwɔ dɔ bo di yi mɔkɔ kiya te, "Ilenoke kɔri zi nɛre," ne."

²⁴ Kina ya mɔtɔ ga ame Parosi ni koja ne kititi Yowani, ²⁵ iya te, "Ne me kiya te ni Kurisitɔ ame Boko'ba kedɛ koja kako dɔliŋɔ nime ne na dɛ, ni Eliya na dɛ gbɛ kina ni bɔ kumɛ lende 'ba Boko'ba tɔnɛ na dɛ gbɛ, ne ɛddi kodɔ mini 'ba bapatisi dɔ bilaka gɔ wa'di?"

²⁶ Bo iya te, "Ndɔkɔ ma na rɔ to'dɔ bapatisi dɔ bilaka ti mini. Ne bɔ mɔtɔ ɛdɛ le'jete tiye bine. Kpe ikalike bo dɛ. ²⁷ Bo ɛdɛ kako to'dɔ ndɔkɔ di pɔtɔ ma bine. Bo mbiri kebe ma. Ma 'bama mɛdi titiyi. Wari abo pele mɔ'kɔ dɛ tope mo."

²⁸ Wa nime o'dɔ rɔni di Betaniya kapa yɔpɔ 'ba Yaradene ma kari yibi. Kina Yowani koloma rɔ todɔ mini 'ba bapatisi dɔ bilaka di yayi.

Kamɔlɔ 'Bɔ'bi 'Ba Boko'ba

²⁹ Mi bi kɛzɛ mɔtɔ na bo ko'ja Yɛsu kedɛ kako zi bo. Kina bo kɛnyi kiya zi bilaka naga nima, bo iya te, "Ongɔke ti, kamɔlɔ 'bɔ'bi 'ba Boko'ba tɔnɛ kedɛ kumu 'dɔ kombi lanɔba 'ba lende kɛnyɛ 'ba bilaka pili ne bo na me 'dɛ. ³⁰ Bo na tɔnɛ moloma tiya lende abo, miya te bo ɛdɛ kozi kako di gɔma ne, bo na mbiri lɔbu rɔ dɔ kiteli di dɔma. Rɔmoyi mɔlo gba kinza kɔyɔ ma dɛ bo ɛdɛ 'deni mɔlo. ³¹ Ma gbɛ mikali bo dɛ mɔlo dɔdɔ bo yɛ ga na. Kina me mako 'deni mo'dɔ bapatisi dɔ bilaka ti mini 'dɔ mileme bo zi bilaka ze ga 'ba Yisarele."

³²⁻³³ Kina Yowani kɛnyi ngi tiyɛti gɔ wa ame ga ko'dɔ rɔnni ne kɔkɔ a nime te. Bo iya te, "Mɔlo mikali bo dɛ dɔdɔ bo yɛ na. Tine Boko'ba bɔ koja ma tako to'dɔ bapatisi dɔ bilaka ti mini nime na kiya zɔ tɛgɛ, 'Ti ko'ja Nyi Kɔtɔ Laka 'deni ngi kedɛ kako bɛri di mitɔrɔ koloma dɔ bo. Bɔ nima bo na rɔ bɔ ame kedɛ kako 'dɔ ko'dɔ bapatisi dɔ bilaka ti Nyi Kɔtɔ Laka ne.' Kina me mo'ja Nyi Kɔtɔ Laka 'deni kedɛ kako bɛri di mitɔrɔ kɔkɔ matukpu-ru tara kako kɔ'bɔ ngi dɔ bɔ nime bine. ³⁴ Mo'ja 'deni ti

kɔmɔ ma. Kina me mēdi miya ziye bɔ nime bo na rɔ kole 'ba Bɔko'ba."

Tisaki Tösö Gɔ Yēsu

³⁵ Mi bi kēzē mɔtɔ 'böwu gbɪ ko'ja bo kēdi ti bɔ kōsō gɔ bo ga ma riyō mɔtɔ ga, ³⁶ na bo ko'ja Yēsu ngi kēdi kilingere kebe yayi. Kina bo kiya zi bɔ kōsō gɔ bo naga nima, bo iya te, "Ongɔke tɔ ma. Kamölö 'bɔ'bi tönē Bɔko'ba kēdi kumu 'dɔ kombi lanɔba 'ba lende kēnyē 'ba bilaka pili ne, bo na me 'dē."

³⁷ Kina ɔdɔ ya riyō tönē ga kuwō lende nime te yɔ, na lijē kēnyī ngi kōsō gɔ Yēsu.

³⁸ Kina ɔdɔ Yēsu kuyi kɔmɔ bo yi'bōwu tine, bo o'ja ya riyō naga nima ngi kēdi kozi gɔ bo. Kina bo kititi lijē, bo iya te, "Tondo?"

Lijē ɛnyī kileki kiya zi bo tēgē, "Rabi," ame 'jɔ 'ba lende mo tēgē bɔ kɔmɔ kiyandi, "Ēddi koloma yala?"

³⁹ Bo iya te, "Ako kongɔke."

Bo iya tara rōmōyi gɔ bi ēdi 'deni rɔ mī dɔkɔpiyari. Kina lijē kari ngi ko'ja bi ame bo kēdi koloma teyi ne. Kina lijē kō'dō ngi yayi mī korɔndɔ mo nima.

⁴⁰ Bɔ ma kɔtɔ di mī löngö ya riyō naga nima, möyi mo rɔ Andareya löndö 'ba Simona Pitörö ni. ⁴¹ Kina bo kēnyī ngi kari zi bɔ löndö bo Simona, bo iya te, "Bɔ tönē Bɔko'ba koja 'dɔ kako tokɔnyi ze bilaka abo ga ne, do'ja bo 'deni. Bɔ tönē 'bu ze löbu ga kīdēki möyi bo rɔ Masiya ne." (Möyi kɔtɔ nime kina ma gbɪ kīdēki rɔ Kurisitö ne.)

⁴² Kina Andareya ko'de Simona ngi kako zi Yēsu. Bo ongɔ dɔ Simona. Kina bo kiya te, "Möyi yi rɔ Simona 'ba Yowani, ne ti mi'di möyi yi rɔ Kepa." (Möyi kɔtɔ nime kina ma gbɪ kīdēki rɔ Pitörö ne ame 'jɔ 'ba lende mo tēgē dōku.)

Pilipö Ni Ti Natinëlē

⁴³ Mi bi kēzē mɔtɔ na Yēsu kēnyī ngi kari Galilaya. Kina bo kari ko'ja Pilipö ngi di yayi. Bo iya te, "Ako kōsō gɔma."

⁴⁴ Pilipö di mī bilaka 'ba Betesayida dɔyayi 'ba Andareya ni ti Pitörö. ⁴⁵ Kina Pilipö kari ko'ja Natinëlē ngi, bo iya te, "Bɔ tönē Musa ni ti bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba mɔtɔ ga ma dɔgba naga kiya lende abo ne, do'ja bo 'deni. Ugu lende 'deni mɔlo mī buku 'ba Bɔko'ba gɔ kō'du abo, kina me le'jete bo ēdi 'deni mī löngö ze. Bo na rɔ Yēsu kole 'ba Yesepa di mī gawo 'ba Nazareta."

⁴⁶ Natinëlē iya te, "Nazareta ni naga nima, lende laka wa'di ga na ti kɔdɔ di teyi?"

Pilipö ileki gɔmo, iya te, "Ee, ako kongɔ titi ti kōmōyi."

⁴⁷ Kina ɔdɔ Yēsu bo kongɔ Natinëlē 'deni kēdi kako zi bo, bo iya te, "Ongɔke, bɔ nime bo na rɔ kupö ma laka 'ba Yisarele. A mɔtɔ rɔ bēti inza rɔ bo."

⁴⁸ Natinëlē ititi bo, iya te, "Ikali ma tondo ga?"

Bo iya te, "Mɔlo gba kinza Pilipö kīdēki yi dē, mo'ja yi 'deni mɔlo kēddi koloma bici ngērī kēlu nima yayi."

⁴⁹ Bo iya te, "Bɔ kɔmɔ kiyandi, ni na ngi rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Ni na rɔ nere ze 'ba Yisarele."

⁵⁰ Bo iya te, "Wa'di mo ga na te? Lende nime miya ziyi bine, miya te, mo'ja yi 'deni mɔlo kēddi koloma bīci ngērī kēlu ne, kina me kikali ma 'deni gɔmo rɔ kole 'ba Bɔko'ba? Lende 'bi ele sowa. Ne lende nime ko'ja tɔne ne, ma titi mo na gba. Ma löbu mo ga ēdi gba ame ɔdɔ ko'ja, lende mo ēdi kigayi yi. ⁵¹ Kina me mēdi miya ziye, kada mɔtɔ ti ko'jake mītɔɔ kurögö rōni 'deni yaga rɔ gbōñö. Kina ti kongɔke malayika 'ba Bɔko'ba 'deni kēdi kīlëlē rōnni kari tɔɔ kako bēri zi kole 'ba bilaka lesi. Lende ma naga nime mēdi miya ne me rɔ lende ma laka."

Karama 'Ba Gbe Mī Kana

2 Di pötö tö'dö dɔ riyō tine karama 'ba gbe ēdi Kana mī dɔyayi 'ba Galilaya. Ma 'ba Yēsu ni ēdi bi 'ba gbe nima yayi. ² Kina Yēsu ni ēdi gbɪ yayi ti bɔ kōsō gɔ bo ga. ³ Kina layi kote rōni ngi, tine na ma 'ba Yēsu ni kēnyī kari kiya zi bo, iya te, "Ongɔ te, layi inza kpe."

⁴ Bo iya te, "Iya, ni na dē 'dɔ kiya ndɔbɔ zö. Kada 'ba tileme ma ömō dē gba."

⁵ Ma bo iya zi ya ame ga kēdi koja laja mī gɔ bi 'ba karama yayi ne, iya te, "O'dɔke wa pili ame ga bo kēdi kiya ziye ne."

⁶ Dömīri 'ba kete mini ma löbulöbu ēdi modɔkɔtɔ yayi ame kose 'deni di mī dōku ne. Dömīri naga nima ma kɔtɔ ēdi koto sapiya ḡbö muyi. Kete naga nima na gɔ dölēti 'ba Yudayi ni rɔ a 'ba turögö rɔ wa. ⁷ Kina Yēsu kiya zi bɔ koja laja naga nima, iya te, "O'deke mini koso mī wa naga nime."

Kina lijē ko'de mini ngi mī kete tönē ga koso koriya ti kpamo. ⁸ Kina bo kiya zīnni, bo iya te, "Unōke di mī kete naga nima kotoke kari zi bɔ dɔ gbe nime 'dē."

Kina lijē kunö ngi koto kari. ⁹ Bɔ dɔ gbe nima inene mini tönē Yēsu kuyi 'deni rɔ layi ne ngi, tine bo ikali dē unö di yala. Bɔ koja laja naga nima na ḡge kikali. Kina bɔ dɔ gbe nima kēnyī kiya zi mē'dē 'ba nyiti, ¹⁰ iya te, "Bilaka pili ēdi koja layi ma kata na titi dɔgba zi ḡba 'bēnni ga. Kina ɔdɔ layi ka'da ḡba 'deni tine na 'jaa kēdi koja sḡnga ma kēpi mo. Ne 'beye tɔ nime layi ma laka na za kusuke dɔmo ḡbö ko'ja kabate."

¹¹ Yēsu o'dɔ gɔ kɔtɔ ma dɔgba abo nime 'deni di Kana. Kina bɔ kōsō gɔ bo ga kikali bo ngi gɔmo rɔ kole 'ba Bɔko'ba.

Tɔdɔ 'Ba Yēsu Mī Reki 'Ba Rō Löbu
(MT 21:12-13; MK 11:15-17; LK 19:45-46)

¹² Di pötö lende nima na Yēsu ni kēnyī ngi ti ma bo ni ti löndö bo ga ti bɔ kōsō gɔ bo ga kari Kaparanoma. Lijē kari koloma mbowa yayi.

¹³ Kina ɔdɔ kada 'ba karama ma löbu 'ba Yudayi ni ame kīdēki möyi mo rɔ Pasaka ne kola 'deni ḡgɔsi tine, Yēsu ni ɛnyī ngi kari Yerosalema. ¹⁴ Tine ɔdɔ bo kōmō 'deni yayi, bo iteli ngi kari mī reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba. Bo ari ko'ja bɔ ndögö ni kɔtɔtɔ rōnni 'deni yayi kēdi ga rɔ tugö sa ni ti kamölö ni ti matukpuru ni. Ya mɔtɔ ga kēdi 'bēnni tutē ḡrisi. ¹⁵ Kina bo kogba kabi ngi koli rɔ nyc'ɔbɔ bo kari koga lijē timo yaga di yayi ti kamölö ni ti sa 'bēnni naga nima. Kina bo kītiḡi dɔ tarabiza 'ba

bo kutë gîrîsî ni ngî bërî. Gîrîsî mo ga kolobô kiyëyi rônî mî yayi. ¹⁶ Bo iya zi ya ma kèdî 'bënnî rô tugô matukpuru naga nima, bo iya te, "Ënyike yaga ti e'be naga nima di bine. Rô 'ba 'bu ma nime kinza ko'dôke dë kpe rô bi 'ba ndögö."

¹⁷ Lende nime i'di bo kôsö gô bo ga ngî komeri lende ma tönë kugu 'deni molo mî buku 'ba Boko'ba ne, ame kiya te, "Lende 'ba gô rô 'bî nime Boko'ba onma dôki'di ma ngî kôzo pa'do tara."

¹⁸ Kina turu 'ba Yudayi ni kënyî kititi bo, lijë iya te, "Nî, lende 'bî naga nime ko'do ne, wa'di ga na ti ko'do tône ame 'do dikali yi timo rô ma laka omba Boko'ba na ngî koja yi tako toga bilaka naga nime yaga?"

¹⁹ Bo ënyî kileki kiya zinnî, bo iya te, "Rô 'ba Boko'ba nime, do kitikoke yaga, ti mo'do kileki teyi rô ma la'ja mî tö'dô do mota."

²⁰ Lijë iya te, "Rô nime to'ba mo oto bilaka ngö kômo kô 'butë sowo döomu do'koko. Ti kô'bo to'ba mo kileki teyi rô ma la'ja nge mî tö'dô do mota?"

²¹ Dëmba lijë ikali 'ja 'ba lende abo nima dë. Bo ëdî za kiya yida rô bo. ²² Kina do bo kënyî kôdo 'deni yaga di mî tölë tine, kina 'jaa bo kôsö gô bo ga kënyî tomeri gô lende tönë ga. Kina lijë kikali 'jaa omba lende nime ëdî 'deni ngî rô ma laka kôzo lende ma tönë kugu mî buku 'ba Boko'ba ne.

²³ Ko'ja bo kèdî Yerosalema yayi mî kada 'ba karama 'ba Pasaka nima, bo oloma 'deni to'do lende moko ga ame lende mo kigayi bilaka ne, kina lijë kikali ngî bo ako di zi Boko'ba. ²⁴ Tine bo ikali lende 'bënnî ga me rô kôkoko. Kina bo o'doko dë tiya lende abo ga pili zinnî. ²⁵ Bo ikali lende 'ba dôki'di bilaka me rô kôkoko kinza ma kôzo kiya zi bo.

Yësu Ni Ti Nikuduma

3 Bo Parosi kôdo kîdëkî möyî mo rô Nikuduma rô ma kôzo kôzo di mî löngö turu 'ba Yudayi ënyî kako zi Yësu rô mî korôdo. ² Bo ilende zi Yësu, iya te, "Bo kômo kiyandi, dikali ngî rô ma laka Boko'ba na me koja yi kako tiyandi kômoze. Römöyî ma kiya te Boko'ba kinza tiyî dëne inza kikali to'do lende naga nime."

³ Yësu iya te, "Rô ma laka miya ziyî, do kiya te kileki köyö bilaka mo dë 'böwu rô ma la'ja to'ja nere löbu 'ba Boko'ba nime zi bo mo inza du te."

⁴ Nikuduma iya te, "Bilaka ame 'deni mbiri rô bulöbu te ne ti kileki köyö 'böwu rô ma la'ja totondo mo ga? Bo ti kileki 'böwu tondo kôdo mî ma bo 'do kënyî köyö bo 'böwu rô ma lölöwö? A moko inza kikali to'do rônî tara."

⁵ Yësu iya te, "Rô ma laka miya ziyî, kôzo kôzo inza kikali kôdo mî nere löbu 'ba Boko'ba do kiya te köyö bo mo dë 'böwu titi ti mini 'ba bapatisi gbî ti Nyî Kôzo Laka. ⁶ Löyö 'ba bilaka lesi rô 'ba do'li'ng nime, ne löyö ame rô 'ba Nyî Kôzo Laka 'ba Boko'ba i'di bilaka rô 'ba Boko'ba. ⁷ Kina me mëdî miya 'deni ziye, kpe pili o'doko 'do ki'dike köyö ye rô ma la'ja. Lende nime igayi yi totondo? ⁸ Lende 'ba töyö wa rô ma la'ja ti Nyî Kôzo Laka nime ëdî kôzo lende 'ba lili ame kèdî kome ne tara.

Uwö birô mo ngî laka, ne gô bi ame kisasi tome di teyi ne, ikali dë. Ikali dë gbî do ako di yala kina ëdî kari yala."

⁹ Nikuduma iya te, "Töyö bilaka rô ma la'ja nime, 'do ko'do lende mo tondo?"

¹⁰ Yësu ileki kiya zi bo, iya te, "Lende nime dëne 'do kikali 'deni molo. Ne o'ja ni ngî rô bo kômo kiyandi ma löbu 'ba bilaka 'ba Yisarele 'di? ¹¹ Rô ma laka miya ziyî, wa ame ga do'ja ti kômoze dikali 'deni gbî laka ne, na me dëdî diya ziye. Ne kpe ebeke kilagike 'böwu yaga di rômo. ¹² Wa ame ga rô 'ba do'li'ng nime, do miya lende mo pele ziye, ilagike aa yaga di rômo. Ne do mënyî miya lende 'ba wa 'ba do'yayi 'ba mîrôzo ziye inza kilagike gbî di rômo? ¹³ Boko ma kôzo kôzo ari dë mîrôzo ame 'do ko'de lende mo kako bine. Kole 'ba bilaka lesi na nge kôzo kako di mîrôzo.

¹⁴ Onkoko, kôzo mî kada ma molo tönë ga ame 'bu ze löbu ga kèdî mî mökö ne, Musa o'bo'bi 'bilëngî rô murë kowe do ngëri rô 'do do bilaka ame kèdî kôlo ne kôngô kinë mo 'deni, 'do kômo ngî yaga. Kole 'ba bilaka lesi ëdî gbî tara. Ti kutötî bo 'deni do ngëri rô ¹⁵ 'do ya ame ga pili ki'di dönnî 'deni gô lende abo ne kèdî ti dîdî ma ngburunburu.

¹⁶ Onkoko ako 'ba Boko'ba te, römöyî Boko'ba kô bi laka rô mbëmbë. Kina me bo koja kole kôzo abo 'deni kako kôlo bine, 'do lijë ame ga pili ki'di dönnî 'deni gô lende abo ne kôlo dë kpe tine gô kèdî ti dîdî ma ngburunburu. ¹⁷ Boko'ba oja kole abo nime dë kako do'li'ng bine todo karama do bilaka 'ba do'li'ng. Tine bo oja kako kôzo bilaka di mî tölë. ¹⁸ Bilaka ame ga ki'di dönnî 'deni ngî rô ma laka gô lende abo, do karama dë kpe do'zo. Ne ya ame ga ko'doko dë ti'di dönnî gô lende abo ne, do karama 'deni molo do'zo gô ame lijë kilagi lende 'ba kole kôzo abo nime ne.

¹⁹ Boko'ba do karama 'deni do bilaka kôzo a nime te. Bo i'di bi kôzo abo 'deni 'do koyi bi do'li'ng nime. Ne bila-ka ebe ë'bënnî za to'do lende kënyë, ko'doko bi kôzo nime dë. Bi kôlo na za lijë ko'doko. ²⁰ Bilaka ame ga rô bo ko'do lende kënyë ne o'doko dë 'do kileme lende kënyë 'bënnî ga yaga gô bi kôzo. Kina ki'di lijë ko'ji bi kôzo ngî sowa. Lijë o'doko dë tako gô bi ame bi kôzo kèdî koyi rônî teyi ne. ²¹ Bilaka ame ga rô bo ko'do lende laka 'ba Boko'ba ne, lijë na kako 'bënnî 'deni gô bi kôzo 'do kileme omba ama lijë kèdî ko'do naga nima lende laka 'ba Boko'ba na."

Yësu Ni Ti Yowani

²² Yësu ni ënyî ti bo kôsö gô bo ga kari mî kapa do'yayi 'ba Yudayi. Na bo kari koloma mbowa tinnî yayi to'do bapatisi.

²³⁻²⁴ Mî kada mo nima Yowani ëdî gbî rô to'do bapatisi do bilaka di Ayinona ame ngôsi do'ngila Salima ne, römöyî bi mo nima na ti mini teyi rô mbëmbë. (Ko'ja turu ki'di Yowani dë gba mî maboso.) Na bilaka koloma ngî rô kôzo kari zi bo yayi mî bapatisi.

²⁵ Turu kôzo 'ba Yudayi ënyî to'do kowasa ti bo kôsö gô Yowani ga gô lende 'ba dölëtî 'ba akurögö ame 'do ki'di bilaka kèdî rô ma kôzo kôzo Boko'ba ne. ²⁶ Kina

lijë kënyĩ ngĩ kari zi Yowani, lijë iya te, “Bɔ kɔmɔ kiyandi ze, ne rɔ ma tondo na bɔ nime 'dë gönyĩ pöpö ma kapa ma 'dë yayi ne tönë koloma rɔ tiya lende abo zize ne, bo kënyĩ 'deni to'dɔ bapatisi? Kina me bilaka kënyĩ 'deni pili kedi kɔɔ kari zi bo.”

²⁷ Yowani ileki zinnĩ, iya te, “Bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ ikali dë to'dɔ ndɔɔ mɔɔ ɔɔ kiya te Bɔko'ba na dë ngĩ ki'di zi bo. ²⁸ Uwöke lende ma tönë moloma tiya mo ziye ne, miya te ma Kurisitö ame Bɔko'ba kedi koja ne na dë. Kina miya 'deni tönë gbĩ ziye bine, miya te Bɔko'ba oja ma tötĩ dɔgba 'dɔ bɔ nima kozi 'jaa kebe gɔma.

²⁹ Ndɔɔ ma edi kɔɔ gbe tara. Më'dë 'ba nyiti na nge kedi kogbe nyiti tine 'jɔkɔ edi gbĩ ti mi këyĩ di bi tonɔɔ ɔɔ 'ba bɔ löndö bo. Mi këyĩ ma edi gbĩ tara gɔ wa nime Kurisitö kedi ko'dɔ ne. ³⁰ Kurisitö bo na ti kedi mbiri di dɔma tine ti medi 'bama nge mbowa.

³¹ Römöyĩ bɔ ame kako di mitɔɔ ne, bo na mbiri di dɔ bilaka pili. Ne bɔ ame rɔ kole köyö 'ba dɔlɔɔ nime kako dë di mitɔɔ ne, ikali 'ba bo nge tiya lende 'ba wa 'ba dɔlɔɔ nime. Bɔ ame kako di mitɔɔ rɔ löbu 'ba dɔ bilaka ne, ³² bo iya 'ba bo rɔ lende ame ga bo ko'ja kina bo kuwö gbĩ di mitɔɔ ne. Tine bilaka ënyĩ ngĩ kilagi lende abo. ³³ Lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba ileme rönĩ 'deni ti ya ame ga kutĩ dɔmo ne.

³⁴ Bɔ nime Bɔko'ba koja kako dɔlɔɔ bine ne, Bɔko'ba i'di Nyi Kɔɔ Laka abo 'deni pili zi bo. Lende 'ba Bɔko'ba na me ngĩ bo kedi kiya. ³⁵ Bɔko'ba ɔ'ɔ kole abo nima rɔ mbëmbë. Kina me bo ki'di közi kakpa 'ba dɔ wa pili 'deni teyi. ³⁶ Bilaka ame ga ki'di dönni gɔ lende abo ne, lijë ti kedi ngĩ ti didi ma nɔburunɔburu. Ne ya ame ga korolende abo dë ne, lijë inza ko'ja didi ma nɔburunɔburu. Ya löbu 'ba Bɔko'ba nime edi kako dönni.”

Yësu, Mini 'Ba Didi

4 ¹⁻² Parosi ni uwö lende mo tégë bilaka ma kedi kari mi bapatisi zi Yësu na konzi 'deni ngĩ rɔ mbëmbë kebe ma kedi kari zi Yowani. Dëmba tine Yësu o'dɔ bapatisi ɔɔ dë du te dɔ bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ. Tine bɔ kösö gɔ bo ga na nge kedi ko'dɔ.

Kina ɔɔ Yësu bo kicali 'deni Parosi ni uwö lende nime 'deni te tine, ³ bo ënyĩ ngĩ di Yudayi yayi tileki tari Galilaya. ⁴ Bo ari kebe gɔ kɔri ma kudö kebe mi dɔyayi 'ba Somorona. ⁵ Bo ari kömö mi dɔlɔɔ mɔɔ 'ba Somorona kidëki möyĩ mo rɔ Sukara nɔli ngila nyaka ma tönë Yakoba ki'di mɔɔ zi kole abo Yesepa ne. ⁶ Daa 'ba Yakoba edi yayi.

Kina ɔɔ lijë kömö 'deni kpa daa nima yayi Yësu 'deni rɔ gomɔ di zi lingere. Kina bo koloma ngĩ bërĩ kpa daa yayi. ⁷⁻⁸ Mi zana kada ko'ja bɔ kösö gɔ bo ga kari 'deni mi gawo tugö akonyo zinnĩ, na 'ja mɔɔ rɔ Somorona kömö ngĩ yayi tunö mini. Kina bo kiya zi 'ja nima tégë, “I'di mini zö.”

⁹ Ja nima ënyĩ kiya zi bo, iya te, “Owa, ma rɔ Somorona. Ni Yudayi nime ebe kidëki mini di zö rɔ ma totondo?” Loko iya tara römöyĩ Yudayi odɔ'ɔ rönni dë gɔ kpa kilali kɔɔ ti Somorona.

¹⁰ Kina bo kileki kiya zi 'ja nima, bo iya te, “Ikali wa ame Bɔko'ba ko'dɔkɔ ti'di mo ziyĩ ne dë. Kina ma gbĩ

ikali ma dë, ma bɔ midëki mini di ziyĩ nime. Dëne 'dɔ keddĩ kititi ma ra gɔ mi'di mini 'ba didi ma laka ziyĩ.”

¹¹ Loko iya te, “Daa kalo nime, kina inza gbĩ ti a 'ba tunö mini yɔ. Ti kunö mini mo totondo? ¹² O'dɔkɔ to'dɔ röyĩ, iya te ni na kebe 'bu ze löbu Yakoba ame kole daa nime zize ne? Lijë oloma tuwë mini di teyi bine ti kole abo ga kpaki ti kamölö abo ga.”

¹³ Bo iya te, “Bɔ ame kuwë mini daa nime koda mini edi gba ko'dɔ kada mɔɔ. ¹⁴ Ne bɔ ame kedi kuwë mini mɔɔ ame medĩ mi'di ne, koda mini inza kicali kpe to'dɔ mo. Mini nima ti koloma kö'bö minni kɔɔ daa ame kedi kulöwu ne tara, 'dɔ ki'di didi ma nɔburunɔburu zinnĩ.”

¹⁵ Loko iya te, “Baba, i'di mini 'bĩ tɔ nima tɔ kpe zö 'di kinza koda mini ko'dɔ ma ra 'dɔ mindawo kɔma di bi 'ba tako gɔ mini nime bine?”

¹⁶ Bo iya te, “Ari gɔ më'dë yĩ 'dɔ kakoke kpe ti bo zö bine.”

¹⁷ Loko iya te, “Minza ti më'dë.”

Bo iya te, “Lende 'bĩ rɔ ma laka, ¹⁸ römöyĩ ogbe më'dë 'deni nɔbö muyĩ. Kina bɔ ame keddĩ koloma timo le'jete nime inza gbĩ rɔ më'dë yĩ. Lende 'bĩ nima kiya ne beti na dë.”

¹⁹ Loko iya te, “Ee baba, mikali yi 'deni rɔ ma laka ni bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba na. ²⁰ Onɔɔ, 'bu ze löbu ga 'ba Somorona oloma tumötu Bɔko'ba di dɔ dökü nime bine. Ne kpe Yudayi iyake 'beye te Yerosalema na nge kɔɔ rɔ bi 'ba to'dɔ mötu di teyi zi Bɔko'ba. ɔɔ gɔ lende wa'di ga ya?”

²¹ Bo iya te, “Lende nime na ki'di döyĩ kɔmɔ, kada mo ɔɔ dë kpe ame 'dɔ dökü nima ti Yerosalema kinza kpe rɔ bi 'ba to'dɔ mötu di teyi zi Bɔko'ba 'bu ze. ²² Kpe Somorona, eddĩ ko'dɔke 'beye mötu ngĩ zi Bɔko'ba kinza ma kikalike bo dë yɔ. Ne 'beze 'ba Yudayi dedĩ do'dɔ mötu zi bo dikali bo gbĩ laka, römöyĩ lende 'ba mɔɔ wa di mi tölë nime, Bɔko'ba iya zize. ²³ Kada mo ɔɔ dë kpe kina me 'deni tɔne, ame 'dɔ Nyi Kɔɔ Laka ki'di bilaka kumötu Bɔko'ba rɔ ma laka. Ame na rɔ mötu ame Bɔko'ba ko'dɔkɔ ne. ²⁴ Bɔko'ba bo edi rɔ akɔɔ ti Nyi Kɔɔ Laka abo. Kina bɔɔ inza kicali to'dɔ mötu zi bo rɔ ma kodɔɔ ɔɔ kiya te Nyi Kɔɔ Laka na dë ngĩ kokonyi lijë.”

²⁵ Ja nima iya te, “Mikali tégë bilaka mɔɔ edi kako 'dɔ kiya lende 'ba Bɔko'ba zize pili. Möyĩ mo rɔ Masiya ame kidëki bo gbĩ rɔ Kurisitö ne.”

²⁶ Yësu iya te, “Ma mo na ngĩ me medĩ milende tiyĩ ne.”

²⁷ Kina mbowa te yɔ na bɔ kösö gɔ bo ga kömö ngĩ di mi gawo. Kina ɔɔ lijë kömö ko'ja bo 'deni kedi kilende za ti 'ja tine, lende mo igayi lijë ngĩ. Tine lijë ititi 'ja nima dë kpe ɔɔ wa'di na loko ko'dɔkɔ di zi Yësu. Kina lijë ititi bo dë kpe gbĩ ɔɔ bo edi kilende zi 'ja nima gɔ wa'-di.

²⁸ Kina 'ja tönë kënyĩ ngĩ kola kete mini 'bëni yayi.

Loko kileki kari mi gawo kari kiya zi bilaka tégë,

²⁹ “Akoke yöyĩ. Bilaka mɔɔ edi 'dë yayi. Wa ame ga mo'dɔ mɔɔ ne, bo iyëtĩ kɔmɔ ngĩ pili zö. Mikali dë ɔɔ bo na rɔ Kurisitö mo tönë Bɔko'ba kedi koja ne ya?”

³⁰ Kina bilaka kënyī ngī di mī gawo kɔɔ kari zi Yēsu.

³¹ Kina ɔɔ bilaka kēdī 'deni kɔɔ kari zi bo tara tine, bo kōsō gɔ bo ga iya zi bo tēgē, “Bo kɔɔ kiyandi, ako tonyo akonyo.”

³² Tine bo iya te, “Mēdī ti akonyo ma, ne kpe ikalike kɔri mo dē.”

³³ Lijē ěnyī tiya mo rɔ gɔ rōnnī, lijē iya te, “Yē na ko'de akonyo kako zi bo di pōtō ze bine?”

³⁴ Yēsu iya te, “Akonyo ma na rɔ ndɔɔ ame Bɔko'ba koja ma rɔ dɔ möyī mo ne, 'dɔ mo'dɔ kɔɔ ako'dɔɔ abo tara n̄bō mote. ³⁵ Ne oŋgɔ, bilaka iya te, 'Nyepē 'ba tumu nyōnyu di mī nyaka ola 'deni sowɔ.' Kina me mēdī miya ziye, oŋgɔke nyaka mo naga nima laka, rōmōyī le'jete nyōnyu andi 'deni, ēdī 'deni ndō koda dɔ tumu mo 'dɔ kotɔɔ tɔne ko'de pili kako liŋɔ. ³⁶ Bo ame kotɔɔ kɔamo ko'de kako mī dīdī ma n̄buruŋburu ne ti kēdī ngī ti bi gomɔ 'ba rōnī. Kina bo ma kulī mo ti bo ma kotɔɔ kɔamo ti kēdī 'deni ngī kɔkɔ ti mī këyī.

³⁷ Oŋgɔke lende kiya 'ba bilaka ēdī ngī rɔ ma laka, ame kiya te, ‘Bo mɔɔ ulī 'bēnī n̄ge rɔ tulī kina bo mɔɔ kari 'ba bo 'jaa kumu, kotɔɔ nyōnyu mo ga ko'de kako liŋɔ.’ ³⁸ Kina me moja ye 'deni 'dɔ karike totɔɔ wa 'ba mī nyaka nima. Mɔlo o'dɔke ndɔɔ dē yayi, ya mɔɔ ga na koloma 'deni to'dɔ mo. Kina 'dɔ kari ko'jake kpa kōzimo kɔɔ tinnī.” Yēsu iya lende 'deni zi bo kōsō gɔ bo ga kɔɔ a nime te.

³⁹ Tine gɔ lende 'ba 'ja tōnē, kiya te, “Bo nime 'dē iyētī gɔ lende 'ba wa ame ga mo'dɔ mɔlo ne ngī me zō,” ne na Somorona ma konzi ki'di dōnnī ngī gɔ lende 'ba Yēsu. ⁴⁰ Lijē ako kiya zi bo 'dɔ bo koloma titi mbowa tinnī yayi. Kina bo ko'dɔ tō'dō ngī dɔ riyō tinnī yayi.

⁴¹ Kina bilaka ma konzi ame ga kuwō lende kiya abo ne ki'di dōnnī ngī gɔ lende abo. ⁴² Bilaka naga nima iya zi 'ja nima, iya te, “Di'di dɔze 'deni gɔmo. Ne tine inza n̄ge gɔ lende kiya 'bī rōmōyī duwō lende kiya abo 'deni ti mbili ze. Kina me dikali 'deni ngī omba bo na rɔ bo ame kēdī kako tɔɔ bilaka pili di mī tōlē ne.”

⁴³ Kina ɔɔ bo ko'dɔ tō'dō 'deni dɔ riyō yayi tine, na bo kiteli ngī kari Galilaya. ⁴⁴ Rōmōyī bo iya 'deni mɔlo, bo iya te, “Bilaka ame rɔ bo kumē lende 'ba Bɔko'ba ne, bilaka 'ba dɔliŋɔ 'bēnī ga oro bo dē.” ⁴⁵ Kina ɔɔ bo kōmō 'deni Galilaya yayi tine, bilaka mo ga ari ra pa mī karama Yerosalema. Kina lijē o'ja wa ame ga pili bo ko'dɔ ne 'deni di yayi. Kina di bi tōmō abo bilaka pili ěnyī ngī kurē dɔ bo ti mī këyī.

Akileŋo Di Kaparanoma

⁴⁶ Yēsu ari Kana, bi tōnē bo kuyī mini pa rɔ layi di teyi ne. Tine bo mɔɔ rɔ bilaka 'ba kpa bičī n̄ere ēdī yayi. Bo ēdī ti kole abo mī Kaparanoma rɔ rɔ kɔɔ 'deni ngɔɔ 'dɔ kōlē. ⁴⁷ Kina ɔɔ bo nima kuwō 'deni tēgē Yēsu ako 'deni di Yudayi kōmō Galilaya yayi tine, bo ěnyī ngī kari kititi Yēsu 'dɔ kako kileŋo kole abo di dɔ kɔɔ nima. ⁴⁸ Yēsu iya te, “Kpe bilaka, ɔɔ mo'dɔ gɔ kotɔ dē inza ki'dike dɔye gɔ lende ma.”

⁴⁹ Bo nima iya te, “Baba, ako titi koŋgɔ kole ma nime gba kinza kōlē dē.”

⁵⁰ Yēsu iya te, “Ari ē'bī. Kole 'bī, rɔkɔ mo ola 'deni.”

Bo nima i'di dɔ bo ngī gɔ lende nima Yēsu kiya ne. Kina bo kënyī ngī kari. ⁵¹ Tine dɔ bo ondɔɔ ngī ti bo laja abo ga gɔ kɔri. Lijē iya te, “Rɔkɔ 'ba kole 'bī ola 'deni.”

⁵² Bo iya te, “Ola nyanya ga?” Lijē iya te, “Zēyī nima ola bo tipiyara ene mī zana kada ma kata.”

⁵³ Kina bo nima komeri ngī di gɔ lende tōnē Yēsu kiya zi bo ne, ame kiya te, “Rɔkɔ 'ba kole 'bī ola 'deni,” ne. Lende nima Yēsu iya zi bo mī zana kada ma kata. Kina bo nima ti bilaka 'ba liŋɔ abo ga pili ki'di dōnnī ngī gɔ lende 'ba Yēsu.

⁵⁴ Ame na rɔ gɔ kotɔ ma mī riyō ma Yēsu ko'dɔ mī Galilaya gbī kɔɔ ma tōnē bo ko'dɔ di pōtō tileki abo di Yudayi ne.

Yēsu Ileŋo Bo Lisa Di Betezata

5 Di pōtō mo 'deni yayi tine na Yēsu kënyī ngī kari Yerosalema mī karama 'ba Yudayi.

² Daa ma löbu mɔɔ ēdī yayi kidēki möyī mo rɔ kpa Yudayi rɔ Betezata ngɔsi kpa reki 'ba Yerosalema ame kidēki möyī mo rɔ Kpa Kamölö ne. Dēdē ēdī muyī yayi ³⁴ ame bo kɔkɔ kēdī kō'dō yīmo. Bo kɔɔ kōlu ni ti bo ka'bo ni ti ya ame ga keŋme bēri ne otɔɔ rōnnī 'deni yayi.

⁵ Tine bo mɔɔ ēdī yayi rɔkɔ mo oto 'deni n̄bō kɔɔ kɔ 'butē mota dōomu dɔɔmota. ⁶ Yēsu ömō yayi ko'ja bo nima kēdī kō'dō bēri. Na bo kikali ngī bo nima rɔkɔ mo igabi 'deni sowa. Bo ititi bo nima, bo iya te, “O'dɔkɔ 'dɔ kileŋo yi?”

⁷ Bo rɔkɔ tōnē iya te, “Baba, kɔɔ mɔɔ ame 'dɔ kokɔnyī ma kululu ma mī mini nime ne inza. ɔɔ kiya te mini kënyī kikagba rōnī bo mɔɔ na kënyī ku'du rōnī ngī dɔgba yīmo di zō.”

⁸ Yēsu iya te, “Ěnyī tɔɔ kombi sora 'bī kari ē'bī.”

⁹ Kina rɔkɔ kola bo nima ngī, kina bo kombi sora abo ngī kënyī kari. Kada nima ēdī rɔ kada 'ba rɔ kindawo 'ba Yudayi.

¹⁰ Kina löbu 'ba Yudayi ni kënyī kititi bo nima, iya te, “Ědī kombi sora 'bēyī mī kada 'ba rɔ kindawo nime tɔne gɔ wa'di? I'di kō'du mo 'deni mɔlo, iya te kinza bilaka kombi wa dē mī kada 'ba rɔ kindawo.”

¹¹ Bo nima iya te, “Bo nime kileŋo ma ne, bo na kiya te 'dɔ mombi sora ma mari ama.”

¹² Lijē iya te, “Yē mo tɔ ne na kiya lende nima ziyī tara?”

¹³ Bo nima ikali möyī Yēsu dē. Yēsu ölu 'deni di kɔɔ bo mī löngö tīndī 'ba bilaka ame ga kēdī yayi ne.

¹⁴ Kina ɔɔ Yēsu kari 'deni mī reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba tine, bo ari ko'ja bo tōnē ngī di yayi. Kina bo kiya te, “Uwō lende ma nime laka, kina ma kileŋo yi 'deni kinza kari ko'dɔ lende kënyē mɔɔ dē kpe. ɔɔ kō'bō nduwē rɔ bo ko'dɔ lende kënyē, ēdī kari ko'ja gomɔ ame rɔ dɔ kiteli di dɔ ame ne.”

¹⁵ Bo tōnē ari kileki dɔmo zi turu naga nima, iya te, “Yēsu na kileŋo ma.”

Yësu Kole 'Ba Boko'ba

¹⁶ Kina löbu 'ba Yudayi naga nima koloma ngi rɔ todɔ gomɔ rɔ Yësu gɔ lende 'ba wa nima bo ko'dɔ mi kada 'ba rɔ kindawo ne. ¹⁷ Bo ënyi kiya zi löbu naga nima, bo iya te, "Bu ma ëdi nduwë to'dɔ ndɔɔ abo kina me ma gbï mëdi mo'dɔ ndɔɔ nduwë mi kada nime tɔne."

¹⁸ Kina löbu 'ba Yudayi naga nima kututu ngi tususu kpënni rɔ Yësu 'dɔ tupö mo yaga gɔ lende 'ba wa nima bo ko'dɔ mi kada 'ba rɔ kindawo ne, kina gbï gɔ ame bo kiya te Boko'ba na rɔ 'bu bo ne. Römöyi di mi lende kiya abo nima, bo iyari rɔ bo 'deni ti Boko'ba.

¹⁹ Tine bo ënyi kiya zinni, bo iya te, "Lende ame ma kole 'ba Boko'ba mëdi miya ziye ne kina me. Mo'dɔ a mɔɔ dë gɔ dɔma. Wa ame ga mo'ja 'bu ma këdi ko'dɔ ne kina nge mëdi mo'dɔ. Wa ame ga pili 'bu ma këdi ko'dɔ ne kina me mëdi mo'dɔ gbï kɔɔ 'ba 'bu ma tara. ²⁰ Römöyi 'bu ma kɔɔ ma rɔ mbëmbë kina me bo kileme wa ame ga bo këdi ko'dɔ ne 'deni pili zö to'dɔ mo. Bo ti kileme wa mɔɔ ga ame rɔ dɔ kiteli di dɔ ame ga këddi kɔngɔke ne 'deni zö, ame dɔɔ ko'jake kinë mo ga lende mo ëdi kigayi ye. ²¹ Gbï kɔɔ ame 'bu ma këdi kididi töku ni kindiŋi yaga ne tara ma kole abo ti mididi ya ame ga mo'dɔɔ ne gbï. ²² 'Bu ma o'dɔ burë 'ba bilaka dë. Ma na bo ki'di ma 'deni rɔ bɔ to'dɔ burë 'ba bilaka pili. ²³ Kina 'dɔ lijë koro ma gbï kɔɔ ame lijë koro 'bu ma ne tara. Bilaka ame koro ma dë oro 'bu ma ame koja ma ne dë gbï.

²⁴ Rɔ ma laka miya ziye, bilaka ame ga kuwö lende ma nime ki'di dönni ngi rɔ ma laka gɔ lende 'ba Boko'ba ame koja ma kako ti lende nime ne, lijë ti këdi ngi ti didi ma nburunburu. Minza mo'dɔ burë 'bënni kpe, römöyi lijë dɔɔ 'deni yaga di mi tölë. Kina lijë ididi 'deni gbï rɔ ma lölöwö. ²⁵ Rɔ ma laka miya ziye, kada mo dɔɔ dë kpe kina me 'deni tɔne, ame dɔɔ ya ma kinza ti didi ma nburunburu minni naga kuwö birɔ kole 'ba Boko'ba 'deni, 'dɔ kënyi ngi kididi rɔ ma lölöwö. ²⁶ 'Bu ma na ki'di didi mi bilaka. Kina me bo ki'di ma 'deni gbï 'dɔ mididi bilaka. ²⁷ Bo i'di közi kakpa 'deni gbï zö, ma kole abo, 'dɔ mo'dɔ burë 'ba bilaka, römöyi ma kole 'ba bilaka lesi na. ²⁸⁻²⁹ Kada mo ti kömö 'deni ame 'dɔ töku ni ame ga kölä 'deni mɔɔ ne kuwö birɔ ma, kina gɔ lijë kënyi kɔɔ yaga di mi gö. Lende nime igayi ye totondo? Omerike gɔmo laka. Töku bɔ lende laka ti kënyi kɔɔ 'deni kari koloma rɔ nburunburu. Tine töku ame ga rɔ 'ba bɔ lende kënyi ni ne ti kodɔ karama 'deni dɔmo.

³⁰ Lende naga nime mëdi mo'dɔ ne, minza mo'dɔ gɔ dɔma. Burë 'ba bilaka naga nime mëdi mo'dɔ ne, 'bu ma na kiya zö 'dɔ mo'dɔ. Minza mo'dɔ wa naga nima gɔ ako'dɔɔ ma, ne mëdi mo'dɔ gɔ ako'dɔɔ 'ba 'bu ma ame koja ma kako bine ne. Kina burë 'ba bilaka naga nima mëdi mo'dɔ ne pili rɔ ma kodɔɔ.

³¹ Ma kiya te ma na nge mëdi miya lende ma nime dëne ti këdi ka ngi rɔ lende sari. ³² Ne bɔ mɔɔ ëdi gbï ame bo kiya lende 'deni mɔɔ gɔ lende ma, bo mo na rɔ Boko'ba. Kina mikali 'deni ngi lende kiya abo ëdi rɔ ma laka. ³³ Kɔɔ ma tönë kojake bilaka 'be mɔɔ ga kari

zi Yowani ne, bo iya lende 'deni gbï kodɔɔ ziye gɔ kö'du ma. ³⁴ Ne ma di zö bine, lende 'ba Yowani nima inda dë rɔ a ma kembe. Lende 'ba bilaka lesi na. Kina me miyëti gɔmo 'deni ziye 'dɔ ki'di kikalike tɔmɔ rɔye di mi tölë. ³⁵ Yowani ëdi kɔɔ pa'do ame këdi köbö kiyɔɔ gɔ bi ne tara. Tine kpe na nge ti mi këyi mbowa gɔ lende 'ba bi kɔɔ nima.

³⁶ Ne onɔɔ mëdi ti lende mɔɔ bine ame rɔ dɔ kiteli di dɔ lende kiya 'ba Yowani. Ndose ame ga 'bu ma kose zö ne na me ga pili mëdi mo'dɔ, kina me le'jete ileme ma 'deni rɔ ma laka, omba 'bu ma na ngi koja ma.

³⁷ Kina 'bu ma ame koja ma ne iya lende 'deni gbï gɔ lende ma. Uwöke mugu bo dë. Kina o'jake kinë bo dë gbï. ³⁸ Kina lende abo inza gbï miye römöyi i'dike dɔye dë gɔ lende ma ame bo koja ma ne. ³⁹ Ö'böke nduwë tidëki buku ma mɔɔ 'ba Boko'ba. Omerike, iyake te ti ko'jake didi ma nburunburu gɔ akidëki 'be naga nima? Lende ma na ma ga 'do kugu pili mi buku naga nima.

⁴⁰ Ne wa'di na ko'dɔɔke dë tako tösö gɔma 'dɔ mi'di didi nima ziye gɔmo?

⁴¹ 'Bama dɔɔ kiya te bilaka lesi na kiya te ma na mbiri, o'dɔ dɔ dë zö. ⁴² Ne kpe 'beye mikali ye kɔɔke Boko'ba dë du te. ⁴³ Boko'ba bo na rɔ 'bu ma. Bo na me koja ma kako dɔngɔ nime ti közi kakpa abo. Kina me 'böwu ilagike lende ma za yaga. Kina me le'jete, dɔɔ kiya te ko'jake e'be bilaka mɔɔ kako abo za ti lende 'ba közi kakpa 'ba bilaka lesi kina kebe kutike gɔ lende mo.

⁴⁴ Kpe 'beye o'dɔɔke 'dɔ lëpi ye ga kö'bö tiya mo, kiya te nani nime bo na mbiri. Kina kele ziye. Ne o'dɔɔke dë yɔ to'dɔ wa ame ga 'dɔ Boko'ba ame nge kɔɔ mitɔɔ ne kubɔ gɔye timo. Tine ti ki'dike dɔye gɔ lende ma totondo?

⁴⁵ Omerike, iyake te ti mari mususu ye zi 'bu ma Boko'ba? Inza du tara. 'Bu ye löbu Musa nima komerike kiyake te bo na ti kokɔnyi ye ne, bo na këdi kari kusususu ye zi Boko'ba. ⁴⁶ Ma kiya te këddi ki'dike dɔye ra gɔ lende kiya 'ba Musa ga, dëne ëddi ki'dike dɔye gbï gɔ lende ma. Lende ma ga na ma pili bo kugu mi buku abo naga nima. ⁴⁷ Ne kina me ki'dike dɔye dë gɔ akugu abo ga ne, ti ki'dike dɔye gɔ lende ma totondo?"

Yësu I'di Akonyo Kɔ'ba Bilaka Konzi

(MT 14:13-21; MK 6:30-44; LK 9:10-17)

6 Di pötö mo 'deni yayi di Galilaya na Yësu ni kënyi ngi kumu kari gönyi pöpö 'ba Galilaya ame kidëki möyi mo gbï rɔ pöpö 'ba Tiberiya ne. ² Bilaka ma konzi dɔ kari gɔ bo yayi tonɔɔ gɔ kotɔ ma bo këdi ko'dɔ ti tilenɔ bɔ kɔɔ ame 'dɔ kileme bo rɔ kole 'ba Boko'ba ne. ³⁻⁴ Tine mi kada mo nima yayi, kada 'ba karama 'ba Yudayi ni ame kidëki rɔ Pasaka ne, dɔɔ dë kpe.

Yësu ni ari 'deni toloma dɔ kurungu ti bɔ kösö gɔ bo ga. ⁵ Tine bo onɔɔ bilaka dɔ 'deni ngi kako zi bo rɔ tindi. Na bo kënyi kititi Pilipö, bo iya te, "Ti do'jake akonyo tɔne di yala 'dɔ kɔ'ba bilaka konzi naga nime?"

⁶ Dëmba Yësu bo ikali wa ame bo këdi ko'dɔ ne 'deni. Kina ma bo këdi kiyɔɔ meri 'ba Pilipö dɔɔ bo ikali tigo abo 'ba kole 'ba Boko'ba ra ngi na ya. ⁷ Pilipö iya te,

"Ugö maṅgols'ba pele ti kisi riyö 'da koza zinni mbowambowa, inza gbï k'ba."

⁸ Kina ba kösö gɔ bo maɔtɔ ame möyi mo rɔ Andareya löndö 'ba Simona Pitörö ni ne kako ngi kiya zi bo tégè, ⁹ "Kole maɔtɔ edï bine ti maṅgols'ba kënyè tɔ ne ga muyi ti kole kenze kututu tititi tɔ ne ga riyö ngila mo. Tine dɔ di'dike pele zi bilaka konzi naga nima, inza ko'dɔ tɔ gbï zinni."

¹⁰ Bo iya te, "I'dike lijè koloma bëri." Gɔ bi mo nima rɔ löwu. Kina bilaka konzi tönè ga koloma ngi bëri. Bɔtɔni mo ga 'beri rɔ dönni edï ṅbö kɔzɔ kuluku 'butè bi 'butè (5,000) tara. ¹¹ Kina bo kogba maṅgols'ba tönè ngi, bo ki'di yèè'di mo ngi zi Bɔko'ba. Kina bo ki'di ngi kari koza zinni. Kina bo kogba kenze mo tönè ga, bo ko'dɔ gbï tara. Kina bilaka konzi naga nima me rɔ gɔmo konyo ngi kitèkpè.

¹² Kina dɔ bilaka naga nima konyo kpènni 'deni pili kitèkpè tine, na bo kiya zi ba kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Ari kutö'duke kɔzɔ mo ga ma kileke yaga kinza kirasi rönï."

¹³ Kina lijè kari kutö'du kɔzɔ maṅgols'ba muyi tönè ga ma kola bëri ngi koso ṅbö mi kee 'butè dɔmoriyö.

¹⁴ Dɔ bilaka naga nima ko'ja lende nime Yèsu ko'dɔ ne 'deni tine, lijè iya te, "Rɔ ma laka ba kumè lende tönè Bɔko'ba kiya te bo edï koja kako dɔliṅɔ nime ne tine, bo na me."

¹⁵ Yèsu ikali ya naga nima edï ko'dɔkɔ 'da tinda'ba bo ki'di rɔ nɛrɛ rɔ gbörökötö. Kina bo kënyi abo ngi kutu bo kari dɔ kurungu.

Yèsu Ilingere Kebe Dɔ Mini

(MT 14:22-33; MK 6:45-52)

¹⁶ Kina dɔ kömö 'deni rɔ mi dɔkɔpiyari tine, na ba kösö gɔ Yèsu ga kënyi ngi kari kpa pöpö. ¹⁷ Kina lijè këki ngi mi sorope tumu dɔ pöpö tari Kaparanoma. Kina dɔ gɔ bi kölu 'deni, gba kinza Yèsu kömö dè zinni, ¹⁸ na lili ki'di ngi tome rɔ ma kembe kebe dɔ mini. Kina ki'di mini kënyi ngi tikagba rɔ ma kënyè.

¹⁹ Kina dɔ lijè kujè sorope 'deni kari ṅbö kɔzɔ mayile mota ala sowo tara tine, lijè o'ja Yèsu 'deni këdi kilingere kebe dɔ mini këdi kako zinni. Kina lijè kënyi ngi rɔ tikere. ²⁰ Tine bo iya te, "Ma na. Kinza kereke dè."

²¹ Na dök'i'di lijè kolɔdɔ ngi bëri. Lijè ki'di bo ngi këki mi sorope. Kina lijè kömö ngi welo dɔ kpa götö gɔ bi mo tönè lijè këdi ko'dɔkɔ tari teyi ne.

Yèsu, Akonyo 'Ba Didï

²² Kina dɔ bi këzè 'deni tine bilaka ma konzi ma tönè ga kileke gönyi pöpö ma kapa maɔtɔ ne, ènyi tititi rönni rɔ gɔ rönni, iya te, "Yèsu edï yala?" Römöyi lijè ikali sorope oloma nge kɔzɔ yayi, kina me ba kösö gɔ Yèsu ga këki 'deni yimo kumu kari timo gönyi pöpö ma kapa maɔtɔ, tine Yèsu èki dè su kari tinni. ²³ Sorope maɔtɔ ga ako di Tiberiya kömö ṅkɔli ngila bi tönè pa Yèsu ko'dɔ yèè'di zi Bɔko'ba dɔ maṅgols'ba tönè ga bo ki'di zi bilaka konyo ne. ²⁴ Bilaka naga nima lijè ikali Yèsu ni inza kpe yayi. Kina lijè këki ngi mi sorope naga nima. Lijè kari Kaparanoma tari toma bo di yayi.

²⁵ Kina dɔ lijè kumu dɔ pöpö 'deni kömö yayi tine, lijè ari ko'ja Yèsu 'deni këdi maɔlo yayi. Lijè ititi bo, iya te, "Ba kɔmɔ kiyandi, ömö nyanya bine?"

²⁶ Bo iya te, "Èddi komake ma gɔ wa'di? Rɔ ma laka miya ziye, èddi komake gɔma ka gɔ lende 'ba maṅgols'ba nime konyoke kitèkpè ye ne. Inza du gɔ lende 'ba tikali 'jɔ 'ba lende 'ba gɔ kɔzɔ naga nime mo'dɔ ne.

²⁷ Kinza kö'böke dè to'dɔ ndɔbɔ nge gɔ akonyo ame këdi kenje è'bènni yaga ne. Akonyo ma laka ame 'da ko'dɔke ndɔbɔ gɔmo ne na rɔ ame këdi ki'di didï ma ṅburuṅburu ne. Kina kole 'ba bilaka lesi ti ki'di akonyo nima ngi ziye. Kole 'ba bilaka lesi na tönè Bɔko'ba ki'di közi kakpa 'deni teyi ne."

²⁸ Bilaka naga nima ènyi kititi bo, iya te, "Bɔko'ba o'dɔkɔ ze tégè gɔ do'dɔ wa'di?"

²⁹ Bo iya te, "Bɔko'ba o'dɔkɔ ziye gɔ kikalike ba ame bo koja 'deni kako dɔliṅɔ nime bine ne."

³⁰ Lijè iya te, "Kina tine, wa'di na ti ko'dɔ ame gɔ kileme zize omba lende 'bi naga nima edï ngi rɔ ma laka? Ndɔbɔ wa'di na koloma to'dɔ mo? ³¹ Maɔlo tönè mi kada 'ba Musa, ko'ja 'bu ze löbu ga këdi mi mökö, lijè oloma tonyo akonyo ame kako di mitorɔ ne kɔzɔ ame kugu lende mo mi buku ne tara, ame kiya te, 'Bo i'di maṅgols'ba kako zinni di mitorɔ gɔ lijè konyo."

³² Yèsu iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, maṅgols'ba nima koloma tako di mitorɔ ne, Musa na dè ki'di. Maṅgols'ba ame rɔ ma laka ne, 'bu ma na këdi ki'di kako ziye di mitorɔ. ³³ Maṅgols'ba ame Bɔko'ba ki'di ne kina rɔ ba ame kako bëri di mitorɔ ne, gɔ bo kididi bilaka 'ba dɔliṅɔ nime yaga rɔ ma lölöwö."

³⁴ Bilaka tönè ga iya te, "Nere, i'di kinè maṅgols'ba nima nduwè zize."

³⁵ Yèsu iya te, "Ma na rɔ maṅgols'ba 'ba didi. Lijè ame ga pili ki'di dönni gɔ lende ma ne, 'bö ni ti koda mini inza kupö lijè kpe. ³⁶ Ne ongo kina kɔzɔ ma tönè miya ziye ne, o'jake ma pele kina ikalike ma dè gbï yɔ. ³⁷ Bilaka ame ga 'bu ma ki'di 'deni zö ne ti këdi ngi pili rɔ 'ba ma ga. Kina minza milagi gbï di bi tuti dɔ maɔtɔ ga ame ko'dɔkɔ tako zö gɔ lijè këdi rɔ 'bama ne. ³⁸ Römöyi ndɔbɔ nime mako bëri bine di mitorɔ to'dɔ mo ne inza rɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba gbagba ma. Ne rɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba ba ame koja ma kako bëri bine ne. ³⁹ Ako'dɔkɔ 'ba 'bu ma ame koja ma ne kina me, tégè kinza mola ma kɔzɔ maɔtɔ kölu dè di mi löngö bilaka naga nime bo ki'di 'deni zö ne. Tine 'da mi'di lijè pili kënyi kɔzɔ yaga di mi tölè mi kada ame 'deni rɔ ṅburuṅburu 'ba dɔliṅɔ nime ne. ⁴⁰ Römöyi bo o'dɔkɔ bilaka ame ga pili ko'ja ma kole 'deni kina ki'di dönni 'deni gbï gɔ lende ma ne, gɔ këdi ti didi ma ṅburuṅburu. Kina ti mi'di lijè 'deni ngi kënyi kɔzɔ yaga di mi tölè mi kada ame 'deni rɔ ṅburuṅburu 'ba dɔliṅɔ nime ne."

⁴¹ Kina bilaka naga nima kënyi ngi tilende rɔ bo ṅguruṅguru gɔ a nime bo kiya te, "Ma na rɔ maṅgols'ba ame kako di mitorɔ ne." ⁴² Lijè iya te, "Ba nime, bo rɔ Yèsu kole 'ba Yesepa. Ame dikali 'bu bo ni pili ti ma bo ni. Rɔ ma totondo mo ga na bo kebe kiya tégè bo ako di mitorɔ?"

⁴³ Kina bo kënyî kilende zînnî, bo iya te, “Ɔɔke titi mbowa te di mî lende 'be nima. ⁴⁴ Bɔtɔ mɔtɔ inza kikali tako zö, ɔɔɔ kiya te 'bu ma mo nime koja ma kako di mîɔɔɔ ne na dë ngî ko'de bɔ mo zö. Kina ti mi'di bɔ mo ngî kɔɔɔ yaga di mî tölë mî kada ame ɔ ɔɔburuɔburu 'ba dɔliɔɔ nime ne. ⁴⁵ Lende nime ëdi 'deni ɔ ma koria ti ma tönë ga bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba ma mɔlo naga kugu mî buku 'bënnî ga ne tara, ame kiya te, 'Bɔko'ba ti kiyandi lijë 'deni pili.' Kina me 'deni tɔne, ya ame ga lijë kuwö lende 'ba 'bu ma 'deni lijë kikali 'deni gbî laka ne, lijë ti këdi ngî ɔ 'ba ma ga. ⁴⁶ Bɔtɔ mɔtɔ o'ja 'bu ma Bɔko'ba dë. Ma ame mako di zi bo ne, ma na ɔɔɔ kɔɔ mo'ja bo.

⁴⁷ Kina lende ma laka na me mëdi miya ziye, bilaka ame ga ki'di dönnî 'deni ngî gɔ lende ma lijë ëdi 'deni ngî ti didi ma ɔɔburuɔburu. ⁴⁸ Ma na ɔ maɔɔɔɔ'ba 'ba didi. ⁴⁹ Akonyo ma tönë pa koloma ɔ tako zi 'bu ye löbu ga di mîɔɔɔ mî kada ma lijë këdi mî mökö ne, lijë onyo pele tine lijë ëdi gba kölä kada mɔtɔ. ⁵⁰ Ne maɔɔɔ'ba ame mëdi miya lende mo tɔne ziye ame kako di mîɔɔɔ ne, ya ame ga pili konyo ne inza kölä kpe. ⁵¹ Ma na ɔ maɔɔɔ'ba ame kako bëri di mîɔɔɔ ame gɔ kididi bilaka yaga ɔ ma lölöwö. Bilaka ame ga konyo maɔɔɔ'ba nime ti kididi 'deni koloma ɔ ɔɔburuɔburu. Maɔɔɔ'ba ame mëdi mi'di ne na ɔ yida ɔma. Mëdi mi'di 'dɔ bilaka 'ba dɔliɔɔ nime kididi yaga ɔ ma lölöwö.”

⁵² Kina bilaka naga nima kënyî ngî ɔ 'diri. Lijë ebe tiya mo ɔ gɔ rönni, lijë iya te, “Bɔ nima, yida ɔ bo mo gɔ bo ki'di zize donyoke ɔ ma totondo mo ga?”

⁵³ Bo iya te, “Rɔ ma laka miya ziye, ɔɔɔ kiya te konyoke yida ɔ kole 'ba bilaka lesi dë ngî, kina kuwëke roma mo dë gbî, inza kididike yaga ɔ ma lölöwö. ⁵⁴ Bɔ ame konyo yida ɔma, kina kuwë roma ma gbî ne, bo ti këdi ngî ti didi ma ɔɔburuɔburu. Kina ti mi'di bo ngî kënyî kɔɔɔ yaga di mî tölë mî kada ame 'deni ɔ ɔɔburuɔburu 'ba dɔliɔɔ nime ne. ⁵⁵ Yida ɔma ti roma ma ëdi kɔɔ akonyo ni ma ti wa kuwë ame këdi kogbɔ bilaka koloma ɔ ma kididi dɔliɔɔ nime bine ne, kina yida ɔma ti roma ma ti ki'di bilaka kididi 'deni gbî ɔ ma lölöwö. ⁵⁶ Ya ame ga konyo yida ɔma 'deni kina kuwë roma ma 'deni gbî ne, ti mëdi ngî ɔ akɔtɔ tinni. Kina lijë ti këdi gbî ɔ akɔtɔ tö. ⁵⁷ 'Bu ma Bɔko'ba na me këdi kididi bilaka kina me bo koja ma mako dɔliɔɔ bine. Bo na me gbî këdi kididi ma. Kina gbî tara bilaka ame ga konyo yida ɔma 'deni, ti mididi lijë gbî.

⁵⁸ Lende kiya ma na me, maɔɔɔ'ba ame kako bëri di mîɔɔɔ ne kina ɔ yida ɔma. Inza kɔɔ maɔɔɔ'ba ma tönë pa 'bu ye löbu ga koloma tonyo mo ne. Maɔɔɔ'ba nima lijë onyo pele tine lijë ëdi gba kölä kada mɔtɔ. Ne bɔ ame konyo maɔɔɔ'ba ame ne ti kididi ngî koloma ɔ ɔɔburuɔburu.”

⁵⁹ Lende nime Yësu iya di Kaparanoma ko'ja bo këdi ɔ tiyandi kɔmɔ bilaka di mî rö 'ba mötu.

Laja 'Ba Didi

⁶⁰ Bilaka ma konzi ame ga këdi kösö gɔ Yësu ne, ɔɔɔ lijë kuwö lende nime 'deni te tine ma konzi mɔtɔ ga

ënyî kiya te, “Lende nime itigɔ 'deni sowa. Yë na ti kuti dɔmo?”

⁶¹ Yësu ikali lende ɔɔguruɔguru 'bënnî nima 'deni mɔlo ti mî bo. Kina bo kiya zînnî, bo iya te, “Lende nime na ko'dɔkɔke 'deni ngî toga kpeye gɔma teyi?

⁶² Omerike gɔmo tɔ ma, ɔɔɔ kiya te këddi kɔɔkɔke kole 'ba bilaka lesi 'deni këdi kileki kari tɔɔ gɔ bi abo ma mɔlo ame bo koloma pa teyi ne kada mɔtɔ ti ko'dɔke ɔye 'jaa tondo? ⁶³ Nyî Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba na këdi ki'di bilaka kididi ɔ ma lölöwö. Yida ɔ bilaka ikali dë 'dɔ ki'di bilaka kididi ɔ ma lölöwö. Nyî Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba ame këdi ki'di bilaka kididi ɔ ma lölöwö ne, kina me mo'de 'deni kako ziye ti lende nima miya ziye ne. ⁶⁴ Ne ɔɔgɔ, kina ma pele 'deni tara ya 'beye mɔtɔ ga o'dɔkɔ dë gbî ti'di dönnî gɔ lende ma.”

Yësu iya lende nime te römöyi bo ikali 'deni mɔlo bilaka ma yala ga na ki'di dönnî dë gɔ lende abo nime. Kina bo ikali bilaka ame këdi ko'dɔkɔ tari tususu bo zi turu ne 'deni gbî mɔlo. ⁶⁵ Kina bo kiya te, “Kö'du gɔ lende naga nime kina ma ki'di gɔ miya te, bilaka ma kɔtɔ mɔtɔ inza kikali gɔ kako zö. 'Bu ma na ɔɔɔ ti ko'de bilaka mo gɔ kako zö.”

⁶⁶ Bilaka ma konzi ënyî ngî toga kpënnî gɔ Yësu römöyi lende abo itigɔ 'deni sowa. Lijë o'dɔkɔ dë kpe tösö gɔ bo.

⁶⁷ Kina bo kënyî kiya zi bɔ laja abo ga ma 'butë dɔmoriyö naga nima, bo iya te, “Kpe gbî o'dɔkɔke toga kpeye gɔma ɔ?”

⁶⁸ Simona Pitörö iya te, “Nere, ze 'beze nime, bilaka mɔtɔ inza ame gɔ dari teyi. Lende 'bi na me këdi ki'di didi ma ɔɔburuɔburu zize le'jete. ⁶⁹ Kina di'di dɔze 'deni ngî göyi dikali 'deni ɔ ma laka ni na ɔɔɔ kɔɔ ɔ ma laka ɔ bɔ ame kako di zi Bɔko'ba ne.”

⁷⁰ Yësu iya te, “Kpe ya ma 'butë dɔmoriyö naga nime, ma na migeli ye ne tine pele bɔ ma kɔtɔ mɔtɔ di mî löngö ye nima bina ëdi 'ba bo ɔ 'ba Satani.”

⁷¹ Lende kiya 'ba Yësu nime, bo ëdi ɔ tiya Yuda kole 'ba Simona Isikarita ame bo pele di mî löngö ya ma 'butë dɔmoriyö naga nima bo na këdi kari kususu Yësu zi turu ne.

Yësu Ni Ti Löndö Bo Ga

7 Di pötö mo na Yësu kënyî kari tilingere kebe mî Galilaya. Bo o'dɔkɔ dë kpe tari tilingere kebe mî liɔɔ ame ga ɔɔgila Yerusalem ne, römöyi turu mo ga ëdi ko'dɔkɔ 'deni 'dɔ tupö bo.

² Tine mî kada mo nima yayi tö'dö 'ba karama mɔtɔ 'ba Yudayi ame ɔ karama 'ba loma biçî ɔɔgöngöbö ne ɔɔ dë kpe. ³ Kina löndö 'ba Yësu ga kako ngî kiya zi bo, iya te, “Ari to'dɔ karama Yudayi 'dɔ ki'di ya ame ga yayi këdi kösö göyi ne ko'ja lende ame ga këddi ko'dɔ ne. ⁴ Römöyi bɔ ame ko'dɔkɔ ngî 'dɔ bilaka pili kikali bo ne, bo o'dɔ lende abo ga dë ɔ kusu. Ne ɔɔgɔ, kina kɔɔ 'bëyi nime, lende löbu naga nime këddi ko'dɔ ne o'dɔkɔ ziyi gɔ kari kileme röyi zi bilaka pili.”

⁵ Ya naga nima lijë pele ɔ löndö 'ba Yësu ga tine lijë i'di dönnî dë gɔ lende abo. Kina ma ki'di lijë kiya lende nima tara ne.

⁶ Bo iya te, "Kada 'ba tari ma yayi ne dē gba. 'Beye kada pili ēdī rɔ ma laka ziye. ⁷ Bilaka 'ba dɔliŋɔ nime inza ko'ji ye. Ne 'bama nime mō'bō nduwē tileme gɔ lende kirasi 'bēnnī ga zinnī ne, kina me lijë kēdī ko'ji ma gɔmo. ⁸ Arike mī karama nima. Ne ma 'bama mari dē, rōmōyī kada 'ba tari ma yayi na dē gba."

⁹ Yēsu iya lende nime te zi löndö bo ga. Kina bo kileke abo ngī tōtī mbowa Galilaya.

¹⁰ Kina ɔɔ löndö bo ga kēnyī kari 'deni to'dɔ karama nima Yudayi tine, bo ēnyī gbī kozi kari yayi. Tine bo ari dē kileme rɔ bo yaga bi kɔɔ. Bo ari abo ngī lowo. ¹¹ Turu 'ba Yudayi ni ēdī rɔ toma gɔ bo di mī löngö bilaka konzi 'ba karama naga nima. Lijë kēdī rɔ tititi bo di zi bilaka, iya te, "Bɔ nime bo ēdī yala?"

¹² Gɔ kö'du mo na bilaka pili kēdī 'deni ngī rɔ tiya lende abo rɔ kore. Ya mɔɔ ga iya te, "Bɔ nime bilaka laka na."

Ya mɔɔ ga iya te, "Aa, bo ēdī ka kindēndē bilaka ti lende abo naga nima rɔ tindēndē."

¹³ Tine bilaka naga nima iya lende nima dē yaga bi kɔɔ, rōmōyī lijë ere turu 'bēnnī ga.

Yēsu Iyandi Wa Mī Reki 'Ba Rö Löbu

¹⁴ Kina ɔɔ kömō 'deni mī zana 'ba karama nima tine, na Yēsu kēnyī ngī kari mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba. Kina bo ki'di ngī tiyandi kɔmɔ bilaka di yayi. ¹⁵ Lende ame ga bo kiya ne igayi turu 'ba Yudayi ni 'deni. Kina lijë kiya te, "Bɔ nime bo ikali lende naga nime totondo ga? Ne bɔ kɔmɔ kiyandi ze naga nime iyandi bo dē yɔ 'di?"

¹⁶ Kina bo kēnyī kiya zinnī, bo iya te, "Lende naga nime mēdī miyandi ne, lende ma na dē. Lende 'ba Bɔko'ba na. Bo na me koja ma kako dɔliŋɔ nime bine.

¹⁷ Bilaka ame ga ko'dɔkɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ne na 'jaa ti kikalī akiyandi nime. Ala lende ma na ya, ala 'ba Bɔko'ba mo na ngī ya lijë na ti kikalī 'jaa. ¹⁸ Rōmōyī bilaka ame kēdī kiyandi kɔmɔ bilaka bo kebe tiya mo, bo kiya te, akiyandi nime lende abo na, ziye ngī 'dɔ tikali mo rɔ ma laka bɔɔ nima o'dɔkɔ abo ka 'dɔ bilaka kiya te bo na rɔ bilaka ma löbu. Ne bɔ ame kako 'ba bo kiya te, bilaka mɔɔ na koja bo ti akiyandi laka nime ne, ziye tikali mo rɔ ma laka bo na rɔ bɔ lende kodɔ kina lende kēnyē inza gbī mī bo. ¹⁹ Kɔɔ ma kongɔke, Musa na me kugu kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ziye, ne bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ ame 'dɔ kö'bō ngī toro kö'du ki'di nime di mī löngö ye bina ne inza yɔ. Ne ēddī komake gɔma 'dɔ tupō ma yaga gɔ wa'di?"

²⁰ Bilaka ma konzi ame ga kēdī yayi ne ēnyī kiya zi Yēsu, iya te, "Rumō na kēdī ko'dɔ yi. Yē mo na kēdī koma göyī mo 'dɔ tupō yi?"

²¹ Yēsu iya te, "Tönē mo'dɔ 'bama wa nge dɔ kɔɔ mī kada 'ba rɔ kindawo ne, i'dike lende mo kebe kilikō dɔye pili gɔ wa'di? ²² Ne kpe 'böwu, ebeke tilele kole kuru 'be ga mī kada 'ba rɔ kindawo. Kɔɔ lende mo ame Musa kiya ne tara. Ne dikalike 'deni ngī rɔ ma laka, akilele nima lende 'ba Musa na dē rōmōyī bulöbu ma mɔlo naga tönē bine oloma gbī to'dɔ mo tara. ²³ Kina me kēddī kileleke kole titi mī kada 'ba rɔ kindawo

'dɔ kileme lende koro 'ba kö'du ki'di ame Musa kugu ziye ne. Ne gɔ wa'di na kēnyīke rɔ 'dīrī tō gɔ ako'dɔ 'ba-me ame mileŋo yida rɔ bilaka pili mī kada 'ba rɔ kindawo ne ya? ²⁴ Kinza kodɔke bīcī lende dē ngī rɔma gɔ wa ame ga kēddī ko'jake ti kɔmɔye ne. Ziye 'dɔ kodɔke bīcī lende ti lende laka mo."

²⁵ Kina bilaka mɔɔ ga 'ba Yerosalema kēnyī ngī tilende rɔ bo, iya te, "Dēmba bɔ tönē turu ze ga kēdī rɔ toma gɔ bo 'dɔ tupō bo ne, bo na me ne ya? ²⁶ Ne ongɔke yayi bine bo ēdī kilende ngī rɔ dɔ ngölö. Turu iya a mɔɔ dē gbī zi bo yɔ. Ala mɔɔga lijë ti komeri 'deni, kiya te bo na rɔ Kurisitō mo ame Bɔko'ba kēdī koja kako di mīrɔɔ ne bɔɔ? ²⁷ Tine Kurisitō mo ame kēdī kako di mīrɔɔ ne, bɔɔ inza kikalī dɔliŋɔ mo. Ne 'ba Yēsu mo nime, tondo ze pili dikalī dɔliŋɔ abo?"

²⁸ Kina ɔɔ Yēsu kēdī 'deni tiyandi kɔmɔ bilaka di mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba tine, bo ēnyī ngī kiya rɔ ma kembe, bo iya te, "Kpe nima, ikalike ma ra? Dɔliŋɔ ma ame mako di teyi ne, ikalike ra ngī? Tako nime mako bine ne, mako dē gɔ dɔma. Bɔko'ba ame kɔɔ kpōkī mīrɔɔ ne na koja ma. Ne ikalike bo dē yɔ. ²⁹ Ma 'bama mikali bo 'deni, bo na me koja ma 'dɔ ki'di ma mako bine ne."

³⁰ Kina lijë ko'dɔkɔ ngī 'dɔ tinda'ba bo gɔ lende nime. Ne tine bɔɔ mɔɔ osa közini dē rɔ bo rōmōyī kada abo ame Bɔko'ba ki'di 'dɔ bilaka kindawo bo teyi ne ömō dē gba. ³¹ Bilaka ma konzi mɔɔ ga i'di dönnī 'deni ngī gɔ lende abo. Kina lijë koloma ngī rɔ tiya mo, iya te, "Yēsu nime na ngī ti kēdī rɔ Kurisitō mo tönē Bɔko'ba kēdī koja kako di mīrɔɔ ne, rōmōyī a mɔɔ inza kpe ame gɔ bɔ mɔɔ kako ko'dɔ kulöwö rɔ dɔ kiteli di dɔ ame ga bo ko'dɔ ne."

³² Kina ɔɔ Parosi mɔɔ ga kuwö lende nima bilaka naga nima kiya ne 'deni te tine, lijë ēnyī ngī kari tususu kpēnnī ti löbu 'ba bɔ akumu ni. Kina lijë kēnyī ngī koja bɔ kanya 'bēnnī ga kari tinda'ba Yēsu.

³³ Yēsu oloma rɔ tiya mo zi bilaka naga nima yayi, bo iya te, "Mēdī moloma nge tiye bine mbowa tine mēdī muyī ama dɔma, mileki mari zi bɔ ame koja ma kako bine ne. ³⁴ Kina ti kebeke 'deni ngī toma gɔma, ne inza ko'jake ma kpe rōmōyī inza kikalike tari tömō n̄bō mī gɔ bi ame mēdī teyi ne."

³⁵ Kina turu mɔɔ ga kēnyī ngī tiya mo rɔ gɔ rönnī, lijë iya te, "Wa'di mo ga na bo kēdī kiya 'ba bo tara? Bo ēdī kari n̄bō kulöwö te yala ga kina bo kiya te dinza do'jake bo? Ala bo ēdī ko'dɔkɔ tari toloma zi bilaka ze ame ga kēdī koloma mī dɔyayi 'ba bɔ löwö ne bɔɔ. Mɔɔga bo ēdī ko'dɔkɔ tari tiyandi kɔmɔ bɔ löwö naga nima di yayi. ³⁶ Ne ma kinza tara yɔ dēne bo ti kiya te ɔɔ do-make bo pele dinza do'jake bo? Lende kiya wa'di mo ga na bo kebe kiya 'ba bo, bo kiya te gɔ bi ame bo kēdī kari teyi ne, dinza dikalike 'beze tömō teyi?"

Yēsu Mini 'Ba Didi'

³⁷ Kina ɔɔ kömō 'deni mī tö'dö 'ba tote karama nima ame rɔ kada ma löbu 'ba karama mo ne tine, Yēsu ēnyī kɔɔ kɔɔ kɔmɔ bilaka naga nima. Kina bo kuwöwö dɔ bo rɔ ma kembe, bo iya te, "Ya ame ga kēdī ti koda mi-

ni ne, i'dike lijjë kako zö tuwë mo. ³⁸ Lende nime ëdi 'deni kɔzɔ ma tönë kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne, ame kiya te, 'Ya ame ga ki'di dönni 'deni ngi rɔ ma laka gɔ lende ma ne, mini 'ba didi ti kɔɔ 'deni di minni kɔzɔ yöpö tara."

³⁹ Dɔŋgala nime, Yësu ëdi kiya gɔ lende 'ba Nyi Kɔɔ Laka ame Bɔko'ba këdi ko'dɔkɔ ti'di mo zi ya ame ga ki'di dönni gɔ lende 'ba Yësu ne. Mī kada nima yayi Bɔko'ba i'di Nyi Kɔɔ Laka dë gba zi bilaka römöyï Yësu ileki dë gba kari mīɔɔɔ.

⁴⁰ Lende nime Yësu kiya ne, ɔɔɔ ya mɔɔ ga kuwö 'deni tine lijjë ënyï ngi kiya te, "Rɔ ma laka bɔ nime, bo na ngi rɔ bɔ kumë lende mo tönë Bɔko'ba këdi koja ne."

⁴¹ Ya mɔɔ ga iya te, "Bɔ nime na rɔ Kurisitö."

Ya mɔɔ ga iya te, "Bɔ nime Kurisitö na dë römöyï Kurisitö inza rɔ bilaka 'ba Galilaya. ⁴² Römöyï ugu 'deni mɔɔ mī buku 'ba Bɔko'ba, iya te, Kurisitö ëdi kɔɔ di mī kupö ñere Dawidi. Kina gɔ köyö bo Beteleme mī dɔliŋɔ 'ba Dawidi."

⁴³ Lende kiya 'ba bilaka naga nima oza minni 'deni kɔzɔ a nima tara. ⁴⁴ Kina ya mɔɔ ga ko'dɔkɔ ngi tinda'-ba Yësu, ne tine bɔɔ mɔɔ osa közini dë du te rɔ bo.

Ndo'ji 'Ba Parosi Ni

⁴⁵ Kina ɔɔɔ bɔ kanya naga nima kënyï kileki 'deni kari zi Parosi ni ti löbu 'ba bɔ akumu naga nima tine, lijjë ënyï kititi bɔ kanya naga nima, iya te, "O'deke Yësu mo dë kako zize bine gɔ wa'di?"

⁴⁶ Bɔ kanya naga nima iya te, "Wöwö, do'ja bɔɔ mɔɔ dë gba ame kiya lende kɔzɔ lende kiya 'ba bɔ nime."

⁴⁷ Lijjë iya te, "I'dike bo ku'bölu ye 'deni gbï. ⁴⁸ Uwöke ra ze Parosi ni ti löbu 'be mɔɔ ga diya lende abo naga nima rɔ lende laka? ⁴⁹ Ya ma yawa naga na ñge ma këdi kuti gɔ lende abo naga nima ne römöyï lijjë ikali kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba dë. Kada mɔɔ Bɔko'ba ëdi ku'-du lijjë mī pa'do 'ba Gehena."

⁵⁰ Kina Parosi ma tönë kidëki möyï mo rɔ Nīkuduma bo kako pa mɔɔ zi Yësu ne kënyï ngi rɔɔ tiya lende zinnī, ⁵¹ bo iya te, "Oŋgɔke te, inza rɔ ma laka mī kö'du ki'di ze ame Bɔko'ba ki'di zize ne 'dɔ todɔ karama ngi dɔ bɔ mɔɔ tara kinza ma kuwö lende 'ba kpamo titi kɔŋgɔ ndi lende mo."

⁵² Lijjë ileki zi Nīkuduma, iya te, "Ni 'deni gbï rɔ bilaka 'ba Galilaya mɔɔ? Ari kidëki buku 'ba Bɔko'ba te, ti ko'-ja kugu yayi, iya te, bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba inza kɔɔ di mī Galilaya."

⁵³ Kina lijjë pili kënyï kiyëyï rönni ngi kari liŋɔ 'bënni ga rɔ kɔɔɔɔ.

8 Yësu ɔɔɔ ngi di mī rö löbu 'ba Bɔko'ba bo kari dɔ dökü 'ba Bilaya.

Yësu Ni Ti Kö'du Ki'di

² Mɔɔ mī dɔŋɔ na Yësu kileki ngi kari mī reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba. Kina bilaka kɔɔ rönni ngi ñbanji zi bo yayi. Kina bo koloma ngi bëri tiyandi lijjë.

³ Kina bɔ kɔɔ kiyandi mɔɔ ga ti Parosi ni kako ngi zi bo. Lijjë o'de 'ja mɔɔ ame kinda'ba 'deni di bi 'ba to'dɔ yëri. Lijjë i'di 'ja nima kɔɔ kɔɔ bilaka konzi naga nima.

⁴ Kina lijjë kënyï kititi Yësu, iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, 'ja nime dinda'ba lɔko di bi 'ba to'dɔ yëri. ⁵ Kina kɔzɔ ame kugu 'deni mɔɔ mī kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ma Musa kugu zize ne, iya te, 'ja ma ko'dɔ yëri kɔzɔ a nime te 'dɔ ku'du ti kulugbi dökü kölä yaga. Ne ma 'bëyï iya ton-dö?"

⁶ Akititi nime lijjë ëdi koma kpa Yësu timo rɔ toma römöyï ɔɔɔ kiya te bo kiya lende mɔɔ rɔ ma kënyë gɔ lijjë kari kusus bo timo zi turu. Tine bo ileki abo dɔmo dë. Bo odi abo dɔ bo ngi le bëri tugu dɔ yayi ti dɔkole közi bo. ⁷ Kina lijjë koloma ngi nduwë rɔ tititi bo rɔ aliri. Kina bo kombi dɔ bo ngi rɔɔ, bo kënyï kileki zinnī, iya te, "ɔɔɔ kiya te bɔ mɔɔ di mī löŋgö ye nima bina, bo kikal rɔ bo, bo ko'dɔ lende kënyë mɔɔ dë, bo kënyï dɔgba ku'du 'ja nima ti dökü."

⁸ Kina bo kodi dɔ bo ngi gbï bëri tugu dɔ yayi ti dɔkole közi bo.

⁹ Kina ɔɔɔ bɔ kɔɔ kiyandi naga nima kuwö lende nime 'deni kɔzɔ a nime te tine, lijjë ënyï ngi tu'bögö rönni rɔ kɔɔ kita'ba yaga di ngila bo. Ya ma löbu rɔ dɔ kiteli mo ga tönë lijjë na kisaki tɔɔ dɔgba yaga. Kina rɔ ñburuñburu mo tine Yësu ni na kola 'deni ngi ñge riyö yayi ti 'ja tönë kɔɔ tindī naga nima. ¹⁰ Bo ombi dɔ bo rɔ kina bo kititi 'ja nima, bo iya te, "Lijjë ëdi yala? Bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ odɔ karama dë du te döyi?"

¹¹ Lɔko iya te, "Ñere, bɔɔ mɔɔ inza."

Bo ileki kiya zi 'ja nima, bo iya te, "Kina ma gbï, minza modɔ karama döyï. Ari ë'bi, ne kisaki di mī kada nime tɔne kinza kari ko'dɔ lende kënyë mɔɔ dë kpe."

Yësu, Bi Kɔɔ 'Ba Dɔliŋɔ

¹² Di pötö mo 'deni yayi tine na Yësu kënyï kiya zi Parosi ni, bo iya te, "Ma na rɔ bi kɔɔ zi dɔliŋɔ nime. Ya ame ga pili kösö 'deni gɔma ne ilingere dë kpe mī bi kölu. Bi kɔɔ nime ti kididi lijjë 'deni ngi yaga rɔ ma lölöwö."

¹³ Parosi naga nima ënyï kileki kiya zi bo, iya te, "Lende yawa 'bi naga nima dɔŋgɔ 'deni, ni ë'bi ngi ka kɔzɔ bilaka ame këdi kodɔɔ biçi lende abo gɔ dɔ bo ne."

¹⁴ Bo ileki dɔmo zinnī, bo iya te, "Lende yawa na dë. Ne ɔɔɔ kiyake pele te mëdi miya lende naga nime dömöyï lende 'ba gbagba ma, ele gbï. Römöyï ma bɔ mo, ma na mikali gɔ bi ame mako di teyi ne, kina ma na gbï mikali gɔ bi ame mëdi mari teyi ne. Kpe nima bina, ikalike dë mako di yala, ala mëdi mari yala. ¹⁵ Kpe 'beye ëddi ko'dɔke burë 'ba rɔma ngi kɔzɔ burë ko'dɔ 'ba bilaka lesi tara, ne 'bama minza mo'dɔ burë 'ba bɔɔ. ¹⁶ Ne ɔɔɔ kiya te mo'dɔ burë 'ba bilaka pele, burë ko'dɔ ma ti këdi ngi rɔ ma kodɔɔ römöyï minza mo'dɔ gɔ dɔma. Dëdi do'dɔ ze ti 'bu ma ame koja ma kako di mīɔɔɔ ne. ¹⁷ Ne oŋgɔ, lende nime ugu 'deni mɔɔ mī kö'du ki'di ame ki'di ziye ne, iya te, ɔɔɔ bɔ kodɔɔ biçi lende riyö kiya pili rɔ lende kɔɔ nima, lende nima ëdi ngi rɔ ma laka. ¹⁸ Kina me ma rɔ bɔ kodɔɔ biçi

lende ma kina 'bu ma ame koja ma kako bine ne, bo gbī rɔ bɔ kodɔrɔ bīcī lende ma."

¹⁹ Parosi naga nima ɛnyī kiya zi bo, iya te, "'Bu yi mo ɛdi yala?"

Bo iya te, "Kpe ikalike 'bu ma dē. Kina gbī ikalike ma dē. Römöyī ɔɔɔ kiya te kikalike ma 'deni, ti kikalike 'bu ma gbī."

²⁰ Lende nime Yēsu iya di mī reki 'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba ko'ja bo kēdī rɔ tiyandi kɔmɔ bilaka di gɔ bi ame bilaka kēdī ki'di kpa kōzī ki'di 'bēnnī ga zi Bɔko'ba di teyi ne. Mī kada nima yayi turu inda'ba bo dē römöyī kada abo ame Bɔko'ba ki'di 'dɔ bilaka kinda'ba bo yīmo ne ömō dē gba.

²¹ Di pötö mo na Yēsu kēnyī kiya zi turu löbu naga nima, bo iya te, "Mēdī mari ama kada mɔtɔ kina ti kēnyīke 'deni ngī toma gɔma, ne inza kikalike tari tōmō gɔ bi ame mēdī mari teyi ne. Ti kö'bōke mī lende kēnyē 'be ga n̄bō mī tölē."

²² Turu naga nima iya te, "Lende abo nima, bo kiya te dinza dikalike tari gɔ bi ame bo kēdī kari teyi ne, bo ɛdi ko'dɔkɔ tari tupō rɔ bo yaga?"

²³ Bo iya te, "Kpe 'beye rɔ 'ba dɔliŋɔ nime. Ne ma 'bama mako di dɔyayi 'ba mīrɔrɔ. Kpe 'beye di mī dɔliŋɔ nime. Ne ma 'bama minza di mī dɔliŋɔ nime. ²⁴ Gɔ kö'-du mo kina ma 'dɔ ki'di miya te ti kö'bōke mī lende kēnyē 'be ga n̄bō mī tölē. ɔɔɔ kiya te ki'dike dɔye dē ngī gɔmo rɔ ma laka ma na rɔ bɔ ame rɔ ma mo ne, ti kö'bōke mī lende kēnyē 'be ga n̄bō mī tölē."

²⁵ Lijē ɛnyī kititi bo, iya te, "Nī yē mo na?"

Bo iya te, "Ma na rɔ bɔ ma tönē miya lende mo pa ziye bine ne. ²⁶ Mēdī ti lende n̄banjī 'dɔ tiya mo gɔ lende 'be. Kina mēdī gbī ti lende mɔtɔ ga n̄banjī ame gɔ mo'dɔ burē 'be timo. Bɔ ame koja ma kako dɔliŋɔ nime bine ne, lende abo rɔ ma kodɔrɔ. Kina lende ame ga n̄ge muwō di kpa bo ne, kina me mēdī miya ziye kpe bilaka 'ba dɔliŋɔ nime."

²⁷ Lende nime Yēsu kiya ne, turu naga nima ikali dē ma bo kēdī rɔ tiya lende 'ba 'bu bo Bɔko'ba.

²⁸ Kina bo kiya zīnnī, bo iya te, "Ma kole 'ba bilaka lesi, ti kutōtike ma 'deni dɔ ngērī rɔrɔ kupōke ma. Ne tine ti kikalike ma ngī 'jaa rɔ bɔ ame rɔ ma mo ne, kina ti kikalike gbī 'jaa omba wa naga nime mēdī mo'dɔ ne, minza mo'dɔ gɔ dɔma. Kina ti kikalike ngī rɔ ma laka wa ame ga n̄ge 'bu ma kiya zō ne na ma ga mēdī miya zi bilaka ne. ²⁹ Bo na koja ma kina bo ö'bō tō bi kɔtɔ, bo ola ma dē kutu ma römöyī lende ame ga mēdī mo'dɔ ne, kina kiyēyī dōkī'dī bo."

³⁰ Lende nime Yēsu kiya ne i'di bilaka ma konzi mɔtɔ ga ngī ki'di dōnnī gɔ lende abo.

Kupō Ma Laka 'Ba Abarayama

³¹ Yēsu ɛnyī kiya zi Yudayi naga nima ki'di dōnnī 'deni gɔ lende abo ne, bo iya te, "ɔɔɔ kiya te ko'dɔke wa pili ngī kɔzɔ ame mēdī miyandi ye timo ne, ti kēddīke ngī rɔ ma laka rɔ bɔ kōsō gɔma ga. ³² Kina gbī ti kikalike lende laka 'ba Bɔko'ba ngī. Kina lende laka 'ba Bɔko'ba

ti ki'di ye ngī kolomake rɔ dɔ ngölō. Kinza kēddīke ra kpe rɔ atɔli."

³³ Bilaka naga nima iya te, "Ze kupō Abarayama ga na. Mɔlo kako di zi 'bu ze löbu ga bɔtɔ inda'ba ze dē rɔ atɔli. Gɔ wa'di na kiya te ti doloma rɔ dɔ ngölō?"

³⁴ Bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, bilaka pili ame ga rɔ bɔ ko'dɔ lende kēnyē ne, lende kēnyē inda'ba 'deni rɔ 'bɔki. Kina lende kēnyē na 'deni le'jete rɔ bɔ dōnnī. ³⁵ Kɔzɔ ma kikalike atɔli oloma dē kö'bō n̄buru rɔ kole 'ba liŋɔ. Ne kole 'ba bɔ dɔ liŋɔ na ti koloma ngī n̄buru kö'bō kpa dōbōsī 'ba 'bu bo nima. ³⁶ Kina ɔɔɔ kiya te kole 'ba Bɔko'ba na kutē gɔye 'deni di zi bɔ ame kinda'ba ye ne, bɔtɔ mɔtɔ inza kpe ame 'dɔ kēdī rɔ bɔ dɔye. ³⁷ Mikali ye 'deni ngī rɔ kupō Abarayama ga. Ne ɛddī komake kɔri 'ba tupō ma gɔ wa'di? Lende kiya ma naga nime na koŋmī dē dōkī'dī ye? ³⁸ Lende naga nime mēdī miya ne na rɔ ame 'bu ma kileme zō. Kina 'beye ndɔbɔ ame ga gbī 'bu ye kileme ziye ne na ma ga gbī kēddī ko'dɔke."

³⁹ Lijē iya te, "Abarayama na rɔ 'bu ze."

Kina bo kēnyī kileki dɔmo zīnnī, bo iya te, "Inza tara. Ma kiya te kēddīke ra ngī rɔ kole 'ba Abarayama ga dēne ɛddī ko'dɔke gbī kɔzɔ 'ba Abarayama. ⁴⁰ Ne le'jete ɛddīke e'be za rɔ toma kɔri ame 'dɔ kupōke ma timo, ma mo tönē mēdī miyētī lende ma laka ame ga muwō di kpa Bɔko'ba ziye ne. Lende ko'dɔ 'ba Abarayama inza tara. ⁴¹ Ndɔbɔ ko'dɔ dɔ 'bu ye na ma kēddīke rɔ to'dɔ mo ne."

Lijē iya te, "Ze kole köyö mī man̄ba na dē. Bɔko'ba na n̄ge kɔtɔ rɔ 'bu ze."

⁴² Bo iya te, "Ma kiya te Bɔko'ba na kēdī ra rɔ 'bu ye dēne ɛddī kɔ'kɔke ma römöyī tako nime mako ziye bine ne, mako di zi Bɔko'ba. Mako dē gɔ dɔma. Bɔko'ba na koja ma. ⁴³ Ne kpe bilaka o'dɔkɔke dē tuwō lende naga nime mēdī miya ne gɔ wa'di? Lende ma laka kɔzɔ a nime te na ko'jike? ⁴⁴ Ne on̄gɔ, 'bu ye na rɔ Satani römöyī wa ame ga bo ko'dɔkɔke ne kina ko'dɔkɔke to'dɔ mo. Bo 'ba bo 'deni mɔlo rɔ bɔ a kupō. Bo o'dɔkɔke abo dē to'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba römöyī bo ilagi lende laka 'ba Bɔko'ba 'deni mɔlo pili. Wa 'ba bo ma bo kö'bō to'dɔ mo na rɔ tunzō bētī römöyī bo bɔ bētī na. Kina bo 'deni rɔ n̄ere 'ba bētī.

⁴⁵ Ne 'bama nime, mēdī miya lende laka 'ba Bɔko'ba ziye ne na me ki'di kilagike ti'di dɔye gɔ lende ma ne. ⁴⁶ On̄gɔke lende naga nima mēdī mo'dɔ ne te. Ma kēnyē mo ga ɛdī? ɔɔɔ kēdī, iyake zō. Ne ɔɔɔ lende ma naga nima kēdī me rɔ ma laka ne, o'dɔkɔke dē ti'di dɔye gɔmo gɔ wa'di? ⁴⁷ Ya ame ga rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne ɛdī kuwō lende 'ba Bɔko'ba. Ne kpe 'beye nime inzake rɔ kole 'ba Bɔko'ba römöyī ilagike lende abo 'deni."

⁴⁸ Lijē iya te, "Nī nime, nī na dē ngī rɔ ma laka rɔ bɔ rumō 'ba Somorona kɔzɔ ma tönē diya bine ne?"

⁴⁹ Bo iya te, "Ma bɔ rumō na dē. 'Bama rɔ toro 'bu ma. Ne kpe ebeke 'beye za titi'ja ma. ⁵⁰ Wa naga nime mēdī mo'dɔ ne minza mo'dɔ 'dɔ bilaka koro ma gɔmo, kiya ma rɔ bilaka ma löbu. Bɔ mɔtɔ ɛdī ame bo ko'dɔkɔ 'dɔ bilaka koro ma ne. Bo na rɔ bɔ ame kēdī kodɔrɔ bīcī

lende ma ɾ ma kodɾ ne. ⁵¹ ɾ ma laka miya ziye, ya ame ga kedi ko'd lende pili ngi kɔɔ wa ame ga medi miya ne, a mɔɔ ɾ tolē inza kikali du te tomō donni."

⁵² Lijē iya te, "Ni bɔ nime, dikali yi 'deni ɾ ma laka. Ni bɔ rumō na. Iya te bilaka ame ga ko'd lende kɔɔ kō-du kiya 'bi naga nima inza kolē kpe. 'Bu ze löbu Abarayama ni öle 'deni pili ti bɔ kumē lende ma löbu 'ba Bɔko'ba tönē ga. ⁵³ Gɔ wa'di na kebe kiya 'bēyi röyi mbiri löbu di dɔ 'bu ze löbu Abarayama ni ma ti bɔ kumē lende ma löbu 'ba Bɔko'ba ame ga kolē ne? O'dɔɔ to'dɔ röyi ɾ wa'di?"

⁵⁴ Bo iya te, "Ma 'bama nime, miya ɾma dē te medi mbiri. ɔɔ kiya te miya kɔɔ a nima tara, lende ma inza kpe ko'dɔ ɔɔ. 'Bu ma nima kēddi kidēkike möyi mo ɾ Bɔko'ba kēddi koroke ne, bo na nge kiya te medi mbiri. ⁵⁵ Ne kpe 'beye ikalike bo dē. Ma na nge mikali bo. Ne ɔɔ miya te mikali bo dē, ma 'deni gbī ɾ bɔ bēti kɔɔ 'beye. Ne ongo, kina me mikali Bɔko'ba, wa pili ame ga bo kiya zō ne, kina me ga medi ɾ to'dɔ mo. ⁵⁶ 'Bu ye löbu Abarayama ēdi ti mi kēyi rōmöyi mi kada nima yayi Bɔko'ba iya zi bo, iya te, ti ko'ja kada ma ame medi mako timo dɔliɔ nime ne 'deni ngi. Kina me bo o'ja 'deni ngi. Gɔ kō'du mo bo 'deni ti mi kēyi."

⁵⁷ Lijē iya te, "Ni nime kɔɔ kɔɔ 'bi ömō dē gba kulu kuɔɔ ɾ. ɾ ma tondo mo ga na kebe kiya te o'ja Abarayama?"

⁵⁸ Bo ileki dɔmo zi ya naga nima, bo iya te, "ɾ ma laka miya ziye gba kinza köyö Abarayama dē, medi 'deni mɔlo ɾ bɔ ame ɾ ma mo ne."

⁵⁹ Kina lijē kēnyi ngi totɔɔ kulugbi doku 'dɔ tu'du bo timo tupō bo yaga. Kina bo kēnyi kolo abo ɾ bo ngi, bo kɔɔ yaga di mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba yayi.

Yēsu Ni Ti Bɔ Kɔɔ Kōlu

9 Kina ɔɔ Yēsu kēdi 'deni kilingere tine, dɔ bo onɔɔɔ ngi ti bɔ kɔɔ kōlu mɔɔ ame köyö 'deni mɔlo ɾ kɔɔ kōlu ne. ² Kina bɔ kōsö gɔ bo ga kēnyi kititi bo, lijē iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, lende kēnyē 'ba yē na me ki'di 'dɔ köyö bɔ nime ɾ kɔɔ kōlu ne? Lende kēnyē abo na ala lende kēnyē ko'd 'ba 'bu bo ni na?"

³ Yēsu iya te, "Töyö nime köyö bɔ nime ɾ kɔɔ kōlu ne inza gɔ lende kēnyē abo ala gbī gɔ lende kēnyē ko'd 'ba 'bu bo ni. Tine öyö bɔ nime ɾ kɔɔ kōlu 'dɔ ki'di Bɔko'ba kileme tigɔ abo tö zi bilaka mi tilenjo bɔ nime. ⁴ Ndɔɔ ame Bɔko'ba koja ma dōmöyi mo ne, medi mo'dɔ gīri nime ko'ja gɔ bi kēdi gba ɾ mi kada. Rōmöyi korɔndɔ ɔɔ dē kpe, ame bilaka lesi inza kikali kpe to'dɔ a mɔɔ. ⁵ Ne ame medi 'deni dɔliɔ bine ne, ma na 'deni ɾ bi kɔɔ zi dɔliɔ."

⁶ Kina bo koto'bi woro ngi bēri, bo konyɔpi mandɔ'dɔ mo ngi kosa kɔɔ bɔ kɔɔ kōlu tönē. ⁷ Kina bo kiya te, "Ari kurögö kömöyi mi daa 'ba Siloma." Ame 'jɔ 'ba möyi mo nima tēgē "Oja 'deni."

Kina bɔ tönē kari kurögö kɔɔ bo ngi. Na kɔɔ bo kɔɔ ngi bo kileki ngi kari liɔ ɾ bɔ kɔɔ kɔɔ.

⁸ Kina ɔɔ bɔ nima kēdi 'deni liɔ tine, bilaka ma mi tiri ma ngɔngɔsi naga ti ya mɔɔ ga ame kikali bo 'deni mɔlo tönē pa bine ɾ bɔ kɔɔ ne, ako ngi tongo

bo, lijē iya te, "Wa, bɔ nime na dē tönē kēdi koloma pa kpa kɔri 'dē yayi tokpasi wa ne?"

⁹ Ya mɔɔ ga iya te, "Yē, bo na."

Tine ya mɔɔ ga ēnyi 'bēnni kiya te, "Bɔ nima na dē. Bɔ nime o'de rōni ka ɾ to'de ti bo."

Kina bo kēnyi ngi kiya zinni, bo iya te, "Ma na ngi nime."

¹⁰ Ya naga nima iya te, "Kömöyi ēnyi kɔɔ ko'ja gɔ bi totondo?"

¹¹ Bo iya te, "Bɔ nima kidēki möyi mo ɾ Yēsu ne na konyɔpi mandɔ'dɔ ti woro, bo kosa kɔɔ ma, na bo kiya zō gɔ mari murögö kɔɔ ma mi daa 'ba Siloma. Kina me mari murögö kɔɔ ma ɾ, na kɔɔ ma kɔɔ ngi."

¹² Lijē iya te, "Yēsu mo ēdi yala?"

Bo iya te, "Mikali dē."

¹³ Di pötö lende nime na ya mɔɔ ga kēnyi koto bɔ tönē ngi kari zi Parosi ni. ¹⁴ Kada nima Yēsu konyɔpi mandɔ'dɔ ti woro kosa kɔɔ bɔ nima 'dɔ kɔɔ ngi yaga yimo ne, kada 'ba ɾ kindawo na. ¹⁵ Parosi ni ebe gbī tititi bɔ nima gɔ lende 'ba kɔɔ bo ame kēnyi kɔɔ 'böwu yaga ko'ja gɔ bi ne. Tine bo ileki kiya zinni, bo iya te, "Yēsu na ko'dɔ mandɔ'dɔ kɔɔ ma. Kina mari murögö ɾ. Kina me kɔɔ ma kɔɔ ngi."

¹⁶ Parosi mɔɔ ga iya te, "Bɔ nime ako dē du te di zi Bɔko'ba, ma bo kēdi kako ra ngi di zi Bɔko'ba dēne bo ēdi koro kada 'ba ɾ kindawo."

Ya mɔɔ ga iya te, "Ne ma bo kēdi ra ɾ bɔ lende kēnyē tara dēne ndɔɔ löbu naga nime, bo ti kikali to'dɔ mo totondo ga?"

Parosi tönē ga oza minni 'deni kɔɔ a nime te.

¹⁷ Kina lijē kēnyi 'böwu kititi bɔ tönē, lijē iya te, "Wa'di na komeri 'bēyi gɔ lende 'ba Yēsu nima bo ki'di kömöyi kɔɔ 'deni yaga ne?"

Bɔ nima iya te, "Bo bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba na."

¹⁸ Parosi ni i'di donni dē gba gɔ lende nima kiya te bo nima kɔɔ mo pa ɾ ma kōlu kina ma kēnyi 'böwu kɔɔ yaga ne, lijē iya te bēti na ka. Kina lijē kidēki 'bu 'ba bɔ nima ti ma mo ngi kako zinni. ¹⁹ Kina lijē kititi e'be 'bu mo naga nima, lijē iya te, "Kole 'be nime kiyake te öyö mɔlo ɾ kɔɔ kōlu ne, bo na me? Ne kɔɔ bo ēnyi kɔɔ 'böwu yaga tɔne ɾ ma totondo?"

²⁰ Lijē iya te, "Dikali ngi ɾ ma laka bo kole ze na. Kina dikali 'deni gbī laka öyö bo mɔlo ɾ kɔɔ kōlu. ²¹ Ne ɔɔ abo tɔ nima kiyɔkɔ kɔɔ bo tɔne ne, dikali dē. Bɔɔ abo tɔ nima kiyɔkɔ kɔɔ bo ne, dikali eze dē gbī. Ititike bo. Bo na ma, bo inza gbī gba ɾ kole titi. Bo na ti kikali tiyētī lende abo nima."

²² 'Bu bo ni iya tara rōmöyi lijē ere turu 'ba Yudayi naga nima. Rōmöyi turu naga nima iya lende mɔɔ 'deni mɔlo yayi, iya te, bilaka ame ga pili kiya te Yēsu na ɾ Kurisitö ame Bɔko'ba koja kako di mitoro ne, 'dɔ ko'jɔngɔ nburu yaga di bi tɔɔ mi rö 'ba mötu. ²³ Lende nima na ma 'dɔ ki'di 'bu bo ni kiya te, "Bo na ma, bo inza gba ɾ kole titi. Ititike bo."

²⁴ Parosi ni ēnyi 'böwu gbī kidēki bɔ tönē kako zinni. Kina lijē kiya zi bo, lijē iya te, "Ulömu röyi ti möyi löbu

'ba Bɔko'ba nime. Dikali 'deni bɔ nima bo kileŋo yi ne bo bɔ lende kɛnyɛ na."

²⁵ Bɔ tɔnɛ iya te, "Mikali dɛ ala bo bɔ lende kɛnyɛ na ya? Wa 'bama ame mikali ne na nge rɔ ame ma pa mɔlo rɔ bɔ kɔmɔ kɔlu. Kina me tɔne kɔmɔ ma kɔpɔ 'deni yaga ko'ja gɔ bi."

²⁶ Lijɛ iya te, "Wa'di na Yɛsu mo nima ko'dɔ ziyi? Bo o'dɔ tondo kina ma 'dɔ ki'di kɔmɔyi kɛnyɛ kɔpɔ yaga ne?"

²⁷ Bo iya te, "Ne o'ja miyɛti lende naga nime 'deni gbɛ dɔgba ziye bine 'di, uwɔke dɛ. Gɔ wa'di na ko'dɔkɔke 'bɔwu 'dɔ mɛnyɛ gbɛ tiyɛti mo ziye teyi? O'dɔkɔke 'deni gbɛ tɔsɔ gɔ bo?"

²⁸ Kina lijɛ kɛnyɛ ngɛ titi'ja bɔ tɔnɛ, lijɛ iya te, "Ni 'bɛyi na rɔ bɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu. Ne ze 'beze rɔ bɔ kɔsɔ gɔ 'bu ze lɔbu Musa. ²⁹ Rɔmɔyi Musa na dikali nge Bɔko'ba kolo-ma rɔ tilende teyi bine. Ne bɔtɔ tɔ nima rɔ Yɛsu ne, dikali dɛ bo ako di yala."

³⁰ Bɔ nima iya te, "Lende 'be igayi ma 'deni. Yɛsu na me kiyɔpɔ kɔmɔ ma 'deni yaga. Tine kpe ikalike bi ame bo kako di teyi ne dɛ ya. ³¹ Dikali 'deni mɔlo rɔ ma laka Bɔko'ba oloma dɛ tuwɔ dɔ bɔ lende kɛnyɛ. Tine lijɛ ame ga koro bo ko'dɔ ako'dɔkɔ abo ga ne, na nge bo kuwɔ dɔmɔ. ³² Bɔtɔ mɔtɔ uwɔ dɛ mɔlo kako di bi tisaki bɛci dɔliŋɔ nime ma bɔ mɔtɔ kiyɔpɔ kɔmɔ bilaka ame kɔyɔ 'deni mɔlo rɔ kɔmɔ kɔlu kɔzɔ a nime te. ³³ Ma kiya te bɔ nime rɔ Yɛsu ne, bo kako dɛ ngɛ di zi Bɔko'ba dɛne bo inza kikali to'dɔ a mɔtɔ."

³⁴ Parosi naga nima iya te, "Ni ame kɔyɔ yi mɔlo di mi rɔ bɔ lende kɛnyɛ ne, ni na ko'dɔkɔ 'dɔ kɛnyɛ tiyandi ze?"

Kina lijɛ koga bɔ nima ngɛ yaga.

³⁵ Tine dɔdɔ Yɛsu kuwɔ 'deni, tɛgɛ Parosi ni oga bɔ tɔnɛ 'deni yaga na bo kari ngɛ tonŋɔ mo. Kina bo kititi bɔ nima, bo iya te, "I'di dɔyi ra gɔ lende 'ba kole 'ba bilaka lesi?"

³⁶ Bɔ nima iya te, "Nere, iya zɔ te 'di bo yɛ na, 'dɔ mi'-di dɔma gɔ lende abo."

³⁷ Yɛsu iya te, "O'ja bo 'deni mɔlo. Ma mo nime ngɛ mɛdi milende ziyi ne, ma na ngɛ rɔ kole 'ba bilaka lesi mo."

³⁸ Kina bɔ nima kileki ngɛ kiya zi Yɛsu, iya te, "Nere ma, mikali yi 'deni ngɛ tɔne rɔ ma laka rɔ kole 'ba Bɔko'ba."

Kina bo kolɔdɔ ngɛ bɛri tilɛlu Yɛsu.

³⁹ Yɛsu iya te, "Mako 'deni dɔliŋɔ bine 'dɔ toza mi bilaka 'dɔ ki'di ya ame ga rɔ bɔ kɔmɔ kɔlu ne ko'ja bi, kina gɔ ya ame ga rɔ bɔ kɔmɔ kɔpɔ ne, gɔ kɔmɔ mo kebe kɔlu yaga."

⁴⁰ Parosi mɔtɔ ga ɛdi gbɛ ti Yɛsu ni yayi. Kina dɔdɔ lijɛ kuwɔ lende nima 'deni tara tine, lijɛ ɛnyɛ kiya zi Yɛsu, lijɛ iya te, "Lende kiya 'bi nima iya te ze bɔ kɔmɔ kɔlu na gbɛ?"

⁴¹ Bo iya te, "Dɔdɔ kiyake te ɛddike rɔ kɔmɔ kɔlu, inza-ke ti lende kɛnyɛ. Ne iyake rɔye rɔ bɔ kɔmɔ kɔpɔ. Kina ma lende kɛnyɛ 'be ga ti kulɔmɔ kɔ'bɔ tiye."

Dɔngala 'Ba Bɔ Koda Kamɔlɔ

10 Yɛsu iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, dɔdɔ kɔngɔke bilaka mo kɛdi kari kpa jɔl 'ba kamɔlɔ tine bo kɛnyɛ kɛki za kebe dɔ reki kinza bo kari dɛ kebe kpa dɔri nima, ikalike bo laka bo bɔ 'bɔgɔ na. Bo ako tu'bɔgɔ kamɔlɔ naga nima. ² Ne bɔ ame dɔdɔ kɔngɔke kɛdi kari kpa jɔl kɔdɔ ngɛ kebe kpa dɔri nima, bo na rɔ bɔ koda kamɔlɔ naga nima. ³ Bo na ti bɔ koda kpa dɔri 'ba jɔl nima kurɔgɔ kpa dɔri zi bo. Kina dɔdɔ bo kidɛki kamɔlɔ abo naga nima ti mɔyi mo ga rɔ kɔtɔkɔtɔ, kina lijɛ kɛdi kuwɔ dɔ bo ngɛ. Kina bo ti koja lijɛ yaga di mi jɔl. ⁴ Kina dɔdɔ bo koja lijɛ 'deni pili yaga tine, bo ti kɔsɔ ngɛ dɔgba zinni bo kari toda lijɛ. Kamɔlɔ abo ga ikali mugu bo, na kɔsɔ ngɛ gɔ bo. ⁵ Dɔdɔ bɔ lɔwɔ mɔtɔ ame 'beri lijɛ kikali mugu mo dɛ ne na kako kidɛki lijɛ, lijɛ inza kɔsɔ gɔmɔ. Lijɛ pili ɛdi kirina ɛ'bɛnni mɔkɔ."

⁶ Yɛsu iya lende nime rɔ dɔngala zi Parosi naga nima kɔzɔ a nime te. Kina tine lijɛ ikali 'jɔ mo dɛ.

⁷ Kina bo kɛnyɛ kiya zinni, bo iya te, "Rɔ ma laka miya ziye, ma na rɔ kpa dɔri 'ba jɔl. ⁸ Ya naga nime kako dɔgba di zɔ ne bɔ akolɔ ni ma ti bɔ 'bɔgɔ ni na. Kina kamɔlɔ inza kikali tari tɔsɔ gɔnni. ⁹ Ma na rɔ kpa dɔri. Ya ame ga pili kɛdi kɔdɔ kebe zɔ ne lijɛ kɔmɔ 'deni di mi tɔlɛ kina lijɛ ti kilɛlɛ rɔnni 'deni ngɛ nduwɛ kebe teyi gbɛ kinza lisa 'ba a mɔtɔ. ¹⁰ Rɔmɔyi bɔ 'bɔgɔ naga nima, akikali 'bɛnni nge rɔ tu'bɔgɔ mo ti tupɔ mo kina gbɛ ti tirasi mo. Ne ndɔkɔ 'bama ame mako gɔmɔ ne na rɔ ti'di didi ti tigɔ zi bilaka ma ga.

¹¹ Ma na rɔ bɔ koda kamɔlɔ ma laka, ame kilanɔ rɔni 'deni 'dɔ kɔlɛ gɔ kamɔlɔ abo ga. ¹²⁻¹³ Bilaka mɔtɔ ame dɔdɔ kiya te bo kinza rɔ bɔ dɔ kamɔlɔ, bo kɛdi koda abo kamɔlɔ mo tɔ naga nima nge dɔmɔyi lende 'ba girisi, bo omeri abo lende 'ba kamɔlɔ naga nima dɛ. Kina dɔdɔ bo ko'ja kuruku kɛdi kako, bo ɛdi kirina abo ngɛ yaga. Bo kola kamɔlɔ naga nima zi kuruku kinda'ba mɔtɔ ga kiyɛyi mi kɔkɔ mo ga ngɛ rɔ kɔtɔkɔtɔ. Bo irina abo yaga rɔmɔyi kamɔlɔ abo ga na dɛ. ¹⁴ Ne ma 'bama na rɔ bɔ koda kamɔlɔ ma laka. Mikali kamɔlɔ ma ga me rɔ kɔtɔkɔtɔ. Kina lijɛ me ikali ma gbɛ. ¹⁵ Kɔzɔ 'bu ma ame kikali ma kina mikali bo gbɛ ne tara. Kina me milanɔ rɔ-ma 'deni 'dɔ mɔlɛ gɔ kamɔlɔ ma ga.

¹⁶ Kina mɛdi gbɛ ti kamɔlɔ mɔtɔ ga ame kinza gba mi jɔl nime bine ne. Ndɔkɔ ma na gbɛ rɔ to'de mo kako bine. Lijɛ ti kuwɔ dɛki 'ba dɔma 'deni. Kina kamɔlɔ pili ti kɛdi 'deni ngɛ rɔ dɔtumu kɔtɔ. Kina bɔ koda mo ti kɛdi 'deni ngɛ le kɔtɔ.

¹⁷ Ongɔke, kina me mi'di rɔma 'deni zi bilaka lesi 'dɔ kupɔ ma gɔ mɛnyɛ mididi 'jaa rɔ ma lɔlɔwɔ. Gɔ lende mo na ma ki'di 'bu ma Bɔko'ba kɔ'kɔ ma kulɔwɔ ne.

¹⁸ Ne bilaka inza kikali tupɔ ma gɔ dɔnni. Ma na mɛdi mi'di rɔma zinni 'dɔ gɔ lijɛ kupɔ ma. Mɛdi ti tigɔ 'ba ti'-di rɔma zi bilaka gɔ kupɔ ma. Kina mɛdi gbɛ ti tigɔ 'ba tɛnyɛ tididi 'bɔwu di pɔtɔ tɔlɛ. To'dɔ wa naga nime, Bɔko'ba 'bu ma ose gɔmɔ 'deni pili zɔ."

¹⁹ Lende naga nime Yɛsu kiya te ne i'di turu 'ba Yundayi naga nima ngɛ koza minni. ²⁰ Ya ma konzi mɔtɔ ga di mi lɔngɔ lijɛ yayi iya te, "Bɔ nime, nɔki ɛdi dɔmɔ. Bɔ

rumö na. Èddi kuwöke lende abo naga nima gɔ wa'di?"

²¹ Tine ya mɔɔ ga iya te, "Lende kiya 'ba bɔ nime, lende 'ba bɔ nöki na dë. Bɔ nöki ti kikalitiyɔɔ kɔmɔ bɔ kɔmɔ kölu?"

Yudayi Ilagi Lende 'Ba Yësu

²² Kina ɔɔ kömö 'deni mi kada 'ba karama 'ba tomeri gɔ tulömu rö löbu ame mi Yerosalema ne zi Bɔko'ba tine kada 'ba bi këyi ame kulöwö ne na 'deni. ²³ Kina ɔɔ Yësu këdi kilingere 'deni kebe mi dëdë ame ga nɛere Solomo ko'ba mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba yayi ne, ²⁴ tine turu mɔɔ ga otɔɔ rönni ngi kako zi bo, lijë iya te, "Ni nime, lende 'bi ilikö dze sowa. Ni mo na ngi rɔ Kurisito ame Bɔko'ba këdi koja kako dɔliɔɔ nime bine ne ala ni mo na dë? Iya lende yaga bi kɔɔ zize kinza kilikö dze dë."

²⁵ Bo iya te, "Lende nime miya 'deni mɔlo ziye. Tine kpe na ko'dɔɔke e'be dë ti'di dɔye gɔ lende ma. Kina me gbɔ ndɔɔ pili naga nime mëdi mo'dɔ ti közi kakpa 'ba 'bu ma Bɔko'ba ne ileme ma 'deni gbɔ laka ziye. ²⁶ Ne kpe ebe kilagike ti'di dɔye gɔmo römöyi kpe kamölö ma ga na dë. ²⁷ Kamölö ame ga rɔ 'bama ne uwö dɔma pili laka. Kina mikali lijë 'deni gbɔ. Kina me lijë pili ösö 'deni gɔma. ²⁸ Kina mi'di didi ma nɛburunburu 'deni zinni kinza bɔɔ mɔɔ kirasi lijë ra. Bɔɔ mɔɔ ikali dë kpe 'dɔ kako kolb lijë di zö. ²⁹ Römöyi 'bu ma na ki'di lijë 'deni zö. Kina bɔɔ mɔɔ inza mi dɔliɔɔ nime bine ame këdi ti tigɔ rɔ dɔ kiteli di dɔ 'bu ma. Kina me 'deni bɔɔ mɔɔ inza kpe ame 'dɔ kikalitako tol lijë di zi bo. ³⁰ Römöyi ze ti 'bu ma rɔ akɔɔ."

³¹ Kina ɔɔ bilaka naga nima lijë kuwö Yësu kiya 'deni te bo rɔ akɔɔ ti Bɔko'ba tine, lijë ënyi ngi totɔɔ kulugbi dökü 'dɔ tu'du bo timo 'dɔ lijë kupö bo yaga gɔ lende kiya abo nima. ³² Tine bo ënyi kileki kiya zinni, bo iya te, "O'jake ndɔɔ naga nime mëdi mo'dɔ ne dë? Wa ame ga mo'dɔ ti közi kakpa 'ba 'bu ma ne, pili rɔ ma laka. Ne èddi ko'dɔɔke tupö ma gɔ wa'di?"

³³ Lijë iya te, "Dinza dupö yi gɔ lende laka ko'dɔ 'bi. Dëdi do'dɔɔke tupö yi gɔ döli 'bi ame kudöli Bɔko'ba ne. Ni ame rɔ bilaka lesi ne ebe tombi döyi kiya röyi nɛbö rɔ Bɔko'ba."

³⁴ Bo ileki kiya zi bilaka naga nima, bo iya te, "Kpe onɔɔke tɔ ma, lende mɔɔ ugu 'deni mɔlo mi buku 'ba Bɔko'ba, iya te, 'Kpe bilaka lesi, kpe gbɔ rɔ Bɔko'ba.' ³⁵ Kina kɔɔ ame dikalike 'deni lende 'ba Bɔko'ba ö'bö nduwë rɔ ma kodɔɔ. Kina me kɔɔ duwöke bine Bɔko'ba bo iya zi bilaka naga nima bo kilende teyi ne, bo iya te lijë gbɔ rɔ Bɔko'ba. ³⁶ Ne 'bama nime miya te ma kole 'ba Bɔko'ba na ne, ebe kiyake za 'böwu rɔ tudöli Bɔko'ba totondo ga? Ma na nge rɔ bɔ ame 'bu ma kigeli koja kako dɔliɔɔ nime bine rɔ bɔ laja abo. ³⁷ Kina ɔɔ kiya te kɔɔke wa naga nime mëdi mo'dɔ ne kinza 'deni ngi du rɔ lende 'ba Bɔko'ba tine, omba kina ti kikalike ma 'jaa ngi rɔ ma laka minza rɔ kole abo. ³⁸ Ne ɔɔ ki'dike dɔye dë pele gɔ lende kiya ma naga nime, lende 'ba Bɔko'ba ame ga ko'jake ma mëdi mo'dɔ ne na ti ki'di ye kikalike ma ngi rɔ ma laka rɔ kole abo. Ki-

na ti kikalike 'deni ngi omba ma ngi rɔ akɔɔ ti 'bu ma. Kina 'bu ma bo gbɔ rɔ akɔɔ tö."

³⁹ Kina lijë ko'dɔɔke ngi gbɔ tinda'ba Yësu gɔ lende nime, ne tine Yësu ënyi kolo abo rɔ bo ngi yaga di zinni.

⁴⁰ Bo ënyi di Yerosalema yayi, bo kari kumu gönyi yöpö 'ba Yaradene. Bo kari koloma gɔ bi ma tönë pa Yowani koloma rɔ to'dɔ bapatisi dɔ bilaka di teyi ne.

⁴¹ Kina bilaka kɔɔ ngi kari zi bo yayi. Tine bilaka naga nima oloma tiya mo rɔ gɔ rönni, lijë iya te, "Yowani o'dɔ lende ame ga kigayi bilaka ne dë tine bo iya lende 'ba bɔ nime rɔ Yësu ne. Kina me bo kako 'deni ngi te kɔɔ lende kiya 'ba Yowani tönë."

⁴² Kina ma konzi ki'di dönni ngi gɔ lende 'ba Yësu di yayi.

Tölë 'Ba Lazara

11 ¹⁻² Bɔ mɔɔ rɔ Lazara ëdi koloma Betaniya. Kina lëmi bo ga Mariya ni ti Marata ëdi gbɔ koloma yayi. Mariya mo na tönë 'dɔ ko'de 'bu kato kele kulöwö mɔɔ kinzanza rɔ Yësu, loko kosa gbɔ ndi Yësu ti sunë döni ne.

Kina ɔɔ kɔɔ kindi'ba bɔ tönë rɔ Lazara ne 'deni, ³ lëmi bo ga tönë ënyi koja laja gɔ Yësu, iya te, "Nere, ako, bɔ murë yi ëdi dɔ kɔɔ."

⁴ Kina ɔɔ Yësu kuwö 'deni tara tine, bo iya te, "Rɔɔ 'ba Lazara nime nɛburunburu mo inza rɔ tölë. Tine kɔɔ nime i'di röni 'deni 'dɔ Bɔko'ba kileme tigɔ abo timo zi bilaka, kina gbɔ 'dɔ bo kileme tigɔ ma 'ba kole abo timo."

⁵ Tine kɔɔ ame Yësu bo kɔɔ Mariya ni ti Marata ti löndö lijë Lazara nima pele rɔ mbëmbë ne, ⁶ bo oloma titi ko'dɔ tö'dö dɔ riyö bi nima laja 'ba kɔɔ 'ba Lazara ko'ja bo teyi ne. ⁷ Kina bo kënyi kiya zi bɔ kösö gɔ bo ga, bo iya te, "Ënyike dilekike darike Betaniya."

⁸ Lijë iya te, "Bɔ kɔɔ kiyandi, ya naga nima o'dɔɔke tönë 'dɔ tu'du yi ti dökü kupö yi yaga giri naga nime di yayi. Èddi ko'dɔɔke gbɔ tari 'böwu yayi gɔ wa'di?"

⁹ Bo iya te, "Laka. Onɔɔke kada te. ɔɔ kada kɔɔ 'deni rɔ mi dɔɔke ëdi keze nɛbö kömö mi dɔɔkepiyari. Bilaka ame këdi kilingere rɔ mi kada ne ikali dë ma 'dɔ kilaba mi gö ma titi ame ga mi kɔri ne, römöyi gɔ bi ëdi rɔ ma kɔɔ. ¹⁰ Ne ɔɔ kiya te bilaka mɔɔ kënyi bi lingere rɔ mi korɔndɔ, bo ëdi kila'ba mi gö, römöyi bi kɔɔ inza."

¹¹ Kina bo kiya gbɔ 'böwu zinni, bo iya te, "Bɔ murë ze Lazara ö'dö 'deni, ne tine mëdi mari mindiɔ bo yaga."

¹² Lijë iya te, "Yë, nɛere. ɔɔ bo këdi bi tö'dö, na laka, 'dɔ dɔ bo kitëwu di pötö kɔɔ nima."

¹³ Dëmba bo ëdi rɔ tiya lende 'ba tölë 'ba Lazara, tine lijë omeri 'bënni tégë bo ëdi rɔ tiya lende 'ba tö'dö ma laka.

¹⁴ Kina bo kumö mi 'jɔ 'ba lende nima zinni, bo iya te, "Lazara ölä 'deni rɔ tölë. ¹⁵ Ne mëdi ti mi këyi römöyi minza ti bo yayi. Ne lende nime ti ki'di ye 'deni ngi ki'dike dɔye rɔ ma laka gɔ lende ma. Ënyike darike tongɔ bo."

¹⁶ Tama ame bilaka kēdi kīdēki möyi bo makti gbi rɔ Roŋa ne, ɔɔ bo koŋgo Yēsu kiya lende 'deni kɔɔ a nima tara tine, bo ɛnyī ngi tɔɔ, bo kiya zi lēpi bo naga nima, bo iya te, “Darike 'dɔ dōlēke bi kɔɔ ti ŋere ze.”

¹⁷ Kina ɔɔ Yēsu ni kari 'deni kōmō Betaniya tine, bilaka iya zi bo tēgē tōku nima o'dɔ 'deni dɔ sowo mī gō. ¹⁸ Gawo mo nima ɔɔ dē di ŋgila Yerosalema. ¹⁹ Kina bilaka ma konzi makti ga ako 'deni di yayi tuyē kōmō Mariya ni ti Marata di pōtō tōlē 'ba löndō nnī nima.

²⁰ Marata uwō lende 'ba tako 'ba Yēsu nima 'deni. Kina loko kēnyī ngi kari turē dɔ Yēsu go kōri. Mariya na kileke 'bēni liŋɔ. ²¹ Marata iya gbo zi Yēsu, iya te, “Yō, ŋere, ma kiya te kēddi ra tize bine dēne löndō ma nime inza kōlē kɔɔ a nime te. ²² Ne pele mikali 'deni Boko'ba ti ko'dɔ wa ame ga pili kititi di zi bo ne ngi.”

²³ Yēsu iya te, “Löndō yi ēdi kēnyī kīdīdi kɔɔ yaga di mī tōlē nime.”

²⁴ Marata iya te, “Mikali 'deni ngi tara rɔ ma laka bo ti kēnyī ngi kɔɔ yaga di mī tōlē kɔɔ ti tōku ma laki makti ga mī kada ame 'deni rɔ ŋburuŋburu 'ba dliŋɔ nime ne.”

²⁵ Yēsu iya te, “Ma na rɔ bo tīdīdi bilaka yaga. Ma na rɔ bo ti'di tōku kēnyī kɔɔ yaga. Ya ame ga pili ki'di dōnni 'deni go lende ma ne, ɔɔ lijē kōlē pele, ti kēnyī kīdīdi 'deni. ²⁶ Ya ame ga pili ki'di dōnni 'deni go lende ma lijē kēnyī kīdīdi 'deni ne, lijē inza kōlē kpe. I'di dōyi 'deni ngi go lende nime?”

²⁷ Marata iya te, “Ŋere, mi'di dɔma 'deni ngi rɔ ma laka go mo ni na rɔ Kurisito ame Boko'ba kēdi koja kako dliŋɔ nime ne. Kina mi'di dɔma 'deni gbi go mo ni na rɔ kole 'ba Boko'ba.”

²⁸ Kina loko kēnyī ngi kari kīdēki Mariya. Loko kugu go mo liwo zini, iya te, “Bo kōmō kiyandi ze ömō 'deni yaga 'dē yayi. Bo ēdi kīdēki yi.”

²⁹ Kina ɔɔ Mariya kuwō lende nima 'deni kɔɔ a nima tara tine, loko ɛnyī kobari rōni ngi welo di bēri kari turē dɔ Yēsu. ³⁰ Tine Yēsu ömō dē gba liŋɔ. Bo ēdi gba go kōri go bi ma tōnē Marata kurē dɔ bo teyi ne. ³¹ Kina ɔɔ bilaka ma tōnē ga kēdi rɔ tuyē kōmō Mariya yayi ne koŋgo loko 'deni ngi kobari rōni welo kɔɔ yaga kɔɔ a nima tara tine, lijē ɛnyī 'deni kozi gōni. Römōyi lijē omeri 'bēnni, lijē iya te makti loko ēdi kari bi monɔ kpa ti'börō nime kusu löndō ni Lazara teyi ne.

³² Kina ɔɔ Mariya kōmō 'deni ko'ja kōmō Yēsu tine, loko olɔɔ ngi bēri tilēlu bo, loko iya te, “Yō, ŋere, ma kiya te kēddi ra tize bine dēne löndō ma nime inza kōlē kɔɔ a nime te.”

³³ Kina ɔɔ Yēsu bo koŋgo Mariya ni ti bilaka pili ame ga ŋgila ni yayi ne kēdi 'deni pili kudu kɔɔ a nima tara tine, lende mo kɔɔ 'deni ngi rɔ bo ŋbö kɔɔ dōki'di bo, ³⁴ bo iya te, “Usuke tōku nime yala?”

Lijē iya te, “Ŋere, ako koŋgo go bi ame dusu teyi ne.”

³⁵ Kina tɔɔ ki'di tolɔɔ ngi di kōmō Yēsu. ³⁶ Bilaka naga nima yayi ɛnyī tiya mo rɔ go rōnni, lijē iya te, “Oŋgoke tɔ ma, lende 'ba Lazara kɔɔ 'deni rɔ bo sowa.”

³⁷ Ya makti ga iya te, “Bo ikali tiyokɔ kōmō bo kōmō kōlu. Ne go wa'di na bo kokonyi Lazara dē kinza kōlē?”

Tɔɔ 'Ba Lazara Di Mī Tōlē

³⁸ Kina ɔɔ Yēsu bo kari kōmō 'deni go bi ame kusu Lazara teyi ne, tine lende mo kɔɔ 'deni gbi kɔɔ dōki'di bo. Tōku nima usu 'deni mī ti'börō kina ulōli kpamo 'deni teyi ti kulugbi dōku ma löbu. ³⁹ Yēsu iya te, “Ulu-luke dōku nima yaga.”

Marata ma tōnē rɔ lēmi 'ba Lazara mo ne iya te, “Ŋere, bo ölē 'deni ko'dɔ tō'dō dɔ sowo. Yida rɔ bo ti kato 'deni.”

⁴⁰ Bo iya te, “Omeri go lende ma tōnē miya ziyi ne, ɔɔ ki'di dōyi 'deni ngi rɔ ma laka go mo, ti ko'ja tigo 'ba Boko'ba ngi.”

⁴¹ Bilaka naga nima ululu dōku tōnē yaga. Kina Yēsu kōmō kōmō bo ngi miktɔ, bo iya te, “Bu ma, mo'dɔ yēē'di ziyi rɔ mbēmbē go ame kēddi kuwō dɔma ne.

⁴² Mikali 'deni ngi rɔ ma laka ēddi nduwē kuwō dɔma. Ne mēdi miya tara 'dɔ ki'di bilaka naga nime bine ne ki'di dōnni ngi go mo ni na koja ma kako dliŋɔ nime bine.”

⁴³ Kina bo kīdēki ngi rɔ ma kembe, bo iya te, “Bo ne, Lazara, ɔɔ yaga.”

⁴⁴ Kina Lazara tōnē 'deni rɔ tōku ne, kēnyī ngi kɔɔ yaga di mī ti'börō. Bo ɔɔ 'deni pili ti koŋgo 'ba tusu tōku ame kusu bo timo ne rɔ bo ti koŋgo ma mbowa makti ame kudōdu kōmō bo timo ne. Yēsu iya zi ya naga nima, iya te, “Opeke bo yaga 'dɔ bo kari abo.”

To'ji Yēsu

(MT 26:1-5; MK 14:1-2; LK 22:1-2)

⁴⁵ Bilaka ma tōnē ga kako toŋgo Mariya ni ne, o'ja lende löbu nima Yēsu ko'dɔ, bo ki'di Lazara kēnyī kindiŋi kɔɔ yaga di mī tōlē ne 'deni. Kina ya ma konzi makti ga ki'di dōnni ngi go lende 'ba Yēsu mī kada nima.

⁴⁶ Ya makti ga ɛnyī 'bēnni kari kiya lende mo zi Parosi ni. ⁴⁷ Kina Parosi ni kēnyī kodɔ'bo rōnni ngi ti löbu 'ba bo akumu ni. Kina lijē kotɔ kpēnni ngi bi kɔɔ ti bo burē ni, lijē iya te, “Wa'di ga na go do'dɔke ngi zi bo nime rɔ Yēsu ne? Bo ö'bō 'ba bo za to'dɔ go kotɔ ma kɔɔ wa naga nime te. ⁴⁸ ɔɔ dolake bo nduwē kö'bō to'dɔ lende abo naga nime kɔɔ a nime te, bilaka pili ēdi ki'di dōnni ngi me go lende abo kina lijē kēdi kōsō ngi pili go bo, kina turu 'ba Romo kēdi kalo ya ngi dɔze, kirasi dliŋɔ ze nime, kitikɔ rö löbu 'ba Boko'ba ze nime ngi yaga.”

⁴⁹ Bo makti rɔ Kayapa, ame bo na mbiri rɔ bo dɔ bo akumu mī kōmō kɔɔ mo nima ne, bo ɛnyī tɔɔ tilende zinni. Bo iya te, “Kpe nime, ikalike tɔ dē du te.

⁵⁰ Omerike tɔ ma, ma laka na ziye ngi 'dɔ ti'di bo kɔɔ nima na 'dɔ kōlē di dɔ ame 'dɔ bilaka löbu nime kōlē kpaki kote dōnni yaga ne.”

⁵¹ Lende nime Kayapa kiya ne, lende 'ba ti dɔ bo na dē. Kayapa bo na rɔ bo dɔ bo akumu mī kōmō kɔɔ nima. Kina ma lende nime, bo umē 'deni di zi Boko'ba ame kiya te Yēsu na ŋge go kōlē ame 'dɔ kutē go bilaka 'ba Yudayi pili di mī tōlē ne. ⁵² Tine dē ŋge tutē go Yudayi

ni ƙƙƙ, ne gbi tutɛ ga ba lɔwɔ ame ga rƙ kole 'ba Bƙo'ba ne todƙba mo pili rƙ akƙƙ.

⁵³ Mi kada nima yayi na lɔbu 'ba Yudayi naga nima kususu kpɛnni ngi nati rƙ Yɛsu 'dɔ tupɔ mo.

⁵⁴ Kina ɗɗ Yɛsu bo ƙɔngɔ 'deni tara tine, bo ilingere dɛ kpe kileme rƙ bo bi ƙƙƙ mi gawo 'ba Yerosalema. Bo ɛnyi kari mi dɔliɗ ma mbowa mƙƙ kɪdɛki mɔyi mo rƙ Eporima ngɔsi ti yi mɔkɔ. Kina liɗ kari koloma ngi yayi ti ba kɔsɔ ga bo ga.

⁵⁵ Kina ɗɗ tɔ'dɔ 'ba karama 'ba Pasaka kola 'deni ngɔsi tine, bilaka 'ba mi dɔliɗ ma titi naga otɔtɔ rɔnni 'deni kari Yerosalema. Liɗ ari mɔlo gba di ƙƙƙ kada 'ba karama tari to'dɔ dɔlɛti 'benni ame 'dɔ ki'di liɗ kɛdi rƙ ma ƙƙƙ mɔlo Bƙo'ba ne.

⁵⁶ Kina ya mƙƙ ga ki'di ngi toma ga Yɛsu di yayi. Liɗ otɔtɔ dɔnni mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bƙo'ba. Liɗ koloma rƙ tiya mo, iya te, "Omerike 'deni tondo? Bo ti kako mi karama nime?"

⁵⁷ Liɗ iya lende nima tara rɔmɔyi ya ame ga rƙ lɔbu 'ba ba akumu ni ne ti Parosi ni i'di lende mo 'deni zi bilaka naga nima pili di yayi tɛgɛ, ɗɗ bilaka mƙƙ kikalɪ ga bi ame Yɛsu kɛdi teyi ne, ga ba mo kako kiya zinni 'dɔ liɗ kari kinda'ba Yɛsu.

Ondi 'Bu Rƙ Yɛsu Di Betaniya

(MT 26:6-13; MK 14:3-9)

12 Mi tɔ'dɔ dɔ modƙƙƙ gba di ƙƙƙ kada 'ba karama 'ba Pasaka, na Yɛsu kɛnyi ngi kileki kari Betaniya liɗ 'ba Lazara ma tɔnɛ bo kindiɗi yaga di mi tɔlɛ ne.

² Kina ko'dɔ akonyo ngi zinni di yayi bi ƙƙƙ ti Lazara. Tine Marata na koloma rƙ toja laja zinni. ³ Mariya ɛnyi 'benni kari ko'de rƙ 'bu ma kato kele kulɔwɔ mƙƙ ame ndɔgɔ mo kitigɔ kulɔwɔ ne. Kina lƙo kinzanza ngi ga ndi Yɛsu. Kina lƙo koloma ngi rƙ tosa gɔmo ti sunɛ dɔni. Tato 'ba 'bu nima ogba mi rɔ ame liɗ kɛdi yimo ne 'deni ngi ti rɔni.

⁴ 'Bu nima Mariya kinzanza rƙ Yɛsu ne lende mo ɛnyi kɛnyɛ ngi mi Yuda Isikarita ma tɔnɛ rƙ ba ma ƙƙƙ mƙƙ di mi lɔngɔ ba kɔsɔ ga Yɛsu ga ne. Bo na rƙ ba ame kɛdi kari kususu Yɛsu zi turu kada mƙƙ ne. ⁵ Bo iya te, "Ja nime lƙo kɛdi kugɔ 'bu 'benni nime ra mɔkɔ dɛne lƙo ɛdi kora mi girisi ngi rƙ ma kɛnyɛ ƙƙƙ girisi ame ba ndƙƙ kɛdi ko'ja mi ƙƙƙ ƙƙƙ ne tara, 'dɔ lƙo kokɔnyi ba lisa timo."

⁶ Lende nima Yuda kiya ƙƙƙ a nima ne, bo omeri dɛ ga lende 'ba ba lisa. Tine bo iya tara rɔmɔyi bo ba 'bɔgɔ na. Bo na rƙ ba kikeki girisi ame bilaka kɛdi ki'di zi ba kɔsɔ ga Yɛsu ga ne. Kina mi kada mƙƙ ga bo ɛdi nduwɛ ko'wali mƙƙ ga zi bo.

⁷ Yɛsu iya te, "Kina ƙɔnɓenɓe lƙo dɛ. Wa nime lƙo ko'dɔ ne ɛdi rƙ ma laka. Lƙo ikeki 'bu nime 'deni 'dɔ lƙo kosa rɔma ƙƙƙ a nime te 'dɔ kileɗo yida rɔma mɔlo ndɔ koda dɔ tɔlɛ ma ame mɛdi mɔlɛ ne. ⁸ Ba lisa naga nima liɗ ɛdi ko'bɔ tiye bine. Ne ma 'bama minza mɔ'bɔ tiye bine."

Titeri Tupɔ Lazara

⁹ Mi kada nima yayi bilaka ma konzi uwɔ lɛbi 'ba Yɛsu ame bo kɛdi Betaniya ne 'deni. Kina liɗ ƙƙƙ ngi kari zi bo yayi kina gbi 'dɔ tari tɔngɔ Lazara ma tɔnɛ Yɛsu ki'di kindiɗi yaga di mi tɔlɛ ne. ¹⁰ Kina lɔbu 'ba ba akumu ni kususu kpɛnni ngi gbi rƙ Lazara 'dɔ tupɔ mo yaga, ¹¹ rɔmɔyi ko'du ga lende abo na me ki'di bilaka pili kilagi lende 'benni 'deni ki'di dɔnni 'deni me ga lende 'ba Yɛsu.

Tɔɗɔ 'Ba Yɛsu Mi Yerosalema

(MT 21:1-11; MK 11:1-11; LK 19:28-40)

¹² Mi bi kɛzɛ mƙƙ 'bɔwu bilaka ma konzi ame ga ƙƙƙ 'deni kari to'dɔ karama 'ba Pasaka mi Yerosalema ne uwɔ tɛgɛ Yɛsu ɛdi ko'dƙƙ tako tɔɗɔ mi gawo. ¹³ Kina liɗ koga mbili mbirɔ ngi kɔzinni. Liɗ kari turɛ dɔ bo timo ga ƙri tilɛlu bo ti towawa dɔ mbili mbirɔ 'benni naga nima. Liɗ ulɔri timo rƙ ma kembe tɛgɛ, "Diɛlɛluke Bƙo'ba. Yɛyi kɛdi dɔ ba ame kako ti mɔyi bo nɛre Bƙo'ba ne. Bƙo'ba ko'dɔ yɛyi dɔ nɛre 'ba Yisarele."

¹⁴ Yɛsu o'ja akaca 'deni kina bo kɛki 'deni dɔmo kɛdi kako timo mi Yerosalema. ɛdi 'deni ƙƙƙ lende ma tɔnɛ kugu mɔlo mi buku 'ba Bƙo'ba ne tara. Ame kiya te, ¹⁵ "Kpe bilaka 'ba Yerosalema, kinza kereke dɛ kpe. Nɛre 'be na me 'dɛ kɛdi 'deni liya rƙ tako. Bo ɛki 'deni dɔ kole akaca."

¹⁶ Ba kɔsɔ ga Yɛsu ga ikali 'jɔ 'ba lende nima dɛ gba. Kina ɗɗ Yɛsu kɛnyi ƙƙƙ 'deni yaga di mi tɔlɛ tine, kina 'jaa liɗ koloma rƙ tomeri mo dɛmba lende nime ugu rƙ dɔmɔyi Yɛsu kina me bilaka ko'dɔ 'deni ngi tara zi bo.

¹⁷⁻¹⁸ Mi kada nima Yɛsu kɛdi kako Yerosalema ne, bilaka ma konzi ari turɛ dɔ bo ga ƙri ga ko'du 'ba Lazara. Rɔmɔyi liɗ uwɔ lende mo 'deni di zi ya ame ga tɔnɛ kɛdi ti Yɛsu ni yayi mi kada nima bo kindiɗi Lazara, bo kɪdɛki ƙƙƙ yaga di mi ti'borɔ yimo ne. ¹⁹ Kina ƙƙƙ Parosi ni ƙɔngɔ 'deni bilaka kɛdi ƙƙƙ kari turɛ dɔ Yɛsu ga ƙri ƙƙƙ a nima tara tine, na liɗ kebe ngi rƙ tiya mo rƙ ga rɔnni liɗ iya te, "Ongɔke te, ze 'beze do'dɔƙe dɔ dɛ kpe, bilaka ona 'deni ngi 'doyi kari ga ba nime 'dɛ."

Ba Lɔwɔ Ako Zi Yɛsu

²⁰ Mi kada nima yayi ba lɔwɔ mƙƙ ga ako 'deni gbi mi Yerosalema yayi bi to'dɔ mɔtu zi Bƙo'ba. ²¹ Kina liɗ kako ngi kilende zi Pilipɔ rɔmɔyi bo di mi bilaka 'ba Betesayida ame di mi dɔyayi 'ba Galilaya ne. Liɗ iya te, "Do'dɔƙe tilende ti Yɛsu."

²² Kina Pilipɔ kɛnyi kari kiya ngi zi Andareya. Kina liɗ kari kiya lende tɔnɛ ngi zi Yɛsu. ²³ Bo iya te, "Kada ame 'dɔ bilaka ko'ja tigɔ 'ba kole 'ba bilaka lesi timo ne ɔmɔ 'deni. ²⁴ Rɔ ma laka mɛdi miya ziye, lende nime ɛdi ƙƙƙ 'jɔ nyɔnyu tara. 'jɔ nyɔnyu ƙƙƙ ɗɗ kiya te kikeki, ɛdi ko'bɔ le 'biri ƙƙƙ ga bi mo nima. Ne ɗɗ kiya te kidiyɛ 'jɔ nima 'deni mi yayi, keɗme 'deni yaga, ɛdi kɔtu ngi kiyɔbu kari tɔrɔ nɓɔ kana nɓanɗi dɔmo. ²⁵ Kina

ēdī gbī tara, ya ame ga ko'dɔkɔ toloma tō'bō mī dɔlɔŋ nime bine ne, lijë ti kōlè 'deni ngī. Ne ya ame ga ko'dɔkɔ dē 'dɔ toloma tō'bō dɔlɔŋ nime bine ne, lijë na ngī ti kēdī ti dīdī ma ŋburuŋburu. ²⁶ Ya ame ga lijë ko'dɔkɔ toja laja zō ne i'dike lijë kōsō goma 'dɔ lijë ame ga rɔ bɔ laja ma ga ne kēdī nduwē bi kɔtɔ tō. Kina 'bu ma ti ki'di kōzi kakpa 'ba löbu abo 'deni ngī zīnnī.

²⁷ Kina me le'jete ma 'deni ngī ti meri rɔ mbēmbē, mikali dē ɔdɔ 'dɔ miya tondo mo ga. 'Dɔ mititi 'bu ma gɔ bo kiyese ma yaga di zi gomɔ 'ba mī kada ma tɔne nime? Ne ɔdɔ kiya te miya tara, ele dē. Rōmōyī lende 'ba 'dɔ ɔdɔ mī gomɔ nime kina me mako gomɔ dɔlɔŋ nime bine ne. ²⁸ Tine ti miya te, "Bu ma, ileme löbu 'bī zi bilaka."

Kina gɔ lende nime Yēsu kiya kɔzɔ a nime te ne yɔ, kina birɔ kudu ngī kako di mītɔrɔ tēgē, "Mileme löbu ma 'deni mɔlo zi bilaka, ne ti mileme gbī 'böwu rɔ ma lölöwō."

²⁹ Bilaka ma konzi ame ga kēdī kɔrɔ yayi ne, uwō birɔ nima kudu ne 'deni. Ya mɔtɔ ga iya rɔ tɔrɔ kapi, tine ya mɔtɔ ga iya te malayika 'ba Bɔko'ba na kēdī kilende zi Yēsu. ³⁰ Kina bo kileki kiya zīnnī, bo iya te, "Birɔ nime udu dē dōmōyī ma. Udu gɔ lende 'be. ³¹ Kada ame Bɔko'ba ko'dɔkɔ to'dɔ burē 'ba dɔlɔŋ nime yīmo ne kina me 'deni tɔne. Kina kada ame 'dɔ Bɔko'ba koga Satani ame ko'dɔ rōnī 'deni rɔ ŋere 'ba dɔ dɔlɔŋ nime timo yaga ne, kina me 'deni gbī tɔne. ³² Kina ɔdɔ bilaka kogba ma 'deni kutōti ma dɔ ŋgērī tɔrɔ tine, ti mo'de bilaka pili 'deni ngī kako zō."

³³ Lende nime, bo iya te 'dɔ bilaka kikali lende 'ba tölè abo nime kēdī kako ne. ³⁴ Tine bilaka naga nima ēnyi kiya zi bo, iya te, "Ugu 'deni mɔlo mī buku 'ba Bɔko'ba iya te Kurisītō ame Bɔko'ba kēdī koja kako dɔlɔŋ nime bine ne ēdī kako koloma kō'bō rɔ ŋburuŋburu. Ne rɔ ma tondo mo ga na kebe kiya 'böwu, kiya te Bɔko'ba o'dɔkɔ 'dɔ bilaka kogba kole 'ba bilaka lesi kutōti dɔ ŋgērī tɔrɔ? Yē mo na rɔ kole 'ba bilaka lesi mo?"

³⁵ Bo iya te, "Bi kɔkɔ 'ba dɔlɔŋ nime ēdī koloma ŋge tiye mbowa. Ne kina laka 'dɔ kilingereke ko'ja bi kɔkɔ nima kēdī gba tiye, kinza mandölu kutu'bō ye ra di gɔ kɔri. Ya ame ga kēdī kilingere 'bēnnī mī mandölu ne, lijë ikali kɔri ame lijë kēdī kari teyi ne dē. ³⁶ Ne tine ɔdɔ kiya te bi kɔkɔ nime kēdī gba kɔzɔ a nime te, i'dike dɔye gɔ lende mo 'dɔ kēddīke rɔ kole 'ba bi kɔkɔ."

Kina ɔdɔ Yēsu kote tiya lende naga nime 'deni kɔzɔ a nima tara tine, bo ēnyi kari kusu abo dɔ bo ngī titi mbowa yaga bi mɔtɔ di zi tīndī 'ba bilaka naga nima.

³⁷ Bilaka naga nima lijë o'ja Yēsu pele ngī kēdī ko'dɔ lende ame ga kō'du mo ga kigayi bilaka pili ne, lijë i'di dōnnī dē gɔ lende abo. ³⁸ Ēdī 'deni kɔzɔ lende ma tōnē Yesaya kugu mī buku 'ba Bɔko'ba, kiya te, "Ŋere, lijë o'ja tigrɔ 'bī pele tine bɔtɔ mɔtɔ i'di dōnī dē gɔ lende ze nime."

³⁹ Kina ma ki'di bilaka naga nima ko'dɔkɔ dē ti'di dōnnī gɔ lende 'ba Yēsu, rōmōyī Yesaya ugu lende mɔtɔ 'deni gbī yayi, iya te, ⁴⁰ "Bɔko'ba iya te, 'Miyölu kōmōn- nī 'deni yaga, kina mīdīrī kpa kɔri ma kari mī dōku 'ba

dōnnī 'deni gbī teyi. Kinza lijë kōŋgɔ ra ti kōmōnnī, kina kinza kɔdɔ ra gbī mī dōku 'ba dōnnī. Kinza lijë koto dōnnī ra di mī lende kēnyē 'bēnnī ga lijë kileki zō mileŋo lijë."

⁴¹ Yesaya iya lende nime te gɔ kō'du 'ba Yēsu rōmōyī bo o'ja löbu 'ba Yēsu 'deni mɔlo.

⁴² Dēmba ya ma konzi mɔtɔ ga di mī löŋgō bilaka löbu 'ba Yudayi naga nima i'di dōnnī 'deni rɔ ma laka gɔ lende 'ba Yēsu. Tine lijë rɔ tikere di zi Parosi ni kinza ko'jɔŋ lijë ra yaga di bi tɔdɔ mī rō 'ba mötu. Kina ki'di lijë kēdī koloma ngī kinza tumō mī lende nima yaga.

⁴³ Rōmōyī tiyēyī dōkī'di bilaka lesi na za lijë ki'di kō'du mo kɔ'ɔ rōnnī rɔ dɔ kiteli di dɔ tiyēyī dōkī'di Bɔko'ba.

⁴⁴ Mī kada mɔtɔ 'böwu na Yēsu kēnyī kiya rɔ ma kembe, iya te, "Ya ame ga ki'di dōnnī 'deni ngī rɔ ma laka gɔ lende ma ne, 'bu ma ame koja ma kako dɔlɔŋ nime bine ne kina ma 'deni gbī lijë ki'di dōnnī goma. ⁴⁵ Bilaka ame ga ko'ja ma 'deni 'bu ma na ma 'deni gbī lijë ko'ja. ⁴⁶ Mako 'deni dɔlɔŋ nime bine rɔ bi kɔkɔ 'dɔ ki'di ya ame ga ki'di dōnnī gɔ lende ma ne koloma dē kpe mī mandölu. ⁴⁷ Ne ya ame ga lijë kuwō lende ma nime pele, lijë ko'dɔkɔ dē to'dɔ mo ne, ma na dē mēdī mo'dɔ burē 'bēnnī. Rōmōyī mako dē dɔlɔŋ nime bine bi to'dɔ burē 'ba bilaka lesi. Mako tɔmɔ bilaka di mī tölè. ⁴⁸ Ya ame ga ko'ji ma ko'dɔkɔ lende ma dē ne, lende naga nime mēdī miya ne na kēdī kiya burē 'ba rōnnī kada mɔtɔ mī kada ame 'deni rɔ ŋburuŋburu 'ba dɔlɔŋ nime ne. ⁴⁹ Lende naga nime mēdī miya ne, minza miya ti kōzi kakpa 'ba gbagba ma. 'Bu ma ame koja ma kako dɔlɔŋ nime bine ne, bo na ki'di lende naga nime zō pili rɔ kɔtɔkɔtɔ 'dɔ miya. ⁵⁰ Kina mikali ngī rɔ ma laka toro kō'du ki'di abo na kēdī ki'di bilaka kēdī ti dīdī ma ŋburuŋburu. Kina lende ame ga 'bu ma kiya zō ne, kina ma ga ngī mēdī miya koko ziye kɔzɔ ame bo kiya zō ne tara."

Yēsu Urögō Ndī Bɔ Laja

13 Kina ɔdɔ kōmō 'deni mī tō'dō ma dɔndende di kɔmɔ kada 'ba karama 'ba Pasaka tine, Yēsu ikali 'deni mɔlo kada 'ba tileki abo di dɔlɔŋ nime bine 'dɔ tari zi 'bu bo kɔkɔ dē kpe. Ne bilaka abo ga ame bo kɔkɔ di mī dɔlɔŋ nime bine ne, bo ti kileme ŋburuŋburu 'ba akɔ'ɔ abo ngī teyi.

² Mī kada nima yayi Yēsu ni otɔtɔ dōnnī 'deni ti bɔ kōsō gɔ bo ga mī dɔkɔkiyari tonyo akonyo. Tine Satani i'di meri mo 'deni mɔlo mī Yuda kole 'ba Simona Isikarita 'dɔ bo kari kusus Yēsu zi turu.

³ Yēsu ikali 'deni 'bu bo Bɔko'ba i'di tigrɔ 'ba wa pili 'deni zi bo. Kina bo ikali 'deni gbī bo ako di zi Bɔko'ba kina me bo kēdī kileki 'deni gbī kari zi Bɔko'ba. ⁴ Kina bo kēnyī ngī tɔrɔ, bo kolɔ bɔŋgɔ ma löbu yaga di rɔ bo. Kina bo kogba bɔŋgɔ 'ba tididi rɔ ngī, bo kudödu 'bōm- bō bo. ⁵ Kina bo kunö mini ngī mī lebe. Kina bo ki'di ngī turögō ndī bɔ kōsō gɔ bo ga. Kina bo koloma ngī nduwē tididi mo ti bɔŋgɔ mo nima.

⁶ Kina ɔdɔ bo kōmō 'deni dɔ Simona Pītörö tine, Pītörö ēnyi kiya zi bo, iya te, "Ŋere, nī na 'dɔ kurögō ndö?"

⁷ Bo iya te, “Wa nime mēdi mo'do ne, ikali 'jo mo dē, ne ti kikali 'jo mo 'jaa kada ma'.”

⁸ Pitōrō iya te, “A ma' ngi rō ndō 'do kurōgō, inza du te.”

Bo iya te, “Do kiya te murōgō ndiyi dē, inza kpe rō 'bama.”

⁹ Pitōrō iya te, “Nere, ne do kēdi tara, kinza kurōgō dē nge rō ndō. Tine urōgō rōma pili kala n̄bō dōma rō kpaki ti konyo ma ga.”

¹⁰ Bo iya te, “Bilaka ame kurōgō rōni 'deni rōmo 'deni molo rō ma kōkō. Tine ndi bo na nge kola 'do turōgō mo. Kpe nime bine me rō ma kōkō. Ne bo ma kōkō di mi lōngō ye na nge kinza rō ma kōkō.”

¹¹ Lende 'ba bo ma kōkō ma kinza rō ma kōkō nima bo kiya ne, bo ikali bo ame kēdi ko'doko tari tususu bo zi turu ne 'deni.

¹² Kina do bo kote turōgō ndi bo kōsō go bo ga 'deni pili tine, bo ob kōngō ma löbu abo tōnē ngi rō bo. Kina bo koloma ngi bēri. Bo iya te, “Lende nime mo'do ziye ne, ikalike 'jo mo ra? ¹³ Kina kōzo ame kō'bōke nduwē tīdēki ma rō bo kōkō kiyandi, kina gbī rō nere tara ne, ele, rōmōyi ma ngi rō ma laka rō bo kōkō kiyandi 'be gbī rō nere 'be. ¹⁴ Ne kina me ma mo tōnē rō bo kōkō kiyandi 'be gbī rō nere 'be ne, na me moja laja 'deni ziye kōzo a nime te. Kina laka 'do kari kojake laja gbī tara rō go rōye. ¹⁵ Lende nime mo'do 'deni 'do ko'doko gbī kōzo ame mo'do ziye ne tara. ¹⁶ Rō ma laka miya ziye, bo ndoko inza mbiri di do bo do ndoko. Kina bo laja inza gbī mbiri di do bo ame koja bo ne. ¹⁷ Lende naga nime ikalike laka, do ko'doko kōzo a nima tara, ti kēd'ike ngi ti mi kēyi.”

¹⁸ Ne mi kēyi nime miya lende mo ne, miya dē ziye pili rō goye. Kpe ame ga migeli ye ne, mikali ye 'deni laka. Kina me mēdi miya 'deni rō ma laka ziye, ti kēdi 'deni ngi kōzo lende tōnē kugu mi buku 'ba Boko'ba kiya te, ‘Bo ma tōnē ngi kusu kōzi bo mi lebe kōzo tō ne kina me kēnyi kuyi do giliti kuruku 'deni zō.’ ¹⁹ Kina me mēdi miya 'deni molo te ziye gba kinza ko'do rōni dē. Rōmōyi do kiya te ko'do rōni yayi 'do kikalike ngi omba ma na rō Boko'ba ame kēdi rō n̄burun̄buru ne. ²⁰ Ne kina gbī me mēdi miya ziye rō ma laka, bilaka ame ga lijē ki'di dōnni go lende 'ba bo laja ma ga ne, lende ma na 'deni gbī lijē ki'di dōnni go mo. Kina gbī bilaka ame ga lijē ki'di dōnni go lende ma ne rō ma laka lende 'ba Boko'ba ame koja ma ne na 'deni gbī lijē ki'di dōnni go mo.”

Yēsu Iya Go Tususu Bo

(MT 26:20-25; MK 14:17-21; LK 22:21-23)

²¹ Kina do Yēsu bo kote tiya lende naga nime 'deni kōzo a nime te tine, meri oso 'deni ngi mi bo. Kina bo kēnyi kiya zi bo kōsō go bo ga, bo iya te, “Rō ma laka mēdi miya ziye, bo ma kōzo ma' di mi lōngō ye nima bina na kēdi kari kusus ma.”

²² Lijē ikali dē bo ēdi rō tiya yē. Kina lijē koloma ngi rō ton̄go dōnni. ²³ Bo ame Yēsu kōkō rō do kiteli ne ēdi koloma ngi ngi ngila Yēsu yayi. ²⁴ Kina Simona Pitōrō

kilende ngi teyi ti kōzo bo, iya te, “Ititi bo te, yē na bo kēdi rō tiya mo.”

²⁵ Kina bo kese ngi ngi ngi ngila Yēsu. Bo iya te, “Yē mo na ya, nere?”

²⁶ Yēsu iya te, “Bo ame do kōngō monye ma'ngol'bo musu do möku mi'di teyi nima, omba bo nati.”

Kina bo konye ma'ngol'bo ngi, bo kusu do möku. Kina bo ki'di ngi zi Yuda kole 'ba Simona Isikarita. ²⁷ Kina do Yuda konyo ma'ngol'bo tōnē go, na Satani kōzo ngi mi bo. Kina Yēsu kēnyi kiya ngi zi bo, iya te, “Ēnyi ti kari welo to'do ndoko 'bi.”

²⁸ Bo kōsō go bo kōzo ga ame yayi ne ikali 'jo 'ba lende nima Yēsu kiya zi Yuda ne dē. ²⁹ Rōmōyi Yuda na rō bo kikeki girisi 'bēnni, go kō'du mo na ya kōzo naga nima komeri 'bēnni, iya te, ma'ngol'bo Yēsu ēdi koja Yuda kari tugō wa ame ga lijē ko'doko mi kada 'ba karama ne. Ala ma'ngol'bo Yēsu ēdi koja bo kari ti'di girisi zi bo lisa kōzo.

³⁰ Kina do Yuda konyo ma'ngol'bo nima Yēsu ki'di zi bo ne 'deni tine, bo ēnyi ngi kōzo yaga. Kina bo 'deni ngi mi bi kōlu.

Kō'du Ki'di Ma La'ja

³¹ Di pōtō Yuda kari 'deni na Yēsu kēnyi kiya zi bo kōsō go bo ga, bo iya te, “Kada 'ba ton̄go löbu 'ba kole 'ba bilaka lesi omō 'deni ngi zi bilaka. Kina go lende mo lijē ti kōngō löbu 'ba Boko'ba 'deni gbī. ³² Kina do kileme löbu abo 'ba Boko'ba 'deni bo ti kileme löbu abo ngi gbī welo kōzo ti löbu 'ba kole 'ba bilaka lesi.”

³³ Kole ma ga, minza moloma kpe tiye bine go mo kōzo. Kina ti kebeke 'deni ngi tomeri go ma yayi tine ti kēdi ngi ziye kōzo lende tōnē miya zi löbu 'ba bilaka tōnē ga ne, ame miya te, ‘Go bi nime mēdi mari teyi ne inza kikalike tari tōmō teyi.’ ³⁴ Ne on̄go kina me mēdi mose kō'du ki'di ma la'ja 'deni ziye 'do kōkō rōye rō go rōye. Mēdi mose ziye 'do kōkō lēpi ye ga gbī kōzo ame kōkō ye ne tara. ³⁵ Do kōkō lēpi ye ga 'deni ngi kōzo a nime te na bilaka ti ki'di dōnni ngi go mo rō ma laka kpe bo kōsō go ma ga na.”

³⁶ Simona Pitōrō iya te, “Nere, ēddi kari 'bēyi yala ga ya?”

Bo iya te, “Bi nime mēdi mari teyi ne, inza kicali tozi tōne tari teyi. Ne ti kari 'jaa kada ma'.”

³⁷ Pitōrō iya te, “Nere, go wa'di na 'do mozi dē mari tiyi tōne gbī teyi ya? Mo'doko ngi 'do mölō go lende 'bi.”

³⁸ Bo iya te, “Ti kōkō ngi 'do tōlō go lende ma? Rō ma laka mēdi miya ziyi, mi korōdo nime tōne gba kinza go'ngō kidapa dē, ēddi koga kpēyi n̄bō mi mota kiya zi bilaka, kiya te, ikali ma dē.”

Yēsu, Kōri Ma Kari Zi 'Bu

14 Yēsu ēnyi kiya zi bo kōsō go bo ga te, “Kinza ki'dike dōki'di ye kombi dē. Otoke nduwē ti'di dōye go lende 'ba Boko'ba. Kina 'do kotoke gbī nduwē ti'di dōye go lende ma. ² Mēdi mari nime tilen̄go go bi ziye. Mi lin̄go 'ba 'bu ma Boko'ba 'dē yayi rō ēdi n̄baŋi. Ma kiya te kinza tara dēne minza miya lende mo ziye.”

³ Kina ɔɔ milenjo ɔɔ bi 'deni kote tine ti mileki 'jaa mako ɔɔye bine 'dɔ moto ye kari teyi ɔɔ dari dolomake bi ɔɔɔ tiye. ⁴ ɔɔ bi nime mēdī mari teyi ne ɔɔri mo ikalike 'deni."

⁵ Kina ɔɔma kēnyī kititi bo, iya te, "Nere, ɔɔ bi nime kēddī kari teyi ne dikali dē. Tine 'dɔ dikali ɔɔri ma kari teyi totondo mo ga?"

⁶ Yēsu iya te, "Ma na ɔɔ ɔɔri, ɔɔ lende ma kodɔɔ, gbī ɔɔ didī. ɔɔɔ ɔɔɔ ikali dē ma 'dɔ kōmō zi 'bu ma Bɔko'-ba tine nge ɔɔɔ tō. ⁷ Ikalike ma 'deni kina ti kikalike 'bu ma Bɔko'ba gbī. Kina me le'jete ɔɔ ma laka o'jake bo 'deni kina ikalike bo 'deni gbī."

⁸ Pīlīpō iya te, "Nere, ileme 'bu yī mo nime zize 'dɔ lende mo ɔɔɔ laka dɔze."

⁹ Yēsu iya te, "Pīlīpō, ma nime mēdī moloma mɔlo tiye bine ne, ikali ma dē gba? Bɔ ame ko'ja ma 'deni, bo o'ja 'bu ma 'deni gbī. Ne ɔɔ wa'di na kebe kititi ma 'böwu kiya te 'dɔ mileme 'bu ma ziye? ¹⁰ Ze ti 'bu ma kpaki riyō ɔɔ akɔɔ. I'di dōyī dē gba ɔɔ lende nime? Kina onɔɔ gbī ɔɔɔ lende naga nima mēdī miya ziye ne, lende 'ba gbagba ma ga na dē. Lende 'ba 'bu ma ame dō'bō nburu ti bo ɔɔ akɔɔ ne na, ndɔɔ abo ga na ma ne. ¹¹ Lende nime miya ziye, miya te ze ti 'bu ma ɔɔ akɔɔ ne, i'dike lende mo ɔɔɔ laka dɔye. ɔɔ kiya te lende mo ɔɔɔ dē gba laka dɔye, omerike ɔɔ ndɔɔ ame ga mo'dɔ ne kina ti kikalike ngī ɔɔ ma laka. ¹² ɔɔ ma laka miya ziye, kpe ame ga ki'dike dɔye 'deni ngī ɔɔ ma laka ɔɔ lende ma ne, ti ko'dɔke ndɔɔ naga nime 'deni gbī ɔɔɔ 'bama, kina gbī ɔɔ dɔ kiteli. Rōmōyī mēdī mari nime tari toloma ti 'bu ma. ¹³ Kina me kpe ame ga ɔɔ 'ba ma ne, ɔɔ kititike Bɔko'ba ɔɔ wa ɔɔɔ ti mo'dɔ ngī ziye 'dɔ kileme ngī zi bilaka ɔɔ ma laka 'bu ma na ɔɔ löbu 'ba dɔ wa pili. ¹⁴ Kpe ame ga 'deni ɔɔ 'bama ne, wa pili ame ga kēddī kititike di zō ne, ti mi'di ngī ziye.

Ndose 'Ba Nyī ɔɔɔ Laka

¹⁵ Ne kina me ɔɔɔke ma 'deni o'dɔke kō'du ki'di naga nime mose ziye ne. ¹⁶ Ti mari mititi 'bu ma ngī ɔɔ lende 'be 'dɔ bo koja ɔɔ ɔɔnyī ɔɔɔ kako ziye. Bɔ ɔɔnyī nima ti kako koloma kō'bō nburu tiye bine, ¹⁷ ame bo na ɔɔ Nyī ɔɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba ne. Kina bo ti ki'di ye 'deni ngī kikalike lende laka 'ba Bɔko'ba pili. Bilaka 'ba dɔlɔɔ nime inza ko'ja kīnē bo, kina lījē inza kikali bo gbī. Kina bo inza kako gbī koloma tīnnī. Tine kpe na nge ti kikalike bo rōmōyī bo ēdī kako koloma tiye, bo kō'bō gbī miye.

¹⁸ Tari ma nime mēdī mari ne, minza mari ɔɔ mola ye ɔɔ kiri'bala. Mēdī muyī dɔma 'jaa kada ɔɔɔ mako ziye. ¹⁹ Kina me le'jete tō'dō mo ɔɔɔ dē kpe ame 'dɔ bilaka 'ba dɔlɔɔ nime kikali dē kpe to'ja kīnē ma. Ne kpe 'b-eye ti ko'jake ma 'deni ngī gbī rōmōyī mēdī ti didī ma nburunburu kina kpe gbī ti kēddīke 'deni gbī ti didī ma nburunburu.

²⁰ Kina ɔɔɔ Nyī ɔɔɔ Laka kako 'deni ziye tine, ti kikalike 'deni ngī omba ze ɔɔ akɔɔ ti 'bu ma. Kina kpe 'deni gbī ɔɔ akɔɔ tō. ²¹ Nī ame kuwō kō'du ki'di ma nime ko'dɔ ngī ne, nī na ɔɔ ɔɔ ame ɔɔɔ ma 'deni kina nī na

gbī ti 'bu ma ɔɔɔ yi. Kina ti ɔɔɔ yi gbī mileme ɔɔma zīyī."

²² Kina ɔɔ kōsō ɔɔ bo ɔɔɔ ame kīdēkī möyī mo ɔɔ Yu-da ne kēnyī ngī kititi bo. Yuda ame 'beri, inza ɔɔ Yuda Isikarita. Bo iya te, "Nere, ɔɔ ma totondo mo ga na 'dɔ kileme rōyī nge zize 'dɔ ze na nge do'ja yi kinza bilaka ma laki ko'ja yi dē?"

²³ Yēsu ileki dɔmo zīnnī, iya te, "Ya ame ga pili ɔɔɔ ma ne, ti ko'dɔ lende ma 'deni ngī kina 'bu ma ti ɔɔɔ lījē 'deni gbī. Kina ze ti 'bu ma, ti dako doloma 'deni ngī tīnnī. ²⁴ Ne ya ame ga ɔɔɔ ma dē ne, lījē inza ɔɔɔ to'dɔ lende ma. Lende nime kēddī kuwōke ne, lende ma na dē. Lende 'ba 'bu ma ame koja ma kako dɔlɔɔ nime bine ne na.

²⁵ Kina me mēdī miya lende naga nime 'deni mɔlo te ziye ko'ja mēdī gba tiye bine, ²⁶ ne tine 'bu ma ti koja Nyī ɔɔɔ Laka 'deni 'dɔ kako ɔɔ ɔɔnyī ziye. Ti bo koja 'deni ngī 'dɔ kako ziye ti kōzī kakpa ma. Nyī ɔɔɔ Laka na ti kako kiyandi ye ti wa pili. Kina bo ti ki'di lende 'ba wa ame ga miya ziye ne 'deni ngī kōyō miye. ²⁷ Kina me mēdī 'deni mari ama, tine ti miyēyī dōkī'dī ye 'deni ngī. Dōkī'dī kiyēyī 'bama inza ɔɔɔ 'ba bilaka 'ba dɔlɔɔ nime ame lījē kēdī kiyēyī dōkī'dī lēpī nni ga timo ne tara. Mēdī miyēyī dōkī'dī ye kolomake gbī ɔɔɔ 'bama ti mī kēyī, kinza kolomake ra ɔɔ tikere. ²⁸ Uwōke lende tōnē miya ziye ne 'deni, ame miya te, 'Mēdī 'deni mari kina ti mileki 'jaa mako ziye.' ɔɔɔ ɔɔɔke ma ngī ɔɔ ma laka, ti kēddīke ɔɔ ɔɔɔ ɔɔ tari ma ame mēdī mari zi 'bu ma ne, rōmōyī bo na mbiri di dɔma.

²⁹ Mēdī miya lende naga nime mɔlo te ziye gba kinza ko'dɔ rōnī. Rōmōyī ɔɔɔ ko'dɔ rōnī kada ɔɔɔ dɔ ki'dike dɔye ngī ɔɔ lende ma. ³⁰ Ne minza moloma kpe ɔɔmo ɔɔɔ bi tiya lende nbanji ziye, rōmōyī Satani ame ɔɔ nere 'ba dɔ dɔlɔɔ nime ne ēdī 'deni kako ɔɔma. Satani inza ti tigɔ 'ba 'dɔ ta'da ma timo, ³¹ ne mēdī mo'dɔ ɔɔɔ ame 'bu ma kose zō ne tara 'dɔ bilaka 'ba dɔlɔɔ nime kikali ngī ɔɔ ma laka omba ɔɔɔ 'bu ma. Kina 'deni ēnyike darike yaga di ɔɔ bi nime."

Yēsu, Ngērī 'Ba Dīdī

15 Yēsu iya te, "Ma na ɔɔ ɔɔɔ ma kīdiyē, kina 'bu ma Bɔko'ba na ɔɔ ɔɔ dɔmo. ² Dɔngila mo ga ame kēdī koloma 'bēnnī kinza ko'dɔɔ tana dē ne, bo ti kokpekpe 'deni ngī pili ku'du mōkō. Tine dɔngila ame ga kēdī kana ne, bo ti kilenjo 'deni ngī 'dɔ kana laka. ³ Kpe 'beye, lende naga nime mēdī miya ne ilenjo ye 'deni mɔlo ɔɔ ma laka. ⁴ Kina ti olomake ɔɔ akɔɔ tō kina ti moloma gbī ɔɔ akɔɔ tiye.

ɔɔɔ dɔngila ngērī koza rōnī 'beri kutu nī yaga di ɔɔ bititini, inza kikali kpe tana ɔɔ dōnī. Kina kpe na gbī tara, inza kikalike to'dɔ a ɔɔɔ ɔɔ kiya te kō'bōke dē ngī ɔɔ akɔɔ tō. ⁵ Ma na ɔɔ ngērī nima kina kpe na ɔɔ dɔngila mo ga. Bɔ ame koloma 'bēnī kō'bō ɔɔ akɔɔ tō kina ma gbī ɔɔ akɔɔ ti bo ne, bo ti kēdī 'ba bo 'deni ngī ɔɔɔ dɔngila ngērī ame kēdī kana ɔɔ mbēmbē ne tara. Rōmōyī inza ɔɔɔke to'dɔ a ɔɔɔ ɔɔ kiya te ma na dē ngī mokɔnyī ye. ⁶ Bɔ ame kō'bō dē ɔɔ akɔɔ tō ne ēdī 'ba bo ɔɔɔ dɔngila ngērī ame koke 'deni ku'du mōkō

kina kututu ngi ne tara. Bilaka ti kako 'deni kotɔɔ dɔngila ngeri ma kututu naga nima kulu dɔmo rɔ kurugumu kusu pa'do yimo kilanma yaga.

⁷ Ne dɔɔ kɔ'bɔke rɔ akɔɔ tɔ ki'dike lende ma gbi koloma kɔ'bɔ tiye, dɔɔ kititike Bɔko'ba gɔ wa ame ga ko'dɔkɔke ne bo ti ki'di ngi ziye. ⁸ Kpe ame ga 'deni rɔ bɔ kɔsɔ gɔma ne dɔɔ kɛddike 'deni ngi kɔzɔ dɔngila ngeri ame ga kedi kana rɔ mbembɛ ne tara ti kileme lɔbu 'ba Bɔko'ba 'deni ngi zi bilaka. ⁹ Mɔ'ɔ ye 'deni ngi rɔ ma laka kɔzɔ ame 'bu ma kɔ'ɔ ma gbi ne tara. Kina 'dɔ kɔ'bɔke mi kɔri 'ba akɔ'ɔ ma nime. ¹⁰ Dɔɔ ko'dɔke kɔ'du ki'di ma ame ga mose ziye ne ti kikalike ngi tɔ'bɔ rɔ ma laka mi kɔri 'ba akɔ'ɔ ma, kɔzɔ 'bama ame mo'dɔ kɔ'du ki'di 'ba 'bu ma Bɔko'ba 'dɔ ki'di ma me mɔ'bɔ mi kɔri 'ba akɔ'ɔ abo ne. ¹¹ Kina me mose 'deni ziye 'dɔ ki'di mɛdi rɔ ngi gɔ lende 'be kina 'dɔ kɛddike gbi ti lɔɔ ma lɔbu.

¹² Kɔ'du ki'di nime mɛdi mose ziye 'dɔ kɔ'ɔke lɛpi ye ga gbi kɔzɔ ame kɔ'ɔ ye ne tara. ¹³ Akɔ'ɔ ame kulɔwɔ rɔ dɔ kiteli ne na rɔ ti'di yida rɔ tɔlɛ tutɛ gɔ lɛpi nɔɔ. ¹⁴ Kpe ame ga ko'dɔke kɔ'du ki'di ma 'deni ne kpe 'deni rɔ lɛpi ma ga, ¹⁵ midɛki ye dɛ kpe rɔ atɔli, rɔmɔyi atɔli ikali bici lende 'ba bɔ dɔ roba dɛ. Kina me mɛdi midɛki ye 'deni le'jete rɔ lɛpi ma ga rɔmɔyi miyɛti gɔ lende ame ga muwɔ di kpa 'bu ma Bɔko'ba ne 'deni pili ziye. ¹⁶ Kpe na dɛ kigelike ma rɔ lɛpi ye, ma na migeli ye 'dɔ kɛddike rɔ lɛpi ma ga 'dɔ moja ye tari to'dɔ ndɔɔ ma rɔ ma laka. Kina 'dɔ kɛddike kɔzɔ dɔngila ngeri ame ga kana rɔ mbembɛ ne tara, ame 'dɔ dɔngeri ma kana mo ga kɔ'bɔ ngi rɔ ngburunburu. Kina gɔ kɔ'du mo kpe ame ga rɔ 'bama ne, Bɔko'ba ti ki'di wa ame ga kɛddi kititike di zi bo ne 'deni ngi ziye.

¹⁷ Kɔ'du ki'di ame mɛdi mose ziye ne na me, kɔ'ɔke lɛpi ye ga. ¹⁸ Bilaka 'ba dɔliɔ nime ti kɛnyi 'deni bi to'ji ye tine 'dɔ komerike ngi di gɔ ndo'ji 'benni ma tɔnɛ lijɛ ko'ji ma 'deni mɔlo ne. ¹⁹ Ne ma kɛddike ra gba rɔ 'ba dɔliɔ nime dɛne dɔliɔ ti kɔ'ɔ ye gbi rɔmɔyi kpe gba rɔ lɛpi nni ga. Ne kina me le'jete migeli ye 'deni di mi lɔngɔ lijɛ. Kinzake kpe rɔ akɔɔ tinni. Kina ma 'deni lijɛ kedi ko'ji ye gɔmo. ²⁰ Omerike gɔ lende tɔnɛ miya ziye ne. Bɔ ndɔɔ inza mbiri di dɔ bɔ dɔ ndɔɔ. Kina me ya mɔɔ ga ti kodɔ gomɔ ngi rɔye gbi kɔzɔ ame lijɛ kedi kodɔ gomɔ rɔma ne tara. Tine ya mɔɔ ga ti ki'di dɔnni 'deni ngi gbi gɔ lende 'be kɔzɔ ame lijɛ ki'di dɔnni gɔ 'bama ne tara. ²¹ Bilaka naga nima lijɛ ikali Bɔko'ba ame koja ma ne dɛ, kina ti lijɛ ko'dɔ lende naga nime 'deni ngi pili ziye rɔmɔyi kpe 'bama ga na. ²² Bilaka naga nima ma kiya te mako dɛ dɔliɔ nime bine 'dɔ milende zinni kɔzɔ a nime te dɛne lijɛ inza kikaliki gɔ lende 'benni naga nima rɔ lende kɛnyɛ. Ne kina me mako milende 'deni zinni, lende kɛnyɛ 'benni ga 'deni rɔ wali rɔnni. ²³ Ya ame ga ko'ji ma ne, 'bu ma Bɔko'ba na ma gbi lijɛ ko'ji 'deni. ²⁴ Ma kiya te lijɛ ko'ja ma dɛ ngi mo'dɔ wa ame ga bɔɔ ko'dɔ dɛ mɔlo ne dɛne lende kɛnyɛ 'benni ga inza rɔ wali rɔnni. Ne kina me lijɛ ko'ja ndɔɔ naga nime mo'dɔ ne 'deni, kina lijɛ kɛnyi ko'ji ze 'deni ngi kpaki riyo ti 'bu ma. ²⁵ Lende 'benni edi 'deni kɔzɔ lende tɔnɛ ga kugu mɔlo mi buku

'ba Bɔko'ba ne tara. Ame kugu 'deni kiya te, 'Lijɛ o'ji ma ngi rɔ ma sari kinza yi lende mo.' ²⁶ Ne Nyi Kɔɔ La-ka ti kako 'deni ngi 'basi ziye rɔ bɔ kɔnyi. Ti moja bo kako ziye di zi 'bu ma Bɔko'ba 'dɔ bo kiya lende ma nime rɔ ma kodɔ ziye. ²⁷ Kina 'dɔ kari kiyake lende ma gbi zi bilaka rɔmɔyi kpe na mɔlo tɔ di bi tisaki mo."

Ndɔɔ 'Ba Nyi Kɔɔ Laka

16 "Kina me miya lende mo 'deni ziye kinza kɛnyike ra toga kpeye gɔma kada mɔɔ dɔɔ kada 'ba gomɔ mo kɔmɔ 'deni. ² Mi kada mo naga nima yayi lijɛ ti kebe toga ye yaga di mi rɔ 'ba mɔtu. Kina ya ame ga kedi kupɔ ye ne ti kɛnyi 'deni gbi tiya mo tɛgɛ laja 'benni ma lijɛ koja zi Bɔko'ba na ma rɔ lɔpɔ nima lijɛ kupɔ ye ne. ³ Lijɛ ti ko'dɔ lende naga nime 'deni ngi te rɔmɔyi lijɛ ikali ma dɛ, kina lijɛ ikali 'benni 'bu ma Bɔko'ba dɛ gbi.

⁴ Tine mɛdi miya 'deni mɔlo te ziye 'dɔ dɔɔ kedi ko'dɔ rɔni ziye dayi 'dɔ komerike ngi di gɔ lende naga nime miya ne. Mɔlo misaki ndɔɔ 'ba akiyandi ma nime mo'dɔ dɛ tiya lende naga nime ziye rɔmɔyi mɛdi gba moloma tiye bine. ⁵ Ne kina me le'jete mɛdi 'deni mo'dɔ dɛ tileki tari zi bɔ ame koja ma ne. Tine bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ 'dɔ kɛnyi kititi ma ngi di mi lɔngɔ ye nima kiya te, 'Eddi kari yala?' ne inza yɔ. ⁶ Kpe 'deni ngi za ti meri rɔ mbembɛ gɔ lende naga nime miya ziye ne. ⁷ Rɔ ma laka mɛdi miya ziye, tari ma nime ti kedi 'deni ngi rɔ lende laka ziye. Rɔmɔyi dɔɔ kiya te mari dɛ, bɔ kɔnyi nima inza kikaliki tako ziye bine. Ne dɔɔ mari 'deni ti moja bo kako ziye.

⁸ Kina dɔɔ bo kako 'deni bine tine, bo ti ki'di bilaka 'deni ngi kikaliki gɔ meri ame ga lijɛ kɔɔ 'deni timo ne. Bo ti ki'di lijɛ 'deni kikaliki gɔ meri ame ga lijɛ kɔɔ 'deni timo gɔ kɔ'du 'ba lende kɛnyɛ ne gbi ti ame ga lijɛ kɔɔ 'deni timo kiya te ma bɔ lende laka na dɛ ne. Bo ti ki'di lijɛ 'deni ngi kikaliki rɔ ma laka meri 'benni ga ame lijɛ komeri gɔ lende 'ba burɛ lɔbu 'ba Bɔko'ba nime ne dɔɔ 'deni gbi. ⁹ Lijɛ ti kikaliki gɔ meri ame ga lijɛ kɔɔ 'deni timo gɔ kɔ'du 'ba lende kɛnyɛ ne 'deni ngi, rɔmɔyi lijɛ i'di dɔnni dɛ gɔ lende ma. ¹⁰ Lijɛ ti kikaliki gɔ meri ame ga lijɛ kɔɔ 'deni gbi timo kiya te ma bɔ lende laka na dɛ ne, rɔmɔyi mɛdi 'deni mileki mari zi 'bu ma. Kina inza ko'jake kinɛ ma kpe. ¹¹ Lijɛ ti kikaliki gɔ meri ame ga lijɛ kɔɔ 'deni timo gɔ lende 'ba burɛ lɔbu 'ba Bɔko'ba nime ne 'deni gbi, rɔmɔyi Bɔko'ba odɔ karama 'deni mɔlo dɔ Satani ame 'deni rɔ bɔ dɔ dɔliɔ nime ne.

¹² Mɛdi ti lende mɔɔ ga nganji ame mo'dɔ dɔ gɔ miya ziye giri nime, ne kɔ'ɔke dɛ gba tikali mo laka. ¹³ Ne Nyi Kɔɔ Laka ame bo na rɔ bɔ kileme gɔ lende laka 'ba Bɔko'ba zi bilaka ne ti kako 'deni 'basi. Bo ti ki'di ye 'deni ngi kikaliki gɔ lende laka 'ba Bɔko'ba me. Bo inza kiya lende mɔɔ gɔ dɔ bo, lende ame ga bo kuwɔ ne na nge bo kedi kiya. Kina bo ti kiya lende 'ba wa ame ga ko'dɔ rɔnni dɛ gba ne 'deni gbi ziye. ¹⁴ Lende ame ga bo kuwɔ di zɔ ne na nge bo kedi kako kiya ziye 'dɔ bo kileme lɔbu ma ziye. ¹⁵ Wa pili ame ga rɔ 'ba 'bu ma ne, ma na rɔ bɔ dɔmo. Kina me miya 'deni ziye lende

ame ga Nyi Կոճ Laka kēdi kuwō di zō ne na bo kēdi kako kiya pili ziye.

¹⁶ Kada mo Կոճ dē kpe ame 'dɔ kikalike dē kpe to'ja kinē ma. Tine di pōtō mo mbowa yayi ti ko'jake ma 'deni gbī 'bōwu."

Kada Mo Կոճ Dē Kpe

¹⁷ Kina bɔ kōsō gɔ bo mɔճ ga kēnyī ngi tititi rōnni րɔ gɔ rōnni, lijjē iya te, "Lende abo tɔ nime bo kēdi konyonyo kiya 'ba bo tēgē, 'Kada mo Կոճ dē kpe ame 'dɔ kikalike dē kpe to'ja kinē ma, tine di pōtō mo mbowa yayi ti ko'jake ma 'deni gbī 'bōwu,' kina lende kiya abo mɔճ ga gbī tēgē, 'Rōmōyī mēdi mileki mari zi 'bu ma,' 'jɔ 'ba lende abo naga nime tēgē totondo mo ga? ¹⁸ Kada 'ba wa'di mo ga na bo kēdi kiya 'ba bo tēgē ola 'deni mbowa? Lende abo tɔ naga nime ilikō za dɔ bilaka."

¹⁹ Yēsu ikali 'deni lijjē o'dɔճ 'dɔ tititi bo gɔ 'jɔ 'ba lende naga nima bo kiya ne. Kina bo kiya zinnī, bo iya te, "Lende nime miya ziye miya te, 'Kada mo Կոճ dē kpe ame 'dɔ kikalike dē kpe to'ja kinē ma. Tine di pōtō mo mbowa yayi ti ko'jake ma 'deni gbī 'bōwu,' ne kina kēddike րɔ tititi րɔye gɔ lende mo? ²⁰ Կո ma laka miya ziye, ēddi kuduke 'beye kada mɔճ, konyoke kōkō, tine bilaka 'ba dɔliɳ nime ti kēdi 'bēnni 'deni ngi րɔ րոճ. Ti kolomake 'deni gbī dɔ meri kina meri 'be ti kuyi rōni 'deni րɔ րոճ ziye di pōtō mo. ²¹ Ti kēdi 'deni ziye Կոճ kada 'ba lōyō 'ba 'ja tara. Ծճ mī 'ja kēdi 'deni Կոճ, Լոճ ngi րɔ meri rōmōyī Լոճ ikali kada 'ba gomɔ օմօ 'deni. Ne Կոճ Լոճ kōyō kole 'bēni nima 'deni tine, dōni udōlu ngi me yaga di gɔ gomɔ 'bēni tōnē ga, rōmōyī Լոճ օyō bilaka lesi 'bēni 'deni dɔyayi nime. Kina Լոճ ngi րɔ րոճ gɔ lende mo. ²² Kina ti kēdi gbī ziye tara yayi. Ti kēddike րɔ meri gīri nime. Ne Կոճ kiya te mileki 'deni mako 'bōwu ziye bine kada mɔճ ti kēddike 'deni gbī րɔ րոճ. Kina Կոճ mɔճ inza kpe ame gɔ kako ka'da ye di mī րոճ 'be nima. ²³ Kina mī kada mo naga nima yayi inza kititike ma kpe րɔ tititi. Կո ma laka miya ziye, kpe ame ga 'deni րɔ 'bama ne, wa ame ga pili kēddi kititike di zi 'bu ma Bɔko'ba ne, bo ti ki'di ngi ziye. ²⁴ Rōmōyī mɔlo di bi tisaki mo րոճ kōmō mī kada nime tɔne, kpe ame ga րɔ 'bama ga ne ititike wa mɔճ dē gba di zi bo. Kina me miya 'deni ziye, ititike wa di zi Bɔko'ba kina bo ti ki'di ngi ziye ame 'dɔ ki'di րոճ 'be kēdi րɔ dɔ kiteli.

²⁵ Lende naga nime kina me miya 'deni me ziye րɔ dɔngala. Ne Կոճ kōmō 'deni mī kada mo dayi kada mɔճ, minza miya lende kpe ziye րɔ dɔngala. Mēdi miyētī gɔ lende 'ba 'bu ma Bɔko'ba pili yaga ziye bi Կոճ. ²⁶ Kina mī kada mo naga nima yayi kpe ame ga րɔ 'bama ne ti kititike wa 'deni ngi di zi Bɔko'ba, rōmōyī bo Կոճ ye 'deni mɔlo. A mɔճ inza kpe ame 'dɔ ma na mititi bo gɔ lende 'be. ²⁷ Bo Կոճ ye 'deni gɔ lende nime Կոճ ke ma ki'dike dɔye gbī gɔ tako ma ame mako di zi bo ne. ²⁸ Tako ma nime mī dɔliɳ bine ne mako di zi 'bu ma Bɔko'ba. Kina me le'jete mēdi mēnyī 'deni mola dɔliɳ nime mileki mari zi bo."

Aka'da 'Ba Yēsu

²⁹ Kina bɔ kōsō gɔ bo ga kēnyī kiya zi bo, iya te, "Njere, ma le'jete ēddi 'deni ngi kiya 'jɔ 'ba lende yaga bi Կոճ zize. Iya dē kpe րɔ dɔngala Կոճ ma dɔgba.

³⁰ Le'jete dikali yi 'deni ni na րɔ bɔ kicali 'jɔ 'ba lende pili. Lende ame ga bilaka kēdi komeri ti minni 'dɔ lijjē kititi yi timo ne, ikali ngi mɔlo gba kota kinza lijjē kititi dē. Lende naga nime i'di ze 'deni ngi le'jete dikali yi րɔ ma laka րɔ bɔ ame ngi kako di zi Bɔko'ba ne."

³¹ Bo ileki dɔmo zinnī, bo iya te, "I'dike dɔye 'deni laka gɔ lende nime? ³² Kada tōnē mēdi miya te ti kōmō 'deni ne, bo na me 'deni tɔne, ame 'dɔ kita'bake me di րոճ ma րɔ Կոճ Կոճ, kolake ma րɔ dɔ kutu ma. Ne tine, minza րɔ dɔ kutu ma. 'Bu ma Bɔko'ba ēdi tō.

³³ Lende naga nime miya 'deni ziye 'dɔ ki'di ye kēddike րɔ akɔճ tō, kina 'dɔ kēddike gbī ti dōki'di kēyi. Gomɔ 'ba dɔliɳ nime ti Կոճ րոճ, tine ogbɔke րոճ laka kpamo rōmōyī ma'da dɔliɳ 'deni."

Yēsu Umōtu Gɔ Bɔ Laja

17 Kina Կոճ Yēsu kote tiya lende naga nime 'deni zi bɔ kōsō gɔ bo ga Կոճ a nime te tine, na bo kombi Կոճ bo ngi kari mī Կոճ, bo kiya te, "Bu ma, kada 'ba tōlē ma օմօ 'deni. Kina i'di ti 'dɔ bilaka kicali ma kole 'bī րɔ lōbu 'ba dɔ wa pili. Kina 'dɔ mileme zinnī րɔ ma laka, ni na gbī րɔ lōbu 'ba dɔ wa naga nime pili. ² I'di kōzi kakpa 'ba dɔ bilaka pili 'deni zō, kina 'dɔ mi'di dīdi ma րոճ buruɳburu ti zi ya ame ga ki'di 'deni zō ne. ³ Dīdi ma րոճ buruɳburu nime na րɔ tikali yi, ni Bɔko'ba gbī tō ma Yēsu Kurisītō. Ni Bɔko'ba na nge Կոճ 'dɔ bilaka koro yi. Kina ma na րɔ bɔ ame koja 'deni kako dɔliɳ nime bine ne.

⁴ 'Bu ma, ndɔճ 'bī ame ga koja ma to'dɔ mo ne, mote 'deni. Mileme yi 'deni zi bilaka 'ba dɔliɳ nime րɔ lōbu 'ba dɔ wa pili. ⁵ Kina me mēdi mititi yi 'dɔ ki'di ma ti mileki mari ngila yi yayi րɔ lōbu 'ba dɔ wa pili, Կոճ ma tōnē moloma pa mɔlo րɔ lōbu 'ba dɔ wa pili gba kinza ko'ba dɔliɳ nime dē ne. ⁶ Bilaka ame ga ki'di 'deni zō di mī lōngō bilaka 'ba dɔliɳ nime ne, mi'di lijjē 'deni kicali yi. Lijjē ē'bī ga na, ni na ki'di lijjē zō. Kina me le'jete lijjē i'di dōnni 'deni րɔ ma laka gɔ lende 'bī ti dōki'di Կոճ. ⁷ Kina lijjē ikali 'deni gbī wa pili naga nime, ni na ki'di zō. ⁸ Lende tōnē ga kose zō ne, miyētī 'deni pili zinnī, lijjē kuwō. Kina lijjē ikali 'deni ngi րɔ ma laka mako di ziyi. Kina me le'jete lijjē i'di dōnni 'deni ngi րɔ ma laka gɔmo ni na koja ma. ⁹ Mititi yi dē 'dɔ kokonyi bilaka 'ba dɔliɳ nime pili. Mititi yi nge gɔ ya ame ga ki'di 'deni zō ne na 'dɔ kokonyi, rōmōyī lijjē 'deni րɔ 'bēyi. ¹⁰ Wa pili ame ga րɔ 'bama ne, ē'bī na. Kina wa pili ame ga 'deni րɔ 'bēyi ne, ama ga na 'deni gbī. Gɔ lende mo na me lijjē kileme lōbu ma 'deni.

¹¹ Kina me mēdi mo'dɔճ 'deni tileki tari ziyi yayi. Minza kpe tinni mī dɔliɳ nime. Ne lijjē 'bēnni na me gba mī dɔliɳ nime bine. 'Bu ma, ni ame Կոճ laka ne, օրոճ gɔ bilaka naga nime ti tigɔ 'bī ame ki'di 'deni gbī zō ne. օրոճ gōnni 'dɔ ki'di lijjē kēdi րɔ akɔճ Կոճ ame

ze ma ze tiyi rɔ akɔɔ ne tara. ¹² Mi kada ame ga mēdi tinnī bine ne, moloma 'deni tonɔɔ gōnnī ti tigo 'bī ame ki'di zō ne. Kina mitata lijē 'deni pili laka. Ma kɔɔ mɔɔ ōlu dē du te di mī lōngō lijē. Bɔ ma kōlu di mī lōngō lijē na nge kɔɔ rɔ bɔ ame bo na ko'dɔɔ abo 'dɔ bo kōlu ne. Kina me bo ōlu 'deni kɔɔ lende tōnē kugu mɔlo mī buku 'bī gɔ lende abo ne tara.

¹³ Kina me le'jete mēdi 'deni mari ziyi, na me mēdi mose lende naga nime 'deni mī dɔliɔɔ bine 'dɔ lijē koloma gbī ti liɔɔ ma lōbu kɔɔ 'bama. ¹⁴ Miyandi lijē 'deni laka ti kɔri 'ba lende 'bī kina me le'jete bilaka 'ba dɔliɔɔ kēnyī 'deni to'ji lijē rōmōyi lijē inza kpe rɔ 'ba dɔliɔɔ gbī kɔɔ 'bama ame minza kpe rɔ 'ba dɔliɔɔ nime ne. ¹⁵ Ne mititi yi dē 'dɔ kogba lijē yaga di mī dɔliɔɔ nime. Mēdi mititi yi nge gɔ kitata lijē di zi Satani ame bo na rɔ nere 'ba lende kēnyē ne. ¹⁶ Bilaka naga nime inza kpe rɔ 'ba dɔliɔɔ nime gbī kɔɔ 'bama ame minza kpe rɔ 'ba dɔliɔɔ nime ne. ¹⁷ Kina me mititi yi 'deni 'dɔ ki'di lijē koloma rɔ ē'bī ga ti tigo 'ba lende laka 'bī nime. Lende laka na rɔ ē'bī. ¹⁸ Mēdi moja lijē kari toja laja mī dɔliɔɔ nime kɔɔ ame gbī koja ma mako toja laja mī dɔliɔɔ nime bine ne tara.

¹⁹ Kina me mi'di rɔma 'deni kōziyi gɔ lende 'bēnnī 'dɔ lijē kēdi ngi kada mɔɔ rɔ ma laka rɔ ē'bī ga. ²⁰ Mititi yi dē nge kɔɔ gōnnī tine gbī gɔ bilaka ame ga kēdi kuwō dōnnī ki'di dōnnī ngi gɔ lende ma nime ne. ²¹ Mititi yi 'dɔ kodɔ'ba lijē pili kēdi rɔ akɔɔ, 'dɔ ki'di lijē kēdi gbī rɔ akɔɔ tize gbī kɔɔ ame ze ma ze tiyi, 'bu ma, rɔ akɔɔ ne tara. 'Dɔ ki'di bilaka 'ba dɔliɔɔ nime ki'di dōnnī ngi gɔma rɔ ma laka nī na koja ma. ²² Lijē bilaka ma 'bama mo naga nime mi'di lijē 'deni 'dɔ kēdi rɔ lōbu gbī kɔɔ ame ki'di ma rɔ lōbu ne tara. 'Dɔ lijē pili kēdi gbī rɔ akɔɔ kɔɔ ame ze ma ze tiyi rɔ akɔɔ ne tara. ²³ Kina gbī 'dɔ lijē kēdi rɔ akɔɔ tize 'dɔ ki'di bilaka 'ba dɔliɔɔ nime kikali ngi gɔ lende mo nī na me koja ma, kina me kɔ'ya naga nime 'deni gbī kɔɔ ame kɔ'ya ma ne tara.

²⁴ 'Bu ma, nī na me ki'di bilaka naga nime zō. Mititi yi 'dɔ ki'di lijē pili kēdi bi kɔɔ tō 'dɔ lijē kikali ngi kɔ'ya ma 'deni mɔlo gba kinza ko'ba dɔliɔɔ nime dē, kina me ki'di ma 'deni rɔ lōbu 'ba dɔ wa pili.

²⁵ 'Bu ma, nī na rɔ bɔ lende laka. Tine bilaka 'ba dɔliɔɔ ikali yi dē, ne ma 'bama mikali yi 'deni laka, kina me le'jete bilaka naga nime lijē ikali 'deni ngi rɔ ma laka nī na me koja ma kako dɔliɔɔ nime bine ne. ²⁶ Mileme yi 'deni zinnī kina ti mō'bō gbī nduwē tileme yi zinnī kɔɔ a nima tara 'dɔ ki'di lijē pili kēdi rɔ akɔɔ tō 'dɔ lijē kɔ'ya lēpī nni ga gbī kɔɔ ame kɔ'ya ma ne tara."

Tinda'ba Yēsu

(MT 26:47-56; MK 14:43-50; LK 22:47-53)

18 Di pōtō mo na Yēsu ni kēnyī ngi ti bɔ kōsō gɔ bo ga kudō kebe mī gbōgbō 'ba Kidirona kari mī nyaka mɔɔ. ² Yuda bɔ kususu Yēsu zi turu tōnē, bo ikali gɔ bi nima 'deni mɔlo rōmōyi Yēsu ni oloma nduwēnduwē rɔ totɔɔ dōnnī yayi ti bɔ kōsō gɔ bo ga. ³ Kina Yuda kēnyī ngi ti bɔ kanya 'ba Romo gbī ti bɔ kanya ame ga lōbu 'ba bɔ akumu ni ti Parosi ni koja ne, lijē kari yayi. Lijē ɔɔ ti mee 'bēnnī ga ti lamba gbī ti

pa'do dɔ kali. ⁴ Yēsu ikali wa ame ga pili kēdi ko'dɔɔ to'dɔ rōnī zi bo ne 'deni mɔlo, kina bo kari ngi zinnī, bo kiya te, "Yē na kēddike rɔ toma mo?"

⁵ Lijē iya te, "Yēsu 'ba Nazareta na dēdi doma."

Bo iya te, "Ma mo na me."

Yuda bɔ susu mo tōnē, bo ēdi gbī yayi ti bɔ kanya naga nima. ⁶ Kina ɔɔ lijē kuwō Yēsu 'deni kiya te, "Ma mo na me," tine lijē ēnyī kilipētē ngi kileki ti gōnnī yī'bōwu. ⁷ Kina Yēsu kēnyī kileki kiya zinnī, iya te, "Yē mo na kēddike rɔ toma mo?"

Lijē iya te, "Yēsu 'ba Nazareta na dēdi rɔ toma mo."

⁸ Bo iya te, "Kina me miya ziye ma mo na ngi nime. ɔɔ kiya te ma mo na ngi kēddike rɔ toma mo, olake bɔ kōsō gɔma naga nime kari ē'bēnnī."

⁹ Bo iya lende nima 'deni tara 'dɔ ko'dɔ rōnī kɔɔ lende ma tōnē bo kiya 'deni mɔlo bo kiya te, "Bu ma, bilaka naga nime ki'di zō ne, mola ma kɔɔ dē du te kōlu di mī lōngō lijē."

¹⁰ Simona Pītōrō ēdi yayi ti kulu abo, kina bo kɔɔ ngi yaga di mī poka mo kina bo koga bɔ laja 'ba bɔ ame rɔ lōbu 'ba dɔ bɔ akumu ne ngi timo. Mōyi bɔ laja mo nima rɔ Maluku. Kina kulu koke mbili Maluku ma kapa dōri ngi yaga. ¹¹ Yēsu iya te, "Pītōrō, usu kulu 'bī kileki mī poka mo. Omeri 'bēyi iya te gomɔ nime 'bu ma ki'di zō ne ti milagi di rɔmo?"

¹² Kina bɔ kanya 'ba Romo naga nima ti bɔ dōnnī mo ti bɔ kanya ma 'ba Yudayi ni kinda'ba Yēsu ngi, lijē kudōdu kōzimo ngi teyi. ¹³ Kina lijē koto bo ngi titi dɔɔ ba kari liɔɔ 'ba turu ma lōbu mɔɔ kidēki mōyi mo rɔ Ana, bɔ lango 'ba Kayapa bɔ dɔ bɔ akumu ma mī kɔɔ kɔɔ nima. ¹⁴ Kayapa nime na tōnē kiya zi lōbu 'ba Yudayi mɔɔ ga, kiya te, ma laka na 'dɔ bilaka kɔɔ na nge 'dɔ kōlē di dɔ ame 'dɔ bilaka pili kote dōnnī ne.

Kpa Koga 'Ba Pītōrō

(MT 26:69-70; MK 14:66-68; LK 22:55-57)

¹⁵ Kina ɔɔ lijē koto Yēsu 'deni kari liɔɔ 'ba turu lōbu nima tine, Simona Pītōrō ni ti bɔ kōsō gɔ Yēsu mɔɔ ozi ngi kari yayi. Bɔ kōsō gɔ Yēsu mɔɔ mo nima, lijē ikali rōnnī 'deni mɔlo ti turu lōbu nima koto Yēsu kari liɔɔ mo ne. Kina bo kɔɔ 'ba bo ngi kari liɔɔ gɔ Yēsu yayi.

¹⁶ Tine Pītōrō ɔɔ 'ba bo kileke kpa reki yaga. Bɔ kōsō gɔ Yēsu mɔɔ mo nima ari kiya zi nyiti bɔ koda kpa reki nima, kina ko'de Pītōrō ngi. ¹⁷ Tine na nyiti mo tōnē kititi Pītōrō, iya te, "O'ja, nī bɔ kōsō gɔ Yēsu na gbī 'di?"

Pītōrō iya te, "Ee, ma bɔ kōsō gɔ bo na dē."

¹⁸ Bɔ laja 'ba turu lōbu nima ti bɔ kanya mo ga ulō'jō pa'do 'deni mī kirikēli yayi, lijē kēdi rɔ tubi rōnnī kɔɔ mo di zi bi kēyi. Kina Pītōrō kari ngi kɔɔ ngila lijē yayi tubi rɔ bo.

Tititi Kpa Yēsu

(MT 26:59-66; MK 14:55-64; LK 22:66-71)

¹⁹ Turu lōbu nima oloma rɔ tititi kpa Yēsu, iya te, "Bɔ kōsō gōyi ga ēdi ndō? Kina lende ma kēddi kiyandi mo ga tēgē tondo?"

²⁰ Yēsu iya te, "Miya lende 'deni nduwē rɔ kɔɔ kada bi kɔɔ zi bilaka. Miyandi bilaka 'deni di mī rō 'ba mōtu

kina gbī di mī reki 'ba rō löbu 'ba Boko'ba, bi ame ga bilaka kēdi kotōtō dōnni teyi ne. Miya lende mōtō dē rō kusu, ²¹ ne gō wa'di na kēddi kititi ma gō lende 'ba akiyandi ame ga moloma rō tiyandi mo ne? Ititi bilaka ame ga koloma rō tuwō mo ne. Lijē na kikali lende ma miyandi."

²² Kina bō kanya mōtō kēnyī ngi kokōsō Yēsu, iya te, "Ēddi kilende zi turu löbu nime tara gō wa'di 'bī tō ne?"

²³ Yēsu iya te, "Dō miya lende mōtō rō ma kēnyē iya yaga, ne dōdō kiya te lende ma kēdi rō ma laka kinza komba ma dē."

²⁴ Kina Ana koja Yēsu ngi 'bato kari zi Kayapa bō dō bō akumu. Kōzi Yēsu gba rō ma kudōdu teyi.

²⁵ Pītōrō ēdi yayi bi tubi rō bo kōmō pa'do. Kina ya mōtō ga kako kititi bo, iya te, "O'ja nī bō kōsō gō Yēsu na gbī 'di?"

Pītōrō andi gōmō, iya te, "Ee, ma bō kōsō gō bo na dē."

²⁶ Bō mōtō ēdi gbī yayi rō bō laja 'ba bō dō bō akumu nima. Bō nima löndō bo na tōnē Pītōrō koke mbili mo ne. Kina bo kako gbī kititi Pītōrō, iya te, "O'ja kōzō mo'ja yi gbī di mī nyaka 'dē yayi ti Yēsu 'di?"

²⁷ Pītōrō ēnyī gbī kandi gōmō, kina mbowa te yō na gōngō kidapa ngi.

Yēsu Dō Kōmō Pilato

(MT 27:1-2; MK 15:1-5; LK 23:1-5)

²⁸ Kina dōdō kōmō 'deni mī kano bi tine, lijē ogba Yēsu ngi di liņč 'ba Kayapa koto kari liņč 'ba turu ma löbu 'ba Romo ame rō bō dōnni mo ne. Tine lijē ari dē nōbō kōdō mī liņč mo yayi rōmōyī dōlētī 'bēnni 'ba Yudayi o'jōkō ya ame ga kōdō mī liņč 'ba bō löwō ne 'deni di bi tari mī karama mī kada mo nima. ²⁹ Kina turu 'ba dōnni mo nima kīdēki mōyī mo rō Pilato ne kōdō ngi kako zīnni yaga, bo kiya te, "Lende kēnyē wa'di na kiyake te bo o'dō?"

³⁰ Lijē iya te, "Ma kiya te bo kinza rō bō kō'dō lende kēnyē dēne dinza do'de bo kako zīyī bine."

³¹ Pilato iya te, "Ne dōdō kēdi tara ari kō'dōke e'be burē abo gō dōlētī 'be 'ba Yudayi."

Lijē iya te, "Kpe Romo o'jōkōke gō tupō bilaka ame ga dō'ja kō'dō lende kēnyē ne 'deni di zize."

³² Lende nime o'dō rōnī 'deni te 'dō ki'di kōri 'ba tōlē 'ba Yēsu kēdi kōzō lende 'ba tōlē abo ame bo kiyētī kōri mo 'deni mōlo ne tara.

³³ Kina Pilato kileki ngi kari liņč kina bo kīdēki Yēsu ngi kari zi bo yayi. Kina bo kititi Yēsu, iya te, "Nī na rō nēre bō dōliņč 'ba Yudayi?"

³⁴ Yēsu iya te, "Lende 'bī nima kititi ma timo ne, nī na komeri ē'bī ti dōyī, ala bilaka mōtō ga na kiya lende ma zīyī?"

³⁵ Pilato iya te, "Ma Yudayi na dē. Bilaka 'bī ga ti löbu 'bī mōtō ga na me kō'de yi kako zō. Wa'di ga na kō'dō?"

³⁶ Yēsu iya te, "Nēre 'bama inza kōzō nēre 'beye 'ba bilaka 'ba dōliņč bine. Ma nēre 'bama kēdi ra kōzō nēre 'beye 'ba bilaka 'ba dōliņč nime dēne bō kōsō gōma ga o'dō ya 'deni mōlo ti bō kanya 'ba löbu 'ba bō akumu

naga nima dēne lijē inza kinda'ba ma. Ne nēre 'bama inza rō nēre 'ba dōliņč nime."

³⁷ Pilato iya te, "Dēmba nī nēre na ya?"

Yēsu iya te, "Nī na kiya ē'bī tara. 'Bama, öyō ma dōliņč bine nēre gō lende kōtō kpōkī. Lende ma mako dōmōyī mo na rō tiya lende laka zi bilaka. Kina ya ame ga kō'dōkō lende laka ne lijē uwō dōma 'deni."

³⁸ Pilato iya te, "Wa'di mo ga na rō lende laka?"

Di pōtō mo na Pilato kēnyī kōdō ngi gbī kileki kari ya-ga zi bilaka konzi naga nima. Bo iya te, "Mo'ja lende dōtō dē di rō bō nime ame 'dō modō karama dō bo gōmō. ³⁹ Ne kōzō mī kada 'ba karama nime mōlo nduwē rō kōmō kō ēdi koja bilaka kōtō yaga ziye di mī maboso. Tine ma tōne nēre 'ba Yudayi nime na 'dō ki'dike moja ziye ya?"

⁴⁰ Lijē pili ēnyī kulōri kiya rō ma kembe tēgē, "Do'dōkō bō nima dē, do'dōkō eze rō Baraba."

Baraba mo nima rō bō akolō.

Tose Dō Yēsu

(MT 27:15-31; MK 15:6-20; LK 23:13-25)

19 Pilato oja bō kanya kari tomba Yēsu ti korobayi. ² Kina lijē kō'dō kono ngi kōzō a 'ba dō nēre tara ki'di dō Yēsu. Kina lijē kogba bōngō ma kasi kele mōtō ngi kolō rō bo. ³ Kina lijē koloma ngi rō tose dō bo tēgē, "Yē'di kēdi rō mbēmbē zīyī, nēre 'ba Yudayi."

Kina lijē koloma ngi rō tokōsō bo.

⁴ Pilato ēnyī 'bōwu kōdō kari yaga zi bilaka naga nima, bo iya te, "Kpe uwōke dōma. Mēdi mo'de bo kako yaga ziye bine 'dō kikalike mo'ja lende dōtō dē di rō bo ame 'dō modō karama dō bo gōmō."

⁵ Kina Yēsu kōdō ngi yaga ti kono tōnē dō bo ti bōngō kasi mo tōnē kolō rō bo ne. Kina Pilato kiya zi bilaka naga nima, iya te, "Bo na 'deni me."

⁶ Kina dōdō löbu 'ba bō akumu ni ti bō kanya 'bēnni ga, lijē kō'ja kīnē Yēsu 'deni kōzō a nima tara tine, lijē ēnyī ngi pili kulōri rō ma kembe, iya te, "Upō bo yaga. Ari kutōti bo dō ngērī, bo kōlē yaga."

Pilato iya te, "Kina ogbake e'be bo tiya kari kutōtike. 'Bama mo'ja lende dōtō dē di rō bo ame 'dō ki'di modō karama dō bo gōmō."

⁷ Lijē iya te, "T'di kō'du ki'di 'deni mōlo zize, kina 'dō kupō bo gō lende mo rōmōyī bo ebe kiya rō bo rō kole 'ba Boko'ba."

⁸ Kina dōdō Pilato kuwō lende nima 'deni tara tine i'di bo ngi kulōwō rō tikere. ⁹ Kina bo kēnyī ngi kileki kari liņč abo ti Yēsu tititi mo. Bo iya te, "Nī nime ako di yala ga?"

Tine Yēsu ileki dōmo dē kpe zi bo. ¹⁰ Kina bo kiya zi Yēsu bo iya te, "O'dōkō dē tileki dō lende ma gō wa'di? Ikali dē iya te mēdi ti kōzi kakpa 'dō tope yi? Kina ikali dē gbī mēdi ti kōzi kakpa 'dō tutōti yi?"

¹¹ Yēsu iya te, "Boko'ba na ki'di kōzi kakpa 'ba dōma zīyī. Ma kiya te Boko'ba na dē ki'di kōzi kakpa nima zīyī dēne inza kikali 'dō kēddi ti kōzi kakpa dōma. Ne bō ame kō'de ma kako zīyī ne lende kēnyē ma 'ba bo na 'deni rō dō kiteli."

¹² Lende nime i'di Pilato ngi ki'di toma kari 'ba lende mɔɔtɔ ame 'dɔ bo kope Yēsu timo ne. Tine tindi ame ga kedi yayi ne ulori ngi kozo timo rɔ ma kembe tēgē, “Dɔ kope bɔ nima kola kari, inza kpe lipo rɔ bɔ go nɛre 'be 'ba Romo ame rɔ bɔ dɔ dɔyayi ze nime ne. Rōmōyī bilaka ame kiya rōnī rɔ nɛre kɔzɔ a nime te ne na kedi kēnyī konyo burutu ndi nɛre ma löbu 'ba Romo.”

¹³ Kina dɔdɔ Pilato kuwō lende 'bēnnī nima 'deni kɔzɔ a nima tara tine, bo o'de Yēsu ngi kako yaga di rō. Kina bo kari koloma ngi dɔ kiti 'ba burē. Gɔ bi 'ba to'dɔ burē mo nima idēki möyī mo rɔ “Dɔ dōku kopiyari.” Rɔ kpa Yudayi idēki rɔ Gabata. ¹⁴ Kada 'ba karama mo nima na gbī rɔ kada ame Yudayi ni kedi kileŋo wa pili ndō yimo go lende 'ba kada 'ba rɔ kindawo ne.

Kina ko'ja kada kodɔrɔ 'deni tine, Pilato ēnyī kiya zi bilaka naga nima tēgē, “Ōngɔke te, nɛre 'be na me.”

¹⁵ Tine lijë ēnyī kulōri ngi kozo timo rɔ ma kembe, iya te, “Upō bo yaga. Upō bo yaga. Ari kutōti bo yaga.”

Pilato iya te, “Ō'dɔkɔke 'deni 'dɔ mupō nɛre 'be yaga?”

Löbu 'ba bɔ akumu ni iya te, “Nere ze ma dikali kina nge kɔtɔ rɔ nɛre ma löbu 'be 'ba Romo.”

Tutōti Yēsu

(MT 27:32-56; MK 15:21-41; LK 23:26-49)

¹⁶ Gɔ lende 'bēnnī nime na Pilato ki'di Yēsu ngi zinni 'dɔ lijë kari kutōti. ¹⁷ Kina lijë kogba Yēsu ngi di mi gawo kari timo go bi mɔɔtɔ kidēki möyī mo rɔ “Kulōŋbō dɔ,” ame kidēki rɔ kpa Yudayi rɔ Gɔlɔgɔta ne. Lijë i'di Yēsu na kombi ngēri abo ame kedi kari kutōti bo dɔmo ne teyi. ¹⁸ Kina lijë kari kutōti bo ngi di yayi yaki ngēri nima kina lijë kidēyī dɔmo ngi kɔrɔ ti bo kɔrɔ. Utōti ya ma riyō mɔɔtɔ ga 'deni gbī dɔ ngēri mɔɔtɔ ga yayi. Mɔɔtɔ dɔ dōri bo kina mɔɔtɔ 'bēnī kebe dɔ gali bo. Bo na 'ba bo zana.

¹⁹ Pilato i'di 'deni kugu lende mɔɔtɔ ga dɔ wa ma kō'bō mɔɔtɔ tēgē, “Yēsu 'Ba Nazareta, Nɛre Bɔ Dɔlɔŋɔ 'Ba Yudayi.” Kina bo ki'di kari kutōti wa nima ngi tɔrɔ bi dɔ Yēsu dɔ ngēri yayi. ²⁰ Bilaka ma konzi mɔɔtɔ ga idēki lende nima kugu ne 'deni, rōmōyī go bi mo nima kutōti Yēsu teyi ne ɔwɔ dē di dɔ ngila gawo. Lende nima ugu gbī rɔ kpa Yudayi, gbī rɔ kpa Romo kina gbī rɔ kpa Giri-ki. ²¹ Kina löbu 'ba bɔ akumu ni kēnyī ngi kari zi Pilato, lijë iya te, “Lende nima dēne 'dɔ kugu dē kɔzɔ a nima tara kiya te, 'Nere bɔ dɔlɔŋɔ 'ba Yudayi.' Dēne 'dɔ kugu ra kiya te, 'Bɔ nime iya rɔ bo tēgē bo na rɔ nɛre bɔ dɔlɔŋɔ 'ba Yudayi.”

²² Pilato iya te, “Wa ame mugu 'deni ne koloma ngi tara.”

²³ Kina dɔdɔ bɔ kanya naga nima lijë kutōti Yēsu 'deni tine, lijë irica mi bɔŋgɔ abo ngi mi sowɔ, 'dɔ bɔ mɔɔtɔ kogba kapa mɔɔtɔ, bɔ mɔɔtɔ kogba kapa mɔɔtɔ. Tine bɔŋgɔ abo mɔɔtɔ rɔ ma kō'bō löbu, ku'jō ngi kɔtɔ rɔ ma kakpa. ²⁴ Lijë iya te, “Diricake yimo dē, du'duke ti bödō 'dɔ kikali dɔdɔ yē na ti kidili.”

Lende nime o'dɔ rōnī 'deni te 'dɔ kedi kɔzɔ lende ma tōnē kugu mi buku 'ba Bɔkɔ'ba mɔlo kiya te, “Lijē oza

bɔŋgɔ ma ga 'deni pili rɔ go rōnnī, kina lijë u'du ma kɔtɔ 'deni mi bödō.”

²⁵ Kina ma bɔ kanya naga nima ko'dɔ 'deni tara. Ma 'ba Yēsu ni ti lēnī bo ni ti Mariya 'ja 'ba Kelopa ni ti Mariya Magadala ni edī gbī kɔrɔ nggɔsi ngila ngēri nima kutōti Yēsu dɔmo ne yayi. ²⁶ Kina dɔdɔ bo ko'ja ma bo ni 'deni kedi kɔrɔ yayi ti bɔ laja abo ma tōnē bo kɔ'ɔ kulōwō ne tine, bo iya te, “Iya, kole 'bī na 'deni ma.”

²⁷ Kina bo kileki gbī kiya zi bɔ nima, bo iya te, “Mōyī na 'deni ma.”

Mi kada mo nima na bɔ nima kogba ma 'ba Yēsu ni ngi kari timo ki'di koloma liŋɔ abo.

²⁸ Di pötō lende nime tine Yēsu bo ikali bo ote ndɔbɔ abo 'deni. Kina bo kēnyī kiya te, “Koda mini o'dɔ ma.”

Bo iya tara 'dɔ ko'dɔ rōnī kɔzɔ lende ma tōnē kugu mɔlo mi buku 'ba Bɔkɔ'ba ne. ²⁹ Kete mɔɔtɔ edī yayi ti layi ko'ba'ba yimo. Kina bɔ mɔɔtɔ kari kogba lipɔ ngi kusu yimo kiraki dɔ kolɔkɔ koja ngi kari kpa Yēsu. ³⁰ Ki-na dɔdɔ Yēsu bo kuwē 'deni tine, bo iya te, “Mote ndɔbɔ ma 'deni.”

Kina bo kodi dɔ bo ngi bēri kina bo kulōku ngi.

Tujē Yɔki Yēsu

³¹ Kada nima na rɔ kada 'ba rɔ kileŋo 'ba Yudayi koda kada 'ba rɔ kindawo. Gɔ kō'du mo na löbu 'ba Yudayi ni o'dɔkɔ dē 'dɔ tōku Yēsu ni koloma dɔ ngēri tɔrɔ nɔbö kōmō mi kada 'ba rɔ kindawo rōmōyī kada ma löbu rɔ dɔ kiteli 'bēnnī na. Kina lijë kēnyī ngi kari zi Pilato kari kititi bo 'dɔ ki'di kari koke ndi Yēsu ni kupō welo yaga 'dɔ kombi tōku mo ga bēri.

³² Kina bɔ kanya mɔɔtɔ ga kari ngi koke ndi bɔ mɔɔtɔ ame kutōti dɔ ngila Yēsu yayi ne. Kina lijë kuyi rōnnī ngi gbī koke ndi bɔ mɔɔtɔ ame kebe dɔ kapa Yēsu mɔɔtɔ ne. ³³ Kina dɔdɔ lijë kolɔkɔ 'deni kari tɔŋgɔ Yēsu tine, lijë ari ko'ja bo kōlē 'deni mɔlo. Kina ngi lijë oke ndi bo dē kpe. ³⁴ Bɔ kanya mɔɔtɔ na nge kēnyī kujē yaki Yēsu ti mee kina roma ni ti mini kɔkɔ ngi yaga.

³⁵ Bɔ nime ko'ja lende naga nime ne, bo na me kedi kiya lende naga nime, kina 'dɔ ki'dike dɔye gɔmo rɔ ma laka rōmōyī bo iya bēti dē. Bo ikali lende naga nime pili bo kedi kiya ne lende laka na. ³⁶ Lende naga nima o'dɔ rōnnī 'deni tara 'dɔ kedi kɔzɔ lende ma tōnē ga kugu mɔlo mi buku 'ba Bɔkɔ'ba kiya te, “Kiliŋba bo ma kɔtɔ mɔɔtɔ te inza kodowe.” ³⁷ Kina lende mɔɔtɔ ugu 'deni gbī, iya te, “Bilaka ti kodɔ kōmōnnī 'deni tɔŋgɔ bɔ ame lijë kujē yaki mo ne.”

Tusu Yēsu

(MT 27:57-61; MK 15:42-47; LK 23:50-56)

³⁸ Di pötō mo na Yesepa mɔɔtɔ di Arimataya kēnyī ngi kari kititi Pilato 'dɔ kodɔ kpa tōku Yēsu zi bo 'dɔ bo kari kusu. Yesepa mo nima bo gbī rɔ bɔ kōsō go Yēsu, tine bo oloma 'ba bo tōsō go Yēsu rɔ kusu rōmōyī bo ere turu 'ba Yudayi. Kina Pilato kodɔ kpa tōku Yēsu ngi zi bo kina bo kari ngi tombi mo. ³⁹ Nikuduma ma tōnē kari pa zi Yēsu rɔ mi korɔndɔ ne ēnyī gbī kari ti Yesepa 'dɔ lijë kari kombi tōku nima. Bo ogba wɔwɔ ma kato kele mɔɔtɔ ga kari timo ame tiriŋdi mo kɔzɔ kilɔ 'butē

mota tara ne. Wawa nima o'do di mi ngeri mato ga ame kideki moyi mo ro muri ni ti alowa ne. ⁴⁰ Kina Yesepa ni ti Nikuduma kombi toku Yesu ngi kolo mi bongo ti wawa nima. Romoyi doloti 'ba tusu toku 'beni 'ba Yudayi na molo tara.

⁴¹ Nyaka mato edi ngosi yayi ngila go bi nima kutoti Yesu teyi ne ti ti'boro 'ba tusu toku yimo ame koga 'deni gba ro ma la'ja, kina usu toku mato de gba yimo. ⁴² Kina Yesepa ni kari kusu Yesu yayi romoyi ti'boro nima na ngosi. Kina gbi romoyi kada ame bilaka kedi kilego ronnii ndo yimo koda kada 'ba ro kindawo ne na.

Tawo 'Ba Yesu Di Mi Tole

(MT 28:1-10; MK 16:1-11; LK 24:1-12)

20 Mi bi keze ma di pototo kada 'ba ro kindawo nima na Mariya Magadala kenyi ngi molo mi kano bi kari kpa ti'boro nima kusu Yesu yimo ne. Loko ari komo yayi gba ti bi nyunyuru. Tine loko o'ja kulugbi doku mo tone kululu 'deni yaga di kpamo. ² Kina loko kenyi kirija ngi kari zi Simona Pitoro ni ti bo kosog go Yesu mato ame Yesu kolo kulowo ne. Loko ari kiya zinni tegede, "Ombi toku nere ze 'deni di mi ti'boro koto bito to ne, kina go bi ame koto kari teyi ne dikali de."

³ Kina Pitoro ni ti bo kosog go Yesu mato mo nima kenyi ngi tirija kari kpa ti'boro nima. ⁴ Lije enyi kpaki riyoro ro rija, tine bo kosog go Yesu mato mo nima ndimo oloko Pitoro ngi. Kina bo kari komo ngi damba kpa ti'boro yayi. ⁵ Tine bo ude do bo kingenge mi ti'boro. Bo o'ja bongo ame kolo toku Yesu yimo ne yayi, tine bo do de mi ti'boro.

⁶ Kina do Simona Pitoro komo 'ba bo di yi'bowu tine bo do ngi mi ti'boro nima. Bo ari ko'ja bongo nima 'deni yayi ⁷ ti bongo ma mbowa mato ame kudodu komo Yesu timo ne kukoku roni 'deni teyi caki yaga. ⁸ Kina bo ma komo damba mo tone kodo ngi gbi kari mi ti'boro yayi. Wa naga nima bo ko'ja tine na 'jaa bo ki'di do bo laka go do 'ba Yesu yaga di mi tole. ⁹ Romoyi lije ikali 'jo 'ba lende ame kugu molo mi buku 'ba Boko'ba go do 'ba Kurisito yaga di mi tole ne de.

¹⁰ Kina lije kuyi donni ngi kileki kari lijo. ¹¹ Mariya Magadala ileke 'beni koro ngosi kpa ti'boro yayi tome kuwu. Kina do loko kenyi kudede doni 'deni 'bowu kingenge mi ti'boro nima tine, ¹² loko o'ja malayika 'ba mitoro riyoro 'deni koloma yayi. Lije oloma 'deni go bi ame ko'ba toku Yesu pa teyi ne. Mato oloma kebe bi do bo kina mato oloma 'beni kebe bi ndi bo. Lije pili riyoro ti bongo ma kanmi nbowo ronnii. ¹³ Malayika naga nima ititi loko, iya te, "Eddi kudu go wa'di?"

Loko iya te, "Toku nere ma inza kpe bine 'di. Lije ombi 'deni koto kari bito to ne. Kina go bi ame lije koto 'deni teyi ne mikali de."

¹⁴ Kina do loko kenyi kuyi komoni 'deni loko konggo bi gonii, tine loko o'ja Yesu 'deni kedi koro yayi. Ne tine loko ikali bo de kpe ro Yesu. ¹⁵ Kina bo kenyi kititi loko, iya te, "Eddi kudu go wa'di? Ye na keddi ro toma go-mo?"

Loko omeri 'beni tegede, matoga bo do nyaka nima na ma ti kedi kilende zini ne. Loko iya te, "Baba, do kiya

te ni na kombi toku nime yaga di bine, ileme go bi ame koto teyi ne zo 'do mari komo."

¹⁶ Kina bo kideki moyi ni ngi tegede, "Mariya."

Kina loko kuyi komoni ngi, loko ko'ja ro Yesu. Kina loko kopapa bo ngi ro kpa Yudayi tegede, "Raboni," ame 'jo 'ba lende mo tegede, "Bo komo kiyandi."

¹⁷ Bo iya te, "Kinza kindaba yida roma de romoyi mileki de gba mari koro zi 'bu ma. Ari zi bo kosog komo ga. Ari kiya zinni yayi, iya te, medii mari mitoro zi Boko'ba. Boko'ba na ro 'bu ma, kina bo na gbi ro 'bu nni. Bo na ro bo ame moro ne, kina bo na ma gbi 'deni lije koro."

¹⁸ Kina loko kari ngi zi bo kosog go Yesu ga, loko iya te, "Wu, mo'ja nere ze 'deni." Kina loko kiyeti go lende ma tone ga bo kiya zini ne ngi zi lije.

Yesu Ileme Ro Bo Zi Bo Kosog Go Bo Ga

(MT 28:16-20; MK 16:14-18; LK 24:36-49)

¹⁹ Kada mo nima na 'deni ro bi keze mato ame di pototo kada 'ba ro kindawo 'ba Yudayi ni ne. Bo kosog go Yesu ga lije ototo donni 'deni ro mi dokopiyari mi ro mato, lije kuloli kpadori donni 'deni teyi, romoyi lije edi ro tere turu 'ba Yudayi. Kina Yesu kako kodo ngi koro mi longgo lije di ro yayi. Kina bo kiya zinni, bo iya te, "Lende keyi koloma tiye."

²⁰ Kina bo kileme kosi bo ga ti yoko bo ma tone kujede ne ngi zinni. Kina lije ngi pili ro loko go to'ja nime lije ko'ja kinere nere 'beni 'deni ne. ²¹ Kina bo kenyi kileki kiya 'bowu zinni, bo iya te, "Lende keyi koloma tiye. Medii moja ye gbi karike zi bilaka 'ba dolijo nime koro ame 'bu ma Boko'ba koja ma kako dolijo nime bine ne tara."

²² Kina bo kawo ngi ro ma kembe donni, bo iya te, "Medii 'deni mi'di Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba ziye, ²³ do do kolake bilaka ame ga ko'do lende kenyede ne go lende kenyede ko'do 'beni ga, Boko'ba ti kola lije gbi. Ne do kiya te kolake lije de go lende kenyede 'beni ga, Boko'ba inza kola lije gbi."

²⁴ Mi kada nima Yesu kodo kileme ro bo zi bo kosog go bo ga ne, roma inza tinni yayi. Roma bo gbi ro bo ma koro mato di mi longgo ya ma 'butede komoriyo naga nima ame lije kideki moyi bo mato gbi ro Roja ne. ²⁵ Kina do bo kako 'deni tine lepi bo naga nima iya zi bo tegede, "Do'ja kinere nere ze Yesu 'deni."

Bo iya te, "Do kiya te mo'ja kpa mbero 'ba masimari ame ga kutoti kosi bo timo ne de ngi ti komo ma 'do mi'di dokole koso kpa mbero mo ga, kina do momo kpa mbero 'ba yoko bo de ngi gbi ti koso nime, minza mi'di roma du te go lende 'be naga nima."

²⁶ Kina do komo 'deni mi to'do do komoriyo tine, bo kosog go Yesu ga ototo donni 'deni gbi mi ro, mi kada ama tine roma edi 'deni gbi yayi. Lije uloli kpadori donni 'deni teyi. Kina Yesu kodo koro ngi mi longgo lije. Kina bo kiya zinni, bo iya te, "Lende keyi koloma tiye."

²⁷ Kina bo kideki roma, iya te, "Roma, i'di dokole kosiya kpa mbero 'ba koso bine, ongo koso kina omo kpa yoko ma. Kinza ki'di lende nime de kpe kiliko doyi. I'di doyi ti komo ro ma laka ma na."

²⁸ Tɔma iya te, “Njere ma, mi'di dɔma 'deni ngi gɔmo rɔ ma laka ni na rɔ njere Bɔko'ba ma.”

²⁹ Bo iya te, “Tɔma, to'ja nime ko'ja kinɛ ma ne na 'jaa ki'di dɔyi gɔ lende ma? Ne ya ame ga ko'ja ma dɛ pele ki'di dɔnni ngi gɔ lende ma ne, lijɛ na Bɔko'ba ti ko'dɔ yɛyi ma laka dɔnni rɔ mbɛmbɛ.”

³⁰ Yɛsu o'dɔ wa ma konzi mɔtɔ ga ame 'dɔ kileme bo rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne 'deni di kɔmɔ bɔ kɔsɔ gɔ bo ga ame kugu dɛ du te mi buku nime bine. ³¹ Ame ga kugu bine ne ugu 'deni 'dɔ ki'dike dɔye gɔmo Yɛsu na rɔ ma laka rɔ Kurisitɔ kole 'ba Bɔko'ba ame bo kɛdi koja kako dɔliɔ nime bine ne, kina gbɛ 'dɔ ti'di dɔye gɔmo ki'di ye rɔ 'ba bo ga gɔ kididi ye yaga rɔ ma lɔlɔwɔ.

Tileki Mi Atoyi

21 Yɛsu ɛnyi kɔdɔ 'bɔwu gbɛ di pɔtɔ mo zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga di kpa pɔpɔ 'ba Tiberiya. Bo dɔdɔ kileme rɔ bo zinni kɔzɔ a nime te.

² Mi kada mo nima Simona Pitɔrɔ ni ɛdi yayi ti Tɔma ame kidɛki mɔyi mo mɔtɔ gbɛ rɔ Roŋa ne, ti Natinɛlɛ ame di Kana Galilaya ne. Kole riyo 'ba Zebedayo ga ɛdi gbɛ tinni yayi ti bɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ma riyo mɔtɔ ga. ³ Kina Simona Pitɔrɔ kɛnyi ngi kiya zinni, tɛgɛ, “Mɛdi mari ama 'deni tugu kenze.”

Lijɛ pili ɛnyi kiya te, “Dɛdi dari gbɛ kɔtɔ tiyi.”

Kina lijɛ kɛnyi kɛki ngi mi sorope lijɛ kari nduwɛ rɔ gɔ pɔpɔ bi tugu kenze. Ne mi korɔndɔ mo nima lijɛ upɔ kenze ma kɔtɔ dɛ du te.

⁴ Kina dɔdɔ bi kɛzɛ 'deni na Yɛsu kako ngi kɔzɔ dɔ kpa gɔtɔ tine lijɛ ikali bo dɛ. ⁵ Kina bo kititi lijɛ bo iya te, “Kpe yɔbi naga nima, o'jake kenze 'be ra?”

Lijɛ iya te, “Dupɔ kenze ma kɔtɔ te dɛ.”

⁶ Bo iya te, “U'duke duru 'be nima kileki dɔ kapa sorope ma dɔri kina kɛddi ko'jake kenze tɔne.”

Kina dɔdɔ lijɛ ku'du duru 'bɛnni tɔnɛ ngi kileki dɔ kapa sorope ma dɔri yɔ na kunzɔ kenze ngi rɔ ma kɛnyɛ bi 'ba totɔ mo kileki mi sorope konya dɔnni. ⁷ Kina bɔ ma tɔnɛ Yɛsu kɔ'kɔ kulɔwɔ ne kɛnyi kopapa Pitɔrɔ ngi, iya te, “Njere ze Yɛsu na.”

Kina dɔdɔ Simona Pitɔrɔ kuwɔ 'deni kiya te njere 'bɛnni Yɛsu na, kina bo kɛnyi ngi kogba bɔngɔ abo bo kudɔdu gɔ bo rɔmɔyi bo ɛdi nge yayi ti bɔngɔ ma mbowa mɔtɔ gɔ bo. Kina bo ku'du rɔ bo ngi mi mini tumu tari zi Yɛsu. ⁸ Kina ya mɔtɔ mo naga nima kujɛ 'bɛnni sorope ngi nduwɛ kari timo dɔ kpa gɔtɔ. Lijɛ kilala kenze konzi tɔnɛ ga ngi nduwɛ ti duru mo lijɛ kari timo. Rɔmɔyi lijɛ ɛdi 'deni ngɔsi dɔ kpa gɔtɔ, (ma kɛdi ra rɔ liɔgere ti ndi 'dɔ kombi ndi ngi mi kuluku riyo 'dɔ kɔmɔ dɔ kpa gɔtɔ).

⁹ Kina dɔdɔ lijɛ kɔdɔ kɛki 'deni kari yaga dɔ kulɔngɔ pɔpɔ tine, lijɛ ari ko'ja pa'do kurɔ'bɔ 'deni mɔlo yayi ti kenze dɔmo ti maɔgolɔ'ba ngila mo. ¹⁰ Yɛsu iya te, “Kenze naga nime kuguke giri nime ne o'deke mɔtɔ ga kako dayi.”

¹¹ Kina Simona Pitɔrɔ kileki ngi kari mi sorope, bo kari kilala duru tɔnɛ yaga dɔ kpa gɔtɔ. Kenze ma lɔbu na 'dɔ kilaka koso mi duru nima. Kenze naga nima ɛdi pili kuluku mota kɔdɔ dɔmo mota (153). Kenze naga ni-

ma koso pele mi duru nima kɔzɔ a nima tara ne duru ɔ'bɔ ɛ'bɛni ngi te gɔ bi mo, irica dɛ gbɛ yɔ. ¹² Kina bo kiya zinni tɛgɛ, “Akoke tonyo mo.”

Tine lijɛ ilaɔa rɔnni dɛ kpe tititi bo, kiya te, “Ni yɛ mo na?” Rɔmɔyi lijɛ ikali bo 'deni rɔ njere 'bɛnni Yɛsu. ¹³ Kina bo kogba maɔgolɔ'ba mo tɔnɛ ga ngi koza zinni gbɛ ti kenze mo ga.

¹⁴ Ame na rɔ kɔdɔ 'ba Yɛsu ma mi mota ame bo koloma rɔ kɔdɔ tileme rɔ bo zi bɔ kɔsɔ gɔ bo ga di pɔtɔ dɔdɔ abo ame bo kɛnyi kɔdɔ yaga di mi tɔlɛ ne.

Yɛsu Ni Ti Simona Pitɔrɔ

¹⁵ Kina dɔdɔ lijɛ konyo kpɛnni 'deni pili tine, Yɛsu ɛnyi kititi Simona Pitɔrɔ, bo iya te, “Simona kole 'ba Yowani, ni nime kɔ'kɔ ma ngi rɔ dɔ kiteli di dɔ kɔ'kɔ nime lɛpi yi ga kɔ'kɔ ma ne ya?”

Pitɔrɔ iya te, “Njere, rɔ ma laka ikali 'deni ngi mɔ'kɔ yi.”

Bo iya te, “Laka, oɔgɔ gɔ kamɔlɔ ma naga nime.”

¹⁶ Kina bo kɛnyi kititi Pitɔrɔ gbɛ 'bɔwu, bo iya te, “Simona kole 'ba Yowani, ni nime kɔ'kɔ ma ngi?”

Pitɔrɔ ileki dɔmo zi bo, iya te, “Njere, rɔ ma laka ikali 'deni ngi mɔ'kɔ yi.”

Bo iya te, “Laka, oɔgɔ gɔ kamɔlɔ ma naga nime.”

¹⁷ Kina bo kileki kititi Pitɔrɔ 'bɔwu gbɛ 'deni rɔ mi mota mo, bo iya te, “Simona kole 'ba Yowani, ni nime kɔ'kɔ ma ngi?”

Pitɔrɔ 'deni rɔ meri gɔ lende 'ba akititi nime Yɛsu kileki kititi bo njɔ mi mota ti akititi kɔtɔkɔtɔ nime ne. Bo iya te, “Njere, ikali wa pili 'deni mɔlo, kina ikali 'deni ngi rɔ ma laka mɔ'kɔ yi.”

Yɛsu iya te, “Laka, oɔgɔ gɔ kamɔlɔ ma naga nime.

¹⁸ Rɔ ma laka miya zi yi, tɔnɛ kɛddi gba dɔ yɔbi 'bi bine ne, oloma rɔ tusu bɔngɔ 'bi rɔyi, kɛnyi kari ɛ'bi gɔ bi ame ko'dɔkɔ tari teyi. Ne dɔdɔ kiya te kɔndɛ 'deni, ti koloma 'deni toja kɔziyi, kina bɔ mɔtɔ ti kako 'deni ngi kudɔdu yi koto yi kari gɔ bi ame ko'dɔkɔ ɛ'bi dɛ tari teyi ne.” ¹⁹ Dɔngala nime Yɛsu kɛdi rɔ tiya mo ne, bo ɛdi kiya tɔlɛ ame kɛdi kɔmɔ dɔ Pitɔrɔ kada mɔtɔ ame 'dɔ kileme lɔbu 'ba Bɔko'ba ne.

Kina bo kɛnyi kiya zi Pitɔrɔ, bo iya te, “ɔsɔ gɔma.”

²⁰ Kina dɔdɔ Pitɔrɔ kuyi kɔmɔ bo kileki yi 'bɔwu tine, bo o'ja bɔ mɔtɔ 'deni gbɛ kɛdi kozi gɔnni. Bɔ ma tɔnɛ Yɛsu kɔ'kɔ kulɔwɔ ne, bo na ma gbɛ kɛnyi kɔsɔ gɔnni ne. Bo na tɔnɛ kese ngɔsi ngila Yɛsu mi kada ma tɔnɛ lijɛ kɛdi rɔ tonyo kpɛnni ne 'dɔ bo kititi Yɛsu, bo kiya te, “Yɛ mo na kɛdi kari kusus yi zi turu ya, njere?”

²¹ Kina dɔdɔ Pitɔrɔ ko'ja bɔ nima 'deni kɔzɔ a nima tara tine, bo iya te, “Njere, bɔ nime wa'di na ti ko'dɔ rɔni zi bo?”

²² Yɛsu iya te, “Dɔdɔ kiya te mo'dɔkɔ pele 'dɔ bo koloma njɔ koda kada ma ame mɛdi mileki mako timo dɔliɔ nime bine ne ndɔbɔ 'bi inza teyi. Ni 'bɛyi ɔsɔ gɔma.”

²³ Gɔ lende nime Yɛsu kiya kɔzɔ a nime te ne na bɔ kɔsɔ gɔ bo ga koloma rɔ tiya mo, lijɛ iya te bɔ nima inza kɔlɛ kpe. Ne tine, lende nima Yɛsu iya dɛ te, bɔ nima inza kɔlɛ kpe. Lende ma bo kiya, bo iya te, “Dɔdɔ mo'dɔkɔ pele 'dɔ bo koloma njɔ koda kada ma ame

mēdī mileki mako timo dōliṅṅ nime bine ne ndōbō 'bī inza teyi."

²⁴ Bō mo nima bo na me kēdī kiya lende naga nime ne, kina bo na me gbī ki'di 'dō kugu. Kina dikali ṅgī lende abo naga nime ēdī rō ma laka.

²⁵ Gō rō lende ma na me, ne lende mōtō ga ame Yēsu ko'dō ne ēdī ṅbaṅi ame kugu dē su bine. Dō kiya te ki'di rō, rō tugu mo rō kōtōkōtō mī waraga, bi inza rōmo mī dōliṅṅ bine.

Ndɔɔɔ 'Ba Bɔ Laja

1 Ziyi Tewopilo, lende ma tönē ga mugu mi buku ma dɔndende tönē ne, kina rɔ lende 'ba wa ame ga Yēsu kisaki to'dɔ mo gbī ti wa ame ga pili bo kisaki tiyandi bilaka timo ² n̄bō kōmō mi kada ame Bɔko'ba kogba bo kari m̄tɔɔ ne. Gba kinza bo kari dē m̄tɔɔ bo oloma 'deni rɔ tose gɔmo z̄innī bɔ laja abo ga ame bo kigeli 'deni m̄lo ne ti tigɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka. ³ Bo oloma 'deni tō'dō mo dɔ 'butē sowɔ di pōtō tōlē abo bi tileme rɔ bo z̄innī nduwēnduwē 'dɔ ki'di lijē kikali n̄gī rɔ ma laka bo ididi 'deni. Lijē o'ja bo 'deni, kina bo oloma 'deni gbī rɔ tilende z̄innī gɔ lende 'ba n̄ere löbu 'ba Bɔko'ba. ⁴ Mi kada ma dɔ kɔɔ m̄tɔɔ ko'ja bo kēdi tinnī, bo ose 'deni z̄innī, bo iya te, "Kinza kēnyike dē di mi Yerosalema bine. Olomake bine koda dɔ wa tönē 'bu ma kiya ti'di mo ziye kina gbī tönē miya lende mo ziye ne. ⁵ Kɔɔ ma Yowani ko'dɔ bapatisi 'deni tönē bine dɔ bilaka ti mini ne, ti kobapatisi ye 'deni ti Nyi Kɔɔ Laka ḡiri naga nime."

Tileki 'Ba Yēsu M̄tɔɔ

⁶ Kina dɔɔ bɔ laja 'ba Yēsu ga kɔɔɔ dōnnī 'deni gbī mi kada m̄tɔɔ bi kɔɔ tine, na lijē kititi bo, iya te, "N̄ere, ti kileki d̄lɔɔ ze 'ba Yisarele nime ḡiri naga nime mi kɔɔ kōzize ya?"

⁷ Bo iya te, "Bu ma na n̄ge kɔɔ ti kōzi kakpa 'ba 'dɔ toza kada ame wa naga nima kēdi ko'dɔ rōnni yimo ne. Lende ma 'dɔ kikalike na dē. ⁸ Ne Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba ti kako 'deni d̄ye 'dɔ ki'di tigɔ ziye. Kina ti kari kiyētike lende ma 'deni n̄gī zi bilaka mi Yerosalema bine gbī kebe mi d̄yayi 'ba Yudayi pili ti 'ba Somorona gbī zi bilaka 'ba d̄yayi pili."

⁹ Kina dɔɔ Yēsu kote tiya lende naga nime 'deni te tine, Bɔko'ba ogba bo n̄gī kari m̄tɔɔ di kɔɔ bɔ laja abo ga. Kina p̄li kiyōlu gɔ bo n̄gī di kōmōnni.

¹⁰ Tine ko'ja lijē kēdi kɔɔ gba yayi ton̄gɔ bi kari m̄tɔɔ di pōtō bo yɔ na ya m̄tɔɔ ga riyō ti b̄n̄gɔ kaɔmi rōnni kɔɔ n̄gī tugu'du te kɔɔ n̄gila lijē. ¹¹ Ya naga nima iya te, "Kpe bilaka 'ba Galilaya, wa'di na kēddi kɔɔke kōmbike kōm̄ye kō'bō m̄tɔɔ gɔmo? Yēsu nime kogba 'deni di ziye kēdi kari m̄tɔɔ ne, ti kileki gbī kako d̄lɔɔ nime bine kada m̄tɔɔ kɔɔ ame kēddi kōn̄gɔke bo kēdi kari ne tara."

Bɔ Ndɔɔɔ Pōtō Yuda

¹² Lende nime o'dɔ rōni di dɔ dōku 'ba Bilaya ame mbowa n̄gɔsi n̄gila Yerosalema ne. Kina bɔ laja 'ba Yēsu ga kēnyī n̄gī di yayi kileki kari mi gawo 'ba Yerosalema, ¹³ lijē kari mi rō tɔɔ 'bēnni ame lijē kēdi koloma yi-

mo ne. Lijē mo ga na rɔ Pitōrō ni ti Yowani ti Yakoba ti Andareya ti Pilipō ti Tɔma ti Batolimayo ti Matayo ti Yakoba 'ba Alapayo ti Simona bɔ ko'dɔ ya gɔ d̄yayi 'bēnni, ti Yuda 'ba Yakoba. ¹⁴ Lijē pili o'bō nduwē totɔɔ dōnni bi to'dɔ mōtu ti 'ja m̄tɔɔ ga ti Mariya ma 'ba Yēsu ni ti löndō 'ba Yēsu ga.

¹⁵ Kina dɔɔ lijē ame ga ki'di dōnni 'deni gɔ lende 'ba Yēsu ne kēnyī kɔɔɔ dōnni pili bi kɔɔ tine, lijē ēdi 'deni n̄bō kɔɔ kuluku riyō kɔɔ d̄mo 'butē riyō (120) tara. Kina Pitōrō kēnyī tɔɔ tilende z̄innī, bo iya te, ¹⁶ "Löndō ma ga, Bɔko'ba o'dɔɔ 'deni 'dɔ lende tönē ga kugu m̄lo mi buku abo ne ko'dɔ rōnni. Nyi Kɔɔ Laka i'di Dawidi 'deni kiya lende tönē ga m̄lo bine gɔ lende 'ba wa ame 'dɔ ko'dɔ rōni zi Yuda ame ko'de bɔ kako kind'a'ba Yēsu ne. ¹⁷ Yuda gbī rɔ lēpi ze ma kɔɔ m̄tɔɔ ame Yēsu kigeli 'dɔ ko'dɔ ndɔɔ nime kɔɔ tize."

¹⁸ Pitōrō iya lende nime te rōmōyi mi kada nima Yuda ko'ja ḡirisī ti lende kēnyē ko'dɔ abo nima ne, bo ari kugō nyaka m̄tɔɔ timo kina bo kari kōlē n̄gī yayi. Kina bo kila'ba n̄gī bēri, mi bo kapi, wa 'ba mi bo ga kɔɔ pili yaga. ¹⁹ Bilaka ame ga pili koloma Yerosalema ne uwō lende 'ba tōlē 'ba Yuda nima kina lijē ki'di möyi nyaka nime n̄gī rɔ "Akele Dama" rɔ kpēnni. 'Jɔ 'ba lende mo tēgē, "Nyaka 'ba roma."

²⁰ Pitōrō oto nduwē tiya lende nime kari timo, bo iya te, "Lende nime ugu 'deni m̄lo mi buku 'ba Akilēlu, iya te, 'Rō abo ti koloma rɔ ma sari, kinza bɔɔ kolo-ma dē kpe yimo.' Ugu m̄tɔɔ 'deni gbī yayi, iya te, 'Bɔ m̄tɔɔ ti kind'a'ba ndɔɔ 'ba pōtō bo.' ²¹⁻²² Kina me ma la-ka mo gɔ d̄n̄gɔke bɔ m̄tɔɔ ame ko'ja tɔɔ 'ba Yēsu di mi tōlē ne 'dɔ kēdi rɔ bɔ tiyētī mo kɔɔ tize. Bo kēdi rɔ bɔ ame m̄lo tize mi lingere pili 'ba Yēsu ma tönē kisaki di mi kada ma Yowani ko'dɔ bapatisi dɔ Yēsu ne n̄bō kōmō mi kada 'ba togba bo kari m̄tɔɔ."

²³ Kina bilaka naga nima kɔɔɔ dōnni yayi ne kigeli möyi bilaka ma riyō m̄tɔɔ ga n̄gī, Matiyo ni ti Yesepa ame k̄dēki möyi bo m̄tɔɔ gbī rɔ Yoseto Barasaba ne. ²⁴ Kina lijē kititi Bɔko'ba n̄gī gɔ lende mo, lijē iya te, "N̄ere, ni na kikaliki dōki'di bilaka pili. Ileme bɔ ame kigeli 'deni di mi löngō ya riyō naga nime, ²⁵ 'dɔ kind'a'ba ndɔɔ 'ba laja nime Yuda kola 'deni bo kari abo mi gɔ bi ame rɔ 'ba bo ne."

²⁶ Kina lijē ku'du bōdō 'ba bilaka riyō naga nima n̄gī. Kina bōdō kigeli Matiyo n̄gī, kina bo kodɔ'ba rɔ bo n̄gī ti bɔ laja ma 'butē d̄kɔɔ naga nima.

Tako 'Ba Nyi Kɔɔ Laka

2 Kina ɔɔ kɔmɔ 'deni mi kada 'ba karama 'ba Penitiksi tine, ya ame ga ki'di dɔnni 'deni go lende 'ba Yɛsu ne otɔɔ dɔnni 'deni pili bi kɔɔ. 2 Kina birɔ kudu ngi welo kako di mitɔɔ kɔɔ birɔ lili ma kembe naga tara kudu ngi pili kote mi rɔ nima liji kedi yimo ne. 3 Tine na liji ko'ja a mɔɔ ga ngi kɔɔ dɔnde'de pa'do kɔbɔ tara kɔza rɔnni 'deni koloma pili dɔnni rɔ kɔɔkɔɔ. 4 Kina liji ngi pili lo ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di liji pili rɔ kɔɔkɔɔ kebe ngi tilende rɔ kpa lɔwɔ.

5 Yudayi ma konzi mɔɔ ga ame kako di mi dɔliɔ mɔɔ ga ne edi mi Yerosalema yayi bi to'dɔ mɔtu zi Bɔko'ba. 6 Kina ɔɔ liji kuwɔ birɔ nima 'deni tine, liji otɔɔ rɔnni ngi rɔ tindi kari tonɔ mo. Liji pili ari kuwɔ bo ki'di dɔnni go lende 'ba Yɛsu naga nima kedi kilende kpenni ga ame pili rɔ gege ne. 7 Kina kigayi liji kɔɔ ngi rɔ gɔnni. Liji iya te, "Lende wa'di mo ga na te? Bilaka naga nime kedi kilende ne liji pili rɔ bilaka 'ba Galilaya. 8 Ne rɔ ma totondo mo ga na duwɔ liji za 'bɔwu kedi kilende rɔ kpa bilaka 'ba dɔliɔ ze ga ame pili rɔ 'beri'beri ne? 9 Ze di Parotiya di Mada di Elama. Ya mɔɔ ga di mi lɔngɔ ze nime bine di mi bilaka 'ba Mesopotamiya, ya mɔɔ ga di Yudayi, ya mɔɔ ga di Kapadokiya, di Pɔnito, di Asiya, 10 di Parugiya, di Pambuliya, di Ezipeto, ya mɔɔ ga di dɔ kapa Libiya ame ngɔsi ngila gawo 'ba Kurɛnɛ ne. Ya mɔɔ ga di mi lɔngɔ ze nime bine rɔ Yudayi ame ga kedi koloma Romo ne gbɔ ti bilaka 'ba Romo ame ga koro Bɔko'ba 'deni ne. 11 Ya mɔɔ ga rɔ bilaka 'ba Kurɛtɛ, mɔɔ ga rɔ Arabi. Ze bilaka 'ba dɔliɔ konzi naga nime pili rɔ gege ne, duwɔ liji ngi kedi kiya ndɔɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba nime rɔ kpeze ga."

12 Lende nime igayi tindi naga nima ngi pili ki'di liji kebe bi tititi rɔnni rɔ go rɔnni, liji iya te, "Wa'di mo ga na te?"

13 Tine ya mɔɔ ga di mi lɔngɔ tindi naga nima yayi ɔgɔ liji, iya te, "Layi na kupɔ liji 'deni."

Pitɔrɔ Ilende Zi Tindi

14 Kina Pitɔrɔ kɛnyi ngi kɔɔ kɔɔ mi lɔngɔ bo laja ma 'butɛ dɔɔkɔɔ naga nima tilende zi tindi naga nima. Bo iya te, "Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yudayi tiye kpe ya ame ga kedi kolomake mi Yerosalema bine ne, uwɔke dɔma 'dɔ modɔɔ biɔ lende nime ziye. 15 Ya naga nime layi na dɛ kupɔ. Go bi na me e'bɛni gba te rɔ mi dɔngɔ, layi upɔ bilaka mɔlo kabate ya? Inza tara. 16 Lende nime edi 'deni kɔɔ kɔ'du tɔnɛ Yowele kumɛ mɔlo bine ne tara. 17 Ame kiya te, 'Bɔko'ba iya te, "Mi kada ame 'deni rɔ ngburunburu 'ba dɔliɔ nime ne ti moja Nyi Kɔɔ Laka ma kako kila'ba dɔ bilaka pili. Kole 'be ga kpaki ti yitoti 'be ga ti kumɛ lende ma 'deni. Kina ti mi'di nyi 'deni ko'de dɔ yɔbi 'be ga gbɔ dɔ bulɔbu 'be ga. 18 Mi kada mo nima ti moja Nyi Kɔɔ Laka ma kako kila'ba dɔ ya ame ga pili kedi koja laja ma ne. Mɛdi mi'di kila'ba dɔ bɔtɔni ni kpaki ti 'ja 'dɔ ki'di liji pili kumɛ lende ma. 19 Kina ti mi'di sɛgɛ mɔɔ ga 'deni ko'dɔ rɔn-

ni mitɔɔ gbɔ mi dɔyayi bine. Roma ti kedi 'deni ti pa'do ti kɔtu ame kedi kanyo kɔɔ kɔtu 'ba lindi tara ne.

20 Kada ti kuyi rɔni 'deni yaga rɔ ma kɔlu, kina nyepe ti kasi 'deni yaga kɔɔ roma tara. Wa naga nime edi ko'dɔ rɔnni titi dɔgba, kina 'jaa kada lɔbu ma ame mɛdi mako yimo ne kedi kɔmɔ. 21 Mi kada mo nima yayi liji ame ga pili kedi kideki ma 'dɔ moknyi liji ne, ti mɔmɔ liji 'deni ngi yaga di mi tɔlɛ."

22 Uwɔke dɔma kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele. Yɛsu 'ba Nazareta na tɔnɛ Bɔko'ba koja kako ziye. Kina me Bɔko'ba i'di bo 'deni ko'dɔ akileme ma lɔbu ame ga lende mo kigayi bilaka ne 'dɔ kikalike ngi oja bo rɔ ma laka. Bo o'dɔ wa naga nime 'deni mi lɔngɔ ye bine kikalike ngi rɔ ma laka. 23 Ne tine Bɔko'ba bo ikali wa ame ga 'dɔ ko'dɔke zi Yɛsu ne 'deni mɔlo kina me bo kola ye 'deni ko'dɔke tara. Bo i'di Yɛsu 'deni kɔziye kupɔke yaga ki'dike bo lende kɛnyi kutoti bo yɔki ngɛri. 24 Ne tine Bɔko'ba oɔ bo 'deni di mi kɔ 'ba tɔlɛ ki'di bo kɛnyi kɔɔ yaga di mi tɔlɛ, rɔmɔyi tɔlɛ ikali dɛ ma 'dɔ ka'da bo. 25 Edi 'deni kɔɔ lende tɔnɛ bo dɔliɔ Dawidi kiya mɔlo bine go lende 'ba Yɛsu ne tara. Ame bo kiya te, 'Mɔngɔ 'deni ngi nɛre ma edi nduwɛ tɔ. Bo edi ngɔsi dɔngila ma, bɔɔ mɔɔ inza kpe ma 'dɔ konɔnɔbe ma. 26 Ma 'deni ti mi kɛyi rɔ mbɛmbɛ go kɔ'du mo. Mi lende ma ga mɛdi miliya ngi ti lɔɔ. Ma rɔ yida 'ba yayi ne mikali 'deni ngi a ma kɛnyɛ mɔɔ inza kɔmɔ kpe yida rɔma, 27 rɔmɔyi ni Bɔko'ba inza kola ma mi tɔlɛ. Inza kola bo laja 'bi nime ki'di dɔni 'deni go lende 'bi ne kɛnɛ mi gɔ. 28 Kina me kileme kɔri 'ba didi 'deni zɔ, ma 'deni ngi rɔ lɔɔ mɛdi miliya go lende mo, rɔmɔyi eddi tɔ.'

29 Lɔndɔ ma ga, ma tɔne mɛdi miya lende 'ba 'bu ze lɔbu Dawidi rɔ dɔ ngɔlɔ ziye. Bo ɔlɛ 'deni mɔlo tɔnɛ ga bine kusu bo, ne dɔgɔ bo na me 'biri gba mi lɔngɔ ze bine. 30 Kina me dikalike 'deni rɔ ma laka lende naga nima bo kiya ne, bo iya 'deni rɔ lende ame bo kumɛ di zi Bɔko'ba. Bo ikali wa ame ga Bɔko'ba kulɔmu 'dɔ ko'dɔ zi bo ne 'deni mɔlo. Bɔko'ba ulɔmu 'deni mɔlo iya te, 'Ti mi'di bilaka ma kɔɔ mɔɔ di mi kupɔ yi ga go kedi gbɔ rɔ bo dɔliɔ ma lɔbu kɔɔ ni te.'

31 Kina me dikalike 'deni lende nima Dawidi kiya te, Bɔko'ba inza kola bo mi tɔlɛ, kina inza kola bo gbɔ kɛnɛ mi gɔ ne, bo edi rɔ tiya tɔɔ 'ba Kurisito di mi tɔlɛ.

32 Yɛsu na Bɔko'ba ki'di 'deni kɛnyi kɔɔ yaga di mi tɔlɛ, kina ze dɔ'ja bo 'deni gbɔ ti kɔmɔze. 33 Kina me ogba bo 'deni mitɔɔ kari koloma dɔ dɔri Bɔko'ba, ki'di Nyi Kɔɔ Laka 'deni zi bo kɔɔ ame tɔnɛ kiya lende mo 'deni mɔlo bine ne. Kina me bo ki'di Nyi Kɔɔ Laka 'deni kila'ba dɔze tɔne kɔɔ ame kedi konɔke kina kuwɔke gbɔ ne tara.

34 Dikalike 'deni rɔ ma laka Dawidi na dɛ kari mitɔɔ, rɔmɔyi bo iya te, 'Nɛre Bɔko'ba iya zi nɛre ma, tɛgɛ, "Oloma dɔ dɔri ma bine 35 'dɔ mi'di yi ka'da bo ya 'bi ga."

36 Ne tine kina laka 'dɔ kpe bilaka 'ba Yisarele pili kuwɔke lende nime laka. Yɛsu tɔnɛ kutotike dɔ ngɛri bine kɔlɛ ne, bo na me Bɔko'ba ki'di bo 'deni 'dɔ kedi

rw nere 'ba dw dabin nime pili gbi rw Kurisitö ame 'dw bo koja kako tokonyi bilaka abo ga ne."

Laja 'Ba Dw Kots

³⁷ Kina dw tindi naga nima kuwö Pitörö kiya lende 'deni kwz a nima tara tine, lijë ngi ti mi kombi rw meri gw lende mo. Lijë iya te zi Pitörö ni, "Löndö ze ga, gw do'dw tondo?"

³⁸ Pitörö iya te, "Otwke dwe di mi lende kënyë 'be ga, i'dike dodw mini 'ba bapatisi dwe 'dw këddike rw 'ba Yësu Kurisitö ga. Kina Bwko'ba ti kola ye 'deni ngi gw lende kënyë 'be ga bo ki'di Nyi Kwz Laka abo ziye.

³⁹ Römöyi bo iya 'deni mwlo ti'di mo ziye, gbi zi kupö ye ga, kina gbi zi ya ame ga këdi koloma nbö rw ma kwz ne. Lende nime ti këdi 'deni ngi pili zi ya ame ga nere ze Bwko'ba kidëki 'deni ne."

⁴⁰ Kina Pitörö kiya lende ma konzi mwz ga ngi gbi zinni gw lende 'ba Bwko'ba. Bo ileki kiya zinni bo iya te, "Otwke rwe yaga di mi löngö bw lende kënyë 'ba dabin nime."

⁴¹ Ya ma konzi mwz ga di mi löngö tindi naga nima uwö lende nime kina lijë ki'di ngi kodw mini 'ba bapatisi dönni. Mi kada nima yayi bilaka ma konzi kwz kuluku 'butë bi modkwz (3000) tara i'di dönni 'deni gw lende 'ba Yësu. Kina lijë kodw'bw rönni ngi ti ya ma mwlo naga nima. ⁴² Kina bw laja 'ba Yësu ga koloma ngi rw tiyandi lijë. Kina lijë kö'bö ngi nduwë bi todw'bw dönni bi kwz tonyo akonyo ti to'dw mötu zi Bwko'ba.

Loma 'Ba Bw Ki'di Dönni Gw Lende 'Ba Yësu

⁴³ Mi kada naga nima yayi Bwko'ba i'di bw laja 'ba Yësu ga 'deni koloma rw to'dw wa ma konzi mwz ga ame lende mo kigayi bilaka ne. Kina bilaka ma laki ngi pili rw ma kere lijë. ⁴⁴ Kina lijë ya ame ga pili ki'di dönni 'deni gw lende 'ba Yësu ne kö'bö ngi nduwë todw'bw dönni bi kwz tokonyi rönni rw gw rönni ti wa ame ga pili lijë këdi timo ne. ⁴⁵ Lijë ugö wa 'bënni mwz ga mökö koza girisi mo ga zi ya ame ga këdi rw leri mo ne 'dw ki'di lijë pili ko'ja wa ame ga leri mo ko'dw lijë ne. ⁴⁶ Kina lijë kö'bö ngi nduwë rw totwz dönni rw gw bi këzë pili mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba gbi bi tonyo akonyo bi kwz mi linj 'bënni ga ti kwz rw dw ngölö. ⁴⁷ Kina lijë koloma ngi rw to'dw yë'di zi Bwko'ba. Bilaka ma laki pili oloma 'deni ngi rw tiya lende 'bënni rw ma laka. Kina rw kwz löndö Bwko'ba ki'di ya ame ga bo këdi kokonyi ne kö'bö ngi nduwë todw'bw rönni tinni.

Gw Kots

3 Mi kada ma dw kwz mwz Pitörö ni ti Yowani ënyi mi kwz kada kari mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba mi saa 'ba mötu. ² Kina dw lijë kari kömö 'deni kpa reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba ame kidëki möyi mo rw Kpa Reki ma Kele ne tine, dönni ondwz ngi ti ya mwz ga këdi kombi bw mwz ame ndimo kejme 'deni rw kilawo kpaki riyo mwlo di bi töyö mo ne. Bw nima, ëdi kombi bo nduwë mwlomwlo tara ki'di bo koloma kpa reki nima bi tokpasi girisi di zi bilaka ame ga këdi kari mi reki 'ba rö

löbu 'ba Bwko'ba ne. ³ Kina dw bo kongw Pitörö ni 'deni këdi ko'dw kwz mi reki nima tine, bo okpasi girisi ngi di zinni. ⁴ Kina lijë kwz ngi bi tidayi bw nima. Pitörö iya te, "Ongw bi te dwe yöyi."

⁵ Kina bw tönë kombi kömöni ngi kwz tongw Pitörö ni. Bo omeri 'ba bo tégë mwzga lijë ti këdi ki'di girisi zi bo. ⁶ Ne tine Pitörö ileki kiya te, "Minza ti girisi. Ne wa ame mëdi timo ne ti mi'di ziyi. Milende ziyi ti közi kapa 'ba Yësu Kurisitö 'ba Nazareta, Enyi kwz kilingere."

⁷ Kina bo kinda'ba közi bw tönë ma döri ngi bo kokonyi kënyi kwz. Kina ndimo ga ti dwkilingbi mo ga kidinga ngi kitigw yaga, bo köpu ngi kisaki tilingere.

⁸ Kina bo kwz ngi kwz ti Pitörö ni mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba tilingere nduwë ti töpu tilëlu Bwko'ba. ⁹ Bilaka ma konzi ame ga yayi ne o'ja bw nima 'deni këdi kilingere ti tilëlu Bwko'ba. ¹⁰ Kina lijë kikali bo ngi rw bw kpa si tönë mwlo këdi koloma kpa reki yayi tokpasi girisi di zi bilaka ne. Kina lende 'ba wa nima ko'dw rönni zi bw nima ne kigayi lijë ngi yaga.

Pitörö Iyandi Wa Mi Reki 'Ba Rö Löbu

¹¹ Bw nima oloma ngi ko'ba'ba rw bo ngila Pitörö ni ti Yowani di mi dëdë ame kidëki möyi mo rw Dëdë 'ba Nere Solomo ne yayi. Kina dw bilaka naga nima ko'ja 'deni tara na lijë kirinja ngi kotwz rönni ngila ya naga nima yayi römöyi lende mo igayi lijë 'deni. ¹² Kina dw Pitörö kongw tindi naga nima 'deni këdi kidayi lijë tara tine, bo iya te, "Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele, gw wa'di na ki'dike lende nime kigayi ye këddi kidayike ze tara gwmo? Omerike 'beye iyake te ze na di'di bw nime kilingere ti tigw ze ala gbi ti tigw 'ba mötu ze? ¹³ Inza tara, ame na rw lende 'ba Yësu bw laja 'ba Bwko'ba ame koloma rw tongw gw Abarayama ni ti Yisika ti Yakoba gbi ti 'bu ze löbu mwz ga bine ne. Bwko'ba i'di rw löbu 'deni zi Yësu, ne kpe i'dike bo 'deni tönë zi turu. Pilato o'dwz pele tope bo yaga, ususuke bo nduwë. ¹⁴ Bo ame kwz laka rw bw ko'dw lende laka 'ba Bwko'ba ne ebe kususuke zi turu. Ititike za rw bw ame rw bw akupö ne na 'dw kope yaga ziye, ¹⁵ tine bo ame rw bw tididi wa ne na kupöke ngi yaga. Ne Bwko'ba i'di bo 'deni kënyi kwz yaga di mi tölë do'ja kinë bo ti kwz. ¹⁶ Tigw 'ba Yësu na me kilejo bw nime këddi kongwke kikalike gbi ne. Römöyi bo i'di dw bo 'deni gw lende 'ba Yësu, kina me ki'di tigw 'deni me zi bo di kwzwe 'dw bo kilingere ti.

¹⁷ Löndö ma ga, wa nima ko'dwke kpe ti bulöbu 'be ga zi Yësu ne mikali 'deni o'dwke e'be ngi kinza lende kikali mo. ¹⁸ Ne tine Bwko'ba i'di bw kumë lende abo 'deni pili mwlo kuwöwö lende 'ba gomw 'ba Kurisitö nime. Kina me bo ki'di 'deni ko'dw rönni tara. ¹⁹⁻²⁰ Kina ti, otwke dwe kilekike zi Bwko'ba 'dw bo kupupu lende kënyë 'be yaga. Römöyi 'dw dw kada mo kömö 'deni gw bo ko'dw yöyi ma laka dwe bo koja Yësu ame bo ki'di lende mo 'deni mwlo gw këdi rw Kurisitö ne. ²¹ Bo o'dwz 'dw Yësu koloma mitwz nbö kömö mi kada abo ame bo këdi ki'di wa pili 'deni 'dw këdi rw ma la'ja ne. Bo i'di bw kumë lende ni 'deni mwlo kiya lende naga nime. ²² Musa na kiya te, 'Nere 'be Bwko'ba ti ki'di bila-

ka ma kɔɔɔ mɔɔɔ 'deni di mī lɔngɔ ye nima kɛdī ɔɔ bo kumɛ lende kɔɔɔ 'bama. Uwɔke lende ame ga pili bo kɛdī kiya ne, ²³ rɔmɔyī lijɛ ame ga pili kuwɔ dɔ bo dɛ ne inza kpe ɔɔ 'ba Ɓɔko'ba ti kote dɔnnī pili yaga.'

²⁴ Ame na ɔɔ lende kiya 'ba Musa. Kina Samɔlɛ ni gbī ti ɔɔ kumɛ lende mɔɔɔ ga ame tɔnɛ koloma ɔɔ tiya laja 'ba Ɓɔko'ba ne iya lende naga nima 'deni tara gɔ kɔ'du 'ba mī kada 'beze ma le'jete nime. ²⁵ Kina me lende 'ba ɔɔ kumɛ lende 'ba Ɓɔko'ba ma dɔgba tɔnɛ ga bine ne iya rɔnī 'deni gbī gɔ lende 'be. Lɔmu tɔnɛ Ɓɔko'ba kɔ'dɔ mɔlo bine ti 'bu ye lɔbu ga ne kina me 'deni gbī tiye. Bo iya te zi Abarayama, 'Ti kupɔ yī ga na ti mo'dɔ yɛyī ma laka ngī dɔ bilaka pili 'ba dɔliɔɔ nime.' ²⁶ Kina me mɛdī miya 'deni ziye, Yɛsu na Ɓɔko'ba kigeli 'deni ɔɔ laja abo. Kina me bo koja 'deni dɔgba kako ziye 'dɔ kɔ'dɔ yɛyī ma laka dɔye gɔ ki'di ye kolake gɔ lende kɛnyɛ 'be ga yaga."

Burɛ Ɣɔ Pītɔrɔ Ni Ti Yowani

4 Ko'ja Pītɔrɔ ni ti Yowani kɛdī gba ɔɔ tiya lende nime zi bilaka naga nima kina ɔɔ akumu mɔɔɔ ga kɔmɔ ngī ti Sadoke mɔɔɔ ga ti ɔɔ dɔ ɔɔ kanya 'ba rɔ lɔbu 'ba Ɓɔko'ba. ² Lijɛ ngī ɔɔ 'dīrī gɔ lende nime Pītɔrɔ ni kɛdī kiyandi bilaka kiya te, Yɛsu ɛnyī kɔɔɔ 'deni yaga di mī tɔlɛ ne, rɔmɔyī lende nima ileme 'deni tɔɔɔ 'ba tɔku di mī tɔlɛ ɛdī ɔɔ ma laka. ³ Kina lijɛ kinda'ba Pītɔrɔ ni ngī koto kari ki'di kɔ'dɔ mī maboso rɔmɔyī gɔ bi 'deni ɔɔ mī dɔkɔpiyari.

⁴ Bilaka ma konzi ame ga kuwɔ lende kiya 'ba Pītɔrɔ ni nima ne i'di dɔnnī 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu. Kina ya ma ki'di dɔnnī gɔ lende 'ba Yɛsu kɔɔɔ'ɔ rɔnnī ngī pili kuluku 'butɛ bi 'butɛ (5000).

⁵ Mī bi kɛzɛ ma di gɔmo na lɔbu 'ba Yudayi ni kɔɔɔ kpɛnnī ngī mī Yerosalema ti ɔɔ kɔmɔ kiyandi 'bɛnnī ga. ⁶ Ana ma tɔnɛ ɔɔ ɔɔ dɔ ɔɔ akumu 'ba Ɓɔko'ba ne ɛdī gbī mī lɔngɔ lijɛ yayi ti Kayapa ti Yowani ni ti Alesandoro gbī ti bilaka mɔɔɔ ga 'ba Ana. ⁷ Kina lijɛ ki'di Pītɔrɔ ni ngī kɔɔ kɔmɔnnī yayi. Lijɛ iya te, "Kpe, ilenjoke ɔɔ nime ti wa'di? Kɔzi kakpa 'ba yɛ na me kɔ'dɔke lende nime timo?"

⁸ Pītɔrɔ ngī lɔ ti Nyī Kɔɔɔ Laka 'ba Ɓɔko'ba ɛnyī kileki kiya zīnnī, iya te, "Kpe turu ze ga ti bulɔbu ze ga, ⁹ ndɔɔɔ laka nime do'dɔ dilenjo ɔɔ kɔkɔ'ɔ nime ne kina me kɛddī kititike ze gɔmo ne ya? ¹⁰ Ne onjo, ti miya ziye pili ti bilaka 'ba Yisarele. Tigɔ 'ba Yɛsu Kurīsītɔ 'ba Nazareta na me kilenjo ɔɔ nime kɛdī kɔɔ mī kada nime tɔne kɔmɔye ɔɔ bilaka ma laka ne. Utɔtike Yɛsu Kurīsītɔ 'deni tɔnɛ bine, ne Ɓɔko'ba i'di bo 'deni kɛnyī kɔɔɔ ya-ga di mī tɔlɛ. ¹¹ Kɔ'du gɔ lende abo na tɔnɛ kugu mī buku 'ba Ɓɔko'ba kiya te, 'Dɔku nime u'du pa mɔkɔ, kpe ɔɔ ko'ba rɔ ti dɔku ni ilagike 'deni di ɔɔmo. Ne le'jete bo na 'deni 'bɔwu ɔɔ dɔku ma laka ɔɔ dɔ kiteli mī gbɔndɔ 'ba rɔ. ¹² Bo na nje kɔɔ kɔkɔ'ɔ ɔɔ ɔɔ mɔ bilaka di mī tɔlɛ rɔmɔyī Ɓɔko'ba i'di kɔzi kakpa mo dɛ zi ɔɔɔ mɔɔ tine nje ze bo."

¹³ Dɔ ngɔlɔ 'ba Pītɔrɔ ni ti Yowani igayi bilaka naga nima kɔɔɔ dɔnnī yayi ne ngī, rɔmɔyī lijɛ ikali ya naga nima ɔɔ bilaka ma sari, tine uwɔ lijɛ kiya lende ngī ɔɔ

dɔ kitɛwu kɔɔɔ ɔɔ kikali waraga tara. Kina lijɛ kikali ya naga nima ngī ɔɔ ɔɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ga. ¹⁴ Ɓɔ mo tɔnɛ kilenjo ne ɛdī gbī kɔɔ tīnnī yayi kina ngī i'di lijɛ kikali dɛ kpe tiya lende ma kɛnyɛ mɔɔɔ zīnnī. ¹⁵ Kina lijɛ koja Pītɔrɔ ni ngī titi yaga di mī lɔngɔ lijɛ yayi. Kina lijɛ koloma ngī ɔɔ to'dɔ burɛ mo, ¹⁶ lijɛ iya te, "Wa'di ga na gɔ do'dɔke zi ya naga nime? Bilaka ame ga pili kɛdī koloma mī Yerosalema bine ne ikali lende 'ba gɔ kɔɔ nime lijɛ kɔ'dɔ ne 'deni pili. Kina dinza dikalike gbī tɔndi gɔmo. ¹⁷ Ne ma laka mo gɔ diyake zīnnī kinza lijɛ kari kiya lende 'ba Yɛsu dɛ kpe zi ɔɔɔ ma kɔɔ mɔɔɔ. Kinza bilaka ma konzi mɔɔɔ ga kuwɔ lɛbī 'ba lende nima ra."

¹⁸ Kina lijɛ kīdɛkī Pītɔrɔ ni ngī 'bɔwu kako kiya teyi kinza lijɛ kari kiya lende 'ba Yɛsu dɛ kpe, kina kinza lijɛ kiyandi bilaka dɛ kpe timo. ¹⁹ Ne tine Pītɔrɔ ni ti Yowani ɛnyī kileki dɔmo zīnnī, iya te, "Omerike lende nime te, kpe na gɔ duwɔ dɔye ala Ɓɔko'ba na gɔ duwɔ dɔmo? ²⁰ Ne 'beze wa ame do'ja 'deni kina duwɔ 'deni gbī ne a mɔɔ ngī gɔ dola gɔ tiya mo du te inza."

²¹ Kina ngī bilaka naga nima ikali dɛ kpe ma 'dɔ kɔɔ karama dɔ Pītɔrɔ ni rɔmɔyī bilaka pili ɛdī 'deni ngī kilɛlu Ɓɔko'ba gɔ lende 'ba tilenjo nima kilenjo ɔɔ nima ne. Tine lijɛ ose gɔ lende 'bɛnnī nima nduwɛ ɔɔ ma kitigɔ zi Pītɔrɔ ni kina lijɛ kope ngī. ²² Ɓɔ mo nima kilenjo ne kɔmɔ kɔɔ mo ɛdī 'deni kɔɔɔ 'butɛ sowɔ gbī ti dɔmo teyi tara.

Mɔtu Gɔ Tigɔ

²³ Kina ɔɔɔ kope Pītɔrɔ ni 'deni ti Yowani kɔɔɔ a nima tara tine, lijɛ ileki ngī kari zi lɛpī nnī ga kiyɛti gɔ lende naga nima lɔbu 'ba ɔɔ akumu ni ti bulɔbu ni kiya zīnnī ne. ²⁴ Kina lijɛ pili koloma ngī ɔɔ tilɛlu Ɓɔko'ba bi kɔɔ kiya te, "Njere ze, nī na me ko'ba mītɔɔ ni ti dɔyayi ti yɔpɔ ni pili ti wa ame ga pili kɛdī koloma yimo ne. ²⁵ Nī na me kilende ti Nyī Kɔɔɔ Laka mī 'bu ze lɔbu Dawidi ɔɔ laja 'bī ame 'dɔ ki'di bo kiya te, 'Gɔ wa'di na ɔɔ lɔwɔ ni kɛnyī ngī ɔɔ ya, kina bilaka kebe ngī tususu kpɛnnī ɔɔ yawa gɔmo? ²⁶ Njere 'ba dɔliɔɔ pili ilenjo rɔnnī 'deni ndɔ bi to'dɔ ya, kina ɔɔ dɔliɔɔ 'bɛnnī ga kɔɔɔ rɔnnī ngī tususu kpɛnnī ɔɔ njere Ɓɔko'ba gbī ɔɔ Kurīsītɔ abo ame bo koja kako dɔliɔɔ nime bine ne.' ²⁷ Kina me lende tɔnɛ ga Dawidi kiya ne o'dɔ rɔnnī 'deni ngī tara. Njere Erode ni ti ɔɔ dɔliɔɔ Pɔnitiyo Pilato ususu kpɛnnī 'deni tɔnɛ di mī gawo nime bine ti ɔɔ lɔwɔ ni ti bilaka 'ba Yisarele ɔɔ Yɛsu ame ɔɔ ɔɔ laja 'bī koja kako dɔliɔɔ nime bine ne. ²⁸ Lijɛ ususu kpɛnnī 'deni 'dɔ to'dɔ wa tɔnɛ ga kiya te ɛdī kɔ'dɔ rɔnnī ne. Iya 'deni te wa naga nime ɛdī kɔ'dɔ rɔnnī rɔmɔyī ako'dɔɔ 'bī na kina ɛddī gbī ti tigɔ mo.

²⁹ Njere Ɓɔko'ba ze, uwɔ kpa kose 'ba bulɔbu naga nime kose kpɛnnī ɔɔze ne. Ze ɔɔ laja 'bī ga na, i'di tigɔ zize gɔ duwɔwɔ lende 'bī ɔɔ dɔ ngɔlɔ zi bilaka. ³⁰ Ileme tigɔ 'bī zi bilaka ti ti'di ze dilenjo ɔɔ kɔkɔ'ɔ. Kina i'di ze ti do'dɔ gɔ kɔɔɔ ame ga lende mo kigayi bilaka ne ti kɔzi kakpa 'ba ɔɔ laja 'bī Yɛsu."

³¹ Kina ɔɔɔ lijɛ kote tititi Ɓɔko'ba 'deni kɔɔɔ a nima ɔɔ, kina gɔ bi nima kiyaya rɔnī ngī kɔɔ kizikizi tara. Kina

lijë ngɔ̄ pili lɔ ti Nyi Kɔtɔ Laka ki'di lijë ngɔ̄ bi tiya lende 'ba Bɔko'ba zi bilaka rɔ dɔ ngölö.

Kɔnyi 'Ba Bɔ Ki'di Dönni Gɔ Lende 'Ba Yësu

³² Mi kada naga nima yayi bɔ ki'di dönni gɔ lende 'ba Yësu ga oloma ngɔ̄ pili ti meri kɔtɔ gbɔ̄ ti döki'di kɔtɔ. Bɔ mɔtɔ iya dë te, "Ama naga nime wa 'ba gbagba ma na." Tine lijë pili oloma ga ngɔ̄ tokɔnyi rönni ti wa ame ga lijë kedi timo ne. ³³ Bɔ laja 'ba Yësu ga ö'bö ngɔ̄ nɔburu ti tigɔ bi tuwöwö kɔtɔ 'ba Yësu yaga di mi tölë. Kina Bɔko'ba kö'bö ngɔ̄ nduwë to'dɔ yëyi dönni rɔ mbëmbë. ³⁴⁻³⁵ Ya mɔtɔ ga ame di mi löngö lijë yayi kedi ti nyaka ni ti rɔ rɔ ma konzi ne, ari kugö mɔtɔ ga ngɔ̄ mökö ko'de girisi mo ga kako zi bɔ laja. Kina koza ngɔ̄ kɔzɔ ame lijë kedi rɔ leri mo ne tara. Bɔtɔ mɔtɔ inza kpe rɔ leri 'ba wa mɔtɔ di mi löngö lijë nima yayi.

³⁶ Bɔ mɔtɔ rɔ Yesepa o'dɔ gbɔ̄ tara. Bo di mi kupö bilaka 'ba Lëwë, öyö bo mi döyayi 'ba Kupuriyö. Bɔ laja 'ba Yësu ga i'di möyi bo rɔ Baranaba ame 'ja 'ba lende mo tégë, "Bɔ toɔ mi këddi." ³⁷ Bo ugö nyaka abo mɔtɔ mökö bo ko'de girisi mo ngɔ̄ ki'di zi bɔ laja.

Ananiya Ni Ti Sapira

5 ¹⁻² Bɔ mɔtɔ kidëki möyi mo rɔ Ananiya lijë ti 'ja abo Sapira, lijë ugö nyaka 'bënni mɔtɔ mökö kina bo kogba girisi mo ngɔ̄ rɔ ë'bënni kɔzɔ ma ndö te na nge bo ko'de ki'di zi bɔ laja. 'Ja abo Sapira ikali gɔ lende nima gbɔ̄. ³ Pitörö iya te, "Ananiya, gɔ wa'di na ki'di Sataani ka'da yi ki'di yi kebe kuzö bëti zi Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba gɔ lende 'ba girisi nima kogba 'deni rɔ ë'bi ne gɔmo? ⁴ Nyaka rɔ nyaka 'bi, kina me kugö mökö girisi mo gbɔ̄ rɔ ë'bi. Ne gɔ wa'di na kebe komeri to'dɔ lende nima tara gɔmo? Bëti nime o'dɔ dë zi bilaka, ne Bɔko'ba na me 'deni ko'dɔ bëti teyi."

⁵ Kina Ananiya kuwö lende nime Pitörö kiya ne yɔ, na bo kila'ba ngɔ̄ bëri rɔ töku. Bilaka ame ga kuwö lende 'ba tölë abo nima ne ngɔ̄ pili rɔ tikere. ⁶ Kina yɔbi ndende mɔtɔ ga kako kolo töku bo ngɔ̄ mi bɔngɔ kombi kari kusu.

⁷ Tégë me mbowa kɔzɔ saa mota tara di pötö mo na 'ja mo kömö ngɔ̄. Lɔko ikali dë te më'dë ni ölä 'deni.

⁸ Pitörö ititi lɔko, iya te, "Iya zö rɔ ma laka girisi 'ba nyaka nime kugöke ne gɔ rɔmo na nge me ne?"

Lɔko iya te, "Yëë, kina ma pili ne."

⁹ Pitörö iya te, "Gɔ wa'di na kpe ti më'dë yi kususuke kpeye bi to'dɔ bëti zi Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba gɔmo? Oŋgɔ bi 'dë te, bilaka ame ga kusu më'dë yi ne na me 'dë gba kedi kɔzɔ kpadöri. Lijë edi kombi töku yi tɔne giri nime kari kusu."

¹⁰ Kina lɔko kila'ba ngɔ̄ rɔ töku bëri kɔmɔ Pitörö. Yɔbi ndende tönë ga ako ko'ja lɔko kölä 'deni gbɔ̄, kina lijë kombi töku ni ngɔ̄ yaga kari kusu ngila më'dë ni. ¹¹ Kina bilaka 'ba kanisa pili ti ya ame ga kuwö lende mo mi kada nima yayi ne ngɔ̄ pili rɔ tikere gɔ kö'du mo.

Gɔ Kɔtɔ Ma Konzi

¹² Mi kada naga nima bɔ laja 'ba Yësu ga oloma ngɔ̄ to'dɔ gɔ kɔtɔ ma konzi ame ga lende mo kigayi bilaka ne yayi. Kina bilaka ame ga pili rɔ 'ba kanisa ne kö'bö ngɔ̄ nduwë bi toɔtɔ dönni mi dëdë 'ba nere Solomo ame mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba ne. ¹³ Ya ame ga ki'di dönni dë gɔ lende 'ba Yësu ne ilanɔ rönni dë tari toɔtɔ dönni ti ya naga nima. Ne tine bilaka pili ö'bö ngɔ̄ tiya lende 'bënni rɔ ma laka. ¹⁴ Kina ki'di bilaka ma konzi mɔtɔ ga bɔtɔni gbɔ̄ ti 'ja kö'bö ti'di dönni ngɔ̄ gɔ lende 'ba nere Yësu lijë kodɔ' bɔ rönni ti bilaka 'ba kanisa. ¹⁵ Kina bilaka koloma ngɔ̄ rɔ tombi bɔ rɔkɔ'kɔ ma konzi ko'ba kpa kɔri dɔ lanɔgiri ni ti sora ni 'dɔ dɔ kiya te Pitörö kudö kebe yayi gɔ dɔ mbëli bo kudö kebe dönni. ¹⁶ Bilaka ma konzi bɔ kako di mi dölnɔ ame ga ngila Yerosalema yayi ne ti bɔ rɔkɔ'kɔ ma konzi ti bɔ nöki ni ko'de kako zi Pitörö ni, kina kilerjo lijë ngɔ̄ pili.

Gomɔ 'Ba Bɔ Laja

¹⁷ Kina bɔ dɔ bɔ akumu ni ti ya ame ga rɔ 'ba bɔ kidëki möyi dɔmo rɔ Sadoke ne ngɔ̄ lɔ ti mi kombi rɔ bɔ laja naga nima. ¹⁸ Kina lijë kinda'ba bɔ laja naga nima ngɔ̄ ki'di mi maboso.

¹⁹ Kina dɔdɔ kömö 'deni mi korɔndɔ tine, malayika 'ba Bɔko'ba ako ngɔ̄ kurögö kpadöri 'ba maboso nima yaga, kina ko'de lijë ngɔ̄ yaga, iya te, ²⁰ "Arike mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba gɔ kari kiyake kɔri 'ba didi nime zi bilaka."

²¹ Kina dɔdɔ bɔ laja naga nima kuwö lende nime 'deni te tine, lijë ënyi ngɔ̄ mi bi këzë mo kari mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba kisasi ngɔ̄ tiyandi kɔmɔ bilaka.

Mi döngɔ mo nima na bɔ dɔ bɔ akumu ni ti bilaka abo ga kidëki bilaka ma löbu 'ba Yudayi ngɔ̄ pili kɔtɔ rönni mi gɔ bi 'ba tiya burë. Kina lijë koja bɔ kanya ngɔ̄ 'dɔ ko'de bɔ koja laja naga nima kako zinni di mi maboso.

²² Kina dɔdɔ bɔ kanya naga nima kari kömö yayi tine, lijë o'ja bɔ laja tönë ga inza kpe mi maboso yayi. Lijë ileki kako kiya lende mo zi bilaka löbu naga nima, tégë, ²³ "Dari do'ja kpadöri 'ba maboso laka rɔ ma kopi teyi ti bɔ kanya bɔ koda bi mo ga kedi kɔzɔ kpamo yayi. Tine dopi kpamo yaga dɔdɔ rö yayi do'ja lijë dë du te."

²⁴ Kina dɔdɔ bɔ dɔ bɔ kanya 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba ni ti löbu 'ba bɔ akumu ni kuwö lende nima 'deni tara tine, lende mo ilikö ngɔ̄ dönni. Lijë ikali dë wa'di na ko'dɔ rönni zi ya naga nima. ²⁵ Tine bɔ mɔtɔ ako kiya zinni, tégë, "Ya tönë ga ki'dike mi maboso ne lijë edi mi reki 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba 'dë yayi bi tiyandi bilaka."

²⁶ Kina bɔ dɔ bɔ kanya nima kënyi ngɔ̄ ti bɔ kanya abo ga kari gɔ bɔ laja tönë ga. Ne tine lijë itinɔ ya naga nima dë rɔ ya, römöyi lijë ere kinza bilaka naga nima yayi ne kënyi ra rɔ ya tinni tu'du lijë ti döku. ²⁷ Lijë o'de bɔ laja naga nima ki'di kɔzɔ kɔmɔ bilaka löbu naga nima mi bi 'ba burë yayi ne. Bɔ dɔ bɔ akumu nima ënyi kiya zi bɔ laja naga nima bo iya te, ²⁸ "Kpe, dota gɔ tiyandi bilaka ti lende 'ba Yësu nima 'deni tönë mɔlo di ziye bine. Ne ebe ki'dike lende 'ba akiyandi 'be nime

'deni ngi le'jete kita'ba kote mi Yerosalema nime pili. O'dɔɔɔke 'deni ngi 'dɔ ze na dinda ɔ ɔ kupɔ Yɛsu."

²⁹ Pitɔrɔ ni ɛnyi kileki dɔmo zinni iya te, "Ma dɔ kiteli mo Bɔko'ba na gɔ duwɔ dɔmo, inza dɛ ɔ kpe bilaka lesi na gɔ duwɔ dɔye. ³⁰ Bo na ɔ ɔ ame 'bu ze lɔbu ga koro ne. Kina me bo i'di Yɛsu 'deni gbɛ kɛnyi kɔɔ yaga di mi tɔlɛ. Kpe 'beye upɔke Yɛsu 'deni tɔnɛ ti tutɔti mo dɔ ngɛri. ³¹ Ne Bɔko'ba i'di Yɛsu 'deni koloma dɔ dɔri bo mitɔɔ ɔ ɔ nɛre gbɛ ɔ ɔ kɔɔ wa di mi tɔlɛ, 'dɔ ki'di bilaka 'ba Yisarele kɔɔ dɔnni di mi lende kɛnyɛ 'bɛnni ga gɔ bo kola lijɛ. ³² Wa naga nime ze do'ja 'deni ti kɔɔzɛ, kina me dɛdi 'deni ɔ tiya mo zi bilaka. Kina Nyi Kɔɔ Laka ti ki'di lijɛ 'deni ngi kikali lende naga nime, rɔmɔyi Bɔko'ba i'di Nyi Kɔɔ Laka abo 'deni zi ya ame ga koro bo ne."

³³ Lende nime i'di ɔ burɛ naga nima ngi kɛnyi ɔ 'diri ko'dɔɔɔ dɔ tupɔ ya naga nima. ³⁴ Tine ɔ kɔɔ ɔ Gamalele ɛnyi ɔ kilende zi bilaka naga nima mi bi 'ba burɛ yayi ne. Bo ɔ Parosi ame kɛdi kiyandi bilaka ti kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba, kina bilaka ngi me ɔ ma koro bo. Bo i'di ɔ kanya koto ɔ laja naga nima titi kari mbowa yaga. ³⁵ Kina bo kiya zi bilaka 'ba burɛ naga nima bo iya te, "Kpe lɔndɔ ma ga bilaka 'ba Yisarele, omerike dɔye titi gɔ lende nime ko'dɔɔɔke to'dɔ mo zi ya naga nime ne. ³⁶ Omerike lende 'ba Tuda ma tɔnɛ kɛnyi ko'dɔ ɔ bo pa mi dɔyayi nime bine ɔ wa lɔbu, bilaka kɔsɔ kulɔwɔ gɔ bo nɔbɔ kɔɔ kuluku modɔɔmota (400) tara ne te. Ne me tɔnɛ kupɔ bo ne wa'di na ko'dɔ rɔni? Ya ame ga pili ki'di dɔnni gɔ lende abo ne ita'ba ngi kiyɛyi rɔnni ɔ kɔɔɔ lende nima kilikɔ ngi yaga ɔ yawa. ³⁷ Di pɔtɔ mo Yuda di Galilaya ɛnyi gbɛ mi kada ma tɔnɛ kɛdi kugu mɔyi bilaka ne ki'di bilaka ma konzi kɔɔ ga kɔsɔ gɔ bo. Ne me tɔnɛ kupɔ bo gbɛ ne wa'di na ko'dɔ rɔni? Ya ame ga ki'di dɔnni gɔ lende abo ne ita'ba ngi gbɛ kiyɛyi rɔnni ɔ kɔɔɔ. ³⁸ Ne kina me gbɛ kɔɔ lende 'ba ya naga nime kinza ko'dɔke wa kɔɔ dɛ zinni. I'dike lijɛ kari ɛ'bɛnni. Meri 'bɛnni ti ndɔɔ 'bɛnni nima dɔ kiya te kɛdi ɔ 'ba bilaka lesi ɛdi kote rɔni ka giri naga nime. ³⁹ Ne dɔ kiya te kɛdi ɔ 'ba Bɔko'ba inza kɔ'kɔ ta'da mo. Mɔɔga ti kɛddike e'be za ɔ to'dɔ ya ti Bɔko'ba."

⁴⁰ Kina bilaka 'ba burɛ naga nima pili kɔɔ ngi gɔ lende kiya 'ba Gamalele nima. Kina lijɛ kɛdi ɔ laja naga nima ngi kako ki'di komba nɛre ti korobayi. Lijɛ ose gɔmo gbɛ ɔ ma kitigɔ zinni kinza lijɛ kari kiya lende 'ba Yɛsu dɛ kpe. Kina lijɛ kope ɔ laja naga nima ngi ki'di kari. ⁴¹ Tine ɔ laja naga nima di bi dɔ 'bɛnni di mi bi 'ba burɛ nima lijɛ ngi ɔ ti kɔɔ, rɔmɔyi Bɔko'ba oza lijɛ 'deni laka tombi gɔmɔ gɔ lende 'ba Yɛsu.

⁴² Tine di pɔtɔ mo ɔ laja naga nima oloma ngi nduwɛ tiyandi bilaka di mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba gbɛ kebe mi liɔ. Lijɛ ɔ'bɔ ngi nduwɛ tiyɛti mo Yɛsu na ɔ Kurisitɔ ame Bɔko'ba koja kako dɔliɔ nime ne.

ɔ Kokɔnyi Ndɔɔɔ

6 Kina dɔ ɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ga konzi 'deni kɔɔ a nima tara mi kada naga nima yayi tine, ya ame ga mi lɔngɔ lijɛ yayi kilende ɔ kpa Giriki ne ebe ngi togba

kpɛnni ti ya ma kilende 'bɛnni ɔ kpa Yudayi. Ya ma kilende 'bɛnni ɔ kpa Giriki naga nima iya te, maku-ru'bɛ ma 'bɛnni ga o'ja a 'ba kɔnyi ame kɛdi koza nduwɛ ɔ gɔ bi kɛzɛ pili ne dɛ. ² Kina ɔ laja ma 'butɛ dɔmoriyɔ naga nima kɛdi ɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ga ngi pili kɔɔ rɔnni bi kɔɔ. Lijɛ iya te, "Ma kele mo na ɔ wa'di? Ndɔɔɔ 'ba tuwɔwɔ lende 'ba Bɔko'ba na gɔ dola bɛri dari mi ndɔɔɔ 'ba toza a 'ba kɔnyi zi bilaka?"

³ Lɔndɔ ze ga, ma laka mo o'dɔɔɔ ziye 'dɔ kigelike bilaka kɔɔ ga modɔmoriyɔ di mi lɔngɔ ye bina ɔ ya ame ga kikalike kɛdi ɔ ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di 'deni kikali lende ne, 'dɔ di'dike lijɛ na kɛdi ɔ ɔ kɔngɔ gɔ ndɔɔɔ nime, ⁴ gɔ ndɔɔɔ 'beze kɛdi nɛre ɔ to'dɔ mɔtu ti tuwɔwɔ lende 'ba Bɔko'ba zi bilaka."

⁵ Kina bilaka naga nima pili kuti ngi gɔ lende nima. Kina lijɛ kigeli Setepano ame ɔ ti Nyi Kɔɔ Laka ki'di dɔni 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ ti dɔki'di kɔɔ ne ngi. Tine lijɛ igeli Pilipɔ ni gbɛ ti Purɔkɔrɔ ti Nikanora ti Timono ti Peremona ti Nikolawo ame ɔ bilaka 'ba Anitkiya bo ko'dɔ ɔ bo 'deni ɔ Yudayi ne. ⁶ Lijɛ o'de ya modɔmoriyɔ naga nima kako zi ɔ laja 'ba Yɛsu ga. Kina ɔ laja ki'di kɔzinni ngi dɔnni kumɔtu gɔ Bɔko'ba kokɔnyi lijɛ mi ndɔɔɔ nima.

⁷ Mi kada naga nima yayi bilaka ma konzi i'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'ba, kina ɔ kɔsɔ gɔ Yɛsu ga konzi ngi ɔ ma kɛnyɛ mi Yerosalema. ɔ akumu ma konzi kɔɔ ga i'di dɔnni 'deni gbɛ gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ.

Tinda'ba Setepano

⁸ Tine Bɔko'ba ɔ'bɔ ngi to'dɔ yɛyi dɔ Setepano ki'di tigɔ zi bo koloma ɔ to'dɔ gɔ kɔɔ ma konzi kɔɔ ga ame lende mo kigayi bilaka ne yayi. ⁹ Tine bilaka kɔɔ ga ɛnyi ngi bi to'dɔ kowasa ti bo. Ya naga nima, lijɛ ɔ bilaka 'ba Kurɛnɛ ti Alesandora ame ga kɛdi ko'dɔ mɔtu mi rɔ 'ba mɔtu ame kɛdi mɔyi mo ɔ, "Rɔ 'ba ɔ dɔ ngɔlɔ" ne. Lijɛ ɛnyi ngi kɔɔ'ɔ rɔnni ti bilaka kɔɔ ga 'ba Kilikiya ni ti Asiya. ¹⁰ Ne tine Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba i'di Setepano ngi kikali lende ɔ ma kɛnyɛ kinza bilaka naga nima ka'da bo ra ti lende. ¹¹ Kina lijɛ kari kɔɔ ngi zi ya kɔɔ ga 'dɔ kiya te, "Duwɔ ɔ nime koloma ɔ titi'ja Bɔko'ba gbɛ ti 'bu ze lɔbu Musa."

¹² Lende nime i'di bilaka 'ba Yerosalema ngi pili ti bulɔbu 'bɛnni ga kpaki ti ɔ kɔɔ kiyandi ni kɛnyi ɔ 'diri ti Setepano. Kina lijɛ kolɔɔ ngi dɔ bo kinda'ba bo koto kari mi bi 'ba burɛ. ¹³ Lijɛ i'di ya kɔɔ ga koloma tususu bo ɔ bɛti, kiya te, "ɔ nima oloma ɔ tiya kpa kɛnyɛ ɔ rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba gbɛ ti kɔ'du ki'di mo nɔbɔ me. ¹⁴ Duwɔ bo koloma tiya mo tɛgɛ ɔ nima ɔ Yɛsu 'ba Nazareta ne ti kiyɛyi rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba yaga kada kɔɔ kuyi mi dɔlɛti ame ga Musa kɔse gɔmo zize ne."

¹⁵ Bilaka naga nima pili mi bi 'ba burɛ yayi ne o'dɔ kɔmɔnni ngi dɔ Setepano, tine lijɛ o'ja kɔɔ bo uyɛ rɔni 'deni ngi yaga kɔɔ kɔɔ malayika.

Lende 'Ba Setepano

7 Kina bw dɔ bw akumu nima kënyī kititi Setepano, iya te, "Lende nime rɔ ma laka?"
 2 Setepano ileki dɔmo, iya te, "Kpe löndö ma ga kpaki ti bulöbu mo ga, uwöke dɔma. Mi kada ma mɔlo tönë ga bine Bɔko'ba ame rɔ bw dɔ wa pili ne dɔ 'deni kileme rönī zi 'bu ze löbu Abarayama. Mi kada nima yayi Abarayama ëdī koloma mi dɔyayi 'ba Mesopotamiya gba kinza bo kari dë Arana. 3 Bɔko'ba iya te, 'Ënyī di dɔyayi nime di mi löngö e'be 'bu yī ga kari mi dɔyayi ame mëdī mileme ziyī ne.'
 4 Abarayama ënyī 'deni mi kada nima di mi dɔyayi 'ba Kalidaya yayi kari koloma Arana. Di pötö tölë 'ba 'bu bo na me bo kënyī di Arana kako mi dɔyayi nime dëdī dolomake teyi. 5 Ne mi kada naga nima yayi Bɔko'ba i' di bi titi 'ba dɔyayi nime mɔtɔ dë zi Abarayama. Tine Bɔko'ba iya 'deni 'dɔ ti'di mo zi Abarayama kada mɔtɔ 'dɔ kēdī rɔ yayi abo gbī ti kupö bo ga. Bɔko'ba iya 'deni kɔɔ a nima tara pele ko'ja Abarayama kinza ti kole. 6 Bɔko'ba iya te, 'Kupö yī ga ti koloma 'deni rɔ atɔli mi dɔyayi 'ba bw löwö. Kina bilaka 'ba dɔyayi nima ti ki'di lijë 'deni ngī koloma rɔ to'dɔ ndɔbw zīnnī kodɔ gomɔ rōnnī n̄bō kɔmɔ kɔ kuluku modɔmɔta(400). 7 Ne tine ti mako 'deni ngī modɔ karama dɔ bilaka mo naga nima. Kina kupö yī ga ti kɔdɔ 'deni ngī yaga di yayi kako to'dɔ mötu zö mi dɔyayi nime bine.'
 8 Bɔko'ba iya zi Abarayama gɔ ko'dɔ dölētī 'ba akilele zi bilaka abo ga ame rɔ bɔtɔni ne 'dɔ kēdī rɔ kīnë 'ba lömu abo 'ba Bɔko'ba. Kina dɔdɔ Abarayama köyö Yisika 'deni tine bo ilele ngī mi tō'dö dɔ modɔmɔta. Yisika öyö Yakoba kina bo ko'dɔ gbī tara teyi. Yakoba öyö kole 'butë dɔmorīyö abo ga kina bo kilele lijë gbī tara, ame lijë na rɔ yī lingī 'ba kpa gɔli ze ga ma le'jete nime ne.
 9 Ne kole 'ba Yakoba ga ebe 'böwu kombi mīnnī rɔ löndö nnī Yesepa, lijë kugö bo mökö zi bilaka mɔtɔ ga koto kari Ezipeto rɔ atɔli. Ne tine Bɔko'ba oloma 'deni nduwë ti Yesepa 10 kolɔ bo di mi gomɔ abo ga pili, i'di bo 'deni kikali lende 'dɔ dökī'dī bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima këyī rɔ bo. Bɔ dɔlɔŋ Paro i'di Yesepa koloma rɔ turu ma löbu dɔ Ezipeto gbī tongɔ gɔ wa 'ba mi lɔŋ abo ga.
 11 Tine sēyī ebe kila'ba ngī mi dɔyayi 'ba Ezipeto ni ti Kanana ki'di bilaka koloma rɔ gomɔ. 'Bu ze löbu ga ame kēdī koloma mi Kanana ne o'ja wa mɔtɔ dë gɔ lijë konyo. 12 Ne tine Yakoba uwö lēbī mo tēgë nyönyu ëdī Ezipeto, kina bo koja kole abo ga 'bu ze löbu ga ngī kari tugö mo. 13 Mi riyö 'ba tileki 'bënnī na Yesepa kileme rɔ bo zīnnī rɔ löndö. Kina bɔ dɔlɔŋ 'ba Ezipeto nima gbī kikali lijë ngī rɔ bilaka 'ba Yesepa ga.
 14 Mi kada nima yayi Yesepa oja laja 'deni gɔ 'bu bo Yakoba 'dɔ kako Ezipeto pili ti bilaka abo ga ma kuluku kɔtɔ kɔdɔ dɔmo 'butë riyö döömu (75). 15 Yakoba ni ënyī kari koloma Ezipeto n̄bō bo kōlë yayi ti kole abo ga. 16 Kina di gɔmo tine na bilaka kombi töku lijë 'jaa kileki timo Sekeme kari kusu mi gɔ bi ma tönë Abarayama kugö ti girīsī di zi bilaka 'ba Amora ne.

17 Kina dɔdɔ kada 'ba wa ma tönë ga Bɔko'ba kiya lende mo zi Abarayama ne kola 'deni ngɔsi tine, 'bu ze löbu ga ara 'deni rɔ ma kënyë mi dɔyayi 'ba Ezipeto.
 18 Mi kada mo naga nima yayi bɔ dɔlɔŋ mɔtɔ ame kinza kikali Yesepa dë ne na 'deni dɔ dɔyayi 'ba Ezipeto. 19 Bɔ dɔlɔŋ nima uyī dɔngala mɔtɔ zi 'bu ze löbu ga koloma rɔ todɔ gomɔ rɔmo. Bo i'di lijë koloma rɔ tu'du kole kuru 'bënnī ga mökö kōlë yaga.
 20 Mi kada 'ba lende nima na köyö Musa ngī rɔ kole ame kele kulöwö ne. Ulu bo nyepe mota mi rō 'ba 'bu bo, 21 di gɔmo tine na kari kusu dɔ bo ngī mökö. Nyiti 'ba bɔ dɔlɔŋ Paro na kari kömō dɔ bo di mökö yayi kogba bo kari timo kulu rɔ kole 'bënnī. 22 Kina kiyandi bo ngī pili ti akikali 'ba Ezipeto, bo koloma ngī rɔ bɔ kpa kitigɔ gbī rɔ bɔ rīrī.
 23 Kina dɔdɔ kɔmɔ kɔ abo kēdī 'deni 'butë sowɔ tara tine, bo ënyī komeri lende 'ba 'dɔ tari tongɔ löndö bo ga bilaka 'ba Yisarele. 24 Kina bo kari ko'ja bɔ Ezipeto mɔtɔ ngī kēdī rɔ tomba bɔ Yisarele mɔtɔ. Bo ari kokonyi lēpī bo nima, bo kupö bɔ Ezipeto nima ngī yaga kpa dɔkolo mo. 25 Bo omeri 'ba bo, bo iya te bilaka 'bënnī ga ti kikali ngī bo na Bɔko'ba ko'dɔkɔ 'deni 'dɔ kolɔ lijë di mi gomɔ nima. Ne tine lijë ikali ma tara dë.
 26 Mi bi kēzë mɔtɔ 'böwu bo ari ko'ja ya ma riyö 'bënnī mɔtɔ ga 'ba Yisarele kēdī rɔ tomba rōnnī. Kina bo kari tota lata mo, bo iya te, 'Uwöke dɔma te, kpe rɔ löndö kɔtɔ ëddi kombake rɔye gɔ wa'di?'
 27 Tine bɔ ma koma 'dirī mo nima ënyī kitinji Musa yaga kileki kiya te, 'Ni, yë na ki'di yi rɔ bɔ dɔze bi to'dɔ burë ze? 28 Eddi ko'dɔkɔ tupö ma gbī kɔɔ ame kupö bɔ Ezipeto tönë tipiyara ene ne?'
 29 Lende nime i'di Musa ngī rɔ tikere kënyī di Ezipeto kirinɔ kari koloma rɔ bɔ löwö mi dɔyayi 'ba Midiyana. Bo ari köyö kole riyö di yayi.
 30 Kina dɔdɔ Musa ko'dɔ kɔmɔ kɔ 'deni 'butë sowɔ yayi tine, mi kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ ko'ja bo kēdī mi mökö dɔ dökü 'ba Sinayi, na malayika 'ba Bɔko'ba kɔdɔ kileme rönī ngī zi bo mi pa'do köbö dɔ morogo.
 31 Lende 'ba wa nima igayi Musa ngī ki'di bo kese ngɔsi tongɔ mo. Tine bo uwö Bɔko'ba kilende zi bo iya te,
 32 'Ma na rɔ Bɔko'ba ame koloma rɔ tongɔ gɔ 'bu yī löbu Abarayama ni ti Yisika ni ti Yakoba ne.'
 Lende nime i'di rɔ Musa ngī kilë'di kilanɔ rɔ bo dë kpe tongɔ mo. 33 Bɔko'ba iya te, 'Otɔ wari yaga di ndiyī. Gɔ bi nima kēdī kɔtɔ teyi ne gɔ bi ma 'ba Bɔko'ba na.
 34 Mo'ja lisa 'ba bilaka ma ga 'deni di Ezipeto kina muwö tileri 'bënnī 'deni gbī. Kina me mako 'deni dɔlɔŋ nime 'dɔ tolu lijë di mi gomɔ 'bënnī ga. Ënyī tɔkɔ, mëdī moja yi kileki kari mi dɔyayi 'ba Ezipeto.'
 35 Kina me mëdī miya ziye löndö ma ga, Musa tönë bilaka kilagi, kiya te, 'Yë na ki'di yi rɔ bɔ dɔze bi to'dɔ burë ze?' ne, bo na Bɔko'ba koja kari koloma rɔ bɔ dön-nī kolɔ lijë yaga di mi gomɔ 'bënnī ga. Bɔko'ba i'di malayika nima Musa ko'ja di mi pa'do 'ba dɔ morogo nima ne kose gɔ lende naga nima zi bo. 36 Musa oja bilaka 'ba Yisarele 'deni yaga di mi dɔyayi 'ba Ezipeto ti to'dɔ wa ma konzi mɔtɔ ga ame lende mo kigayi bilaka ne mi dɔyayi nima yayi gbī di mi yöpö löbu ame kidëki

rw Yöpö Kasi ne. Bo oloma 'deni nduwë rw to'dw lende 'ba gw kwat di mi mökö yayi nbö kwat kwat 'butë sowu. ³⁷ Bo na tönë kose zi bilaka 'ba Yisarele, kiya te, 'Bako'-ba ti ki'di bw kwat 'deni ngi di mi löngö ye nima kedi rw bw kumë lende kwat 'bama.'

³⁸ Musa nime bo na gbi tönë koloma ti bilaka 'ba Yisarele mi kada ma tönë lijë kotwat dönni di mi mökö. Mi kada nima yayi malayika 'ba Bako'ba ilende zi bo bi kwat ti 'bu ze löbu ga. Kina ki'di kö'du ki'di 'ba Bako'ba ame 'dw kö'bö rw nbururuburu ne ngi zi bo 'dw bo ki'di gbi zize.

³⁹ Di pötö mo 'böwu 'bu ze löbu ga ebe kilagi lende 'ba Musa kitiñi yaga, lijë ko'dwkwat 'böwu tileki Ezipeto.

⁴⁰ Lijë ari kiya zi Arona, iya te, 'Uku akoro zize 'dw kileki ze Ezipeto, römöyi Musa bw koja ze yaga di mi dnyayi 'ba Ezipeto nime dikali dë wa'di na ko'dw röni 'deni zi bo di bito yayi.'

⁴¹ Mi kada nima yayi lijë i'di Arona kuku yamo zinni rw kole sa 'dw kedi rw akoro zinni. Kina lijë kumu roma ngi teyi lijë ko'dw karama 'ba akoro 'benni ame lijë na ko'dw ti közinni ne. ⁴² Gw kö'du mo na Bako'ba kënyi ngi rw ya tinni ki'di lijë koloma rw tulömu kpenni zi kada ni ti nyepe ni ti këlu 'ba mitwkwat. Lende nime o'dw röni kwat kö'du tönë bw kumë lende 'ba Bako'ba kugu kiya te, 'Kpe bilaka 'ba Yisarele, mi kwat kwat 'butë sowu ma tönë këddike mi mökö ne, akumu 'be ame ga pili kolomake rw tumu mo ne umuke dë gw lende ma.

⁴³ Tine kilaka 'ba tubö mo rw mbëli 'ba dw akoro 'be ame kidëki möyi mo rw Mbwke ne na za kolomake rw tombi mo tilaki timo. Kina kolomake ngi gbi tombi akoro 'be ame kidëki möyi mo rw Rapana kukuke kwat këlu tara ne. Wa ame ga ko'dwke ti köziye ne na za kolomake tulömu kpeye teyi. Gw kö'du mo ti moga ye nbö kari kolomake gönyi Babele.'

⁴⁴ Mi kada ame 'bu ze löbu ga kedi mi mökö ne, kilaka na lijë kubö rw mbëli 'ba to'dw mötu zi Bako'ba di yi mo 'dw lijë kikali ngi bo edi tinni. Bako'ba i'di Musa 'deni kubö rö kilaka nima kwat kinë ti tiyöbu mo ame bo kileme ne. ⁴⁵ 'Bu ze löbu ga i'di rö kilaka nima 'deni zi kole 'benni ga koloma rw tombi mo di pötö nni mi kada ma lijë kedi kari ti Yësuwa. Kina me 'dw lijë kako koloma mi dnyayi nime Bako'ba koga bw dnyayi mo ga di dwmo zinni ne. Rö kilaka nima oloma 'deni ti 'bu ze löbu ga nbö kömö mi kada 'ba Dawidi. ⁴⁶ Bako'ba ngi ti mi këyi gw lende 'ba Dawidi kina me Dawidi kititi Bako'-ba 'dw ki'di bo ko'ba rö zi Bako'ba ma kongw gw Yisarele. ⁴⁷ Ne tine Bako'ba i'di Solomo kole 'ba Dawidi na 'jaa ko'ba rö zi bo.

⁴⁸ Ne rw ma laka miya ziye, Bako'ba ame bo na rw bw tigw dw kiteli ne, bo oloma dë mi rö ame ga bilaka lesi na ko'dw ti közinni ne. Kina kwat lende abo ma tönë bw kumë lende kumë molo bine kiya te, ⁴⁹ 'Mitwkwat na rw kiti ma, tine dnyayi na rw gara 'ba ndö. Ne rw ma tondo mo ga na 'dw kpe bilaka lesi ko'bake rö zö? 'Dw ko'dwke bi 'ba rw kindawo zö totondo mo ga? ⁵⁰ Ma na mo'ba wa pili.'

⁵¹ Löndö ma ga, o'dwke minyi kulöwö. O'dwke rye za kwat bw löwö ame ga kinza kikali Bako'ba dë, kuwö

lende mo dë gbi ne tara. Ö'böke rw tilagi Nyi Kwat Laka 'ba Bako'ba molo kako di zi 'bu ye löbu ga. ⁵² 'Bu ye löbu ga odw gomw rw bw kumë lende 'ba Bako'ba pili rw gwmo. Kina lijë kupö ya ame ga koloma rw tuwöwö mo kiya te Bako'ba edi koja bilaka ma laka kwat kidëki rw Kurisitö kako dliñw nime bine ne ngi yaga. Kina me Kurisitö ako 'deni dliñw nime bine, ne kina me kususuke kpeye ngi rw bo kupöke yaga. ⁵³ Kö'du ki'di 'ba Bako'ba ame malayika kose zi 'bu ye löbu ga ne, ikalike pele o'dwkwke dë to'dw mo yw."

Tu'du Setepano

⁵⁴ Kina dw bilaka bw burë naga nima kuwö Setepano kiya lende nima 'deni tara tine, lijë pili ënyi ngi rw 'diri konyo dw tungw nni rw bo. ⁵⁵ Ne tine Setepano ngi lw ti Nyi Kwat Laka kina bo kombi kwat bo ngi mitwkwat bo ko'-ja bi kwat 'ba Bako'ba ti Yësu kedi kwat dw döri Bako'ba yayi. ⁵⁶ Bo iya te, "Ongwke, mo'ja kpadöri 'ba mitwkwat kurögö 'deni yaga rw gböñö, kina kole 'ba bilaka lesi na me 'dë gbi kedi kwat dw döri Bako'ba."

⁵⁷ Ne tine bw burë naga nima ulöri ngi rw ma kembe gw lende nime lijë kuwö bo kiya kwat a nima tara ne. Lijë u'bë mbili nni teyi ti közinni. Kina lijë pili kënyi kolodw ngi dw bo ⁵⁸ kinda'ba bo kari timo yaga di mi gawo. Kina lijë kari ku'du bo ngi di yayi ti döku tupö bo yaga. Bw ku'du döku naga nima olw kongw 'ba rönni ga pili ki'di zi kole kwat kidëki rw Sölo tongw gwmo.

⁵⁹ Kina dw bilaka naga nima kedi ku'du Setepano 'deni ti döku tara tine, bo ulöri ngi rw ma kembe kiya te, "Nere ma Yësu, ogba didi ma ziyi yayi."

⁶⁰ Kina bo kolodw ngi bëri, bo iya te, "Nere Yësu, ola bilaka naga nime gw lende kënyë 'benni."

Dw bo kiya nbururuburu 'ba lende abo nime 'deni kwat a nime te tine, na bo köle ngi.

8 Tine Sölo uti ngi gw löpö nima.

Ya 'Ba Sölo Ti Kanisa

Mi kada nima kupö Setepano ne na közi kasi ma kinza kiya kisaki to'dw röni zi bilaka 'ba kanisa di mi Yerosalema. Kina lijë pili kita'ba ngi kiyëyi rönni mi dliñw ma titi 'ba Yudayi ti Somorona kola bw laja na nge rw dönni mi Yerosalema. ² Ya kwat ga ame ki'di rönni 'deni rw toro Bako'ba ne na kari kusu Setepano kudu bo ngi rw mbëmbë. ³ Kina Sölo kënyi ki'di rw bo ngi rw tinda'ba bilaka 'ba kanisa. Bo oloma ngi rw tozi gönni kebe mi liñw 'benni ga tinda'ba bwatni pili ti 'ja koto mi maboso.

Laja Mi Somorona

⁴ Bilaka 'ba kanisa naga nima kiyëyi rönni mi dliñw titi naga nima oloma ga ngi nduwë rw tuwöwö laja laka 'ba Yësu. ⁵ Piliipö ari koloma 'ba bo mi gawo kwat 'ba Somorona, kina bo kö'bö ngi rw tuwöwö mo zi bilaka ma yayi, Yësu na rw Kurisitö ame Bako'ba koja kako di mitwkwat ne. ⁶ Bilaka ma konzi uwö lende naga nima Piliipö koloma rw tiya mo ne 'deni laka. Kina lijë o'ja wa ame ga bo ko'dw kö'du mo kigayi lijë ne 'deni gbi laka. ⁷ Bo i'di nöki ma konzi 'deni kita'ba di dw bilaka ti birö

ma kembe, kina bo ileŋo ya ma konzi mɔɔ ga ame ndi-mo ga keŋme 'deni rɔ kilawo ne ti bɔ ka'bo ma konzi mɔɔ ga 'deni gbɛ. ⁸ Kina bilaka 'ba mi gawo nima ngi pili ti mi kɛyi go kɔ'du mo.

⁹ Ne tine bɔ kata mɔɔ ɛdi mi gawo nima yayi kidɛki mɔyi mo rɔ Simona. Bo ɛdi mɔlo yayi ti'di lende 'ba tata abo nima kigayi bilaka naga nima. Kina bo ko'dɔ rɔ bo ngi rɔ wa lɔbu. ¹⁰ Bilaka 'ba mi gawo nima pili ɔ'bɔ tuwɔ lende abo rɔ ma laka kiya te, "Bɔ nime na rɔ Mitɔɔ, mɔyi bo rɔ Tigɔ Dɔ Kiteli."

¹¹ Lijɛ ɔ'bɔ tuwɔ lende abo go tata mbɛmbɛ abo nima bo kɛdi ko'dɔ mi lɔngɔ lijɛ ne. ¹² Kina ɔɔ Piliɔpɔ kako kuwɔwɔ laja laka 'ba nɛre lɔbu 'ba Bɔko'ba ti lende 'ba Yɛsu Kurisito 'deni tine, bɔɔni 'ba mi gawo nima pili ti 'ja mo ga i'di dɔnni ngi rɔ ma laka gɔmo. Kina kodɔ mini 'ba bapatisi ngi dɔnni. ¹³ Simona bɔ kata tɔnɛ i'di dɔ bo gbɛ gɔmo, na kodɔ mini 'ba bapatisi ngi dɔ bo. Na bo kɛnyi ngi kɔsɔ go Piliɔpɔ, tine wa lɔbu ame ga Piliɔpɔ kɛdi ko'dɔ ne lende mo igayi bo ngi.

¹⁴ Kina ɔɔ bɔ laja ame ga mi Yerosalema ne kuwɔ lende mo 'deni kiya te bilaka 'ba Somorona i'di dɔnni 'deni go lende 'ba Bɔko'ba tine, lijɛ oja Pitɔrɔ ni ngi ti Yowani kari yayi. ¹⁵⁻¹⁶ Lijɛ ari kɔmɔ yayi ko'ja kobapatisi bilaka naga nima 'deni ti mɔyi nɛre Yɛsu Kurisito, tine Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba inza gba dɔnni. Kina Pitɔrɔ ni kititi Bɔko'ba ngi 'dɔ ki'di Nyi Kɔɔ Laka zi ya naga nima. ¹⁷ Lijɛ i'di kɔzinni dɔ ya naga nima, na Nyi Kɔɔ Laka kila'ba ngi dɔnni pili.

¹⁸ Kina ɔɔ bɔ tɔnɛ rɔ Simona koŋgo 'deni Nyi Kɔɔ Laka kila'ba ngi dɔ bilaka naga nima go kɔzi ki'di 'ba Pitɔrɔ ni ti Yowani tara tine, bo ako ngi zinni ti girisi.

¹⁹ Bo iya te, "I'dike tigɔ nima gbɛ zɔ 'dɔ ɔɔ mi'di kɔzɔ dɔ bilaka 'dɔ Nyi Kɔɔ Laka kila'ba gbɛ dɔnni."

²⁰ Pitɔrɔ iya te, "Ni ee, ti kari kɔɔ ti girisi 'bi nima mi pa'do 'ba Gehena. Go wa'di na komeri 'dɔ tugɔ wa ame Bɔko'ba ki'di ne ti girisi gɔmo? ²¹ D'ɔɔ dɔ dɛ mi ndɔɔ nime rɔmɔyi meri 'bi ɔɔ dɛ kɔɔ Bɔko'ba. ²² Oɔ dɔyi di mi lende kɛnyɛ 'bi nime kititi Bɔko'ba 'dɔ mi bo kɛyi rɔyi bo kola yi go meri kɛnyɛ 'bi ga, ²³ rɔmɔyi mikali 'deni ni ngi rɔ bɔ mi kombi kina lende kɛnyɛ 'bi na 'deni ngi dɔyi."

²⁴ Simona ɛnyi koma'jo rɔni zi Pitɔrɔ ni ti Yowani, iya te "Ititike Bɔko'ba kinza bo ki'di wa naga nime kiyake ne dɛ ko'dɔ rɔnni tara zɔ."

²⁵ Kina ɔɔ Pitɔrɔ ni ti Yowani kote tiya lende 'ba nɛre Yɛsu 'deni zi bilaka naga nima tine lijɛ ileki ngi kari Yerosalema nduwɛ ti tiya laja laka 'ba Kurisito kebe mi liŋ ma konzi mɔɔ ga 'ba Somorona.

Piliɔpɔ Ni Ti Bɔ Mɔɔ Di Kusa

²⁶ Di pɔtɔ mo na malayika 'ba Bɔko'ba kako kiya zi Piliɔpɔ tɛgɛ, "ɛnyi kari kapa dɔ ro'ɔ 'dɛ go kɔri ame kako di Yerosalema kari Gaza ne." (Kɔri mo nime bɔɔ il-ingere dɛ kpe kebe gɔmo le'jete.)

²⁷ Piliɔpɔ ɛnyi kari na dɔ bo kondɔɔ ngi ti bɔ mɔɔ rɔ bilaka 'ba Kusa di yayi. Bɔ nima rɔ bɔ koja laja ma lɔbu 'ba 'ja bɔ dɔliŋ 'ba Kusa. Bo na rɔ bɔ dɔ ndɔɔ 'ba tike-ki girisi 'ba 'ja nima. ²⁸ Bo ari to'dɔ mɔtu zi Bɔko'ba mi

Yerosalema kina bo kɛdi 'deni rɔ tileki ti aribiya abo ame kosani na kɛdi kɔɔ ne. Tine bo ɛdi rɔ tidɛki lende 'ba Bɔko'ba ma Yesaya kugu. ²⁹ Kina Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba kilende ngi zi Piliɔpɔ, iya te, "ɛnyi kari ngɔsi ngi-la aribiya nime 'dɛ."

³⁰ Kina ɔɔ Piliɔpɔ kɛnyi kiraŋa kari ngila aribiya nima tine, bo ari kuwɔ bɔ nima ngi kɛdi rɔ tidɛki wa kugu 'ba Yesaya. Piliɔpɔ ititi bo, iya te, "Lende naga nima kɛd-di kidɛki ne, ikali 'jɔ 'ba lende mo ga?"

³¹ Bɔ nima iya te, "'Dɔ mikali 'jɔ 'ba lende mo kinza ma bɔɔ kiyɛti gɔmo zɔ totondo mo ga?"

Kina bo kidɛki Piliɔpɔ ngi kɛki koloma ngila bo mi aribiya nima yayi 'dɔ lijɛ kari kɔɔ ti bo. ³² Lende mo naga nima bo koloma rɔ tidɛki mo di mi buku 'ba Bɔko'ba ne kina me ga, "Bo ngi kɔɔ kamɔlɔ ame bilaka kɛdi kari tumu mo ne tara. Bo ngi kɔɔ kole kamɔlɔ ame kɛdi kumu sunɛ mo pele kudu dɛ ne tara. Kina pele tara bo ilende abo ga dɛ gbɛ. ³³ Bilaka ose dɔ bo, ne tine bɔɔ o'dɔ burɛ abo dɛ du te rɔ ma kodɔɔ. Kole abo tɔ inza gbɛ ma 'dɔ kilɛbi dɔ bo rɔmɔyi bilaka upɔ bo ngi ki'di bo kola dɔyayi nime."

³⁴ Bɔ nima ileki kititi Piliɔpɔ, iya te, "Yɛ mo na me Yesaya kugu lende naga nime go kɔ'du mo ne? Bo ɛdi kiya rɔ bo ala bo ɛdi rɔ tiya bilaka mɔɔ 'beri?"

³⁵ Kina Piliɔpɔ koloma ngi rɔ tiyɛti 'jɔ 'ba lende nima Yesaya kugu ne zi bo. Tine na Piliɔpɔ kiya lende 'ba laja laka 'ba Yɛsu ngi pili zi bɔ nima. ³⁶⁻³⁷ Kina ɔɔ lijɛ kari kɔmɔ 'deni kpa mini mɔɔ tine, bɔ nima iya te, "Mini na me 'deni, ne tine wa'di na ti kota yi di bi to'dɔ bapatisi dɔma di bine?"

³⁸ Kina bo ki'di kosani 'ba tilala aribiya abo nima ngi kɔɔ. Lijɛ ɛki bɛri ti Piliɔpɔ kari mi mini nima. Kina Piliɔpɔ kodɔ mini 'ba bapatisi ngi dɔ bo di yayi.

³⁹ Kina ɔɔ lijɛ kɔɔ 'deni yaga di mi mini tine, Nyi Kɔɔ Laka oto Piliɔpɔ ngi yaga di ngila bo. Kina ngi bo o'ja kinɛ Piliɔpɔ dɛ kpe. Ne tine bo ari ngi nduwɛ mi lingere abo nima rɔ kɔɔ. ⁴⁰ Piliɔpɔ ari ko'ja 'ba bo rɔ bo nɔbɔ mi gawo 'ba Azoto. Kina bo kilingere ngi pili kote mi dɔliŋ ame ga yayi ne ti tiya lende 'ba laja laka 'ba Yɛsu. Rɔ nɔburunburu mo tine, na bo kako Kayisariya.

Dɔ Kɔɔ 'Ba Sɔlo

(NDB 22:6-16; 26:12-18)

9 Tine Sɔlo ututu 'deni ngi nduwɛ ti to'dɔ gɔmɔ rɔ bilaka ame ga ki'di dɔnni 'deni go lende 'ba Yɛsu ne, ti to'dɔ kɔzi kasi teyi. ² Kina bo kari kititi bɔ dɔ bɔ akumu ngi 'dɔ kugu waraga zi bɔ dɔ rɔ 'ba mɔtu ame ga mi Damaseke ne, rɔmɔyi go bo kɛdi ti kɔzi kakpa 'ba 'dɔ tari tinda'ba bɔɔni kpaki ti 'ja ame ga bo ko'ja kɔsɔ 'deni go kɔri 'ba lende 'ba Yɛsu nime di mi Damaseke yayi 'dɔ bo kudɔdu ko'dɛ lijɛ pili kako Yerosalema.

³ Kina ɔɔ bo kari kɔmɔ 'deni ngɔsi ngila Damaseke yayi tine yɔ, na bi kɔɔ kunyi ngi kako di mitɔɔ kiyɔɔ go bi ame bo kɛdi teyi ne yaga. ⁴ Kina bo kɛnyi kila'ba ngi bɛri. Tine bo uwɔ birɔ kilende zi bo, iya te, "Sɔlo, Sɔlo, wa'di na kɛddi koworo kulɔwɔ to'dɔ gɔmɔ rɔma te gɔmo?"

⁵ Sɔlo iya te, “Nere, ni yē mo na?”

Birɔ nima udu kileki kiya zi bo, iya te, “Ma na ɔ Yēsu ame kēddi koworo kulōwō timo ne. ⁶ Ĕnyī tɔɔ kari mī Damaseke. Wa ame ga 'dɔ ko'dɔ ne ti kiya 'deni ngi zi yi pili di yayi.”

⁷ Ya ame ga ti Sɔlo yayi ne ɔɔ 'deni liwo, lijē uwō birɔ nima kudu ne tine lijē o'ja kinē bɔɔ mo dē. ⁸ Kina ɔɔ Sɔlo kēnyī tɔɔ koŋɔ bi tine kɔmɔ bo o'ja gɔ bi dē kpe. Kina lijē kinda'ba kōzi bo ngi kokɔkɔ bo kari timo mī Damaseke. ⁹ Bo ari ko'dɔ ŋbō dɔ mota yayi ɔ kɔmɔ kōlu kosa a mɔɔ ɔ akonyo ala akuwē dē gbī kpa bo.

¹⁰ Bɔ mɔɔ ēdī mī Damaseke yayi kidēki mōyi mo ɔ Ananiya, na ŋere Yēsu ki'di nyī ko'de dɔmo kidēki bo, kiya te, “Ananiya.”

Bo iya te, “Ma na me, ŋere.”

¹¹ Yēsu iya te, “Ĕnyī kari mī tiri nime kidēki mōyi mo ɔ Kɔri Kodɔɔ ne. Bɔ mɔɔ di Taraseso kidēki mōyi mo ɔ Sɔlo ēdī yayi. Ari koŋɔ bo. Bo ēdī liŋɔ 'ba Yuda yayi to'dɔ mōtu zō. ¹² Mi'di nyī 'deni ko'de dɔ bo, bo ko'ja bɔ mɔɔ ɔ Ananiya kako kɔɔ gɔ bo ki'di kōzi bo dɔ bo kiyɔkɔ kɔmɔ bo yaga.”

¹³ Ananiya ileki dɔmo, iya te, “Nere, bɔ nima muwō lēbi abo di zi bilaka ma konzi, iya te, bo na kēdi kodɔ gomɔ kulōwō ɔ bilaka 'bī ga di mī Yerosalema, ¹⁴ kina me lōbu 'ba bɔ akumu ni koja bo 'deni ti kōzi kakpa 'dɔ tinda'ba ya ame ga pili bine kēdi kidēki mōyi yi mī mōtu ne.”

¹⁵ Yēsu iya te, “Ari, bɔ nima ma na migeli 'deni 'dɔ kiya lende ma zi bɔ lōwō ni kpaki ti ŋere mo ga gbī ti bilaka 'ba Yisarele. ¹⁶ Ma na 'jaa ti mileme gomɔ ame 'dɔ ko'ja bo gɔ lende ma ne zi bo.”

¹⁷ Kina Ananiya kēnyī ngi kari kɔɔ gɔ Sɔlo rō yayi ki'di kōzi bo dɔ Sɔlo. Bo iya te, “Bɔ löndō ma Sɔlo, ŋere Yēsu tōnē kileme ɔ bo zi yi di gɔ kɔri yayi ne bo na me koja ma zi yi tiyɔkɔ kōmōyi 'dɔ ki'di kēddi lɔ ti Nyi Kɔɔ Laka.”

¹⁸ Kina wa mɔɔ kɔɔ kɔɔ kenze tara kila'ba ngi di kɔmɔ Sɔlo na kɔmɔ bo kɔkɔ ngi yaga. Kina bo kēnyī ngi tɔɔ kodɔ mini 'ba bapatisi dɔ bo. ¹⁹ Kina bo konyo akonyo ngi, ɔ bo kitigɔ yaga.

Sɔlo Isaki Laja Di Damaseke

Sɔlo oloma ko'dɔ tō'dō titi kɔɔ dɔ ndō tara mī Damaseke yayi ti bɔ kōsō gɔ Yēsu ga ame yayi ne. ²⁰ Kina bo koloma ngi nduwē ɔ tari mī rō 'ba mōtu tiyētī mo zi bilaka, kiya te Yēsu na ɔ kole 'ba Bɔko'ba.

²¹ Lende abo igayi bilaka naga nima yayi ne ngi ki'di lijē koloma ɔ tiya mo ɔ gɔ rōnni, kiya te, “Bɔ nime, bo na dē tōnē koloma ɔ tupō bilaka ame ga mī Yerosalema kēdi kidēki mōyi Yēsu mī mōtu ne ya? ɔɔ tara ne bo ako dē 'deni gbī tinda'ba ya ame ga bine ne toto mo kari zi lōbu 'ba bɔ akumu ya?”

²² Tine Sɔlo ō'bō ngi ɔ tiya lende 'ba laja laka 'ba Yēsu ɔ mbēmbē, kina bilaka ma konzi ki'di dōnni ngi gɔ lende abo. Bo oloma 'deni ɔ tiyētī mo zi Yudayi ame ga mī Damaseke yayi ne, kiya te, Yēsu na ɔ Kurisitō ame Bɔko'ba koja kako dɔliŋɔ nime bine ne, kina ngi lijē ɔ'ba dē ta'da bo ti kowasa mo.

²³ Kina ɔɔ Sɔlo ko'dɔ tō'dō 'deni dɔ konzi mī Damaseke yayi tine, Yudayi naga nima ususu kpēnni ɔ bo 'dɔ tupō mo yaga. ²⁴ Ne tine bo uwō lende mo ngi mɔlo. Lijē ēdī ɔ toda dɔ bo kpa reki 'ba gawo nima kote kada, kote korɔndɔ 'dɔ ɔɔ ko'ja bo gɔ kupō yaga. ²⁵ Kina ya mɔɔ ga ame ki'di dōnni 'deni gɔ lende abo ne kari kokɔnyi bo ngi mī korɔndɔ mɔɔ. Lijē i'di bo mī kee koja ti kowe kebe dɔ reki nima kari gōnyi mo.

Sɔlo Mī Yerosalema

²⁶ Kina ɔɔ bo kari kōmō 'deni Yerosalema tine bo o'dɔkɔ 'dɔ todɔ'ba ɔ bo ti bɔ kōsō gɔ Yēsu ga ama yayi. Ne tine lijē i'di dōnni dē gɔ lende nima kiya te bo 'deni gbī ɔ bɔ kōsō gɔ Yēsu ne. Kina ki'di lijē pili ngi koloma kō'bō ɔ ma kere di zi bo. ²⁷ Baranaba na 'jaa kari kokɔnyi Sɔlo kogba kari timo zi bɔ laja kiyētī gɔ lende 'ba Yēsu ame kileme rōni kilende zi Sɔlo di gɔ kɔri ne. Kina Baranaba kiyētī gɔ lende 'ba Yēsu ame Sɔlo koloma ɔ tiya mo ngi ɔ dɔ ngōlō zi bilaka di Damaseke ne ngi gbī zinni.

²⁸ Kina Sɔlo kodɔ'ba ɔ bo ngi ti bɔ laja tilingere kote mī Yerosalema ²⁹ tiya lende 'ba Yēsu yaga ɔ dɔ ngōlō. Bo oloma 'deni gbī ɔ tilende zi Yudayi ame ga kilende 'bēnni ɔ kpa Giriki ne, bo kō'bō nduwē ɔ to'dɔ kowasa tinni. Kina lijē kususu kpēnni ngi ɔ bo 'dɔ tupō mo yaga. ³⁰ Ne tine bilaka 'ba kanisa uwō lende nime ngi mɔlo. Kina lijē koja Sɔlo ngi kari Kayisariya ki'di kēki mī sorope ma lōbu di yayi nduwē kari mī gawo 'bēnni Taraseso.

³¹ Mī kada naga nima yayi bilaka 'ba kanisa ame ga pili kēdi koloma mī dɔyayi 'ba Yudayi ti Galilaya gbī ti Somorona ne oloma ngi ɔ dɔ kilēyi kinza gomɔ mɔɔ. Kina Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba kokɔnyi lijē ki'di bilaka ma konzi mɔɔ ga ngi ki'di dōnni gɔ lende 'ba Yēsu, kina ki'di lijē kikalilende 'ba Yēsu ngi laka lijē kō'bō ŋbu-ru toro Bɔko'ba mī loma 'bēnni ga pili.

Pitōrō, Bwa Laja

³² Kina ɔɔ Pitōrō kēdi 'deni bi lingere ɔ mī dɔliŋɔ tine, mī kada mɔɔ na bo kari tōŋɔ bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga mī Luda ne. ³³ Bo ari ko'ja bɔ mɔɔ ɔ Ayineya di yayi. Bɔ nima eŋme 'deni bēri ko'dɔ ŋbō kɔmɔ kɔ modɔmota kō'bō ngi ɔ tō'dō ŋbaniyi mī sora.

³⁴ Pitōrō ilende zi bo, iya te, “Ayineya, Yēsu Kurisitō ilenɔ yi 'deni. Ĕnyī tɔɔ kukōku sora 'bī.”

Kina bɔ nima kēnyī ngi kɔɔ kɔɔ. ³⁵ Kina ɔɔ bilaka 'ba Luda ti bilaka ame ga kēdi koloma kpa gbōgbō 'ba Saronā ne ko'ja bɔ nima 'deni kēdi kilingere tara tine, lijē pili i'di dōnni ngi gɔ lende 'ba ŋere Yēsu.

³⁶ Ne tine 'ja mɔɔ ɔ bɔ kōsō gɔ Yēsu ēdī Yapo, kidēki mōyi mo ɔ Tabita. Mōyi nima idēki ɔ kpa Giriki ɔ Doroka, 'ja 'ba lende mo tēgē, “Gole.” 'Ja nima ɔ bɔ ko'dɔ lende laka gbī ɔ bɔ tokɔnyi bɔ lisa. ³⁷ Mī kada ma Pitōrō kēdi Luda na kɔkɔ kinda'ba 'ja nima ngi. Kina ɔɔ lɔko kolē 'deni tine, urōgō ɔ tōku ni ngi ki'di mī rō tɔɔ. ³⁸ Gɔ bi mo nima ɔ Yapo ne ɔwɔ dē di ŋgila Luda. Kina bɔ kōsō gɔ Yēsu ga ame yayi ne koja ya ma riyō

mawo ga ngi kirija kari zi Pitörö, römöyü lijë uwö lende mo bo ëdi Luda. Ya riyo naga nima ari kiya zi Pitörö, tégë, "Ënyï titi welo kako mi lijn ze."

³⁹ Pitörö ënyï di yayi kari Yapo. Kina daw bo kari kömö 'deni yayi tine ya naga nima oto bo ngi mi rö taw ni-ma. Kina makuru'bë komomi rönni ngi koso ngila bo yayi bi monw tileme bawgo ame ga Tabita ko'da zinni ko'ja lako këdi gba ti kömöni ne. ⁴⁰ Pitörö oga bilaka naga nima pili kawo yaga di rö yayi, na bo kolawo bëri to'da mötu zi Bako'ba. Bo uyü kawo bo do töku nima bo kidëki, kiya te, "Tabita, ënyï taw."

Kina lako kobenye kömöni ngi lako ko'ja Pitörö na lako kënyï ngi koloma taw. ⁴¹ Pitörö inda'ba közini ki'di lako kënyï taw. Kina bo kidëki makuru'bë tönë ga ngi kako ti bilaka 'ba kanisa mawo ga, bo kileme lako zinni 'deni ti kömöni.

⁴² Bilaka 'ba Yapo pili uwö lende nime na ya ma konzi mawo ga ki'di dönni ngi go lende 'ba nere Yësu. ⁴³ Tine Pitörö oloma ko'da tö'dö titi do konzi tinni yayi mi lijn 'ba ba kinyanyi kilaka mawo kidëki möyi mo ro Simona.

Pitörö Ni Ti Koroneliyo

10 Mi kada naga nima yayi ba mawo kidëki möyi mo ro Koroneliyo ëdi koloma mi gawo 'ba Kayis-ariya. Bo ro ba do ba kanya 'ba Romo ma kuluku riyo mawo ga di mi löngö ya ame ga kidëki möyi mo ro "Ba kanya 'ba Italiya" ne. ² Tine bo ro ba koro Bako'ba kina bilaka 'ba lijn abo ga gbi pili ro ma koro Bako'ba. Bo ö'bö nduwë ro tokonyi ba lisa 'ba Yudayi gbi to'da mötu zi Bako'ba. ³ Kina mi kada ma do kawo mawo tine, na malayika 'ba Bako'ba kawo ngi mi kawo kada 'deni kileme röni zi bo. Malayika nima idëki bo, iya te, "Koroneliyo."

⁴ Kina tikere kindab'ba bo ngi kodw ro bi kowgo zi bo do malayika nima. Bo iya te, "Nere, wa'di na ko'daw?"

Malayika nima iya zi bo, tégë, "Bako'ba ëdi ti mi këyi ro mbëmbë go mötu ko'da 'bi gbi ti konyi 'bi ame ga këddi ko'da zi ba lisa ne. ⁵ Ënyï kawo koja ba laja 'bi ga kari Yapo go ba mawo yayi kidëki möyi mo ro Simona Pitörö 'da bo kako ziyi. ⁶ Bo ëdi koloma lijn 'ba ba mawo yayi ro Simona ba kinyanyi kilaka lijn mo ngwsi kpa yöpö."

⁷ Di pötö malayika nima kari 'deni tine, Koroneliyo idëki ba laja abo ga ma riyo kako zi bo ti ba kanya ma kawo mawo ame këdi ko'da ndaw zi bo gbi ro ba koro Bako'ba ne. ⁸ Kina bo këyiti go lende 'ba malayika nima ngi zinni, bo koja lijë kari Yapo.

Nyi 'Ba Pitörö

⁹ Mi bi këzë mo nima 'da ya naga nima kömö 'deni ngwsi ngila Yapo yayi ne, Pitörö ënyï 'deni mi zana kada këki kawo do rö nima to'da mötu. ¹⁰ Tine bo 'deni ngi ro 'bö bo ko'daw wa mawo go bo konyo. Kina daw këdi 'deni gba ro to'da akonyo zi bo tine na ko'de ngi do bo ro nyi. ¹¹ Bo o'ja mitawo kurögö röni 'deni yaga ro gböngö kina a mawo kawo bawgo löbu tara ki'di ngi tako bëri dwayi di mitawo. A mo nima inda ngi kawo inda'ba

do kumu mo ga 'deni kpaki sowo na këdi koja kako bëri. ¹² Dawkomali yëri pili ti wa ame ga këdi kele kebe bëri ne ti yali ni na yimo. ¹³ Kina birw kudu ngi, kiya te, "Pitörö, ënyï kawo kupö konyo."

¹⁴ Pitörö iya te, "Bu'bu nere, mo'da wa ma tara dë. Monyo wa ame ga kö'du ki'di 'ba Bako'ba kiya ro ti'da ne dë mawo."

¹⁵ Kina birw nima kudu ngi 'böwu kileki kiya zi bo, iya te, "Wa ame ga Bako'ba kiya 'deni ro ma kawo ne kinza kiya dë te ëdi ro ti'da."

¹⁶ Lende nime o'da röni kawo a nime te ngbö mi mota 'do na wa nima kënyï ngi kileki kari mitawo. ¹⁷ Kina Pitörö kënyï ngi kawo koloma ro tomeri 'jo 'ba lende 'ba nyi nima ko'de do bo ne.

Kina daw bo këdi gba yayi bi tomeri go lende nima tine, bilaka tönë ga Koroneliyo koja ne o'ja lijn 'ba Simona nima 'deni këdi kawo yaga kpa reki yayi. ¹⁸ Lijë ititi, iya te, "Nba mawo kidëki möyi mo ro Simona Pitörö ëdi koloma lijn nime bine ya?"

¹⁹ Tine Pitörö ëdi gba kawo do rö tomeri go lende nima. Kina Nyi Kawo Laka 'ba Bako'ba kilende ngi zi bo, iya te, "Uwö te, bilaka mota mawo ga ömö 'deni këdi ro toma göyi. ²⁰ Ënyï këki bëri 'da kari tinni. Ma na moja lijë kako göyi. Kinza kere dë di bi tari tinni."

²¹ Kina Pitörö kari kileme ro bo ngi zi ya naga nima, bo iya te, "Ma ba këddi komake go ma mo ne, ma na me. Akoke go ma go wa'di?"

²² Lijë iya te, "Koroneliyo na koja ze. Bo ro ba do ba kanya ne tine Yudayi pili ikali go bo ro bilaka laka kina bo gbi ro ba koro Bako'ba. Malayika 'ba Bako'ba na me kako kilende zi bo ki'di 'da bo koja ze göyi go kari lijn abo 'da bo kuwö lende kiya 'bi."

²³ Kina Pitörö kota lijë ngi yayi koloma tuyë kömönni ro ngba.

Pitörö Mi Löngö Ba Löwö

Mi bi këzë mawo tine na Pitörö kënyï ngi tari ti ya naga nima. Bilaka mawo ga 'ba kanisa ënyï gbi di Yapo yayi kodw kawo rönni kari kawo ti Pitörö ni. ²⁴ Lijë ari kömö mi Kayisariya ngbö mi bi këzë mawo. Koroneliyo ëdi ti kawo ki'di tidabi lijë. Bo otawo bilaka abo ga kpaki ti lëpi bo ga 'deni pili bi kawo ti bo yayi. ²⁵ Kina daw Pitörö ni kari kömö 'deni lijn 'ba ba nima ro Koroneliyo ne yayi tine, bo ënyï ngi kurë do Pitörö, bo kolawo kawo Pitörö tilëlu mo. ²⁶ Tine Pitörö i'di bo kënyï kawo kilende zi bo, iya te, "Ënyï kawo, ma gbi nge ro bilaka lesi kawo ni tara."

²⁷ Pitörö i'di nduwë tilende zi Koroneliyo ngbö lijë kari kawo rö. Kina daw bo kari ko'ja bilaka naga nima kotawo rönni 'deni yayi kawo a nima tara tine, ²⁸ bo iya zinni, bo iya te, "Ikalike kö'du ki'di ze 'ba Yudayi ota go todw'ba dze tiye ba löwö gbi ti kawo mi lijn 'be ga 'deni di zize. Ne tine Bako'ba ileme 'deni zö ba löwö inza ro ma kënyë di kawo bo. ²⁹ Go kö'du mo na me ba laja 'be ga kititi ma tako tinni 'da ki'di mënyï ngi ro tënyï kinza mi-lagi dë ne. Ne tine mo'dawo tikali lende ame koja laja go ma teyi ne."

³⁰ Koroneliyo iya te, "Lende nime tö'dö mo iteli 'deni do mota. Mëdi bi to'da mötu mi kawo kada 'deni kawo a

nime te, na ba mwa mwa ngwa 'ba rmo ga r ma k6b6 k6dwa ngi kileme r6ni z6. 31 Bo iya te, 'Koroneliyo, Bako'-ba uw6 motu 'bi 'deni, bo edi ti mi keyi r mbemb6 gw konyi 'bi nime kedd6 ko'da zi ba lisa ne. 32 Oja ba laja 'bi mwa ga kari Yapo gw ba mwa r Simona Pit6r6 'da kako ziyi. Bo edi koloma lija 'ba ba mwa yayi r Simona ba kinyanyi kilaka lija mo ngcwi kpa y6p6.' 33 Kina ma 'da m6ny6 ngi di p6t6 mo moja ba koja laja ma ga kari g6yi ne. Kina me d6ki'di yi keyi 'deni gb6 rza kako mi l6ng6 ze k6z6 a nime te. Ze na me dotwa rza 'deni pili bine, Bako'ba bo edi gb6 k6z6 tize, do'd6k6 tuw6 lende ame ga pili njere Bako'ba ki'di 'deni ziyi ne."

34 Pit6r6 ileki kiya zinni, iya te, "R6 ma laka mikali 'deni Bako'ba bo o'da geli d6 du te zi bilaka ma k6z6 k6z6. 35 Bo edi ti mi keyi r mbemb6 r ya ame ga di mi kup6 pili koro bo 'deni gb6 r ba ko'da lende laka ne. 36 Ikalike lende laka nime Bako'ba koja zi bilaka 'ba Yis-arele ne 'deni 'da ki'di dikalike Bako'ba o'da lende keyi 'deni zize gw k6'du 'ba Y6su Kurisit6. Bo na r njere 'ba ba bilaka pili. 37 Ikalike wa ma t6n6 ga Y6su 'ba Nazareta koloma r to'da mo pili kote mi d6yayi 'ba Yudayi bine ne 'deni gb6. Bo isaki to'da wa naga nime di Galilaya mi kada ma Yowani kedi r tuw6w6 mo zi bilaka tako mi bapatisi. 38 Kina me ikalike lende laka 'ba Bako'ba ame bo ki'di tig6 abo ti Nyi K6z6 Laka zi Y6su ne 'deni. Ame ki'di bo ngi koloma r tilaki to'da lende laka zi bilaka bi tileja ya ame ga pili Satani ka'da 'deni ne. Bako'ba edi ti bo kina ma 'da ki'di bo ko'da wa naga nima. 39 Ze ame ga r ba laja abo ga ne do'ja wa ame ga pili bo ko'da mi d6yayi 'ba Yudayi ti gawo 'ba Yerosalema ne 'deni. Kina me bilaka up6 bo 'deni ti tut6ti bo da ng6ri rza. 40 Ne tine mi t6'd6 da mota Bako'ba i'di bo k6ny6 k6z6 yaga di mi t6l6, ki'di ko'ja kin6 bo. 41 Bilaka ma laki na d6 pili ko'ja kin6 bo, ze ame ga Bako'ba kigeli 'deni m6lo 'da diya lende abo nime ne, ze na njere do'ja kin6 bo, donyo akonyo, duw6 wa gb6 bi k6z6 ti bo di p6t6 k6z6 abo di mi t6l6. 42 Bo ose gwmo 'deni zize gw diya lende abo zi bilaka 'da ki'di bilaka kikali ngi bo na r ba ame Bako'ba kigeli 'deni 'da kiya bur6 'ba bilaka pili ame ga gba r ma kididi ne gb6 ti ya ame ga k6l6 'deni ne. 43 Ba kum6 lende ni oloma 'deni t6n6 r tiya lende gw k6'du abo bine, iya te, ya ame ga pili ki'di d6nni gw lende abo ne ti ko'ja akola gw lende k6ny6 ngi ti m6yi bo."

Bako'ba Odu Nyi K6z6 Laka Da B L6w6

44 Ko'ja Pit6r6 kedi gba r tiya lende naga nime na Nyi K6z6 Laka 'ba Bako'ba kila'ba ngi pili da ya ame ga kedi r tuw6 mo ne. 45 Kina Yudayi ma t6n6 ga r bilaka 'ba kanisa kako ti Pit6r6 ni di Yapo ne kotwa ngi r g6nni gw lende 'ba Nyi K6z6 Laka ame Bako'ba ki'di gb6 zi ya ame ga kinza r Yudayi ne. 46 Lijs6 uw6 ba l6w6 naga nima pili koloma ngi r tilende r kpa l6w6 mwa ga gb6 to'da y6d6'di zi Bako'ba. Tine Pit6r6 iya te, 47 "Nyi K6z6 Laka ila'ba 'deni gb6 da ya naga nime k6z6 ma t6n6 kila'ba d6ze ne tara. D6z6 mwa inza kpe 'da kota ze di bi todwa mini 'ba bapatisi d6nni."

48 Kina bo ki'di ngi 'da kodwa mini 'ba bapatisi da ya naga nima 'da lijs6 kedi r 'ba Y6su Kurisit6 ga. Tine lijs6 ititi bo 'da bo koloma titi ko'da t6'd6 da nd6 tara tinni yayi.

Konyi 'Ba B L6w6

11 Kina l6bi 'ba lende 'ba ba l6w6 naga nima ki'di d6nni 'deni gw lende 'ba Bako'ba ne k6m6 ngi mbili ba laja 'ba Y6su ga gb6 ti bilaka mwa ga 'ba kanisa ame ga mi d6yayi 'ba Yudayi ne. 2 Kina d6 Pit6r6 ni kileki 'deni kari Yerosalema tine, ya ame ga kedi k6ny6 'b6nni ti lende 'ba tilele ba l6w6 ne oloma ngi r tamo ti bo. 3 Lijs6 iya te, "G6 wa'di na kari koloma ngi r njba mi lija 'ba ya ma kinza kilele d6 naga tonyo akonyo bi k6z6 tinni gwmo?"

4 Kina Pit6r6 k6ny6 ngi bi tiy6ti gw wa ame ga ko'da r6nni zi bo ne di bi tisaki mo. 5 Bo iya te, "Mi kada ma da k6z6 mwa ko'ja m6di r to'da motu di Yapo kina nyi ko'de ngi d6ma. Mo'ja wa mwa kedi kako b6ri di m6twa k6z6 k6ng6 ma l6bu tara. Wa nima oloma ngi r tako k6z6 iya te edi r tombi mo di da kumu mo ga kpaki sow6, kina kako ngi ngcwi ngila ma. 6 Kina moloma ngi r tinyeli mo tine wa ma mo'ja yimo yayi r d6komali y6ri 'ba yi m6k6 kpaki ti 'ba lija ti wa ame ga kedi kele kebe b6ri ne ti yali ni. 7 Tine muw6 bir6 kudu ngi kako di m6twa kiya te, 'Pit6r6 6ny6 t6z6 kup6 wa naga nime konyo.'

8 Miya te, 'Bu'bu njere, minza mo'da tara. Monyo wa ame ga k6'du ki'di 'ba Bako'ba kiya r wa ma k6ny6 ne d6 m6lo.'

9 Kina bir6 kudu ngi 'b6wu kako di m6twa, iya te, 'Wa ame ga Bako'ba kiya 'deni r ma laka ne kinza kiya d6 te edi r ma k6ny6.'

10 Lende nime o'da r6ni nj6 mi mota kina wa nima kileki ngi kari m6twa. 11 Mbowa di p6t6 mo y6 na bilaka mota mwa ga k6m6 ngi lija nima m6di teyi yayi ne. Ba mwa na koja lijs6 di Kayisariya kako gwmo. 12 Nyi K6z6 Laka iya z6 kinza mere d6 di bi tari ti ya naga nima. Kina m6ny6 ngi mari tinni. L6nd6 ze ma mod6k6z6 naga nime 6ny6 gb6 kari k6z6 t6. Na dari d6m6 lija 'ba Koroneliyo yayi.

13 Tine Koroneliyo oloma r tiy6ti mo zize, t6g6 bo o'ja malayika k6z6 k6z6 mi r6 abo. Kina malayika nima kiya zi bo, iya te, 'Oja ba laja 'bi ga kari Yapo gw ba mwa r Simona Pit6r6 14 'da bo kako kiya k6ri 'ba konyi ame 'da kol6 ye pili ti bilaka 'bi ga di mi t6l6 ne ziyi.'

15 Kina misaki tiya lende ngi zinni. Tine ko'ja m6di gba r tiya lende y6 na Nyi K6z6 Laka kila'ba ngi d6nni gb6 k6z6 ma t6n6 kila'ba d6ze ne. 16 Kina momeri gw lende 'ba njere Y6su t6n6 ngi ame bo kiya te, 'Yowani o'da bapatisi 'deni t6n6 bine da bilaka ti mini, ne ti kobapatisi ye 'deni ti Nyi K6z6 Laka.' 17 Kina me do'ja 'deni ma Bako'ba ki'di Nyi K6z6 Laka abo zi ba l6w6 naga nima gb6 r ma koriya k6z6 ma t6n6 bo ki'di zize mi kada ame di'dike d6ze gw lende 'ba njere Y6su Kurisit6 ne. Ne ma y6 na 'da mota gw nd6k6 'ba Bako'ba?"

18 Kina d6z6 lijs6 kuw6 lende naga nime Pit6r6 kiya ne 'deni tine lijs6 rwa ngi di bi tamo ti bo. Lijs6 pili i'di ngi

tillëlu Bwko'ba, iya te, "Dikali 'deni Bwko'ba i'di kwi 'ba dw kotw 'deni gbi zi bw löwö taww mo mi didi."

Kanisa Ma Anitakiya

¹⁹ Mi kada naga nima yayi bilaka ma konzi 'ba kanisa ita'ba 'deni di mi Yerosalema kiyeyi rönni di zi gomw ame keddi kodw kulöwö rönni di pötö tölë 'ba Setepano ne. Ya mwaw ga ala 'benni nbo Pönikë, mwaw ga mi Kupuriyö, mwaw ga mi Anitakiya. Di mi gw bi naga nima yayi lijë oloma nge rwi tiya lende 'ba Yesu zi bilaka ame ga rwi Yudayi ne. ²⁰ Tine bilaka 'ba kanisa mwaw ga ame di Kupuriyö ni ti Kurënë kirina kari Anitakiya yayi ne, iya 'benni laja laka 'ba nere Yesu ngi zi bilaka kpaki ti ya ma kinza rwi Yudayi. ²¹ Bwko'ba i'di tigw mo ngi zinni. Na bw löwö ma konzi ki'di dönni ngi rwi ma laka gw lende 'ba nere Yesu.

²² Lëbi 'ba lende nime ari kömö zi bilaka 'ba kanisa ame ga mi Yerosalema ne. Kina lijë koja Baranaba ngi kari Anitakiya yayi tongw lende nima. ²³⁻²⁴ Bo rwi bilaka ma laka lw ti Nyi Kwaw Laka bo ki'di dw bo 'deni gw lende 'ba Yesu ti döki'di kwaw. Dw bo kari ko'ja Bwko'ba ko'dw yeyi 'deni zi bilaka 'ba kanisa di Anitakiya tara tine, bo ngi rwi kwaw gw lende mo. Kina bo koloma ngi rwi tiyija gw wa ame ga 'dw ki'di lijë keddi rwi 'ba nere Yesu ti mi keddi ne zinni. Kina ya ma konzi mwaw ga ki'di dönni ngi gw lende 'ba nere Yesu.

²⁵ Baranaba enyi di Anitakiya yayi kari Taraseso toma gw Sowo. ²⁶ Bo ari ko'ja Sowo di yayi bo kogba kari timo Anitakiya. Kina lijë kari kodw'bo rönni ngi ti bilaka 'ba kanisa ama ga yayi ne tiyandi bilaka ma konzi mwaw ga nbo kwaw kwaw. Di Anitakiya yayi na bilaka kisaki dawba tidëki bw kösö gw Yesu ga rwi 'ba Kurisito ga.

²⁷ Mi kada naga nima yayi bw kumë lende 'ba Bwko'ba mwaw ga ako di Yerosalema mi Anitakiya yayi. ²⁸ Kina Nyi Kwaw Laka ki'di bw ma kwaw mwaw di mi löngö lijë, möyi mo rwi Agabo, ngi kënyi kwaw tiya lende. Bo iya te, seyi ma löbu edi kako kila'ba mi dawyayi pili. (Seyi mo nime na kila'ba 'jaa tönë mi kada ma Kolawodiyo keddi rwi bw dawba 'ba Romo ne.) ²⁹ Kina dw bilaka 'ba kanisa ame ga Anitakiya yayi ne kuwö lende nima Agabo kiya ne 'deni tara tine, lijë pili rwi kwaw i'di girisi ngi kwaw ame lijë keddi timo ne tara 'dw tokonyi löndö nni ame ga mi dawyayi 'ba Yudayi ne timo. ³⁰ Lijë ireke girisi nima ki'di közi Baranaba ni tine, na Baranaba ni ti Sowo koto ngi kari zi löbu 'ba kanisa ma mi Yerosalema.

Erode Odw Gomw Rwi Bilaka 'Ba Kanisa

12 Mi kada naga nima na nere Erode ki'di rwi bo ngi todw gomw rwi bilaka 'ba kanisa. ² Bo i'di kupö Yakoba löndö 'ba Yowani ni ti mbele. ³ Kina dw bo kongw lende nime kongmi 'deni döki'di löbu 'ba Yudayi ni tine, bo olaw ngi nduwë to'dw mo rwi ma kënyë. Bo i'di bw kanya abo ga ngi kinda'ba Pitörö. Lende nima o'dw röni mi kada 'ba karama 'ba Pasaka. ⁴ Kina ki'di Pitörö ngi mi maboso, bw kanya 'butë döomu dawkwaw koloma rwi toda mo rwi soww soww. Erode o'dw 'dw bo kodw karama dw Pitörö kwaw bilaka pili di pötö kada 'ba

Pasaka nima, ⁵ na bo ki'di Pitörö ngi 'dw koloma mi maboso. Tine bilaka 'ba kanisa edi nduwë rwi tititi Bwko'ba 'dw kokonyi Pitörö.

⁶ Mi korondw ame gba di kwaw bi kezë 'ba kada nima Erode kiteri todw karama dw bo yimo ne, i'di bo kö'dö 'deni mi maboso yayi mi löngö bw kanya riyo. Udödu bo ti zingiri riyo 'do, ki'di bw kanya kwaw pili rwi gw kpadöri 'ba maboso mo nima. ⁷ Tine yw na malayika 'ba Bwko'ba kdaw ngi zi bo di mi maboso yayi, kina bi kwaw koyi mi rö 'ba maboso nima ngi pili yaga. Malayika nima okwaw dawkwaw bo kindinji bo yaga, iya te, "Enyi welo kwaw."

Kina zingiri tönë ga kilayi ngi gw dönni yaga di közi bo. ⁸ Malayika nima iya te, "Udödu gasi 'ba gw bwngw 'bi kusu wari 'bi ndiyi."

Kina dw Pitörö ko'dw wa naga nima 'deni pili tara tine, malayika nima iya te, "Olo bwngw ma löbu 'bi röyi kösö gwaw."

⁹ Kina Pitörö kösö ngi gw malayika nima kdaw kari yaga di mi maboso. Tine bo ikali lende nima malayika ko'dw ne dë laka, inda za zi bo kwaw nyi na keddi ko'dw bo. ¹⁰ Kina lijë kiteli bw kanya ma dawba mo ngi, lijë kiteli ma di gwmo 'böwu, lijë kari kömö kpa reki 'ba maboso ame 'dw kari ngi mi gawo ne. Kpadöri yamo nima urögö röni ngi yaga gw döni, lijë kdaw nduwë kari rwi gw kari 'ba mi gawo. Di yayi na malayika nima kari ë'benni ngi kola Pitörö.

¹¹ Tine na 'jaa Pitörö kikali gw wa nima ko'dw röni zi bo ne. Bo iya te, "Rwi ma laka mikali 'deni ngi Bwko'ba na me koja malayika 'benni kako kwaw ma di közi Erode, gbi di zi gomw ame bilaka löbu 'ba Yudayi ko'dwaw to'dw mo zö ne."

¹² Kina dw bo kikali gw bi 'deni di yayi tara tine, bo ari ngi linj 'ba Mariya ma 'ba Yowani ame kidëki möyi bo mwaw gbi rwi Marako ne. Bilaka 'ba kanisa ma konzi otaww rönni 'deni yayi keddi rwi tititi Bwko'ba 'dw kokonyi Pitörö. ¹³ Bo ukökö kpadöri 'ba reki 'ba rwi linj nima. Kina nyiti mwaw ame keddi ko'dw ndabw mi linj nima yayi, möyi mo rwi Roda, kari ngi tongw mo. ¹⁴ Tine lako ari kuwö ngi rwi mugu Pitörö. Kina dw lako kikali 'deni rwi mugu bo tara tine, lako ngi rwi kwaw rwi mbëmbë gw kö'-'du mo. Kina lako kirina ngi titi kileki tiya mo zi ya ma laki naga nima gba kinza lako kurögö kpadöri yaga. Lako iya te, "Pitörö na me 'dë yaga 'dë yayi."

¹⁵ Lijë iya zini tégë, "Rumö na kösö 'deni döyi."

Lako iya te, "Rwi ma laka bo edi yayi."

Lijë iya te, "Mawga malayika 'ba tongw gw bo na."

¹⁶ Tine Pitörö edi gba rwi tukökö kpadöri 'ba reki nima. Kina lijë kari kurögö kpadöri ngi ko'ja rwi bo, na lende mo kigayi lijë ngi. ¹⁷ Bo ombi közi bo zinni 'dw lijë kudumö titi yaga. Na bo kiyeti gw wa ame Bwko'ba ko'dw zi bo koja bo yaga di mi maboso ne. Bo iya te, "Ari kiyake lende nime zi Yakoba gbi ti löndö ze mwaw ga."

Kina bo kënyi ngi kari nduwë bitw tw ne ga.

¹⁸ Kina dw kömö 'deni mi kano bi tine, kwaw lisa ma löbu ti rwi kilë'di ila'ba ngi zi bw kanya tönë ga kpa maboso ne. Lijë ikali dë wa'di na ko'dw röni 'deni zi Pitörö.

¹⁹ Kina Erode ki'di lijë ngi 'do toma Pitörö, ne tine lijë o'ja bo de du te. Gw kö'du mo na bo koloma ngi r tititi kpenni ki'di 'do kupö lijë yaga.

Tölë 'Ba Erode

Tenyi 'ba Erode di dcyayi 'ba Yudayi yayi na bo kari koloma Kayisariya. ²⁰ Dd bo këdi 'deni r ndo'ji ti bilaka 'ba Tura ni ti Sidona na lijë koja bilaka 'benni maw ga ngi kari tilende ti bo. Dcgb mo lijë i'di b maw r Bolaseto r b d r 'ba nere na titi kokonyi lijë. Tine na lijë kari kilende zi Erode 'do ki'di mi bo këyi rönni, römöyi bilaka 'benni ga oloma r tugö nyönyu di dcyayi abo. ²¹ Kina bo kuwöwö lende mo ngi 'do bilaka kotaw rönni mi kada nima mi kpa kotaw. Kina bo kol baw abo 'ba nere ngi, bo kari koloma d kitu abo kilende zi bilaka naga nima pili. ²² Tine na lijë pili kënyi ngi kulöri kow timo, iya te "Ame bilaka lesi na de kpe këdi kilende, Baw 'ba na."

²³ Kina malayika 'ba Baw 'ba kako kodw k'aw ngi d bo, römöyi bo i'di bilaka 'deni kebe za tilëlu bo kola Baw 'ba. Kina kuru konyo wa 'ba mi bo ngi, bo kolë yaga.

²⁴ Mi kada naga nima na bilaka ma konzi kindabaw lende 'ba Baw 'ba ngi. Kina bilaka 'ba kanisa konzi ngi r ma kënyë. ²⁵ Tine Baranaba ni ti Sölo ote ndabw 'beni 'deni di mi Yerosalema na lijë kileki ngi kari Anitakiya. Lijë ogba Yowani tonë kidëki möyi mo maw gbi r Marako ne ngi kari tinni.

Toja Baranaba Ni Ti Sölo

13 Bw kumë lende 'ba Baw 'ba maw ga ti b kow kiyandi ni edü gbi mi löngö bilaka 'ba kanisa mi Anitakiya yayi. Lijë na r Baranaba ni ti Simona ame möyi bo maw gbi r Bw Kölu ne, ti Lukiyö di Kurënë, ti Manaya ame r b murë ma kiyöbu bi kow ti b dliw Erode ma dcgb tonë bine ne ti Sölo. ² Kina cw lijë kebe ngi mi kada maw to'do mötu zi nere Baw 'ba gbi toro kpenni tine, Nyi Kow Laka iya zinni, tégë, "Ozake Baranaba ni ti Sölo zö 'do lijë kari to'do ndabw ame migeli lijë dömöyi mo ne."

³ Kina bilaka 'ba kanisa naga nima koloma ngi r toro kpenni ti mötu ko'do. Kina lijë ki'di közinni ngi d Baranaba ni ti Sölo koja gw kari.

Kupuriyö

⁴ Kina cw Nyi Kow Laka koja Baranaba ni 'deni ti Sölo kari tara tine, lijë ari ngi Selokiya ame ngaw kpa mini löbu ne. Di yayi tine, na lijë këki ngi mi sorope kari mi dcyayi 'ba Kupuriyö. ⁵ Lijë ari kömö mi gawo 'ba Salam. Kina lijë kari ngi tiya lende 'ba Baw 'ba mi r 'ba mötu 'ba Yudayi ame ga yayi ne. Tine Yowani Marako na koloma r toja laja zinni.

⁶ Lijë ënyi di yayi kari nduwë r mi dcyayi 'ba Kupuriyö nbö kömö mi gawo 'ba Papo. Di yayi na lijë kari kondaw ngi ti b kata maw ko'do rönü r b kumë lende 'ba Baw 'ba. Bo r Yudayi kidëki möyi bo r Barayësu, möyi bo maw gbi r Eliyama, 'j 'ba lende

mo tégë b kata. ⁷ Bo edü koloma liw 'ba turu ma löbu 'ba Romo ame r b b dliw nima ne. Turu löbu nima möyi mo r Serogiya Pölo ne ngi r b d kitëwu 'ba tikali lende. Kina bo kose Baranaba ni ti Sölo ngi kako zi bo römöyi bo o'daw tuwö lende 'ba Baw 'ba. ⁸ Ne tine b kata nima ö'bö ngi yayi tamo dönni römöyi bo o'daw de 'do turu b dliw nima ki'di döni gw lende 'ba Yësu. ⁹ Sölo ame kidëki möyi mo maw gbi r Pölo ne ngi b ti Nyi Kow Laka kina ki'di bo ngi kuyi kow bo kongw d b kata nima. ¹⁰ Bo iya te, "Ni kole 'ba Satani, ni 'bëyi r b 'bölu gbi r b d kindëndë. Ö'bö to'do ya ti bilaka ame ga r b lende laka ne kebe tuyi mi lende 'ba Baw 'ba kiya yaga r bëtü. ¹¹ Kina me miya ziyi, nere Baw 'ba kodw karama mo döyi giri nime. Bo ki'di kömöyi nima kölu yaga kinza ko'ja wa maw ra titi mi tö'dö d ndö nime."

Kina gw bi kuyi rönü ngi r mandölu zi b kata nima. Bo koloma ngi r tomomo gw bi toma baw maw ame 'do kow bo. ¹² Lende nime i'di turu b dliw nima ngi ki'di döni gw lende 'ba nere Yësu. Kö'du 'ba akiyan-di nima igayi bo 'deni.

Anitakiya Ma Pisidiya

¹³ Kina Pölo ni kënyi ngi di Papo yayi. Lijë ëki mi sorope tumu d mini löbu kari Peroga ame r gawo maw mi dcyayi 'ba Pambuliya ne. Kina Yowani Marako kola lijë ngi yayi kileki kari Yerosalema. ¹⁴ Lijë ënyi di Peroga kari nduwë nbö kömö Anitakiya mi dcyayi 'ba Pisidiya. Mi kada 'ba r kindawo 'ba Yudayi na lijë kari mi r 'ba mötu kari koloma bëri yayi. ¹⁵ Kina cw kidëki kö'du ki'di ma Musa kugu 'deni gbi ti buku 'ba b kumë lende 'ba Baw 'ba tine, b d r 'ba mötu naga nima oja laja kari zinni. Lijë iya te, "Löndö ze ga, cw keddike ti lende ame r 'ba ti'di mi keddü zi bilaka ko'dawke tiya mo, iyake."

¹⁶ Kina Pölo kënyi ngi r këyi d közi bo bi tiya lende. Bo iya te, "Kpe bilaka 'beze ga 'ba Yisarele gbi tiye kpe b löwö ma koro Baw 'ba naga nime, uwöke daw. ¹⁷ Baw 'ba ame bilaka 'ba Yisarele pili koro ne igeli lijë 'deni r 'ba bo ga. Mi kada ma lijë këdi r atöli mi Ezipeto bo i'di lijë konzi r mbëmbë. Bo oja lijë 'deni kow yaga di mi Ezipeto ti tigw abo, ¹⁸ bo koloma r tonw gönni mi kow kaw 'butë soww ame ga lijë ko'do mi mökö ne. ¹⁹ Bo i'di lijë ka'da bilaka d'be modw moriyö ame ga këdi koloma mi Kanana ne ngi bo ki'di yayi nima zinni. ²⁰ Lende naga nime o'do rönü 'deni pili mi kow kaw kuluku modw mosoww (450).

Tine Baw 'ba i'di b ko'do burë na koloma r b dönni nbö kömö mi kada 'ba b kumë lende abo Samölë. ²¹ Tine lijë ititi Baw 'ba 'do ki'di nere r b dliw zinni. Kina bo ki'di Sölo kole 'ba Kisi di mi gwi 'ba Benyimona ngi r nere ma löbu 'ba dönni nbö kow kaw 'butë soww. ²² Di gw na Baw 'ba kiyese Sölo yaga ki'di Dawidi r b dliw. Baw 'ba iya lende 'deni gw kö'du 'ba Dawidi kaw a nime te, 'Ma ti mi këyi r mbëmbë gw lende 'ba Dawidi kole 'ba Yisayi römöyi bo o'do wa ame ga pili mo'daw ne 'deni.'

²³ Yēsu di mī kupō Dawidi, bo na Ɓoko'ba ki'di 'deni 'dɔ kɔmɔ bilaka 'ba Yisarele di mī tölē kɔɔ ame bo kiya 'deni mɔlo ne tara. ²⁴ Tine gba kinza Yēsu kisaki ndɔɔ abo dē, Yowani oloma 'deni ɔ tuwōwō mo zi bilaka 'ba Yisarele 'dɔ lijē kotɔ dōnnī di mī lende kēnyē 'bēnnī ga gɔ bo kodɔ mini 'ba bapatisi dōnnī. ²⁵ Kina ko'ja Yowani kēdi ko'dɔ 'deni kɔɔ dɔ tote ndɔɔ 'ba bo, bo iya zi bilaka, tēgē, 'Ma na dē ɔ bo ame komerike ɔ ma ne. Ɓo mɔɔ ēdī kako to'dɔ ndɔɔ di pötō ma bine. Bo na löbu mbiri di dɔma, ma 'bama mēdi titiyi. Wari 'ba ndī bo pele minza mɔ'bo tope mo.'

²⁶ Kina me mēdi miya ziye kpe löndö ame ga ɔ kupō Abarayama ne gbī tiye kpe ɔ löwō ame ga koroke Ɓoko'ba 'deni ne, ze na me Ɓoko'ba koja laja 'ba tɔmɔ wa di mī tölē nime 'deni zize. ²⁷ Tine bilaka 'ba Yerosalema kpaki ti bulöbu 'bēnnī ga ikali Yēsu dē ɔ Kurisito ame Ɓoko'ba koja kako dɔliɔɔ bine ne. Lijē ikali 'ja 'ba lende ame ga ɔ kumē lende 'ba Ɓoko'ba kugu mɔlo bine lijē kō'bō tidēki mo mī kada 'ba ɔ kindawo ne dē. Lijē odɔ karama dɔ Yēsu kupō yaga, kina me ki'di lende 'ba ɔ kumē lende tönē ga ko'dɔ rōnī 'deni ngi ɔ ma laka. ²⁸ Lijē o'ja lende mɔɔ ame 'dɔ kodɔ karama 'ba tölē dɔ bo gɔmo ne dē pele di ɔ bo, lijē oɔ bo ngi nduwē zi turu bo dɔ yayi Pilato kupō bo yaga. ²⁹ Kina lijē ko'dɔ ngi pili kɔɔ lende ma tönē ga kugu mɔlo gɔ kō'du abo ne tara. Lijē utōti bo dɔ ngēri kogba töku bo bēri di pötō mo kari kusu mī ti'börō 'ba töku. ³⁰ Ne tine Ɓoko'ba i'di bo 'deni ngi kodɔ yaga di mī tölē. ³¹ Ya ame ga koloma ɔ tilingere ti bo di Galilaya kala Yerosalema ne o'ja kinē bo 'deni mī tö'dö dɔ konzi. Kina me lijē kēdi 'deni ɔ tiya lende mo zi bilaka 'ba Yisarele le'jete.

³² Kina me dako 'deni tiya lende 'ba laja laka 'ba Ɓoko'ba ziye 'dɔ kikalike ngi wa tönē Ɓoko'ba kiya zi 'bu ze löbu ga kiya te bo ēdī ko'dɔ ne, ³³ kina me bo ko'dɔ 'deni zize ame ɔ kupō 'ba minni ga ne. Bo i'di Yēsu 'deni kodɔ di mī tölē. Lende nime na tönē kugu mī Akilēlu ma mī riyo, kiya te, 'Ni na ɔ kole ma. Tɔne ma na 'deni ɔ 'bu yi.'

³⁴ Lende gɔ tɔɔ 'ba Yēsu di mī tölē nime kinza yida ɔ bo keɔme dē mī gö ne na Ɓoko'ba kiya bine, kiya te, 'Ɣ ma laka ti mo'dɔ yēyi dɔye ti wa kele tönē ga miya lende mo zi Dawidi ne.'

³⁵ Gɔ kō'du mo na me gbī 'dɔ ki'di Dawidi kiya te, 'Inza kola yida ɔ bo laja 'bi keɔme mī gö.'

³⁶ Kina me dikalike 'deni Dawidi o'dɔ ako'dɔɔ 'ba Ɓoko'ba mī kada 'ba loma abo ga, kina dɔ bo kölē tine usu bo ngi ngila 'bu bo löbu nni yida ɔ bo keɔme yayi. ³⁷ Ne tine Yēsu na Ɓoko'ba ki'di 'deni kodɔ di mī tölē, bo na yida ɔ bo keɔme dē.

³⁸ Uwōke lende nime laka, löndö ma ga. Kō'du gɔ lende 'ba Yēsu na me ki'di 'dɔ mēdi miya ziye miya te, Ɓoko'ba o'dɔɔ tola ye gɔ lende kēnyē 'be ga ne. ³⁹ Mɔlo tönē bine kō'du ki'di 'ba Musa i'di ye dē kēddike ɔ dɔ ngölö di mī lanja 'ba lende kēnyē 'be ga. Ne bo ame ki'di dōnī 'deni ngi gɔ lende 'ba Yēsu ne 'deni ɔ dɔ ngölö di mī lanja 'ba lende kēnyē abo ga pili. ⁴⁰ Kina me mēdi miya ziye, i'dike kɔmɔye kandi laka kinza lende tönē ga ɔ kumē lende 'ba Ɓoko'ba kiya mɔlo

bine ga ne ko'dɔ rōnnī ra ziye. Ame kiya te, ⁴¹ 'Kpe ɔ kose dɔma tönē ga, ngɔke ti. Mēdi mo'dɔ lende ame kigayi ye ne, kina ti kölēke ngi yaga, rōmōyi wa naga nime mo'dɔ mī kada ma 'beye nime, dɔ kiya te kiya pele ziye o'dɔɔ dē ye ti'di dɔye gɔmo.'"

Ma Konzi Uwō Laja Laka

⁴² Kina dɔɔ Ɔlo ni kodɔ 'deni yaga di mī rō 'ba mötu di pötō lende naga nime tine, ya naga nima ititi lijē 'dɔ kako kiya lende nima gbī mī kada 'ba ɔ kindawo ma di gɔ ama. ⁴³ Di bi tita'ba 'bēnnī 'deni di mī rō 'ba mötu tine, Yudayi ma konzi mɔɔ ga ti bo löwō ma konzi ame ga koro Ɓoko'ba 'deni ko'dɔ rōnnī ɔ Yudayi ne ari ngi kɔɔ ti Ɔlo ni, kina Ɔlo ni kiya lende ngi zinnī 'dɔ lijē kō'bō ti'di dōnnī gɔ mī kēyi 'ba Ɓoko'ba.

⁴⁴ Mī kada 'ba ɔ kindawo ma di gɔ ama na bilaka 'ba mī gawo nima kɔɔ ngi pili tuwō lende 'ba Ɓoko'ba. ⁴⁵ Kina dɔɔ Yudayi ko'ja bilaka 'deni kɔɔ ɔ ma konzi tara tine, lende mo ēnyē ngi minni lijē kebe to'dɔ kowasa tiya kpa kēnyē ɔ Ɔlo. ⁴⁶ Tine Baranaba ni ti Ɔlo iya lende ngi ɔ dɔ ngölö zi Yudayi naga nima, kiya te, "Ɓoko'ba o'dɔɔ gɔ diya lende abo titi dɔɔba ziye. Ne kina me kilagike e'be 'deni ko'dɔɔ dē 'dɔ kēddike ti didi ma ngburunburu. Olomake, ti dari eze zi bo löwō. ⁴⁷ Njere Ɓoko'ba ose lende nime 'deni mɔlo zize, iya te, 'Mi'di yi 'deni ɔ bi kɔɔ zi bo löwō 'dɔ tileme kori 'ba didi zi bilaka pili 'ba dɔyayi nime.'"

⁴⁸ Kina dɔɔ bo löwō naga nima kuwō lende 'ba Ɔlo nime 'deni te tine, lijē ngi ɔ ɔ kebe bi to'dɔ yē'di zi Ɓoko'ba gɔ kō'du mo. Ya ame ga Ɓoko'ba ko'dɔɔ 'dɔ kēdi ti didi ma ngburunburu ne i'di dōnnī ngi ɔ ma laka gɔ lende 'ba Yēsu. ⁴⁹ Kina lende 'ba njere Yēsu kita'ba ngi kogba mī dɔyayi nima.

⁵⁰ Tine Yudayi ni ēnyi kari kooɔ zi 'ja bo wa ma koro Ɓoko'ba naga gbī ti bilaka ma löbu 'ba mī gawo nima 'dɔ ko'dɔ wa kēnyē zi Ɔlo ni koga yaga di mī dɔyayi 'bēnnī nima. ⁵¹ Kina Ɔlo ni komba lupu 'ba ndinnī ngi ɔ lömu ɔ ya naga nima, lijē kari ē'bēnnī Ikoniya. ⁵² Ne tine bo kösö gɔ Yēsu ga ma mī Anitakiya yayi 'deni ngi ɔ ɔ bo ti Nyi kɔɔ Laka.

Ikoniya

14 Di Ikoniya yayi lende o'dɔ rōnī gbī zi Ɔlo ni kɔɔ ma ko'dɔ rōnī di Anitakiya. Lijē ari kiya lende 'ba Ɓoko'ba gbī mī rō 'ba mötu 'ba Yudayi di yayi. Kina Yudayi ma konzi mɔɔ ga ti bo löwō ni ki'di dōnnī ngi gɔ lende 'ba Yēsu. ² Ne tine Yudayi ame ga kilagi lende 'ba Yēsu ne ari ki'di bilaka 'ba dɔliɔɔ nima ngi gbī kēnyē ɔ 'diri ti Ɔlo ni. ³ Ne pele tara Ɔlo ni oloma titi kigabi yayi tiya lende 'ba njere Yēsu ngi ɔ dɔ ngölö kinza tikere. Kina Yēsu ki'di lijē ngi koloma ɔ to'dɔ wa ma konzi ame ga lende mo kigayi bilaka ne 'dɔ kileme ngi omba lende 'ba mī kēyi abo ēdī ɔ ma laka. ⁴ Gɔ kō'du mo na ki'di bilaka 'ba mī gawo nima kooɔ minni ngi, ya mɔɔ ga ɔ ma ko'dɔɔ lende 'ba Yudayi ni mɔɔ ga ɔ ma ko'dɔɔ lende 'ba Ɔlo ni.

⁵ Kina Yudayi ni kari kususu kpenni ngi ti bilaka 'ba daling nima kpaki ti lobu 'benni ga 'da to'da kosi kasi zi Plo ni ku'du ti doku kupö yaga. ⁶ Ne tine Plo ni uwö lende mo ngi mlo kina lijë kënyi ngi di Ikoniya yayi kirina kari Lusëtura ni ti Darobe ame mi dcyayi 'ba Lukoniya ne. Kina lijë kilingere ngi gbi kebe mi daling ame ga ngosingosi yayi ne ⁷ tiya laja laka 'ba Boko'ba zi bilaka.

Plo Ileno Bw Maw Di Lusëtura

⁸ Bw maw edi mi Lusëtura yayi ndimo ga enjme ngi kpaki riyö kö'bö r kurutu beri mlo go töyö mo. ⁹ Kina cw bo kedi 'deni r tuwö lende ame Plo kedi kiya ne tine, Plo ongo kmo bo na ko'ja ngi bo i'di cw bo 'deni r ma laka go lende 'ba Yesu 'da Boko'ba kileno bo. ¹⁰ Plo ilende zi bo r ma kembe, iya te, "Enyi kwo kodko göyi kwo."

Kina bw nima kogori ngi di beri kasaki tilingere di yayi. ¹¹ Kina cw tindí 'ba bilaka naga nima ko'ja lende nima Plo ni ko'da ne 'deni tine, lijë pili enyi ngi kozo timo r ma kembe r kpenni Lukoniya, kiya te, "Agoro uyi ronni 'deni r bilaka mi longö ze."

¹² Kina lijë ki'di moyi akoro maw ame kideki r Zeyu ne ngi cw Baranaba, maw ame kideki r Erome ne ngi cw Plo romöyi bo na r bw kiya lende.

¹³ Bw cw akoro Zeyu nima linj mo edi gönyi reki 'ba gawo nima. Kina bo ko'de ngulö sa ngi kosi kpa reki yayi ti döwöru. Lijë o'dako tumu ngulö sa naga nima r roma zi Plo ni. ¹⁴ Kina cw Plo ni ti Baranaba kuwö lende nima ya naga nima ko'dako to'da mo ne 'deni tara tine, meri mo i'di lijë ngi kirica bango di ronni. Lijë irina kari mi longö tindí 'ba bilaka naga nima ti tulöri, kiya te, ¹⁵ "Kpe bilaka naga nime, wa'di ga na keddi ko'dake te? Ze gbi r bilaka lesi kwo kpe te. Dako nime tiya lende 'ba laja laka 'ba Boko'ba ziye 'da ki'di kolake go toro wa ma yawa naga nime yaga koroke r Boko'ba ame ti didi ne. Bo na me ko'ba mitko ni ti dcyayi gbi ti yöpö ti wa ame ga pili kedi koloma yimo ne. ¹⁶ Mlo tonë bine bo ola bilaka 'ba dcyayi nime 'deni koloma r to'da wa ame ga pili lijë ko'dako to'da mo ne. ¹⁷ Tine bo ö'bö tileme r bo nduwë zi bilaka ti wa ma kele ma bo kedi ko'da. Bo i'di kwo ka'di ziye ki'di wa 'ba mi nyaka 'be ga kana 'da keddike r kwo ti akonyo."

¹⁸ Lende naga nime Plo ni kiya pele kwo a nime te ne, o'da r gbege na 'jaa kota ya naga nima di bi tumu roma zinni.

¹⁹ Mi kada cw kwo maw na Yudayi maw ga kako di Anitkiya ame mi dcyayi 'ba Pisidiya ne gbi di Ikoniya. Kina lijë koc ngi zi tindí ma konzi kari ku'du Plo ti doku. Kina lijë kilala bo ngi yaga di mi gawo nima. Lijë omeri 'benni tégé bo ti kolé 'deni. ²⁰ Di potö mo tine, bilaka 'ba kanisa ari tori bo kwo ngila bo yayi, kina bo kindinj ngi kënyi 'böwu kileki kari mi gawo nima.

Tileki Anitkiya Ma Suriya

Mi bi kezé maw na lijë kënyi ti Baranaba kari Darobe. ²¹ Lijë ari kiya laja laka 'ba Boko'ba mi Darobe yayi kina lende kiya 'benni ki'di bilaka ma konzi ngi kedi r bw kösö go Yesu. Di yayi tine na lijë kileki ngi kari Lusëtura ti Ikoniya ti Anitkiya mi Pisidiya. ²² Lijë ilingere ngi nduwë ti tiyandi bw kösö go Yesu ga kebe mi go bi naga nima tiya mo zinni 'da lijë kö'bö ti'di donni go lende 'ba Yesu ti mi keddi, iya te, "Ze pili dedi dombike gomö titi r ma kënyé gba kinza do'jake nere lobu 'ba Boko'ba nime."

²³ Lijë i'di ya maw ga r lobu 'ba kanisa mi go bi naga nima pili. Kina lijë koloma ngi r to'da mötu tinni toro kpenni gbi titi Boko'ba 'da konggo gönni romöyi lijë i'di donni 'deni go lende abo. ²⁴ Kina lijë kënyi ngi kilingere nduwë kebe mi dcyayi 'ba Pisidiya ngö kömö mi dcyayi 'ba Pambuliya. ²⁵ Lijë ari kiya lende 'ba Boko'ba mi gawo 'ba Peroga, na lijë kiteli ngi kari Ataliya.

²⁶ Di yayi na lijë kiki mi sorope kileki Anitkiya. Go bi nima na tonë bilaka 'ba kanisa koja lijë di teyi kari to'da ndabw nime ti mi këyi 'ba Boko'ba ne. Kina me ndabw mo tonë lijë ote 'deni. ²⁷ Kina cw lijë kömö 'deni yayi tine lijë otaw cw bilaka 'ba kanisa ngi, lijë kiyeti go wa ame ga pili Boko'ba ko'da zinni, gbi ti ame Boko'ba kumö kori 'deni zi bw löwö ame ga kinza r Yudayi ne ti'di donni go lende 'ba Yesu. ²⁸ Kina lijë koloma ngi kigabi yayi ti bw kösö go Yesu ga ama yayi ne.

Kpa Kotaw 'Ba Bw Laja Mi Yerosalema

15 Ya maw ga ako di Yudayi mi Anitkiya yayi koloma r tiyandi bilaka 'ba kanisa, iya te, a maw ngi r kwo di mi tolé zinni inza kwo te tine nge cw kilele lijë go kö'du ki'di 'ba Musa. ² Kina lende nime ko'de kowasa ma lobu ngi mi longö Plo ni ti ya naga nima. Kina bilaka 'ba kanisa koja Plo ni ngi ti Baranaba ti ya maw ga di mi longö lijë yayi kari Yerosalema, romöyi 'da lijë kari kiya ndi lende nime ti bw laja 'ba Yesu ga gbi ti lobu 'ba kanisa maw ga.

³ Kina cw bilaka 'ba kanisa 'ba Anitkiya koja lijë 'deni go kori tara tine, lijë udö ngi kebe mi dcyayi 'ba Pöniké ti Somorona. Di mi go bi naga nime pili lijë ilingere nduwë ti tiya lende 'ba bw löwö ame ki'di donni 'deni go lende 'ba Boko'ba ne. Go kö'du mo na bilaka 'ba kanisa ngi pili r kwo.

⁴ Kina cw lijë kömö Yerosalema tine, bilaka 'ba kanisa ti ya ma lobu mo ga ti bw laja 'ba Yesu ga ota lijë ngi r nba. Kina lijë koloma ngi r tiyeti go wa ame ga Boko'ba ki'di lijë ko'da ne. ⁵ Tine Parosi maw ga ame ki'di donni 'deni go lende 'ba Yesu ne, iya te, "T'dike kilele bw löwö naga nima, 'da kiyake gbi zinni go lijë ko'da kö'du ki'di ame ga pili Musa kugu ne."

⁶ Kina bw laja 'ba Yesu ga kotaw donni ngi ti bilaka ma lobu 'ba kanisa tiya kori 'ba lende nime. ⁷ Kina cw lijë kiya lende nime 'deni ngi kari timo r go kwo tine, Pitörö enyi kwo kilende zinni, iya te, "Löndö ma ga, ikalike 'deni tonë mlo bine, Boko'ba igeli ma di mi longö

ye ki'di 'da ba löwö kuwö lende 'ba laja laka abo di zö 'da lijë ki'di dönni gomo. ⁸ Bo na r ba ba kikali lende 'ba mi bilaka pili r ba ba kaka. Kina me bo i'di Nyi Kaka Laka abo 'deni gbi zinni kaka ma tonë bo ki'di zize ne tara, go kö'du mo 'da kileme lijë 'deni r ba bo ga. ⁹ Bo o'do geli de zinni. Bo ikali lijë i'di dönni 'deni go lende nime, kina me bo ki'di lijë 'deni r ma kaka di mi lende kënyë 'benni ga. ¹⁰ Ne go wa'di na keddi ko'dakake tiyaka Bako'ba gomo? Go wa'di na ko'dakake ti'di ya naga nima 'da ko'da kö'du ki'di ma kitigo ame 'bu ze löbu ga ko'ba de to'da mo kina ze gbi da'bakke de to'da mo ne gomo? Kinza ko'dake de tara. ¹¹ Nere ze Yesu o'da mi këyi 'deni zize Yudayi 'da di'dike dze go lende abo 'da bo kaka ze yaga di mi tolë. Kina me bo ko'da 'deni gbi ko tara zinni ya ame ga kinza r Yudayi ne."

¹² Di potö lende 'ba Pitöro nime na bilaka naga nima kudumö ngi pili. Kina Baranaba ni ti Pölo kebe ngi tiyëti go lende 'ba go kaka ame ga Bako'ba ki'di lijë ko'da mi löngö ba löwö ne.

¹³ Kina do Baranaba ni ti Pölo kote tiya lende ma 'benni 'deni tine, Yakoba ënyi taka tilende, bo iya te, "Löndö ma ga, uwöke duma. ¹⁴ Simona iyëti lende 'ba konyi nime Bako'ba ko'da zi ba löwö ne 'deni tonë molo bine, ame Bako'ba ki'di ba löwö maka ga 'deni r ba bo ne. ¹⁵ Lende 'ba Bako'ba ma tonë ga ba kumë lende kugu bine ne iya kö'du nime gbi kaka a nime te. Bo iya te, ¹⁶ 'Medi mileki mako kada maka. Kina ti mubo linja 'ba Dawidi 'deni ngi r ma lölöwö. Itiko 'deni yaga, ne tine ti mo'ba ngi kitigo kileki teyi. ¹⁷ Ti mo'da tara 'da ba do'be maka ga kikali ma r nere 'ba dönni. Kina ba löwö ame ga pili mi'di 'deni r bama ga ne ti kako 'deni ngi zö. ¹⁸ Ame na r lende 'ba Bako'ba.' Ze dikalike 'deni tonë molo bine.

¹⁹ Ne 'bama miya te kinza di'dike lende ma kirindi ma tara de zi ba löwö naga nima ki'di dönni 'deni go lende 'ba Bako'ba ne. ²⁰ Waraga na go duguke zinni kiya te, kinza lijë konyo yida ame ga kumu zi akoro ne de, kinza lijë ko'da yeri de, yida ame ga kumu ngöngörö mo de ne kinza lijë konyo de gbi, kinza lijë kuwe roma de. ²¹ Lende ma mbowa nime na nge 'da doseke zinni, römöyi kö'du ki'di ame Musa kugu ne ota go to'da wa naga nime 'deni pili di zize. Ze Yudayi do'boke tonë molo bine nduwë r tidëki kö'du ki'di naga nime mi kada 'ba r kindawo mi rö 'ba motu ze ga. Mi gawo ame ga pili bilaka ze ga keddi yimo ne, oloma nduwë r tiyëti kö'du ki'di naga nime zize."

Ndose 'Ba Ba Löwö

²² Kina ba laja 'ba Yesu ga ti bilaka 'ba kanisa pili ti ya ma löbu mo ga kigeli ya maka ga ngi di mi löngö lijë yayi 'da koja kari Anitakiya ti Pölo ni ti Baranaba. Kina lijë kigeli ya ma löbu maka ga ngi riyö di mi löngö lijë r Sila ni ti Yuda ame kidëki möyi mo maka gbi r Barasaba ne. ²³ Kina lijë kugu waraga ngi ki'di zi ya naga nima 'da kari timo. Lende ma kugu mi waraga mo na me, "Ze ba laja 'ba Yesu ga gbi ti bilaka ma löbu 'ba kanisa, ze r löndö ziye. Kina me deddi dugu waraga nime ziye kpe löndö ma mi Anitakiya ti Suriya ti Kilikiya kpe ame

kinzake r Yudayi ne. Dumötö ye pili laka. ²⁴ Duwö kö'du mo tégë bakaka ne ga ari di bine ziye kari kogba dze konbenbe ye ti lende kiya 'benni ga. Bakaka naga nima ze na de doja lijë. ²⁵ Go kö'du mo na me dotaka dze digeli ya naga nime 'da doja kari ziye yayi ti Baranaba ni ti Pölo ame d'ka lijë kulöwö ne. ²⁶ Lijë na gbi r ya ame ga kilaja go didi nni 'deni to'da lende 'ba nere ze Yesu ne. ²⁷ Kina me deddi doja Yuda ni ti Sila kari ziye. Lijë eddi kari kiya lende naga nime gbi ti kpenni ziye kaka ame dugu mi waraga nime ne tara. ²⁸ Lende ze ti lende ame ga Nyi Kaka Laka 'ba Bako'ba kiya zize ne na me. Kinza di'di lende ma kirindi kulöwö de ziye. Wa ame ga 'da ko'dake ne kina nge me. ²⁹ Kinza konyoke wa ame ga kumu zi akoro ne de, yida ame ga kumu ngöngörö mo de ne kinza konyoke de gbi, kinza kuwe roma de, kina kinza ko'dake yeri de. Do kiya te kolake go wa naga nime 'deni pili kina laka. Ame na r go r lende 'ba waraga ze nime."

Laka 'Ba Ba Löwö

³⁰ Kina bilaka 'ba kanisa koja ya naga nima ngi kari kaka ti waraga nima. Lijë ari nduwë mi kari 'benni nima nbö lijë kömö Anitakiya. Kina do lijë kömö 'deni yayi tine, lijë otaka ba bilaka 'ba kanisa ngi pili bi kaka ki'di waraga nima teyi. ³¹ Ya naga nima idëki waraga tonë na lijë ngi pili r laka go kö'du mo, römöyi lende mo ga okonyi lijë 'deni. ³² Tine Yuda ni ti Sila oloma titi kigabi tinni yayi. Lijë r ba kumë lende 'ba Bako'ba kina lijë koloma ngi r tokonyi ya naga nima ti lende ame ga 'da ki'di lijë keddi ti mi keddi ne. ³³⁻³⁴ Tine di potö mo na ya naga nima koja lijë ngi go kari, iya te. "Arike ti mi këyi." Kina lijë kileki ngi kari mi Yerosalema zi ya ame ga koja lijë ne.

³⁵ Tine Pölo ni ti Baranaba oloma 'benni titi kigabi Anitakiya yayi. Lijë oloma ngi nduwë ti ya maka ga r tiyandi bilaka gbi tiya lende 'ba laja laka 'ba nere Yesu. ³⁶ Kina do lijë koloma 'deni kigabi yayi tine, Pölo iya zi Baranaba, iya te, "Dari tori bilaka 'ba kanisa ame ga mi daka ma tonë ga diya lende 'ba laja 'ba nere Yesu teyi ne go dari donggo do lijë eddi tondo ga?"

³⁷ Baranaba o'daka 'da Yowani Marako kari tinni. ³⁸ Ne tine Pölo iya te inza r ma laka zi ba nima 'da kari tinni, römöyi tonë pa bine bo ola lijë Pambuliya kinza ma bo kari de nduwë tinni tote ndabba nima ya. ³⁹ Kina lijë kamo ngi go lende nime, lijë koza gönni ngi. Baranaba ogba Marako ti bo, lijë kari mi dzyayi 'ba Kupuriyö.

⁴⁰ Tine Pölo igeli 'ba bo r Sila na go kari ti bo. Bilaka 'ba kanisa ititi Bako'ba 'da konggo gönni. Kina lijë kari ngi. ⁴¹ Lijë ilingere kebe mi dzyayi 'ba Suriya ti dzyayi 'ba Kilikiya. Kina lijë koloma ngi nduwë r tiyandi bilaka 'ba kanisa di yayi 'da lijë kö'bö ti mi keddi.

Tösö 'Ba Timatiyo

16 Pölo ni ari kömö Darobe lijë kala nbö Lusëtura. Bi mo nima ba maka möyi mo r Timatiyo r ba kösö go Yesu eddi teyi. Ma bo r Yudayi ma ki'di döni 'deni go lende 'ba Yesu, tine 'bu bo r Giriki. ² Ba nime

rw Timatiyo ne bilaka 'ba kanisa ame ga Lusëtura ni ti Ikoniya ne iya lende abo pili rw ma laka. ³ Gw kö'du mo na Pwlo o'dakw togba Timatiyo ti bo mi lingere nima. Ne tine Yudayi ame ga kedi koloma mi dwayi nima yayi ne ikali 'bu 'ba Timatiyo rw Giriki. Kina Pwlo kilele bo ngi 'dw ki'di bo kedi rw Yudayi.

⁴ Kina lijë kilingere ngi nduwë kebe mi dw gawo 'ba dwayi nima ti tiya ndose tönë bw laja 'ba Yësu ga ti löbu ma mi Yerosalema kose zi bilaka 'ba kanisa to'dw mo ne. ⁵ Kina bilaka 'ba kanisa kö'bö ngi ti'di dönni gw lende 'ba Yësu ti mi këddi. Kina bilaka ma konzi maw ga ki'di dönni ngi gbi gw lende 'ba Yësu kozoli rönni ti bilaka 'ba kanisa.

Nyi 'Ba Pwlo Di Torowa

⁶ Tine Nyi Kwkw Laka ota gw Pwlo ni ngi di bi tari tiya lende 'ba Bwko'ba mi dwayi 'ba Asiya. Kina lijë kari ngi kebe mi dwayi 'ba Parugiya ni ti Galatiya. ⁷ Lijë ari kömö dw maga 'ba Musiya. Lijë o'dakw 'dw tari tilingere kebe mi dwayi 'ba Bituniyö. Ne tine Nyi Kwkw Laka 'ba Yësu ota gönni ngi di bi tari. ⁸ Kina lijë kari ngi nduwë kebe mi Musiya nbö kömö mi gawo 'ba Torowa ame ngwsi kpa mini löbu ne. ⁹ Mi korwkw mo nima na nyi ko'de ngi dw Pwlo kileme bw maw di mi dwayi 'ba Makedoniya kedi kwkw yayi koma'jo röni zi bo, iya te, "Ako tokwnyi ze di mi Makedoniya bine."

¹⁰ Di pötö nyi 'ba Pwlo nime na dënyi ngi dwmo tari Makedoniya. Römyi dikali 'deni di gw nyi nima Bwko'ba o'dakw ze gw dari diya laja laka abo zi ya naga nima.

Ludiya Di Pilipöyi

¹¹ Kina dëki ngi mi sorope di Torowa yayi dumu dari mi döotu maw kidëki möyi mo rw Samotorake. Mi bi kezë ma di pötö mo na dari nduwë ti sorope dömo mi gawo maw kidëki möyi mo rw Napoli. ¹² Di yayi na dilingere ngi ti ndize dari Pilipöyi gawo maw ma löbu 'ba Makedoniya. Tine bilaka mo ga me rw Romo. Kina doloma ngi do'dw tö'dö titi dw ndö tara yayi.

¹³ Mi kada 'ba rw kindawo na dënyi ngi di mi gawo dari kpa yöpö. Domeri 'beze diya te mawga bi 'ba mötu 'ba Yudayi ti kedi yayi. Kina dari doloma ngi rw tiya lende zi 'ja ame ga kotwkw dönni yayi ne. ¹⁴ Tine 'ja maw rw Ludiya edi mi löngö lijë yayi. Lwko di Towatira rw bw ndögö 'ba bwngw kasi, ne lwko rw bw koro Bwko'ba. Kina dw lwko kuwö lende ame ga Pwlo kiya ne 'deni tine, Bwko'ba omba dökidi ni ngi lwko ki'di döni gwmo. ¹⁵ Kina dodw mini 'ba bapatisi ngi döni gbi ti bilaka 'ba mi liw 'bëni ga. Lwko oma'jo röni zize kiya te, "Dw komerike mi'di dwma 'deni ngi rw ma laka gw lende 'ba nere Yësu, ako kolomake liw ma."

Kina lwko ko'dw atiri ngi gwze dari liw 'bëni rw nba.

I'di Pwlo Ni Mi Maboso Di Pilipöyi

¹⁶ Mi kada ma dw kwkw maw ko'ja dëdi dari mi bi 'ba mötu kina dwze kondwkw ngi ti nyiti nöki maw. Nöki 'bëni mo i'di lwko koloma rw tumë lende. Lwko rw atwli 'ba ya maw ga, na lijë kö'bö ngi nduwë to'ja girisi rw

mbëmbë gw tumë lende 'bëni nima. ¹⁷ Kina lwko kebe ngi rw tozi gwze, ze ti Pwlo ni, ti tulöri tuwöwö mo kiya zi bilaka tégë, "Ya naga nime lijë na rw bw laja 'ba Bwko'ba ame miwkw ne. Lijë ti kiya kwri 'ba didi ngi ziye."

¹⁸ Lwko oto to'dw lende 'bëni nime kwkw a nime te nduwë nbö mi kada dw konzi. Kina kata ngi dökidi Pwlo kënyi kamo dw nöki nima, kiya te, "Milende ziyi ti közi kakpa 'ba Yësu Kurisitö, ënyi yaga di dw nyiti nime."

Kina nöki tönë kola nyiti nima ngi. ¹⁹ Kina dw bw döni ga kikali 'deni lwko inza ko'de yamo kpe zinni tine, lijë ari ngi kind'ba Pwlo ni ti Sila kilala koto kari zi turu 'ba dönni ga mi bi 'ba burë. ²⁰ Lijë ari kiya zi turu naga nima yayi tégë, "Ya naga nime lijë rw Yudayi. Lijë edi rw tirasi dw bilaka 'ba mi gawo ze nime. ²¹ Lijë ebe tiyandi bilaka ti dölëti ame ga kö'du ki'di ze 'ba Romo kota gwmo 'deni ne."

²² Kina tindi 'ba bilaka naga nima kolwkw ngi dw Pwlo ni ti Sila. Tine turu mo ga i'di bw kanya ngi kirica bwngw yaga di rw Pwlo ni koloma rw tomba mo ti nyi'bw. ²³ Bw kanya naga nima omba Pwlo ni ngi rw ma kënyë koto ki'di mi maboso. Turu naga nima ose gwmo kitigw zi bw dw maboso nima 'dw kongw gw Pwlo ni laka kinza kusu rönni ra. ²⁴ Bw nima oro kö'du 'ba turu naga nima. Gw kö'du mo na bo ki'di Pwlo ni ngi mi rö ame nbö zana maboso ne kudödu ndimo mi löngö kpa kulugbu ma kirindi.

²⁵ Mi zana korwkw 'deni tine na lijë koloma ngi rw to'dw mötu toba ngala zi Bwko'ba. Kina bilaka ma laki ame ga mi maboso yayi ne koloma ngi rw tuwö dönni.

²⁶ Mbowa yw na kizikizi ma löbu ki'di döni ngi. Mi maboso nima ebe ngi pili tiyaya röni, kpadöri mo ga kurögö rönni pili yaga. Kina zingiri ame ga kudödu közi bilaka 'ba maboso timo ne kope rönni ngi pili yaga gw dönni. ²⁷ Bw dw maboso nima ongw bi di bi tö'dö o'ja kpadöri pili kurögö rönni 'deni yaga. Bo omeri 'ba bo tégë bw maboso ti kirina 'deni. Kina bo kotw mbele abo ngi 'dw tupö rw bo timo yaga. ²⁸ Tine Pwlo ulöri rw ma kembe kilende zi bo, iya te, "Kinza kupö röyi dë, ze na me pili bine."

²⁹ Bo idëki bw maw ko'de pa'do zi bo. Kina bo kirina ngi kari rö ame Pwlo ni ti Sila kedi yimo ne, bo kari kolwkw kömönni ti tikere ngi ti rw kilë'di rw mbëmbë.

³⁰ Kina bo koja lijë ngi yaga di yayi, bo ititi lijë, bo iya te, "Nere ma ga, wa'di na gw mo'dw 'dw ki'di kwkw ma yaga di mi tölë?"

³¹ Pwlo iya te, "I'di döyi rw ma laka gw lende 'ba nere Yësu, kina bo ti kwkw yi ngi pili ti bilaka 'ba mi liw 'bi ga di mi tölë."

³² Kina lijë kiyëti lende 'ba nere Yësu ngi zi bw nima pili ti bilaka 'ba liw abo ga. ³³ Bw nima urögö kwkw 'böngö 'ba nyi'bw ame ga mi yida rönni ne ngi pili mi korwkw nima. Kina lijë kodw mini 'ba bapatisi ngi dw bo pili ti bilaka 'ba liw abo. ³⁴ Bo oto lijë kari rö abo ki'di akonyo zinni. Gw kö'du mo na bilaka 'ba liw abo ga ngi pili rw kwkw römyi lijë i'di dönni 'deni gw lende 'ba Bwko'ba.

³⁵ Mī bi kēzē mo nima na turu koja bw kanya kari kiya zi bw dɔ maboso nima iya te, "I'di ya naga nima kari ē'bēnnī."

³⁶ Bw nima ari kiyētī zi Pɔlo ni tēgē, "Laja ako zō bine di zi turu ma löbu, iya te, 'dɔ karike e'be. Kina arike ti, ti mī kēyī."

³⁷ Pɔlo ileki kiya zi bw kanya naga nima, iya te, "Turu 'be naga nima lijē i'di komba ze kɔmɔ bilaka kinza ma kititi bīcī lende ze dē yɔ. Ze ame aa rɔ bilaka 'ba Romo ne, lijē i'di koboso ze bine rɔ ma sari. Kina me tēgē lijē kēdī kɔ'dɔkɔ 'dɔ toja ze gbī lowo yaga. Lende nima ele dē. Gbagba lijē mo na ngī gɔ kako bine koja ze yaga gɔ dari."

³⁸ Kina bw kanya naga nima kileki ngī kari kiyētī kpa Pɔlo nime zi turu naga nima. Kina ɔdɔ lijē kuwō 'deni kiya te Pɔlo ni ti Sila rɔ bilaka 'ba Romo tine, lijē ngī rɔ tikere gɔ kō'du mo. ³⁹ Kina lijē kari ngī mī maboso yayi tileki kpēnnī zi Pɔlo ni 'dɔ kola lijē gɔ lende nima. Lijē oja Pɔlo ni yaga di yayi kiya teyī 'dɔ kēnyī kari yaga di mī gawo 'bēnnī nima. ⁴⁰ Kina Pɔlo ni kēnyī ngī di mī maboso yayi kari liŋ 'ba Ludīya tori bilaka 'ba kanisa. Lijē ari kiya lende zi bilaka naga nima 'dɔ koloma ti mī kēddī. Kina lijē kari ē'bēnnī ngī di mī gawo nima.

Tesalonika

17 Lijē ari nduwē mī lingere 'bēnnī nima kebe mī gawo 'ba Ambipɔli ni ti Apɔlɔniya kōmō Tesalonika. Rō 'ba mötu 'ba Yudayi ēdī yayi. ² Kina Pɔlo kari ngī yīmo mī löngō bilaka ame ga kotɔtɔ dönnī yayi ne, kɔzɔ ma bo kēdī kɔ'dɔ mɔlomɔlo naga tara. Bo oloma rɔ to'dɔ kowasa tīnnī mī kada 'ba rɔ kindawo ma dɔ mota 'do, ³ tīyētī gɔ lende 'ba mī buku 'ba Bɔkɔ'ba zīnnī, tēgē lende naga nima kugu ne ileme 'deni Bɔkɔ'ba iteri 'deni mɔlo 'dɔ gomɔ kɔ'dɔ Kurīsītō ame bo koja kako dɔliŋ nime ne gɔ kēnyī kɔdɔ yaga di mī tölē. Pɔlo iya te, "Yēsu nime mēdī miya lende mo ziye ne, bo na rɔ Kurīsītō."

⁴ Kina bilaka naga nima mɔtɔ ga kutī ngī gɔ lende 'ba Pɔlo, kodɔ'bw rōnnī ngī tīnnī lijē ti Sila. Kina Giriki ma konzi mɔtɔ ga ame ga koro Bɔkɔ'ba 'deni ne kodɔ'bw rōnnī ngī gbī tīnnī ti 'ja ma rɔ koro ma konzi mɔtɔ ga. ⁵ Tine na lende nime kēnyē ngī mī Yudayi mɔtɔ ga. Kina lijē kari kotɔtɔ ya ma kēdī kulē 'bēnnī rɔ yawa mī gɔ bi 'ba ndögō naga ngī kɔcɔ teyī 'dɔ kēnyī rɔ 'dīrī ti Pɔlo ni. Ya naga nima omɔmi rōnnī ngī ti tulōrī rɔ mī gawo kari kolɔdɔ dɔ liŋ 'ba bw mɔtɔ rɔ Yasona. Lijē o'dɔkɔ tinda'ba Pɔlo ni 'dɔ ki'di bilaka pili kɔ'dɔ burē mo mī kpa kotɔtɔ 'bēnnī nima. ⁶ Ne tine lijē o'ja Pɔlo ni dē, kina lijē kind'ba Yasona ngī pili ti bilaka 'ba kanisa mɔtɔ ga kilala koto zi bw kiya burē 'bēnnī ga. Lijē pili ulōrī kɔzɔ timo tēgē, "Ya tōnē ga kēdī kirasi dɔ bilaka konzi 'ba dɔliŋ naga nime ne, lijē na me kako 'deni bine. ⁷ Kina me bw nime rɔ Yasona kota lijē ngī ki'di koloma liŋ abo rɔ ŋba. Ya naga nime lijē oro kō'du ki'di 'ba bw dɔliŋ ma löbu 'ba Romo dē. Lijē iya te bw mɔtɔ tɔ ne kīdēkī möyī mo rɔ Yēsu na rɔ bw dɔliŋ ma löbu."

⁸ Lende nime i'di bw kiya burē ni ti bilaka mɔtɔ ga ngī pili ti mī kombi. ⁹ Kina lijē ki'di Yasona ni ngī titi kopi gīrīsī, tine na 'jaa lijē kope kola kari.

Beriya

¹⁰ Mī korɔndɔ mo nima na bilaka 'ba kanisa koja Pɔlo ni ti Sila ngī kari Beriya. Kina ɔdɔ lijē kōmō 'deni yayi tine lijē ari ngī mī rō 'ba mötu 'ba Yudayi. ¹¹ Yudayi ama ga yayi ne ilagi lende 'ba Pɔlo ni dē kɔzɔ ma di Tesalonika. Lijē ngī ti mī kēyī tuwō mo gbī tīdēkī buku 'ba Bɔkɔ'ba mī kada pili tonɔgɔ mo ɔdɔ dɔ lende mo ga utī gɔ 'ba Pɔlo. ¹² Kina Yudayi ma konzi gbī ti Giriki ma rɔ bw tɔtɔ ni 'ja ma konzi ame ga rɔ bw wa ne ki'di dönnī ngī gɔ lende 'ba Yēsu.

¹³ Kina ɔdɔ Yudayi ma mī Tesalonika kuwō lende mo 'deni kiya te, Pɔlo ēdī 'deni gbī rɔ tiya lende 'ba Bɔkɔ'ba mī Beriya tine, lijē ari kɔcɔ ngī zi tīndī 'ba bilaka kēnyī rɔ 'dīrī ti Pɔlo. ¹⁴ Kina bilaka 'ba kanisa koja bo ngī di mī gawo kari kpa mini löbu. Tine Sila ni ti Timatiyo ileke 'bēnnī mī gawo yayi. ¹⁵ Bilaka 'ba Beriya ame ga koto gɔ Pɔlo ne ēkī ngī kɔtɔ ti bo mī sorope kari ŋbō mī gawo 'ba Ateniya. Bo oja ya naga nima kileki Beriya 'dɔ kari kiya zi Sila ni ti Timatiyo kako welo zi bo.

Ateniya

¹⁶ Ko'ja bo kēdī gba Ateniya yayi tidabi Sila ni ti Timatiyo, tine bo ngī rɔ meri kulōwō di zi akoro ma konzi ame ga kɔmɔ bo kēdī ko'ja di mī gawo nima ne. ¹⁷ Kina bo kō'bō ngī nduwē tari mī rō 'ba mötu 'ba Yudayi to'dɔ kowasa ti Yudayi gbī ti bw löwō ame ga koro Bɔkɔ'ba 'deni ne. Bo oloma gbī nduwē tari mī bi 'ba ndögō mī kada pili to'dɔ kowasa ti bilaka ma kako yayi. ¹⁸ Bw kɔmɔ kiyandi mɔtɔ ga ame kīdēkī möyī mo rɔ Ēpikurō ti ya ame ga kīdēkī rɔ Sitowa ne, oloma gbī rɔ to'dɔ kowasa ti bo di yayi. Ne tine ya mɔtɔ ga iya te, "Wa'di na bw ŋgɔŋgɔ nima kēdī kɔ'dɔkɔ tiya mo?"

Ya mɔtɔ ga iya te, "Mɔtɔga lende 'ba akoro mɔtɔ ga 'ba bw löwō na ti bo kēdī kiya." Lijē iya lende nima tara rōmöyī bo ēdī rɔ tiya lende 'ba Yēsu ti lende 'ba tēnyī tɔdɔ di mī tölē.

¹⁹ Kina lijē koto bo ngī kari mī bi 'ba burē 'bēnnī dɔ döku mɔtɔ kīdēkī möyī mo rɔ Ariyɔpago. Lijē iya te, "Do'dɔkɔ tuwō lende 'ba akiyandi la'ja nime. ²⁰ Wa mɔtɔ ga ame kēddī kiya ne duwō lende mo ga dē mɔlo. Do'dɔkɔ tikali mī 'ja 'ba lende mo ga."

²¹ Lijē iya tara rōmöyī bilaka 'ba Ateniya naga nima ti ya mɔtɔ ga ame kēdī koloma mī löngō lijē yayi ne, wa ma kɔ'dɔkɔ 'bēnnī ma kulōwō mo na rɔ tiya lende ma la'ja gbī ti tuwō mo.

²²⁻²³ Kina Pɔlo kēnyī ngī tɔrɔ kɔrɔ kɔmɔ bilaka 'ba burē naga nima kiya te, "Kpe bilaka 'ba Ateniya, mīlingere 'deni pili kote mī gawo 'be mo'ja akoro konzi 'be naga nima. Kina mikali 'deni kpe ngī rɔ bw koro akoro rɔ mbēmbē. Mo'ja gɔ bi 'ba tumu wa zi akoro 'be mɔtɔ gbī kugu lende teyī kiya te, 'Bi 'ba akoro ma kinza kikalī.' Wa nima kēddī koro ke ngī kinza kikalīke dē ne

kina me mako 'deni tiya lende mo ziye. ²⁴ Bɔko'ba na. Bo na me ko'ba miɓɓɔ ni ti dɔyayi ti wa ame ga pili kedi koloma mi bi naga nime. Bo na rɔ bɔ dɔ miɓɓɔ ni ti dɔyayi. Tine bo oloma de mi ro 'ba akoro ame ga bilaka na kubɔ ti kɔzinni ne. ²⁵ Bo na me ki'di didi zi bilaka lesi ni kpaki ti yeri 'ba yi moko 'dɔ kedi koloma. Bo na koja gɔ wa pili zinni. Bo inza rɔ leri 'ba wa mɔɓɔ 'dɔ bilaka lesi ki'di zi bo. ²⁶ Bilaka kɔɓɔ na tonɛ bo ko'ba 'dɔ kedi rɔ yi lɔngi 'ba bilaka lesi pili. Kina me bo ki'di bilaka kote mi dɔlɔɓɔ nime 'deni ngi pili. Gba kinza bo ko'ba lijɛ de bo oza gɔ bi 'benni ga ti kada mo ga 'deni me rɔ kɔɓɔ. ²⁷ Bo o'dɔ tara 'dɔ dɔ kiya te bilaka mɔɓɔ ga kedi koma bo 'dɔ lijɛ komomo bi tara kari komo zi bo, romoyi bo wɔ de di rɔze pili rɔ kɔɓɔ. ²⁸ Lende nime kina me tonɛ bɔ mɔɓɔ kiya te, 'Bo na me kididi ze, ki'di ze doloma tilingere mi dɔyayi nime.' Eɗi gbɛ kɔɓɔ lende 'ba ngala 'be ma tonɛ kiya te, 'Ze pili rɔ kole abo ga.'

²⁹ Ne dɔɓɔ dedike 'deni rɔ kole 'ba Bɔko'ba tara tine, inza rɔ ma laka 'dɔ domerike diyake te bo eɗi kɔɓɔ wa mɔɓɔ ga ame bilaka ma miri ko'dɔ di mi yamo ala kose di mi doku ne tara. ³⁰ Tine lende 'ba kada ma mɔlo tonɛ ga gba kinza bilaka kikali bo de ne, bo ola 'deni pili. Ne kina me bo kedi kose 'deni zi bilaka 'ba gɔ bi naga nime pili 'dɔ kɔɓɔ donni di mi lende kenye. ³¹ Bo igeli kada ame 'dɔ bo ko'dɔ burɛ 'ba bilaka 'ba dɔlɔɓɔ nime pili rɔ ma kodɔɓɔ yimo ne 'deni. Mi kada mo nima bo ti ki'di bɔ ame bo kigeli 'deni ne tiya burɛ 'ba bilaka. Bo ileme 'deni zi bilaka pili rɔ ma laka bo eɗi ko'dɔ tara ti ti'di bɔ nima kenye kɔɓɔ di mi tole."

³² Kina dɔɓɔ bɔ burɛ naga nima kuwɔ Pɔlo kiya lende 'ba tenyi tɔɓɔ 'ba bilaka yaga di mi tole kɔɓɔ a nima tara tine, ya mɔɓɔ ga ogɔ bo ngi rɔ lanɔ. Tine ya mɔɓɔ ga iya te, "Do'dɔɓɔ 'dɔ kako kiya lende nime gbɛ zize kada mɔɓɔ."

³³ Kina dɔɓɔ Pɔlo kɔɓɔ 'deni yaga tine, ³⁴ ya mɔɓɔ ga oɓɔ'bo ronni ngi ti bo ki'di donni gɔ lende 'ba Yesu. Bo ma kɔɓɔ di mi lɔngɔ lijɛ nima na rɔ Diyonusiyɔ bɔ kiya burɛ mi Ariyopago ti 'ja mɔɓɔ kideki rɔ Damari gbɛ ti ya mɔɓɔ ga.

Korinito

18 Di potɔ mo na Pɔlo kenye di Ateniya kari Korinito. ² Di yayi na bo kari kondɔɓɔ ti bɔ mɔɓɔ rɔ Akowila. Bɔ nima rɔ Yudayi tine oyɔ bo Pɔnito. Bo eɗi mɔlo koloma Romo, tine bɔ dɔlɔɓɔ 'ba Romo ame kideki moyi mo rɔ Kolawodiyo ne i'di ko'du 'deni 'dɔ Yudayi pili kenye yaga di Romo. Gɔ ko'du mo na ki'di Akowila ni kenye di Italiya yayi ti 'ja abo Purisikila kako gba rɔ ma la'ja Korinito. ³ Pɔlo ari tongɔ lijɛ koloma tinni yayi turu kilaka, romoyi lijɛ pili rɔ bɔ kuru kilaka. ⁴ Kina bo ko'bo ngi nduwɛ rɔ tari mi ro 'ba motu mi kada 'ba rɔ kindawo pili tilende ti ya ame ga yayi rɔ Yudayi kpaki ti Giriki ni toɓɔ mo zinni gɔ lijɛ ki'di donni gɔ lende 'ba Yesu.

⁵ Kina dɔɓɔ Sila ni komo 'deni ti Timatiyo di Make-doniya tine Pɔlo ola ndabw 'ba turu kilaka ngi kodɔ rɔ bo nge gɔ tiya lende 'ba Bɔko'ba gbɛ todɔɓɔ gɔmo zi

Yudayi ni, Yesu na rɔ Kurisito ame Bɔko'ba koja kako dɔlɔɓɔ nime bine ne. ⁶ Tine Yudayi oloma ngi to'dɔ kowasa ti bo tiya kpa kenye rɔ bo. Gɔ ko'du mo na bo komba lupu ngi yaga di rɔ bɔngɔ abo 'dɔ kileme Bɔko'ba ilagi 'deni di ronni. Bo iya te, "Dɔ kɔɓɔ ke pele 'bowu yaga di mi kari 'ba didi nime ama 'beye na, ma 'bama miyandi ye 'deni. Kisaki di mi kada nime tɔne medɛ mari a ma tiya lende 'ba Bɔko'ba zi bɔ lowo."

⁷ Kina bo kola ro 'ba motu nima ngi bo kari tuwowo lende 'ba Bɔko'ba zi bilaka di lɔɓɔ 'ba bɔ lowo mɔɓɔ kideki moyi mo rɔ Titiyɔ Yoseto rɔ bɔ koro Bɔko'ba. Bɔ nima lɔɓɔ mo ngila ro 'ba motu. ⁸ Kina bɔ dɔ ro 'ba motu nima kideki moyi mo rɔ Kurisipo ne ti bilaka 'ba lɔɓɔ abo ga pili ki'di donni ngi gɔ lende 'ba nɛre Yesu. Ya ma konzi mɔɓɔ ga ame kuwɔ lende 'ba Yesu di Korinito yayi ne i'di donni ngi gbɛ gɔmo, kina kodɔ mini 'ba bapatisi ngi donni.

⁹ Mi korɔndɔ ma dɔ kɔɓɔ mɔɓɔ na nɛre Yesu kilende ngi zi Pɔlo ti nyi, iya te, "Kinza kere de. Iya lende ma nduwɛ kinza kola gɔmo de. ¹⁰ Medɛ tiyi, kɔɓɔ mɔɓɔ inza ko'dɔ yi. Medɛ ti bilaka rɔ ma konzi mi gawo nime."

¹¹ Kina Pɔlo koloma ngi yayi kɔɓɔ kɔɓɔ kɔɓɔ dɔmo nyepɛ modɔɓɔ tiyandi bilaka ti lende 'ba Bɔko'ba.

¹² Kina dɔɓɔ bɔ mɔɓɔ rɔ Galiyo na 'deni rɔ turu 'ba dɔyayi 'ba Giriki nima tine, Yudayi otɔɓɔ ronni ngi kolɔɓɔ dɔ Pɔlo kɔɓɔ koto mi gɔ bi 'ba burɛ. ¹³ Lijɛ iya te, "Bɔ nime eɗi rɔ tiya mo zi bilaka 'dɔ koro Bɔko'ba ti to'dɔ wa ame ga ko'du ki'di kota gɔmo 'deni ne."

¹⁴ Pɔlo o'dɔɓɔ tilende, ne tine Galiyo na koke dɔmo ngi dɔgba kiya zinni te, "Kpe bilaka 'ba Yudayi, dɔɓɔ kiya te ko'deke bɔ nime bine gɔ lende kenye ko'dɔ mɔɓɔ ala gɔ 'bolu abo, kina nge ti muwɔ lende 'be. ¹⁵ Ne ame za rɔ lende 'ba ko'du tɔ ne ga ti moyi ti ko'du ki'di 'be 'ba Yudayi ne, kpe na ko'dɔke e'be burɛ mo. Ma 'bama mo'dɔ burɛ 'ba wa ma tara de."

¹⁶ Kina bo ki'di ngi koga lijɛ yaga di mi gɔ bi 'ba burɛ. ¹⁷ Tine na lijɛ kolɔɓɔ ngi dɔ Sɔsetene bɔ dɔ ro 'ba motu tomba mo di mi gɔ bi 'ba burɛ yayi. Ne pele Galiyo onyɔ abo lende mo de.

Pɔlo Opɔ Dɔ Bo Yaga

¹⁸ Pɔlo oloma titi ko'dɔ to'do dɔ konzi ti bilaka 'ba kanisa yayi. Kina bo ko'dɔ motɔ gbɔ ngi zinni bo kari Kenjoriya 'dɔ teki mi sorope di yayi tari mi dɔyayi 'ba Suriya. Di Kenjoriya yayi na bo kopɔ dɔ bo ngi yaga romoyi bo ulomu rɔ bo 'deni zi Bɔko'ba. Kina bo keki ngi mi sorope kɔɓɔ ti Purisikila ni ti Akowila. ¹⁹ Ne dɔɓɔ lijɛ komo 'deni Epeso tine, lijɛ ari de kpe nduwɛ ti bo.

Bo ari mi ro 'ba motu 'ba Yudayi di Epeso yayi tilende ti bilaka ame ga yayi ne. ²⁰ Ya naga nima ititi bo 'dɔ toloma titi mbowa tinni yayi. Ne tine bo o'dɔɓɔ de.

²¹ Kina bo ko'dɔ motɔ gbɔ ngi zinni. Bo iya te, "Dɔ Bɔko'ba ko'dɔɓɔ zo ti mako 'jaa ziye bine kada mɔɓɔ."

Kina bo keki ngi mi sorope di yayi kari nduwɛ. ²² Kina dɔɓɔ bo komo 'deni Kayisariya tine, bo eki ngi di mi sorope kari mi Yerosalema tumoto bilaka 'ba kanisa. Tine na bo kari ngi Anitakiya ²³ kari koloma titi ko'dɔ to'do dɔ ndo tara yayi.

Di pötö mo na bo kënyī di Anitkiya yayi kari kebe mī dɔyayi 'ba Galatiya ni ti Parugiya ti'di mī këddī zi bilaka 'ba kanisa.

Apolo

²⁴ Mī kada mo nima yayi Yudayi mɔɔtɔ kidēki möyi mo rɔ Apolo ako Epeso. Bɔ nima öyö bo mī Alesandora. Bo rɔ bɔ kpa kikali lende ma kikali lende 'ba mī buku 'ba Bɔko'ba 'doyi. ²⁵ Bo uwö lende 'ba nɛre Yēsu 'deni laka, bo këdī kiyandi bilaka timo rɔ ma kodɔɔ ti dōki'di kɔɔ. Tine bapatisi ma bo kikali na nge rɔ bapatisi ame Yowani ko'dɔ dɔ bilaka ne. ²⁶ Purisikila ni ti Akowila ari kuwö bo ngi koloma rɔ tiya lende 'ba Bɔko'ba rɔ dɔ ngölö di mī rö 'ba mötu. Kina lijē kogba bo ngi kari timo liŋɔ 'bënni kiyētī lende 'ba Bɔko'ba zi bo rɔ ma kodɔɔ.

²⁷ Mī kada mɔɔtɔ yayi tine Apolo o'dɔɔ tari Giriki. Kina bilaka 'ba Epeso yayi kokɔnyi bo ngi kugu waraga zi bɔ kösö gɔ Yēsu ga ma Giriki 'dɔ ko'dɔ nɛba rɔ bo laka.

Kina ɔɔɔ bo kömō 'deni Giriki yayi tine, bo ö'bö ngi tokɔnyi ya ame ga lende këyi 'ba Bɔko'ba ki'di 'deni ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yēsu ne. ²⁸ Yudayi mɔɔtɔ ga oloma to'dɔ kowasa ti bo di kɔɔ bilaka ma konzi. Tine bo a'da lijē ngi ti kpa kitigɔ 'ba lende kikali abo. Bo iyētī lende 'ba mī buku 'ba Bɔko'ba ngi zīnni ame kileme Yēsu rɔ Kurisitö ame Bɔko'ba koja kako dɔliŋɔ nime bine ne.

Pɔlo Ari Epeso

19 Mī kada ma Apolo këdī Korinito Pɔlo ëdī 'ba bo tilingere kebe mī dɔyayi ame ga rɔ ma kɔɔ di kpa mini löbu ne. Di gɔɔ na bo kako ngi Epeso. Di yayi na bo kari ko'ja bɔ kösö gɔ Yēsu mɔɔtɔ ga. ² Bo ititi lijē, bo iya te, "Mī kada ame ki'dike dɔye gɔ lende 'ba Yēsu ne Nyi Kɔɔ Laka ako ra dɔye?"

Lijē iya te, "Duwö lende mo dē kiya te Nyi Kɔɔ Laka 'ba Bɔko'ba ëdī."

³ Bo iya te, "Ne o'dɔ bapatisi dɔye totondo?"

Lijē iya te, "Bapatisi ma ko'dɔ dɔze nge kɔɔ ame Yowani koloma rɔ to'dɔ mo ne tara."

⁴ Bo iya te, "Bapatisi nima Yowani ko'dɔ dɔ bilaka ne ëdī rɔ lende kileme 'ba dɔ kɔɔ di mī lende kënyē. Yowani iya gbī tönē zi bilaka 'ba Yisarele 'dɔ ki'di dönni gɔ lende 'ba bɔ ame këdī kako di pötö bo bine ne. Kina me 'deni rɔ Yēsu."

⁵ Kina ɔɔɔ ya naga nima kuwö lende 'ba Pɔlo nima 'deni, i'di ngi ko'dɔ bapatisi dönni 'dɔ lijē këdī rɔ 'ba nɛre Yēsu. ⁶ Kina Pɔlo ki'di közi bo ngi dönni na Nyi Kɔɔ Laka kila'ba ngi dönni pili ki'di lijē tilende rɔ kpa löwö tumē lende 'ba Bɔko'ba. ⁷ Ya naga nima lijē ëdī pili kɔɔ 'butē dɔmoriyö tara.

Pɔlo Iyandi Wa Mī Rö 'Ba Mötu

⁸ Mī nyepe mota Pɔlo ö'bö ngi nduwē rɔ tilingere mī rö 'ba mötu tiya lende rɔ dɔ ngölö zi bilaka gbī tilende tīnni 'dɔ lijē ki'di dönni gɔ lende 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba nime. ⁹ Ne tine ya ma mbili minyi mɔɔtɔ ga ame

kilagi lende abo ne ëdī gbī yayi. Lijē ebe ngi tiya kpa kënyē zi bilaka ma konzi gɔ kö'du 'ba kɔri 'ba lende 'ba Yēsu nime. Kina Pɔlo kënyī ngi di mī löngö lijē yayi kogba bɔ kösö gɔ Yēsu ga ti bo. Kina bo koloma ngi nduwē tilende ti bilaka gɔ lende 'ba Bɔko'ba kote kada pili di mī sukulu 'ba bɔ mɔɔtɔ kidēki rɔ Torano. ¹⁰ Bo oloma nduwē to'dɔ lende nime te nɔbö kɔɔ kɔɔ riyö. Kina ki'di bilaka 'ba Yudayi ame ga pili këdī koloma mī dɔyayi 'ba Asiya ne kpaki ti Giriki mo ga ngi kuwö lende 'ba nɛre Yēsu.

¹¹ Mī kada naga nima yayi Bɔko'ba i'di Pɔlo ngi koloma rɔ to'dɔ lende 'ba gɔ kɔɔ ma konzi mɔɔtɔ ga.

¹² Bɔngɔ ame rɔ 'ba tolo mo dɔ bo ne kpaki ti ma bo këdī kudödu 'bömbö bo timo, bilaka oloma ngi rɔ toto mo zi bɔ kɔɔ kina kɔɔ mo ga kola ngi. Nöki ni kpaki ita'ba ngi yaga.

¹³ Yudayi mɔɔtɔ ga ëdī gbī mī dɔyayi nima yayi ko'dɔ rönni tilingere toga nöki yaga di dɔ bilaka. Lijē iyɔɔ 'dɔ toga nöki yaga di dɔ bilaka ti möyi nɛre Yēsu ti tiya lende teyi, kiya te, "Milende ziye ti közi kakpa 'ba Yēsu ame Pɔlo këdī kiya lende mo ne 'dɔ kënyike yaga di dɔ bɔ nime."

¹⁴ Bɔ ko'dɔ lende naga nime mɔɔtɔ mo ga na rɔ kole modɔmoriyö 'ba bɔ akumu ma löbu 'ba Yudayi ame kidēki möyi mo rɔ Sikiwa ne. ¹⁵ Mī kada ma dɔ kɔɔ mɔɔtɔ na nöki kileki dɔmo ngi zīnni, iya te, "Mikali Yēsu, kina mikali lende 'ba Pɔlo gbī. Ne kpe 'beye yē mo ga na?"

¹⁶ Kina bɔ nöki nima kulöru ngi dönni kinyanyi lijē kirica bɔngɔ pili yaga di rönni nɔbö lijē kirina yaga di mī rö abo ti wëtö rönni.

¹⁷ Lende nime ömō ngi mbili Yudayi kpaki ti Giriki ame ga këdī koloma mī Epeso yayi ne. Kina ki'di lijē ngi rɔ tikere, lijē koloma tubi gɔ möyi nɛre Yēsu rɔ mbëmbë. ¹⁸ Ya ma konzi ame ga ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yēsu ne ari kodɔ kpënni ngi gɔ lende kënyē 'bënni ga bi kɔɔ. ¹⁹ Ya ma kata naga o'de buku 'ba tata 'bënni ga ngi kɔngma yaga di kɔɔ bilaka pili. Buku naga nima ndögö mo ga ma kodɔɔ pili bi kɔɔ ti yamo kisi kulu 'butē. ²⁰ Tigɔ mbëmbë 'ba ndabw naga nime i'di bilaka ma konzi ngi ki'di dönni gɔ lende 'ba nɛre Yēsu, kina ki'di bilaka 'ba kanisa ngi pili këdī ti mī këddi.

Ayayi Di Epeso

²¹ Di pötö mo Pɔlo ënyi kiteri ngi ti tigɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka tari tilingere kebe mī Makedoniya ti Giriki 'dɔ tari rɔ nɔburunɔburu mo mī Yerosalema. Bo iya te, "Dɔ mömō Yerosalema, mëdī mari tonɔ Romo."

²² Kina bo koja Timatiyo ni ti Eraseto ame këdī koja laja zi bo ne ngi kari Makedoniya. Ne tine bo oloma 'ba bo titi mbowa mī dɔyayi 'ba Asiya.

²³ Mī kada naga nima yayi kina bilaka 'ba Epeso kebe ngi to'dɔ ayayi ma löbu rɔ kɔri 'ba lende 'ba Yēsu. ²⁴ Bɔ mɔɔtɔ ëdī yayi möyi mo rɔ Demetoriyo rɔ bɔ kuku rö titi 'ba akoro Aritemisi di mī sitëri. Ya ame ga pili këdī ko'dɔ ndabw ti bo ne o'ja girisi ngi rɔ ma kënyē gɔ ndabw nima. ²⁵ Kina bo kari kotɔɔ bɔ ndabw abo naga

nima ngi kpaki ti lepɛ nni ga. Bo iya te, "Kpe nime pili ikalike wa 'ba to'ja giri si ze na rɔ ndabba nime. ²⁶ Kina me o'jake wa nima bɔ nima rɔ Pɔlo kedi ko'do ne 'deni kuwoke gbi ti mbili ye. Bo iya te wa ame ga bilaka lesi kilejo ti kozinni ne na de rɔ wa ma 'do bilaka koro. Kina me bo ki'di bilaka ma konzi 'ba Epeso ti bilaka 'ba mi dɔyayi 'ba Asiya nime 'deni ngi pili ki'di donni go lende abo. ²⁷ Mɔtɔga ko'du abo ti ki'di bilaka kiya wa naga nime dedi dileroke ne ngi rɔ wa ma yawa. Ro lobu 'ba Aritemisi nime pele mɔtɔga bilaka ti kiya ngi kada mɔtɔ rɔ wa ma yawa. Kina lijɛ kedi kuburu bi 'ba akoro lobu nime bilaka 'ba Asiya kpaki ti 'ba dɔyayi mɔtɔ ga pili koro 'deni ne ngi."

²⁸ Lende nime i'di bilaka naga nima ngi kɛnyi rɔ 'diri kebe tulori kozo timo rɔ ma kembe, kiya te, "Aritemisi, akoro 'ba Epeso na rɔ do kiteli."

²⁹ Kina bilaka 'ba mi gawo pili kembe ngi mi ayayi kari kinda'ba Gayo ni ti Aritaroko ame ga rɔ bilaka 'ba Makedoniya kedi koloma ti Pɔlo ne ngi. Kina lijɛ kɔɔ ngi nduwɛ kari ti ya naga nima mi go bi 'ba kpa kotɔtɔ. ³⁰ Pɔlo o'dɔkɔ 'do tari tilende zi tindi naga nima komɔ mi rɔnni yayi ne. Tine bɔ kɔsɔ go Yɛsu ga ota go bo ngi di bi tari. ³¹ Turu 'ba do gawo nima mɔtɔ ga ame rɔ bɔ pɔri bo ga ne oja laja gbi kiya zi bo kinza bo kudomu de yayi.

³² Tindi naga nima pili oloma ngi tozo ti lende nima rɔ 'beri'beri. Ya ma konzi mɔtɔ ga di mi lonjo lijɛ yayi ikali de wa'di na lijɛ kotɔtɔ rɔnni bina gɔmo. ³³ Kina Yudayi ni ki'di bɔ mɔtɔ rɔ Alesandoro ngi kari kɔrɔ komɔ tindi naga nima. Bilaka naga nima pili o'dɔkɔ bo 'do kilende. Kina bo kiyeyi do kɔzi bo ngi zinni 'do lijɛ kudumɔ, 'do bo kiyeti ko'du nima zinni. ³⁴ Ne tine bilaka naga nima ikali bo ngi rɔ Yudayi. Kina lijɛ pili kebe ngi tulori timo nbɔ saa riyɔ, kiya te, "Aritemisi, akoro 'ba Epeso na rɔ do kiteli."

³⁵ Rɔ nburuburu mo na makungu 'ba mi gawo nima kako ki'di lijɛ 'jaa kudumɔ. Bo iya te, "Kpe bilaka 'ba Epeso, laki pili ikali ze rɔ bɔ konjo go ro lobu 'ba Aritemisi gbi ti doku nime kila'ba di mitɔrɔ ne. ³⁶ Lende nime ikali de ma 'do kandi gɔmo. Udumoke, kinza kulogboke de ngi rɔ yawa tara. ³⁷ Ya riyɔ naga nime u'bogɔ do de go di mi ro 'ba akoro, lijɛ iti'ja akoro ze Aritemisi de gbi. Kina me kinda'bake lijɛ ngi ko'deke kako bine. ³⁸ Do kiya te Demetoriyo ni ti bilaka abo naga nima kedi ti lende 'ba rɔ bilaka mɔtɔ, ma laka mo 'do lijɛ kari kiyeti 'jaa zi turu mi kada 'ba bure 'beni. ³⁹ Ne do kiya te kpe nima pili ko'dɔkɔke to'do wa mɔtɔ to ne 'beri, ma laka mo 'do dideki bilaka 'ba mi gawo nime pili kotɔtɔ rɔnni 'do kote lende mo laka yaga.

⁴⁰ Ayayi nime ko'dɔke tɔne ne lende mo aga 'deni za rɔ ma dayi, mɔtɔga bɔ mɔtɔ ti kari kususu ze ngi gɔmo zi turu 'ba Romo. 'jo 'ba lende 'ba ayayi nime inza du te, kina dinza dikalike gbi tiyeti ndimo laka."

⁴¹ Di potɔ makungu nima kote tiya lende 'deni kɔzo a nima tara tine, na bo kiyeyi bilaka naga nima ngi pili.

Pɔlo Ari Makedoniya

²⁰ Kina do kpa ayayi 'ba bilaka 'ba Epeso naga nima kɔrɔ 'deni tine, Pɔlo otɔtɔ do bɔ kɔsɔ go Yɛsu ga ngi kose gɔmo zinni 'do lijɛ koloma ko'bɔ ti mi keddi. Kina bo ko'do motɔ gbɔ ngi zinni bo kɛnyi kari Makedoniya. ² Bo ari kilingere kebe mi Makedoniya yayi pili tozo mi keddi zi bilaka 'ba kanisa ti lende ma konzi. Di yayi na bo kari ngi mi dɔyayi 'ba Giriki ³ kari koloma yayi nyepe mota. Bo o'dɔkɔ 'do tileki di yayi tari mi dɔyayi 'ba Suriya. Ne tine bo uwɔ lende mo Yudayi edi rɔ tususu kpenni rɔ bo 'do tupɔ bo yaga. Kina bo kɛnyi ngi koga kebe mi dɔyayi 'ba Makedoniya. ⁴ Ya mɔtɔ ga ame kari ti bo ne na rɔ Sɔpatara kole 'ba Pura di Beriya, lijɛ ti Aritaroko ni ti Sekondo di Tesalonika ti Gayo di Darobe ti Timatiyo ti ya mɔtɔ ga di Asiya rɔ Tukiko ni ti Turɔpimɔ.

⁵ Ya naga nime ari nduwɛ do gba tidabi ze ti Pɔlo mi Torowa. ⁶ Di potɔ karama 'ba Pasaka na denyi di mi gawo 'ba Pilipoyi yayi deki mi sorope do'do to'do nbɔ do muyi na 'jaa dondɔzo ti ya ma tonɛ ga di Torowa. Kina dari doloma ngi titi yayi kɔzo to'do do modomoriyɔ tara.

Tari 'Ba Pɔlo Di Torowa

⁷ Mi do kɔkɔpiyari 'ba kada ma do gba di potɔ kada 'ba rɔ kindawo 'ba Yudayi na do do bɔ rɔze ngi ti bilaka 'ba kanisa tonyo mangolɔ'ba. Kina Pɔlo koloma ngi rɔ tiya lende 'ba Boko'ba zi bilaka. Bo iteri 'deni 'do tenyi di yayi mi bi kezɛ ma di potɔ ama, go ko'du mo na bo koto tilende ngi nbɔ komɔ mi zana korɔndɔ. ⁸ Mi rɔ kodɔ'ba ze nima dedi mi ro tɔrɔ ti lamba ma kobɔ nbanji yayi. ⁹ Kole yɔbi mɔtɔ kideki moyi mo rɔ Yutuku oloma 'ba bo ngɔsi kpa bi gbɔnbɔ 'ba ro. Kina bo ki'di tinano ngi ko'ja Pɔlo kedi 'deni rɔ tiya lende rɔ mbɛmbɛ. Rɔ nburuburu mo tine na to'do kinda'ba bo ngi. Kina bo komɔ ngi pilisi di bi gbɔnbɔ 'ba ro nima kila'ba nbɔ komɔ mi yayi beri. Bilaka eki kari tombi bo, tine ari ko'ja bo 'deni ngi rɔ toku. ¹⁰ Kina Pɔlo keki ngi kari kutu'bo rɔ bo do bɔ nima kiramo. Bo iya te zi ya naga nima, "Doke di bi monɔ, bo edi ti komoni."

¹¹ Tine na Pɔlo keki kileki tɔrɔ tonyo mangolɔ'ba ti bilaka ama ga. Kina bo koto tilende ngi nduwɛ rɔ gogɔ nbɔ komɔ mi kano bi go na bo kɛnyi kari ngi. ¹² Tine bilaka naga nima oto kole yɔbi tonɛ ngi kari linjo 'deni rɔ ma kididi na lijɛ ngi pili rɔ kɔrɔ.

Pɔlo Ari Mileto

¹³ Pɔlo iya zize 'do deki mi sorope dari nduwɛ toti do gba romoyi bo edi ko'dɔkɔ 'ba bo tilingere ti ndi bo. Kina deki ngi mi sorope dari Aso ture do bo yayi. ¹⁴ Di yayi tine na bo keki ngi mi sorope kɔzo tize kari nduwɛ Mitolene. ¹⁵ Mi bi kezɛ ma di gɔmo na dari ngi nduwɛ ti sorope nbɔ domɔ ngɔsi ngila dɔyayi 'ba Kiyo. Di gɔmo 'bowu na dari nduwɛ ti sorope domɔ mi dɔyayi 'ba Samo. Mi bi kezɛ ma di go ama tine na dari ngi gbi nduwɛ ti sorope domɔ mi gawo 'ba Mileto. ¹⁶ Pɔlo

o'dakw 'dɔ toke rɔ ma kodɔw kari Mileto kwɔz a nima tara kugögö dɛ kpe kebe Epeso kinza bo kigabi ra titi mi dɔyayi 'ba Asiya. Bo o'dakw tari welo tara dɔw kedi laka 'dɔ bo kari komö Yerosalema mi kada 'ba Penitiksi.

¹⁷ Gɔ kö'du mo na bo koja laja ngi kari zi löbu 'ba kanisa ame ga Epeso ne 'dɔ kurɛ dɔ bo Mileto. ¹⁸ Kina dɔw lijë komö 'deni yayi tine, bo enyi tiya mo zinni, bo iya te, "Kpe pili ikalike loma tonɛ moloma mi löngö ye molɔ gɔ tako ma mi dɔyayi 'ba Asiya bine ne 'deni.

¹⁹ Mileki rɔma titiyi beri mi laja 'ba Yesu mö'bö ngi rɔ meri rɔ kwɔw tɔw gɔ lende 'be gbi mi akiyari löbu 'ba Yudayi ma kedi kususu kpenni rɔma. ²⁰ Ne pele mö'bö ngi tiya lende 'ba Bɔko'ba ziye gbi tiyandi kwɔwe di bi 'ba bilaka konzi gbi kebe mi liɲɔ 'be ga. Laja laka ame ga 'dɔ kokɔnyi ye ne, musu dɔmo dɛ du kwɔw te di ziye. ²¹ Miya lende pili 'deni yaga zi Yudayi ni kpaki ti bɔ löwö. Miya 'deni zinni 'dɔ lijë kɔw dönni di mi lende kënyɛ 'benni ga lijë kuwö dɔ Bɔko'ba gɔ lijë ki'di dönni gbi gɔ lende 'ba nɛre ze Yesu.

²² Kina me miya ziye, Nyi Kwɔw Laka na me 'deni koja ma mɛdi mari Yerosalema. Wa ame ga kedi kari ko'dɔ rönni zö di yayi ne mikali dɛ. ²³ Di mi gawo ame ga pili moloma teyi ne Nyi Kwɔw Laka ö'bö ngi rɔ tiyandi ma timo, iya te bilaka ti koboso ma kada kwɔw kodɔ gomɔ rɔma. ²⁴ Ne 'bama lende mo kwɔw dɛ kpe rɔma, dɔw kwɔw ala mölɛ. Wa ame nɛge lende mo kwɔw rɔma ne na rɔ tote ndabw nime nɛre Yesu ki'di zö to'dɔ mo ne. Ame rɔ tiyɛti laja laka 'ba mi këyi 'ba Bɔko'ba ne.

²⁵ Kina me miya ziye, kwɔw ma tonɛ pele moloma 'deni rɔ tiya lende 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba ziye ne, ma tɔne mikali 'deni kpe pili inza ko'jake kinɛ ma kpe di gɔ ame. ²⁶⁻²⁷ Wa ame ga Bɔko'ba ko'dakw 'dɔ to'dɔ mo ziye ne miya 'deni pili ziye. Musu dɔ ama kwɔw kwɔw te dɛ du di ziye. Kina me mɛdi miya 'deni ziye tɔne, dɔw kebe kwɔwke 'böwu gbi yaga di mi kwɔw 'ba didi nime lende ma inza kpe teyi.

²⁸ Kina 'deni onɔkɔ gɔ yida rɔye ti laka gbi ti kamölö naga nime Nyi Kwɔw Laka ki'di ye 'deni rɔ bɔ dɔmo ne, römöyi lijë na rɔ kanisa 'ba Bɔko'ba. Tölɛ 'ba kole abo na me 'deni ki'di lijë rɔ 'ba bo ga. ²⁹ Mikali 'deni wöliwöli ma kënyɛ kwɔw ga edi kako di pötö ma mi löngö ye bine kindabw kamölö naga nime. ³⁰ Ya kwɔw ga di mi löngö ye nima ti kënyɛ gbi tiya beti 'dɔ ki'di bɔ kösö gɔ Yesu ga kösö gönni. ³¹ Tine olomake ti bi koda. Omerike gɔ kwɔw kwɔw mota nima mo'dɔ bine tiyandi ye pili rɔ kwɔwkwɔw kote kada kote korɔndɔ pili ne. Gomö ö'bö nduwɛ to'ja ma gɔ lende 'be.

³² Kina me mi'di ye 'deni zi Bɔko'ba mi lende këyi abo tonɛ miya 'deni ziye ne. Lende nima na ti ki'di döki'di ye keddi 'dɔ ko'jake yeyi nime Bɔko'ba ko'dakw ti'di mo zi bilaka abo ga ne.

³³ Tonɛ moloma bine miteri wa ma kwɔw girisi ni ti bɔngɔ dɛ di zi kwɔw 'beye ma kwɔw kwɔw. ³⁴ Ikalike 'deni mo'dɔ ndabw ma ti közö to'ja wa ma dedi rɔ leri mo ti bilaka ma ga. ³⁵ Kina me mileme 'deni ziye 'dɔ ki'dike köziye kitigɔ laka to'dɔ ndabw 'dɔ tokɔnyi bɔ lisa. Omerike lende tonɛ nɛre ze Yesu kiya te, 'Bɔ ma ki'di

wa na ti kedi rɔ kwɔw rɔ dɔ kiteli di dɔ bɔ ma kogba mo."

³⁶ Kina dɔw Pɔlo kote tiya lende naga nime 'deni te tine, lijë olɔw ngi pili beri ti löbu 'ba kanisa naga nima to'dɔ mötu zi Bɔko'ba. ³⁷ Kina lijë pili kiramo bo ngi to'dɔ mötö gɔw zi bo ti monɔ rɔ mbembɛ. ³⁸ Lijë pili rɔ meri römöyi bo iya te lijë inza ko'ja kinɛ bo kpe. Kina lijë koto gɔ bo ngi këki mi sorope.

Tari 'Ba Pɔlo Yerosalema

21 Kina do'dɔ mötö gɔw ngi zinni dɛki mi sorope dari rɔ ma kodɔw dömö mi dɔyayi 'ba Kɔsa. Mi bi këzɛ ma di gɔmo na dari ngi di yayi Rodo dala 'böwu nduwɛ di yayi Patara. ² Di yayi tine na do'ja bɔ sorope kwɔw ga kedi kari mi dɔyayi 'ba Pönikɛ. Kina dɛki ngi mi sorope ma 'benni nima dari nduwɛ tinni. ³ Dari nbö do'ja dɔyayi 'ba Kupuriyö kinda di bi kwɔw. Kina dari ngi nduwɛ ti dɔyayi nima kedi kinda kebe dɔ kapa gali ze nbö dömö mi dɔyayi 'ba Suriya. Dari dɛki beri mi gawo 'ba Tura, römöyi bɔ sorope naga nima o'dakw tope wa ame ga yimo ne kola bina. ⁴ Tine na dari do'ja bɔ kösö gɔ Yesu ga ama yayi ne ngi kina doloma titi tinni yayi do'dɔ tö'dö dɔ modɔmoriyö. Tine Nyi Kwɔw Laka i'di lijë ngi koloma rɔ tumɛ lende gɔ kö'du 'ba Pɔlo. Gɔ lende mo na lijë kiya zi Pɔlo kinza bo kiteli dɛ kpe nduwɛ kari mi Yerosalema.

⁵ Ne dɔw kada ze kwɔw 'deni tine dɛnyi ngi dɔmo tari. Kina lijë kënyi ngi pili ti 'ja 'benni ga kpaki ti kole titi 'benni ga koto gɔze nbö kwɔw yaga di mi gawo ti'di ze gɔ kari. Kina dolɔw ngi beri pili tinni di kpa götö 'ba mini löbu nima yayi to'dɔ mötu zi Bɔko'ba. Kina do'dɔ mötö gɔw ngi zinni ⁶ dɛki mi sorope. Tine na lijë kileki 'benni ngi kari liɲɔ 'benni ga.

⁷ Kina dari ngi nduwɛ ti sorope di Tura nbö dömö Pitlemayi. Dari dumötö bilaka 'ba kanisa ama ga yayi ne do'dɔ tö'dö dɔ kwɔw tinni yayi. ⁸ Mi bi këzɛ ma di gɔmo na dari ngi nduwɛ dömö Kayisariya. Dari doloma liɲɔ 'ba Piliipö bɔ kiya laja laka 'ba Yesu. Bo di mi löngö ya ma modɔmoriyö tonɛ ga bilaka 'ba kanisa kigeli di Yerosalema 'dɔ to'dɔ ndabw 'ba kanisa ne. ⁹ Bo edi ti yitöti soww kpaki rɔ bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba.

¹⁰ Doloma do'dɔ tö'dö titi kwɔw dɔ ndö tara tinni yayi. Bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba kwɔw ako di dɔyayi 'ba Yudayi yayi, möyi mo rɔ Agabo. ¹¹ Kina bo kako ngi kope gasi 'ba Pɔlo bo kudödu közi bo ga ti ndi bo ga timo. Bo iya te, "Ame na rɔ lende kiya 'ba Nyi Kwɔw Laka, 'Yudayi edi kari kudödu bɔ dɔ gasi nime te di Yerosalema ki'di közimo zi bɔ löwö."

¹² Gɔ lende nime duwö te ne, ze pili ti ya ame ga yayi doma'jo rɔze zi Pɔlo kinza bo kari dɛ kpe Yerosalema. ¹³ Ne tine bo ileki dɔmo zize, bo iya te, "Eddi kudoku tara gɔ wa'di? Eddi kupöke ma ti meri gɔ wa'di? Ma 'bama mere wa kwɔw rɔ tari tudödu ma di Yerosalema dɛ. Kina mere wa kwɔw dɛ gbi gɔ 'dɔ tari tölɛ yayi dömöyi lende 'ba nɛre ze Yesu."

¹⁴ Tine dɔw dɛ kpe toɔw bo. Kina dɔw ngi di gɔ lende nima, diya te, "Bɔko'ba ko'dɔ ako'dakw abo."

¹⁵ Doloma titi mbowa yayi. Di gɔmo tine na dilɛŋo akombi ze ga ngi dɛnyi dari Yerosalema. ¹⁶ Bɔ kösö gɔ

Yësu maw ga di Kayisariya ari kaw tize. Kina lijë koto ze ngi kari lijë 'ba bw kaw r Minasona 'd doloma yayi. Bo di mi bilaka 'ba Kupuriyö r bw kanisa 'deni kaw kaw konzi.

Pwlo Ni Ti Yakoba

17 Kina kaw döm 'deni Yerosalema tine, bilaka 'ba kanisa ako ngi tumötö ze ti közi riyö. 18 Mi bi kèzë ma di gawo na dënyi ti Pwlo ni dari tonjw Yakoba. Kina löbu 'ba kanisa kotaw rönni ngi pili tize yayi. 19 Kina Pwlo kumötö lijë ngi kiyëti gw wa ame ga Bwko'ba ko'd mi löngö bw löwö mi laja koja abo ne pili r kaw kaw. 20 Gw kö'du mo na Yakoba ni kileki yë'di ngi zi Bwko'ba.

Tine lijë iya zi Pwlo, iya te, "Bw löndö ze Pwlo, onjw tindi 'ba Yudayi ma kinza kiya i'di dönni 'deni gw lende 'ba Yësu, kina gbi lijë pili r bw koro kö'du ki'di 'ba Musa r mbëmbë. 21 Ya naga nime lijë uwö kore mo tégë oloma tiyandi Yudayi ame ga mi löngö bw löwö ne 'd koro kö'du ki'di naga nime dë kpe, kinza lijë kilele kole 'bënni ga dë, lijë ko'dw dölëti ma kaw 'ba bilaka ze ga dë kpe. 22 Ne tine gw do'dwke tondo? Römöyi lijë ëdi kuwö lende mo ömö 'deni bine. 23 Ma laka mo ziyi 'd ko'dw wa naga nime dëdi diya ziyi ne. Ya ma soww kaw ga ëdi mi löngö ze bine ame kulömu rönni 'deni zi Bwko'ba. 24 Ari tinni ko'dw dölëti 'ba ti'di yi r ma kaw mi rö löbu 'ba Bwko'ba. Kina 'd kopi girisi 'ba dölëti nima pili zinni r gw rönni 'd ki'di lijë kote to'dw dölëti nima ti topw dönni yaga. Kina ti ki'di bilaka pili kicali omba kore 'ba röyi nima ka r bëti, ni gba r ma koro kö'du ki'di 'ba Musa. 25 Ne 'ba bw löwö naga nima ki'di dönni 'deni gw lende 'ba Yësu ne, dugu waraga 'deni tönë kaw zinni. Dose zinni kinza lijë konyo yida ame ga kumu zi akoro ne dë, yëri ma kumu mugu mo dë naga kinza lijë konyo dë. Kinza lijë kuwë roma dë kina kinza lijë ko'dw yëri dë gbi."

26 Mi bi kèzë ma di pötö mo na Pwlo kari ngi ti ya soww naga nima to'dw dölëti 'ba ti'di rönni r ma kaw kaw Bwko'ba. Kina bo kari ngi mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba kose gw kada ame 'd bo ko'de yëri pili 'ba tumu mo rönni tote dölëti nima timo yaga ne zi bw akumu.

Tinda'ba Pwlo

27 Tine ko'ja tö'dö d modworiyö 'ba dölëti nima këdi ko'dw 'deni tote rönni, Yudayi maw ga ame kako di Asiya ne o'ja Pwlo di mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba yayi kina lijë ki'di tindi naga nima yayi ne ngi kpaki kënyi r ya ti bo. Lijë inda'ba bo 28 kebe tulöri timo, kiya te, "Kpe bilaka 'ba Yisarele okonyike ze. Bw tönë koloma r tiyandi bilaka kebe yala pili kiya bilaka ze ga r wa yawa ti kö'du ki'di 'ba Musa kpaki ti rö löbu 'ba Bwko'ba nime ne bo na me. Bo ako 'deni ti bw löwö ko'de mi rö löbu 'ba Bwko'ba nime 'd tirasi mo."

29 Lijë iya tara römöyi lijë o'ja Turöpimö bw Epeso ne pa ti Pwlo di mi gawo yayi, lijë omeri 'bënni tégë maww ga Pwlo ti ko'de bo 'deni mi rö löbu 'ba Bwko'ba.

30 Kina bilaka 'ba mi gawo kebe ngi pili mi ayayi komwmi rönni kari kinda'ba Pwlo kilala yaga di mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba. Kina kurögö kpa reki mo ngi teyi. 31 Lijë o'dw kaw 'deni 'dw tupö Pwlo, ne tine bw kaw ari kiya zi bw d bw kanya 'ba Romo tégë bilaka 'ba Yerosalema ëdi to'dw ayayi. 32 Kina bo kënyi ngi welo ti bw kanya abo ga kpaki ti bw këlu mo ga kirija kari mi löngö tindi naga nima.

Kina kaw tindi naga nima ko'ja bw d bw kanya 'ba Romo nima kömö 'deni ti bw kanya abo ga tara tine, lijë kaw ngi di bi tomba Pwlo. 33 Bw nima ari rjö kömö r Pwlo kinda'ba kose gw zi bw kanya abo ga 'd kudödu ti zingiri riyö 'do. Bo ititi ya naga nima, bo iya te Pwlo yë na kina lende kënyë wa'di na bo ko'dw. 34 Tine ya kaw ga iya 'bënni 'beri ya ama iya 'bënni 'böwu 'beri. Kina ngi d kudu nima i'di bo dë kicali lende ma kodw mo. Kina bo ki'di Pwlo ngi közi bw kanya abo ga 'd koto kari mi bi 'ba loma 'bënni. 35 Bw kanya naga nima ari ti Pwlo kömö timo kpa bi 'ba tiki tari mi bi 'ba loma 'bënni ame d döku ne, tine bilaka naga nima o'dw tolw Pwlo. Kina bw kanya kombi bo ngi kaw. 36 Bilaka naga nima lijë oloma nduwë r tozi ti tulöri timo kiya te, "Upöke bo yaga."

Pwlo Odw Bici Lende Abo

37 Kina kaw bw kanya naga nima këdi ko'dw 'deni 'd toja Pwlo mi reki 'bënni tine, bo iya zi bw dönni nima, bo iya te, "Moma'jo kaw ziyi, i'di miya wa kaw."

Bw nima iya te, "Dëmba ikali kpa Giriki? 38 Ni na dë r bw Ezipeto ma tönë ko'dw ya ti turu kënyi mökö ti bw akupö kuluku 'butë bi modwawmota (4000) ne?"

39 Pwlo iya te, "Ma r Yudayi di Taraseso ame r gawo ma d kilëbi 'ba dwayi 'ba Kilikiya ne. Moma'jo kaw ziyi, i'di ma milende zi bilaka naga nime."

40 Bw nima uti kaw ngi kaw a nima tara zi bo. Kina bo kaw ngi d bi tiki nima bo kiyëyi d közi bo zi bilaka naga nima 'd kudumö. Kina kaw lijë kudumö 'deni tine, bo ebe ngi tilende zinni r kpenni Yudayi.

22 Bo ilende zi tindi naga nima, bo iya te, "Bu ma ga ti löndö ma ga, uwöke mëdi modwaw bici lende ma nime ziye."

2 Kina kaw lijë kuwö Pwlo 'deni kilende zinni r kpenni Yudayi tara tine, lijë udumö ngi pili. Bo iya te, 3 "Ma r Yudayi, öyö ma Taraseso ame r gawo 'ba Kilikiya ne. Ulu ma mi Yerosalema bine. Gamalele na kiyandi ma ti toro kö'du ki'di ame ki'di kaw zi 'bu ze löbu ga ne laka. Mö'bö gbi to'dw kaw to'dw lende 'ba Bwko'ba r mbëmbë kaw ama kpe pili këddike r to'dw mo tne ne. 4 Moloma todw gomw r bilaka gw kö'du 'ba kaw 'ba Yësu nime mi'di kupö kaw ga yaga. Ya kaw ga 'bënni ame ga r kaw ni kpaki ti 'ja moloma tinda'ba mo ti'di mo mi maboso. 5 Bw d bw akumu ni ti bilaka ma löbu ze ga pili ti kiya gbi ziye lende ma nime r ma laka. Lijë na tönë kugu waraga zö koja ma timo zi ya ma 'beze ame ga mi Damaseke ne 'd tinda'ba ya ame ga r 'ba Yësu ne di yayi kudödu ko'de kako bine todw karama kaw.

⁶ Kina cwɔ mari mɔmɔ 'deni ŋgwɔsi ŋgila Damaseke tine, mi zana kada yɔ na bi kwɔ ma rɔ dɔ kiteli kunyi ŋgi di mitɔkwɔ kiyɔkwɔ gɔ bi toko yaga di yida rɔma. ⁷ Kina mila'ba ŋgi bɛri, tine muwɔ birɔ kilende zɔ iya te, 'Solo, Solo, gɔ wa'di na kɛddi koworo kulɔwɔ todɔ gomɔ rɔma te teyi?'

⁸ Miya te, 'Nere, ni yɛ mo na?'

Birɔ nima ileki zɔ, iya te, 'Ma na rɔ Yɛsu 'ba Nazareta ame kɛddi koworo kulɔwɔ timo ne.'

⁹ Ya ame ga tɔ yayi ne o'ja bi kwɔ nima, tine lijɛ uwɔ lende nima kiya rɔni zɔ ne dɛ. ¹⁰ Miya te, 'Wa'di na gɔ mo'dɔ ya, ŋere?'

Nere Yɛsu ilende zɔ iya te, 'Enyi kari mi Damaseke, bɔ mɔkwɔ ɛdi yayi bo ti kiya wa ame ga pili Bɔko'ba kiyija 'deni ziyi to'dɔ mo ne.'

¹¹ Bi kwɔ kulɔwɔ nima iyɔlu kwɔ ma 'deni, ya ame ga tɔ yayi ne na kinda'ba kɔzɔ kokɔkwɔ ma kari Damaseke.

¹² Bɔ kɛdi di Damaseke yayi rɔ Ananiya. Bo o'bɔ nduwɛ toro Bɔko'ba gbɛ ti kɔ'du ki'di mo ga. Yudayi ame ga pili kɛdi koloma yayi ne iya lende abo pili rɔ ma laka. ¹³ Kina bo kako ŋgi kwɔ ŋgila ma, bo iya te, 'Bɔ lɔndɔ ma Solo, o'ja bi ti.'

Kina kwɔ ma kwɔ ŋgi mɔŋgɔ bi dɔ bo. ¹⁴ Bo iya te, 'Bɔko'ba ame 'bu ze lɔbu ga koro ne igeli yi 'deni tikali ako'dɔkwɔ abo gbɛ to'ja kole kwɔ laka abo gɔ kuwɔ mugu mo ¹⁵ 'dɔ ki'di kiyɛti wa nime ko'ja kina kuwɔ gbɛ ne zi bilaka 'ba dɔyayi pili. ¹⁶ Kinza dɔyi kilɛyi dɛ kpe, enyi ki'di kodɔ mini 'ba bapatisi dɔyi. Kina ititi Bɔko'ba 'dɔ kola yi gɔ lende kɛnyɛ 'bi.'

¹⁷⁻¹⁸ Kina ko'ja mileki 'deni Yerosalema bine mari to'dɔ mɔtu mi reki 'ba rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba na kinɛ ŋere Yɛsu kileme rɔni ŋgi zɔ. Bo iya te, 'Bilaka 'ba mi gawo nime inza ki'di dɔnni gɔ wa ama ga kɛddi kiya dɔmɔyi ma. Enyi welo di bine kari.'

¹⁹ Miya te, 'Nere, bilaka naga nima ikali ma moloma rɔ tilaki tinda'ba ya ame ga ki'di dɔnni gɔ lende 'bi ne di mi rɔ 'ba mɔtu ma konzi pili moloma tomba mo. ²⁰ Mi kada ma kɛdi kupɔ Setepano bɔ kiyɛti lende 'bi mɛdi gbɛ teyi yayi tuti gɔ lɔpɔ nima tɔŋgɔ gɔ bɔŋgɔ 'ba ya ma kupɔ bo naga nima.'

²¹ Yɛsu ileki zɔ, iya te, 'Enyi kari, mɛdi moja yi zi bɔ lɔwɔ ame ga kɛdi koloma ŋbɔ rɔ ma kwɔ ne.'"

Tudɔdu Pɔlo

²² Lende ma Pɔlo kɛdi rɔ tiya mo zi tindɛ naga nima na kwɔ a nime te. Kina cwɔ lijɛ kuwɔ lende nima bo kiya gɔ kɔ'du 'ba bɔ lɔwɔ ne 'deni tara tine, lijɛ oke dɔmo ŋgi kulɔri timo rɔ ma kembe kiya te, "Upɔ bo yaga. Bilaka ma tara ola dɛ 'biri koloma."

²³ Kina lijɛ kebe ŋgi tulɔri rɔ ma kembe kɔzɔ timo rɔ ya towawa bɔŋgɔ 'bɛnni ga ti tulɛ yayi. ²⁴ Kina bɔ dɔ bɔ kanya nima ki'di bɔ kanya abo ga ŋgi koto Pɔlo kari mi gɔ bi 'ba loma 'bɛnni 'dɔ komba ti korobayi 'dɔ bo kiyɛti lende tɔ nima bilaka kɛdi kulɔri dɔ bo gɔmo ne.

²⁵ Kina cwɔ bɔ kanya kudɔdu Pɔlo 'deni 'dɔ tomba mo tine, Pɔlo iya zi bɔ kɛlu ame yayi ne, iya te, "Kɔ'du ki'di

'ba Romo ota gɔ tomba bilaka 'ba Romo ame ko'dɔ burɛ mo dɛ gba ne dɛ su di ziye?"

²⁶ Bɔ kɛlu nima ari kiya zi bɔ dɔ bɔ kanya nima, iya te, "Ti ko'dɔ tondo? Bɔ nime 'dɛ bilaka 'ba Romo na."

²⁷ Kina bɔ lɔbu nima kari ŋgi tititi Pɔlo. Bo iya te, "Iya zɔ, ni ŋgi rɔ ma laka rɔ bilaka 'ba Romo?"

Pɔlo iya te, "Ma ŋgi rɔ ma laka."

²⁸ Bo iya te, "Ma gbagba ma mopi girisi rɔ ma kɛnyɛ to'dɔ rɔma rɔ Romo."

Pɔlo iya te, "'Bama ɔyɔ ma mɔkwɔ rɔ Romo."

²⁹ Gɔ kɔ'du nime na bɔ ki'di 'dɔ komba bo naga nima kilipɛtɛ ŋgi yaga di rɔ Pɔlo. Bɔ ma lɔbu mo nima ŋgi rɔ tikere rɔmɔyi bo i'di 'deni kudɔdu Pɔlo ame rɔ bilaka 'ba Romo ne.

Burɛ Rɔ Pɔlo

³⁰ Mi bi kɛzɛ ma di pɔtɔ mo bo o'dɔkwɔ gba tikali lende tɔ nima Yudayi kusus Pɔlo gɔmo ne. Kina bo kope Pɔlo ŋgi yaga bo ki'di lɔbu 'ba bɔ akumu ni ti bilaka ma lɔbu 'ba Yudayi pili kotɔkwɔ rɔnni. Kina bo koto Pɔlo ŋgi ki'di kwɔ kɔmɔni.

23 Pɔlo ŋgɔ bi toko dɔ bilaka naga nima kotɔkwɔ rɔnni yayi ne. Bo iya te, "Lɔndɔ ma ga, mikali 'deni di yimɔ ma rɔ ma kele kwɔ Bɔko'ba mi loma ma ŋbɔ kɔmɔ mi kada nime tɔne."

² Gɔ kɔ'du mo na Ananiya ame rɔ bɔ dɔ bɔ akumu ki'di ya ma kɛdi kwɔ ŋgila Pɔlo yayi ŋgi gɔ kokɔkwɔ kpamo. ³ Pɔlo iya te, "Ni, Bɔko'ba ti kokɔkwɔ yi 'deni gbɛ tara. Ni bɔ kwɔ kandi nime, ni ŋgi kwɔ tɛli ŋgɔkwɔ ame kora kwɔ mo kele kulɔwɔ ne. Oloma yayi bi to'dɔ burɛ ma ti kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba kinza ma ko'dɔ dɛ yɔ kebe aa ki'di bilaka 'dɔ komba ma."

⁴ Ya ame ga pili yayi ne iya te, "Eddi kiti'ja bɔ ame Bɔko'ba ki'di 'deni rɔ bɔ dɔ bɔ akumu abo ga ne tara gɔ wa'di?"

⁵ Pɔlo iya te, "Wu, lɔndɔ ma ga, mikali bo dɛ rɔ bɔ dɔ bɔ akumu 'ba Bɔko'ba. Rɔmɔyi ugu mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, 'Kinza kiya kpa kɛnyɛ dɛ rɔ bɔ ame mbiri dɔ bilaka 'be ga ne.'"

⁶ Pɔlo ikali ya mɔkwɔ ga di mi lɔŋgɔ bɔ kotɔkwɔ rɔnni naga nima rɔ Sadoke, mɔkwɔ ga rɔ Parosi. Kina bo kilende zɔnni rɔ ma kembe, bo iya te, "Lɔndɔ ma ga, ma rɔ Parosi mɔlo kako di zi 'bu ma lɔbu ga. Ne kina me kɛdi 'deni ko'dɔ burɛ ma tɔne gɔ kɔ'du 'ba tɔdɔ 'ba tɔku di mi tɔlɛ nime mikali kɛdi rɔ ma laka ne."

⁷ Gɔ lende nime bo kiya te ne, na ya ame ga rɔ Parosi ne kebe ŋgi togba kpɛnni ti ya ma rɔ Sadoke. Kina bilaka naga nima kotɔkwɔ dɔnni yayi ne koza minni ŋgi. ⁸ Ya ame ga rɔ Sadoke ne iyɛni 'bɛnni wa mɔkwɔ inza rɔ tɔdɔ 'ba tɔku di mi tɔlɛ, malayika ni ti wa mɔkwɔ kidɛki rɔ marinyi inza gbɛ. Tine Parosi ni i'di 'bɛnni dɔnni pili gɔ lende 'ba wa naga nime. ⁹ Kina ko'de lamo ma lɔbu ŋgi ti dɔ kudu. Bɔ kwɔ kiyandi mɔkwɔ ga ame rɔ Parosi ne enyi ŋgi rɔ 'diri ti Sadoke ni kiya te, "Do'ja wa ma kɛnyɛ mɔkwɔ dɛ di rɔ bɔ nime. Mɔkwɔga malayika ala marinyi na ti kilende 'deni zi bo."

¹⁰ Bilaka naga nima ŋgi pili rɔ 'diri kina kaga ŋgi rɔ bɔ dɔ bɔ kanya nima mɔkwɔga ya naga nima ti kotɔ Pɔlo ŋgi

mī lōngō lijē kupō yaga. Gō kō'du mo na bo ki'di bō kanya abo ga ngī kari mī lōngō bilaka naga nima kindabw Pōlo kari timo mī bi 'ba loma 'bēnnī.

¹¹ Mī korōndō mo nima na n̄ere Yēsu kileme rōnī zi Pōlo, iya te, "Oloma ti mī kēddī. Iya lende ma 'deni zi bilaka mī Yerosalema bine, kina gbī tara mēdī mi'di yi kari kiya lende ma zi bilaka mī gawo 'ba Romo."

Titeri Pōlo

¹² Mī bi kēzē ma di pōtō mo na Yudayi mōtō ga kotōtō dōnnī ngī toyō lende rō bo. Lijē ulōmu rōnnī 'dō tonyo wa mōtō dē, tuwē wa mōtō dē gbī cōdō kiya te lijē kupō Pōlo dē ngī du titi yaga. ¹³ Bō kulōmu rōnnī naga nima ēdī n̄bō kōzō 'butē sowō ti dōmo teyi tara. ¹⁴ Kina lijē kari ngī zi bō dō bō akumu ti ya ma lōbu naga, kiya te, "Dulōmu rōze 'deni 'dō tonyo wa mōtō dē, tuwē wa mōtō dē gbī cōdō kiya te dupō Pōlo dē ngī du titi. ¹⁵ Kina me 'deni kpe ti ya ma lōbu mōtō ga 'dō kojake laja kari zi bō dō bō kanya 'ba Romo nima kiyake te o'dōkōke toma kōri 'ba lende 'ba Pōlo nima laka, bo koja kako ziye. Tine dēdī dari toda dō bo kōri 'dō dupō bo yaga gba kinza bo kōmō ziye bine."

¹⁶ Ne tine kole 'ba lēmī 'ba Pōlo ni uwō lende nime 'deni. Kina bo kari ngī mī gō bi 'ba bō kanya naga nima yayi kiya lende mo zi Pōlo. ¹⁷ Kina Pōlo kīdēkī bō kēlu mōtō ngī kiya teyi, iya te, "Kole nime ēdī ti lende mōtō 'dō tiya mo, oto bo kari zi bō dōye ma lōbu nima."

¹⁸ Bō kēlu nima oto kole tōnē kari zi bō ma lōbu 'ba dōnnī nima, kiya te, "Bō maboso nime 'dē kīdēkī rō Pōlo ne idēkī ma mari zi bo tine bo iya te kole nime ēdī ti lende tiya mo 'dō mo'de ziyī."

¹⁹ Kina bō lōbu tōnē kindabw kōzī kole nima ngī kari timo 'beri yaga tititi kpamo. Bo iya te, "Lende wa'di na kako timo 'dō tiya mo zō?"

²⁰ Kole nima iya te, "Yudayi mōtō ga ususu kpēnnī 'deni 'dō tititi yi toja Pōlo zīnnī tīlēndō mī kpa kotōtō 'bēnnī kōzō 'dō toma kōri 'ba lende mo laka tara. ²¹ Ne kinza kutī dē gō lende 'bēnnī nima. Ya 'bēnnī mōtō ga ma 'butē sowō ti dōmo teyi ēdī rō toda dō bo kōri. Lijē ulōmu rōnnī 'deni 'dō tonyo wa dē kuwē wa mōtō dē gbī cōdō kiya te lijē kupō Pōlo dē ngī du titi. Kina me lijē kēdī 'deni rō tidabi dō lende ma kileki 'bēyī."

²² Bō lōbu nima ileki kiya zi kole tōnē, iya te, "Kinza kari kiya dē zi bōtō mōtō, kiya te iyētī gō lende nime 'deni zō."

Bo oja kole nima kari ē'bēnī. ²³ Kina bo kīdēkī bō kēlu ma rīyō kako zi bo kiya zīnnī, iya te, "I'dike bō kanya ma kuluku sowō 'be ga kēdī ndō dō ndīnnī ti worota 'ba dō kosani kuluku kōtō kōdō dōmo 'butē rīyō ti bō mee kuluku sowō 'dō lijē kēnyī ti ndī kada kōmō 'deni modōmosowō mī korōndō nime kari Kayisariya. ²⁴ I'dike kosani mōtō ga kēdī ndō zi Pōlo ni 'dō kēkī dōmo 'dō karike pili tīnnī laka zi Pelika turu bō dōyayi nime."

²⁵ Kina bo kugu waraga ngī kōzō a nime te, ²⁶ "Ma Kolawodiyo Lusīya mēdī ti mī kēyī tugu waraga ma nime ziyī n̄ere ma Pelika, mumōtō yī. ²⁷ Bō nime Yudayi indabw ko'dōkō tupō mo, ne tine mari mikali bo ngī rō Romo. Gō kō'du mo na mari ti bō kanya ma ga mōmō

bo yaga di zīnnī. ²⁸ Mo'dōkō tikali lende tō nime lijē kususu bo gōmo ne. Kina moto bo kari mī kpa kotōtō 'bēnnī. ²⁹ Tine mari mikali lende mo lijē ususu bo gō kō'du ki'di 'bēnnī mōtō ga. Inza rō lende ma mbiri ma 'dō kupō bo ala ti'di bo mī maboso gōmo. ³⁰ Muwō lende mo di zi bō mōtō tēgē ya naga nima ususu kpēnnī 'deni rō bō nime 'dō tupō mo. Kina me mēdī moja bo ngī kari ziyī yayi. Miya 'deni gbī zi bō kususu bo naga nima 'dō lijē kari 'jaa tiya susu 'bēnnī nima ziyī."

Riṅa Ti Pōlo

³¹ Kina bō kanya naga nima ko'dō ngī kōzō ame kiya zīnnī ne tara. Lijē ogba Pōlo mī korōndō nima kari timo n̄bō kōmō mī gawo 'ba Andipatori. ³² Mī bi kēzē ma di gōmo tine na ya ma ti ndīnnī mo ga kuyī 'bēnnī dōnnī ngī kileki mī gō bi 'ba loma 'bēnnī mī Yerosalema. Ya ma dō kosani naga nima na kari nduwē ti Pōlo ³³ kōmō Kayisariya. Kina lijē kari ki'di waraga tōnē ngī zi turu bō dōyayi Pelika kōtō ti Pōlo.

³⁴ Pelika idēkī waraga nima kina bo kititi Pōlo, bo iya te, "Öyō yi mī dōyayi ma yala?"

Pōlo iya te, "Öyō ma mī dōyayi 'ba Kilikiya."

³⁵ Tine Pelika iya te, "Dō bō kususu yi naga nima kōmō 'deni na 'jaa ti moma kōri 'ba lende 'bī."

Kina bo ki'di bō kanya ngī koloma toda bi rō Pōlo di mī rō ame bō dōlṅṅ Erode kubō 'deni mōlo ne.

Yudayi Ususu Pōlo

24 Di pōtō tō'dō dō muyī tine na bō dō bō akumu Ananiya ni ti ya ma lōbu mōtō ga kozi ngī kari Kayisariya ti bō kpa kitigo 'ba burē mōtō kīdēkī mōyī mo rō Tērutulō. Lijē ari kususu Pōlo zi turu bō dōyayi nima rō Pelika ne. ² Kina cōdō ko'de Pōlo 'deni tine na Tērutulō kebe ngī tīyētī gō susu 'ba rō Pōlo zīnnī, iya te, "N̄ere ze, akikali 'bī rō mbēmbē, ame laka ko'dō 'bī ko'de loma dō kīlēyī 'deni zize n̄bō kōmō kōzō konzi. ³ Ze n̄buru ti mī kēyī gō n̄ere ko'dō 'bī ame ko'de lende laka 'deni kulōwō zize ne. Dileki yēē'dī ziyī rō mbēmbē. ⁴ Ne kinza mirasi kada 'bī dē kulōwō. Moma'jo rōma ziyī 'dō kuwō lende mbowa ze nime ti mī kēyī. ⁵ Bō nime dikali bo rō bō dō kirasi. Bo i'di bilaka ze ga 'ba Yudayi ko'dō ayayi 'deni pili kote mī dōyayi. Kina bo na gbī rō bō dō ya ma tōnē ga dīdēkīke rō bilaka 'ba Nazareta ne. ⁶⁻⁷ Bo o'dōkō tirasi rō lōbu 'ba Bōkō'ba ame mī Yerosalema ne. Gō kō'du mo na me dinda'ba bo. ⁸ Dō kititi kpa bo nī ēddī kikali ngī gbī wa naga nime dususu bo gōmo ne pili rō ma laka."

⁹ Lende nime Tērutulō kēdī kiya te ne na Yudayi ma laki kutī ngī pili gōmo kiya te, "Ngī rō ma laka."

¹⁰ Kina Pelika ki'di Pōlo ngī kēnyī tōrō 'dō kilende. Pōlo iya te, "N̄ere ma, mikali yi rō bō dō kitī 'ba burē mbiri dō bilaka ze ga mī kōmō kōzō konzi. Ma tōne ti mī kēyī tīyētī gō lende ma ziyī. ¹¹ Dō kititi bilaka pele gō lende ma lijē ti kiya gbī ziyī kōzō a nime te, tō'dō 'ba kada ame mari yīmo to'dō mōtu zi Bōkō'ba mī Yerosalema ne gba n̄ge dō 'butē dōmorīyō. ¹² Ya naga nime lijē o'ja ma dē du te to'dō kowasa ti bōtō ma kōtō mōtō di mī rō

löbu 'ba Bwko'ba. Kina lijë o'ja ma dë gbï ti'di bilaka ko'do ayayi di mi rö 'ba mötu mwta ala di mi gawo. ¹³ Mwta ame ngi go kileme susu 'bënni nima r ma laka ne inza du te. ¹⁴ Lende ma kodw mo na nge me. Mëdi moja laja 'ba Bwko'ba ma 'bu ze löbu ga 'ba Yudayi pili koro ti tösö go kwi 'ba Yësu. Kina me lijë ya naga nima iya te kwi nime r ma kënyë. Ne ma 'bama mi'di duma 'deni pili go lende ame ga kugu mi buku 'ba kö'du ki'di 'ba Bwko'ba gbï ti buku 'ba bw kumë lende abo ga. ¹⁵ Kina me mëdi 'deni r toda d kada 'ba tako 'ba Bwko'ba toja bw lende laka ni kpaki ti bw lende kënyë yaga di mi tölë, gbï kwz ame lijë ya naga nime këdi r toda dmo ne. ¹⁶ G kö'du mo na mogbw rma 'deni mö'bö tedi r ma laka kwm Bwko'ba gbï kwm bilaka lesi.

¹⁷ Di pötö tö'dö d konzi ame ga mo'do nbö r ma kwz di r Yerosalema ne na me mileki to'de girisi zi bw lisa ze ga gbï ti'di kpa közi mi rö löbu 'ba Bwko'ba. ¹⁸ Kina me ya naga nima kari ko'ja ma di yayi ko'ja mo'do dölëti 'ba ti'di rma r ma kwz kwm Bwko'ba 'deni. Tine tindi 'ba bilaka wta inza du te tö yayi, kina ayayi wta inza gbï. Yudayi mwta ga ame di Asiya ne ëdi gbï yayi. ¹⁹ Ne wta kiya te lijë ko'dkw tususu ma i'di lijë kako kususu ma kömöyi bine. ²⁰ Ne wta kinza tara lijë ame ga bine ne ti kiya ziyi wta kiya te lijë ko'ja ama kënyë mwta ra di mi lende ma ame lijë koloma r toma kwi mo di mi kpa kotw 'bënni ga ne. ²¹ Mwta lende kwta nime na ti lijë kususu ma gmo ziyi, ame miya te, 'Eddi ko'dwke burë ma tne go lende nime mikali wta 'ba töku di mi tölë këdi r ma laka ne."

²² Tine Pelika uwö kwi 'ba lende 'ba Yësu 'deni mlo laka. Kina bo kënyi ngi kwz kiyëyi lijë gba kinza kodw bïci lende nima. Bo iya te, "Wta Lusiya bw bw kanya nima kömö tine na 'jaa ti mwngw lende nime."

²³ Kina bo ki'di bw këlu ngi 'd ko'ngw go Pwlo, tine kola koloma r d ngölö kinza kota go lëpi bo ga dë di bi tako tori bo.

Pwlo Ww Kwz Pelika Ni Ti Durusila

²⁴ Di pötö tö'dö d ndö tara na Pelika ni kari ngi ti 'ja abo Durusila ame r Yudayi ne koja laja go Pwlo 'd kako zinni. Bo oje mbili bo go ma Pwlo këdi kiya lende 'ba ti'di d go kö'du 'ba Yësu. ²⁵ Kina Pwlo koloma ngi r tiyëti lende 'ba tedi r ma laka kwm Bwko'ba ti togbw d yida r gbï ti lende 'ba tako 'ba Bwko'ba bi to'do burë 'ba dli'ngw nime kada mwta. Lende nime i'di Pelika ngi këdi r tikere. Bo iya te, "Ari töti, ti moja laja 'jaa göyi tako tilende tö wta kiya te mëdi le."

²⁶ Bo omeri 'ba bo tégë mwta Pwlo ti kugö kwm bo ti girisi. Kina bo koloma ngi nduwë toja laja go Pwlo tako tilende ti bo.

²⁷ Mi riyö 'ba kw ma di pötö lende nime na bw mwta kidëki r Pwrokiyo Peseto kinda'ba kiti 'ba turu 'ba woyayi nima ngi 'bato di pötö Pelika. Tine Pelika o'dkw 'd Yudayi këdi ti mi këyi r bo. G kö'du mo na ki'di bo ngi kola Pwlo kinza tope mo yaga mi kada nima.

Pwlo Iteri Tngw Turu Ma Löbu

²⁵ Di pötö tö'dö d mota 'ba tömö abo 'ba Peseto mi woyayi nima na bo kënyi di Kayisariya yayi kari Yerosalema. ² Kina löbu 'ba bw akumu ni ti ya ma löbu 'ba Yudayi mwta ga kari ngi tususu Pwlo zi bo.

³ Lijë olo'ba rönni zi bo 'd bo ki'di mi bo këyi rönni bo koja Pwlo kari zinni Yerosalema. Lijë iya tara römöyi lijë ususu kpënni 'deni 'd tupö Pwlo di go kwi. ⁴ Tine Peseto iya te, "Edi r toda bi r Pwlo mi Kayisariya, kina me ma gbï mëdi mo'do tari yayi. ⁵ Wta bo kirasi lende mwta i'dike löbu 'ba woye ga kari tö 'd kususu bo zö di yayi."

⁶ Ne tine bo oloma titi ko'do tö'dö kwz d modwmta gbï aa kwz d 'butë ni tara kina 'jaa bo kileki Kayisariya. Mi bi këzë ma di gmo na bo kari koloma ngi mi bi 'ba burë kidëki Pwlo 'd ko'de kako zi bo. ⁷ Kina wta Pwlo kömö 'deni tine löbu 'ba Yudayi ame ga kako di Yerosalema ne ënyi kwz ngi kuru bo tususu bo ti lende konya ame ga r ma kënyë ne. Tine lijë ikali dë ma 'd ti'di susu 'bënni naga nima këdi r ma kodw. ⁸ Kina Pwlo kënyi ngi tiyëti go kö'du ma 'ba bo. Bo iya te, "Moro kö'du ki'di 'ba Yudayi pili kinza to'do wa ma kënyë mwta. Mirasi rö löbu 'ba Bwko'ba dë gbï, kina mo'do ya t dë gbï ti bw dli'ngw ma löbu 'ba Romo."

⁹ Peseto o'dkw 'd mi Yudayi këyi r bo. G kö'du mo na bo kileki kiya zi Pwlo, bo iya te, "Ti kuti d tari Yerosalema 'd mari mo'do burë 'bi di yayi?"

¹⁰ Pwlo iya te, "G bi 'ba burë 'ba bw dli'ngw ma löbu 'ba Romo na me, o'do burë ma ngi bine. Ikali gbï laka mirasi wa ma kwz mwta te dë du zi Yudayi. ¹¹ Ne ma kiya te mëdi mirasi wa mwta ame 'd kupö ma gmo ne ra dëne minza moma'jo rma ziyi 'd kw ma di mi tölë nime. Wa naga nime lijë kususu ma gmo ne, wta kiya te kinza r ma laka kinza wta ki'di ma dë zinni. Moma'jo rma zi bw dli'ngw ma löbu 'ba Romo na 'd kodw bïci lende ma nime."

¹² Kina Peseto ni koloma ngi r tilende go kö'du mo ti ya ma këdi ki'di lende zi bo naga. Bo ileki kiya zi Pwlo, bo iya te, "Ele, ni na me koma'jo röyi 'deni 'd bw dli'ngw ma löbu 'ba Romo kodw bïci lende 'bi. Ti kari gbz zi bo."

Burë R Pwlo

¹³ Mi tö'dö d konzi di pötö lende nime na nere Agoripa ni ti lëmi bo Bërunikë kako Kayisariya yayi tumötö Peseto. ¹⁴ Kina wta lijë koloma 'deni kigabi yayi tine, Peseto iyëti go lende 'ba Pwlo zi Agoripa. Bo iya te, "Bw mwta Pelika ki'di mlo mi maboso ëdi gba bine.

¹⁵ Tönë mari Yerosalema ne löbu 'ba bw akumu ni ti 'ba Yudayi ni ususu bo zö tégë 'd modw karama d bo.

¹⁶ Tine mileki dmo zinni miya te dölëti 'beze 'ba Romo o'dkw bilaka mo këdi bi kwta ti bw susu 'ba r bo 'd bo kiyëti lende ma 'ba bo gbï. Kina gbï di'di bilaka mo dë titi r yawa zi bw kususu bo naga nima kinza ma ko'do titi kwz a nime. ¹⁷ Kina me mileki mako bine micayi dë kpe, mi bi këzë ma di pötö mo na mari ngi moloma mi bi 'ba burë midëki 'd ko'de bw nima kako zö. ¹⁸ Mo-

meri 'bama miya te mwtoga bw susu 'ba rw bo naga nima ti kususu bo gw lende kënyë ma bo ko'dw. Tine lijë o'dw dë yw. ¹⁹ Lijë oloma za rw togba kpënni gw lende abo gw kö'du 'ba mötu ko'dw 'bënni tw ne ga ti lende 'ba bw mwtw rw Yësu kölä 'deni mwtw, tine Pwlo iya te ëdi gba rw ma kidi. ²⁰ Bi 'ba tikali lende mo ilikö za duma. Mititi bo miya te dw bo ti kuti dw tari Yerosalema 'dw mari mo'dw burë abo di yayi. ²¹ Ne tine bo ititi ma 'dw mi'di bw kanya koda bi rw bo nbö 'dw bw dliw ma löbu ze 'ba Romo na gw kodrw bici lende abo nime. Kina me mi'di bw kanya 'deni këdi rw toda bi rw bo koda kada mo 'dw moja bo kari zi bw dliw ma löbu."

²² Agoripa iya te, "Ma gbagba ma mo'dwkw tuwö kpa bo."

Peseto iya te, "Eddi kuwö kpa bo 'deni 'basi tilëndö."

To'de Pwlo Kwkw Agoripa

²³ Mi bi këzë ma di gwmo na ntere Agoripa ni ti Bërunikë kënyë ngi tari mi bi 'ba burë. Tine na bilaka kebe ngi pili tilëlu lijë. Kina lijë kari ngi ti bw bw kanya ni ti turu 'ba dw gawo ni kwkw mi rö 'ba kpa kotwkw. Kina Peseto ki'di ngi 'dw ko'de Pwlo kako kwkw kömönni yayi. ²⁴ Bo iya te, "Nere Agoripa kpaki tiye kpe ya ame ga tize bine ne, ongwke bw nime. Bo na Yudayi ame ga pili mi Yerosalema ti ame ga bine ne konyo monda mo zö. Kina lijë pili kulöri ngi timo, tégë ola bo dë kpe konyo kpa bo. ²⁵ Ne 'bama mo'ja wa mwtw ame ngi bo ko'dw 'dw kupö bo gwmo ne dë. Kina me bo oma'jo rw bo 'deni 'dw bw dliw ma löbu ze 'ba Romo na gw kodrw bici lende mo. Miteri toja bo kari, ²⁶ ne lende 'ba rw bo mwtw ame ngi mo'ja 'dw mugu mi waraga zi bw dliw ma löbu ne inza du te. Kina me mo'de bo 'deni tne kako kwkwe. Tine ma dw kiteli mo mo'de bo kömöyi, ntere Agoripa, 'dw toma kari 'ba lende abo laka 'dw ki'di mikali wa ame gw mugu mi waraga zi bw dliw ma löbu ne. ²⁷ Gw meri 'bama bine toja bw maboso kari rw ma sari kinza wa ma kiyëti gw susu 'ba rwmo ele dë."

Lende 'Ba Pwlo

26 Agoripa iya zi Pwlo 'dw kiyëti lende ma 'ba bo. Ki-na Pwlo kënyë ngi kwkw kiyëyi dw közi bo kiya te, ² "Nere Agoripa, ma tne ti mi këyi römöyi ni na me 'deni mëdi miyëti gw kö'du nime Yudayi naga nime kususu ma gwmo ne ziyi. ³ Ni na rw bw kikali dölëti ze 'ba Yudayi pili ti kowasa mo ga. Moma'jo rwma ziyi tuwö lende ma nime ti mi këyi.

⁴ Yudayi pili ikali gw loma ma ame moloma tönë mi löngö bilaka ma ga ko'ja mëdi gba mbowa kina gbi mi Yerosalema ne. ⁵ Dw lijë ko'dwkw pele tiya mo ziyi lijë ti kiya gbi te, lijë ikali ma moloma mö'bö rw Parosi, kina ze Parosi ni na gbi rw bw tö'bö togbw rze kinza tiyëyi mi kö'du ki'di 'ba Bwko'ba rw dw kiteli di dw bilaka ma laki. ⁶ Mi'di duma nburu kö'bö gw wa tönë Bwko'ba kiya to'dw mo zi 'bu ze löbu ga ne. Gw kö'du mo na me 'dw ki'di ko'de ma tne mi gw bi 'ba burë nime. ⁷ Rw ma laka bilaka pili 'ba dw gpli 'butë dmoriyö ze naga nime

ogbw rönni 'deni tumötu Bwko'ba rw gw bi këzë pili 'dw lijë ko'ja wa ame bo këdi ko'dw ne kada mwtw. Kö'du 'ba wa naga nima na Yudayi naga nime kebe kususu ma gwmo. ⁸ Kpe bilaka lesi, gw wa'di na ko'dwkwke dë ti'di dnye gw lende 'ba Bwko'ba nime bo ki'di töku kënyë kwkw yaga di mi tölä ne?

⁹ Ma tönë mwtw bine momeri miya te ma laka mo na zö 'dw moworo ti bw ki'di dönni gw lende 'ba Yësu 'ba Nazareta. ¹⁰ Kina moworo 'deni tönë tinni tonbenbe lijë di mi Yerosalema. Bw dw bw akumu i'di közi kakpa mo zö moloma toboso bilaka ma konzi 'ba kanisa. Mi kada ma kodw karama 'ba tölä dönni naga mëdi gbi teyi yayi tuti gwmo. ¹¹ Mö'bö nduwë todw gomw rönni di mi rö 'ba mötu pili 'dw ki'di lijë kola gw ti'di dönni gw lende 'ba Yësu. Yimö ata ngi rönni rw mbëmbë molo-ma tozi gönni kpaki kebe mi gawo ma löwö naga tin-da'ba lijë.

¹² Gw kö'du mo tine bw dw bw akumu ni i'di közi kakpa zö 'dw tari to'dw mo gbi tara di Damaseke. ¹³ Tine di gw kari yayi 'deni mi zana kada na mo'ja bi kwkw ame köbö kiteli kada ne ngi kunyi kako di mitwkw kiywkw bi toko yaga di rze ti ya ame ga tö ne. ¹⁴ Kina dila'ba ngi pili bëri. Tine muwö birw kilende zö rw kpa Yudayi kiya te, 'Swo, Swö, gw wa'di na këddi koworo kulöwö todw gomw rma teyi? Gw wa'di na ni këdi kodw gomw röyi ngi kwkw sa ame kirëri röni këdi komba pele ko'dwkw tari dë ne tara.'

¹⁵ Miya te, 'Nere, ni yë mo na?'

Bo iya te, 'Ma na rw Yësu ame këdi koworo kulöwö timo ne. ¹⁶ Tine ënyi kwkw trw, mileme rma 'deni ziyi tne ti'di yi rw bw laja bw tiyëti wa naga nime ko'ja ne zi bilaka gbi ti wa ma mëdi mileme ziyi. ¹⁷ Ti kwkw yi di zi ya e'be ye ga gbi di zi bw löwö. Mëdi moja yi kari zinni ¹⁸ tiywkw kömönni, tileki lijë di mi bi kölu 'ba Satani kako mi bi kwkw 'ba Bwko'ba. Lijë ti ki'di dönni 'deni ngi gw lende ma. Kina Bwko'ba ti kola lijë ngi gw lende kënyë 'bënni ga kodw'bw lijë ti ya mwtw ga ame bo kigeli 'deni rw 'ba gbagba bo ne.'

¹⁹ Nere Agoripa, wa nima kileme röni zö di mitwkw ne milagi dë tuwö dmo. ²⁰ Mari ngi misaki tiya lende 'ba Bwko'ba titi dwgba mi Damaseke kebe mi Yerosalema gbi kote mi dwyayi 'ba Yudayi pili gbi zi bw löwö. Miya 'deni zi bilaka pili 'dw kotw dönni di mi lende kënyë 'bënni ga kako kuwö dw Bwko'ba, kina gbi 'dw to'dw wa ame ga gw kileme dw kotw 'bënni ga di mi lende kënyë ma mwtw. ²¹ Gw kö'du mo na me Yudayi kinda'ba ma di mi reki 'ba rö löbu 'ba Bwko'ba ko'dwkw tupö ma. ²² Ne Bwko'ba na me kokwnyi ma nbö kömö mi kada nime tne ki'di ma tiya lende abo zi ya ame ga rw löbu ni ne kpaki ti bilaka ma laki. Lende nime inza 'beri di gw ma tönë Musa ni ti bw kumë lende 'ba Bwko'ba ma mwtw naga kiya te ëdi ko'dw rönni ne. ²³ Ame kiya te Kurisito ame Bwko'ba koja kako dliw nime bine ne ëdi kombi gomw. Kina bo na ti këdi rw dndende 'ba kwkw 'ba töku di mi tölä 'dw koyi kari 'ba didi zi Yudayi pili ti bw löwö."

Peseto Embe Dɔ Pɔlo

²⁴ Gɔ lende nime Pɔlo kiya te ne na Peseto kɛnyɛ kembe ngɛ dɔ bo, iya te, “Pɔlo, nɛ 'deni rɔ rumɔ. Tidɛki waraga kulɔwɔ uyɛ yi 'deni.”

²⁵ Pɔlo iya te, “Nere ma, minza rɔ rumɔ. Lende nime mɛdi miya ne lende 'ba rumɔ na dɛ, lende ma laka na.

²⁶ Nere Agoripa pele ikali kɔ'du mo gbɛ kina me mɛdi miya 'deni zi bo rɔ dɔ ngɔlɔ. Mikali ngɛ bo uwɔ lende mo ga 'deni pili rɔmɔyɛ o'dɔ rɔnɛ dɛ kebe gɔ ngolɔ'ba.

²⁷ Nere Agoripa, nɛ nime 'di dɔyɛ ngɛ gɔ kɔ'du 'ba bɔ kumɛ lende 'ba Bɔkɔ'ba ma dɔgba tɔnɛ ga na? Rɔ ma laka mikali ngɛ 'di dɔyɛ gɔmɔ.”

²⁸ Agoripa iya te, “Pɔlo omeri 'bɛyɛ iya te ti kɔɔ ma ngɛ welo mɛdi rɔ 'ba Kurisitɔ?”

²⁹ Pɔlo iya te, “Mititi Bɔkɔ'ba 'dɔ pele nge welo ala ndɔ yayi bo ki'di yi kpaki ti bilaka naga nima kɛdi kuwɔ lende ma tɔne ne kɛdi rɔ 'ba Kurisitɔ gbɛ kɔɔ 'bama te, tine nge kinza zingiri nime.”

³⁰ Kina Agoripa ni kɛnyɛ ngɛ tɔɔ ti Peseto ti Bɛrunikɛ ti ya ame ga tinnɛ yayi ne tɔɔ yaga. ³¹ Bilaka naga nima pili oloma rɔ tiya mo rɔ gɔ rɔnnɛ, iya te, “Bɔ nime o'dɔ wa mɔɔ ame ngɛ 'dɔ kupɔ bo ala koboso bo gɔmɔ ne dɛ.”

³² Tine Agoripa ileki kiya zi Peseto, iya te, “Ma kiya te Pɔlo koma'jo rɔ bo dɛ 'dɔ bɔ dɔliɔ ma lɔbu 'ba Romo na gɔ kodɔɔ bɛci lende abo nime dɛne 'dɔ kope bo ka ngɛ yaga.”

Tari 'Ba Pɔlo Romo

27 Kina dɔɔ Peseto ko'dɔɔ 'deni 'dɔ toja ze kari Romo tine, bo 'di Pɔlo ni ti bɔ maboso mɔɔ ga ngɛ zi bɔ kɛlu mɔɔ kidɛki rɔ Yuliyɔ 'dɔ ki'di kɛki mɛ sorope ma lɔbu koto Italiya. Bɔ nima na rɔ bɔ dɔtumu 'ba bɔ kanya ma kidɛki rɔ “Bɔ kanya 'ba Bɔ Dɔliɔ ma Lɔbu.”
² Bo o'ja bɔ sorope mɔɔ ga 'ba Adaramota kɛdi ko'dɔ tari mɛ gawo mɔɔ ga ma mɛ dɔyayi 'ba Asiya. Kina bo ki'di ze ngɛ dɛki mɛ sorope 'bɛnnɛ nima. Aritaroko bɔ Makedoniya di mɛ gawo 'ba Tesalonika ne ɛdi gbɛ tize yayi.

Dɛnyɛ ti sorope di mɛ dɔyayi 'ba Yudayi yayi. ³ Mɛ bi kɛzɛ mɔɔ na dari dɔmɔ ngɛ Sidona. Tine Yuliyɔ ti mɛ kɛyɛ abo ola Pɔlo ngɛ kari zi pɔri bo ga ame yayi ne gɔ kokɔnyɛ bo ti wa ma bo kɛdi rɔ leri mo naga. ⁴ Kina dɛnyɛ ngɛ di Sidona yayi ti sorope nima tine lili 'di tome ngɛ rɔ ma kusɛ kako di kɔmɔze. Gɔ kɔ'du mo na dopa ngɛ kebe ngila Kupuriyɔ. ⁵ Di yayi na dari rɔ mɛ zana mini lɔbu diteli dɔyayi 'ba Kilikiya ni ti Pambuliya, dari dɔmɔ mɛ gawo 'ba Mura mɛ dɔyayi 'ba Lukiya. ⁶ Di Mura yayi tine na Yuliyɔ ko'ja bɔ sorope mɔɔ ga kako di Alesandora kɛdi kari Italiya, kina bo ki'di ze ngɛ dɛki mɛ sorope nima.

⁷ Kina dɛnyɛ ngɛ di yayi ti sorope nima tine lili oloma ngɛ rɔ tome rɔ ma kusɛ kako di kɔmɔze. Kina dari ngɛ nduwɛ ndɔ do'dɔ tɔ'dɔ dɔ konzi nɔbɔ dɔmɔ ngɔsi ngila dɔliɔ 'ba Kinido. Lili nima ola bi 'ba tari dɔgba dɛ kpe zize, na dugɔgɔ ngɛ diteli gɔ bi mɔɔ kidɛki rɔ Sa-

lomone dari nduwɛ kebe dɔ kapa dɔyayi 'ba Kurɛtɛ.

⁸ Dokɔɔ rɔze ngɛ nduwɛ rɔ gomɔ ngɔsi kebe dɔ kpa gɔtɔ nɔbɔ dɔmɔ gɔ bi mɔɔ kidɛki rɔ “Kpabɔnjɛ ma Laka,” ngɔsi ngila dɔliɔ 'ba Laseya.

⁹ Kina doloma digabi ngɛ yayi. Kada 'ba kpa koro 'ba Yudayi kote rɔnɛ, kina nyepɛ 'ba lili ma kɛnyɛ 'ba liɔgere ti sorope na 'deni. Pɔlo iya zi bilaka naga nima mɛ sorope yayi ne, iya te, ¹⁰ “Rɔ ma laka gomɔ ma lɔbu ɛdi ko'dɔ rɔnɛ mɛ liɔgere ze 'ba tari dɔgba di bine. Akombi 'ba mɛ sorope pili ɛdi kirasi rɔnnɛ. Sorope ti kɔtopa 'deni kina tɔlɛ ti kɛdi gbɛ bi mo zize.”

¹¹ Ne tine bɔ dɔ sorope nima ti bɔ kugɛ mo oɔɔ ngɛ nduwɛ zi Yuliyɔ 'dɔ ki'di liɔ kari kinza bo ki'di dɔ bo dɛ gɔ lende 'ba Pɔlo nima. ¹² Kpabɔnjɛ mo nima inza rɔ gɔ bi ma laka ame 'dɔ sorope ma lɔbu koloma teyi mɛ kpa dɔlili. Ya ma konzi mɔɔ ga o'dɔɔ tɛnyɛ di yayi tari ti sorope nima kina kiyɔɔ ngɛ tokɔɔ mo 'dɔ kari Pɔnikisi gɔ koloma yayi mɛ kpa dɔlili nima. Pɔnikisi na ti kpabɔnjɛ 'ba sorope ma lɔbu mɔɔ 'ba dɔyayi 'ba Kurɛtɛ teyi, kapa kari dɔ tɔɔ.

Piwu Ti Mini Kikagba

¹³ Kpa lili ma kembe nima oke rɔnɛ 'deni kola nge rɔ tome dɔziliwawa kako di dɔ ro'ɔ. Kina bɔ sorope naga nima omeri tɛgɛ mɔɔga ti dari dɔmɔ timo nɔbɔ Pɔnikisi. Kina liɔ kɔɔ yamo kirindi ma kosi sorope rɔmo nima ngɛ tɔɔ. Dɛnyɛ di yayi dari nduwɛ ngɔsi kebe dɔ kpa gɔtɔ. ¹⁴ Ne mbowa tine yɔ na lili ma kɛnyɛ rɔ dɔ kiteli ki'di ngɛ tome kako di dɔyayi. Ama na 'deni rɔ lili ma tɔnɛ kidɛki mɔyɛ mo rɔ Yurakulɔ ne. ¹⁵ Iyaya sorope ngɛ ki'di dikali dɛ kpe todɔɔ kpamo, kina dola ngɛ gbɔ zi lili kukpiri timo.

¹⁶ Dari dɔmɔ ngɔsi ngila dɔɔtu 'ba Kawoda tine na kikɛti lili 'jaa mbowa di rɔze. Kina doloma ngɛ rɔ topi rɔze gɔ sorope ma titi ame kosi bɛci sorope ma lɔbu nima ne totɔ mo tɔɔ. ¹⁷ Kina dɔɔ ngɛ tɔɔ mɛ sorope ma lɔbu kinza kɔnzɔ ra mɛ mini. Bɔ sorope naga nima olo yɔki sorope lɔbu nima ti kabi 'dɔ ki'di kitigɔ. Tine liɔ ere kinza lili kitinji sorope nima ra kari ku'bɛ rɔnɛ yɔki tungulu 'ba yayi lida ame ga mɛ mini ngɔsi ngila dɔyayi 'ba Libiya ne. Gɔ kɔ'du mo na liɔ kurɔbɔ bɔngɔ ngɛ dɔ sorope lɔbu nima 'dɔ lili kitinji kuyɛ kpamo timo. Kina sorope nima kiyɔkɔ ngɛ nduwɛ kari tara.

¹⁸ Tine lili nima ɔ'bɔ ngɛ nduwɛ tome rɔ ma kɛnyɛ kuwitɛ sorope. Mɛ bi kɛzɛ ma di gɔmɔ na bɔ sorope naga nima kisasi ngɛ rɔ tu'du akombi mɔɔ ga gɔ mini.

¹⁹ Mɛ bi kɛzɛ ma di gɔ ama tine, na liɔ koloma ngɛ tu'du wa ame ga pele rɔ 'ba to'dɔ ndɔɔ 'ba sorope timo ne gɔ mini.

²⁰ Do'dɔ tɔ'dɔ 'deni dɔ konzi kinza ma do'ja kinɛ kada ni ti kɛlu. Lili ɔ'bɔ ngɛ nduwɛ tome rɔ ma kembe, domeri 'beze diya te dinza dɔmɔ kpe di kɔzi tɔlɛ 'ba mini nima.

²¹ Kina dɔɔ bilaka 'ba mɛ sorope korɔ rɔnnɛ 'deni nɔbɔ kɔɔ tɔ'dɔ dɔ ndɔ tara kinza tonyo tɔɔ tine, Pɔlo ɛnyɛ tɔɔ kiya zinni, iya te, “Ma kiya te kɛddi kuwɔke dɔma ra 'dɔ dolomake tɔti Kurɛtɛ dɛne gomɔ ma kɔɔ a nime te inza ko'ja ze, dɛne gbɛ wa 'ba mɛ sorope inza

kikali tari gw mini. ²² Ne mi'di ame ziye 'dɔ kolomake ti mi keddɪ. Rɔ ma laka bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ di mi lɔngɔ ye nima bina inza kɔlɛ mi mini nime. Sorope na nge ti kotopa ɛ'bɛnɪ. ²³ Rɔmɔyɪ ma bɔ laja abo 'ba Bɔko'ba na kina bo na gbɪ mɛdɪ mo'dɔ mɔtu zi bo, na me malayika abo kako kileme rɔnɪ zɔ ti korɔndɔ ene kilende zɔ, ²⁴ iya te, 'Pɔlo, kinza kere dɛ kpe. Bɔko'ba ɛdɪ ki'di yi kiye'ti lende 'bi kɔmɔ bɔ dɔlɔŋ ma lɔbu 'ba Romo. Bo Bɔko'ba ti ki'di mɪnɪ kɛyɪ rɔyɪ kpaki ti ya ame ga pili mi sorope tiyɪ bine ne, ki'di ye kɔmɔke di kɔzi tɔlɛ 'ba mini nima.'

²⁵ Kina me miya 'deni ziye, olomake ti mi keddɪ. Mikali ngɪ rɔ ma laka lende 'ba Bɔko'ba ɛdɪ ko'dɔ rɔnɪ kɔzɔ ame kiya rɔnɪ zɔ ne tara. ²⁶ Tine lili ti kome sorope ze nime ku'bɛ rɔnɪ yɔki dɔɔtu kotopa yaga."

²⁷ Kina ɔdɔ lili kuwiti ze 'deni nɔbɔ tɔ'dɔ dɔ 'butɛ dɔ-mosowɔ mi zana mini lɔbu tine, mi zana korɔndɔ 'deni bɔ sorope naga nima omeri tɛgɛ ti dɔmɔ 'deni ngɔsi ngila dɔyayi mɔtɔ ga. ²⁸ Kina liyɛ kosi kabi yɔki kulugbɪ dɔku ku'du tiyari mini timo. Tine liyɛ o'ja talo mo ɛdɪ nɔbɔ kɔzɔ dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ sowɔ tara. Di pɔtɔ mo ko'ja dari 'deni mbowa liyɛ o'dɔ gbɪ tara. Tine liyɛ o'ja talo 'ba mini ola 'deni dɔkɔmɔ kumɔgu 'butɛ mota. ²⁹ Gɔ kɔ'du mo na liyɛ ngɪ rɔ tikere mɔtɔga sorope ti kari ku'bɛ rɔnɪ yɔki dɔku. Kina liyɛ kosi kabi ame ga kudɔdu bi'ci sorope ne ngɪ yɔki yamo kirindɪ mɔtɔ ga sowɔ 'do ku'du mi mini 'dɔ kogbɔ sorope nima kinza kari. Liyɛ oloma rɔ tulɔmu kpɛnnɪ zi akoro 'bɛnnɪ ga 'dɔ ki'di bi kɛzɛ welo.

³⁰ Ya mɔtɔ ga ame kɛdɪ ko'dɔ ndabw mi sorope yayi ne o'dɔkɔ tu'bɔgɔ rɔnnɪ tiriŋa yaga. Liyɛ ope sorope ma titi tɔnɛ kudɔdu dɔ ma lɔbu 'beze nima yayi ne koja ti kowe kari bɛrɪ mi mini tindɛndɛ rɔnnɪ timo 'dɔ kiya te liyɛ ɛdɪ rɔ tosi yamo ma kirindɪ kano sorope nima togbɔ mo bɛrɪ. ³¹ Tine Pɔlo ɛnyɪ kiya zi bɔ kanya naga nima ti bɔ kɛlu 'ba dɔnnɪ, iya te, "Dɔdɔ ya naga nima koloma dɛ tize mi sorope bine dinza dɔmɔke di kɔzi tɔlɛ 'ba mini nime."

³² Kina bɔ kanya naga nima koke kabi 'ba sorope ma titi nima ngɪ kola kari gw mini.

Sorope Kotopa

³³ Mi kano gw bi 'deni tine na Pɔlo kebe ngɪ rɔ toɔɔ mi keddɪ zi bilaka 'ba mi sorope naga nima pili 'dɔ konyo kpɛnnɪ. Bo iya te, "Tɔ'dɔ mo 'deni nɔbɔ dɔ 'butɛ dɔ-mosowɔ ame kɔ'bɔke ngɪ rɔ meri kinza tonyo tɔɔ.

³⁴ Milende ziye tɔne, i'dike miye keddɪ konyoke kpeye 'dɔ kɔmɔke rɔye di kpa kɔzi tɔlɛ 'ba mini nime. Rɔ ma laka miya ziye bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ inza kɔlɛ mi mini nime."

³⁵ Kina bo kogba maŋgolbɔ'nbɔ ngɪ bo ko'dɔ ye'ɛ'di mo zi Bɔko'ba di kɔmɔ bilaka naga nima pili. Bo onye maŋgolbɔ'nbɔ nima, bo konyo. ³⁶ Kina dɔki'di bilaka naga nima kolɔdɔ 'jaa ti bɛrɪ tonyo akonyo. ³⁷ Dɛdɪ pili kuluku muyi kɔdɔ dɔmo 'butɛ riyo dɔɔmu dɔkɔkɔ (276) mi sorope nima yayi. ³⁸ Di pɔtɔ liyɛ konyo kpɛnnɪ 'deni kitɛkpɛ tine, na liyɛ koloma rɔ titiŋi nyɔnyu ame ga

sorope lɔbu nima kombi ne gw mini 'dɔ ki'di kitɛwu kiyo'kɔ mbowa tɔrɔ dɔ mini.

³⁹ Kina ɔdɔ gw bi kɛdɪ kɛzɛ 'deni tine bɔ sorope naga nima o'ja kpa gɔtɔ kinda, ne tine liyɛ ikali dɛ ala dɔyayi ma yala ga na. Liyɛ o'ja bi kugɔ 'ba mini lɔbu kinda ti dɔ yayi lida teyi. Kina liyɛ ko'dɔkɔ 'dɔ toto sorope lɔbu nima kari kidɛyɪ yayi. ⁴⁰ Kina liyɛ koke kabi 'ba yamo kirindɪ tɔnɛ ga kogbɔ sorope timo bɛrɪ ne ngɪ kola kɔnzɔ bitɔ mi mini yayi. Liyɛ ileŋo rɔnnɪ ngɪ ndɔ ti ngɛrɪ 'ba tukpɔtu sorope 'dɔ tuyi kpamo timo. Kina liyɛ kurɔbɔ kɔŋgw ngɪ tɔrɔ dɔ kano sorope nima 'dɔ lili kitɪŋi gɔmo kari kpa gɔtɔ. ⁴¹ Tine sorope nima ari kilaka ngɪ dɔ yayi lida mɔtɔ mi zana mini. Kano mo usu rɔnɪ mi yayi lida kola bi 'ba tari dɛ kpe teyi. Kina tirindɪ 'ba mini ma kɛdɪ kikagba kotopa dɔ kapa sorope ma yi'bɔwu ngɪ.

⁴² Bɔ kanya naga nima o'dɔkɔ 'dɔ tupɔ bɔ maboso me yaga kinza mɔtɔ ga kele ra kari dɔ kpa gɔtɔ kirɪŋa.

⁴³ Tine Yuliyɔ bɔ dɔnnɪ mo nima o'dɔkɔ dɛ 'dɔ Pɔlo kɔlɛ. Gɔ kɔ'du mo na bo kota bɔ kanya naga nima ngɪ di bi tupɔ bɔ maboso naga nima. Bo i'di kɔ'du mo 'dɔ ya ame ga kikali tele ne ku'du rɔnnɪ kele dɔgba kari dɔ kpa gɔtɔ, ⁴⁴ kina 'dɔ ya ma laki naga nima kulɔli 'bɛnnɪ rɔnnɪ gw pɔrɪ ti ngɛrɪ ma kotopa di yɔki sorope nima kɔzi 'jaa kari. Gɔ kɔ'du mo na ki'di ze dɔmɔ ngɪ pili laka dɔ kpa gɔtɔ.

Tɔmɔ Melita

28 Kina ɔdɔ dari dɔmɔ 'deni laka dɔ kpa gɔtɔ tine, dikali gw bi nima idɛki mɔyɪ mo rɔ Melita. ² Bilaka 'ba dɔyayi mo nima o'dɔ kɔmɔ kele ngɪ dɔze rɔ mbɛmbɛ. Tɔrɔ ɛdɪ rɔ ta'di ti bi kɛyɪ rɔ ma kɛnyɛ na liyɛ kulɔ'jɔ pa'do ngɪ rɔze kɔŋgw gɔze laka. ³ Pɔlo ari tunzɔ kpadɔndɔ todɔ mo kɔmɔ pa'do, kina murɛ kɔdɔ ngɪ di mi kpadɔndɔ nima di zi bi kututu 'ba pa'do koga kɔzi bo ngɪ kɔ'bɔ teyi.

⁴ Kina ɔdɔ bilaka naga nima liyɛ kɔŋgw murɛ 'deni kikilɔ rɔnɪ kɔ'bɔ kɔzi Pɔlo tara tine, liyɛ iya rɔ gw rɔnnɪ, tɛgɛ, "Dɛmba bɔ nime ngɪ rɔ ma laka rɔ bɔ akupɔ ya? Bo kɔmɔ di kpa tɔlɛ 'ba mini nime, kina me akoro kɛdɪ 'deni rɔ topi dɔkololo mo di rɔ bo, inza kola bo kpe kɔmɔ."

⁵ Pɔlo iyaya murɛ nima ngɪ di kɔzi bo kila'ba mi pa'do ko'dɔ wɛtɔ ma titi mɔtɔ te dɛ gbɪ yɔ rɔ bo. ⁶ Tine ya naga nima ɛdɪ gba toje kɔmɔnnɪ gw ma 'dɔ rɔ bo kɔ'bu ala mɔtɔga ti bo kila'ba ngɪ bɛrɪ rɔ tɔku. Ne tine liyɛ oje kɔmɔnnɪ ngɪ tara wa ma kɛnyɛ mɔtɔ o'dɔ rɔnɪ dɛ zi Pɔlo. Gɔ kɔ'du mo na liyɛ kuyi tiya lende abo 'bɔwu kiya bo rɔ sɛgɛ tɔ ne ga.

⁷ Wɔkilɪ 'ba dɔyayi mo nima kidɛki mɔyɪ mo rɔ Pubuliyɔ ɛdɪ ti nyaka ngɔsi ngila gw bi nima yayi. Kina bo kota ze ngɪ doloma rɔ nɔba liŋɔ abo nɔbɔ kada dɔ mota, bo ko'dɔ kɔmɔ kele dɔze sowa. ⁸ Tine 'bu bo ɛdɪ bɛrɪ dɔ rɔkɔ 'ba zɛyɪ gbɪ ti mi kɔ'kɔ kɛdɪ koti. Pɔlo ari kɔdɔ gw mo rɔ yayi ki'di kɔzi bo rɔmo kititi Bɔko'ba 'dɔ kilɛŋo, kina kilɛŋo bo ngɪ. ⁹ Gɔ kɔ'du mo na bɔ rɔkɔ'kɔ ma konzi 'ba mi dɔyayi nima koloma ngɪ rɔ tɔkɔ pili kako zize, kina kilɛŋo liyɛ ngɪ pili. ¹⁰ Liyɛ i'di kpa kɔzi zize rɔ ma

kɛnyɛ. Mɪ kada ame dɛdɛ do'dɔɔɔ 'deni tɛnyɛ di yayi tari yɪmo ne na lijɛ ki'di wa ame ga dɛdɛ rɔ leri mo di mɪ lɪngere ze nima ne ŋgɪ gbɪ zize.

Tɛnyɛ Di Melita Tari Romo

¹¹ Dari dondɔɔɔ ti bilaka 'ba Alesandora mɔɔɔ ga kɛdɛ koloma tote kpa dɔlɪli nima mɪ dɔyayi nima yayi. Kina ɔɔɔ doloma 'deni do'dɔɔɔ nyepe mota yayi tine, na dɛkɛ ŋgɪ tɪnnɪ ɔɔɔ mɪ sorope 'bɛnnɪ mo kidɛkɛ mɔyɪ mo rɔ "Roŋa." ¹² Kina dari ŋgɪ ti sorope nima ŋbɔ dɔmɔ mɪ gawo 'ba Sarakosa dari do'dɔɔɔ tɔ'dɔɔɔ mɔta yayi. ¹³ Di yayi na dɛnyɛ ti sorope dari mɪ gawo 'ba Regiyo. Mɪ bi kɛzɛ ma di gɔmo na lili kisaki ŋgɪ tome rɔ ma laka kako di dɔ ro'ɔ kitɪŋi gɔze do'dɔɔɔ tɔ'dɔɔɔ dɔ riyɔ na dɔmɔ Putiyɔli.

¹⁴ Di mɪ gawo nima yayi na do'ja bilaka 'ba kanisa mɔɔɔ ga. Kina lijɛ kota ze ŋgɪ rɔ ŋba do'dɔɔɔ tɔ'dɔɔɔ dɔ modɔmoriyɔ liŋɔ 'bɛnnɪ. Di yayi na dɛnyɛ ti ndize tari nati tɔmɔ Romo. ¹⁵ Kina ɔɔɔ bilaka 'ba kanisa ame ga Romo ne kuwɔ kɔ'du mo 'deni kiya te dɛdɛ rɔ tako tine, lijɛ ari ŋgɪ turɛ dɔze gɔ kɔri. Ya mɔɔɔ ga onɔɔɔ tize mɪ bi 'ba ndɔgɔ 'ba Apiyo, tine ya mɔɔɔ ga onɔɔɔ 'bɛnnɪ tize di gɔ bi mɔɔɔ kidɛkɛ mɔyɪ mo rɔ "Rɔ Mota 'ba Nba." To'ja kinɛ ya naga nima i'di mɪ kɛddɛ ŋgɪ zi Pɔlo, na bo kɔ'dɔɔɔ yɛɛ'dɛ zi Bɔkɔ'ba. ¹⁶ Kina ɔɔɔ dɔmɔ 'deni Romo tine turu i'di Pɔlo ŋgɪ koloma gɔ bi ma 'ba bo 'beri ti bɔ kanya 'ba toŋgɔ gɔ bo ɔɔɔ.

Pɔlo Ni Ti Yudayi Ma Romo

¹⁷ Mɪ tɔ'dɔɔɔ dɔ mota ma bo kɔ'dɔɔɔ yayi na bo kose bilaka ma lɔbu 'ba Yudayi ama ga yayi ne 'dɔ kotɔɔ rɔnnɪ kako zi bo. Kina ɔɔɔ lijɛ kotɔɔ rɔnnɪ 'deni zi bo yayi tine, bo iya te, "Lɔndɔ ma ga, mo'dɔɔɔ wa ma kɛnyɛ mɔɔɔ dɛ pele zi bilaka ze ga, mirasi dɔlɛtɛ ɔɔɔ 'ba 'bu ze lɔbu ga dɛ gbɪ yɔ, kina me bilaka 'ba Yerosalema kin-da'ba ma 'deni ŋgɪ ki'di zi turu 'ba Romo. ¹⁸ Mɪ kada ma turu naga nime koŋgɔ ndɛ lende ma lijɛ o'ja mo'dɔɔɔ wa ma kɛnyɛ mɔɔɔ dɛ 'dɔ kupɔ ma gɔmo. Lijɛ o'dɔɔɔ 'dɔ tope ma yaga, ¹⁹ ne tine Yudayi naga nime 'dɛ iya te kope ma dɛ. Tine wa mɔɔɔ inza kpe ma 'dɔ mo'dɔɔɔ. Gɔ kɔ'du mo na me ki'di 'dɔ moma'jo rɔma 'dɔ bɔ dɔlɪŋɔ ma lɔbu 'ba Romo na kodɔɔɔ bɪɔ lende ma. Ne mo'dɔɔɔ dɛ tususu bilaka ze ga 'ba Yudayi zi bo. ²⁰ Gɔ

kɔ'du mo na me mose ye 'dɔ ki'di mo'ja ye milende ziye. Oŋgɔke zɪŋgiri ma kudɔdu ma 'deni te. Wa tɔnɛ ga Yisarele pili kɛdɛ ti kɔmɔ ki'di gɔmo ne na me kɔ'dɔɔɔ ma 'deni te gɔmo."

²¹ Yudayi naga nima iya te, "Do'ja waraga ɔɔɔ ma kako di mɪ dɔyayi 'ba Yudayi dɔmɔyɛ lende 'bɪ dɛ. Bɔɔ ze ma kako di yayi ki'di kɔ'du mo zize ala kiya lende 'ba rɔyɛ rɔ ma kɛnyɛ zize inza gbɪ. ²² Wa ma dikali na ŋge rɔ ma bilaka 'ba dɔyayi pili kɛdɛ kiya lende 'be 'ba bilaka 'ba kanisa rɔ ma kɛnyɛ. Do'dɔɔɔ yi 'dɔ kiyɛtɛ gɔ lende 'bɪ zize."

²³ Kina lijɛ kose dɔ tɔ'dɔɔɔ 'ba kada ma 'dɔ lijɛ kako 'bɔwu zi bo teyi mo ŋgɪ. Mɪ kada mo nima na lijɛ kako ŋgɪ rɔ ma konzi mɪ gɔ bi nima bo kɛdɛ koloma teyi ne yayi. Kina mɔlo mɪ kada ŋbɔ kɔmɔ mɪ korɔndɔ bo olo-ma ŋgɪ tiyɛtɛ lende 'ba ŋere lɔbu 'ba Bɔkɔ'ba zɪnnɪ. Bo i'di lijɛ komeri gɔ kɔ'du ki'di 'ba Musa gbɪ ti akugu 'ba bɔ kumɛ lende ma mɔlo tɔnɛ ga 'dɔ lijɛ kikalɛ lende 'ba Yɛsu laka. ²⁴ Kina ya mɔɔɔ ga ki'di dɔnnɪ ŋgɪ gɔ lende abo nima, tine ya mɔɔɔ ga i'di ɛ'bɛnnɪ dɔnnɪ dɛ.

²⁵ Di bi tita'ba 'bɛnnɪ di yayi lende 'bɛnnɪ ga oza mɪnnɪ ŋgɪ. Tine Pɔlo ileki kiya gbɔ zɪnnɪ te, "Rɔ ma laka lende nime ɛdɛ 'deni kɔɔ kɔ'du tɔnɛ Nyɪ Kɔɔ Laka 'ba Bɔkɔ'-ba kiya zi Yesaya gɔ kɔ'du 'ba 'bu ye lɔbu ga ne, ame kiya te, ²⁶ 'ɛnyɛ kari kiya zi bilaka naga nima, "Ti kuwɔke lende ma rɔ tuwɔ, tine inza kikalike 'ja 'ba lende mo. Ti koŋgɔke rɔ toŋgɔ, tine inza ko'jake wa ma mɛdɛ mo'dɔɔɔ." ²⁷ Iya zɪnnɪ tara rɔmɔyɛ kpa kɔri 'ba dɔku dɔnnɪ idɛri 'deni teyi. Mbili lijɛ u'bɛ 'deni kina lijɛ otomo kɔmɔnnɪ 'deni gbɪ teyi. Ma kiya te kinza tara dɛne lijɛ ɛdɛ ko'ja ti kɔmɔnnɪ, kuwɔ gbɪ ti mbili nni, lende mo kɔɔ dɔnnɪ gɔ lijɛ kotɔɔ dɔnnɪ kako zɔ 'dɔ milɛŋo lijɛ."

²⁸⁻²⁹ Pɔlo iya zi bilaka lɔbu 'ba Yudayi naga nima, bo iya te, "Mo'dɔɔɔ ziye 'dɔ kikalike Bɔkɔ'ba i'di lende 'ba kɔri 'ba didɛ nime 'deni kuwɔwɔ rɔnnɪ gbɪ zi bɔ lɔwɔ, kina lijɛ na ti ki'di dɔnnɪ gɔmo."

³⁰ Pɔlo oloma kɔ'dɔɔɔ kɔmɔ kɔ ŋbɔ riyɔ 'do mɪ rɔ 'ba topi gɔmo ti yamo. Bo ɔ'bɔ nduwɛ tuyɛ kɔmɔ bilaka ame ga pili kako rɔ ŋba rɔ bo ne ³¹ gbɪ tiyɛtɛ lende 'ba ŋere lɔbu 'ba Bɔkɔ'ba zɪnnɪ, tiyandi kɔmɔnnɪ gbɪ ti lende 'ba ŋere Yɛsu Kurɪsitɔ. Mɪ loma abo nima bo iya wa naga nime pili rɔ dɔ ŋgɔlɔ bɔɔ ota gɔmo dɛ.

Romo

1 Ma Pɔlo bɔ ndɔbɔ 'ba Yɛsu Kurisitɔ ma Bɔko'ba kidɛki 'deni koweli yaga rɔ bɔ laja tuwɔwɔ laja laka abo nime.

² Laja laka abo nime na tɔnɛ bo kiya mɔlo ti bɔ kumɛ lende abo ga bine kugu 'deni mi buku abo ne. ^{3,4} Iya rɔni 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ kole abo ɲere ze. Bo rɔ bilaka lesi di mi kupɔ Dawidi. Tine bo gbɛ kɔtɔ laka rɔmɔyi ileme bo 'deni yaga ti tigɔ dɔ kiteli rɔ kole 'ba Bɔko'ba mi tɔdɔ abo yaga di mi tɔlɛ. ⁵ Ti bo Kurisitɔ na me mo'ja mi kɛyi 'ba Bɔko'ba 'deni. Bo i'di ma 'deni rɔ bɔ laja 'ba Kurisitɔ 'dɔ bilaka 'ba dɔliɲɲ nime pili ki'di dɔnni gɔ lende abo kuwɔ dɔ bo. ⁶ Kpe na me kodɔ'bo ye 'deni gbɛ yimo bine rɔ ma Bɔko'ba kidɛki 'deni rɔ 'ba Yɛsu Kurisitɔ.

⁷ Kina me mɛdi mugu waraga nime ziye kpe ame ga pili mi Romo, Bɔko'ba kɔ'ɔ ye kidɛki ye 'deni rɔ bilaka abo ga ne. Lende kɛyi ti yɛyi 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba ɲere Yɛsu Kurisitɔ koloma kɔtɔ tiye.

Tileki Yɛɛ'di

⁸ Ma dɔgba mo ti mileki yɛɛ'di titi zi Bɔko'ba ni ti Yɛsu Kurisitɔ ɲere ze gye kpe pili rɔmɔyi le'jete dɔliɲɲ pili uwɔ lɛbi 'be ma ki'dike dɔye gɔ lende abo 'deni. ⁹ Midɛki bo Bɔko'ba ame mo'dɔ ndɔbɔ mo ti dɔki'di kɔtɔ mi tuwɔwɔ laja laka 'ba kole abo nime ne bo kodɔ'ɔ bɛci lende ma ame miya te mi mɔtu ma pili mɔ'bɔ ɲburu tititi bo gye ne. ¹⁰ Mi akititi ma zi bo Bɔko'ba dɛne ti mi koɲmi abo bo ki'di ma tɔ kpe mari ziye yayi. ¹¹ Rɔmɔyi ma ɲgi bine ti meri mo rɔ mbɛmbɛ 'dɔ mo'ja kinɛ ye 'dɔ mi'di yɛyi 'ba Nyi Kɔtɔ Laka ziye titigɔ ye. ¹² Omba kina rɔ ame gɔ kulu ze kɔtɔ kitigɔ rɔ dɔ riya mi ti'di dɔze gɔ lende 'ba Bɔko'ba.

¹³ Ziye tikali mo laka, kpe lɔndɔ, mɛdi mɔlo nime rɔ titeri 'dɔ tari ziye yayi mi konzi tine amo tɔ ne ɔ'bɔ ɲburu rɔ tota ma di bi tari. Mo'dɔkɔ 'dɔ totɔtɔ dɔmo zi Bɔko'ba di mi lɔɲgɔ ye yayi gbɛ kɔzɔ ma motɔtɔ di mi lɔɲgɔ bɔ lɔwɔ ma konzi. ¹⁴ Rɔmɔyi ma mɛdi ti mɔri 'ba ndɔbɔ nime gɔma tote mo mi lɔɲgɔ bɔ mi gawo ni ti ma kinza mi gawo kɛdi yi mɔkɔ, mi lɔɲgɔ bɔ akikali ni ti ma kinza kiyandi naga. ¹⁵ Gɔ kɔ'du mo na mɛdi mo'dɔ teri mo kulɔwɔ bine gɔ muwɔwɔ laja laka nime gbɛ ziye kpe ya ma Romo.

¹⁶ Laja laka nime ma 'bama lende mo aya dɛ rɔma rɔmɔyi kina rɔ tigɔ 'ba Bɔko'ba rɔ akɔkɔ wa di mi tɔlɛ zi ma ki'di dɔnni 'deni gɔmo naga, dɔgba mo 'deni zi Yudayi, kina me 'deni gbɛ zi bɔ lɔwɔ ni. ¹⁷ Rɔmɔyi timo na kileme ma Bɔko'ba ki'di bilaka lesi 'deni kɛdi laka kɔkɔ bo. Tine bo o'dɔ 'deni ɲge gɔ ti'di dɔnni gɔ lende

'ba Yɛsu Kurisitɔ, inza gɔ a mɔtɔ 'beri. Kina kɔzɔ ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tara, ame kiya te, "Lijɛ ame ga rɔ ma laka kɔkɔ Bɔko'ba gɔ ti'di dɔnni gɔ lende abo ne lijɛ na ti kɛdi ti didi ma laka."

Lende Kirasi 'Ba Bilaka Lesi

¹⁸ Ileme ya 'ba Bɔko'ba 'deni di mɛtɔrɔ ma kɛdi kako dɔ bilaka. Rɔmɔyi lende kirasi ni ti lende kɛnyɛ 'bɛnni idimu dɔ lende kodɔ'ɔ abo nime 'deni. ^{19,20} Kɔri mɔtɔ inza kpe zinni tupɛ rɔnni timo di yimo rɔmɔyi wa ame ga 'dɔ tikali mo dɔmɔyi bo Bɔko'ba ne bo ileme 'deni yaga bi kɔkɔ zinni. Mɔlo di bi tisaki 'ba dɔliɲɲ nime wa mo tɔnɛ ga gbɛ ti tigɔ abo ame ko'ja kinɛ mo dɛ ne ileme 'deni yaga mi kinɛ ti wa ame ga bo ko'ba pili ne. ²¹ Lijɛ ikali bo Bɔko'ba ɲgi, tine lende koro ame 'dɔ lijɛ ki'di kɛdi zi bo ala kileki yɛɛ'di zi bo ne na kinza 'bɔwu. Tine meri 'bɛnni ɲgi lipo yaga rɔ wa ma yawa, mi dɔki'di rumɔ 'bɛnni mo naga ɲgi lɔ ti a 'ba bi kɔlu. ²² Ma di zinni tɛgɛ lijɛ bɔ lende kikali na, dɛmba wa ga ka ɲgi rɔ rumɔ. ²³ Bɔko'ba ma ɲburuɲburu nime gɔ lijɛ kilɛlu ne lijɛ ola za, akoro ma kose ko'dɔ kɔzɔ kinɛ bilaka lesi kɔzɔ kinɛ yali naga kɔzɔ ɲgoro ne na za lijɛ kebe tulɔmu kpɛnni teyi.

²⁴ Gɔ lende dɔ rumɔ 'bɛnni nime na ma Bɔko'ba kodɔ kpɛnni 'deni to'dɔ lende kɛnyɛ nime ndɔrɔ mo koso kulɔwɔ dɔnni ne gɔ lijɛ kodɔ laɲa mi yida rɔnni rɔ gɔ rɔnni. ²⁵ Lende kodɔ'ɔ 'ba Bɔko'ba lijɛ ebe kutɛ za yaga ti bɛti. Wa ma Bɔko'ba ko'ba naga na za lijɛ kebe toja laja teyi tulɔmu kpɛnni teyi kola bo bɔ ko'ba mo tɔnɛ ame 'dɔ bo na kilɛlu bo rɔ ɲburuɲburu ne. Amin.

²⁶ Gɔ lende ko'dɔ 'bɛnni nime na me Bɔko'ba kodɔ kpɛnni 'deni todɔ laɲa rɔnni to'dɔ a nima ndɔrɔ mo koso kulɔwɔ dɔnni ne. 'Ja 'bɛnni ga ola tɔ'dɔ ma laka mo tɔnɛ ti bɔtɔni ne za kari to'dɔ lende ma dɔ kilikɔ naga. ²⁷ Bɔtɔni mo ga 'deni gbɛ tara, ola 'ja yaga kebe za to'dɔ ndɔrɔ gɔ bɔtɔni lɛpi. Bɔtɔni kebe za todɔ laɲa rɔnni gɔ lɛpi nni mɔtɔ ga, kina ma kodɔ karama mo 'deni ɲgi dɔnni kɔzɔ ma lijɛ ko'dɔ tara.

²⁸ Lijɛ bilaka ebe kola ti'di lende laka 'ba Bɔko'ba na gɔ kɛdi dɔnni za yaga. Kina ma bo kodɔ kpɛnni 'deni mi dɔ kirasi 'bɛnni mo tɔnɛ to'dɔ wa ame ga dɛne 'dɔ ko'dɔ dɛ ne. ²⁹ Minni 'deni ɲgi lɔ ti dɔkɔmalɛ lende kɛnyɛ naga nime, mi kɔlu ni ti mi lɔbu ti mi kombi ti kɔzi kasi ti 'diri ti 'bɔlu ti tuburu wa ti kore. ³⁰ Lijɛ ɲgi rɔ bɔ dɔkɔsi rɔ bɔ ti'ja to'ji Bɔko'ba rɔ bɔ rɔ lɛbɛ bɔ dɔ kombi, bɔ dɔli, meri 'ba to'dɔ lende kɛnyɛ na koso ɲgi lɔ minni lijɛ kuwɔ dɔ bɔ kɔyɔ lijɛ ga dɛ yɔ. ³¹ Lijɛ ɲgi rɔ bɔ lende kɛnyɛ ma kinza kiya, lijɛ kikali dɛ kpe yɔ tɔrɔ

gɔ kɔ'du ki'di 'bɛnni, lende 'ba bɔɔ o'de lisa dɛ kɔmɔnni ma titi te yɔ. ³² Lijɛ ikali ngi kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba iya 'deni te bilaka ame ga pili loma mo tara ne ɔ'ba ngi 'dɔ kɔlɛ yaga. Tine lijɛ ɔnyɔ dɛ nge gɔ to'dɔ wa naga nime, lijɛ ebe toɔ ya ame ga pili kɛdi ko'dɔ gbɛ tara ne ngi yimo rɔ mbɛmbɛ.

Ya 'Ba Bɔko'ba

2 Ni nima kɛddi ko'dɔ 'bɛyi burɛ 'ba lɛpi yi ga ngi tara ne ti kupɛ ma 'bɛyi rɔyi tondo? Wa naga nime pili lijɛ kɛdi ko'dɔ ne na ma dɛ gbɛ ni kɛddi rɔ to'dɔ mo ne? Burɛ 'ba rɔyi na ma 'deni gbɛ kɛddi rɔ to'dɔ mo.

² Ze dikalike 'deni Bɔko'ba ɛdi ko'dɔ burɛ 'ba bilaka pili rɔ ma kodɔɔ gɔ a ma kɔɔ a nima tara. ³ Ne ni ma 'bɛyi nime ko'dɔ a nima gbɛ kebe 'bɔwu to'dɔ burɛ 'ba lɛpi yi ga gɔmo ne, ma komeri tɛgɛ ti kokpe di kpa ya 'ba Bɔko'ba? ⁴ Mi koŋmi lɔbu abo nime ti laka abo nime bo kɔ'bɔ nburu liya ne na kindiri? Ikali dɛ bo Bɔko'ba o'dɔ mi koŋmi abo nima zi yi 'dɔ koto yi mi dɔ koto?

⁵ Ne gɔ dɔki'di kɛddi ti minyi 'bi nima otɔɔ kpa ya 'ba Bɔko'ba 'deni rɔyi mi kada mo ma bo kɛdi kako to'dɔ burɛ 'ba bilaka rɔ ma kodɔɔ. ⁶ Mi kada mo nima na Bɔko'ba kɛdi kopi bi gomɔ rɔ, mɔɔ 'bɛyi ngi zi yi kɔɔ ma ko'dɔ tara. ⁷ Ya mɔɔ ga ame kɔ'bɔ to'dɔ lende laka toma rɔ lɔbu ti lende koro ti didi abo 'ba Bɔko'ba ne, bo ti ki'di didi ma nburunburu ngi teyi. ⁸ Ne 'bɛnni 'ba bɔɔ lijɛ bɔ mi kombi kilagi lende laka ako'dɔɔ 'bɛnni rɔ lende kirasi naga nima ya abo 'ba Bɔko'ba na ti kodɔ dɔnni. ⁹ Gomɔ ti kɔɔ 'ba yida rɔ na ti kɛdi zinni lijɛ bɔ lende kɛnyɛ naga nima, dɔgba mo dɔ Yudayi kina gbɛ dɔ bɔ lɔwɔ mo ga. ¹⁰ Tine Bɔko'ba ti ki'di rɔ lɔbu ti lende koro ti yɛyi zi bɔ lende laka pili, dɔgba zi Yudayi mo ga kina gbɛ zi ma rɔ bɔ lɔwɔ ni. ¹¹ Rɔmɔyi bo Bɔko'ba o'dɔ geli dɛ mi lɔngɔ bilaka lesi.

¹² Lijɛ ame ga pili ko'dɔ lende kɛnyɛ kinza kikali kɔ'-'du ki'di 'ba Bɔko'ba dɛ ne lijɛ ti kɛnyɛ ma 'bɛnni gbɛ ngi tara kinza ma ko'dɔ gɔ kɔ'du ki'di abo. Tine lijɛ ame ga ko'dɔ ma 'bɛnni kɔ'du kɛnyɛ ngi di mi kɔ'du ki'di nime lijɛ kikali ra pili ne, ti ko'dɔ burɛ ma 'bɛnni gbɛ gɔ kɔ'du ki'di nime. ¹³ Rɔmɔyi bɔ kuwɔ kɔ'du ki'di ni na dɛ rɔ bɔ lende laka kɔmɔ Bɔko'ba, tine nge rɔ ya ma ko'dɔ mo ga. ¹⁴ Wa ame ga kɔ'du ki'di kose ne ɔɔ lijɛ bɔ lɔwɔ ni na koro ngi gɔ dɔnni kinza ma kiya rɔnni zinni kina kileki ngi yaga rɔ lɔmu zinni. ¹⁵ Omba ileme wa ame ga kɔ'du ki'di kose ne ugu 'deni mɔlo mi dɔki'di nni. Rɔmɔyi meri 'bɛnni ileme 'deni zinni lende ko'dɔ 'bɛnni ma yala ga na rɔ ma laka kina ma yala ga na rɔ ma kɛnyɛ. ¹⁶ Kina ti kɛdi ngi tara mi kada mo nima Bɔko'ba kɛdi ki'di Yɛsu Kurisito ko'dɔ burɛ 'ba bilaka 'doyi teyi pele gɔ meri ma kusu naga ne. Kina rɔ laja mo ame tɔnɛ mɛdi muwɔwɔ ne.

Kɔ'du Ki'di

¹⁷ Ne ni 'bɛyi ma kiya rɔyi rɔ Yudayi mo nima kɛddi koloma rɔ kɔmɔ kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba kɛddi kubɛ gɔyi kulɔwɔ, kiya rɔyi 'deni rɔ 'ba Bɔko'ba, ¹⁸ kikali ako'dɔɔ abo, kɔ'du ki'di abo kiyandi yi 'deni toza a ma laka di

rɔ ma kɛnyɛ ne. ¹⁹ Iya rɔyi rɔ bɔ tokɔɔ bɔ kɔmɔ kɔlu, rɔ bi kɔɔ zi ma mi bi kɔlu naga, ²⁰ rɔ bɔ kodɔɔ gɔ lende zi ma rumɔ naga, rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kole titi. Iya rɔyi te ni 'deni mi kɔ'du ki'di kikali wa pili ti lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba 'deni. ²¹ Ni bɔ kɛddi kiyandi lɛpi yi naga nima, ɛddi kiyandi yi? Iya te lɛpi yi ga ko'dɔ 'bɔgɔ dɛ, ne ni mo ɛddi ko'dɔ 'bɔgɔ? ²² Ni bɔ kiya te ko'dɔ yɛri dɛ mo tɔnɛ, ne ni ma 'bɛyi o'dɔ yɛri? Ni bɔ ko'ji akoro nima, ɛddi kolɔ a 'ba mi rɔ mo ga? ²³ Ni bɔ kubɛ gɔyi kulɔwɔ rɔ bɔ toro kɔ'du ki'di mo tɔnɛ, ebe kirasi mi kɔ'du ki'di mo tɔnɛ 'bɔwu kuburu Bɔko'ba? ²⁴ Kina kɔɔ ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tara, ame kiya te, "Mɔyi Bɔko'ba uburu rɔni 'deni mi lɔngɔ bɔ lɔwɔ gɔ lende ko'dɔ 'be."

²⁵ Tine ni mo nima o'dɔ dɔlɛti 'ba akilele 'deni zi yi? Dɔ koro kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba akilele 'bi nima ti kɛdi ngi zi yi rɔ ma laka, ne ɔɔ koro dɛ ni ɛ'bi ka ngi rɔ ma kinza kilele. ²⁶ Dɔ bɔ ame kinza kilele dɛ ne na ko'dɔ kɔ'du ki'di bo na ti kɛdi rɔ ma kilele kɔmɔ Bɔko'ba.

²⁷ Kina ti lijɛ ma kinza dɔlɛti 'ba akilele mi yida rɔnni tine lijɛ na ko'dɔ kɔ'du ki'di mo naga nima kileme ye kpe ma kugu ziye mo kebe kirasike yimo naga ngi rɔ bɔ lende kɛnyɛ.

²⁸ Tɛdi rɔ Yudayi ma laka mo inza di mi yida rɔ ma yaga nime ala gɔ dɔlɛti 'ba akilele, ²⁹ tine nge di mi dɔki'di ti meri laka mo ame rɔ ako'dɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka ne. Inza rɔ 'ba kɔ'du ki'di. Kina akilɛlu mo ako dɛ di zi bilaka lesi tine di zi Bɔko'ba.

Yudayi Na Kulɔwɔ Rɔ Wa'di?

3 Tine tɛdi rɔ Yudayi na kulɔwɔ rɔ wa'di? Kina wa'di ga na kɛdi kulɔwɔ te gɔ akilele? ² Omba a ma kulɔwɔ rɔ dɔ kiteli mo Bɔko'ba i'di lende abo zinni lijɛ Yudayi.

³ Tine mɔɔ mo ga inda'ba ga ɛ'bɛnni lende 'ba Bɔko'ba mo dɛ. Tine ma tara ne Bɔko'ba ti kɛnyɛ kebe kuyi mi lɔmu abo gbɛ gɔ lende 'bɛnni? ⁴ Inza du tara. Dɔ kiya te bilaka lesi pili ko'dɔ rɔnni pele rɔ bɔ bɛti lende abo 'ba Bɔko'ba ɛdi kɔ'bɔ nburu rɔ ma kodɔɔ. Kina kɔɔ ma tɔnɛ kugu mi buku abo ne tara, ame kiya te, "Lende kiya 'bi na ti kileme laka 'bi. Kina mi burɛ 'ba rɔyi ti ko'ja yi ni na laka."

⁵ Ne ɔɔ lende kirasi ze na ki'di lende laka 'ba Bɔko'ba kinda yaga ti diyake tondo? Gɔ diyake te ya abo nime bo kodɔ dɔze ne na 'deni yaga rɔ lende kɛnyɛ? Mɛdi miya nime gɔ kpa bilaka lesi. ⁶ Tine inza tara. Ma lende abo 'ba Bɔko'ba kinza rɔ ma kodɔɔ dɛne bo ti ko'dɔ burɛ 'ba bilaka 'ba dɔlɔŋ nime tondo?

⁷ Ni mɔɔ ti kiya te, "Bɛti ma i'di lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba kinda yaga ko'dɛ akilɛlu zi bo, ne ti kodɔ karama mo gɔ wa'di dɔma?" ⁸ Ne ma kɛdi tara diyake dɛ gbɔ te, "Dirasike eze lende 'dɔ ko'dɛ kɔ'du laka"? Kina gbɛ kɔɔ ma tɔnɛ ya mɔɔ ga kiti'ja ma kiya te ma na miya ne. Bɔko'ba na ti kodɔ karama mo 'jaa dɔnni rɔ ma kodɔɔ.

Bɔtɔ Mɔtɔ Inza Rɔ Ma Laka

⁹ Ne tine ze Yudayi na 'deni kulöwö laka kɔmɔ Bɔko'-ba di dɔ bilaka ma laki? Inza du tara. Kina kɔzɔ ma tönë miyëti 'deni bine ne tara, Yudayi ti bɔ löwö 'bënni pili bicɔ lende kënyë. ¹⁰ Kina gbɔ kɔzɔ ma tönë kugu mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "Bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ te inza rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. ¹¹ Bɔtɔ ma kɔtɔ te ikali lende abo dë. Bɔtɔ ma kɔtɔ te o'dɔ dë du tako zi bo. ¹² Lijë pili ilagi Bɔko'ba 'deni, lijë kirasi rönni 'deni ngi yaga. Bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ te o'dɔ lende laka dë. ¹³ Kpënni ngi rɔ gböñö kɔzɔ kpa gö 'ba tusu töku. Lijë i'di 'bölu na ngi köbö dɔ kpënni. Lijë i'di lɔ'kɔ nni ngi koso lɔ ti wɔwɔ ma kata kɔzɔ woro kpa murë naga tara. ¹⁴ Kpënni ngi lɔ ti gbɔki ni ti lende ma kata naga. ¹⁵ Ndinni ngi rɔ ma kitëwu bi tari to'dɔ közi kasi tupö löpö. ¹⁶ Mi gö bi pili ma lijë kudö kebe teyi akirasi ni ti gomɔ na lijë kola ngi jewo rɔ gomɔ. ¹⁷ Lijë ikali dɔ dë lipo te gö kori 'ba lende këyi. ¹⁸ Tere Bɔko'ba inza ma titi te dɔ kömönni." ¹⁹ Kina me le'jete ze dikalike 'deni wa tönë ga pili kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba kiya ne, iya rönni zinni lijë bɔ ki'di zinni mo naga nima. Römöyi 'dɔ a mɔtɔ rɔ, rɔ kupë kinza kpe zize bilaka lesi gö bo Bɔko'ba ko'de bilaka 'ba mi dɔlɔŋ löbu nime pili kako zi bo kɔmɔ kiti abo 'ba burë. ²⁰ Kina bɔtɔ mɔtɔ inza ame gö kedi ngi rɔ ma laka kɔmɔ bo Bɔko'ba mi to'dɔ kö'du ki'di abo nime. Tine ndɔbɔ 'ba kö'du ki'di na nge rɔ ti'di bilaka lesi tikali gö lende kënyë 'bënni ga.

Laka Kɔmɔ Bɔko'ba

²¹ Kina me le'jete Bɔko'ba ileme kori 'ba ti'di bilaka kedi laka kɔmɔ bo 'deni yaga inza gö to'dɔ kö'du ki'di abo. Ma tönë pa bine ne bɔ kumë lende ni ti kö'du ki'di na koloma rɔ tiya lende mo. ²² Ame ti'di dɔ gö lende 'ba Yësu Kurisito na ki'di wa rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba ne. Kina me bo ko'dɔ 'deni zi ame ga pili ki'di dönni gö lende 'ba Yësu Kurisito ne. Geli inza kpe mi löngö Yudayi ni ma ti bɔ löwö. ²³ Römöyi bilaka pili 'deni rɔ bɔ lende kënyë. Ma kɔtɔ mo te inza kömö mi rɔ löbu abo 'ba Bɔko'ba. ²⁴ Tine bo i'di lijë pili 'deni ngi kedi laka kɔmɔ bo ti mi këyi abo rɔ ma sari gö, gö kutë nime Yësu Kurisito kako ko'dɔ 'deni ne. ²⁵⁻²⁶ Bɔko'ba oja bo 'deni dɔlɔŋ bine kumu rɔ roma 'dɔ tola wa timo gö lende kënyë dɔ ki'di dɔ gö lende abo. Bɔko'ba o'dɔ a nime te tileme lende kodɔrɔ abo timo. Römöyi pa tönë bine bo oloma ngi liya to'ba'bo gö lende kënyë ko'dɔ 'ba bilaka lesi. Tine ma le'jete bo edi 'deni kileme lende kodɔrɔ abo, bo na ki'di ma ki'di dönni gö lende 'ba Yësu naga 'deni kedi rɔ ma laka kɔmɔ bo. ²⁷ Ne me tine wa'di na kola kpe 'böwu zize tubi gɔze timo? Dɔtɔ inza kpe lipo te. Ne tine rɔ 'deni dɔ wa'di? Gö to'dɔ kö'du ki'di? Inza du te gomɔ, 'deni nge gö ti'di dɔze gö lende 'ba Kurisito. ²⁸ Römöyi dikalike 'deni Bɔko'ba i'di bilaka kedi nge laka kɔmɔ bo gö ti'di dɔ gö lende 'ba Kurisito tine inza gö to'dɔ kö'du ki'di abo. ²⁹ Ne ma tara ne Bɔko'ba mo 'deni nge nati kɔtɔ rɔ Bɔko'ba 'ba Yudayi? Bo na dë kpe gbɔ rɔ Bɔko'ba 'ba bɔ

löwö ni? Rɔ ma laka inza tara. Bo na gbɔ rɔ Bɔko'ba 'ba bɔ löwö ni. ³⁰ Römöyi bo Bɔko'ba nge kɔtɔ. Kina bo ti ki'di Yudayi nge kedi laka kɔmɔ bo gö ti'di dönni gö lende 'ba Kurisito kina ti bo ki'di bɔ löwö ni gbɔ kedi nge laka kɔmɔ bo gö ma lijë ki'di dönni gomɔ. ³¹ Tine ze duburuke kö'du ki'di 'deni gö lende 'ba ti'di dɔ? Inza du tara. Tine ndimo na disiki 'deni kitigo.

Meri 'Ba Abarayama

4 Wa'di na ti diya nati gö ama ko'dɔ rönni zi 'bu ze löbu Abarayama yi lingi ze mo tönë? ² Ma ndɔbɔ ko'dɔ na kedi ki'di bo ra rɔ ma laka, dëne bo edi ti wa ma 'dɔ kubɔ gö bo timo. Tine bo inza kikali tubi gö bo kɔmɔ Bɔko'ba. ³ Römöyi akugu iya 'deni te, "Abarayama i'di dɔ bo gö lende 'ba Bɔko'ba kina me ki'di Bɔko'ba kidëki bo rɔ bɔ lende laka." ⁴ Kina gbɔ kɔzɔ ame bɔ ndɔbɔ bi gomɔ 'ba rɔmo itëtë dë rɔ kpa közi ki'di, itëtë rɔ möri. ⁵ Tine bɔ ame ki'di dönni gö lende 'ba Bɔko'ba ma bo ki'di bɔ lende kënyë rɔ ma laka kɔmɔ bo ne, bo na ti Bɔko'ba kidëki ngi rɔ bɔ lende laka kinza ndɔbɔ 'ba gomɔ. ⁶ Kina kɔzɔ ma tönë Dawidi kiya gö laka 'ba ya ma Bɔko'ba ki'di ngi rɔ bɔ lende laka kinza ma lijë ko'dɔ ndɔbɔ mo dë yɔ ne tara. Ame tönë bo kiya te, ⁷ "Lijë ame ga Bɔko'ba kola 'deni gö lende kirasi ne na laka, lijë ame ga bo kora dɔ lende kënyë mo 'deni teyi ne. ⁸ Lijë ame ga nge Bɔko'ba komeri lende kënyë 'bënni ga dë kpe na laka." ⁹ Tine ma kiya gö kö'du 'ba laka mo nime ne, iya nge gö lende 'bënni lijë Yudayi ma kilele mo naga nima? Inza tara. Iya rönni gbɔ gö lende 'ba ya ma laki. Kina kɔzɔ ma tönë diya gomɔ bine ne tara, "Abarayama i'di dɔ bo gö lende 'ba Bɔko'ba kina me ki'di Bɔko'ba kidëki bo rɔ bɔ lende laka." ¹⁰ Tine o'dɔ rönni nyanya ga? Di pötö akilele ala gba kota kinza kilele bo dë? Rɔ ma laka o'dɔ rönni gba kota kinza kilele Abarayama dë. ¹¹ Di pötö mo na ma ki'di dölëti 'ba akilele nima 'jaa zi bo rɔ akileme 'ba lende laka abo nime kudu 'deni dɔ bo gö ti'di dɔ bo gö lende 'ba Bɔko'ba ne. Omba kina ma 'dɔ ki'di bo ngi kedi rɔ yi lingi 'ba ma kinza kilele dë naga lijë ma Bɔko'ba ki'di 'deni tedi rɔ ma laka kɔmɔ bo gö ti'di dönni gö lende abo ne. ¹² Abarayama na gbɔ rɔ yi lingi 'ba ya ma kilele dɔ kiya te lijë kɔrɔ dë nge gö akilele, tine ti'di dɔ gö lende 'ba Bɔko'ba na lijë kinda'ba mi loma 'bënni gbɔ kɔzɔ ma 'ba bo tönë bo ko'dɔ bine gba kinza kilele bo dë ne.

Abarayama Yi Lingi 'Ba Bɔ Meri

¹³ Yëyi nima Bɔko'ba kiya to'dɔ mo zi Abarayama ti dɔ kupö bo ga gö lijë kinda'ba dɔlɔŋ nime pili ne, inza gö to'dɔ kö'du ki'di tine gö ti'di dɔ gö lende 'ba Bɔko'ba tedi rɔ ma laka kɔmɔ bo. ¹⁴ Ne ma dɔ Bɔko'ba kedi ki'di yëyi abo mo 'deni nge gö toro kö'du ki'di, ti'di dɔ gö lende abo 'deni ngi rɔ wa sari nati ma? Ndose abo mo tönë inza kpe rɔ kɔtɔ ma? ¹⁵ Tine kö'du ki'di o'de ma 'bëni ngi rɔ ya 'ba Bɔko'ba na dɔ bilaka. Römöyi gö bi ame kinza kö'du ki'di teyi, a mɔtɔ rɔ tirasi mi kö'du ki'di inza gbɔ teyi.

¹⁶ Kina me ndose mo tönë ɔɔ 'deni ɔɔ ti'di ɔɔ ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba. Kina 'ɔɔ ko'ɔɔ rönī ɔɔ lende këyi 'ba Bɔko'ba zi ɔɔ kupö Abarayama ga pili. Inza nge zi ma ko'ɔɔ kö'du ki'di abo 'ba Bɔko'ba tine gbī zi ma ki'di dönnī ɔɔ lende abo ɔɔ ɔɔ 'ba Abarayama tara. Römöyī bo na ɔɔ yī liŋgī ze pili. ¹⁷ Kina ɔɔ ma tönë kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne tara ame kiya te, "Mo'ɔɔ yi 'deni ɔɔ 'bu löbu zi ɔɔ'be ma konzi." Kina ti bo Bɔko'ba mo tönë Abarayama ki'di ɔɔ bo ɔɔ mo ne ko'ɔɔ nge tara römöyī bo ɔɔ kīdīdī tōku ni ti ɔɔ ko'ba wa ma mɔlo kinza naga mo tönë ne na.

¹⁸ Abarayama i'di ɔɔ bo ɔɔ mo bo kiyēni nge di mī wa ame 'ɔɔ kiyēni dē ne. Kina ko'ɔɔ rönī nge zi bo ɔɔ ma kiya zi bo tönë tara, ame kiya te, "Kupö yī ga na ti konzi tara." ¹⁹ ɔɔ ɔɔ ɔɔ 'ba Abarayama 'deni ɔɔ kuluku riyö, tine pele bo idaki dē di bi ti'di ɔɔ bo ɔɔ lende nime. Di mī ame yida ɔɔ bo ɔɔ'ɔɔ ɔɔ dē kpe pele ne mī meri abo bo idaki dē, di mī ame nge pele 'ja abo Sara ɔɔ 'deni ɔɔ ɔɔ ne. ²⁰ Bo ö'bö nburu mī ti'di ɔɔ bo ɔɔ ndose 'ba Bɔko'ba nima kina ki'di bo nge ɔɔ kitigɔ tīlēlu Bɔko'ba. ²¹ Bo inda'ba lende mo kitigɔ Bɔko'ba ɔɔ'ɔɔ to'ɔɔ ndose nima nge ko tara. ²² Kina me 'ɔɔ ki'di Bɔko'ba kīdēki bo ɔɔ ɔɔ lende laka ne ɔɔ ti'di ɔɔ bo ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba. ²³ Tine kö'du 'ba tēdī ɔɔ ɔɔ lende laka ɔɔ Bɔko'ba nima ugu dē nge ɔɔ lende 'ba Abarayama. ²⁴ Ugu 'deni gbī ɔɔ lende ze ame ga ze 'deni pili ɔɔ ma laka ɔɔ Bɔko'ba ɔɔ ti'di ɔɔ ze ɔɔ lende abo 'ba ɔɔ koja nere ze Yēsu Kurīsītö yaga di mī tölē nime ne. ²⁵ Bo na kupö 'deni ɔɔ lende kënyē ze ga. Kina me koja bo 'deni yaga di mī tölē ti'di ze ɔɔ ma laka ɔɔ Bɔko'ba.

Lende Këyi Ti Bɔko'ba

5 Kina ɔɔ ame ki'di ze 'deni ɔɔ ma laka ɔɔ Bɔko'ba ɔɔ ti'di ɔɔ ne ze 'deni mī lende këyi ti bo Bɔko'ba dömöyī nere ze Yēsu Kurīsītö. ² Bo na ko'de ze 'deni ɔɔ ti'di ɔɔ ze ɔɔ lende abo kako zi Bɔko'ba mī lende këyi nime dēdī 'deni yimo ne. Kina i'di diliyake nati ɔɔ ɔɔ ki'di 'ba tari to'ɔɔ ɔɔ ɔɔ ti bo mī ɔɔ löbu ɔɔ kiteli abo. ³ Tine ma ɔɔ ɔɔ kiteli mo i'di diliyake gbī ti mī gomɔ ze ga. Römöyī ze dikalike 'deni gomɔ na kēdī ko'de mī kēddī zize. ⁴ Kina mī kēddī na ti kileme dinda'bake lende 'ba Kurīsītö 'deni laka. Kina ɔɔ kēdī 'deni tara ti ki'di ze nge dēdīke ti ɔɔ ki'di ɔɔ yēyī 'ba Bɔko'ba. ⁵ ɔɔ ki'di nime inza ɔɔ a ma kilikö ɔɔ yawa. Römöyī ak'ɔɔ 'ba Bɔko'ba na kodɔ 'deni ɔɔ mī döki'di ze ti Nyī ɔɔ Laka nime bo ki'di zize ne.

⁶ Di mī ame ko'ja dēdīke gba kinza tigɔ ɔɔ ne, na Kurīsītö kako 'deni nge kōlē ɔɔ ze ɔɔ lende kënyē mī kada ma laka mo ame Bɔko'ba koza 'deni ne. ⁷ Me yē na kilaŋa dīdī nī ra tölē ɔɔ kö'du 'ba ɔɔ ame pele ɔɔ ɔɔ lende kodɔ ne? Ala ɔɔ bo kēdī pele ɔɔ ɔɔ ame kinza kirasi ɔɔ dē ne, yē na kilaŋa rönī ra tölē ɔɔ kö'du abo? ⁸ Ne onɔɔke te, Bɔko'ba ileme ak'ɔɔ abo nge zize di mī ame ze pele ɔɔ ɔɔ lende kënyē ne Kurīsītö ako nge kōlē ɔɔ ze.

⁹ Kina ɔɔ ame roma bo ki'di ze 'deni ɔɔ ma laka ɔɔ Bɔko'ba ne omba ma ɔɔ ɔɔ kiteli mo bo ti ɔɔ

ze nge yaga di mī ya 'ba Bɔko'ba. ¹⁰ Tönë pele pa bine ze ɔɔ ɔɔ ya ti bo Bɔko'ba ne, na me bo kusī ɔɔ ɔɔ 'deni yaga ti tölē 'ba kole abo. Kina ɔɔ ame bo kole mo tönë kīdīdī 'deni omba ma ɔɔ ɔɔ kiteli mo ti bo ɔɔ ze nge nati di mī tölē. ¹¹ Tine inza nge ɔɔ ama, diliyake mī Bɔko'ba ɔɔ ame nere ze Yēsu Kurīsītö ko'ɔɔ ze 'deni ɔɔ ɔɔ ɔɔ zi Bɔko'ba ne.

Adama Ni Ti Kurīsītö

¹² Bilaka ɔɔ na me ko'de lende kënyē kako mī dōliŋɔ bine. Kina lende kënyē ko'de tölē nge tīni. Kina tölē ki-ta'ba nge kote ɔɔ ɔɔ kupö bilaka lesi pili römöyī bilaka lesi pili o'ɔɔ lende kënyē 'deni. ¹³ Lende kënyē na 'deni mɔlo mī dōliŋɔ bine gba kinza ki'di kö'du ki'di dē zi Musa. Tine tönë gba kota kinza ki'di kö'du ki'di dē ne, Bɔko'ba itētē bo lende kënyē dē. ¹⁴ Tine tölē isaki 'deni mɔlo mī kada 'ba Adama nduwē kömō mī kada 'ba Musa. Bilaka ame ga pili lende kirasi mo kinza pele ɔɔ 'ba Adama tönë ne, tölē na nge ɔɔ ɔɔ mo pili.

Dēmba tine Adama na ɔɔ kinē 'ba ɔɔ ma kēdī kako mo nime, ame kina ɔɔ Kurīsītö ne. ¹⁵ Tine aki'di ɔɔ ma sari 'ba Bɔko'ba nime inza ɔɔ ma koriya ti lende kënyē 'ba Adama. Ma konzi ölē 'deni nge ɔɔ lende kënyē abo 'ba ɔɔ ɔɔ nima. Tine mī këyi abo 'ba Bɔko'ba na ɔɔ ɔɔ kiteli gbī ti aki'di ɔɔ ma sari abo nime bo ki'di 'deni zi ma konzi ti mī këyi 'ba ɔɔ ɔɔ kpōki mo tönë ame kina ɔɔ Yēsu Kurīsītö ne. ¹⁶ Aki'di ɔɔ ma sari nime inza ma 'bēni ɔɔ lende kënyē 'ba ɔɔ ma tönë mo ne tara. Lende kënyē 'ba ɔɔ ɔɔ nima na me ko'de wali 'ba Bɔko'ba nge 'deni ɔɔ bilaka lesi. Tine aki'di ɔɔ ma sari abo nime kako di pötö lende kënyē ma konzi ko'ɔɔ rönni 'deni ne na ki'di wa 'deni ɔɔ ma laka ɔɔ bo.

¹⁷ Kina me ɔɔ lende kënyē 'ba ɔɔ ɔɔ na tölē kako nge ɔɔ ɔɔ bilaka löbu nime pili. Kina ti ɔɔ 'ba ɔɔ ma ɔɔ mo ame kina ɔɔ Yēsu Kurīsītö ne kēdī gbī tara, tine ti kēdī nge ɔɔ ɔɔ kiteli. Römöyī liŋgē ame mo ga nge kin-da'ba lende këyi löbu mo nime laka ti aki'di ɔɔ ma sari mo nima ne ti kēdī ɔɔ ma laka ɔɔ bo kari toloma ɔɔ ɔɔ ɔɔ wa pili mī dīdī ma nburunburu.

¹⁸ Kina ɔɔ ame lende kënyē ɔɔ na ko'de wali ɔɔ bilaka lesi pili ne tara, kina 'deni gbī tara lende laka ɔɔ na ko'de dīdī ma nburunburu 'deni zi bilaka lesi pili ki'di ɔɔ ɔɔ lende laka. ¹⁹ Kina ɔɔ ame ko'ɔɔ bilaka lesi nge pili ɔɔ ɔɔ lende kënyē ɔɔ lende 'ba ɔɔ ɔɔ ma kuwö ɔɔ Bɔko'ba dē ne tara, kina ti kēdī gbī tara ti ki'di bilaka lesi nge pili kēdī ɔɔ ma laka ɔɔ lende 'ba ɔɔ ma ɔɔ ame kuwö ɔɔ Bɔko'ba laka ne.

²⁰ Kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ako ma 'bēni di pötö lende kënyē ti'di mo kömbö. Tine ɔɔ lende kënyē kömbö 'deni tara tine na lende këyi 'ba Bɔko'ba kako kömbö ma 'ba bo nge yaga ɔɔ ɔɔ kiteli. ²¹ Kina ɔɔ ame tölē na kileme tigɔ 'ba lende kënyē ne, kina gbī tara tigɔ 'ba lende këyi ti kinda mī ti'di bilaka ɔɔ ɔɔ lende laka ɔɔ Bɔko'ba mī dīdī ma nburunburu ti nere ze Yēsu Kurīsītö.

Dīdī Ti Yēsu

6 Tine ame gɔ diyake tondo nati? Gɔ dō'bōke gbo nduwē to'dɔ lende kēnyē 'dɔ lende kēyī 'ba Bɔko'-ba kōmbō nduwē? ² Inza du te tara. Ze ma dōlēke 'deni kope ze rɔ dɔ ngōlō di mī lende kēnyē nime gɔ dō'bōke nduwē toloma yīmo 'bōwu tondo ga? ³ Kpe ikalike dē du ze ame ga pili kobapatisi ze 'deni mī mōyī Yēsu Kurisitō ne obapatisi ze 'deni mī tōlē abo? ⁴ Mī bapatisi dōlēke 'deni kusu ze kɔtɔ ti bo 'dɔ kɔzɔ ame rɔ löbu 'ba Bɔko'ba 'bu ki'di bo Kurisitō kɔdɔ yaga di mī tōlē ne tara kina gɔ ze gbī didīdike yaga mī loma ma la'ja.

⁵ Rōmōyī ɔdɔ dēdike 'deni rɔ akɔtɔ ti bo mī tōlē kina ti dēdike gbī rɔ akɔtɔ ti bo tara mī tɔdɔ abo. ⁶ Dikalike 'deni didī ma mɔlo ze mo tōnē na ma kutōtī 'deni kōlē ti bo dɔ ngērī 'dɔ yida rɔ ma 'ba lende kēnyē ze nima keŋme yaga yayi nati kinza dēdike ra kpe 'bōwu rɔ atɔli zi lende kēnyē. ⁷ Rōmōyī bɔ ame kōlē 'deni ne ope 'deni yaga rɔ dɔ ngōlō di mī lende kēnyē.

⁸ Ne di'dike dɔze 'deni gɔmo ɔdɔ dōlēke 'deni ngī kɔtɔ ti Kurisitō ti dolomake ngī kɔtɔ ti bo. ⁹ Rōmōyī dikalike toja nime koja Kurisitō yaga di mī tōlē ne bo ölē dē kpe. A mɔtɔ rɔ tōlē inza kpe ti kōzī kakpa dɔ bo. ¹⁰ Tōlē nime bo kōlē ne a'da lende kēnyē ngī mī kɔtɔ. Tine kina me bo kīdīdī 'deni yaga bi kɔtɔ ti Bɔko'ba.

¹¹ Kina gbī tara, kpe omerike rɔye yaga rɔ tōku zi lende kēnyē, tine rɔ ma kīdīdī zi Bɔko'ba rɔ akɔtɔ ti Yēsu Kurisitō. ¹² Kina me kinza kolake lende kēnyē na dē kēdī mbiri dɔ yida rɔye kebe ki'di ye to'dɔ ako'dɔkɔ kēnyē 'ba yida rɔ naga nima. ¹³ Nī mɔtɔ kinza kebe kola yida rōyī dē kēdī yaga rɔ jama abo 'ba lende kēnyē tirasi wa timo. Tine nī ame mo kɔdɔ 'deni yaga di mī tōlē ne, i'di yida rōyī kēdī rɔ jama 'ba to'dɔ ndɔkɔ laka abo 'ba Bɔko'ba. ¹⁴ Rōmōyī kɔzɔ ame kpe e'be bīcī lende kēyī 'ba Bɔko'ba kinzake e'be bīcī kō'du ki'di mo ne, lende kēnyē ikali dē kpe ma 'dɔ kēdī ti kōzī kakpa dɔye.

Atɔli 'Ba Lende Kēnyē

¹⁵ Tine 'deni tondo nati? Gɔ do'dɔke eze lende kēnyē gbo nduwē nati rōmōyī dinzake bīcī kō'du ki'di gɔ ame ze 'deni bīcī lende kēyī 'ba Bɔko'ba ne? Inza du te tara. ¹⁶ Ikalike 'deni ɔdɔ nī mɔtɔ ki'di rōyī yaga rɔ atɔli zi bɔ mɔtɔ tuwō dɔ bo nī 'deni ngī yaga rɔ ma laka rɔ atɔli abo. Kina ɔdɔ nī kēddī 'deni rɔ atɔli 'ba lende kēnyē ti koto yi ngī mī tōlē. Tine ɔdɔ kēddī 'deni rɔ atɔli abo 'ba Bɔko'ba kuwō dɔ bo ti ki'di yi ngī rɔ ma laka kɔmɔ bo. ¹⁷ Tine yēē'dī kēdī zi Bɔko'ba rōmōyī kpe ame mo tōnē ga pa rɔ atɔli 'ba lende kēnyē ne kpe na kind'a'bake lende abo ame kiyandi ye timo ne 'deni ngī ti dōki'di kɔtɔ. ¹⁸ Utē gɔye 'deni yaga rɔ dɔ ngōlō di mī lende kēnyē ko'de ye rɔ atɔli 'ba lende laka.

¹⁹ Mēdī milende ziye ti dɔngala 'ba atɔli nime rōmōyī dɔye gba rɔ ma kīrīndī. Pa tōnē bine kpe i'dike rɔye ngī lipo rɔ atɔli zi wa ma kēnyē rɔ dɔ kiteli naga bi to'dɔ wa ma ti'da naga. Kina 'dɔ ki'dike rɔye gbī lipo tara rɔ atɔli 'ba lende laka le'jete to'dɔ wa ame ga ko gɔ ako'dɔkɔ

'ba Bɔko'ba ne. ²⁰ Ma tōnē mo pa kpe gba rɔ atɔli 'ba lende kēnyē ne inzake bīcī lende laka. ²¹ Ne wa'di na ko'jake ra kulōwō te gɔ to'dɔ wa mo naga nime lende mo kēdī kaya 'deni za yaga rɔye ma le'jete ne? Lījē wa naga nima kpa kōzī 'bēnnī na ngī rɔ tōlē.

²² Tine ma le'jete utē gɔye 'deni ngī yaga rɔ dɔ ngōlō di mī lende kēnyē kpe 'deni rɔ atɔli 'ba Bɔko'ba. Kina kpa kōzī ma 'beye 'deni rɔ loma ame mo ko gɔ ako'dɔkɔ abo ne. Tine wa ma 'dɔ ko'jake gɔmo na rɔ dīdī ma ŋburuŋburu. ²³ Rōmōyī bi gomɔ 'ba rɔ gɔ lende kēnyē na rɔ tōlē. Tine kpa kōzī ki'di ma 'ba Bɔko'ba na rɔ dīdī ma ŋburuŋburu rɔ akɔtɔ ti Yēsu Kurisitō ŋere ze.

Tōku Zi Kō'du Ki'di

7 Löndō ma ga, kpe ikalike kō'du ki'di 'deni laka. Ikalike 'deni bilaka ame kēdī gba ti kōmōnī te ne na ŋge bīcī kō'du ki'di. ² Kina kɔzɔ ame ɔdɔ mē'dē kēdī gba ti kōmōnī kō'du ki'di kudōdu 'ja ngī zi mē'dē nī ŋburu tara ne. Tine ɔdɔ mē'dē mo nima kōlē 'deni mī kō'du ki'di ope nī 'deni yaga rɔ dɔ ngōlō. ³ ɔdɔ lɔko kebe kind'a'ba dōnī ti bɔ mɔtɔ ko'ja mē'dē nī kēdī gba ti kōmōnī ti kīdēkī lɔko ngī rɔ bɔ yērī. Ne ɔdɔ mē'dē kōlē 'deni lɔko inza kpe bīcī kō'du ki'di. Bɔtɔ ame kogbe nī pele inza kpe zīnī rɔ yērī nati.

⁴ Kina gbī ziye tara löndō ma ga, ma di zi kō'du ki'di kpe ölēke e'be 'deni. Rōmōyī kpe rɔ akɔtɔ ti yida rɔ bo Kurisitō mo tōnē kōlē 'deni ne. Kina me le'jete kpe 'deni rɔ 'ba bo bɔ koja di mī tōlē mo tōnē. Kina gɔ ze do'dɔke wa ma laka mo ngī nati zi Bɔko'ba. ⁵ Ame ze gba mī loma 'ba yida rɔ ne kō'du ki'di na kɔcɔ ze to'dɔkɔ lende kēnyē kina lende kēnyē ko'de tōlē ngī. ⁶ Kina me le'jete ope ze 'deni yaga di mī kō'du ki'di. Dōlēke eze 'deni yaga di teyi. Dinzake kpe rɔ 'bɔki teyi nati. Dinzake kpe rɔ atɔli 'ba kō'du ki'di ma ki'di kugu mo tōnē, tine ze 'deni rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba mī kōri ma la'ja 'ba Nyī kɔtɔ Laka.

Dɔ Ngōlō Di Mī Kō'du Ki'di

⁷ Tine ame gɔ diyake tondo nati? Kō'du ki'di mo tōnē 'deni yaga rɔ lende kēnyē? Inza du te tara. Tine bo kō'du ki'di mo na me ki'di ma mikali wa nima rɔ lende kēnyē ne. Ma kiya te bo kō'du ki'di kiya dē dēne minza mikali a mɔtɔ kīdēkī rɔ mī kombi. Kina tōnē kugu kiya te, "Kinza kombi miyī dē." ⁸ Kina lende kēnyē ko'ja gɔ kele abo ngī ti kō'du ki'di nima kina kɔdɔ mī kombi ngī lɔ yīmō. Ma kiya te kō'du ki'di kinza dēne lende kēnyē ngī rɔ tōku. ⁹ Tōnē pa bine ma ngī rɔ ma kīdīdī kinza bo kō'du ki'di mo nima ne. Tine ame mikali kō'du ki'di yɔ na lende kēnyē kindiŋ ngī yaga yīmō, na mōlē ngī. ¹⁰ Kō'du ki'di mo tōnē Bɔko'ba ki'di 'dɔ kēdī rɔ dīdī zō ne na kebe kusu kpama ngī 'bōwu mī tōlē. ¹¹ Rōmōyī gɔ kele nime bo lende kēnyē ko'ja ti kō'du ki'di ne na bo ku'bōlu ma ngī timo kupō ma yaga.

¹² Kina me mēdī miya, kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba rɔ ma koro kɔtɔ laka, kina ndose naga nime rɔ ma kɔdɔrɔ gbī rɔ ma laka. ¹³ Tine 'dɔ bo wa laka mo tōnē na kebe 'bōwu ko'de tōlē zō? Inza du te tara. Lende kēnyē na

ko'de tölë zö. Bo ebe kupö ma ngi ti wa ma laka mo tönë 'du ki'di gbagba bo mo kinda ngi siliŋbi yaga r lende kënyë mo g bi mo. Kina ame kpe ti kö'du ki'di ne tine na bo ngi yaga r lende kënyë ma kinza kiya mo nati.

¹⁴ Dikalike kö'du ki'di nima r 'ba mitor. Tine ma 'ba-ma r bilaka lesi 'ba dliŋ nime, atoli 'ba lende kënyë. ¹⁵ Wa ame ga monŋg mēdi mo'do ne ilikö za dōma. Römöyī wa ma kinza mo'dok naga na ngi mēdi mo'do tine ma mo'dok mo naga mo'do dē 'böwu. ¹⁶ R ma laka ileme 'deni ngi zö omba kö'du ki'di 'ba Boko'ba na laka. ¹⁷ Kina me ngi wa naga nime pili ma na dē mēdi mo'do, bo lende kënyë mo tönë koloma 'deni mi dōki'di ma ne bo na kēdi ko'do abo. ¹⁸ Römöyī ma mikali, mi yida r ma lende laka dō inza du te yimö. Miteri wa ma laka naga pele tine mo'do dē to'do mo. ¹⁹ Römöyī lende laka mo tönë mo'dok ne mo'do dē y. Tine lende kënyë ma kinza mo'dok dē mo tönë na za 'böwu mebe mo'do. ²⁰ Ne kina me dō mēdi 'deni r to'do wa ma kinza mo'dok dē naga tara, ma mo na dē kpe ngi lipo ma? Lende kënyë mo tönë bo koloma 'deni yimö ne bo na kēdi ko'do abo ngi 'deni nati.

²¹ Wa naga nime lijē na kinda ngi yaga zö. Dō mo'dok pele 'do to'do lende laka bo lende kënyë na ngi ndö zö. ²² Ma gbagba ma mo ngi r lŋ di yimö g kö'du ki'di 'ba Boko'ba. ²³ Tine monŋg 'deni mi yida r ma kö'du ki'di ma 'beri mō tōne na za r bō dōmo. Bo kö'du ki'di mō 'ba lende kënyë mo nima ēdi ngi r to'do ya ti ma 'ba Boko'ba ame kina 'deni mi meri ma ne kina kinda'ba ma 'deni r 'bōki mo. ²⁴ Bu'bu, r kata wa'di na kulöwö zö te? Yē na ti kako kotō ma ngi tō kpe yaga di mi yida r 'ba tölē nime? ²⁵ Yēē'di kēdi zi bo Boko'ba g toja Yēsu Kurisitō ŋere ze kako totō ma yaga.

Kina me mēdi miya 'deni ziye, ma 'bama mi meri ndōbo 'ba kö'du ki'di abo 'ba Boko'ba na mo'do. Tine mi yida r, ndōbo 'ba kö'du ki'di abo 'ba lende kënyë na mo'do.

Akoto Ti Kurisito

8 Lijē ame ga 'deni pili r akoto ti Kurisito ne Boko'-ba inza kodō karama kpe dōmo. ² Römöyī kōzi kakpa 'ba Nyi Koto Laka ame kididi ze 'deni ti Yēsu Kurisito ne ope ma 'deni yaga r dō ngölō di mi kōzi kakpa 'ba lende kënyë ame ngi r tölē ne. ³ Gō tikenŋme ze na ki'di kö'du ki'di 'ba Boko'ba kō'bō dē todō karama dō lende kënyë ze ga. Tine na me bo Boko'ba kodō karama 'deni dōmo ti toja kole abo kako mi yida r kōzō ze te r akumu g lende kënyë ze ga. ⁴ Bo odō karama 'deni dō lende kënyë di mi yida r ze 'dō kileme kö'du ki'di abo pili r ma laka mize ame ga dōsōke 'deni g Nyi Koto Laka dinzake kpe r to'do ako'dok 'ba yida r ne.

⁵ Römöyī lijē ame mo ga pili kēdi koloma gō ako'dok 'ba yida r ne meri 'bēnni pili gō ako'dok 'ba yida r. Kina ya ma kēdi koloma 'deni gō ako'dok 'ba Nyi Koto Laka naga meri ma 'bēnni pili gō ako'dok 'ba Nyi Koto Laka. ⁶ Ti'di meri gō ako'dok 'ba yida r omba kina ngi

r tölē. Tine ti'di meri gō ako'dok 'ba Nyi Koto Laka na r didi ti lende këyī. ⁷ Lijē ame ga meri 'bēnni gō ako'dok 'ba yida r ne lijē ngi r bō ya 'ba Boko'ba. Lijē o'do kö'du ki'di abo dē römöyī lijē inza ti tigo 'ba to'do mo. ⁸ Kina ngi tara lijē ame ga r bō to'do ako'dok 'ba yida r ne kō'bō dē to'do ako'dok 'ba Boko'ba.

⁹ Tine kpe ma 'beye inzake kpe to'do ako'dok 'ba yida r, kpe 'deni r bō to'do ako'dok 'ba Nyi Koto Laka dō kiya te bo Nyi Koto Laka 'ba Boko'ba mo kēdi 'deni ngi miye. Bō ame 'bēni ngi tara kinza ti Nyi Koto Laka 'ba Kurisito ne inza r 'ba bo. ¹⁰ Ne dō Kurisito na kēdi 'deni ngi miyi dō kolē pele mi yida r gō lende kënyë Nyi Koto Laka ti kididi yi ngi gō ame ni r ma laka kōmo Boko'ba ne. ¹¹ Dō kiya te Nyi Koto Laka abo 'ba bō koja Yēsu yaga di mi tölē nime kēdi 'deni ngi miyi bo ti ki'di didi ngi mi yida r 'ba yayi 'bi nime ti Nyi Koto Laka abo mo nime kēdi 'deni miyi ne.

¹² Kina me 'deni ti löndö ze ga, wali ma kēdi gōze inza r 'ba to'do ako'dok 'ba yida r. ¹³ Römöyī dō ni koloma to'do ako'dok 'ba yida r ti kolē ngi. Ne dō ki'di Nyi Koto Laka kupō ako'dok 'ba yida r 'deni yaga ti kēdi ngi yaga ziyi r didi ma laka. ¹⁴ Römöyī lijē ame ga pili Nyi Koto Laka abo 'ba Boko'ba kēdi kokō ne 'deni r kole abo ga.

¹⁵ Gō wa'di na ki'di Nyi Koto Laka zize? I'di dē gō dēdike 'böwu r atoli tikere kudōdu ze bēri. Tine 'dō dēdike r kole 'ba Boko'ba 'dō duduke te, "Baba, 'bu ze." ¹⁶ Kina Nyi Koto Laka abo 'ba Boko'ba kuti dō lende ngi bi koto ti dōki'di ze ma ze r kole 'ba Boko'ba. ¹⁷ Kina ame ze 'deni r kole ne ti dinda'bake yēyi abo mo tönē bo kikeki 'deni koda bilaka abo ga ne ngi. Ti do'-jake yēyi nima gbī koto ti Kurisito. Römöyī dō dombike gomō 'deni koto ti bo Kurisito ti do'jake r löbu mo gbī koto ti bo.

R Löbu

¹⁸ Miya ma 'bama gomō ma giri nime ne oriya dē ti r löbu mo nime kēdi kari ki'di zize yayi ne. ¹⁹ Römöyī kina me wa pili 'ba dliŋ nime koloma 'deni ndō ti kōmo ki'di toda tileme ze r kole 'ba Boko'ba mo. ²⁰ Wa pili 'ba dliŋ nime 'deni ngi tönē bine r a sari. Tine inza gō ako'dok 'bēnni. Boko'ba na ko'do tara. ²¹ Römöyī bo iteri tope lijē ngi yaga kada mō di mi tēdi r atoli 'bōki 'ba tölē nime 'dō lijē kēdi ngi r dō ngölō mi r löbu ze 'ba kole abo ga.

²² Ze dikalike 'deni ŋbō kōmō mi kada nime tōne wa pili 'ba dliŋ nime ēdi kileri ngi kōzō 'ja ame 'deni dō löyö ne tara. ²³ Tine wa 'ba dliŋ nime na dē ŋge kēdi kileri, ze ma 'deni ti Nyi Koto Laka r dōndende 'ba kpa kōzi ki'di abo mo nime dēdi dilerike gbī tara römöyī dēdike r toda dōmo ma 'dō Boko'ba ko'do ze r kole abo, kina 'dō bo kutē gō yida r ze yaga di mi tölē.

²⁴ Römöyī ti kōmo ki'di gomō na me bo kōmo ze 'deni. Tine ma dēdi do'jake kinē mo ra 'deni ti kōmoze dēne dinzake kpe ti kōmo ki'di gomō. Me ni yē na ti koloma ti kōmo ki'di gō wa ame kēdi ko'ja kinē mo ti kōmōyī ne? ²⁵ Tine dō ni kēdi 'bēyi ti kōmo ki'di toda wa ma kinza ko'ja kinē mo dē gba nime, oda ti mi kēdi.

²⁶ Kina me gbì kɔɔ ame Nyì Kɔɔ Laka kako 'deni tokɔnyi ze wa kinza tigo naga nime ne tara. Gbagba ze mo dikalike dè gbì yɔ tumòtu zi bo Bɔko'ba kɔɔ ma bo ko'dɔkɔ. Tine bo Nyì Kɔɔ Laka na rɔ bɔ kpèrì gɔze kɔmɔ Bɔko'ba ti tileri ame ngi rɔ ma kinza kiya ne. ²⁷ Kina bo Bɔko'ba bɔ tikali mī dōkī'dī pili ikali wa ame mī meri 'ba Nyì Kɔɔ Laka gɔze ne 'deni. Rōmōyì kpèrì nime Nyì Kɔɔ Laka o'dɔ 'deni ko gɔ ako'dɔkɔ abo 'ba Bɔko'ba gɔ kō'du ze 'ba bilaka abo ga.

Akɔ' Ba Bɔko'ba

²⁸ Dikalike 'deni Bɔko'ba ēdī ki'di a ma ko'dɔ rōnnī kēdī pili rɔ ma laka zi ma kɔ' bo naga, lijë ame mo ga pili bo na kidēki 'deni ko gɔ akiteri abo ne. ²⁹ Lijë ame ga bo koza 'deni mɔlo ne omba bo oweli lijë 'deni 'beri yaga 'dɔ lijë kēdī ko rɔ ma laka kɔɔ 'ba kole abo tara. Rōmōyì 'dɔ kole abo na kēdī ti rɔ kole dɔndende mī lōngō lijë ma konzi naga nima pili. ³⁰ Kina me bo kidēki bilaka abo ga ma bo koweli yaga mo ga 'deni. Ame mo ga ngi bo kidēki ne bo i'di 'deni kēdī yaga rɔ ma laka zi bo. Kina lijë ame mo ga bo ki'di 'deni kēdī yaga rɔ ma laka zi bo ne na 'deni ti rɔ lōbu abo.

³¹ Tine ame gɔ diyake tondo nati? Me ɔɔ bo Bɔko'ba na kēdī 'deni tize yē na kpe ti ka'da ze? ³² Bɔko'ba ota gɔ kole abo dē, bo oja ngi kako kolē gɔ lende ze. Ne ma tara bo ti ki'di wa pili dē ngi zize ti bo kole mo? ³³ Yē na ti kɔ' bɔ ti'di mugu nī rɔ bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga bo koweli abo 'deni ne. Bo Bɔko'ba mo na me ki'di abo ga 'deni kēdī laka zi bo. ³⁴ Yē na 'bōwu 'dɔ kodɔ karama dɔmɔ? Kurisitō Yēsu na me kolē 'deni koja di mī tōlē kari 'deni tɔɔ dɔ dōrī Bɔko'ba, kina bo na me kari ko'dɔ kpèrī 'deni gɔze zi Bɔko'ba. ³⁵ Tine 'dɔ yē mɔɔ na kɔ' bɔ kpe 'bōwu toza ze yaga di mī akɔ' 'ba Kurisitō? 'Dɔ kēdī gbɔ rɔ gomɔ ala lisa ala sēyi ala kōzi kasi ala leri 'ba bɔngɔ ala tōlē ni ti kulu na gbɔ 'dɔ koza ze yaga di yīmo? ³⁶ Rōmōyì ēdī 'deni kɔɔ ma tōnē buku 'ba Bɔko'ba kiya ne ame kiya te, "Gɔ kō'du 'bī ñere, kina me kēdī kupō ze 'deni ngi rɔ kɔmɔ kada lōbu nime pili. Ze 'deni ngi kɔɔ kamōlō ma kēdī kumu."

³⁷ Tine ze na ti da'dake gomɔ naga nime pili ti tigo abo 'ba bɔ kɔ' ze mo nime. ³⁸ Rōmōyì rɔ ma laka mikali ngi, a ma kɔɔ mɔmɔ inza kpe ma 'dɔ kɔ' bɔ toɔ akɔ' 'ba Bɔko'ba nime yaga di zize, pele rɔ tōlē ala dīdī ala malayika ala pele rɔ lijë tigo lōbu ma mītɔɔ ni ala wa ma gīrī naga nime ala ma kēdī kako ala tigo ³⁹ ala wa ma mītɔɔ ala ma bērī bine. A mɔɔ inza ngi du te mī lōngō lijë wa pili naga nime bo ko'ba ne ma 'dɔ kɔ' bɔ toɔ akɔ' 'ba Bɔko'ba nime Yēsu Kurisitō ñere ze ko'de 'deni ne yaga.

Bilaka 'Ba Bɔko'ba

9 Ame mēdī miya ne ngi rɔ ma laka. Ma rɔ 'ba Kurisitō, mo'dɔ bēti dē. Nyì Kɔɔ Laka ame kina yimō ne na kileme 'deni ² ma ngi rɔ meri rɔ mbēmbē gōnni lijë bilaka ma ga 'ba Yudayi. Lende 'bēnni lijë ma ngi rɔ 'bama di mī roma ma naga nime kpamo kɔ' ngi zō kɔɔ mī dōkī'dī ma kulōwō. ³ Gɔ kō'du 'bēnni miteri

ngi miya te dēne 'dɔ Bɔko'ba kusōnō ma gbɔ ngi yaga minza kpe rɔ 'ba Kurisitō. ⁴ Rōmōyì lijë na rɔ kupō Yisarele ame mo ga Bɔko'ba koza 'deni rɔ kole zi bo ne. Lijë na rɔ ame mo ga Bɔko'ba kileme bi nzari 'ba bi kɔɔ abo zinnī bo ko'dɔ lōmu 'deni tinnī, bo ki'di kō'du ki'di abo 'deni zinnī. Lijë na rɔ bɔ kumōtu bo rɔ ma kodɔɔ mo tōnē ga. Lijë na bo kulōmu 'deni 'dɔ to'dɔ yēyi dōnni. ⁵ Lijë na rɔ kupō ma kɔɔ kako di yī liŋgī ze mo tōnē. Ma rɔ gɔ 'ba bilaka lesi Kurisitō ɔɔ di mī dɔ kupō lijë. Akilēlu kēdī zi bo Bɔko'ba lōbu 'ba dɔ wa pili nime rɔ ñburuñburu. Amini.

⁶ Tine wa naga nime mēdī miya ne inza gɔ ame kiya 'deni te lōmu 'ba Bɔko'ba mo tōnē ilikō 'deni rɔ yawa. ⁷ Rōmōyì dɔ kupō Yisarele pili na dē rɔ ma bo koza 'deni rɔ 'ba bo mo ga. Pele rɔ dɔ kupō Abarayama ga inza pili rɔ gomɔ rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Rōmōyì Bɔko'ba na kiya tōnē bine zi Abarayama te, "Yisika na ti koja dɔ kupō yī yaga."

⁸ Omba bine ileme ngi kole 'ba Abarayama ama ga kōyō ñge gɔ 'ba yida rɔ ne inza rɔ 'ba Bɔko'ba. Tine ame mo ga kōyō gɔ kpa bo Bɔko'ba ne na rɔ 'ba bo ga rɔ kupō ma laka 'ba Abarayama mo ga. ⁹ Rōmōyì bo Bɔko'ba ulōmu 'deni mɔlo kiya te, "Mēdī mileki mako kabate kina Sara ti kōyō kole ngi."

¹⁰ Tine gomɔ na dē ñge nima. Kole riyō tōnē ga Rebe-ka kōyō ne 'bu mo ñge kɔɔ ame bo na rɔ 'bu ze lōbu Yisika ne. ¹¹⁻¹² Tine Bɔko'ba iya mɔlo zi Rebeka te, "Bɔ ma lōbu mo ti koja laja zi ma titi mo." Lende nime Bɔko'ba iya 'deni te gba kota kinza kōyō lijë dē, gbì gba kota kinza ma lijë ko'dɔ ɔɔ mɔmɔ ma laka ala ma kēnyē. Bo iya 'deni mɔlo tara 'dɔ kileme bɔ ma bo koweli 'deni mo. Bo o'dɔ te gɔ ako'dɔkɔ abo 'dɔ kileme yēyi abo ma kēdī dɔ ma kɔɔ mo nima gɔ dēki abo, tine inza gɔ a ma kole nima ko'dɔ. ¹³ Eđi 'deni kɔɔ ma tōnē kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne tara, ame kiya te, "Yakoba na mɔ'kɔ. Milagi 'deni di rɔ Esawu."

¹⁴ Ne tine wa'di na gɔ diyake nati? Gɔ diyake te Bɔko'-ba na kirasi lende zi ma kɔɔ mo nima? Inza du te tara.

¹⁵ Rōmōyì bo iya zi Musa te, "Ma, ti mileme mī koñmi ma ti mī kēyi ma zinnī lijë ame ga migeli 'deni ne."

¹⁶ Omba akoweli nime inza kpe gɔ ako'dɔ ala gɔ ako'dɔkɔ ze 'ba bilaka lesi, tine 'deni ñge gɔ mī kēyi 'ba Bɔko'ba. ¹⁷ Rōmōyì mī buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni tōnē zi bɔ dɔlɔɔ 'ba Ezipeto te, "Mo'dɔ yi 'deni rɔ bɔ dɔlɔɔ 'dɔ mileme tigo dɔ kiteli ma tiyi. Kina 'dɔ mōyi ma kilēbī ti timo kote mī dɔyayi nime pili." ¹⁸ Gɔ ako'dɔkɔ abo 'ba Bɔko'ba na me bo kēdī ko'dɔ abo mī kēyi 'deni zi ame ga bo kigeli ne. Kina gɔ ako'dɔkɔ abo na ma gbì bo kēdī ki'di ama ga kēdī yaga rɔ minyi.

Ya Ti Tigo

¹⁹ Tine mɔmɔga nī mɔmɔ ti kebe kiya zō te, "Ne ma kēdī tara yɔ bo Bɔko'ba ēdī ko'ja bi ñgɔ gba 'bōwu di rɔ bilaka rɔ ma totondo ga? Yē na ti ka'da ako'dɔkɔ abo?"

²⁰ Ne nī bɔ pɔri ma, ti miya ziyi, "Nī yē na 'dɔ kileki dɔ lende tara zi Bɔko'ba? Kete ebe ra kititi bɔ ko'ba nī kiya te, 'O'ba ma te gɔ wa'di?" ²¹ Bɔ la'ba mo na ko'ba ē'bēni kɔɔ ma bo ko'dɔkɔ. Mɔmɔga di mī korɔ' bɔ konzɔ

ƙƙƙ nima na bo ko'ba kete ngi riyo, ƙƙƙ ƙƙƙ kete 'ba wa ma kondi tine ƙƙƙ ƙƙƙ 'ba wa ma yawa naga.

²² Kina gbi tara mi ako'daƙƙ 'ba Bako'ba. Ya ti tigo abo nime bo ko'daƙƙ pele tileme mo zi bilaka ne tine bo ogbo ƙƙƙ bo 'deni le toti liya zinni lijē ma bo kedi kote donni ti ya abo mo tone ga. ²³ Kina ƙƙƙ gbi ƙƙƙ lo bu abo nime na bo ko'daƙƙ tileme mɔri mo ame bo kodƙ 'deni dƙe ma ƙƙƙ a 'ba mi keyi abo mo ga ne. Ze ma bo kilenjo 'deni 'dƙ do'jake ƙƙƙ lo bu abo mo tone ne.

²⁴ Romoyi ze na ƙƙƙ ma bo kideki 'deni mo ga. Tine bo ideki de nge ƙƙƙ di mi longo Yudayi, gbi di mi longo bo lowo ni. ²⁵ Kina ƙƙƙ ma tone Bako'ba kiya mi akugu 'ba Oseye ne tara, ame kiya te, "Bilaka ame ga pele kinza ƙƙƙ 'bama ne ti mideki 'deni ƙƙƙ 'bama. Dƙ kupo ame ga pele ƙƙƙ de ne ti mideki 'deni ƙƙƙ ma ƙƙƙ.

²⁶ Kina gbi bi ƙƙƙ mo nima na tone kiya te, 'Kpe ma 'bama ga na de,' tine ti kideki lijē 'deni ƙƙƙ kole 'ba Bako'ba bo didi."

²⁷ Kina gbi ƙƙƙ ma tone bine Yesaya kiya te, "Yisarele nima konzi pele kulowo ƙƙƙ yayi lida 'ba kpa mini lo bu ne, ƙƙƙ ma ndo te mo ga na nge ti ƙƙƙ. ²⁸ Romoyi bo nge Bako'ba ti kote toƙƙ karama abo ngi welo donni lijē bilaka 'ba dƙyayi nime." ²⁹ Kina gbi ƙƙƙ ma tone bo Yesaya kiya mlo bine ne tara, ame kiya te, "Ma kiya te bo Bako'ba tigo dƙ kiteli kola ƙƙƙ dƙ kupo ze ga de, de ne ze 'deni ngi ƙƙƙ Sodomoni ma ti Gomora."

³⁰ Tine ame go diyake tondo nati? Demba tine lijē bo lowo mo tone ga koloma kinza ƙƙƙ toma go tedi ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ Bako'ba ne le'jete lijē na ki'di donni go lende abo kina lijē na 'deni ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ bo. ³¹ Tine lijē Yisarele mo tone ga kedi koma ga go 'beni tedi ƙƙƙ ma laka ti to'do ko'du ki'di abo ne ƙƙƙ ga de kpe to'ja mo. ³² Romoyi lijē oma ngi tara kinza ma lijē ki'di donni go lende mo, lijē oma e'beni nge ti ako'do 'beni. Ki na doƙu mo tone buku 'ba Bako'ba kiya lende mo ne kokpe ndinni ngi. ³³ Ame tone kiya roni go ko'du 'ba Kurisitote, "Orgoƙe te, mideyi doƙu 'deni mi Yerosalema tokpe ndinni lijē bilaka. Doƙu ame 'dƙ konja lijē ne. Tine lijē ame ga ki'di donni 'deni go lende abo ne ko'du mo inza kaya kpe ranni."

Mötu 'Ba Pɔlo Gɔ Yudayi

10 Löndö ma ga, akiteri ame mi doƙi'di ma bine ti mötu ma gönni lijē Yudayi bilaka ma ga de ne 'dƙ ƙƙƙ lijē ƙƙƙ kpe yaga. ² Mikali ngi ƙƙƙ ma laka lijē minni lo bu go ndoƙƙ 'ba Bako'ba, tine akikali mo na kinza. ³ Kori 'ba lende laka abo 'ba Bako'ba lijē ikali de yƙ, ma go donni na za lijē kebe to'do mo. Kina ngi kori 'ba 'dƙ ti'di wa kedi ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ Bako'ba mo tone lijē ebe kola 'deni za yaga. ⁴ Romoyi ko'du ki'di u'bē kpēni 'deni pili ƙƙƙ Kurisitō 'dƙ ame ga ki'di donni ngi go lende abo ne na kedi ti ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ Bako'ba.

⁵ Kina tone 'dƙ Musa kiya bine go lende 'ba tedi ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ Bako'ba go toro ko'du ki'di ne. Ame bo kiya te, "Bo ame ko'do ko'du ki'di naga nime ne ti kideki ngi yaga." ⁶ Tine ma kugu mi buku 'ba Bako'ba go tedi ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ bo go ti'di dƙ go lende abo mo na me te, "Ni, kinza kebe kiya de ti miyi te, 'Ye na ti kari komo

ngi mitoro to'de Kurisitō mo kako beri bine? ⁷ Ye na ti ƙƙƙ ngi kari mi maliti toja Kurisitō mo ƙƙƙ yaga di mi tole?" ⁸ Kina ugu 'deni gbi iya te, "Ni ƙƙƙ lende 'ba Bako'ba 'deni ngi te dƙ ngila yi, dƙ dande'de yi, kina gbi 'deni mi doƙi'di yi." Omba gogo 'jƙ 'ba ti'di dƙ go lende 'ba Kurisitō mo tone na ma duwo'wo 'deni ziye ne. ⁹ Kina me dƙ ni na ngi kiya te ti kpēyi Kurisitō na ƙƙƙ nge, ki'di doyi ngi go mo Bako'ba oja bo 'deni yaga di mi tole, ti ƙƙƙ yi ngi.

¹⁰ Romoyi dƙ ze di'dike dƙe ngi go mo ti doƙi'di ƙƙƙ na ti ki'di ze ngi ƙƙƙ ma laka ƙƙƙ Bako'ba. Kina dƙ diyake ngi yaga ti kpeze kina ti ƙƙƙ ze ngi. ¹¹ Mi buku 'ba Bako'ba iya 'deni te, "Lijē ame ga pili ki'di donni 'deni go lende abo ne ko'du mo inza kaya kpe ranni."

¹² Tine iya roni 'deni zi bilaka pili. Romoyi le'jete geli inza kpe mi longo Yudayi ni ma ti bo lowo. Bako'ba na ƙƙƙ nge 'ba bilaka nime pili. Yeyi lo bu abo nime 'deni pili ƙƙƙ ma koriya dƙ ame ga kedi kideki bo ne. ¹³ Kina tone gbi kugu mi buku 'ba Bako'ba kiya te, "Lijē ame ga pili kideki bo nge Bako'ba tokonyi lijē ne, bo ti ƙƙƙ ngi."

¹⁴ Tine ti lijē kideki bo totondo dƙ lijē ki'di donni de go lende abo? Kina ti lijē ki'di donni go mo tondo ga dƙ lijē kuwo lende abo de? Kina ti lijē kuwo tondo mo ga dƙ kuwo de zinni? ¹⁵ Kina ti kuwo roni tondo ga dƙ koja bo laja de? Kina tone buku 'ba Bako'ba kiya bine te, "Tako 'ba bo ko'de laja laka naga nime ele te go wa'di?"

¹⁶ Tine pele tara bilaka mo ga pili na de 'bowu kuti go lende mo. Romoyi Yesaya mo na tone kiya te, "Nere, ye na ki'di doni ra go lende ze?" ¹⁷ Kina me ti'di dƙ go mo ako di mi tuwo lende mo. Tine tuwo mo ako di mi laja 'ba Bako'ba mo tone kuwo'wo ne.

¹⁸ Ne i'dike mititi te, "Lijē Yudayi mo ga na kuwo ma 'beni de?" Ro ma laka lijē uwō romoyi ƙƙƙ ma tone kugu mi buku 'ba Bako'ba bine kiya te, "Donni lijē bo laja ma ga udu ngi kogba mi dɔlɔɔ. Lende 'beni ote mi dƙyayi nime ngi pili." ¹⁹ Kina i'dike mititi gbi te, "Tara ne lijē Yisarele ikali 'jƙ 'ba lende nime de?" Musa na dɔgba kileme ma lijē kikali 'deni. Ame bo kiya tone te Bako'ba iya te, "Ti mi'di miye ngi kombi ƙƙƙ bilaka ame ga kinza du ƙƙƙ ne. Kina ti mi'di lijē bo rumo naga ni ma koma kpeye go ko'doƙe 'diri."

²⁰ Kina Yesaya na kilaƙa ƙƙƙ bo 'deni tone kiya te, "Bako'ba iya te, 'Bilaka ame ga pele koma ma de ne na za 'bowu ko'ja ma. Bilaka ame ga kideki ma de ne na za mileme roma 'deni teyi.'" ²¹ Ma go lende 'ba Yisarele na bo kiya tone te, "Mƙƙ 'deni ngi kada kosō dƙma ƙƙƙ yawa tideki lijē wa kinza kuwo dƙma bo lende kusē naga nime."

Kupō Yisarele Ma Laka

11 Kina i'dike mititi te, "Bo Bako'ba ebe kilagi 'deni 'bowu yaga di ƙƙƙ bilaka abo mo tone ga?" Inza du te tara. Ma gbagba ma mo nime ƙƙƙ Yisarele di mi kupo Abarayama, kpa gɔli 'ba Benyimona. ² Bako'ba ilagi de du te yaga di ƙƙƙ bilaka abo ga ame bo koza 'deni mlo di bi tisaki mo ne. Ikalike ma tone kugu mi buku 'ba Bako'ba ne de? Ame Eliya koloma ƙƙƙ toma'jo

ɾ bo zi Bɔko'ba ɾ wali rɔnni Yisarele kiya te, ³ "Nere, bilaka naga nime lijɛ ote dɔ bɔ kumɛ lende 'bi ga 'deni 'doyi yaga. Bi 'ba tonɲa akumu 'bi ga lijɛ icaca dɔmo 'deni ngi 'doyi yaga. Ma na nge me kola ma 'deni kɔtɔ kpɔki. Kina me lijɛ kɛdi 'deni ɾ toma gɔma 'dɔ tupɔ ma gbɪ yaga." ⁴ Tine Bɔko'ba ileki dɔmo 'deni tɔnɛ zi Eliya te, "Di mi lɔngɔ lijɛ nime mogba ma 'bama ga 'deni zɔ di yimo kuluku 'butɛ bi 'butɛ dɔmosowɔ (7,000) ame ga kinza kulɔmu kpɛnni dɛ zi akoro Bala ne."

⁵ Kina 'deni gbɪ tara mi kada nime tɔne, kɔɔ Yisarele ma ndɔ te mo ga ɛdi ame Bɔko'ba koweli 'deni yaga gɔ mi kɛyi abo. ⁶ Ne kina me dɔdɔ toweli mo kɛdi 'deni nge gɔ mi kɛyi, inza kpe nati gɔ ndɔbɔ ko'dɔ. Rɔmɔyi dɔdɔ kinza tara mi kɛyi abo inza kpe nati gɔ bi mo ɾ mi kɛyi.

⁷ Tine gɔ diya 'bɔwu tondo ga gɔmo nati? Wa mo tɔnɛ lijɛ Yisarele koloma ɾ toma mo ne lijɛ ebe ko'ja dɛ 'bɔwu, tine ma Bɔko'ba koweli di mi lɔngɔ lijɛ mo naga na nge ko'ja. Tine ma 'bɛnni lijɛ ma laki mo naga nime minyi 'bɛnni 'deni ngi kɔɔ ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, ⁸ "Bilaka naga nime, dɔ ti dɔki'di ma kinza ko'dɔ ndɔbɔ na Bɔko'ba ki'di 'deni ngi zinni, kina me 'deni nɔbɔ kɔmɔ mi kada nime tɔne kɔmɔnni o'ja gɔ bi dɛ, mbili nni uwɔ lende dɛ gbɪ." ⁹ Kina me gbɪ tɔnɛ 'dɔ Dawidi kiya te, "Ee, Bɔko'ba kodɔ karama tɔ kpe dɔnni. Nɔbele 'bɛnni nima kuyi rɔnni tɔ kpe yaga zinni ɾ ngɔwo ko'ba lijɛ. ¹⁰ Kiyɔlu kɔmɔnni nima tɔ kpe yaga kinza lijɛ ko'ja gɔ bi ra. Odi gɔnni nima tɔ nɔburu lijɛ kɔ'bɔ tombi gomɔ 'bɛnni ga nduwɛ ɾ kɔɔ lɛndɔ."

¹¹ Kina i'dike mititi gbɪ te, "Me tɔnɛ lijɛ Yudayi kɔɔ yaga ne na kɔɔ ngi ɾ la'ba ma nɔburu zinni?" Inza du te tara. Lende kirasi 'bɛnni na me ko'dɛ kɔnyi ngi zi ma ɾ bɔ lɔwɔ ni. Rɔmɔyi 'dɔ ki'di lijɛ Yudayi kuti gbɪ to'ja mo kɔɔ 'ba bɔ lɔwɔ. ¹² Ne kina me dɔdɔ lende kɛnyɛ 'bɛnni 'ba Yudayi mo tɔnɛ na kɛdi ko'dɛ yɛyi ma dɔ kiteli 'deni mi dɔyayi, tɔɔ yaga 'bɛnni na kɛdi ko'dɛ yɛyi ma dɔ kiteli 'deni zi bɔ lɔwɔ tara tine, todɔ'bɔ lijɛ Yudayi ɾ gɔmo mo, yɛyi mo ti kɛdi ngi kulɔwɔ tondo ga na te?

Kɔnyi 'Ba Bɔ Lɔwɔ

¹³ Mɛdi miya ame 'deni ziye kpe ma ɾ bɔ lɔwɔ ni. Kina kɔɔ ame ma na 'deni ɾ bɔ laja ziye ne tara, ti moyo ɾma ti gɔ laja koja ma ¹⁴ gɔ ki'di Yudayi ma 'beze mo tɔnɛ ga kebe kuti ti gɔmo, gɔ kɔɔ kɔɔ ga 'jaa yayi. ¹⁵ Me dɔdɔ bo Bɔko'ba kilagi di rɔnni na bo ko'dɔ pɔri ngi ti bilaka lesi pili, dɔdɔ bo kuti 'deni dɔnni lijɛ Yudayi kada kɔɔ yayi ti kɛdi ngi tondo? Omba kina ti kɛdi ngi ɾ yɛyi ma lɔbu kɔɔ tididi tɔku.

¹⁶ Kina kɔɔ ame dɔdɔ dɔndende 'ba wa na kulɔmu 'deni zi Bɔko'ba, omba kɔɔ mo nima 'deni pili ɾ abo. Kina dɔdɔ kulɔmu ngira'da lijɛ Yudayi mo na 'deni zi bo, omba dɔngila mo ga 'deni pili ɾ abo. ¹⁷ Ngɛri ma bo Bɔko'ba kidiyɛ mo tɔnɛ na me koke dɔndende ma kuzi mo ga 'deni yaga konzo 'ba ngɛri 'ba mɔkɔ teyi. Kpe bɔ lɔwɔ ni na 'deni ɾ dɔngila ma konzo mo naga 'dɔ

kɛddike ti tigo dɔ kiteli 'ba ngira'da nime. ¹⁸ Tine kpe kinza kebe kudɔlike lijɛ dɔngila ma koke 'deni yaga mo naga nima dɛ. Kpe gɔ kebe kudɔlike lijɛ ɾ ma totondo? Yɛ na kɛdi kogbɔ ye kpe dɔngila, ngira'da na dɛ kɛdi kogbɔ ye?

¹⁹ Tine ma 'dɔ kiyake na te, "Oke dɔngila mo 'deni yaga 'dɔ konzo ma dɔmo." ²⁰ Omba kina ngi te ɾ ma laka, tine oke lijɛ 'deni yaga gɔ lende kinza ti'di dɔ gɔmo 'bɛnni. Ne ma 'beye Bɔko'ba onzo ye 'deni dɔmo gɔ ti'di dɔye gɔ lende abo. Kina kinza kolomake dɛ ti dɔ kombi, olomake ti tikere. ²¹ Me dɔdɔ lijɛ Yudayi ame mo ga ɾ dɔngila ma kɔtu timo mo ga na kɔ'ɔ ɾmo dɛ tara, ma komerike 'beye iyake te kpe na ti bo kɔ'ɔ ɾye tɛgɛ?

²² Bine do'jake 'deni ma mi kɛyi ti mi kata abo 'ba Bɔko'ba na tondo. Mi kata abo ngi kulɔwɔ ɾ ame ga ko'dɔ lende kɛnyɛ ne. Tine kpe mi kɛyi abo nge ziye dɔdɔ kɔ'bɔke mi kɔri mo. Dɔdɔ kɔ'bɔke dɛ tara bo ti koke ye gbɪ yaga. ²³ Kina dɔdɔ lijɛ Yudayi mo naga nima kɔnyɔ dɛ ngi nduwɛ gɔ lende 'ba kinza ti'di dɔnni gɔ lende abo nime, bo ti konzo lijɛ ngi kileki teyi. Rɔmɔyi bo Bɔko'ba na ti tigo mo 'dɔ tonzo lijɛ kileki 'bɔwu teyi. ²⁴ Me dɔdɔ kpe ma kɔtuke mɔkɔ naga na bo kebe koke 'deni konzo dɔ ngira'da ma kidiyɛ nima kinza ɾ ma kɔtu tiye mo ne, tonzo lijɛ dɔngila ma kɔtu timo naga nima kileki gɔ bi mo na ti konya dɔ bo?

Mi Kɛyi 'Ba Bɔko'ba

²⁵ Kpe lɔndɔ ma ga, mo'dɔkɔ ziye kinza kolomake dɛ ngi kulɔwɔ ti meri mo te, ikalike wa 'deni ɾ dɔ kiteli. Tine 'jɔ 'ba wa ma ɾ ma kusu naga ti mileme 'deni ziye. Minyi nime inza kɔ'bɔ nɔburu tara. Inda'ba dɔ kapa Yisarele ma konzi 'deni nge timo nɔbɔ lijɛ bɔ lɔwɔ ma bo koweli 'deni naga kako pili zi bo Bɔko'ba. ²⁶ Kina 'dɔ kɔɔ lijɛ Yisarele pili ngi ti yaga kɔɔ ma tɔnɛ kiya te, "Bɔ kɛdi kako tɔɔ wa di mi tɔlɛ ti kɔdɔ 'deni di mi Yerosalema. Bo na ti kona lende kɛnyɛ 'deni 'doyi yaga di mi kupɔ Yakoba. ²⁷ Ma Bɔko'ba, ti mo'dɔ lɔmu ma nime tinni dɔdɔ mombi lende kɛnyɛ 'bɛnni 'deni yaga."

²⁸ Kina me Bɔko'ba 'deni ɾ ya ti lijɛ Yudayi gɔ kokɔnyi ye kpe bɔ lɔwɔ rɔmɔyi lijɛ ma 'bɛnni i'di dɔnni dɛ gɔ laja laka abo. Tine 'bu nni lɔbu ga na ɾ ma bo koweli mo kina me akɔ'ɔ abo gba gɔnni. ²⁹ Rɔmɔyi dɔdɔ bo Bɔko'ba koweli abo 'deni to'dɔ yɛyi dɔmo bo uyi yimo dɛ. ³⁰ Tine kpe ma 'beye bɔ lɔwɔ, tɔnɛ pa bine uwɔke dɔ bo dɛ. Kina me ma le'jete kpe na ko'jake mi kɛyi abo 'ba Bɔko'ba 'deni rɔmɔyi lijɛ Yudayi mo ga ebe kuwɔ dɔ bo dɛ kpe. ³¹ Ma le'jete lijɛ ebe kuwɔ dɔ bo dɛ kpe rɔmɔyi gɔ lijɛ ko'ja mi kɛyi kɔɔ nima ko'jake ne gbɪ nati. ³² Rɔmɔyi Bɔko'ba na me kodɔ kpa bilaka 'deni pili me kuwɔ dɔ bo dɛ 'dɔ bo na ko'dɔ mi kɛyi abo 'jaa zinni pili.

³³ Ongɔke ti yayi. Yɛyi ti akikali abo 'ba Bɔko'ba na ngi ɾ dɔ kiteli. Bɔɔ kɔɔ kɔ'ɔ dɛ tiyɛti gɔ burɛ ko'dɔ abo ala kɔ'ɔ tiyari gɔ ndɔbɔ ko'dɔ abo. ³⁴ Kina kɔɔ ma tɔnɛ kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tara, ame kiya te, "Yɛ na ti kɔ'ɔ tikali meri 'ba dɔ Bɔko'ba? Yɛ na ti kɔ'ɔ ti'di lende zi bo?" ³⁵ Yɛ na ki'di wa ra zi bo kiteri 'bɔwu

'da bo kopi bi mo teyi?" ³⁶ Wa pili bo na me ko'ba. Wa pili naga nime bo na me ki'di 'da kedi kina 'da kedi zi bo. Rɔ lɔbu kedi ti zi bo Bɔko'ba rɔ nɔburunɔburu. Amini.

Loma Ma Laka

12 Kina me 'deni ti ziye kpe lɔndɔ ma ga, moma'jo rɔma ziye gɔ mi kɛyi 'ba Bɔko'ba nime zize ne. I'dike rɔye kedi kɔtɔ laka rɔ kpa kɔzi zi Bɔko'ba 'da loma 'be kiyeyi doki'di bo. Ame kina rɔ mɔtu ma laka ziye to'da mo zi bo. ² Kinza ki'dike rɔye dɛ ngi kedi yaga kɔzɔ wa 'ba dɔliɔɔ nime. I'dike Bɔko'ba kuyi ye yaga mi meri la'ja. Rɔmɔyi 'da kikalike ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba gɔ lende ko'da 'be pili kiyeyi doki'di bo.

³ Mi'di ame 'deni ziye pili te ti mi kɛyi nime bo ki'di 'deni zɔ ne. Ni mɔtɔ kinza komeri rɔyi dɛ kiya te ni na 'deni ngi kulɔwɔ laka rɔ dɔ kiteli. Tine ma laka mo olo ma le kɛyi mi meri 'bi. Laka 'bi 'ba bɔ mɔtɔ na rɔ ti'di dɔyi gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisito kɔzɔ ame Bɔko'ba ki'di 'deni ziyi ne. ⁴ Rɔmɔyi kɔzɔ ame mi yida rɔ kɔtɔ kapa 'ba yida rɔ ngi nɔɔɔɔ ti ndɔbɔ mo ga pili rɔ 'beri'beri ne, ⁵ kina gbɛ tara ze pele rɔ ma konzi nime mi rɔ kodɔ'ba ti Kurisito ze pili rɔ yida rɔ kɔtɔ. Kina rɔ gɔze nime pili rɔ kɔtɔkɔtɔ, ze kapa 'ba yida rɔ kɔtɔ ze nime na.

⁶ Kina Bɔko'ba i'di kpa kɔzi 'deni zize pili rɔ 'beri'beri gɔ mi kɛyi abo. Kina do'dɔke ndɔbɔ mo ti. Mɔtɔ o'da ti ma 'bɛyi ma ki'di 'deni ziyi mo. Dɔdɔ kpa kɔzi 'bɛyi 'ba bɔ mɔtɔ kedi rɔ tumɛ lende, o'da ti gɔ ma bo ki'di 'deni ziyi ki'di dɔyi gɔmo mo nima. ⁷ Dɔdɔ ma 'bɛyi kedi rɔ ndɔbɔ mi kanisa mo, o'da ti. Ne dɔdɔ kedi rɔ akiyandi, iyandi ti. ⁸ Ala dɔdɔ kedi rɔ toɔɔ mi keddi, oɔɔ ti. Ni ame kedi ki'di ma 'bɛyi rɔ aki'di zi bɔ lisa ni ne i'di ti, ti mi kɔtɔ. Ala dɔdɔ ma 'bɛyi kedi rɔ kɔzi kakpa mo ogbɔ rɔyi laka teyi. Ne dɔdɔ ma 'bɛyi kedi rɔ to'da mi koɔmi o'da ti, ti lɔɔ mo.

Akɔ'ɔ Ma Laka

⁹ I'dike akɔ'ɔ 'be kedi ti, ti doki'di kɔtɔ. O'jike lende kɛnyɛ. Lende laka na kindabake kitigɔ. ¹⁰ Dɔ'ɔke rɔye rɔ gɔ rɔye kɔzɔ lɔndɔ kɔtɔ mi Kurisito. Kpe, o'bɔke ti nɔburu kitigɔ mi toro rɔye rɔ gɔ rɔye.

¹¹ Inda'bake ndɔbɔ kitigɔ kinza ni mɔtɔ ko'da tikɛpi dɛ. Tine ogbɔke rɔye laka toja laja zi nɛre Kurisito. ¹² Kina iliyake ti mi kɔmɔ ki'di 'be gɔ yeyi abo 'ba Bɔko'ba. Mi gomɔ 'be ga pili olomake ti mi keddi nɔburu ti mɔtu ko'da. ¹³ Okonyike lɔndɔ ame ga rɔ leri ne ti wa ma keddi'ike timo. I'dike liɔɔ 'be ga kpamo kedi nɔburu yaga rɔ gbɔɔɔ zi bɔ lɔwɔ.

¹⁴ Ya ame ga ko'da kɔzi kasi ziye ne ititike Bɔko'ba ko'da yeyi dɔmo. Yeyi na kititike bo gɔmo bo ko'da dɔnni kinza kititike bo dɛ tusɔnɔ lijɛ. ¹⁵ Olomake rɔ lɔɔɔ ti ya ame ga rɔ lɔɔɔ ne. Uduke kɔtɔ ti ame ga kedi kudu ne. ¹⁶ Kinza ko'dake geli dɛ mi lɔngɔ ye. Kinza ko'dake dɔ kombi dɛ. Ilekike rɔye liya bɛri toja laja rɔ gɔ rɔye. Kinza ko'da rɔyi dɛ kulɔwɔ kiya te ni na rɔ bɔ lende kicali.

¹⁷ Kinza kebe kilekike dɔ lende kɛnyɛ dɛ ti lende kɛnyɛ. I'dike ako'da 'be kedi rɔ ame bilaka pili kuti gɔ-

mo ne. ¹⁸ Ogbɔ rɔyi ti'di lende kɛyi na 'da kedi mi lɔngɔ yi ma ti bilaka ma laki pili.

¹⁹ Kpe ame ga mɔ'ɔ ye ne, kinza kebeke dɛ topi dɔkolo. Ola zi bo Bɔko'ba 'da bo ko'da gɔ ya abo. Rɔmɔyi mi buku abo 'ba Bɔko'ba bo iya 'deni te, "Ma na ti mopi dɔkolo. Monda nima ma na ti mileki dɔmo." ²⁰ Kina gbɛ kɔzɔ ma tɔnɛ kugu ne tara, "Dɔdɔ ko'ja bɔ ya 'bi kedi rɔ 'bɔ i'di akonyo teyi. Dɔdɔ ko'ja bo kedi rɔ koda mini i'di mini zi bo. Rɔmɔyi ti to'da mo kɔzɔ a nime te na ti ko'de dɔ kulu'buti zi bo."

²¹ Ni kinza kola rɔyi dɛ zi lende kɛnyɛ ka'da yi. Tine a'da lende kɛnyɛ yaga ti lende laka ko'da 'bi.

Tuwɔ Dɔ Turu

13 Kina ti kpe rɔ gɔye pili uwɔke dɔ turu 'ba mi dɔyayi 'be. Rɔmɔyi kɔzi kakpa 'ba wa pili ako di zi Bɔko'ba. Kina me kɔzi kakpa nime le'jete mi dɔyayi 'be ne bo na ki'di. ² Bɔ ame kilagi tuwɔ dɔ turu ne, ndose 'ba Bɔko'ba na bo kilagi 'deni. Kina bɔtɔ ame ko'da tara ne ti ko'de karama 'ba Bɔko'ba ngi timo dɔni. ³ Rɔmɔyi bilaka ame ga rɔ bɔ lende laka na dɛ kedi kere bɔ dɔnni ga, tine bɔ lende kɛnyɛ na kedi kere.

Ni o'dɔkɔ 'da doki'di yi kɔ'bɔ nɔburu rɔ ma kɔpu di zi bɔ kɔzi kakpa? Ne dɔdɔ ko'dɔkɔ dɛ, o'da wa ma laka 'da mi bo kɛyi rɔyi. ⁴ Rɔmɔyi bo na 'deni rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba bine tokɔnyi yi. Ne dɔdɔ ni kikali rɔyi 'deni rɔ bɔ kirasi lende kinza ki'di dɔmbɛli yi kolɔdɔ dɛ rɔmɔyi turu nima ki'di dɔ bo ne i'di dɛ rɔ ma sari. Ndɔbɔ abo na rɔ todɔ ya 'ba Bɔko'ba dɔ bɔ lende kirasi. ⁵ Kina me ni mɔtɔ ziyi tuwɔ dɔ turu, tine inza nge gɔ ame 'da kɔmɔ timo di kpa ya 'ba Bɔko'ba ne, o'da gɔ kedi rɔ lende laka ziyi.

⁶ Gɔ kɔ'du mo na gbɛ ki'di keddi kopike awada ne rɔmɔyi lijɛ turu na 'deni rɔ bɔ laja abo 'ba Bɔko'ba mi ndɔbɔ nime. ⁷ Kina opike wali 'ba gɔye ga ti pili yaga zinni rɔ gɔ dɔkɔmali awada pili ti lende koro ti rɔ koyo mo.

Dɔ'ɔ Lɛpi Yi

⁸ Kinza kolake wali 'ba a mɔtɔ dɛ kedi gɔye, tine 'da wali 'ba akɔ'ɔ na nge ki'dike kedi gɔye. Rɔmɔyi ni ame kɔ'ɔ lɛpi yi mɔtɔ ne, kɔ'du ki'di abo 'ba Bɔko'ba na me 'deni gbɛ pili ko'da. ⁹ Rɔmɔyi kɔ'du ki'di iya 'deni tɔnɛ bine te, "Kinza ko'da yeri dɛ. Kinza ko'da rɔyi dɛ rɔ bɔ kɔzi roma. Kinza ko'da 'bɔgɔ dɛ. Kinza ko'da mi kombi dɛ." Kina kɔ'du ki'di naga nime ti mɔtɔ ga pili rɔ 'deni dɔ ame kiya te, "Dɔ'ɔ bilaka lesi lɛpi yi mɔtɔ gbɛ kɔzɔ ame kɔ'ɔ yida rɔyi ne tara." ¹⁰ Akɔ'ɔ i'di kirasi lende dɛ zi lɛpi mɔtɔ, omba kina kote gɔ kɔ'du ki'di pili 'ba Bɔko'ba.

¹¹ Kina o'dɔke ti te rɔmɔyi ikalike 'deni kada mo na yala. Kada 'ba tonɔɔ bi yaga di bi 'ba tɔ'dɔ na me kɔmɔ 'deni. Rɔmɔyi ma le'jete kada abo 'ba mɔtɔ ze mo tɔnɛ 'deni nɔli rɔze di rɔ ma tɔnɛ gba bine di'dike dɔze gɔmo ne. ¹² Korɔndɔ edɛ kote rɔni yaga giri nime kada na 'deni nɔli tize. Kina i'di du'duke ako'da 'ba bi kɔlu ti yaga mɔkɔ dusuke rɔ jama 'ba ya 'ba mi kada

na rɔze. ¹³ Kina di'dike rɔze ti kēdī yaga laka rɔ bilaka 'ba mī kada. Kinza di'dike rɔze dē kēdī rɔ 'ba ndörö tuwē layi rɔ dɔ kōzi kēnyē, to'dɔ yērī, to'dɔ 'dirī ala mī kombi. ¹⁴ Tine jama 'ba ya 'ba n̄ere Yēsu Kurīsītō na kinda'bake, kolake gɔ lende kēnyē 'ba yida rɔ yaga ti ako'dɔkɔ mo ga.

Kinza Kilende Dē Rɔ Bɔtɔ

14 Kpe kinza ko'dɔke kowasa dē ti bilaka ame ga kitigɔ dē gba laka mī ti'di dōnnī gɔ lende 'ba Kurīsītō ne. Tine o'deke lijē kako mī lōnggō ye. ² Rōmōyī 'ba bɔ mɔtɔ ti'di dɔ bo gɔ lende 'ba Kurīsītō i'di bo ngī konyo wa pili rɔ gɔmo. Tine ma 'ba bɔ mɔtɔ ame bo kitigɔ dē gba laka yimo ne i'di bo ngī n̄ge konyo ma 'ba bo rɔ möku. ³ Kina kinza bɔ ma konyo mo nima kebe dē tudōli bɔ ma koro tonyo mo nima. Kina kinza bɔ ma koro mo nima kebe dē tilende rɔ bɔ ma konyo 'deni mo nima rōmōyī Bɔko'ba utī 'deni dōnnī kpaki rɔ 'ba bo ga. ⁴ Nī yē na kebe ngī tilende rɔ bɔ laja 'ba bɔ mɔtɔ tara? Löbu abo na n̄ge kēdī kiya laka ti kēnyē 'ba ndɔbɔ abo. Kina ti bo ko'dɔ ngī laka rōmōyī Kurīsītō löbu ze mo k'ɔ ngī 'dɔ ti'di bo ko'dɔ tara.

⁵ Bɔ mɔtɔ omeri 'ba bo tēgē kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na koro kulōwō rɔ dɔ kiteli di dɔ mɔtɔ. Tine bɔ mɔtɔ omeri ma 'ba bo tēgē kada pili rɔ gɔmo rɔ ma koriya. Ne ma laka mo nī mɔtɔ 'bēyī mo nima i'di lende mo kɔdɔ laka mī dōyī. ⁶ Bɔ ama komeri lende 'ba kada ma dɔ kɔtɔ mɔtɔ na ngī kulōwō ne, bo o'dɔ 'deni toro Kurīsītō n̄ere ze timo. Kina bɔ ama konyo ma 'ba bo dɔkomali wa 'doyi rɔ gɔmo ne o'dɔ 'deni gbī toro Kurīsītō n̄ere ze timo rōmōyī bo ileki yēē'dī mo ngī zi Bɔko'ba. Kina bɔ ame koro tonyo wa mɔtɔ ga ne, o'dɔ 'deni gbī toro Kurīsītō n̄ere ze timo kina bo kileki yēē'dī mo ngī zi Bɔko'ba. ⁷ Rōmōyī ma kɔtɔ mɔtɔ di mī lōnggō ze nime bine oloma dē n̄ge toro gbagba bo ala tölē gɔ toro gbagba bo. ⁸ Tine dɔ dolomake bine, loma ze pili toro bo Kurīsītō n̄ere ze. Kina dɔ dölēke, ti dölēke toro bo. Kina me dɔ ze dölēke ala dolomake, ze pili rɔ 'ba bo 'ba Kurīsītō n̄ere ze.

⁹ Gɔ kō'du mo na me 'dɔ ki'di Kurīsītō kako kölē bine kɔdɔ yaga di mī tölē ne 'dɔ bo kēdī rɔ n̄ere zi bɔ loma ni gbī ti tōku ni. ¹⁰ Tine nī ēddī kilende rɔ löndö yī mɔtɔ gɔ wa'di? Nī mɔtɔ mo ēddī kudōli löndö yī mɔtɔ gɔ wa'di? Ze nime pili dēdī dari dɔrɔke kɔmɔ kītī 'ba burē 'ba Bɔko'ba. ¹¹ Rōmōyī ugu 'deni ame tönē bo n̄ere Bɔko'ba kiya te, "Kɔzɔ dīdī ma, rɔ gɔ bilaka lesi pili ti kolɔdɔ ngī bēri kɔmɔ ma. Kina ti lijē kutī ngī kiya te ma na rɔ Bɔko'ba." ¹² Kina rɔ gɔze nime pili mɔtɔ nī na ti kiyētī gɔ lende ti ako'dɔ 'bī zi Bɔko'ba.

Kinza Kirasi Mī Meri 'Ba Bɔtɔ Dē

¹³ Kina ti, i'dike dolake gɔ tilende rɔ lēpī ze ga yaga. Ma laka mo kinza debe duruwōke a 'ba la'ba dē kēdī yaga mī kɔri zi lēpī ze mɔtɔ ga ame kēdī ki'di lēpī yī ki-la'ba ngī mī lende kēnyē ne. ¹⁴ Gɔ ame ma 'deni rɔ akɔtɔ ti Yēsu Kurīsītō ne mikali ngī akonyo mɔtɔ inza ame ki'di bilaka rɔ ti'da kɔmɔ Bɔko'ba. Ne dɔdɔ nī bɔ mo

na komeri ē'bī kiya te a mɔtɔ nima ti ki'di yī kēdī rɔ ti'-da, ti ko'dɔ rōnī ngī tara zīyī. ¹⁵ Kina me dɔdɔ wa ame kēddī konyo ne kebe ko'dɔ lēpī yī mɔtɔ dē kpe kele om-ba nī inza ē'bī kpe nati mī kɔri 'ba akɔ'ɔ. Tine nī kinza ki'di wa ame kēddī konyo ne dē kebe kirasi ma mɔtɔ ame Kurīsītō kölē 'deni bine gɔ lende mo ne.

¹⁶ Kinza kebe ki'di wa ame koza 'deni yaga zīyī rɔ ma laka ne dē kinda ngī rɔ lende kēnyē zi lēpī yī mɔtɔ.

¹⁷ Rōmōyī tēdī mī n̄ere löbu 'ba Bɔko'ba inza gɔ wa ma kēddī konyo ala kuwē, tine n̄ge gɔ ame Nyī Kɔtɔ Laka ki'di yī 'deni laka kɔmɔ Bɔko'ba toloma mī lende kēyī ti lɔn̄ɔ. ¹⁸ Bɔ ame koja laja ngī zi Kurīsītō kɔzɔ a nime te ne na rɔ ma Bɔko'ba ko'dɔkɔ kina bilaka lesi kutī gbī gɔmo.

¹⁹ Kina di'dike kɔmɔze ti gɔ wa ame ga kēdī ko'de lende kēyī gbī ti tigɔ zi lēpī ze ga ne. ²⁰ Kina kinza kebe kirasike ndɔbɔ 'ba Bɔko'ba dē ngī yaga gɔ lende 'ba akonyo. Wa pili rɔ gɔmo rɔ ma kele rɔ akonyo. Tine dɔdɔ nī mɔtɔ kebe ki'di lēpī yī mɔtɔ kebe kila'ba di mīnī gɔ wa ma kēddī konyo, na rɔ ma kēnyē mo. ²¹ Tine ma la-laka mo a mɔtɔ ame kēdī ki'di löndö yī mɔtɔ kila'ba di mīnī ne, kinza ko'dɔ dē lipo dɔdɔ kēdī pele rɔ tonyo yida ala tuwē layi ni pili ti a mɔtɔ ga.

²² Meri 'bī nima kēddī timo gɔ lende 'ba akonyo naga nime ne, i'di kēdī n̄ge mī lōnggō ye kpe ti bo Bɔko'ba. Nī ame kodɔrɔ bīci lende dē rōyī gɔ wa ma kikali kinza rɔ ma laka ne na ti yēyī. ²³ Tine nī ama konyo wa ma dōyī rɔ ma kilikō gɔmo nima Bɔko'ba ti kodɔ karama mo ngī dōyī rōmōyī o'dɔ dē du mī ti'di dōyī gɔ lende abo. Wa ame ga pili kēddī ko'dɔ kinza ki'di dōyī dē gɔmo kēdī rɔ lende 'ba Bɔko'ba ne, 'doyi rɔ gɔmo rɔ lende kēnyē.

Omeri Lende 'Ba Lēpī Yī

15 Ze ma ditigɔke 'deni mī ti'di dɔze gɔ lende 'ba Kurīsītō mo naga nime, ma laka mo zize 'dɔ tɔmbi gomɔ 'ba ya ma kinza ti tigɔ naga. Tine kinza ze dō'bōke dē n̄ge tīyēyī dōkī'dī ze. ² Nī mɔtɔ zīyī tomeri lende 'ba lēpī yī 'dɔ ko'dɔ rɔ wa ame gɔ kēdī rɔ ma kiyēyī dōkī'dī bo kiyēddī mī bo ne. ³ Rōmōyī Kurīsītō tönē bine ne dōkī'dī bo na dē bo kiyēyī. Kina kɔzɔ ma tönē kugu bine mī buku 'ba Bɔko'ba ne tara, ame kiya te, "Ti'ja mo tönē kiti'ja yī Bɔko'ba timo ne ileki 'deni pili rɔma." ⁴ Wa pili naga nime kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne, ugu 'deni tiyandi ze timo 'dɔ dēdīke ti kɔmɔ ki'di liya ti mī kēddī gɔmo.

⁵ Bo Bɔko'ba bɔ dɔ loma liya ti mī kēddī ki'di ye tɔ kpe ko'dɔke kɔzɔ 'ba Yēsu Kurīsītō kolomake ti meri kɔtɔ mī lōnggō ye. ⁶ Kina 'dɔ kpe pili kilēluke Bɔko'ba 'ba Yēsu Kurīsītō n̄ere ze ame gbī rɔ 'bu bo ne ti pili rɔ gɔye ti birɔ kɔtɔ.

⁷ Kina ti kpe o'dɔke lēpī ye mɔtɔ ga gbī laka kɔzɔ löndö, kɔzɔ ma Kurīsītō ko'dɔ ye tara 'dɔ ma konzi kilēlu Bɔko'ba ti gɔmo. ⁸ Miya ziye, Kurīsītō ileki rɔ bo 'deni rɔ bɔ laja zi Yudayi tileme mo zinnī Bɔko'ba ti ko'dɔ yēyī zi ma kɔdɔ ngī di mī yī līngī 'bēnnī mo nima gɔ lömu mo tönē bo ko'dɔ 'deni zinnī, ⁹ kina gbī 'dɔ ma rɔ bɔ löwō mo ga kilēlu Bɔko'ba ti gɔ mī kēyī abo nime kɔzɔ ma tönē kugu mī buku 'ba Bɔko'ba bine kiya te,

"Kina ti, ti milëlu yi ngi mi löngö bo löwö ni. Ti moba ngala mo ngi milëlu möyi yi." ¹⁰ Kina gbï ti ma tönë kiya te, "Kpe ma rɔ bo löwö ni iliyake ti kɔtɔ tinni lijë bilaka abo ga 'ba Bɔko'ba." ¹¹ Mɔtɔ na gbï kiya te, "Kpe bo löwö pili ilëluke bo ɲere Bɔko'ba. Kpe bilaka 'ba dɔliɲ pili ilëluke bo." ¹² Kina tönë Yesaya kiya gbï bine te, "Kupö Yisayi ti kɔdɔ 'deni, ti ki'di bo ngi kedi rɔ bo dɔ bo löwö ni. Lijë ti kedi ngi ti kɔmɔ ki'di gɔ yeyi abo." ¹³ Bɔko'ba bo dɔ kɔmɔ ki'di gɔ mi këyi abo mo nime ki'di ye tɔ kpe kiliyake këddike bo ti lɔɲ mi ti'di dɔye gɔmo. Kina 'dɔ kɔmɔ ki'di 'be gɔmo koto tiyöbu ti nduwë ti tigɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka.

Rɔ Koyo 'Ba Pɔlo

¹⁴ Löndö ma ga, ma di zö bine kpe indake ngi bo ti lende laka ti dɔkomali akikali, këddike 'deni tiyandi lëpi ye mɔtɔ ga gbï. ¹⁵ Tine mi akugu nime moja kpama 'deni mbowa ziye mi wa tönë ga bine ne kinza kudölu di dɔye. Moja kpama 'deni tara gɔ mi këyi tönë Bɔko'ba ko'dɔ 'deni zö ¹⁶ ki'di ma rɔ bo laja 'ba Yësu Kurisito ziye kpe bo löwö ne. Mi tuwöwö laja 'ba Kurisito nime ma 'deni ngi kɔzɔ bo akumu 'ba Bɔko'ba 'dɔ mo'de ye bo löwö zi bo rɔ kpa közi ma laka ma bo kuti dɔmo kulömu 'deni ti Nyi Kɔtɔ Laka.

¹⁷ Kina kɔzɔ ame ma 'deni rɔ akɔtɔ ti Kurisito ne, ti moyo rɔma ngi gɔ ndɔɔ ma mo'dɔ zi Bɔko'ba. ¹⁸ Tine ma minza milaɲa rɔma tilende gɔ wa ame ga Kurisito ko'bo'bi dë tɔ ne, gɔ ki'di bo löwö tuwö dɔ Bɔko'ba. Bo o'dɔ 'deni ti lende kiya gbï ti ako'dɔ ma ¹⁹ gbï ti tigɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka mi gɔ kɔtɔ ma konzi. Mi lingere ma nime kisaki mɔlo di Yerosalema ɲbö kömö Iloriko ne, laja laka 'ba Kurisito na muwöwö 'deni pili teyi. ²⁰ Akiteri ma nduwë tuwöwö laja 'ba Kurisito nime mi gɔ bi ame ga lëbi mo kömö dë gba teyi ne. Römöyi kinza mebe mo'ba ma 'bama ra dɔ gbɔndɔ kujë 'ba bo mɔtɔ. ²¹ Kina kɔzɔ ma tönë mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "Lijë ame ga kiya lende abo dë zinni ne ti k'o'ja ngi. Kina lijë ame ga kuwö dë ne ti kikali ngi."

Teri 'Ba Pɔlo Gɔ Tari Romo

²² Gɔ kö'du mo na me kedi kota ma 'deni nduwë mi konzi kinza tömö ziye yayi ne. ²³ Tine le'jete ndɔɔ ma mi kapa gɔ bi mɔtɔ naga nime bine mote 'deni. Kina kɔzɔ ame miteri 'deni kulöwö 'dɔ tari ziye yayi kɔmɔ kɔ mo konzi ne, ²⁴ miteri 'dɔ to'ja ye mi tari ma Sepaniya. Kina 'dɔ kpe na ki'dike ma 'jaa gɔ kori di yayi dɔdɔ molo ma 'deni ngi mbowa miliya rɔma tiye laka. ²⁵ Tine ma giri nime medi gba mari Yerosalema toto a 'ba kɔnyi zi bilaka 'ba Bɔko'ba ama ga yayi ne. ²⁶ Römöyi kanisa ma mi Makedoniya ti ma Giriki bine omeri lende 'ba bo lisa ma mi löngö bilaka 'ba Bɔko'ba ma mi Yerosalema 'deni kina me lijë koja kpa közi 'dɔ toto mo zinni. ²⁷ Lijë na ngi kiteri è'benni to'dɔ mo. Tine rɔ ma laka edi ngi rɔ wali zinni topi mo tara römöyi lijë bo löwö ni o'ja yeyi 'ba Bɔko'ba 'deni di zi Yudayi. Kina ma laka mo na ngi zinni lijë ma rɔ bo löwö tokɔnyi Yudayi tara ti wa ma lijë kedi timo.

²⁸ Tine dɔdɔ mote ndɔɔ nime 'deni mi'di kpa közi nime 'deni zinni, ti mudö kebe ziye yayi mala nduwë Sepaniya. ²⁹ Kina mikali ngi tömö ma ziye yayi ti kedi ngi bo ti yeyi 'ba Kurisito.

³⁰ Kpe löndö ma ga, kɔzɔ ame ze 'deni rɔ akɔtɔ mi ɲere ze Yësu Kurisito ne, moma'jo rɔma ziye, o'dɔ'boke rɔye kɔtɔ tɔ mi mötu ko'dɔ gɔma, mi akɔ'ba 'ba Nyi Kɔtɔ Laka. ³¹ Umötuke gɔma 'dɔ Bɔko'ba kokɔnyi ma kitata ma di zi ma kinza ki'di dönni dë gɔ lende abo ga di mi dɔyayi 'ba Yudayi ne. Kina gbï gɔ bo ki'di bilaka abo ga ma mi Yerosalema kogba kpa közi nime medi moto ne ti mi këyi. ³² Kina gɔ mako ti ziye bo ti lɔɲ kina dɔdɔ kedi ngi rɔ ako'dɔ'bo abo 'ba Bɔko'ba gɔ mindawo rɔma titi mbowa ziye yayi. ³³ Bɔko'ba bo lende këyi koloma tɔ kpe kɔtɔ tiye pili. Amini.

Akumötö 'Ba Pɔlo

16 Ma na me medi moja lëmi ze Poyibe kari ziye. Lɔko na rɔ bo ndɔɔ 'ba kanisa ma mi Kenjoriya. ² Inda'bake ni laka rɔ 'ba Kurisito ɲere ze, kpe bilaka 'ba Bɔko'ba okɔnyike ni ti wa ma lɔko ko'dɔ'bo di ziye. Römöyi lɔko o'dɔ kɔnyi 'deni zi ma konzi gbï ti gbagba ma.

³ Umötöke Purisikila ni ti Akowila bo ndɔɔ lëpi ma ga mi Yësu Kurisito. ⁴ Lijë na tönë kilaja rönni gɔ lende ma ame ma na dë ɲge kɔtɔ medi mileki yeyi'di mo zinni, tine rɔ gɔ bilaka 'ba kanisa pili ma rɔ bo löwö mo ga ne. ⁵ Kina umötöke bilaka 'ba kanisa ame ga pili kedi kɔtɔ kpenni bi mötu liɲ 'benni ne.

Umötöke Epaneto ame mɔ'bo kulöwö ne. Bo na rɔ dɔndende 'ba bilaka ma ki'di dönni gɔ lende 'ba Kurisito dɔgba di mi dɔyayi 'ba Asiya. ⁶ Umötöke Mariya. Lɔko ma ko'dɔ ndɔɔ kulöwö ziye mo tönë. ⁷ Umötöke Andonika ni ti Yuniya, lijë ma rɔ wado ma mo tönë ga koloma ga tɔ mi maboso ne. Lijë na rɔ ma kilëbi kulöwö di mi löngö bo laja 'ba Kurisito kina lijë na gbï ki'di dönni gɔ lende 'ba Kurisito dɔgba di zö.

⁸ Umötöke Ambolato ame rɔ 'ba Kurisito mɔ'bo kulöwö ne. ⁹ Umötöke Orobano lëpi ze mi ndɔɔ 'ba Kurisito. Kina umötöke Sitakiso ame mɔ'bo kulöwö ne gbï. ¹⁰ Umötöke Apele, bo ame kilagi toga kpa bo gɔ Kurisito ne. Umötöke bilaka liɲ 'ba Aritobolo ga.

¹¹ Umötöke wado ma Erodiyona. Umötöke bilaka 'ba ɲere Kurisito ame ga liɲ 'ba Narokiso ne.

¹² Umötöke Turupina ni ti Turupösa, lijë ma ko'dɔ ndɔɔ 'ba ɲere Kurisito mo naga tönë ne, gbï ti Perosisi ame mɔ'bo kulöwö ko'dɔ ndɔɔ 'ba ɲere Kurisito kulöwö ne. ¹³ Umötöke Rupusa, bo ame ngi rɔ ma laka rɔ 'ba ɲere Kurisito ne. Kina umötöke ma bo gbï, lɔko ma tönë ko'dɔ ma ngi kulöwö kɔzɔ kole 'benni ne.

¹⁴ Umötöke Asunurito ni ti Pelegono ti Erome ti Pataroba ti Eroma ti löndö ame ga tinni ne. ¹⁵ Umötöke Pilologo ni ti Yuliya gbï ti Nerewo ni ti lëmi bo ti Olomba ti bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga pili kedi koloma tinni ne.

¹⁶ Umötöke rɔye rɔ gɔ rɔye ti közi riyö. Kanisa 'ba Kurisito ame ga pili bine ne umötö ye pili.

Ndose Ma Nburunburu

¹⁷ Löndö ma ga, moma'jo rɔma ziye, i'dike kɔmɔye kandi laka di zi lijè bilaka naga nima kèdī kiyandi a mɔɔ tɔ ne ga 'beri di gɔ ma kiyandi ye timo lijè kèdī ko'de rɔ koza mī kanisa ki'di ya mɔɔ ga kɔɔ yaga di mī kɔri 'ba Bɔko'ba. Kinza kodɔ'ɔke dɔye dē tīnnī.

¹⁸ Römöyī lijè ama ga tara ne inza kpe rɔ toja laja 'ba Kurisitö ñere ze, a 'ba gɔ kōmōnni na lijè kèdī è'bènni rɔ to'dɔ mo. Lende koŋmi 'bènni nima lijè kèdī kinene ne na lijè ku'bölu ma kinza ŋgi lipo ti lende ɔɔ naga ŋgi timo. ¹⁹ Ne ma 'beye lèbi 'be ame kpe ti dōki'di kɔɔ mī laja nime ne, ma konzi pili uwö 'deni. Gɔ kö'du mo na ma 'deni ŋgi ti mī këyi gɔ lende 'be. Tine mo'dɔɔ ye gɔ kèddike ti akikali mī lende laka, tine lipo tara rɔ rumö zi lende kënyè. ²⁰ Kina ti bo Bɔko'ba bɔ lende këyi kiyangmi Satani ŋgi yaga ku'du bēri bi ndiye.

Lende këyi 'ba Yēsu ñere ze koloma tiye.

²¹ Timatiyo bɔ ndɔɔ lèpī ma umötö ye pili. Wado ma ga Lukiyö ni ti Yasona ti Sosipata umötö ye gbī pili.

²² (Ma Terotiyo bɔ ma ki'di tugu waraga mo nime ne, mumötö ye pili mī möyī ñere Kurisitö.)

²³⁻²⁴ Gayo bɔ ma, ma Pɔlo mēdi moloma liŋɔ mo bilaka 'ba kanisa kèdī kɔɔ kɔpenni bi mötu liŋɔ abo ne umötö ye pili. Eraseto bɔ kikeki yamo 'ba turu ma mī gawo mo nime umötö ye. Löndö ze Korato umötö ye gbī pili.

²⁵ Dilekike yèè'di ti zi bo Bɔko'ba ame tigɔ abo ki'di ye 'deni kɔɔke kitigɔ mī ti'di dɔye gɔ laja laka 'ba Yēsu Kurisitö mo tönè muwöwö ziye ne. Ame kina ŋgi ko rɔ laja mo tönè pa rɔ ma kusu kɔmɔ kɔɔ mo konzi ne, kina me kileme 'deni 'jaa nati yaga. ²⁶ Ileme 'deni yaga bi kɔɔ ti akugu 'ba bɔ kumè lende 'ba Bɔko'ba ga. Kina bo Bɔko'ba ma rɔ nburunburu mo tönè na me ki'di kö'du mo 'deni zi bilaka 'ba dɔyayi nime pili tikali mo gɔ lijè ki'di dōnni gɔmo ko'dɔ pili. ²⁷ Rɔ löbu kèdī zi bo Bɔko'ba ame bo na kɔɔ kɔpiki rɔ bɔ akikali ne nduwè rɔ nburunburu ti möyī Yēsu Kurisitö. Amini.

1 Korinito

1 Ma Pɔlo mo ame Bɔko'ba kigeli ma 'deni go ako'dɔkɔ abo rɔ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne, ze ti Sɔsetene bɔ lɔndɔ ze, dumɔtɔ ye pili. ² Mɛdɪ mugu ame ziye kpe kanisa 'ba Bɔko'ba ma mi Korinito, kpe ame ga Bɔko'ba kidɛki ye 'deni rɔ 'ba bo ga rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ gbɪ mi rɔ kodɔ'ba ti ma konzi mɔtɔ ga ame mi dɔlɪŋɔ nime pili kɛdɪ kumɔtu ti mɔyɪ bo Yɛsu Kurisitɔ nɛre 'bɛnnɪ ame kina gbɪ rɔ nɛre ze ne. ³ Lende kɛyɪ ti yɛyɪ abo 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ koloma kɔtɔ tiye.

Yɛyɪ Ti Kurisitɔ

⁴ Mɛdɪ nduwɛ rɔ to'dɔ yɛɛ'dɪ mo zi bo Bɔko'ba ma go lende 'be go mi kɛyɪ nime bo ko'dɔ 'deni ziye kpe ma rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ ne. ⁵ Bo odu mɔri 'deni dɔye ki'di akikali gbɪ ti kpa kikali lende 'deni ziye. ⁶ Kina gbɪ ngi-ra'da 'ba laja 'ba Kurisitɔ alo 'deni ngɪ miye, ⁷ kɔɔke dɛ du te di dɔ yɛyɪ ma Bɔko'ba kɛdɪ ko'dɔ pili ziye naga mi kɔmɔ ki'di 'be go tako 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ tileme rɔ bo. ⁸ Bo na ngɪ ti kogbɔ ye kɔ'bɔke ti mi kɛddɪ nɔbɔ kɔmɔ mi kada ma rɔ nɔburunɔburu 'ba dɔlɪŋɔ nime kota ye kinza bɔti mɔtɔ rɔye mi kada 'ba tako abo nima. ⁹ Bo Bɔko'ba na me kidɛki ye 'deni mi rɔ kodɔ'ba ti kole abo Yɛsu Kurisitɔ nɛre ze nime kina bo bɔ tuyɪ mi lende abo na dɛ.

Lamo Ti Rɔ Koza

¹⁰ Kpe lɔndɔ ma ga, mɛdɪ mi'di ame ziye ti kɔzi kakpa 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ. Utike dɔ lende 'be bi kɔtɔ kinza rɔ koza yɪmo. Odu'ba ke miye nɔburu kɔtɔ mi meri 'be gbɪ ti lende kiya 'be ga. ¹¹ Rɔmɔyɪ muwɔ lɛbɪ mo bine e'be Kulɔwɛ ga iyɛtɪ zɔ tɛgɛ lamo ɛdɪ 'deni mi lɔngɔ ye yayi. ¹² Kpe lende 'be pili rɔ gɔye, ya mɔtɔ ga ebe tiya mo te, "Ma 'bama mɔsɔ go Pɔlo," ya mɔtɔ ga iya 'bɛnnɪ te, "Ma 'bama rɔ 'ba Apolo," mɔtɔ ga tɛgɛ, "Ma 'ba Pitɔrɔ na," tine ya mɔtɔ ga iya 'bɛnnɪ te, "Ma 'ba Kurisitɔ na." ¹³ Wa'di ga na tara? Kurisitɔ mo ebe koza mini 'deni? Pɔlo na me kutɔti kɔlɛ bine dɔ ngɛri gɔye ne? Obapatisi ye rɔ bɔ kɔsɔ go Pɔlo ga?

¹⁴ Yɛɛ'dɪ kɛdɪ zi Bɔko'ba, 'bama mobapatisi ama bɔtɔ dɛ di mi lɔngɔ ye yayi. Bilaka ma mobapatisi na nɛre rɔ Kurisipɔ ni ti Gayo. ¹⁵ Kina kinza bɔtɔ mɔtɔ kebe kiya dɛ te obapatisi bo rɔ bɔ kɔsɔ gɔma. ¹⁶ Tine mɔtɔ e'be Setepana ga na nɛre mobapatisi. Momeri 'bama bɔtɔ mɔtɔ ma mobapatisi 'bɔwu di go ame inza kpe. ¹⁷ Kurisitɔ oja ma dɛ tobapatisi bilaka, tine oja ma tuwɔwɔ laja laka abo. Kina bo oja ma dɛ gbɪ 'dɔ

tuwɔwɔ mo ti akikali 'ba mi dɔ bilaka lesi kinza kuburu bi 'ba tutɔti Yɛsu nime ra yaga.

Akikali Ma Laka

¹⁸ Rɔmɔyɪ tɔlɛ 'ba Kurisitɔ dɔ ngɛri nime ma di zɪnnɪ lijɛ ma 'deni rɔ a 'ba tɔlɛ naga nima inda ngɪ kɔzɔ lende sari. Ne ma di zize ze ame kɛdɪ kɔmɔ ze ne ileme ngɪ rɔ tigo 'ba Bɔko'ba. ¹⁹ Mi buku 'ba Bɔko'ba yayi iya te, "Ti mirasi mi akikali 'ba bɔ lende kikali ni yaga. Kina ti mɪlikɔ mi kɔmɔ kandi 'ba bɔ kɔmɔ kandi ni yaga."

²⁰ Ne dɔdɔ kina kɛdɪ 'deni te tine lijɛ bɔ lende kikali ni ɛdɪ 'deni yala nati? Kina gbɪ lijɛ ma rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba kɔ'du ki'di mo tɔnɛ ga lijɛ ɛdɪ 'deni yala nati? Lijɛ bɔ kpa kitigo mo tɔnɛ ga ɛdɪ 'deni yala nati? Kina me Bɔko'ba kileme 'deni bine akikali 'ba dɔlɪŋɔ nime ka ngɪ rɔ wa sari. ²¹ Rɔmɔyɪ bo Bɔko'ba ti akikali dɔ kiteli abo i'di tikali bo 'deni konya dɔnnɪ lijɛ bilaka lesi ti akikali ma 'bɛnnɪ mo tɔnɛ. Tine ma ki'di dɔnnɪ go laja rumɔ abo nime dɛdɪ duwɔwɔ kɔzɔ akiya 'bɛnnɪ 'ba laki ni ne na Bɔko'ba kɛdɪ kɔmɔ. ²² Yudayi iteri ma 'bɛnnɪ rɔ go kɔtɔ rɔ akileme mo, tine Giriki oma 'bɛnnɪ rɔ go akikali mo. ²³ Tine ma 'beze duwɔwɔ eze nɛre rɔ lende 'ba tutɔti Kurisitɔ ame koja kako di mɪtɔrɔ ne. Kina me 'bɔwu Yudayi omba ma 'bɛnnɪ za rɔ gɔnnɪ teyi, tine ma di zi bɔ lɔwɔ ni ngɪ rɔ wa sari. ²⁴ Na ma di zɪnnɪ lijɛ Yudayi ni ti Giriki ame ga Bɔko'ba kidɛki 'deni ne, Kurisitɔ mo na me ngɪ dɛdɪ duwɔwɔ. Bo na rɔ tigo 'ba Bɔko'ba gbɪ rɔ akikali mo. ²⁵ Rɔmɔyɪ wa ame kɛdɪ kiya rɔ rumɔ 'ba Bɔko'ba ne ebe akikali 'ba bilaka lesi. Kina wa ame kɛdɪ kiya rɔ tikenɔme 'ba Bɔko'ba ne ebe tigo 'ba bilaka lesi.

²⁶ Kpe lɔndɔ ma ga, omerike te ma tɔnɛ Bɔko'ba kidɛki ye ne. Ma konzi di mi lɔngɔ ye inza rɔ bɔ akikali 'ba dɔlɪŋɔ nime. Ma konzi inza gbɪ rɔ bɔ tigo ala rɔ kole 'ba lɔbu ni. ²⁷ Tine Bɔko'ba igeli abo rɔ wa ame ga bilaka 'ba dɔlɪŋɔ nime kidɛki rɔ rumɔ ne 'dɔ kodɔ rɔ kaya rɔnnɪ lijɛ bɔ lende kikali ni. Bo igeli abo rɔ wa ame dɔlɪŋɔ kidɛki rɔ ma kenɔme naga ne 'dɔ kodɔ rɔ kaya rɔnnɪ lijɛ bɔ tigo ni. ²⁸ Bo igeli abo rɔ wa ame ga dɔlɪŋɔ kindiri kudɔli kiya rɔ wa ma yawa ne 'dɔ kuburu lijɛ bɔ rɔ lɔbu ni. ²⁹ Bo Bɔko'ba o'dɔ kɔzɔ a nima tara kinza bɔtɔ kari kebe ra tonyo koso mo zi bo. ³⁰ Bo Bɔko'ba na ko'de ye 'deni rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ. Kina me bo i'di Kurisitɔ 'deni rɔ akikali zize. Ti Kurisitɔ na ki'di ze 'deni rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba gbɪ rɔ 'ba bo ga kutɛ gɔze 'deni yaga. ³¹ Kina 'deni kɔzɔ ma tɔnɛ mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "I'dike lijɛ ame ga ko'dɔkɔ tonyo koso ne konyo ti go wa ma Bɔko'ba ko'dɔ."

Laja 'Ba Kurisitö

2 Ne ma 'bama, löndö ma ga, me tönë mari ziye yayi tuwöwö a ma Boko'ba kusu dmo 'deni pa naga ne, muwöwö dë ti kpa kitigc ala ti akikali 'ba bilaka lesi. 2 Mi kada ma mëdi tiye yayi nima mi'di dmo kudölu ngi di g wa pili, Kurisitö na nge mi'di kmc ma tuwöwö mo ziye gbi ti lende 'ba tutöti bo. 3 Mi kada nima ma ngi du kinza tigc mo, rma kö'bö tilë'di di zi tikere. 4 Kina laja ma ti lende kiya ma ngi du kinza lende kikali mo, tine r akileme tigc 'ba Nyi Kct Laka. 5 Tine ti'di dbye g lende 'ba Kurisitö inza g akikali 'ba d bilaka lesi. Tigc 'ba Boko'ba na.

Akikali Ma R 'Ba Boko'ba

6 Ne ma di zi ya ame ga kandi 'deni mi lende 'ba Boko'ba ne lende kikali mo na me dëdi duwöwö. Ne tine inza r akikali ma 'ba dliq nime ala 'ba nje mo ga ame këdi kiteli ë'bëni ngi yaga ne. 7 Akikali nime dëdi duwöwö ne 'ba Boko'ba na. Bo na kusu abo dmo 'deni di zi bilaka. Bo iteri 'deni molo di bi tisaki mo 'd do'ja r löbu timo.

8 Nje 'ba dbyayi nime ma kct kct te ikali akikali nime dë. Ma lijë këdi kikali ra dëne lijë inza kutöti Kurisitö nje 'ba d wa pili. 9 Tine kcz ma tönë mi buku 'ba Boko'ba ne iya te, "Wa ame kmc ko'ja dë mbili kuwö dë gbi dök'i'di kct komeri dë ne na r wa ma Boko'ba kileq 'deni dömöy'i ya ma k'c bo naga."

10 Tine Boko'ba i'di Nyi Kct Laka 'deni kugbë'du gmo zize. Römöy'i Nyi Kct Laka na r b kote g lende 'ba Boko'ba ame ga pele nbö r ma kusu bitc ga yayi ne.

11 Kina gbi kcz ame ni kct dök'i'di y na nge r b kikali g lende 'bi ga 'doyi ne, kina gbi tara Nyi Kct Laka abo 'ba Boko'ba na nge r b kikali g lende abo ga 'doyi. 12 Kina ma 'beze a 'ba dliq nime na dë ki'di röni zize. Nyi Kct Laka abo 'ba Boko'ba na bo ki'di zize tikali kpa közi abo ma bo ki'di zize.

13 Kina me dinza kpe dilende ti akikali ame r meri 'ba bilaka ne. Tine dëdi dilende ti wa ame ga Nyi Kct Laka na kiyandi ze timo ne, tiyëti g lende mo zi ame ga bo këdi 'deni yimo ne. 14 B ame kinza Nyi Kct Laka yimo ne o'ja a kct r kpa közi nime kako di zi Nyi Kct Laka ne dë du te. Ikali dë gbi inda ngi r lende sari di zi bo. Römöy'i todrc bici lende mo nge ti Nyi Kct Laka. 15 Kina b ame ti Nyi Kct Laka ne na r b kodrc bici lende pili, tine kct k'c dë todrc bici lende abo. 16 Kina kcz ma tönë mi buku 'ba Boko'ba ne iya te, "Yë na kikali meri 'ba Boko'ba? Yë na k'c ti'di lende zi bo?" Tine na r ze mo. Ze na ki'di akikali 'ba Kurisitö 'deni zize.

Tiyöbu Mi Laja 'Ba Kurisitö

3 Ne kpe löndö ma ga, k'c dë tilende ziye kcz tilende zi ya ame ga 'deni ti Nyi Kct Laka naga tara. Milende 'deni ziye kcz tilende zi bilaka 'ba dliq nime römöy'i kpe gba r kole kuru mi'ti'di dbye g lende 'ba Kurisitö. 2 Mba na g mi'di kpeye. Mi'di

akonyo ma kitigc dë ziye römöy'i k'c dë gba tonyo mo. Kpe gba k'c dë tonyo wa. 3 Kpe e'be ngi gba kcz bilaka ma 'ba dliq nime. Me mi kombi ni ti kpa kogba këdi gba mi löngö ye ne kpe 'ba dliq nime na dë gba ya? Kpe gba ngi nburu mi loma 'ba dliq nime. 4 Me dcz ya kct ga këny'i kiya 'bënni te, "Mösö 'bama g Pclo," kct ga iya te, "Mösö 'bama g Apolo," ne lende 'ba dliq nime na dë?

5 Apolo mo bo r wa'di? Kina Pclo mo bo r wa'di ga? Ze eze ka ngi r b ndcb 'ba Boko'ba ziye ti'di dbye g lende 'ba Yësu Kurisitö. Ze nime kpaki riyö kct ndcb ma nje Yësu ki'di 'deni ziyi na me këddi ko'dc.

6 Midiyë ma 'bama 'deni r kupö mo kina Apolo ako ma 'ba bo 'deni kodc r mini dmo. Tine Boko'ba na ki'di 'deni kiyöbu. 7 Kina me b ma kidiyë mo ti b ma kodc mini dmo pili inza r a ma kembe. Boko'ba b ki'di kiyöbu mo nima bo na r d kiteli. 8 B kidiyë mo ti b kodc mini dmo lijë kpaki riyö r ma koriya. Ze nime kct Boko'ba ëdi ki'di bi gomc 'ba röyi ziyi kcz ma ko'dc. 9 Ze r lep'i mi ndcb abo 'ba Boko'ba kina kpe na r nyaka abo mo ga. Kina kpe na gbi r rö abo 'ba Boko'ba.

10 Ti mi këy'i nime Boko'ba ki'di ra zö ne ma ngi r ajonyi 'ba to'ba rö mugë gbndc mo 'deni kina me b kct këdi 'deni r to'ba dmo teyi. Tine ni kct onq röyi laka di bi to'ba mo. 11 Römöy'i Kurisitö Yësu na nge kct kpöki Boko'ba kugë 'deni r gbndc rö nime. Gbndc kct ma 'd kugë 'beri di g ame inza kpe.

12 Kina ya kct ga ti kubö dmo 'deni teyi ti yamo köbököbö ti sitëri ti doku ma kele kulöwö naga. Kina kct ga ti kubö ma 'bënni 'deni ti ngëri ni ti mcl ti kolc. 13 Tine tetenji 'ba ndcb mo ti kinda 'jaa mi kada 'ba tileme Kurisitö. Römöy'i mi kada mo nima pa'do ma löbu ti kako ku'dö'dö g ndcb ko'dc 'bi 'ba kct kileme kinë mo yaga. 14 Dcz a 'bëyi 'ba kct ame kubö d gbndc nima ne konya d pa'do ti ko'ja kpa közi 'bi ngi. 15 Ne dcz 'bëyi 'ba kct na kilaqma y o'ja d dë kpe gmo. Ni mo na nge ti kct ë'bi ngi kcz a ma kct di mi pa'do.

16 Ikalike 'deni r ma laka kpe na r rö löbu 'ba Boko'ba kina Nyi Kct Laka abo ëdi koloma miye. 17 Kina me dcz b mo kebe kirasi rö 'ba Boko'ba nime Boko'ba ti kirasi b mo t nima gbi. Römöy'i rö löbu abo 'ba Boko'ba r a ma koro, kina me 'deni r kpe.

18 Kinza kct kct kebe ku'bölu r bo dë kpe. B ame komeri r bo tégë bo b lende kikali na g akikali 'ba dliq nime ne, i'dike bo kuyi r bo ti yaga r rumö g bo këdi r b lende kikali ma laka. 19 Römöy'i wa ame bilaka 'ba dliq nime këdi kidëki r akikali ne ka ngi r lende yawa di kct Boko'ba. Kcz ma tönë kugu mi buku abo ne iya te, "Boko'ba o'ba lijë b lende kikali ni 'deni lijë kilaka mi kct kandi 'bënni ga." 20 Kina kct gbi iya te, "Nje Boko'ba ikali meri 'ba b akikali ni nima d dcz mo inza." 21 Kina kinza ni kct kidewo kct dë ka ndenji. Wa pili ziyi r ë'bi ga. 22 Pclo ni ti Apolo ti Pitörö ti dliq nime ti didi ni ti töle ti wa ma giri naga nime gbi ti ma 'jaa kcz yayi naga r gönni

lijê wa naga nime pili ë'bî ga na. ²³ Tine nî rɔ 'ba Kurisîtö kina Kurisîtö ma 'ba bo rɔ 'ba Bako'ba.

Bɔ Ndɔɔbɔ 'Ba Kurisîtö

4 Ma 'beze ma laka mo na gɔ konɔɔke ze kɔzɔ bɔ ndɔɔbɔ 'ba Kurisîtö ga bɔ konɔɔ gɔ a 'ba Bako'ba mo tönê ga pa rɔ ma kusu ne. ² Tine wa ma ko'dɔkɔ di zi bɔ konɔɔ gɔ wa na rɔ tonɔɔ gɔmo laka. ³ Ne ma 'ba-ma ame gɔ kpe ala bilaka mɔɔ kodɔɔ bîci lende rɔma gɔ ndɔɔbɔ ko'dɔ ma ne, o'dɔ ɔɔ dë zö. Ma pele modɔɔ bîci lende mo dë gbî. ⁴ Ma di zö ma rɔ ma kɔɔ mî ndɔɔbɔ ma, ne tine ileme dë du te ma 'deni ngî rɔ ma laka. Njere Yësu na ti kodɔɔ bîci lende ma. ⁵ Kina kinza kodɔɔke bîci lende 'ba bɔɔ mɔɔ dë ngî gba tötî tara kota kinza ma kada mo kömö titi. Burê ma njburunburu pili ëdî koda tako 'ba njere Yësu titi njö. Bo na ti kɔja wa pili ma rɔ ma kusu naga pili yaga kpaki ti meri 'ba mî döki'dî bilaka. Kina ti nî mɔɔ ko'ja rɔ koyo ame koriya tiyi ne ngî di zi Bako'ba.

⁶ Kina me löndö ma ga, wa naga nime pili dɔngala mo ga miyari 'deni tize, ze ti Apolo 'dɔ kutuke rɔye gɔ lende ko'dɔ ze. Kina gbî gɔ kikalike mî 'jɔ 'ba lende mumê tönê kiya te, "Mî akîyëni ɔɔke gɔ ame kugu ne." Kina kinza nî mɔɔ kombi döyî dë kubî gɔ ya mɔɔ ga tine kebe kudöli mɔɔ ga. ⁷ Nî, yë na ki'di yi mbiri dɔ lëpî yi ga? Tara ne ë'bî naga nima Bako'ba na dë pili ki'di? Ne gɔ wa'di na këddî kombi döyî timo kɔzɔ i'di dë rɔ ti'di ziyî tara gɔmo?

⁸ Kpe, ëddîke 'deni ti wa ma ko'dɔkɔke mo naga? Kina kpe 'deni rɔ bɔ mɔri mo nati? Kpe 'deni rɔ njere mo nati ko'ja dëdî 'beze gba rɔ bɔ sari? Ne ma kiya te këddîke ra 'deni ngî rɔ njere mo dëne ëdî kele ngî sowa gɔ dëdî gbî rɔ njere mɔɔ tiye. ⁹ Tine ma di zö bine inda kɔzɔ iya te Bako'ba i'di ze bɔ laja abo ga tēdî ngî wötî titiyi bëri kɔzɔ bilaka ame kodɔ karama 'deni dɔmo tupö mo yaga kɔmɔ bilaka pili te ne tara 'dɔ kɔmɔ dɔlɔnj löbu nime ti malayika ni pili ko'ja rɔ kaya ze. ¹⁰ Ze ma 'beze 'deni ngî yaga rɔ rumö dömöyî Kurisîtö, tine kpe ma 'beye na 'deni rɔ bɔ akikali. Denjme ma 'beze 'deni ngî du yaga, tine kpe na 'beye rɔ ma kitigɔ. Kpe koro ye 'b-eye kubî gɔye, tine kudöli ze ma 'beze. ¹¹ Mɔlo tönê bine njö kömö mî kada nime tɔne ze ngî rɔ 'bö ti koda mini kinza bɔnjɔ rɔze këdî koto tomba ze dulê dote gɔ bi ti yida rɔze, ¹² do'dɔ ndɔɔbɔ ti közize ti tende. ɔɔ kogbɔki ze do'dɔ ngî rɔ yëyî zi bilaka mo ga. ɔɔ kodɔ gomɔ rɔze dombi ngî. ¹³ ɔɔ kumu kpa pele gɔze dileki dɔmo ngî rɔ ma këyî. Mɔlo nime ze ngî kɔzɔ yëri naga tara zi dɔlɔnj pili.

¹⁴ Wa naga nime mëdî mugu ne, minza mugu ziye 'dɔ ki'di rɔye kaya. Tine mugu ziye tiyandi ye timo römöyî kpe kole ma ga ma mɔɔ kulöwö na. ¹⁵ Kpe 'deni le'jete ti bɔ konɔɔ gɔye ga njbanji mî kɔri 'ba Kurisîtö nime, tine 'bu ëdî njge kɔɔ. Ma na 'deni njge rɔ 'bu ziye mî kɔri 'ba Kurisîtö nime römöyî ma na muwöwö laja laka mo ziye. ¹⁶ Kina me mëdî miya ziye ogbake görö dɔma. ¹⁷ Gɔ kö'du mo na me mëdî moja Timatiyo kari ziye yayi ne. Bo na rɔ kole ma ame mɔɔ kulöwö ne. Bo bɔ ndɔɔbɔ ma laka 'ba njere ze Kurisîtö mo na. Bo ti ki'di ye

'deni ngî komerike gɔ akiyandi mo ga ame mo'dɔ kote mî kanisa naga nime mî gɔ bi löbu nime pili ne.

¹⁸ Ya mɔɔ ga ubötö ga rönnî 'deni ngî yayi nime te, lijê omeri 'bënnî tégê minza mako kpe tori ye. ¹⁹ Ne ɔɔ njere Yësu Kurisîtö ko'dɔkɔ ngî zö ti mömö girî naga nime yayi. Kina ti mako muwö, mongɔ a löbu tɔ nima lijê bɔɔ bɔ kubötö rönnî naga nima këdî ko'dɔ ne. ²⁰ Römöyî njere löbu 'ba Bako'ba inza njge rɔ lende kiya, tine kina rɔ tigɔ. ²¹ Kina me ma yala na ko'dɔkɔke? Gɔ mako ziye ti nyɔ'ba? Ala gɔ mako ti akɔɔ ti döki'dî këyî?

Lende Kënyë Mî Kanisa

5 Mi'di ame te ziye, lëbî mo ëdî kiya rönnî kako zö bine tégê yëri ko'dɔ ma kënyë ame ya ma kinza kikali Bako'ba dë naga pele kɔ'ba dë to'dɔ mo ne ëdî 'deni ko'dɔ rönnî mî löngö ye yayi. Bɔ mɔɔ kebe kö'dö ti 'ja 'ba 'bu bo. ² Ne ma tara ne 'dɔ koyoke rɔye tondo ga? O'ja dëne 'dɔ kuduke kogake bo bɔɔ bɔ ko'dɔ mo nima yaga di mî löngö ye. ³⁻⁴ Ne ma 'bama ame yida rɔma pele njö rɔ ma kɔɔ di rɔye ne, mëdî tiye mî meri. Kina me mî möyî Yësu Kurisîtö njere ze, modɔ karama mo 'deni dɔ bɔɔ bɔ ko'dɔ lende nime kɔzɔ yida rɔma ëdî tiye yayi. Mî kpa kotɔɔ 'be ti mëdî ngî tiye mî meri. Kina ti tigɔ 'ba njere Yësu ⁵ odɔke kpa bɔ nima zi Satani 'dɔ kupö yida rɔ bo mo nima yaga tine gɔ njere Yësu kɔmɔ didî bo 'jaa mî kada ame 'deni rɔ 'ba bo 'ba njere ne.

⁶ ɔɔ kombi 'bî 'ba mɔɔ ileki aa röyî. Ikalike lende mumê tönê kiya te, "Lanɔa titiyi pele i'di ruzu ma löbu ngî kö'bu." ⁷ Kina ti otɔɔke lanɔa ma mɔlo 'ba lende kënyë ti yaga di mî löngö ye 'dɔ këddîke ti yaga 'doyi rɔ wa la'ja kɔzɔ mangolɔ'ba 'ba Pasaka ame kinza lanɔa gɔmo ne tara. Rɔ ma laka kpe na 'deni ngî tara römöyî Kurisîtö kamölö 'ba karama 'ba Pasaka ze mo tönê umu 'deni. ⁸ Kina donyoke karama ze ti. Tine kinza donyoke dë ti mangolɔ'ba ma ti lanɔa mɔlo tönê ga gɔmo ame rɔ dɔkomali lende kënyë ne. Donyoke ti mangolɔ'ba ma laka ma kinza lanɔa gɔmo ame kina rɔ lende kodɔɔ ni ti döki'dî kɔɔ ne.

⁹ Mî waraga ma tönê mugu ziye ne miya 'deni ziye kinza kodɔ'ba dɔye dë ti bɔ yëri. ¹⁰ Tine miya dë te kinza kodɔ'ba dɔye dë ti bɔ yëri ma gba kinza kikali Bako'ba dë naga ti bɔ tomɔmi wa ni ti bɔ 'bögö ni ti bɔ akoro ni. Todɔ'ba dɔye dë tinnî mo omba kina rɔ tēnyî tari njburu mî kɔɔ yaga di mî dɔlɔnj nime. ¹¹ Tine 'jɔ 'ba lende ma miteri mo, ya ame ga ngî këdî kidëki rönnî 'deni zize rɔ löndö tine këdî gba to'dɔ yëri rɔ bɔ tomɔmi wa rɔ bɔ kulömu kpënnî zi akoro rɔ bɔ ti'ja rɔ bɔ layi gbî rɔ bɔ 'bögö ne na gɔ kodɔ'ba dɔye dë tinnî. Bilaka ma kɔzɔ a nime te pele rɔ akonyo kinza konyoke dë gbî timo bi kɔɔ.

¹²⁻¹³ Tine todɔ karama dɔ ya ma kinza rɔ 'ba kanisa naga nima ndɔɔbɔ ma na dë. Bako'ba na ti kodɔ karama dönnî. Ne gɔ wa'di na kpe kodɔke karama dë dɔ lëpî ye ga ame tiye mî kanisa ne? Mî buku 'ba Bako'ba yayi iya 'deni te, "Ogake bɔ lende kënyë yaga di mî löngö ye."

Burë Mî Lõngö Bilaka 'Ba Boko'ba

6 Gɔ wa'di na ɔɔɔ nî mɔɔ keddike ti lende mbowa mî lõngö ye ti lõndö yî mɔɔ kebe kogba lende mo za koto kari zi bilaka ma yaga kola bilaka 'ba Boko'ba? ² Nî, ikali dë du bilaka 'ba Boko'ba na kedi ko'dɔ burë 'ba dɔlɔɔ nime pili kada mɔɔ? Ne ɔɔɔ kpe na keddî ko'dɔke burë 'ba dɔlɔɔ 'deni, gɔ wa'di na kɔ'ɔke dë tilenjo lende ma titi naga nime? ³ Ikalike dë du ma ze na dëdî do'dɔke burë 'ba malayika ni kada mɔɔ? Ma tara ne kina dë kîrîndî kebe lende 'ba loma ze bine? ⁴ Ne kina me 'böwu ɔɔɔ lende ma te ga ko'dɔ rönî, gɔ wa'di na kebe kotoke za zi ya ma kinza ɔɔɔ mî kanisa naga? ⁵ Lanja rɔye. Kpe nima pili bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ te inza mî lõngö ye nima ɔɔ bɔ kikali lende ame gɔ ko'bo tote burë 'ba mî lõngö ma lõndö? ⁶ Kina me ngî 'deni nî mɔɔ kogba lõndö yî ngî koto za zi ma kinza ki'di dönnî gɔ lende 'ba Boko'ba naga na ko'dɔ burë mo. ⁷ Me keddî kari kɔɔke 'deni za kɔɔ burë te ne, o'ja Satani na ka'da ye 'deni 'di? Ma laka mo dëne kolake ra ngî gbɔ kirasi lende ziye kolɔ e'be ga kinza lende gɔmo? ⁸ Ne ame kpe ma tönë mo 'deni ko ɔ lõndö ne na kënyike za aa 'böwu tirasi lende tolɔ wa ɔ gɔ rɔye. ⁹ Ikalike dë du? A mɔɔ ɔɔ bɔ lende kënyë 'dɔ kɔɔ mî nɔre lõbu 'ba Boko'ba inza du te. Kinza ki'dike ku'bölu ye dë. Bɔ rɔnyɔ ni ti bɔ tulömu kpënnî zi akoro ni ti bɔ yëri ni ti bɔɔni ma kedi ki'di kô'dö tinnî naga ¹⁰ ti bɔ 'böggö ni ti bɔ tomɔmi wa ni ti bɔ layi ni ti bɔ ti'ja ni ti bɔ akolɔ ni, lijë nime pili a mɔɔ ɔɔ zinnî mî nɔre lõbu 'ba Boko'ba inza du te. ¹¹ Ya mɔɔ ga di mî lõngö ye nima bina kina gbî pa tönë kɔɔ a nime te. Tine urögö ye 'deni di mî lende kënyë. O'de ye 'deni zi Boko'ba ki'di ye 'deni yaga ɔɔ ma laka kɔɔ bo ti möyî nɔre ze Yësu Kurisitö gbî ti Nyî Kɔɔ Laka abo 'ba Boko'ba ze.

I'di Yida Röyî Zi Kurisitö

¹² Nî mɔɔ ti kiya te, "Ma ɔɔ dɔ ngölö bi to'dɔ wa pili." Ne ti mileki ziyî te, "Yëë, tine wa pili inza ɔɔ yëyî ziyî." Ma gbî ɔɔ dɔ ngölö bi to'dɔ wa pili. Tine mola ɔɔma dë zi a mɔɔ kuyî ma ɔɔ atɔli 'bëni. ¹³ Ne ɔɔɔ nî mɔɔ kiya te, "Akonyo zi mî kina mî zi akonyo," ti miya te, "Yëë, ne tine kada mɔɔ Boko'ba ti kote dɔmo kpaki riyo yaga." Yida ɔɔ nima i'di dë zi bilaka 'dɔ to'dɔ yëri timo, tine i'di 'dɔ toja laja 'ba nɔre Kurisitö timo. Kina bo na gbî kedi koja gɔ wa pili zi yida ɔɔze. ¹⁴ Boko'ba ombi Kurisitö 'deni koja yaga di mî tölë kina ti bo ko'dɔ gbî tara zize ti tigɔ abo nime.

¹⁵ Kpe ikalike dë du yida ɔɔze nime na ɔɔ kapa yida ɔɔ Kurisitö? Tine 'dɔ kebe kogba kapa yida ɔɔ Kurisitö nime 'böwu tondo ga ko'dɔ ɔɔ kapa yida ɔɔ bɔ rɔnyɔ? Kinza kpe du tara lipo. ¹⁶ Kpe, ikalike dë? Nî bilaka ame kinda'ba döyî 'deni ti bɔ rɔnyɔ nî 'deni ɔɔ akɔɔ tîni. Buku 'ba Boko'ba iya lende nime 'deni te, "Lijë nima kpaki riyo 'deni ɔɔ yida ɔɔ kɔɔ." ¹⁷ Kina me bɔ ame kodɔ'ɔ rönî 'deni ti Kurisitö 'deni ɔɔ akɔɔ ti Kurisitö.

¹⁸ Kpe, otɔke ɔɔye yaga di ɔɔ yëri. Lende kënyë ma la-ki naga nima pele pili edi 'bënnî yaga di mî yida ɔɔ.

Tine bɔ ame ko'dɔ yëri ne irasi lende 'deni mî yida ɔɔ bo. ¹⁹ Ikalike dë du yida ɔɔye na ɔɔ rö 'ba Nyî Kɔɔ Laka ame Boko'ba ki'di 'deni ziye kedi koloma miye ne? Kpe, inzake kpe ɔɔ 'ba gbagba ye, tine kpe 'deni yaga ɔɔ 'ba Boko'ba. ²⁰ Bo ugö ye 'deni ɔɔ tugö. Kina i'dike yida ɔɔye ti kileme ɔɔ lõbu abo 'ba Boko'ba.

Lende 'Ba Togbe 'Ja

7 Gɔ lende 'ba wa ma tönë ga kuguke zö bine ne, dɔgba mo miya te ele zi bɔɔni 'dɔ kosa a mɔɔ ɔɔ 'ja dë. ² Ne gɔ ame yëri ko'dɔ kedi 'deni ngî kulöwö te ne, ma laka mo ziyî nî bɔɔni kogbe 'ja 'bi ziyî, gɔ 'ja gbî yɔ mɔɔ kedi ti më'dë yî. ³ Kina gɔ nî më'dë kinda'ba 'ja 'bi laka. Kina 'ja gbî tara lɔko kinda'ba më'dë nî laka. ⁴ 'ja lɔko inza ti közi kakpa dɔ yida rönî, a 'ba më'dë nî na. Kina bɔɔni gbî inza ti közi kakpa dɔ yida ɔɔ bo, a 'ba 'ja abo na. ⁵ Kinza kebeke dë toza mî rö, tine nge ɔɔɔ kpe na kutike e'be dɔ lende mo 'deni 'dɔ toloma titi mbowa tara mî tö'dö dɔ ndö bi to'dɔ mötu. Di pötö mo ileki kodɔ'ɔke dɔye kinza Satani ko'ja kpa kɔri ra di ɔɔye ti akiyɔ mî togbo dɔ yida ɔɔye nima.

⁶ Miya ama 'deni nge tara, tine inza ɔɔ kö'du ki'di. ⁷ Miteri 'bama dëne gɔ keddike ra pili kɔɔ ma te. Ne onggɔ, Boko'ba oza loma 'deni pili zize ɔɔ gege nî mɔɔ ti 'bëyî ama gbî ti 'ba bo.

⁸ Tine zi ya ma kinza kogbe rönî dë gba naga ti makuru'bë ni, ma laka mo zinnî gɔ lijë koloma ë'bënnî kö'bö nɔburu kutu nni tara kɔɔ 'bama te. ⁹ Ne ɔɔɔ nî mɔɔ ko'bo dë togbo dɔ yida röyî, ogbe 'bëyî ziyî. Togbe mo na laka kinza ako'dɔke 'ba yida ɔɔ kogba döyî ra.

¹⁰ Tine ziye kpe ame ga kogbeke ɔɔye 'deni ne, wa nime mëdî miya ne lende ma na dë, tine 'ba nɔre ze Yësu na. Kinza 'ja kebe kënyî dë di gɔ më'dë nî. ¹¹ ɔɔɔ nî 'ja mo kënyî, oloma ngî nɔburu tara mɔɔga kileki zi më'dë yî mo nima. Kina kinza nî bɔɔni kebe koga 'ja 'bi dë gbî.

¹² Ziye kpe ma laki mo ga, ame mëdî miya ziye ne ma 'bama na, 'ba nɔre Yësu na dë. ɔɔɔ nî lõndö mɔɔ keddî ti 'ja ame gba ki'di dönî dë gɔ lende 'ba Yësu ne, kinza koga ni dë ɔɔɔ lɔko kuti toloma tiyî. ¹³ Kina gbî tara nî 'ja ame keddî ti më'dë ma kinza ki'di dönî dë gɔ lende 'ba Boko'ba ne, kinza kënyî dë di gɔ bo ɔɔ bo kuti toloma tiyî. ¹⁴ Römöyî bɔɔni ma kinza ki'di dönî dë pele gba gɔ lende 'ba Yësu nima ti ko'ja yëyî 'ba Boko'ba gɔ lende 'ba 'ja abo. Kina 'ja ma kinza ki'di dönî ti ko'ja yëyî gbî gɔ lende 'ba më'dë nî. ɔɔɔ kinza tara kole 'be ga ti kedi ngî ɔɔ ti'da kɔɔ Boko'ba. Tine ɔɔ ma laka lijë ɔɔ 'ba bo. ¹⁵ Ne ɔɔɔ kiya te ma kinza ki'di dönî dë mo nima ko'dɔke tiyëyî gbe 'bënnî nima, i'dike lijë koza gönnî ngî. Römöyî a mɔɔ inza bine ame kudödu lõndö ti lëmi nime ɔɔ akɔɔ. Boko'ba idëki ye toloma mî lende këyî. ¹⁶ Nî 'ja, ikali tondo ma kedi kɔɔ më'dë yî di mî tölë? Kina nî bɔɔni, ikali tondo ma kedi kɔɔ 'ja 'bi?

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Kanisa

¹⁷ Tine ndose ame mola zi kanisa pili na me. Nî mɔɔ oloma kö'bö gɔ loma 'bi ame nɔre Kurisitö ki'di 'deni

ziyi Bako'ba kidēki yi teyi ne. ¹⁸ Ni ame dēki kōmō ziyi ko'ja kilele yi 'deni ne, kinza kebe dē kpe 'dɔ t̄iyōlu kpa mbero mo tēgē yaga. Kina n̄i ame dēki kōmō ziyi ko'ja kilele yi dē gba ne kinza kebe koma gɔ a m̄tɔ r̄ akilele dē kpe. ¹⁹ Rōmōyī tilele mo ala kilele dē pele nima inza r̄ lende kembe. A ma r̄ dɔ kiteli mo na r̄ tuwō dɔ kō'du ki'di 'ba Bako'ba.

²⁰ Ni m̄tɔ ziyi toloma kɔzɔ ame dēki abo 'ba Bako'ba kota yi ne tara. ²¹ Ni ame dēki kota yi kēddi r̄ atɔli ne kinza kinda'ba meri mo dē. Ne ɔdɔ ko'ja k̄ri 'ba 'dɔ t̄ɔdɔ yaga di yīmo tēdī r̄ dɔ ngōlō, laka o'dɔ ngi. ²² Rōmōyī atɔli ame kidēki 'deni r̄ akɔtɔ ti bo Kurisitō ne bo ope 'deni yaga r̄ dɔ ngōlō. Kina gbī tara ma kidēki kēdi r̄ dɔ ngōlō naga 'deni yaga r̄ atɔli zi Kurisitō. ²³ Bako'ba ugō ye 'deni r̄ tugō kina kinza kebe ki'dike r̄ye dē kpe r̄ atɔli zi bilaka m̄tɔ. ²⁴ Lōndō ma ga, n̄i m̄tɔ oloma kō'bō kɔzɔ ma tōnē dēki kota yi ne tara k̄m̄ Bako'ba.

Lende 'Ba Paraŋga Ni Ti Makuru'bē

²⁵ Gɔ lende 'ba ya ame ga gba kosa a m̄tɔ r̄, r̄ kogbe dē ne, minza ti ndose m̄tɔ ma Kurisitō kose zō gɔm̄o. Tine ma ame mo bo ki'di ma 'deni ti m̄i kēyī abo 'dɔ ki'dike d̄ye gɔ lende ma ne, ma na mēdī mo'de ame 'deni ziye ti meri ma. ²⁶ Kɔzɔ ame ze 'deni le'jete m̄i gom̄o ne, ma laka mo ngi ziyi n̄i m̄tɔ toloma ē'bī ngi tara. ²⁷ Ni ame kēddi ma 'bēyī 'deni ti 'ja kinza koma k̄ri m̄tɔ dē kpe r̄m̄o toga mo yaga. Ni ame kogbe dē gba ne kinza koma ē'bī dē. ²⁸ Ne ɔdɔ n̄i b̄tɔni kogbe inza r̄ lende kēnyē. Kina ɔdɔ kogbe yi nyiti inza r̄ lende kēnyē. Ne tine mo'd̄k̄ tokonyi ye kpe ma 'beye di zi gom̄o löbu nima lijē b̄ kogbe rōnni n̄i kēdi kusu kpēnni yīmo r̄ k̄m̄ lēndō ne.

²⁹ Lōndō ma ga, kada ze m̄i d̄l̄iɔ bine gɔm̄o ɔw̄ dē kpe. Kina kisasi di m̄i kada nime t̄ne ma kogbe 'ja 'deni pele naga koloma kɔzɔ inza ti 'ja. ³⁰ Ma ti t̄ɔ k̄ kōmōnī, koloma kɔzɔ inza r̄ meri. Ma kēdi kōgō koloma kɔzɔ inza r̄ k̄. Ma kugō wa naga koloma kɔzɔ inza r̄ ē'bēnni. ³¹ Ma kēdi kom̄m̄i m̄ri 'ba d̄l̄iɔ nime kōngɔ yaga kɔzɔ nd̄k̄ abo na dē. Rōmōyī d̄l̄iɔ nime dēdi d̄nḡke ne ēdi kiteli pili yaga ḡri naga nime.

³² Kina mo'd̄k̄ ye gɔ kolomake kinza dōki'di kombi. B̄o ame gba kogbe 'ja dē ne, meri mo ō'bō ngi n̄buru gɔ nd̄k̄ 'ba n̄ere Yēsu 'dɔ t̄iyēyī dōki'di mo. ³³ Ne b̄o ame ti 'ja ne m̄i bo ō'bō r̄ ma kombi gɔ a 'ba d̄l̄iɔ nime t̄iyēyī dōki'di 'ja abo timo. ³⁴ Kina dōki'di bo ō'bō ngi n̄buru r̄iyō. Lijē ame ga kinza ti mē'dē ne, meri 'bēnni ō'bō ngi n̄buru gɔ nd̄k̄ 'ba n̄ere Yēsu. Lijē 'di ma 'bēnni rōnni ngi kpaki ti meri 'ba m̄nni kēdi lipo r̄ ma laka zi bo. Tine 'ja ma kogbe 'deni meri mo ō'bō ngi n̄buru gɔ a 'ba d̄l̄iɔ nime. Rōmōyī l̄ko o'd̄k̄ t̄iyēyī dōki'di mē'dē n̄i. ³⁵ Minza miya nime 'dɔ to'j̄n̄ ye di r̄m̄o. Tine mo'd̄k̄ tokonyi ye to'dɔ lende laka toja laja 'ba n̄ere ze Yēsu nime ti dōki'di k̄tɔ.

³⁶ Kpe ame ga kilibōke r̄ye 'deni ne, ɔdɔ kōngɔ lende ko'dɔ 'bī kari dē laka t̄in̄i tine ako'd̄k̄ 'ba yida r̄ ka'da yi 'deni ngi to'dɔ mo, o'dɔ kɔzɔ ma kiteri kogbeke r̄ye. Kina inza r̄ lende kēnyē. ³⁷ Tine n̄i ame kinda'ba

dōki'di yi k̄tɔ m̄i libō 'bī kogbe dɔ yida rōyī n̄buru laka a m̄tɔ ka'da yi dē komeri 'deni tara dōyī tola l̄ko koloma tōti ko'doko'do ne, ele gbī. ³⁸ B̄o ama kogbe ma 'ba bo ngi ne, o'dɔ 'deni gbī laka. Kina n̄i ma kola 'bēyī tara nima o'dɔ 'deni laka gbī r̄ dɔ kiteli.

³⁹ Ni ame kogbe mē'dē 'deni ne, inza r̄ dɔ ngōlō. Tine ɔdɔ mē'dē yī kōlē 'deni yaga n̄i ē'bī ngi nati r̄ dɔ ngōlō bi togbe mē'dē m̄tɔ ma ko'd̄k̄. Kina 'dɔ mē'dē mo kēdi r̄ ma ki'di dōni 'deni gɔ lende 'ba Yēsu. ⁴⁰ Tine ma momeri 'bama ma laka mo ziyi toloma tara kinza togbe mē'dē m̄tɔ. Ma, ma P̄lo momeri ma 'bama na tara kina mikali ngi mēdi ti Nyi K̄tɔ Laka.

Yida 'Ba Akoro

8 Ti miya ame ziye gɔ lende 'ba yida ma kēdi kumu zi akoro naga. Dikalike 'deni r̄ ma laka ze pili ti akikali kɔzɔ ma kiya rōni. Tine akikali na kēdi ko'de dɔ kombi. Ak̄ na r̄ a ki'di t̄iḡ. ² B̄o ame komeri tēgē bo ikali wa ne, bo ikali t̄ɔ dē gba laka. ³ Tine b̄o ame k̄ Bako'ba ne na n̄ere Bako'ba kikali.

⁴ Kina gɔ lende 'ba tonyo wa ma kumu zi akoro ti miya te ze dikalike 'deni r̄ ma laka akoro inza r̄ k̄tɔ. Bako'ba n̄ere k̄tɔ m̄tɔ, a m̄tɔ inza. ⁵ Kina kɔzɔ ame pele ya m̄tɔ ga kēdi kiya te, Bako'ba m̄tɔ ga ēdi m̄tɔ, m̄tɔ ga m̄i yayi bēri ne, ɔdɔ Bako'ba t̄ mo naga nima ti n̄ere 'ba d̄ m̄tɔ mo t̄ naga nima kēdi pele yayi ⁶ ma 'beze dikali Bako'ba n̄ere k̄tɔ ame bo na r̄ 'bu ze ne. Bo na me ko'ba wa pili ki'di ze me dolo-make m̄i laja abo ne. Kina n̄ere 'ba d̄ m̄tɔ gbī n̄ere k̄tɔ ame bo na r̄ Yēsu Kurisitō. Bo na me ki'di ze ti wa pili 'ba d̄l̄iɔ nime kɔzɔ ame dēd̄ke ne.

⁷ Tine ya m̄tɔ ga di m̄i lōngō ze bine ikali ma 'bēnni lende nima dē. Toro akoro na 'deni za kikali rōnni. Pele ḡri nime ɔdɔ lijē konyo akonyo mo tēgē lijē onyo wa koro 'deni. Meri 'bēnni it̄iḡ dē gba na tonyo a nima k̄rasi yīmo ngi yaga. ⁸ Tine akonyo o'dɔ t̄ɔ dē zize k̄m̄ Bako'ba. ɔdɔ donyoke dē, iyēnyē ze dē ngi buju k̄m̄ bo. Kina ɔdɔ kiya te donyoke pele ilen̄o ze dē ngi lipo k̄m̄ bo.

⁹ Ni r̄ dɔ ngōlō tonyo mo, tine kinza ki'di dē kēdi yaga r̄ a 'ba la'ba zi ma meri mo ga kit̄iḡ dē gba naga. ¹⁰ Rōmōyī ɔdɔ kiya te b̄o ame meri mo kit̄iḡ dē gba ne ko'ja yi n̄i b̄o lende kikali mo tōnē na kēddi 'deni tonyo wa di m̄i rō 'ba akoro, r̄ ma tondo na 'dɔ k̄ bo dē tonyo wa ma kumu zi akoro? ¹¹ Omba bine akikali 'bī mo tōnē na aa 'bōwu kupō b̄o nima 'deni za yaga. Bine bo gbī r̄ lōndō ziyi Kurisitō kōlē 'deni gbī gɔ bo.

¹² Lende kēnyē ame ko'dɔ zi lōndō ma gba meri mo kit̄iḡ dē kɔzɔ a naga nime te ne, Kurisitō na ko'dɔ lende kēnyē 'deni teyi.

¹³ Ne kina me ɔdɔ kiya te a tōnē monyo ne na ki'di lōndō ma 'deni kila'ba m̄i lende kēnyē kɔzɔ a nima tara, a m̄tɔ r̄ yida minza monyo kpe kinza ma na mebe k̄r̄ ra r̄ b̄o kōzi, ti'di lōndō ma kila'ba m̄i lende kēnyē.

Bɔ Laja 'Ba Yësu

9 Onḡɔke di rɔma, ma gbagba ma rɔ dɔ ngölö. Ma rɔ bɔ laja 'ba Yësu. Mo'ja kinë nɛre ze Yësu ti kɔmɔ ma. Kina kpe na rɔ kinë 'ba ndɔɔ ma mĩ tɔḡ 'ba nɛre Yësu. ² Kina kɔzɔ ame ma konzi mɔɔ ga kiya pele te minza rɔ bɔ laja ne, ma di ziye ma ngĩ rɔ bɔ laja 'ba Yësu. Römöyĩ tēdĩ 'be rɔ akɔɔ ti nɛre ze Yësu na kileme 'deni Bɔko'ba na koja ma.

³ Tine gɔ 'ba ya ma kiya kpënnĩ rɔma naga nima ti miya zĩnnĩ te, ⁴ "Ma di ziye kpe nima, inza rɔ ma laka gɔ kokonyi ze ti mini ni ti akonyo 'ba kpeze? ⁵ Inza rɔ ma laka zize gɔ togbe 'ja di mi yitö ame ga 'deni mi kanisa ne tilingere timo kɔzɔ ma 'ba Pitörö ni ma ti bɔ laja mɔɔ ga 'ba nɛre Yësu ti löndö bo ga tara ya? ⁶ Gɔ wa' di na ze ma 'beze ti Baranaba na nḡe gɔ do'dɔ ndɔɔ 'ba kpeze ti közize? ⁷ Yë na ko'dɔ ndɔɔ 'ba bɔ kanya ra mɔɔ ti yamo 'ba gbagba bo? Yë na kidiyë ngëri ra ngĩ tara kinza konyo ma kana mo? Yë na koda sa ra ngĩ tara kinza ma kuwë wĩ mo?"

⁸ Minza miyari nḡe gɔ 'ba bilaka lesi. Kö'du ki'di iya gbĩ te. ⁹ Ugu mi kö'du ki'di 'ba Musa bine iya te, "Ɔdɔ ki'di sa tomba nyönyu kinza kudödu kpamo dë teyi." Tara ne lende 'ba sa na kɔ'kɔ kulöwö rɔ Bɔko'ba? ¹⁰ Rɔ ma laka wa nima bo iya gɔ lende ze. Römöyĩ bɔ korɔ'dɔ mo ti bɔ komba mo mi kɔmɔ ki'di 'ba ndɔɔ 'bënnĩ lijë ti konyo ngĩ di yimo. ¹¹ Kina me dulĩ kupö 'ba Nyĩ Kɔɔ Laka 'deni miye. Ne gɔ wa'di na 'dɔ do'ja 'ba tulu yida rɔ dë gɔmɔ di ziye?

¹² Me kēdĩ rɔ ma laka zĩnnĩ lijë mɔɔ mo naga nima titeri mo di ziye ne, o'ja dēne gɔ ma 'beze na kēdĩ rɔ dɔ kiteli 'di? Ne onḡɔ ze donyɔ eze kɔri mo dē. Dosa eze ngĩ pili rɔze kinza kebe kuruwö rōnĩ ra mi kɔri 'ba laja laka 'ba Kurisitö nime. ¹³ Ikalike 'deni laka bɔ ndɔɔ 'ba mi rö löbu 'ba Bɔko'ba ēdĩ konyo kpënnĩ di yayi. Kina bɔ akumu ni gbĩ ogba kapa 'ba yida ma kumu naga rɔ akonyo zĩnnĩ. ¹⁴ Kina me gbĩ tara nɛre ze Kurisitö ose 'deni 'dɔ bɔ kuwöwö laja laka abo ga konyo kpënnĩ timo.

¹⁵ Ne onḡɔ 'bama monyɔ ama lende mo dē. Kina minza mugu lende nime gbĩ te bine zö rɔ kpasĩ. Ma laka mo zö 'dɔ tölē ngĩ titi du yaga di dɔ ame 'dɔ bɔ mɔɔ na kari koyoyo rɔ bo dɔ wa ma 'dɔ moyo rɔma gɔmɔ mo tönē ne. ¹⁶ Römöyĩ tuwöwö laja laka 'ba Bɔko'ba na dē rɔ wa ma 'dɔ moyo rɔma timo. Ndɔɔ ma, ma Bɔko'ba kose zö na. Bu'bu zö ɔɔ kiya te muwöwö dē. ¹⁷ Ɔdɔ muwöwö ngĩ gɔ ako'dɔkɔ mo ti mo'ja bi gomɔ 'ba rɔma ngĩ. Tine mo'dɔ ngĩ kɔzɔ ndɔɔ ma ki'di ma teyi gɔ ame Bɔko'ba kolɔ 'deni dɔma ne. ¹⁸ Ne tine 'dɔ wa'di na mo'ja rɔ bi gomɔ 'ba rɔma? Omba kina rɔ laja laka 'ba Kurisitö nime zö tuwöwö mo rɔ ma sari kinza bɔɔ kopi ɔɔ dē zö gɔmɔ, zö to'jɔnɔ rɔma yaga di bi to'ja bi gomɔ 'ba rɔma.

¹⁹ Di mi ame pele minza rɔ atɔli 'ba bɔɔ ne mileki rɔma 'deni yaga rɔ atɔli zi bilaka pili rɔ buru 'dɔ mokonyi ma konzi ti'di dönnĩ gɔ lende 'ba Yësu. ²⁰ Zi ma rɔ Yundayi mo ga mileki rɔma gbĩ yaga rɔ Yundayi 'dɔ tokonyi lijë. Di mi ame minza pele bĩci kö'du ki'di 'ba Musa ne

mileki rɔma gbĩ yaga tara mi ndɔɔ ma tĩnnĩ gɔ mokonyi lijë. ²¹ Kina gbĩ tara zi ma rɔ bɔ löwö naga mileki rɔma yaga rɔ bɔ löwö 'dɔ mokonyi lijë ame ga kinza bĩci kö'du ki'di 'ba Musa ne. Tine inza dē du te moro kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba dē. Kö'du ki'di 'ba Kurisitö mbiri dɔma. ²² Mi löngö ma kinza meri mo kitigɔ dē naga mileki rɔma gbĩ kɔzɔ lijë tara 'dɔ mokonyi lijë. Mileki rɔma yaga mo'dɔ wa pili rɔ ma koriya gɔ loma 'ba bilaka lesi zö mɔɔ lijë yaga. ²³ Mo'dɔ wa pili 'deni tara gɔ laja 'ba Kurisitö 'dɔ mo'ja yeyĩ ma gɔmɔ.

²⁴ Ikalike 'deni mi riḡa döli bilaka rɔ ma konzi. Tine pele bɔ ma kɔɔ na nḡe kēdĩ kari ko'ja kpa közimo. Kina ti ni mɔɔ iriḡa ti rɔ ma kembe mi loma 'bĩ 'dɔ ko'ja kpa közi 'ba gɔmɔ. ²⁵ Mi lēyē pili mɔɔ ogbɔ dɔ yida rɔ bo laka gɔ bo ko'ja kpa közi. Rɔ kupö ma 'bënnĩ nime le ka gɔ kpa közi kinza kigabi ɔ. Tine kpa közi ma 'beze nime dēdĩ dupö rɔze gɔmɔ ne ö'bö 'bënnĩ ngĩ rɔ nḡburunḡburu. ²⁶ Kina me mēdĩ miriḡa 'deni rɔ ma kodɔ milapo bi tote mo. Ma 'deni ngĩ kɔzɔ bilaka ame komba mɔɔ abo dē ngĩ sowa mi lili yayi ne tara. ²⁷ Monzɔ yida rɔma ga 'deni 'dɔ mɔɔ nḡo kitigɔ römöyĩ kinza kebe ko'jɔnɔ ma, ma bɔ kuwöwö laja laka 'ba Kurisitö mo tönē ra ti kpa közimo kada mɔɔ yayi.

Akiyandi Gɔ Lende 'Ba Akoro

10 Löndö ma ga, mo'dɔkɔ ziye 'dɔ komerike wa ma ko'dɔ rōnĩ zi 'bu ze löbu tönē ga kari ti Musa ne. Lijë nima pili pɔli itata 'deni kumu dɔ Yöpö Kasi ti ndiinnĩ. ² Obapatisi lijë pili 'deni rɔ bɔ kösö gɔ Musa ga mi pɔli ti mini löbu nima. ³ Lijë pili onyö akonyo kɔɔ nima Nyĩ Kɔɔ Laka ki'di zĩnnĩ ne. ⁴ Lijë pili uwē mini kɔɔ nima Nyĩ Kɔɔ Laka koja zĩnnĩ di mi döku mo nima kö'bö nduwē tĩnnĩ ne. Omba kina rɔ Kurisitö. ⁵ Tine pele tara gba döki'di Bɔko'ba eyi dē rɔ ma konzi mɔɔ mo ga. Kina töku lijë kileke ngĩ yĩ mökö.

⁶ Wa naga nime pili o'dɔ rōnnĩ rɔ akileme zize kinza debeke ra titeri lende kënyē kɔzɔ 'bënnĩ ma lijë ko'dɔ ⁷ ala dulömuke kpeze gbĩ zi akoro kɔzɔ ma 'bënnĩ. Kɔzɔ ma kugu mi buku 'ba Bɔko'ba ne tara iya te, "Lijë oloma ngĩ bi tonyo karama tuwē wa lijë kënyē bi tusi ngala." ⁸ Kinza debeke dē gbĩ to'dɔ yēri kɔzɔ ma 'ba ya ē'bënnĩ mɔɔ ga ame ki'di ma kuluku 'butē bi 'butē sowo döömu dɔkɔkɔ (23,000) kölē ngĩ pili kada kɔɔ ne. ⁹ Kina kinza debeke dē gbĩ tiyɔzɔ nɛre ze Bɔko'ba kɔzɔ ma 'ba ya ma 'bënnĩ mɔɔ ga ame ki'di murē koloma tupö lijë ne. ¹⁰ Kinza debeke dē gbĩ tonḡboro rɔze kɔzɔ ma 'ba ya ma 'bënnĩ mɔɔ ga ame ki'di malayika 'ba tölē kupö lijë ne.

¹¹ Wa naga nime pili o'dɔ rōnnĩ 'deni zĩnnĩ te 'dɔ kēdĩ rɔ akileme zi ya mɔɔ ga. Kina me kugu 'deni 'dɔ ki'di kɔmɔ kandi mo zize. Römöyĩ dēdike ma 'beze nime 'deni ngĩ mi kɔmɔ kɔ ame 'deni ngĩ rɔ 'ba tako 'ba nḡburunḡburu 'ba dɔliḡ nime ne. ¹² Kina me bɔɔ ame komeri rɔ bo tēgē bo ēdĩ rɔ ma kɔɔ kɔɔ ne, bo ki'di kɔmɔ kandi laka kinza bo kila'ba ra. ¹³ Akiyɔzɔ ame ga pili kēdĩ kömō ziyi ne na gbĩ kömō zi ya ma laki tara. Bɔko'ba rɔ nḡburu ti mi këyi gɔ lende abo kina bo ola akiyɔzɔ dē ko'dɔ rōnĩ ziyi mɔɔ kebe dɔ tɔḡ 'bĩ. Mi

akiyɔɔ bo ti ki'di kɔri 'ba tolb ɔ ngɔ ziyi. Bo ki'di tigo mo ziyi togbo rɔyi kpamo.

¹⁴ Kina me 'deni ti, kpe löndö ma ame ga mɔ'ɔ ye ne, kinza ko'dɔke ɔɔ dɛ kpe ti akoro. ¹⁵ Mɛdi miya ziye kpe ma kikalike lende 'deni igelike ma laka ti ma kënyë mo 'jaa di yimo. ¹⁶ Kösu tönë dulömu dileki yë'di mo zi Bɔko'ba duwëke di yimo ne na ɔ, ɔ kodɔ'ba zize mi roma Kurisitö. Kina gbɛ maŋgob'ba mo tönë donye yi-mo donyoke ne na ɔ, ɔ kodɔ'ba zize mi yida ɔ Kurisitö. ¹⁷ Ze pili donyoke 'deni di mi maŋgob'ba kɔɔ nima. Kina me ze pele ɔ ma konzi nime ze pili 'deni ngɔ ɔ akɔɔ.

¹⁸ Oŋgɔke Yudayi ni te, ame ga pili konyo yida 'ba akumu ne odɔ'ba ngɔ pili mi yëyi 'ba akumu nima. ¹⁹ Tine wa'di ga na me mɛdi miya bine ne? Tara ne akumu zi akoro ni ti akoro mo ɔ a löbu? ²⁰ Inza tara. Tine miya te, akumu ma 'ba bɔ kinza kikaliki Bɔko'ba ni naga nima lijë ëdi kumu zi Satani. Inza zi Bɔko'ba. Tine ma mo'dɔke dɛ ziye 'dɔ kodɔ'ba kɔye ti Satani. ²¹ ɔ ma tondo mo ga na gɔ kuwëke gbɛ di mi kösu 'ba Kurisitö nɛre ze kebe kilekike 'böwu kuwëke di mi 'ba Satani? ɔ ma tondo mo ga na 'dɔ konyoke di dɔ tarabiza 'ba Kurisitö nɛre ze kebe kilekike 'böwu konyoke di dɔ 'ba Satani? ²² Gɔ wa'di? Do'dɔke gɔ dök'i'di bo Kurisitö nɛre ze kombi kɔze? Ala domerike 'deni ditigɔke kebe bo?

Wa Pili Inza ɔ Yëyi

²³ Ti ni mɔɔ kebe kiya te, "Ma ɔ dɔ ngölö bi to'dɔ wa pili." Ti miya ziyi te, "Ele. Ne tine wa pili inza ɔ yëyi ziyi." Ze ɔ dɔ ngölö bi to'dɔ wa pili ɔ gɔmo. Tine lijë wa mo naga nima itigɔ wa dɛ pili. ²⁴ Kinza ni mɔɔ ko'dɔ wa dɛ nɛre tokɔnyi gbagba yi timo, tine o'dɔ tokɔnyi lëpi yi ga timo.

²⁵ Ni ɔ dɔ ngölö tonyo yida ame pili kugö ë'bi ne kinza akititi teyi tikali mo. ²⁶ Römöyi ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba, iya te, "Dɔliŋ nime ti amo ga pili a 'ba nɛre Bɔko'ba na."

²⁷ ɔ dɔ bɔ ma kinza kikaliki Bɔko'ba dɛ kose yi tari liŋ 'bëni, wa ame ko'de kömöyi ne onyo ngɔ. Kinza kititi dɛ. ²⁸ Ne ɔ dɔ bɔ mɔɔ kiya 'deni mɔlo ziyi te, "Wa nima umu zi akoro," kinza konyo dɛ. Römöyi bo omeri lende 'deni ti mi bo ɔ akonyo nima. ²⁹ Ni na dɛ komeri 'dɔ tikali mo, tine bɔ nima na.

Tine mɔɔga ti kiya te, "Gɔ wa'di na 'dɔ lende 'ba bɔ mɔɔ kota ma di bi tonyo wa ame ma ɔ dɔ ngölö tonyo mo ne? ³⁰ ɔ dɔ mileki yë'di mo 'deni zi Bɔko'ba 'dɔ bɔ mo kiya kpëni kɔmo tondo?"

³¹ Ne ɔ ma laka ɔɔ ame ko'dɔ ala konyo kuwë gbɛ ne, o'dɔ pili zi Bɔko'ba kilëlu bo gɔmo. ³² Kinza ki'di loma 'bi dɛ kebe ko'de lende zi ma ɔ Yudayi gbɛ ti ma ɔ bɔ löwö mo ga ala zi kanisa 'ba Bɔko'ba. ³³ O'dɔ kɔɔ ma mo'dɔ, miteri tiyëyi dök'i'di ma konzi pili ti wa ame ga mɛdi mo'dɔ ne. Mo'dɔ dɛ zi gbagba ma, tine mo'dɔ zinni ma konzi pili 'dɔ kɔmɔ lijë di mi tölë.

11 Kpe ogbake görö dɔma gbɛ kɔɔ ma 'bama ame mogba görö dɔ Kurisitö ne.

Toro Kurisitö

² A nime ki'di mɛdi mubi gɔye ne römöyi ëddike nduwë ɔ tomeri ma, kösöke gɔ akiyandi ma mo tönë moto ziye ne. ³ Ne mo'dɔke ziye 'dɔ kikalike ame gbɛ laka, Kurisitö na mbiri dɔ bɔɔni. Kina mɛ'dɛ na mbiri dɔ 'ja. Kina Bɔko'ba na mbiri dɔ Kurisitö. ⁴ Kina me bɔɔni ame këdi kumötu ala kiya lende 'ba Bɔko'ba ti wa dɔ bo ne odɔ laŋa 'deni ɔ Kurisitö ame kina mbiri dɔ bo ne. ⁵ Kina gbɛ 'ja ame kumötu ala kiya lende 'ba Bɔko'ba ɔ dɔ sari ne odɔ laŋa 'deni ɔ bɔ ame mbiri dönɛ ne. Ti këdi zini ɔ, ɔ kaya ma löbu. Lɔko 'deni kɔɔ 'ja ame kopɔ dɔmo yaga ne. ⁶ ɔ dɔ 'ja mo ko'dɔke tudödu wa dɛ dönɛ ma laka mo lɔko kingenge gbɔ yaga. Ne kɔɔ ame dɔ kingenge ni ti dɔ kopɔ ɔ, ɔ kaya zi 'ja ne, ma laka mo lɔko kudödu wa dönɛ.

⁷ A mɔɔ inza ame 'dɔ ki'di bɔɔni kudödu wa dɔ bo römöyi bo ɔ akileme kinë ɔ löbu 'ba Bɔko'ba. Tine 'ja 'bëni ɔ akileme ɔ löbu 'ba bɔɔni. ⁸ Römöyi bɔɔni na dɛ ko'ba di mi yida ɔ 'ja, tine 'ja na ko'ba di mi yida ɔ bɔɔni. ⁹ Kina o'ba bɔɔni dɛ gbɛ gɔ lende 'ba 'ja, tine 'ja na ko'ba gɔ lende 'ba bɔɔni. ¹⁰ Gɔ kö'du mo na mi mötu ala mi tiya lende 'ba Bɔko'ba zi 'ja 'dɔ kudödu dönɛ teyi ɔ akileme 'ba közi kakpa 'ba mɛ'dɛ ni di kɔmɔ malayika.

¹¹ Tine ma di zize ze ma ɔ akɔɔ ti Kurisitö nɛre ze nime, bɔɔni ɔ dɛ di ɔ 'ja kina 'ja ɔ dɛ gbɛ di ɔ bɔɔni. ¹² Kɔɔ ame pele ko'ba 'ja di mi yida ɔ bɔɔni ne, 'ja na 'deni le'jete këdi köyö bɔɔni. Kina wa pili ako di zi Bɔko'ba.

¹³ Tine kpe na gɔ kiyake e'be ti yayi. ɔ dɔ tara ne ëdi ɔ ma laka zi 'ja 'dɔ kumötu ɔ dɔ sari? ¹⁴ Akikaliki iyandi wa 'deni timo te, ɔ dɔ sunë döyi ni ame ɔ bɔɔni ne kidakpa kulöwö nima laŋa na. ¹⁵ Ne ma 'ba 'ja, ɔ dɔ sunë dönɛ kidakpa kulöwö nima tele na. Bɔko'ba i'di sunë kidakpa nima 'deni zinni 'ja ɔ bi 'ba akudödu dɔ. ¹⁶ Ne ɔ dɔ bɔ mo kebe kowasa lende ma 'beze nime, dölëti ma 'beze ti 'ba kanisa 'ba Bɔko'ba na me nɛre diya 'deni.

Akonyo 'Ba Nere

(MT 26:26-29; MK 14:22-25; LK 22:14-20)

¹⁷ Tine mi ndose naga nime a mɔɔ mubi gɔye dɛ. Römöyi ɔ dɔ kotɔŋike dɔye mi mötu 'be mo tönë 'dɔ këdi ɔ ma laka ne, tine uyike za 'böwu yaga ɔ a kënyë. ¹⁸ Ma dɔgba mo muwö tégë mi mötu 'be 'ba kanisa ɔ koza ebe kusu rönɛ za yimo. ¹⁹ Momeri ti këdi ngɔ tara römöyi gɔ kileme ma dök'i'di Bɔko'ba këyi ɔ-mo mo ga.

²⁰ Mi kpa kotɔɔ 'be 'dɔ konyoke ngɔ ɔ ɔ, ɔ kodɔ'ba 'ba Kurisitö nɛre ze mo ne inza ɔ. ²¹ Römöyi di bi tonyo mo mɔɔ ile'de ngɔ mɔlo tötɛ ɔ akonyo ma 'bëyi. Ya mɔɔ ga kari ma 'bënni ngɔ ti 'bö, tine mɔɔ ga konyo 'bënni 'deni ngɔ kitëkpë, layi kupö mɔɔ ga. ²² Wa'di ga na tara? Inzake ti liŋ tonyo kpeye tuwë wa di teyi? E'be nima kanisa 'ba Bɔko'ba na ko'dɔke titi'ja mo todɔ laŋa ɔ bɔ lisa mo ga? Wa'di na kiterike gɔ

miya ziye gɔmo? Tëgë 'dɔ mubī gɔye? Lipo, mubī gɔye ɔɔ dë.

²³ Römöyī akiyandi nime ako zō di zi Yēsu Kurīsītō ɲere ze na me mēdī molɔɔ ziye. Mī korɔndɔ nima ki'di kōzī bo zi turu teyi ne, bo ogba maɲgolɔɔ'ɔɔ ɲgī ²⁴ kileki yēē'dī mo zi Bɔko'ba bo konye yīmo kiya te, "Ame na ɔ yida ɔma ame ki'di 'deni gɔye. Kina ti o'dɔke nduwē te tomeri ma timo." ²⁵ Kina gbī 'bōwu di pōtō akonyo 'deni na bo kogba kōsu ɲgī kiya te, "Akuwē nime na ɔ lōmu ma la'ja 'ba Bɔko'ba ma kɔɔ 'deni dɔ roma ma. Kina ti ɔɔ kēddī kuwēke, o'dɔke nduwē te tomeri ma timo." ²⁶ Kina ɔɔ kotoke tonyo maɲgolɔɔ'ɔɔ nima kuwēke gbī nduwē te di mī kōsu nima ēddīke ɔ tuwōwō lende 'ba tōlē 'ba ɲere Yēsu timo ɲbō bo kileki kako dɔliɲɔ bine.

²⁷ Kina nī ɔɔ ame kēddī konyo maɲgolɔɔ'ɔɔ 'ba ɲere Yēsu kuwē di mī kōsu abo nime ɲgī tara kinza lende koro mo ne, yida ɔ bo ti roma mo nime na kēddī ē'bi 'deni ka ɔ tuburu bi mo. ²⁸ Nī mɔɔ omeri koɲɔ rōyī titi na 'jaa 'dɔ konyo kuwē di mī kōsu nime. ²⁹ Römöyī nī ɔɔ ame kēddī konyo 'bēyī kuwē ɲgī tara di mī kōsu nime kinza meri ma kodɔɔ mo ne, burē na ka kēddī ko'de ē'bi dōyī. ³⁰ Gɔ lende mo na ma, ma konzi 'beye mɔɔ ga 'deni ɲgī ɔ korɔ'ɔɔ ɔ, ɔ kɔ'ɔ mɔɔ ga kōlē 'deni ne. ³¹ Ma kiya te dēdī dodɔɔke bīci lende ra ɔze laka dēne Kurīsītō inza kodɔɔke bīci mo ɔze. ³² Ne tine bo odɔɔke bīci lende 'deni ɔze bo kodɔ karama yaga dɔze kinza Bɔko'ba kodɔ'ɔɔ ze ra kɔɔ kote dɔze ti dɔliɲɔ nime.

³³ Kina me mēdī miya ziye löndö ma ga, ɔɔ kotɔɲjike dɔye 'deni tonyo akonyo 'ba ɲere Yēsu, o'dake ɔye. ³⁴ Ne ɔɔ nī mɔɔ kēddī ɔ 'bō onyo kpēyī mɔɔ di liɲɔ 'bi kinza Bɔko'ba kari kodɔ karama ra dōyī gɔ tako mī kpa kotɔɔ nima. Tine lende mɔɔ naga nima ti modɔɔ gɔmo 'jaa ɔɔ mömō 'deni ziye yayi.

Kpa Kōzī Ki'di 'Ba Nyī Kɔɔ Laka

12 Kina ame ziye kpe löndö ma ga, wa nime ɔ kpa kōzī ki'di 'ba Nyī Kɔɔ Laka ne, mo'dɔɔke ziye 'dɔ kikalike laka. ² Ikalike 'deni tōnē gba bine kinza ki'dike dɔye dē gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne, a ma yawa naga a'da ye ɲgī ki'di ye toro akoro ni ame ga ɲgī ɔ tōku kinza kilende dē ne. ³ Kina me mēdī miya ziye ɔɔ ame kēdī kilende ti tigɔ 'ba Nyī Kɔɔ Laka ne inza kebe kpe kog-bɔki kiya te, "'ɔ kɔɔ nima dōyī ne Yēsu." Kina gbī ɔɔ inza kɔ'ɔ tiya mo te, "Yēsu na ɔ ɲere," tine ɲge ti tigɔ 'ba Nyī Kɔɔ Laka.

⁴ Bine kpa kōzī ki'di 'ba Nyī Kɔɔ Laka ēdī pili ɔ 'ber-i'beri, tine bo Nyī Kɔɔ Laka ma ki'di mo ɲge kɔɔ. ⁵ Kɔɔ 'ba laja 'ba Kurīsītō ɲere ze nime gbī pili ɔ 'ber-i'beri. Tine bo Kurīsītō ɲere ze mo ɲge kɔɔ. ⁶ Tigɔ 'ba to'dɔ ndɔɔke pili ɔ 'ber-i'beri. Tine bo Bɔko'ba ɔ ki'di mo zi bilaka pili nime ɲge kɔɔ.

⁷ Ziyī nī mɔɔ Bɔko'ba i'di ɔ Nyī Kɔɔ Laka abo ame ɲgī kɔ'ɔ tokɔnyī bilaka 'ba kanisa abo ga pili ne. ⁸ Nyī Kɔɔ Laka i'di ziyī mɔɔ ɔ akikalī tuwōwō lende. Tine ma 'bēyī mɔɔ bo kɔɔ mo nima i'di ziyī ɔ tīyētī mo laka. ⁹ Ma 'bēyī mɔɔ bo i'di ziyī ɔ tī'di dōyī laka gɔ lende

'ba Kurīsītō. Tine ma 'bēyī mɔɔ bo kɔɔ mo nima i'di ziyī ɔ tigɔ 'ba akilenɔ. ¹⁰ Ma 'bēyī mɔɔ bo i'di ziyī ɔ to'dɔ gɔ kɔɔ. Tine ma 'bēyī mɔɔ bo kɔɔ mo nima gbī i'di ziyī ɔ tumē lende 'ba Bɔko'ba. Kina bo kɔɔ mo nima na gbī kēdī ki'di yi nī mɔɔ tikali lende ma yala na ɔ 'ba Bɔko'ba tine ma yala na kinza ɔ 'ba Bɔko'ba. Ma 'bēyī mɔɔ bo i'di ziyī ɔ tilende ɔ kpa löwō. Tine ma 'bēyī mɔɔ bo kɔɔ mo nima i'di ziyī ɔ tīyētī mī 'ɔ 'ba lende mo. ¹¹ Tine bo Nyī Kɔɔ Laka kɔɔ kpōkī nime bo na me pili ko'dɔ wa naga nime ne. Bo i'di kpa kōzī nime pili ɔ 'ber-i'beri zi bilaka ɔ kɔɔ kɔɔ ma bo ko'dɔɔ.

Kapa 'Ba Yida ɔ

¹² Tine Kurīsītō ēdī kɔɔ yida ɔ ame pele kɔɔ kapa mo ga ɲbanɔ ne tara. Kapa nima konzi pele ɲbanɔ tara nima lijē pili yida ɔ kɔɔ nima na. ¹³ Kina gbī tara ze nime pili, Yudayi ni ti ɔ löwō mo ga ti atɔli ni ti ma kinza ɔ atɔli ni pili, obapatisi ze 'deni ti bo Nyī Kɔɔ Laka tēdī ɔ yida ɔ kɔɔ. Ze pili duwēke 'deni di mī bo Nyī Kɔɔ Laka kɔɔ nime.

¹⁴ Kɔɔ ma koɲɔke yida ɔ inza ɲge kɔɔ, kapa mo ga ɲbanɔ. ¹⁵ Me ɔɔ ndī kēnyī kebe kiya te, "Minza ama ɔ kapa 'ba yida ɔ römöyī ma kōzī na dē." Tara ne lende nime ti ki'di bo ɲgī yaga kinza kpe ɔ kapa 'ba yida ɔ? ¹⁶ Ala ɔɔ mbili kēnyī kebe kiya te, "Minza ama ɔ kapa 'ba yida ɔ römöyī ma kɔɔ na dē." Tara ne lende nime ti ki'di bo ɲgī yaga kinza kpe ɔ kapa 'ba yida ɔ? ¹⁷ Me ɔɔ yida ɔ pili na kēdī ɲge kɔɔ ɔ kɔɔ ti kuwō lende tondo? Ala ɔɔ kēdī ɲge pili ɔ mbili ti kumē wa tondo? ¹⁸ Tine Bɔko'ba iyija kapa 'ba yida ɔ naga nime pili te gɔ ako'dɔ abo. ¹⁹ Ma kiya te kapa ma kɔɔ na ɲge pili kēdī dēne a mɔɔ kīdēki ɔ yida ɔ inza.

²⁰ Kina kɔɔ ame donɲɔke, kapa pele ɲbanɔ tine yida ɔ kɔɔ nima na. ²¹ Kina me kɔɔ inza kikali tiya mo zi kōzī te, "Ari yayi mo'dɔɔke yi dē." Kina ɔ inza kikali tiya mo gbī zi ndī te, "Nī, ari yayi mo'dɔɔke yi dē." ²² Tine kapa 'ba yida ɔ naga nime pili dēdī diyake te inza ɔ a kembe ne, ɔɔ lijē kinza yida ɔ inza kɔ'ɔ to'dɔ kɔɔ. ²³ Tine kapa ame mo ga tōnē donɲɔke kinza ɔ a bota ɔɔ ne kina debe doroke za 'bōwu yaga ɔ dɔ kiteli. Kapa ma tōnē mo ga kinē mo ga kaya ɔ ne na za 'bōwu donɲɔke dɔmo kulōwō. ²⁴ Tine kapa ma yaga kele naga nime ɔɔ onyɔ lende mo dē.

Bɔko'ba odɔ'ɔ kapa 'ba yida ɔ 'deni na ma ki'di koɲɔ dɔ ma kinza ɔ a bota ɔɔ mo ga, ²⁵ kinza ndo'ji kēdī ra yaga mī löngö yida ɔ. Tine gɔ lijē kapa mo naga nima pili kɔ'ɔ ga rōnnī ɔ akɔɔ. ²⁶ Kina ɔɔ a mɔɔ ko'dɔ kapa mɔɔ 'deni kapa ma laki naga nime pili gbī yaga ɔ ma kɔ'ɔ. ɔɔ kīlēlu kapa mɔɔ kapa ma laki naga nima pili ēnyī gbī bi tiliya.

²⁷ Kina me kpe na ɔ yida ɔ Kurīsītō. Tine kpe pili nī mɔɔ ɔ kapa bo mɔɔ. ²⁸ Kina me Bɔko'ba kiyija ye 'deni tara mī kanisa abo. Dɔgba mo bo i'di ɔ laja mo ga. Riyō mo bo i'di ɔ kumē lende ni. Mota mo bo i'di ɔ kɔɔ kiyandi ni kina ki'di ɔ to'dɔ gɔ kɔɔ ni. Kina bo kebe ɲgī tiyija ya ama ga nati, ɔ akilenɔ ni ti ɔ to'dɔ kɔnyī ni ti ɔ dɔ kanisa ni ti ɔ tilende ɔ kpa löwō

ni. ²⁹ Kpe pili inzake nge ɔ ɔ ɔ laja ala ɔ ɔ ɔ kumë lende ala ɔ ɔ ɔ kɔmɔ kiyandi. Kpe pili inzake ti kōzī kakpa 'ba to'dɔ ɔ ɔ kɔtɔ ³⁰ ala 'ba tilenjo ɔ ɔ ɔ ala 'ba tilende ɔ ɔ kpa löwö ala 'ba tiyētī mī 'jɔ 'ba lende mo.

³¹ Kpe, laka miye ngī mbiri ɔ ma kombi ɔ kpa kōzī ame ga kulöwö ɔ ɔ kiteli ne. Tine a mɔtɔ ma kulöwö ɔ ɔ kiteli mo ti mileme 'deni ngī ziye, bo na ɔ ɔ akɔ'ɔ.

Akɔ'ɔ

13 Kina me nī mɔtɔ ɔ ɔ kikalī pele tilende kpa bilaka lesi ti kpa malayika, tine nī ngī ɔ ma sari kinza akɔ'ɔ ti kēddī è'bi ka ngī kɔzɔ birɔ lalanja ni ti kaliseye ma kudu kulöwö naga tara. ² ɔ ɔ kēddī pele ti tigo 'ba tumë lende 'ba Bɔko'ba kēddī pele ti akikalī 'ba wa pili kikalī wa ma ɔ ma kusu naga, meri 'bi kɔ'ɔ pele tiyese döku ma löbu naga, tine ɔ ɔ kiya te kinza ti akɔ'ɔ, inza du te ɔ ɔ ɔ. ³ ɔ ɔ kɔza è'bi ga pele pili yaga ki'di yida röyi gbulunɔ ɔ ɔ akonɔma, ɔ ɔ kiya te kinza ti akɔ'ɔ inza kɔ'dɔ ɔ ɔ lipo te zīyi.

⁴ Akɔ'ɔ na ɔ lende këyi ni ti lende laka. Akɔ'ɔ inza ti mī kombi ala ɔ kombi ni ti tubötö ɔ. ⁵ Akɔ'ɔ inzirī dē. Yimo ututu dē. Dökī'di mo apa dē gbī. Akɔ'ɔ inda'ba tiyeli dē. ⁶ Kina bo inza gbī ɔ ɔ ɔ ti lende kënyē, tine ɔ ɔ abo nge ti lende ma kodɔ. ⁷ Akɔ'ɔ ombi ma 'ba bo gomɔ 'ba wa pili kō'bö ti'di dönī ti kɔmɔ ki'di ti mī kēddī mo pili.

⁸ Akɔ'ɔ ote rōnī dē kɔzɔ 'ba kpa kōzī naga nima. Tumë lende ni ti kiteli. Tigo 'ba tilende ɔ kpa löwö ni ti kiteli. Kina akikalī ni gbī ti kote rōnnī. ⁹ Römöyi akikalī ma 'beze nime ti tumë lende mo ga kpaki ti bɔti ɔ ɔ. ¹⁰ Tine ɔ ɔ kiya te ma laka kinza bɔti ɔ ɔ mo mo kōmō yɔ kina ma ti bɔti ɔ ɔ tönē ga ti kölu ngī yaga.

¹¹ Tönē mēdi gba ɔ kole titi ne, meri ma ti lende ma pili kɔzɔ 'ba kole titi. Tine ɔ ɔ kɔmɔ ma kɔkɔ 'deni mola ɔ lende ɔ kole titi ngī pili yaga. ¹² Kina me ma girī nime dēdike gba ɔ tonɔ Bɔko'ba nyuru kɔzɔ di mī mandara. Tine yayi ti donɔke bo 'deni te di ɔ ɔ kɔmɔ di ɔ ɔ kɔmɔ. Ma girī nime gbī mikali bo nge gba mbowa, tine yayi ti mikali bo 'deni ngī pili kɔzɔ ame bo Bɔko'ba kikalī ma pili ne.

¹³ Kina me miya 'deni ziye lijē wa mota naga nime ti'di ɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba ti kɔmɔ ki'di mo ti akɔ'ɔ ti kō'bö ngī ngburu. Tine ma ɔ ɔ kiteli mo kina ɔ ɔ akɔ'ɔ.

Tilende ɔ ɔ Kpa Löwö

14 Akɔ'ɔ na ki'dike kēdi dɔgba kɔmɔye. Kina i'dike miye gbī kēdi mbiri ɔ kpa kōzī mɔtɔ ga 'ba Nyī Kɔtɔ Laka, ma ɔ ɔ kiteli mo 'ba tigo 'ba tumë lende abo 'ba Bɔko'ba nima. ² Bɔ ame kēdi kilende ɔ kpa löwö ne inza kilende zi bilaka lesi, tine nge zi Bɔko'ba römöyi ɔ ɔ ɔ uwö mī kpa bo dē. A ma kinza kikalī naga na ma Nyī Kɔtɔ Laka kēdi ki'di bo kiya. ³ Tine ɔ ɔ ma kumë ma 'ba bo lende 'ba Bɔko'ba nima èdi kilende 'ba bo zi bilaka lesi ki'di kɔnyī kɔcɔ mī kēddī teyi. ⁴ Bɔ ame kēdi kilende ɔ kpa löwö ne okɔnyī 'bēni nge ɔ ɔ gbagba bo. Tine ma kumë 'ba bo lende 'ba Bɔko'ba nima okɔnyī bilaka 'ba kanisa ngī pili.

⁵ Kina me mo'dɔkɔ ye pili 'dɔ kilendeke ɔ kpa löwö. Tine a ma mo'dɔkɔ ziye ɔ ɔ kiteli mo na ɔ lende kumë. Bɔ ame kumë lende 'ba Bɔko'ba ne, bo na mbiri di ɔ ma kilende ɔ kpa löwö. Tine nge ɔ ɔ kɔmɔ kiyētī mī 'jɔ 'ba lende mo 'dɔ kɔkɔnyī bilaka pili 'ba kanisa.

⁶ Löndö ma ga, me tönē mako ziye yayi ne, ma mēdi milende ra ɔ kpa löwö dēne ti mokɔnyī ye tondo ga? O'ja mo'de ngī ɔ akileme mo ti akikalī mo ti lende kumë mo gbī ti akiyandi mo 'di. ⁷ Me a ma kinza dīdi naga nime pele kɔzɔ more ni ti kɔmɔ ni ne, ɔ ɔ kingelo yimo dē laka yē na ti kuwö yimo? ⁸ Me ɔ ɔ kanya kome tɔtɔti dē laka yē na ti kilenjo rōnī ndö koda ɔ ya? ⁹ Kpe na gbī tara. ɔ ɔ kebe kilende ɔ kpa löwö bilaka kuwö yimo dē 'dɔ lijē kikalī tondo? Èddī kilende è'bi ka ngī mī lili.

¹⁰ Mī dɔlɔɔ bine kpa bilaka na me ga pili ngbanjɔ ɔ gege ti 'jɔ 'ba lende mo ga. ¹¹ Tine ɔ ɔ muwö mī 'jɔ 'ba lende mo dē ma 'deni ɔ ɔ löwö zi ɔ kiya mo ɔ nima. Kina bo 'deni gbī yaga ɔ ɔ löwö zö. ¹² Ne dēne kɔzɔ ma 'beye nime kiterike kpa kōzī 'ba Nyī Kɔtɔ Laka kulöwö ne, ma laka mo 'dɔ kogbɔke ɔ ɔ tokɔnyī bilaka 'ba kanisa.

¹³ Kina me nī ame kēddī kilende ɔ kpa löwö ne, ititi Bɔko'ba ki'di yi gbī tiyētī mī 'jɔ 'ba lende mo. ¹⁴ Römöyi ma 'bama ɔ ɔ mumötu ɔ kpa löwö dökī'di ma na nge kēdi kumötu, tine meri 'ba dɔma o'ja ɔ ɔ dē di teyi.

¹⁵ Ne tine ɔ ɔ mo'dɔ tondo? Ti mumötu ti dökī'di ma gbī ti meri 'ba dɔma. Ti moba ngala ti dökī'di ma gbī ti meri 'ba dɔma. ¹⁶ Me ɔ ɔ kileki yē'di mo nge ti dökī'di yi zi Bɔko'ba 'dɔ bilaka ama ga yayi ne kō'dɔ "Amini" tondo ɔ ɔ kinza ma bo kikalī wa ma kēddī kiya mo dē? ¹⁷ Mɔtɔga mötu 'bi nima ti kēdi ɔ ma laka, tine bo ama tiyi ne o'ja ɔ ɔ dē di teyi.

¹⁸ Ne ma 'bama mileki yē'di zi Bɔko'ba ɔ ame milende kpa löwö kebe ye. ¹⁹ Tine ma di mī kanisa tilende mbowa ti meri 'ba dɔma ti kpa ma kuwö yimo naga na mo'dɔkɔ tiyandi ya mɔtɔ ga timo. Ame na ɔ ɔ kiteli zö di ɔ ɔ tilende kulöwö ɔ kpa löwö.

²⁰ Löndö ma ga, kinza komerike lende dē kɔzɔ kole titi. Tine ilekike ɔ ɔ nge ɔ ɔ byi titi zi lende kënyē. Meri 'be i'dike kēdi ɔ 'ba bulöbu. ²¹ Mī buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni te, "Ti moja ɔ löwö tilende zīnnī lijē bilaka ma naga nime. Ti milende zīnnī ɔ kpa löwö. Tine pele lijē inza kuwö dɔma."

²² Kina me dikalike 'deni tilende ɔ kpa löwö nima i'di ɔ akileme zi ma kinza ki'di dönñi dē ɔ lende 'ba Bɔko'ba naga. Tine inza zi ma ki'di dönñi 'deni. Kina tumë lende i'di ɔ akileme zi ma ki'di dönñi ɔ lende 'ba Bɔko'ba naga, inza zi ma ki'di dönñi dē mo ga.

²³ Me ɔ ɔ kpe bilaka 'ba mī kanisa pili kebeke ngī bi tilende ɔ kpa löwö na ɔ ɔ kɔmɔ ame kinza ɔ 'ba kanisa ne kako kɔzɔ yayi, bo ti kiya dē te kpe nöki na? Ne ɔ ɔ ame ki'di dönñi dē gba ɔ lende 'ba Bɔko'ba ne ²⁴ ɔ ɔ bo kɔzɔ kō'ja kpe pili kēddīke tumë lende 'ba Bɔko'ba, wa ame ga bo kuwö ne èdi komba dökī'di bo ngī bo komeri ɔ lende kënyē abo ga. Lende ma bo kuwö ni ma na ti kote burē abo ngī ²⁵ koja lende kënyē ma

döki'di bo pili yaga bi kɔkɔ, bo ti kolɔɔ bəri tumötu Bɔko'ba kiya te, "Bɔko'ba ëdi ngi mi löngö ye."

A Ma Kodɔɔ Mi Kanisa

²⁶ Löndö ma ga, a ma miteri ziye na me. ɔɔ kotɔɔjike dɔye 'deni mi mötu nima mɔɔ koba ngala, mɔɔ kiyandi wa, mɔɔ kiyëti gɔ akileme ma këdi ko'dɔ rönï, mɔɔ kilende rɔ kpa löwö, mɔɔ kiyëti mi 'ja 'ba lende mo. Tine i'dike ko'dɔ wa pili rɔ kɔnyï rɔ gɔ rɔ. ²⁷ Ne ɔɔ mɔɔ ga këdi kilende rɔ kpa löwö, i'dike lijë këdi nge kɔɔ riyö ala mota tara. Kina 'dɔ lijë kilende gbï rɔ kɔɔki kɔɔ ki'dike bɔ mɔɔ kiyëti mi 'ja 'ba lende mo. ²⁸ Ne ɔɔ bɔ kiyëti kpënni kinza i'dike lijë kudumö ma 'bënni ngi, lijë kilende nge ti minni zi Bɔko'ba. ²⁹ I'dike ma riyö ala mota ame ga rɔ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba ne na kilende mɔɔ ga kuwö ma 'bënni nge tara kitemo gɔmo. ³⁰ Ne ɔɔ Bɔko'ba ki'di lende abo ngi mi bɔ mɔɔ di mi kpa kotɔɔ yayi, bɔ ma këdi kilende dɔgba mo nima kudumö ma 'ba bo ngi gbɔ yaga. ³¹ Kina ti kpe pili kiyëti lende 'ba Bɔko'ba rɔ kɔɔki kɔɔ 'dɔ kiyandi ma konzi pili ki'di mi këddi teyi. ³² Bɔ kumë lende ni kɔ' bɔ titi togbɔ dɔ a ma këdi kɔɔ di kpënni. ³³ Römöyï bo Bɔko'ba inza rɔ bɔ akirasi. Bo rɔ bɔ lende këyï.

Kina me mi kpa kotɔɔ 'ba bilaka 'ba Bɔko'ba pili ³⁴ kinza 'ja kusë dë ti lende. Kola lijë dë kilende römöyï kö'du ki'di 'ba Musa iya 'deni tönë bine te, "A mɔɔ rɔ 'ja kinza mbiri dɔ bɔɔni." ³⁵ ɔɔ lijë ko'dɔɔ tikali a mɔɔ lijë kari kititi më'dë nni ga 'jaa di liɔ. ɔɔ 'ja mo kusë ti lende mi kpa kotɔɔ 'ba kanisa lɔko odɔ rɔ kaya 'deni rönï.

³⁶ Mikali dë, e'be nima gɔ ame lende 'ba Bɔko'ba kisaki kako di ziye ne? Ala gɔ ame e'be kako nge ziye ne? ³⁷ Ne ɔɔ ni mɔɔ kiya röyï tégë rɔ bɔ kumë lende rɔ bɔ këdi ti kpa közi 'ba Nyï Kɔɔ Laka ikali a nime mugu ne na ngi rɔ kö'du ki'di 'ba Kurisitö ngeri ze. ³⁸ Bɔɔ ame kuwö dɔ kö'du ki'di nime dë ne kinza ni mɔɔ kuwö dɔ bo dë.

³⁹ Kina me ti löndö ma ga, tumë lende mo na ki'dike döki'di ye gɔmo. Tine kinza ko'jɔɔjike gɔ tilende rɔ kpa löwö dë. ⁴⁰ Wa pili o'dɔke rɔ kpa koriya.

Tɔɔ 'Ba Kurisitö Di Mi Tölë

15 Kina me ti löndö ma ga, mo'dɔɔ tileki tiya gɔ la-ja laka tönë muwöwö 'deni bine ne gbï ziye. Ame kina kinda'bake 'deni kɔɔke kitigɔ timo mi meri 'be ne. ² Ama kina rɔ laja kɔɔ laka mo ma muwöwö ziye. Kina ti kɔɔ ye ngi timo di mi tölë ɔɔ kinda'bake ki'dike dɔye laka gɔmo. Ne ɔɔ kinza tara, omba i'dike e'be dɔye 'deni ka ngi gɔmo rɔ bëti.

³ Ma rɔ dɔ kiteli mo ma muwö molɔɔ gɔmo miya ziye mo na me, Kurisitö ölë 'deni gɔ lende kënyë ze ga kɔɔ ma kugu mɔlo mi buku 'ba Bɔko'ba tara. ⁴ Usu bo 'deni tine bo ënyï 'deni kɔɔ yaga di mi tölë mi tö'dö dɔ mota kɔɔ ma kugu yayi. ⁵ Kina bo ɔɔ 'deni kileme rɔ bo zi Pitörö. Bo ileme rɔ bo gbï zi bɔ laja abo ga ma 'butë dɔmoriyö. ⁶ Kina bo kɔɔ gbï kileme rɔ bo zi bɔ kuwö lende abo ga ma konzi kɔɔ kuluku 'butë (500) tara pili

bi kɔɔ, ame ma konzi mɔɔ mo ga këdi gba ti kômönni ko'ja kabate ne. Ala ɔɔ mɔɔ ga ti kolë 'deni pele. ⁷ Kina bo ɔɔ kileme rɔ bo zi Yakoba, gbï zi bɔ laja abo mɔɔ ga pili. ⁸ Tine ma rɔ nɔburunburu mo pili na bo kari kɔɔ ngi zö ma ame rɔ kole köyö kinza ko'de bi dɔ ɔɔ dë mo nime.

⁹ Ma na 'bama ngi wötï rɔ bɔ laja ame mo du kinza rɔ ɔɔ ne. Mɔ' bɔ dë 'dɔ kidëki ma rɔ bɔ laja 'ba Kurisitö. Römöyï moloma pa rɔ to'dɔ közi kasi zi kanisa 'ba Bɔko'ba. ¹⁰ Ne tine ti mi këyï 'ba Bɔko'ba na me ma 'deni te ne. Kina gbï mi këyï nima ilikö dë ngi tara rɔ yawa, römöyï ma na mo'dɔ ndɔɔ ngi kebe bɔ laja ma laki pili. Tine ndɔɔ ko'dɔ ma na dë. Mi këyï 'ba Bɔko'ba na ko'dɔ ndɔɔ tö. ¹¹ Kina me ɔɔ këdi pele rɔ ma kako di zö ala di zinni lijë ma rɔ bɔ laja mɔɔ mo naga nime kina kpaki rɔ wa ma duwöwö mo ame ki'dike dɔye 'deni gɔmo ne.

Tɔɔ 'Ba Töku Di Mi Tölë

¹² Kina me laja pili ma duwöwö iya te Kurisitö ɔɔ 'deni yaga di mi tölë. Ne rɔ ma tondo mo na ya ma 'b-eye mɔɔ ga këdi kiya 'bënni 'böwu te töku inza kindiɔ kpe? ¹³ Ne ɔɔ këdi rɔ ma laka, omba Kurisitö indinɔ dë du. ¹⁴ Kina ɔɔ kindinɔ Kurisitö dë gbï yaga di mi tölë a mɔɔ inza kpe ame gɔ duwöwö. Kina a mɔɔ inza kpe gbï ziye ti'di dɔye gɔmo. ¹⁵ Kina ma rɔ dɔ kiteli mo ti kileme ze ngi dunnö bëti 'deni kpa Bɔko'ba. Römöyï diya 'deni te Bɔko'ba indinɔ Kurisitö 'deni yaga di mi tölë. Ne ɔɔ këdi 'deni rɔ ma laka töku kindinɔ dë indinɔ Kurisitö dë ma? ¹⁶ Römöyï ɔɔ kindinɔ töku dë indinɔ Kurisitö dë gbï. ¹⁷ Kina ɔɔ kindinɔ Kurisitö dë meri 'be ame ki'dike dɔye gɔmo ne 'deni ka ngi bi sari, wali 'ba lende kënyë 'be ëdi gba dɔye. ¹⁸ Kina lijë ame ga kö'dö 'deni mi Kurisitö ne ölu 'deni gbï. ¹⁹ Kina me ɔɔ kɔɔ ki'di ze gɔ Kurisitö nime këdi 'deni nge gɔ loma 'ba dɔliɔ nime, lisa ma 'beze na ngi 'deni kulöwö nati.

²⁰ Ne lende ma rɔ ma kodɔɔ mo na me, indinɔ Kurisitö 'deni di mi tölë. Bo na 'deni rɔ dɔndende 'ba ɔɔ di mi tölë zi ame ga pili këdi kolë ne. ²¹ Römöyï kɔɔ ame bilaka lesi na ko'de tölë ne, kina me 'deni gbï bilaka lesi na ko'de ɔɔ di mi tölë. ²² Kina kɔɔ ame ma konzi kolë 'deni kɔɔ ti Adama ne tara ma konzi ti kɔɔ gbï yaga di mi tölë kɔɔ ti Kurisitö. ²³ Mi tumu ame mo ngi rɔ ma kodɔɔ ziyi mɔɔ ne, Kurisitö na 'deni rɔ kole dɔndende 'ba ɔɔ di mi tölë. Kina 'jaa 'dɔ kiyija ame ga rɔ 'ba bo 'ba Kurisitö ne ti mi kada 'ba tako abo. ²⁴ Kina nɔburunburu 'ba dɔliɔ mo tönë ti kômö ngi nati. Kurisitö ti ka'da wa pili ma rɔ löbu dɔ dɔliɔ nime ti ma ti közi kakpa ti bɔ tigɔ mo ga ngi pili kogba ngeri löbu ki'di zi Bɔko'ba 'bu. ²⁵ Römöyï bo Kurisitö na Bɔko'ba ki'di 'deni mɔlo 'dɔ këdi rɔ bɔ dɔ dɔliɔ nime ngö bo ka'da bɔ ya abo ga ngi pili.

²⁶ Tine bɔ ya ma nɔburunburu ma 'dɔ ka'da mo tönë na rɔ tölë. ²⁷ Buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni te, "Bɔko'ba i'di bo ka'da wa pili 'deni." Tine wa pili nime kiya te bo a'da ne, Bɔko'ba inza yimo. Römöyï Bɔko'ba na ki'di bo ka'da wa pili mo naga nima. ²⁸ Kina ɔɔ bo ka'da wa pili 'deni bo kole gbï ti kileki rɔ bo bəri bi ndi Bɔko'ba ame

ki'di wa pili 'deni bi ndi bo beri ne. Kina go Boko'ba na kedi ngi nati ro bo do wa pili.

²⁹ Ne go wa'di na bilaka kedi ko'do bapatisi ti moyi toku 'benni ga gomo? Ma kiya te do do di mi tole kinza yo ti ko'do bapatisi ti moyi toku ni go wa'di? ³⁰ Ne kina me go wa'di na dilanja 'beze rze ngi nburu tombi gomo? ³¹ Londö ma ga, ma 'bama ngi ro koma lendö mi tole. Do kombi ma gye mi loma ze mi Kurisitö nere ze na me kedi ki'di ma miya wa naga nime pili te ne.

³² Ma medii ra nge ro yida ro 'ba dnyayi nime dene ti mo'do ya ti kuruku 'ba mokö naga nime di Epeso bine ne ka go wa'di? Wa'di ga na ti mo'ja di gomo? Do do kiya te toku ni kindinji de kpe kado yaga donyoke eze kpeze ti tne duweke romöyi tilendö dedi dolöke kozo ma tonö kiya ronni ne.

³³ Kpe, kinza koluke lende de. Ro ma laka kozo lende mumö tonö, lapi kenyö edi kirasi lende laka 'bi.

³⁴ Ilekike komerike dnye kolake go lende kenyö yaga. Medii miya nime ro lanja rye romöyi ya mato ga yayi ikali Boko'ba de.

Kinë Ma Këdi Kodo Timo Di Mi Tölë

³⁵ Ya mato ga ti kileki kiya te, "Ti toku ni kodo tondo mo ga? Kinë ma tondo mo ga na 'do lije kodo timo?"

³⁶ Ti miya te, ni rumö nime, kupö do kogba kidiyé mi yayi, edi kolé titi gba na 'jaa kotu. ³⁷ Tine ma kidiyé mo tonö inza ro ma kotu mo nima pili. Kupö na nge ngi kidiyé e'bi ro siliñbi. Mato ga bo abo ro 'ja nyönyu ala 'ja 'ba a mato. ³⁸ Kina Boko'ba kogba kinë ame bo ko'doko abo ne ki'di zi kupö nima kotu timo. Kupö pili ro gomo bo i'di kinë teyi ro ame ga koriya timo ne.

³⁹ Kina me kinë wa ame ga pili ti didi yimo ne inza koto. Bilaka lesi ti kinë ma 'benni 'beri. Yeri ti ma 'benni 'beri. Yali gbi ti ma 'benni 'beri. Kina kenze ni gbi ti ma 'benni ga 'beri. ⁴⁰ Kina me kinë a ma mitoro 'beri. Kinë ma mi dnyayi bine gbi 'beri. Kina tele 'ba a ma mitoro 'beri, ma 'ba mi dnyayi beri bine gbi 'beri. ⁴¹ Kada ti tele ma 'benni, nyepe gbi ti ma 'benni kina kèlu ni gbi ti tele ma 'benni ga. Tine pele di mi löngö kèlu naga nima tele mo ga edi gbi pili ro gege.

⁴² Kinë tele nime na ti kedi tara zi toku ame ga kodo di mi tole ne. Toku ame kedi kusu 'deni ne ngi ro yida 'ba yayi, tine do do 'deni yaga enme de kpe. ⁴³ Mi tusu mo enyö e'benni 'deni ngi yaga tigo mo to kinza kpe. Tine do do 'deni ele ngi nburu ti tigo ro mbembé. ⁴⁴ Mi tusu mo ro yida ro ma sari nime, tine do do 'deni ngi ro 'ba Nyi Koto Laka.

Kina kozo ame dikalike yida ro ma sari nime kedi ne, omba yida ro 'ba Nyi Koto Laka edi gbi tara. ⁴⁵ Romöyi buku 'ba Boko'ba iya 'deni te, "Bilaka ma do dende mo tonö ro Adama ne o'ba 'deni ti didi yimo." Tine Adama ma nburunburu mo na 'ba bo ro bo ti'di didi.

⁴⁶ Dongoke 'deni bine yida ro ma Nyi Koto Laka ki'di na de titi kako dogba, tine yida ro ma sari nime na kako dogba. ⁴⁷ Adama ma do dende nima o'ba di mi lupu 'ba dnyayi. Tine Adama ma ro mi riyö mo ako ma 'ba bo di mitoro. ⁴⁸ Kina me ya ame ga mi dliñ ne ngi kozo bo ma ko'ba di mi lupu nima. Tine ya ame ga

mitoro ne ngi kozo bo ma kako di toro mo nima. ⁴⁹ Kina kozo ame dolöke kinë 'ba bilaka ma ko'ba di mi lupu 'deni rze ne, kina gbi tara yayi ti dolöke kinë 'ba bilaka 'ba dnyayi 'ba mitoro 'deni rze.

⁵⁰ Londö ma ga, wa ame medii miya ziye ne na me. Wa ame ga ko'ba kedi ti roma ti yida ro ne inza ti go bi mi nere löbu 'ba Boko'ba. Kina ame ro yida 'ba yayi ne inza ti go bi mi dliñ ma kote ronni de kö'bo ro nburunburu nima.

⁵¹⁻⁵² Uwöke lende kusu nime to ma. Ze nime pili dinza dolöke ngi 'doyi yaga. Tine do birö to do ma nburunburu mo tonö na kudu yo ngi kpiliñ kozo komöyi ame komba ne te na ze nime pili dedi duyike rze ngi yaga welo. Romöyi do birö to do nima kudu yo na toku ni kedi kodo ngi ti yida ro ame kenme de kpe ne. Kina kedi kuyi ze ngi pili. ⁵³ Wa ma tonö ga ro yida 'ba yayi ne edi kolé yida ro ma kenme de ne ngi ronni. Wa ma tonö ga kedi kolé ne edi kolé yida ro ma kinza kolé ngi ronni. ⁵⁴ Kina me do do wa ma ro yida 'ba yayi ni na kedi kolé yida ro ma kenme de 'deni, wa ma kedi kolé naga kedi kolé yida ro ma kinza kolé 'deni tara tine, omba edi 'deni ngi ko ro ma laka kozo ma tonö buku 'ba Boko'ba kiya ne. Ame kiya te, "A'da tole 'deni, iyölu kpa bo 'deni yaga. ⁵⁵ Ni tole, aka'da 'bi edi yala? Ni tole, 'di yi mo tonö edi yala?" ⁵⁶ Di abo 'ba tole ame bo kedi ko'be wa timo ne na ro lende kenyö. Kina bi tigo 'ba lende kenyö na ti kö'du ki'di 'ba Musa. ⁵⁷ Ne tine ye'di kedi zi bo Boko'ba go ame bo ki'di aka'da 'deni zize ti nere ze Yesu Kurisitö ne.

⁵⁸ Kina me ti ziye kpe löndö ma ga ma kozo kulöwö nime, ö'böke kitigo ti mi keddi ogboke rye nburu mi ndoko 'ba nere Yesu Kurisitö. Romöyi kozo ame kikalike 'deni a mato ame ko'do romöyi bo nere ne iliko de ngi du tara ro yawa.

Akireke

16 Medii mi'di ame ziye tikali mo go lende 'ba girisi ame 'do kireke tokonyi bilaka 'ba Boko'ba ma mi Yudayi timo ne. Ziye gbi 'do to do mo kozo ma mose zi kanisa ma Galatiya. ² Ro go kada löbu pili ni mato ogba girisi go tigo 'bi ki'di beri 'do kireke doni. Romöyi do momö kinza kenyö 'jaa 'böwu tireke mo di roma.

³ Do do momö yayi bilaka ame ga kongoke 'deni ne na ngi ti moja ti waraga kari ti kpa közi ki'di 'be nima Yerosalema. ⁴ Ne do do kinda gbi laka zo 'do mari, ti dilingere koto tinni.

Akumötö

⁵ Ti momö 'jaa ziye do mudö 'deni titi kebe Make-doniya. Romöyi mo'doko titi tudö kebe yayi. ⁶ Medii mari nime 'do toloma titi mbowa tiye yayi. Mato ga ti mote lwa nime pili tiye yayi. Kina 'do ki'dike ma 'jaa go kari tari dogba mi lingere ma di yayi tari go bi mato ame zo 'do tari teyi ne. ⁷ Mo'doko de 'do tongo ye nge ro kozo kozo titeli ngi do mo. Momeri 'do migabi titi mbowa tiye kozo ako'doko abo 'ba Kurisitö nere ze tara.

⁸Tine ti moloma titi ḡbö kada 'ba Penitikɔsi kota ma Epeso bine. ⁹Bi 'ba tiliya ɾɔ ɔɔ ndɔɔ ma laka mo tönē na me 'jaa bine ne. Tine a mo ḡgoro titi mɔɔ ga ēdī ḡbaḡi bine tonyo burutu ma.

¹⁰ɔɔ Timatiyo kōmō yayi i'dike bo koloma dōmbēli bo kolɔɔ bēri rōmōyī bo ēdī ɾɔ to'dɔ ndɔɔ 'ba ḡere Yēsu kɔɔ 'bama. ¹¹Kina kinza bɔɔ mɔɔ kebe dē kudōli bo. Ojake bo kari mī kɔri abo liya ti yēyī mo, bo kileki kako zō bine. Rōmōyī mēdī ḡḡi bine ti kɔmɔ ki'di ḡōnnī liḡē ti löndō mɔɔ ga.

¹²Tine ma 'ba bɔ löndō ze ame ɾɔ Apolo ne, ma na mɔɔ 'deni zi bo kulōwō 'dɔ bo kari ti löndō naga nime kōmō tonḡɔ ye yayi. Tine inza ɔɔ ako'dɔɔ abo na 'dɔ tari ḡiri nime. Bo ti kari ḡḡi ɔɔ bo ko'ja kɔri mo.

¹³I'dike kɔmɔye kēdī kileḡbe kɔɔke kitigɔ mī a ma ki'dike dɔye ɔmɔ. Olomake kinza tikere ti mī kēddī.

¹⁴O'dɔke wa pili ti akɔ'ɔ.

¹⁵Löndō ma ga, ikalike 'deni bilaka liḡ 'ba Setepana na ki'di dōnnī dɔḡba ɔɔ lende 'ba Yēsu di Giriki yayi. Kina liḡē na ḡbī ki'di rōnnī 'deni 'dɔ to'dɔ ndɔɔ 'ba tokɔnyi bilaka 'ba Bɔko'ba ga. Kina me mēdī miya ziye, ¹⁶liḡē ma kɔɔ a nime te naga nime na ɔɔ kuwōke dön-

nī ḡbī ti lēpī nnī mɔɔ ga ame kopi rōnnī mī ndɔɔ nime ne. ¹⁷Miliya ḡḡi kulōwō ɔɔ tako 'ba Setepana ni ti Pɔtonato ti Akayiko ame liḡē kako kōmō ḡḡi zō bine ne. Liḡē ḡḡi kɔɔ iya te kpe mo na 'deni tara. ¹⁸Liḡē idiḡga dɔma ḡḡi yaga ḡbī kɔɔ ame liḡē kidiḡga dɔye ra ne. Liḡē bilaka ma kɔɔ a naga nime te o'dɔɔ ɔɔ lende 'bēnnī na kinda'ba.

¹⁹Kanisa ame ga pili mī dɔyayi 'ba Asiya bine ne umötō ye pili. Akowila ni ti Purisika ti bilaka 'ba kanisa ma kēdī tinni liḡ naga umötō ye ɾɔ mbēmbē mī möyī ḡere Kurisitō. ²⁰Löndō ma bine naga nime umötō ye pili. Kina umötōke ɾɔye ɾɔ ɔɔ ɾɔye ti kōzi riyo mī möyī Bɔko'ba.

²¹Ma Pɔlo na me mugu mötō nime ti kōzō. Mötō ma ziye pili.

²²Bɔɔ ame kinza ti akɔ'ɔ 'ba Kurisitō ne sōnō kēdī dɔmo.

ḡere ze, ileki ti kako.

²³Lende kēyī 'ba Yēsu Kurisitō ḡere ze koloma tiye.

²⁴Akɔ'ɔ ma koloma tiye mī möyī Yēsu Kurisitō.

2 Korinito

1 Ma Pɔlo ma ɾɔ bɔ laja 'ba Yēsu Kurīsītō gɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba mo tōnē, ze ti bɔ lōndō ze ma kīdēkī ɾɔ Timatiyo na me dēdī dugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba kanisa ame ga mī Korinito gbī ti bilaka 'ba Bɔko'ba ma mī dɔyayi 'ba Giriki pili.

² Yēyī ti lende kēyī abo 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba nɛre ze Yēsu Kurīsītō koloma tiye.

Pɔlo Ni Ilekī Yēē'dī Zi Bɔko'ba

³ I'di dilekike yēē'dī ti zi bo Bɔko'ba 'bu 'ba Yēsu Kurīsītō nɛre ze. Bo na ti mī kēyī, kɔnyi ze pili ako di zi bo. ⁴ Bo na kokɔnyi ze 'deni di mī dɔkomali gomɔ ze ga pili 'dɔ dokɔnyike mɔtɔ ga ame kēdī ti gomɔ ne gbī ti kīnē kɔnyi kɔtɔ nime do'jake 'deni di zi bo ne. ⁵ Kina kɔzɔ ame dombike gomɔ 'deni kulōwō kɔtɔ ti Kurīsītō ne, ti bo na gbī ti do'jake kɔnyi lōbu 'ba Bɔko'ba nime.

⁶ Tine ze ma 'beze dɔ dombi gomɔ na ti kēdī ngī ɾɔ kɔnyi ziye tɔmɔ ye. Kina dɔ bo kokɔnyi ze ti ko'de kɔnyi ki'di tigɔ 'ba tombi gomɔ mo gbī ziye kɔzɔ 'beze. ⁷ Diyēnī ngī bine ɾɔ ma laka kɔzɔ ame kpe 'deni gbī ɾɔ lēpī zize mī tombi gomɔ nime ne ti kokɔnyi ye 'deni gbī tara.

^{8,9} Lōndō ze ga, do'dɔkɔ ye 'dɔ kikalike gomɔ nima tōnē dombi di mī dɔyayi 'ba Asiya ne. Gomɔ nima a'da ze ngī lipo. Domeri a mɔtɔ dē kpe ɾɔ tɔmɔ di yīmo tine 'deni ngī ɾɔ tōlē zize. Dēmba bine iyandi ze timo kinza di'di dɔze dē kpe gɔ gbagba ze, tine bo Bɔko'ba ame ɾɔ bɔ tīdīdī tōku ni ne na gɔ di'di dɔze nɛre gɔmɔ. ¹⁰ Bo na me kɔmɔ ze 'deni di mī tōlē nime kina ti bo koto tɔmɔ ze ngī nduwē tara. Bo na di'di kɔmɔze 'deni dɔmɔ 'dɔ kɔmɔ ze ¹¹ dɔ kpe gbī kokɔnyike ze ti mōtu. Kina ti bo kuwō mōtu 'ba ma konzi nima ngī kina ma konzi ti kileki yēē'dī ngī zi bo gɔ yēyī nime bo ko'dɔ zize ne.

Meri 'Ba Pɔlo

¹² A mɔtɔ inza ma 'dɔ kaya ɾɔze rōmōyī mī dɔlɔɔ bine lende ko'dɔ ze pili ɾɔ ma laka. Kina me dēdī do'dɔ gbī ziye kɔtɔ laka kɔzɔ ma 'ba bo 'ba Bɔko'ba. Inza gɔ akikali 'ba dɔyayi tine ti lende kēyī abo 'ba Bɔko'ba.

¹³⁻¹⁴ Mī akugu ze ga ziye dugu a mɔtɔ dē tine nɛre ɾɔ wa ame ga kīdēkī kikalike mī 'jɔ 'ba lende mo ne. Kina kɔzɔ ame le'jete kikalike lende ze 'deni gba mbowa ne, do'dɔkɔ ziye 'dɔ kikalike pili kinza ɾɔye kebe kaya ze ra gbī kɔzɔ ame ɾɔze kaya ye dē ne tara mī kada 'ba tako 'ba Kurīsītō kada mɔtɔ dayi.

¹⁵ Mikali ēdī ngī tara ɾɔ ma laka kina me mo'dɔkɔ 'dɔ tari pa titi dɔgba ziye yayi 'dɔ kēddīke ti yēyī ɾɔ mbēm-bē, ɾɔ mbēm-bē mī rīyō 'do. ¹⁶ Miteri 'dɔ tudō tɔngɔ ye

dɔ dē mēdī mari Makedoniya. Kina mɔtɔ gbī dɔ kɔziya te mēdī muyī dɔma 'deni di yayi gɔ mudō gbī tɔngɔ ye. Kina 'dɔ ki'dike ma 'jaa gɔ kɔri tari nduwē mī lɔngere ma dɔgba di yayi mī dɔyayi 'ba Yudayi.

¹⁷ Mī meri ma nime ma di ziye minda ngī kɔzɔ nɛre dɔ naga tara? Ala akiteri ma mo ga na kɔzɔ 'ba bilaka 'ba dɔlɔɔ nime tuti dɔmɔ tilagi mo gbī aa kpaki yayi? ¹⁸ ɾɔ ma laka kɔzɔ ame bo Bɔko'ba na nɛre kɔtɔ ɾɔ ma kodɔ ne, lende ma nime ziye ne inza ɾɔ ma 'dɔ kuyī yīmo te. ¹⁹ Rōmōyī Yēsu Kurīsītō kole 'ba Bɔko'ba ame duwōwō lende mo tōnē ziye ze ti Silibano ni ti Timatiyo ne, bo inza ɾɔ ame 'dɔ kebe kuyī te. Kina bo u'bōlu kɔtɔ dē gbī. ²⁰ Rōmōyī lōmu 'ba Bɔko'ba ame ga pili bo kiya te, "Ti mo'dɔ," ne o'dɔ rōnnī pili ti Yēsu Kurīsītō. Kina me ki'di do'dɔke "Amini" ze pili ti mōyī bo tīlēlu ɾɔ lōbu 'ba Bɔko'ba.

²¹ Bɔko'ba na kogbɔ ze 'deni tiye ɾɔ akɔtɔ ti Kurīsītō. Bo na kigeli ze 'deni tiye ɾɔ 'ba bo ga. ²² Bo na ko'dɔ kīnē abo 'deni me ɾɔze bo kodɔ Nyī Kɔtɔ Laka abo 'deni mī dōkī'dī ze ɾɔ akileme 'ba wa ma bo kikeki 'deni mī tɔkɔ koda ze. ²³ Mīdēkī bo Bɔko'ba ɾɔ bɔ kodɔ ndī lende ma. Lende nime ki'di mebe mako dē tori ye kpe Korinito ne mo'dɔkɔ dē gɔ kaya ɾɔye. ²⁴ Ze na dē ɾɔ nɛre dɔ meri 'ba mīye. Kpe kɔke 'deni mɔlo kitigɔ mī ti'di dɔye. Tine ame dēdī do'dɔke kɔtɔ tiye ne ɾɔ nɛre mo ziye.

2 Kina me ki'di 'dɔ momeri dɔma 'deni miya te tari ma ziye ma di gɔ ame kinza kpe ɾɔ lɔngere kpa kɔkɔ. ² Rōmōyī me dɔ mebe mi'di ye 'bōwu kēddīke ɾɔ meri, yē ga na ti kola kpe 'bōwu zō ɾɔ bɔ tidinga dɔma? O'ja kina ngī aa ɾɔ kpe mo 'di. ³ Gɔ lende mo na ma ki'di mugu waraga ma dɔgba tōnē ziye 'dɔ dɔ mōmō ziye kpe bɔ tīyēyī dōkī'dī ma mo tōnē ga kinza ki'dike ma ra 'bōwu mebe mēdī ɾɔ meri. Mīyēnī ma 'bama bine, dɔ dē mēdī ɾɔ nɛre omba kpe gbī pili ɾɔ nɛre. ⁴ Ama tōnē mugu 'deni ngī ziye ti meri ma kidari 'deni kotopa dōkī'dī ɾɔ kɔmɔ kɔtɔ. Tine inza 'dɔ ti'di ye kēddīke ɾɔ meri. Mo'dɔkɔ gɔ kikalike akɔkɔ ma ame kulōwō gɔye ne.

Lende Kirasi

⁵ Ne dɔ mɔtɔ kebe ma 'ba bo ki'di bilaka kēdī ɾɔ meri, ama bo o'dɔ dē zō. Bo o'dɔ ziye na, mɔtɔga ala nɛre mbowa ziye. Tine mo'dɔkɔ dē 'dɔ topɔtɔ bo kulōwō. ⁶ Karama nima kpe ma konzi kodɔke 'deni dɔ bo ne kɔ'bo 'deni tara. ⁷ Tine olake bo gbɔ gɔmɔ ki'dike mī kēddī zi bo kinza meri mo kɔkɔ bo. ⁸ Ma miya ziye na me, ilemeke akɔkɔ laka zi bo.

⁹ Kina ma mugu waraga tönë ziye, mo'dɔkɔ tiyɔzɔ ye tonɔɔ mo ɔɔɔ ɛddike ngɔ tuwö dɔma mi wa pili na ya. ¹⁰ Kina bɔtɔ ame kolake 'deni gɔ lende kirasi mo ne, ma gbɔ ti mola bɔ mo tɔ nima. Wa ame ɔɔɔ mola 'deni ngɔ nima omba mola 'deni gɔ lende 'be kɔmɔ Kurisitö. ¹¹ Römöyɔ kinza Satani kebe kogɔɔɔ rɔ bo ra dɔze, dɔɔ-gala abo naga nime dikali 'deni pili.

Rɔ 'Bɔki, Tine Rɔ Bɔ Aka'da

¹² Tönë mömö Torowa tuwöwö laja 'ba Kurisitö ne, ɔɔɔ Bɔko'ba ope dɔmo ngɔ zö. ¹³ Tine pele döki'di ma olɔɔɔ dë römöyɔ mo'ja bɔ löndö ma Tito dë di yayi. Kina mënyɔ ngɔ dɔmo di yayi mumötö lijë ngɔ gbɔ mari nduwë mi Makedoniya.

¹⁴ Ne tine yëë'di këdi zi bo Bɔko'ba gɔ ame bo kö'bö toja ze ma rɔ akɔtɔ ti Kurisitö nime yaga kɔzɔ 'bɔki ma ka'da ne. Bo i'di ze 'deni dinzanza lëbi 'ba Kurisitö nime kote gɔ bi kɔzɔ akato kele ma kinzanza tara. ¹⁵ Ze na 'deni rɔ akato kele ma Kurisitö kinzanza zi Bɔko'ba dɔ ma kɔmɔ 'deni di mi tölë mo ga gbɔ ti ma kölu naga. ¹⁶ Zinni lijë ma kölu 'deni naga ngɔ rɔ tato ma 'dɔ kupö wa kölä yaga. Tine ma zi ma kɔmɔ 'deni naga ngɔ rɔ tato 'ba didi.

Me yë na ti kɔ'ba a ma te? ¹⁷ Dinza ma 'beze kɔzɔ laki ma konzi mɔtɔ ga ame këdi kinda'ba lende 'ba Bɔko'ba nime ngɔ dɔ közinni kɔzɔ wa sari tugö mo ne tara. Ma 'beze mo bo Bɔko'ba na koja ze, na me dëdi diya 'deni ti mi kɔtɔ kɔmɔ bo kɔzɔ bɔ laja 'ba Kurisitö.

Bɔ Laja 'Ba Bɔko'ba

3 Ti kinda ziye bine te dëdi 'deni 'böwu rɔ tubi gɔ ndɔbɔ ko'dɔ ze? Omerike te dëdi kɔzɔ ya mɔtɔ naga nima titeri waraga tileme ze ziye rɔ bilaka laka? Ala gɔ diteri ye gɔ kuguke waraga ze zi bilaka ma laki? ² Tine kpe gbagba ye mo nima na 'deni rɔ waraga ma kugu di mi döki'di ze zi ma konzi pili tidëki mo tikali mo. ³ Kina ileme 'deni gbɔ kpe na rɔ waraga kugu 'ba Kurisitö ame kina koja ze 'deni timo ne. Waraga nime ugu dë ti galama tine ugu 'deni ti Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba bɔ didi. Ugu dë dɔ lere 'ba döku tine ugu 'deni mi döki'di bilaka lesi.

⁴ Ame na 'deni rɔ matikpëri ze ma dɔɔ gɔmo mi Bɔko'ba ti Kurisitö. ⁵ A mɔtɔ inza ame gɔ dëbɔ rɔze timo diya te ti dɔ'ba to'dɔ ndɔbɔ mo. Tigɔ ze pili ako di zi Bɔko'ba. ⁶ Bo na me ki'di ze 'deni dɔ'ba toja laja 'ba lömu la'ja abo nime. Ame rɔ lömu kinza kugu bëri tine Nyi Kɔtɔ Laka na kudödu dɔmo. Römöyɔ lömu ma kugu bëri nima bo na me ko'de tölë tine Nyi Kɔtɔ Laka o'de ma 'bëni rɔ didi.

⁷ Lömu nima ugu 'deni rɔ tugu dɔ lere 'ba döku kina rɔ löbu 'ba Bɔko'ba kɔdɔ ngɔ mi ti'di mo nima. Ame ki'di kpa dɔ Musa köbö kebe kölu pele 'jaa yaga ne, tilaka mo pa ngɔ kulöwö ki'di Yisarele konɔɔ bi dë dɔ bo. Ne me ɔɔɔ lömu ame ngɔ nge rɔ 'ba to'de tölë ne na kako 'deni ti rɔ löbu ma kɔzɔ a nime te tine, ⁸ rɔ löbu ame rɔ ndɔbɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka ne ti kiyöbu ma 'bëni 'deni kulöwö tondo ga yayi? ⁹ ɔɔɔ rɔ löbu 'ba lömu kodɔ

karama dɔ bilaka nime na köbö 'deni kulöwö tara, ma kileme lende laka ti köbö ma 'bëni 'deni ngɔ kulöwö rɔ dɔ kiteli tondo ga yayi na? ¹⁰ Kina ti diyake te rɔ löbu ame këdi köbö 'deni kulöwö rɔ dɔ kiteli gïri nime ne iteli ma dɔgba tönë bine köbö ngɔ kulöwö ne 'deni yaga. ¹¹ Me ɔɔɔ lömu ma ki'di toloma nge mbowa nima na 'deni ti rɔ löbu tara omba ma nɔburunɔburu ti këdi ngɔ ti rɔ löbu rɔ dɔ kiteli.

¹² Mi kɔmɔ ki'di ze gɔ rɔ löbu nime na me dɔze ngɔ rɔ ma kitëwu. ¹³ Dinza kpe kɔzɔ 'ba Musa tönë koloma tolo dɔ kɔmɔ bo teyi ti bɔɔɔ kinza Yisarele ko'ja dɔ kɔmɔ köbö kebe kölu 'jaa abo mo tönë ne. ¹⁴ Kina ngɔ lende ɔɔɔ dɔ dë du te dönni. Römöyɔ nɔbö kömö mi kada nime tɔne bɔɔɔ kolo nima na ku'bë kpa kɔri 'ba döku dönni 'deni ngɔ teyi. ɔɔɔ lijë kidëki akugu 'ba lömu ma mɔlo nima pele bɔɔɔ kolo nima ombi rönɔ dë ma titi te yaga. Römöyɔ iyese 'deni nge yaga zi ma rɔ akɔtɔ ti Kurisitö. ¹⁵ Kina ngɔ nduwë tara ko'ja mi kada nime tɔne ɔɔɔ lijë kidëki akugu 'ba Musa nima pele bɔɔɔ kolo nima utu'bö rönɔ ngɔ nɔbuku dönni. ¹⁶ Tine ɔɔɔ kiya te bilaka mo kuyi kömöni 'deni zi nge Bɔko'ba bɔɔɔ kolo nima ombi rönɔ ngɔ yaga.

¹⁷ Kina me nge Bɔko'ba na rɔ Nyi Kɔtɔ Laka. Kina Nyi Kɔtɔ Laka abo na ki'di dɔ ngölö zize. ¹⁸ Kina me ze pili dɔze këdi köbö kilaka 'deni ngɔ ti rɔ löbu 'ba nge Bɔko'ba kinza a mɔtɔ ma kutu'bö rönɔ dɔmo. Bo nge ze mo ame rɔ Nyi Kɔtɔ Laka ne kuyi ze ti mi kinë abo mi rɔ löbu ame kulöwö rɔ dɔ kiteli ne.

Tigɔ 'Ba Bɔko'ba

4 Kina kɔzɔ ame bo Bɔko'ba ko'dɔ mi këyi 'deni zize koja ze mi laja abo nime ne, döki'di ze idaki dë kpe di gɔmo. ² Lijë dɔkɔmali wa ma kaya rɔ këdi ko'dɔ rɔ kusu naga duli 'deni pili mökö. Do'dɔ ɔɔɔ dë kpe ti 'bölu ni ala duyɔ mi lende 'ba Bɔko'ba. Tine ngɔ mi tileme wa nime kiya rɔ lende kodɔɔ mo tönë ne ti din-da ngɔ rɔ ma laka kɔmɔ bilaka pili kina gbɔ rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba.

³ Ne ɔɔɔ kiya te laja nime duwöwö ne na këdi 'deni ngɔ rɔ kusu ti këdi nge rɔ kusu zinni lijë ama ga këdi kölu ne. ⁴ Lijë ama ga ilagi Bɔko'ba römöyɔ Satani nge 'ba dɔlɔɔ nime na kiyölu kömönni 'deni di bi to'ja bi kɔɔ löbu 'ba laja laka 'ba Kurisitö nime ame kina rɔ kinë Bɔko'ba ne. ⁵ Römöyɔ lende 'ba gbagba ze ga na dë dëdi duwöwö, nge Yësu Kurisitö mo na dëdi duwöwö kina ze rɔ bɔ laja ziye mi ndɔbɔ abo. ⁶ Römöyɔ bo Bɔko'ba na tönë kiya te, "I'di bi kɔɔ koyi rönɔ ti mi mandölu," kina bo na me gbɔ koja bi kɔɔ abo 'deni koyi mi döki'di ze 'dɔ ko'de akikali 'ba rɔ löbu abo zize ame kina ma këdi 'deni rɔ töbö kpa dɔ Kurisitö ne.

⁷ Tine rɔ löbu kulöwö rɔ dɔ kiteli nime i'di ngɔ mize ame ka rɔ kete kɔɔ'ba ne. Kina ame 'dɔ kileme tigɔ dɔ kiteli mo nima eze na dë, a 'ba Bɔko'ba na. ⁸ Gomɔ iyaya ze ra ma, tine itikɔ ze dë. Mɔtɔ ga kilikö dɔze pele, tine döki'di ze idaki dë. ⁹ Kuruku 'ba rɔze ga onzi ngɔ nɔbanɔ. Tine bo bɔ kɔri ɔɔɔ dë di zize. Kina ame ko'dɔ ze pele 'bowa, tine upö ze dë. ¹⁰ Mi loma ze pili dombi tölë 'ba Yësu tönë ngɔ mi yida rɔze tine 'dɔ didi

mo kinda gbī di rɔze. ¹¹ Mī kada 'ba loma ze, ze ngī ṅburu mī gomɔ 'ba tölē dömöyī Yēsu 'dɔ kinē dīdī abo kinda di mī yida rɔ 'ba yayi ze nime. ¹² Kina me ze ma 'beze 'deni ngī rɔ yida 'ba tölē, tine 'dɔ kēdī ziye rɔ dīdī. ¹³ Buku 'ba Bɔko'ba iya 'deni te, "Milende römöyī mī'-di dɔma gɔ lende 'ba Bɔko'ba." Kina Nyī Kɔtɔ Laka i'di ze 'deni gbī di'di dɔze gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina me dilende 'deni yaga. ¹⁴ Dikali 'deni rɔ ma laka bo bɔ kindiṅi ṅere ze Yēsu di mī tölē nime ti kindiṅi ze ti Yēsu ko'de ze kɔtɔ tiye kako kɔmɔ bo. ¹⁵ Mo'dɔ a naga nime pili gɔ lende 'be 'dɔ lende kēyī 'ba Bɔko'ba kōmō nduwē zi ma konzi lījē pili kileki yēē'dī mo rɔ mbēmbē zi Bɔko'ba kilēlu rɔ löbu abo.

Loma Ti Mī Kēddī

¹⁶ Gɔ kö'du mo na ma kinza ki'di rɔze kunzö dē ne. Yi-da rɔ 'ba yayi ze nime kēdī keṅme ē'bēni ngī pele tine dīdī ēdī kiyöbu ma 'bēni ngī nduwē mize rɔ kɔmɔ lëndö. ¹⁷ Gomɔ ma mbowa 'ba tö'dö dɔ ndö nime dēdī dombi ne ti ko'de rɔ löbu ma dɔ kiteli ame rɔ ṅburunṅburu ne 'deni ngī zize. Ame kina mbiri löbu kebe bo gomɔ mo nima ne. ¹⁸ Römöyī kɔmɔ ki'di ze inza dɔ wa ame ga kēdī ko'ja ti kɔmɔ ne, tine gɔ wa ma kinza ko'ja kinē mo dē naga. Wa ma ko'ja kinē mo naga nima oloma ṅge mbowa tine ma kinza ko'ja kinē mo ga na kö'bö ma 'bēni ngī ṅburu.

5 Römöyī dikali dɔdɔ kiya te kiyēyī yida rɔ mira nime 'deni di mī dɔlɔṅ bine rö ma ṅburunṅburu ēdī ngī mītɔrɔ ame Bɔko'ba na kubö kinza rɔ kpa közi bilaka lesi ne. ² Ma ḡiri nime ti dileri di kpa gomɔ ti kɔmɔ ki'di gɔ rö nima mītɔrɔ ne. ³ Römöyī 'dɔ dɔdɔ dɔdɔ 'deni yimo dinza kpe rɔ bɔ kulē. ⁴ Ame dēdī gba tötī mī mira mo nime dɔlɔṅ bine ne, ti dileri di kpa gomɔ ma kirindī. Tine inza tēgē dēdī do'dɔ 'deni tiyölu bo yida 'ba yayi nime yaga. Tine yida rɔ 'ba dɔyayi 'ba mītɔrɔ na do'dɔkɔ tolɔ mo rɔze. Römöyī gɔ dīdī kindiyɔ wa ma rɔ a 'ba dɔyayi nime pili yaga. ⁵ Bo Bɔko'ba na kileṅo 'dɔ tuyī ze kɔzɔ a nime te. Kina me bo ki'di Nyī Kɔtɔ Laka abo 'deni zize rɔ akileme 'ba wa tönē ga pili bo kiyija 'deni dömöyī ze ne.

⁶ Kina me ze ngī ṅburu ti mī kēddī. Dikali ame dēdī gba mī mira nime dɔlɔṅ bine ne ze gba rɔ ma kɔwɔ di rɔ liṅ 'ba ṅere Yēsu. ⁷ Römöyī dīdī ze rɔ 'deni dɔ ti'di dɔze gɔ lende 'ba Bɔko'ba inza gɔ wa ma ko'ja ti kɔmɔ. ⁸ Ze 'deni ngī ti mī kēddī. Ma laka mo ngī ka zize tola yida rɔ nime dari ngī mī liṅ nime 'dē ti ṅere Yēsu ne. ⁹ Tine a ma rɔ dɔ kiteli zize mo ame ze pele gba rɔ ma kɔwɔ bine ala di mī liṅ mo yayi ne, dökī'dī bo na do'dɔkɔ tiyēyī mo. ¹⁰ Römöyī ze nime pili dēdī dari dɔrɔke kɔmɔ kitī 'ba burē abo 'ba Kurisītö. Kina 'dɔ nī mɔtɔ ko'ja kpa közi 'bī ngī ko gɔ ndɔbɔ ko'dɔ 'bī ame koloma pa rɔ to'dɔ mo mī yida rɔ bine, rɔ ma laka ala rɔ ma kēnyē ne.

Pɔri Zi Bɔko'ba

¹¹ Kina me gɔ tere bo Bɔko'ba na ki'di 'deni dēdī dɔcɔ ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurisītö zi ma konzi. Bo Bɔko'ba na

kikali ma dēdī do'dɔ ngī ti dökī'dī kɔtɔ. Kina miya 'ba-ma kpe gbī ikalike 'deni laka. ¹² Bine dinza kpe 'böwu tubī gɔze ziye tine dēdī dileṅo gomɔ laka ziye 'dɔ kēd-dike ti, ti dɔ kombi gɔze. Kina gɔ kikalike gbī tileki dɔ lende zi ya ma kēdī kombi dōnnī za kulöwö gɔ yida rɔ ma yaga nime kola mī dökī'dī ne.

¹³ Dɔdɔ kiya te dilende rɔ dɔ rumö, dilende 'deni zi Bɔko'ba. Tine dɔdɔ dilende laka, ele sowa gɔ lende 'be. ¹⁴ Akɔ'kɔ abo 'ba Kurisītö na kogbɔ ze 'deni römöyī dikali 'deni laka bɔ kɔtɔ na kölä 'deni gɔ bilaka löbu nime pili. Omba tine kina rɔ ame bilaka löbu nime kölä 'deni kpaki kɔtɔ ti bo ne. ¹⁵ Bo ölä 'deni gɔ bilaka pili 'dɔ ame mo ga kɔmɔ ne koloma dē kpe nati gɔ dōnnī tine rɔ 'ba bo bɔ kölä gönnī kēnyī kɔdɔ di mī tölē mo nima.

¹⁶ Kina kinza debe todɔrɔ biçi lende dē kpe rɔ bɔtɔ mɔtɔ gɔ akikali 'ba bilaka lesi. Dɔdɔ dodɔrɔ biçi lende ra pele pa tönē bine rɔ Kurisītö gɔ akikali 'ba bilaka lesi do'dɔ dē kpe tara. ¹⁷ Römöyī bɔ ame 'deni rɔ akɔtɔ ti Kurisītö ne 'deni yaga rɔ wa la'ja. Bɔ ma mɔlo mo tönē iteli 'deni ma la'ja na kako 'deni 'bato. ¹⁸ Wa naga nime pili a ko'dɔ abo 'ba Bɔko'ba na. Na me ti Kurisītö bo uyī ze 'deni yaga rɔ bɔ pɔri zi bo di mī ma tönē ze pa rɔ bɔ ya zi bo ne. Kina me bo ki'di ndɔbɔ löbu nime 'deni zize to'de ma konzi mɔtɔ ga gbī kako mī pɔri nime ti bo ne. ¹⁹ Kina rɔ laja 'beze, Bɔko'ba o'dɔ pɔri ti bilaka pili nime gɔ lende 'ba Kurisītö. Bɔko'ba ikeki wali 'ba lende kēnyē dē kpe gɔ bilaka abo ga. Bo na me ki'di laja abo 'ba to'dɔ pɔri tinnī lījē bilaka abo ga nime 'deni zize me tuwöwö mo.

²⁰ Kina me dēdī diya lende 'ba Kurisītö 'deni ngī me kɔzɔ iya te bo Bɔko'ba mo na kēdī kilende 'deni ti kpeze tara. Ti möyī Kurisītö doma'jo rɔze ziye i'dike Bɔko'ba kuyī ye yaga rɔ bɔ pɔri zi bo. ²¹ Kurisītö ngī lipo rɔ ma kɔkɔ kinza a mɔtɔ rɔ lende kēnyē. Tine gɔ kö'du ze na Bɔko'ba ki'di bo 'deni konyɔkɔyɔ rɔ bo mī lende kēnyē ze römöyī 'dɔ ze gbī dēdike rɔ akɔtɔ ti bo rɔ bɔ lende laka abo ga 'ba Bɔko'ba.

Kada 'Ba Kɔnyi

6 Mī ndɔbɔ nime kɔtɔ ti bo Bɔko'ba doma'jo rɔze ziye kinza kolake lende kēyī 'ba Bɔko'ba nime dē kilikö ngī rɔ yawa. ² Uwöke 'deni tönē bo Bɔko'ba kiya bine te, "Mī tö'dö ame mo ngī rɔ ma laka mo ne muwö monɔ 'bī 'deni. Kina mī kada ame mo ngī rɔ ma laka mo ne mokɔnyi yi 'deni." Kina me kada 'ba to'ja mī kēyī abo 'ba Bɔko'ba na me 'deni. Kada 'ba to'ja kɔnyi abo na me 'deni tɔne.

³ Ze dīdēyī mudu dē gɔ kɔri zi bɔtɔ kinza ko'ja bi ṅgɔrɔ ra di rɔ laja koja ze. ⁴ Tine mī wa pili ma do'dɔ dileme 'deni ngī ze rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba. Römöyī dombi gomɔ ma gege 'deni pili ti mī kēddī. ⁵ Omba ze, kɔboso ze, ko'dɔ ayayi rɔze, ki'di ze mī ndɔbɔ ma kirindī naga. Tö'dö kinda'ba kɔmɔze dē, ze rɔ 'bö. ⁶ Tine gɔ ame ze ngī lipo rɔ ma laka mī akikali mo ti mī kēddī ti lende laka ko'dɔ ne ileme ze 'deni rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba ti Nyī Kɔtɔ Laka gbī ti akɔ'kɔ ma kodɔrɔ mo ⁷ ti lende laka mo gbī ti tigɔ 'ba Bɔko'ba. Lende laka ko'dɔ ze na 'deni rɔ jama zize to'dɔ ya timo gbī titata rɔze timo.

⁸ Lijë mo tönë ga oro ze kebe 'böwu kopɔɔ ze. Iti'ja ze kebe kilëlu ze. Iya ze rɔ bɔ bëtɪ tine lende ze rɔ ma kodɔɔ. ⁹ Ko'dɔ kpɔɔ rɔze kɔɔ bilaka ma kinza kikali tine kebe kikali ze. Ko'dɔ ze ngɪ kɔɔ a ma 'dɔ kɔlë yaga tine ze gba 'biri rɔ ma kɪdɪdɪ. Odɔ gomɔ pele kulöwö rɔze tine upö ze dë. ¹⁰ O'dɔ ze pele gɔ dëdɪ rɔ meri tine ze ngɪ nɔburu rɔ kɔɔ. Dinda rɔ lisa kinza tɔ tine do'dɔ mɔri ngɪ rɔ mbëmbë zi ma konzi. Dinda ngɪ kɔɔ tɔ inza lipo zize tine ze ngɪ ti dɔkomali wa naga nima pili.

¹¹ Kina ma ti ziye kpe lëpɪ ze ga ame mɪ Korinoto ne, diya wa 'deni pili yaga bi kɔɔ ziye. Dodɔ dökɪ'dɪ ze 'deni ngɪ pö mɪ kɔɔ ziye. ¹² Ze dotomo kpa dökɪ'dɪ ze dë teyi di ziye tine kpe na këdɪ kotomoke kpa dökɪ'dɪ ye teyi di zize. ¹³ Mëdɪ milende 'deni ngɪ ziye kɔɔ iya te kpe kole ma ga tara. Kina ti o'dɔke ze gbɪ kɔɔ ame dëdɪ do'dɔ ye ne. Odɔke dökɪ'dɪ ye ti gbɪ pö zize.

Kinza Kodɔ'ba Röyɪ Dë Tinnɪ

¹⁴ Kinza kodɔ'ba ke rɔye dë kɔɔ ti ya ma kinza ki'di dönnɪ gɔ lende 'ba Kurisitö naga nima. Römöyɪ tara o'de rönɪ dë. Ti wa ma laka ni ti ma kënyë kodɔ'ba dönɪ tondo ga? Ti bi kɔɔ ni koloma kɔɔ ti bi kölu tondo ga? ¹⁵ Dɔ Kurisitö kutɪ dɔ lende bi kɔɔ ti Satani tondo ga? A mɔɔ inza ame kodɔ'ba ma ki'di dönɪ gɔ lende 'ba Kurisitö ti ma kinza ki'di dönɪ ne. ¹⁶ Wa'di na gɔ ki'di rö löbu 'ba Bɔko'ba ni kodɔ'ba dönɪ kɔɔ ti akoro? Ze na rö löbu 'ba Bɔko'ba bɔ dɪdɪ kɔɔ ame bo kiya abo ne tara, ame bo kiya te, "Ti moloma mɪnnɪ milingere tinnɪ. Ti mëdɪ rɔ nere Bɔko'ba 'bënnɪ kina ti lijë këdɪ rɔ bilaka ma ga."

¹⁷ Kina ma 'dɔ bo Bɔko'ba kiya te, "Odɔke yaga di mɪ löngö lijë gɔ këddɪke e'be 'beri. Kinza kosake wa ame ga di zö rɔ ti'da ne dë kina ti minda'ba ye ngɪ rɔ 'bama ga. ¹⁸ Ti mëdɪ rɔ 'bu ziye. Kina ti këddɪke ngɪ rɔ kole ma ga gbɪ rɔ yitötɪ ma ga." Akiya abo 'ba Bɔko'ba tigu dɔ kiteli na.

7 Kina me 'deni ziye kpe lëpɪ ma ga ma mɔ'k kulöwö naga nime, yëyɪ naga nime pili Bɔko'ba ulömu 'deni zize. Kina ti dilenoke rɔze ti rɔ ma kɔɔ di mɪ wa ma kënyë ame ga pili këdɪ ki'di yida rɔ ti dɪdɪ ze ga këdɪ rɔ ti'da kɔɔ Bɔko'ba ne. Tikere abo 'ba Bɔko'ba na dolomake timo mize.

Lɔɔ 'Ba Pɔlo

² Odɔke miye pö zize. Ze bɔ tirasi lende zi bɔɔ na dë. Du'bölu bɔɔ dë kina do'bali wa 'ba bɔɔ dë gbɪ. ³ Tine minza miya nime rɔ ma kënyë rɔye. Römöyɪ kɔɔ ma tönë miya mɔlo bine ne tara, ze dɔ'k ye kulöwö gɔ dö'bö nɔburu rɔ akɔɔ tiye mɪ dɪdɪ ala pele rɔ tölë.

⁴ Mikali dökɪ'dɪ ye laka, ma rɔ dɔ kombi nime gɔ lende 'be. Mɪ gomɔ mbëmbë ze naga nime pili ma ngɪ ti dökɪ'dɪ këddɪ. Lɔɔ na koso 'deni ngɪ lɔ yimö dömöyɪ ye.

⁵ Di pötö tömö ze Makedoniya bine bi 'ba rɔ kindawo inza zize. Gomɔ na ngɪ kurë dɔze timo. Lamo ututu 'bënnɪ ngɪ ti yida rɔze ma yaga nime kina mɪ ma 'bënnɪ ngɪ lɔ ti tikere. ⁶ Tine bo Bɔko'ba bɔ tiyëyɪ dökɪ'dɪ ame

ga ngɪ mɪ lisa ne iyëyɪ dökɪ'dɪ ze 'deni ti tako 'ba Tito.

⁷ Tine inza nge gɔ tako abo, ma kulöwö mo na rɔ lëbɪ 'be ame bo kako timo zize ti ame gbɪ kpe kiyëyike dökɪ'dɪ bo ne. Bo iyëtɪ 'deni zize ma këddɪke ti meri mo kulöwö 'dɔ tonɔ ze, ma kpe gbɪ rɔ monɔ gɔ lende kënyë 'be, ti teri 'be ame kpe ndö 'dɔ kɔɔ tō ne bo iya 'deni gbɪ zize. Na me ma 'deni ngɪ le'jete kulöwö rɔ lɔɔ rɔ mbëmbë gomɔ.

⁸ Tine ame dɔ waraga ma tönë mugu yayi ne kiya rönɪ pele rɔ ma kata ziye kɔɔ dökɪ'dɪ ye minza kpe pörɪ gomɔ. Monɔɔ bine waraga nima dɔ ngɪ dökɪ'dɪ ye sowa ame tō'dö mo pele dɔ ndö ne. ⁹ Tine lɔɔ ma inza gɔ ame mɪ'di ye rɔ meri, ma rɔ lɔɔ römöyɪ meri nime i'di ye 'deni këddɪ kɔɔke dɔye. Bɔko'ba o'dɔ ndɔɔ abo 'deni ti meri nima. Dëmba tine wa nima do'dɔ ziye ne inza rɔ ma kënyë. ¹⁰ Römöyɪ meri ame Bɔko'ba ko'dɔ ndɔɔ abo 'deni timo ne ëdɪ ko'de dɔ kɔɔ kɔɔ wa di mɪ tölë. Kina a mɔɔ rɔ tédɪ pörɪ gomɔ inza mɪ ama. Ne meri ame rɔ 'ba dɔlɔɔ ne o'de ma 'bënnɪ ngɪ rɔ tölë.

¹¹ Kina onɔɔke ma Bɔko'ba ko'dɔ meri 'be nime ziye te? Onɔɔke ma ki'di rɔye ngɪ kɔɔmɪ mɪ ndɔɔ abo te? Onɔɔke ma ki'di tigu ziye kileme laka 'be te? Onɔɔke ma ki'di miye ngɪ këdɪ löbu gɔ lende laka te? Onɔɔke ma kiyötɪ ye te? Onɔɔke ma ki'di meri 'ba tonɔɔ ma ziye te? Onɔɔke ma ki'di kodɔke miye gɔ ndɔɔ abo te? Onɔɔke ma ki'di ye ngɪ ndö 'dɔ todɔ karama dɔ bɔ kirasi lende te? Ileme ye 'deni ngɪ lipo mɪ wa nime kinza bɔti mɔɔ rɔye.

¹² Kina kɔɔ ama pele mugu waraga nime ne inza gɔ lende 'ba bɔ ma kirasi lende nima ala gbɪ gɔ lende 'ba bɔ ma kirasi lende teyi mo nime. Tine mugu 'dɔ kikala yaga bi kɔɔ ziye kɔɔ Bɔko'ba ma kodɔke dökɪ'dɪ ye 'deni ngɪ pö mɪ kɔɔ zize. ¹³ Kina me ki'di kiyëyɪ dökɪ'dɪ ze.

Tine inza nge gɔ ame kiyëyɪ dökɪ'dɪ ze, ma rɔ dɔ kiteli mo gɔ lɔɔ ame do'ja di rɔ Tito gɔ kɔɔyɪ ma ko'dɔke zi bo kidingake dɔ bo ngɪ bo koloma kinza tomeri a mɔɔ ne. ¹⁴ Kina me wa ma tönë ga miya zi bo mubɪ gɔye kulöwö ne inza kaya kpe rɔma römöyɪ 'deni pili rɔ ma laka. Kina kɔɔ ame lende kiya ze ziye pili rɔ ma kodɔɔ ne tara na me ma dubɪ gɔye zi Tito 'deni gbɪ rɔ ma laka. ¹⁵ Le'jete akɔ'k abo gɔye ngɪ rɔ dɔ kiteli. Bo ëdɪ nduwë komeri ma kpe ngɪ ndö tuwö dɔ lende abo gbɪ ti ma tönë kinda'bake bo laka ti tikere Bɔko'ba ti rɔ kilë'dɪ mo ne. ¹⁶ Ma mëdɪ miliya ngɪ nati römöyɪ le'jete dökɪ'dɪ ma olɔɔ 'deni ngɪ mɪ kɔɔ gɔ ndɔɔ ko'dɔ 'be.

Kpa Közi Ki'di Mɪ Kanisa

8 Löndö ze ga do'dɔɔ ziye 'dɔ kikalike wa ma lende këyɪ 'ba Bɔko'ba ko'dɔ mɪ kanisa ma Makedoniya. ² Akiyɔɔ 'ba gomɔ o'dɔ rönɪ ngɪ zinnɪ rɔ dɔ kiteli. Tine lijë onya dɔmo ngɪ, lɔɔ 'bënnɪ kö'bö ngɪ rɔ mbëmbë. Kina lijë ngɪ rɔ dɔ ngölö mɪ kpa közi ki'di 'bënnɪ pele di mɪ lisa nime lijë këdɪ yimo ne.

³ Rɔ ma laka mëdɪ miya ziye lijë i'di wa ngɪ kebe dɔ ame dëne gɔ lijë ki'di ne. ⁴ Ti ako'dɔk 'bënnɪ na lijë koloma ngɪ rɔ toma'jo rönɪ zize rɔ atiri gɔ dutɪ dɔmo zinnɪ lijë kodɔ'ba rönɪ gbɪ mɪ to'dɔ kɔɔyɪ nime zi bilaka

'ba Bɔko'ba ma Yudayi. ⁵ Miya ziye aki'di 'bënni ebe ame domeri 'dɔ ko'dɔ rōni ne ngi. Dɔgba mo yida rōni na liji ki'di ngi zi nɛre Bɔko'ba. Kina me gɔ ako'dɔko 'ba Bɔko'ba na liji ki'di gbagba nni ngi gbi zize.

⁶ Kina me ze docɔ Tito bɔ kisasi totɔtɔ kpa kōzimo nime ne 'deni 'dɔ bo koto to'dɔ mo nduwɛ tokɔnyi ye tote ndɔɔ 'ba Bɔko'ba nime. ⁷ Ma 'beye yayi kpe 'deni ngi rɔ mɔri ti dɔkomali wa naga nime pili. Kpe 'deni ngi rɔ mɔri mi ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurisito, mi lende kiya 'be, mi akikali, mi ti'di rɔ to'dɔ kɔnyi gbi mi akɔ'ɔ 'be gɔze. Kina do'dɔko gbi ziye 'dɔ keddike rɔ dɔ ngolɔ tara mi kpa kōzi ki'di nime.

⁸ Tine minza tudodu mo bəri rɔ lömu ziye. Mileme nge rɔ ame mɔtɔ ga kodɔ dōki'di nni 'deni pō mi kpa kōzi ki'di nime ne. Mo'dɔko tikali mo akɔ'ɔ 'be edi kulöwö tondo. ⁹ Römöyɔ kpe ikalike lende këyi 'ba Yësu Kurisito nɛre ze 'deni. Di mi mɔri mbembë nime pele bo koloma yimo ne bo ebe kileki rɔ bo yaga rɔ lisa gɔ lende 'be 'dɔ lisa abo nima kodɔ mɔri dɔye.

¹⁰ Tine meri ma 'bama gɔ ndɔɔ mo nima na me. Ma laka mo ziye 'dɔ koteke wa ma kusakike ti kɔ ene tönë nima yaga. Römöyɔ kpe na rɔ dɔndende 'ba tēnyɔ ti ndɔɔ nima. Tine inza nge rɔ tēnyɔ timo kpe na gbi rɔ dɔndende 'ba bilaka ame ga ki'di rōnni ngi to'dɔ mo ne. ¹¹ Kina ti otoke nduwɛ tari timo koteke ndɔɔ mo yaga. I'dike lende 'ba 'dɔ tote mo këdi löbu ziye kɔzɔ ame tönë kusakike timo ne. Kina ma 'deni ziye o'dɔke ti, ti wa ame ga keddike timo. ¹² Dɔ ni na ko'dɔko ngi ti dōki'di yi 'dɔ ti'di mo Bɔko'ba ti kuti ngi dɔ kpa kōzi ki'di 'bi nima kɔzɔ ame ki'di ne tara. Tine ame kinza timo bo ikali gbi.

¹³ Tine ame minza miya tiketi ya mɔtɔ ga timo gɔ bi kirindi mo kolɔko nge kɔtɔ dɔye. ¹⁴ Tine römöyɔ kɔzɔ ame keddike timo nbanji giri nime ne ma laka mo na ziye 'dɔ tokɔnyi ya ame ga këdi rɔ leri mo ne. Kina dɔdɔ kiya te kpe gbi keddike rɔ leri kada mɔtɔ yayi liji këdi timo 'dɔ liji kokɔnyi ye gbi. Omba te na ti ki'di ako'dɔ këdi pili laka rɔ ma koriya. ¹⁵ Kɔzɔ ame buku 'ba Bɔko'ba kiya ne tara, ame kiya te, "Ni ame kut'odu pele kulöwö ne inza timo rɔ dɔ kiteli. Kina ni ame kut'odu nge mbowa ne inza nge timo woti kulöwö titiyi."

Akɔ'ɔ 'Ba Bilaka 'Ba Kanisa

¹⁶ Ze dilekike yēē'di rɔ mbembë zi Bɔko'ba gɔ ame bo ki'di Tito 'deni ngi kodɔ minɔ pō ziye kɔzɔ ma 'beze ne. ¹⁷ Tine inza nge gɔ ame bo kuti gɔ lende ze, bo gbagba bo mɔlo ndö 'dɔ tari ziye gɔ ako'dɔko abo gba kinza ma diya. ¹⁸ Kina me dēdi doja löndö ze ma koro kulöwö mi kanisa pili mi ndɔɔ abo 'ba tuwöwö lende 'ba Bɔko'ba nime 'deni kari kɔtɔ ti Tito ziye yayi. ¹⁹ Kina mɔtɔ gbi kanisa na kongɔ bo ki'di bo tilingere tize mi ndɔɔ 'ba kpa kōzi ki'di nime gɔ kileme akɔ'ɔ ze ti rɔ löbu 'ba nɛre Yësu.

²⁰ Tine ze dēdi dokɔ rɔze laka to'dɔ mo kinza kebe ko'de lende ra. ²¹ Do'dɔko to'dɔ a ma kodɔ rɔ kɔmɔ Bɔko'ba gbi kɔmɔ bilaka lesi.

²² Kina me dēdi doja löndö mɔtɔ kari kɔtɔ tinni. Do'ja 'deni ngi mi konzi di rɔ bo ma bo kodɔ mi bo 'deni gɔ

ndɔɔ nime. Kina me ma le'jete bo odɔ mi bo 'deni ngi gɔmɔ römöyɔ dōki'di bo olɔdɔ 'deni ngi mi kɔtɔ gɔ ndɔɔ ko'dɔ 'be. ²³ Tine ma 'ba Tito bo rɔ lēpi zō mi ndɔɔ ma ziye. Kina löndö ama ga këdi kari ti bo ne liji na rɔ kɔmɔ kanisa to'de rɔ löbu këdi zi Kurisito. ²⁴ Ile-meke akɔ'ɔ 'be zinni 'dɔ ki'di kanisa ma laki kikali ngi timo omba dēdi dubi gɔye gbi nime rɔ ma laka.

Kɔnyi 'Ba Bilaka 'Ba Kanisa

⁹ Tine zō dē ka 'dɔ tugu wa naga nime ziye gɔ lende 'ba a 'ba kɔnyi ame gɔ koja zi bilaka 'ba Bɔko'ba ma mi Yudayi. ² Mikali ngi kpe o'dɔko ke kulöwö tokɔnyi liji. Kina ki'di mubi gɔye gɔmɔ kulöwö zi ya ma Makedoniya miya te, "Löndö ame ga mi Giriki ne edi 'deni mɔlo ndö ti kɔ ene to'dɔ kɔnyi." Kina akiteri kulöwö 'be nima ocɔ ma konzi 'deni ngi gbi to'dɔ mo.

³ Kina me mēdi moja löndö naga nime kari ziye yayi kinza tubi nime dubi gɔye kulöwö ne kari kilikɔ ra ngi rɔ yawa, tine gɔ kpe keddike ndö kɔzɔ ame miya ne tara. ⁴ Römöyɔ mɔtɔga bilaka mɔtɔ di Makedoniya bine ti kako kɔtɔ tō 'dɔ ki'di ko'ja ye 'deni ngi ndö kɔzɔ ma miya zinni. Me dɔdɔ kiya te kako ko'ja ye dē ngi ndö tara o'ja ti këdi rɔ laɔa ma löbu rɔze 'di, gɔ tubi nime ze dubi gɔye ra kulöwö ne. Kina ti këdi gbi rɔ laɔa ma löbu rɔye. ⁵ Kina ma momeri 'dɔ ki'di moja löndö naga nime kari tōti dɔgba kɔmɔ ma yayi. Römöyɔ 'dɔ liji kiyi-ja kpa kōzi löbu mo tönë ga kiyake ti'di mo ne këdi mɔlo ndö. Wa naga nima ti'di mo këdi mɔlo ndö koda dɔma yayi ngi rɔ kpa kōzi ame ni mɔtɔ ki'di gɔ ako'dɔko 'ba miyi ne tine kinza rɔ ame ki'di ngi gbi yayi ne.

⁶ Kpe omerike lende nime. Bɔ ame kulɔ kupö mo nge mbowa ne umu gbi ngi nge mbowa. Kina bɔ ame kulɔ kupö mo mbiri ne umu gbi mbiri. ⁷ Kina ti ni mɔtɔ ziyi ti'di mo kɔzɔ ame miyi ko'dɔko ne tara. Tine kinza rɔ ame ki'di 'dɔ kebe ko'dɔ bu'bu 'böwu gɔmɔ ne, ala gbi gɔ ame këdi 'deni ngi kɔzɔ wali naga tara göyi ni mɔtɔ ne. Römöyɔ bɔ ame ki'di ti kɔrɔ mo ne na Bɔko'ba kɔ'ɔ. ⁸ Kina bo kɔ'ɔ gbi ti'di mo nduwɛ ziyi rɔ dɔ kiteli 'dɔ keddɔ ti wa ame ga ko'dɔko zi gbagba yi ne. Kina ti bo ki'di gbi ziyi rɔ dɔ kiteli gɔ ndɔɔ ko'dɔ laka 'bi ga pili. ⁹ Kɔzɔ ame buku 'ba Bɔko'ba kiya ne tara, ame kiya te, "Bɔko'ba uli 'deni kpaki kote gɔ bi zinni liji bɔ lisa ni. Lende laka abo na kö'bö 'deni rɔ nɔburunburu."

¹⁰ Kina me bo Bɔko'ba bɔ ti'di kupö zi bɔ kulɔ mo naga nima, bo bɔ ti'di akonyo mo tönë ti ki'di wa ame ga pili ko'dɔko ke ne ngi ziye. Bo ti ki'di dɔmɔ köyö teyi 'dɔ lende laka 'be ga konzi gbi. ¹¹ Bo ti kö'bö ngi ti'di mo ziye 'dɔ ki'dike gbi nduwɛ zi bɔ lisa. Kina ti yēē'di mo këdi zi bo rɔ mbembë gɔ kpa kōzi nime dēdi doto ne. ¹² Römöyɔ ndɔɔ nime inza ko'dɔke nge tokɔnyi bilaka abo ga 'ba Bɔko'ba tine edi ko'de yēē'di ma löbu gbi zi bo. ¹³ Kpa kōzi ki'di 'be nime ti kileme tuwö dɔ Bɔko'ba 'be gbi ti ma ki'dike dɔye gɔ laja laka 'ba Kurisito. Kina ma konzi ti kilɛlu rɔ löbu 'ba Bɔko'ba ngi gɔmɔ, gbi gɔ mi këyi 'be zinni ti ya mɔtɔ ga pili. ¹⁴ Kina ti liji komeri gɔye kumötu dɔ möyi ye gɔ lende këyi 'ba Bɔko'ba

nime kileme rōnī 'deni tiye ne. ¹⁵ Yēē'dī kēdī zi bo Boko'ba gɔ kpa kōzī löbu dɔ kiteli abo nime.

Pɔlo Iya Gɔ Ndobɔ Abo

10 Kina me ma Pɔlo mēdī moma'jo rɔma ziye ti mi kēyī ti tiliya rɔ abo 'ba Kurisitō. Ma bɔ ame laki kiya te ɔdɔ mēdī mī löngö ye kpama rɔ ma koŋmi mo tōnē, tine ɔdɔ motɔ gɔma 'deni yaga na 'jaa mebe tiya wa ziye ne. ² Kina me mēdī moma'jo rɔma ziye kinza ki'dike ma dē mebe tiya wa rɔ ma kata ziye ɔdɔ mako. Römöyī rɔ ma laka lijē bilaka naga nima kēdī kiya te dēdī do'dɔ ndɔbɔ nime ka gɔ yida rɔ 'ba dɔyayi nime ne ti mikali ngi tiya wa zinnī. ³ Römöyī kɔzɔ ame dēdī pele doloma dɔyayi ne dinza to'dɔ wa 'ba dɔyayi. ⁴ Jama 'ba ya ze nime inza rɔ 'ba dɔyayi, tine kina rɔ ame tigɔ mo ngi rɔ 'ba Boko'ba k'ɔbɔ titikɔ wa ma kitigɔ naga ngi 'doyi. ⁵ Kowasa ni ti kinē 'ba dɔ kombi pili ame ga kēdī ko'dɔkɔ tikiti mugu nni ti akikali 'ba Boko'ba ne dicaca dɔmo 'deni 'doyi yaga. Kina meri 'ba mize 'doyi dogbo dɔmo 'deni 'dɔ domeri nge kɔzɔ rɔ lende 'ba Kurisitō. ⁶ Kina me ze 'deni ngi ndö todɔ karama dɔ ya ma gba rɔ minyi naga ɔdɔ kpe kuwöke dɔ lende abo 'ba Boko'-ba 'deni.

⁷ Kpe kapa ma yaga naga nime na nge kēddī koŋgɔke e'be. Tine ɔdɔ bɔ mɔtɔ kēdī ti mi kēddī bo kiya te bo 'ba Kurisitō na i'dike bo komeri dɔ bo laka ze gbī rɔ 'ba Kurisitō. ⁸ Römöyī a mɔtɔ inza kpe 'dɔ kēdī rɔ, rɔ kaya zö ɔdɔ kiya te mubī gɔ kōzī kakpa nime bo ki'di zize ne ra pele kulöwö. Ame kina rɔ 'ba tokonyi mo kinza rɔ 'ba tirasi mo ne.

⁹ Bine mo'dɔkɔ dē 'dɔ kinda kɔzɔ iya te mēdī mo'dɔkɔ tiyere ye ti waraga nime. ¹⁰ Römöyī ya mɔtɔ ga ti kiya te, "Waraga kugu abo ga irindī kata kɔzɔ mo kileki dē. Tine ɔdɔ gbagba bo mo na kēdī bine bo iya wa dē kulöwö zi bilaka kɔzɔ a nime te, lende abo ga le rɔ ma kēyī." ¹¹ Tine i'dike lijē bilaka tɔ naga nima kikali laka, wa ame ga dēdī dugu mī waraga ne ɔdɔ dēdī bi mo tɔ nima na gbī dēdī do'dɔ ko tara.

¹² Rɔ ma laka ma 'beze dilanɔ rɔze dē todɔrɔ bīci lende rɔze ala tiyari rɔze ti lijē bɔ kēdī kilēbē rōnnī kulöwö naga nima. Lijē wa rumö naga nima. Lijē ebe ti'di gbagba lijē na rɔ a 'ba tiyari rōnnī timo todɔrɔ bīci lende 'bēnnī ngi kinza dɔ ɔtɔ mo yɔ. ¹³ Tine ma 'beze ti doyo rɔze nge gɔ wa ma do'dɔ mī maga nime Boko'ba ki'di zize ame kpe gbī kebe yimo ne. ¹⁴ Kina kɔzɔ ame kpe ma 'beye mīyö ma dayi ne tōnē dari yayi ne dumu dē gönyī maga ma 'dē mī kada nima doto laja laka 'ba Kurisitō ziye ne. ¹⁵ Gɔ kö'du mo na 'beze dilēbē rɔze dē dɔ ndɔbɔ ko'dɔ 'ba bilaka mɔtɔ ga ame lijē ko'dɔ 'deni nɔbɔ kala gönyī maga ma Boko'ba ki'di zize tōnē ne. Tine diyēnī bine kpe ti kö'böke nduwē rɔ dɔ kiteli ti'di dɔye gɔ lende 'ba Kurisitō gɔ do'dɔ wa ma kinza kiya naga nduwē mī löngö ye mī maga abo nime ne. ¹⁶ Kina ti dari duwöwö laja laka nime ngi mī dlanɔ mɔtɔ ga ame kebe gönyī ye yayi ne kinza dilēbē rɔze ra dɔ ndɔbɔ ame ya mɔtɔ ga ko'dɔ 'deni mī gɔ bi ma ki'di zīn-nī ne.

¹⁷ Tine kɔzɔ ma tōnē buku 'ba Boko'ba kiya ne tara, ame kiya te, "I'dike lijē ame ga ko'dɔkɔ tonyo koso ne konyo ti gɔ wa ma Boko'ba ko'dɔ." ¹⁸ Römöyī laka 'ba bilaka lesi ēdī kinda nge ɔdɔ nɔre Boko'ba na komeri kiya te bɔ mo ēdī laka. Tine inza rɔ wa ame 'dɔ nī mɔtɔ na komeri rōyī kiya te ēddī laka.

Pɔlo Ni Ti Bɔ Laja Dɔ Kindēndē Mɔtɔ Ga

11 Momeri bine kpe ti kinda'bake miye kɔzɔ tō pele di mī lende dɔ rumö ma nime. Moma'jo rɔma ziye kina 'dɔ ko'dɔke ngi tara. ² Römöyī ma bine ti mī kombi gɔ kö'du 'be kɔzɔ ma Boko'ba gbī ti mī kombi gɔye ne tara. Kpe ma rɔ dōti dɔ ko'do milibö 'deni zi bo ma kɔzɔ ame kina rɔ Kurisitō ne. ³ Ma rɔ meri bine kɔzɔ ma tōnē Satani ku'bölu Awa ti dɔngala 'ba kɔmɔ kandi abo ne bo ti kebe kuyī meri 'ba dɔye gbī mökö tara di mī kɔri 'ba ti'di rɔ ngi rɔ ma laka kɔzɔ zi Kurisitō nime. ⁴ Römöyī moŋgɔ ɔdɔ kiya te bɔtɔ mɔtɔ kako kuwöwö lende 'ba Yēsu mɔtɔ tɔ ne 'beri ziye di dɔ ma 'beze nime na kutike e'be za dɔmo kinda'bake Nyī Kɔzɔ Laka mo kpaki ti laja mo ga.

⁵ Tara ne ma di ziye ma 'deni ngi kulöwö wōti du bēri di zi bɔ laja löbu 'be tɔ mo naga nima? ⁶ Dɔ kiya te lende kiya na mikali dē pele tine mēdī ngi ti akikali mo. Kina me mileme 'deni laka ziye mī akiyandi pili.

⁷ A nime kinza miteri girisī dē di ziye mī kada nima mēdī muwöwö laja 'ba Boko'ba ziye ne na kileki ma 'deni yaga rɔ bɔ lende kēnyē ziye? Mo'dɔ tara tileki rɔ- ma titi gɔ kpe na kēddike löbu. ⁸ Mī kada naga nima moloma gɔ girisī ma kako di mī kanisa mɔtɔ ga. Mebe ngi rɔ tolɔ wa di zinnī tokonyi ye timo. ⁹ Kina ma 'dɔ ki'di mī kada naga nima mēdī tiye yayi ne ɔdɔ leri 'ba a mɔtɔ ko'dɔ ma pele mo'dɔkɔ dē toma'jo ye kinza mebe mēdī ra yaga rɔ kpanɔbiri ma löbu ziye. Tine konyi ma ga, löndö ma kako di Makedoniya naga na ko'de. Kina kɔzɔ ma tōnē mo mokɔ rɔma ne ti mö'bö nduwē tokɔ rɔma tara kinza mebe mēdī ra rɔ kpanɔbiri ma löbu ziye. ¹⁰ Rɔ ma laka kɔzɔ ame lende kodɔrɔ abo 'ba Kurisitō kēdī yimö ne rɔ koyo ma nime inza kuburu rōnī ma titi te mī dɔyayi 'be 'ba Giriki yayi pili. ¹¹ Gɔ wa'di na ki'di miya tara? Mɔ'kɔ ye dē rɔ k'ɔzɔ? Tine inza du tara. Boko'ba ikali ngi k'ɔzɔ ye.

¹² Ti mö'bö nduwē to'dɔ mo kɔzɔ ma dɔgba tara kinza lijē bɔtɔ bɔ laja mɔtɔ tɔ naga nima kebe ra tilēbē rōnnī tēgē lijē o'dɔ ndɔbɔ nime gbī kɔzɔ ma 'beze. ¹³ Römöyī lijē ma 'bēnnī nima bɔ laja dɔ kindēndē bɔ 'bölu mī ndɔbɔ ko'dɔ na lijē kēdī kuyī kinē nni tēgē rɔ bɔ laja 'ba Kurisitō. ¹⁴ Tine a ma 'dɔ kigayi wa na dē. Römöyī Sa-tani pele ebe gbī tuyī kinē nī gɔ bo kinda kɔzɔ malayika 'ba bi kɔkɔ. ¹⁵ Kina inza rɔ a ma kembe ɔdɔ kiya te bɔ laja 'bēnī ga kuyī kinē nni kinda kɔzɔ bɔ laja 'ba lende laka. Mī nɔburunɔburu 'bēnnī lijē ēdī kari ko'ja kēnyē mo ko kɔzɔ wa ma lijē koloma to'dɔ mo bine nima.

Gomɔ 'Ba Pɔlo

¹⁶ Kina me mēdī mileki 'deni gbī miya gɔmo ziye. Kinza bɔtɔ mɔtɔ komeri dē kiya te ma rumö na. Ne ɔdɔ

kiya te kpe kutike 'deni pele dɔmo te ma rumö na, uwöke dɔ lende ma 'dɔ mēdi gbī ti a mɔtɔ mbowa toyo rɔma gɔmo. ¹⁷ Tine ame mēdi miya ne ma kako di zi nɔere Yēsu na dē. Gɔ lende 'ba rɔ koyo ma nime na ki'di ma 'deni ngi ko mēdi milende kɔzɔ rumö. ¹⁸ Kina kɔzɔ ame ma konzi kēdi koyo rōnni 'deni kulöwö gɔ a 'ba dɔlɔnɔ nime ne ma gbī ti mo'dɔ tara. ¹⁹ Römöyī le'jete kpe ma gbagba ye mo tönē kikalike wa kulöwö ne ebe kinda'bake dɔ lende 'ba bɔ rumö 'deni za. ²⁰ Bɔtɔ ame ko'dɔkɔ pele to'dɔ ye rɔ atɔli, kuyi ye, kotɔri kpeye, kudöli ye ala kokɔzɔ kɔmɔye ne ebe kinda'bake lende mo ngi aa yayi. ²¹ Ma 'bama a ma tara ga tiya mo aya za rɔma. A ma tara ga aga za rɔze.

Tine dɔdɔ bɔ mo kilaŋa rɔ bo tilēbē rɔ bo dɔ a mɔtɔ ki-na me ki'di mēdi milende 'deni ngi ko rɔ dɔ rumö. Kina ti ma gbagba ma mo'dɔ gbī tara. ²² Lijē mo nima tēgē di mi kupö yē mo ga? Lijē Yudayi mo ga na? Ma gbī rɔ Yudayi. Lijē Yisarele mo ga na? Ma gbī rɔ Yisarele. Lijē kupö Abarayama mo ga na? Ma gbī rɔ kupö Abarayama. ²³ Ala tēgē lijē bɔ ndɔkɔ 'ba Kurisitö mo ga na? Ne dɔdɔ kiya te kēdi rɔ ama mo tine ma na rɔ mi teri mo. Mo'dɔ ndɔkɔ mo 'deni kebe lijē nima pili. Mɔdɔ 'deni mi maboso mi konzi gɔ kö'du mo kebe 'bēnni. Omba ma gɔmo ti nyo'ba mi konzi kebe 'bēnni. Mɔmɔ pe di kpa tölē mi konzi gɔmo kebe 'bēnni. ²⁴ Nyo'ba komba kpa 'butē mota döömu dɔmosow 'ba Yudayi naga onyo ma ra nɔbō mi muyi 'do. ²⁵ Turu 'ba Romo omba ma ra mi mota 'do. U'du ma 'deni mi kɔtɔ ti dökü. Sorope otopa ra tö mi mota 'do mi zana mini löbu. Muköri ra mö'dö gonyi dɔ kɔtɔ mi mini. ²⁶ Mi lingere mbēmbē ma naga nima ma ngi mi löngö nɔbaka ni ma ti lēnbē di kpa közi mini koso ni ma ti bɔ akolɔ, di zi Yudayi ze mo ga ti bɔ löwö 'bēnni mo ga, di mi gawo kpa-ki kebe yi mökö pili kebe dɔ mini löbu ni, kina gbī di zi bɔ laja lēpi ze mɔtɔ ga ame rɔ bɔ laja dɔ kindēndē ne. ²⁷ Ndɔkɔ ni ti gomɔ na ngi kɔdɔ rɔma tö'dö kinda'ba kɔmɔ ma dē, rɔ 'bö ti koda mini, rɔ leri 'ba akonyo ni ti bɔnɔgɔ, ma gbī kinza mbēli 'ba dɔma.

²⁸ Tine kola gomɔ mɔtɔ ga ame kinza kitētē dē ne, ma ngi nɔburu rɔ kɔmɔ lëndö rɔ meri gɔ kanisa pili. ²⁹ Dɔdɔ mɔtɔ kidaki 'deni ngi tigɔ mo kinza kpe, ma ngi gbī tara. Dɔdɔ kiya te mɔtɔ kila'ba mi lende kēnyē ma ngi dɔ meri.

³⁰ Dɔdɔ kiya te gɔ moyo rɔma ti moyo rɔma ngi gɔ wa ame kileme tikenɔme ma mo ne. ³¹ Bɔko'ba 'bu 'ba nɔere ze Yēsu Kurisitö ame akilēlu kēdi ti möyi bo rɔ nɔburunɔburu ne ikali ngi ma mo'dɔ bēti dē. ³² Kina tönē di Damaseke turu 'ba bɔ dɔlɔnɔ Aretasi i'di koda bi toko ykɔi gawo 'dɔ tinda'ba ma. ³³ Tine i'di ma ngi mi kee koja ma ti kowe kebe bi gbōnjö 'ba tēli 'ba rɔ gawo ni-ma miriŋa mɔmɔ ngi di kpa közi bo.

Rɔ Koyo 'Ba Pɔlo

12 Kina me 'deni zö ti moto nduwē tubi gɔma ame pele kinza mo'ja dɔtɔ dē gɔmo ne. Ne i'dike 'bato mebe rɔ tiyētī gɔ nyi ti akileme 'ba nɔere Yēsu ma ko'dɔ zö. ² Mikali bɔ mɔtɔ ame rɔ 'ba Kurisitö pa tönē bine kɔmɔ kɔ mo iteli 'deni 'butē dɔmosow. Ombi bɔ nima

ngi kari kɔrɔ kɔdɔ nɔbō mītɔkɔ. Tine mikali dē dɔdɔ wa ne ngi rɔ ma laka ala nyi na ya, ama Bɔko'ba na kicali. ³⁴ Mikali ogba bɔ nima ngi kari mi dɔlɔnɔ 'ba Bɔko'ba. Tine gbī mikali dē dɔdɔ wa ne rɔ ma laka ala nyi na ya, ama Bɔko'ba na kicali. Di yayi na bo koloma ngi rɔ tuwö wa ame ga kinza kiya bɔtɔ kɔ'ba dē tombi kpēni gɔmo ne. ⁵ Kina ma ti mubi gɔ bɔ nima. Tine ma 'ba gbagba ma mo 'dɔ mubi gɔma na ko'dɔ rōni rɔ a ma kinza, ti mubi nge rɔ gɔ tikenɔme ma mo. ⁶ Ne dɔdɔ mo'dɔkɔ pele tubi gɔma minza mēdi ngi rɔ rumö, römöyī mēdi miya rɔ a ma kodɔkɔ. Tine mola kinza to'dɔ mo tara römöyī mo'dɔkɔ 'dɔ kodɔkɔ lende ma nge gɔ a ma mo'dɔ ko'ja di yida rɔma ala kuwö gbī di kpama.

⁷ Tine 'dɔ togɔ ma kinza toyo rɔma ra kulöwö gɔ a löbu naga nime mo'ja ne na kusu a ma kɔ'ba 'deni mi yida rɔma. Kina 'deni ngi kɔzɔ bɔ laja 'ba Satani mi yida rɔma tomba ma nɔburu kinza moyo rɔma ra. ⁸ Moma'jo rɔma 'deni nɔbō mi mota zi nɔere Bɔko'ba 'dɔ bo kogba a nime yaga di mi yida rɔma. ⁹ Tine bo ileki kiya zö te, "Lende këyi ma ti ki'di yi kɔ'ba tombi wa pili. Tikenɔme 'bi i'di tigɔ ma ngi kēdi rɔ dɔ kiteli." Gɔ kö'du mo na ti mēdi ngi ti mi këyi rɔ mbēmbē toyo rɔma gɔ tikenɔme ma nime. Römöyī gɔ tigɔ 'ba Kurisitö kēdi tö. ¹⁰ Dömöyī Kurisitö ma ngi ti mi këyi di mi tikenɔme ma, di mi ti'ja, di mi gomɔ, di mi közi kasi ma ko'dɔ zö. Römöyī dɔdɔ kiya te meŋme kina mitigɔ ngi yaga.

Ndöse 'Ba Pɔlo Zi Korinito

¹¹ Ma 'deni ngi du rɔ rumö mo gɔ bi mo nati. Kpe na ki'dike ma 'deni mila'ba yimo. Dēne 'dɔ kpe na kubike gɔma. Tine kɔzɔ ame ma minza pele rɔ dɔtɔ ne, minza ngi wötī du bēri di zi bɔ laja löbu 'be tɔ mo naga nima. ¹² Wa ame kileme ma rɔ bɔ laja ma laka ne na ma kēdi ko'dɔ rōnni 'deni mi löngö ye yayi ti mi kēdi ne, kina gbī ti gɔ kɔtɔ mo ti ndɔkɔ mo ame ngi kulöwö rɔ dɔ kiteli ne. ¹³ Tine rɔ ma tondo na mo'dɔ ye dē rɔ ma kōriya ti kanisa ma laki? Kina dē nge rɔ ma tönē moma'jo ye dē mi'di akirindī dɔye ne? Tine kpe olake ma gbɔ gɔ lende kirasi ma nime.

¹⁴ Bine mi mota mo na 'deni me ma mēdi ndö 'dɔ tari ziye yayi. Tine minza mēdi rɔ akirindī dɔye römöyī e'be ga na dē mēdi moma, tine gbagba ye mo na mēdi moma gɔmo. Römöyī kole na dē 'dɔ ki'di wa zi 'bu, tine 'bu na kēdi ki'di wa zi kole. ¹⁵ Ma ti mi këyi tote wa ame ga mēdi timo ne pili gɔ kö'du 'be mi'di yida rɔma gbulunɔgɔ dɔmo. Kina kɔzɔ ame kɔ'ba ye 'deni kulöwö ne 'dɔ kɔ'ba ke ma gbī nge mbowa gɔmo?

¹⁶ Rɔ ma laka ikalike 'deni ma mi'di rɔma dē yaga rɔ akirindī ziye. Tine mɔtɔ ga ebe 'bēnni tiya mo te, ma Pɔlo rɔ bɔ dɔnɔgala mēdi rɔ to'ba ye ti bēti. ¹⁷ Mogɔgɔ rɔma dɔye nyanya ga mi ndöse ma moja bɔ laja timo naga? ¹⁸ Ma na mi'di Tito ma 'dɔ kari yayi. Kina ma moja löndö mɔtɔ ame rɔ 'ba Kurisitö ne kari kɔtɔ ti bo. Tine iyake ra te Tito ogɔgɔ rɔ bo dɔye? Ndɔkɔ ze ma ze ti bo na kari dē kɔri kɔtɔ?

¹⁹ Kpe ēddike mɔlo nime rɔ tomeri mo te dēdi dɔ'dɔkɔ titata rɔze yaga di kɔmɔye? Inza du tara. Ziye

kpe ma kulöwö naga nime, dëdë dilende ziye nime pili mī Kurīsītō kōkō Bāko'ba 'dō kulu ye.
²⁰ Römöyī ma mēdī mere bine mātōga ti mako mo'ja za kinzake kōkō ma mo'dōkō. Kina kpe gbī yō ti ko'jake ma minza kōkō wa ma ko'dōkōke. Mātōga lamo ni na za ti kēdī ti mī kombi ti 'dīrī ti mī kututu ti nggōngō ti kore ti rō kote gbī ti lende kirasi. ²¹ Momeri gbī dōdō mari 'böwu Bāko'ba ma ti kileki ma bēri di kōmōye. Kina ti mudu nggī rō ma kēnyē gō lende 'ba ya ame ga nbanji mī lōngō ye ko'dō lende kēnyē tōnē bine kōtō ga dōnnī dē di yīmo ne. Lijē ma kinza kōtō dōnnī dē yō di mī lende ko'dō ti'da 'bēnnī naga nima ti yērī ni ti ndörō 'ba gōmo mo ne.

Ndose Ma Nburunburu

13 Ame na 'deni rō mī mota ma 'ba tako ziye yayi. Lende mātō ame kēdī o'dōkō gō kiya ti bō kodōrō ndīmo ga teyi riyō ala mota kōkō ma buku 'ba Bāko'ba kiya tara. ² Mi'di ame te zīnnī lijē bō ko'dō lende kēnyē tōnē ga yayi ti ya mātō mo naga nima ne, dōdō mako di gō ame bōkō mātō inza kōkō di kpa karama mo. Ma pele rō ma kōkō nime mēdī miya gbī kōkō ma tōnē miya 'deni mōlo ziye mī tari ma, ma rō mī riyō mo tōnē ziye yayi ne. ³ Kpe ti kikalike 'deni nggī rō ma laka bo Kurīsītō na kēdī kilende tō. Mī ndōkō abo tiye bo inza rō ma keŋme tine tigo abo nggī kulöwö rō mbēmbē. ⁴ Römöyī tikerŋme mo na tōnē kutōtī bo yīmo ne, na me bo kōkō 'deni di mī tölē mī tigo 'ba Bāko'ba. Mī rō kodōkō ti bo ze nggī rō ma keŋme, tine mī to'dō ndōkō mo tiye dōdō nggī dīdīdī ti bo mī tigo 'ba Bāko'ba.

⁵ Iyōkōke rōye 'dō kikalike laka dōdō ki'dike dōye ra nggī laka gō lende 'ba Kurīsītō. Ikalike dē Kurīsītō ēdī nggī mīye? Dōdō kiya te kpe mo na kirasike rōye 'deni na nge.

⁶ Ma 'beze momeri 'bama ti kikalike nggī dirasi rōze dē.

⁷ Kina dumōtu Bāko'ba gōye ki'di ye tō kpe kirasike lende dē. Tine inza gō ame kiya te ze na 'deni lipo rō ma laka mo ne. Ne tine nge 'dō ko'dōke wa ame rō ma laka ne dōdō kiya te ze mo na dinda 'deni pele dirasi rōze. ⁸ Römöyī ze dō'kō dē to'dō dōdō ame kutī dōnī dē ti lende kodōrō ne. A ma kodōrō na nge dēdī do'dō.

⁹ Ze ti mī kēyī gō ame ze ma 'beze rō ma keŋme tine kpe na rō ma kitigo ne. Wa ma 'beze ma dēdī dumōtu gōmo bine 'dō kpe kiyōbuke laka mboloro mī wa pili.

¹⁰ Mēdī mugu ame tōtī ko'ja mēdī gba rō ma kōkō 'dō dōdō mōmō yayi kinza miya wa ra ziye mī kōzī kakpa nime ngere Yēsu ki'di zō ne. Römöyī i'di 'deni zō rō 'ba totōtō mo tine inza rō 'ba tiyēyi yīmo.

¹¹ Tine ma rō nburunburu mo ziye kpe löndō, mōtō gbō ziye. Kpe i'dike rōye kēdī laka mī wa pili, kuwōke dōma. Utike dō lende rō gō rōye kolomake ti lende kēyī. Kina ti bo Bāko'ba 'ba akō'kō ni ti lende kēyī mo ti kolo-ma nggī nburu tiye.

¹² Umōtōke rōye rō gō rōye ti kōzī riyō mī möyī Bāko'-ba. ¹³ Bilaka 'ba Bāko'ba ame ga pili bine ne umōtō ye.

¹⁴ Lende kēyī 'ba Yēsu Kurīsītō ngere ze ti akō'kō 'ba Bāko'ba ti rō kodōkō 'ba Nyī Kōkō Laka koloma kōtō tiye pili.

Galatiya

1 Ma Pɔlo bɔ laja 'ba Kurisitō ame bilaka lesi na dē koja ma ala gɔ ako'dɔkɔ 'ba bɔtɔ tine bo Yēsu Kurisitō gbagba bo mo na koja ma lijē ti Bɔko'ba 'bu bɔ koja bo di mī tōlē ne. ² Ze ti löndö ame ga tō bine ne dugu waraga nime ziye kpe kanisa ma mī dɔyayi 'ba Galatiya. ³ Lende këyi ti yēyi 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba Yēsu Kurisitō nɛre ze koloma kɔtɔ tiye. ⁴ Bo na ki'di dīdī bo 'deni gɔze bine 'dɔ kola ze gɔ lende kënyē ze ga 'dɔ bo kɔmɔ ze di mī lende konya 'ba dɔyayi nime. Ame kina ɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba 'bu ze. ⁵ Akilēlu këdī zi bo nduwē nɔbō ɔ nɔburunɔburu. Amini.

Lende 'Ba Laja Laka

⁶ Kpe pele lende 'be igayi ma 'deni. Kpe ame mo tōnē Bɔko'ba kidēki ye 'deni ti lende këyi 'ba Kurisitō ne kpe na këddī kolake bo 'deni ngī ngala kari kutike za gɔ a mɔtɔ tɔ ne ga ame kidēki gbī tēgē ɔ laja laka 'ba Kurisitō ne. ⁷ Tine laja laka 'ba Kurisitō nɛre kɔtɔ. Mēdī miya nime gɔ lende 'ba ya mɔtɔ ga ame këdī kilikō dɔye 'dɔ tuyī mī laja laka 'ba Kurisitō nime ne. ⁸ Kina me miya ziye, ɔdɔ pele ɔ ze ala ɔ malayika di mītɔɔ na kako kuwōwō a mɔtɔ 'beri di gɔ ame, ee, sōnō 'ba Bɔko'ba këdī dɔ bo. ⁹ Kɔzɔ ma tōnē miya pa ziye bine ne kina me gbī mēdī mileki gɔmo 'deni miya ziye ɔdɔ bɔ mo kako kuwōwō laja mɔtɔ ziye 'beri di gɔ ame ki'dike dɔye 'deni gɔmo ne, ee, sōnō 'ba Bɔko'ba këdī dɔ bo.

¹⁰ Mī lende ma nime inda kɔzɔ mēdī tiyēyi dōki'dī bilaka ɔma? Inza tara. Bɔko'ba na mo'dɔkɔ tiyēyi dōki'dī mo. Minza miya 'dɔ tiyēyi dōki'dī bilaka timo. Ne ma mēdī ra gba mo'dɔ tiyēyi dōki'dī bilaka timo dēne minza kpe ɔ bɔ laja ma laka 'ba Kurisitō.

Pɔlo ɔ Bɔ Laja

¹¹ Löndö ma ga, mo'dɔkɔ ziye 'dɔ kikalike lende nime laka. Laja laka nime muwōwō ziye ne lende 'ba bilaka lesi na dē. ¹² Mogba dē di zi bɔtɔ kina bɔtɔ na dē gbī kiyandi ma timo. Tine Yēsu Kurisitō na ki'di mī ɔ kileme abo zō tōnē.

¹³ Uwōke 'deni tōnē moworo kulōwō bine mī kö'du ki'di ze 'ba Yudayi to'dɔ közi kasi zi kanisa 'ba Bɔko'ba toboso mo 'dɔ tɔɔ mo yaga. ¹⁴ Mö'bō ti'di ɔma to'dɔ kö'du ki'di 'ba 'bu ze löbu ga ɔ dɔ kiteli kebe 'ba lēpī ma ga pili. ¹⁵ Dēmba tine pele mɔlo gba kinza köyō ma dē Bɔko'ba oweli ma 'deni ti mī këyi abo ɔ 'ba bo. ¹⁶ Kina me mī kada mo ame bo ko'dɔkɔ 'deni tine na bo kileme kole abo ngī zō 'dɔ muwōwō laja laka mo zi bɔ löwō ni pili. Tine mēnyī mileki dē kpe 'böwu zi bilaka

lesi mɔtɔ tiyija gɔ lende mo. ¹⁷ Mari dē kpe gbī Yerosalema 'dɔ dilende gɔmo ti ya ma tōnē mo ga 'deni mɔlo ɔ bɔ laja 'ba Yēsu Kurisitō yayi ne. Mēnyī ngī mari moloma mī dɔyayi 'ba Arabi kina di pötö mo na mileki Damaseke.

¹⁸ Di pötö mo ko'dɔ kɔmɔ kɔ 'deni mota tine na mileki mari Yerosalema dari dikali ɔze ti Pītörö mo'dɔ tō'dö nɛre dɔ 'butē dōömu ti bo yayi. ¹⁹ Tine bɔ laja 'ba Kurisitō ga ma kɔtɔ mɔtɔ mo te mo'ja dē du te di yayi, löndö bo Yakoba na nɛre mo'ja. ²⁰ ɔ ma laka miya ziye kɔmɔ Bɔko'ba wa naga nime mēdī mugu ziye ne bēti na dē.

²¹ Di pötö mo na mari Suriya ni ti Kilikiya. ²² Mī kada nima bilaka 'ba kanisa ame ga mī Yudayi ne ikali kinē ma dē gba, ²³ lijē uwō gba nɛre ɔ lende ma ame kiya te, "Bɔ tōnē koloma pa ɔ to'dɔ közi kasi zize ne ileki 'deni tuwōwō laja laka 'ba Yēsu Kurisitō tōnē bo kiteri toboso mo pa 'dɔ kɔɔ yaga ne." ²⁴ Kina lijē kilēlu Bɔko'ba ngī gɔ lende ma.

Pɔlo Ni Ti Bɔ Laja Mɔtɔ Ga

2 ¹² Kina ɔdɔ kɔmɔ kɔ mo kiteli 'deni 'butē dɔ-mosowɔ tine na Bɔko'ba kileme ngī zō 'dɔ mēnyī ti gbī mari Yerosalema. Kina dēnyī ngī dari ti Baranaba mogba Tito gbī tō. Mī kpa kɔtɔ ze ame nɛre ɔ dɔze ti löbu 'ba kanisa mo ga ne na miyētī gɔ lende 'ba laja laka ma muwōwō zi bɔ löwō ngī zinnī rōmöyi mo'dɔkɔ dē 'dɔ ndɔbɔ ma tōnē ga mo'dɔ pa bine gbī ti ma mēdī mo'dɔ giri naga nime kilikō ra ɔ yawa. ³ Tine lijē uti ngī gɔ akiyandi ma zi bɔ löwō. Tito ame pele ɔ Giriki tō ne lijē utōri dē ko'dɔ dōlētī 'ba akilele 'ba Yudayi kɔzɔ ma laki mɔtɔ ga kiteri. ⁴ Lende 'ba akilele nima iya rōni 'deni nɛre tara gɔ lende 'bēnni lijē bɔ ko'dɔ rōnni ɔ löndö zize lijē kako 'deni mī löngö ze naga nima. Tine lijē ako ɔ mali ɔze tikali gɔ dɔ ngölö ze ame 'deni ɔ akɔtɔ ti Yēsu Kurisitō di mī lende 'ba kö'du ki'di 'bēnni ga 'ba Yudayi gɔ lijē kobili ze gbī 'böwu kileki yimo. ⁵ Ne duti dē gɔ lende 'bēnni nima kɔtɔ te rōmöyi kinza kolɔ laja laka 'ba Bɔko'ba nime ra yaga di ziye.

⁶ Ne tondo lijē ame mo ga ɔ löbu 'ba kanisa mo ga ne kiya ɔtɔ dē gɔ laja nime mēdī muwōwō ne? (Midēki lijē tara tine kɔzɔ ma tōnē lijē këdī pele pa mɔlo bine ne inza ɔ ɔtɔ zō rōmöyi Bɔko'ba o'dɔ geli dē mī löngö bilaka.) ⁷ Tine lijē ikali ngī Bɔko'ba na ki'di ndɔbɔ löbu 'ba tuwōwō laja laka abo zi bɔ löwō nime zō gbī kɔzɔ ma bo ki'di zi Pītörö tari tuwōwō mo zi Yudayi tara. ⁸ Rōmöyi tigo abo na ki'di ze do'dɔ wa naga nime. ⁹ Kina me lijē Yakoba ni ti Pītörö ti Yowani lijē ame mo ga

kidëki lijë rɔ löbu 'ba kanisa ne, mi kada nima lijë kikali ngi lende këyi 'ba Bɔko'ba na me koja ma mi ndɔɔ nime ne lijë iyaya közize ngi ze ti Baranaba gɔ dëdi rɔ lëpi tinni mi ndɔɔ nime, gɔ dëdi 'beze ti Baranaba mi löngö bɔ löwö tine gɔ lijë këdi 'bënni mi löngö Yudayi. ¹⁰ A ma nge lijë kose gɔmo zize na rɔ tokɔnyi Yudayi ma lisa naga kɔzɔ ame mo'dɔkɔ 'deni tönë mɔlo to'dɔ mo ne.

Pɔlo Amo Dɔ Pītörö

¹¹ Tine mi kada ma tönë bo Pītörö mo kako Anitɔkiya ne mamɔ dɔ bo kɔzɔ a nime te gɔ wa ame bo ko'dɔ kinda rɔ ma kɔɔ ne. ¹² Römöyi ma dɔgba pa bo oloma tonyo kpa bo ti bɔ löwö bi kɔɔ tine 'böwu mi kada nima bo ko'ja ya mɔɔ ga ame kako di zi Yakoba 'deni kömö yɔ na bo kere ngi gɔ lende 'ba laki naga nima këdi kiya te bilaka 'ba kanisa pili 'dɔ këdi ti dölëti 'ba akilele ne. Kina bo kebe ngi tilagi tonyo kpa bo bi kɔɔ ti bɔ löwö ¹³ ki'di löndö mɔɔ ga ame rɔ Yudayi ne koloma ngi rɔ to'dɔ ndɔɔ ti dök'i'di riyöriyö gɔ lende abo ki'di Baranaba pele gb'i kila'ba di mi bo gɔ lende 'bënni. ¹⁴ Kina ɔɔ moŋgɔ 'deni lende 'bënni nima ko'de lende laka 'ba Bɔko'ba dë kpe ame rɔ laja laka mo ne tine na milende ngi zi Pītörö di kɔɔ bilaka 'ba kanisa pili kɔzɔ a nime te, miya te, "Ni Pītörö, ni ame rɔ Yudayi ame koloma 'deni kɔzɔ bɔ löwö kinza to'dɔ dölëti 'ba Yudayi ne gɔ wa'di na këddi kiteri 'dɔ ti'di bɔ löwö naga nime 'dɔ ko'dɔ dölëti 'ba Yudayi?"

Lende 'Ba Yudayi Ni Ti Bɔ Löwö

¹⁵ Ne 'beze ze ame mo ga rɔ Yudayi ne dinza rɔ bɔ löwö bɔ lende kënyë ni ¹⁶ dikali 'deni toro kö'du ki'di i'di bɔɔ dë du te rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba, tine nge kɔɔ gɔ ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yësu. Kina me ze gb'i di'di dɔze 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö 'dɔ meri ze mo na ki'di ze rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba. Tine inza gɔ toro kö'du ki'di römöyi ugu 'deni mɔlo iya te, "Toro kö'du ki'di i'di bɔɔ dë du te këdi rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba."

¹⁷ Iya rön'i 'deni te ze ame ga 'deni rɔ akɔɔ ti Kurisitö ne ɔɔ debeke gb'i toma 'dɔ tēdi rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba kɔzɔ a nima tara, ze 'deni gb'i rɔ bɔ lende kënyë kɔzɔ 'ba bɔ löwö naga nima koro kö'du ki'di dë ne. Ne ɔɔ këdi 'deni tara tine Kurisitö mo na 'deni këdi koto ze kɔri löwö mi lende kënyë? Inza du tara. ¹⁸ Ne ɔɔ ma mo tönë moŋgɔ kö'du ki'di 'deni pa kɔzɔ wa sari ne na mënyi 'deni mi'di kö'du ki'di këdi mbiri rɔ dɔ kiteli di dɔma, rɔ ma laka mo'dɔ rɔma 'deni rɔ bɔ lende kënyë. ¹⁹ Mi kö'du ki'di ma 'deni rɔ töku kina kö'du ki'di inza kpe mbiri dɔma tine mididi 'deni Bɔko'ba na mbiri dɔma. ²⁰ Kö'du ki'di nima bo na me kupö ma 'deni kutöti ma ti Kurisitö. Loma ma mëdi yimo nime inza kpe rɔ 'bama tine 'ba bo 'ba Kurisitö na römöyi didi Kurisitö na 'deni rɔ akɔɔ tö. Loma ma nime pele mi yida rɔ ne tine ti'di dɔ gɔ lende 'ba kole 'ba Bɔko'ba na kitigɔ ma 'deni. Bo na kɔ'kɔ ma 'deni bo kilaŋa gɔ didi bo gɔ kö'du ma. ²¹ Kina me ɔɔ tēdi rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba na këdi 'deni gɔ toro kö'du ki'di, Kurisitö

ölë 'deni ka ngi bi sari. Ame ngi 'dɔ ki'di mi këyi 'ba Bɔko'ba kulë rɔ yawa ne ma 'bama muti dë gɔmo.

Ti'di Dɔ Gɔ Laja Laka Na Rɔ Dɔ Kiteli

³ Kpe Galatiya rumö naga nime, yë na ko'dɔ dɔ gege rɔye? Gɔ wa'di na ki'dike dɔye dë kpe gɔ lende 'ba tutöti Kurisitö ame tönë kiyëti rön'i 'deni laka yaga ziye ne? ² Akɔɔ nime na nge mo'dɔkɔ tikali mo di ziye. Wa'di na ko'de Nyi Kɔɔ Laka dɔye, toro kö'du ki'di ala ti'di dɔ gɔ laja laka 'ba Bɔko'ba nime kuwöwö ziye kuwöke ne?

³ Ne gɔ wa'di na kpe ngi rɔ rumö tara gɔmo? Isakike 'deni ti Nyi Kɔɔ Laka, ne gɔ wa'di na kebe kuyike kp-eye 'böwu ti'di dɔye gɔ tigɔ 'be 'ba bilaka lesi? ⁴ Om-bike gɔmo 'deni kulöwö gɔ lende 'ba Kurisitö. Tine a nime pili inza rɔ kɔɔ ziye? Kinza tɔ kpe du tara. ⁵ O'jake 'deni ma Bɔko'ba koja Nyi Kɔɔ Laka abo ziye gɔ ko'dɔ gɔ kɔɔ ma konzi mi löngö ye. Me bo koja ziye ne gɔ toro kö'du ki'di 'be ala gɔ ti'di dɔye gɔ laja laka abo nime kuwöke ne?

⁶ Oŋgɔke Abarayama te, bo i'di dɔ bo gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina ki'di bo ngi këdi rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba. ⁷ Gɔ kö'du mo na dikali ngi lijë ame ga ki'di dönni rɔ ma laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne lijë na rɔ kupö Abarayama mo ga. ⁸ Römöyi Bɔko'ba ileme 'deni mɔlo 'dɔ bo ki'di bɔ löwö ni kpaki këdi rɔ ma laka kɔɔ bo mi ti'di dɔ gɔ lende abo. Kina ma 'dɔ kuwöwö zi Abarayama mi laja laka kiya te, "Tiyi na ti mo'dɔ yëyi ma laka pili dɔ bilaka 'ba dɔyayi." ⁹ Kina ti Bɔko'ba ko'dɔ yëyi 'deni ngi dönni lijë ame ga pili ki'di dönni gɔ lende abo ne gb'i kɔzɔ ma bo ko'dɔ zi Abarayama ame ki'di dɔ bo gɔmo ne.

¹⁰ Ne 'bënni lijë laki bɔ kiya te toro kö'du ki'di na ti ki'di lijë këdi rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba naga nima sönö 'ba Bɔko'ba ti koriya tinni. Römöyi ugu 'deni mɔlo mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, "Lijë ame ga pili kö'bö dë rɔ to'dɔ wa naga nime kugu mi buku 'ba kö'du ki'di 'doyi ne ti sönö 'ba Bɔko'ba koriya tinni." ¹¹ Rɔ ma laka to'dɔ kö'du ki'di i'di bɔɔ dë rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba römöyi ugu 'deni gb'i iya te, "Lijë ame ga rɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba gɔ ti'di dönni gɔ lende abo ne lijë na ti këdi ti didi ma laka." ¹² To'dɔ kö'du ki'di nima lende mo ëdi gb'i 'beri römöyi ugu 'deni iya te, "Bɔ ame ko'dɔ wa ame ga kö'du ki'di ko'dɔkɔ 'doyi ne ti ko'ja didi ma laka ngi."

¹³ Ne gɔ ame sönö 'ba Bɔko'ba koriya 'deni tize ne na me Kurisitö utë gɔze 'deni yaga di yimo gɔ koriya ti gbagba bo. Römöyi ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, "Bɔ ame kutöti 'deni dɔ ngëri ne sönö 'ba Bɔko'ba koriya timo." ¹⁴ Bo o'dɔ tara 'dɔ bilaka pili 'ba dɔyayi nime ko'ja yëyi kɔzɔ ame bo Bɔko'ba kose gɔmo 'deni mɔlo zi Abarayama ne. Gɔ kö'du mo na me 'dɔ ki'di Nyi Kɔɔ Laka kako zize ze ame ga di'dike dɔze 'deni gɔ lende abo ne.

Kö'du Ki'di Ni Ti Lömu

¹⁵ Löndö ma ga, ti mileme lende nime ziye ti wa 'ba dɔliŋ nime. Ame ɔɔɔ kiya te ni mɔɔɔ ko'dɔ lömu 'deni bɔɔɔ mɔɔɔ ɔ'ba dɛ kpe tiyeyi yimo ala konzo dɔmo teyi. ¹⁶ Kina gbɛ tara kɔɔɔ ame kugu mi buku 'ba Bɔko'ba bo Bɔko'ba kiya te bo ti ko'dɔ yeyi dɔ Abarayama kpaki ti kupö mo ne. Tine inza ngi rɔ gɔ dɔ kupö Abarayama mo ga kpaki rɔ buru, omba kupö bo ma kɔɔɔ rɔ Kurisito nime na.

¹⁷ Kina me medii miya ziye Bɔko'ba o'dɔ lömu nima 'deni mɔlo zi Abarayama, tine nbö di pötö kɔmɔ kɔɔ ku-luku modɔɔmota kɔɔɔ dɔmo 'butë mota (430) 'deni tine na 'jaa bo koja kö'du ki'di nima zi bilaka. Tine kö'du ki'di nime inza kikali tiyeyi mi lömu ma mɔlo nime bo ko'dɔ 'deni ne ala kiyese yeyi mo mbowa yaga.

¹⁸ Ne gɔ wa'di na kebe kiyake te Bɔko'ba ti ko'dɔ yeyi dɔ bilaka gɔ toro kö'du ki'di? Ma ɔɔɔ kedii 'deni tara lömu abo nime inza kpe rɔ ɔɔɔ. Ne dikali 'deni Bɔko'ba o'dɔ yeyi dɔ Abarayama gɔ lömu abo 'ba Bɔko'ba.

¹⁹ Ne Bɔko'ba i'di kö'du ki'di gɔ wa'di? Ti miya ziye bo i'di kö'du ki'di 'deni 'dɔ bilaka kikali wa ame ga rɔ lende kënyë ne timo 'dɔ kitata bilaka tötii koda kupö Abarayama mo tönë bo ki'di kö'du mo 'deni mɔlo 'dɔ to'dɔ yeyi timo ne. Bo i'di kö'du ki'di abo 'deni zi malayika ko'de zi Musa bɔ kpëri 'ba gɔze ko'de kako zize bilaka lesi. ²⁰ Bo i'di lömu abo dɛ ti bɔɔɔ bɔ kpëri tine gbagba bo kɔɔɔ mo na kiya abo zi Abarayama.

²¹ Ne ɔɔɔ kedii 'deni tara kö'du ki'di utii dönii dɛ kpe ti lömu mo tönë bo ko'de ne ma? Ne ti miya ziye inza tara. Bɔɔɔ mɔɔɔ ikali dɛ ma 'dɔ ko'dɔ kö'du ki'di pili rɔ gɔmo 'dɔ kedii rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. Ma toro kö'du ki'di na kedii 'deni kɔɔ lömu nima ti'di bilaka kedii ti diidi ma laka dëne ti ki'di liijë gbɛ kedii rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. Ne inza tara. ²² Ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te dɔliŋ nime bɔ dɔmo rɔ lende kënyë. Kina me yeyi abo 'ba Bɔko'ba mo tönë bo kulömu 'deni mɔlo 'dɔ ti'di mo zi ma ki'di dönni gɔ lende abo ne bo ti ki'di zinni liijë ma ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisito naga nime.

²³ Tine gba kinza ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba nime kako dɛ kö'du ki'di na koboso ze pa me mi maboso abo nbö Bɔko'ba kileme ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurisito. ²⁴ Kö'du ki'di na tönë koloma rɔ bɔ kokɔɔ ze nbö Kurisito kömö 'dɔ di'dike dɔze gɔ lende abo gɔ dɛdike rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. ²⁵ Ne kina me kori 'ba ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurisito mo tönë na 'deni me. Gɔ kö'du mo na bo bɔ kokɔɔ ze nima bo inza kpe ti közi kakpa dɔze nati.

Akɔɔ Ti Kurisito

²⁶ Kina me ziye pili, ni mɔɔɔ ɔɔɔ ki'di döyi 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisito ni 'deni rɔ akɔɔ ti bo rɔ kole 'ba Bɔko'ba. ²⁷ Obapatisi yi 'deni mi rɔ kodɔ'ba ti Kurisito kolɔ bo 'deni rɔ bɔngɔ röyi. ²⁸ A mɔɔɔ inza kpe 'beri rɔ Yudayi ala rɔ bɔ löwö, atɔli ala ma kinza rɔ atɔli, bɔɔɔni ala 'ja, kpe 'deni pili rɔ ma koriya rɔ akɔɔ ti Yësu

Kurisito. ²⁹ Kina me kpe ma 'deni rɔ 'ba Kurisito naga nime na 'deni rɔ kupö Abarayama 'dɔ Bɔko'ba ko'dɔ yeyi ti dɔye kɔɔɔ ma tönë bo kiya 'deni mɔlo ne tara.

4 Onngɔke tɔma kɔɔɔ ame kole na pele rɔ bɔ kinda'-ba apötö ne, dɔgba mo bo gbɛ kɔɔɔ atɔli tara, ko'ja bo na ngi kedii kari koloma rɔ bɔ dɔ wa naga nima pili. ² Ko'ja bo kedii gba mbowa bɔ mɔɔɔ na koloma rɔ tonngɔ gɔ a bo ga ti'di lende zi bo. Bo oloma tara nbö kömö mi kada mo ame 'bu bo kongɔ bo 'deni kɔ'ba tedii rɔ bɔ dɔ wa pili ne. ³ Kina ze gbɛ tara ma tönë bine dikalike Kurisito dɛ gba ne, ze ngi rɔ atɔli zi dölëti ni ti kö'du ki'di 'ba 'bu ze löbu ga. ⁴ Tine ɔɔɔ kömö 'deni mi kada mo ame Bɔko'ba ko'dɔɔ ne na me bo koja kole abo ngi kako zize dɔliŋ bine. Bilaka lesi na gbɛ köyö bo bici kö'du ki'di ma mɔlo tönë ga ⁵ dɔ tutë gɔze ame ga bici kö'du ki'di ne gɔ dɛdike ti rɔ kole 'ba Bɔko'ba.

⁶ Kina me kpe 'deni rɔ kole 'ba Bɔko'ba na ma bo koja Nyi Kɔɔ Laka 'ba kole abo 'deni mize. Nyi Kɔɔ Laka nima na me kedii kiya te, "Baba, 'bu ma," mi mötu ze ga ne. ⁷ Kina me inzake kpe rɔ atɔli. Kpe 'deni rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Kina bo Bɔko'ba ti ki'di mɔri abo ngi ziye römöyi kpe 'deni rɔ kole abo ga.

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Galatiya

⁸ Tönë gba bine kinza kikalike bo Bɔko'ba dɛ ne kpe ngi rɔ atɔli zi akoro ni ame ga tigɔ mo kinza gbɛ yɔ kɔɔɔ 'ba Bɔko'ba ne. ⁹ Ne ma le'jete ikalike Bɔko'ba 'deni rɔ 'bu ye, tine ma laka mo ti miya te Bɔko'ba na kikali ye 'deni rɔ kole abo ga. Ne gɔ wa'di na kedii ko'dɔke 'böwu tileki to'dɔ dölëti ni ti kö'du ki'di ma yawa naga nima kɔɔ 'ba 'bu ye löbu ga? Gɔ wa'di na kedii ko'dɔke 'böwu tileki rɔye rɔ atɔli zi wa naga nima gɔmo?

¹⁰ Gɔ wa'di na kebeke za 'böwu ti'di kɔmɔye gɔ 'dɔ to'dɔ karama 'ba kpa dökikëri ni ti kpa dɔliili ti kpa nyepe ni gbɛ ti kɔmɔ kɔ la'ja ni gɔmo? ¹¹ Ma ti mi kombi gɔ lende 'be römöyi inda kɔɔɔ gomɔ löbu nime mupö rɔma kulöwö timo gɔ lende 'be ne 'deni ka ngi rɔ ma sari.

¹² Moma'jo rɔma ziye löndö, o'dɔke rɔye gbɛ kɔɔɔ ma römöyi ma 'deni gbɛ rɔ dɔ ngölö kɔɔɔ 'beye tara. Tönë mɔlo bine o'dɔke lende kënyë ɔɔɔ dɛ zö. ¹³ Kɔɔɔ ma kikalike kɔɔɔ na ko'de ma tönë dɔgba ziye 'dɔ ki'di moloma ngi rɔ tuwöwö laja laka 'ba Kurisito ziye ne. ¹⁴ Mi kada nima kɔɔɔ i'di ma ngi rɔ akirindi ma löbu dɔye ne pele tara o'dɔke riti ma ngi sowa bɔɔɔ o'ji ma dɛ yɔ. O'dɔke ma ngi kɔɔɔ iya te ma mo na rɔ malayika 'ba Bɔko'ba naga tara, ngi gbɛ kɔɔɔ ma na 'deni rɔ Yësu Kurisito mo mi tako ma ziye. ¹⁵ Kpe ngi rɔ kɔɔ rɔ mbëmbë. Ne wa'di na kömö 'deni 'böwu le'jete? Miya 'bama mi kada naga nima yayi ma kiya te kɔmɔ kedii ra rɔ a totö rönii, dëne iyagbake kɔmɔye ga 'deni ki'dike zö 'dɔ mokɔnyi rɔma timo. ¹⁶ Tara ne lende laka 'ba Bɔko'ba nime medii miya ziye ne na kebe kuyi ma 'deni le'jete yaga rɔ bɔ ndo'ji ziye?

¹⁷ Ne 'bënni 'ba laki naga nima tönë liijë ko'dɔɔ ye gɔ keddiike ti dökidi këyi rönni ne lende laka ɔɔɔ inza du te zinni. Liijë o'dɔɔ ye gɔ kozake rɔye yaga di rɔma

këddike ti dök'i'di këyi rönni. ¹⁸ Ne ma dɔ kiteli mo tēdi ti dök'i'di këyi rɔ bɔ ame këdi kiya lende laka ne na laka dɔdɔ mēdi pele tiye ala minza.

¹⁹ Kpe kole ma ga, ma 'deni 'böwu dɔ mi k'ɔ 'be kɔzɔ 'ja ame këdi ko'dɔ tōyö ne ɲbö 'jaa dɔdɔ ɲgira'da 'ba Kurisitö kogbɔ rönni 'deni miye. ²⁰ Lende 'be ilikö 'deni ɲgi dɔma sowa. Mo'dɔkɔ ɲgi 'dɔ mako ra rɔye tilende ziye ti lende këyi.

Akileme Ti Agara Ni Ti Sara

²¹ I'di mititi ye kpe bɔ kiterike to'dɔ rɔye rɔ atɔli zi kö'-du ki'di naga nime te. Uwöke wa nime kugu mi buku 'ba kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ne dē? ²² Ugu yayi iya te, Abarayama ti kole riyo, ma kɔzɔ Agara 'ja ma rɔ atɔli mo na köyö tine mɔzɔ mo Sara 'ja ma kogbe abo mo na köyö. ²³ Kole ma köyö 'ba 'ja atɔli nima öyö ɲgi kɔzɔ löyö ma laki, tine ma köyö 'ba 'ja ma kogbe mo nima öyö 'deni gɔ lende 'ba kpa Bɔko'ba.

²⁴ Kina me lende nime ēdi 'deni rɔ dɔɲgala rɔze. Römöyi 'ja riyo naga nime ileme lömu riyo. Lömu ma dɔgba mo tönē ki'di di dɔ dökü Sinayi ne kina me kileme 'deni ti Agara 'ja ma köyö kole atɔli tönē.

²⁵ Agara na 'deni kɔzɔ dökü Sinayi mo tönē mi dɔyayi 'ba Arabi ne, kina lɔko na 'deni rɔ akileme 'ba Yerosalema ma le'jete mo nime ɲgi rɔ atɔli zi kö'du ki'di pili ti bilaka mo ga ne. ²⁶ Tine Yerosalema ame mo mitɔzɔ ne lɔko na rɔ dɔ ɲgölö. Kina lɔko na rɔ mɔze. ²⁷ Kɔzɔ ame kugu mi buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "Ni kɔzɔ kinza kikali tɔ 'ba löyö dē tönē ɛnyi ti tiliya konyo kiyēyi koba ɲgala römöyi ni ame tönē pa kola yi rɔ kɔzɔ kutu yi ne ni na ti këddi ti kole kebe lɔko bɔ koloma ti mē'dē nima."

²⁸ Kina me löndö ma ga, kpe na 'deni kɔzɔ Yisika rɔ kole 'ba Bɔko'ba di mi lömu ma laka mo. ²⁹ Tine mi kada nima yayi kole ma tönē mo köyö bo kɔzɔ löyö ma laki ne ebe 'böwu todɔ gomɔ rɔ kole ma köyö ti tigɔ 'ba Nyi Kɔzɔ Laka nima. Lende nima na me 'deni gbɔ kɔzɔ ma le'jete naga nime. ³⁰ Tine ugu 'deni mi buku 'ba Bɔko'ba iya te, "Oga 'ja atɔli nima yaga ti kole 'bēni nima. Römöyi kinza kole 'ba 'ja atɔli nima kinda'ba apötö ra gbɔ kɔzɔ ti kole 'ba 'ja ma kogbe nima." ³¹ Kina me mēdi miya ziye löndö ma ga, ze kole 'ba 'ja atɔli mo na dē. Ze kole 'ba 'ja ma kogbe rɔ togbe mo na.

Dɔ Ngölö

5 Kurisitö utē gɔze 'deni gɔ dēdike yaga rɔ dɔ ɲgölö. Kina ti dɔzɔke kitigɔ kinza kolake rɔye dē kpe rɔ atɔli zi a mɔzɔ.

² Uwöke dɔma ma Pɔlo mēdi milende ziye, dɔdɔ kebe kolake rɔye 'böwu zi bilaka kilele ye Kurisitö inza kpe lipo rɔ kɔzɔ ziye. ³ Kɔzɔ ma tönē miya 'deni pa ziye bine kina me mēdi mileki 'deni gbɔ miya gɔmo ziye. Ni mɔzɔ ame kola röyi kilele yi 'deni ni 'bēyi nima 'deni rɔ bɔ 'dɔ to'dɔ kö'du ki'di 'ba Yudayi pili kinza tola ma kɔzɔ mo.

⁴ Kpe ame ga ko'dɔkɔkɔ tēdi rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba gɔ ndɔkɔ 'be 'ba to'dɔ kö'du ki'di ne, onyeke rɔye 'deni yaga di rɔ Kurisitö. Kina lende këyi 'ba Bɔko'ba inza

kpe rɔ kɔzɔ ziye. ⁵ Ne ma 'beze mi ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurisitö na me Nyi Kɔzɔ Laka ki'di ze 'deni ti kɔmɔ ki'di 'dɔ dēdi rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. ⁶ Römöyi ma di zize ze ame ga 'deni rɔ akɔzɔ ti Yēsu Kurisitö ne ya ma kinza kilele naga nima gbɔ kɔzɔ ma kilele 'deni naga nima tara. A ma rɔ dɔ kiteli zize na rɔ ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yēsu ame kina kodɔkɔ ze 'deni mi akɔ'ɔ ne.

⁷ Tönē bine olomake ɲgi rɔ to'dɔ lende 'ba Kurisitö rɔ ma laka ne wa'di na kömö 'böwu le'jete ko'ɲɲɔ ye di bi to'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba? ⁸ Inza rɔ bo Bɔko'ba mo na ko'ɲɲɔ ye di bi to'dɔ mo römöyi bo na tönē kidēki ye yimo mɔlo bine ne. ⁹ Tine ame ēdi 'deni kɔzɔ lende mumē ma tönē kiya te, "Laɲga titiyi pele i'di ruzu löbu ɲgi kö'bu." ¹⁰ Ne ze ma ze tiye 'deni rɔ akɔzɔ mi ɲere Yēsu Kurisitö kina me ki'di ma 'deni ti mi këddi gɔye kinza komerike lende mɔzɔ kpe 'böwu 'beri kɔma. Bɔzɔ nima këdi kilikö dɔye ne Bɔko'ba ti kodɔ karama dɔmo dɔdɔ bo këdi pele rɔ yē tɔ ne.

¹¹ Ne ma 'bama löndö ma ga, ma mēdi mö'bö ra nduwē tuwöwö mo miya te ko'dɔ dölētī 'ba akilele dēne ti Yudayi ni këdi ko'dɔ közi kasi gba zö kodɔ gomɔ kɔma gɔ wa'di? Ma këdi ra tara dēne tutötī Yēsu nime mēdi muwöwö zinnī ne lijē inza gba kilagi. ¹² Ne 'bēnni lijē bɔzɔ bɔ këdi kososo ye 'dɔ kilele ye naga nima ma laka mo gbɔ zinnī dēne 'dɔ lijē könyö ti lende 'bēnni nima ɲbö kore lijē timo yaga rɔ kpézö.

¹³ Ne kpe ma 'beye löndö ma ga, Bɔko'ba idēki ye 'deni mi dɔ ɲgölö. Ne kinza ki'dike dɔ ɲgölö 'be nime dē kindēndē ye kebeke to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ. Zize ɲge tēdi ti akɔ'ɔ gbɔ ti kɔnyi rɔ gɔ rɔze. ¹⁴ Römöyi kö'du ki'di pili 'ba Bɔko'ba na me kotɔzɔ kpēnni 'deni kɔzɔ dɔmo tara, ame kiya te, "ɔ'ɔ bilaka lesi lēpi yi mɔzɔ gbɔ kɔzɔ ame kɔ'ɔ yida röyi ne tara." ¹⁵ Ne dɔdɔ kebeke za togba görö dɔ kuruku tonyo lēpi ye ga tirica mo, oɲgɔke rɔye laka ēdi kari 'deni tiye tiyēnyē ye.

Nyi Kɔzɔ Laka Ni Ti Ako'dɔkɔ 'Ba Yida Rɔ

¹⁶ Kina me mēdi miya ziye, olomake ti Nyi Kɔzɔ Laka kinza kujēke dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ ra ¹⁷ römöyi lijē rɔ bɔ ya ti ako'dɔkɔ 'ba Nyi Kɔzɔ Laka. Kina Nyi Kɔzɔ Laka rɔ ya tinni kinza ko'dɔke dē ɲge rɔ ako'dɔkɔ 'be ga. ¹⁸ Dɔdɔ kö'böke ɲge ti to'dɔ ndɔkɔ 'ba Nyi Kɔzɔ Laka inzake kpe rɔ atɔli zi kö'du ki'di.

¹⁹ Dikalike 'deni laka ndɔkɔ ko'dɔ 'ba ako'dɔkɔ 'ba yida rɔ na rɔ yēri ni ti lende ko'dɔ dɔ rumö ni kinza rɔ kaya ²⁰⁻²¹ ti kpa kulömu zi akoro ni ti tata ti ndo'ji ti lamo ti mi kombi ti 'dirī ti mi kututu. Kina gbɔ ma këdi ko'de rɔ koza tolama rɔ bɔ ya ti mi kata tuwē layi rɔ dɔ rumö gɔ kupö wa yaga 'dɔ ki'di kebe to'dɔ wa ma kënyē naga. Miya 'deni tönē ziye bine kina me gbɔ mēdi mileki miya gɔmo ziye, lijē ame ga këdi ko'dɔ wa naga nime tɔdɔ zinnī mi ɲere löbu 'ba Bɔko'ba inza du te.

²² Tine ndɔkɔ 'ba ako'dɔkɔ ame rɔ 'ba Nyi Kɔzɔ Laka ne na rɔ akɔ'ɔ ni ti ɲɲɔ ti mi këyi ti loma liya ti lende këyi ti lende laka ti mi këddi ²³ ti lende liya gbɔ ti togbɔ dɔ yida rɔ. Wa naga nime pili kö'du ki'di mɔzɔ inza ame kota gɔmo. ²⁴ Lijē ame ga rɔ 'ba Kurisitö ne upö

ako'daƙa ma maƙo ame rƙ 'ba yida rƙ ne 'deni pili yaga ti dƙ gege mo ga. ²⁵ Nyi Kƙa Laka na ki'di d'idi 'deni zize kina loma ze ga kƙ'bo ti nƙuru gƙ ndaƙa abo. ²⁶ Kinza dƙ'boƙe dƙ kpe tubƙtƙ rƙze ala toma kpa lƙpi ze ga gƙ kƙnyƙ rƙ 'd'iri kina kinza do'daƙe mi kombi dƙ gbƙ kpe.

Tƙa Lƙpi Di Mi Lende Kƙnyƙ

6 Lƙndƙ ma ga, dƙ lƙpi yi maƙa kilaka mi lende kƙnyƙ kpe ame ga ti tigo 'ba Nyi Kƙa Laka ne otaƙe bo liya yaga kodƙaƙe bo gƙ kƙri ma laka. Tine oƙƙaƙe rƙye laka kinza kilakake ra gbƙ mi lende kƙnyƙ. ² Kpe pili ombike gomƙ 'ba lƙpi ye ga, to'da mo te na rƙ to'da kƙ'du ki'di 'ba Kurisitƙ ko kari dƙ 'bo mo. ³ Rƙmƙyƙ ze bilaka lesi pili rƙ a sari. Ne dƙ ni maƙa kebe tudƙli lƙpi yi ga ko'da rƙyƙ rƙ wa lƙbu, u'boƙu rƙyƙ 'deni. ⁴ Ni maƙa omeri ndaƙa ko'da 'bi ma. Ne dƙ kƙdi laka oloma ti, ti kƙa kinza dƙ kombi tudƙli lƙpi yi ga. ⁵ Rƙmƙyƙ ni maƙa ni na kƙddi kombi ako'da 'bi. ⁶ Tine ni ame kƙdi kiyandi yi ti lende 'ba Bƙa'ba ne ozake mi e'bi ga kpe ti bƙ maƙa kiyandi 'bi nima. ⁷ Kinza ku'boƙu rƙyƙ dƙ. Bƙa maƙa dƙ dƙ to'da maƙa kandi zi Bƙa'ba. A nime ƙdi kƙa kupƙ, dƙ kulƙ mi nyaƙa kumu gbƙ te rƙ kƙnƙ mo ne tara. ⁸ Kina gbƙ tara, ni bƙ ame kulƙ 'bƙyƙ rƙ kupƙ 'ba lende kƙnyƙ ne ti kumu 'deni dayi rƙ tƙlƙ. Tine bƙ ame kulƙ 'bƙni rƙ kupƙ ko'da 'ba Nyi Kƙa Laka ne ti kumu 'bƙni 'deni ngi dayi rƙ d'idi ma nƙuruƙuru. ⁹ Kina ti, dotoke nduwƙ to'da lende laka kinza dasike dƙ di rƙmo rƙmƙyƙ dƙ dƙnyƙe

nduwƙ gomƙ to'da mo ti dumuke 'deni ngi rƙ a ma laka mi kpa dƙlili mo. ¹⁰ Kina kƙa ame dƙdƙke 'deni ti gƙ kele zize to'da lende laka zi bilaka ma laki ma dƙ kiteli mo zize to'da lende laka zi lƙpi ze ga ame ki'di dƙnni 'deni gƙ lende 'ba Yƙsu ne.

Ndose Ma Nƙuruƙuru

¹¹ Ma na me mƙdi mugu lende naga nime ziye ti kƙzƙ. Oƙƙaƙe akugu 'jƙ nƙuruƙuru ma naga nime. ¹² Ti miya ziye, lijƙ laki naga nime kƙdi kutƙri 'dƙ to'da dƙlƙti 'ba akilele ziye ne lijƙ o'daƙa tƙlƙbƙ rƙnni rƙ bƙ to'da dƙlƙti 'ba bilaka lesi. Lijƙ o'daƙa dƙ kinza bilaka kodƙ gomƙ ra rƙnni gƙ lende 'ba tƙlƙ 'ba Yƙsu. ¹³ Ne pele lijƙ ma kilele mo tƙ naga nima oro kƙ'du ki'di 'ba Bƙa'ba dƙ gbƙ yƙ. Kina lijƙ kƙdi kiteri gbƙ 'dƙ kilele ye gƙ lijƙ kilƙbƙ rƙnni dƙye gƙ dƙlƙti ma ko'da rƙye. ¹⁴ Ne ma 'bama mo'daƙa dƙ tƙlƙbi ti dƙ, tƙlƙ 'ba nƙere Yƙsu Kurisitƙ ame kutƙti dƙ nƙeri ne na nƙe rƙ a ma 'dƙ milƙbi timo. Rƙmƙyƙ ti tƙlƙ abo wa pili 'ba dƙlƙƙ nime 'deni rƙ tƙku zƙ kina gbagba ma 'deni gbƙ rƙ tƙku zi dƙlƙƙ. ¹⁵ Lende 'ba tilele rƙ ala kilele dƙ pele nima inza rƙ a kembe. Wa ma rƙ dƙ kiteli mo ze 'deni 'boƙu le'jete rƙ wa la'ja. ¹⁶ Ee, lende kƙyƙ ti mi kƙyƙ koloma tƙnni lijƙ ame ga koro lende nime kinda'ba kitigo ne. Lijƙ na rƙ ma laka rƙ 'ba Bƙa'ba. ¹⁷ Nƙuruƙuru 'ba lende ma na me, kinza bƙa kodƙ gomƙ dƙ kpe rƙma rƙmƙyƙ kpa mbero naga nime rƙma ne ileme ma 'deni rƙ atƙli 'ba Kurisitƙ. ¹⁸ Lende kƙyƙ 'ba Yƙsu Kurisitƙ nƙere ze koloma tiye pili lƙndƙ ma ga. Amini.

Epeso

1 Ma Pɔlo, ma ame Bɔko'ba kigeli ma 'deni go ako'dɔkɔ abo rɔ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne, mɛdɪ mugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga mɪ Epeso ne, kpe ame ki'dike dɔye 'deni go lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne. ² Lende kɛyɪ ti yɛyɪ 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba Yɛsu Kurisitɔ nɛre ze koloma kɔtɔ tiye.

Yɛyɪ Ti Nyi Kɔtɔ Laka

³ Dilekike yɛɛ'dɪ zi bo Bɔko'ba 'bu 'ba Yɛsu Kurisitɔ nɛre ze ame bo na gbɪ rɔ Bɔko'ba nɛre abo ne. Bo Bɔko'ba na ko'dɔ yɛyɪ 'deni zize ti wa pili 'ba mɪtɔrɔ ti Nyi Kɔtɔ Laka go tɛdɪ ze rɔ akɔtɔ ti Kurisitɔ. ⁴ Gba kinza ko'ba dɔliŋɔ nime dɛ Bɔko'ba igeli ze 'deni mɔlo rɔ 'ba bo rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ go dɛdɪke ngɪ lipo kɔzɔ 'ba bo kinza a ma kɛnyɛ mɔtɔ mɪze kɔmɔ bo. Ti akɔ'ɔ abo goze na me ⁵ bo koja Yɛsu Kurisitɔ 'deni kako dɔliŋɔ bine to'de ze rɔ kole abo ga. Ame na rɔ ako'dɔkɔ abo ma kalo mɪ dɔki'dɪ bo.

⁶ Dɪlɛluke bo ti go lende kɛyɪ lɔbu abo nime bo ko'dɔ zize ze ma 'deni rɔ akɔtɔ ti kole abo ame bo kɔ'ɔ kulɔwɔ ne. ⁷ Rɔmɔyɪ roma Kurisitɔ na kope ze 'deni rɔ dɔ ngɔlɔ tola ze go lende kɛnyɛ ze ga. Lende kɛyɪ nime bo ko'dɔ zize ne ngɪ rɔ dɔ kiteli. ⁸ Ti akikali dɔ kiteli abo ⁹ bo i'di ze 'deni tikali wa ame ga pa rɔ ma kusu, bo kiteri zi Kurisitɔ to'dɔ mo ne. ¹⁰ Akiteri abo nime kada mo dɔdɔ kɔmɔ 'deni na Kurisitɔ ti kuyɪ wa pili 'ba mɪtɔrɔ ni ma ti dɔyayi ngɪ yaga rɔ akɔtɔ ti bo go bo na kɛdɪ rɔ bɔ dɔmɔ.

¹¹ Wa pili ɛdɪ ko'dɔ rɔnnɪ go akiteri abo 'ba Bɔko'ba. Bo na kiteri abo 'deni mɔlo zize go dɛdɪ rɔ bilaka abo ga rɔ akɔtɔ ti Kurisitɔ. Kina me le'jete bo koza ze 'deni rɔ 'ba bo ga, ¹² go ze ma rɔ dɔndende 'ba ti'di dɔ go tako 'ba Kurisitɔ mo tɔnɛ ga dɪlɛlu rɔ lɔbu abo ti.

¹³ Kina kpe 'deni gbɪ tara rɔ akɔtɔ ti Kurisitɔ rɔmɔyɪ uwɔke laja laka 'ba Bɔko'ba ame bo kɔmɔ ye di mɪ tɔlɛ ne 'deni. I'dike dɔye go mo na me Bɔko'ba ki'di Nyi Kɔtɔ Laka 'deni ziye kɔzɔ ma bo kiya mɔlo go kileme ye rɔ 'ba bo ga. ¹⁴ Nyi Kɔtɔ Laka na ki'di ze ame 'deni rɔ 'ba Bɔko'ba ne tikali mo ti do'jake wa pili ame kose zize ne ngɪ kina gbɪ ti kope ze rɔ dɔ ngɔlɔ. Kina dɪlɛluke rɔ lɔbu abo ti.

Mɔtu 'Ba Pɔlo

¹⁵ Kina me mɔlo tɔnɛ muwɔ ki'dike dɔye 'deni go lende 'ba nɛre ze Yɛsu kɛddɪ kɔ'ɔke bilaka 'ba Bɔko'ba 'deni gbɪ pili ne ¹⁶ ma bine molɔ'ɔ dɛ di bi tileki yɛɛ'dɪ zi Bɔko'ba go lende 'be. ¹⁷ Mɪ mɔtu ma pili mititi bo Bɔko'ba 'ba Yɛsu Kurisitɔ nɛre ze, 'bu bɔ tigɔ dɔ kiteli

ki'di Nyi Kɔtɔ Laka abo 'ba akikali ziye 'dɔ kiyandi ye kikalike bo Bɔko'ba laka.

¹⁸ Akikali 'be kɛdɪ ti kulɔwɔ go kikalike wa ame ga bo komeri to'dɔ mo ziye kpe ma bo kidɛkɪ ye 'deni ne. Kina go kikalike yɛyɪ laka abo ma 'dɔ bo ki'di zi bilaka abo ga pili ¹⁹ gbɪ ti tigɔ dɔ kiteli abo ame bo kokɔnyi ze ma di'dike dɔze go lende abo 'deni timo ne. ²⁰ Ti tigɔ dɔ kiteli abo nime na bo ki'di Kurisitɔ kɛnyɪ kɔdɔ di mɪ tɔlɛ kari koloma dɔ dɔrɪ bo mɪtɔrɔ. ²¹ Kurisitɔ na 'deni yayi rɔ nɛre mbiri dɔ lɔbu ni ti bɔ tigɔ bɔ kɔzɪ kakpa ni 'ba mɪ dɔyayi ma le'jete nime gbɪ ti dɔyayi ma kɛdɪ kako nime 'dɛ. ²² Rɔmɔyɪ Bɔko'ba i'di wa pili 'deni kɛdɪ bɛrɪ bɪcɪ kɔzɪ kakpa abo 'ba Kurisitɔ. Kina ko'dɔ bo 'deni rɔ nɛre 'ba dɔ wa pili rɔ bɔ dɔ bɔ meri abo ga. ²³ Kanisa na rɔ yida rɔ bo Kurisitɔ kina bo kɔ dɛ di yimo gbɪ kɔzɔ ame bo kɔ dɛ di mɪ a ma kɔtɔ mɔtɔ ame ko'ba mɪ dɔliŋɔ bine ne.

Didi Ti Kurisitɔ

2 Ma mɔlo tɔnɛ bine kpe ngɪ rɔ tɔku go kɔ'du 'ba kinza tuwɔ dɔ Bɔko'ba kolomake za rɔ to'dɔ lende kɛnyɛ. ² Kɔri 'ba a 'ba dɔliŋɔ nime na za kɔsɔke go mo tuwɔ dɔ Satani, nɛre 'ba nɔki, ame bo na rɔ bɔ dɔ ya ma kinza kuwɔ dɔ Bɔko'ba dɛ naga. ³ Dɛmba ze nime pili gbɪ kɔzɔ lijɛ tara, dolomake eze ngɪ pa go ako'dɔkɔ 'ba dɔliŋɔ nime to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rɔze ga ti ma domerike naga. Ze gbɪ kɔzɔ lijɛ tara, ya 'ba Bɔko'ba udɔdu ze 'deni kpaki.

⁴ Ne mɪ kɛyɪ abo 'ba Bɔko'ba rɔ dɔ kiteli. Bo kɔ'ɔ ze 'deni kulɔwɔ. ⁵ Kina me ze pele rɔ tɔku go lende kinza tuwɔ dɔ bo, bo ebe kidɪdɪ ze 'deni 'bɔwu yaga rɔ ma la'ja ti Kurisitɔ. Mɪ kɛyɪ abo 'ba Bɔko'ba na me kɔmɔ ze 'deni. ⁶ Bo oja ze 'deni di mɪ tɔlɛ kombi ze 'deni mɪtɔrɔ toloma yayi rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ. ⁷ Bo o'dɔ 'deni te 'dɔ kileme a ma bo ko'dɔ goze ti Yɛsu Kurisitɔ 'dɔ lɔbu 'ba mɪ kɛyɪ abo kindi ti yaga zi bilaka pili mɪ kada ma kɛdɪ kako naga nime 'dɛ. ⁸ Rɔmɔyɪ ti mɪ kɛyɪ abo na me kɔmɔ ye 'deni go ti'di dɔye go lende abo. Ako'dɔ abo 'ba Bɔko'ba na, ⁹ tigɔ 'bɪ 'ba bɔtɔ na dɛ. Kina kinza nɪ mɔtɔ kɛbɪ rɔyɪ dɛ timo. ¹⁰ Bɔko'ba na ko'ba ze 'deni rɔ ma la'ja. Bo i'di ze 'deni rɔ akɔtɔ ti Yɛsu Kurisitɔ go do'dɔke lende laka ame bo kilerjo 'deni mɔlo ndɔ zize to'dɔ mo ne.

Akɔtɔ Ti Kurisitɔ

¹¹ Kpe ame ga mɔlo kɔyɔ ye rɔ bɔ lɔwɔ, lijɛ Yudayi bɔ kilele ni kɛdɪ kidɛkɪ ye rɔ ya ma kinza kilele dɛ naga. Tine akilele nima dɔlɛtɪ na ka toke kpa 'bana 'ba rɔ ya-

ga. ¹² Omerike ma tönë keddike gba ñbö rɔ ma kɔwɔ di rɔ Kurisitö ne te. Inzake e'be rɔ kupö Yisarele. Kina lömu 'bënni ma Bako'ba ko'dɔ tinni 'dɔ tɔmɔ lijë di mi tölë ne inza ziye, ë'bënni nge kɔtɔ zinni yayi. Tönë bine olomake e'be mi dɔliŋɔ nime kinza Bako'ba gbï kinza kɔmɔ ki'di gɔ yëyi mo. ¹³ Tine ame kpe 'deni rɔ akɔtɔ ti Kurisitö ne, kpe ma tönë pa ñbö rɔ ma kɔwɔ yaga ne roma Kurisitö o'de ye 'deni ngi ngɔsi 'de rɔ Bako'ba.

¹⁴ Bo na rɔ bɔ lata ze. Bo na me kodɔ'ɔ ze Yudayi 'deni le'jete rɔ akɔtɔ tiye kpe bɔ löwö. Reki löbu 'ba ndo'ji tönë mi löngö ze tiye ne inza kpe, bo urö 'deni bëri ti yida rɔ bo nime bo ki'di kupö ne. ¹⁵ Kö'du ki'di ma mɔlo 'ba Yudayi mo tönë ga bo i'di 'deni yaga kinza kpe rɔ kɔtɔ römöyi 'dɔ kodɔ'ɔ ye tize rɔ a la'ja. Kina me bo ko'dɔ lata 'deni gɔmo mi löngö ze. ¹⁶ Bo i'di 'deni kutöti bo dɔ ngëri bo kölä 'dɔ kiyëyi kpa ndo'ji nime mi löngö ze ne yaga gɔ kodɔ'ɔ ze kpaki rɔ akɔtɔ zi Bako'ba.

¹⁷ Kina me bo Kurisitö mo tönë kako 'deni kuwöwö laja laka 'ba lata nime ziye kpe bɔ löwö ame gba ñbö rɔ ma kɔwɔ di rɔ Bako'ba ne kina gbï zize Yudayi mo ga ma ngɔsi rɔ bo mo tönë ga. ¹⁸ Ti bo Kurisitö na me ki'di ze pili 'deni dëdi ti Nyi Kɔtɔ Laka to'de ze zi Bako'ba 'bu.

¹⁹ Kina me 'deni inzake kpe rɔ bɔ löwö, kpe 'deni rɔ bɔ dɔ yayi gbï kɔzɔ 'beze ze bilaka 'ba Bako'ba. ²⁰ Kpe 'deni rɔ dökü ma ko'ba rö 'ba Bako'ba timo, ame gbɔndɔ mo na rɔ bɔ laja ni ti bɔ kumë lende 'ba Bako'ba ne, tine Yësu Kurisitö na rɔ dökü ma dɔ kiteli 'ba gɔ dɔgali mo. ²¹ Bo na kogbɔ dökü ama ga 'deni pili tɔrɔ gbï rɔ ma koro zi Bako'ba. ²² Kina me kpe ame 'deni rɔ akɔtɔ ti bo ne o'ba ye 'deni gbï rɔ bi loma 'ba Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bako'ba.

Pɔlo Ti Bɔ Löwö

3 Kina me ma Pɔlo, ma koboso gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö ma moto ziye kpe bɔ löwö, mumötu Bako'ba gɔye. ² Mikali 'deni laka uwöke yëyi ma Bako'ba ko'dɔ zö ki'di ma to'de mo ziye nima 'deni. ³ Bo Bako'ba na kileme akiteri abo ame rɔ ma kusu ne 'deni yaga zö. Mugu lende mo 'deni tönë mɔlo bine mbowa ziye. ⁴ Dɔdɔ kidedike ti ko'jake wa ma mikali di mi akiteri 'ba Bako'ba ame rɔ ma kusu zi Kurisitö to'dɔ mo ne ngi. ⁵ Mɔlo mi kada 'ba 'bu ze löbu tönë ga bine bɔtɔ ikali a ma te dë. Tine Bako'ba ileme 'deni le'jete yaga ti Nyi Kɔtɔ Laka abo zi bɔ laja ni ti bɔ kumë lende abo ga ame bo kigeli 'deni ne. ⁶ A nime na me mi laja kɔtɔ laka abo kpe bɔ löwö ni 'deni rɔ akɔtɔ tize Yudayi mi Kurisitö Yësu rɔ 'ba Bako'ba to'ja kpa közi ma bo kose mo tönë gbï kɔtɔ tize.

⁷ Mi këyi abo 'ba Bako'ba na me ki'di ma rɔ bɔ ndɔbɔ 'ba laja laka abo nime ti tigɔ abo. ⁸ Ma ame pele kulöwö wöti bëri di mi löngö bilaka abo ga ne bo o'dɔ mi këyi zö koja ma tuwöwö laja abo ziye kpe bɔ löwö. Kina gbï 'dɔ tileme yëyi löbu dɔ kiteli abo nime ziye. ⁹ Bo oja ma gbï 'dɔ ti'di bilaka pili kikali akiteri kusu abo tönë na tondo. Römöyi bo Bako'ba bɔ ko'ba wa pili 'ba dɔliŋɔ nime usu dɔ a nime 'deni mɔlo tönë bine mi

kada 'ba 'bu ze löbu ga ¹⁰ 'dɔ kanisa na kileme 'jaa kɔzɔ a nime te tɔne zi malayika ame ga lijë na rɔ löbu mitorɔ ne, bo Bako'ba na rɔ 'bu 'ba akikali pili. ¹¹ Bako'ba o'dɔ a nime 'deni gɔ akiteri abo ame mɔlo di bi tisaki mo zi Yësu Kurisitö njeze ze ne.

¹² Kina me ze ma ze tiye mi ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö gbï rɔ akɔtɔ ti bo ti ki'di ze rɔ dɔ ngölö tako kɔmɔ bo Bako'ba ti mi keddï. ¹³ Gɔ lende mo na me miya ziye, kinza kolomake dë rɔ meri gɔ gomɔ nime mëdi yimo bine gɔ lende 'be ne. Tine na 'dɔ koyoke rɔye gɔmo.

Akɔ 'Ba Kurisitö

¹⁴ Gɔ kö'du mo na mɔlɔdɔ bëri kɔmɔ Bako'ba 'bu moma'jo rɔma zi bo. ¹⁵ Bo na rɔ 'bu ma kɔtɔ laka zi bilaka pili 'ba mi dɔliŋɔ nime kpaki ti malayika 'ba dɔyayi 'ba mitorɔ. ¹⁶ Moma'jo rɔma zi bo Bako'ba bo ko'dɔ yëyi tɔ kpe dɔye ti Nyi Kɔtɔ Laka ti tigɔ mo ki'di mi keddï ziye ¹⁷ Kurisitö kö'bö ti nburu miye kpe ma ki'dike dɔye 'deni gɔ lende abo naga nime, akɔ'ɔ abo kidiyë rönï ti kitigɔ miye ¹⁸ 'dɔ kpe gbï pili ti bilaka abo ga 'ba Bako'ba kikali gɔ löbu ti talo 'ba akɔ'ɔ 'ba Kurisitö nime gbï ti tigɔ dɔ kiteli mo. ¹⁹ Kina kɔdɔ kiya te keddike 'deni ti akɔ'ɔ nime bɔtɔ kikali dë 'doyi ne, loma 'be ti këdi nati kɔzɔ 'ba Bako'ba.

²⁰⁻²¹ Akilëlu ti rɔ löbu këdi zi bo Bako'ba nduwë rɔ nburunburu gɔ Yësu Kurisitö gbï ti kanisa abo. Römöyi Bako'ba bo i'di tigɔ abo 'deni ngi kulöwö zize to'dɔ ndɔbɔ mize kebe ma dititike ti ma dikali naga.

Lende Laka

4 Ma bɔ koboso ma 'deni gɔ lende 'ba Kurisitö njeze ze mo tönë, mëdi milende ziye, i'dike loma 'be këdi rɔ ma laka gɔ ako'dɔkɔ abo 'ba Bako'ba ame kidedi ye ne. ² Ni kɔtɔ o'tɔ ë'bi döyi le bëri kiliya röyi kɔ'ɔ lëpï yï ga ti kɔmɔ kele mo pele dɔdɔ ko'dɔ yi dë laka. ³ Ogbɔ röyi toloma kinza ndo'ji mi löngö yï ti lëpï yï kɔtɔ kinza mi kata römöyi kpe 'deni rɔ akɔtɔ mi Nyi Kɔtɔ Laka. ⁴ Nyi Kɔtɔ Laka nge kɔtɔ kina ze 'deni rɔ yida rɔ kɔtɔ gbï kɔzɔ ame meri ze 'deni nge kɔtɔ gɔ wa ma Bako'ba kidedi ze teyi ne. ⁵ Njeze ze mo nge kɔtɔ, a ma di'dike dɔze gɔmo nge kɔtɔ kina bapatisi ze gbï nge kɔtɔ. ⁶ Bako'ba nge kɔtɔ rɔ 'bu 'ba bilaka pili. Bo na rɔ njeze 'ba dɔ wa pili bo na gbï mize ko'dɔ ndɔbɔ pili tize.

⁷ Tigɔ i'di rönï 'deni rɔ 'beri'beri zize. Römöyi bo Kurisitö na rɔ bɔ ki'di kpa közi ma laka. ⁸ Edi 'deni kɔzɔ ma tönë kiya rönï mi akugu te, "Bo ari ñbö tɔrɔ ti 'bɔki nbanji kina bo ki'di kpa közi ngi zi bilaka." ⁹ Tine 'jɔ 'ba lende 'ba tari ñbö tɔrɔ nima omba kina rɔ tako abo ame titi mi dɔliŋɔ bëri bine ne. ¹⁰ Kina bo Kurisitö kɔtɔ mo tönë kako bëri bine ne bo na me gbï kari 'deni ñbö gönyï pɔli tɔrɔ 'dɔ bo kote gɔ bi pili ti yida rɔ bo. ¹¹ Bo na me ki'di tigɔ zi ya mɔtɔ ga tedi rɔ bɔ laja, mɔtɔ ga rɔ bɔ kumë lende, mɔtɔ ga rɔ bɔ tuwöwö laja laka, mɔtɔ ga rɔ pasita tine mɔtɔ ga rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi. ¹²⁻¹³ Bo o'dɔ te 'dɔ kiyija ze bilaka 'ba Bako'ba ndö rɔ akɔtɔ ti Yësu Kurisitö mi ndɔbɔ abo. Kina ti'di dɔze gɔ lende

kiya 'ba kole 'ba Bako'ba gbī ti tikali bo kodɔ'ba ze ti rɔ akɔɔ tiye dandike mī tigo ma laka 'ba Kurisitō.

¹⁴ Kina ɔɔ kēdī 'deni tara tine dinzake kpe rɔ kole titi 'dɔ dɔngala 'ba akiyandi 'ba bɔ 'bölu ni kuyi kpeze ngi welo mökö di gɔ kɔri kɔzɔ sorope ma di zi piwu naga tara. ¹⁵ Tine dönyöke gɔ lende kodɔ'ba ti akɔ'ba kina ti dēdike ngi rɔ akɔ'ba ti Kurisitō ame bo na rɔ bɔ dɔze ne. ¹⁶ Ze pili rɔ kapa 'ba yida rɔ bo ga ame bo na konzo ze 'deni pili rɔ kɔɔkɔ kogbɔ ze mī lērī 'ba yida rɔ bo. Ki-na yida rɔ bo ti kiyöbu ngi kogbɔ rōnī laka ɔɔ kiya te ze kapa mo naga nime dinda'bake akɔ'ba laka rɔ gɔ rɔze.

Loma Ma La'ja Rɔ 'Ba Bako'ba

¹⁷ Kina me mi'di ame ziye mī möyi n̄ere ze Yēsu Kurisitō, kinza kolomake dē kpe to'dɔ lende kɔzɔ 'ba ya ma kinza rɔ 'ba Bako'ba naga tara. Lijē 'bēnni nima meri 'bēnni pili dɔ ɔɔ mo inza kina gbī kinza akikali.

¹⁸ Lijē ngi kinza didi 'ba Bako'ba minni rōmöyi lijē ngi rɔ bilaka minyi ga kinza mbili. Lijē bɔ kilagi akikali 'ba Bako'ba naga nima. ¹⁹ Lijē ɔɔ minni ngi pö kinza rɔ kaya gɔ to'dɔ dɔkomali lende kēnyē.

²⁰ Lende 'ba Kurisitō mo ame kiyandi ye timo ne ēdī tara? ²¹ Mikali rɔ ma laka loma abo 'ba Yēsu iya gɔmo 'deni ziye. Lende ma kodɔ'ba 'ba Bako'ba ame mo bo kileme zize ne iyandi ye 'deni timo. ²² Kina ti, olake gɔ loma 'be ma mɔlo tönē ga yaga. Rōmöyi bo bɔ ma mɔlo nime ti ndörö abo ga ēdī koto ye mī tölē. ²³ Meri 'ba dɔye ti dökī'di ye i'dike ti kēdī yaga rɔ ma la'ja. ²⁴ ɔɔke mī loma ma la'ja ame rɔ 'ba Bako'ba rɔ ma koro kɔɔ laka rɔ ma kodɔ'ba ne.

²⁵ Kina me ti, a mɔɔ rɔ bētī kinza kpe. Ni mɔɔ lende ma kodɔ'ba na kiya zi lēpī yi. Rōmöyi ze pili 'deni rɔ kapa 'ba yida rɔ Kurisitō. ²⁶ ɔɔ ni mɔɔ kēnyē rɔ 'dirī tine kinza kola 'dirī 'bī nima dē koto yi mī lende kēnyē. Kina kinza koloma dē gbī ti 'dirī miyi n̄bō kada kōsō dɔmo. ²⁷ Rōmöyi kinza ki'di bi'ci lende dē yaga rōyi zi Satani.

²⁸ Ni ame kēddī rɔ bɔ 'bögö ola gɔ 'bögö yaga kileki to'dɔ ndɔbɔ 'bī ti köziyi 'dɔ kokonyi bɔ lisa gbī timo. ²⁹ Kinza kö'bö dē tumu kpēyi zi bilaka. Tine wa ame ga rɔ ma kēyi rɔ 'ba tilen̄o mī lōngö bilaka ne na kiya gɔ ki'di lende kiya 'bī kokonyi ya ame ga kēdī kuwö ne.

³⁰ Kina kinza ki'di Nyī Kɔɔ Laka 'ba Bako'ba dē kēdī rɔ meri. Rōmöyi Nyī Kɔɔ Laka i'di 'deni ziye rɔ kinē 'ba 'dɔ tope ye yaga mī kada mo yayi rɔ dɔ ngölö rɔ 'ba Bako'ba.

³¹ Kinza ki'dike a mɔɔ rɔ mī kombi ala tiyeli ala 'dirī ni ti ti'ja dē kpe kēdī mī lōngö ye. A mɔɔ rɔ ndo'ji kinza kpe. ³² Tine olomake ti mī kēyi to'dɔ lende laka zi lēpī ye ga. Kina 'dɔ kolake lēpī ye ga gbī gɔ lende kēnyē kɔzɔ ame Bako'ba ki'di Kurisitō 'deni d̄l̄n̄ɔ b̄ine tola ye gɔ lende kēnyē ne.

Loma Mī Bi Kɔɔ

5 Kpe ame 'deni rɔ kole 'ba Bako'ba bo kɔ'ba ye 'deni kulöwö ne, inda'bake loma abo nima. ² O'dɔke wa pili ti akɔ'ba kɔzɔ 'ba Kurisitō ame kɔ'ba ze ki'di didi bo

gɔze kɔzɔ akumu ame kon̄ma zi Bako'ba 'dɔ tato kele mo kiyēyi dökī'di bo ne.

³ Kpe 'deni rɔ 'ba Bako'ba, tine kinza ki'dike ama kɔzɔ yērī ni ti a pili ma rɔ ti'da naga 'doyi ti mī kombi ni k̄idēkī möyi mo dē kpe mī lōngö ye. ⁴ Kinza kiyake lende dɔ rumö ti a ame ga rɔ ti'da ne dē kpe rōmöyi lende mo o'de ye kpe ame ga rɔ bilaka 'ba Bako'ba ne dē kpe. Tine yēē'di na 'dɔ kö'böke ti'di mo zi Bako'ba. ⁵ Rɔ ma laka miya ziye tikali mo, bɔ yērī ni ti lijē bɔ to'dɔ wa 'doyi ma rɔ ti'da naga nima ti mī kombi ni inza ti gɔ bi kɔɔ te mī n̄ere löbu 'ba Kurisitō ni ame ti Bako'ba ne. Rōmöyi mī kombi nima toro akoro na.

⁶ Kinza ki'dike bɔɔ ku'bölu ye dē ti wa naga nime. Rōmöyi gɔ lende mo ya 'ba Bako'ba ēdī kako dɔ kole kinza koro lende abo. ⁷ Kina kinza ni mɔɔ kodɔ'ba rōyi dē tinnī. ⁸ Rōmöyi mɔlo nime kpe 'deni mī bi kölu. Tine le'jete kpe 'deni rɔ 'ba Kurisitō rɔ bi kɔɔ zi bilaka. Kina olomake ti kɔzɔ kole 'ba bi kɔɔ tara. ⁹ Rōmöyi bi kɔɔ na kēdī koja 'bēni rɔ lende laka ni ti lende ma kodɔ'ba 'ba Bako'ba. ¹⁰ Wa ame Bako'ba ko'dɔkɔ zi'yi mɔɔ dɔ ko'dɔ ne on̄gɔ te. ¹¹ Kinza kodɔ'ba rōyi dē kpe ti ako'dɔkɔ 'ba bi kölu, lende kinza dɔmo kodɔ dē 'bēnni naga nima. Tine oja lijē yaga mī bi kɔɔ. ¹² Wa ma laki kēdī ko'dɔ rɔ kusu mo naga nima tiya mo yaga aga za kpa bilaka. ¹³ Tine a ame yaga mī bi kɔɔ na kina laka mo kindā. ¹⁴ Wa ame kileme yaga ne bo na 'deni rɔ bi kɔɔ. Kina me 'dɔ ki'di kiya te, "Ni bɔ tö'dö nime, indin̄i yaga. ɔɔ yaga di mī tölē. Kina Kurisitō ti koyi bi döyi."

¹⁵ Kina ti, i'dike kɔm̄ye kandi laka gɔ loma 'be. Kinza kolɔ'ba dē ngi rɔ ndako tine olomake kɔzɔ bɔ lende kikali. ¹⁶ Wa ame koja göni 'deni zi'yi mɔɔ inda'ba ndi-mo laka rōmöyi d̄ȳȳi le'jete ele dē kpe. ¹⁷ Kinza kolomake dē rɔ rumö, on̄gɔke a ma Bako'ba ko'dɔkɔ ziye to'dɔ mo.

¹⁸ Kinza kö'böke dē ngi tupö r̄ye ti layi ame bo 'ba bo ngi rɔ tirasi ye yaga ne. Tine Nyī Kɔɔ Laka na 'dɔ ki'dike koso lɔ miye. ¹⁹ ɔɔ kiya te kot̄ɔɔke d̄ye 'deni nima ngala ti akilēlu ame rɔ 'ba Nyī Kɔɔ Laka ne na kobake, kilēluke n̄ere Bako'ba ti mī kɔɔ, ²⁰ ö'böke tileki yēē'di 'ba wa pili zi Bako'ba 'bu ti möyi Yēsu Kurisitō n̄ere ze.

'Ja Ni Ti Mē'dē

²¹ I'dike r̄ye ti tuwö dɔ lēpī ye ga toro Kurisitō.

²² Kpe 'ja, uwöke dɔ mē'dē ye ga kɔzɔ Kurisitō tara. ²³ Rōmöyi mē'dē bo na ti közi kakpa dɔ 'ja abo gbī kɔzɔ 'ba Kurisitō ame kēdī ti közi kakpa dɔ kanisa ne. Kurisitō na rɔ dɔze, ze 'deni rɔ yida rɔ bo rōmöyi bo na kɔm̄ ze 'deni di mī tölē. ²⁴ Kina ti kpe 'ja ni uwöke dɔ mē'dē ye ga laka mī wa pili kɔzɔ ame kanisa kuwö dɔ Kurisitō laka ne tara.

²⁵ Kina ti kpe mē'dē, k̄'ke 'ja 'be ga ti kɔzɔ 'ba Kurisitō ame kɔ'ba kanisa ne. Bo ilan̄a didi bo 'deni gɔ lende ze kanisa abo ga ²⁶ 'dɔ ti'di ze rɔ 'ba bo. Bo i'di lende abo 'deni zize kurögö ze kɔɔ ti mini 'ba bapatisi ²⁷ 'dɔ ko'de ze kanisa abo zi bo rɔ ma kele kɔzɔ 'ja la'ja r̄mo mboloro kinza tirigbili mɔɔ dɔ 'bana 'ba r̄mo, tine ngi lipö kɔɔ laka kinza lende kēnyē ɔɔ.

²⁸ Kpe mē'dē, nī mātɔ kɔ'ja 'bī kɔzɔ yida rōyī. Nī ame kɔ'ja 'bī 'deni, gbagba yī na ma 'deni gbī kɔ'ja. ²⁹ Bɔtɔ mātɔ ame ŋgī kɔ'ji yida rōnī ne na rɔ yē? Nī mātɔ yida rōyī ō'bō tulu mo koŋgɔ gɔmo laka gbī kɔzɔ 'ba Kurīsītō ame kēdī koŋgɔ gɔ kanisa abo ne. ³⁰ Rōmōyī ze na 'deni rɔ kapa 'ba yida rɔ bo ga. ³¹ Kɔzɔ ame kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne, iya te, “Gɔ kō'du mo na bɔtɔni ti kolɔɔ di yɔki 'bu bo ni ti ma bo kari kodɔ'kɔ rɔ bo ti 'ja abo kina lījē kpaki riyō 'deni rɔ akɔzɔ.” ³² Lende lōbu nime 'ja mo ma moŋgɔ bine mātɔ ma rɔ ma kusu mo tōnē kileme 'deni yaga ne ēdī kiya rōnī zi Kurīsītō ti kanisa abo. ³³ Tine mātɔ mo ēdī kiya rōnī ziye ti 'ja 'be ga 'dɔ kpe mē'dē ni pili, nī mātɔ kɔ'ja 'bī kɔzɔ yida rōyī kina kpe 'ja pili gbī tara, nī mātɔ koro mē'dē yī.

Kole Ni Ti 'Bu Nnī Ga

6 Kpe kole titi, ame kpe 'deni rɔ akɔzɔ ti Kurīsītō ne, ndɔɔ ma laka rɔ dɔ kiteli ziye na me. Nī mātɔ uwō dɔ 'bu yī ni ti mōyī. ² Bɔko'ba ose 'deni mɔlo tōnē bine iya te, “Oro 'bu yī ni ti mōyī.” Di mī kō'du ki'di abo ga pili ame na dɔgba bo kulōmu gɔmo teyi kiya te, ³ “Dɔ a ma laka na kurē dōyī ti yēyī mo koloma gōyī kɔwɔ mī dɔyayi bine.”

⁴ Kina ti, kpe bɔ kole ni kinza ko'dɔke lījē dē rɔ ma kēnyē ki'di mīnnī kata rɔye. Tine uluke lījē laka mī akiyandi 'ba Kurīsītō ŋere ze ki'dike kɔmɔ kandi mo zīnnī.

Atɔli Ni Ti Bɔ Dōnnī Ga

⁵ Kpe atɔli ni, oroke bɔ dɔye ga ti tikere ti rɔ kilē'dī kuwōke dōnnī ti mī kɔzɔ kɔzɔ ma kuwōke dɔ Kurīsītō. ⁶ Kina kinza kebeke dē ŋge to'dɔ mo dɔ lījē kēdī tiye toŋgɔ gɔye 'dɔ tu'bōlu kōmōnnī. Ama ele dē. Ma laka mo ziye tuwō dōnnī ŋburu rōmōyī ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba na kina kpe 'deni gbī rɔ atɔli 'ba Kurīsītō ga. ⁷ Kina ti, o'dɔ ndɔɔ 'ba atɔli 'bī nima rɔ dɔ rɔ koŋmī kɔzɔ ēddī ko'dɔ zi Kurīsītō, tine inza zi bilaka lesi. ⁸ Ikali 'deni bo na rɔ bɔ ti'di kpa kōzī zi bilaka pili rɔ buru, atɔli kpaki ti ma kinza rɔ atɔli gɔ ndɔɔ laka 'bī 'ba mātɔ.

⁹ Kpe bɔ dɔ atɔli ni, o'dɔke lījē gbī laka tara kinza kpa kose. Ikalike 'deni ŋere ēdī ŋge kɔzɔ mīɔzɔ ame bo na mbiri dɔ atɔli ni gbī dɔ bɔ dɔmo ga ne. Bo o'dɔ 'ba bo geli dē mī lōŋgō mo.

Jama 'Ba Ya 'Ba Bɔko'ba

¹⁰ Lende ma rɔ ŋburuŋburu mo ziye na me nati, kpe ame ga 'deni rɔ akɔzɔ ti Kurīsītō ne i'dike tīgɔ dɔ kiteli abo kogbɔ ye kitīgɔ. ¹¹ Inda'bake jama 'ba ya 'ba Bɔko'ba ame ki'di 'deni ziye ne teyi kitīgɔ titata rɔye timo di zi dɔŋgala kēnyē 'ba Satani. ¹² Ya ma 'beze nime dinza do'dɔke ti bilaka lesi tine ti malayika kēnyē 'ba Satani ga ame lījē na 'deni ti kōzī kakpa dɔ bilaka 'ba bi kōlu nime pili ne.

¹³ Kina ti, inda'bake jama 'ba ya 'ba Bɔko'ba ti ndō tiye le'jete rōmōyī 'dɔ dɔ kada kēnyē mo nima kōmō 'deni dayi 'dɔ kogbɔke rɔye timo kinza kirīŋake ra di zīnnī bɔ ya 'be mo naga nima tine di pōtō mo pele kɔkɔke ŋburu kitīgɔ. ¹⁴ Udōduke lende kodɔkɔ 'ba Bɔko'ba 'bōmbō ye rɔ gasi. Oɔke lende laka 'ba Bɔko'ba rɔye 'dɔ kitata kpa dɔŋgɔ'do ye di zi kōmo 'ba bɔ ya. ¹⁵ Usuke laja laka 'ba lende kēyī 'ba Bɔko'ba rɔ wari ndiye togbɔ rɔye timo. ¹⁶ Ombike ti'di dɔ gɔ lende 'ba Kurīsītō nduwē tiye rɔ makēti tikēti kpa pa'do 'ba kōmo 'ba Satani timo yaga di rɔye. ¹⁷ Akɔmɔ abo 'ba Bɔko'ba nime bo ko'dɔ zize di mī tōlē ne na 'dɔ kinda'bake teyi titata dɔye timo. Lende 'ba Bɔko'ba ame Nyī Kɔzɔ Laka kuwōwō 'deni ne na 'dɔ kogbake rɔ mbele ziye.

¹⁸ Tine mī ya nime ō'bōke ti mōtu. Ititike bo Bɔko'ba gɔ bo kokɔnyi ye. Mī wa pili ogbɔke rɔye ti mōtu kɔzɔ ma Nyī Kɔzɔ Laka ki'di ziye. Umōtuke gbī nduwē gɔ bilaka 'ba Bɔko'ba ga. ¹⁹ Kina umōtuke gbī gɔma 'dɔ bo ki'di lende kikali zō dɔ kada 'ba lende ma kōmō 'dɔ miya laja laka abo rɔ dɔ kitēwu zi ya ame ga mɔlo kikali dē ne. ²⁰ Ma pele ti zīŋgiri nime ndō mī maboso bine ma gba tuwōwō laja laka nime. Kina umōtuke gɔmo 'dɔ Bɔko'ba ki'di ma tiya laja abo nime rɔ dɔ kitēwu kɔzɔ ma bo ko'dɔkɔ zō.

Akumōtō

²¹ Tukikō, lōndō ma dɔ'kɔ kulōwō bɔ kinda'ba ndɔɔ 'ba Kurīsītō laka nime ti kiya gɔ a ma ko'dɔ rōnī zō pili 'jaa ziye 'dɔ kikalike gbī mēdī tondo. ²² Mēdī moja bo 'dɔ tari ti lende ma 'beze bine pili tiyētī mo ziye yayi gɔ dōki'di ye kēyī.

²³ Ee, Bɔko'ba 'bu ti Yēsu Kurīsītō ŋere ze ki'di ye kpe lōndō ama ga yayi ne kō'bōke ti'di dɔye gɔ lende abo ti akɔ'kɔ ti mī kēyī. ²⁴ Lende kēyī 'ba Bɔko'ba kēdī tīnnī lījē ame ga pili ti akɔ'kɔ ma ŋburuŋburu 'ba Yēsu Kurīsītō ŋere ze ne.

P'ilipöyï

Mötu 'Ba P'lo

1 Ma P'lo mugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba B'ko'ba ame ga pili mï P'ilipöyï ame kpe 'deni r' ak'ot' ti Y'esu Kurisitö ne. Mugu ziye ti ya ma löbu 'be ga pili, kpaki ti ya ame ga r' b' nd'ob' mï kanisa ne. Ze ti Timatiyo lepï ma b' nd'ob' 'ba n'ere ze Y'esu Kurisitö dumötö ye pili. ² Y'eyï ti lende këyï 'ba B'ko'ba 'bu ze ti 'ba n'ere ze Y'esu Kurisitö koloma tiye.

³ Mï kada pili ma momeri g' lende 'be mo'd' y'ë'dï zi bo B'ko'ba b' k'ng' g'oma. ⁴ Mï mötu ko'd' ma g'ye pili ma r' l'ng', ⁵ römöyï ëddïke nduwë tok'nyï nd'ob' 'ba tuwöwö laja laka 'ba B'ko'ba k'ot' tö kisaki m'lo di mï kada ma tönë ki'dike d'ye g' lende 'ba Y'esu n'bö kömö mï kada nime t'ne. ⁶ Mikali 'deni B'ko'ba isaki to'd' lende laka abo 'deni miye, kina bo ti kö'bö gbï nduwë to'd' mo tara n'bö kömö mï kada 'ba tileki 'ba Y'esu Kurisitö kako d'ling' nime bine.

⁷ Kpe na r' ya ma kiyëyï d'ki'dï ma kulöwö kina ma laka mo na 'deni zö 'd' miya lende te g' kö'du 'be pili. Tine pele ko'ja mëdï mï maboso bine ala ma tönë kota ma gba mëdï r' tiyëti lende 'ba laja laka 'ba B'ko'ba zi bilaka 'd' ki'di dönnï g'omo ti mï këddï ne, od' b'ke r'ye gbï tö to'd' nd'ob' nime B'ko'ba ki'di zize to'd' mo ti mï këyï abo ne. ⁸ B'ko'ba ikali mëdï miya lende ma kod'ame miya te m'k' ye pili gbï k'z' ma Y'esu Kurisitö k'z' ze ne tara.

⁹ Mï mötu ma g'ye mititi bo B'ko'ba ki'di ye kotoke t'k' r'ye r' d' kiteli kikalike bo gbï ti k'ri 'ba lende abo. ¹⁰ Ame na ti ki'di ye tikali toza wa ma laka 'ba B'ko'ba. Kina d' Y'esu Kurisitö këdï kileki 'deni kako d'ling' nime bine tine, ti këddïke 'deni ngï lipo kinza wali 'ba lende kënyë ¹¹ römöyï bo i'di ye 'deni nge tö'bö to'd' wa ma laka. Kina ti ko'd' y'ë'dï 'deni ngï zi bo B'ko'ba kilëlu bo g' kö'du mo.

Loma Ti Kurisitö, Mï Dïdï Gbï Mï Tölë

¹² Löndö ma ga, mo'd'ok' gbï ziye tikali mo gomo nime mëdï yïmo bine ne i'di bilaka ma konzi 'deni le'-jete kuwö laja laka 'ba B'ko'ba. ¹³ B' kanya ame ga pili këdï koda ling' 'ba b' d'ling' ma löbu bine kpaki ti ya m'ot' mo ga uwö 'deni oboso ma bine dömöyï Kurisitö. ¹⁴ Bilaka 'ba kanisa ma konzi o'ja k'nyï abo 'ba n'ere Y'esu 'deni di r'oma ma mëdï mï maboso, kina g' kö'du mo lijë ikali 'deni ngï bo ti kok'nyï lijë gbï. Kina me lijë këdï 'deni r' tiya lende abo le'jete r' d' ngölö kinza tikere.

¹⁵ Ya m'ot' ga ombi d'ki'dï nnï r'oma ko'ji ma kina ma lijë këdï r' tiyëti lende 'ba Kurisitö. Tine ya m'ot' ga ëdï kiya 'bënnï ngï k'ot' di mï zana 'ba lende laka. ¹⁶ Lijë k'z' ma, na me lijë ikali nd'ob' ma B'ko'ba ki'di zö na r' tiyëti laja laka abo. ¹⁷ Ya ma laki naga nima o'd'ok' to'd' rönni mbiri löbu kebe ma. G' kö'du mo na lijë iya lende 'ba Kurisitö d' d' mï m'ot'. Lijë o'd'ok' ti'di gomo m'ot' d'oma di mï maboso bine. ¹⁸ Ne pele o'd'ok' d' zö. Ame ya ma këdï ko'd' 'bënnï d' mï k'ot' naga kpaki ti ma këdï ko'd' 'bënnï d' mï riyö naga këdï 'deni r' tuwöwö lende 'ba Kurisitö ne, ma 'deni ngï ti mï këyï.

Kina ti mö'bö nduwë ti mï këyï tara ¹⁹ römöyï mikali ëddïke tititi B'ko'ba g'oma tok'nyï ma. Tine Y'esu Kurisitö ti ki'di Nyï K'ot' Laka abo ngï k'ng' g'oma 'd' wa pili ko'd' rönni laka zö. ²⁰ Kina mi'di d'oma 'deni ngï ti d'ki'di k'ot' g'omo B'ko'ba inza kola ma kod' r' kaya r'oma, tine bo ti ki'di ma mëdï r' d' kitëwu k'z' ma d'g'ba, kina gbï 'd' d' mëdï pele gba ti k'om' ma te ala d' mölë pele, lëbï ma ti ki'di bilaka ngï kubï g' Kurisitö.

²¹ Ne ma 'bama ame ma pele gba ti k'om' ma ne mëdï k'ot' ti Kurisitö. Kina d' mölë 'deni yayi tine ti mëdï ngï ti bo r' d' kiteli. ²² Ne d' moloma gba ti k'om' ma ti mo'd' nd'ob' ngï zi Kurisitö r' d' kiteli, tine g' kö'du mo na mikali d' ma yala na 'd' mo'd'ok', 'd' toloma gba ala 'd' tölë. ²³ Wa riyö naga nime ëdï gba kilaka ma. Ne ma mo'd'ok' mo na 'd' tölë g' mari tolo- ma ti Kurisitö, römöyï ama na r' ma laka zö. ²⁴ Ne 'd' toloma gba bine ëdï gbï r' ma laka römöyï g' mok'nyï ye. ²⁵ Ame na r' d' kiteli g' kö'du mo mikali mëdï moloma gba titi ti k'om' ma. Ti mö'bö nduwë tok'nyï ye 'd' ki'dike d'ye g' lende 'ba B'ko'ba r' d' kiteli kina gbï ti k'ng' g' kö'du mo. ²⁶ Kina d' mileki 'deni ziye yayi ti kubïke g' Y'esu Kurisitö 'deni ngï g' ame ma gba tiye ne.

²⁷ Tine ma r' d' kiteli mo na me mëdï miya ziye, o'd'ok' nge r' lende laka mï loma 'be ga pili römöyï kpe 'deni r' 'ba laja laka 'ba Kurisitö. Ne kina me d' mako pele t'ng' ye ala muwö pele nge r' lëbï 'be di bi k'z' mo'd'ok' tikali mo ma këddïke nduwë ti mï këddï gbï ti mï k'ot' 'd' kog'ke r'ye laka tö'bö to'd' lende 'ba laja laka 'ba Kurisitö kinza toga kpeye g'omo. ²⁸ D' kiya te kereke d' kpe di zi b' këdï ki'di mugu nnï r'ye naga nima ti këdï ngï r' akileme zinnï ma B'ko'ba këdï ku'du lijë mï pa'do 'ba Gehena, tine bo ti k'om' ye di mï tölë. ²⁹ Ti këdï ngï tara römöyï mï këyï abo 'ba B'ko'ba ame ki'di ye ki'dike d'ye 'deni g' lende 'ba Kurisitö ne i'di ye 'deni gbï tombi gom' mo. ³⁰ Kina me këddï kopike r'ye 'deni nduwë tombi gom' ame ga bilaka

kēdī rɔ todɔ mo rɔye 'deni gbī kɔkɔ ma tōnē ko'jake lījē koloma rɔ to'dɔ mo zō ne. Kina me uwōke 'deni gbī ma lījē kēdī gba rɔ to'dɔ mo zō tara.

Rɔ Löbu 'Ba Kurisītō

2 Ze ma ze tiye ame 'deni rɔ 'ba Kurisītō ne, gɔ docɔke mī kēddī dē kpe nati rɔ gɔ rɔze? Tara ne ze kinza akɔ'ɔ tiyēyī dōki'dī lēpī ze ga ya? Dinzake rɔ akɔtɔ ti Nyī Kɔtɔ Laka tomeri kō'du 'ba lēpī ze ga ya? ² Ne ɔdɔ kēdī 'deni tara, kina me miya ziye, olomake pili ti meri kɔtɔ 'dɔ ki'dike ma rɔ kɔŋɔ rɔ dɔ kiteli. ɔ'ɔke rɔye pili rɔ gɔ rɔye kinza kɔmɔ geli yīmo. Kina 'dɔ ki'dike dɔ lende kutī 'be kēdī kinza dɔ kudu teyi. ³ Tine kinza kebeke dē to'dɔ wa ame ga 'dɔ to'dɔ rɔye timo rɔ wa löbu gbī ti rɔ kubötō. Ilekike rɔye bēri, omerike lende 'ba lēpī ye ga na laka kebe 'beye. ⁴ Nī mɔtɔ kinza kō'bō dē ŋge tokɔnyi gbagba yī, tine gbī nduwē zīyī tokɔnyi ya mɔtɔ ga.

⁵ I'dike meri 'be kēdī kɔkɔ 'ba Yēsu Kurisītō. ⁶ Bo ö'bō nduwē gbī kɔkɔ Bɔko'ba, tine bo omeri inza rɔ ma laka zi bo 'dɔ tōnyō gɔ löbu dɔ kiteli nima tēdī rɔ ma koriya ti Bɔko'ba. ⁷ Gɔ kō'du mo na me bo kola löbu dɔ kiteli nima bo kileki rɔ bo bēri kɔkɔ bɔ laja zi bilaka. Öyō bo 'deni rɔ bilaka lesi, bo koloma dɔyayi bine kɔkɔ bilaka ma sari. ⁸ Bo ileki rɔ bo bēri tuwō dɔ Bɔko'ba mī wa pili pele di mī tölē. Bo i'di rɔ bo zi bilaka kutötī bo dɔ ŋgērī kupō bo. ⁹ Gɔ kō'du 'ba dɔ kuwō na Bɔko'ba kogba bo 'deni mītɔkɔ ki'di bo rɔ löbu 'ba dɔ wa pili, ¹⁰ 'dɔ ya ma mītɔkɔ pili ti ma mī dɔyayi nime kpaki ti ya ma 'deni bīci yayi bēri naga koro bo ¹¹ gbī ti tilēlu bo, kiya te, "Yēsu Kurisītō na rɔ ŋere." Kina akilēlu ti kēdī ŋgī zi Bɔko'ba 'bu gɔ kō'du mo.

Bi Kɔkɔ Mī Dɔlɔŋɔ

¹² Kina ti kpe ame ga mɔ'ɔ ye ne, kɔkɔ ame kō'bōke 'deni tuwō dɔ Bɔko'ba ko'ja mēdī tiye yayi ne, kina me ma 'deni rɔ ma kɔwɔ uwōke dɔ bo gbī rɔ dɔ kiteli. Oroke bo ti tikere, kodɔke rɔye gɔ ndɔkɔ nime rōmōyī kpe na bo kɔmɔ 'deni di mī tölē. ¹³ Bo na ki'di ye to'dɔkɔ kō'du abo bo ki'di tigo ziye to'dɔ mo. ¹⁴ Ne kinza ko'dɔke wa mɔtɔ dē ti rɔ kɔŋboro ala gbī ti kpa kurī. ¹⁵ Kina ya ma laki pili ti kɔŋgɔ ŋgī wa ma kēnyē mɔtɔ inza mī loma 'be rōmōyī ēddike 'deni kinza lende kēnyē kɔkɔ kole 'ba Bɔko'ba mī löŋgō bɔ lende kēnyē ma kilagi bo naga nima. Kina ti kēddike ŋgī zīnnī kɔkɔ kēlu ame kēdī kiyɔkɔ bi mī mandölu ne tara, ¹⁶ rōmōyī ozake lende 'ba Bɔko'ba ame rɔ kɔri 'ba dīdī ne 'deni zīnnī. ɔdɔ kō'bōke nduwē to'dɔ mo te, mī tileki 'ba Kurisītō kako dɔlɔŋɔ nime bine ti mēdī ŋgī ti mī kēyi, rōmōyī mɔŋgɔ 'deni ndɔkɔ nime mopi rɔma to'dɔ mo mī löŋgō ye ne ilikō dē rɔ yawa.

¹⁷⁻¹⁸ Kina me mɔtɔga bilaka ti kupō ma girī nime. Ne ɔdɔ kēdī pele tara yayi ti mēdī rɔ kɔŋgɔ gɔ kō'du mo. Kina kpe gbī 'dɔ kēddike rɔ kɔŋgɔ gɔ kō'du mo, rōmōyī ti mēdī ŋgī kɔkɔ roma ame kumu zi Bɔko'ba, kina ti'di dɔye gɔ lende abo ti kēdī gbī rɔ akumu zi bo. Kina ti

mozoli rɔma kɔtɔ ti akumu ma 'beye nima. Gɔ kō'du mo olomake ti, ti mī kēyi kɔkɔ tō.

Akiteri 'Ba Pɔlo

¹⁹ ɔdɔ ŋere Yēsu ko'dɔkɔ zō momeri toja Timatiyo kari ziye girī naga nime, 'dɔ bo kileki ti lēbi 'be zō gɔ dɔma kitēwu yaga. ²⁰ Bo na mēdī moja kari ziye rōmōyī bɔkɔ mɔtɔ ma bine komeri kō'du 'be ŋgī rɔ mbēmbē kɔkɔ 'bama te ne inza du te ŋge rɔ bo. ²¹ Kō'du 'ba tokɔnyi gbagba lījē ga na ŋge kɔ'ɔ rōnnī, lījē onyɔ a mɔtɔ rɔ lende 'ba Yēsu Kurisītō dē. ²² Kina me ikalike gbī Timatiyo na kileme rɔ bo 'deni rɔ bilaka ma laka, ko'dɔ ndɔkɔ 'ba tuwōwō laja laka 'ba Bɔko'ba nime kɔtɔ tō kɔkɔ kole ni ma ti 'bu nī tara. ²³ ɔdɔ mikali wa ma kēdī ko'dɔkɔ to'dɔ rōnī zō 'deni, momeri 'dɔ toja bo welo kari ziye yayi. ²⁴ Kina ɔdɔ ŋere Yēsu ko'dɔkɔ zō, miteri 'dɔ tari gbī ti gbagba ma welo ziye yayi.

²⁵ Momeri bine ma laka mo na 'dɔ moja bɔ löndö ze Eapodito kari ziye girī nime. Bo na rɔ bɔ ame ko'dɔ ndɔkɔ 'ba Bɔko'ba nime kɔtɔ tō kɔkɔ bɔ kanya riyō ma kitaka rōnnī kpa ya tara. Kpe na tōnē kojake bo, na me bo okɔnyi ma 'deni ²⁶ bo o'dɔkɔ 'dɔ tileki ziye yayi. Dōki'dī bo rɔ ma kombi gɔ kō'du 'be rōmōyī lēbi mo ari ziye yayi tēgē kɔkɔ o'dɔ bo sowa. ²⁷ Rɔ ma laka kɔkɔ o'dɔ bo ŋgɔsi 'deni 'dɔ tölē. Ne Bɔko'ba o'dɔ mī kēyi 'deni rɔ bo gbī rɔma kɔmɔ bo, kinza mēdī ra kulōwō rɔ meri. ²⁸ Gɔ kō'du mo na me mo'dɔkɔ toja bo kari girī nime ziye 'dɔ to'ja kīnē bo 'böwu ki'di ye kēddike ti mī kēyi. Kina ti ki'di ma 'jaa moloma kinza tēdī rɔ meri. ²⁹ Tine ɔdɔ bo kōmō ziye yayi olomake rɔ kɔŋɔ ti bo, o'dɔke bo laka rɔ 'ba ŋere Yēsu. Ma laka mo na 'dɔ koro bilaka ma kɔkɔ bo tara ³⁰ rōmōyī bo pa ŋgɔsi 'dɔ tölē mī ndɔkɔ 'ba Kurisītō nime. Bo ilaŋa gɔ dīdī bo ti'di kɔnyi ame kɔ'bōke dē ti'di mo ne zō.

Ti'di Dɔ Gɔ Laja Laka Na Rɔ Dɔ Kiteli

3 Löndö ma ga, olomake ti mī kēyi rōmōyī kpe 'ba ŋere Yēsu ga na. Ne 'bama 'dɔ tileki tugu a mɔtɔ ame mugu 'deni dɔgba ziye bine ne embe dē zō, kina ti kokɔnyi ye ŋgī.

² Kina me mēdī miya ziye i'dike kɔmɔye kandi laka di zi bī naga nima. Ya bɔ lende kēnyē naga nima kēdī kōnyō ti dölētī 'bēnnī 'ba akilele tɔ nima rɔ yawa. ³ Lījē 'bēnnī nima inza du kɔtɔ te rɔ 'ba Bɔko'ba, ze ame dumōtu bo ti tigo 'ba Nyī Kɔtɔ Laka dubī gɔ ako'dɔ 'ba Yēsu Kurisītō ne ze na ŋge rɔ 'ba bo ga. Kina dikali 'deni rɔ ma laka lende 'ba bilaka lesi na dē ti ki'di ze rɔ 'ba Bɔko'ba.

⁴ Ne ɔdɔ kiya te dölētī na pele kēdī ki'di wa rɔ 'ba Bɔko'ba, ti kēdī gbī rɔ ma laka zō, ti ki'di ma gbī mēdī rɔ 'ba Bɔko'ba rɔ dɔ kiteli di dɔ ya ma laki pili. ⁵ Ilele ma mɔlo mī tō'dö dɔ modɔmota di pötö ma köyö ma. Ma rɔ Yisarele di mī kupō Benyimona, kupō ze na mɔlo rɔ Yudayi kako di zi 'bu ze löbu ga. Ma rɔ Parosi, bɔ kōnyō toro kō'du ki'di 'ba bilaka ze ga. ⁶ Moworo tōnē bine kulōwō todɔ gomɔ rɔ bilaka 'ba kanisa. Bɔkɔ mɔtɔ ame ŋgī gɔ kiya te mola wa ma kɔtɔ mɔtɔ kinza toro mo di

mī kō'du ki'di 'dɔ tēdī rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba ne inza du te.

⁷ Ne wa ma mɔlo naga nima pili kɔzɔ mɔri ko'dɔ ni ne, mɔŋgɔ 'deni ŋgī le'jete kɔzɔ wa ma yawa gɔ wa ame Kurīsītō ko'dɔ ne. ⁸ Rɔ ma laka mɔŋgɔ dōlētī ni 'deni ŋgī pili kɔzɔ wa ma yawa rōmōyī tikali Yēsu Kurīsītō rɔ ŋere ma na mbiri rɔ dɔ kiteli. Mola gɔ wa naga nima 'deni pili gɔ wa ma bo ko'dɔ zō. Mɔŋgɔ lījē pili 'deni ŋgī kɔzɔ yōrī tara ⁹ 'dɔ mēdī rɔ akɔtɔ ti Kurīsītō gɔ ndɔɔ abo ki'di ma rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba. Mi'di dɔma 'deni gɔ lende 'ba Kurīsītō gɔ kō'du mo na Bɔko'ba ko'dɔ ma 'deni rɔ ma laka kɔmɔ bo. Ne tine inza gɔ ako'dɔ laka ma 'ba toro kō'du ki'di abo. Bɔko'ba i'di ma 'deni mēdī rɔ ma laka kɔmɔ bo rōmōyī mi'di dɔma gɔ lende 'ba Kurīsītō. ¹⁰ Wa ma mo'dɔkɔ na ŋge rɔ tikali Kurīsītō. Bo na kɔdɔ 'deni di mī tōlē, gɔ kō'du mo mo'dɔkɔ 'dɔ tēdī ti tigu abo kina gbī kɔzɔ 'ba bo tara tombi gomɔ ti tōlē. ¹¹ Kina Bɔko'ba ti koja ma ŋgī yaga di mī tōlē.

Riŋa Rɔ Ma Kodɔrɔ

¹² Tine minza tiyēnī mo gīrī nime te mikali Kurīsītō 'deni lipo mī kɔtɔ, kina minza gbī rɔ tiya mo te Bɔko'ba i'di ma 'deni mī kɔtɔ kinza a ma kēnyē yimō. Mēdī gba rɔ togbɔ rɔma 'dɔ tikali Kurīsītō ŋgī lipo mī kɔtɔ, rōmōyī gɔ kō'du mo na me Yēsu Kurīsītō koza ma rɔ 'ba bo.

¹³ Löndö ma ga, rɔ ma laka mikali Kurīsītō dē ŋgī gba lipo mī kɔtɔ. Mēdī gba mī riŋa dōlī kɔzɔ bilaka ame di mī riŋa dōlī abo ko'ba ŋalo 'ba wa ma bo kiteli 'deni naga dē ne tara. ¹⁴ Tine mi'di rɔma 'deni tiriŋa rɔ ma kodɔrɔ tari tōmō bi 'ba tote mo 'dɔ mo'ja kpa kōzī. Mo'dɔ 'deni tara 'dɔ mo'ja kpa kōzī ame Bɔko'ba koja Yēsu tīdēki ma dōmōyī mo ne, kina rɔ loma ti bo mīrɔrɔ.

¹⁵ Ya ma kɔmɔ kɔkɔ mī kō'du 'ba Bɔko'ba naga ti kutī gbī gɔ lende ma nime. Ne ɔdɔ kutike dē pele gomɔ Bɔko'ba ti kileme 'jaa ziye 'dɔ tikali mo laka. ¹⁶ Ma dɔ kiteli mo wa ame ga Bɔko'ba kileme 'deni zize pili rɔ kɔtɔkɔ to'dɔ mo ne, na gɔ do'dɔke nduwē darike timo.

¹⁷ Löndö ma ga, ö'bōke nduwē toloma kɔzɔ 'bama kina i'dike kɔmɔye gɔ ya naga nima mī löŋgō ye yayi kēdī koloma kɔzɔ ma tōnē ko'jake ze doloma ne tara.

¹⁸ Ya mɔtɔ ga ēdī 'deni ame loma 'bēnnī ga kileme lījē rɔ bɔ ndo'ji 'ba lende 'ba tōlē 'ba Kurīsītō nime. Kina miya 'deni tōnē mɔlo bine ziye 'dɔ ki'dike kɔmɔye kandi laka di zīnnī. Kina me mēdī mileki 'deni gbī miya ziye rɔ kɔmɔ kɔtɔ. ¹⁹ Ya naga nima ŋburunburu 'bēnnī na mī Gehena, rōmōyī wa ma lījē koro na ŋge rɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rōnnī ga, kina lījē ŋgī rɔ dɔ kombi gɔ wa ame ga dēne gɔ lījē ki'di lende mo ra kaya rōnnī ne. Meri 'ba wa 'ba dɔlīŋ nime na lījē ki'di ŋgī ŋge kō'bō dōnnī.

²⁰ Ne ze 'beze ma ze tiye nime gɔ bi 'beze na rɔ dɔyayi 'ba mīrɔrɔ. Kina me dēdī 'deni rɔ toda dɔ tileki 'ba ŋere ze Yēsu Kurīsītō di yōyī tɔmɔ ze yaga di mī tōlē. ²¹ Kina ti tigu mbēmbē abo kuyī yida rɔ 'ba dɔyayi ma 'beze nime 'deni ŋgī gɔ kēdī kɔzɔ ma kele kōbō 'ba bo 'ba

mīrɔrɔ nima tara, rōmōyī tigu nima i'di wa pili 'deni kuwō dɔ bo.

⁴ Kpe löndö ma ga ame mɔ'kɔ ye kulöwö ne, lende 'be kɔ'kɔ rɔma sowa rōmōyī kpe na 'deni ki'di ma rɔ kɔkɔ, kina kpe na gbī rɔ akileme laka 'ba laja ma zi Bɔko'ba. Gɔ kō'du mo na miya ziye 'dɔ tō'bō tuwō dɔ lende nime ti tigu 'ba ŋere Yēsu.

Tocɔ To'dɔ Lende Laka

² Kpe Ewodiya ni ti Sundukē, mɔcɔ ziye tutī dɔ lende rɔ gɔ rɔye kɔzɔ ame ŋere Yēsu ko'dɔ ye 'deni rɔ lēmi ne.

³ Tine ni ame ko'dɔ ndɔɔ nime rɔ ma laka tō ne, milende ziyī 'dɔ kokonyi 'ja naga nime 'dē tutī dɔ lende rɔ gɔ rōnnī, rōmōyī lījē na kogbɔ rōnnī 'deni laka tiya laja laka 'ba Bɔko'ba kɔtɔ tō gbī ti Kilemeneti ni ti ya mɔtɔ ga, Bɔko'ba ugu möyī lījē 'deni pili mī buku abo ame bo kugu möyī ya ma ti didī ma ŋburunburu naga 'deni yimo ne.

⁴ Kpe pili 'dɔ kō'bōke nduwē rɔ kɔkɔ rōmōyī kpe 'deni rɔ 'ba ŋere Yēsu. Kina me mēdī mileki gbī mose ziye, ö'bōke rɔ kɔkɔ. ⁵ I'dike 'dɔ bilaka kikali ako'dɔ 'be ga ēdī pili rɔ ma laka rōmōyī tako 'ba ŋere Yēsu ɔwɔ dē kpe.

⁶ Kinza kolomake dē ti kɔmɔ kilē'dī gɔ wa mɔtɔ. Ne ɔdɔ kiya te kēddike ti gomɔ umōtuke Bɔko'ba ko'dɔke yēē'dī zi bo kiyētike gɔ wa ame ga pili ko'dɔkɔke ne zi bo. ⁷ Kina bo ti kiyēyī dōki'dī ye 'deni ŋgī rōmōyī kpe 'ba Yēsu Kurīsītō ga na. Mī kēyī abo ame rɔ dɔ kiteli kebe wa pili ne ti kitata ye kinza kɔmɔ kilē'dī ti tikere kɔŋbenbe ye ra.

⁸ Ma rɔ ŋburunburu mo na me miya ziye löndö ma ga, ö'bōke ŋge tomeri lende laka ame bilaka pili kēdī kubī gomɔ ne. Meri 'ba lende laka ame kinza wa mɔtɔ ma yawa yimo ne na 'dɔ kēddike timo, ti lende ma kele kinza wa mɔtɔ ma kēnyē yimo ti wa ame ga 'dɔ kokonyi bilaka kinza wa mɔtɔ ma kirasi mo ne. ⁹ Kina o'dɔke wa tōnē ga ko'jake moloma rɔ to'dɔ mo kuwōke gbī molo-ma rɔ tiya kō'du mo ne. Wa naga nime na ɔdɔ ko'dɔke 'deni Bɔko'ba ti kiyēyī dōki'dī ye ŋgī bo kō'bō tiye.

Yēē Ma

¹⁰ Ma ti mī kēyī rɔ mbēmbē mileki yēē'dī mo zi ŋere Yēsu rōmōyī ilenjoke kpa kɔri 'ba akɔ'kɔ 'be ma gomɔ 'deni 'böwu teyi di pōtō ame tōnē gomɔ kigabi 'deni sowa ne. Mikali ŋgī rɔ ma laka ēddike tomeri ma, tine kɔri na kinza ziye 'dɔ kilemeke zō. ¹¹ Minza miya nime gɔ leri 'ba rɔma. Toloma ŋge gɔ wa ame ga 'dɔ ko'dɔ rōnnī zō ne ikali rɔma 'deni. ¹² Mandi 'deni mī loma 'ba tēdī rɔ leri gbī ti ame ti wa rɔ ma konya ne. Miyandi rɔma 'deni mɔlo laka ti 'ja 'ba lende 'ba 'dɔ toloma liya di mī gɔ bi ame ga pili mēdī teyi ne. Tēdī ti akonyo rɔ ma konya ala pele ŋgī rɔ 'bō kpaki rɔ ma koriya zō. Kina gbī ma 'dɔ tēdī ti wa rɔ ma konzi ala rɔ leri kpaki rɔ ma koriya zō. ¹³ Kurīsītō i'di tigu 'deni zō ta'da wa naga nime timo. ¹⁴ Ne kpe gbī o'dɔke 'deni laka ame kokonyike ma di mī gomɔ nime ne.

¹⁵ Kpe löndö ma ga ame mī Pīlīpōyī, ikalike 'deni tōnē mari dɔgba tiya laja laka 'ba Bɔko'ba ziye ne kpe na

ŋge kɔɔ kokɔnyike ma. Mi tēnyī ma di Makedoniya bilaka 'ba kanisa ma laki okɔnyi ma dē ti wa ma kɔɔ gīrīsī, tine kpe na ŋge ki'dike zō. ¹⁶ Pele tōnē ko'ja mēdī Tesalonika ojake wa ame ga mēdī ɔ leri mo ne gbī zō mī konzi. ¹⁷ Minza miya nime ɔ ma mo'dɔɔ kpa kōzī 'be, tine miya tara rōmōyī mo'dɔɔ 'dɔ Bɔko'ba kileki ɔ bi mo ziye ɔ yēyī ma laka. ¹⁸ Wa ame ga pili kojake ne ōmō 'deni zō ki'di ma 'deni ɔ bɔ wa. Epapodito i'di 'deni zō minza kpe ɔ leri. Lījē 'deni kɔɔ akumu ame koŋma zi Bɔko'ba 'dɔ tato kele mo kiyēyī mī bo ne. ¹⁹ Bo Bɔko'ba ma na ɔ bɔ wa ma dɔ kiteli. Bo ti ki'di Yē-

su Kurīsītō 'deni ŋgī koja ɔ wa ame ga pili kēddike ɔ leri mo ne ziye.

²⁰ Akilēlu kēdī zi bo 'bu ze nduwē ɔ ŋburuŋburu. Amini.

Akumötö

²¹ I'dike mötö ma zi ya ame ga pili ɔ 'ba Yēsu Kurīsītō ne. Löndö ame ga tō bine ne umötö ye pili laka. ²² Bilaka 'ba Bɔko'ba ma bine pili, ma kulōwō mo ya ma liŋ ɔ 'ba bɔ dliŋ ma löbu umötö ye pili. ²³ Lende kēyī 'ba ŋere Yēsu Kurīsītō koloma tiye.

Kɔɔɔse

1 Ma Pɔlo mo ame Bɔko'ba kigeli ma 'deni gɔ ako'dɔkɔ abo rɔ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne, ze ti lɔndɔ ze Timatiyo na me ² dɛdɛ dugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga mi Kɔɔɔse ne, kpe ame ga 'deni rɔ lɔndɔ ma ki'di dɔnni gɔ lende 'ba Kurisitɔ ne. Yɛyi ti lende kɛyi 'ba Bɔko'ba 'bu ze koloma kɔtɔ tiye.

Mötu Ti Yë'di

³ Dɛdɛ nduwɛ dileki yɛ'di kembe zi bo Bɔko'ba 'bu 'ba Yɛsu Kurisitɔ nɛre ze mi mötu ko'dɔ ze gɔye. ⁴ Römöyi duwɔ lende mo 'deni ma ki'dike dɔye gɔ kö'du 'ba Yɛsu Kurisitɔ, kɔ'ke bilaka 'ba Bɔko'ba pili ⁵ mi kɔmɔ ki'di gɔ yɛyi nime kikeki 'deni dömöyi ye mitorɔ ne. Lende mo ga na kuwöke 'deni tönɛ mi kada ma gogo laja laka 'ba Bɔko'ba mo kömɔ ziye. ⁶ Laja laka ɛdɛ kita'ba 'deni ngi kana kote mi dɔlɔŋ kɔzɔ ma kɛdɛ kana gbɛ mi löngö ye yayi kisaki mɔlo di mi kada mo tönɛ dɔgba kuwöke teyi kikalike gɔ yɛyi 'ba Bɔko'ba laka ne. ⁷ Erapora bɔ laja lɛpi ze ma dɔ'ɔ kulöwö ne na kiyandi ye timo. Bo inda'ba laja 'ba Kurisitɔ 'deni dɔ mi kɔtɔ bo kiyandi ye. ⁸ Akɔ'ɔ nima Nyi Kɔtɔ Laka ki'di ziye ne bo na kiya gɔmo zize.

⁹ Gɔ kö'du mo na me dɛdɛ dumötu 'deni nduwɛ gɔye mɔlo tönɛ duwɔ lende 'be ne. Dititi bo Bɔko'ba kodɔ akikali 'ba ako'dɔkɔ abo bɔ miye kɛddike ti akikali pili mi Nyi Kɔtɔ Laka. ¹⁰ Kina 'dɔ loma 'be kɛdɛ ko laka rɔ 'ba bilaka abo 'ba nɛre Bɔko'ba kɔ'ɔ tɛyɛyi dökɛ'di bo, lende ko'dɔ 'be ga pili kɛdɛ rɔ ma laka ti akikali mo nduwɛ rɔ dɔ kiteli. ¹¹ Dumötu bo Bɔko'ba tigr löbu dɔ kiteli abo kogbɔ ye tɔ kpe kitigr, kombike gomɔ ti dökɛ'di kɛddi ti lɔŋ, ¹² kilekike yɛ'di zi bo römöyi bo ilɛŋ ye 'deni tinda'ba wa tönɛ ga kikeki zi bilaka abo ga mi nɛre löbu abo 'ba bi kɔkɔ ne. ¹³ Bo na kɔmɔ ze 'deni kolɔ ze di mi tigr 'ba nɛre 'ba bi kölu ko'de ze mi nɛre löbu 'ba kole abo nime bo kɔ'ɔ kulöwö ne. ¹⁴ Ti bo kole mo na me kutɛ gɔze 'deni kola ze gɔ lende kɛnyɛ ze ga.

Yɛsu Na Rɔ Kinɛ Bɔko'ba

¹⁵ Kinɛ Bɔko'ba kɔtɔ o'ja dɛ, tine kole abo na rɔ kinɛ bo mo ame kileme 'deni zize. Bo na rɔ kole dɔndɛnde 'ba Bɔko'ba rɔ bɔ dɔ wa pili. ¹⁶ Römöyi ti bo na me wa pili 'ba mitorɔ ni ti dɔyayi ko'ba rɔnni, ma ko'ja kinɛ mo kpaki ti ma kinza ko'ja kinɛ mo dɛ naga, pili rɔ gɔ malayika ni ti wa ma ti közi kakpa ti tigr naga. Ti bo na me wa pili ko'ba rɔnni 'deni toro bo. ¹⁷ Gba kinza wa naga nime ko'ba rɔnni dɛ bo ɛdɛ 'deni mɔlo yayi. Ti bo

na me wa naga nime pili kɛdɛ mi gɔ bi mo ga ne. ¹⁸ Kɔzɔ ame dɔ na dɔ yida rɔ ne tara, bo na rɔ dɔ kanisa. Bo na rɔ tisaki mo, bo na rɔ dɔndɛnde 'ba tɔdɔ di mi tölɛ 'dɔ bo na kɛdɛ rɔ löbu dɔ kiteli dɔ wa pili. ¹⁹ Gɔ akiteri abo 'ba Bɔko'ba na ma bo koweli kole abo nime kolɔ kinɛ bo pili teyi. ²⁰ Ti bo kole na me Bɔko'ba ko'de wa pili 'ba mi dɔyayi ni ti mitorɔ 'deni kinda'ba mɔnni kɔtɔ ti bo gɔ lende 'ba roma kole abo nime kulöwu bine dɔ ngɛri ne.

²¹ Ne ma 'beye, tönɛ pa bine kpe rɔ ma kɔkɔ di rɔ Bɔko'ba rɔ bɔ ya abo ga. Meri 'be ti lende ko'dɔ 'be ga pili rɔ ma kɛnyɛ. ²² Ne pele tara bo ɛnyɛ ko'de ye 'deni tinda'ba miye kɔtɔ ti bo ti tölɛ 'ba kole abo ame yida rɔmo kölä bine ne. Bo o'de ye 'deni gɔ kɛddike zi bo kɔtɔ laka kinza a ma kɛnyɛ mɔtɔ kɔmɔ bo. ²³ Tine ziye ti tö'bö mi kɔri 'ba ti'di dɔ gɔ lende abo, kinza kebe kuyike kpeye dɛ kpe 'böwu yaga di rɔ yɛyi mo tönɛ kɛddike ti kɔmɔ ki'di gɔmo mi kada ma laja laka 'ba Bɔko'ba kömɔ ziye ne. Laja laka uwöwö rɔnni 'deni kote mi dɔyayi, ame ma Pɔlo gbɛ rɔ bɔ laja mo ne.

Pɔlo Bɔ Laja

²⁴ Kina me le'jete ma ngi rɔ kɔkɔ gɔ gomɔ nime mɛdɛ mombi gɔ lende 'be ne. Ti mo'dɔ ngi ndɔ mote kɔzɔ gomɔ 'ba Kurisitɔ ma kileke gba nime mi yida rɔma gɔ kö'du 'ba yida rɔ bo ame rɔ kanisa ne. ²⁵ Ma 'deni rɔ bɔ laja 'ba kanisa. Bɔko'ba na ki'di ma 'deni kpamo 'dɔ tuwöwö laja laka abo pili ziye. ²⁶ Mi kada 'ba 'bu ze löbu tönɛ ga pa bine laja laka nime oloma 'deni rɔ ma kusu. Tine ma le'jete ileme 'deni yaga zi bilaka abo ga. ²⁷ Ako'dɔkɔ abo 'ba Bɔko'ba na 'dɔ lijɛ kicali 'jɔ 'ba lende kusu abo tönɛ ame yɛyi ma löbu kɛdɛ zi ma kinza kicali bo mɔlo naga. Omba lende ma kusu mo tönɛ na me, Kurisitɔ ɛdɛ 'deni miye. Kina ti kɛddike ngi ti kɔmɔ ki'di gɔ löbu abo mo tönɛ.

²⁸ Lende 'ba Kurisitɔ na me dɛdɛ duwöwö zi bilaka pili. Di'di kɔmɔ kandi mo 'deni diyandi wa 'doyi ti akikali mo ga 'dɔ ko'de yi mɔtɔ kömöyi kɔkɔ yaga rɔ akɔtɔ ti Kurisitɔ kɔmɔ Bɔko'ba. ²⁹ Gɔ 'dɔ to'dɔ mo na me mɛdɛ mulö dɔma mogbɔ rɔma ti tigr ame pili Kurisitɔ ki'di zö mi ndɔkɔ abo nime ne.

2 Mo'dɔkɔ ziye 'dɔ kikalike dɔ kulö ma nime laka ame mɛdɛ mulö dɔma gɔye kpe bilaka 'ba Kɔɔɔse ni ti Lodikiya gbɛ ti ma konzi mɔtɔ ga ame kinza ko'ja kinɛ ma dɛ ne. ² Mɛdɛ mocɔ miye gɔ kinda'bake dökɛ'di ye ti kɔtɔ mi akɔ'ɔ 'dɔ kɛddike rɔ mɔri mi akikali ma laka tikali gɔ a 'ba Bɔko'ba tönɛ pa rɔ ma kusu, ame kina

ɔ Kurisitö ne. ³ Bo Kurisitö na ki'di mɔri mbëmbë 'ba Bɔko'ba nime 'deni ziye ɔ lende kikali abo.

⁴ Mëdi miya ziye nime kinza kowasa ma kindili mɔɔ ga kebe kɔɔ ye ra yaga di mi kɔri nime. ⁵ Kɔɔ ame pele yida ɔma kinza tiye yayi ne mëdi tiye mi meri. Tine ma ɔ ɔɔ di bi tɔɔɔ mo ma këddike ti mi kɔɔ ki'dike dɔye 'deni nɔburu laka gɔ lende 'ba Kurisitö.

Loma ɔ Akɔɔ Ti Kurisitö

⁶ Kina kɔɔ ame kinda'bake Yësu Kurisitö 'deni miye ɔ nɔre ne, olomake ti ɔ akɔɔ ti bo. ⁷ Ogbɔke ngira'da ye kalo mi bo kuböke ɔye ti bo. Ogbɔke ɔye kitigɔ mi ti'di dɔye gɔ lende abo kɔɔ ma kiyandi ye timo kinza kiliköke dɔye dë. Ö'böke ti tileki yëë'di ɔ dɔ kiteli zi Bɔko'ba.

⁸ Ongɔke laka kinza bɔɔ kɔɔ ye ra yaga di mi kɔri nime ti akiyandi rumö ɔ bëti naga nima. Ame ka ngi ɔ 'ba dɔliɔ nime ɔ kö'du ki'di ni ti dölëti ma mɔlo ne. Tine inza du te ɔ ma kako di zi Kurisitö. ⁹ Bɔko'ba na ma pili mi yida ɔ Kurisitö. ¹⁰ Kina me kpe 'deni ɔ akɔɔ ti bo ne kpe na 'deni ti didi ma laka mo tönë. Bo Kurisitö na ɔ bɔ dɔ malayika ni pili ti wa ame ga këdi ti közi kakpa ne.

¹¹ Tine tedi 'be ɔ akɔɔ ti Kurisitö na kilele ye 'deni inza ɔ akilele ame ɔ 'ba yida ɔ 'ba bilaka lesi ne. Akilele ma 'beye ɔ 'ba Kurisitö ame koke lende kënyë ku'du 'deni piri mökö. ¹² Mi bapatisi usu ye 'deni kɔɔ ti bo. Kina me kɔɔke 'deni gbï kɔɔ ti bo di mi tölë mi ti'di dɔye gɔ tigɔ 'ba Bɔko'ba ame koja bo di mi tölë ne.

¹³ Tönë pa bine kpe ngi ɔ töku mi lende kënyë 'be ga kinzake ɔ 'ba Bɔko'ba. Ne ma le'jete Bɔko'ba ididi ye 'deni ti Kurisitö. Bo ola ze 'deni gɔ lende kënyë ze ga pili. ¹⁴ Kogba wali löbu tönë gɔze ne bo upupu 'deni pili yaga. Bo ogba 'deni ngi ko'do ti kabi ɔmo kutöti ti Yësu dɔ ngëri. ¹⁵ Ti tölë 'ba Kurisitö dɔ ngëri na ka'da tigɔ löbu ni ti wa ma ti közi kakpa naga 'deni pili. Oja lijë 'deni yaga bi kɔɔ gɔ kɔɔ ma bo Bɔko'ba ka'da lijë 'deni.

¹⁶ Kina me kinza bɔɔ kɔɔ kebe tilende dë kpe tiye gɔ wa ma këddi konyoke ala kuwëke. Kinza bɔɔ kɔɔ ki'di kö'du dë kpe ziye gɔ lende 'ba kada ma koro ala karama 'ba nyepe la'ja ni ti kada 'ba ɔ kindawo. ¹⁷ Lijë wa naga nima pili dɔ mbëli 'ba wa ma këdi ko'do rönï naga nime na ka, ame Kurisitö na ɔ gogo mo ne. ¹⁸ Kinza ki'dike bɔɔ kɔɔ kudöli ye dë kiya te uburuke ɔye 'deni gɔ kinza tumötu malayika kɔɔ 'bënni. Dɔ këdi pele ɔ akileme na bo kiya te bo o'ja, dɔ kombi abo nima ka ɔ ma sari. Meri kënyë abo ma mi bo na ka'da bo 'deni. ¹⁹ Bo ope közi bo 'deni di gɔ Kurisitö ame kina ɔ dɔ kanisa ne. Dɔ na këdi kogbɔ yida ɔ pili bi kɔɔ gɔ kpa dɔmoso mo ga tiyöbu kɔɔ ma Bɔko'ba kiteri.

Tölë Tididi Ti Kurisitö

²⁰ Kpe, öläke 'deni kɔɔ ti Kurisitö kope ye ɔ dɔ ngölö di mi dölëti ni ti kö'du ki'di. Ne gɔ wa'di na këddi kilekike ɔye gba 'böwu kɔɔ iya te kpe 'ba dɔliɔ?

²¹ Kö'du ki'di naga nime kiya te, "Kinza ko'do dɔ dë ti a ma te. Kinza konyo a ma te dë. Kina kinza kosa ɔ a ma te dë gbï," ne. Eddi kuwöke dɔmo gba gɔ wa'di?

²² Wa naga nime guti mo dɔ ko'do 'deni ɔ na kote ë'bëni rönï ngi aa bina. Lijë nima pili dɔngala ni ti kö'du 'ba bilaka lesi na ka, kinza ki'dike e'be dɔye dë gɔmo. ²³ Laka, lijë inda ngi ɔ akikali mi tɔɔ wa gɔ këdi ɔ ma kitigɔ mi mötu gbï ti tɔɔ dɔ bëri ti gomɔ mo ma ko'do yida ɔ kpamo kɔɔ. Tine pele okɔnyi bɔɔ dë kɔɔ te ta'da ako'dɔkɔ kënyë 'ba yida ɔ.

Ya 'Ba Bɔko'ba

3 Oja ye 'deni yaga di mi tölë mi didi ti Kurisitö. Kina i'dike dökidi ye ti gɔ wa ame ga mitɔɔ ti Kurisitö bi ame bo koloma 'deni ɔ bɔ dɔmo dɔ dörï Bɔko'ba ne. ² A 'ba mitɔɔ na 'dɔ kiterike, kinza kiterike 'ba dɔliɔ nime dë. ³ Römöyi öläke 'deni tine ëddike 'deni ɔ toloma ti Kurisitö kɔɔ Bɔko'ba. ⁴ Kina dɔ ko-ja Kurisitö bɔ tididi ye 'deni këdi kileme yaga ti kɔɔke kɔɔ ti bo mi löbu abo.

⁵ Kina wa ame ga pili miye ɔ 'ba dɔliɔ nime ne upöke ti koteke dɔmo 'doyi yaga. Lijë yëri ni ti ndörö mo ti kɔɔ kilë'di ma kënyë, ti kodi ti mi kombi ni ame na ɔ tumötu a ma yawa kinza ɔ Bɔko'ba ne. ⁶ Ame gɔ lende mo ya 'ba Bɔko'ba këdi kako dɔ kole ma kinza koro lende abo ne. ⁷ Tönë pa bine kpe olomake gbï yi-mo to'do mo.

⁸ Tine ma le'jete iyeseke lijë pili yaga, 'diri ni ti dökidi kënyë ti go'de'de ti dɔkosi ti kpa kumu. ⁹ Kinza kuzöke bëti dë kpe zi lëpi mɔɔ. Römöyi kinë ma mɔlo tönë öläke 'deni yaga ti a ma kënyë mo ga. ¹⁰ Tine le'jete öläke kinë ma la'ja 'deni ɔye. Bɔko'ba na ko'ba abo kina me bo këdi kileŋo ye 'deni nduwë tö'bö nɔburu kɔɔ kinë bo tikali bo ɔ ma laka. ¹¹ Kina me a mɔɔ inza kpe ziye ɔ bɔ löwö ala Yudayi, ma kilele ala ma kinza kilele, ma koloma ngi kɔɔ a 'ba mökö naga tara ala ma kinza meri, atɔli ala ma kinza ɔ atɔli. Tine ma ɔ dɔ kiteli mo Kurisitö na 'deni pili miye.

¹² Kpe na ɔ bilaka 'ba Bɔko'ba ame ga bo kɔɔ kigeli 'deni ɔ 'ba bo ne. Kina öläke kinë ma la'ja 'ba mi këyi ni ti kɔɔ kele ko'do ti, ti loma liya kinza dɔ kombi ti lende liya. ¹³ Osake lende konya 'ba lëpi ye ga le ɔye kolake lijë gɔ wa ma lijë kirasi ziye. Bɔko'ba ola ye 'deni gɔ lende kënyë kina 'dɔ kolake lëpi ye ga gbï tara.

¹⁴ Ma ɔ dɔ kiteli mo inda'bake akɔɔ römöyi akɔɔ na kɔɔ bɔ wa pili mi kɔɔ.

¹⁵ Lende këyi 'ba Kurisitö nime bo ki'di ne kɔɔ ye römöyi gɔmo na me bo kidëki ye 'deni ko'de ye ɔ kupö kɔɔ. Ö'böke ti tileki yëë'di zi Bɔko'ba. ¹⁶ I'dike la-ja 'ba Kurisitö koloma kalo miye kiyandike ɔye ɔ gɔ ɔye ti akikali mo ki'dike kɔɔ kandi mo ti toba ngala ti akilëlu ame ɔ 'ba Nyi kɔɔ Laka ne. İlëluke Bɔko'ba ti mi kɔɔ kilekike yëë'di zi bo. ¹⁷ Wa pili ame ga këddi ko'dɔke ala pele ɔ ndɔɔ ala bo ɔ lende kiya, o'dɔke ti möyi nɔre Yësu kilekike yëë'di mo zi 'bu ze Bɔko'ba gɔ lende abo.

Loma Ma Laka

¹⁸ Kpe 'ja, uwöke dɔ mē'dē ye ga. Römöyī na tara ziye kpe ame 'deni ɔ akɔɔ ti Kurisitō ne.

¹⁹ Kpe mē'dē, ɔ'ɔke 'ja 'be ga. Tine kinza kō'bō dē ti mugu kinyawo.

²⁰ Kpe kole ni, uwöke dɔ bɔ köyö ye ga mī wa 'doyi. Römöyī ziye 'dɔ to'dɔ mo te na ti kiyēyī dōki'di Kurisitō nɛre ze.

²¹ Kpe 'bu, kinza kogbake dōki'di kole dē kulöwö, kinza dōki'di nni kidaki ra.

²² Kpe atɔli, uwöke dɔ bɔ dɔye ga ame mī dɔliŋɔ bine ne nduwē. Kinza ko'dɔke ndɔɔ dē nɛge di rōnni tu'bölu kömōnni timo. Tine o'dɔke ti dōki'di ye pili toro Bɔko'ba. ²³ Mī ndɔɔ 'bī o'dɔ ti dōki'di kɔɔ kɔɔ äddi ko'dɔ zi Kurisitō, tine inza zi bilaka lesi. ²⁴ Kina bo na ti kopi bi gomɔ 'ba röyī ziyī ɔ yēyī mo tōnē Bɔko'ba kose mɔlo ne. Römöyī Kurisitō na ɔ nɛre bɔ dɔye pili. ²⁵ Bɔ ame ɔ bɔ lende kënyē ne ti ko'ja kpa közi 'ba gɔmo gbī. Römöyī Bɔko'ba ädi ko'dɔ burē 'ba bilaka pili ɔ ma kōriya.

4 Kpe bɔ dɔ atɔli ni, o'dɔke atɔli 'be ga laka römöyī kpe äddike gbī ti bɔ mɔɔ mbiri dɔye ɔ nɛre mīɔɔ.

Tɔɔ To'dɔ Lende Laka

² Kpe pili ö'böke nɛburu ti mötu ko'dɔ ti bi koda ti tileki yēē'di zi Bɔko'ba. ³ Kina ititike Bɔko'ba gɔze 'dɔ ki'di do'ja kɔri 'ba 'dɔ tuwöwö lende kusu 'ba Kurisitō nime kileme ra zize ne. Gɔ kö'du mo na me le'jete ma mī maboso. ⁴ Kina ititike bo gbī gɔma 'dɔ miya lende nime ɔ ma kodɔɔ römöyī ndɔɔ ma 'bama mo na.

⁵ Mī ndɔɔ ko'dɔ 'be mī löngö bilaka ma kinza ɔ 'ba kanisa naga nima o'dɔke ti lende kikali mo. Tine ɔɔ kari kila'ba ra ziyī mɔɔ kɔɔ gɔ kele naga tara iyētī lende 'ba Bɔko'ba liki zīnnī. ⁶ Ilende ɔ ma kōŋmi zīnnī tine i'di tik'dɔ kpēyī kina ti kikalike nɛgī tileki dɔ akititi mo ga laka.

Ndose Ma Nɛburuŋburu

⁷ Bɔ löndö ze Tukikö ma dɔ'ɔ kulöwö nime ti kari kiyētī lende ma 'jaa pili ziye. Bo na ko'dɔ ndɔɔ nime 'deni kɔɔ tize mī toja laja 'ba Kurisitō nɛre ze ti dōki'di kɔɔ. ⁸ Gɔ kö'du mo na me mēdi moja bo kari ziye towawa dɔ mbili ye tiya mo ziye ma dēdi tondo kina gbī toɔɔ ye mī lende 'ba Bɔko'ba. ⁹ Onesimo bɔ löndö ze mɔɔ ame ɔ lēpi ye dɔ'ɔ gbī kulöwö këdi ko'dɔ ndɔɔ nime ti mī këyi ne ädi kari kɔɔ ti Tukikö. Lijē ti kiyētī wa ame ga pili këdi ko'dɔ rōnni bine ne ziye.

¹⁰ Aritaroko ame këdi tō mī maboso bine ne umötö ye gbī pili. Marako bɔ lano 'ba Baranaba ni tōnē umötö ye gbī. Momeri 'bama ndose abo ti kömō 'deni ziye yayi ame gɔ kōŋkɔke gɔ bo laka ko'dɔke nɛga ɔ bo ɔɔ bo kömō ziye yayi ne. ¹¹ Yēsua ame kidēki gbī ɔ Yoseto ne umötö ye gbī. Lijē ya mota naga nime na nɛge ɔ Yudayi ma këdi ko'dɔ ndɔɔ tō mī tiyandi lende 'ba nɛre löbu 'ba Bɔko'ba. Lijē nime ogbɔ ma nɛgī sowa.

¹² Epapora ma tōnē ɔ lēpi ye bɔ ndɔɔ 'ba Kurisitō ne umötö ye pili. Bo ö'bö nɛburu tumötö gɔye tititi Bɔko'ba 'dɔ kokɔnyi ye ɔɔ kitigɔ kandike mī to'dɔ ako'dɔka 'ba Bɔko'ba ti dōki'di kɔɔ. ¹³ Topi ɔ bo nime kulöwö gɔye gbī ti bilaka 'ba Lodikiya ni ti 'ba Irapoli ne mo'ja nɛgī.

¹⁴ Luka bɔ kikali dɔ wɔwɔ ze ma dɔ'ɔ kulöwö nime umötö ye pili lijē ti Dema.

¹⁵ Ma 'bama na me, umötöke löndö ma Lodikiya pili gbī ti Nyamba ti bilaka ame ga pili këdi kɔɔ kpēnni bi mötu liŋɔ 'bēni ne.

¹⁶ ɔɔ kidēkike waraga nime 'deni kote ojake gbī kari Lodikiya 'dɔ kari kidēki zi kanisa ma yayi. Kina ti lijē kōja waraga ma 'bēnni gbī kako ziye. ¹⁷ Iyake ndose ma nime zi Akipo te, "Omeri ndɔɔ löbu nime Kurisitō nɛre ze ki'di yi kpamo 'dɔ koto ko dɔ 'bö mo ne."

¹⁸ Ma Pɔlo mugu mötö ma nime ziye ko ti közö. Kinza ki'dike lende 'ba toboso ma nime dē kudölu di dɔye. Lende këyi 'ba Bɔko'ba koloma tiye.

1 Tesalonika

Pɔlo Ileki Yëë'di

1 Ze Pɔlo ni ti Silibano ti Timatiyo dugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba kanisa ma mi Tesalonika, kpe ame 'deni rɔ 'ba 'bu ze Bɔko'ba ti nɛre ze Yësu Kurisitö ne. Dumötö ye, dititi Bɔko'ba 'dɔ bo ki'di yëyi ziye kolomake ti mi këyi.

² Dëdi nduwë rɔ to'dɔ yëë'di zi Bɔko'ba gɔye pili. Dolɔ'bo dë di bi tititi bo 'dɔ tokɔnyi ye. ³ Do'dɔ yëë'di zi 'bu ze Bɔko'ba gɔ ame ti'di dɔye gɔ lende abo ki'di ye 'deni kuyike to'dɔ lende ma laka. Yëë'di këdi gbɛ zi bo gɔ ame tɔ'ɔ rɔye rɔ gɔ rɔye ki'di ye 'deni kogbɔke rɔye laka tokɔnyi rɔye rɔ gɔ rɔye. Do'dɔ yëë'di gbɛ zi bo gɔ ame ti'di dɔye gɔ tileki 'ba nɛre ze Yësu Kurisitö ki'di ye 'deni këddike ti dök'i'di këddi.

⁴ Löndö ze ga, do'dɔ yëë'di zi Bɔko'ba römöy'i dikali 'deni bo tɔ'ɔ ye kigeli ye rɔ 'ba bo ga. ⁵ Dikali a nime 'deni römöy'i mi kada ma tönë do'de laja laka abo ziye ne, duwöwö dë nɛge ti lende 'ba kpeze tine ti tigo 'ba Nyi Kɔtɔ Laka. Kina di'di dɔze gbɛ gɔ laja laka nime ti dök'i'di kɔtɔ. Ikalike loma ze ma tönë doloma mi löngö ye ne di'di rɔze 'dɔ tokɔnyi ye.

⁶ Mi kada naga nima yayi olomake gbɛ rɔ to'dɔ mo kɔzɔ 'beze ma ti nɛre ze Yësu. Ö'böke ti'di dɔye gɔ lende abo gomɔ këdi kɔdɔ pele rɔye rɔ mbëmbë. Tine Nyi Kɔtɔ Laka i'di ye ngi kolomake rɔ kɔtɔ. ⁷ Gɔ kö'du mo na me ya ame ga pili mi Makedoniya ni ti Giriki ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yësu ne o'dɔkɔ 'deni gbɛ 'dɔ tēdi ti dök'i'di këddi kɔzɔ 'beye tara. ⁸ Lende 'be i'di bilaka ma konzi 'ba mi dɔyayi naga nime 'deni kuwö dɔ lende 'ba nɛre ze Yësu. Bilaka pili uwö 'deni ma ki'dike dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba. Wa mɔtɔ inza kpe kulöwö ma 'dɔ diya zinni gɔ lende 'be. ⁹ Lijë ëdi 'deni rɔ tiya lende 'ba mi kada ma tönë dari dɔgba mi löngö ye ne rɔ gɔ rönni. Lijë ëdi gbɛ rɔ tiya mo ma kolake gɔ akoro 'deni kilekike toja laja 'ba Bɔko'ba ma ti didi ame bo na nɛge kɔtɔ kpöki 'dɔ bilaka koro ne. ¹⁰ Bilaka naga nime pili ëdi gbɛ tiya mo ma këddike 'deni ndö toda dɔ tako 'ba Yësu kole 'ba Bɔko'ba ma bo këdi kako di mitɔrɔ. Bo na Bɔko'ba ki'di 'deni kënyi kɔdɔ yaga di mi tölë. Kina me bo kɔmɔ ze 'deni di zi ya 'ba Bɔko'ba ame këdi kako dɔ bilaka ne.

Ndɔɔ 'Ba Pɔlo Di Tesalonika

2 Löndö ze ga, ikalike 'deni lingere ze ma tönë dari dɔgba ziye bine ne ilikö dë ngi rɔ yawa. ² Ikalike közi kasi ma tönë ko'dɔ zize di Pilipöy'i kiti'ja ze kulöwö gba kinza dari ziye yayi ne 'deni. Ne Bɔko'ba ame rɔ bo

konɔ gɔze ne i'di tigo ngi zize diya laja laka abo ziye rɔ dɔ ngölö ya mɔtɔ ga këdi kiya kpa pele rɔze.

³ Tönë dëdi toɔ mo ziye 'dɔ ti'di dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne lende ze pili rɔ ma laka kinza ama kënyë mɔtɔ yimo. Kina du'bölu kɔtɔ dë gbɛ. ⁴ Bɔko'ba na kikala ze 'deni rɔ ma laka 'dɔ diya laja laka abo zi bilaka. Kina me dëdi diya 'deni ko tara. Lende naga nime dinza diya tiyëyi dök'i'di bilaka timo rɔze. Tine dëdi diya kɔzɔ ma Bɔko'ba ko'dɔkɔ zize 'dɔ tiya mo. Bo na rɔ bo ame këdi kiyɔzɔ meri ze ga kikali gɔmo gbɛ pili.

⁵ Ikalike 'deni tönë dëdi tiya laja laka 'ba Bɔko'ba ziye bine ne, diya kpa konmi dë 'dɔ tu'bölu ye timo. Kina Bɔko'ba ikali gbɛ dindëndë ye dë 'dɔ to'ja wa mɔtɔ di ziye. ⁶⁻⁷ Kɔzɔ ame ze rɔ bo laja 'ba Kurisitö ga ne, ma dëdi didëki wa ra pele di ziye dëne inza gbɛ rɔ ma kënyë. Ne di'di ye, ala bilaka mɔtɔ ga dë 'dɔ koro ze. Diliya rɔze ngi ziye kɔzɔ ma ame këdi kilëlu dɔ kole 'bëni ga ne tara. ⁸ Kö'ɔ ye ngi rɔ dɔ kiteli gɔ kö'du mo na di'di gbagba ze 'deni gɔye. Do'dɔkɔ tiya laja laka 'ba Bɔko'ba ziye gbɛ togbɔ rɔze ti tigo pili 'dɔ tokɔnyi ye.

⁹ Löndö ze ga, diya lende nime römöy'i omerike ndɔɔ ma do'dɔ ti tende 'ba rɔze 'deni. Mi kada ma dëdi rɔ tuwöwö laja laka 'ba Bɔko'ba ziye naga do'dɔ ndɔɔ 'ba gbagba ze ti közize kote kada kote korɔndɔ römöy'i kinza dëdi ra rɔ kpanbiri ma löbu ziye.

¹⁰ Kpe 'beye ikalike 'deni ma do'dɔ ye rɔ ma laka kpe ame ga ki'dike dɔye gɔ lende 'ba Yësu ne, dirasi wa mɔtɔ dë gbɛ ziye. Bɔko'ba ikali lende nime gbɛ.

¹¹ Römöy'i ikalike 'deni ma do'dɔ ye pili laka kɔzɔ 'bu ame këdi ko'dɔ kole 'ba gbagba bo ga rɔ ma laka ne tara. ¹² Dö'bö nduwë rɔ toɔ mo ziye 'dɔ ki'di kolomake ti mi këddi kinza tikere. Kina dose 'deni gbɛ tönë ziye 'dɔ koroke Bɔko'ba mi loma 'be ma mi dɔliɔ nime römöy'i bo ti kidëki ye 'deni ngi rɔ 'ba bo ga mi kada ame bo këdi kako 'deni kada mɔtɔ rɔ nɛre ma löbu 'ba dɔ wa pili ne.

¹³ Wa mɔtɔ ma do'dɔ yëë'di nduwë gbɛ rɔ mbëmbë zi Bɔko'ba gɔmo na me, römöy'i mi kada ma tönë diya lende 'ba Bɔko'ba ziye uwöke ngi rɔ ma laka ki'dike dɔye gɔmo. I'dike dɔye ngi gɔmo dë nɛge kɔzɔ lende 'ba bilaka, ne tine ngi lipo rɔ lende 'ba Bɔko'ba mo bi mo. Rɔ ma laka lende 'ba Bɔko'ba na ngi, kpe ame ga ki'dike dɔye gɔmo ne i'di ye 'deni këddike rɔ ma laka.

¹⁴ Löndö ze ga, ëddike 'deni gbɛ tombi gomɔ ti mi këddi kɔzɔ 'ba bilaka 'ba kanisa 'ba Bɔko'ba ame ga mi dɔyayi 'ba Yudayi ne tara. Lijë 'deni rɔ 'ba Yësu Kurisitö kina me Yudayi këdi 'deni rɔ todɔ gomɔ rönni gbɛ kɔzɔ ma tönë bilaka 'ba dɔyayi 'be yayi koloma to'dɔ mo ziye ne. ¹⁵ Yudayi tönë ga na, lijë bo kupö nɛre ze Yësu

gbĩ ti bɔ kumě lende 'ba Bɔko'ba ma mɔlo naga, lijë na gbĩ töně koga ze yaga di mi gawo mɔto ga. Wa ko'dɔ 'bënnĩ ga i'di dökĩ'di Bɔko'ba 'deni kata rönñĩ. Kina lijë kö'bö ngĩ rɔ ya ti bilaka pili. ¹⁶ Lijë oma tota ze di bi tiya lende ziye kpe ma kinzake rɔ Yudayi naga kinza kɔmɔ ye ra yaga di mi tölë. Kina me wa nime i'di ndĩ lende kënyë 'bënnĩ ga 'deni ngĩ kěddĩ. Ma rɔ nɔburunɔburu mo tine ya 'ba Bɔko'ba ẽdĩ 'deni dõnnĩ.

Meri 'Ba Pɔlo

¹⁷ Ne 'beze löndö ze ga, töně ya mɔto ga ki'di ze dënyi mbowa yaga di mi löngö ye ne dëdĩ tomeri mo 'dɔ tileki tonɔɔ ye gbĩ. Dëdĩ nduwë rɔ topi rɔze 'dɔ tileki tari ziye yayi. Tine ame do'ja kině ye dë pele ti kɔmɔze kö'du 'be kɔ kɔze sowa. ¹⁸ Ze pili do'dɔkɔ 'dɔ tileki tari ziye yayi. Ma Pɔlo mopi rɔma 'deni mi konzi 'dɔ tileki yayi tine Satani ola ze dë. ¹⁹ Do'dɔkɔ 'dɔ tari tori ye römöyĩ bɔto mɔto inza ma kebe ye ti ti'di dökĩ'di ze kěddĩ rɔ lɔɔ 'dɔ ki'di ze dëdĩ rɔ dɔ kombi gɔ ndɔbɔ ze kɔmɔ nɔze ze Yësu mi kada 'ba tileki abo kako dɔlɔɔ nime bine. ²⁰ Kpe na ti kěddĩke rɔ lëbĩ ma dɔ kiteli zize 'dɔ ki'di ze dëdĩ rɔ lɔɔ.

³ Kina ma rɔ nɔburunɔburu mo tine meri 'ba 'dɔ to'ja kině ye na kupö ze 'deni ngĩ rɔ tupö. Gɔ kö'du mo na diya te ma laka mo zi Timatiyo 'dɔ kola ze kutu ze mi Ateniya bine, ² gɔ doja bo kari ziye yayi. Bo na rɔ löndö ze ame ko'dɔ ndɔbɔ 'ba tiya laja laka 'ba Kurisitö nime gbĩ bi kɔto tize. Do'dɔkɔ 'dɔ bo kari kikëti ye ti'di dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba ti mi kěddĩ ³ kinza bɔto mɔto kileki ra yĩ'böwu di zi tikere 'ba gomɔ ame kědĩ ko'dɔ ye ne. Kpe gbĩ ikalike 'deni rɔ ma laka wa ma Bɔko'ba ko'dɔkɔ di zize na ma 'dɔ dombike gomɔ ti mi kěddĩ. ⁴ Töně dëdĩ gba tiye yayi ne diya 'deni mɔlo ma 'dɔ dombike gomɔ mo kɔzɔ a nime te. Kina me kikalike 'deni kědĩ ko'dɔ rönĩ tara. ⁵ Gɔ kö'du 'ba meri 'be ame kupö ma 'deni ngĩ rɔ tupö ne na me moja Timatiyo 'dɔ kari tonɔɔ mo dɔ dëddĩke ngĩ nduwë ti'di dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba. Ma ti meri mo bine mɔtoɔga Satani ti kususu dɔye 'deni ki'di ndɔbɔ ze nime kilikö rɔ yawa.

Lɔɔ 'Ba Pɔlo

⁶ Ne kina me Timatiyo kileki kako di ziye dayi kiya te ẽddĩke nduwë rɔ ma kitigɔ mi meri 'be ti'di dɔye gɔ lende 'ba nɔze Yësu gbĩ kɔ kɔye rɔ gɔ rɔye, ze 'deni rɔ lɔɔ rɔ mbëmbë gɔ lende mo. Bo ako gbĩ kiya zize ma kěddĩke nduwë ti mi këyĩ tomeri gɔze 'dɔ to'ja kině ze gbĩ kɔzɔ ame dëdĩ timo bine ne tara.

⁷ Löndö ze ga, lende 'be ame kěddĩke nduwë rɔ ma kitigɔ mi meri 'be ti'di dɔye gɔ lende 'ba Yësu ne, i'di ze 'deni ngĩ ti mi kěddĩ pele di mi gomɔ mbëmbë nime kědĩ ko'dɔ ze ne. ⁸ Ame dikali 'deni kö'böke rɔ akɔto ti nɔze ze Yësu ne lende mo ididi ze 'deni ngĩ rɔ ma laka.

⁹ Gɔ kö'du mo do'dɔ yë'di rɔ mbëmbë zi Bɔko'ba gɔ lende 'be. Bo i'di lɔɔ ma löbu rɔ dɔ kiteli 'deni zize gɔ lende 'be. ¹⁰ Dëdĩ nduwë toma'jo rɔze zi bo kote kada kote korɔndɔ 'dɔ bo ki'di ze tɔ kpe do'ja kině ye ti kɔmɔze. Kina gbĩ 'dɔ diyandi ye ti wa ame ga kikalike

dë gba mi loma 'ba ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö nime ne.

¹¹ 'Bu ze Bɔko'ba ti nɔze ze Yësu kokonyi ze tɔ kpe tari ziye yayi. ¹² Nɔze ze Yësu ki'di akɔ kɔ ma dɔ kiteli abo kědĩ tiye kɔ kɔye rɔ gɔ rɔye gbĩ kɔ bilaka pili nduwë rɔ mbëmbë kɔzɔ ame dɔ kɔ ye ne tara. ¹³ Dɔ akɔ kɔ ma dɔ kiteli kědĩ 'deni tiye kɔzɔ a nime te ti kěddĩke ngĩ ti mi kěddĩ. Kina ti kɔzɔke 'deni ngĩ rɔ ma kɔzɔ kinza lende kënyë mɔto kɔmɔ 'bu ze Bɔko'ba mi kada ma nɔze ze Yësu kědĩ kileki 'deni kako dɔlɔɔ nime ti ya ame ga rɔ 'ba bo ne.

Ako'dɔkɔ 'Ba Bɔko'ba

⁴ Löndö ze ga, do'dɔkɔ tiya mo gbĩ ziye 'dɔ kö'böke to'dɔ wa ame ga Bɔko'ba ko'dɔkɔ ne. Ze na töně diyandi ye ti wa naga nima kina me kěddĩke 'deni rɔ to'dɔ mo. Ne do'dɔkɔ toɔ mo ziye ti közi kakpa 'ba nɔze ze Yësu to'dɔ mo rɔ dɔ kiteli. ² Ikalike ndose 'ba nɔze ze Yësu naga nime 'deni laka.

³ Wa ma Bɔko'ba ki'di kö'du mo 'dɔ ko'dɔke na rɔ lende laka abo kinza yëri ko'dɔ. ⁴ Kpe bɔtoɔni pili ziye tikali togbɔ dɔ yida rɔye ga mi kɔri mo ame rɔ ma koro zi Bɔko'ba ne. ⁵ Kinza ki'dike kö'du 'ba tö'dö ti rɔ dë koso dɔye kɔzɔ 'ba ya ma kinza kikali Bɔko'ba dë naga. ⁶ Togbɔ dɔ yida rɔ kɔzɔ a nime te na ti ki'di kolomake kinza ko'dɔke kɔmɔ riyö zi löndö ye ga ala gbĩ tirasi wa mɔto teyi gɔ kö'du 'ba 'ja.

Töně mɔlo bine diya 'deni yaga ziye kinza ko'dɔke lende kënyë naga nime dë römöyĩ ya ame ga pili ko'dɔ ne Bɔko'ba ẽdĩ kodɔ karama dɔmo. ⁷ Ma töně bo kidëki ye ti'di dɔye gɔ lende abo ne bo idëki ye dë 'dɔ to'dɔ lende kënyë ma kɔzɔ yëri ni. Tine lende laka abo na bo kidëki ye to'dɔ mo. ⁸ Ya ame ga kilagi lende ze nime ne lende 'ba bilaka lesi na dë lijë kědĩ kilagi, lende 'ba Bɔko'ba ame ki'di Nyi Kɔto Laka 'bëni ziye ne na.

⁹ Tine gɔ lende 'be wa mɔto inza kpe ma 'dɔ diya ziye gɔ lende 'ba kɔ kɔye rɔ gɔ rɔye römöyĩ Bɔko'ba na kiyandi ye 'deni to'dɔ mo. ¹⁰ Kina me kěddĩke 'deni rɔ kɔ bilaka 'ba kanisa ame ga pili mi dɔyayi 'ba Make-doniya yayi ne. Ne pele dëdĩ dɔzɔ 'deni nduwë ziye 'dɔ kɔzɔke lijë rɔ dɔ kiteli.

¹¹ Diya 'deni gbĩ töně ziye 'dɔ kogbɔke rɔye laka tolo-ma le kinza to'dɔ go'de'de mi lende 'ba ya mɔto ga. O'dɔke ndɔbɔ 'be ga ti köziye kɔzɔ ma töně diya mɔlo ziye ne ¹² kinza kěddĩke ra rɔ bɔ gɔ közi ya mɔto ga. Ma te na ti ki'di ya ma kinza ki'di dõnnĩ gɔ lende 'ba Yësu naga kiya ye 'jaa rɔ bilaka ma laka.

Tölë

¹³ Löndö ze ga, do'dɔkɔ tiya ame ziye gɔ lende 'ba ya ame ga kölë 'deni ne. Do'dɔkɔ ziye tikali mo rɔ ma kodɔrɔ gɔ kö'du 'bënnĩ kinza kuduke ra kulöwö kɔzɔ 'ba ya ma kinza ki'di dõnnĩ gɔ kɔzɔ 'ba töku yaga di mi tölë naga. ¹⁴ Ne ze 'beze ma ze tiye dikalike Yësu ölä 'deni kënyĩ 'böwu kɔdɔ yaga di mi tölë. Kina gɔ di'dike dɔze gbĩ gɔmo tara kada mɔto Bɔko'ba ẽdĩ ki'di ya ma

ki'di dönni gɔ lende 'ba Yësu lijë kölä 'deni naga kɔdɔ di mi tölä kari koloma ti Yësu.

¹⁵ Wa nime dëdi diyandi ye timo ne, lende ma nɛre ze Yësu kiya na. Mi kada ma bo këdi kileki kako dɔliɔɔ bine ze ame ga gba ti kɔmɔze ne dinza darike titi dɔg-ba zi bo di zi ya ame ga kölä 'deni mɔlo ne. ¹⁶ Mi kada mo nima ti duwöke birɔ tapi 'ba Bɔko'ba ti birɔ 'ba mugu 'ba bɔ ma rɔ löbu 'ba dɔ malayika gbɔ ti tudu 'ba tɔtɔti 'ba Bɔko'ba. Tine na nɛre Yësu ti kako bëri di mɔtɔɔ. Kina dɔgba mo tine ya ma ki'di dönni gɔ lende abo ame ga kölä 'deni ne ti kɔdɔ yaga di mi tölä. ¹⁷ Kina Bɔko'ba ti kogba ze ya ame ga gba ti kɔmɔze ne 'deni kodɔ'ɔ tinni tari mi pɔli tɔɔ turë dɔ nɛre Yësu mi löngö mɔtɔɔ ni ti dɔyayi. Di yayi tine na ti dolomake nɛburu ti bo. ¹⁸ Kina me lende nime mo'dɔkɔ ziye 'dɔ kɔtoke nduwë tiya mo rɔ gɔ rɔye 'dɔ ki'di dökɔ'di këddi ziye.

Loma Ti Bi Koda

5 Löndö ze ga, wa mɔtɔ inza kpe ma 'dɔ diya ziye gɔ lende 'ba kada ma wa naga nime këdi kɔ'dɔ rönni yimo, ² römöyɔ kpe gbɔ ikalike 'deni bɔtɔ mɔtɔ inza kikalikada ma nɛre Yësu këdi kileki kako timo dɔliɔɔ nime bine. Kada mo ëdi kömö ngɔ tugu'du kɔkɔ tako 'ba bɔ 'bögö rɔ mi korɔndɔ naga tara. ³ Dɔ bilaka kiya te, "Gɔ bi pili ëdi laka," tégë me tondo te yɔ na kada 'ba gomɔ ma löbu ku'du röni ngɔ zinni kɔkɔ mi kɔ'kɔ 'ba löyö ame këdi kömö dɔ 'ja ne tara. Tine bɔtɔ mɔtɔ inza kokpe di mi gomɔ nima.

⁴ Ne kpe 'beye löndö ze ga, inzake mi bi kölu kina tako 'ba nɛre Yësu inza kiyere ye ngɔ kɔkɔ tako 'ba bɔ 'bögö naga tara. ⁵ Kpe pili rɔ bilaka ma këdi kɔ'dɔ wa yaga mi kada. Ze 'beze ma tiye nime dinzake kpe rɔ 'ba bi kölu. ⁶ Gɔ kö'du mo kinza dö'böke dë nduwë tö'dö kɔkɔ 'ba ya ma laki. Zize tedi rɔ ma kɔngɔ bi togbɔ dɔ yida rɔze ga. ⁷ Mi korɔndɔ na bilaka këdi kö'dö, kina mi korɔndɔ na gbɔ bilaka këdi kitiri rönni ti layi nɔbö kupö wa. ⁸ Ne ze 'beze 'deni rɔ bɔ to'dɔ wa yaga mi kada kina gɔ dogbake dɔ yida rɔze ti. Zize gɔ dö'böke ti'di dɔze gɔ lende 'ba Bɔko'ba ti tɔ'kɔ lëpɔ ze ga 'dɔ dëdike ti wa 'ba titata yida rɔze timo di zi kɔmo 'ba Satani. Dö'böke gbɔ ti'di dɔze gɔmo ma Yësu këdi kɔmɔ ze di mi tölä 'dɔ dëdike ti wa 'ba titata dɔze timo di zi kɔmo 'ba Satani.

⁹ Römöyɔ Bɔko'ba igeli ze dë 'dɔ to'dɔ karama dɔze. Tine bo igeli ze 'dɔ ki'di nɛre ze Yësu Kurisitö kɔmɔ ze di mi tölä. ¹⁰ Kina me Yësu kölä 'deni tokɔnyi ze 'dɔ mi kada ma bo këdi kako yimo nima dɔ dëdike gba ti kɔmɔze ala dölëke 'deni pele gɔ dëdike ti didi ma nɛburunɔburu kɔtɔ ti bo. ¹¹ Kina me lende nime otoke nduwë tiya mo rɔ gɔ rɔye 'dɔ kɔkɔ mi këddi ziye kɔkɔ ame këdike rɔ to'dɔ mo ne.

Ndose Ma Nɛburunɔburu

¹² Diya ame ziye löndö ze ga, oroke ya ame ga këdi kɔ'dɔ ndɔkɔ 'ba Bɔko'ba mi löngö ye ne. Nɛre Yësu na ki'di lijë 'deni 'dɔ toɔngɔ gɔye gbɔ tiyandi ye. ¹³ Gɔ kö'du mo 'dɔ kɔ'kɔke, koroke lijë gbɔ rɔ mbëmbë gɔ ndɔkɔ ma lijë këdi kɔ'dɔ nima. Kina gɔ kolomake ti, ti mi këyi rɔ gɔ rɔye.

¹⁴ Kina ame gbɔ ziye löndö ze ga, ziye 'dɔ tamo dɔ ya ma tikëpɔ naga. Okɔke ya ma dökɔ'di kökübö naga gɔ këdi ti mi këddi. Okɔnyike ya ma korɔ'ɔ naga kina 'dɔ këddike ti kɔmɔ kele dɔ bilaka pili. ¹⁵ Kinza kebeke dë tileki dɔ lende kënyë ti lende kënyë. Tine i'dike rɔye to'dɔ lende laka rɔ gɔ rɔye gbɔ zi bilaka pili.

¹⁶ Ziye tö'bö rɔ kɔrɔ ¹⁷ ti mötu kɔ'dɔ zi Bɔko'ba ¹⁸ kina 'dɔ kö'böke to'dɔ yë'di nduwë zi bo mi kada 'ba wa pili. Ame na rɔ wa ma Bɔko'ba kɔ'dɔkɔ ziye 'dɔ to'dɔ mo römöyɔ kpe 'deni rɔ akɔtɔ ti Yësu Kurisitö.

¹⁹ Kinza kilagike tuwö wa ame ga Nyi Kɔtɔ Laka këdi kiya ziye ne dë. ²⁰ Kinza kudölöke kö'du 'ba bɔ kumë lende dë gbɔ, ²¹ tine iyɔkɔke pili kina 'dɔ koroke ma laka mo ga ame rɔ 'ba Bɔko'ba ne ²² tine gɔ kilagike ma kënyë mo ga pili yaga.

²³ Bɔko'ba na këdi ki'di ze pili toloma ti mi këyi. Bo ki'di ye nduwë to'dɔ lende laka abo 'dɔ dɔ nɛre ze Yësu Kurisitö këdi kileki 'deni kako dɔliɔɔ nime 'dɔ kɔkɔke kɔmɔ bo rɔ ma kɔkɔ kinza wa ma kënyë mɔtɔ du te mi loma 'be. ²⁴ Bɔko'ba na kidëki ye 'deni bo ti kɔ'dɔ wa naga nime gbɔ pili ziye römöyɔ bo ëdi nduwë kɔ'dɔ wa ame ga bo kiya to'dɔ mo ne.

²⁵ Ititike Bɔko'ba gbɔ gɔze, löndö ze ga. ²⁶ Umötöke löndö ma yayi naga nima pili ti közi riyö mi möyɔ Bɔko'ba.

²⁷ Mi'di kö'du mo ziye ti közi kakpa 'ba nɛre Yësu tidedi waraga nime zi bilaka 'ba kanisa pili.

²⁸ Lende këyi 'ba nɛre ze Yësu Kurisitö koloma tiye.

2 Tesalonika

Pɔlo Ileki Yëë'di

1 Ze Pɔlo ni ti Silibano ti Timatiyo, dugu waraga nime ziye kpe bilaka 'ba kanisa ma mi Tesalonika kpe ame 'deni ɔ 'ba 'bu ze Bɔko'ba ti nɛre ze Yësu Kurisitö ne. ² Dumötö ye, dititi 'bu ze Bɔko'ba ti nɛre ze Yësu Kurisitö ko'dɔ yëyi dɔye ki'di ye kolomake ti mi këyi.

³ Löndö ze ga, ma laka mo na 'dɔ dö'bö nduwë to'dɔ yëë'di zi Bɔko'ba gɔ kö'du 'be römöyi ëddike 'deni ti'di dɔye gɔ lende abo ɔ mbëmbë këddike 'deni gbï tɔ tɔ rɔye ɔ gɔ rɔye ɔ dɔ kiteli. ⁴ Gɔ kö'du mo na dëdi 'deni ɔ tubi gɔye zi bilaka 'ba kanisa mɔtɔ ga gɔ ame gomɔ këdi ko'dɔ ye pele ɔ ma kënyë kö'böke ngi ti'di dɔye gɔ lende 'ba Yësu ti mi këddi ne.

⁵ Wa naga nime ileme 'deni Bɔko'ba ti ko'dɔ burë 'ba bilaka pili ɔ ma kodɔɔ. Kina bo ti koweli ye 'deni ngi tɔ bɔ tēdi ɔ 'ba nɛre löbu abo nime, römöyi kö'du gɔ lende 'ba nɛre löbu abo nime na me ki'di këddi kom-bike gomɔ le'jete. ⁶ Ne tine bo ti ko'dɔ wa ngi pili ɔ ma kodɔɔ. Bo ti ki'di gomɔ gbï ko'dɔ bɔ këdi kodɔ gomɔ rɔye naga nima. ⁷ Kina bo ti kiyëyi dökidi ye kpe ya ma ti gomɔ naga nima 'deni gbï kɔtɔ tize. Bo ti ko'dɔ te mi kada ma bo këdi kileme nɛre Yësu 'deni tako di mitorɔ ti malayika abo ga ame ti tigɔ dɔ kiteli. ⁸ Nɛre ze Yësu ëdi kako ti pa'do köbö todɔ karama dɔ ya ma kilagi Bɔko'ba ko'dɔkɔ dë ti'di dönni gɔ lende 'ba laja laka abo 'ba Yësu naga nima. ⁹ Kina bo ti kodɔ karama mo dönni ɔ tölë ma nɛburunburu. Bo ti koga lijë nɛbö yaga di ɔ bo gbï di ɔ bi kɔkɔ dɔ kiteli abo ɔ nɛburunburu. ¹⁰ Mi kada mo nima ya ame ga pili ki'di dönni gɔ lende abo 'deni ɔ 'ba bo ga ne, ti kilëlu bo ngi kikali bo ɔ löbu 'ba dɔ wa pili. Kina kpe na ti këddike gbï mi löngö ya naga nime römöyi i'dike dɔye 'deni gɔ lende tönë ga diya ziye ne.

¹¹ Gɔ kö'du mo na dëdi 'deni nduwë tititi Bɔko'ba ze 'dɔ bo ki'di ye nduwë kö'böke to'dɔ lende laka abo römöyi kpe 'ba bo ga na, bo ki'di tigɔ abo gbï këdi tiye to'dɔ wa ma laka ame ga pili ko'dɔkɔke to'dɔ mo ne römöyi i'dike dɔye 'deni gɔ lende 'ba Yësu. ¹² Ma te na ti ki'di bilaka kilëlu nɛre ze Yësu gɔ kö'du 'be, kina lijë ti kilëlu ye gbï römöyi kpe 'deni ɔ 'ba bo ga. Mi këyi 'ba Bɔko'ba ti 'ba nɛre ze Yësu Kurisitö na ti ko'dɔ wa naga nime.

Nɛre 'Ba Lende Kënyë

2 Löndö ze ga, uwöke wa ma diya ziye gɔ kada 'ba tileki 'ba nɛre ze Yësu Kurisitö ma bo këdi kileki

kako mi dɔliŋɔ nime bine, kina gbï ti ame 'dɔ bo kotɔtɔ ze tari tēdi ti bo ne. ² Dɔdɔ bilaka kiya te kada mo ömö 'deni kinza ki'dike dɔye kilikö dë mi lende mo kina kinza ki'dike dökidi ye kombi dë gbï. Dɔdɔ komeri pele kiya te lende ma Nyi Kɔtɔ Laka kileme zize na, ala lende 'ba akiyandi ze, ala pele ɔ lende ma dugu mi waraga mɔtɔ ga, kinza ki'dike dɔye dë gomɔ. ³ Kinza ki'dike bɔtɔ mɔtɔ ku'bölu ye dë ti lende nime, römöyi ikalike 'deni kada nima inza kömö titi gba kota ame kinza bilaka ma konzi kilagi Bɔko'ba gbï ti ame 'dɔ bɔ ma ɔ nɛre 'ba lende kënyë nima kɔdɔ kileme rönï zinnï. Bo na ɔ bɔ ma Yësu Kurisitö këdi ku'du mi pa'do 'ba Gehena. ⁴ Ne ma dɔgɔba mo bo ti ko'dɔ kpa toga titi ɔ wa ame ga pili bilaka koro kö'bö tulömu kpënni teyi ne. Bo ti ko'dɔ ɔ bo ɔ wa ma löbu ɔ dɔ kiteli di dönni pili, kina bo ti kari kutë kitï abo mi rö löbu 'ba Bɔko'ba kiya ɔ bo ɔ Bɔko'ba.

⁵ Omerike dë ma tönë mëdi tiye yayi miya kö'du 'ba wa naga nime ziye? ⁶ Kina me ikalike 'deni wa ma këdi kota wa naga nima gba di bi to'dɔ rönni ki'di kinza bɔ ma ɔ nɛre 'ba lende kënyë nima kileme rönï titi zi bilaka, tine 'dɔ 'jaa nɛbö mi kada mo ma kigeli 'deni zi bo ne. ⁷ Tigɔ abo 'ba bɔ nima na me këdi 'deni mɔlo le'jete ki'di bilaka kilagi kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba tine lijë ikali gomɔ dë. Ne bo inza kileme ɔ bo titi zi bilaka, tine 'jaa nɛbö dɔdɔ kiyese bɔ ma këdi kota bo nima 'deni yaga. ⁸ Kina dɔdɔ bo kileme ɔ bo ɔ na nɛre Yësu këdi kako kupö bo ngi yaga ti tawo ɔ bo ki'di bi kɔkɔ dɔ kiteli kiyɔkɔ bi di ɔ bo.

⁹ Satani na këdi koja bɔ nima kako dɔliŋɔ bine, kina këdi ki'di tigɔ ma dɔ kiteli ngi teyi to'dɔ lende 'ba gɔ kotɔ 'dɔ tu'bölu bilaka. ¹⁰ Kina bɔ nima ti kindëndë bilaka ngi ɔ ma kënyë. Ya ma bo këdi kindëndë naga na ɔ lijë ma kilagi lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba, gɔ kö'du mo na Bɔko'ba inza kɔmɔ lijë di mi tölë. ¹¹ Ne kina ma 'deni tara, Bɔko'ba ti ki'di lijë kilikö yaga di mi kɔri abo lijë ki'di dönni gɔ wa ma ɔ bëtï naga, ¹² 'dɔ bo kodɔ karama dɔ bɔ kinza ki'di dönni gɔ lende kodɔɔ abo naga nima lijë ko'dɔkɔ 'bënni nɛre ɔ to'dɔ wa ma kënyë ne.

ɔ Ma Laka Ti Nyi Kɔtɔ Laka

¹³ Ne kpe 'beye löndö ze ga ame nɛre ze Yësu kɔkɔ ye ɔ mbëmbë ne, ma laka mo na zize 'dɔ dö'bö to'dɔ yëë'di zi Bɔko'ba gɔ kö'du 'be, römöyi Bɔko'ba igeli ye 'deni mɔlo 'dɔ kɔmɔ ye di mi tölë, kina me ki'dike dɔye gɔ lende laka abo nime, Nyi Kɔtɔ Laka abo i'di ye 'deni ɔ bilaka ma laka abo ga. ¹⁴ Gɔ lende mo na ma bo ki'di

ze tiya laja laka abo ziye 'dɔ kɛddike ɾɔ lɔbu kada mɔɔ ti ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ mɔɔ.

¹⁵ Kina laka lɔndɔ ze ga, ɔ'bɔke kinza ki'dike bɔɔ kilikɔ dɔye dɛ, i'dike wa ma laka naga nima diyandi ye timo ne gbɛ kɔ'bɔ dɔye. Diyandi ye 'deni ti wa naga nime kpaki mɛ kada ma tɔnɛ ga dɛdɛ tiye gbɛ ti waraga ma dugu ziye tɔnɛ dɔgba bine ne.

¹⁶⁻¹⁷ ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ ti 'bu ze Bɔko'ba ki'di mɛ kɛddi ziye 'dɔ kɔ'bɔke ɲburu ti lende laka. Bo ɔ'ɔ ze ma ze tiye ni 'deni ko'dɔ mɛ kɛyɛ zize ti togbɔ ze ti'di dɔze gɔmo ma bo kɛdɛ ki'di didɛ ma ɲburuɲburu zize.

Mɔtu

3 Lɔndɔ ze ga, do'dɔɔ ziye 'dɔ kititike Bɔko'ba gbɛ gɔze, 'dɔ bo kokɔnyi ze ki'di bilaka ma konzi kuwɔ dɔ lende 'ba ɲere ze Yɛsu nime gbɛ ti kɔ'du koro mo kɔɔ 'beye tara, ² kina gbɛ 'dɔ bo kitata ze di zi ya ma ɾɔ wa kɛnyɛ naga, rɔmɔyɛ ya mɔɔ ga ɛdɛ ame lijɛ ko'ji akiyandi ze nime.

³ Tine ma 'beye dikali 'deni ɾɔ ma laka ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ inza kola kpe bilaka abo ga ɾɔ dɔye. Bo ti ki'di mɛ kɛddi ziye kitata ye di mɛ akiyari. ⁴ Kina me bo i'di 'deni dikali ma kɛddike ɾɔ to'dɔ wa ma dose gɔmo ziye tɔnɛ ga, ne ti kɔ'bɔke ɲɔɲɔ nduwɛ to'dɔ mo tara. ⁵ Bo ki'di ye tɔ'bɔ tikali akɔ'ɔ abo laka, gbɛ 'dɔ tombi gomo ti tigɔ abo 'ba Kurisitɔ.

Tikɛpi

⁶ Lɔndɔ ze ga, di'di kɔ'du ame ziye ti kɔzɛ kakpa 'ba ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ, 'dɔ konyeke ɾɔye yaga di ɾɔ ya ma tikɛpi naga nima mɛ lɔɲgɔ ye yayi ne, ame lijɛ ko'dɔɔ 'bɛnnɛ dɛ tuwɔ dɔ lende ma tɔnɛ ga dose gɔmo zinnɛ ne. ⁷ Kpe gbɛ ikalike 'deni 'dɔ kogbake gɔrɔ

'ba loma ze ma tɔnɛ doloma mɛ lɔɲgɔ ye yayi. Do'dɔ tikɛpi dɛ, ⁸ kina donyo wa 'ba bɔɔ dɛ gbɛ ɾɔ ma sari kinza topi gɔ bi mo teyi. Mɛ kada naga nima dɛdɛ tiye yayi ne, dɔ'bɔ nduwɛ to'dɔ ndɔɔ ze ga ti kɔzɛ ɾɔ ma kitigɔ ti tende 'ba ɾɔze kote kada pili kinza dɛdɛ ra ɾɔ kpaɲbiri ma lɔbu mɔɔ ziye. ⁹ Dɛdɛ ɲɔɲɔ ti kɔzɛ kakpa 'ba 'dɔ tidɛki akonyo di ziye, ne tine do'dɔ ma tara dɛ, gɔ kɔ'du mo do'dɔɔ 'dɔ kɔɲgɔke di gɔ loma ze nima gɔ ko'dɔke gbɛ tara. ¹⁰ Mɛ kada ma tɔnɛ ga dɛdɛ tiye yayi ne dɔ'bɔ nduwɛ tiya mo ziye te, "Bɔ ame ko'dɔɔ dɛ to'dɔ ndɔɔ ne 'dɔ ki'di dɛ konyo kpɛnɛ."

¹¹ Diya lende nime te rɔmɔyɛ duwɔ kɔ'du mo ya ma tikɛpi mɔɔ ga ɛdɛ mɛ lɔɲgɔ ye yayi, ame lijɛ ko'dɔɔ 'bɛnnɛ dɛ to'dɔ ndɔɔ, lijɛ kandi ɲge ɾɔ to'dɔ go'de'de mɛ ndɔɔ 'ba ya mɔɔ ga.

¹² Kina me dɛdɛ dilende zinnɛ bilaka naga nima ti kɔzɛ kakpa 'ba ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ 'dɔ lijɛ kɛnyɛ to'dɔ ndɔɔ 'bɛnnɛ ga liya to'ja akonyo 'ba kpɛnnɛ timo.

¹³ Ne kpe 'beye mɔɔ mo naga nima lɔndɔ ze ga, ziye tɔ'bɔ to'dɔ lende laka kinza tola gɔmo. ¹⁴ Tine ɔdɔ kiya te bɔ mɔɔ kuwɔ dɔ lende naga nime dugu bine ne dɛ, ziye pili 'dɔ ti'di bɔ mo ɔ nima kinda yaga, kina kinza kodɔ'bɔke ɾɔye dɛ kpe ti bo 'dɔ lende mo kaya ɾɔ bo.

¹⁵ Ne kinza ko'dɔke bo dɛ kɔzɛ bɔ ya tara, tine iyandike bo ɾɔ lɔndɔ.

Ndose Ma ɲburuɲburu

¹⁶ Yɛsu Kurisitɔ ɲere 'ba mɛ kɛyɛ ki'di lende kɛyɛ abo nduwɛ ziye ɾɔ mbɛmbɛ bo koloma kɔ'bɔ tiye.

¹⁷ Ma Pɔlo mugu mɔtɔ nime ziye ko ti kɔzɛ kɔzɛ ma mugu mɛ waraga ma ga pili. Wa kugu ma na kɔzɛ a nime te. ¹⁸ Lende kɛyɛ 'ba ɲere ze Yɛsu Kurisitɔ koloma tiye pili.

1 Timatiyo

1 Ma Pɔlo bɔ laja 'ba Yēsu Kurisitō, mugu waraga nime ziyi Timatiyo. Bɔko'ba bɔ tɔmɔ ze di mi tölē gbī ti Yēsu Kurisitō na ki'di ma mi ndɔbɔ nime. Bo na rɔ bɔ ame di'di dze 'deni gɔmo 'dɔ kokɔnyi ze nduwē.

² Ni Timatiyo na kɔzɔ kole 'ba gbagba ma mi ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yēsu. 'Bu ze Bɔko'ba ti nɛre ze Yēsu Kurisitō ko'dɔ yēyi ziyi ti lende kēyi ti mi kēyi.

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Timatiyo

³ Mo'dɔkɔ yi 'dɔ koloma Epeso yayi kɔzɔ ma tönē mɔcɔ mɔlo ziyi mi tari ma Makedoniya. Ya mɔcɔ naga nima yayi kēdi tiyandi bilaka 'ba kanisa ti wa ame ga rɔ bēti ne, mo'dɔkɔ ziyi 'dɔ ki'di lijē kola gɔmo yaga. ⁴ Kina 'dɔ kiya zinni kinza lijē kō'bō dē tiyija gɔ möyi gögö 'ba 'bu nni löbu naga nima ti ndɔbɔ mo ga. Lende naga nima na kō'bō ngi to'de kpa kogba mi löngö lijē ki'di lijē kola gɔ laja ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba.

⁵ Miya gɔ ki'di kō'du nime zinni lijē koja laja ti dök'i'di kɔzɔ ti meri laka 'ba minni ti ti'di dönni laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba. Wa naga nime na ti ki'di akɔ'ɔ ma laka zinni. ⁶ Ne kina me lijē kola wa naga nime 'deni lijē kɔzɔ za 'böwu yaga tiya lende ma yawa. ⁷ Lijē o'dɔkɔ to'dɔ rōnni tēgē rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi, tiyandi bilaka ti kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba. Tine lijē ikali mi 'jɔ 'ba lende mo ga ti wa ma lijē kēdi kiyandi kulöwö naga dē gbī yɔ.

⁸ Dikali ngi tomeri gɔ kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba ēdi rɔ ma laka dɔ kiya te meri mo kēdi ngi rɔ ma kodɔrɔ. ⁹ Ne bɔ ma komeri gɔmo o'dɔkɔ 'dɔ bo kikali Bɔko'ba i'di kō'du ki'di abo nime dē dömöyi bɔ lende laka. Bo i'di gɔ kō'du 'ba ya ma kinza kuwö dɔ bo, ti bɔ ko'dɔ ya ti bo, ti ya ma kinza koro bo, ti bɔ lende kēnyē, ti ya ma kinza ko'dɔkɔ lende abo, ti bɔ ti'ja ni, kina gbī gɔ lende 'ba ya ma kupö 'bu nni ga ti mönni ga, ti ya ma rɔ bɔ akupö naga, ¹⁰ ti bɔ yēri ni, ti ya ma rɔ bɔ tö'dö ti bɔtɔni lēpi nni naga, ti bɔ 'bögö kole ni, ti bɔ bēti ni, ti bɔ to'dɔ lömu rɔ bēti ni, ti ya ma kēdi ko'dɔ wa mɔcɔ ga ame lende ma kodɔrɔ kota gɔmo ne. ¹¹ Ame na rɔ laja laka 'ba Bɔko'ba bɔ dɔ wa pili. Bo na nɛburu ti yēyi. Laja laka nime na bo koja ma tuwöwö mo.

Mi Kēyi 'Ba Bɔko'ba

¹² Mileki yēe'di zi nɛre ze Yēsu Kurisitō, gɔ tigɔ ma bo ki'di 'deni zö to'dɔ ndɔbɔ nime timo. Mo'dɔ yēe'di zi bo gɔ ame bo ko'ba nɛlo ma 'deni ki'di ma toja laja zi bo ¹³ ko'ja moloma pele tönē tiya kpa kēnyē rɔ bo todɔ gomɔ rɔ bilaka abo ga, moworo tudöli bo. Ne Bɔko'ba ti mi kēyi rɔma römöyi mi'di dɔma dē gba gɔ lende 'ba Yēsu Kurisitō, kina ki'di mikali wa ma mēdi mo'dɔ naga

nima dē. ¹⁴ Tine mi nɛre ze Yēsu Kurisitō ēyi 'deni ngi rɔ mbēmbē rɔma, kina bo ki'di ma 'deni rɔ akɔzɔ ti bo ti'di dɔma nduwē gɔ lende abo gbī kɔzɔ bilaka abo ga.

¹⁵ Kina me miya ziye, Yēsu Kurisitō ako dɔliɔɔ nime 'dɔ kɔmɔ bɔ lende kēnyē di mi tölē. Lende nime na rɔ ma laka kina 'dɔ bilaka pili ki'di dönni gɔmo. Tine ma 'bama na rɔ bɔ lende kēnyē ma dɔ kiteli. ¹⁶ Ne kina me Bɔko'ba ko'dɔ mi kēyi 'deni rɔma. Bo i'di Yēsu Kurisitō 'deni kileme akɔ'ɔ dɔ kiteli abo ame kikali tote rōni dē ne ti kɔmɔ ma bɔ lende kēnyē dɔ kiteli nime, 'dɔ ki'di bilaka ma konzi ko'ja, gɔ ki'di dönni gɔ kō'du abo 'dɔ lijē ko'ja didi ma nɛburunɛburu. ¹⁷ Kina ti dilēluke bo bɔ ma 'dɔ koro, nɛre löbu abo kō'bō rɔ nɛburunɛburu, bɔ kölē dē, ma kinza ko'ja kinē mo, ame bo na nɛge kɔzɔ rɔ Bɔko'ba ne. Dilēluke doroke bo ti rɔ nɛburunɛburu. Ami-ni.

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Timatiyo

¹⁸ Ni kole ma Timatiyo, mo'dɔkɔ yi 'dɔ kiya ndose ma nime zi bilaka naga nima. Ame gɔ kēdi kɔzɔ a ma tönē bɔ kumē lende 'ba Bɔko'ba kiya 'deni mɔlo bine gɔ kō'du 'bi ne tara. Omeri lende naga nime laka 'dɔ kēdi kɔzɔ jama 'ba ya ziyi to'dɔ ya timo laka ti bɔ ya 'ba Bɔko'ba ga. ¹⁹ Kina 'dɔ kō'bō ti'di döyi gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina 'dɔ ko'dɔ wa ame ga kikali kēdi rɔ wa ma laka ne. Ya mɔcɔ ga ola gɔ to'dɔ wa ame ga ngi lijē kikali kēdi rɔ ma laka ne 'deni. Kina gɔ kō'du mo lijē i'di dönni dē kpe gɔ lende 'ba Bɔko'ba. ²⁰ Ya mɔcɔ mo ga na rɔ Omenayo ni ti Alesandoro ame modɔ karama 'deni dönni ti ti'di lijē mi kɔmɔ közi Satani, 'dɔ wa nime kiyandi lijē ki'di lijē kola gɔ tiya kpa kēnyē rɔ Bɔko'ba.

Mötu 'Ba Bilaka 'Ba Kanisa

2 Wa ma dɔgba ma mɔcɔ ziyi na me, bilaka 'ba kanisa kō'bō tititi Bɔko'ba ti mötu 'dɔ kokɔnyi bilaka pili. Lijē kō'bō to'dɔ yēe'di zi bo gɔ yēyi abo. ² Lijē kō'bō tititi bo gbī gɔ bɔ dɔliɔɔ ti bɔ gɔmo ga pili 'dɔ bo Bɔko'ba kokɔnyi lijē gɔ dolomake nɛburu rɔ dɔ ngölö to'dɔ lende laka kɔmɔ Bɔko'ba gbī kɔmɔ bilaka lesi. ³ Mötu ma te na laka, kina gbī rɔ ma Bɔko'ba ko'dɔkɔ. Bo na kɔmɔ ze 'deni di mi tölē, ⁴ kina bo o'dɔkɔ gbī kɔmɔ bilaka pili yaga di mi tölē lijē kikali lende laka abo.

⁵ Bɔko'ba nɛge kɔzɔ ame 'dɔ bilaka koro, kina Yēsu Kurisitō na gbī nɛge kɔzɔ rɔ bɔ ame kodɔ'ɔ bilaka lesi 'deni kɔzɔ ti Bɔko'ba. Bo oloma 'deni dɔliɔɔ bine rɔ bilaka lesi, ⁶ tine bo i'di rɔ bo 'deni 'dɔ tutē gɔ bilaka pili di mi tölē. Ndɔbɔ 'ba Yēsu nime ileme 'deni zi bilaka mi

kada ma laka mo, Bɔko'ba o'dɔkɔ tɔmɔ bilaka di mī tölē. ⁷ Ame na rɔ wa ma bo koja ma bɔ laja abo tuwöwö mo zi bilaka. Munzö dē rɔ bētī, lende ma laka na mēdī miya. Bo oja ma 'deni tiyandi bɔ löwö ti lende ma kodɔɔ ame 'dɔ lijē ki'di dönnī gɔmo.

⁸ Mī kanisa pili mo'dɔkɔ gɔ bɔ kinda'ba mötu kēdī nge rɔ bɔtɔni ame ga rɔ bɔ ko'dɔ lende 'ba Bɔko'ba ne. Kina ɔdɔ lijē kēdī kombi közinnī tɔɔ to'dɔ mötu kinza lijē ki'di 'dirī, ala tiyeli dē kēdī minnī.

⁹ Kina gbī tara mo'dɔkɔ dē gɔ 'ja kebe tote rōnnī ti tusu bɔngɔ ma kele kulöwö naga. Lijē kodɔ rōnnī liya kinza lijē kö'bö dē nge tomeri 'dɔ tiyada rōnnī ti dɔ ku'jō, kina gbī ti wa 'ba tele ame ga kileŋo di mī yamo ma köbököbö ne ti nyileki ni, gbī ti bɔngɔ ma ndögö mo ga kitigɔ kulöwö naga. ¹⁰ Rɔ kiyada 'bēnnī o'dɔkɔ 'dɔ kēdī rɔ lende ko'dɔ laka. Ame na rɔ, rɔ kiyada ma laka 'ba 'ja ame ga kiya te lijē oro Bɔko'ba 'deni ne. ¹¹ Tine lijē kudumö koje mbili nni tuwö lende 'ba Bɔko'ba. Kina 'dɔ lijē kuwö dɔ löbu 'ba dɔ kanisa. ¹² 'Bama mola 'ja dē 'dɔ kiyandi bilaka ti lende 'ba Bɔko'ba. Kina mī'di közi kakpa dē gbī zinnī tēdī mbiri dɔ bɔtɔni. Tine 'dɔ lijē kudumö 'bēnnī kotomo kpēnnī teyi di mī kanisa. ¹³ Römöyī Adama na Bɔko'ba ko'ba dɔgɔba, di gɔmo tine na 'jaa ko'ba Awa. ¹⁴ Kina Adama ne dē gbī Satani ku'bölu. Tine 'ja abo Awa na Satani ku'bölu ki'di kiyēyi mī kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba.

¹⁵ Tine o'dɔkɔ 'dɔ 'ja kodɔ rōnnī liya ti'di dönnī gɔ lende 'ba Bɔko'ba, kina gbī to'dɔ mo 'dɔ tɔɔ lēpī nni ga. ɔdɔ lijē ko'dɔ ngi te mī kada 'ba löyö Bɔko'ba ti kɔmɔ lijē ngi di mī tölē.

Löbu 'Ba Kanisa

3 Kina ēdī ngi rɔ ma laka kɔzɔ ame kiya ne, bɔ ame kiteri tēdī rɔ löbu 'ba dɔ kanisa ne a ma laka na bo kiteri 'deni.

² Kina me mēdī miya zīyī, bɔ ame rɔ löbu 'ba dɔ kanisa ne o'dɔkɔ 'dɔ bo kēdī rɔ bɔ ame kinza a mɔtɔ ma 'dɔ bilaka ko'ja bi nge rɔ tɔmo di rɔ bo. Bo kēdī nge ti 'ja kɔtɔ bo kogbɔ dɔ yida rɔ bo gbī kinza to'dɔ wa ame ga rɔ dɔ rumö ala rɔ 'ba laja ne. Bo kēdī rɔ bɔ ko'dɔ nɔba, kina gbī rɔ bilaka ame kikali tiyandi wa laka. ³ Kinza bo kēdī dē rɔ bɔ kitiri rōnī ti layi, rɔ bɔ 'dirī, tine gɔ bo kēdī rɔ bilaka ame liya rɔ bɔ lende kēyī ne, dē rɔ bɔ mī löbu gɔ yamo.

⁴ Kina me mēdī miya zīyī, bɔ ame rɔ löbu 'ba dɔ kanisa ne 'dɔ bo kēdī rɔ bɔ ame kikali togbɔ dɔ bilaka 'ba mī liŋɔ abo ga, gbī rɔ bɔ ame kiyandi kole abo ga kö'bö tuwö dɔ bo koro bo laka ne. ⁵ Römöyī bilaka ame kikali dē togbɔ dɔ bilaka 'ba mī liŋɔ abo ga ne, inza kikali gbī tonɔgɔ gɔ bilaka 'ba Bɔko'ba. ⁶ Kina kinza bo kēdī dē gbī rɔ bilaka ame kako rɔ 'ba Kurīsītö 'jaa rɔ ma la'ja ne. Römöyī ɔdɔ bo kēdī tara, mɔtɔga bo ti kebe tubötö rɔ bo. Kina Bɔko'ba ti kodɔ karama dɔ bo kɔzɔ ame bo kodɔ dɔ Satani gɔ tubötö rɔ ne tara. ⁷ Kina gbī bilaka ame rɔ löbu 'ba dɔ kanisa ne 'dɔ kēdī rɔ bilaka ame laki pili kiya te bo na laka ne, kinza rɔ bo kari kaya ra bo kilaka mī ngwö 'ba Satani.

Bɔ Ndɔbɔ Mī Kanisa

⁸ Ya ame ga rɔ bɔ ndɔbɔ mī kanisa ne gbī tara. 'Dɔ lijē kēdī rɔ bilaka ame ga kēdī ko'dɔ wa pili rɔ ma kodɔɔ bilaka kö'bö tubī gɔmo ne. Dē rɔ bɔ dɔ kindēndē. Dē gɔ lijē kēdī rɔ bɔ tuwē layi rɔ mbēmbē, ala rɔ bɔ ko'dɔ mī löbu gɔ wa. ⁹ Tine gɔ lijē kēdī rɔ ya ame ga ki'di dönnī gɔ lende ame Bɔko'ba kileme 'deni ne ti meri laka 'ba minnī. ¹⁰ Kina ma dɔgɔba mo 'dɔ kiyɔzɔ lijē titi, ɔdɔ ko'ja a ma kēnyē mɔtɔ dē di mī loma 'bēnnī, kina gɔ ki'di lijē rɔ bɔ ko'dɔ ndɔbɔ mī kanisa. ¹¹ Kina 'ja 'bēnnī ga 'dɔ kēdī gbī rɔ bɔ to'dɔ lende ma kodɔɔ rɔ ma laka ame ga bilaka kēdī kubī gɔmo ne. Kinza lijē kinza dē gbī rɔ bɔ kore, tine 'dɔ lijē kēdī laka togbɔ dɔ yida rōnnī rɔ ma bilaka pili ki'di dönnī gɔ lende mo ga.

¹² Kina bɔtɔni mo naga nima nge rɔ ya ame ga kēdī ti 'ja kɔtɔ ne. Kina gɔ lijē kēdī rɔ bilaka ame ga kikali togbɔ dɔ kole 'bēnnī ga laka pili ti bilaka ma kēdī koloma mī liŋɔ 'bēnnī ga. ¹³ ɔdɔ lijē ko'dɔ ndɔbɔ 'ba kanisa 'deni laka bilaka pili ti kiya lende 'bēnnī rɔ ma laka. Kina lijē ti kēdī ngi rɔ dɔ ngölö tiya mo ma lijē ki'di dönnī 'deni gɔ lende 'ba Yēsu Kurīsītö.

Lende Löbu

¹⁴ Tine ma 'bama mo'dɔkɔ tari girī nime ziye yayi. Ne kina me mēdī mugu ndose naga nime tötī zīyī ¹⁵ ɔdɔ wa mɔtɔ ga kilikö dɔma 'dɔ kikali loma 'ba mī löngö bilaka 'ba Bɔko'ba. Römöyī lijē bilaka 'ba kanisa na rɔ 'ba Bɔko'ba ame rɔ bɔ dɔ dīdī ma nɔburunburu ne. Lijē na kēdī ki'di lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba nime kö'bö dɔyayi kɔzɔ lɔkɔ ma kēdī kogbɔ mata tara.

¹⁶ Tine bɔtɔ mɔtɔ inza ame 'dɔ kandi gɔmo kiya te wa ma Yēsu kileme zize naga nime inza rɔ wa ma löbu. Ma löbu mo na me bo ileme rɔ bo 'deni rɔ bilaka lesi. Kina Nyī Kɔtɔ Laka ileme bo 'deni gbī rɔ ma laka kɔmɔ Bɔko'ba, kina malayika 'ba Bɔko'ba o'ja bo 'deni. Kina laja abo uwöwö rōnī 'deni toko zi bilaka 'ba dɔyayi nime. Kina ma konzi di mī dɔliŋɔ bine i'di dönnī 'deni gɔmo. Kina me kogbɔ bo 'deni mī löbu mī tɔɔ.

Akiyandi 'Ba Satani

4 ¹⁻² Nyī Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba ileme 'deni njo mī kada ma nɔburunburu 'ba dɔliŋɔ nime bilaka ti koga kpēnnī gɔ lende 'ba Bɔko'ba. Lijē ti ki'di dönnī gɔ akiyandi 'ba Satani ame bo ki'di nöki abo ga 'deni tīndēndē bilaka tɔmo. Nöki abo ga na ki'di ya ma rɔ bɔ bētī naga 'deni tu'bölu wa ti akiyandi abo nime römöyī lijē 'bēnnī ikali dē kpe toza wa ma laka di rɔ ma kēnyē. ³ Ya naga nime lijē ebe tiyandi bilaka tēgē kinza kogbe 'ja dē, kina gbī tēgē kinza konyo wa mɔtɔ ga dē. Tine Bɔko'ba o'dɔkɔ 'dɔ ya ame ga ki'di dönnī 'deni gɔ laja kodɔɔ abo nime kikali 'deni laka ne, gɔ ko'dɔ yē'e'di mo zi bo kina gɔ lijē konyo wa naga nima bo ko'ba ne.

⁴ Wa naga nime Bɔko'ba ko'ba ne pili rɔ ma laka. A mɔtɔ inza ame gɔ dilagike di rɔmo. Tine zize tuti gɔmo ti to'dɔ yē'e'di mo zi bo. ⁵ Römöyī lende 'ba Bɔko'ba ti

yëë'di ko'do ze i'di wa naga nime 'deni laka ro a 'ba Boko'ba.

Ba Laja Ma Laka 'Ba Kurisitö

⁶ Ndose nime do koto ngi zi bilaka 'ba kanisa ti kedd-di ngi ro ba laja ma laka 'ba Yësu Kurisitö. Römöyü ni iyandi yi 'deni laka ti lende 'ba Boko'ba kedd-di 'deni gbi to'do mo laka ki'di tigo ziyi mi ndoko nime. ⁷ Kina 'do ki-lagi yaga di ro lende ma yawa 'ba bulöbu ma molo naga, ame nge ro lende 'ba doli ngi nime ne. Tine ma laka mo 'do kutu röyü to'do lende 'ba Boko'ba. ⁸ Lijë ma kutu rönni kitigo mi yida ro, okonyi rönni mbowa. Tine ze ma dutuke roze 'deni mi lende 'ba Boko'ba nime ti dokonyike roze ngi ro mbembë. Römöyü dikalike 'deni dedike ti didi ma laka giri nime kina gbi ro nburunburu. ⁹⁻¹⁰ Kina me do'doko ndoko 'deni ti tigo ze ga gbi ti tende 'ba roze, go ame dikalike 'deni Boko'ba edidi kokonyi ze. Bo na ro ba ame ti didi ma nburunburu ne. Bo na ko'ba tokonyi bilaka pili di mi tolë, tine pele bo okonyi ya ma ki'di dönni go lende abo naga 'deni molo. Lende nime na ro ma laka kina 'do bilaka pili ki'di dönni go mo.

¹¹ Kina oto ndose nime zi bilaka 'ba kanisa 'do kiyandi lijë timo. ¹² Kinza ki'di do kuduöli yi de go titi 'ba röyü. Tine loma 'bi na 'do ki'di kö'bö ro ma laka 'do bilaka 'ba kanisa kogba görö 'ba wa ma kedd-di ko'do ti ma kedd-di kiya kina gbi ti akö 'bi ma go lepü yi ga. Kina 'do lijë ki'di dönni go lende 'ba Boko'ba to'do mo gbi nge kinza a ma kënyë do kozo 'bëyi tara. ¹³ Kina 'do ki'di röyü gbi tidëki buku 'ba Boko'ba zi bilaka. Kina 'do kuwöwö laja nime zinni go kiyandi lijë to'do mo nbo mako. ¹⁴ Kinza kuburu bi 'ba tigo nime Boko'ba ki'di ziyi ne de, ame ki'di 'deni ziyi mi kada ma tonë ba kumë lende abo do ga kumë lende go kö'du 'bi kina löbu 'ba do kanisa ki'di közi 'deni döyü 'do to'do ndoko nime ne. ¹⁵ Kina 'do ki'di röyü ti to'do ndoko nime go do pili konggo ma kedd-di ko'do ro ma laka. ¹⁶ Tine i'di kömöyü kandi laka di mi wa ame ga kedd-di ko'do ne, gbi ti ma kedd-di kiyandi. Ö'bö nduwë to'do wa naga nime miya 'deni ziyi ne. To'do mo te na ti ki'di yi gbi ti ya ame ga kedidi kuwö lende 'bi ne komo di mi tolë.

Bilaka 'Ba Kanisa

5 Kinza kamo de do bulöbu ma mi kanisa. Tine ileki lende zinni kozo 'bu yi ga tara. Kina 'do kilende zi yobi mo ga kozo löndö yi ga tara, ² kina zi 'ja löbu 'ba mi kanisa kozo möyü ga tara, tine zi 'ja titi mo ga kozo lëmi yi ga tara kinza a ma kënyë do.

³ Okonyi makuru'bë ame ga ro lisa ne. ⁴ Tine do makuru'bë mo kedidi ti kole ala kole 'ba kole 'bëni ga, lijë na 'do kutu rönni toro Boko'ba ti konggo go li ngi 'bëni ga. Zinni to'do mo te tileki mo zi ba kulu lijë ga. Ame na ro wa ma Boko'ba ko'doko di zinni.

⁵ Makuru'bë ame ga kola 'deni ro lisa go dönni kinza kole, lijë ki'di dönni 'deni go mo Boko'ba na kedidi kokonyi lijë tine lijë ö'bö 'deni kote kada kote korondo tumötu zi Boko'ba tititi bo tokonyi lijë. ⁶ Tine maku-

ru'bë ame ga ki'di rönni 'deni to'do ako'doko 'ba gbag-ba lijë ga ne, lijë 'bënni nima 'deni ka ro töku pele lijë kedidi gba ro ma kididi nima. ⁷ Kina 'do koto ndose nime zi bilaka 'ba kanisa kinza do do ko'ja bi ngi do do ra di rönni. ⁸ Römöyü do ame ko'ba nalo 'ba wado de, konggo go bilaka 'ba mi li ngi abo de laka ne, andi 'deni go lende 'ba Boko'ba. Bo 'ba bo 'deni ngi ro ma kënyë ro do kiteli di do ya ma kinza ki'di dönni go lende 'ba Boko'ba naga.

⁹ Makuru'bë ame ga nge komo kebe kuluku do do do do 'butë 'deni ne na 'do kugu möyü mo mi waraga 'ba tugu möyü makuru'bë 'ba mi kanisa. Kina 'do lijë kedidi gbi ro 'ja löbu ame ga ko'do yëri de di do mē'dë, ¹⁰ ame lende ko'do laka 'bënni kikali go mo pili. Kina lijë konggo go kole 'bënni ga 'deni kiyöbu laka, kina lijë gbi ro ba tota ba löwö ro nba mi li ngi 'bënni ga, toja laja mi kanisa kina gbi tokonyi ya ma ro gom naga, kina 'do lijë kedidi ro ya ame ga ki'di rönni 'deni to'do lende laka ne.

¹¹ Tine kinza kugu möyü makuru'bë ame ga gba ro 'ja titi ne de mi waraga nima. Moko ga yayi ndoko 'ba toja laja 'ba Kurisitö nime inza kongmi kpe rönni lijë ko'doko 'bënni togbe mē'dë do 'böwu, ¹² kina Boko'ba ti kod karama ngi dönni go tiyëyi mi lömu ame lijë ko'do 'deni ne. ¹³ Moko lijë ti koloma ro tikëpi tilaki ro go li ngi kinza to'do ndoko, za to'do kore ti go'de'de mi lende 'ba ya do ga, kina gbi tiya lende ma kënyë naga. ¹⁴ Go kö'du mo do do makuru'bë ame ga gba ro 'ja titi ne kogbe mē'dë go lijë köyö kole 'do lijë konggo go mo. Kinza ya ma ko'ji ze naga ko'ja a do ra ro ma komo tiya kpa kënyë go mo roze. ¹⁵ Römöyü makuru'bë naga nima do ga do 'deni molo di mi kori 'ba Kurisitö köso 'deni go Satani.

¹⁶ Kina me do 'ja ame ro bilaka 'ba Kurisitö ne kedidi ti makuru'bë li ngi 'bëni ba na 'do konggo go makuru'bë naga nima kinza ki'di lijë de kö'bö ro akirindi do bilaka 'ba kanisa. Tine bilaka 'ba kanisa 'do konggo nge ro go makuru'bë ame ga kola 'deni go dönni ne.

¹⁷ Kina löbu 'ba kanisa ame ga ko'do ndoko 'deni laka ne ko'do komo teyi ro mbembë. Römöyü lijë ogbo rönni 'deni tiyandi wa gbi tuwöwö lende 'ba Boko'ba.

¹⁸ Tokonyi lijë römöyü ugu 'deni molo mi buku 'ba Boko'ba, iya te, "do ki'di sa tomba nyönyu tine kinza kudödu kpamo de ndi ngi teyi." Kina ugu 'deni gbi, iya te, "do ndoko ko'ba bi gom 'ba ro bo."

¹⁹ Tine do do do kako kusus löbu naga nime ma do do do ziyi, kinza ki'di döyü de titi go mo. Tine do do mo ko'de ya do ga riyo ala mota ti bo ro ba ngila bo kina nge 'do kuwö lende mo. ²⁰ do löbu naga nime kirasi a do, ileki lende zinni di komo bilaka 'ba kanisa pili 'do löbu do ga kedidi gbi ro tikere di bi to'do mo kozo 'bënni tara.

²¹ Medidi mose ndose nime ziyi komo Boko'ba gbi ti nere ze Yësu Kurisitö kina gbi ti malayika abo ga ame bo kigeli 'deni toja laja zi bo ne. Ndose naga nime o'do ro ma kodoko kinza komo geli teyi. ²² Kinza kozo bilaka do de ngi welo ti'di köziyi do to'do mo ro löbu 'ba do kanisa. Inza laka 'do toza bilaka do ngi welo,

mbowga ti kodɔ'ba yi mi lende kënyë abo. Onye röyi kɔwɔ yaga di ɔ lende kënyë.

²³ Tine kinza kö'bö dë kpe nge tuwë mini, udölö yïmo mbowa ti layi gɔ kedi ɔ kɔwɔ zi miyi. Römöyi ö'bö nduwë tönë bine ɔ kɔwɔ.

²⁴ Kina gɔ lende 'ba ya mɔwɔ ga, pele gba kinza kɔngɔ kö'du mo dë, lende kënyë mo ga inda ngi yaga bi kɔwɔ. Tine 'ba ya mɔwɔ ga lende kënyë 'bënni ga edi kɔ'ja nge ɔwɔ kɔngɔ kö'du 'bënni 'deni. ²⁵ Kina gbi tara lende laka mɔwɔ ga edi kinda gbi yaga bi kɔwɔ, tine mɔwɔ ga ɔwɔ kɔ'ja dë pele inza kusu dönï ngi nburu yaga.

6 Bilaka 'ba kanisa ame ga ɔ atɔli ne 'dɔ kö'bö laka toro bɔ dönni ga, kinza bilaka kiya kpa kënyë ra ɔ Bɔko'ba, gbi ti akiyandi ze nime. ² Atɔli ame ga bɔ dɔmo ɔ 'ba Kurisito ne kinza lijë kose dɔmo dë gɔ ame lijë 'deni ɔ löndö zinni ne. Tine 'dɔ lijë komeri ngi bɔ dönni naga nima 'deni ɔ 'ba Kurisito ame Bɔko'ba kɔ'ba ne. Kina 'dɔ lijë koja laja laka zinni römöyi ti kokonyi lijë.

Mɔri Ma Laka

Kina me 'dɔ koto ndose nime kuwöwö zi bilaka 'ba kanisa kiyandi lijë timo. ³ Ya ma kedi kiyandi 'bënni wa ma 'beri koriya dë ti lende kodɔwɔ 'ba ngera ze Yësu Kurisito nime koriya dë gbi ti to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ne, ⁴ lijë 'bënni nima ulu'buti 'deni ngi ti ɔ kote kikali a mɔwɔ dë kpe. Lijë ome 'bënni rönni 'deni ngi gɔ to'dɔ kowasa ti tamo gɔ kö'du 'ba lende. Kina wa naga nime ko'de mi kombi ngi ti 'diri ti ti'ja kina gbi ti susu ma kënyë. ⁵ Lijë ö'bö nburu ɔ kowasa römöyi dönni irasi rönï 'deni, lijë ikali wa ma laka dë kpe. Kina ma lijë komeri 'bënni tégë to'dɔ lende 'ba Bɔko'ba nime edi ɔ wa 'ba to'ja yamo. ⁶ Tine edi ngi tara, bɔ ame ko'dɔ lende 'ba Bɔko'ba ɔwɔ bo kikali ngi toloma nge gɔ wa ame ga 'dɔ ko'dɔ rönï zi bo ne, bo ti kɔ'ja wa ma kele ngi ɔ mbëmbë.

⁷ Römöyi mi kada ma köyö ze do'deke a mɔwɔ dë mi dɔliɔ bine. Kina ɔwɔ dölëke dinza dogbake a mɔwɔ gbi darike timo di mi dɔliɔ nime. ⁸ Kina laka ɔwɔ dëdike 'deni ti akonyo ti bɔngɔ 'ba yida rɔze gɔ di'dike lende mo kɔ'ba ze. ⁹ Ne lijë ya ma kɔ'dɔkɔ tedi ti wa ɔ mbëmbë naga nima Satani ususu dönni 'deni to'dɔ lende kënyë kina lijë kilaka 'deni mi ngɔwo abo. Lijë iteri 'bënni tomɔmi wa ngi ɔ dɔ rumö, tine wa naga nima inza kokonyi lijë, edi koto lijë ngi mi tölë. ¹⁰ To'dɔkɔ tedi ti wa ɔ mbëmbë na ɔ ngira'da 'ba tisaki 'ba lende kënyë. Ya mɔwɔ ga edi ti meri mo kina ki'di lijë kɔwɔ

'deni di mi kɔri 'ba Kurisito nime. Kina ko'de gomɔ ma kënyë 'deni ngi dönni.

Tocɔ To'dɔ Lende Laka

¹¹ Tine ni 'bëyi ame ɔ 'ba Bɔko'ba ne, onye röyi yaga kɔwɔ di ɔ lende kënyë naga nima. Ogbɔ röyi to'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba gbi toro bo, ti'di döyi gɔ lende 'ba Kurisito. Kina 'dɔ kogɔwɔ röyi gbi ɔwɔ lëpi yi ga, tine gbi togɔwɔ röyi laka ɔwɔ kpa gomɔ mo ti doki'di kedi. Kina 'dɔ tedi ti kɔwɔ kele ɔ bilaka pili. ¹² Loma 'ba bilaka ame ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Kurisito nime edi kɔwɔ riɔa dölï tara. Kina gɔ kirɔɔa ti ɔ ma kembe ti tigɔ 'dɔ kɔ'ja kpa közi 'ba kɔmo, ame ɔ didi ma nburunburu ne. Wa nime na Bɔko'ba kidëki yi gɔmo mi kada ma tönë kumö yïmo ti kpëyi di kɔwɔ bilaka ma konzi kiya te i'di döyi 'deni gɔ lende 'ba Kurisito ne.

¹³ Kina me mose ziyi kɔwɔ Bɔko'ba ame ki'di didi mi wa pili, gbi kɔwɔ Yësu Kurisito ame kiya lende laka 'ba Bɔko'ba kɔwɔ Pɔnitiyo Pilato ne. ¹⁴ Miya ziyi 'dɔ kuwö ɔ ndose naga nime kedi kiya rönï ne ngera kömö mi kada 'ba tileki 'ba ngera ze Yësu Kurisito kako mi dɔliɔ nime, kinza bɔwɔ mɔwɔ kiya ra te irasi a mɔwɔ. ¹⁵ Bɔko'ba na ti ki'di Kurisito kileme ɔ bo mi kada ma laka mo. Bo na nburu ti yëyi nge kɔwɔ ɔ löbu ɔwɔ dɔliɔ pili, ɔ bɔ dɔliɔ pili kina gbi ɔwɔ ngera ni pili. ¹⁶ Bo na nge ɔwɔ ame kölë dë ne. Bi loma abo mi bi kɔwɔ ma köbököbö ɔ kiteli ame bɔwɔ kɔ'ba dë tari nɔli kɔmo. Bɔwɔ mɔwɔ o'ja bo dë kina bɔwɔ kɔ'ba dë gbi ma 'dɔ kɔ'ja bo. Ti dilëlu tigɔ abo nduwë ɔ nburunburu. Amini.

¹⁷ Iya zinni lijë ame ga ɔ ɔ mɔri ne, kinza lijë kombi dönni dë. Kina kinza lijë komeri dë gbi tégë wa mbëmbë 'bënni naga nima ti kö'bö nduwë tokonyi lijë. Römöyi wa nime ɔ mɔri ko'dɔ ne ö'bö dë ngi nduwë nburu. Tine 'dɔ lijë kikali laka Bɔko'ba na ti kokonyi lijë. Bo na ɔwɔ ki'di wa pili zize ame gɔ ki'di ze dëdike ɔwɔ kɔwɔ. ¹⁸ Ma laka mo 'dɔ lijë kö'bö to'dɔ lende laka ame 'dɔ kedi ɔ mɔri ko'dɔ 'bënni ne. 'Dɔ lijë kö'bö gbi tokonyi ya mɔwɔ ga ti wa 'bënni ga. ¹⁹ Wa nime na ti kedi ɔ mɔri ko'dɔ 'bënni ame gɔ kulu dönï 'dɔ kokonyi lijë mi kada ma kedi kako ki'di didi ma laka zinni.

²⁰ Timatiyo, mēdi miya ziyi, onge gɔ wa naga nime Bɔko'ba ki'di yi 'deni mbiri dɔmo ne laka. Onye röyi kɔwɔ yaga di ɔ lende yawa ti kowasa mo naga nima bɔ 'bölu ni kidëki ɔ akikali ne. ²¹ Ya mɔwɔ ga iya te, lijë edi 'deni ti akikali nima. Gɔ kö'du mo na lijë kɔwɔ 'deni yaga di mi kɔri 'ba Yësu Kurisito.

Lende këyi 'ba Bɔko'ba koloma tiye pili.

2 Timatiyo

1 Ma Pɔlo, gɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ɔ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ mugu waraga nime ziiyi Timatiyo. Bo Bɔko'ba oja ma 'deni tiyɛti mo ame bo kɛdi ki'di didi ma laka zi ya ma kɛdi 'deni ɔ akɔɔ ti Yɛsu Kurisitɔ naga.

² Ni Timatiyo na ɔ kole ma ame mɔ'ɔ kulɔwɔ ne. 'Bu ze Bɔko'ba ti nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ ki'di yɛyi ti lende kɛyi ti mi kɛyi ziiyi.

Ndose Ti Akɔɔ 'Ba Pɔlo

³ Mɛdi mo'dɔ yɛɛ'di nduwɛ gɔyi zi Bɔko'ba mi mɔtu ko'dɔ ma. Bo na mɛdi moja laja mo 'deni ti meri laka 'ba yimɔ kɔɔ 'ba 'bu ma lɔbu ga tara. Mɔ'bɔ 'deni tumɔtu bo gɔyi kote kada kote korɔndɔ. ⁴ Ma ɔ mbɛmbɛ mo mo'dɔkɔ 'dɔ to'ja kinɛ yi rɔmɔyi mɛdi nduwɛ tomeri gɔ monɔ 'bi tɔnɛ. To'ja yi di gɔ ame ti ki'di ma ngi mɛdi ɔ kɔɔ. ⁵ Mɛdi gbɛ nduwɛ tomeri mo ma ki'di dɔyi 'deni gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ ti mi kɔɔ kɔɔ 'ba mɔyi Yunisi gbɛ kɔɔ 'ba mɔyi lɔbu Loyisi ame lijɛ koloma to'dɔ mo bine. Mikali 'deni i'di dɔyi 'deni gbɛ gɔmo kɔɔ 'bɛnni tara. ⁶ Kina me mɛdi mole yimo 'deni teyi 'dɔ kɔ'bɔ nduwɛ tome kpa ndɔɔ 'ba Bɔko'ba nime ti tigɔ abo tɔnɛ bo ki'di ziiyi mi kada ma mi'di kɔzɔ dɔyi mi ndɔɔ abo nime ne. ⁷ Rɔmɔyi Nyi Kɔɔ Laka nime Bɔko'ba ki'di zize ne i'di ze dɛ ɔ tikere. Tine i'di tigɔ ti akɔ'ɔ gbɛ ti togɔɔ dɔ yida ɔ zize.

⁸ Kina kinza ki'di rɔyi kaya tiyɛti lende 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ dɛ, kinza rɔyi kaya ma dɛ gbɛ gɔ ame mɛdi mi maboso gɔ lende abo ne. Tine i'di rɔyi 'dɔ tombi gomɔ tɔ gɔ kɔ'du 'ba laja laka 'ba Yɛsu nime. Rɔmɔyi Bɔko'ba ti ki'di tigɔ ngi ziiyi tombi gomɔ nima timo. ⁹ Bo na me kɔɔ ze 'deni di mi tɔlɛ ki'di kidɛki ze ɔ bilaka abo ga. Tine dɛki abo nime inza gɔ lende laka ze, bo o'dɔ 'deni gɔ ako'dɔkɔ abo ti lende kɛyi abo ame gɔze ne. Bo o'dɔ lende kɛyi nime 'deni zize ti Yɛsu Kurisitɔ mɔlo di bi tisaki mo. ¹⁰ Kina me bo kileme 'deni zize ti toja Yɛsu Kurisitɔ kako mi dɔliɔ nime 'dɔ kɔɔ ze di mi tɔlɛ. Yɛsu Kurisitɔ na ɔ bɔ ka'da tɔlɛ kina bo kileme didi ma nɔburunɔburu 'deni zize ti laja laka abo.

¹¹ Ame na ɔ laja laka ma Bɔko'ba koja ma tuwɔwɔ mo zi bilaka gbɛ tiyandi mo. ¹² Gɔ kɔ'du mo na 'deni me mɛdi mombi gomɔ. Tine ɔma aya gomɔ nime dɛ rɔmɔyi mikali Yɛsu Kurisitɔ ame mi'di dɔma gɔ lende mo ne 'deni. Kina mikali ngi bo ti kongɔ gɔ ndɔɔ 'ba laja laka abo nime bo kose zɔ ne nɔbɔ kɔmɔ mi kada mo ame bo kɛdi kileki yimo mi dɔliɔ nime ne. ¹³ Gɔ kɔ'du mo na 'dɔ kɔ'bɔ ti nduwɛ tiya lende laka 'ba Bɔko'ba zi bilaka ko kɔɔ ame kuwɔ di zɔ ne tara. Kina

'dɔ kɔ'bɔ ɔ akileme zinni ti ti'di dɔyi gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ tɔ'ɔ bilaka ti tigɔ abo. ¹⁴ Bɔko'ba i'di lende laka abo nime 'deni ziiyi kina 'dɔ kongɔ gɔmo ti, ti tigɔ 'ba Nyi Kɔɔ Laka ame koloma 'deni mize pili ne.

¹⁵ Ikali 'deni bilaka 'ba kanisa ma mi dɔyayi 'ba Asiya pili oga kpɛnni 'deni gɔma, kina Pugɛlɔ ni ti Eromogene na 'deni gbɛ tinni. ¹⁶ Nɛre ze Yɛsu Kurisitɔ ki'di mi bo kɛyi ɔ bilaka 'ba Onesiporo, rɔmɔyi Onesiporo iyɛddi yimɔ 'deni dɔ konzi. Pele mɛdi mi maboso nime ɔ bo aya ma dɛ gbɛ. ¹⁷ Mi kada ma bo kɔmɔ Roma bine, bo i'di ngi toma gɔma nɔbɔ bo kari ko'ja ma. ¹⁸ Kina ikali 'deni gbɛ laka ma bo kokɔnyi bilaka 'ba kanisa di mi Epeso yayi. Ee, nɛre Yɛsu ki'di mi bo kɛyi ɔ Onesiporo mi kada 'ba tileki abo dɔliɔ bine.

Tuwɔ Dɔ Bɔko'ba

2 Tine ni 'bɛyi kole ma, oloma kɔ'bɔ ɔ ma kitigɔ gɔ lende kɛyi nime Yɛsu Kurisitɔ ki'di 'deni ziiyi ne.

² Uwɔ lende 'ba Bɔko'ba 'deni mɔlo di zɔ kina bilaka ma konzi uti 'deni gbɛ gɔmo kiya te ɛdi ɔ ma kodɔɔ. Kina 'dɔ koto toza lende nima nduwɛ zi ya ma kinza kari kola dɛ ngi kilikɔ ɔ wa yawa naga, lijɛ ame ga kikali tiyandi mo gbɛ dɔgba zi ya mɔɔ ga ne.

³ I'di rɔyi tombi gomɔ kɔɔ tɔ gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ kɔɔ bɔ kanya ame kɛdi ko'dɔ ndɔɔ abo ɔ ma laka ti to'ja gomɔ teyi ne tara. ⁴ Bo o'jɔɔ ɔ bo 'deni di ɔ wa ame ga ya ma laki kɛdi ko'dɔ ne. Rɔmɔyi bo o'dɔkɔ tiyɛyi dɔki'di bɔ ame mbiri di dɔ bo ne. ⁵ Kina 'dɔ kɛddi kɔɔ bɔ riɔa dɔli ame kɛdi kuwɔ dɔ kɔ'du ki'di 'ba riɔa nima gɔ bo ko'ja kpa kɔzimo ne tara. ⁶ Kina 'dɔ kɛddi gbɛ kɔɔ bɔ nyaka ma ko'dɔ ndɔɔ ɔ mbɛmbɛ ame bo na ɔ dɔgba 'ba tonyo wa la'ja 'ba mi nyaka ne. ⁷ Omeri gɔ lende ma naga nime, kina Bɔko'ba ti kokɔnyi yi ngi tikali mo pili.

⁸ Omeri gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ ame di mi kupɔ Dawidi kɛnyi kɔɔ yaga di mi tɔlɛ ne. Ame na ɔ laja laka ma mɛdi miya zi bilaka. ⁹ Gɔ kɔ'du mo na me mɛdi mombi gomɔ 'deni ku'du ma mi maboso kudɔdu ndɔ ti zingiri bine kɔɔ bɔ 'bɔgɔ. Ne lende 'ba Bɔko'ba udɔdu ndimo dɛ kɔɔ te. ¹⁰ Tine masi dɛ di bi tombi gomɔ naga nime 'dɔ tokɔnyi bilaka ame ga Bɔko'ba kigeli 'deni ɔ 'ba bo ne. Ame 'dɔ Yɛsu Kurisitɔ kɔɔ lijɛ di mi tɔlɛ ki'di lijɛ koloma ɔ nɔburunɔburu mitɔɔ.

¹¹ Kina lende nime ɛdi ɔ ma laka, ame kiya te, "Dɔ dɔlɛke 'deni ti bo, ti dididike 'deni 'bɔwu gbɛ ti bo. ¹² Dɔ dasike dɛ di bi tombi gomɔ kɔɔ ti bo, ti dɛdike ngi gbɛ ɔ nɛre kɔɔ ti bo. Dɔ dilagike di ɔ bo, bo ti kilagi ngi gbɛ di ɔze. ¹³ Dɔ dogake kpeze gɔ bo, tine bo

oga 'ba bo kpa bo dē. Römöyī bo ikali dē ma 'dō tuyī mī lende abo."

Kpa Kogba

¹⁴ Lende naga nime oto tiyētī mo zi bilaka 'ba kanisa. Kina iya zīnnī kōmō Bōko'ba kinza lijë kogba kpēnnī dē gō kō'du 'ba lende. Römöyī kpa kogba gō kō'du 'ba lende okonyi bōtō dē, tine ēdī kirasi mī ya ma kuwō naga. ¹⁵ Tine ogbō rōyī tēdī rō ma laka kōzō ma Bōko'ba kō'dōkō zīyī. İyētī lende 'ba Bōko'ba kō rō ma kodōrō kōzō bō ndōkō ame rōmo kaya ndōkō abo ma bo kō'dō dē ne tara.

¹⁶ Kinza kodō'ba rōyī dē mī lende rumō ma yawa naga nima. Römöyī bō kowasa rumō naga nima kōzō 'deni ḡbō kōwō yaga di mī kōrī 'ba Bōko'ba. ¹⁷ Lende 'bēnnī ga irasi wa ḡgī kōzō 'bōḡō madōwukō ame kēdī konyo yida rō bilaka ne tara. Omenayo ni ti Pileto na rō bō kiya lende naga nime. ¹⁸ Lijë kōzō 'deni ḡbō yaga di mī kōrī 'ba lende kodōrō 'ba Bōko'ba. Lijë ebe kiya te tēnyī tōdō yaga di mī tōlē 'ba ya ame ga rō 'ba Kurisītō ne o'dō rōnī 'deni mōlo. Lende 'bēnnī nime na me ki'di ya mōtō ga dē kpe ki'di dōnnī laka gō lende 'ba Bōko'ba. ¹⁹ Tine lende 'ba Bōko'ba kōzō 'bēnī 'deni ḡgī ndīḡi kōzō dōku ma löbu ame kīdēyī 'deni mī ḡbōndō 'ba rō ne tara. Ame bōtō mōtō kō'ba dē ḡbī tiyaya mo. Tine ugu lende 'deni dōmo, iya te, "Njere Bōko'ba ikali bilaka abo ga," kina ḡbī, "Bō ame kiya rōnī 'deni rō 'ba Bōko'ba ne 'dō bo kola gō to'dō lende kēnyē yaga."

²⁰ Bilaka 'ba kanisa ēdī kōzō jama 'ba mī rō 'ba bō wa ame kīnē mo pili rō gege. Mōtō ga rō ma kele kileḡo di mī yamo, mōtō ga rō ḡberī ni ti kete. Ma kele naga nima ēdī kō'dō ndōkō ma rō miri timo, tine mōtō mo ga to'dō wa ma ene naga timo. ²¹ Kina ḡbī tara, ya ma kila-gi kō'du 'ba bō lende yawa naga Bōko'ba ti ki'di ndōkō ma rō miri ḡbī zīnnī römöyī lijë wa ma laka abo ga na. Ame bo kicali ḡgī to'dō ndōkō timo lijë kō'bō 'deni ndō toda dō wa ame ga pili bo kō'dōkō to'dō mo ne.

²² Kina nī 'bēyī 'dō kola gō to'dō wa ame ga pili rō ma kari gō dōkī'dī yōbi ne yaga. Tine lende laka 'ba Bōko'ba na 'dō kogbō rōyī to'dō mo ti'di dōyī ḡmō ḡbī ti akō'ba ti lende kēyī kōtō ti ya ame ga pili 'deni ti dōkī'dī kōtō kopapa Bōko'ba 'deni tokōnyī lijë ne. ²³ Kina 'dō konye rōyī ḡbō yaga rō ma kōwō di rō bō kowasa rumō naga nima lijë kicali wa ma lijë kēdī kō'dō kowasa mo naga dē yō. Ikali 'deni wa naga nima na kēdī kō'de 'dīrī. ²⁴ Tine inza rō ma laka zīyī bō laja 'ba Bōko'ba 'dō kō'dō 'dīrī. Nī bō laja oloma liya rō ma laka ti bilaka pili. Kina 'dō kicali laka tiyandi bilaka kinza tēnyī rō 'dīrī.

²⁵ Dō koloma liya tiyētī lende 'ba Bōko'ba zi ya ma kēdī kiya kpa kēnyē rōmo naga nima, mōtōga Bōko'ba ti ki'di lijë kōtō dōnnī kicali lende laka abo. ²⁶ Kina ḡgī lijë ti kindīḡi yaga lijë kōmō di mī ḡḡōwō 'ba Satani ame lijë kilaka 'deni yīmo ki'di lijë to'dō akō'dōkō ame ga rō 'ba bo 'ba Satani ne.

Kada Ma Nburunburu

3 Kina me mēdī miya zīyī tikali mo rō ma laka. Mī kada mo ame 'deni rō ḡburunburu 'ba dōliḡ nime ne ti kēdī rō kada ma kēnyē rō dō kiteli zi bilaka 'ba Bōko'ba. ² Bilaka ti kēdī ḡge rō bō kō'ba ḡbagba lijë ga, rō bō kō'ba ḡirisī, rō bō dōli, rō bō dō kombi, rō bō ti'ja koro 'bu ni ma ti ma ni dē, lijë ti kēdī rō bō tuyī dō giliti kuruku zi bilaka. Kina lijë ti kilagi ḡbī to'dō lende laka 'ba Bōko'ba, ³ tine lijë ti kēdī rō bō ndō'ji kodō'ba rōnnī dē ḡbī ti bilaka ma laki, rō bō dō kōsi toworo to'dō a ma kēnyē kō'dōkō lende ma laka dē, ⁴ rō bō susu to'dō wa kōzō kuruku ma kēnyē kina lijë ti kulu'buti ḡgī ti rō kote. Akō'dōkō 'ba ḡbagba lijë ga na lijë ki'di kebe akō'ba 'ba Bōko'ba. ⁵ Lijë ti kidewo rōnnī rō bō tumōtu Bōko'ba tine ola gō bi dē zi tigō 'ba Bōko'ba 'dō kēdī minnī.

Kina 'dō konye rōyī yaga kōwō di rō bilaka ma kōzō a nime te. ⁶ Römöyī kō'du 'bēnnī mōtō tu'bōlu bilaka 'dō kota lijë rō ḡba tine 'dō lijë kebe toco 'ja ma rumō mo ga 'dō kōsō ḡōnnī. 'Ja naga nime lijë na rō ya ma kēdī ti dōkī'dī kombi gō lende kēnyē ma mbēmbē 'bēnnī ga kina meri gege 'bēnnī ga ki'di lijë ḡgī kō'dō lende kēnyē. ⁷ Lijë ēdī nduwē ti kōmō ki'di 'dō tutu rōnnī to'dō lende laka ma kodōrō tine lijë kō'ba dē.

⁸ Bō 'bōlu naga nime o'dōkō tirasi mī lende kodōrō 'ba Bōko'ba nime kōzō 'ba Yane ni ti Yambore ma tōnē koma tirasi mī lende 'ba Musa mōlo bine ne tara. Tine bō 'bōlu naga nima dōnnī irasi rōnī 'deni kina Bōko'ba kilagi lijë 'deni römöyī lijë i'di dōnnī dē gō lende abo. ⁹ Kina bilaka pili ti kōḡḡ lende 'bēnnī ḡgī rō kō'du yawa kōzō 'ba Yane ni ti Yambore tōnē tara. Kina lijë inza kō'ba tirasi mī lende 'ba Bōko'ba.

Tocō Mī Kēddī

¹⁰ Ne 'bēyī ikali akiyandi ma ti loma ma kina ḡbī ti wa ma mo'dōkō to'dō mo 'deni laka. Ikali ma mi'di dōma gō lende 'ba Bōko'ba 'deni kina ḡbī ti ame kō'ba bilaka pili mo'dō 'dīrī dē ti kōtō. ¹¹ Kina ḡbī ikali 'deni ma mōrō kpa gomō ti mī kēddī. Ame tōnē bilaka kodō gomō ma kinza kiya rōma di Anitōkiya ni ti Ikoniya ti Lusētura. Ne mogbō rōma ḡgī kpamo na Bōko'ba kōmō ma ḡbī 'deni di yīmo pili. ¹² Rō ma laka miya zīyī lijë ame ga pili kō'dōkō tēdī rō akōtō ti Yēsu Kurisītō ḡbī to'dō lende laka mo ne ti kodō gomō ḡgī rōnnī. ¹³ Tine ya ma rō wa kēnyē naga ti bō 'bōlu ni ti koto nduwē to'dō ndōkō 'bēnnī ga kari timo rō dō kiteli. Satani ti ku'bōlu lijë kina lijë ti ku'bōlu ya mōtō ga ḡbī.

¹⁴ Tine ma 'bēyī 'dō kō'bō ti'di dōyī gō lende 'ba Bōko'ba ame kiyandi yi 'deni mōlo timo ki'di dōyī ḡmō ne. Ikali 'deni bō kōmō kiyandi 'bī ga iyandi yi timo rō ma kodōrō. ¹⁵ Kina pele mōlo tōnē kēddī ḡba rō kole titi ne ikali lende 'ba mī buku 'ba Bōko'ba 'deni. Lende 'ba mī buku 'ba Bōko'ba na ti ki'di kōmō kandi zīyī 'dō ki'di dōyī gō lende 'ba Yēsu Kurisītō kina ti kōmō yi ḡgī di mī tōlē. ¹⁶ Römöyī wa ame ga pili mī buku 'ba Bōko'ba ne Nyi Kōtō Laka na ki'di zi bilaka mo ga tugu mo. Kina pili rō ma laka tiyandi wa ma kodōrō, torō'ba gō wa ma rō

ma kɔɔ, tileki ze mi kɔri 'ba ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba. Kina gbɛ tutu bilaka mi loma ma laka. ¹⁷ Bo Bɔko'ba i'di lende naga nime 'deni te mi buku abo 'dɔ bɔ laja abo ga pili kɛdɛ ti akikali 'ba to'dɔ lende laka ame ga pili ɔ 'ba bo ne.

4 Mɛdɛ mose gɔmo 'deni ziyɛ kɔmɔ Bɔko'ba gbɛ ti Yɛsu Kurisitɔ. Rɔmɔyɛ bo ɛdɛ kileki kada mɔtɔ kako dɔliŋɔ bine koloma ɔ bɔ dɔliŋɔ, to'dɔ burɛ 'ba ya ma gba ti kɔmɔnnɛ naga gbɛ ti tɔku ni. ² Kina me mose gɔmo 'deni ziyɛ 'dɔ koto nduwɛ tuwɔwɔ laja laka 'ba Bɔko'ba zi bilaka. Dɔdɔ liŋɛ ko'dɔkɔ ala ko'dɔkɔ dɛ pele i'di kpɛyɛ kitigɔ nduwɛ tiya mo. Oloma ndɔ tileki dɔnnɛ todɔɔ gɔ lende kɛnyɛ 'bɛnnɛ ga. Kina mi akiyandi 'bi iliya rɔyɛ toɔ liŋɛ to'dɔ lende 'ba Bɔko'ba. ³ Kina me mɛdɛ mose gɔmo ziyɛ rɔmɔyɛ kada mɔtɔ yayi bilaka ti kilagi akiyandi ma laka, tine liŋɛ ti kebe za tomɔmi bɔ kɔmɔ kiyandi ma konzi ame ga kɛdɛ kiya nge ɔ wa ma gɔ minni ga ne. Rɔmɔyɛ liŋɛ o'dɔkɔ ɛ'bɛnnɛ nge to'dɔ ako'dɔkɔ 'bɛnnɛ ga. ⁴ Gɔ kɔ'du mo na liŋɛ ko'dɔkɔ dɛ kpe toje mbili nni tuwɔ dɔ lende ma kodɔɔ, tine liŋɛ o'dɔkɔ ɛ'bɛnnɛ nge ɔ 'ba bilaka lesi. ⁵ Tine ni 'bɛyɛ isiki rɔyɛ nɔburu kitigɔ kina gbɛ 'dɔ tombi gomɔ. Ɔ'bɔ nduwɛ tuwɔwɔ laja laka 'ba Bɔko'ba to'dɔ ndɔkɔ ame ga pili bo ki'di 'deni ziyɛ ne.

⁶ Tine 'bama kada 'ba 'dɔ toja didi ma timo ɔwɔ dɛ kpe. Ne didi ma ti kɛdɛ ngɛ ɔ kpa kɔzi zi Bɔko'ba. ⁷ Mi loma ma bine ɛdɛ 'deni kɔzɔ riŋa dɔli, ame bɔ mo kogbɔ rɔni 'deni nɔbɔ kɔmɔ bi 'ba tote mo ne. Kina me mogbɔ ɔma 'deni tara mi laja koja ma zi Bɔko'ba mo'dɔ wa ame ga bo kose zɔ ne 'deni pili kote kinza toga kpama gɔ lende abo. ⁸ Kina ti mo'ja wa ma laka mo ngɛ gɔmo di zi Yɛsu Kurisitɔ kɔzɔ bɔ riŋa dɔli ame kolɔɔ wa 'deni ne tara. Mi kada 'ba burɛ nɔre Yɛsu bɔ to'dɔ burɛ ɔ ma kodɔɔ ti ki'di kpa kɔzi ma laka ngɛ zɔ rɔmɔyɛ mo'dɔ lende laka abo 'deni. Bo inza ki'di nge kɔzɔ zɔ tine gbɛ zi ya ame ga pili kɛdɛ ti kɔmɔ ki'di gɔ tileki abo mi dɔliŋɔ nime ne.

Zi Timatiyo

⁹ Tine opi rɔyɛ tɔ kpe ndɔ kako welo zɔ bine. ¹⁰ Dema ola ma 'deni. Wa 'ba dɔliŋɔ nime na kɔ'kɔ 'deni kulɔwɔ ɔ bo, kina bo kɛnyɛ 'deni kari Tesalonika. Koresekene ari 'ba bo 'deni Galatiya, kina Tito ari 'deni Dalomatiya. ¹¹ Luka na nge kileke tɔ bine.

Kina dɔdɔ kɛddɛ kako o'de Marako tiyɛ, bo ti kɛdɛ ngɛ ɔ kɔnyɛ ma lɔbu zɔ mi ndɔkɔ ma. ¹² Moja Tukikɔ 'deni kari Epeso. ¹³ Kina dɔdɔ kɛddɛ kako o'de kɔngɔ 'ba bi kɛyɛ ma nima mola Torowa yayi rɔ 'ba Karopo ne. Kina 'dɔ ko'de buku ma ga gbɛ, ma dɔ kiteli mo buku ma laka ɔ kilaka naga nima.

¹⁴⁻¹⁵ Kina i'di kɔmɔyɛ kandi laka di zi Alesandoro bɔ tapini nima. A nime bo ko'dɔ zɔ bine ne kpamo kɔ'kɔ ngɛ kɔzɔ. Ne Bɔko'ba ti kodɔ karama mo 'basi dɔ bo. Kina 'dɔ ki'di kɔmɔyɛ gbɛ kandi laka di zi bo, rɔmɔyɛ bo o'ji lende ze nime ngɛ ɔ mbɛmbɛ.

¹⁶ Mi kada ma dɔgba ame koto ma kɔmɔ burɛ tiyɛti lende ma ne, kɔkɔ ma kɔzɔ mɔtɔ ɔ dɛ tɔ. Ola ma nge ɔ dɔ kutu ma. Ne bo Bɔko'ba kola liŋɛ gɔmo. ¹⁷ Tine nɔre Yɛsu kɔzɔ 'deni tɔ ki'di tigɔ zɔ miyɛti lende abo bɔ lɔwɔ pili kuwɔ. Bo okɔnyɛ ma 'deni kɔzɔ wa ame kɔmɔ di kpa tabiyɔ ne. ¹⁸ Mikali 'deni bo ti kokɔnyɛ ma nduwɛ mɔmɔ di kpa wa ma kɛnyɛ pili nɔbɔ bo kogba ma mitɔɔ mi nɔre lɔbu abo yayi. Yɛɛ'dɛ kɛdɛ zi bo nduwɛ ɔ nɔburunɔburu. Amini.

Akumɔtɔ

¹⁹ Umɔtɔ Purisika ni ti Akowila gbɛ ti bilaka 'ba Onesiporo ga. ²⁰ Eraseto oloma 'deni Korinito, tine Turɔpimɔ ɛdɛ dɔ kɔkɔ kina mola bo 'deni Mileto. ²¹ Tine opi rɔyɛ tɔ kpe ndɔ 'dɔ kɔmɔ zɔ bine gba kota kinza kpa dɔlili kɔmɔ. Yubulɔ ni ti Pudɛnitɔ ti Linɔ ti Kolawodiya umɔtɔ yi pili. Kina lɔndɔ mɔtɔ ga umɔtɔ yi gbɛ pili.

²² Nɔre Bɔko'ba koloma kɔ'bɔ tiyɛ. Lende kɛyɛ abo koloma tiye pili.

Tito

1 Ma Pɔlo mugu waraga nime ziyi Tito. Ma bɔ ndɔɔɔ 'ba Bɔko'ba gbɛ bɔ laja 'ba Yɛsu Kurisitɔ. Bo Bɔko'ba i'di ma 'deni to'dɔ ndɔɔɔ abo nime 'dɔ tokɔnyi ya ame ga bo kigeli 'deni ne 'dɔ ki'di dɔnni gɔ lende kodɔɔ abo, kina gbɛ tikali loma ame bo Bɔko'ba ko'dɔɔ zɛnni ne. ² Mɛdi mo'dɔ rɔmɔyi ma 'deni ti kɔmɔ ki'di gɔ didi ma ɛburuɛburu ma bo kedi ki'di zize. Bo Bɔko'ba o'dɔ beti de, bo iya 'deni mɔlo di bi tisaki mo 'dɔ ti'di didi ma ɛburuɛburu zi bilaka abo ga. ³ Kina ame na 'deni rɔ kada ma laka mo, bo ileme lende 'ba didi abo tone 'deni zize. Lende 'ba didi nime Bɔko'ba bɔ tɔmɔ ze di mi tole i'di 'deni zo, kose gɔmɔ 'dɔ muwɔwɔ zi bilaka ma laki.

⁴ Ni Tito na rɔ kole 'ba gbagba ma mi ti'di dɔ gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ. 'Bu ze Bɔko'ba ti Yɛsu Kurisitɔ bɔ tɔmɔ ze di mi tole ko'dɔ yei doyi ki'di lende keyi kolo-ma tiyi.

Tito Bɔ Laja Mi Dɔyayi 'Ba Kurɛtɛ

⁵ Mola yi mi Kurɛtɛ 'dɔ kilɛgɔ gɔ ndɔɔɔ 'ba kanisa laka kina gbɛ 'dɔ ki'di lɔbu 'ba dɔ kanisa mi dɔliɛgɔ mo ga pili. Kina kɔzɔ ma mose ziyi tikali mo laka gɔ lende 'ba ti'di lɔbu 'ba dɔ kanisa. ⁶ Lɔbu 'ba dɔ kanisa 'dɔ kedi rɔ bilaka ame kinza bi ɛgɔrɔ 'ba lende mɔtɔ rɔmɔ. Kina 'dɔ bo kedi gbɛ ɛge ti 'ja kɔtɔ, rɔ bɔ ame kole abo ga kuwɔ dɔ bo laka ki'di dɔnni gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ, tine gbɛ kinza wa mɔtɔ ame 'dɔ bilaka kususɔ lijɛ timo mi loma 'benni ne. ⁷ Lɔbu 'ba dɔ kanisa 'dɔ kedi rɔ bɔ ame kinza bi ɛgɔrɔ mɔtɔ rɔmɔ ne rɔmɔyi bo na rɔ bɔ kɔngɔ gɔ bilaka 'ba Bɔko'ba. Kina 'dɔ bo kedi rɔ bilaka ame kinza rɔ bɔ to'dɔ mi lɔbu, rɔ bɔ tɛnyi welo rɔ 'diri. Kina kinza bo kinza gbɛ rɔ bɔ layi, rɔ bɔ ko'dɔ ya ala gbɛ rɔ bɔ to'ja yamo ti kɔri ma kɛnyɛ. ⁸ Tine 'dɔ bo kedi rɔ bɔ ko'dɔ ɛba, ko'dɔɔ ɛge rɔ lende ma laka. Bo kedi rɔ bɔ ma ko'dɔ lende de rɔ dɔ rumɔ, tine rɔ bɔ togbɔ dɔ yida rɔ bo ɛge to'dɔ lende laka ame Bɔko'ba ko'dɔɔ ne. ⁹ Kina 'dɔ bo kedi rɔ bɔ ame kinda'ba laja laka 'ba Bɔko'ba kɔzɔ ma miyandi yi timo. Kɔri nime na ti ki'di bo ɛgi kɔ'ɔbɔ toɔ bilaka 'ba kanisa ti akiyandi ma kodɔɔ kina ti lende abo kodowe dɔkɔnyɔ ya ma kinza ko'dɔɔ lende 'ba Bɔko'ba de naga nima ɛgi.

¹⁰ Lɔbu 'ba dɔ kanisa na 'dɔ kedi kɔzɔ a nime te, rɔmɔyi ma konzi mɔtɔ ga uwɔ dɔ lende 'ba Bɔko'ba de, ɛgi rɔ bɔ 'bɔlu bɔ lende yawa. Bɔ 'bɔlu naga nime ma konzi mo ga di mi Yudayi. ¹¹ Lijɛ i'di kpa gɔli ma konzi mɔtɔ ga 'deni kɔzɔ yaga di mi kɔri 'ba lende 'ba Bɔko'ba. Tine ziyi 'dɔ koboso kpa akiyandi kɛnyɛ 'benni nima kɔzɔ yaga, ame lijɛ kedi ko'dɔ ɛge to'ja yamo timo

ne. ¹² Rɔmɔyi bɔ 'bɔsi 'benni mɔtɔ 'ba Kurɛtɛ iya 'deni tɔnɛ te, "Bilaka 'ba Kurɛtɛ lijɛ ɛgi rɔ bɔ beti, bɔ kpa gbɔrɔ, bɔ tikɛpi rɔ kuruku ma kɛnyɛ." ¹³ Lende nime edi rɔ ma laka, kina miya ziyi 'dɔ kilende zɛnni rɔ ma kitigɔ 'dɔ lijɛ kɔ'bɔ ti'di dɔnni gɔ lende 'ba Bɔko'ba, kinza lijɛ koga kpenni de gɔmɔ. ¹⁴ Tine kinza lijɛ ki'di dɔnni de gbɛ gɔ lende yawa 'ba Yudayi naga nima. Kina kinza lijɛ kuwɔ dɔ kɔ'du ki'di 'ba bɔ kilagi lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba naga nima de.

¹⁵ Lende ma rɔ dɔmɔyi bilaka naga nima na me. Bɔ ame 'deni rɔ ma kɔkɔ kɔmɔ Bɔko'ba, wa mɔtɔ 'ba dɔliɛgɔ nime inza kpe ma 'dɔ ki'di bo rɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba. Tine ya ma kinza ki'di dɔnni de gɔ lende abo naga nima 'deni pili rɔ ti'da di kɔmɔ bo. Lende 'benni ga 'deni kpaki rɔ ti'da kina dɔnni irasi rɔni 'deni lijɛ ikali lende ma laka de kpe. ¹⁶ Lijɛ idewo rɔnni rɔ bɔ tikali Bɔko'ba tine ndɔɔɔ 'benni ga ileme ɛgi lijɛ ikali bo Bɔko'ba de du te. Lijɛ uwɔ dɔ Bɔko'ba de tine lijɛ ebe gbɛ to'dɔ wa ma bo ko'ji naga. Kina ɛgi lijɛ kɔ'ɔbɔ de kpe to'dɔ wa mɔtɔ rɔ ma laka.

Akiyandi Ma Laka

2 Tine ni 'beyi iyandi lijɛ to'dɔ wa ame kuti doni ti akiyandi laka 'ba Bɔko'ba nime ne. ² Ilende zi bilaka 'ba kanisa ame ga rɔ bulɔbu ne 'dɔ lijɛ kogbɔ dɔ yida rɔnni, ko'dɔ a ma kodɔɔ tine de to'dɔ wa ma rɔ dɔ rumɔ. Kina 'dɔ lijɛ ki'di dɔnni gɔ lende 'ba Bɔko'ba ti dɔki'di kɔtɔ gbɛ kɔ'ɔ bilaka kina tombi gomɔ kinza tola gɔmɔ.

³⁻⁴ Kina 'dɔ kilende gbɛ zi 'ja lɔbu mo ga, lijɛ 'ba Bɔko'ba na, loma 'benni kɔ'bɔ rɔ ma laka. Kinza lijɛ kɔ'bɔ de rɔ bɔ kore ala rɔ atɔli 'ba layi. Tine zɛnni tiyandi 'ja titi ti lende laka kɔ'ɔ mɛ'dɛ nni gbɛ ti kole 'benni ga. ⁵ Kina 'dɔ lijɛ 'ja titi kogbɔ dɔ yida rɔnni ti kinza to'dɔ yei. Gɔ lijɛ ko'dɔ ndɔɔɔ 'ba dɔ liɛgɔ 'benni ga na rɔ ma laka ti mi keyi gbɛ ti tuwɔ dɔ mɛ'dɛ nni ga. Ame na ɛgi ti ki'di bilaka kiti'ja lende 'ba Bɔko'ba de kpe.

⁶ Kina ilende gbɛ zi kɔbi mo ga togbɔ dɔ yida rɔnni ga laka. ⁷ Tine ni 'beyi 'dɔ kɔ'bɔ rɔ bɔ kileme lende laka mi ako'dɔ 'bi pili. Akiyandi 'bi i'di kedi kinza 'bɔlu kina gbɛ kinza lende yawa yimo. ⁸ Mi akiyandi pili o'bɔ ti lende laka ame kinza bilaka ko'ja bi ɛgɔrɔ mɔtɔ 'dɔ kususɔ yi timo. 'Dɔ bɔ kilagi lende ze naga nima rɔmɔ kaya ɛgi kikali de kpe tiya a ma kɛnyɛ mɔtɔ ti mɔyi ze.

⁹ Kina 'dɔ kilende gbɛ zi bilaka 'ba kanisa ame ga rɔ bɔ ndɔɔɔ zi ya mɔtɔ ga ne. Kina laka 'dɔ lijɛ kuwɔ dɔ bɔ dɔnni ga gbɛ to'dɔ ako'dɔɔ mo ga pili kinza lende mɔtɔ teyi. ¹⁰ Kina kinza lijɛ ko'bali wa mo ga de gbɛ.

Tine 'dɔ lijɛ ko'dɔ wa ame ga gɔ kileme lijɛ ɔ bilaka laka zi bɔ dɔnni ga mi ndɔbɔ ko'dɔ 'bɛnni ne. Kina ti kileme ngi akiyandi 'ba Bɔko'ba bɔ tɔmɔ ze di mi tɔlɛ nime ɛdi ɔ lende laka.

¹¹ Miya te rɔmɔyi Bɔko'ba i'di lende kɛyi abo 'deni zi bilaka pili koyi bi kɔzɔ bi kɔzɔ tara. Rɔmɔyi ti lende kɛyi abo na me bo kɔmɔ dɔkomali bilaka lesi 'deni pili di mi tɔlɛ. ¹² Bo ose 'deni zize 'dɔ dodɔke ɔze ti bɛri di mi ako'dɔ ti ako'dɔkɔ 'ba dɔliŋ nime. Tine zize toloma mi dɔliŋ nime togbɔ dɔ yida ɔze. Kina gbɛ 'dɔ do'dɔke lende laka toro Bɔko'ba. ¹³ Rɔmɔyi dɛdike 'deni ti kɔmɔ ki'di ti bi koda gɔ kada laka ame 'dɔ Yɛsu Kurisito kileme ɔ bo ɔ lɔbu 'ba dɔ wa pili ne. Bo na ɔ Bɔko'ba ze ame ɔ dɔ kiteli, bo kɔmɔ ze 'deni yaga di mi tɔlɛ ne. ¹⁴ Bo ɔlɛ 'deni tutɛ gze di mi lende kɛnyɛ pili ti'di ze ɔ ma kɔzɔ ɔ 'ba gbagba bo ga nge tɔnyɔ gɔ lende ko'dɔ laka.

¹⁵ Oto ndose naga nime zi bilaka 'ba kanisa. Rɔmɔyi Bɔko'ba i'di kɔzi kakpa 'deni ziyi tozɔ lijɛ mi lende laka tamo dɔnni gɔ lende kɛnyɛ. Tine ni kinza ki'di bɔzɔ mɔzɔ kudɔli yi dɛ.

Loma 'Ba Bilaka 'Ba Kanisa

3 Iya zi bilaka 'ba kanisa kinza lijɛ kola gɔ tuwɔ dɔ turu ni ti ya ma ti kɔzi kakpa naga dɛ. Ma laka mo na 'dɔ lijɛ koro ya naga nime. Kina 'dɔ lijɛ kɔ'bɔ nburu ndɔ to'dɔ a ma laka ame ga kɛdi kiya zinni to'dɔ mo ne. ² Kinza lijɛ kiti'ja bɔzɔ dɛ, ko'dɔ 'diri dɛ gbɛ. Tine 'dɔ lijɛ kokɔnyi bilaka pili gbɛ toloma ti kɔmɔ kele.

³ Rɔmɔyi pa mɔlo bine gba kinza dɛdike ɔ 'ba Kurisito dolomake 'deni to'dɔ lende dɔ rumɔ doroke bilaka dɛ kina do'dɔke lende laka dɔ dɛ gbɛ ɔ. Dɔ'bɔke eze nge to'dɔ dɔkomali wa ame ga ɔ ako'dɔkɔ 'ba yida ɔze ga ne. Dolomake 'deni bine ɔ bɔ ko'dɔ lende kɛnyɛ, ti mi kombi. Bilaka o'ji ze, kina ze gbɛ tara do'jike bilaka. ⁴ Tine kina me Bɔko'ba kileme akɔ'ɔ abo 'deni gbɛ ti yɛyi mo ame 'dɔ bo kɔmɔ ze di mi tɔlɛ. ⁵ Bo o'dɔ 'deni gɔ mi kɛyi abo tine inza du te gɔ lende ko'dɔ laka ze ga. Nyi Kɔzɔ Laka abo urɔgɔ ze 'deni ɔ ma kɔzɔ yaga di mi lende kɛnyɛ ze ga ki'di ze

'deni tɛdi ɔ wa la'ja. ⁶ Bo i'di Kurisito kɔmɔ ze 'deni yaga di mi tɔlɛ, bo koja Nyi Kɔzɔ Laka abo 'deni kulɔwɔ kako kila'ba dɔze. ⁷ Lende kɛyi abo zize ɔ mbɛmbɛ kina me bo ki'di ze 'deni 'dɔ dɛdike ɔ ma laka kɔmɔ bo. Gɔ kɔ'du mo na dikalike 'deni ti do'jake didi ma nburunburu ngi ɔ apɔtɔ. ⁸ Lende naga nime ɔ ma laka kina 'dɔ koto tiya mo nduwɛ zi bilaka 'ba kanisa, kinza kudɔlu ra di dɔ ya ma ki'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'ba naga nima lijɛ kɔnyɔ nduwɛ gɔ to'dɔ ndɔbɔ ma laka mi loma 'bɛnni ga ame 'dɔ kokɔnyi bilaka mɔzɔ ga gbɛ ɔ apɔtɔ.

⁹ Tine ni 'bɛyi kinza konyɔnyɔ rɔyi dɛ mi kowasa yawa naga nima ti lende 'ba titɛtɛ mɔyi bulɔbu ma mɔlo naga ɔ gɔgɔ. Kina gbɛ kinza kodɔ'ɔ rɔyi dɛ ti bɔ kɛdi kamo ko'dɔ 'diri gɔ kɔ'du ki'di 'ba Musa naga nima. Lende naga nima pili ɔ kɔ'du yawa okɔnyi bɔzɔ dɛ kɔzɔ te. ¹⁰ Dɔ bɔ mɔzɔ kɛdi ame kɛdi ki'di bilaka 'ba kanisa ko'dɔ lamo ɔ gɔ rɔnni, ilende zi bɔ mo kola gɔ to'dɔ mo yaga. Dɔ bo kola gɔmo dɛ ileki kiya gbɛ zi bo. Tine dɔ bo kɔ'bɔ nduwɛ to'dɔ mo kinza kodɔ'ɔ rɔyi dɛ kpe ti bo. ¹¹ Ikali 'deni, lijɛ bilaka ma kɔzɔ wa naga nima tara, ɔlu 'deni yaga di mi kɔri 'ba Bɔko'ba kina ako'dɔ 'bɛnni ga ileme lijɛ 'deni ɔ bɔ lende kɛnyɛ.

Ndose Ma Nburunburu

¹² Mɛdi mo'dɔ toja Arotema mɔzɔga Tukikɔ kari ziyi yayi. Dɔ bo kɔmɔ 'deni opi rɔyi ndɔ kako zɔ Nikopoli. Rɔmɔyi mɛdi mo'dɔ tari toloma yayi mi kada 'ba bi kɛyi. ¹³ Kina 'dɔ kopi rɔyi gbɛ tokɔnyi Zena bɔ toweli mi burɛ ni lijɛ ti Apolo. Dɔ lijɛ kɛdi ko'dɔ tɛnyi di ziyi yayi onggɔ gɔnni laka 'dɔ lijɛ kɛdi ti wa pili ma 'dɔ kokɔnyi lijɛ mi lingere nima.

¹⁴ Iyandi bilaka ze ga 'ba kanisa laka to'dɔ ndɔbɔ 'dɔ lijɛ kokɔnyi ya ma kɛdi ɔ leri 'ba wa. Kina gbɛ kinza loma 'bɛnni kɛdi ra ngi ɔ yawa mi dɔliŋ nime.

¹⁵ Lɔndɔ ame ga pili tɔ bine ne, umɔtɔ yi laka. Kina 'dɔ kumɔtɔ ya ama ga yayi ɔ bɔ ki'di dɔnni gɔ lende 'ba Kurisito kɔ'ɔ ze kulɔwɔ ne.

Lende kɛyi 'ba Bɔko'ba koloma tiye pili.

Pilemona

1 Ma Pɔlo bɔ koboso gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ mo tɔnɛ, ze ti Timatiyo na me dɛdɛ dugu waraga nime ziiyi Pilemona, ni lɛpi ze ma dɔ'c kulɔwɔ, ² gbɛ ti lɛmi ze Apiya ni ti Akipo bɔ ya lɛpi ze, kina gbɛ ti bilaka 'ba kanisa ame ga kɛdɛ kotɔtɔ dɔnni liɲɔ 'bi yayi ne.

³ Lende kɛyi ti yɛyi 'ba Bɔko'ba 'bu ze ti 'ba Yɛsu Kurisitɔ ɲere ze koloma kɔtɔ tiye.

Akɔ'c 'Ba Pilemona

⁴ Mi mɔtu ma pili mɔ'bɔ tileki yɛɛ'di gɔyi zi Bɔko'ba ma ⁵ rɔmɔyi ti'di dɔyi gɔ lende 'ba ɲere ze Yɛsu muwɔ 'deni gbɛ ti akɔ'c 'bi ma zi bilaka 'ba kanisa lɛpi ze ga pili. ⁶ Mumɔtu Bɔko'ba ki'di rɔ kodɔ'c ze mi ti'di dɔze gɔ lende 'ba Kurisitɔ nime ko'de ɲgira'da 'ba akikali ma kalo ziiyi mi wa ma laka naga pili ame kina 'deni zize 'dɔ to'dɔ mo dɔmɔyi Kurisitɔ ne.

⁷ Lɔndɔ ma, akɔ'c 'bi i'di ma 'deni ɲgi mɛdɛ lɔ ti lɔɲɔ bi tiliya gɔ ame ni na kɔc bilaka 'ba Bɔko'ba 'deni le'jete kulɔwɔ mi lende laka.

Ndose 'Ba Pɔlo Zi Pilemona

⁸ Gɔ lende mo na ma bɔ lɔndɔ yi mi Kurisitɔ, dɛne 'dɔ mɛdɛ ɲgi rɔ dɔ kitɛwu ti'di kɔ'du mo ziiyi 'dɔ to'dɔ wa ame ga gɔ ko'dɔ ne. ⁹ Ne tine akɔ'c i'di ma 'deni 'dɔ moma'jo rɔma ziiyi. Ma Pɔlo ame ma 'deni pele rɔ bulɔbu, kina ma rɔ dɔ kiteli mo ma 'deni mi maboso gɔ lende 'ba Kurisitɔ ne, ti mo'dɔ ɲgi tara. ¹⁰ Moma'jo rɔma ziiyi gɔ lende 'ba Onesimo kole ma nime mɛdɛ moja kari ziiyi yayi ne. Di dɔ zingiri nime mɛdɛ dɔmo mi maboso bine ne mileki ɲgi yaga rɔ 'bu zi bo. ¹¹ Kina kɔzɔ ma tɔnɛ pa bo kinza pele mɔlo ziiyi rɔ dɔ ne, tine le'jete bo 'deni yaga rɔ a ma laka ziiyi gbɛ zɔ.

¹² Toja bo kari ziiyi yayi nime ɲgi kɔzɔ kapa ma na 'deni kari. ¹³ Mo'dɔkɔ 'dɔ ti'di bo koloma gbɔ gɔ bi 'bi tɔ bine tokɔnyi ma di mi maboso nime mɛdɛ 'deni yimo gɔ lende 'ba laja laka 'ba Kurisitɔ ne. ¹⁴ Tine kinza ma muwɔ lende 'bi gba titi mo'dɔkɔ dɛ to'dɔ a mɔtɔ kinza lende ko'dɔ laka 'bi kɛdɛ ra ɲge gɔ ndose ma. Tine mo'dɔkɔ 'dɔ ni na ko'dɔ ɛ'bi gɔ miyi. ¹⁵ Kina mɔtɔga gɔ ame bo kese 'deni titi mbowa yaga di rɔyi ne bo kileki gbɔ koloma nati ɲburu tiyi, ¹⁶ dɛ kpe nati rɔ atɔli tine 'deni yaga rɔ dɔ kiteli rɔ lɔndɔ. Bo 'deni ɲgi rɔ ame mɔ'c kulɔwɔ ne. Kina ti kɛdɛ gbɛ tara ziiyi rɔmɔyi bo di liɲɔ 'bi tine 'deni gbɛ yaga rɔ lɔndɔ mi Kurisitɔ.

¹⁷ Kina me dɔc kiya te kikali ma ɲgi rɔ lɛpi yi, inda'ba bo kɔzɔ ma na kinda'ba. ¹⁸ Dɔ bo kirasi a mɔtɔ ziiyi ala bo ko'dɔ wali mɔtɔ momba dɔɲgo'do ma 'deni teyi, ti mopi ziiyi.

¹⁹ Ma Pɔlo mɛdɛ mugu a nime ziiyi te ti kɔzɔ, "Ti mopi ziiyi." Dɛne ni Pilemona na gɔ kopi zɔ gɔ didi yi, ne miya dɛ tara.

²⁰ Lɔndɔ ma, mo'dɔkɔ yi 'dɔ ko'dɔ kɔzɔ a nime te zɔ mi mɔyi ɲere Yɛsu. Iyɛyi dɔki'di ma kɔzɔ lɔndɔ mi Kurisitɔ tara. ²¹ Mikali ɲgi rɔ ma laka kɔzɔ ame mugu waraga nime ziiyi ne ti ko'dɔ ɲgi tara kina gbɛ rɔ dɔ kiteli. ²² Kina mɔtɔ gbɛ ileɲo rɔ zɔ ndɔ koda ma yayi. Rɔmɔyi mɔtɔga Bɔko'ba ti kuwɔ mɔtu 'be kileki ma ziye yayi.

²³ Epapora ame gbɛ tɔ mi maboso bine gɔ lende 'ba Yɛsu Kurisitɔ ne, oja mɔtɔ abo ziiyi. ²⁴ Bɔ ndɔkɔ lɛpi ze ga Marako ni ti Aritaroko ti Dema ti Luka umɔtɔ yi gbɛ.

²⁵ Lende kɛyi 'ba Yɛsu Kurisitɔ ɲere ze koloma kɔtɔ tiye pili.

Ebere

Lende 'Ba Boko'ba

1 Pa tönë mɔlo bine Boko'ba oloma 'deni ɔ tilende gɔ a ma gege zi 'bu ze löbu ga mi konzi ti bɔ kumë lende ni. ² Tine ma gĩri nime mi kada ame 'deni ɔ nɔburunburu mo ne, kole abo ame bo ki'di 'deni ɔ bɔ dɔ wa pili ne na bo koja 'deni kako kilende zize. Ti bo na me Boko'ba ko'ba wa pili 'ba dɔlɔŋ nime. ³ Bo na ɔ bi kɔkɔ ma löbu 'ba Boko'ba, kinë bo ɔ kinë Boko'ba. Tigɔ 'ba lende abo na me ki'di wa pili 'deni kedi kö'bö mi gɔ bi mo ga. Bo ako 'deni kurögö ze yaga di mi lende kënyë ze ga na me bo kari 'deni mitɔɔ koloma dɔ döri Boko'ba tigɔ dɔ kiteli. ⁴ Bo na Boko'ba ki'di 'deni mbiri löbu di dɔ malayika ni kɔkɔ möyi ma ki'di dɔ bo ɔ kole, ame kina mbiri di dɔ möyi malayika ne.

⁵ Me malayika ma yala na Boko'ba kilende ra teyi kiya te, "Ni na ɔ kole ma. Tɔne ma na 'deni ɔ 'bu yi"? Me tönë 'dɔ bo kiya gbɔ te, "Ti mēdi ɔ 'bu zi bo kina ti bo kedi ɔ kole ma," ne bo iya dë gɔ lende 'ba malayika ma kɔkɔ ma.

⁶ Mi kada nima bo Boko'ba kedi ko'dɔ 'deni toja kole dɔndende abo nime kako mi dɔlɔŋ bine ne, bo iya gbɔ te, "Malayika ma ga pili ti kilëlu bo."

⁷ Lende 'ba malayika abo ga 'ba Boko'ba na bo kiya kɔkɔ a nime te, "Boko'ba i'di lijë malayika abo ga ɔ lili, lijë bɔ laja abo ga ɔ pa'do." ⁸ Tine lende ma bo kiya gɔ kö'du 'ba kole abo na te, "Ni Boko'ba, kiti 'bi ti kö'bö ɔ nɔburunburu, ko'dɔ lende laka nɔburu mi nere löbu 'bi. ⁹ Ako'dɔkɔ 'bi ɔ lende laka, o'ji lende kënyë. Gɔ kö'du mo na me bo Boko'ba 'bi ko'dɔ yi mbiri löbu ti kɔkɔ mo kebe 'ba lëpi yi ga."

¹⁰ Boko'ba iya gbɔ te, "Nere, ni o'ba wa pili 'deni di bi tisaki mo, dɔyayi ni ti mitɔɔ köziyi na ko'ba. ¹¹ Lijë pili ti kote rönni tine ni 'bëyi ti kö'bö nɔburu. Lijë ti köndë kɔkɔ kɔkɔ, ¹² ti kuköku lijë kɔkɔ kɔkɔ ngɔkɔ, kutë lijë ti ma la'ja. Tine ni 'bëyi ö'bö te gɔ bi mo, loma 'bi ote rönni dë."

¹³ Malayika ma yala na Boko'ba kiya ra teyi te, "Oloma dɔ döri ma bine nɔbö mi'di yi ka'da bɔ ya 'bi ga"? ¹⁴ Ne tine ndɔkɔ 'ba malayika ni 'deni ɔ wa'di? Lijë na ɔ bɔ ndɔkɔ zi Boko'ba, tokɔnyi ame ga kedi kɔkɔ di mi tölë ne.

Kɔnyi Löbu 'Ba Boko'ba

2 Gɔ kö'du mo nati zize 'dɔ dogbɔke ɔze laka gɔ lende laka naga nime duwöke ne kö'bö dɔze kinza debe dɔkɔke ra. ² Dɔngɔke 'deni kö'du ki'di 'ba Boko'ba ma tönë ga malayika kuwöwö zi 'bu ze löbu ga ne ɔ

ma kodɔɔ. Kina me lijë ame ga pili kinda'ba dë ala kuwö dɔmo dë ne ndoro mo asi 'deni rönni. ³ Tine ze ma 'beze ti dɔmɔke tondo dɔdɔ kiya te debe dilagike kɔnyi löbu 'ba Boko'ba nime bo kɔkɔ ze 'deni ti kole abo di mi tölë ne ra yaga? Nere Yësu na kuwöwö lende nime 'deni dɔgɔba. Kina me lijë ya ma kuwö di kpa bo mo ga ileme 'deni zize ma kedi ɔ ma kodɔɔ. ⁴ Kina Boko'ba ileki gɔmo 'deni gbɔ teyi, edi ɔ ma kodɔɔ. Bo o'dɔ gɔ kɔkɔ ma konzi 'deni, bo koza Nyi Kɔkɔ Laka abo zize kɔkɔ ma bo kiteri.

Bɔ Dɔlɔŋ

⁵ Tine malayika na dë bo ki'di ɔ bɔ dɔlɔŋ nime 'dë kedi kako ne, ame mēdi mugu lende mo ziye ne.

⁶ Römöyi ugu 'deni mi gɔ bi kɔkɔ mi buku 'ba Boko'ba yayi, iya te, "Bilaka lesi mo ga lijë wa'di ga na ɔ 'dɔ ni Boko'ba komeri lende 'bënni, ki'di kɔkɔ röyi? ⁷ Tondo kileki tigɔ 'bënni ngi nge tötɔ titiyi di zi 'ba malayika ni? Tine odɔ ɔ löbu 'deni dönni ti lende koro mo, ⁸ ki'di lijë ɔ bɔ dɔ wa pili."

Iya rönni 'deni bine tēgë, "Boko'ba i'di bilaka lesi 'deni ɔ löbu 'ba dɔ wa pili," kinza kola ma kɔkɔ yaga. Ne ma gĩri nime dɔngɔ 'deni bilaka lesi inza ti közi kakpa dɔ dɔ pili na me nati. ⁹ Tine Yësu na do'ja 'deni kinda'ba ɔ löbu ni ti lende koro mo gɔ gomɔ nime bo kombi mi tölë abo ne. Tondo te ɔ na Boko'ba kileki bo ngi nge tötɔ titiyi di zi malayika ni ngi kinza tigɔ 'dɔ bo kölä gze bilaka pili.

¹⁰ Bo Boko'ba na ko'ba wa pili ki'di gbɔ kedi koloma kö'bö mi gɔ bi mo ga. Kina edi ngi ɔ ma laka 'dɔ bo ki'di Yësu kinda'ba ɔ löbu ma laka abo ti tombi gomɔ. Römöyi Yësu kɔkɔ kole ma konzi 'ba Boko'ba 'deni ko'de kako mi löbu abo. ¹¹ Bo na ki'di ze 'deni ɔ ma kɔkɔ ɔ bilaka 'ba Boko'ba. Kina me ze pili 'deni ɔ kole 'ba 'bu kɔkɔ ti bo. Gɔ lende mo na tidëki ze ɔ löndö inza kaya ɔ bo. ¹² Kɔkɔ ame bo kiya te, "Boko'ba, ti miya lende 'ba löbu 'bi zi löndö ma ga. Ti milëlu yi mi kpa kotɔkɔ 'bënni." ¹³ Bo iya gbɔ te, "Ti mi'di dɔma gɔ lende 'ba Boko'ba." Kina bo kiya gbɔ te, "Ma na me bine ti kole ame ga Boko'ba ki'di 'deni zö ne."

¹⁴ Tine kɔkɔ ame ze kole mo ga nime ɔ bilaka lesi yida ɔze te ti roma teyi ne, gɔ kö'du mo na me Yësu kako 'deni ɔ bilaka lesi kɔkɔ ze te 'dɔ bo kölä gɔ bo kicaca dɔ tigɔ 'ba Satani bɔ dɔ tölë tönë yaga ¹⁵ 'dɔ kope ze yaga ɔ dɔ ngölö di mi loma tö'bö nɔburu ɔ atoli ze nime bine di zi tikere 'ba tölë ne. ¹⁶ Dikali 'deni malayika na dë bo kokɔnyi. Römöyi ugu 'deni mi buku 'ba Boko'ba iya te, "Kupö Abarayama ga na bo kokɔnyi."

¹⁷ Omba kina me ki'di 'dɔ bo kako gbɪ kɔzɔ kɪnɛ ze lɔndɔ bo ga te ne 'dɔ bo kɛdɪ ti mɪ kɛyɪ ti mɪ koŋmi to'dɔ ndɔɔɔ 'ba Bɔko'ba laka rɔ bɔ akumu ma lɔbu 'dɔ ki'di Bɔko'ba kola bilaka abo ga gɔ lende kɛnyɛ. ¹⁸ Bo ti kɔ'ba tokɔnyi ma Satani kɛdɪ kiyari naga 'deni ngɪ rɔmɔyɪ iyari gbagba bo 'deni gbɪ tara bine bo kombi gomɔ mo.

Yɛsu Ni Ti Musa

3 Kina ti kpe lɔndɔ ma ga ame pili Bɔko'ba kidɛki ye 'deni rɔ 'ba bo ga ne, omerike lende 'ba Yɛsu nime Bɔko'ba koja 'deni zize rɔ bɔ akumu ma lɔbu dutike 'deni gɔ lende mo ne. ² Ndɔɔɔ ame Bɔko'ba ki'di bo teyi ne bo o'dɔ 'deni laka kɔzɔ 'ba Musa ame ko'dɔ liŋɔ 'ba Bɔko'ba ne tara. ³ Tine rɔ lɔbu ma 'ba bo mbiri kebe 'ba Musa kɔzɔ ame rɔ lɔbu 'ba bɔ kubɔ rɔ na mbiri kebe 'ba rɔ mo ne tara. ⁴ Rɔ pili ɛdɪ ti bɔ kubɔ mo ga teyi. Tine Bɔko'ba na ki'di wa pili mɪ dɔliŋɔ nime. ⁵ Musa o'dɔ ndɔɔɔ 'deni laka kɔzɔ 'ba bɔ laja tara liŋɔ 'ba Bɔko'ba bo kileme wa ma Bɔko'ba kɛdɪ kuwɔwɔ kada mɔɔ. ⁶ Tine Kurɪsɪtɔ o'dɔ ma 'ba bo 'deni laka kɔzɔ kole 'ba bɔ liŋɔ ame bo na mbiri dɔ liŋɔ nima ne. Kina ze na ti dɛdɪke ngɪ mɪ liŋɔ abo ɔɔɔ kiya te dɔ'bɔke ngɪ ti mɪ kɛddɪ ti'di dze gɔmo ma dɛdɪ do'jake yɛyɪ di zi Bɔko'ba.

Lɔmu 'Ba Bɔko'ba

⁷ Kina kɔzɔ ma tɔnɛ Nyɪ Kɔzɔ Laka kiya te, "Mɪ kada nime tɔne ɔɔɔ kuwɔke mugu bo Bɔko'ba kilende ziye ⁸ kinza kɔ'bɔke dɛ rɔ minyi kɔzɔ 'ba 'bu ye lɔbu tɔnɛ ga bine kilagi Bɔko'ba di yɪ mɔkɔ kudɔli bo ne. ⁹ Bɔko'ba iya 'deni te, 'Lijɛ o'ja wa ma mo'dɔ zɪnnɪ mɪ kɔɔ kɔzɔ 'butɛ sowɔ pele tine liŋɛ udɔli ma 'biri. ¹⁰ Gɔ lende mo na yimɔ kata rɔnnɪ miya te, "Lijɛ uwɔ dɔma dɛ, liŋɛ kɔ'bɔ ngɪ ŋburu rɔ tɔɔ yaga di mɪ kɔri ma." ¹¹ Kina yimɔ kata ngɪ mulɔmu rɔ dɔki'dɪ kata miya te, "Lijɛ inza kɔɔ du te mɪ bi 'ba rɔ kindawo ma.""

¹² Kina me ti lɔndɔ ma ga, oŋgɔke rɔye laka kinza nɪ mɔɔ kinda'ba dɔki'dɪ kɔlu dɛ, ame kɛdɪ ki'di yi nɪ mɔɔ kɔ'bɔ ngɪ kinza ki'di dɔyɪ kpe gɔ lende 'ba Bɔko'ba kebe za kaŋgi mɔkɔ di rɔ Bɔko'ba bɔ didɪ ne. ¹³ Rɔ kɔmɔ lɔndɔ lɔbu nime pili ɔɔ kɛddɪke gba mɪ kada mo tɔnɛ Nyɪ Kɔzɔ Laka kɛdɪ kidɛki rɔ "Tɔne" ne, ɔ'bɔke tɔɔ mɪ kɛddɪ rɔ gɔ rɔye tɔ'bɔ mɪ kɔri 'ba Bɔko'ba kinza lende kɛnyɛ kɔɔ yi nɪ mɔɔ ra kɔɔ yaga ki'di yi rɔ minyi.

¹⁴ Di bi tisaki mo di'dike dze 'deni ngɪ gɔ lende 'ba Bɔko'ba kinza a mɔɔ ma rɔ ma kilikɔ yimɔ. Kina ɔɔɔ dɔ'bɔke ngɪ nduwɛ tara rɔ ŋburuŋburu mo dɛdɪke 'deni rɔ lɛpɪ ma laka zi Kurɪsɪtɔ. ¹⁵ Lende nime iya rɔnnɪ 'deni te, "Mɪ kada nime tɔne ɔɔɔ kuwɔke mugu bo Bɔko'ba kilende ziye, kinza kɔ'bɔke dɛ rɔ minyi kɔzɔ 'ba 'bu ye lɔbu tɔnɛ ga bine kilagi lende 'ba Bɔko'ba ne."

¹⁶ Tine yɛ mo ga na rɔ bɔ kuwɔ lende 'ba Bɔko'ba mo naga nime kebe kilagi ne ya? Lijɛ na rɔ ya ame ga pili Musa kɔkɔɔ koja yaga di Ezipeto ne. ¹⁷ Yɛ ga na mɪ Bɔko'ba kata rɔmo kɔmɔ kɔzɔ mo 'butɛ sowɔ ne ya? Lijɛ

bilaka kɔɔkɔɔ naga nime na. Gɔ lende kɛnyɛ 'bɛnnɪ na liŋɛ kɔlɛ ngɪ pili kote dɔnnɪ yɪ mɔkɔ yayi. ¹⁸ Ne ame Bɔko'ba kulɔmu liŋɛ kiya te, "Lijɛ inza kɔɔ mɪ dɔyayi ma ame 'dɔ mi'di liŋɛ kindawo rɔnnɪ di teyi ne," yɛ ga na bo kɛdɪ kiya? Lijɛ bilaka kɔɔkɔɔ naga nime na gbɪ rɔmɔyɪ liŋɛ uwɔ dɔ bo dɛ.

¹⁹ Kina me dikalike 'deni a ma kota liŋɛ kinza ki'di liŋɛ kɔɔ dɛ mɪ yayi nima na rɔ tilagi ti'di dɔnnɪ gɔ lende 'ba Bɔko'ba.

4 Kina me Bɔko'ba kose 'deni zize bine te bo ti ki'di ze dɔɔɔke mɪ bi 'ba rɔ kindawo. Kina ti oŋgɔke rɔye laka kinza nɪ mɔɔ kari kolɔ'ba 'bɛyɪ ra kɔri kinza ma kɔɔ yimɔ. ² Rɔmɔyɪ ze duwɔke lende 'ba Bɔko'ba 'deni gbɪ kɔzɔ 'bɛnnɪ 'ba 'bu ze lɔbu tɔnɛ ga. Tine tuwɔ mo ŋge tara okɔnyi liŋɛ dɛ rɔmɔyɪ liŋɛ i'di dɔnnɪ dɛ gɔmo. Kina me liŋɛ mo nime ɔmɔ ga dɛ mɪ bi 'ba rɔ kindawo mo tɔnɛ. ³ Ze ma di'dike dze gɔ lende abo 'ba Bɔko'ba naga ze na dɔmɔke 'deni teyi, kɔzɔ ma bo kiya tɔnɛ te, "Yimɔ ata rɔnnɪ mulɔmu liŋɛ te, 'Lijɛ inza kɔɔ mɪ dɔyayi ma ame 'dɔ mi'di liŋɛ kindawo rɔnnɪ di teyi ne." Tine bo ote ndɔɔɔ abo ga 'deni pili mɪ kada 'ba to'ba dɔliŋɔ. ⁴ Rɔmɔyɪ ugu 'deni mɪ gɔ bi mɔɔ mɪ buku 'ba Bɔko'ba yayi gɔ kɔ'du 'ba tɔ'dɔ dɔ modɔmɔriyɔ iya te, "Mɪ tɔ'dɔ dɔ modɔmɔriyɔ Bɔko'ba indawo rɔ bo 'deni di pɔtɔ ndɔɔɔ pili abo ga." ⁵ Kina me kileki kiya gɔ lende 'ba rɔ kindawo nime 'bɔwu gbɪ te, "Lijɛ inza kɔɔ mɪ dɔyayi ma ame 'dɔ mi'di liŋɛ kindawo rɔnnɪ di teyi ne."

⁶ Lijɛ ma dɔgba mo naga nime kuwɔwɔ lende naga nime zɪnnɪ ne ɔɔɔ ga dɛ du te mɪ gɔ bi 'ba rɔ kindawo nima gɔ lende kinza kuwɔ 'bɛnnɪ. Ola 'deni zi ya mɔɔ ga na 'dɔ kɔɔ teyi. ⁷ Kina me Bɔko'ba koza kada mɔɔ 'deni kidɛki mɔyɪ mo rɔ "Tɔne" ki'di Dawidi kilende gɔmo tɔnɛ bine di pɔtɔ kɔmɔ kɔzɔ konzi 'deni kiya te, "Mɪ kada nime tɔne ɔɔɔ kuwɔke mugu bo Bɔko'ba kilende ziye, kinza kɔ'bɔke dɛ rɔ minyi."

⁸ Ne ma kiya te Yɛsuwa kɛdɪ kɔkɔɔ bilaka naga nima ra kɔmɔ mɪ gɔ bi 'ba rɔ kindawo mo nime dɛne Bɔko'ba inza kiya lende 'ba kada mɔɔ kpe. ⁹ Dɛmba tine, gɔ bi 'ba rɔ kindawo 'ba Bɔko'ba ɛdɪ ɛ'bɛni ka rɔ ma sari koda ma 'ba bo ga. ¹⁰ Bɔ ame kari 'deni kɔɔ teyi ne ti kindawo rɔnnɪ ngɪ di pɔtɔ ndɔɔɔ pili kɔzɔ 'ba Bɔko'ba.

¹¹ Kina ti dogbɔke rɔze laka 'dɔ dɔmɔke gɔ bi nima tindawo rɔze kinza nɪ mɔɔ kebe kɔzɔ ra yaga gɔ lende kinza kuwɔ kɔzɔ 'ba 'bu ze lɔbu ga tɔnɛ bine ne.

¹² Rɔmɔyɪ lende 'ba Bɔko'ba na rɔ didɪ kitigɔ kiteli kulu ma kapa ame kɛdɪ kirati bi ngɪ koke kɔzɔ 'ba mɪ ti kpa dɔmoso ni pili yaga ne. Bo ote gɔ meri ti ako'dɔɔ 'ba mɪ dɔki'dɪ bilaka 'doyi. ¹³ A mɔɔ inza di mɪ lɔngɔ wa naga nime bo ko'ba ne rɔ ma kusu di kɔmɔ bo Bɔko'ba. Wa pili yaga bi kɔzɔ zi bo. Bo na ti kari kititi kpeze pili gɔ nɪ mɔɔ kiyɛti gɔ ako'dɔ 'bɪ.

Bɔ Akumu Ma Lɔbu

¹⁴ Ne kinza dolake gɔ wa ame di'dike dze 'deni gɔmo ne dɛ kpe. Rɔmɔyɪ le'jete dɛdɪke 'deni ti bɔ akumu ma lɔbu ame kari 'deni ŋbɔ mɪtɔzɔ zi Bɔko'ba, omba kina

ƀ kole abo Yėsu. ¹⁵ Bo ƀ akumu ma lėbu 'beze inza ngi tara komeri a mƀƀƀ ƀ tikenjme ze dė. Tine dėdike 'deni ti ƀ akumu ma lėbu ame Satani kopi rėni 'deni gomo kiyƀƀƀ konya dėni, ko'dƀ a mƀƀƀ ƀ lende kėnyė dė ne. ¹⁶ Kina dakoke ti ƀ dƀ ngolė kƀƀƀ bo Bƀko'ba 'dƀ bo konjƀ lisa 'ba ƀze, ko'dƀ mi kėyi zize kokonyi ze mi kada mo ame dƀƀ kėmė 'deni dƀze.

5 Bƀ akumu ma lėbu pili igeli di mi lėngė bilaka lesi ki'di to'dƀ ndƀƀƀ 'ba Bƀko'ba gƀ ya ma laki pili, to'de kpa kėzi ti akumu tonjma mo zi Bƀko'ba gƀ lende kėnyė 'bėnni ga. ² Lijė gbı ƀ bilaka kinza tig, tine lijė ikali gbı tiliya rėnni zi ma rumė kėlu 'deni kinza kikali a mƀƀƀ ƀ lende 'ba Bƀko'ba dė naga. ³ Lijė ƀ akumu ma lėbu ni gbı ƀ ƀ lende kėnyė kina lijė kėdi ko'de akumu gbı gƀ lende kėnyė ma 'bėnni ga kƀƀƀ ti 'ba bilaka ma laki. ⁴ Bƀƀƀ mƀƀƀ i'di rėni dė gƀ dėni ƀ ƀ akumu ma lėbu. Bƀko'ba na kėdi kėdėki wa mi ndƀƀƀ nime kƀƀƀ ame bo kėdėki Arona ne tara.

⁵ Kina gbı tara Kurisitė na dė ki'di ƀ bo mi lėbu nime tėdi ƀ ƀ akumu ma lėbu. Tine Bƀko'ba na kiya zi bo te, "Ni na ƀ kole ma. Tƀne ma na 'deni ƀ 'bu yi." ⁶ Mi akugu mƀƀƀ gbı yayi bo iya te, "Ti kė'bė ƀ ƀ akumu ma njburunburu kƀƀƀ 'ba Malekisedeke."

⁷ Mi kada 'ba loma abo 'ba Kurisitė mi dƀlinj bine bo oma'jo ƀ bo 'deni zi Bƀko'ba ƀ ma kembe ti monƀ rėmėyi Bƀko'ba na kƀ'ƀƀ tƀmƀ bo di mi tėlė. Akititi abo ga Bƀko'ba uwė 'deni ngi rėmėyi bo uwė dƀ Bƀko'ba. ⁸ Bo pele ƀ kole 'ba Bƀko'ba tine mi gomƀ nime na bo kikali ngi tuwė dƀ Bƀko'ba na tondo. ⁹ Kina dƀƀ bo kikali 'deni laka tara tine bo na 'deni kileki yaga nati ƀ njgira'da 'ba tƀmƀ di mi tėlė ma njburunburu zi ma kuwė dƀ bo naga. ¹⁰ Kina me Bƀko'ba kėdėki bo 'deni ƀ ƀ akumu ma lėbu kƀƀƀ 'ba Malekisedeke.

Lende 'Ba Dƀ Kots

¹¹ Mėdi ti lende njbanj 'dƀ tiya mo ziye gƀ kė'du nime tine a mo bi 'ba tiyėtı mo ziye pele injanja ma 'deni rėmėyi kpe dƀye irėndi kulėwė. ¹² Dėne a nime tėnė mƀƀƀ bine ne kpe na 'deni le'jete kėddi kiyandike ya mƀƀƀ ga 'bato. Ne 'bėwu o'dƀkƀke gba 'dƀ bilaka na kiyandi ye ti bi tisaki 'ba lende 'ba Bƀko'ba nime. Kpe 'deni ngi ka ƀ kole kuru ame kikali tonyo a ma kitigƀ dė kėdi kulu ma 'bėni gba ƀ mba ne. ¹³ Bƀ ame gba ƀ kole kuru kėdi kulu 'bėni nge ƀ mba ne ikali a ma laka dė mi loma 'bėni. ¹⁴ Tine akonyo ma kitigƀ nge zi bulėbu ame kinene dƀ wa naga nime 'deni 'doyi mi loma abo kikali ma laka ti ma kėnyė mo ne.

6 Kina ti, dolake dƀzƀli 'ba akiyandi 'ba Kurisitė tėnė ga tėtı titi gƀze deseke te mbowa dƀgba mi 'ba bulėbu. Akiyandi ma dƀgba tėnė kiya rėni bine ƀ dƀ kots di mi lende ma yawa ti'di dƀ gƀ lende 'ba Bƀko'ba ² ti bapatisi ni ti kėzi ki'di 'ba yėyi mo ti tƀƀƀ 'ba tėku yaga di mi tėlė ti kada 'ba burė ma ƀ njburunburu ne minza kpe mileki miyandi gomo teyi ziye. ³ Tine deseke mbowa dƀgba. Kina dƀ Bƀko'ba ko'dƀkƀ ngi zize wa nime na ti do'dƀke.

⁴ Ne 'bėnni lijė ame ga kebe koga kƀėnni 'deni gƀ Kurisitė ne kƀri mƀƀƀ inza kpe zinni totƀ dėnni timo.

Rėmėyi pa tėnė bine lijė oloma 'deni mi bi kƀƀƀ 'ba Bƀko'ba. Kpa kėzimo ga lijė o'ja 'deni gbı, kodƀ Nyi Kƀƀ Laka dėnni kƀƀ tize. ⁵ Lijė kikali laka 'ba lende 'ba Bƀko'ba 'deni gbı yaga ti tigƀ 'ba njere lėbu abo ame kėdi kako ne. ⁶ Tine pele te lijė ebe 'bėwu koga kƀėnni gomo yaga ƀ dƀ domo. Kƀri mƀƀƀ inza kpe zinni nati ma 'dƀ lijė kotƀ dėnni timo, lijė na 'deni kėdi ƀ tutėtı kole 'ba Bƀko'ba kėdi kodƀ lanja ƀmo.

⁷ Ikalike 'deni, yayi ame kėdi kuwė mini 'ba tƀƀ ma kėdi ka'di koja akonyo zi bilaka ma korƀdƀ mo ga ne na ti yėyi di zi Bƀko'ba. ⁸ Ne yayi ame kebe koja ma 'bėni ƀ kono ni ti wuru ne ngi ƀ a yawa. Usėnė 'deni konjma yaga ti pa'do.

⁹ Ne kpe lėndė ma ga ma mƀƀƀ ye kulėwė naga nime, kƀƀƀ ame dėdi dugu wa naga nime pele kulėwė ƀ ma kata ziye te ne dikali ngi kpe ěddi karike ti kƀri ma laka ame ƀ 'ba tƀmƀ di mi tėlė ne. ¹⁰ Burė ko'dƀ abo 'ba Bƀko'ba na ƀ ma kodƀƀ. Bo inza ki'di konyi 'be tėnė ko'dƀke zi bilaka abo ga nduwė gba ko'ja kabate ne kudėlu di dƀ bo rėmėyi ileme ngi kƀƀƀ bo. ¹¹ Ma diteri 'beze kulėwė ziye ni mƀƀƀ ƀnyė njburu gomo kƀƀƀ a nime te 'dƀ kari ko'ja kpa kėzimo tėnė ga kėddi ti kƀmƀ ki'di gomo ne ngi pili. ¹² Kinza ko'dƀ tikėpi dė, oloma kƀƀƀ ya ma ki'di dėnni 'deni gƀ lende 'ba Bƀko'ba ti mi kėddi naga tara ame lijė na ko'ja yėyi tėnė Bƀko'ba kulėmu mƀƀƀ ti'di mo 'deni ne.

Yėyi 'Ba Bƀko'ba

¹³ Mi kada nima Bƀko'ba kiya te bo ti ko'dƀ yėyi zi Abarayama ne bo o'dƀ lėmu 'deni teyi. Tine a mƀƀƀ inza mbiri di dƀ bo Bƀko'ba 'dƀ bo kulėmu ƀ bo timo. Gƀ kė'du mo na bo kulėmu ti mėyi bo Bƀko'ba. ¹⁴ Bo iya te, "Ti mo'dƀ yėyi ma laka ziyi. Kupė yi kara konzi."

¹⁵ Tine Abarayama oloma ngi gomo kƀƀƀ liya ti mi kėddi njbė bo ko'ja yėyi nima Bƀko'ba kulėmu zi bo ne.

¹⁶ Kina me ma 'beze 'ba bilaka dƀ dėdi do'dƀke lėmu mėyi ame mbiri lėbu di dƀze ne na debeke tulėmu ƀze timo tote lende pili. ¹⁷ Kina Bƀko'ba kulėmu ƀ bo gbı tara gƀ wa ame ga bo kiya ne 'dƀ lijė ame ga pili kėdi ko'ja yėyi abo ne kikali ngi bo inza kpe kuyi mi lende abo. ¹⁸ Kina me 'deni yėyi 'ba Bƀko'ba ileme rėni 'deni nati laka ti wa riyo, lende kiya ni ti lėmu abo 'ba Bƀko'ba. Wa riyo naga nime bėti inza yimo kina bo uyı yimo dė gbı. Kina me ze ma dirinjake 'deni toma konyi di zi bo Bƀko'ba naga oƀ mi kėddi 'deni zize tė'bė ti kƀmƀ ki'di gƀ yėyi nima.

¹⁹ Ze 'deni ti kƀmƀ ki'di gƀ yėyi nime Bƀko'ba kiya te bo ědi ki'di zize ne. Kƀmƀ ki'di ze gomo na 'deni ƀ lėsi ame kosi didi ze ƀmo kinza darike ra kpe bitƀ di ƀ bo Bƀko'ba. Kƀmƀ ki'di ze nime na kinda'ba ze 'deni ngi koto ze njbė gėnyı bƀnjƀ 'ba mi rė lėbu 'ba Bƀko'ba tƀƀƀ mi bi ma koro kulėwė mo. ²⁰ Rėmėyi ƀ mƀƀƀ ari 'deni mƀƀƀ dƀgba kƀmƀze yayi. Omba bo na ƀ Yėsu ame 'deni ƀ njburunburu ƀ ƀ akumu ma lėbu kƀƀƀ 'ba Malekisedeke ne.

Malekisedeke, Bɔ Akumu

7 Malekisedeke nime na tönë mɔlo bine ɔ ɲere 'ba Salema kina bo gbī ɔ bɔ akumu 'ba Bɔko'ba ma mīɔɔ. Bo ari kurë dɔ Abarayama ko'ja Abarayama kēdī kileki di bi ta'da ɲere mɔɔ ga bo ko'dɔ yēyī zi Abarayama. ² Kina Abarayama koza kapa ma 'butë 'ba wa ma bo kolɔ di mī ya nima ɲgī ki'di zi Malekisedeke. Möyī Malekisedeke nime 'jɔ mo tēgë, "Nere 'ba lende laka." Kina bo gbī ɔ ɲere 'ba Salema ame kiya te, "Nere 'ba lende këyī." ³ Bo ɲgī kɔɔ kole 'ba Bɔko'ba tara kö'bö ɔ bɔ akumu ɔ ɲburuɲburu. 'Bu bo ni ti ma bo lende mo iya rōnī dë bɔɔ kuwö gbī ti 'ba 'bu bo löbu ga. Töyö bo ti tölë abo bɔɔ ikalī dë gbī.

⁴ Ikalike 'deni Malekisedeke ɔ löbu ma dɔ kiteli römöyī Abarayama yi liɲgī ze i'di kapa ma 'butë 'ba wa ma bo kolɔ di mī ya teyi. ⁵ Tine kupö e'be Lëwë ame ga 'deni ɔ bɔ akumu ne lijë na kö'du ki'di 'ba Musa kigeli 'deni 'dɔ kireke kapa ma 'butë 'ba wa di zi Yudayi lëpī nni ga. Kina ma lijë koloma ɔ tireke wa di zi bilaka ame ga ɲgī ɔ löndö lijë ga ne ko'ja lijë pili aa ɔ kupö kɔɔ 'ba Abarayama nime. ⁶ Tine Malekisedeke ame kinza 'ba bo ɔ kupö e'be Lëwë ga ne ogba kapa ma 'butë 'ba wa di zi Abarayama, bo ko'dɔ yēyī zi Abarayama mo tönë Bɔko'ba kiya to'dɔ yēyī teyi ne.

⁷ Ne dikalike 'deni ɔ ma laka bɔ ko'dɔ yēyī na mbiri kebe bɔ ma ko'dɔ yēyī teyi. ⁸ Ne ma 'ba bɔ akumu ni lijë ame gbī ɔ yida 'ba tölë ne na kēdī kireke wa di zi lëpī nni ga. Ma 'ba Malekisedeke mo tönë bo kogba kapa ma 'butë 'ba wa di zi Abarayama ne, ugu yayi iya te, bo ö'bö ɲgī ɔ ɲburuɲburu. ⁹ Tine ti kiya rōnī te, kapa ma 'butë 'ba wa nima Abarayama ki'di ne lijë kupö e'be Lëwë ame ga ɔ bɔ akumu kēdī kireke wa di zi bilaka ne kopi 'ba gbagba lijë ga gbī zi Malekisedeke. ¹⁰ Römöyī mī kada nima Abarayama kondɔɔ ti Malekisedeke ne öyö 'bu nni löbu Lëwë dë gba, tine Lëwë ëdī gba ɔ 'bö mī yida ɔ Abarayama.

Bɔ Akumu Mɔɔ Gbī Kɔɔ Malekisedeke

¹¹ Bɔko'ba i'di kö'du abo zīnnī Yudayi ti bɔ akumu naga nime di mī kupö lijë e'be Lëwë ne. Ne ma kiya te a mɔɔ kɔɔ dë gba mbowa yaga di mī ndɔɔ 'bënnī lijë bɔ akumu naga nime dëne Bɔko'ba inza koja bɔ akumu mɔɔ kpe 'beri di gɔ dɔtumu ma 'ba Arona ni e'be Lëwë mo naga nima. Ne oɲgɔ bo oja kako kɔɔ Malekisedeke. ¹² Kina me dikalike 'deni kɔɔ ame koja bɔ akumu ma la'ja 'deni ne omba kö'du ki'di ma la'ja ako 'deni gbī. ¹³ Römöyī ɲere ze mo nime kugu lende naga nime gɔ kö'du mo ne, bo abo di mī dɔ kupö mɔɔ 'beri. Kupö lijë inza mɔlo ɔ bɔ akumu. ¹⁴ Ikalī 'deni pili laka bo di mī kupö e'be Yuda. Dɔ kupö nime tönë mī ti'di bɔ akumu ni bine ne Musa iya möyī mo dë.

¹⁵ Kina me kowasa tönë ikala rōnī 'deni laka mo kin-da yaga gɔ ame bɔ akumu ma kɔɔ Malekisedeke mo tönë kako 'deni ne. ¹⁶ I'di bo dë ɔ bɔ akumu gɔ dɔ kupö bo tine gɔ tigu 'ba didī abo ame kote rōnī dë ne.

¹⁷ Römöyī ugu 'deni iya te, "Ti kö'bö ɔ bɔ akumu ma ɲburuɲburu kɔɔ 'ba Malekisedeke."

¹⁸ Kö'du ki'di ma mɔlo tönë inza ti tigu kina me kiyese 'deni yaga. ¹⁹ Römöyī kö'du ki'di ma mɔlo 'ba Musa mo nime ileɲo dɔ dë. Tine na me Bɔko'ba ki'di a ma laka 'deni zize ti'di kɔmɔze gɔmo ame kina ko'de ze 'deni ɲgɔsi 'de ɔ Bɔko'ba ne.

²⁰ Kina a mɔɔ ëdī 'deni gbī bine ɔ lömu 'ba Bɔko'ba. Lömu ma te inza mī ti'di lijë bɔ akumu ma laki naga nima tönë bine ne. ²¹ Tine i'di Yësu 'deni ɔ bɔ akumu ti lömu ame kulömu kiya te, "Ma ɲere Bɔko'ba mo'dɔ lömu ma 'deni kina minza kpe muyī yīmo. Ti kö'bö ɔ bɔ akumu ma ɲburuɲburu." ²² Na me lömu ame Bɔko'ba ko'dɔ 'deni tize gɔ Yësu ne ebe ma tönë bo ko'dɔ ti ya ma dɔgba tönë ga bine ne 'deni.

²³ Kina mɔɔ gbī lijë bɔ akumu ma tönë ga bine ne ɲgī ɲbanjī römöyī mɔɔ ga ö'bö tölë ɲgī nduwë koto gɔ ndɔɔ mo dë kɔwɔ yɔ. ²⁴ Ne ma 'ba Yësu bo ö'bö ɲgī ɔ ɲburuɲburu, bo olɔɔ ndɔɔ pötö bo dë ki'di zi bɔɔ mɔɔ. ²⁵ Kina me bo ö'bö 'deni ɲgī ndö 'dɔ mɔɔ ame ga pili kako 'deni zi Bɔko'ba gɔ kö'du abo ne. Bo oloma 'deni ɲgī kö'bö ɲburu tititi Bɔko'ba gönnī.

²⁶ Tine Yësu na 'ba bo ɔ bɔ akumu ma löbu ame kɔ'bɔ ɲgī 'dɔ tokɔnyī ze mī kɔɔ yaga. Römöyī bo na kɔɔ laka a mɔɔ ɔ lende kirasi inza mī bo. Loma abo 'beri di gɔ ma 'beze, ze bɔ lende kënyë ni. Kina me koja bo 'deni di mī tölë kari koloma mīɔɔ. ²⁷ Bɔ akumu ma löbu ma laki pili ö'bö tumu akumu ɔ kɔmɔ lëndö zi Bɔko'ba. Akumu ma dɔgba mo gɔ lende kënyë ma 'ba gbagba lijë ga tine ma di gɔmo na 'jaa gɔ lende kënyë 'ba bilaka ma laki. Ne ma 'ba Yësu inza mī riyö tara. Bo umu akumu ma 'ba bo ɲge mī kɔɔ ɲburu ɔ yida ɔ bo gɔ lende kënyë 'ba bilaka pili. ²⁸ Kö'du ki'di ma 'ba Musa tönë i'di ma kinza tigu naga ɲgī ɔ bɔ akumu ma löbu. Tine ma di pötö mo na Bɔko'ba ko'dɔ kole abo ɲgī ɔ bɔ akumu ma löbu ti lömu. Bo na koja kole abo ame ɲgī mī kɔɔ ɔ ma laka ɔ ɲburuɲburu ne.

Yësu, Bɔ Akumu Ma Löbu

8 Ame na ɔ 'jɔ 'ba wa ame ga pili mëdī miya ziye ne. Ze le'jete dëdike 'deni ti bɔ akumu ma löbu ame kari 'deni koloma mīɔɔ dɔ dörī Bɔko'ba tigu dɔ kiteli. ² Bo na ɔ Yësu. Bo ëdī ko'dɔ ndɔɔ ma 'ba bo mī rö ame mo ɲgī ko ɔ 'ba Bɔko'ba ne. Nere Bɔko'ba na ko kubö abo, inza ɔ ma ko'dɔ 'ba bilaka lesi.

³ Bɔ akumu ma löbu pili i'di lijë 'dɔ ko'de akumu ti kpa közimo ga zi Bɔko'ba. Kina me dikalike 'deni bo bɔ akumu ma löbu ma 'beze ëdī gbī ti a mɔɔ ti'di mo zi Bɔko'ba. ⁴ Ma bo kēdī koloma ra kö'bö mī dɔliɲgɔ bine dëne bo inza ɔ bɔ akumu römöyī bɔ akumu mɔɔ ga ëdī 'deni gbī mɔlo bine, ame kēdī ko'de kpa közī ki'di zi Bɔko'ba kɔɔ ma kö'du ki'di mo kiya ne. ⁵ Tine ndɔɔ ma 'bënnī 'ba bɔ akumu ame ga bine ne dɔ mbëlī 'ba ame 'dë mīɔɔ ne na ka kɔɔ 'ba Musa tönë ne. Mī ka-da nima 'dɔ Musa ko'dɔ rö kilaka zi Bɔko'ba ne, Bɔko'ba iya zi bo te, "Oɲgɔ laka 'dɔ ko'dɔ kɔɔ wa ma tönë mileme ziyī di dɔ dökü bine ne." ⁶ Tine ma 'ba Yësu ndɔɔ 'ba bɔ akumu nime ki'di zi bo ne na mbiri ɔ dɔ

kiteli di dɔ 'ba bɔ akumu mɔtɔ ga nima gbɪ kɔzɔ ame lömu 'ba Bɔko'ba ame bo ko'dɔ zize na kulöwö mbiri di dɔ ma tönè 'ba Musa ne tara. Römöyɪ ɔɔ 'deni pili dɔ yëyɪ dɔ kiteli ma 'dɔ Bɔko'ba ko'dɔ zize.

⁷ Ne ma kiya te a mɔtɔ kɔmɔ dè mbowa di mɪ lömu ma dɔgba nima bo ti ko'de ma la'ja nime gbɪ 'böwu gɔ wa'di? ⁸ Tine nɛre Bɔko'ba o'ja lende ma kɔmɔ di zɪnnɪ lɪjè bilaka abo ga na ma 'dɔ ki'di bo kiya lende rönni te, "Kada mo ti kömö 'deni ame gɔ mo'dɔ lömu ma, ma la'ja tɪnnɪ lɪjè bilaka ma ga Yisarele gbɪ ti e'be Yuda.

⁹ Tine ame inza kpe kɔzɔ lömu ma tönè mo'dɔ bine ti 'bu nnɪ löbu ga ne, mɪ kada ma minda'ba közɪnnɪ moja lɪjè yaga di Ezipeto. Lömu ma ame mo'dɔ tɪnnɪ ne lɪjè ebe kɔɔ dè dɔmo na milagi lende 'bènnɪ ngɪ yaga.

¹⁰ Tine lömu mo tönè 'dɔ mo'dɔ tɪnnɪ lɪjè Yisarele kada mɔtɔ ne na me. Ti mɪ'di kö'du ki'di ma kɔdɔ dönnɪ kolo-ma mɪ döki'di lɪjè. Ti mɛdɪ ɔ Bɔko'ba 'bènnɪ kina lɪjè ti kɛdɪ ɔ 'bama ga. ¹¹ Bɔtɔ mɔtɔ inza kiyandi löndö ala lèpɪ nɪ mɔtɔ kpe 'dɔ tikali ma Bɔko'ba. Römöyɪ lɪjè pili ɔ gönnɪ, ma titi ti ma löbu pili ɔ gɔmo ti kicali ma ngɪ.

¹² Kina ti mola lɪjè gɔ lende kënyè 'bènnɪ ga dɔma kudölu yaga di gɔ lende kirasi 'bènnɪ ga pili."

¹³ Mɪ lende kiya 'ba Bɔko'ba gɔ lömu ma la'ja nime bine i'di lömu ma dɔgba tönè ngɪ kinda yaga ɔ ma mɔlo. Kina me wa ame 'deni yaga ɔ ma mɔlo köndè 'deni ne èdɪ kölu ngɪ yaga.

Bɔ Akumu Ni Ti Rö Löbu

9 Lömu ma dɔgba tönè ga bine èdɪ gbɪ ti kö'du ki'di mo ga 'ba mötu ko'dɔ ti rö mo ma bilaka kubö teyi. ² Rö kilaka ma tönè mo ko'dɔ ne oke yimo 'deni riyö kɔzɔ a nime te. Mɪ ma yaga mo ame kidèki ɔ bi ma koro mo ne na ti a 'ba tɪdèyɪ lamba mo ti tarabiza 'ba mangol'ba ma kɛdɪ ki'di zi Bɔko'ba mo teyi. ³ Tine mɪ ama kebe gɔ ɔngɔ ma miyö mo nima yayi ne na kidèki ɔ bi ma koro ɔ dɔ kiteli mo. ⁴ Kina ti bi 'ba toɔma akumu ma di mɪ yamo köbököbö mo tönè teyi toɔma akato kele dɔmo. Kina ti sandu 'ba lömu mo tönè komba ɔmo ti yamo köbököbö ne teyi. Sandu nime na ti lere riyö mo tönè ga kugu lömu mo dɔmo ne yimo gbɪ ti pèrɪ 'ba Arona mo tönè kebe kunzi 'deni ne ti kete 'ba akidèki ɔ mani mo tönè gbɪ di mɪ yamo köbököbö ne yimo. ⁵ Dɔ sandu mo nima tɔɔ na kidèyɪ sasa riyö mo tönè ga kileme bi loma 'ba Bɔko'ba ne teyi kakala mo ga kutu'bö gɔ bi ame bo kɛdɪ kola wa gɔ lende kënyè di teyi ne. Tine ame kada 'ba tɪyètɪ gɔ wa naga nime rokpe na dè.

⁶ Kina kiyija wa naga nime pili tara. Kina bɔ akumu ni kɛdɪ kari nduwè ɔ kɔmɔ lèndö mɪ rö ma yaga mo nima to'dɔ ndɔbɔ 'bènnɪ mo ga. ⁷ Tine bɔ akumu ma löbu mo na nge kɛdɪ kɔdɔ mɪ rö ma miyö mo nima mɪ kɔtɔ kpökɪ mɪ kɔmɔ kɔ kɔtɔ. Tɔdɔ abo yayi nge ti roma ame bo kumu 'deni gbɪ gɔ lende kënyè ma 'ba bo ti 'ba bilaka ma laki ame lɪjè ko'dɔ ra liwo yayi kinza ma lɪjè kicali gɔmo ne. ⁸ Tine timo na Nyi Kɔtɔ Laka kiya 'deni yaga bi kɔkɔ te, kpadörɪ 'ba bi loma 'ba Bɔko'ba gba urögö dè yaga dɔdɔ rö ma yaga nime kɛdɪ gba kɔɔ kɔɔ. ⁹ Èdɪ 'deni gbɪ ɔ akileme zize mɪ kada ma 'beze nime.

Römöyɪ kpa közi ki'di ni ti roma ma kumu naga nime ɔ'ba dè turögö mɪ döki'di kɔkɔ. ¹⁰ Tine lɪjè ka nge ɔ a 'ba yida ɔ kɔzɔ akonyo ni ma ti akuwè ti döletɪ 'ba közi kurögö. Wa naga nime pili ɔ döletɪ zi bilaka tɔɔ tötɪ gɔmo nɔbö Bɔko'ba ko'dɔ wa pili ɔ ma la'ja.

Roma Ti Akumu

¹¹ Tine Kurisito ako 'deni ɔ bɔ akumu ma löbu nati to'dɔ lende laka zize. Rö ma 'ba bo ame bo koja laja yimo ne na mbiri löbu ɔ dɔ kiteli. Bilaka lesi na dè kubö ti közɪnnɪ, inza gbɪ ɔ wa 'ba dɔlɪnɔ nime. ¹² Kina me bo kari kɔdɔ 'deni mɪ bi ma koro ɔ dɔ kiteli mo tönè nɔburu mɪ kɔtɔ. Bo dɔdɔ ma 'ba bo dè ti roma banya ala roma sa. Tine bo dɔdɔ ti roma 'ba gbagba bo tutè gɔze pili timo nɔburu di mɪ lende kënyè ze ga. ¹³ Bɔ akumu ma 'ba dɔlɪnɔ nime ulɪ 'bènnɪ ɔ roma banya ni ti roma sa ti buruku 'ba kole sa ame kɔnɔma 'deni ne ɔ bilaka ame ga ɔ ti'da di kɔmɔ Bɔko'ba ne turögö mo yaga ɔ ma kɔkɔ. ¹⁴ Ne dɔdɔ kɛdɪ 'deni tara roma Kurisito ame kulöwö ɔ dɔ kiteli di dɔmo ne ti kurögö döki'di ze ngɪ kɔkɔ yaga 'doyi. Römöyɪ Nyi Kɔtɔ Laka abo na ɔ nɔburu nɔburu ki'di bo 'deni ɔ akumu ma laka zi Bɔko'ba gɔze. Roma bo ti kurögö döki'di ze ngɪ di mɪ lende yawa 'dɔ dojake laja zi bo Bɔko'ba bɔ dɔ didɪ.

¹⁵ Kina me bo Kurisito na 'deni ɔ bɔ kpèrɪ ame ko'de lömu ma la'ja 'deni 'dɔ ame ga Bɔko'ba kɛdɪ kidèki ne ko'ja yëyɪ ma nɔburu nɔburu mo tönè Bɔko'ba ki'di kö'du mo 'deni mɔlo ne. Römöyɪ tölè 'ba Kurisito utè gönnɪ 'deni di mɪ lende kënyè ma mɔlo tönè ga lɪjè ko'dɔ ko'ja lɪjè kɛdɪ gba bɪcɪ lömu ma mɔlo bine ne.

¹⁶ Kina kɔzɔ ame kɔɔ 'deni dɔ ndose 'ba 'dɔ to'dɔ mo di pötö mo ne ti ko'dɔ rönɪ ngɪ 'jaa di pötö tölè.

¹⁷ Römöyɪ dɔdɔ bo bɔ kose mo kɛdɪ gba ti kɔmɔ bo tara inza ko'dɔ rönɪ titi tine 'jaa di pötö tölè abo. ¹⁸ Kina me ki'di 'dɔ lömu ma dɔgba tönè ko'dɔ 'bènnɪ rönɪ 'deni ti roma. ¹⁹ Dɔgba mo tönè Musa iyètɪ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'deni pili zi bilaka. Bo ogba roma sa kudölo yimo ti mini, bo kogba kuyu kudödu ti kabi kasi kusu yimo kulɪ ɔ buku 'ba lömu gbɪ ɔ bilaka naga nima. ²⁰ Kina bo kiya te, "Ame na ɔ roma ma kudödu lömu 'ba Bɔko'ba ame bo ki'di 'deni zize tuwö dɔmo." ²¹ Kina bo kulɪ roma gbɪ tara ɔ rö mo tönè ti jama mo ga pili.

²² Mɪ kö'du ki'di nima wa pili ti kɛdɪ nge ɔ ma kɔkɔ ti roma. Kina ti kola wa gbɪ nge gɔ lende kënyè dɔdɔ kiya te roma kulöwu 'deni titi du bɛrɪ.

²³ Wa naga nime pili ɔ dɔ mbèlɪ 'ba wa 'ba mɪ dɔyayi 'ba mɪtɔɔ. Tine tilenɔ lɪjè gɔ kɛdɪ ɔ ma kɔkɔ kɔmɔ Bɔko'ba na pili te. Ne ma laka mo nime ɔ 'ba dɔyayi 'ba mɪtɔɔ ne o'dɔdɔ ɔ akumu ma laka. ²⁴ Römöyɪ bi ma koro mo nima Kurisito kɔdɔ teyi ne inza ɔ ame bilaka lesi na ko'dɔ ti közɪnnɪ nge ka ɔ dɔ mbèlɪ mo ne. Bo dɔdɔ ma 'ba bo 'deni ko mɪtɔɔ bo kɔɔ 'deni le'jete kɔmɔ Bɔko'ba tilende ti bo gɔ lende ze. ²⁵ Bɔ akumu ma löbu ni ö'bö ma 'bènnɪ dɔdɔ mɪ bi ma koro ɔ dɔ kiteli 'bènnɪ mo nima ɔ kɔmɔ kɔkɔ pili ti roma yèrɪ ame kumu ra ne. Tine Kurisito ö'bö ma 'ba bo dè dɔdɔ ti'di roma abo mɪ konzi kɔzɔ a nima tara. ²⁶ Ma kiya te kɛdɪ ra tara èdè bo èdɪ kisasi tombi gɔmo mɔlo di bi tisaki 'ba

dɔlɔŋ. Ne kina me 'deni le'jete mī kada ame 'deni ɔ ŋburuŋburu mo ne na bo kako 'deni ti'di ɔ bo ɔ akumu mī kɔɔ ŋburu tombi lende kɛnyɛ 'ba bilaka. ²⁷ Bilaka nime pili, nī mɔɔ ɛddi kɔlɛ ŋge mī kɔɔ. Di pɔtɔ mo na ŋgī ɔ burɛ 'bī ma Bɔko'ba kɛdī ko'dɔ. ²⁸ Kina gbī tara umu Kurīsītɔ 'deni ŋge mī kɔɔ ɔ akumu tombi lende kɛnyɛ 'ba bilaka konzi nime pili. Kina bo ti kɔɔ 'bɔwu di gɔmo tine inza kpe 'dɔ tombi lende kɛnyɛ, tine 'deni 'dɔ mɔɔ ame ga pili ti kɔɔ ki'di gɔ bo ne di mī tɔlɛ.

Kɔ'du Ki'di 'Ba Musa

10 Dɛmba kɔ'du ki'di 'ba Musa nima ka ɔ dɔ mbɛlī 'ba wa ame Bɔko'ba kɛdī kiteri to'dɔ mo ne. Inza ɔ ma laka mo. Kina me akumu mo ga ɔ'bɔ ŋgī ɔ to'dɔ mo nduwɛ ɔ kɔɔ kɔɔ. Tine akumu mo nima ti kurɔgɔ bilaka tondo ɔ ma kɔɔ kɔɔ Bɔko'ba? ² Ne ma kiya te kɛdī kurɔgɔ liji mo ra ŋgī yaga kɔɔ di mī lende kɛnyɛ 'bɛnnī mo ga dɛne liji inza komeri rɔnnī kpe ɔ bo lende kɛnyɛ. Dɛ me pele kpa akumu oke rɔnnī 'deni gbī. ³ Tumu akumu nduwɛ ɔ kɔɔ kɔɔ nime laka mo na ɔ ti'di bilaka tomeri gɔ lende kɛnyɛ ko'dɔ 'bɛnnī ga. ⁴ Rɔmɔyī roma banya ni ti sa kɔɔ dɛ tombi lende kɛnyɛ.

⁵ Gɔ kɔ'du mo na me 'dɔ mī kada ma bo Kurīsītɔ kɛdī ko'dɔ 'deni tako dɔlɔŋ bine bo kiya zi Bɔko'ba te, "O'dɔkɔ a mɔɔ ɔ akumu ni ti kpa kɔzī ki'di dɛ. Tine ilɛŋo yida ɔ 'deni zɔ. ⁶ Inza ti mī kɛyī gɔ akumu ma kɔŋma pili gbī ti 'ba tombi lende kɛnyɛ. ⁷ Kina me miya te, 'Bɔko'ba, ma na me bine to'dɔ ako'dɔkɔ 'bī kɔɔ ame kugu rɔnnī 'deni tara ne gɔ lende ma mī buku 'bī.'" ⁸ Dɔgba mo Kurīsītɔ iya 'deni te, "O'dɔkɔ a mɔɔ ɔ kpa kɔzī ti akumu ala akɔŋma ti ame ga 'ba gɔ lende kɛnyɛ ne dɛ. Inza ɛ'bī ti mī kɛyī gɔmo." Tine pele wa naga nime pili kɛdī ko'dɔ ne kɔɔ di mī kɔ'du ki'di. ⁹ Kina me bo kiya te, "Bɔko'ba, ma na me bine to'dɔ ako'dɔkɔ 'bī." Di bine inda ŋgī bo oke kpa akumu ma mɔɔ tɔnɛ ga 'deni yaga 'dɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba na kinda'ba pɔtɔ mo ti 'bato. ¹⁰ Gɔ ako'dɔkɔ abo 'ba Bɔko'ba nime tumu Yɛsu Kurīsītɔ urɔgɔ ze pili 'deni ŋgī yaga ɔ ma kɔɔ nati ŋburu mī kɔɔ ŋgī.

¹¹ Bɔ akumu ni ɔ'bɔ ma 'bɛnnī tari ɔ kɔɔ lɛndɔ tɔɔ mī rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba to'dɔ ndɔɔ mo, ame kina ɔ tumu roma ne nduwɛ zi Bɔko'ba. Tine 'dɔ kombi lende kɛnyɛ tɔ ŋgī ne inza du te. ¹² Ne tine Kurīsītɔ i'di 'ba bo ɔ bo 'deni mī kɔɔ kombi lende kɛnyɛ ŋburu yaga, bo kari koloma 'deni tɔɔ dɔ dɔrī Bɔko'ba. ¹³ Bo oloma 'deni toda dɔmo ma Bɔko'ba kɛdī ki'di bo ka'da bo ya abo ga. ¹⁴ Tumu bo Kurīsītɔ nime ŋge 'deni mī kɔɔ ne urɔgɔ ya ma ɔ 'ba Bɔko'ba naga 'deni ŋgī ɔ ma kɔɔ ŋburu yaga di mī lende kɛnyɛ.

¹⁵ Kina kɔɔ ma tɔnɛ Nyī Kɔɔ Laka kiya zize bine, dɔgba mo bo iya te, ¹⁶ "Njere Bɔko'ba iya te, 'Lɔmu ma mo tɔnɛ 'dɔ mo'dɔ tinnī kada mɔɔ ne na me. Ti mi'di kɔ'du ki'di ma kɔɔ dɔnnī koloma mī dɔkī'di nnī." ¹⁷ Kina mɔɔ gbī bo iya te, "Ti mi'di dɔma kudɔlu yaga di gɔ lende kɛnyɛ gbī ti lende kirasi 'bɛnnī ga pili."

¹⁸ Ne kɔɔ kina Bɔko'ba kola ze 'deni gɔ lende kɛnyɛ kɔɔ a nime te tine a mɔɔ ɔ akumu tombi lende kɛnyɛ inza kpe nati.

Tɔmɔ Zi Bɔko'ba

¹⁹ Kina me ti lɔndɔ ma ga, roma Kurīsītɔ i'di dɔ ŋgɔlɔ 'deni zize tari zi Bɔko'ba. ²⁰ Bo unyɛ kpa kɔri ma la'ja 'ba dīdī 'deni zize ŋbɔ kala gɔnyī kɔŋgɔ koro 'ba mī rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba mo tɔnɛ ti ti'di yida ɔ bo. ²¹ Dɛdike 'deni gbī ti bo akumu ma lɔbu ame mbiri ɔ bo dɔze mī liŋ 'ba Bɔko'ba. ²² Kina i'di dakoke ti ŋgɔsi ɔ Bɔko'ba ti dɔkī'di kɔɔ ti ti'di dɔze gɔ lende abo. Dɔkī'di ze 'deni yaga ɔ ma kɔɔ, urɔgɔ rze 'deni ti mini ma kɔɔ.

²³ Kina ti, dɔnyɔke ti nduwɛ gɔ ti'di dɔze gɔ lende laka nime duwɔwɔke ne. Rɔmɔyī Bɔko'ba ame kiya 'dɔ ti'di wa naga nime pili zize ne lende abo bo uyi yimo dɛ. ²⁴ Kina i'di dolomake ti, ti meri 'ba lɛpī ze ga 'dɔ dɔ'kɔke rze dɔ'dɔke lende laka ɔ gɔ rze. ²⁵ Kinza dolake gɔ kpa kɔɔ ze ga dɛ gbī kɔɔ ma 'ba ya mɔɔ ga. Tine zize 'dɔ tɔɔ mo nduwɛ zi lɛpī ze ga na laka. Rɔmɔyī kɔɔ ma kɔŋgɔke kada 'ba burɛ mo tɔnɛ na me kɔmɔ ɛ'bɛnnī 'deni ŋgɔsi.

²⁶ Ze ame ga dikalike lende 'ba Bɔko'ba 'deni ne kɔɔ debe diterike 'bɔwu to'dɔ lende kɛnyɛ ɔ dɔ domo, a mɔɔ ɔ akumu inza kpe nati ŋgī lipo gɔ lende kirasi ze ga. ²⁷ A mɔɔ inza kpe nati zize tine 'deni ŋge ŋgī ɔ to'da dɔ karama 'ba pa'do lɔbu 'ba Bɔko'ba gbī ŋgī ti tikere ame kɛdī kako 'deni tɔŋma bo kilagi lende abo ga ne. ²⁸ Ōngɔke 'deni kɔɔ ame kilagi kɔ'du ki'di 'ba Musa ne 'ba bo ŋgī ɔ tɔlɛ, a mɔɔ ɔ mī kɛyī inza kpe ɔ bo kɔɔ bo kodɔɔ bīci lende ɔ bo kɛdī 'deni riyɔ ala mota. ²⁹ Ne bo ame kopɔɔ ma 'ba bo Kurīsītɔ kole 'ba Bɔko'ba ne 'ba bo ti kɛdī tondo nati yayi? Liji bo kindiri roma Kurīsītɔ ame kina ŋgī kurɔgɔ liji 'deni yaga ɔ ma kɔɔ lɔmu 'ba Bɔko'ba kɔɔ 'deni dɔmo ne kina gbī tinnī liji bo kiti'ja Nyī Kɔɔ Laka ame kina ŋgī ko'de yɛyī ra zinnī naga nima 'bɛnnī ti kɛdī tondo? ³⁰ Dikalike 'deni bo bo kiya te, "Ma na ti mopi dɔkɔlo. Monda nima ma na ti mileki dɔmo," tɔnɛ bo na me gbī kiya te, "Njere Bɔko'ba ti ko'dɔ burɛ 'ba bilaka abo ga." ³¹ Tine tikere 'ba kinza tila'ba mī kɔɔ kɔzī Bɔko'ba bo dīdī na 'dɔ di'dike kɛdī kulɔwɔ.

³² Omerike gɔ kada ma dɔgba tɔnɛ ga bi kɔɔ 'ba Bɔko'ba koyi ye ne te. Mī kada nima ombike gɔmo 'deni ɔ ma kɛnyɛ tine a'da ye dɛ yɔ. ³³ Mɔɔ ga kiti'ja ye kɔɔ bilaka ma konzi ko'dɔ ye ɔ ma kɛnyɛ, kɛnyī kodɔ'kɔke rye ŋgī ti ya mɔɔ ga ame kɛdī ko'dɔ gbī tara ne. ³⁴ Ombike gɔmo kɔɔ ti ya ame ga mī maboso ne. Kina kɔɔ kolɔ e'be ga pele kpe ŋgī le ti mī kɛyī, ikalike 'deni ma kɛddike ti a mɔɔ ame ɔ ŋburuŋburu ne.

³⁵ Kina me kinza kebe kolɔ'kɔke dɛ 'dɔ ko'jake bi gɔmo 'ba rye. ³⁶ Ōngɔke dɔkī'di ye kitigɔ to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba kina ti ko'jake yɛyī abo ame bo kɛdī ko'dɔ ne ŋgī. ³⁷ Kɔɔ ame tɔnɛ mī akugu kiya te, "Nge mbowa te yɔ na bo ma ko'dɔkɔ tako mo tɔnɛ ti kɔmɔ ŋgī. Bo inza kigabi. ³⁸ Kina bo lende laka ma ga ti kīdīdī ŋgī gɔ ti'di dɔnnī gɔ lende ma. Ne kɔɔ mɔɔ kileki koga kpɛnī gɔma yimɔ inza kɛyī kpe rɔmo."

³⁹ Dinzake kpe ɔ bilaka ame 'dɔ kileki 'böwu koga kɔpenni ɔ bo kebe kölu yaga ne. Di'dike dɔze 'deni ɔ lende abo kina bo ti kɔmɔ ze nɔɔ yaga di mi tölä.

Meri

11 Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ɔ tikali wa ame ga dɛdɛke ti kɔmɔ ki'di ɔmɔ ne, kina tikali mo gbɛ wa ame ga gba kinza ko'ja kinɛ mo dɛ ne ɛdɛ nɔɔ ɔ ma laka. ² ɔ kö'du 'ba ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di bo Bɔko'ba nɔɔ ti mi këyi ɔ 'bu ze löbu ga ma töñɛ bine ne.

³ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na me ki'di 'dɔ dikalike Bɔko'ba na ko'ba wa pili naga nime ti lende 'ba kpa bo. Wa ame ga kinza ko'ja kinɛ mo dɛ ne bo o'dɔ kinda yaga ko'ja ti kɔmɔ.

⁴ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Abele ko'de kpa közi ki'di ma laka zi Bɔko'ba kebe 'ba Kayina. Kina Bɔko'ba nɔɔ ti mi këyi ɔ kpa közi ki'di abo kɔnɔ bo ɔ lende laka. Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na me ki'di lende 'ba Abele kɛdɛ gba kiyandi ze ko'ja bo kölä abo 'deni mɔlo.

⁵ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di tölä kupö Eno-ka dɛ tine kogba bo tara ɔ ma kididi kari tɔɔ zi Bɔko'ba, kinɛ bo kinda dɛ kpe mi dɔyayi bine. Römöyi mi akugu yayi iya te gba kinza kogba bo dɛ Bɔko'ba ɛdɛ ti mi këyi ɔ bo. ⁶ Tine kɔtɔ kɔtɔ kɔtɔ dɛ ma 'dɔ kiyeyi dökidi Bɔko'ba nɔɔ tara kinza ma bo ki'di dönɛ ɔ lende 'ba Bɔko'ba. Römöyi bo ame kɛdɛ kumötu bo Bɔko'ba o'dɔ ki'di dönɛ nɔɔ ɔmɔ ɔ ma laka Bɔko'ba ɛdɛ kina ti ki'di bi gomɔ 'ba kɔmɔ nɔɔ.

⁷ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di 'dɔ Nowa kuwö ma Bɔko'ba kose kpa bilaka 'deni ti wa ame gba ɔ ma kɔwɔ bo ko'ja kinɛ mo dɛ ne, ki'di bo ko'dɔ sorope löbu tɔmɔ rönni yimo ti bilaka abo ga. Ti'di dɔ abo 'ba Nowa na kileme ma laki nɔɔ pili ɔ bo lende kënyɛ kina ki'di Bɔko'ba kɔnɔ bo ɔ bo lende laka.

⁸ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Abarayama kuwö dɔ Bɔko'ba kënyi di mi dɔyayi 'benni kari mi ɔ bo ame 'dɔ Bɔko'ba kari ki'di 'jaa zi bo ɔ yayi abo ne. Bo ɛnyi nɔɔ di mi dɔyayi 'benni bo kari kinza ma bo kikali bi ma bo kɛdɛ kari teyi mo. ⁹ ɔ ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba Abarayama oloma 'deni mi rö kilaka kɔtɔ bo löwö mi yayi nima Bɔko'ba kiya 'deni ti'di mo zi bo ne. Yisika ni ti Yakoba oloma 'deni gbɛ yayi tara kɔtɔ bo löwö ko'ja Bɔko'ba kiya ra nɔɔ te yayi nima ti kɛdɛ ɔ ɛ'benni. ¹⁰ Römöyi Abarayama ɛdɛ ti kɔmɔ ki'di ɔ tolo- ma mi gawo ame bo kiteri mo ti bo kubö mo na ɔ nɔɔ Bɔko'ba ne ɔ kö'bö nɔɔ nɔɔ buru ɔ bo mo.

¹¹ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Abarayama kebe köyö kole ko'ja Sara kɔtɔ ra pa tara ɔ kɔtɔ bo köndɛ abo 'deni kote. Bo omeri nɔɔ wa ame Bɔko'ba kose 'deni zinni ne ti ko'dɔ rönɛ nɔɔ ɔ ma laka. ¹² ɔ lende mo na me Abarayama kɔtɔ kpöki mo töñɛ köndɛ 'deni yaga ɔ töku ne kupö mo kënyi kara nɔɔ konzi kɔtɔ kölu 'ba mitɔ ni ti yayi lida 'ba kpa mini löbu ame kɔtɔ kɔtɔ dɛ titɛtɛ mo ne tara.

¹³ Lijɛ bilaka naga nime ölä ga 'deni pili mi meri 'benni mi ti'di dönɛ ɔ lende 'ba Bɔko'ba gba kinza ma lijɛ

ko'ja yeyi löbu mo töñɛ Bɔko'ba kiteri 'deni 'dɔ ti'di mo zi bilaka abo ga ne. Tine lijɛ o'ja 'deni nɔɔ tara ɔ ma kɔwɔ na lijɛ nɔɔ ti mi këyi ɔmɔ. Rönni aya dɛ di bi tidɛki lijɛ ɔ bo löwö mi loma 'benni mi dɔyayi nime bine ¹⁴ ame kinda nɔɔ lijɛ ɛdɛ toma yayi mɔtɔ ame ɔ kɛdɛ zinni ɔ ɛ'benni ne. ¹⁵ Dɔyayi ame lijɛ kola 'deni gönni ne na dɛ kpe lijɛ kɛdɛ komeri. Ma kiya te na lijɛ kɛdɛ komeri lende mo ra dɛne lijɛ ti kënyi kuyi dönni kileki kari teyi. ¹⁶ Tine lijɛ o'dɔ dɔyayi ma laka ame kina ɔ dɔyayi 'ba mitɔ ne. Kina ɔ Bɔko'ba aya dɛ gbɛ di zinni ɔ ame lijɛ kɛdɛ kidɛki bo ɔ Bɔko'ba 'benni ne römöyi bo ileŋo gawo 'deni zinni koda lijɛ.

¹⁷⁻¹⁸ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Abarayama ko'de Yisika tɔnɔ ma mo ɔ akumu zi Bɔko'ba. Bɔko'ba iya 'deni mɔlo zi bo te, "Ti Yisika na ti mi'di yi kɛddɛ ɔ 'bu löbu zi ma konzi." Tine pele tara dɔ Bɔko'ba kënyi kiyɔtɔ meri abo bo ilagi dɛ di bi to'de kole kɔtɔ kpöki abo nima ɔ akumu zi Bɔko'ba. ¹⁹ Bo iyeni nɔɔ Bɔko'ba ti kɔ'bo toja Yisika yaga di mi tölä. Kina me kɔtɔ dɔn- gala mo nɔɔ tara Bɔko'ba oja Yisika 'deni yaga zi bo di mi tölä.

²⁰ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na me ki'di Yisika kose ɔ yeyi ame ga Bɔko'ba kɛdɛ ko'dɔ zi kole abo ga Yakoba ni ti Esawu kada mɔtɔ ne.

²¹ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Yakoba ko'dɔ yeyi dɔ kole riyö 'ba Yesepa ga mi kada 'ba tölä abo. Bo ɛnyi 'deni kogɔ ɔ bo ti pɛri abo bo kumötu Bɔko'ba.

²² Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Yesepa dɔ bo kɔ'bo tölä 'deni kiya tɔdɔ 'ba Yisarele di Ezipeto bo kose zinni 'dɔ lijɛ kombi kilinɔ bo kari timo.

²³ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di 'bu 'ba Musa ni ti ma bo kusu dɔ bo nɔɔ nyepe mo mota mi kada ma köyö bo ne. Lijɛ nɔɔ bo ɔ kole ma keke kina nɔɔ i'- di lijɛ kere rönni dɛ kpe di zi lende 'ba bo dɔlinɔ.

²⁴ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Musa kilagi kinza kidɛki bo dɛ ɔ kole 'ba nyiti 'ba bo dɔlinɔ 'ba Ezipeto nima ko'ja bo kiyöbu 'deni yaga ne. ²⁵ Bo oza abo ɔ tombi gomɔ ti bilaka 'ba Bɔko'ba di dɔ ame 'dɔ bo koloma nɔɔ mbowa ɔ kɔtɔ mi lende kënyɛ. ²⁶ Bo omeri 'deni nɔɔ tombi gomɔ 'ba ti'ja kɔtɔ 'ba Kurisitö ame Bɔko'ba kɛdɛ koja ne na laka di dɔ mɔri mbɛmbɛ 'ba mi dɔyayi 'ba Ezipeto. Römöyi bo ɛdɛ ti kɔmɔ ki'di 'dɔ to'ja bi gomɔ 'ba ɔ bo di zi Bɔko'ba.

²⁷ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Musa kënyi kola Ezipeto. Bo ere a mɔtɔ ɔ dökidi kata 'ba bo dɔlinɔ nima dɛ kpe. Bo ö'bö nɔɔ ti mi kɛddɛ kɔtɔ iya te bo o'ja kinɛ Bɔko'ba kinza ko'ja dɛ mo nime 'deni tara. ²⁸ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Musa kiyija ɔ to'dɔ karama 'ba Pasaka zi Yisarele. Bo iya zinni ɔ lijɛ kulɛ roma ɔ kpadöri 'benni ga kinza malayika 'ba tölä kɔtɔ kupö kole dɔndende 'benni ga ra.

²⁹ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di Yisarele nɔɔ kumu dɔ Yöpö Kasi kebe mi dɔyayi ma këlä. Tine dɔ Ezipeto kɔtɔ ma 'benni ɔ na mini kileki nɔɔ pi'di kote dɔmɔ pili yaga.

³⁰ Ti'di dɔ ɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di tɛli 'ba Yereko kulöru ko'ja Yisarele kilinɔere 'deni kuru dɔmɔ nɔɔ

tö'dö mo dɔ modɔmoriyö. ³¹ Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'-ba na ki'di Raba 'ja bɔ rɔnyɔ tönë kɔmɔ ngi kinza kupö ni dë kɔtɔ ti bɔ kinza kuwö dɔ Bɔko'ba naga nima. Römöyï lɔko na kota bɔ kore 'ba Yisarele rɔ nɔba.

³² 'Dɔ mïlëri nduwë timo? Tine kada ɔ' bɔ ma dë kpe 'dɔ miyëti gɔ lende 'ba Gideni ni ti Baraka ti Samosona ti Yepete ti Dawidi ti Samölë gbï ti bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba mɔtɔ ga. ³³ Mï ti'di dönni gɔ lende 'ba Bɔko'ba lijë o'dɔ ya 'deni ti bɔ dɔlɔŋɔ pili lijë ka'da. Lijë o'dɔ lende laka 'deni lijë ko'ja yëyi mo tönë Bɔko'ba kose zinni ne. Lijë otomo kpa tabiyö ni 'deni teyi, ³⁴ lijë kiyölu pa'do ma löbu naga, lijë kɔmɔ di kpa kulu. Lijë rɔ ma keŋme tine lijë ebe kitigɔ yaga. Lijë embe kɔzɔ ɔtɔ di mi ya lijë ka'da bɔ kanya 'ba bɔ löwö ni ngi lijë koga kirina. ³⁵ Ti'di dɔ gɔ lende 'ba Bɔko'ba na ki'di 'ja mɔtɔ ga kogba bilaka 'bënni ga ame pa rɔ töku ne kindinji kididi yaga zinni. Tine mɔtɔ ga ilagi 'bënni dɔ ngölö na kölë ngi mï anɔŋɔ 'dɔ koja lijë 'jaa mï lɔŋɔ ma laka di pötö tölë. ³⁶ 'Ba ya mɔtɔ ga opɔtɔ komba. Kudödu mɔtɔ ga ti zingiri ku'du mï maboso. ³⁷ U'du lijë ti döku kɔtopa minni riyö kupö lijë ti mbele. Lijë kulë ngi tara rɔ gɔ nɔbululu nge ti kilaka banya ni ti kamölö na gönni kɔzɔ bɔ lisa kodɔ gomɔ rönni ko'dɔ kpɔŋɔ rönni nime te. ³⁸ Dɔyayi ma kele kɔ'bɔ tinni inza. Lijë koloma ngi rɔ tulë kebe yi mökö kebe mi löngö döku ni. Bi 'ba loma 'bënni kö'bö ngi mï ti'börö ni ti gö.

³⁹ Ti'di dönni gɔ lende abo 'ba Bɔko'ba i'di bo ngi ti mï këyi rönni. Tine pele yëyi mo tönë Bɔko'ba kose ne lijë o'ja dë gba. ⁴⁰ Römöyï Bɔko'ba iteri a ma laka 'deni zize 'dɔ to'dɔ ze pili rɔ löbu kɔtɔ tinni.

Loma Dɔ Döri Bɔko'ba

12 Ma 'beze tine lijë bɔ laja ma konzi tönë ga dɔg-ba bine ne na këdi 'deni nati rɔ tidayi ze. Kina ti, donake wa ame ga këdi kirakpa rönni kpa kɔri zize ne ti pili yaga. Dopepeke rɔze yaga di zi lende kënyë nime kënyö 'deni ngi gɔze ne. Dogbɔke rɔze laka 'dɔ dɔlɔlɔke di mi rina dölï nime mï loma ze. ² Di'dike kɔmɔze ti kö'bö nɔburu dɔ Yësu ame bo na kodɔrɔ kɔri 'deni zize ti'di dɔze gɔ lende abo kokɔnyi ze 'deni gbï yimo ne. Pele mï tutötï bo tönë bo asi dë yaga di rɔ ndɔkɔ abo. Lende 'ba kɔŋɔ nime këdi koda bo i'di rɔ bo ngi kaya dë di bi tölë dɔ ngëri. Kina me le'jete bo këdi koloma 'deni dɔ döri Bɔko'ba.

³ Omeri gɔ gomɔ nime Yësu kombi di kpa közi bɔ ndo'ji bɔ lende kënyë ni ne te. Kina kinza ki'di döki'di yi kombi dë kidaki ngi. ⁴ Rɔ kopi 'bi mï lende kënyë ömö dë gba mï tölë. ⁵ Lende 'ba döki'di këddi tönë kiya zize bine kɔzɔ kole tara ne udölu 'deni di dɔye? Ame kiya te, "Kole ma, ɔdɔ bo Bɔko'ba kileki ndoro 'bi döyi kinza keŋge dë yaga di rɔmo. Kina ɔdɔ bo kamo döyi kinza kotɔ dë ngi kporo. ⁶ Römöyï ya ame ga pili bo kɔ'ɔ ne na bo këdi kamo dɔmo tara mɔlɔ. Ame ga bo kɔ'ɔ rɔ kole abo ga ne bo ëdi kiyandi mɔlo tara bo ko'dɔ yida rɔmo."

⁷ Ombi gomɔ 'bi ga ti pili ti mï këddi römöyï 'bu na këdi rɔ tiyandi yi. Gomɔ nime i'di 'deni ngi kinda Bɔko'ba na këdi rɔ tiyandi yi ni kole abo. Tara ne kole mɔtɔ

ëdi ame 'bu mo kiyandi dë ko'dɔ yida rɔmo? ⁸ ɔdɔ kiya te kɔmɔ ma 'bëyi ngi du di mï gomɔ nime kinza ma ko'ja yi dë kɔzɔ 'ba kole ma laki, ni ma 'bëyi nima ti kinza rɔ kole ma laka ɔtɔ. Ni kole mï maŋba na ka. ⁹ 'Bu ze ga ma mï dɔlɔŋɔ nime bine iyandi ze ko'dɔ yida rɔze kɔ'ɔ na doroke lijë. Ne 'bu yi ma löbu nime mïtɔrɔ ne ebe koro bo dë gɔ wa'di 'dɔ ko'ja didi ma nɔburunɔburu?

¹⁰ 'Bu ze ga ma mï dɔlɔŋɔ nime bine iyandi ze ti to'dɔ yida rɔze kɔ'ɔ gɔ wa ame ga lijë ko'dɔkɔ gɔ ko'dɔ laka zinni ne. Ne ma 'ba Bɔko'ba bo ëdi ko'dɔ rɔ lende laka zize gɔ dëdike gbï rɔ ma laka kɔzɔ 'ba bo. ¹¹ ɔdɔ akiyandi kömö ziyi mɔtɔ ebe kinda za yaga 'böwu rɔ gomɔ kinza kpe rɔ kɔŋɔ. Tine ame ga kiyandi 'deni laka timo ti ko'ja kpa közimo ngi rɔ lende këyi 'ba bɔ lende laka ni.

¹² Kina ti, ombi kɔnyɔ yi ma kilada 'deni mo nima tɔrɔ kogbɔ ndiyi ma kidaki nima yaga kitigɔ. ¹³ Ilenɔ kɔri kodɔrɔ zi ndiyi kinza ma ka'bo naga keŋme ra bëri, tine kilenɔ lijë yaga.

Loma Ti Lende Këyi

¹⁴ Ogbo röyi toloma mï lende këyi ti ya ma laki pili to'dɔ mo nge rɔ lende laka 'ba Bɔko'ba. Römöyï ɔdɔ ko'dɔ dë tara to'ja Bɔko'ba ziyi na ti kinza nati. ¹⁵ Oŋgɔ röyi laka kinza kebe kɔzɔ ra yaga di mï kɔri 'ba lende këyi 'ba Bɔko'ba. Ni mɔtɔ oŋgɔ laka kinza kebe konza ngira'da ma kata ne ra kebe tirasi bilaka. ¹⁶ Oŋgɔ laka kinza këddi ra rɔ bɔ yëri ala kɔzɔ Esawu bɔ kinza koro Bɔko'ba tönë kugö rɔ löbu abo 'ba kole dɔndende ngi dɔ lebe kɔtɔ 'ba akonyo ne. ¹⁷ Ikali 'deni, di pötö mo 'böwu bo ileki tégë 'dɔ 'bu bo ko'dɔ yëyi zi bo. Tine ilagi ngi yaga di zi bo römöyï ɔ' bɔ dë kpe zi bo tuyi yimo bo koma pele ti tɔlɔ kɔmɔ bo.

¹⁸ Inzake kɔzɔ 'ba Yisarele tönë ga lijë kako kömö ngi dɔ wa ame lijë ko'ja ti kömönni kuwö gbï ne. Lijë ako 'deni kömö dɔ döku 'ba Sinayi ti pa'do köbö gbï ti mandölu ti lili ma kembe ¹⁹ ti birɔ tapi 'ba tɔtɔti ti mugu Bɔko'ba ma kilende. Kina ɔdɔ lijë kuwö 'deni tara tine lijë oma'jo rönni zi bo kinza ki'di bo kilende dë kpe zinni. ²⁰ Römöyï kö'du ki'di abo mo ga itigɔ ra kulöwö. Ame kiya te, "ɔdɔ a ma kɔzɔ banya ni ti kamölö ni pele kosa rɔ döku nima ku'du ngi kupö yaga ne."

²¹ Kinë mo i'di bilaka kere kulöwö, Musa kiya ngi te, "Ma rɔ tikere. Rɔma ëdi kilë'di."

²² Tine kpe ma 'beye ömöke 'deni dɔ döku 'ba Ziyona, gawo Yerosalema ame mo mïtɔrɔ, liŋɔ 'ba Bɔko'ba bɔ didi ne, ti tindï 'ba malayika ma konzi. ²³ Ömöke 'deni mï nɔbele 'ba kole dɔndende 'ba Bɔko'ba ame ga kugu möyi mo 'deni mï buku 'ba didi ne. Ömöke 'deni zi Bɔko'ba bɔ to'dɔ burë kodɔrɔ dɔ bilaka pili, gbï zi bɔ lende laka ma mɔlo tönë ga bo ki'di lijë 'deni këdi kɔzɔ bo gbï tara ne. ²⁴ Ömöke 'deni gbï zi Yësu bɔ ko'de lömu la'ja zize, roma bo kulï 'deni rɔze turögö ze. Roma nime udu dë kɔzɔ 'ba Abele, tine udu 'ba bo gɔ wa ma laka zize.

²⁵ Oŋgɔke rɔye laka kinza kebe kilagike lende 'ba Bɔko'ba ame bo këdi kilende ziye ne dë. Ya ma dɔgba tönë ga kilagi lende abo di dɔ döku bine ne, lijë okpe dë du te yaga di mï gomɔ mo. Ne ɔdɔ dilagike ma

'beze lende ame di mītɔɔ ne, ti döpuke yala di kpa gomɔ mo? ²⁶ Mī kada nima yayi mugu bo ma kudu iyaya yayi 'deni. Kina me le'jete bo iya te, "Ti miyaya dɔyayi ni ti mītɔɔ nge mī kɔɔ nati." ²⁷ Tine ame bo iya te, "Nge mī kɔɔ nati." Omba kina me kileme 'deni wa naga nime pili ko'ba ne ti kiyaya gomɔ 'deni ngi kona yaga, tine 'dɔ ma kinza kiyaya mo ga na nge koloma.

²⁸ Kina dolomake ti, ti mī këyi. Bɔko'ba ëdī ki'di nɛre löbu abo zize ame kinza kiyaya dë ne. Doroke bo Bɔko'ba ti dumötuke bo kɔɔ ako'dɔɔ abo. ²⁹ Römöyī bo Bɔko'ba ze na ɔ pa'do ma kitene wa kudi 'doyi.

Ndose

13 Ö'böke ti nɛburu ɔɔ löndö ye ga. ² Kinza kolake gɔ tota bɔ löwö ɔ nɛba dë. Römöyī ya mɔɔ ga pele ota malayika 'deni ɔ nɛba kinza ma kikali gomɔ. ³ Omerike ya ma tönë ga koloma mī maboso ne te, ngi kɔɔ iya te kpe na mī maboso tinni tara. Omerike ya ma tönë ga mī gomɔ ne te, ngi kɔɔ iya te kpe na 'deni mī gomɔ kɔɔ 'bënni tara.

⁴ ɔ kogbe ki'di lende mo këdī ɔ ma koro. Më'dë ni ti 'ja kinda'ba ga lende mo laka. Römöyī Bɔko'ba ëdī kodɔ karama dɔ bɔ yëri ni kada mɔɔ.

⁵ Kinza kö'bö dë tombi döki'di yi gɔ lende 'ba gīrisi. Wa ame këddi 'deni timo i'di lende mo kɔ'ba yi. Römöyī Bɔko'ba iya 'deni te, "Minza mola yi. Minza milagi di röyi." ⁶ Kina dolomake ti, ti mī këddi gɔ diyake te, "Nere Bɔko'ba na ɔ bɔ kɔnyi ma. Minza mere kpe. Bilaka lesi inza kɔ'ba to'dɔɔ zö."

⁷ Omerike bɔ dɔ kanisa ma mɔlo tönë ga koloma ɔ tiya laja 'ba Bɔko'ba ziye ne te. Loma 'bënni ga ti tölë mo, omerike te. Kina 'dɔ kinda'bake gbī kɔɔ ma 'bënni tara mī ti'di dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba. ⁸ Römöyī Yësu Kurisitö uyī rōni dë. Bo ö'bö 'deni tara tipiyara ene gbī tara tɔne nduwë nɛbɔ ɔ nɛburunɛburu.

⁹ Kinza kolake dɔ kupö akiyandi ma löwö mɔɔ ga dë kotɔ ye yaga di mī kɔri. A ma 'dɔ ki'di döki'di këddi ziye na ɔ lende këyi 'ba Bɔko'ba. Dölëtī gɔ lende 'ba akonyo naga nima okɔnyi lijë bɔɔ koro mo ga dë du te.

¹⁰ Ma 'beze dëdike 'deni ti kpa közi ki'di zi Bɔko'ba ame lijë bɔ akumu mo tönë ga mī rö mo yayi ne kosa akonyo mo dë du te kpënni. ¹¹ Bɔ akumu ma löbu

'bënni mo ga ö'bö to'de roma yëri na mī gɔ bi ma koro mo ɔ kpa közi ki'di zi Bɔko'ba gɔ lende kënyë 'ba bilaka. Tine yida mo oɔma nɛbɔ yaga mökö di mī taya 'bënni mo. ¹² Kina me 'deni gbī tara, Kurisitö ölä 'deni nɛbɔ mökö yaga di mī gawo 'dɔ roma bo kurögö bilaka pili yaga kɔɔ. ¹³ Kina ti, dënyike dɔdɔke yaga di mī taya 'ba bɔ mo ga darike zi bo 'dɔ laɔa tönë kodɔ ɔ bo ne kodɔ gbī rɔze. ¹⁴ Römöyī dinzake ti gawo ma nɛburu mī dɔyayi bine. Dëdike ɔ toma gawo ame këdī kako 'jaa kada mɔɔ ne.

¹⁵ Kina ti, gɔ lende 'ba Yësu dö'böke ti nɛburu tilëlu Bɔko'ba. Akilëlu na ɔ kpa közi ki'di 'beze 'ba ya ma këdī këdiki bo ɔ nɛre naga. ¹⁶ Tine kinza kola gɔ to'dɔ lende laka ti tokɔnyi bilaka dë römöyī kina ɔ kpa közi ma kiyëyi döki'di Bɔko'ba.

¹⁷ Ya ame ga mbiri ɔ bɔ dɔye mī kanisa ne, uwöke dɔmo. Lijë na këdī kɔngɔ gɔye römöyī lijë na ti kiyëtī gɔ lende 'be ga kada mɔɔ kɔɔ Bɔko'ba. I'dike lijë ko'dɔ ndɔɔ nime ti mī këyi kinza meri gɔ lende 'ba kinza tuwö dönni. Römöyī ma tara inza kokɔnyi ye.

¹⁸ Umötuke nduwë gɔze. Dikali ngi dinza ɔ to'dɔ lende kënyë, tine do'dɔɔ loma ze gɔ kö'bö ɔ ma laka. ¹⁹ Kina ma ɔ dɔ kiteli mo mititi ye pili 'dɔ kumötuke gɔma gɔ Bɔko'ba kileki ma welo ziye yayi.

Mötu

²⁰ Ee, bo Bɔko'ba bɔ lende liya kokɔnyi ye. Bo na kombi Yësu nɛre ze bɔ kɔnyi ma löbu koja yaga di mī tölë gɔ lende 'ba roma Yësu ame lömu ma nɛburunɛburu abo kɔɔ 'deni nɛburu dɔmo ne. ²¹ Bo ki'di lende laka abo ti pili ziye to'dɔ ako'dɔɔ abo. Bo ki'di Yësu Kurisitö ko'dɔ ndɔɔ mize 'dɔ diyëyike döki'di bo. ɔ löbu këdī zi bo Yësu nduwë ɔ nɛburunɛburu. Aminī.

²² Löndö ma ga, mugu wa naga nime 'deni ti'di döki'di këddi timo ziye. Moma'jo rɔma ziye, uwöke dɔmo ti mī këyi römöyī lende mo ka le ngi mbowa. ²³ Mi'di ame ziye tikali mo, ope löndö ze Timatiyo 'deni yaga di mī maboso. ɔɔ bo kömö gīri naga nime zö bine, ti dari kɔɔ ti bo ziye yayi.

²⁴ Umötöke bɔ dɔ kanisa ma yayi naga nima pili ti möyi ma ti bilaka 'ba Bɔko'ba pili. Bilaka ma Italiya umötö ye.

²⁵ Lende këyi 'ba Bɔko'ba koloma tiye pili.

Yakoba

1 Ma Yakoba bo koja laja 'ba Boko'ba kina gbi 'ba n̄ere Yēsu Kurisitō, mumōtō ye kpe bilaka 'ba Boko'ba ame ga kiyēyike r̄oye 'deni mī d̄liṅṅ nime pili ne.

Gomɔ Ti Akiyari

² Löndö ma ga, ɔɔ akiyari 'ba gomɔ ma gege ɔɔ ga ko'ja ye olomake ɔ ɔ ɔ mbembē ɔ lende mo. ³ Miya ziye, ɔɔ konyake ɔ gomɔ mo naga nima 'deni ti ti'di d̄oye ṅgī ɔ ma laka ɔ lende 'ba Yēsu ti kō'bōke 'deni ṅgī nduwē di pōtō mo ɔ ɔ mī kēddī. ⁴ Ō'bōke nduwē ti mī kēddī kinza kogake kpeye ra ɔ lende nime 'd̄ kēddike ɔ bilaka ma laka zi Boko'ba kinza a ma kēnyē ɔ kēdī ra miye.

⁵ Ne ɔɔ kiya te nī ɔ ɔ kēddī ɔ lisa 'ba akikali, ititi Boko'ba, kina bo ti ki'di yi 'deni ṅgī kikali wa. Römōyī Boko'ba na ɔ ɔ ki'di wa ɔ ma sari zi bilaka kinza ɔ kose teyi. ⁶ Kina ɔɔ kiya te kititi Boko'ba ɔ wa ɔɔ, ziyī ti'di d̄oyi ɔ ma laka Boko'ba ēdī ki'di ṅgī ziyī. Kina kinza ki'di lende mo dē kilikō d̄oyi. Bilaka ame kēdī ki'di lende nime kilikō d̄onī ne bo ēdī 'ba bo kɔɔ surupu 'ba ɔ mini löbu ame lili kēdī kome nduwē kilaki timo ne tara. ⁷⁻⁸ Bo inza ti meri ma kodɔɔ mī bo kina ma ki'di bo kō'bō ṅgī nduwē tuyi k̄ri abo ne. Kina 'd̄ bo kikali ṅgī ɔ ma laka Boko'ba inza ki'di wa ma kɔɔ ɔɔ du te zi bo.

Bɔ Lisa

⁹ Kpe bilaka 'ba Kurisitō ame ga ɔ lisa ne, olomake ti mī kēyī römōyī ēddike 'deni ɔ wa ma mbiri di kɔɔ Boko'ba. ¹⁰ Kina gbi tara, kpe bilaka 'ba Kurisitō ame ga ɔ ɔ wa ne, olomake ti mī kēyī römōyī ēddike 'deni ɔ wa ma titiyi di kɔɔ bilaka 'ba d̄liṅṅ nime. Römōyī ɔ wa ni ti kote rōnni kada ɔɔ ti wa 'bēnni ga kɔɔ d̄wōru 'ba ṅgērī ame lili kēdī kome kote yaga ne tara. ¹¹ Kada ɔɔ di bēri ti tututu 'bēni kōṅma ṅgērī ṅgī kututu yaga. Kina d̄wōru mo ga kilayī ṅgī me yaga tele mo kirasi rōni ṅgī. Kina gbi tara, ɔ wa ti kolē 'deni gbi di ɔ wa 'bēni ga tara.

Mi Kēddi

¹² Ne ɔɔ nī ɔ ɔ ki'di miyī ṅgī kēddi zi gomɔ, kolo ma kinza koga kpēyī dē ɔ lende 'ba Yēsu, Boko'ba ti ko'd̄ yēyī ma laka 'deni ṅgī d̄oyi ti didi ma ṅburuṅburu. Kɔɔ ame bo Boko'ba bo kiya 'deni m̄lo ti'di didi ma ṅburuṅburu zi ya ame ga k̄ bo ne tara.

¹³ Ne ɔɔ nī ɔ ɔ gomɔ kēdī 'deni ko'd̄ yi, kinza kiya dē te, "Boko'ba na me 'deni kēdī ki'di gomɔ nime

ko'd̄ ma 'd̄ mari mo'd̄ lende kēnyē." Inza du tara, wa ɔɔ inza ame 'd̄ ki'di Boko'ba ko'd̄ lende kēnyē, kina bo i'di gomɔ dē gbi ko'd̄ bilaka 'd̄ ki'di lijē kari to'd̄ lende kēnyē. ¹⁴ Meri kēnyē 'bēnni 'ba bilaka lesi na k̄ndēndē lijē 'deni kinda'ba lijē, kina ma ki'di lijē ko'd̄ k̄ ṅgī ɔ to'd̄ lende kēnyē. ¹⁵ Kina meri kēnyē 'bēnni ga kēnyī k̄ ṅgī k̄yō ɔ lende kēnyē. Kina ɔɔ lende kēnyē nima kulu rōni 'deni na k̄yō 'bēni ṅgī ɔ tölē.

¹⁶ Kpe löndö ma k̄ kulōwō naga nime, kinza kilikōke d̄oye dē. ¹⁷ Wa ame ga pili Boko'ba kēdī ki'di zize ne kina 'do ɔ wa ma laka kina gbi ṅge ɔ wa ma kele. Bo na me ko'ba kada ni, ti nyepē ni gbi ti kēlu 'ba m̄k̄. Ne bo ō'bō dē tiyese ɔ bo yaga k̄ 'ba kada ame kēdī kiyese rōni yaga 'd̄ ki'di ɔ bi kēdī kōlu d̄yayi nime ne tara, kina bo uyī ɔ bo dē gbi. ¹⁸ Bo o'd̄ k̄ ze 'd̄ dēdike ɔ wa ma kele ɔ ɔ kiteli di mī löṅgō wa pili ame ga bo ko'ba d̄liṅṅ nime bine ne, kina me bo kuwōwō lende kodɔɔ abo 'deni zize 'd̄ ki'di ze didi d̄ike yaga ɔ ma lölöwō.

Mbili Ni Ti Kpa

¹⁹ Kpe löndö ma k̄ kulōwō naga nime, ziye tikali lende naga nime laka. I'dike mbili ye kapa tuwō lende ne tine, i'dike kpeye kēdī ɔ ma k̄r̄ndi di bi tiya mo. Kina kinza kēnyīke dē gbi welo ɔ 'd̄iri ti bilaka ɔɔ, ²⁰ römōyī bilaka ame 'deni ɔ 'd̄iri ne inza kikali to'd̄ wa ma laka ame ga Boko'ba ko'd̄ k̄ ne. ²¹ Olake ɔ lende kēnyē pili, kinza ko'd̄ k̄ mī kombi dē kpe. Ojeke mbili ye laka ɔ lende 'ba Boko'ba. Bo i'di lende naga nima 'deni miye 'd̄ ki'di tigz ziye 'd̄ k̄ ye di mī tölē.

²²⁻²³ Ne kinza kō'bōke dē tuwō lende 'ba Boko'ba ṅge ɔ tuwō, ziye gbi 'd̄ tari to'd̄ mo. Bo ame kēdī kuwō 'bēni lende 'ba Boko'ba ṅge ti mbili nī kinza bo ko'd̄ dē ne, bo ēdī 'ba bo ka ku'bōlu ɔ bo ɔ tu'bōlu. Bo ēdī 'ba bo k̄ bilaka ame kēdī kōṅṅ rōni di mī mandara ne tara. ²⁴ Bo ṅṅ ɔ bo laka di mī mandara ne ɔɔ bo kari 'deni mbowa yaga kinē bo tōnē udōlu ṅgī yaga di ɔ bo. ²⁵ Ne ɔ ɔ ame kinda'ba kō'd̄ ki'di 'ba Boko'ba ko'd̄ ki'di kinza kudōlu di ɔ bo ne, bo na ti kēdī ti yēyī ma laka mī ako'd̄ abo, römōyī kō'd̄ ki'di 'ba Boko'ba na pili ɔ ma laka ki'di ze gbi dēdike ɔ ɔ ṅgölō.

²⁶ Nī ɔ ɔ ma di ziyi iya te nī ɔ ko'd̄ mōtu na? Ne ɔɔ kiya te kogɔ ɔ d̄ d̄nde'de yi dē bēri di bi tiya lende, ēddi ē'bī ka ku'bōlu rōyī ɔ tu'bōlu. Kina mōtu ko'd̄ 'bī naga nima ēdī ka ṅgī ɔ wa sari zi Boko'ba. ²⁷ Römōyī mōtu ma laka ame 'bu ze Boko'ba ko'd̄ k̄ di

zize ne, kina ɔ tokɔnyi kiri'bala ni ti makuru'bë ame ga ɔ lisa ne di mĩ gomɔ 'bënni ga, kina gbĩ 'dɔ dongɔke ɔze laka di zi lende konya 'ba dɔliŋɔ naga nime.

Kɔmɔ Geli

2 Kpe löndö ma ga ame ki'dike dɔye 'deni gɔ lende 'ba ɔere ze Yësu Kurisitö löbu 'ba dɔ wa pili ne, kinza ko'dɔke kɔmɔ geli dë zi bilaka. 2 ɔdɔ kiya te bilaka ma riyö mɔtɔ ga kako mĩ bi 'ba mötu 'be, bɔ mɔtɔ ɔ bɔ wa ti bɔŋɔ ma kele röni ti wa 'ba dɔkole közi ma kele, kina bɔ mɔtɔ 'bëni ɔ bɔ lisa ti bɔŋɔ ŋɔkɔ röni kako gbĩ, kinza ko'dɔke geli dë mĩ löŋgö lijë. 3 Ne ɔdɔ kiya te bɔ ama ti bɔŋɔ ma kele röni ne na kënyike ŋge kumötöke ɔ ma laka kiyake teyi, kiya te, "Ako koloma dɔ kiti ma laka nime bine." Kina kebe kënyi kuyike kɔmɔye dɔ bɔ ma ti bɔŋɔ ŋɔkɔ röni nima kiyake te, "Ni, ɔkɔ 'bëyi yayi, ala ako koloma bëri mĩ yayi bi ndize bine." 4 Irasike kö'du 'deni römöyĩ ebeke 'deni za koza-ke mĩ bilaka ti to'dɔ burë 'ba bilaka ɔ ma kënyë.

5 Kpe löndö ma mɔkɔ kulöwö naga nime, uwöke lende nime laka. Bɔ lisa 'ba dɔliŋɔ naga nime lijë na Bɔko'ba koza 'deni 'dɔ ki'di dönni gɔ lende 'ba Yësu. Ki-na lijë na ti këdi kɔzɔ bɔ wa tara kɔmɔ bo. Bo ëdi ko'dɔ yëyi zinni ti wa ma laka 'ba mĩtɔkɔzɔ ame bo kiya 'deni mɔlo to'dɔ yëyi zi ya ame ga kɔkɔ bo ne tara. 6 Ne kina me kpe kebeke za 'böwu titi'ja bɔ lisa. Ma kikalike 'beye, yë mo ga na këdi kɔŋbenɔbe ye ne? Bɔ wa na dë? Bɔ wa naga nima lijë na këdi kitiŋi gɔye kɔmɔ kiti 'ba burë. 7 Ikalike dë, lijë na gbĩ tönë koloma bine ɔ tiya kpa kënyë ɔ ɔere ze Yësu Kurisitö ame kpe ɔ bilaka mo ga ne?

8 Kö'du ki'di 'ba ɔere ze Bɔko'ba ame kugu mĩ buku abo ne, iya te, "ɔkɔ lëpi yĩ mɔtɔ gbĩ kɔzɔ ame kɔkɔ yida röyi ne tara." ɔdɔ kiya te ko'dɔke 'deni ŋgĩ tara o'dɔke lende ma laka 'deni. 9 Ne ɔdɔ kebe ko'dɔke geli 'deni mĩ löŋgö bilaka, o'dɔke lende kënyë 'deni kina inzake gbĩ kpe ɔ bɔ koro kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba. 10 Römöyĩ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba nime ɔdɔ koro 'deni me kina kebe kënyi 'böwu kirasi ŋge ɔ ma kɔtɔ mɔtɔ, irasi lijë nima 'deni pili ɔ gɔmɔ. 11 Kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba mɔtɔ iya 'deni te, "Kinza ko'dɔ yëri dë." Kina mɔtɔ iya 'deni gbĩ te, "Kinza kupö bilaka dë." Ne ɔdɔ kiya te ko'dɔ yëri dë pele, kina ɔdɔ kupö bilaka 'deni irasi kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'deni kina inza kpe ɔ bɔ koro mo.

12 Kina me miya 'deni ziye, i'dike lende ko'dɔ 'be ga ti lende kiya 'be ga kö'bö pili ɔ ma laka. Römöyĩ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba i'di ye 'deni kolomake ɔ dɔ ŋgölö. Ki-na i'dike lende mo këdi dɔye, Bɔko'ba ëdi ko'dɔ burë 'be kada mɔtɔ ti lende naga nime. ɔdɔ kiya te o'dɔke ala o'dɔke dë pele. 13 Mĩ kada 'ba burë mo nima yayi Bɔko'ba inza ki'di mĩ bo këyi kpe ɔ bilaka ame ga ko'dɔ mĩ këyi dë gbĩ zi lëpi nni ga ne. Bo ti kodɔ kama ŋgĩ dönni. Ne ya ame ga ɔ bɔ mĩ këyi ne inza koloma ɔ tikere mĩ kada mo nima.

To'dɔ Lende Laka

14 Löndö ma ga, ɔdɔ nĩ bɔ mɔtɔ kiya te i'di döyi 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö, ne ɔdɔ kiya te ko'dɔ lende laka mo dë lende 'bĩ naga nima ëdi ka ŋgĩ ɔ wa sari. Kina gbĩ ti'di döyi ŋge gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö nima inza kikali mɔmɔ yi di mĩ burë 'ba Bɔko'ba. 15 ɔdɔ kiya te nĩ bɔ mɔtɔ kari ko'ja löndö yĩ ti lëmi yĩ mɔtɔ ga këdi ɔ leri 'ba bɔŋɔ ala 'ba wa mɔtɔ ame gɔ lijë konyo ne, 16 kina kënyi kiya zinni, kiya te, "Bɔko'ba ki'di yëyi laka abo koloma dɔye, koja gɔ akonyo ziye gɔ konyoke, ki'di bɔŋɔ 'ba bi këyi ziye." Ma komeri 'bëyi lende 'bĩ nima ti ko'dɔ wa'di zi bilaka naga nima? ɔ ma laka ɔdɔ kiya te ki'di wa mo ɔ nima lijë këdi ɔ leri mo ne dë zinni, lende 'bĩ naga nima inza ko'dɔ wa mɔtɔ du te zinni. 17 Kina gbĩ tara, bɔ ame këdi kɔŋgele 'bëni ŋge kiya te bo i'di döni 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö kinza bo ko'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba mo dë ne, lende kiya abo naga nima ëdi ka ɔ töku.

18 ɔdɔ bɔ mɔtɔ kënyi 'ba bo kiya te, "Bɔ nime na ki'di döni 'deni ɔ ma laka gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö, kina bɔ ame na ɔ bɔ ko'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba." Ti mënyi mititi bɔ mo nima miya te, "Ïyëti zö te, bilaka mɔtɔ ti kikali 'ba bo ŋge ti'di döni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö ɔ ma sari kinza ma bo ko'dɔ lende laka mo to-tondo mo ga?" Ne 'bama ndɔkɔ ko'dɔ ma na ti kileme ɔ ma laka ziye mi'di dɔma 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö. 19 I'dike dɔye 'deni gɔmɔ Bɔko'ba ëdi ŋge kɔtɔ. Tine ele sowa. Ne nöki ame gbĩ ɔ bɔ koja laja 'ba Sātani ne lijë ikali lende nima gbĩ kɔzɔ wa nima tara, kina rönni ki'di ŋgĩ tilë'di di zi tikere gɔ kö'du mo.

20 Nĩ bɔ dɔ kɔrindĩ nime, mëdi mileme ziyi ɔ ma laka. ɔdɔ bɔ mɔtɔ kiya te bo i'di döni 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö kina ɔdɔ bo ko'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba dë, lende abo naga nima ëdi ka ɔ wa sari. 21 Ōŋgɔke 'bu ze löbu Abarayama te. Wa'di na ki'di Bɔko'ba kideki Abarayama ɔ bɔ lende laka? Lende ko'dɔ laka 'ba Abarayama ame bo kilagi dë 'dɔ tumu kole abo Yisika ɔ roma zi Bɔko'ba ne, kina ma ki'di 'dɔ Bɔko'ba kideki bo ɔ bɔ lende laka ne. 22 Kina dongɔke te, Abarayama i'di dɔ bo gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina bo ko'dɔ lende mo ɔ ma laka. Kina ndɔkɔ abo naga nime ki'di bo ŋgĩ kikali lende 'ba Bɔko'ba ɔ ma laka. 23 Lende nime o'dɔ röni 'deni kɔzɔ lende ma tönë kugu mɔlo mĩ buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "Abarayama i'di dɔ bo 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina me ki'di Bɔko'ba kideki Abarayama ɔ bɔ lende laka ne." Kina ma 'dɔ kiya te Abarayama ɔ bɔ pɔri ma laka 'ba Bɔko'ba ne.

24 Kina me dikalike 'deni lende ko'dɔ laka 'ba bilaka na këdi ki'di Bɔko'ba kideki lijë ɔ bɔ lende laka. Inza ŋge gɔ lende 'ba ti'di dönni gɔ lende abo. 25 Kina gbĩ kɔzɔ lende 'ba Raba ma tönë ɔ 'ja bɔ kɔnyɔ mĩ kada 'ba 'bu ze löbu ga bine ne tara. Bɔko'ba idëki lako 'deni ɔ bɔ lende laka gɔ lende laka 'bëni ame lako ko'dɔ zi bɔ kore ze ga 'ba Yisarele ame koja kari bi tɔŋgɔ mĩ dɔliŋɔ 'bënni ne, ame lako kota lijë koloma liŋɔ 'bëni kina lako kɔkɔnyi lijë ki'di kirija kebe gɔ kɔri mɔtɔ ne. 26 Kina gbĩ tara bɔ ame kiya te bo i'di döni 'deni gɔ lende 'ba Yësu

Kurīsītō rɔ ma sari kinza bo ko'dɔ lende laka 'ba Bɔko'-ba dē ne, lende abo nima ēdī ka rɔ tōku kɔzɔ yida rɔ ame 'deni kinza dīdī yīmo ne tara.

Dɔnde'de

3 Lōndō ma ga, kinza bilaka ma konzi 'beye mɔtɔ ga koloma dē me rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba lende 'ba Bɔko'ba. Rōmōyī dikalike 'deni ze ame ga rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi ne, ze na Bɔko'ba kēdī kodɔrɔ bīcī lende rɔze rɔ dɔ kiteli di dɔ 'ba ya ma laki pili. ² Ze bilaka lesi pili di-rasike lende ma konya. Ne dɔdɔ bɔ mɔtɔ kirasi lende ma kɔtɔ mɔtɔ dē ti tiya lende ma kēnyē, bo na rɔ ma laka rɔ ma kɔpɔ, kina bo na gbī ti kikali togbɔ dɔ yida rɔ bo ga pili bēri.

³ Dɔngɔke kosani te, ze bilaka lesi di'dike yamo kpamo kina dosike kabi yɔki mo 'dɔ ki'di kuwō dɔze, ame 'dɔ dikalike tuyī kpamo gɔ kɔri ame ga dēdī dɔ'dɔkɔke tari teyi ne. ⁴ Kina dɔngɔke lende 'ba sorope ame ga kēdī kilingere kebe dɔ mini lōbu ne gbī te. Sorope naga nima iyōbu 'bēnnī ngī rɔ dɔ kiteli ame lili ma kembe na nge kēdī kītīngi gɔmɔ 'dɔ kari. Ne bilaka ebe tuyī kpamo ti ngērī ma titiyi kari gɔ kɔri ame lijē kēdī ko'dɔkɔke tari teyi ne. ⁵ Dɔnde'de ze bilaka lesi nime na gbī tara. Bo na ma le titiyi, tine bo ebe tēbī rɔ bo ti tiya lende ma lōbu naga.

Dɔngɔke pa'do te, pa'do ma titiyi dɔdɔ kogba kusu mī līndī 'ba mɔli ma lōbu ēdī konjma tara kote yaga. ⁶ Dɔnde'de ze bilaka lesi nime ēdī gbī kɔzɔ pa'do tara, bo na rɔ mī zana 'ba lende kēnyē 'ba dɔliŋɔ nime. Kina me bo gbī rɔ kapa 'ba yida rɔze mɔtɔ kina bo ki'di lende kēnyē ngī kita'ba kote rɔze pili. Kina me dɔnde'de kusu pa'do ma lōbu 'ba Gehena 'deni ngī rɔ dīdī ze ga 'dɔ kirasi loma ze ga pili yaga.

⁷ Ze bilaka lesi dikalike ti'di dɔkomali yērī 'ba yī mōkō, ti yali ni, ti wa ma titi ma kēdī keke kebe bēri naga, ti kenze ni kēdī mī kɔmɔ kōzīze. ⁸ Ne bɔtɔ ma kɔtɔ mɔtɔ ikali dē ma 'dɔ kogbɔ dɔ dɔnde'de nī bēri. Dɔnde'de 'bēnī ngī rɔ wa ma kēnyē ame kikali dē toloma le, bo oso 'bēnī ngī lɔ ti wɔkɔ ma kata ame ga kēdī kupō bilaka ngī kɔzɔ kɔkɔ 'ba murē tara ne.

⁹ Kina me dēdī dilēluke nɛre Bɔko'ba ame rɔ 'bu ze ne ti dɔnde'de ze ga kina debe duyike 'bōwu gbī tulōmu bilaka lēpī ze ga ame Bɔko'ba ko'ba 'deni gbī kɔzɔ bo tara ne timo. ¹⁰ Akilēlu ma laka ni ti lōmu ma kēnyē naga ēdī kɔdɔ kpaki di mī kpa kɔtɔkɔtɔ nima. Lōndō ma ga, lende nima ele dē, kinza dɔ'dɔke dē tara. ¹¹ Daa kɔtɔ ikali dē ma 'dɔ kulōwu mini ma kindili gbī ti mini ma kata di kɔmɔ kɔtɔkɔtɔ nima. ¹² Ngērī kēlu ikali dē ma 'dɔ kana kɔkɔ kina ngērī maa ikali dē gbī ma 'dɔ kana kēlu. Kina gbī tara daa ame kēdī kulōwu 'bēnī rɔ ma konzolɔrɔ ne ikali dē ma 'dɔ kulōwu mini ma laka.

Akikali Ma Laka

¹³ Nī bɔ mɔtɔ dɔdɔ kēddī rɔ bɔ kikali lende, oloma rɔ bɔ ko'dɔ lende laka 'dɔ lende kēyī 'bī na kileme akikali 'bī nima. ¹⁴ Ne dɔdɔ kēddī rɔ bɔ mī kombi, rɔ bɔ mī kata, kina gbī rɔ bɔ mī kututu, kinza kebe dē tēbī rōyī gɔ dōyī

kiya te nī bɔ kikali lende na. Nī bɔ ame kēddī kiya tara ne lende 'bī nima inza du te rɔ ma kodɔrɔ. ¹⁵ Kina akikali 'bī nima inza gbī rɔ ma Bɔko'ba ki'di. Akikali 'ba Satani ni ti 'ba bilaka 'ba dɔliŋɔ nime na ka. ¹⁶ Rōmōyī mī kombi ni ma ti mī kututu na kēdī ki'di bilaka kebe to'dɔ lamo ni ti lende ma kēnyē mɔtɔ ga.

¹⁷ Ne bilaka ame ga Bɔko'ba na ki'di akikali 'bēnī teyi ne lijē o'dɔ 'bēnnī wa pili rɔ ma kodɔrɔ. Lijē o'dɔ 'dīrī dē ti bɔtɔ kina lijē o'dɔ kɔmɔ kēnyē dē gbī dɔ bilaka. Kina lijē o'dɔ mbili minyi dē gbī, lijē ö'bō 'bēnnī ti mī kēyī, kina lende ko'dɔ 'bēnnī ga kō'bō ngī pili rɔ ma laka. Ya ame ga 'deni te ne o'dɔ kɔmɔ geli dē zi bilaka, meri 'bēnnī pili rɔ ma laka. ¹⁸ Lijē na rɔ bɔ lata mī lōngō ya ma konzi, ame lende kēyī 'bēnnī ki'di bilaka 'deni 'dɔ koloma kō'bō to'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba.

Mī Kombi

4 Wa'di ga na kēdī ki'di ye kamoke ko'dɔke 'dīrī rɔ gɔ rɔye? Meri gɔ ako'dɔkɔ ma kēnyē 'ba yida rɔye ga na kēdī ko'de lende naga nima. Rōmōyī meri naga nima ö'bō ngī rɔ to'dɔ ya miye 'dɔ kogbɔ ye bēri. ² O'dɔkɔke wa mɔtɔ ga, kina dɔdɔ ko'jake dē yɔ kina miye kēnyī kombi ngī rɔ lēpī ye ga. Kina mī kombi 'be ga kodɔ ngī rɔ lamo ni ti 'dīrī ziye 'dɔ tupō lēpī ye ga yaga.

Ne wa mo naga nima ko'dɔkɔke ne o'jake dē rōmōyī ititike Bɔko'ba dē su gɔ lende mo. ³ Ne dɔdɔ kititike Bɔko'ba gɔ lende 'ba wa mo naga nima bo inza ki'di gbī ziye rōmōyī akītiti 'be ga ele dē. Ēddī kititike wa naga nima dɔdɔ ki'di 'deni ziye 'dɔ ki'dike nge koloma rɔ wa 'ba lɔŋɔ 'ba gbagba ye ga.

⁴ Kpe bilaka ebeke toga kpeye gɔ lende 'ba Bɔko'ba kɔzɔ 'ja ame kēdī ko'dɔ yērī di dɔ mē'dē nī ne tara. Ika-like dē su kɔkɔ wa 'ba dɔliŋɔ nime na rɔ wa ame kēdī ko'dɔ ya ti Bɔko'ba? Bilaka ame ga kiya rōnnī rɔ bɔ kɔkɔ wa 'ba dɔliŋɔ nime kulōwō ne lijē na ko'dɔ rōnnī 'deni rɔ bɔ ko'dɔ ya ti Bɔko'ba. ⁵ Ikalike dē, lende tōnē kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne ēdī ngī rɔ ma laka, ame kugu kiya te, dōkī'dī nime Bɔko'ba ki'di mīze ne ngī rɔ dōkī'dī 'ba mī kombi? ⁶ Tine Bɔko'ba mī bo ēyī rɔze sowa kina me bo ki'di tigɔ ame rɔ dɔ kiteli di dɔ mī kombi ze ga ne. Ēdī 'deni gbī kɔzɔ lende ma tōnē kugu mɔlɔ mī buku 'ba Bɔko'ba kiya te, "Bɔko'ba ēdī rɔ ya ti bilaka ame ga kō'bō tubōtō rōnnī ne. Mī bo ēdī kēyī nge rɔ ya ame ga kɔtɔ ē'bēnnī dōnnī le bēri ne."

⁷ Kina me mēdī miya ziye lende 'ba Bɔko'ba na kuwōke dɔmɔ. Ilagike yaga di rɔ 'ba Satani 'dɔ ki'di bo kiringa yaga di rɔye. ⁸ Akeke zi Bɔko'ba kina bo ti kako gbī ziye. Kpe bɔ lende kēnyē naga nime, olake gɔ lende kēnyē yaga. Kpe bɔ dōkī'dī riyō naga nime, i'dike dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba ti dōkī'dī kɔtɔ. ⁹ Uduke mɔlɔ te di zi lende kēnyē 'be ga. Kinza kōgōke dē kpe, ö'bōke rɔ monɔ. Kinza kolomake dē kpe rɔ lɔŋɔ, ne tine ö'bōke rɔ meri. ¹⁰ Ilekike rɔye titiyi bēri kɔmɔ Bɔko'ba kina bo ti ki'di ye 'deni ngī kēddīke mbiri.

¹¹ Lōndō ma ga, kinza kiti'jake lēpī ye ga dē. Nī bɔ ame kēddī kiti'ja lēpī yī ga ame 'deni rɔ 'ba Kurīsītō ne, kiya lijē rɔ ma kēnyē, kō'du ki'di 'ba Bɔko'ba na ma

'deni kiti'ja kiya rɔ ma kɛnyɛ ne. Kina inza ɛ'bi kpe rɔ to'dɔ kɔ'du ki'di 'ba Bɔko'ba, ɛddi ɛ'bi 'deni za rɔ to'dɔ burɛ mo. ¹² Tine Bɔko'ba bo na nge kɔtɔ kpɔki rɔ bɔ ko'dɔ burɛ, kina bo na gbɛ nge rɔ bɔ ki'di kɔ'du ki'di. Bo na nge ti tigu 'ba kɔtɔ bilaka di mi tɔlɛ, kina bo ɛdi gbɛ ti tigu 'ba tupɔ bilaka timo. Ne ni 'bɛyi o'dɔkɔ 'deni to'dɔ rɔyi rɔ yɛ, ɔɔ kebe gbɛ bi to'dɔ burɛ 'ba rɔ lɛpi yi ga?

Tudɔli Bɔko'ba

¹³ Uwɔke dɔma te, kpe bilaka ame ga kɛddi kiyake te, "Tilɛndɔ dɛdi dari dɔ gawo ma te 'dɔ dari doloma yayi kɔtɔ kɔtɔ bi tugɔ ndɔgɔ 'dɔ do'ja yamo." ¹⁴ Ikalike lende 'ba bi kɛzɛ ma tilɛndɔ ra? Kina ikalike lende 'ba loma 'be ga ra gbɛ yɔ? Rɔ ma laka loma 'be ga ɛdi nge kɔtɔ matutu tara. Oloma nge mbowa kina koya ngi ya-ga. ¹⁵ Lende 'beye ame 'dɔ kɔ'bɔke rɔ tiya mo ne kina me, iyake te, "ɔɔ kiya te nɛre Bɔko'ba ko'dɔkɔ zize ki'-di gɔ bi kɛzɛ laka dɔze tilɛndɔ 'dɔ dari do'dɔke wa ma te." ¹⁶ Dɛne lende kiya 'be naga nima ti kɛdi ka rɔ dɔli. Kina dɔli ma kɔtɔ wa nima tara ɛdi rɔ lende kɛnyɛ.

¹⁷ Kina me le'jete ikalike lende laka 'deni, ne ɔɔ ko'dɔke dɛ o'dɔke lende ma kɛnyɛ 'deni.

Bɔ Wa

5 Kpe bɔ wa ni, uwɔke dɔma. Uduke konyoke kɔkɔ mɔlo te di zi gomɔ lɔbu nime kɛdi ko'dɔkɔ toɔ mo dɔye ne. ² Wa mbɛmbɛ 'be naga nima ɛdi kirasi rɔnni, kina kulɔrɔ ɛdi konyo bɔngɔ kele 'be naga nima gbɛ. ³ Rɔ yamo 'be naga nima ɛdi koromaro, kina ɔɔ rɔmo koromaro 'deni kirasi rɔni tine, ti kileme lende 'ba yida rɔye 'deni ngi. Ti kɔngma yida rɔye 'deni ngi kɔtɔ pa'do tara. Rɔmɔyi kada ame rɔ nɔburunburu 'ba dɔlɔng nime ne kina 'deni me, ne kina kɛddike 'beye za gba bi toɔtɔ wa rɔ mbɛmbɛ.

⁴ Ongɔke bɔ ndɔkɔ ame ga kɛdi kumu nyɔnyu di mi nyaka 'be ga ne te. Opike girisi 'benni ga dɛ yɔ, kina me lije 'deni ngi ti monɔ rɔ ma kɛnyɛ gɔ lende mo. Monɔ 'benni ɔmɔ 'deni nɔbɔ mbili Bɔko'ba bɔ tigu dɔ kiteli. ⁵ Ne 'beye kpe ngi rɔ kɔtɔ di dɔlɔng nime bine ti wa nɔbanj. Kina ki'dike yida rɔye 'deni ngi kɔtɔ kɔtɔ kamɔlɔ ame kɛdi ko'dɔkɔ 'deni 'dɔ tari tumu mo ne tara. ⁶ Odɔke karama 'deni dɔ bilaka ma laka naga kina kupɔke kɔtɔ ga 'deni gbɛ ngi yaga rɔ ma sari kinza ma lije ko'dɔ wa mɔtɔ ziye.

Loma Ti Kɔtɔ Ki'di

⁷ Lɔndɔ ma ga, olomake liya ti kɔtɔ ki'di nɔbɔ kɔmɔ mi kada 'ba tako 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisito ame bo kɛdi kileki kako dɔlɔng nime bine ne. Ongɔke bɔ nyaka ni ma kɛdi koloma ɛ'benni ga le liya ti kɔtɔ ki'di gɔ kɔtɔ nɔbɔ kɔmɔ mi kpa dɔlɔli te. Lije oloma ti kɔtɔ ki'di nɔbɔ lije kɔ'ja wa ma laka di mi nyaka 'benni ga mi kada 'ba

kpa dɔlɔli. ⁸ Kina 'dɔ kolomake gbɛ tara ti kɔtɔ ki'di ti mi kɛddi rɔmɔyi kada 'ba tako 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisito kɔtɔ dɛ kpe.

⁹ Lɔndɔ ma ga, gomɔ ame ga kɛdi ko'dɔ ye ne kinza kudoku monɔ mo dɛ ti lɛpi ye mɔtɔ ga. ɔɔ kebeke tudu monɔ mo ti lɛpi ye ga, Bɔko'ba ɛdi kodɔ karama dɔye gomɔ mi kada 'ba burɛ abo. Kina me 'deni kada mo ɔtɔ dɛ kpe.

¹⁰ Lɔndɔ ma ga, ongɔke lende ko'dɔ 'ba bɔ kumɛ lende 'ba Bɔko'ba ma mɔlo tɔnɛ ga koloma rɔ tiya lende 'ba Bɔko'ba zi bilaka ne te. Lije oloma ti mi kɛddi kina lije kogbɔ rɔnni ngi kɔtɔ kpa gomɔ mo. Kina 'dɔ ko'dɔke gbɛ kɔtɔ 'benni tara. ¹¹ Lije ogbɔ dɔki'di nni ki-na me dɛdi diyake te Bɔko'ba o'dɔ yɛyi ma laka zinni ne. Kina ikalike di gɔ lende 'ba Eyobo ame bo koloma ti mi kɛddi rɔ gɔ kɔtɔ ne, kina ikalike 'deni gbɛ ma Bɔko'-ba kokɔnyi bo di pɔtɔ gomɔ abo rɔmɔyi Bɔko'ba bo ɛdi ti mi kɛyi rɔ mbɛmbɛ rɔ bilaka abo ga.

Ndose Ma Nɔburunburu

¹² Lɔndɔ ma ga, lende ame rɔ dɔ kiteli ne kina me mɛdi miya ziye. Kinza kulɔmuke rɔye dɛ ti mitɔtɔ ala ti dɔyayi ala ti wa mɔtɔ. ɔɔ kuti 'deni gɔ lende mo tɔ nima, iya te, "Yɛɛ." Ne ɔɔ kilagi ɛ'bi 'deni, iya te, "Ee." ɔɔ ko'dɔ 'deni pili tara, Bɔko'ba inza kpe kodɔ karama dɔyi.

¹³ Ni bɔ mɔtɔ kɔtɔ kɛddi ti gomɔ ititi Bɔko'ba 'dɔ bo kokɔnyi yi. Ni bɔ mɔtɔ kɔtɔ kɛddi rɔ kɔtɔ ilɛlu Bɔko'ba ti ngala koba. ¹⁴ Ni bɔ mɔtɔ kɔtɔ kɛddi dɔ kɔtɔ 'dɛki bila-ka ma lɔbu 'ba kanisa kako ziye 'dɔ lije kondi 'bu rɔyi ki-titi Bɔko'ba ti kɔzi kakpa 'ba nɛre ze Yɛsu Kurisito gɔ bo kileng yi. ¹⁵ Lije i'di dɔnni 'deni gɔ lende 'ba Bɔko'-ba, kina bo ti kileki dɔ akititi 'benni nima ngi kileng yi di dɔ kɔtɔ 'bi nima. Kina ɔɔ kiya te ko'dɔ lende kɛnyɛ mɔtɔ ga 'deni pele mɔlo, Bɔko'ba ɛdi kola yi ngi gomɔ.

¹⁶ Kina o'dɔkɔ ziye 'dɔ kodɔke kpeye gɔ lende kɛnyɛ 'be ga rɔ gɔ rɔye, kina 'dɔ kititike Bɔko'ba gbɛ gɔ lende 'ba lɛpi ye ga 'dɔ bo kokɔnyi lije. Kina Bɔko'ba ti kileng ye ngi di dɔ kɔtɔ 'be ga rɔmɔyi akititi 'ba bɔ lende laka ɛdi ti tigu rɔ dɔ kiteli. ¹⁷ Dongɔke Eliya te, bo gbɛ rɔ bilaka lesi kɔtɔ ze te. Bo ititi Bɔko'ba ti dɔki'di kɔtɔ 'dɔ kɔtɔ kɔtɔ kinza ka'di mi dɔyayi 'ba Yisarele. Kina kada keze ngi nɔbɔ kɔtɔ kɔtɔ mota kɔtɔ kɔtɔ nyepe modɔkɔtɔ. ¹⁸ Kina bo kileki kititi Bɔko'ba 'bɔwu 'dɔ ki'-di kɔtɔ ka'di kina kɔtɔ ka'di ngi rɔ ma kɛnyɛ, dɔkomali wa 'ba dɔyayi pili kɛnyi kɔtu yaga.

¹⁹ Lɔndɔ ma ga, i'dike lende nime kɛdi laka dɔye. ɔɔ bɔ mɔtɔ di mi lɔngɔ ye nima kɛnyi kɔtɔ yaga di mi kɔri 'ba lende laka 'ba Bɔko'ba kina dɔtɔ bɔ mɔtɔ kari ko'de bo 'deni 'bɔwu mi kɔri nima, ²⁰ bilaka mo nima bo olɔ lɛpi bo nima ko'dɔ lende kɛnyɛ ne 'deni yaga di mi tɔlɛ. Kina Bɔko'ba ti kola bilaka mo nima ngi gɔ lende kɛnyɛ ma konzi ame ga bo ko'dɔ ne.

1 Pītörö

1 Ma Pītörö bo laja 'ba Yēsu Kurīsītō mēdi mugu waraga nime ziye kpe ame ga Boko'ba kigeli ye 'deni kēddi kolomake ngi kɔɔ bo löwö tara ɔ kɔɔkɔɔ mī dɔyayi 'ba Pɔnito ti Galatiya ti Kapadokiya ti Asiya ti Bītuniyō pili ne. ² Bo oza ye 'deni gɔ akiteri abo 'ba Boko'ba 'bu ame bo kiteri 'deni mɔlo, ki'di Nyi Kɔɔ Laka ko'dɔ ye 'deni ɔ ma laka ɔ 'ba bo tuwö dɔ Yēsu Kurīsītō ame roma mo ki'di ye 'deni kēddike ɔ ma kɔɔ ne.

Yēyi ti lende këyi mo kēdi tiye ɔ dɔ kiteli.

Mi Kēyi 'Ba Boko'ba

³ Do'dɔke yē'di zi Boko'ba 'bu 'ba nɛre ze Yēsu Kurīsītō gɔ mī këyi nime bo ko'dɔ 'deni zize ɔ mbēm-bē, bo ki'di Yēsu Kurīsītō kɔɔ 'deni yaga di mī tölē 'dɔ ki'di ze mī dīdī la'ja ne. Kina gɔ kō'du mo dikalike 'deni ngi Boko'ba ti ko'dɔ yēyi ma laka zize kada mɔɔ ti wa ma laka ⁴ ame bo kikeki 'deni mītɔɔ kēdi koda bilaka abo ga ne, ame kikali tote rōni dē gbī, kato dē gbī, kina kirasī rōni dē gbī ne. ⁵ Bo ti kitata ye kpe ame ga ki'dike dɔye 'deni gɔ lende abo ne nduwē ti tigɔ abo nɔbō kōmō mī kada ma nɔburunɔburu 'ba dɔliɔ nime 'dɔ kileme zi bilaka ma bo kɔɔ ye 'deni di mī tölē.

⁶ Olomake ti lɔɔ gɔ lende naga nime dɔ kēddike pele ɔ meri gīri naga nime gɔ lende 'ba gomɔ ma gege ame ga kēdi ko'dɔ ye ne. Gomɔ naga nime inza koloma gɔmo kɔɔ, ⁷ ēdi nge kiɔɔ ye dɔ inda'bake lende abo 'ba Boko'ba 'deni ngi ɔ ma laka. Kina kɔɔ ma kɔngɔke yamo kōbōkōbō ame pele ɔ wa 'ba dɔliɔ nime ne, bilaka ēdi kiɔɔ titi dɔgba ti pa'do 'dɔ kikali laka mo. Kina gbī tara, meri 'be ame ɔ dɔ kiteli di dɔ yamo kōbōkōbō ne na me 'deni gbī kēdi ɔ tiyari mo, 'dɔ dɔ Yēsu Kurīsītō kēdi kileki 'deni kada mɔɔ dayi 'dɔ mī Boko'ba këyi rɔye ko'dɔ ye ɔ a löbu. ⁸ Yēsu Kurīsītō nime kina kɔɔ ame ko'jake bo dē pele mɔlo ne, tine kɔɔke bo. Kina gbī kɔɔ ame ko'jake bo dē pele gīri nime, ne tine i'dike dɔye gɔ lende abo. 'Dɔ kēddike ti lɔɔ ma löbu ame bɔɔ kikali dē tiya mo ne ⁹ rōmōyi ikalike bo Yēsu Kurīsītō ame ki'dike dɔye gɔ lende abo ne na me kēdi kɔɔ ye le'jete di mī tölē.

¹⁰ Mī këyi nime Boko'ba ko'dɔ ziye ne na tōnē bo kumē lende abo ga koloma mɔlo ɔ tiya lende mo bine zi bilaka ne. Lijē ti meri mo Boko'ba ti kolɔ bilaka tondo ga di mī tölē. ¹¹ Kina ki'di lijē ngi koloma ɔ toma kɔri 'ba lende 'ba Boko'ba 'dɔ lijē kikali dɔ bo ti kɔɔ bilaka totondo ga kina kada mo ti kēdi gbī nyanya mo ga ya. Tine Nyi Kɔɔ Laka 'ba Kurīsītō ēdi mīnī kileme gomɔ ame ga kēdi ko'dɔ rōni zi Kurīsītō gba kinza

Boko'ba ko'dɔ bo ɔ löbu 'ba dɔ wa pili ne ngi zīnī.

¹² Ne tine Boko'ba ileme 'deni zīnī gɔ wa naga nime lijē kumē lende mo ne, inza ko'dɔ rōnī mī kada 'bēnī, ne tine ēdi ko'dɔ rōnī 'jaa mī kada ma 'beye. Kina me Nyi Kɔɔ Laka ame Boko'ba koja kako di mītɔɔ ne ki'di bilaka ame ga kēdi kiya lende 'ba laja laka nime ne kēdi 'deni gbī ɔ tiyētī gɔmo ziye. Kina me wa ame ga malayika 'ba Boko'ba ko'dɔɔ tikali mo ne ikalike 'deni.

Togɔ Dɔ Yida ɔ

¹³ Kina gɔ lende mo ö'bōke ti laka mī laja 'ba Boko'ba. Ogbɔke dɔ yida rɔye ga kolomake laka ti kɔɔ ki'di gɔ yēyi löbu nime Boko'ba kēdi ko'dɔ ti'di mo ziye mī kada 'ba tileki 'ba Yēsu Kurīsītō ne. ¹⁴ Olomake ɔ bo kuwö dɔ Boko'ba kinza kilekike dē kpe mī lende kënyē ma tōnē ga pa kɔɔke to'dɔ mo kulöwö bine gba kinza kikalike Boko'ba dē ne. ¹⁵ Bo bo kīdēki ye mo na nge kɔɔ laka kina kpe gbī tara 'dɔ kēddike ɔ ma laka. ¹⁶ Lende nime ēdi 'deni kɔɔ ma tōnē kugu mɔlo mī buku 'ba Boko'ba kiya te, "Ma na nge kɔɔ laka kina kpe gbī 'dɔ ko'dɔke nge ɔ lende laka."

¹⁷ Mī mötu 'be ēddi kīdēkike bo Boko'ba ɔ 'bu. Tine bo na ɔ bo ko'dɔ burē pili ɔ ma kodɔ kinza to'ba'bo gɔ a ko'dɔ 'bī 'ba mɔɔ. Kina olomake ti, ti lende koro ɔ dɔ kiteli zi bo mī kɔɔ loma 'be nime. ¹⁸ Onɔke tutē nime bo kutē gɔye di mī dōlētī yawa 'ba 'bu ye löbu ga ne te. Bo utē dē ti yamo 'ba dɔliɔ nime ame kēdi kirasī rōni ne. ¹⁹ Bo utē gɔye 'deni ti tölē kpa kɔɔ 'ba Kurīsītō kole abo ame roma mo 'deni kɔɔ roma kamölö laka kinza dɔ ma kënyē ɔmo ma kumu ne.

²⁰ Mɔlo gba kinza Boko'ba ko'ba dɔliɔ nime dē bo iteri 'deni mɔlo zi Kurīsītō tako tölē kɔɔ a nime te. Kina me bo ko'de Kurīsītō 'deni ziye mī kada ame ga 'deni ɔ nɔburunɔburu 'ba dɔliɔ nime ne. ²¹ Rōmōyi kō'du gɔ lende 'ba Kurīsītō na me ki'di ye 'dɔ ki'dike dɔye gɔ lende 'ba Boko'ba ne. Boko'ba i'di bo 'deni kënyi kɔɔ yaga di mī tölē ki'di bo ɔ löbu 'ba dɔ wa pili. Gɔ lende mo na me ki'dike dɔye 'deni ɔ ma laka gɔ lende 'ba Boko'ba, kɔɔ ki'di 'be 'deni pili dɔ Boko'ba.

²² Kina kɔɔ ame kuwöke dɔ lende 'ba laja laka nime 'deni, konake meri ma kënyē 'deni yaga di mī dōki'di ye ne, kɔɔke lēpi ye ga ame 'deni gbī ɔ 'ba Kurīsītō ne ti ngi ɔ ma laka. Kina me mēdi miya ziye 'dɔ kɔɔke lēpi ye ga ɔ mbēm-bē. Akɔɔ ame 'dɔ kō'bō kinza kote rōni ne. ²³ Rōmōyi bilaka lesi ame ɔ yida 'ba tölē ne na dē ki'di ye mī dīdī la'ja nime tine Boko'ba ame kēdi koloma 'bēni ngi nɔburu kinza kōlē ne, bo na. Bo i'di'di

ye 'deni ti lende abo ame kēdi kō'bō ngī rɔ ŋburuŋburu ne. ²⁴ Ēdī 'deni kɔzɔ lende ma tōnē kugu mɔlo mī buku 'ba Bɔko'ba, kiya te, "Lijē bilaka lesi ngī kɔzɔ mɔli. Tigɔ 'bēnnī ŋge kɔzɔ dōwōru. Ututu ngī welo kōlē kilayi yaga. ²⁵ Ne lende 'ba Bɔko'ba ō'bō 'bēnī 'deni ngī rɔ ŋburuŋburu." Kina ma kuwōwō 'deni ziye.

Döku 'Ba Dīdī

2 Kina ti, olake gɔ meri kēnyē ti pili yaga. Kinza ko'dɔke bētī dē kpe, kina kinza ko'dɔke kɔmɔ kan-di dē gbī zi lēpī ye ga. Kinza ko'dɔke mī kombi dē, kina kinza ko'dɔke kpa dē gbī. ² Olomake ŋge rɔ bɔ ko'dɔke lende 'ba Bɔko'ba kɔzɔ kole kuru ame ko'dɔke è'bēnī ŋge rɔ tulu mba ne tara. Lende 'ba Bɔko'ba na ti kulu ye kolomake rɔ ma kitigɔ ŋbō kōmō mī kada ame 'dɔ Bɔko'ba kɔmɔ ye di mī tōlē. ³ Rōmōyī o'jake mī kēyī 'ba ŋere ze 'deni ti kɔmɔye.

⁴ Akeke 'deni zi ŋere ze Yēsu Kurīsītō bɔ dīdī, bilaka ilagi 'deni di rɔ bo kɔzɔ döku ame bɔ ko'ba rō ni kilagi pa di rɔmo ne, tine Bɔko'ba i'di bo 'deni mbiri löbu.

⁵ Kina me kpe ame bo kīdīdī ye 'deni ne, i'dike rɔye ti zi Nyī Kɔtɔ Laka 'dɔ kodɔ'kɔ ye rɔ akɔtɔ to'ba rō löbu 'ba Bɔko'ba timo. Bo ko'dɔ ye rɔ bɔ akumu zi Bɔko'ba 'dɔ Yēsu Kurīsītō ki'di ye ko'dɔke lende laka ame rɔ ako'dɔke 'ba Bɔko'ba ne. ⁶ Ugu lende mo 'deni mɔlo mī buku 'ba Bɔko'ba, iya te, "Migeli döku ma laka 'deni 'dɔ mīdēyī mī gbɔndɔ rō ma mī Yerosalema. Bilaka ame ga ki'di dōnnī 'deni gɔ lende abo ne kō'du mo inza kaya kpe rōnnī."

⁷ Kina ziye kpe ame ga ki'dike dɔye 'deni gɔ lende 'ba Yēsu Kurīsītō ne, bo ēdī 'deni rɔ wa ma laka rɔ dɔ kiteli ziye. Ne ya ame ga ki'di dōnnī dē gɔmo ne, ti kēdī zīnnī kɔzɔ lende ma tōnē kugu mɔlo kiya te, "Döku tōnē bɔ ko'ba rō ni kilagi pa di rɔmo ne na kileki 'deni rɔ döku ma laka rɔ dɔ kiteli mī gbɔndɔ 'ba rō."

⁸ Ēdī 'deni gbī kɔzɔ lende mɔtɔ ame kugu kiya te, "Döku nime na ti kokpe ndīnnī 'dɔ ki'di lijē kila'ba." Kina me ya ame ga ki'di dōnnī dē gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne ila'ba 'deni, rōmōyī Bɔko'ba iya lende nime 'deni mɔlo gɔ kō'du 'bēnnī.

⁹ Ne tine, kpe 'beye na 'deni rɔ kpa gɔli ame Bɔko'ba kigeli 'deni ne. Kpe na 'deni rɔ bɔ akumu 'ba ŋere ze Bɔko'ba gbī rɔ dɔ kupō ame ga bo kigeli 'deni rɔ 'ba bo ne, 'dɔ kuwōwōke lende laka abo zi bilaka ma laki pili. Bo na me kīdēkī ye 'deni di mī bi kōlu kako mī bi kɔpɔ dɔ kiteli abo nime. ¹⁰ Ma tōnē pa bine inzake rɔ 'ba Bɔko'ba, ne ma le'jete kpe 'deni rɔ bilaka abo ga. Ma tōnē pa bine ikalike mī kēyī 'ba Bɔko'ba dē, ne kina me le'jete bo o'dɔ mī kēyī 'deni ziye.

Bɔ Laja 'Ba Bɔko'ba

¹¹ Kina me ti ziye kpe ya ame ga mɔ'kɔ ye 'deni ne, olomake ti mī dɔlɔŋ nime bine kɔzɔ bɔ löwō tara, ilagike yaga di rɔ ako'dɔke 'ba yida rɔ, rōmōyī lijē na kēdī mɔlo rɔ to'dɔ ya ti dīdī. ¹² I'dike lende ko'dɔ 'be ga kō'bō ŋburu rɔ ma laka 'dɔ ya ame ga ki'di dōnnī dē gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne ko'ja di rɔye. 'Dɔ dɔ kiya te lijē kari

kususu ye kiya ye rɔ bɔ lende kēnyē, 'dɔ lijē ko'ja lende ko'dɔ 'be ga ngī pili rɔ ma kele. Kina dɔ Bɔko'ba kēdī kako 'deni bi to'dɔ burē 'bēnnī tine lijē ti kileki 'deni ngī kilēlu bo.

¹³ O'dɔke kō'du ki'di 'ba ya ame ga rɔ turu 'ba dɔye ne rōmōyī Yēsu Kurīsītō o'dɔ gbī tara. Oroke ŋere ma löbu ame rɔ bɔ dɔ yayi pili ne, ¹⁴ gbī ti bɔ ame koja 'deni 'dɔ kēdī rɔ turu 'ba dɔ dɔlɔŋ ne. Ndɔbɔ 'bēnnī na rɔ todɔ karama dɔ ya ame ga kirasi lende ne, kina gbī rɔ to'dɔ yēē'dī zi ya ame ga ko'dɔ lende ma laka ne. ¹⁵ Lende ame Bɔko'ba ko'dɔke ne na me, o'dɔke rɔ lende laka kinza ya ame ga kikalilende 'ba Bɔko'ba dē ne kari kususu ye ra ngī rɔ ma sari. ¹⁶ Olomake ti rɔ dɔ ŋgölō, ne kinza kuyīke dɔ ŋgölō 'be nima dē rɔ a 'ba to'dɔ lende kēnyē rōmōyī kpe 'deni rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba. ¹⁷ Oroke bilaka pili kina kɔ'ke ya ame ga 'deni rɔ 'ba Kurīsītō ne. Ereke Bɔko'ba kina oroke ŋere ma löbu ame rɔ bɔ dɔ dɔyayi pili ne.

Gomɔ Kɔzɔ 'Ba Yēsu

¹⁸ Nī ame kēddī ko'dɔ ndɔbɔ zi bɔ mɔtɔ ne, oro bɔ dōyī mo nima kuwō dɔ bo. Kina o'dɔ wa ame ga pili bo kēdī kiya ne, dɔ kiya te bo ko'dɔ yi pele rɔ ma laka ala rɔ ma kēnyē. ¹⁹ Dɔ gomɔ kēdī kɔdɔ pele rōyī rɔ ma sari kinza lende kēnyē mo, udumō le rōmōyī ikali lende 'ba Bɔko'ba 'deni. Kina Bɔko'ba ti ko'dɔ yēyī ma laka 'deni ngī dōyī. ²⁰ Dɔ kiya te kudumō le di kpa lamba ame kēdī komba yi gɔ lende kirasi 'bī ne kina dē rɔ a ma 'dɔ kēbī rōyī timo. Ne dɔ kiya te kudumō le di kpa kōzī gomɔ ame kēdī ko'dɔ yi gɔ lende laka 'bī ne, Bɔko'ba na 'jaa ti ko'dɔ yēyī ma laka zīyī.

²¹ Lende ame Bɔko'ba kīdēkī ye gɔmo ne kina me 'dɔ gomɔ ko'dɔ ye gbī kɔzɔ a nima tara. Rōmōyī gomɔ nime o'dɔ Yēsu 'deni gbī mɔlo gɔ lende 'ba tokɔnyi ye. Kina me bo kileme kɔri mo 'deni ziye 'dɔ ko'dɔke gbī kɔzɔ 'ba bo tara. ²² Bo o'dɔ lende kēnyē dɔ dē kina bo iya bētī dē gbī. ²³ Dɔ kiti'ja bo pele bo ileki dɔmo dē gbī ti ti'ja. Kina dɔ kēdī kodɔ gomɔ pele rɔ bo, bo ote kpa bo dē gbī. Bo i'di abo rɔ bo ŋge zi Bɔko'ba ame kēdī kiya burē pili rɔ ma kodɔrɔ ne.

²⁴ Bilaka utōtī Kurīsītō 'deni dɔ ŋgērī, bo kombi lende kēnyē ze ga 'deni pili rɔ bo, 'dɔ ki'di dinzake kpe rɔ bɔ lende kēnyē gɔ dolomake ŋburu nati rɔ bɔ ko'dɔ lende laka. Gomɔ 'ba Kurīsītō nime na me 'deni kileŋo ye. ²⁵ Tōnē pa bine, kpe ngī kɔzɔ kamölō ame ga kōlu 'deni ne tara. Ne le'jete Kurīsītō o'de ye 'deni kako zi bo. Bo na rɔ bɔ koda ye gbī rɔ bɔ kitata ye.

'Ja Ni Ti Mē'dē

3 Kina gbī tara ziye 'ja, uwōke dɔ mē'dē ye ga 'dɔ dɔdɔ nī mɔtɔ mē'dē yī ki'di dōnī dē gɔ lende 'ba Bɔko'ba 'dɔ bo ko'ja ngī di rɔ lende laka 'bī gɔ bo koto dɔ bo ngī kinza ma nī na kiya ra zi bo. ² Bo ti kikalilende ko'dɔ 'bī ga ēdī rɔ ma laka kina ēddī 'deni gbī toro Bɔko'ba.

³ Tine ziye kinza kō'bōke dē ŋge tomeri gɔ a 'ba tele tiyada rɔye timo, dɔ ku'jō ni ti garatili ni ti akano ti

bɔŋɔ ma kele naga. ⁴ Ama ɔ dɔ kiteli mo miye na 'dɔ ki'dike kedi ɔ ma kele. Wa ma kele ame kedi kō'bō 'bēni ŋgī ɔ ŋburuŋburu ne kina ɔ loma le ti to'dɔ kɔmɔ kele dɔ bilaka. Lende nime na Bɔko'ba kiya ɔ wa ma kele ɔ dɔ kiteli. ⁵ Tele ma laka ma tōnē 'ja löbu ze ga 'ba Yudayi ma mɔlo tōnē ga bine ko'dɔ mi ti'di dön-ni gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne kina te, lijë uwö dɔ mē'dē nnī ga. ⁶ Kina Sara gbī tara, lɔko uwö dɔ mē'dē nī Abarayama, lɔko kīdēki bo ɔ ŋere 'bēni. Kina kpe ma le'jete nime gbī tara, dɔ ko'dɔke lende laka kolomake kinza kereke dē di zi a mɔtɔ, kpe 'deni ɔ yītōti 'ba Sara ga.

⁷ Kina gbī tara ziye kpe mē'dē. Olomake laka ti 'ja 'be ga kɔzɔ ame kikalike lijë itigɔ dē kɔzɔ 'beye tara ne. Tine oroke lijë rōmōyi Bɔko'ba ēdī ki'di dīdī ma ŋburuŋburu gbī zīnnī kɔtɔ tiye. Lende naga nime na ko'dɔke kinza a mɔtɔ kuruwö rōnī ra mi akititi 'be ame kedi kititike di zi Bɔko'ba ne.

To'dɔ Lende Laka

⁸ Tine ma ŋburuŋburu mo na me. Kpe ame ga 'deni ɔ 'ba Bɔko'ba ne kinza kebeke dē togba kpeye ɔ gɔ rɔye. Olomake ti mi këyi ɔ gɔ rɔye kɔ'ke rɔye kɔzɔ löndö kɔtɔ. O'dɔke lende laka ɔ gɔ rɔye kinza dɔ kombi teyi. ⁹ Dɔ kiya te bilaka mɔtɔ ko'dɔ lende kënyē pele ziye kinza kilekike dɔmɔ dē gbī ti lende kënyē. Kina kinza kilekike dɔ ti'ja dē gbī ti ti'ja. Tine ititike Bɔko'ba ko'dɔ yēyi ma laka dönni. Rōmōyi Bɔko'ba o'dɔ ye 'deni ɔ bilaka abo ga 'dɔ ko'dɔke yēyi zi ya ma laki kina bo ti ko'dɔ yēyi ma laka 'deni ŋgī gbī ziye.

¹⁰ Eđi 'deni kɔzɔ lende tōnē kugu kiya te, "Bɔ ame kɔ'k dīdī ko'dɔkɔ to'ja kada 'ba lɔŋ ne, bo kɔtɔ dɔnde'de bo yaga di mi lende kënyē kpa bo kiya bēti dē kpe. ¹¹ Bo ko'dɔ ŋge ɔ lende laka tine bo kilagi lende kënyē, bo ki'di lende këyi na 'dɔ koso mi bo. ¹² Rōmōyi ya ame ga ɔ bɔ ko'dɔ lende laka ne na Bɔko'ba kedi ɔ tonɔ gɔmɔ, kina gbī bo kedi kuwö akititi mo ga. Tine bo ɔ ya ti bɔ lende kënyē."

¹³ Ne kpe 'beye dɔ kolomake 'deni ŋburu ɔ bɔ ko'dɔ lende laka bɔtɔ mɔtɔ inza ko'dɔ lende kënyē kpe ziye.

¹⁴ Ne dɔ kiya te bilaka kodɔ gomɔ pele rɔye gɔ lende laka 'ba Bɔko'ba bo ti ko'dɔ yēyi ma laka 'deni ŋgī ziye gɔ lende mo. Kina kinza kereke dē di zi bilaka kinza ki'dike rɔye kilē'di dē gbī. ¹⁵ Oroke Kurisitō ŋere 'be ti dōki'di kɔtɔ. Ö'böke ŋburu ndö tileki dɔ lende zi ya ma kedi kititi ye gɔ ti'di dɔye gɔ lende 'ba Bɔko'ba naga. Ne tine kinza ki'dike dɔ lende kileki 'be ga dē kedi ɔ ma kisili, ¹⁶ rōmōyi ikalike 'deni lende laka na. Kina dɔ bilaka kiya kpa kënyē rɔye, kpe ame ga ɔ 'ba Kurisitō ne, 'dɔ lende kiya 'bēnni ga kileki za kaya rōnni. ¹⁷ Kina gɔ lende mo i'dike 'dɔ gomɔ ko'dɔ ye ŋge gɔ lende laka ko'dɔ 'be ga dɔ kiya te Bɔko'ba ko'dɔkɔ ziye. Kina laka di dɔ ame 'dɔ gomɔ ko'dɔ ye gɔ lende kënyē ko'dɔ 'be ga ne. ¹⁸ Ōŋɔke te, Kurisitō ame ɔ bɔ lende laka ne ölä 'deni tutē gze bɔ lende kënyē mi kɔtɔ yaga di mi lende kënyē ze ga to'de ze kako zi Bɔko'ba. Bilaka upö yida ɔ bo 'deni, ne tine Bɔko'ba i'di bo 'deni kënyi kīdīdi 'böwu ɔ ma la'ja ti Nyi Kɔtɔ Laka. ¹⁹ Nyi Kɔtɔ Laka

i'di bo 'deni kari gbī tuwöwö lende nime zi ya ame ga kölä 'deni mɔlo Bɔko'ba koboso 'deni mi pa'do 'ba Gehena ne.

²⁰ Ya naga nime lijë na ɔ ma tōnē ga kilagi Bɔko'ba bo kidabi lijë liya 'dɔ lijë kɔtɔ dönni di mi lende kënyē, mi kada ma tōnē ga Nowa kedi ɔ tose sorope ne. Mi kada nima yayi bilaka ma modɔmɔta na ŋge këki mi sorope löbu nima, kina lijë na ŋge kɔmɔ di zi tölē 'ba mini koso nima. Sorope nima iyökö koloma ɔ tilingere tinni kebe dɔ mini koso nima kote dɔ bilaka ma laki pili ne. ²¹ Kina me 'deni gbī ziye tara le'jete nime mini 'ba bapatisi mɔ ye 'deni yaga di mi tölē. Tɔdɔ 'ba Yēsu Kurisitō ame bo kënyi kɔdɔ yaga di mi tölē ne kina me ki'di mini 'ba bapatisi 'deni kɔmɔ ye. Bapatisi nima inza ɔ 'ba turögö ti'da 'ba rɔye ma yaga nime. Eđi ɔ wa 'ba tititi Bɔko'ba 'dɔ kileme urögö dōki'di ye 'deni ɔ ma kɔkɔ. ²² Kurisitō ari 'deni koloma dɔ dōri Bɔko'ba miɔrɔ ɔ bɔ dɔ malayika ti közi kakpa 'ba dɔ wa 'ba dɔyayi 'ba miɔrɔ pili.

Ako'dɔkɔ 'Ba Bɔko'ba

4 Kɔzɔ dikalike gomɔ o'dɔ yida ɔ Kurisitō 'deni, kina me bo kölä 'deni. Tine kpe gbī tara 'dɔ kilenoke rɔye ti ndö ti mi këddi kɔtɔkɔtɔ 'ba Kurisitō nima. Rōmōyi lijë ame ga pili kombi gomɔ kölä 'deni gbī ne osa a mɔtɔ ɔ lende kënyē dē kpe. ² Kina kisasi di mi kada nime tɔne kari nduwē dɔgba kinza ko'dɔke ako'dɔkɔ 'ba yida ɔ dē kpe. Ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba na ŋge ko'dɔke mi kɔzɔ loma 'be nime mi dɔyayi bine ne. ³ Tōnē mɔlo bine ö'böke 'deni to'dɔ lende kɔzɔ 'ba bɔ kinza kikali Bɔko'ba dē naga, ɔ bɔ ndörö gɔ rɔnyɔ tö'bö toɔtɔ dɔ tuwē layi ŋbö kupö wa yaga, tulömu kpa ŋburu zi akoro ti lende ma Bɔko'ba ko'ji naga. ⁴ Ne kina me le'jete lende 'be igayi lijë 'deni rōmōyi o'dɔkɔke dē kpe toɔtɔ rɔye tinni mi lende ko'dɔ ma yawa naga nima. Kina lijë kënyi ŋgī bi titi'ja ye. ⁵ Ne kada mɔtɔ Bɔko'ba ti kititi kpenni 'deni 'dɔ gɔ lijë kiyēti gɔ lende ko'dɔ 'bēnni ga zi bo. Bo na 'deni ndö to'dɔ burē 'ba ya ma gba ti kömōnni naga gbī ti töku ni. ⁶ Kina ma ki'di 'dɔ kuwöwö laja laka 'ba Yēsu Kurisitō nime 'deni gbī zīnni töku ni ne rōmōyi 'dɔ dɔ burē ko'dɔ rōni pele ɔ ma koriya gɔ ako'dɔ 'bi 'ba mɔtɔ 'dɔ lijë kedi gbī kɔzɔ 'ba Bɔko'ba mi loma 'bēnni ti tigɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka.

Akɔ

⁷ Ŋburuŋburu 'ba wa pili cɔw dē kpe. Kina olomake ti liya ti mi këddi ti mötu ko'dɔ zi Bɔko'ba. ⁸ Lende ma ɔ dɔ kiteli mo na me, ö'böke tɔ'k lēpi ye ga. Rōmōyi akɔ'k na kedi kiyēyi kpa lende kënyē ma konzi. ⁹ I'dike kpa liŋ 'be ga kedi ŋburu ɔ gbōŋö zi bilaka tari teyi kinza tonboro ɔ yimo. ¹⁰ Bɔko'ba i'di tigɔ 'deni pili ziye ɔ kɔtɔkɔtɔ 'dɔ ko'dɔke ndɔkɔ abo ga me timo ɔ 'ber-i'beri. Kina ti, o'dɔke ti mi löŋgö ye ti tigɔ mo nima kɔzɔ bɔ laja ma laka tara. ¹¹ Ni mɔtɔ dɔ Bɔko'ba ki'di 'bēyi ziyi ɔ tigɔ 'ba tiya lende, iya ŋge ɔ lende 'ba Bɔko'ba. Dɔ ni mɔtɔ ki'di 'bēyi ziyi ɔ ndɔkɔ, o'dɔ ti, ti tigɔ nima bo ki'di ziyi ne. O'dɔke wa naga nime 'dɔ ki'di bilaka

kubî gɔ Bɔko'ba timo dömöyî Yësu Kurîsitö. Löbu 'ba dɔ wa pili ti tigo dɔ kiteli na ɔ bo Bɔko'ba ɔ ŋburunburu. Amîni.

Akiyɔɔ

¹² Kpe ame ga mɔ'kɔ ne, kinza ki'dike lende 'ba gomɔ löbu nime kēdî ko'dɔ ye ne dē kilikö dɔye. Ēdî ko'dɔ rōnî ziye tiyɔɔ meri 'be timo, ɔɔ i'dike dɔye 'deni ŋgî ɔ ma laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba nime ya. Tine kinza ki'dike lende mo dē kilikö dɔye, ¹³ olomake ɔ ŋɔɔ rōmōyî gomɔ 'be nime ēdî 'deni gbî kɔɔ ma tōnē ko'dɔ Kurîsitö ne. Kina 'dɔ ɔɔ kōmō 'deni mî kada ame bilaka pili kēdî koŋgɔ bo 'deni kēdî kako bēri ti tigo dɔ kiteli abo tine, 'dɔ ŋɔɔ 'be kēdî ŋgî ɔ dɔ kiteli.

¹⁴ Kpe ame ga ɔɔ kiti'ja ye dömōyî Kurîsitö ne na laka. Bo ti ki'di tigo löbu 'ba Nyî Kɔɔ Laka abo 'deni ŋgî koloma tiye. ¹⁵ Kinza ki'dike gomɔ dē za ko'ja ye gɔ lende kēnyē ko'dɔ 'be ga, gɔ tupō bilaka, gɔ 'böğö ala gɔ go'de'de ko'dɔ mî lende 'ba ya mɔɔ ga. ¹⁶ Ne ɔɔ kiya te gomɔ kēdî ko'ja ye rōmōyî kpe 'ba Kurîsitö ga na, kinza ki'dike lende mo dē kaya ɔye. O'dɔke yēē'dî zi Bɔko'ba gɔ möyî Kurîsitö nima kidēki dɔye ne.

¹⁷ Kada ame Bɔko'ba kēdî kisaki tiya burē 'ba bilaka yîmo ne na me 'deni tōne. Ze ya ame ga ɔ 'ba bo ne na kēdî kiya burē ze dɔgba. Ne tine ɔɔ burē nima na kēdî kisaki rōnî 'deni tize kɔɔ a nima tara, wa'di na ti ko'dɔ rōnî zi ya ma kinza ki'di dōnnî dē gɔ laja laka 'ba Bɔko'ba nime ne ya? ¹⁸ Ti kēdî 'deni ŋgî zinnî kɔɔ lende tōnē kugu mɔlo, kiya te, "Ne ɔɔ tokɔnyi bɔ lende laka na 'deni ɔ ma kitigo tara tine, wa'di na ti ko'dɔ rōnî zi bɔ lende kēnyē bɔ kilagi lende 'ba Bɔko'ba ni ya?"

¹⁹ Kina me mēdî miya ziye, ɔɔ Bɔko'ba ko'dɔɔ ziye 'dɔ gomɔ ko'dɔ ye, ö'böke nduwē to'dɔ lende laka 'dɔ ki'dike ɔye zi bo. Bo na ko'ba ye, kina bo inza kicali tola ye ɔ wa ma kulē.

Kamölö 'Ba Bɔko'ba

5 Mēdî milende ziye kpe löbu 'ba kanisa ama ga yayi kɔɔ ma te ne. Gomɔ tōnē ko'dɔ Kurîsitö ne mo'ja ŋgî ti kɔɔ ma. Kina ti mēdî ŋgî kɔɔ ti bo kada mɔɔ ɔɔ Bɔko'ba kēdî kileme bo 'deni ɔ löbu 'ba dɔ wa pili. ² Kina me mēdî miya 'deni ziye 'dɔ koŋgɔke gɔ kamölö naga nime Bɔko'ba ki'di ziye ne. Ne kinza ko'dɔke dē kɔɔ wa ame kēdî kutōri ye to'dɔ mo. Tine o'dɔke ti mî këyî rōmōyî ako'dɔke 'ba Bɔko'ba na. Kinza ko'dɔke dē gɔ lende 'ba gîrisi tine o'dɔke ti dōki'di kɔɔ.

³ Kinza ko'dɔke ɔye dē ɔ a löbu dɔ kamölö naga nime Bɔko'ba ki'di 'deni ziye 'dɔ koŋgɔke gomɔ ne. Tine o'dɔke wa pili ɔ ma kodɔɔ 'dɔ lijē kogba gōrö dɔye gbî. ⁴ ɔɔ kö'böke ŋgî nduwē to'dɔ mo te, Yësu Kurîsitö ŋere 'ba dɔ bɔ koda kamölö ni ti kileki 'deni kako kada mɔɔ ki'di ye ti bo ɔ löbu ma dɔ kiteli. Löbu ame kö'bö ŋgî ɔ ŋburunburu ne.

⁵ Kina me gbî mēdî miya ziye kpe ame ga ɔ yɔɔ ne, uwöke dɔ ya ame ga 'deni ɔ bulöbu ne. 'Dɔ ki'di kpe ya ame ga 'deni ɔ 'ba Bɔko'ba ne kojake laja ɔ gɔ ɔye kinza dɔ kombi teyi. Rōmōyî ugu 'deni mɔlo, iya te, "Bɔko'ba ēdî ɔ ya ti bilaka ame ga kö'bö tubötö rōnnî ne. Mî bo ēdî këyî ŋge ɔ ya ame ga kɔɔ è'bēnnî dōnnî le bēri ne."

⁶ Ilekike ɔye titiyi bēri kɔɔ bo Bɔko'ba bɔ tigo mbēmbē gɔ bo ki'di ye 'jaa löbu kada mɔɔ, ⁷ kinza kolomake dē kpe ɔ meri rōmōyî bo na kēdî koŋgɔ gɔye.

⁸ Olomake ndö ɔ ma kitigo ti bi koda rōmōyî bɔ ya 'be Satani ēdî ko'dɔɔ tako to'dɔ ya tiye. Bo ēdî kil-ŋgere kɔɔ mönō tabiyö ame kēdî kilaki ti monɔ toma yida ame 'dɔ bo konyo ne. ⁹ I'dike dɔye laka gɔ lende 'ba Bɔko'ba kina o'dɔke ya ti Satani. Kɔɔ ame kikalike lēpi ye mɔɔ ga ame gbî ɔ 'ba Bɔko'ba mî dɔɔ ŋɔɔ nime bine ne, gomɔ kɔɔ nime ēdî gbî ko'dɔ kɔɔ 'beye tara. ¹⁰ Ne ɔɔ gomɔ naga nima ko'dɔ ye 'deni mbowa yayi tine Bɔko'ba ti kileŋo ye di yîmo. Bo ēdî nduwē ko'dɔ mî këyî ziye kina me bo kidēki ye 'deni 'dɔ kako kodɔ'böke ɔye ti Kurîsitö 'dɔ kēddike ɔ löbu kɔɔ ti bo ɔ ŋburunburu. Bo na kēdî ki'di tigo ziye kinza a mɔɔ ka'da ye ra. ¹¹ Yēē'dî kēdî ɔ mbēmbē zi bo Bɔko'ba ame tigo abo na kēdî kö'bö ŋgî ɔ ŋburunburu ne. Amîni.

Akumötö

¹² Akugu mbowa ma nime, Silibano na kokɔnyi ma ti tugu mo ziye. Bo na ɔ löndö ma laka ame mikali dōki'di mo. Miya lende naga nime 'deni 'dɔ gɔ ki'di mî kēddî laka ziye kikalike ŋgî ɔ ma laka mî këyî 'ba Bɔko'ba na kɔɔ a nime te. Kina i'dike dɔye ti gomɔ ɔ ma laka ti dōki'di kɔɔ.

¹³ Lēpi ye ame ga Bɔko'ba kigeli 'deni gbî ɔ 'ba Kurîsitö mî Babele bine ne umötö ye pili laka. Kole ma Marako umötö ye gbî laka. ¹⁴ Kina kpe gbî 'dɔ kumötöke ɔye kiramoke ɔye ti akɔɔ.

Lende këyî koloma tiye kpe ame ga pili ɔ 'ba Kurîsitö ne.

2 Pītörö

1 Ma Simona Pītörö bɔ ndɔbɔ gbɪ bɔ laja 'ba Yēsu Kurisītō, mēdī mugu waraga nime ziye kpe ame ga ki'dike dɔye 'deni gbɪ gɔ lende 'ba Yēsu Kurisītō nime kɔzɔ 'beze te ne. Bo na nduwē rɔ bɔ ko'dɔ lende laka kina me bo ki'di ze 'deni di'dike dɔze gɔ lende abo. Bo na rɔ Bɔko'ba, bo oŋgɔ gɔze 'deni laka kina bo kɔzɔ ze 'deni gbɪ pili di mī tölē. ² Yēyī ti lende kēyī mo kēdī rɔ dɔ kiteli tiye kpe ma kikalike Bɔko'ba 'deni gbɪ ti ŋere ze Yēsu Kurisītō.

Dēkī 'Ba Bɔko'ba

³ Bɔko'ba ame rɔ löbu dɔ kiteli gbɪ kɔzɔ laka ne bo na kīdēkī ze 'deni tēdī rɔ 'ba bo. Kina me gɔ ame dikalike bo 'deni ne i'dīdī ze 'deni yaga ti tīgɔ abo 'ba Bɔko'ba, bo i'di tīgɔ nima 'deni zize 'dɔ do'dɔke ako'dɔkɔ abo ga pili. ⁴ Kina me bo ko'dɔ yēyī ma laka 'deni dɔze kɔzɔ ma tönē bo kiya kō'du mo mɔlo bine ne. Bo o'dɔ 'deni tara 'dɔ ki'di loma 'be kēdī kɔzɔ 'ba bo 'ba Bɔko'ba 'dɔ kɔkɔke di mī tölē nime ndörö ko'dɔ 'ba bilaka gɔ lende kēnyē ko'de 'deni mī dɔlɔŋ ne.

⁵ Gɔ kō'du mo na kpe ame ga ki'dike dɔye 'deni gɔ lende 'ba Yēsu Kurisītō ne, ogbɔke rɔye ti, ti meri laka. O'dɔke lende laka kina ogbɔke rɔye gbɪ laka tikali lende 'ba Bɔko'ba. ⁶ Ne kinza kolomake dē ŋge rɔ bɔ kikalike lende 'ba Bɔko'ba, tine ogbɔke rɔye gbɪ laka tog-bɔ dɔ yida rɔye ga bēri. Ogbɔke dɔ yida rɔye ga bēri kina olomake gbɪ ti mī kēddī. Ne kinza kolomake dē ŋge rɔ bɔ mī kēddī, tine ogbɔke rɔye gbɪ laka to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba. ⁷ O'dɔke ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba, kina ogbɔke rɔye gbɪ laka tɔ'kɔ rɔye rɔ gɔ rɔye kɔzɔ löndö kɔzɔ. Ne tine kinza kɔ'kɔke rɔye dē ŋge rɔ gɔ rɔye, tine ogbɔke rɔye gbɪ laka tɔ'kɔ bilaka pili. ⁸ Dɔdɔ kiya te kō'bōke nduwē to'dɔ lende naga nime rɔ dɔ kiteli ti kēddīke 'deni ŋgī rɔ bilaka ma kandi 'dɔ kikalike ŋere ze Yēsu Kurisītō ti rɔ mbēmbē. ⁹ Ne bɔ ame kinza ko'dɔkɔ 'ba bo dē to'dɔ lende naga nime ne, bo ēdī 'ba bo kɔzɔ bilaka ame kɔkɔ mo kēdī kudömu 'deni ne tara. Bo 'deni ŋgī kɔzɔ bɔ kɔkɔ kölu dɔ bo udölu 'deni di gɔ tola nime Bɔko'ba kola bo gɔ lende kēnyē abo ga ma mɔlo ame ga bo ko'dɔ, ki'di bo 'deni rɔ ma kɔkɔ ne.

¹⁰ Gɔ kō'du mo na me miya ziye löndö ma ga, ogbɔke rɔye ti laka to'dɔ wa ame ga 'dɔ kileme tigeli 'be ame Bɔko'ba kigeli ye 'deni rɔ 'ba bo ga ne zi bilaka. Dɔdɔ ko'dɔke ŋgī te inza kɔkɔke kpe yaga di mī kɔri 'ba lende 'ba Bɔko'ba. ¹¹ Kina Bɔko'ba ti ki'di ye 'deni ŋgī ti mī kēyī dɔ kiteli abo kēddīke kɔzɔ ti ŋere ze Yēsu Kurisītō rɔ löbu 'ba dɔ wa pili. Bo na me kɔkɔ ze 'deni di mī tölē.

¹² Kina mēdī mo'dɔ tiya lende naga nime nduwē te ziye kinza kudölu ra di dɔye. Ne kina kɔzɔ ame kikalike lende naga nime 'deni pele mɔlo, kōnyōke 'deni gɔ lende kodɔrɔ ame ga kiya 'deni ziye ne. ¹³ Momeri 'ba-ma ma laka mo na zö gɔ mö'bö nduwē tole mī lende nime ziye ko'ja mēdī gba ti kɔkɔ ma kɔzɔ a nime te. ¹⁴ Römöyī mikali 'deni mēdī mola yida rɔ 'ba dɔyayi nime gīri nime, kɔzɔ lende tönē ŋere ze Yēsu Kurisītō kiya mɔlo zö bi kɔkɔ ne tara. ¹⁵ Ne ti mogbɔ rɔma ti'di kpa kɔri 'ba lende nime kēdī yaga rɔ gbōŋö ziye 'dɔ ki'di kō'bōke nduwē tomeri lende naga nime di pötö ma bine.

Rɔ Löbu 'Ba Kurisītō

¹⁶ Tako 'ba ŋere ze Yēsu Kurisītō ame diya lende mo ziye diya te bo ēdī kileki kako dɔlɔŋ nime bine ti tīgɔ dɔ kiteli abo ne, lende ma kɔzɔ komo ko'dɔ 'ba bilaka na dē. Dikalike ēdī rɔ ma laka römöyī do'ja tīgɔ löbu dɔ kiteli abo ame kɔzɔ 'ba Bɔko'ba tara ne 'deni ŋgī ti kɔkɔze. ¹⁷⁻¹⁸ Ze na ti bo dɔ dōku 'ba Bɔko'ba yayi mī kada mo nima 'bu bo Bɔko'ba kileme bo rɔ löbu tīgɔ dɔ kiteli ne. Kina birɔ kudu kako di zi Bɔko'ba di mī bi kɔkɔ dɔ kiteli, iya te, "Bo na rɔ kole ma ame mɔ'kɔ kulöwö ne, ma 'deni ti mī kēyī gɔ lende abo." Birɔ nima kudu kako di mītɔrɔ ne duwö 'deni ti mbili ze.

¹⁹ Kina lende nime i'di ze 'deni dikalike ŋgī rɔ ma laka lende tönē ga bɔ kumē lende ni kiya ne ēdī ko'dɔ rōnī ŋgī. Kina laka omerike gɔ lende kiya 'ba bɔ kumē lende naga nime, römöyī ti kēdī 'deni ŋgī ziye kɔzɔ pa'do ame kēdī koyi gɔ bi mī bi kölu ne tara ŋbö Yēsu Kurisītō kileki kako ziye kada mɔkɔ. Bo ti kēdī 'deni ŋgī ziye kɔzɔ bɔ bi kēzē ni ma ti bi kēzē tara, kina bo ti ki'di ye 'deni ŋgī kikalike wa laka.

²⁰ Ne kina me mēdī miya a ma rɔ dɔ kiteli mo 'deni ziye. Akiya 'ba bɔ kumē lende naga nima bilaka lesi inza kikalike tiyētī 'jɔ 'ba lende mo ga ŋgī gɔ dönnī rɔ ma laka. ²¹ Römöyī lijē iya dē kɔzɔ lende kiya 'ba bilaka lesi tara. Nyi kɔzɔ Laka 'ba Bɔko'ba na ki'di lijē kiya rɔ wa ame ga kako di zi Bɔko'ba ne.

Bɔ Kumē Lende Dɔ Kindēndē

2 Tine mī kada ma mɔlo tönē ga bine bɔ kumē lende ma dɔ kindēndē mɔkɔ ga oloma gbɪ rɔ tīndēndē bilaka. Kina me 'deni gbɪ tara le'jete ya mɔkɔ ga ti kēnyī 'deni gbɪ ko'dɔ rōnnī rɔ bɔ kɔkɔ kiyandi 'ba lende 'ba Bɔko'ba mī löŋgö ye bine. Kina lijē ti ku'bölu ma konzi mɔkɔ ga 'deni ti akiyandi 'bēnnī ga ame kēdī koto bilaka mī tölē ne. Kina lijē ti kebe 'deni gbɪ bi toga

kpënni gɔ Yësu Kurisitö ma tönë bo na ngi kutë gönni 'deni di mi lende kënyë 'bënni ga ne. Kina gɔ lende mo Bɔko'ba ti kote dönni 'deni ngi yaga giri naga nime.

² Bilaka ma konzi mɔɔ ga ti kebe 'deni gbi kogba görö dönni ti lende ko'dɔ kënyë 'bënni naga nima, kina gɔ kö'du mo ya mɔɔ ga ti kënyë 'deni ngi bi tiya kpa kënyë rɔ kori 'ba lende 'ba Bɔko'ba nime. ³ Bilaka naga nima lijë ö'bö 'bënni ngi rɔ bɔ mi kombi. Kina lijë ti ku'bölu ye 'deni ti bëti 'bënni naga nima 'dɔ lijë komɔ-mi girisi timo di ziye. Ne Bɔko'ba odu karama mo 'deni mɔlo dönni, kina bo ö'dö dë gbi. Bo ëdi le'jete ndö bi 'ba tako tote dönni pili yaga.

⁴ Dikalike 'deni rɔ ma laka malayika mɔɔ ga 'ba Bɔko'ba ma dɔgba tönë ga bine ko'dɔ lende kënyë ne, Bɔko'ba odu karama 'deni dɔmo. Bo i'di 'deni ku'du lijë mi Gehena kina kudödu lijë 'deni ti nyori 'dɔ lijë koloma mi bi kölu nima yayi njö koda kada 'ba burë abo. ⁵ Kina dikalike 'deni gbi laka Bɔko'ba odu karama 'deni dɔ bilaka 'ba dɔyayi nime pili tönë mi kada 'ba Nowa. Mi kada nima yayi bilaka lesi pili ilagi lende 'ba Bɔko'ba 'deni kina bo ki'di mini koso ngi kote dönni pili yaga. Ne tine bo okonyi Nowa 'deni ti bilaka ma modɔ-moriyö mɔɔ ga. Nowa na rɔ bɔ ame koloma tuwöwö lende laka 'ba Bɔko'ba zi bilaka naga nima mi kada naga nima yayi. ⁶ Kina dikalike 'deni gbi rɔ ma laka Bɔko'ba odu karama 'deni gbi tönë bine dɔ bilaka 'ba Sodomoni ti Gomora. Bo odu pa'do 'deni dönni konma lijë pili yaga ti linɔ 'bënni ga 'dɔ këdi rɔ akileme zi bilaka pili ame ga kilagi lende abo ne. ⁷ Kina dikalike 'deni gbi bo mɔɔ lɔɔt ame rɔ bɔ ko'dɔ lende laka abo ne 'deni di mi tölë nima. Mi kada nima yayi lɔɔt oloma 'deni ngi rɔ meri di zi ndörö ko'dɔ gɔ lende kënyë 'ba bilaka 'ba dɔlinɔ nima. ⁸ Römöyi bo ëdi koloma mi löngö lijë kina rɔ kɔmɔ kada löbu nime pili kɔmɔ bo ëdi nduwë ko'ja lende kënyë ame ga bilaka naga nima këdi ko'dɔ ne, mbili bo këdi kuwö gbi. Lende ko'dɔ 'ba bilaka naga nima i'di bo koloma ngi rɔ kpɔɔɔ.

⁹ Kina gɔ kö'du mo dikalike 'deni naga Bɔko'ba ikali ngi mɔɔ bilaka ame koro bo ne di mi gomɔ 'bënni nima. Kina bo ikali gbi todu karama dɔ bɔ lende kënyë 'dɔ lijë koloma njö koda kada 'ba burë abo, ¹⁰ ma dɔ kiteli mo lijë ame ga kö'bö 'bënni naga bi to'dɔ lende kënyë 'ba ako'dɔko 'ba yida rönni ga lijë kilagi 'deni yaga di rɔ lende 'ba naga löbu 'ba Kurisitö nime ne.

Bɔ dɔ kindëndë naga nima ko'dɔ rönni rɔ bɔ kɔmɔ kiyandi 'ba lende 'ba Bɔko'ba ne, lijë 'bënni ngi rɔ bɔ mbili minyi, lijë ere dɔ dë gbi. Kpënni aga dë gbi yɔ di bi titi'ja malayika ame ga rɔ wa löbu mi dɔyayi 'ba mitɔɔ ne. ¹¹ Ne tine malayika ame pele ti tigo rɔ dɔ kiteli di dönni ne ususu rönni dë ti titi'ja zi Bɔko'ba kɔɔ a nima tara. ¹² Ma 'bënni wa ame ga lijë kicali 'ba lende mo dë ne lijë ebe ngi titi'ja mo. Lijë ebe za to'dɔ lende rɔ dɔ rumö kɔɔ yëri 'ba mökö naga tara. Ne 'ba yëri 'ba mökö o'ja öyö lijë naga zi bilaka rɔ a 'ba tinda'ba mo kupö yaga. Kina Bɔko'ba ti kupö lijë bɔ dɔ kindëndë naga nima gbi tara kada mɔɔ. ¹³ Bo ti ki'di gomɔ naga nime lijë këdi kodɔ kulöwö rɔ bilaka mɔɔ ga ne 'deni gbi ko'dɔ rönni zinni tara kada mɔɔ.

Bɔ dɔ kindëndë naga nima wa 'bënni ame lijë ko'dɔko rɔ dɔ kiteli ne kina rɔ toloma tonyo bi ti tuwë layi pele mi zana kada ma kata naga. Kina lende ko'dɔ 'bënni ga kileki kodɔ rɔ kaya ngi za yaga rɔye. Dɔdɔ lijë konyo akonyo bi kɔɔ tiye lijë ebe aa 'böwu bi tu'bölu ye kina lende mo konmi ngi minni. ¹⁴ Lijë ö'bö 'bënni ngi nduwë rɔ bɔ ko'dɔ yëri kina lijë o'dɔko gɔ lijë ko'dɔ lende kënyë 'bënni naga nima ngi nduwë kari timo rɔ kpërikpëri. Lijë ebe bi tususu dɔ ya ame ga ki'di dönni 'deni gɔ lende 'ba Yësu Kurisitö kinza mi këddi ne gɔ kari bi to'dɔ lende kënyë. Lijë ö'bö 'bënni ngi njuru rɔ bɔ mi kombi. Ee, Bɔko'ba kusönö lijë. ¹⁵ Lijë ola kori ma kodɔ 'ba lende 'ba Bɔko'ba nime 'deni za caki yaga. Kina lijë kebe 'deni za bi to'dɔ lende kɔɔ lende ko'dɔ 'ba Balama kole 'ba Bɔra ma tönë koloma rɔ to'dɔ mo mɔlo bine ne. Balama bo rɔ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba, ne bo ebe kuti 'deni dɔ to'dɔ lende kënyë gɔ mi kombi 'ba girisi. ¹⁶ Ne tine Bɔko'ba amo dɔ bo gɔ lende kënyë nima ki'di akaca abo ame pele rɔ yëri ma kinza kicali tilende dë ne kënyë kilende zi bo rɔ kpa bilaka lesi kɔɔ bo di bi to'dɔ lende kënyë nima.

¹⁷ Bɔ dɔ kindëndë naga nima lijë 'bënni ngi kɔɔ daa ame kulöku 'deni ne tara. Lijë ngi rɔ wa ma yawa kɔɔ pɔli ame ga lili këdi kome yaga ne. Ne Bɔko'ba ilenɔ gɔ bi 'bënni 'deni mɔlo mi bi kölu 'ba Gehena. ¹⁸ Lijë ebe bi tubötö rönni ti lende yawa tindëndë bilaka ame ga kirina ë'bënni 'deni kako giri naga nime di mi löngö ya ma kinza kicali Bɔko'ba dë naga. Lijë indëndë ya naga nima 'deni 'dɔ kënyë gbi bi to'dɔ lende kënyë 'ba ako'dɔko 'ba yida rönni ga. ¹⁹ Lijë ebe tiya mo tégë lijë ti ki'di ya naga nima 'deni këdi mi dɔ ngölö, kinza ma lijë këdi 'bënni rɔ dɔ ngölö yɔ. Lende kënyë 'bënni ga na ka'da lijë 'deni ngi rɔ bɔ dönni, römöyi wa ame ka'da yi ni mɔɔ 'deni ne na ngi rɔ bɔ döyi.

²⁰ Lijë ame ga kola lende kirasi 'ba dɔlinɔ nime 'deni lijë kako kicali naga ze Yësu Kurisitö bɔ mɔɔ bilaka di mi tölë 'deni ne, dɔdɔ lijë kebe kola rönni 'böwu gbi zi lende kënyë kinda'ba lijë gomɔ ma 'bënni na ti kënyë ngi rɔ dɔ kiteli di dɔ ma dɔgba tönë ga. ²¹ Ma laka mo dëne 'dɔ lijë kicali lende laka 'ba Bɔko'ba nime dë ka mɔlo ndeni di dɔ ame 'dɔ kicali 'böwu laka kebe kënyë 'böwu kuyi kpa mökö di bi 'ba to'dɔ kö'du ki'di ame ga Bɔko'ba ki'di ne. ²² Lende 'bënni ëdi 'deni kɔɔ a tönë ga bilaka këdi kiya rɔ mumë kiya te, "Bi ebe kileki 'böwu aa kitene tē'dē 'bēnī." Kina mɔɔ gbi tégë, "Dɔ ba'do kurögö rönni pele kɔɔ kënyë kileki 'böwu kuturö rönni mi mandɔ'dɔ."

Tileki 'Ba Kurisitö

3 Kpe ame ga mɔɔ ye kulöwö ne, waraga ma mi riyö mo na me 'deni mëdi mugu ziye. Mugu waraga riyö naga nime 'deni ziye 'dɔ ki'di ye kolomake mi meri 'ba laja laka 'ba Bɔko'ba ame kikalike 'deni mɔlo ne. ² Mo'dɔko ziye 'dɔ komerike gɔ lende 'ba bɔ kumë lende abo tönë ga mɔlo bine ne gbi ti kö'du ki'di 'ba Yësu Kurisitö naga ze ame kɔmɔ ze 'deni di mi tölë ne. Bo oja bɔ laja abo ga 'deni kari tiya kö'du ki'di nime ziye.

³ Wa ame ɾɔ dɔ kiteli ziye 'dɔ tikali mo ne na me. Mī kada ame 'deni ɾɔ ŋburuŋburu 'ba dɔliŋɔ nime ne bilaka maɔ ga ti kēnyī 'deni ŋge to'dɔ ako'dɔkɔ 'ba yida rōnnī ga. Lijē ti kose dɔye ⁴ kiya te, “Yēsu Kurīsītō mo ileki dē kako gɔ wa'di? Ne o'ja tēgē bo ēdī kileki kako dɔliŋɔ nime bine 'di? 'Bu ze ga ni ōlē 'deni maɔlo, ne wa pili 'ba dɔliŋɔ nime na me ga ŋgī le te gɔ bi mo ga kɔzo ma maɔlo kako di bi 'ba tisaki bīcī dɔliŋɔ nime ne tara.”

⁵ Bɔ dɔ kose naga nima lijē o'dɔkɔ dē tomeri mo kiya te Bɔko'ba na me ko'ba wa pili naga nime maɔlo tōnē ga bine ne. Lende kiya 'ba kpa bo na me ko'ba mītɔɔ ni ti dɔyayi nime. Bo i'di yayi 'deni kɔdɔ di mī mini kina bo kileŋo 'deni gbī ti mini 'ba ɾɔkɔ. ⁶ Kina tōnē gbī maɔlo bine ti tigɔ abo bo i'di mini 'deni koso kote dɔ wa 'ba dɔliŋɔ nime pili yaga. ⁷ Kina me bo ki'di kō'du mo 'deni gbī 'dɔ bo kako kiyēyī mītɔɔ ni ti dɔliŋɔ ma le'jete nime yaga. Bo ogbo 'deni 'dɔ bo koja pa'do 'jaa kako koŋma pili yaga mī kada ame bo kēdī kodɔ karama 'deni dɔ ya ame ga kilagi bo ne, 'dɔ kupō lijē pili yaga.

⁸ Kpe ame ga maɔ ye 'deni kulōwō ne, kinza ki'dike lende nime mēdī miya ziye ne dē kudōlu di dɔye. Tō'dō dɔ kɔtɔ ēdī di kɔmɔ ŋere ze Yēsu Kurīsītō kɔzɔ kɔmɔ kɔzɔ ma konzi tara kina kina kɔmɔ kɔzɔ ma konzi ēdī gbī di kɔmɔ bo kɔzɔ tō'dō dɔ kɔtɔ tara. ⁹ ɾɔ bo irindī dē ɾɔ tirindī di bi to'dɔ wa ame ga bo ki'di kō'du mo 'deni 'dɔ to'dɔ mo ne kɔzɔ ame bilaka maɔ ga kēdī komeri ne tara. Ne tine, mī bo na kēyī ɾɔ tēyī ɾɔye. Bo o'dɔkɔ dē gɔ bo kupō bilaka ma kɔtɔ kɔtɔ, bo o'dɔkɔ 'dɔ bilaka pili kɔtɔ dōnni di mī lende kēnyē 'bēnni ga.

¹⁰ ɾɔ ma laka miya ziye, Yēsu Kurīsītō ti kileki 'deni ŋgī kako dɔliŋɔ nime bine kada maɔ. Ne kɔtɔ ma kɔtɔ maɔ inza kikali kada ame bo kēdī kako yimo ne, bo ēdī kōmō ŋgī tugu'du kɔzɔ tako 'ba bɔ 'bögō naga tara. Mī kada mo nima yayi mītɔɔ ni ti kōlu 'deni yaga ti birɔ 'ba wuruwuru. Pa'do ti koŋma kada ni ti nyepe ni ti kēlu ni 'deni pili yaga kina dɔyayi ti kōlu 'deni gbī yaga kpaki ti wa ame ga dōni ne.

¹¹ Kina gɔ lende mo o'dɔkɔ ziye 'dɔ komerike dɔye laka gɔ wa ame ga kēddī ko'dɔke ne. Olomake ɾɔ bɔ koro

Bɔko'ba kina gbī ɾɔ bɔ ko'dɔ lende laka mo. ¹² Olomake ti kɔmɔ ki'di gɔ kada 'ba tako 'ba Bɔko'ba ame bo kēdī kako tiya burē 'ba bilaka pili ne. Mī kada mo nima yayi mītɔɔ ni ti kilaŋma 'deni pili kōlu yaga kina kada ni ti nyepe ni ti kēlu ni ti kileze 'deni di zi pa'do. ¹³ Kina me dēdīke 'deni ɾɔ toda dɔ lende tōnē ga Bɔko'ba kiya maɔlo tēgē bo ēdī kako ko'ba mītɔɔ ni ti dɔliŋɔ ma la'ja ame ɾɔ 'ba lende laka ne.

Ndose Ma Ŋburuŋburu

¹⁴ Kpe ame ga maɔ ye kulōwō ne, kɔzɔ ame kpe ti kɔmɔ ki'di 'dɔ Bɔko'ba ko'dɔ wa naga nime ne ogboke ɾɔye ti bi to'dɔ lende laka kinza lende kēnyē maɔ yimo 'dɔ ki'di mī Bɔko'ba kēyī ɾɔye. ¹⁵ Kina 'dɔ komerike gbī Yēsu Kurīsītō o'dɔkɔ kɔmɔ bilaka abo ga di mī tōlē kina me ki'di kinza bo kileki dē welo ne.

Bɔ löndō ze Pɔko ame dɔkɔke kulōwō ne ugu lende kɔtɔkɔtɔ naga nime 'deni gbī te mī waraga abo ame ga bo kugu ziye ne. Bɔko'ba na ki'di wa kikali nima zi bo, ¹⁶ kina me bo kugu lende naga nime 'deni kpaki kɔzɔ a nime te mī waraga ame ga pili bo kugu ne. Mī akugu abo nime akiyandi ma kitigɔ maɔ ga ēdī yayi. Kina me ŋgī ya maɔ ga ame kikali lende dē laka ne ti ya ame ga yimo kēddī dē ne kebe 'bēnni ŋgī bi 'ba tuyī yimo ɾɔ bētī gbī kɔzɔ ma tōnē lijē koloma ɾɔ tuyī mī lende maɔ ga ame kugu mī buku 'ba Bɔko'ba ne tara. Ne Bɔko'ba ti kupō lijē 'deni ŋgī yaga gɔ kō'du mo.

¹⁷ Kpe ame ga maɔ ye 'deni kulōwō ne, ikalike lende naga nime 'deni maɔlo gba kinza ko'dɔ rōnni. Kina i'dike kɔmɔye kandi laka kinza bɔ kilagi Bɔko'ba naga nima ki'di ye ra kɔkɔke yaga karike gbī bi to'dɔ lende kēnyē kɔzɔ 'bēnni. ¹⁸ Tine ō'bōke ti laka mī kɔri 'ba ŋere ze Yēsu Kurīsītō bɔ kɔmɔ ze di mī tōlē. Lende kēyī abo kēdī tiye ɾɔ dɔ kiteli ki'di ye kikalike bo laka.

Dilēluke bo ti kisaki di mī kada nime tōne kari nduwē ɾɔ ŋburuŋburu. Amini.

1 Yowani

Lende 'Ba Dīdī

1 Dēdī dugu waraga nime ziye gɔ kō'du abo 'ba lende 'ba dīdī. Bɔ nime ɔ lende 'ba Bɔko'ba ne bo ēdī 'deni mɔlo bine di bi tisaki 'ba dɔlɔŋ nime. Tine duwō bo 'deni ti mbili ze do'ja bo ti kɔmɔze kōzīze kosa ɔ bo gbī. ² Bo na ɔ dīdī ma laka zi bilaka. Mī tileme bo tōnē ze na do'ja bo. Gɔ kō'du mo kina me dēdī diya ziye, bo na ɔ dīdī ma ŋburuŋburu. Bo gbī kɔtɔ ti Bɔko'ba kina me kileme bo 'deni zize. ³ ɔ ma laka wa nime do'ja 'deni duwō gbī ne na me dēdī diya 'deni gbī ziye, rōmōyī 'dɔ kpe kodɔ'ba kɔe ɔye kɔtɔ tize. Ma 'beze dēdī 'deni mī ɔ kodɔ'ba ti Yēsu Kurīsītō kole 'ba Bɔko'ba gbī kɔtɔ ti 'bu bo Bɔko'ba. ⁴ Na ma dēdī dugu ame 'deni ziye gɔ ɔ kodɔ'ba 'be tize ki'di ze ti dēdī ɔ ti lɔŋ.

⁵ Ame na ɔ laja ma duwō di zi Yēsu kina me dēdī diya ziye. Bɔko'ba na ɔ bi kɔkɔ, ma di zi bo a mɔtɔ ɔ bi kōlu inza. ⁶ Kina ɔdɔ diyake te dēdīke 'deni mī ɔ kodɔ'ba ti bo ko'ja loma ze kēdī gba mī bi kōlu do'dɔke bētī 'deni, ako'dɔ ze ga inza du te ɔ lende ma kodɔ abo. ⁷ Ne ɔdɔ loma ze ga kēdī mī bi kɔkɔ kɔzɔ ame bo Bɔko'ba kēdī mī bi kɔkɔ ne tine, o'dɔ'ba ze 'deni ŋgī ɔ akɔtɔ. Roma Yēsu kole 'ba Bɔko'ba urōgō ze 'deni yaga kɔkɔ di mī lende kēnyē ze ga.

⁸ ɔdɔ diyake te dinzake ti lende kēnyē, du'bōluke ɔze 'deni kina lende ma kodɔ'ba ɔdɔ 'ba Bɔko'ba inza du te mīze. ⁹ Ne ɔdɔ dodɔke kpeze gɔ lende kēnyē ze ga na laka, Bɔko'ba ti ko'dɔ kō'du laka abo ŋgī kɔzɔ ame bo ki'di kō'du mo 'deni mɔlo tara ne. Bo ti kola ze gɔ lende kēnyē ze ga pili bo kurōgō ze yaga kɔkɔ di yimo.

¹⁰ Ne ɔdɔ diyake te do'dɔke lende kēnyē ɔdɔ dē du te, di'dike Bɔko'ba 'deni ɔ bɔ bētī. Kina a mɔtɔ ɔ lende abo inza du te mīze.

Kurīsītō Bɔ Kpērī Gɔze

2 Mēdī mugu waraga nime ziye kole ma ga kinza kari ko'dɔke lende kēnyē ra. Ne ɔdɔ nī mɔtɔ di mī lōŋgō ze nime bine ko'dɔ lende kēnyē, Yēsu Kurīsītō na kō'bō 'deni ɔ bɔ kpērī ze mī lōŋgō ze ti Bɔko'ba 'bu. Rōmōyī bo na ɔ bɔ ame ko'dɔ lende laka 'ba Bɔko'ba 'deni ² bo kombi laŋba 'ba lende kēnyē ze 'deni ti tōlē abo. Dē ŋge ɔze kɔtɔ tine ɔ gɔze bilaka 'ba mī dɔyayi nime pili.

³ Kina me miya ziye, wa ame 'dɔ kileme ze ɔ bɔ tikali Bɔko'ba ɔ ma laka ne na ɔ toro kō'du ki'di abo ga.

⁴ ɔdɔ bɔ mo kiya te bo ikali Bɔko'ba 'deni ŋgī tara kinza ma bo koro kō'du ki'di mo ga dē yɔ, bo 'deni ɔ bɔ bētī, kina lende ma kodɔ'ba ɔdɔ 'ba Bɔko'ba inza du te mī bo.

⁵ Tine lijë ame ga pili kēdī ko'dɔ lende 'ba Bɔko'ba ne lijë na ɔ ya ame ga akɔ'ba 'ba Bɔko'ba kēdī ko'dɔ ndɔbo ŋgī ɔ ma laka mīnnī ne. Wa ame 'dɔ kileme ma dēdī 'deni ɔ akɔtɔ ti Bɔko'ba ne na me. ⁶ Bɔ ame kiya te bo ō'bō 'deni ɔ akɔtɔ ti Bɔko'ba ne bo ki'di loma abo kēdī kɔzɔ 'ba Yēsu Kurīsītō.

Kō'du Ki'di

⁷ Kpe ame ga mɔ'ba ye ne, kō'du ki'di nime mēdī mugu ziye ne wa la'ja na dē. Kō'du ki'di mɔlo tōnē ki'di ziye mɔlo di bi tisaki mo ne na. Kina kō'du ki'di mɔlo nime bo na ɔ laja ma tōnē kuwōke ne. ⁸ Tine bo na gbī ɔ kō'du ki'di ma la'ja. Loma 'ba Yēsu ti loma 'be na kileme la'ja mo 'deni. Rōmōyī bi kōlu ēdī 'deni kote rōnī bi kɔkɔ ma laka na 'deni kēdī kiyoɔkɔ gɔ bi.

⁹ Bɔ ame kiya te bo ēdī 'deni mī bi kɔkɔ tine bo gba ɔ ma ko'ji lōndō ne, bo ēdī abo ka gba mī bi kōlu. ¹⁰ Lijë ame ga kɔ'ba lōndō nnī ga ne na ɔ ya ma kēdī 'deni mī bi kɔkɔ. Kina a mɔtɔ inza kpe ɔ ma kēnyē mīnnī ame gɔ ki'di lijë kɔzɔ yaga di mī kɔri 'ba Bɔko'ba. ¹¹ Tine bɔ ame ko'ji lōndō nī ne bo ēdī abo gba mī bi kōlu. Kina bo ēdī gba kilɔŋgere mī bi kōlu kinza ma bo kikali bi ma bo kēdī kari teyi. Rōmōyī bi kōlu iyōlu kɔmɔ bo 'deni.

Tɔ'ba Dɔlɔŋ

¹² Kole ma ga, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī Bɔko'ba ola ye 'deni gɔ lende kēnyē 'be ga gɔ kō'du 'ba Yēsu. ¹³ Kpe bulōbu, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī ikalike bɔ ma tōnē koloma mɔlo di bi tisaki mo ne 'deni. Kpe yɔbi, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī a'dake Satani bɔ ma kēnyē ne 'deni. ¹⁴ Kpe kole ma ga, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī ikalike 'bu ze Bɔko'ba 'deni. Kpe bulōbu, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī ikalike bɔ ma tōnē koloma mɔlo di bi tisaki mo ne 'deni. Kpe yɔbi, mēdī mugu wa naga nime ziye rōmōyī kpe na ɔ bɔ tigo kina lende 'ba Bɔko'ba ō'bō 'deni gbī miye ka'dake Satani bɔ ma kēnyē ne 'deni.

¹⁵ Miya ziye pili, kinza kɔ'ba dɔlɔŋ nime dē gbī ti wa mo ga. Bɔ ame kɔ'ba dɔlɔŋ nime inza kikali ɔ'ba 'bu ze Bɔko'ba. ¹⁶ Rōmōyī wa pili 'ba dɔlɔŋ nime ame ga kɔzɔ ako'dɔkɔ 'ba yida ɔ ni ti mī kombi ni ti dɔ kombi ni naga nima inza ɔ 'ba Bɔko'ba, lijë 'ba dɔlɔŋ nime na.

¹⁷ Kina me dɔlɔŋ nime ti kote rōnī kɔtɔ yaga ti wa mo naga nima bilaka kēdī ko'dɔ ndōrō gɔmo ne. Tine lijë ame ga ko'dɔ ako'dɔkɔ 'ba Bɔko'ba ne ti koloma ŋgī kō'bō ɔ ŋburuŋburu.

Njburunburu 'Ba Dɔliŋ

¹⁸ Kole ma ga, kada ma njburunburu 'ba dɔliŋ nime na 'deni me. Tönë mɔlo bine uwòke 'deni tégè bɔ ndo'ji bɔ ya 'ba Kurisitò ti kɔɔ 'deni. Kina me le'jete bɔ ndo'ji ma konzi bɔ ya 'ba Kurisitò ɔɔ 'deni. Gɔ kò'du mo na me ki'di dikali 'deni kada mo tönë òmò 'deni. ¹⁹ Bɔ ndo'ji naga nime lijè ènyì 'deni konye rònñi yaga di mì lònḡò ze. Tine lijè inza du te ɔ lèpi ze ga, ròmöyì ma lijè kèdì ra ngì ko ɔ lèpi ze ga dène lijè èdì kò'bò tize. Tine lijè ènyì koza rònñi yaga di ɔze kina me kileme 'deni ngì ma kɔɔ 'bènni mɔɔ inza du te ɔ lèpi zize.

²⁰ Ne ma 'beye Kurisitò ɔɔ Nyì Kɔɔ Laka 'deni dɔye kina me kpe pili ikalike lende ma laka 'deni. ²¹ Tine ame mèdì mugu wa nime ziye ne, miya dè te ikalike lende ma kodɔɔ dè. Ne mèdì mugu ziye ròmöyì ikalike lende ma kodɔɔ 'deni kina ikalike 'deni gbì a mɔɔ ɔ bètì inza mì lende ma kodɔɔ.

²² Ne tine yè na ɔ bètì? Bètì na ɔ bɔ ame kiya te Yèsu na dè ɔ Kurisitò ma Bɔko'ba koja ne. Ròmöyì Bɔko'ba 'bu gbì ti Kurisitò kole mo na ma bo kilagi 'deni. Kina me bɔɔ mo nima bo 'deni ɔ bɔ ndo'ji bɔ ya 'ba Kurisitò. ²³ Ròmöyì lijè ame ga pili kilagi ti'di dònñi gɔmo Yèsu na ɔ kole 'ba Bɔko'ba ne, lijè ikali Bɔko'ba 'bu 'ba Yèsu dè. Ne lijè ame ga pili ki'di dònñi gɔmo Yèsu na ɔ kole 'ba Bɔko'ba ne lijè na kikali Bɔko'ba 'bu 'ba Yèsu 'deni gbì.

²⁴ Kina me ziye, ò'bòke ti'di dɔye gɔ lende naga nime kuwòke 'deni mɔlo di bi tisaki mo ne. Ròmöyì ɔɔ kò'bòke ti'di dɔye ngì gɔmo ti kò'bòke 'deni ngì ɔ akɔɔ ti Yèsu kole 'ba Bɔko'ba gbì ɔ akɔɔ ti 'bu bo Bɔko'ba. ²⁵ Tò'bò ɔ akɔɔ ti Bɔko'ba nime na ɔ loma ma njburunburu mo tönë Yèsu kiya 'deni mɔlo tégè 'dɔ bo ki'di zize ne.

²⁶ Kina me mugu lende naga nime 'deni ziye gɔ kò'du 'ba bɔɔ naga nima ko'dɔɔ tu'bòlu ye ne. ²⁷ Ne kpe 'b-eye nime Kurisitò kodɔ Nyì Kɔɔ Laka abo 'deni dɔye kò'bò 'deni miye ne, èdì ko'dɔɔke 'bòwu 'dɔ bilaka lesi kiyandi ye gɔ wa'di? Nyì Kɔɔ Laka abo nima na ti kiyandi ye ti wa pili kina akiyandi abo na ɔ ma kodɔɔ, bètì inza mì bo. Kina 'dɔ kolomake ɔ akɔɔ ti Kurisitò kɔɔ ame Nyì Kɔɔ Laka kiyandi ye ne tara.

²⁸ Kina me mèdì miya gbì ziye kole ma ga, olomake ɔ akɔɔ ti Kurisitò ròmöyì mì kada 'ba tileki abo bine gɔ dɔze kèdì ɔ ma kitèwu kinza debeke ra tusu dɔze di zi bo ti ɔ kaya. ²⁹ Ròmöyì ikalike 'deni Kurisitò na ɔ bɔ lende laka. Kina 'dɔ kikalike gbì ze ame ga pili do'dɔke lende laka ne öyò ze 'deni yaga ɔ ma la'ja ɔ kole 'ba Bɔko'ba.

Kole 'Ba Bɔko'ba

3 Kina me o'jake akɔɔ löbu nime Bɔko'ba ko'dɔ gɔze ki'di kidèki ze ɔ kole abo ga ne 'deni. ɔ ma laka ze kole abo ga na. Ne bilaka 'ba dɔliŋ nime ikali Bɔko'ba dè gɔ lende mo na ma ki'di lijè kikali ze dè ɔ kole 'ba Bɔko'ba. ² Kpe ame ga mɔɔ ye ne, ze 'deni ɔ

kole 'ba Bɔko'ba. Tine tédì ze ma di dɔgba yayi mo ileme dè gba zize. Ne ma dikalike mo ɔɔ Yèsu kako 'deni kileme ɔ bo ti dèdike gbì kɔɔ bo ròmöyì ti do'-jake bo ngì ko kɔɔ ame bo kèdì ne tara. ³ Kina me ze ame ga 'deni pili ti kɔɔ ki'di 'dɔ tédì kɔɔ Kurisitò ne di'dike lende ze ga ti kò'bò njburu ɔ ma laka kɔɔ 'ba bo 'ba Kurisitò tara.

⁴ Ya ame ga kò'bò 'bènni to'dɔ lende kényè ne, lijè na ɔ ma kilagi kò'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'deni naga. Ròmöyì to'dɔ lende kényè na ɔ tilagi kò'du ki'di 'ba Bɔko'ba.

⁵ Ikalike 'deni Kurisitò ako dɔliŋ bine tombi lende kényè 'ba bilaka kina a mɔɔ ɔ lende kényè inza mì bo. ⁶ Kina me bɔ ame kò'bò 'deni ɔ akɔɔ ti Kurisitò ne ò'bò dè kpe to'dɔ lende kényè. Tine 'bènni 'ba bɔɔ bɔ ko'dɔ lende kényè naga nima lijè ma 'bènni o'ja Kurisitò dè kikali bo dè gbì yɔ.

⁷ Kpe kole ma ga, kinza ki'dike bɔɔ mɔɔ ku'bòlu ye dè. Ya ame ga kò'bò to'dɔ lende laka ne lijè na ɔ ma laka di kɔɔ Bɔko'ba gbì kɔɔ Kurisitò tara. ⁸ Ne lijè ame ga kò'bò to'dɔ lende kényè ne lijè 'ba Satani na ròmöyì Satani isaki to'dɔ lende kényè 'deni mɔlo kako di bi tisaki mo. Kò'du 'ba 'dɔ tiyèyì mì ndɔɔ kényè 'ba Satani nime yaga na me 'dɔ ki'di Bɔko'ba koja kole abo kako gɔmo dɔliŋ nime bine ne.

⁹ Bɔ ame 'deni ɔ kole 'ba Bɔko'ba ò'bò dè kpe nduwè to'dɔ lende kényè ròmöyì bo 'deni ɔ kupò 'ba Bɔko'ba. Bɔko'ba na ɔ 'bu ze dɔ'bɔke dè kpe to'dɔ lende kényè. ¹⁰ Wa nime na kèdì kileme ɔ ma laka yè ga na ɔ kole 'ba Bɔko'ba kina yè ga na 'bènni ɔ 'ba Satani. Lijè ame ga pili ko'dɔ lende laka dè kɔɔ löndö nnì ga dè ne inza ɔ kole 'ba Bɔko'ba.

¹¹ Ame na ɔ lende ame kuwòke 'deni mɔlo di bi tisaki mo, zize tɔɔ lèpi ze ga. ¹² Tine dè 'dɔ tédì kɔɔ 'ba Kayi-na ma tönë bine kupò bɔ löndö bo ne. Bo 'ba bo nima ɔ 'ba Satani. Ne gɔ wa'di na bo kupò bɔ löndö bo? Ròmöyì lende abo ga pili ɔ ma kényè 'ba bɔ löndö bo na ɔ ma laka kɔɔ Bɔko'ba.

¹³ Löndö ma ga, kinza ki'dike lende nime dè kilikò dɔye ɔɔ dɔliŋ kèdì ko'ji ye. ¹⁴ Ze 'beze ma ze tiye nime ditelike dɔ tölè 'deni dɔɔke mì didì ma njburunburu. Akɔɔ ze ame dɔɔke löndö ze ga ne na ki'di ze 'deni dikalike wa nime. Ròmöyì lijè ame ga kɔɔ löndö nnì ga dè ne ò'bò 'bènni 'deni mì tölè. ¹⁵ Lijè ame ga pili ko'ji löndö nnì ga ne lijè bɔ akupò na. Kina kɔɔ ma kikalike lijè ama ga tara ne ti kò'bò tédì ti didì ma njburunburu te tondo ga?

¹⁶ Dikalike wa nime ɔ akɔɔ ne 'deni ròmöyì Kurisitò ilagi dè di bi ti'di ɔ bo tölè gɔze. Kina gbì tara kinza dilagike dè di bi tölè gɔ löndö ze ga. ¹⁷ Ne ongɔke te, nì mɔɔ ame kèdì ti wa 'ba dɔliŋ nime tine kebe kupupu dökì'di yì ngì lipo bèrì di bi tokɔnyi löndö mɔɔ ame ɔ leri mo ne, ti akɔɔ 'ba Bɔko'ba kèdì miyì totondo?

Dɔ Kitèwu Kɔmɔ Bɔko'ba

¹⁸ Kole ma ga, kinza di'dike akɔɔ 'beze kò'bò dè nge dɔ kpeze tine zize 'dɔ tokɔnyi lèpi ze ga ngì ko ɔ ma laka. ¹⁹ ɔɔ do'dɔke te na ti dikalike ngì lende laka 'ba Bɔko'ba èdì mize. ²⁰ Kina ɔɔ dökì'di ze kèdì pele ɔ ma

kombi gɔ kō'du 'ba lende kënyë ze ga ti dëdike ngi ti mi këyi kɔmɔ Bɔko'ba. Römöyï akikali abo 'ba Bɔko'ba na rɔ dɔ kiteli kebe 'beze. Kina bo na kikali wa pili.

²¹ Kpe ame ga mɔ'kɔ ye ne, dɔdɔ kedi 'deni tara doki'di ze kombi de kpe gɔ kō'du 'ba lende kënyë ze ga, ti dolomake rɔ dɔ kitewu kɔmɔ Bɔko'ba. ²² Kina bo ti ki'di wa pili ame ga dititike ne ngi zize römöyï dëdi duwöke dɔ kō'du ki'di abo 'deni dëdi do'dɔke ako'dɔkɔ abo ga. ²³ Wa ma bo kose zize na rɔ ti'di dɔze gɔ lende 'ba kole abo Yësu Kurisitö kina gbï 'dɔ kɔ'kɔ lëpi ze ga kɔzɔ ame Kurisitö ki'di kō'du mo zize ne tara. ²⁴ Ze ame ga pili duwöke dɔ ndose 'ba Bɔko'ba ne ze 'deni rɔ akɔtɔ ti bo Bɔko'ba kina bo 'deni gbï rɔ akɔtɔ tize. Nyi Kɔtɔ Laka abo nime bo ki'di mize ne na ki'di ze 'deni dikali ma bo Bɔko'ba kedi 'deni rɔ akɔtɔ tize.

Bɔ Kumë Lende Dɔ Kindëndë

4 Kpe ame ga mɔ'kɔ ye ne, i'dike kɔmɔye kandi laka, bɔ kumë lende dɔ kindëndë ma konzi ita'ba 'deni kote mi dɔliŋɔ. Kina kinza ki'dike dɔye dë ngi welo gɔ lende 'ba bɔtɔ ame ga pili kedi kiya te lijë edi ti Nyi Kɔtɔ Laka 'ba Bɔko'ba minni ne. Tine ziye titi tiyɔzɔ mo 'dɔ kikali ke dɔ kedi ngi rɔ 'ba Bɔko'ba. ² Tikali mo na kɔzɔ a nime te, lijë ame ga kedi kiya te Yësu Kurisitö ako 'deni dɔliŋɔ bine rɔ bilaka lesi ne lijë na rɔ 'ba Bɔko'ba. ³ Ne lijë mɔtɔ ama ga pili kowasa lende nime kiya te Kurisitö ako dë su dɔliŋɔ bine rɔ kinë bilaka lesi ne lijë inza rɔ 'ba Bɔko'ba. Lijë 'bënni 'ba bɔ ndo'ji bɔ ya 'ba Kurisitö tönë na. Uwöke 'deni mɔlo bine iya te bɔ ndo'ji nima edi kako mi dɔliŋɔ kina me bo kômö 'deni.

⁴ Kole ma ga, kpe na rɔ kole 'ba Bɔko'ba kina a'dake bɔ kumë lende dɔ kindëndë naga nima 'deni. Römöyï bo Bɔko'ba ame miye ne bo na mbiri di dɔ Satani nima minni lijë bilaka 'ba dɔyayi nime ne. ⁵ Kina ma bɔ kumë lende dɔ kindëndë naga nima lijë 'bënni rɔ bilaka 'ba mi dɔyayi nime. Kina lende 'bënni ga pili rɔ 'ba dɔyayi nime gɔ kō'du mo na ma bilaka 'ba dɔyayi nime kedi kuwö dɔ lende 'bënni ne. ⁶ Ne ze 'beze ma ze tiye nime ze 'deni rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Kina ame ga pili kikali Bɔko'ba ne na ti kuwö dɔ lende ma 'beze. Tine lijë ame ga pili kinza rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne lijë uwö dɔ lende ze dë. Kina me bɔ ame dɔdɔ dɔngɔ bo kuwö dɔ lende ze nima, omba bo na rɔ bɔ ame Nyi Kɔtɔ Laka 'ba lende kodɔkɔ 'ba Bɔko'ba kedi mi bo ne. Tine ma kinza kuwö dɔ lende ze dë naga nima ti dikali lijë ngi rɔ ma laka rɔ 'ba Satani bɔ bëtï.

Akɔ'kɔ

⁷ Kpe ame ga mɔ'kɔ ye ne, dö'böke ti nduwë kɔ'kɔ rɔze. Römöyï akɔ'kɔ na rɔ 'ba Bɔko'ba. Kina me ze ame ga pili ti akɔ'kɔ mize ne ze na rɔ kole abo 'ba Bɔko'ba kina ze na gbï rɔ bilaka ame ga kikali bo ne. ⁸ Tine lijë ame ga 'bënni kinza akɔ'kɔ minni lijë kɔ'kɔ lëpi nni ga dë ne, lijë ikali Bɔko'ba dë du te römöyï Bɔko'ba bo na rɔ mi zana 'ba akɔ'kɔ. ⁹ Bɔko'ba ileme akɔ'kɔ abo 'deni zize ti toja kole kɔtɔ kpöki abo kako mi dɔliŋɔ ame ti bo na dëdike 'deni ti didi ma nɔburunɔburu ne. ¹⁰ Akɔ'kɔ ame rɔ ma la-

ka ne inza rɔ ma dɔ'kɔ bo Bɔko'ba. Akɔ'kɔ ma laka mo na rɔ ame bo kɔ'kɔ ze bo koja kole kɔtɔ abo kako kombi lanɔba 'ba lende kënyë ze ga ti tölë abo ne.

¹¹ Kpe ame ga mɔ'kɔ ye ne, kɔzɔ ame Bɔko'ba kɔ'kɔ ze 'deni kulöwö ne zize gbï 'dɔ kɔ'kɔ lëpi ze ga. ¹² Bɔtɔ mɔtɔ inza kɔtɔ te ame ko'ja kinë Bɔko'ba. Tine dɔdɔ kɔ'kɔ lëpi ze ga 'deni Bɔko'ba 'deni rɔ akɔtɔ tize, akɔ'kɔ abo edi 'deni ngi ko'dɔ ndɔkɔ laka mize.

¹³ Dikalike 'deni ze rɔ akɔtɔ ti Bɔko'ba kina bo gbï rɔ akɔtɔ tize gɔ Nyi Kɔtɔ Laka abo nime bo ki'di 'deni mize ne. ¹⁴ Kina gbï do'ja 'deni Bɔko'ba 'bu 'ba Yësu Kurisitö oja kole abo dɔliŋɔ bine mɔtɔ bilaka di mi tölë na me dëdi duwöwö 'deni ti. ¹⁵ Kina me lijë ame ga pili kuti gɔmo Yësu na ngi rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne lijë na kō'bö 'deni rɔ akɔtɔ ti Bɔko'ba kina Bɔko'ba gbï rɔ akɔtɔ tinni. ¹⁶ Dikalike laka 'ba akɔ'kɔ 'ba Bɔko'ba gɔze 'deni. Bo na rɔ mi zana 'ba akɔ'kɔ. Kina lijë ame ga pili kō'bö kɔ'kɔ lëpi nni ga ne lijë na 'deni rɔ akɔtɔ ti Bɔko'ba kina bo gbï rɔ akɔtɔ tinni.

¹⁷ Kina dɔdɔ akɔ'kɔ 'ba Bɔko'ba kedi 'deni ngi ko'dɔ ndɔkɔ mize rɔ ma laka ti dëdike ngi rɔ dɔ kitewu mi ka-da 'ba burë löbu nima kedi kako ne. Dɔ kitewu ze ti kedi ngi gɔ loma ze mi dɔliŋɔ bine ame 'deni gbï ko kɔzɔ 'ba Kurisitö tara ne. ¹⁸ Tikere ni ti akɔ'kɔ odɔ'kɔ dönni dë bi kɔtɔ. Kina me dɔdɔ kiya te akɔ'kɔ 'ba Bɔko'ba kedi 'deni ko'dɔ ndɔkɔ rɔ ma laka mize ti koga tikere ngi nɔbö yaga. Römöyï tikere edi koloma mi bilaka gɔ lende 'ba karama nime Bɔko'ba kedi kodɔ dɔ bilaka ne. Kina me lijë ame ga rɔ tikere ne akɔ'kɔ 'ba Bɔko'ba o'dɔ ndɔkɔ dë du te laka minni.

¹⁹ Bɔko'ba na kɔ'kɔ ze 'deni dɔgɔba kina gɔ kō'du mo 'dɔ dɔ'kɔ bilaka gbï. ²⁰ Ni bɔ ame ko'ji löndö yi ne dɔdɔ kiya te kɔ'kɔ Bɔko'ba ni bɔ bëtï na. Römöyï dɔdɔ kɔ'kɔ löndö yi ame keddï ko'ja kinë mo ne dë, ti kɔ'kɔ Bɔko'ba ame kinza ko'ja kinë mo dë ne totondo ga? ²¹ Kina gbï kō'du ki'di ame Kurisitö ki'di zize na me lijë ame ga pili kɔ'kɔ Bɔko'ba ne gɔ lijë kɔ'kɔ löndö nni ga gbï.

Ta'da Dɔliŋɔ

5 Lijë ame ga pili ki'di dönni 'deni ngi gɔmo Yësu na rɔ Kurisitö ma Bɔko'ba koja ne lijë na rɔ kole 'ba Bɔko'ba. Kina me bɔ ame kɔ'kɔ 'bu ne kɔ'kɔ kole mo 'deni gbï. ² Gɔ lende mo na me dikalike 'deni dɔdɔ kɔ'kɔ Bɔko'ba doroke kō'du ki'di mo gbï, omba dɔ'kɔ kole abo 'ba Bɔko'ba 'deni. ³ Kɔ'kɔ bo Bɔko'ba na rɔ to'dɔ kō'du ki'di abo. Kina kō'du ki'di abo inza rɔ gomo zize ⁴ römöyï lijë ame ga pili rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne edi ta'da wa 'ba dɔliŋɔ nime ngi pili rɔ gomo. Ti'di dɔze gɔ lende 'ba Yësu na rɔ aka'da ame da'dake dɔliŋɔ 'deni timo mi kɔtɔ. ⁵ Kina me mēdi miya ziye, bɔtɔ mɔtɔ inza ame ka'da dɔliŋɔ tine nge kɔtɔ rɔ bɔ ame ki'di dönni ngi gɔmo Yësu na rɔ kole 'ba Bɔko'ba ne.

Lende 'Ba Yësu Kurisitö

⁶ Yësu Kurisitö na rɔ bɔ ame kako 'deni dɔliŋɔ bine ti mini 'ba bapatisi gbï ti roma 'ba tölë abo. Bo ileme rɔ bo dë nge ti mini tine bo ileme rɔ bo ti mini gbï ti ro-

ma. Kina Nyi Kɔɔ Laka odɔɔ ɔɔmo 'deni yaga laka. Römöyī Nyi Kɔɔ Laka na ɔɔ ɔɔ lende kodɔɔ. ⁷ Kina me wa ēdī 'deni mota ame kileme laka 'ba lende 'ba Yēsu. ⁸ Lijē wa mota naga nima Nyi Kɔɔ Laka ni ti mini 'ba bapatisi ti roma 'ba tölē abo uti dɔ lende pili bi kɔɔ.

⁹ Ōɔɔɔke te, ze dutike ɔɔ wa ma bilaka kileme zize, ne 'ba Bɔko'ba ame bo kileme na ɔɔ dɔ kiteli di dɔ 'ba bilaka lesi. Lende 'ba kole abo na me bo kileme bine.

¹⁰ Kina me lijē ame ga ki'di dōnni 'deni ɔɔ lende 'ba kole 'ba Bɔko'ba ne akileme abo nime ēdī 'deni mī dōki'di mo. Tine lijē ame ga pili ki'di dōnni dē ɔɔ lende 'ba Bɔko'ba ne lijē o'dɔ Bɔko'ba 'deni yaga ɔɔ ɔɔ bēti. Römöyī lende 'ba Bɔko'ba ame bo kileme kole abo timo ne na ma 'deni lijē kilagi ti'di dōnni ɔɔmo.

¹¹ Ame na gbī ɔɔ akileme abo mo. Bo i'di dīdī ma ɔɔburuɔɔburu 'deni zize ti kole abo. ¹² Kina me ɔɔ ame 'deni ɔɔ akɔɔ ti kole 'ba Bɔko'ba ne ēdī 'deni ti dīdī ma ɔɔburuɔɔburu. Tine ɔɔ ame kinza ɔɔ akɔɔ ti kole 'ba Bɔko'ba ne inza ti dīdī ma ɔɔburuɔɔburu.

Dīdī Ma ɔɔburuɔɔburu

¹³ Wa naga nime mugu 'deni ziye 'dɔ kikalike ēddike 'deni ti dīdī ma ɔɔburuɔɔburu. Römöyī kpe na ɔɔ ya ame ga ki'dike dɔye 'deni ɔɔ lende 'ba kole 'ba Bɔko'ba.

¹⁴ Ze 'beze ma ze tiye nime 'deni ɔɔ dɔ kitēwu kɔɔ Bɔko'ba römöyī ɔɔ ako'dɔɔ abo ɔɔ dɔ dititike bo ɔɔ wa

mɔɔ bo ēdī nduwē tuwō dēki 'ba dɔze. ¹⁵ ɔɔ kō'du mo dikalike ɔɔ laka dɔɔ dititike a mɔɔ di zi bo dikalike ɔɔ dēdike 'deni timo.

¹⁶ ɔɔ ni mɔɔ ko'ja löndö yi mɔɔ kēdī ko'dɔ lende kēnyē ame kinza ɔɔ 'ba tölē ne, ititi Bɔko'ba ɔɔ bo. Kina bo ti ko'ja dīdī ma ɔɔburuɔɔburu ɔɔ dɔ lende kēnyē abo mo nima kinza ɔɔ 'ba tölē. Römöyī lende kēnyē mɔɔ ga ēdī bina ɔɔ 'ba tölē. Kina me lende nime miya te 'dɔ kititi Bɔko'ba ɔɔ ɔɔ lende kēnyē ne inza gönni ya ame ga ko'dɔ lende kēnyē ma te ne. ¹⁷ Lende kirasi pili ɔɔ ɔɔmo ɔɔ lende kēnyē di kɔɔ Bɔko'ba. Tine lende kēnyē mɔɔ ga inza ɔɔ 'ba tölē ma ɔɔburuɔɔburu.

¹⁸ Dikalike kole ame ga ɔɔ 'ba Bɔko'ba ne o'bō dē kpe nduwē to'dɔ lende kēnyē. Römöyī Yēsu kole 'ba Bɔko'ba itata lijē 'deni. Satani osa rōnni dē kpe. ¹⁹ Ze pili dikalike 'deni gbī ze 'ba Bɔko'ba na, ne dɔlɔɔ nime pili ēdī kōzi Satani. ²⁰ Dikalike 'deni kole 'ba Bɔko'ba ako 'deni dɔlɔɔ bine ti'di wa naga nime kēdī njo zize 'dɔ dikalike Bɔko'ba ame ɔɔ kɔɔ kpōki mītɔɔ ne. Ze 'deni ɔɔ akɔɔ ti bo Bɔko'ba römöyī ze 'deni ɔɔ akɔɔ ti kole abo Yēsu Kurisitō. Bo na ɔɔ Bɔko'ba ame kɔɔ kpōki mītɔɔ ne. Kina bo na ɔɔ ɔɔ dɔ dīdī ma ɔɔburuɔɔburu.

²¹ Kina me kole ma ga, kinza kupōke ɔɔye dē ti lende 'ba akoro.

2 Yowani

¹ Ma bulöbu mēdi mugu waraga nime zīyī nī lēmī ame Bako'ba koweli yi 'deni ne gbī zi kole 'bī ga ma ma kulöwö rɔ ma laka ne. Tine ma na dē nge kɔtɔ ma ma ye, ya ame ga pili kikali laka 'ba lende kodɔrɔ 'ba Bako'ba nime ne kɔ ye gbī pili. ² Römöyī lende kodɔrɔ abo ö'bö 'deni mīze ma ze tiye ni kina ti kö'bö nduwē tize n̄bō rɔ n̄burun̄buru.

³ Dö'böke ti mī lende kodɔrɔ abo gbī mī akɔ'ɔ 'dɔ yēyī ti mī kon̄mi ti loma liya 'ba Bako'ba 'bu 'ba Yēsu Kurīsītö ni ti 'ba kole abo koloma kɔtɔ tize.

Tiliya Rɔ Lɔn̄

⁴ Mēdi 'deni n̄gī tiliya rɔ lɔn̄ gɔ ame mo'ja kole 'bī mɔtɔ ga 'deni kēdī ko'dɔ lende kodɔrɔ mo tönē ga ko 'bu ze Bako'ba kose gɔmo zize ne.

⁵ Lēmī ma, wa ame 'dɔ miya zīyī ne na me, dɔ'ɔke lēpī ze ga pili. Kö'du ki'di nime mēdi mose zīyī ne ma la'ja na dē tine ma mɔlo tönē ki'di zize mɔlo di bi tisaki mo ne na. ⁶ Römöyī kɔ'ɔ bo Bako'ba na rɔ tinda'ba kö'du ki'di abo. Kina gbī kö'du ki'di ame kuwöke mɔlo di bi tisaki mo ne iya te dolomake ti akɔ'ɔ.

Bɔ 'Bölu

⁷ Kina me mēdi miya 'deni ziye römöyī bɔ 'bölu ma konzi mɔtɔ ga ita'ba 'deni kote mī dɔl̄n̄, lijē na rɔ bɔ kēdī kiya te Yēsu Kurīsītö ako dē su mī dɔl̄n̄ bine rɔ bi-

laka lesi. Lijē naga nima kēdī kiya te ne, lijē na rɔ bɔ 'bölu bɔ ndo'ji bɔ ya 'ba Kurīsītö. ⁸ Kina i'dike kɔm̄ye kandi laka kinza dɔ gomɔ 'ba rye nime kilikö ra rɔ yawa, tine 'dɔ ko'jake kpa közi 'ba gɔmo pili di zi Bako'ba.

⁹ Kina me mēdi miya ziye, bɔ ame ki'di dɔ bo dē kö'bö gɔ akiyandi 'ba Kurīsītö tine bo kebe tudölö yī-mo ti lende mɔtɔ ga ne, bo mɔtɔ mo nima inza rɔ akɔtɔ ti Bako'ba. Ne lijē ame ga pili kö'bö ti'di dönnī gɔ akiyandi 'ba Kurīsītö ne, lijē na rɔ akɔtɔ ti Bako'ba 'bu 'ba Kurīsītö gbī ti bo kole mo. ¹⁰ Dɔ bilaka mɔtɔ ga kako liɔn̄ 'be ga ti akiyandi ame ga kinza rɔ 'ba Kurīsītö, kinza kolake lijē dē koloma. Kina kinza kumötöke lijē dē gbī ¹¹ römöyī ya ame ga pili kēdī kumötö lijē bilaka naga nime ne, ti konyɔn̄yɔn̄ rönnī n̄gī mī lende kēnyē 'bēnnī nima.

Ndose Ma N̄burun̄buru

¹² Mēdi ti lende mɔtɔ ga gba n̄ban̄ji ame mo'dɔkɔ gɔ miya ziye. Tine mo'dɔkɔ dē kpe tugu mo ti galama mī waraga. Miteri 'dɔ ma mo na n̄gī mari ti gbagba ma 'dɔ dilendeke tiye di dɔ kɔm̄ di dɔ kɔm̄ kɔzɔ a nime te 'dɔ dēd̄ike lɔ ti lɔn̄.

¹³ Lēmī yī ame Bako'ba koweli 'deni bine ne kole 'bēnī ga umötö yi laka.

3 Yowani

1 Ma bulöbu mugu waraga nime ziyi bɔ pɔri ma Gayo. Ni ame mɔ'ɔ yi 'deni ŋgɔ kulöwö rɔ ma laka ne.

² Ni ame mɔ'ɔ yi ne, Bɔko'ba ki'di yi kö'bö ti rɔ këyi, yëyi abo këdi tiyi kɔzɔ ma këddi laka kɔmɔ bo. ³ Lende ma muwö di zi löndö ma këdi kako di ziyi dayi naga nime i'di ma 'deni ŋgɔ mëdi miliya ti lɔŋɔ. Ame muwö 'deni kiya te önyö 'deni nduwë kö'bö gɔ kɔri 'ba lende kodɔɔ nime kɔzɔ ma tönë këddi ko'dɔ mɔlo ne. ⁴ Tiliya ma, ma rɔ dɔ kiteli na gɔ ame muwö 'deni kole ma ga kinda'ba kɔri 'ba lende ma kodɔɔ nime 'deni ne.

Kɔnyi

⁵ Ni ame mɔ'ɔ yi ne, ma laka mo na rɔ kɔnyi ko'dɔ 'bi zi löndö tine ma rɔ dɔ kiteli mo zi löndö ame ga rɔ bɔ löwö ne. ⁶ Lijë iyëti gɔ akɔ'ɔ 'bi 'deni mi kanisa bine. Ki-na ma laka mo ziyi toja lijë rɔ ame kari gɔ kɔmɔ Bɔko'ba ne mi kɔri 'ba lɔŋgere 'bënni. ⁷ Römöyi lijë ëdi kari mi lɔŋgere nima mi möyi Kurisito kinza tidëki ɔɔ di zi bɔ löwö ame ga kikali Yesu Kurisito dë ne. ⁸ Kina zize ti 'dɔ tokɔnyi lijë ma te naga nime römöyi gɔ dëdi gbɔ rɔ bɔ ndɔɔ lëpi zinni mi lende kodɔɔ 'ba Bɔko'ba.

⁹ Mugu waraga mbowa 'deni zi kanisa. Tine a mo Di-wotepa bɔ koyoyo rɔ bo rɔ löbu mo nima inza kuwö dɔ lende ze. ¹⁰ Kina ɔɔ mako 'deni ti mora gɔ lende abo

naga nima yaga zi bilaka, bëti abo naga nima bo kunzö kpama gbɔ ti kore mbëmbë abo naga nima. Tine a ma kënyë kulöwö rɔ dɔ kiteli mo na rɔ ame bo ko'dɔɔ ŋba 'ba kanisa dë ne. Kina lende abo gbɔ tota gɔmo to-ga lijë ame ga këdi kota ŋba naga nime liŋɔ 'bënni ga ne yaga di mi kanisa.

¹¹ Ni ame mɔ'ɔ yi ne, kinza kogba görö 'ba lende kënyë dë tine 'ba lende laka na kogba. Römöyi bɔ ame këdi ko'dɔ lende laka ne na rɔ 'ba Bɔko'ba. Tine bɔ ame këdi ko'dɔ 'ba bo rɔ lende kënyë ne o'ja Bɔko'ba dë.

¹² Bilaka pili ëdi kiya lende 'ba Demetoriyo rɔ ma laka. Kina lende laka ko'dɔ abo ileme bo 'deni ŋgɔ rɔ ma laka. Kina duti 'deni gbɔ gɔmo lende abo ëdi rɔ ma laka. Kina ikali 'deni dɔ lende kuti ze ëdi rɔ ma laka.

Akumötö

¹³ Mëdi ti lende mɔɔ ga ŋbanji 'dɔ tiya mo ziyi. Tine mo'dɔɔ dë kpe tugu mo mi waraga ti galama. ¹⁴ Miteri ŋgɔ gɔ mo'ja yi giri naga nime gɔ dilende di dɔ kɔmɔ di dɔ kɔmɔ kɔzɔ a nime te.

¹⁵ Yëyi abo këdi tiyi. Pɔri yi ga ame bine ne umötö yi pili. Kina 'dɔ kumötö pɔri ma ga ama yayi ne me rɔ kɔɔkɔɔ.

Yuda

¹ Ma Yuda bɔ laja 'ba Yësu Kurisitö ame bɔ löndö ma na ɔ Yakoba ne. Mëdi mugu waraga nime ziye kpe ame ga kidëki ye, Bɔko'ba 'bu kɔ'kɔ ye 'deni, Yësu Kurisitö këdi kitata ye ne.

² Mi këyi ti lende liya ti akɔ'kɔ mo koloma tiye ɔ dɔ kiteli.

Bɔ Kumë Lende Dɔ Kindëndë

³ Kpe ame ga mɔ'kɔ ye 'deni kulöwö ne, ma ngi ti dökidi kombi 'dɔ tugu lende 'ba tɔmɔ ze ma ze tiye di mi tölë nime ziye. Tine momeri ma kulöwö ɔ dɔ kiteli mo gɔ tugu mo ziye tɔɔ ye kinza kolake gɔ lende 'ba Bɔko'ba nime bo ki'di 'deni nge mi kɔtɔ nburu zi bilaka abo ga ne, ⁴ römöyi ya ma kinza kere Bɔko'ba dë mɔtɔ ga iyaga 'deni liwo kɔdɔ kako mi löngö ye. Lijë na ɔ ma këdi kuyi mi lende këyi 'ba Bɔko'ba za yaga zinni ɔ a 'ba to'dɔ lende kënyë timo lijë kilagi di ɔ Yësu Kurisitö mo ma nge kɔtɔ kpökɔ ɔ nge bɔ dɔze mo ne. Ugu 'deni mɔlo tönë kiya te 'dɔ Bɔko'ba kɔdɔ karama dönni.

⁵ Kina kɔzɔ ame kikalike 'deni pele pili mɔlo ne, mo'dɔkɔ tiyëti gɔmo gbɔ laka ziye ma tönë bo Bɔko'ba kɔmɔ Yisarele di mi dɔyayi 'ba Ezipeto, tine di pötö mo 'böwu yayi bo kileki kote dɔ ma kinza ki'di dönni dë gɔ lende abo mo ga ngi yaga. ⁶ Omerike gbɔ malayika ma tönë ga kɔɔ dë gɔ maga 'ba közi kakpa ma ki'di zinni ne ame lijë kebe kilagi gɔ bi ma ki'di zinni mo ne. Bɔko'ba udödu lijë ngi ti nyɔri ma nburunburu mi bi kölu tönë bëri koda dɔ kada löbu nime këdi kako ne 'dɔ bo kɔdɔ karama dönni. ⁷ Omerike gbɔ Sodomoni ni Gomora ti mi tiri ma ngila mo ga. Bilaka mo ga o'dɔ lende gbɔ kɔzɔ 'ba malayika naga nime. Kina lijë kombi gomɔ mo 'deni ɔ pa'do ma nburunburu ɔ akileme zi bɔtɔ pili gɔ ndörö ko'dɔ 'bënni ma gɔ yëri ti lende kirasi mɔtɔ ga.

⁸ Kina gbɔ tara lijë ya naga nime nyi i'di lijë 'deni kirasi yida rönni lijë kilagi közi kakpa 'ba Bɔko'ba lijë ki-ti'ja malayika ame ga ɔ löbu dɔ kiteli ne. ⁹ Tine Mayikolo ame pele ɔ bɔ dɔ malayika ni ne o'dɔ dë tara mi kada ma lijë këdi kamo ti Satani mi tilaka rönni gɔ töku Musa. Bo ilaɔa ɔ bo dë kogbɔki Satani ti ti'ja. Tine bo iya abo nge te, "Ni, Bɔko'ba kamo döyi." ¹⁰ Tine ma 'bënni lijë ya naga nime wa ma kinza lijë kikali dë pele naga, lijë iti'ja aa ngi. Tine ma lijë kikali mo naga nima akikali mo kapi ngi gɔ döni zinni kɔzɔ 'ba yëri 'ba yi mökö naga tara ne na ma 'deni këdi kote dönni.

¹¹ Bu'bu zinni, lijë inda'ba kɔri bi ndi Kayina 'deni. Gɔ lende 'ba girisi na lijë kusu kpënni 'deni ngi mi lende

kënyë ko'dɔ 'ba Balama tönë. Lijë aya 'deni ngi kɔzɔ 'ba bɔ tönë ɔ Kora ne. Kina kɔzɔ ma tönë kupö bo ne, na kupö lijë 'deni gbɔ tara.

¹² Lijë ngi kɔzɔ akididi ziye mi akonyo 'ba karama 'be ga, rönni kaya dë ye. Lende 'ba gbagba nni ga na nge lijë komeri. Lijë ngi kɔzɔ pɔli ame lili kombi kari timo tɔɔ mo ka'di dë ye ne. Lijë ngi kɔzɔ ngëri ma kinza kana dë naga, pele mi kpa dɔlili. Lijë ngi kɔzɔ ngëri ame kɔtɔ 'deni bëri ti ngira'da mo kututu ë'bënni 'deni ne. ¹³ Lijë ngi kɔzɔ mini ma kikagba ti surupu 'ba dɔmo mi lende ko'dɔ kinza ɔ kaya 'bënni nima. Lijë ngi kɔzɔ këlu ma kulë 'ba mitorɔ ame Bɔko'ba kileŋo gɔ bi mo 'deni mi bi kölu 'ba Gehena ne.

¹⁴ Enoka kupö ma ɔ mi modɔkɔtɔ ma kɔdɔ kako di zi Adama na kumë lende nime 'deni gɔ kö'du 'bënni. Ame kiya te, "Ongɔ te, nge Bɔko'ba ti kako ti tindɔ 'ba malayika kɔtɔ laka abo ga ¹⁵ to'dɔ burë 'ba bɔtɔ pili, todɔ karama dɔ bɔ kilagi Bɔko'ba naga nima gɔ lende kirasi 'bënni ame ga pili lijë ko'dɔ ne gbɔ ti ma dɔnde'de lijë koja ɔ Bɔko'ba." ¹⁶ Ya naga nime lende 'bënni nburu ɔ tonboro rönni toto kënyë kpa lëpi nni ga. Ako'dɔkɔ 'ba lende kënyë 'bënni ga na lijë kinda'ba kɔri mo. Lijë ëbi rönni nime te lijë ko'dɔ kpa koŋmi zi lëpi nni ga to'ja kɔri timo zinni.

Ndose

¹⁷ Tine kpe lëpi ma ga ame mɔ'kɔ ye kulöwö ne, omerike a tönë ga bɔ laja 'ba Yësu Kurisitö nge ze kiya mɔlo ziye bine ne te. ¹⁸ Lijë iya 'deni ziye te, "Dɔ kada ma nburunburu kömö 'deni, bilaka mɔtɔ ga ti kɔdɔ topɔtɔ ye. Lijë na ɔ ma kösö gɔ ako'dɔkɔ 'bënni 'ba tilagi Bɔko'ba naga." ¹⁹ Lijë na ɔ bɔ këdi ko'de ɔ koza mo tönë ga. Ako'dɔkɔ 'ba yida rönni ga na mbiri dönni, a mɔtɔ ɔ Nyi Kɔtɔ Laka inza minni.

²⁰ Ne kpe 'beye lëpi ma ga, uluke ɔye nduwë kiyöbuke mi lende laka nime kinda'bake 'deni ne. Umötuke ti tigɔ 'ba Nyi Kɔtɔ Laka. ²¹ Kina ogbɔke ɔye ti mi akɔ'kɔ 'ba Bɔko'ba kɔzɔ ame këddi kodake Yësu Kurisitö nge ze 'deni 'dɔ ki'di didi ma nburunburu ziye ti mi këyi abo ne.

²² Ilemeke mi këyi zi ma dɔmo kilikö 'deni naga. ²³ Omake mɔtɔ mo ga toɔ mo yaga di mi pa'do. Ilemeke mi këyi gbɔ zi ya mɔtɔ ga, tine bɔngɔ 'ba rönni mo naga nima këri kulöwö di zi ndörö 'ba gɔ lende kënyë ne na 'dɔ ko'jike kinza kiyölu ɔye.

Mötu

²⁴⁻²⁵ Rɔ löbu ti tigo dɔ kiteli ti közi kakpa ti tigo ma
tönë mo mɔlo gba kinza ɔɔ kisasi rönï dë kö'bö nduwë

ko'ja kabate 'deni ɔɔ nburunburu ne këdi zi Boko'ba ɔɔ
togbo ye di mi la'ba ko'de ye kinza a ma kënyë mɔɔ zi
bo ti tiliya, ame bo Boko'ba na nge ɔɔ ɔɔ ɔɔ ze ti
Yësu Kurisitö ne. Amini.

Tileme

1 Ame na rɔ akileme 'ba Yēsu Kurisītō ame Bɔko'ba ki'di zi bo 'dɔ kileme wa ma kēdī ko'dɔkɔ 'dɔ to'dɔ rōnnī gīrī naga nime zi bɔ laja abo ga ne. Bo ileme gɔmo 'deni laka yaga ti toja malayika abo zi bɔ laja abo Yowani, ² ame bo Yowani kiyētī gɔ wa ame ga pili bo ko'ja ne 'deni yaga. Omba kina rɔ lende 'ba Bɔko'ba ame Yēsu Kurisītō kodɔɔ ndīmo 'deni ne.

³ Lijē ame ga kīdēkī lende kumē naga nime kugu bine ne ti kēdī ngī ti yēyī. Lijē ame ga kuwō kinda'ba kitigɔ mī dōkī'dī nnī ne ti kēdī ngī gbī ti yēyī rōmōyī kada mo ɔwɔ dē kpe.

Kanisa Modɔmoriyō

⁴ Ma Yowani mugu waraga nime ziye kpe kanisa ma modɔmoriyō mī dɔyayi 'ba Asiya. Lende kēyī ti mī kēyī abo 'ba Bɔko'ba ame bo kēdī 'deni mɔlo di bi tisaki mo nduwē kōmō gīrī nime n̄bō rɔ n̄burun̄buru ne koloma tiye gbī ti yēyī 'ba Nyī Kɔtɔ Laka modɔmoriyō ma kɔmō kītī 'ba Bɔko'ba, ⁵ ti yēyī 'ba Yēsu Kurisītō koloma gbī tiye. Bo na lende abo n̄buru rɔ ma kodɔɔ, kole dɔndende 'ba tɔɔ di mī tōlē, n̄ere 'ba dɔ n̄ere ni pili.

Bo ame kɔ'ɔ ze 'deni kulōwō kōlē gɔze 'dɔ kope ze yaga di mī lende kēnyē ze ga ti roma bo, ⁶ ki'di ze 'deni rɔ 'ba n̄ere lōbu abo rɔ bɔ akumu toja laja zi Bɔko'ba 'bu bo ne. Akilēlu ti tigɔ dɔ kiteli kēdī zi bo nduwē n̄bō rɔ n̄burun̄buru. Amini.

⁷ On̄gɔke te, bo ēdī kako bēri ti pɔli kina bɔ kupō bo tōnē ga ti laki pili ti ko'ja bo ngī, dɔ kupō pili 'ba dɔlɔn̄gɔ ti kudu bo 'deni ngī. Yēē, kēdī ngī tara. Amini.

⁸ N̄ere Bɔko'ba ame kēdī 'deni mɔlo di bi tisaki mo nduwē kōmō gīrī nime n̄bō rɔ n̄burun̄buru ne bɔ tigɔ dɔ kiteli iya te, "Ma Bɔko'ba na rɔ tisaki mo gbī rɔ tote mo."

Nyī

⁹ Ma lōndō ye Yowani na. Ma gbī rɔ lēpī ye ame rɔ akɔtɔ ti Yēsu mī tombi gomɔ rɔ atiri gɔ n̄ere lōbu nime liya ti mī kēddī. Oga ma 'deni mēdī mī dōōtu 'ba Pato-mosi gɔ kō'du 'ba tiyēlē lende 'ba Bɔko'ba ame Yēsu Kurisītō kodɔɔ ndīmo 'deni ne. ¹⁰ Mī kada lōbu ma dɔ kɔtɔ mɔkɔ Nyī Kɔtɔ Laka inda'ba ma ngī mbi. Kina muwō birɔ kudu ngī kebe gɔma rɔ ma kembe kɔzɔ birɔ tɔtɔti naga tara, ¹¹ iya te, "Wa ame ga pili ko'ja ne ugu koja zi kanisa ma modɔmoriyō ame ga mī gawo 'ba Epeso, mī Semorona, mī Pegamona, mī Towatira, mī Saradisi, mī Piladapiya ni ti Lodikiya ne."

¹² Kina muyī kɔmɔ ma ngī ton̄gɔ dɔ nima kēdī kilende zō ne. Kina dɔɔ muyī kɔmɔ ma 'deni tine mo'ja ndēn̄j

yamo ma kōbōkōbō modɔmoriyō 'ba tidēyī lamba 'deni yayi. ¹³ Kina mī lōngō ndēn̄j naga nima yayi mo'ja bɔ mɔkɔ kɔzɔ kole 'ba bilaka lesi tara kēdī kɔkɔ, kusu jal-abiya 'deni n̄bō kilala yayi, kudōdu kpa dɔngɔ'do bo 'deni ti gasi ma kōbōkōbō. ¹⁴ Sunē dɔ bo ga aŋmi ngī kɔzɔ alato ni ma ti buruku naga tara. Kɔmɔ bo ōbō kɔzɔ pa'do, ¹⁵ ndī bo ga aŋmi kɔzɔ yamo ame kubōbō 'deni kileze yaga ne tara, mugu bo udu kɔzɔ bituru 'ba mini ma kēdī kɔkɔ. ¹⁶ Bo inda'ba kēlu 'ba mītɔrɔ modɔmoriyō kōzī bo ma dōri, kina mbele ame kikapa kpamo 'deni kapa kpaki riyō ne kɔkɔ ngī di kpa bo. Kɔmɔ bo ōbō ngī kɔzɔ kada ame 'deni mī zana kada ma kata ne tara.

¹⁷ Kina dɔɔ mo'ja bo 'deni tara tine, mēnyī ngī mila'ba bēri ndī bo kɔzɔ tōku. Tine bo ēnyī ki'di kōzī bo ma dōri rɔma, bo iya te, "Kinza kere dē. Ma na rɔ tisaki mo gbī rɔ tote mo" ¹⁸ Ma na rɔ bɔ dīdī, mōlē 'deni pa ne mīdīdī 'deni yaga rɔ n̄burun̄buru. Kpadōri 'ba tōlē ni ti maliti 'deni pili mī kōzō. ¹⁹ Kina ti, wa ame ga pili ko'ja ne ugu ti, ma gīrī naga nime kpaki ti ma kēdī ko'dɔkɔ 'dɔ to'dɔ rōnnī 'jaa naga nima. ²⁰ Kēlu modɔmoriyō naga nima ko'ja minda'ba kōzō ma dōri ne gbī ti ndēn̄j yamo kōbōkōbō modɔmoriyō 'ba tidēyī lamba naga nima, 'jɔ 'ba lende mo ga na te. Kēlu modɔmoriyō naga nima lijē na rɔ malayika 'ba kanisa ma modɔmoriyō naga nima. Kina ndēn̄j modɔmoriyō naga nima na rɔ kanisa ma modɔmoriyō mo tōnē ga."

Kanisa Ma Epeso

2 "Ugu kɔzɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Epeso.

Ame na rɔ ndose abo 'ba bɔ ame kinda'ba kēlu modɔmoriyō kōzī bo ma dōri, bo kēdī kilingere mī lōngō ndēn̄j modɔmoriyō di mī yamo kōbōkōbō 'ba tidēyī lamba tōnē ga ne. ² Mikali ndɔbɔ ko'dɔ 'be 'deni, kōzī kitigɔ 'be mī ndɔbɔ ti mī kēddī 'be mikali 'deni. Mikali 'deni ma kogake rɔye yaga di rōnnī lijē bɔ lende kēnyē naga nima. Ya ma kidewo rōnnī tēgē lijē na rɔ bɔ laja 'ba Bɔko'ba naga iyɔzɔke lijē 'deni kotake gɔ bēti 'bēnī yaga ma lijē kinza rɔ ma laka. ³ Mikali ma kogbɔke rɔye 'deni ti mī kēddī tombi gomɔ gɔ lende ma du kinza ma kogake kpeye gɔma.

⁴ Ne pele mēdī gba ti wa naga nime tiya mo yida rɔye. Mon̄gɔ ye idakike 'deni di mī akɔ'ɔ 'be, inzake kpe kɔzɔ ma dɔgba tōnē bine ne. ⁵ Omerike gɔ la'ba 'be ame kileki ye 'deni n̄bō nyati yi'bōwu ne te. Otɔke dɔye di yimo kilekike to'dɔ wa tōnē ga kolomake pa rɔ to'dɔ mo dɔgba bine ne. Dɔɔ kotɔke dɔye dē ti mako ziye mogba ndēn̄j 'ba lamba 'be nima yaga di mī gɔ bi mo.

⁶Tine ame na ɾ lende laka 'be ame kö'böke ɳburu to'ji akiyandi 'ba bilaka 'ba Nikolawo naga nima ne gbì kɔɔ 'bama ame mö'bö to'ji akiyandi 'bënni nima ne tara.

⁷Kina ti, bɔ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne. Bɔ ame ka'da wa 'deni ti mi'di bo tonyo döngëri 'ba dīdi ame mi dɔɔɔ 'ba Bɔko'ba ne."

Kanisa Ma Semorona

⁸"Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Semorona.

Ame na ɾ ndose abo 'ba bɔ ame bo ɾ tisaki mo gbì ɾ tote mo ne. Bo ame tönë kölä kënyi kididi 'deni 'böwu yaga ne. ⁹Mikali gomɔ 'be ti lisa 'be 'deni. Ne tine inzake lipo ɾ lisa, kpe ɾ bɔ mɔri. Kore 'ba ɾye muwö 'deni ma lijë bɔ kiya rönni ɾ Yudayi naga nima kēdi ko'dɔ. Lijë iya rönni tēgë lijë na ɾ Yudayi, dēmba lijë ka ɾ bɔ laja 'ba Satani ga. ¹⁰Kinza kereke dē kɔɔ te di zi gomɔ ame ga 'dɔ kombike ne, römöyī ɾ ma laka mēdi miya ziye, Satani ti ku'du ya mɔɔ ga di mi löngö ye bina mi maboso tiyɔɔ ye timo. Kina ti kombike gomɔ 'ba közi kasi ma kēdi ko'dɔ ziye ɳbö kada dɔ 'butë. Tine önyöke nduwë gɔmo ti mi kēddi ɳbö mi tölë kina ti mi'di kpa közimo ɳgī ziye ɾ dīdi.

¹¹Kina ti, bɔ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne. Bɔ ame ka'da wa 'deni ne inza kinene tölë ame ɾ mi riyö ne kpe."

Kanisa Ma Pegamona

¹²"Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Pegamona.

Ame na ɾ ndose abo 'ba bɔ ame ti mbele kpa riyö ma kapa kulöwö ne. ¹³Mikali bi 'ba loma 'be ame Satani kēdi 'deni ti kiti löbu abo teyi ne. Ne pele ö'böke nduwë ɾ ma kitigɔ mi möyī ma kinza toga kpeye gɔma. Ö'böke ti'di dɔye gɔ lende ma pele mi kada 'ba tupö Anitipa bɔ laja laka ma nime ame kupö mi gawo 'be nima Satani kēdi koloma teyi ne.

¹⁴Ne pele tara mēdi ti lende mɔɔ ga mbowa bine yida ɾye. Èddike ti bilaka 'be mɔɔ ga yayi ame ki'di dönni 'deni gɔ akiyandi 'ba Balama ame tönë koloma mɔlo bine tiyandi Balaka toɔ bilaka 'ba Yisarele mi lende kënyë ti tonyo wa ame ga kumu zi akoro ne gbì to'dɔ yëri. ¹⁵Kina me 'deni gbì tara, èddike ti bilaka 'be mɔɔ ga ame ki'di dönni 'deni gɔ akiyandi 'ba bilaka 'ba Nikolawo ne. ¹⁶Kina me ti otɔke dɔye dēne ti malo dɔye giri naga nime moga lijë bilaka naga nima ti mbele 'ba kpama.

¹⁷Kina ti, bɔ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne. Bɔ ame ka'da wa 'deni ti mi'di akonyo ame kako di mīɔɔ ne zi bo. Kina ti mi'di lele kanmi gbì zi bo ti möyī la'ja kugu 'deni dɔmo ame bo bɔ kogba mo na ɳge kikali 'jɔ mo ne."

Kanisa Ma Towatira

¹⁸"Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Towatira.

Ame na ɾ ndose abo 'ba kole 'ba Bɔko'ba, bo ame kɔmɔ bo köbö kɔɔ pa'do, ndi bo kanmi kɔɔ yamo ma kuböbö 'deni kileze yaga ne tara. ¹⁹Mikali ndɔɔ ko'dɔ 'be 'deni, ako'k 'be ti ti'di dɔye gɔ lende ma ti laja koja 'be gbì ti mi kēddi 'be ga pili mikali 'deni. Kina gbì mikali 'deni ma kēddi ko'dɔke 'deni le'jete ɾ dɔ kiteli di dɔ ma dɔgba tönë bine ne.

²⁰Ne pele tara mēdi gba ti wa naga nime tiya mo yida ɾye. Kpe ö'böke tujë dɔ 'ja nima ɾ Jezebele lɔko kiya rönni ɾ bɔ kumë lende 'ba Bɔko'ba ne. Kina me lɔko ki'di bɔ laja ma ga 'deni kɔɔ yaga ti akiyandi 'bëni nima to'dɔ yëri gbì tonyo wa ame ga kumu zi akoro ne.

²¹Mola ni pele mbowa 'dɔ lɔko kɔɔ döni di mi yëri 'bëni nima, tine lɔko o'dɔkɔ dē. ²²Ne ti mudödu lɔko bëri dɔ lanja ti kɔkɔ dɔ kose. Kina ti modɔ gomɔ ma kinza kiya gbì dönni lijë bɔ ko'dɔ yëri tini naga nima dɔ lijë kɔɔ dönni dē di mi kɔri 'ba lende 'bëni nima. ²³Ti mupö bɔ kösö gönī ga yaga. Kina bilaka 'ba kanisa pili ti kikali ɳgī ma na ɾ bɔ koma mi döki'di bilaka gbì ti mi meri 'ba dɔ. Kina kpe pili ti mopi ɳgī tara ziye, 'bëyi 'ba bɔ mɔɔ ko gɔ ndɔɔ ko'dɔ 'bi.

²⁴Kina me mēdi miya 'deni zi kɔɔ ye ama ga mi Towatira yayi, kpe ma kinza ki'dike dɔye dē gɔ akiyandi 'bëni naga nima ne, ame gbì kiyandi ye dē ti kɔ 'bënni nima lijë laki ni kidëki ɾ dɔ gege 'ba Satani ne. Mi'di akirindi mɔɔ dē kpe dɔye. ²⁵Tine wa naga nime kēddi ko'dɔke le'jete ne na 'dɔ könyöke nduwë gɔmo ɳbö mileki mako ziye.

²⁶Bɔ ame ka'da wa 'deni ko'dɔ ako'dɔkɔ ma ɳbö kömō mi tote mo ti mi'di közi kakpa 'ba dɔ, dɔ kupö pili 'ba dɔɔɔ nime teyi. ²⁷Bo ti kēdi ti közi kakpa dönni pili ti përi yamo. Bo ti kitikɔ dönni yaga kɔɔ kete tara. Ame ti kēdi gbì kɔɔ közi kakpa ame mo'ja 'deni di zi 'bu ma ne. ²⁸Kina ti mi'di tɔro bi kēzë gbì zi bɔ mo nima.

²⁹Kina ti, bɔ ame kēdi ti mbili ne i'dike bo kuwö wa naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne."

Kanisa Ma Saradisi

3 "Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Saradisi.

Ame na ɾ ndose abo 'ba bɔ ma Nyi Kɔɔ Laka modɔ-moriyö 'ba Bɔko'ba ti këlu modɔ-moriyö tönë ga kēdi mi közi bo ne. Ndɔɔ ko'dɔ 'be ga mikali 'deni. Mikali 'deni èddi kidëkike ɾye iyake te kpe gba ti didi miye dēmba kpe e'be 'deni ka mɔlo ɾ töku. ²Ne tine ënyike kindinjike yaga kisikike kɔɔ ye ama kēdi ko'dɔkɔ 'deni gbì tulöku ne. Römöyī monjɔ 'deni ako'dɔ 'be ga inza gba njo gɔ kɔmɔ Bɔko'ba ma. ³Wa ame ga tönë kiyandi ye timo kuwöke 'deni ne, omerike gɔmo. Uwöke dɔmo ti 'dɔ kɔɔke dɔye di mi lende kënyë 'be ga. Dɔ kënyike kindinjike dē yaga ti mako tugu'du ziye kɔɔ bɔ 'bögö naga tara. Kina inza kikalike saa 'ba tako ma.

⁴ Ne pele tara ëddike ti bilaka 'be mɔɔ ga mi Saradisi yayi ame lijë kuturö bɔɔɔ ma 'bënni ga dë mi mand'do ne. Lijë ti kilingere kɔɔ tö ti bɔɔɔ kaɔmi rönni, römöyi lijë na laka kɔɔ a nime te. ⁵ Lijë ame ga ka'da wa 'deni ne ti musu bɔɔɔ kaɔmi ngi rönni tara. Kina minza more möyi lijë kpe yaga di mi buku 'ba didi. Ti mumö möyi lijë yaga kɔɔ 'bu ma ni ti malayika abo ga, miya te, lijë 'bama na.

⁶ Kina ti, bɔ ame kedi ti mbili ne i'dike bo kuwö lende naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne."

Kanisa Ma Piladapiya

⁷ "Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Piladapiya.

Ame na rɔ ndose abo 'ba bɔ ame kɔɔ laka gbï nge rɔ bɔ lende kodɔɔ ne. Bo na kinda'ba közi kakpa 'ba Dawidi bɔ dɔɔɔ 'deni. Wa ame bo kunyë kpamo 'deni yaga, bɔɔ urögö dë kpe teyi. Kina wa ame bo kurögö kpamo 'deni teyi bɔɔ unyë dë kpe yaga. ⁸ Wa ame ga keddï ko'dɔke ne mikali 'deni, kina mikali 'deni gbï tigo 'be inza mbiri. Ne pele inda'bake lende ma 'deni kitigo kogake kpeye dë gɔma. Murögö kpadöri 'deni yaga ziye rɔ gböngö ame bɔɔ kɔɔ k' bɔ dë kpe turögö mo teyi.

⁹ Ne 'bënni 'ba bɔɔ bɔ bëtï dɔtumu 'ba Satani naga nima lijë kedi kiya rönni rɔ Yudayi ne, ti mi'di lijë kako kolɔɔ bëri kɔɔye. Kina ti lijë kikali ngi kɔɔ ye. ¹⁰ Kina ga ame kogbɔke kö'du ki'di ma 'deni kö'bö miye liya ti mi keddï ne, ti mitata ye ngi di zi gomɔ löbu nime kedi kako dɔ dɔɔɔ pili tiyɔɔ bilaka 'ba mi dɔyayi ne.

¹¹ Kina 'deni medï mako giri nime, önyöke nduwë ga wa ame ga keddï ko'dɔke ne kinza bɔɔ kɔɔ kebe ye ra kinda'ba kpa közi 'be. ¹² Bɔ ame ka'da wa 'deni ne ti mo'dɔ bo rɔ matikpëri 'ba mi rö löbu 'ba Bɔko'ba ma. Kina bo inza kola gɔmo kpe. Ti mugu möyi Bɔko'ba ma rɔ bo ti möyi gawo la'ja 'ba Bɔko'ba ma ame kina rɔ Yerosalema ma la'ja ame kedi kako bëri di mitɔɔ di zi Bɔko'ba ma ne. Kina ti mugu möyi ma, ma la'ja gbï rɔ bo.

¹³ Kina ti, bɔ ame kedi ti mbili ne i'dike bo kuwö wa naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne."

Kanisa Ma Lodikiya

¹⁴ "Ugu kɔɔ a nime te zi malayika 'ba kanisa ma Lodikiya.

Ame na rɔ ndose abo 'ba bɔ ame rɔ Amini lende abo nburu rɔ ma kodɔɔ ne, bo na rɔ bɔ dɔ wa ame ga pili Bɔko'ba ko'ba ne. ¹⁵ Mikali ndɔɔ ko'dɔ 'be ga 'deni, eyi dë gbï kina ututu dë gbï. Miya te ti keddike rɔ mini ma kɔɔ kɔɔ di bine, ¹⁶ dëmba kpe ngi rɔ murë dɔ riyö, eyi dë gbï kina ututu dë gbï. Ne ga kö'du mo ti moto'bi ye yaga di kpama.

¹⁷ Ebeke tiya mo te, 'Ze 'deni rɔ mɔri ti wa nbanji dileri dɔ dë kpe.' Dëmba dëne kpe ka ngi rɔ bɔ lisa, bɔ sari kɔɔ kölu rɔ ga nbululu. ¹⁸ Kina me mi'di kɔɔ kandi mo 'deni ziye, ako kugöke yamo ma köbököbö ame kilë'di 'deni yaga rɔ gbagba mo ne di zö 'dɔ keddike rɔ

ma laka rɔ bɔ mɔri. Kina gbï ako kugöke bɔɔɔ kaɔmi 'dɔ kolɔke rɔye kutu'böke dɔ laɔa 'ba ga nbululu 'be nima timo yaga. Kina gbï ako kugöke kɔɔ 'ba kɔɔ 'dɔ kodɔke kɔɔye ga kɔɔ yaga.

¹⁹ Ya ame ga pili kɔɔ ne medï mamo dɔmo modɔ karama dɔmo. Kina ti, i'dike rɔye kedi rɔ ma kindili, kɔɔke dɔye di mi lende kënyë. ²⁰ Uwöke te, ma na me kɔɔ 'deni kpadöri medï tukökö mo. Dɔ bɔ mo kuwö dɔma kurögö kpadöri zö ti kɔɔ ngi mi rö abo molo-ma monyo akonyo bi kɔɔ ti bo.

²¹ Bɔ ame ka'da wa 'deni ne ti mi'di bo koloma tö dɔ kiti ma gbï kɔɔ 'bama ame ma'da wa moloma 'deni dɔ kiti abo 'ba 'bu ma ngila bo ne tara.

²² Kina ti, bɔ ame kedi ti mbili ne i'dike bo kuwö wa naga nime Nyi Kɔɔ Laka kiya zi kanisa naga nime ne."

Mitɔɔ

4 Di pötö mo na mombi kɔɔ ma mo'ja kpadöri 'ba mitɔɔ kurögö 'deni yaga rɔ gböngö. Kina birɔ tönë muwö dɔgba kilende zö kapi kɔɔ kɔɔti naga tara ne, iya te, "Ako kɔɔ bine 'dɔ mileme wa ame ga kedi ko'dɔ rönni di pötö ame ga ne ziyi."

² Kina Nyi Kɔɔ Laka kutu'bö ma ngi, na mo'ja kiti kidëyi 'deni kɔɔ ma mitɔɔ yayi ti bɔ kɔɔ koloma 'deni dɔmo. ³ Bɔ mo nima koloma dɔ kiti yayi ne rɔmo ese ngi kɔɔ kinë kilë'di 'döyi ni ma ti gbëyi ma nbululu naga tara. Kina azumuli ma kuruwö rönni toko yɔki kiti mo nima öbö ngi kese rɔ tese kɔɔ kinë biliwa naga tara. ⁴ Kiti ma 'butë riyö dɔmosow kɔɔ ga edï gbï yayi kuru dɔ ama toko teyi. Kina löbu ma 'butë riyö dɔmosow naga koloma 'deni dɔmo gbï yayi. Bɔɔ 'ba rönni ga me rɔ ma kaɔmi, lijë ti agëni 'ba löbu ma rɔ yamo köbököbö dönni. ⁵ Kina kɔɔ kunyi ngi nyelo di mi kiti nima këbi ngi kapi rɔ ma koriki. Pa'do köbö edï bi modɔmoriyö kɔɔ kiti yayi ame kina rɔ Nyi Kɔɔ Laka ma modɔmoriyö 'ba Bɔko'ba ne. ⁶ Kina gbï bi ma kɔɔ kiti nima yayi inda ngi kɔɔ yöpö mandara naga tara rɔ ma kilaka kɔɔ 'dë'di.

Mo'ja yëri sow kɔɔ ga mi zana yayi kuru dɔ kiti nima. Kɔɔ mo ga ötu ngi kpaki kote yida rɔmo pili kebe gɔmo ga. ⁷ Yëri ma dɔgba mo kɔɔ tabiyö. Ma mi riyö mo kɔɔ kole sa. Ma mi mota mo kɔɔ mo kɔɔ bilaka lesi. Kina ma mi sow mo kɔɔ yagi yiri ma kedi köpu tara. ⁸ Yëri sow naga nima pili ti kakala rɔ modɔkɔɔ ti kɔɔ kote rɔmo kpaki kebe bicï kakala mo ga. Kote kada ti korɔndɔ 'bënni pili lijë udumö dë di bi toba mo kiya te, "Bɔko'ba tigo dɔ kiteli na kɔɔ laka, kɔɔ laka, kɔɔ laka, bo na rɔ bɔ ame kedi 'deni mɔlo di bi tisa-ki mo nduwë kömö giri nime nge rɔ rɔburunburu ne."

⁹ Kina dɔ yëri sow naga nime kedi koba ngala 'ba rɔ löbu ti lende koro gbï ti yë'di mo 'deni zi bɔ dɔ kiti nima, bo bɔ didi ma nburunburu kinza kölä dë nima tine, ¹⁰ na löbu 'butë riyö dɔmosow tönë ga kolɔɔ ngi bëri kɔɔ bɔ dɔ kiti nima kilëlu bo bɔ didi ma nburunburu kinza kölä dë nima. Lijë u'du agëni 'ba löbu 'bënni ga bëri kɔɔ kiti yayi na lijë kiya te, ¹¹ "Nere Bɔko'ba ze, ni na k' bɔ tinda'ba rɔ löbu ti lende koro

gbi ti tigu. Römöyī nī na ko'ba wa pili, kina ti ako'dako 'bī na me ko'ba lijë 'da kēdī ne."

Bɔ Dɔ Kiti

5 Tine mo'ja bɔ dɔ kiti nima kēdī ti buku löbu közi bo ma döri, kugu a mo ga 'deni kebe kapa mo ga kpaki riyö, kina kora kpamo 'deni teyi ti 'boŋa n̄bō mī modɔmoriyö. ² Kina mo'ja malayika ma ti tigu dɔ kiteli kēnyī ngi tuwöwö mo rɔ ma kembe, iya te, "Yē na ti kɔ'bo tunyē 'boŋa naga nime yaga kobenye mī buku nime?"

³ Tine bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ te inza ame kɔ'bo tunyē 'boŋa naga nima yaga koŋɔ mī buku nima, pele di mī bilaka 'ba m̄tɔɔ ala di mī dɔyayi bine ala di mī maliti. ⁴ Gɔ kö'du mo na mudu ngi rɔ ma kēnyē römöyī o'ja bɔɔ ma kɔɔ mɔɔ dē du te ame kɔ'bo tunyē 'boŋa naga nima yaga koŋɔ mī buku nima. ⁵ Tine löbu ma kɔɔ mɔɔ ēnyī kiya zö te, "Kinza kudu dē, tabiyö 'ba e'be Yuda kupö dɔ kilēbī 'ba n̄ere Dawidi a'da wa 'deni. Bo na ti kunyē 'boŋa modɔmoriyö naga nima yaga koŋɔ mī buku nima."

⁶ Kina mo'ja kamölö 'bɔ'bi yayi kinda kɔɔ umu 'deni kēdī kɔɔ mī löŋgö kiti nima ti yēri sowɔ naga nima ti löbu 'butē riyö dɔmosowɔ naga nima. Kazo mo modɔmoriyö kina kɔɔ mo gbi modɔmoriyö, ame kina rɔ Nyi kɔɔ Laka modɔmoriyö 'ba Bɔko'ba ame koja 'deni kari mī dɔyayi nime toko ne. ⁷ Kina moŋɔ kamölö 'bɔ'bi tönē kako ngi kogba buku tönē di döri bɔ nima koloma dɔ kiti ne.

⁸ Kina dɔ bo kari kogba 'deni tara tine, na yēri sowɔ tönē ga gbi ti löbu 'butē riyö dɔmosowɔ tönē ga kēnyī kolɔdɔ ngi bēri kɔɔ bo. Löbu naga nima me ti tɔmo kina lijë pili inda'ba lebe yamo ma köbököbö teyi kpaki lɔ ti a ma kato kele yimo. Omba kina rɔ mötu 'ba bɔ lende laka 'ba Bɔko'ba. ⁹ Kina lijë koloma ngi rɔ toba ngala la'ja ame kiya te, "Nī na laka kɔ'bo tinda'ba buku nima kunyē 'boŋa mo ga yaga, römöyī umu yi 'deni kina me kugö bilaka 'deni ti roma yi ko'de zi Bɔko'ba di mī dɔ kupö pili ame ga kpamo rɔ gege ne pili rɔ gɔ dɔkomali bilaka. ¹⁰ O'dɔ lijë 'deni rɔ 'ba n̄ere löbu 'ba Bɔko'ba rɔ bɔ akumu toja laja zi Bɔko'ba ze nime kina lijë ti kēdī ngi ti közi kakpa dɔ dɔyayi."

¹¹ Kina moŋɔ, muwö birɔ 'ba malayika ame lijë ngi rɔ t̄indī ma kinza kiya konzi ngi rɔ dɔ kiteli ne ngi. Lijē ako kɔɔ kuru dɔ kiti tönē ti yēri sowɔ tönē ga gbi ti löbu 'butē riyö dɔmosowɔ tönē ga. ¹² Kina lijë koloma ngi rɔ toba ngala rɔ ma kembe, kiya te, "Kamölö 'bɔ'bi ame kumu 'deni ne na laka kɔ'bo tinda'ba közi kakpa ti mɔri ti akikali ti tigu ti lende koro gbi ti rɔ löbu ti akilēlu."

¹³ Kina muwö dɔkomali wa pili ma m̄tɔɔ ti ma mī dɔyayi kpaki ti ma mī maliti ti ma mī mini löbu ni, pili rɔ gɔ wa ame ga ti d̄idī yimo ne kēdī koba kiya te, "Akilēlu ti lende koro ti rɔ löbu ti tigu kēdī zi bɔ ame koloma 'deni dɔ kiti ne gbi zi kamölö 'bɔ'bi nduwē n̄bō rɔ n̄burun̄buru."

¹⁴ Kina yēri sowɔ tönē ga kēnyī kuti ngi gɔmo, tēgē, "Amini." Kina löbu ma 'butē riyö dɔmosowɔ tönē ga kolɔdɔ ngi bēri to'dɔ mötu.

Kamölö 'Bɔ'bi

6 Kina moŋɔ te kamölö 'bɔ'bi tönē i'di ngi topepe 'boŋa ma dɔgba mo yaga di kpa buku nima ame kora kpamo 'deni timo teyi mī modɔmoriyö ne. Kina dɔ bo kopepe ma dɔgba mo nima 'deni yaga tine, na muwö yēri ma dɔgba di mī löŋgö yēri sowɔ tönē ga kapi ngi rɔ ma kembe ti mugu ame kudu kɔɔ tɔɔ kapi naga nima tara, iya te, "Ako." ² Moŋɔ, kina mo'ja kosani kaŋmi kɔɔ ngi yayi. Bɔ ma kēki dɔmo ti kanya sagba közi bo, kina ki'di agēŋi 'ba löbu 'deni dɔ bo, bo kēki 'deni kēdī kari yaga kɔɔ bɔ aka'da ame kēdī kari 'deni gbi ta'da wa ne.

³ Kina dɔ kamölö 'bɔ'bi kopepe 'boŋa ma mī riyö mo yaga tine, na muwö yēri ma mī riyö mo ngi kiya te, "Ako." ⁴ Kina kosani mɔɔ rɔ ma kasi liyi kɔɔ ngi. Bɔ ma kēki dɔmo i'di közi kakpa 'deni teyi 'dɔ bo kogba lende kēyi yaga di mī dɔyayi, tine 'dɔ bo ko'de rɔ ya na mī dɔyayi gɔ bilaka kēnyī tupö rōnni rɔ gɔ rōnni. Kina moŋɔ te i'di kogba mbele 'deni közi bo.

⁵ Kina dɔ kamölö 'bɔ'bi kopepe 'boŋa ma mī mota mo 'deni tine, na muwö yēri ma mī mota mo ngi kiya te, "Ako." Moŋɔ, kina mo'ja kosani kölu kɔɔ 'deni yayi. Bɔ ma kēki dɔmo inda'ba gbērē 'deni közi bo. ⁶ Kina muwö a mɔɔ ngi kudu kɔɔ mugu bilaka tara, di mī löŋgö yēri sowɔ naga nima, kiya te, "Bi gomɔ 'ba mī kada dɔ kɔɔ n̄ge rɔ akugö nyönyu gbērē kɔɔ. Kina gbi n̄ge rɔ akugö mana gbērē mota. Tine kinza kirasi ngēri ama ga rɔ 'ba 'bu ti 'ba akuwē ne dē."

⁷ Kina dɔ kamölö 'bɔ'bi kopepe 'boŋa ma mī sowɔ mo 'deni yaga tine, na muwö yēri ma mī sowɔ mo tönē ngi kiya te, "Ako." ⁸ Moŋɔ, kina mo'ja kosani kaŋmi yɔwa kɔɔ 'deni yayi. Bɔ ma kēki dɔmo idēki möyi mo rɔ Tölē, kina Maliti kēdī kozi 'bēni kebe gɔmo. Kina ki'di közi kakpa 'ba dɔ kapa sowɔ 'ba dɔyayi nime ngi zinnī 'dɔ lijë kupö bilaka mo ga yaga ti mbele, ti sēyi, ti rɔ kɔɔ ma kako kɔɔ agutupɔwo naga nima tara, kina gbi ti'di mo 'dɔ kuruku 'ba yi mökö na kupö.

⁹ Kina dɔ kamölö 'bɔ'bi nima kopepe 'boŋa ma mī muyi mo 'deni yaga tine, na moŋɔ te d̄idī 'ba bɔ lende laka ame ga tönē kupö lijë gɔ kö'du 'ba Bɔko'ba gbi gɔ tuwöwö mo ne ēdī 'deni b̄ici bi 'ba akumu 'ba Bɔko'ba yayi. ¹⁰ Kina lijë kēdī kulöri rɔ ma kembe, iya te, "N̄ere Bɔko'ba, nī ame kɔɔ laka gbi rɔ bɔ lende kodɔɔ ne. Éd̄dī kola kpa bilaka 'ba mī dɔyayi naga nima kunzi n̄bō nyanya ga kinza ma kodɔ karama dönni kpa dɔkoloma roma ze nime ya?"

¹¹ Kina koza b̄oŋɔ kaŋmi ngi me zinnī rɔ kɔɔkɔɔ. Kina kileki kiya zinnī 'dɔ lijë koda titi mbowa kupö löndö lijë ti lēpi nni mɔɔ ga ame 'dɔ kupö gbi kɔɔ 'bēnni tara ne titi.

¹² Kina moŋɔ te kamölö 'bɔ'bi nima opepe 'boŋa ma mī modɔkɔɔ mo ngi yaga. Kina kizikizi ma kinza kiya ki'di döni ngi. Kada uyī rōni ngi yaga rɔ ma kölu kɔɔ durö 'ba pötö töku. Kina nyepe kuyi rōni ngi yaga rɔ

ma kasi kɔkɔ roma. ¹³ Kina kɛlu ni ki'di ngi tilayi bɛri di mɛtɔkɔ kɔkɔ dɔkukuru 'ba kɛlu ma kana ame kɛdi kilayi di zi lili ma kembe ne tara. ¹⁴ Kina mɛtɔkɔ kukɔku rɔni ngi yaga kɔkɔ kilaka naga tara. Kina dɔku ma lɔbu naga ti dɔɔtu ni kiyese rɔnni ngi me yaga di bi mo ga ma mɔlo. ¹⁵ Kina rɔ go bilaka pili, bɔ dɔyayi ni ti turu ni ti bɔ dɔ bɔ kanya ni ti bɔ mɔri ni ti bɔ tigo ni kpaki ti bilaka ma laki pili ti atɔli ni kusu dɔnni ngi mi ti'bɔrɔ, mɔtɔ ga kebe mi lɔngɔ dɔku. ¹⁶ Kina lijɛ koloma ngi rɔ topapa dɔku lɔbu ni ti ma titi naga, iya te, "Akoke kila'bake dɔze 'dɔ kutu'bɔke ze yaga di kɔmɔ bɔ ame koloma 'deni dɔ kitɛ dɔ kiteli nime ne. Kina 'dɔ kutu'bɔke ze gbi yaga di zi ya 'ba kamɔlɔ 'bɔ'bi nime. ¹⁷ Rɔmɔyi kada 'ba ya ma dɔ kiteli 'bɛnni ɔmɔ 'deni. Tine yɛ na ti kɔ'bɔ tɔkɔ kpamo?"

Kupɔ Yisarele

7 Di pɔtɔ mo na mo'ja malayika sowɔ kɔkɔ 'deni dɔ kumu sowɔ 'ba dɔliɔɔ nime pili. Lijɛ kɔ 'deni tirakpa kpa lili yaga kinza kome ra kako di mi dɔ kumu sowɔ naga nima mi dɔyayi ala yɔpɔ ala dɔ ngɛri ma kɔkɔ mɔtɔ. ² Kina moɔgɔ te malayika mɔtɔ ɔmɔ ngi kɛdi kako di yibi. Bo na ti wa 'ba tugu mɔyi Bɔko'ba bɔ didi. Kina bo kidɛki malayika ma sowɔ ma tɔnɛ ga ki'di kɔzi kakpa 'ba tirasi dɔyayi ni ti yɔpɔ ni yaga 'deni teyi ne ngi rɔ ma kembe, ³ iya te, "Kinza kirasike dɔyayi ala yɔpɔ ala ngɛri ni dɛ titi, tine 'jaa ngbɔ dɔdɔ dugu mɔyi Bɔko'ba 'deni kpa dɔ bɔ laja ame ga rɔ 'ba Bɔko'ba ze ne."

⁴ Kina muwɔ tɛgɛ ya ma kugu mɔyi Bɔko'ba 'deni kpa dɔmo mo ga titɛtɛ mo ɛdi pili kuluku kpa mota kɔdɔ dɔmo kuluku 'butɛ bi 'butɛ mota dɔɔmu dɔmɔmota (144,000). Lijɛ pili di mi dɔ kupɔ ma 'butɛ dɔmɔriyɔ 'ba Yisarele mo tɔnɛ ga. ⁵ Ugu kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ (12,000) di mi kupɔ Yuda, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Rubeni, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Gada, ⁶ kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Asera, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Napatali, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Manase, ⁷ kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Simona, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Lewɛ, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Yisakara, ⁸ kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Zebolona, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Yesepa, kuluku 'butɛ bi 'butɛ riyo dɔmosowɔ di mi kupɔ Benyimona.

Tindi

⁹ Di pɔtɔ mo na moɔgɔ te tindɛ 'ba bilaka ma kinza kiya ame bɔkɔ kɔ'bɔ dɛ titɛtɛ mo kɔ 'deni kɔmɔ kitɛ gbi kɔmɔ kamɔlɔ 'bɔ'bi tɔnɛ. Tindi naga nima lijɛ di mi dɔ kupɔ bilaka pili 'ba dɔliɔɔ nime ame ga kpamo rɔ gege ne pili rɔ go dɔkomali bilaka. Lijɛ 'deni me ti bɔngɔ kanmi rɔnni ti mbili mbirɔ kɔzinni. ¹⁰ Kina lijɛ kulɔri ngi timo rɔ ma kembe, kiya te, "Tɔmɔ ze di mi tɔlɛ nime

ako di zi bo Bɔko'ba ze ame bo koloma 'deni dɔ kitɛ ne, kina gbi di zi kamɔlɔ 'bɔ'bi."

¹¹ Tine malayika tɔnɛ ga yayi ne kɔ 'deni kuru dɔ kitɛ nima gbi ti lɔbu tɔnɛ ga ti yɛri sowɔ mo tɔnɛ ga toko teyi, kina lijɛ kɛnyi ngi pili kodi dɔnni bɛri kotomo kɔmɔnni kɔmɔ kitɛ yayi. Kina lijɛ kilɛlu Bɔko'ba, ¹² iya te, "Amini. Akilɛlu ti rɔ lɔbu ti akikali ti yɛɛ ma mo ti lende koro ti tigo ti tɛdi rɔ dɔ kiteli kɛdi zi bo Bɔko'ba ze nduwɛ ngbɔ rɔ ngburuɔburu. Amini."

¹³ Kina lɔbu ma kɔkɔ mɔtɔ kɛnyi kititi ma, iya te, "Bilaka naga nima ti bɔngɔ kanmi rɔnni ne lijɛ yɛ mo ga na? Kina lijɛ ako di yala?"

¹⁴ Tine mileki dɔmo zi bo miya te, "Nere, mikali dɛ. Ni na kikali."

Bo iya te, "Ya naga nime lijɛ na rɔ ya ame ga kɔdɔ 'deni yaga lowe di mi gomɔ 'ba kɔzi kasi mbɛmbɛ 'ba mi dɔyayi. Kina me lijɛ kurɔgɔ bɔngɔ 'bɛnni ga 'deni yaga ko'dɔ kanmi ngbɔwɔ ti roma 'ba kamɔlɔ 'bɔ'bi.

¹⁵ Kina me ki'di lijɛ 'deni kɔmɔ kɔmɔ kitɛ 'ba Bɔko'ba toja laja zi bo mi rɔ lɔbu abo yayi kote kada kote korɔndɔ. Kina bo mo tɔnɛ koloma 'deni dɔ kitɛ ne ti kutu'bɔ rɔ bo ngi rɔ mbɛli dɔnni. ¹⁶ Bɔ inza kosa rɔnni kpe, kina koda mini inza kosa rɔnni gbi kpe. Kada kata inza ko'be dɔnni kpe ala pele rɔ amomoti 'ba bi kututu mɔtɔ o'dɔ lijɛ dɛ kpe. ¹⁷ Rɔmɔyi kamɔlɔ 'bɔ'bi ame 'de dɔngila kitɛ ne na 'deni rɔ bɔ koda lijɛ. Bo ti kitata lijɛ koto lijɛ kpa daa 'ba mini 'ba didi. Kina Bɔko'ba ti kididi tɔlɔ 'deni ngi pili yaga di kɔmɔnni."

Malayika Modɔmoriyɔ

8 Kina dɔdɔ kamɔlɔ 'bɔ'bi kopepe 'boɔa ma mi modɔmoriyɔ mo tɔnɛ yaga tine na bi kudumɔ ngi liwo titi di mɛtɔkɔ, koloma ngi yiya gɔmo kɔkɔ titi mbowa.

² Kina mo'ja malayika ma modɔmoriyɔ ame ga lijɛ na kɛdi kɔkɔ kɔmɔ Bɔko'ba ne ngi yayi. Kina kogba tɔtɔti modɔmoriyɔ ngi koza kɔzinni.

³ Kina malayika mɔtɔ kɔmɔ 'ba bo ngi ti kita'ba ma di mi yamo kɔbɔkɔbɔ 'ba toɔma akato kele yimo. Kina bo kako kɔkɔ ngi ngila bi 'ba akumu na kogba akato kele ngi mbiri ki'di zi bo 'dɔ bo kodɔ'bɔ ti mɔtu 'ba bɔ lende laka ni go bo koɔma dɔ bi 'ba akumu ma di mi yamo kɔbɔkɔbɔ nima kɔmɔ kitɛ 'ba Bɔko'ba yayi ne.

⁴ Kina kɔtu 'ba akato kele nima kanyo ngi kari tɔkɔ kɔtɔ ti mɔtu 'ba bɔ lende laka ni di kɔzi malayika nima kɔmɔ Bɔko'ba. ⁵ Kina malayika mo nima kogba kita'ba mo tɔnɛ ngi na bo kuzɔ pa'do ngi lɔ yimo di dɔ bi 'ba akumu. Kina bo ku'du ngi kako bɛri dɔyayi, na tɔkɔ kunyi ngi nyelo kɛbi kapi rɔ ma koriki, kina kizikizi kiya dɔyayi ngi.

Tɔtɔti

⁶ Kina malayika ma modɔmoriyɔ mo tɔnɛ ga yayi ti tɔtɔti ne kilɛɔ ga rɔnni ngi ndɔ tome mo. ⁷ Malayika ma dɔgba mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, na 'dɛ'di ki'di dɔni ngi ti pa'do kudɔlɔ mini ti roma. Kina kodɔ ngi kako bɛri dɔyayi, na dɔyayi kilanma ngi gɛngiyi kpaki ti ngɛri mo ga ti moli ma kuzi mo ga pili.

⁸ Malayika ma mi riyo mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, na a mɔtɔ kɔzɔ dɔku lɔbu tara ame 'deni rɔ kolɔɔ pa'do ne na ku'du ngi mi mini lɔbu. Kina kuyi mini lɔbu ngi yaga gɛnjyi rɔ roma. ⁹ Kina wa 'ba mi mini lɔbu ni kolɛ ngi gɛnjyi, sorope lɔbu ni kitiko ngi gɛnjyi yaga.

¹⁰ Malayika ma mi mota mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, na kɛlu lɔbu mɔtɔ ki'di dɔni ngi rɔ ma kɔbɔ kɔzɔ pa'do dɔ kali naga tara na kila'ba ngi di mitɔrɔ kako bɛri mi yɔpɔ ni gɛnjyi ti daa ni. ¹¹ Mɔyi kɛlu mo nima idɛki rɔ Kulumɛ. Kina mini 'ba mi yɔpɔ ni ti daa ni kuyi rɔnni ngi gɛnjyi yaga rɔ ma kata. Kina bilaka kolɛ ngi rɔ ma kɛnyɛ di zi mini nima kata 'deni yaga ne.

¹² Malayika ma mi sowɔ mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, na kokɔzɔ kapa 'ba kɔmɔ kada ni ti nyepe ti kɛlu ni ngi gɛnjyi yaga 'dɔ kapa lijɛ ama ga kuyi rɔnni yaga rɔ mandɔlu. Kina bi kɛzɛ kari ngi gɛnjyi rɔ mandɔlu gbɛ ti korɔndɔ mo tara.

¹³ Kina ɔdɔ mɛnyi monɔɔ tine na muwɔ yagi yiri ngi kokpe mini 'deni kɛdi kɔpu kebe mi ɔli tɔrɔ ti tulɔri rɔ ma kembe, kiya te, "Wuwu, wuwu, kpe bilaka 'ba dɔyayi, ti kɛdi rɔ gomɔ ma kɛnyɛ rɔ dɔ kiteli ziye ɔdɔ kɔzɔ malayika ma mota naga nime kome mi tɔtɔti ma 'bɛnni ga."

Mɔmi

⁹ Malayika ma mi muyi mo ome tɔtɔti ma 'ba bo kina mo'ja kɛlu mɔtɔ ngi kila'ba 'deni bɛri mi dɔyayi di mitɔrɔ. Kina kogba mapata 'ba tunyɛ kpa gɔ kalo kinza kota bɛci mo dɛ tɔnɛ ngi ki'di zi bo. ² Kina ɔdɔ bo kari kunyɛ kpamo 'deni tine na kɔtu kanyo ngi di yimo kɔzɔ kɔtu 'ba lindɛ naga tara, kiyoɔlu kɔmɔ kada ngi kɔmɔ ɔli kɔlu yaga kɔzɔ mandɔlu. ³ Kina mɔmi kɔdɔ ngi di mi kɔtu nima nati kako mi dɔyayi. Kina ki'di tigo ma kɔzɔ 'ba nyi naga nima tara ngi zinni. ⁴ Tine ose zinni kinza lijɛ ko'dɔ ɔtɔ dɛ zi mɔli ni ti a ma kunzi naga ti ngɛri ni, bilaka lesi ame ga kinza mɔyi Bɔko'ba kpa dɔmo ne na nge 'dɔ lijɛ kozi gɔmɔ. ⁵ I'di tigo 'ba tupɔ bilaka naga nima dɛ zinni, tine 'dɔ ti'di mo nge korɔnji tara nɔbɔ ko'dɔ nyepe muyi. Tɔ'k mo kɔzɔ 'ba nyi ma ko'be bilaka. ⁶ Kina mi kada mo naga nima bilaka ti koma gɔ tɔlɛ tine inza ko'ja. Bilaka ti kiteri tɔlɛ, tine tɔlɛ ti kirija ɛ'bɛni gbiringili bitɔ tɔ ne ga di zinni.

⁷ Mɔmi mo naga nima ngi kɔzɔ kosani ame kiyija 'deni ndɔ tari kpa ya ne. Lijɛ ti a mɔtɔ ga dɔnni kɔzɔ agɛnj yamo kɔbɔkɔbɔ tara, kɔmɔnni o'de kɔmɔ bilaka lesi. ⁸ Sunɛ 'ba rɔnni idakpa kɔzɔ sunɛ 'ba dɔ 'ja tara, kilinɔba kpɛnni kɔzɔ kilinɔba kpa tabiyɔ. ⁹ Lijɛ ti a mɔtɔ kɔzɔ makɛti yamo tara kpa dɔngɔ'do lijɛ. Birc kakala lijɛ ɛbi kɔzɔ birc aribiya 'ba ya ma konzi ame kosani mo ga kɛdi kotɔ 'deni tari kpa ya ne tara. ¹⁰ Lijɛ ɛdi ti dɔ giliti ti 'di teyi kɔzɔ 'ba nyi naga nima tara. Dɔ giliti lijɛ nima na tigo 'bɛnni 'ba ti'di bilaka korɔnji nyepe muyi tɔnɛ kɛdi teyi. ¹¹ Lijɛ ɛdi gbɛ ti bɔ dɔnni, bo na rɔ malayika 'ba Satani rɔ bɔ dɔ gɔ kalo kinza kota bɛci mo dɛ tɔnɛ. Mɔyi bo ma rɔ kpa Yudayi idɛki rɔ Abadono kina ma rɔ kpa Giriki idɛki rɔ Apolono, ame 'jɔ 'ba lende mo tɛgɛ, "Bɔ tote dɔ."

¹² Gomɔ ma dɔgba oya 'deni tine ola kɔzɔ mo gba riyo 'dɔ kako.

¹³ Malayika ma mi modɔkɔkɔ mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, kina muwɔ birc kudu ngi kako di dɔ kumu sowɔ 'ba bi 'ba akumu ko'ba di mi yamo kɔbɔkɔbɔ tɔnɛ kɔmɔ Bɔko'ba yayi ne. ¹⁴ Birc nima ilende zi malayika ma mi modɔkɔkɔ nima ti tɔtɔti ne, iya te, "Ope dɔ malayika sowɔ 'ba Satani tɔnɛ ga koboso lijɛ 'deni kpa yɔpɔ dɔ kilɛbi 'ba Epurate ne."

¹⁵ Kina kope dɔ malayika tɔnɛ ga kikeki lijɛ 'deni le ndɔ yayi toda dɔ saa nima, kada nima ti nyepe nima ti kɔzɔ nima ne ngi, 'dɔ tupɔ bilaka yaga gɛnjyi. ¹⁶ Kina muwɔ tɛgɛ worota mo ga ame ki'di 'deni ndɔ yayi ne ɛdi pili kuluku kpa sowɔ bi 'butɛ mota dɔmoriyɔ (200,000,000). ¹⁷ Kosani naga nima ti bilaka ma kɛki dɔmo mo ga ma mo'ja di mi nyi ma nima inda kɔzɔ a nime te. Makɛti yamo 'ba kpa dɔngɔ'do lijɛ rɔ ma kasi liyi rɔ ma kese gbɛ rɔ dɔmi'bɔ'bɔ. Kosani mo ga dɔmo kɔzɔ dɔ tabiyɔ tara. Kina pa'do ni ti kɔtu ti kulugbi dɔku ma kɛdi kilanɔma kɔdɔ ngi di kpɛnni. ¹⁸ Kina a mota naga nime kɔdɔ di kpɛnni ne kote dɔ bilaka ngi gɛnjyi. ¹⁹ Bi 'ba tigo 'ba kosani naga nima na rɔ kpamo ti dɔ giliti mo ga. Rɔmɔyi dɔ giliti lijɛ ngi kɔzɔ murɛ tara ti dɔ teyi toga bilaka timo.

²⁰ Tine kɔzɔ bilaka lesi ame ga kɔmɔ di kpa gomɔ lɔbu naga nime kupɔ lijɛ dɛ ne, otɔ dɔnni dɛ ma kɔtɔ te di mi ndɔbɔ ko'dɔ 'bɛnni ga. Lijɛ ola gɔ tulɔmu kpɛnni zi akoro 'bɛnni ga dɛ. Kina gbɛ ti akoro 'bɛnni ga ame lijɛ kilɛnɔ di mi yamo ma kɔbɔkɔbɔ, di mi sitɛri, ti mɔtɔ ga ma kose rɔ ngɛri ni ti dɔku ni ame ga pili korɔɔ bi dɛ, kilende dɛ, kilinɔgere dɛ gbɛ yo ne, lijɛ ola gɔ tulɔmu kpɛnni teyi dɛ kɔtɔ te. ²¹ Lijɛ otɔ dɔnni dɛ gbɛ kɔtɔ te di mi ako'dɔ kɛnyɛ 'bɛnni naga nima, di mi tɛdi rɔ bɔ kɔzi roma, di mi tata, di mi yɛri gbɛ di mi 'bɔgɔ.

Malayika Ti Buku Titi

¹⁰ Kina mo'ja malayika ma dɔ kiteli mɔtɔ ngi kɛdi kako bɛri di mitɔrɔ. ɔli utu'bɔ rɔ bo toko teyi ti azumulɛ kebe bi dɔ bo tɔrɔ. Kɔmɔ bo ɔbɔ kɔzɔ kada tara. Ndɛ bo ga kɔzɔ ngoriya naga nima tara tine rɔ pa'do. ² Bo ɛdi ti buku titi mɔtɔ kɔzi bo yimo rɔ ma kitenye. Kina bo kutɛ ndɛ bo ma dɔri ngi mi mini lɔbu, tine ma gali mi dɔyayi. ³ Kina bo kɛnyɛ kulɔri rɔ ma kembe kɔzɔ birc mugu tabiyɔ naga nima tara. Kina ɔdɔ bo kulɔri 'deni tara tine na birc tɔrɔ kapi ma modɔmoriyɔ tɔnɛ ga kilende ngi.

⁴ Kina ɔdɔ tɔrɔ kapi naga nima kilende 'deni tine miteri tugu mo. Tine na muwɔ birc ngi di mitɔrɔ, iya te, "Utu'bɔ kpa lende naga nima tɔrɔ kapi naga nima kɛdi kiya ne bɛri, kinza kugu dɛ."

⁵ Kina malayika mo tɔnɛ mo'ja kɛdi kɔrɔ yayi ndimo ma kɔtɔ mi mini lɔbu mɔtɔ mi dɔyayi ne kombi kɔzi bo ma dɔri ngi mitɔrɔ to'dɔ lɔmu. ⁶ Kina bo kulɔmu rɔ bo ngi ti Bɔko'ba bɔ ame kɔ'bɔ 'ba bo rɔ nɔburunɔburu ne, bɔ ko'ba mitɔrɔ ni ti dɔyayi ni ti mini lɔbu ni kpaki ti wa ame ga yimo ne, bo iya te, "Kola gɔmɔ dɛ kpe kigabi. ⁷ Tine mi kada mo tɔ nima malayika ma mi modɔmoriyɔ mo kɛdi kome tɔtɔti ma 'ba bo ne na 'dɔ ko'dɔ

wa 'ba Bako'ba ame ga mɔlo rɔ ma kusu ne ngi ko kɔzɔ ame bo kuwöwö 'deni mɔlo zi bɔ laja abo ga bɔ kumë lende ni ne."

⁸ Kina muwö birɔ tönë 'böwu kilende zö di mitorɔ, iya te, "Ari kogba buku nima yimo rɔ ma kitenye ne di közi malayika nima kedi kɔrɔ ndimo ma kɔtɔ mi mini löbu mɔtɔ mi dɔyayi ne."

⁹ Kina mari ngi zi malayika nima mititi 'dɔ bo ki'di buku titi nima zö. Bo iya te, "Me, ogba konyo. Ti kuyi miyi rɔ ma ko'ba'ba, ne di kpëyi ti kindili kɔzɔ tagi."

¹⁰ Kina mogba buku titi tönë ngi di közi malayika nima na monyo ngi. Tine di kpama indili ngi kɔzɔ tagi tara, kina dɔdɔ monyo 'deni yayi tine na yimö kuyi rönö ngi rɔ ma ko'ba'ba. ¹¹ Kina kilende zö iya te, "Tine ti kumë lende gbi gɔ kö'du 'ba bilaka dɔ kupö ma konzi ame ga kpamo ga rɔ gege ne gbi ti bɔ dɔliŋɔ ni."

Bɔ Laja Ma Riyö

11 Kina ki'di përi kulöru ngi zö kɔzɔ a 'ba tiyari wa naga nima tara. Kina kose gɔmo zö, iya te, "Ari kiyari rö löbu 'ba Bako'ba gbi ti bi 'ba akumu mo. Kina 'dɔ kitëtë bilaka mo ga ame kedi kumötu yimo yayi ne. ² Tine kinza kiyari reki ma yaga mo nima dë, ola. Römöyi i'di 'deni zi bɔ löwö. Lijë ti koloma nbö nyepe 'butë sowɔ dɔmoriyö mi gawo kɔtɔ laka nime tirasi mo yaga. ³ Tine ti mi'di tigɔ zi bɔ laja ma riyö ma ga kina lijë ti kusu bɔŋgɔ 'ba monɔ rönni lijë kari tiya laja 'ba Bako'ba nbö nyepe 'butë sowɔ dɔmoriyö."

⁴ Bɔ laja riyö naga nima lijë na rɔ ngëri riyö 'ba 'bu ti lamba riyö tönë ga kedi kɔrɔ kɔmo nɛre Bako'ba bɔ dɔyayi yayi ne. ⁵ Dɔdɔ kɔtɔ ko'dɔkɔ tako rɔ ya tosa rönni te, na pa'do kɔdɔ ngi di kpënni kote dɔ bɔ ya mo tɔ ne naga nima yaga. Bɔtɔ ame ko'dɔkɔ to'dɔ a ma kënyë zinni ne oloma ngi nduwë rɔ tölë kɔzɔ a nime te. ⁶ Ya naga nime ëdi ti tigɔ 'ba 'dɔ tora kɔmo pɔli liyɔ teyi kinza tɔrɔ ka'di ra mi dɔyayi mi kada ma lijë kedi tiya laja nima. Kina lijë ëdi gbi ti tigɔ 'ba tuyi mini timo rɔ roma kina gbi to'de dɔkomali sëyi ma kënyë naga kako mi dɔyayi kɔzɔ a ma lijë ko'dɔkɔ tara.

⁷ Tine dɔdɔ lijë kote tiya lende 'bënni nime 'deni, na kuruku mɔtɔ ti kɔdɔ ngi di mi gö kalo kinza kota bici mo dë tönë ko'dɔ ya tinni ka'da lijë kupö yaga. ⁸ Töku lijë ti koloma yaga mi gawo dɔ kilëbi ame möyi mo ga ma kidëki rɔ dɔŋgala rɔ Sodomoni ti Ezipeto ne. Gawo nime na gbi kutötö nɛre 'bënni yimo. ⁹ Mi tö'dö dɔ mota ti dɔmo teyi bilaka di mi dɔ kupö pili ame ga kpamo rɔ gege ne pili rɔ gɔ dɔkomali bilaka ti kebe tɔŋgëŋgë töku lijë kota gɔmo kinza kusu dë. ¹⁰ Bilaka 'ba dɔyayi ti kogora gönni ko'dɔ nbele mo ti toja kpa közi rɔ gɔ rönni. Römöyi ya riyö naga nime i'di bilaka 'ba dɔliŋɔ nime 'deni kɔŋŋi kënyë.

¹¹ Tine di pötö tö'dö dɔ mota ti dɔmo teyi na lili 'ba didi kako ngi di zi Bako'ba kɔdɔ mi ya riyö tönë ga. Kina lijë kënyë ngi kɔrɔ kɔrɔ na tikere ma kinza kiya kin-da'ba ya ame ga pili ko'ja lijë ne ngi. ¹² Kina lijë kuwö birɔ kudu ngi rɔ ma kembe di mitorɔ kilende zinni, iya te, "Akoke tɔrɔ bine." Na lijë kari ngi ti pɔli mitorɔ bɔ ya 'bënni tönë ga kedi kɔŋgɔ gönni ngi nyanjowo.

¹³ Mi saa mo nima na kizikizi ma kembe ki'di dönö ngi. Kina kapa ma 'butë 'ba gawo nima kulöru ngi yaga. Kina kizikizi nima kupö bilaka ma kuluku 'butë bi 'butë dɔmosowɔ (7,000) ngi, na kodɔ tikere ngi mi kɔzɔ ma kɔmɔ mo ga kebe tubi gɔ löbu 'ba Bako'ba 'ba mitorɔ.

¹⁴ Gomɔ ma riyö mo oya 'deni, tine ola 'deni 'bato rɔ ma mi mota mo nati 'dɔ kako giri naga nime.

Tɔrɔ Kapi

¹⁵ Malayika ma mi modɔmoriyö mo ome tɔtɔti ma 'ba bo, na birɔ 'ba ya mɔtɔ ga kudu ngi rɔ ma kembe di mitorɔ, iya te, "Dɔliŋɔ nime ëdi 'deni mi kɔmɔ közi nɛre Bako'ba ze lijë ti Kurisito abo. Kina bo ti koloma ngi kö'bö ti közi kakpa 'ba dɔmo nduwë rɔ nburɔnburu."

¹⁶ Kina löbu 'butë riyö dɔmosowɔ mo tönë ga koloma dɔ kiti 'bënni ga kɔmɔ Bako'ba yayi ne kënyë ga ngi kodi dönni bëri kotomo kömönni tilëlu Bako'ba, ¹⁷ iya te, "Dilëlu yi ni nɛre Bako'ba tigɔ dɔ kiteli ni ame kedi 'deni mɔlo di bi tisaki mo nduwë kömö giri nime ne. Römöyi inda'ba tigɔ dɔ kiteli 'bi 'deni kisaki 'deni tedi rɔ nɛre 'ba dɔmo. ¹⁸ Dɔ kupö ame ga kikali yi Bako'ba dë ne yi-mo ti kata röyi römöyi kada 'ba ya 'bi ömö 'deni, kada 'ba to'dɔ burë 'ba töku ni. Kada 'ba 'dɔ ti'di kpa közi zi bɔ laja 'bi ga bɔ kumë lende ni na 'deni kina gbi zi bɔ lende laka ni ti ya ame ga koro möyi yi ne, ma titi kpaki ti ma löbu. Kada mo ömö 'deni 'dɔ tote dɔ bɔ kirasi mi dɔyayi tönë ga yaga."

¹⁹ Kina kpa rö löbu 'ba Bako'ba ame mitorɔ ne kurögö rönö ngi yaga rɔ gböŋö, kina ko'ja sandu 'ba lömu 'ba Bako'ba ngi kedi mi rö löbu nima yayi. Kina tɔrɔ këbi ngi kunyi kapi rɔ ma koriki, kina kizikizi ti 'dë'di ma kinza kiya ki'di dönö ngi.

Maroŋgo Ni Ti 'Ja Mɔtɔ

12 Kina sëgë 'ba wa ma kinza kiya kɔdɔ ngi mitorɔ. 'Ja mɔtɔ bɔŋgɔ 'ba rɔmo rɔ kada ti nyepe ndini bëri. Agëŋi 'ba dönö këlu 'ba dɔmo nbö 'butë dɔmoriyö. ² Lɔko rɔ ma kɔmɔ kindasi 'deni ngi ngɔsi 'dɔ köyö. Kina lɔko kënyë ngi tome kuwu di zi kɔtɔ 'ba kole. ³ Kina sëgë mɔtɔ kɔdɔ ngi gbi mitorɔ, kogba maroŋgo kasi mɔtɔ dɔmo modɔmoriyö kpaki ti agëŋi teyi, kazo dɔmo nbö 'butë. ⁴ Kina bo kona këlu ngi gëŋiyi di mitorɔ ti dɔ giliti bo ku'du bëri mi dɔyayi. Bo ari kɔrɔ kɔmɔ 'ja tönë kedi ko'dɔ töyö ne, römöyi 'dɔ dɔ lɔko köyö yɔ gɔ bo kindiyɔ kole mo ngi. ⁵ Lɔko öyö rɔ kole bɔtɔni rɔ nɛre bɔ dɔ bilaka pili ame 'dɔ bo koloma rɔ bɔ dɔmo pili ti përi yamo ne. Kina kolɔ kole 'bëni tönë ngi kari mitorɔ zi Bako'ba kɔmɔ kiti abo. ⁶ Kina 'ja tönë kirinɔ ngi kari yi mökö gɔ bi ame Bako'ba kilenjo 'deni zini 'dɔ kɔŋgɔ göni di teyi nbö nyepe 'butë sowɔ dɔmoriyö ne.

⁷ Kina ya kila'ba ngi mitorɔ. Mayikolo ame rɔ löbu 'ba dɔ malayika 'ba Bako'ba ne ti malayika ma 'ba bo ga ota kpënni ngi rɔ ya ti maroŋgo tönë gbi ti malayika ma 'ba bo ga. ⁸ Tine maroŋgo nima itigɔ dë laka, kina ka'da bo ngi ti malayika ma 'ba bo ga, koga lijë ngi gɔ

lijë koloma dë kpe mĩtɔɔ. ⁹ Kina kitiŋi kogba maroŋgo bulöbu murë Satani bɔ susu tönë ngi bəri mi dɔyayi kpaki ti malayika mo ga. Bɔ susu tönë kedi ki'di bilaka 'ba dɔyayi pili kɔɔ yaga di mi kɔri 'ba Bɔko'ba ne, bo na.

¹⁰ Kina muwö birɔ kudu ngi rɔ ma kembe di mĩtɔɔ, iya te, "Kɔnyi ömö 'deni di zi Bɔko'ba ze. Kina tigo ti ŋere löbu abo ömö 'deni gbĩ ti közi kakpa 'ba Kurisito abo. Römöyi bɔ susu tönë kö'bö tususu lëpi ze ga kote kada kote korɔndɔ zi Bɔko'ba ne, bo inza kpe itini bo 'deni bəri. ¹¹ Lijë a'da bo 'deni ti roma kamölö 'bɔ'bi gbĩ ti lende kodɔɔ ame lijë kuwöwö 'deni ne. Lijë ilaŋa gɔ didi nni 'deni 'dɔ tölë. ¹² Kina ti, kpe mĩtɔɔ ni iliyake ti, ti ya ame ga pili yimo ne. Ne bu'bu ma löbu ziye dɔyayi ni kpe ti mini löbu römöyi bɔ susu tönë ari 'deni bəri ziye yayi. Bo edi kö'bö ngi lɔ ti mi kata römöyi bo ikali kada abo gɔmo ɔwɔ dë."

¹³ Kina dɔɔ maroŋgo tönë bo koŋgɔ kitiŋi bo 'deni mi dɔyayi tara tine, na bo ki'di ngi toga gɔ 'ja tönë köyö kole bɔɔni nima ne. ¹⁴ Tine onzo kakala 'ja nima ngi kɔɔ 'ba yagi yiri naga nima tara 'dɔ lɔko köpu timo kari mi gɔ bi 'bëni tönë kileŋo 'deni zini yi mökö ne. Kina 'dɔ koŋgɔ göni di yayi nduwë ŋbö nyepe 'butë sowɔ dɔmoriyö kitata lɔko di zi maroŋgo nima.

¹⁵ Kina dɔɔ maroŋgo koŋgɔ 'ja nima 'deni köpu tara tine, na bo kitë'dë mini ngi di kpa bo 'dɔ koso dɔ 'ja nima yaga. ¹⁶ Tine yayi okɔnyi 'ja nima ngi. Yayi obe kpëni ngi na kindiyɔ mini tönë maroŋgo nima kedi kitë'dë ne ngi pili. ¹⁷ Kina mi maroŋgo tönë kata ngi kɔɔ tɔ tɔ ne rɔ 'ja nima. Kina bo kapo ngi kari to'dɔ ya ti kɔɔ dɔ kupö 'ja nima ame ga rɔ bɔ ki'di dönni gɔ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba ne, kina gbĩ ti ame ga pili kinda'ba laja laka kodɔɔ 'ba Yësu nime. ¹⁸ Kina bo kari kɔɔ ngi dɔ yayi lida 'ba kpa mini löbu.

Kuruku Di Mi Mini Löbu

13 Kina moŋgɔ te kuruku mɔɔ dɔɔ ngi di mi mini löbu, dɔmo modɔmoriyö kazo dɔmo 'butë 'do kpaki ti agëŋi teyi. Dɔmo ga pili rɔ gɔmo ti akugu teyi rɔ möyi ti'ja 'ba rɔ Bɔko'ba. ² Kuruku mo nima mo'ja ne o'de rönĩ ti kagba tine ndimo ga kɔɔ ndi anjburuku tara, kina kpamo kɔɔ kpa tabiyö. Kina maroŋgo ki'di tigo abo ti kiti ti közi kakpa ma dɔ kiteli ngi zi kuruku nima. ³ Dɔmo ma kɔɔ inda kɔɔ kogba wëtö ame 'dɔ kupö ngi yaga ne edi teyi, tine wëtö mo andi 'deni. Lende abo igayi bilaka 'ba mi dɔliŋ nime ngi pili kina kösö ngi gɔ bo. ⁴ Kina bilaka koloma ngi tilëlu maroŋgo römöyi bo na ki'di közi kakpa zi kuruku nima. Kina lijë koloma gbĩ tilëlu kuruku nima, iya te, "Yë na ti kedi kɔɔ kuruku nime? Yë na ti kɔ'ba to'dɔ ya ti bo?"

⁵ I'di lende mɔɔ ga ngi kpa kuruku nima tiya mo ame rɔ 'ba dɔ kombi ni ti ti'ja 'ba rɔ Bɔko'ba 'dɔ to'dɔ mo ŋbö nyepe 'butë sowɔ dɔmoriyö. ⁶ Kina bo kebe ngi titi'ja Bɔko'ba toŋgɔŋgɔ möyi mo ti bi 'ba loma mo ga kpaki ti ya ame ga kedi koloma mĩtɔɔ ne. ⁷ I'di közi kakpa 'deni zi bo 'dɔ bo ko'dɔ ya ti bɔ lende laka ni gɔ bo ka'da lijë. Kina ki'di közi kakpa ngi zi bo dɔ, dɔ kupö bilaka pili 'ba dɔliŋ nime ame ga kpamo rɔ gege ne rɔ

gɔ dɔkomali bilaka pili. ⁸ Rɔ gɔ dɔ kupö bilaka lesi pili 'ba mi dɔliŋ nime ti kënyi tilëlu kuruku nime. Tine ya ame ga ŋge kugu möyi mo 'deni mɔlo gba kinza ko'ba dɔliŋ nime dë mi buku 'ba didi ne na ti kilëlu bo dë. Ame na rɔ buku 'ba didi 'ba kamölö 'bɔ'bi ame kumu 'deni ne.

⁹ Bɔ ame kedi ti mbili i'dike bo kuwö lende nime.

¹⁰ Bɔ mɔɔ dɔ ki'di 'bëyi 'deni 'dɔ kinda'ba yi mi ya, ti kinda'ba yi ngi. Bɔ mɔɔ dɔ ki'di 'bëyi 'deni 'dɔ kupö yi ti mbele, ti kupö yi ngi.

Lende nime uwöwö 'deni 'dɔ bɔ lende laka ni kö'bö ti'di dönni gɔ lende 'ba Bɔko'ba ti mi këddi.

Kuruku Di Mi Yayi

¹¹ Di pötö mo 'deni tine na mo'ja kuruku mɔɔ kɔɔ ngi yaga di mi yayi, kazo dɔmo riyö kɔɔ 'ba kamölö tara. Tine bo ilende za 'böwu kɔɔ maroŋgo. ¹² Kina bo ki'di ngi to'dɔ wa ame ga pili rɔ 'ba közi kakpa 'ba kuruku ma dɔgba tönë. Kina bo ki'di dɔyayi nime ti bilaka mo ga pili ngi kebe tilëlu kuruku ma dɔgba mo tönë kogba wëtö mo kandi 'deni ne. ¹³ Kina bo kebe ngi to'dɔ gɔ koto ma kinza kiya naga, mɔɔ ga bo i'di pa'do kako bəri di mĩtɔɔ di kɔmɔ bilaka pili te ko'ja. ¹⁴ Kina bo kindëndë bilaka 'ba dɔyayi ngi ti lende löbu naga nime bo ko'dɔ ti közi kakpa 'ba kuruku ma dɔgba mo tönë ne. Bo i'di lijë ko'ba akoro 'dɔ toro kuruku mo tönë koga wëtö pa dɔmo ti mbele tine kënyi kɔmɔ 'biri ne. ¹⁵ I'di tigo mo ngi zi bo 'dɔ bo ki'di tawo mi akoro nima gɔ kënyi tilende 'dɔ ki'di kupö ya ame ga pili ko'dɔ tilëlu mo dë ne yaga. ¹⁶ Kina bo kutöri bilaka pili ngi gbĩ 'dɔ kugu möyi bo dɔ kɔɔ mo ga ma döri mɔɔ ga kpa dɔmo. Bo utöri löbu ni ti ya ma laki ni, bɔ lisa ni ti bɔ kɔri, bɔ liŋ ni ti atöli ni ngi pili 'dɔ ko'dɔ a nime. ¹⁷ Tëgë bilaka ame kinza kugu möyi bo ala akitëtë abo rɔmo ne gɔ kugö ndögö dë.

¹⁸ Ame i'di 'deni toma akikali timo. Bɔ ame rɔ bɔ akikali ne bo kokɔ 'jɔ 'ba akitëtë nime. Römöyi akitëtë nima kuluku 'butë dɔmota kɔɔ dɔmo 'butë döömu dɔkɔɔ (666) teyi nima tëgë möyi kuruku nima rɔ möyi bilaka lesi.

Kamölö 'Bɔ'bi Dɔ Döku 'Ba Ziyona

14 Kina dɔɔ moŋgɔ tine mo'ja kamölö 'bɔ'bi 'deni ngi kedi kɔɔ kɔmɔ ma yayi dɔ döku 'ba Ziyona, ya ma kuluku kpa mota kɔɔ dɔmo kuluku 'butë bi 'butë mota döömu dɔmota (144,000) tönë ga kedi ti möyi bo gbĩ ti möyi 'bu bo rɔ ma kugu kpa dönni ne na ti bo yayi. ² Kina muwö birɔ kudu ngi di mĩtɔɔ kɔɔ birɔ mini kɔɔ naga tara, kɔɔ birɔ kɔɔ kapi ame rɔ ma kembe rɔ ma koriki ne. Birɔ nima muwö ne udu kɔɔ birɔ tɔmo ma konzi ame bɔ komba mo ga kedi tomba mo ne tara. ³ Lijë ya ma ti kamölö 'bɔ'bi naga nima na kedi koba ŋgala la'ja kɔmɔ kiti 'ba Bɔko'ba yayi kɔmɔ yëri sowɔ tönë ga ti löbu mo tönë ga. Bɔ kɔɔ kɔ'ba dë tikali ŋgala nime tine ŋge rɔ lijë ya ma kuluku kpa mota kɔɔ dɔmo kuluku 'butë bi 'butë mota döömu dɔmota (144,000) ame ga kutë gönni 'deni di mi dɔyayi

ne. ⁴ Lijë nime na rɔ ya ame ga konyɔnyɔ rɔnni dë mi yëri ti 'ja ne, kina me lijë kogbo rɔnni 'deni kö'bö rɔ ma kɔɔ. Lijë ösö 'deni nduwë gɔ kamölö 'bɔ'bi mi bi ame ga pili bo kari teyi. Lijë na rɔ ame ga kutë gönñi 'deni di mi löngö bilaka lesi 'ba dɔliɔ nime ki'di lijë 'deni rɔ kpa közi ma laka zi Bɔko'ba ni ti kamölö 'bɔ'bi ne. ⁵ O'ja a mɔɔ rɔ bëti dë di kpënni, lijë 'bënni ngi lipo kinza bi ngɔɔ rɔnni.

Malayika Mota

⁶ Kina mo'ja malayika mɔɔ kokpe mini 'deni ngi këdi köpu kebe mi pɔli tɔɔ. Bo ëdi ti laja laka 'ba Bɔko'ba ma nɔburunɔburu tuwöwö mo zi bilaka pili ame ga këdi koloma mi dɔyayi ne, rɔ gɔ dɔ kupö bilaka pili ame ga kpamo rɔ gege ne pili rɔ gɔ dɔkomali bilaka. ⁷ Bo iya rɔ ma kembe, tégë, "Ereke Bɔko'ba, i'dike rɔ löbu këdi zi bo römöyi kada 'ba burë abo ömö 'deni. Umötuke bo bɔ ko'ba mitorɔ ni ti dɔyayi ti mini löbu gbï ti daa ni."

⁸ Malayika ma mi riyö mo ozi gbï gɔ ma dɔgba nima, kiya te, "Gawo 'ba Babele dɔ kilëbi tönë ki'di dɔ kupö pili kuwë layi kata 'ba yëri 'bënni tönë ne, inza kpe, lɔko ulöru 'deni."

⁹ Malayika ma mi mota mo ozi gbï gɔ ya ama ga, kuwöwö rɔ ma kembe, iya te, "Bɔ ame kilëlu kuruku nima ti akoro mo kugu möyi mo kpa dönï ala dɔ konyɔ ni ne, ¹⁰ bo ti kinene ya kututu 'ba Bɔko'ba nime koti 'deni rɔ ma kata löwö mi kösu 'ba ya abo ne ngi. Ti ki'di bɔ mo ngi tonɔɔ mi pa'do ti kulugbi döku ma këdi kilaɔma di kɔmɔ malayika kɔɔ laka ni te ti kamölö 'bɔ'bi. ¹¹ Ti kötu 'ba aɔɔɔ 'bënni nima kanyo ngi nduwë nɔ rɔ nɔburunɔburu. Bɔ kumötu kuruku ni ti akoro mo, ti ma ti möyi mo rɔ bo nima, lijë 'bënni rɔ kindawo inza zinni kote kada kote korɔndɔ."

¹² Ame uwöwö rönï 'deni 'dɔ ki'di bɔ lende laka ni kö'bö ti mi këddi, lijë ame ga kuwö dɔ kö'du ki'di 'ba Bɔko'ba 'deni lijë kö'bö ti'di dönñi gɔ lende 'ba Yësu ne.

¹³ Kina muwö birɔ kudu di mitorɔ, iya te, "Ugu kɔɔ a nime te. Ya ame ga kisaki di mi kada nime tɔne këdi kölä mi laja 'ba Kurisito ne na laka."

Nyi kɔɔ Laka iya te, "Yëë, rɔ ma laka lijë ti kindawo ronnï 'deni ngi di mi ndɔɔ löbu 'bënni naga nime. Römöyi kpa közi 'ba ndɔɔ laka 'bënni ti kozi nduwë gönñi."

Tumu A 'Ba Mi Dɔyayi

¹⁴ Tine monɔɔ, kina mo'ja pɔli kaɔmi ngi dɔgba kɔmɔ ma yayi. Bɔ ma koloma dɔ pɔli mo nima kɔɔ kole 'ba bilaka lesi. Bo ti agëɔi yamo köbököbö ti yibo ma kapa közi bo. ¹⁵ Kina malayika mɔɔ kɔɔ ngi di mi rö löbu 'ba Bɔko'ba kiya zi bɔ ma koloma dɔ pɔli tönë rɔ ma kembe, tégë. "Ogba yibo 'bi kumu ti, römöyi kada 'ba tumu mo ömö 'deni. A 'ba mi dɔyayi andi 'deni."

¹⁶ Kina bɔ ma koloma dɔ pɔli mo tönë kuwiri yibo abo ngi kari mi dɔyayi kina kumu wa 'ba mi dɔyayi ngi.

¹⁷ Kina malayika mɔɔ kɔɔ ngi gbï di mi rö löbu 'ba Bɔko'ba mo nima mitorɔ yayi ne. Bo gbï ti yibo ma ka-

pa. ¹⁸ Kina malayika ame rɔ bɔ tonɔɔ gɔ pa'do ne kako ngi di bi 'ba akumu kiya rɔ ma kembe zi bɔ ama ti yibo kapa ne, tégë, "Ogba yibo kapa 'bi nima kari koke dɔsulu 'ba dönggëri kindili timo di dɔyayi römöyi lijë asi 'deni."

¹⁹ Malayika nima uwiri yibo abo mi dɔyayi kina kokpekpe dönggëri ma kana kindili mo ngi kodɔ mi bi 'ba tuzi mo ame kileme ya löbu 'ba Bɔko'ba ne. ²⁰ Uzi dönggëri tönë ga ngi mi bi 'ba tuzi mo ame yaga caki di rɔ gawo ne. Kina roma ku'buli ngi di yimo kɔɔ mini 'ba yöpö ma koso tara. Gɔmo ma kakpa ari nɔbö kɔɔ mayile kuluku mota kɔɔ dɔmo 'butë mota (180) tara. Kina ma kalo mo nɔbö kɔɔ dɔkɔmɔ kumögu riyö.

Sëyi Ma Nɔburunɔburu

15 Kina mo'ja sëgë 'ba wa ma kinza kiya ngi di mitorɔ. Malayika mɔɔ ga modɔmoriyö ti sëyi modɔmoriyö ame ga rɔ 'ba nɔburunɔburu 'ba ya 'ba Bɔko'ba ne.

² Kina mo'ja a mɔɔ ngi 'deni yayi kɔɔ yöpö mandara naga tara kudölö mini ti pa'do. Tine ya ma ka'da kuruku tönë ga na këdi kɔɔ kpa yöpö nima yayi. Lijë na rɔ ya ame ga ka'da kuruku nima 'deni ti akoro abo mo tönë gbï ti akitetë 'ba möyi bo mo tönë ne. Lijë pili ti tɔmo közinni, Bɔko'ba na ki'di 'deni zinni. ³ Kina lijë koloma ngi rɔ toba ngala 'ba Musa bɔ laja 'ba Bɔko'ba, ame gbï rɔ ngala 'ba kamölö 'bɔ'bi. Ame koba kiya te, "Nere Bɔko'ba tigu dɔ kiteli, ndɔɔ ko'dɔ 'bi ga na kulöwö rɔ mbëmbë rɔ dɔ kiteli. Nere 'ba dɔ bilaka nime pili, kari 'bi na njo rɔ ma kodɔɔ. ⁴ Yö nere, bɔɔ mɔɔ inza ame gɔ kö'bö kinza kere yi dë, kilëlu möyi yi dë gbï ne. Römöyi ni na nge kɔɔ laka. Dɔ kupö bilaka nime pili ti kako kolɔɔ bëri kömöyi tilëlu yi. Römöyi lende laka ko'dɔ 'bi kinë mo ileme rönï 'deni."

⁵ Di pötö mo 'deni tine na mo'ja kpadöri 'ba rö löbu 'ba Bɔko'ba ame rɔ bi loma 'ba lende abo ne kurögö rönï 'deni yaga. ⁶ Kina malayika ma modɔmoriyö mo tönë ga ti sëyi mo tönë ga ne kɔɔ ga ngi yaga di yimo. Bɔngɔ kaɔmi ame kɔɔ ngi köbö rɔ töbö ne na lijë kol 'deni me ronnï, lijë kudödu kpa dɔngö'do nni 'deni ti gasi ma köbököbö. ⁷ Kina yëri ma kɔɔ di mi löngö yëri sowo tönë ga koza kita'ba yamo köbököbö ngi pili közinni modɔmoriyö me lɔ ti ya 'ba Bɔko'ba bɔ tö'bö rɔ nɔburunɔburu yimo. ⁸ Kina kötu 'ba löbu abo 'ba Bɔko'ba ti tigu dɔ kiteli abo kanyo ngi koso mi rö löbu abo mo nima. Tine bɔɔ inza kɔɔ kpe titi yimo tine 'jaa nɔbö dɔ sëyi 'ba mi kita'ba 'ba malayika modɔmoriyö naga nima kote ronnï 'deni.

Kita'ba Modɔmoriyö

16 Kina muwö birɔ kudu ngi rɔ ma kembe di mi rö löbu 'ba Bɔko'ba kilende zi malayika ma modɔmoriyö naga nima, iya te, "Arike todɔ ya 'ba Bɔko'ba di mi kita'ba naga nima mi dɔliɔɔ."

² Kina malayika ma dɔgba mo kari ngi kodɔ wa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo mi dɔyayi. Kina 'bönö ma kënyë ame

ta'ba ma 'ba bo ngi mi mini löbu. Kina mini kuyi röni ngi r roma kaza roma 'ba di r töku tara, kina wa pili 'ba mi mini köle ngi kote dönni yaga.

³ Kina malayika ma mi riyö mo kari kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi mi mini löbu. Kina mini kuyi röni ngi r roma kaza roma 'ba di r töku tara, kina wa pili 'ba mi mini köle ngi kote dönni yaga.

⁴ Kina malayika ma mi mota mo kari kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi mi yöpö ni ti daa kina kuyi rönni ngi me r roma. ⁵ Kina muwö malayika ame r bo tonggo go mini ne ngi koloma r tiya mo tégé, "Ni bo ame kedí girí nime, gbí molo töné di bi tisaki mo ne, ods karama 'bi nime 'deni ngi njo r ma kodwa dönni.

⁶ Odo 'deni ngi ko tara dönni römöyí lijé na koja roma bo lende laka 'bi ga ti bo kumé lende mo ga. Kina me ki'di roma 'deni zinni tuwé mo."

⁷ Kina muwö biru kudu di mi bi 'ba akumu iya te, "Nere Boko'ba tigo do kiteli, buré ko'do 'bi na ngi pili r ma kodwa."

⁸ Kina malayika ma mi sowo mo kari kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi komo kada. Kina ki'di tigo ngi zi kada toro bilaka ti pa'do ma kututu. ⁹ Oro bilaka naga nima ti pa'do kututu nima, kina lijé kebe ngi togboki möyí Boko'ba bo do séyí naga nima. Tine pele lijé ilagi nduwé 'biri totó dönni di mi lende kënyé gbí tilélu bo go löbu abo nime.

¹⁰ Kina malayika ma mi muyi mo kari kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi do kiti 'ba kuruku töné, kina mandölu kutu'bo dliŋa 'bëni ngi. Kina bilaka koloma ngi r tunyi kpenni di zi wa ma kedí kawa mi yida rönni.

¹¹ Kina lijé kebe ngi togboki Boko'ba ame mitwa ne, römöyí go kawa 'ba yida rönni gbí ti 'böŋö mo ga. Tine pele lijé ilagi nduwé 'biri totó dönni di mi lende kënyé ko'do 'bënni ga.

¹² Kina malayika ma mi modokawo mo kari kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi mi yöpö do kilébi 'ba Epu-rate. Kina mini mo kulöku ngi 'doyi 'do kilerjo kari ndö zi bo dliŋa ni ma kedí kako di yibi. ¹³ Kina mo'ja bikoro mota ko'de rönni ti nyc'do kawa ngi di mi kpa maroŋgo töné, gbí di mi kpa kuruku töné kina gbí di mi kpa bo kumé lende ma do kindéndé mo. ¹⁴ Bikoro naga nime na r bo laja 'ba Satani ga ame kedí ko'do go koto ne. Kina lijé kari ngi zi bo dliŋa pili 'ba mi dcyayi nime to'de lijé pili kako bi koto kpa ya ti Boko'ba tigo do kiteli mi kada ma nburuburu abo.

¹⁵ "Ne uwöke ti, medí mako ngi tugu'du kawa bo 'böŋö naga tara. Bo ame kö'bo r ma konggo bi ndö ti boŋgo abo ga ne kina laka, römöyí kinza bo kari ra ya ga kawa bilaka r go ngbululu r, r kaya."

¹⁶ Kina bikoro mota töné ga kotawa bo dliŋa 'ba dcyayi nime ngi pili mi go bi koto kidéki möyí mo r kpa Yudayi r Aramegido.

¹⁷ Kina malayika ma mi modomoriyö mo kodwa 'ba mi kita'ba ma 'ba bo ngi mi lili. Kina biru kudu ngi r ma kembe di mi rö löbu 'ba Boko'ba di mi kiti mo, iya te, "O'do 'deni kote." ¹⁸ Kina tawa kébi ngi kunyi kapi r ma koriki gbí ti kizikizi ma kinza kiya. Kiné kizikizi ma te ako dé gba bilaka ko'ja di mi dcyayi nime. Akiyaya mo ngi r ma kënyé r do kiteli. ¹⁹ Kina gawo do kilébi

töné konye miní ngi bi mota, kina kurö gawo löbu 'ba mi dcyayi nime ngi pili yaga. Lende 'ba Babele do kilébi töné udölu dé di do Boko'ba, kina bo ki'di Babele ngi ko kinene ya kata kawa wawa abo töné. ²⁰ Kina döotu ni kote rönni ngi kölu yaga, kurungu ni ti döku ni pili kin-da dé kpe. ²¹ Kina 'dé'di gbögburögbö ki'di tila'ba ngi kako bëri do bilaka di mitwa. 'Jo 'dé'di mo naga nima koto tirindi mo kilo kuluku koto. Bilaka naga nime lijé oloma ngi r togboki Boko'ba go gomwa 'ba 'dé'di nima, römöyí gomwa mo ényé 'deni ngi r do kiteli.

'Ja Yëri Mbëmbë

17 Kina malayika ma koto di mi löŋgö ya ma modomoriyö ti kita'ba töné ga kako kilende zö, iya te, "Ako 'do mileme karama ma kedí kodwa do 'ja yëri mbëmbë, gawo do kilébi töné kpa mini löbu ne ziyi. ² Loko na bo dliŋa 'ba mi dcyayi nime ko'do yëri 'deni me tini. Kina me layi 'ba yëri mbëmbë 'bëni ga komowa do kupö bilaka 'ba mi dcyayi nime 'deni ngi pili r go-mo."

³ Kina Nyi Koto Laka kinda'ba ma ngi mbi na malayika töné kombi ma ngi koto ma kari yi mökö. Di yayi na mo'ja 'ja koto ngi koloma 'deni go kuruku kasi koto koto. Kuruku mo möyí ti'ja 'ba r Boko'ba na kugu ngi pili kote yida komo ga. Domo ngö modomoriyö, kazo mo 'buté. ⁴ 'Ja mo nima usu r kiné boŋgo kasi ma kele kawa koto 'ba nere naga na röni. Kina loko kiyada röni 'deni ngi ti a 'ba tele ma ko'do di mi yamo köbököbö naga ti lele ma ndögö kitigo naga ti nyileki ni. Tine kösu yamo köbököbö na loko kinda'ba közini bo ti a ma kënyé 'ba ndoro 'ba yëri 'bëni ga. ⁵ Kina ugu möyí mulugu 'deni kpa döni yayi kawa a nime te, "Babele do kilébi, ma 'ba yëri ni ti a ma kënyé 'ba mi dcyayi nime." ⁶ Tine moŋgo 'ja mo töné, roma bo lende laka ni ti roma ya ma köle mi kari 'ba lende 'ba Yësu naga omowa loko 'deni ngi ko'do loko kawa layi tara.

Kina koto mo'ja loko 'deni tara tine, lende 'bëni igayi ma ngi. ⁷ Tine malayika nima ényí kititi ma, iya te, "Ti'di lende mo kigayi yi go wa'di? Ti miyëti mi 'jo 'ba lende mulugu 'ba 'ja nima ti kuruku nima kombi ni ne 'basi ziyi, kuruku nima domo modomoriyö kazo domo 'buté ne. ⁸ Kuruku nima ko'ja ne bo oloma pa bine tine le'jete bo inza kpe. Kina bo ti kawa 'jaa 'böwu yaga di mi gö kalo kinza kota bici mo dé töné go bo kari ngi mi go bi ame 'do kiyölu bo teyi ne. Bilaka lesi 'ba mi dcyayi nime ame ga kugu möyí mo dé mi buku 'ba didi molo di bi tisaki 'ba dliŋa nime ne, ti koto ngi r gönni do lijé ko'ja kuruku nime. Römöyí bo oloma töné pa bine, kina me bo inza kpe tine go bo kawa 'böwu.

⁹ Ame i'di 'deni toma akikali timo di mi do bilaka. Do modomoriyö naga nima kina r kurungu modomoriyö ame ga 'ja nima koloma domo. ¹⁰ Kina lijé na gbí r bo dliŋa ma modomoriyö. Tine ma muyi mo ga inza kpe, ma koto na nge kedí. Ma koto mo ako dé gba. Ne do bo kako bo ti koloma nge mbowa. ¹¹ Kuruku mo töné koloma pa bine kinza kpe le'jete ne bo na r bo dliŋa ma mi modokawo mo. Bo r ma koto di mi löŋgö ma

'deni me yaga di mi kɔri ma laka. ²⁴ Lɔko gawo nime na ko'ja roma bɔ kumɛ lende ni ti bɔ lende laka ni di mini, roma bilaka ame ga pili kupɔ mi dɔliŋɔ bine ne."

Kada Löbu 'Ba Kamölö 'Bɔ'bi

19 Di pötö mo na muwö birɔ kudu ngi mitɔrɔ kɔzɔ birɔ mugu tindi 'ba bilaka ma konzi naga tara kedı kulöri kiya te, "Alöluya! Kɔnyi ti rɔ löbu ti tigo na pili rɔ 'ba Bɔko'ba ze. ² Burɛ ko'dɔ abo na laka rɔ ma kodɔrɔ. Bo odu karama 'deni dɔ 'ja yeri mbembɛ dɔ kilɛbi tönɛ koloma tirasi mi dɔliŋɔ ti yeri 'bɛni ne. Bo opi dɔkolo bɔ laja abo ga ame lɔko kupɔ ne 'deni ko di roni."

³ Kina lije kulöri 'böwu timo, kiya te, "Alöluya! Kötu 'ba pa'do ame koŋma ni ne anyo 'deni nduwɛ kari tɔrɔ rɔ ŋburuŋburu."

⁴ Kina löbu 'butɛ riyö dɔmosowɔ tönɛ ga ti yeri sowɔ mo tönɛ ga kolodɔ ngi bəri tilölu Bɔko'ba, bo ame koloma 'deni dɔ kitı ne. Lije kulöri timo iya te, "Amini! Alöluya!"

⁵ Kina birɔ kudu ngi di kɔmɔ kitı tönɛ, iya te, "Rɔ gɔye kpe bɔ laja abo ga pili ma titi ti ma löbu ame kereke bo Bɔko'ba ze nime 'deni ne, ilöluka bo."

⁶ Kina muwö birɔ kɔzɔ ngi kudu gbı 'böwu kɔzɔ birɔ mugu tindi ma kinza kiya naga tara, kɔzɔ bituru 'ba mini ma kembe kɔzɔ birɔ tɔrɔ kapi rɔ ma koriki ame rɔ ma kembe ne tara kulöri kiya te, "Alöluya! Nere Bɔko'ba ze tigo dɔ kiteli na kinda'ba kitı 'deni. ⁷ Kina diliyake ti, ti mi keyi dubike gɔ löbu dɔ kiteli abo. Römöyı kada 'ba gbe 'ba kamölö 'bɔ'bi ömö 'deni. Kina 'ja la'ja mo ileŋo roni 'deni ndö. ⁸ I'di bɔŋgɔ kele ma kɔkɔ 'deni zini tolu mo roni." (Bɔŋgɔ kele nime ileme lende laka ko'dɔ 'ba bilaka 'ba Bɔko'ba.)

⁹ Kina malayika nima kɛnyı kiya zö, iya te, "Ugu lende nime, lije ame ga kidiki lije 'deni tonyo gbe 'ba kamölö 'bɔ'bi nime ne lije na laka." Kina bo kileki gɔmo gbı kiya te, "Ame na rɔ lende ma kodɔrɔ 'ba Bɔko'ba."

¹⁰ Gɔ kö'du mo na molodɔ ngi bi ndi bo bəri tilölu bo. Tine bo iya zö te, "Kinza ko'dɔ dɛ, ma gbı rɔ bɔ laja lepı yi gbı kɔzɔ löndö yi kɔzɔ ga ama kinda'ba lende laka 'ba Yɛsu nime 'deni ne. Bɔko'ba na kilölu, römöyı Nyi Kɔtɔ Laka na me ki'di lije 'deni kinda'ba lende laka 'ba Yɛsu nime kina bo na gbı ma ki'di yi tumɛ lende nime."

Mi Kɛddi Ti Lende Laka

¹¹ Mo'ja mitɔrɔ kurögö roni 'deni rɔ gböŋö kosani kaŋmi kɔdɔ 'deni kɔmɔ ma yayi. Bɔ kiki dɔmo möyı mo rɔ Mi Kɛddi ti Lende Laka. Burɛ ko'dɔ abo ti ya abo pili ti lende kodɔrɔ mo. ¹² Kɔmɔ bo öbö kɔzɔ pa'do. Bo ti agɛŋi 'ba löbu ŋbanji dɔ bo. Bo edi ti möyı kɔzɔ kugu yida rɔ bo ame bɔzɔ kɔzɔ kikali dɛ tine bo na ŋge kikali abo. ¹³ Bɔŋgɔ abo ma bo kolɔ rɔ bo usu 'deni mi roma kosa roni ngi kote kɔmo. Möyı bo na rɔ Lende 'ba Bɔko'ba. ¹⁴ Bo omɔmi bɔ ya 'ba mitɔrɔ 'deni gɔ bo kiki 'deni me dɔ kosani kaŋmi ti bɔŋgɔ kaŋmi ma kɔkɔ roni. ¹⁵ Kina mbele ma kapa kɔdɔ ngi di kpa bo toga dɔ kupɔ bilaka 'ba dɔliŋɔ nime pili timo bəri. Bo ti kinda'-

ba kitı koloma rɔ bɔ dönni ti pəri yamo. Bo ti kuzi layi 'ba ya löbu 'ba Bɔko'ba tigo dɔ kiteli. ¹⁶ Ugu möyı 'deni rɔ bɔŋgɔ abo gbı ti gölö bo kɔzɔ a nime te, "Bɔ dɔliŋɔ 'ba dɔ bɔ dɔliŋɔ ni, nere 'ba dɔ nere ni."

¹⁷ Kina mo'ja malayika kɔzɔ ngi kedı kɔkɔ kada. Kina bo kulöri ngi rɔ ma kembe kilende zi yali pili ame ga kedı köpu kebe tɔrɔ ne. Bo iya te, "Akoke, otɔkɛ rɔye rɔ akonyo löbu 'ba Bɔko'ba nime. ¹⁸ Römöyı 'dɔ konyoke yida bɔ dɔliŋɔ ni ti yida bɔ dɔ bɔ kanya ni, yida kosani ni ti bɔ kiki dɔmo mo ga ti yida bilaka pili, yida kole 'ba bɔ liŋɔ ni ti atlı ni kpaki, ma löbu kpaki ti ma titi."

¹⁹ Kina moŋgɔ te, mo'ja kuruku tönɛ ngi ti bɔ dɔliŋɔ 'ba mi dɔyayi ni ti bɔ kanya 'benni ga kotɔtɔ ga roni 'deni tari to'dɔ ya ti bɔ kiki dɔ kosani tönɛ ni bɔ kanya ma 'ba bo ga. ²⁰ Tine na kinda'ba kuruku tönɛ ngi di mi ya nima, lije ti bɔ kumɛ lende ma dɔ kindendɛ mo. Bɔ kumɛ lende nime bo na rɔ bɔ koloma to'dɔ gɔ kotɔ 'ba kuruku nima. Gɔ kotɔ naga nima na bo ku'bölu bilaka pili ame ga ti möyı kuruku nima roni koloma tilölu akoro mo ne timo. Kina ku'du kuruku tönɛ ngi ti bɔ kumɛ lende dɔ kindendɛ abo nima rɔ ma kididi mi pöpö 'ba pa'do köbö ame di mi kulugbi döku ma kedı kilanma ne. ²¹ Bilaka 'benni mo ga ote dɔmo 'deni pili yaga ti mbele tönɛ kɔdɔ di kpa bɔ kiki dɔ kosani nima ne. Kina yali kako ngi koloma titiri roni ti yida lije.

Nyri Kudödu Satani

20 Kina mo'ja malayika kɔzɔ ngi kedı kako bəri di mitɔrɔ. Bo ti mapata 'ba kpa gö kalo kinza kota bici mo dɛ tönɛ közi bo ti kogba nyri kirindi kɔzɔ. ² Kina bo kinda'ba maroŋgo bulöbu murɛ Satani bɔ susu tönɛ ngi bo kudödu ti nyri tönɛ 'dɔ koloma rɔ ma kudödu ŋbö kɔmɔ kɔ kuluku 'butɛ riyö (1,000). ³ Kina bo ku'du Satani ngi mi gö kalo kinza kota bici mo dɛ tönɛ kulöli kpamo ndiŋi teyi, kinza bo kebe ra gbı tu'bölu bilaka 'ba mi dɔliŋɔ nime. Tine 'dɔ kope bo 'jaa koloma ŋge mbowa rɔ dɔ ŋgölö di pötö kɔmɔ kɔ kuluku 'butɛ riyö (1,000) nima.

⁴ Mo'ja kitı kiyija 'deni yayi kina ki'di közi kakpa 'ba to'dɔ burɛ ngi zi ya ame mo ga koloma 'deni dɔmo ne. Lije na rɔ ya ame ga kupɔ lije gɔ lende 'ba tiyɛti kpa Yɛsu nime gbı gɔ lende 'ba Bɔko'ba ne, gbı ti ya ame ga kilölu kuruku nima ala akoro mo dɛ kilagi tugu möyı mo kpa dönni ala dɔ kɔnyɔ nni ne. Lije na kindiŋi 'deni kɔdɔ yaga di mi tölə tinda'ba kitı nime kɔzɔ ti Kurisito 'dɔ tolo ma ŋbö kɔmɔ kɔ kuluku 'butɛ riyö (1,000). ⁵ Kɔzɔ töku ma laki naga nima indinji dɛ kɔdɔ yaga di mi tölə tine 'jaa ŋbö di pötö kɔmɔ kɔ kuluku 'butɛ riyö nima dɔdɔ kote roni 'deni. Ame na rɔ kɔdɔ 'ba töku ma dɔgba yaga di mi tölə. ⁶ Lije ame ga kɔdɔ mi kɔdɔ 'ba töku ma dɔgba nime ne lije na ti yeyi kɔzɔ laka. Tölɛ ma mi riyö inza kpe ti közi kakpa dönni. Tine lije ti koloma rɔ bɔ akumu 'ba Bɔko'ba gbı rɔ 'ba Kurisito. Kina lije ti kinda'ba kitı ngi koloma kɔzɔ ti bo ŋbö kɔmɔ kɔ kuluku 'butɛ riyö (1,000).

Ta'da Satani

⁷ Kina ɔɔɔ kɔɔɔ kɔɔ kuluku 'butë riyö nima kote röni 'deni na kedi kope Satani ngi yaga di mi maboso 'beni tonë. ⁸ Kina bo ti kari ngi tu'bölu bilaka 'ba mi dɔ kumu sowo 'ba dɔliŋ nime pili. Dɔ kupö naga nima bo kedi kari tu'bölu mo ne na rɔ bilaka 'ba Gogo ni ti Magogo, 'dɔ bo kotɔɔ lijë ko'de kpa ya. Lijë onzi kɔɔɔ 'jɔ yayi lida 'ba kpa mini löbu. ⁹ Lijë ɔɔ kari kogba mi dɔyayi pili lijë kuru dɔ taya 'ba bɔ kanya 'ba Bɔko'ba toko teyi gbi ti gawo löbu mo tonë bo kɔ'ɔ kulöwö ne. Tine pa'do olɔɔɔ ngi kako bëri dönni di mitɔɔ kina kote dönni ngi pili yaga. ¹⁰ Kina kinda'ba Satani mo tonë ku'bölu lijë ne ngi ku'du mi pöpö 'ba pa'do ame kedi köbö ti kulugbi döku ma kedi kilaŋma ne. Pa'do tonë ku'du kuruku tonë ti bɔ kumë lende dɔ kindëndë mo yimo ne na. Ti ki'di lijë nduwë koloma tonɔŋɔ yayi kote kada kote korɔɔndɔ ɔɔ bɔ rɔ burunburu.

Kiti 'Ba Burë

¹¹ Kina mo'ja kogba kiti löbu kaŋmi mɔɔɔ ngi yayi ti bɔ mo dɔmo. Kina dɔyayi ni ti mitɔɔ kiraŋa kuturu ngi bitɔ tɔ ne ga di zi kɔɔ bo, ko'ja kinë mo ga dë kpe. ¹² Kina mo'ja töku ni kɔɔ 'deni kɔɔ kiti yayi, ma titi kpaki ti ma löbu. Buku ni iteŋe yimo 'deni yayi. Kina kiteŋe mi buku mɔɔ ame rɔ 'ba didi ne ngi. Töku pili odɔ karama dɔmo 'beyi 'ba bɔ mɔɔ ko gɔ ako'dɔ 'bi ame koloma tonë to'dɔ mo kugu 'deni mi buku nima ne. ¹³ Kina ki'di koja töku pili ngi, mini löbu oja töku ma 'ba bo ga ame mi bo ne ngi yaga, kina tolë ni ti maliti koja töku ma 'benni ga ame lijë kupö kedi minni ne ngi gbi yaga. Kina koloma ngi todɔ karama dönni 'beyi 'ba bɔ mɔɔ gɔ ako'dɔ 'bi ame koloma tonë to'dɔ mo bine ne. ¹⁴ Kina ku'du tolë ni ti maliti ngi mi pöpö 'ba pa'do. Pöpö 'ba pa'do nime na rɔ tolë ma mi riyö. ¹⁵ Dɔ ni mɔɔ ko'ja möyi yi dë kugu 'deni mi buku 'ba didi nima, u'du yi ngi mi pöpö 'ba pa'do nima.

Mitɔɔ Ti Dɔyayi Ma La'ja

21 Kina mo'ja mitɔɔ ma la'ja ni ti dɔyayi ma la'ja ngi. Mitɔɔ ma dɔɔba ti dɔyayi ma dɔɔba tonë ga iteli 'deni. Mini löbu ni inza kpe. ² Kina mo'ja gawo Yerosalema kɔɔ laka ma la'ja ngi kedi kako bëri di mitɔɔ di zi Bɔko'ba, kiyada 'deni keke kɔɔ 'ja la'ja ame kiyada röni 'deni ti bɔŋgɔ ma keke toda dɔ më'dë ne tara. ³ Muwö birɔ kudu rɔ ma kembe di kɔɔ kiti 'ba Bɔko'ba, iya te, "Bi loma 'ba Bɔko'ba na 'deni ti bilaka lesi, bo ti koloma tinni. Kina lijë ti kedi ngi rɔ bilaka abo ga. Bo Bɔko'ba ti kedi ngi tinni ti gbagba bo. Kina bo ti kedi ngi rɔ Bɔko'ba 'benni. ⁴ Bo ti kididi tɔɔ 'doyi yaga di kömönni. A mɔɔ rɔ tolë ni ti monɔ ti tileri di kpa a ma kɔ'ɔ inza kpe nati. Römyö lijë wa ma mɔɔ naga nima iteli 'deni."

⁵ Kina bɔ koloma dɔ kiti mo tonë kënyi kiya te, "Medi mo'dɔ wa me rɔ ma la'ja."

Kina bo kileki 'böwu kiya zö tégë, "Ugu wa nime bëri. Römyö lende naga nime na rɔ ma kodɔɔ 'dɔ ki'di dɔ gɔmo."

⁶ Bo iya zö te, "O'dɔ 'deni kote. Ma na rɔ tisaki mo ti tote mo. Bɔ ame ti koda mini ne ti mi'di mini zi bo di mi mini 'ba didi bo kuwë rɔ ma sari kinza topi dɔ gɔmo. ⁷ Bɔ ame ka'da wa 'deni ne bo ti kinda'ba wa la'ja naga nime ngi pili. Ti medi ngi rɔ Bɔko'ba abo kina bo ti kedi ngi rɔ kole ma. ⁸ Ne bɔ tikere ni ti bɔ kilagi lende ma ni ti bɔ dɔ gege ni ti bɔ közi roma ni ti bɔ yëri ni ti bɔ kata ni ti bɔ akoro ni ti bɔ bëti ni pili, gɔ bi 'benni na ti kedi mi pöpö 'ba pa'do köbö ti kulugbi döku ma kedi kilaŋma nime 'dë. Ame na rɔ tolë ma mi riyö."

Yerosalema Kɔɔ Laka

⁹ Malayika ma kɔɔ di mi löngö ya ma modɔmoriyö tonë ga pa ti kita'ba közinni pili lɔ ti sëyi ma ɔburunburu ne, ako kiya zö te, "Ako mileme 'ja la'ja 'ba kamölö 'bɔ'bi ziyi."

¹⁰ Kina Nyi Kɔɔ Laka kinda'ba ma ngi mbi na malayika nima kombi ma ngi dɔ döku löbu kakpa tɔ ne. Kina bo koloma ngi tileme gawo Yerosalema kɔɔ laka ame kedi kako bëri di mitɔɔ di zi Bɔko'ba ne zö. ¹¹ Rɔmo ilaka ngi rɔ tilaka di zi bi kɔɔ 'ba löbu 'ba Bɔko'ba. Töbö mo ngi rɔ dɔ kiteli kɔɔ 'ba ɔbëlë ma köbö naga tara kɔɔ kinë kilid'i 'döyi köbö kɔɔ 'dë'di tara, ¹² ti kogba reki kakpa toko rɔmo kpadöri mo ga 'butë dɔmoriyö, kina gbi ti malayika 'butë dɔmoriyö rɔ bɔ dɔmo ga pili rɔ kɔɔkɔɔ. Kpadöri naga nima pili 'butë dɔmoriyö ugu möyi dɔ kupö 'butë dɔmoriyö 'ba Yisarele tonë ga 'deni pili teyi. ¹³ Kpadöri naga nima rɔ mota mota pili gɔ dɔ kumu sowo naga nima. Mota kapa kari yibi, mota kapa dɔ tugbu, mota kapa dɔ ro'ɔ, mota kapa dɔ kɔɔ. ¹⁴ Reki nima o'ba rɔ to'ba ti döku kina döku ame ga ko'ba gbɔndɔ mo dɔmo edi 'butë dɔmoriyö ame kugu möyi bɔ laja ma 'butë dɔmoriyö 'ba kamölö 'bɔ'bi tonë ga 'deni dɔmo.

¹⁵ Malayika nima kilende zö ne bo edi ti përi yamo ma köbököbö kɔɔ a 'ba tiyari wa. Bo o'dɔkɔ tiyari gawo nima ti reki mo ti kpadöri mo ga timo. ¹⁶ Gawo nima rɔ dɔ 'baga rɔ ma koriya gɔ ma kakpa mo gbi kɔɔ gɔmo ma kö'bö. Malayika nima iyari gawo tonë ngi ti përi 'ba tiyari wa timo abo nima. Gɔ ma kakpa mo ti ma kö'bö mo edi mayile kuluku 'butë mota (1,500) kina takpa mo gbi tara. ¹⁷ Malayika nima iyari reki mo gbi, tine takpa mo ma kari kɔɔ edi dɔkɔmɔ kumögu kuluku kɔɔ kɔɔ dɔmo 'butë gɔ akiyari 'ba bilaka.

¹⁸ Reki nima o'ba di mi döku kinë kilid'i 'döyi. Tine gawo mo o'ba di mi yamo ma köbököbö ame mo ngi ko rɔ gbagba mo ne, köbö kɔɔ mandara tara.

¹⁹ Gbɔndɔ reki 'ba rɔ gawo nima iyöru ti kinë döku ma keke naga. Gbɔndɔ ma dɔɔba mo di mi döku kinë kilid'i 'döyi. Ma mi riyö mo di mi döku kinë kese. Ma mi mota mo di mi döku kinë kumöru. Ma mi sowo mo di mi döku mɔɔ kinë mo rɔ ma kese kɔɔ biliwa. ²⁰ Ma mi muyi mo di mi döku mɔɔ kinë mo rɔ ma kumöru kilin-dekilinde, ma mi modɔkɔɔ mo di mi döku mɔɔ kinë

mo kɔzɔ gbɛyɪ ma ŋɔkɔwɔ naga. Ma mɪ modɔmorɪyɔ mo di mɪ dɔku mɔtɔ kɪnɛ mo ɔ dɔmɪ'bɔ'bɔ. Ma mɪ modɔmota mo di mɪ dɔku mɔtɔ kɪnɛ mo ɔ ma kese 'dikɪ'dikɪ. Ma mɪ modɔmosowɔ mo di mɪ dɔku mɔtɔ kɪnɛ mo ɔ kɔzɔ dɔwɔru dɔŋɔte tara. Ma mɪ 'butɛ mo di mɪ dɔku mɔtɔ kɪnɛ mo ɔ ma kɪdɪdɪ. Ma mɪ 'butɛ dɔkɔkɔ mo kɪnɛ mo di mɪ dɔku mɔtɔ ɔ ma kese tɪyɔtɪyɔ. Ma mɪ 'butɛ dɔmorɪyɔ mo kɪnɛ dɔku mo ɔ ma kasi liyi. ²¹ Kpadɔrɪ 'butɛ dɔmorɪyɔ naga nima ose di mɪ nyileki pili ɔ gɔmo ɔ kɔkɔkɔ. Kɔri mɪrɪ 'ba mɪ gawo mo nima o'ba ti yamo kɔbɔkɔbɔ kilaka ŋɔ kɔzɔ mandara tara.

²² Mo'ja rɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba dɛ kinda mɪ gawo mo nima. Rɔmɔyɪ ŋere Bɔko'ba tigɔ dɔ kiteli ni ti kamɔlɔ 'bɔ'bi na 'deni yayi. ²³ Gawo nima ititi lende 'ba kada ni ti nyepe ni dɛ kpe 'dɔ koyi gɔ bi yɪmo. Rɔmɔyɪ ɔ lɔbu 'ba Bɔko'ba iyɔkɔ yɪmo 'deni ŋɔ ŋbenɔbenɔ yaga. Kina kamɔlɔ 'bɔ'bi na ɔ lamba mo. ²⁴ Dɔ kupɔ bilaka pili ti kilɪŋgere gɔ bi kɔkɔ mo. Kina bɔ dɔlɪŋɔ 'ba mɪ dɔyayi ni ti ko'de wa 'ba mɔri 'bɛnnɪ ga yɪmo. ²⁵ Kpadɔrɪ 'ba ɔ gawo nima o'bɔ ŋɔ ŋburu ɔ gbɔŋɔ kote kada rɔmɔyɪ korɔndɔ inza yayi. ²⁶ Rɔ lɔbu 'ba bilaka pili ti mɔri mo ga ti ko'de mɪ gawo nima. ²⁷ Tine wa ame ga ɔ ti'da ne inza kɔdɔ du kɔtɔ te mɪ gawo nima. Kina gbɪ bɛtɪ ni ti bɔ lende kɛnyɛ ni inza kɔdɔ du kɔtɔ te yayi. Tine ya ame ga ŋge kugu mɔyɪ mo 'deni mɪ buku 'ba didɪ 'ba kamɔlɔ 'bɔ'bi ne na ti kɔdɔ.

22 Kina malayika nima kileme yɔpɔ 'ba mini 'ba didɪ ŋɔ zɔ. Yɔpɔ mo nima ŋɔ ɔ ma kɔbɔ kilaka kɔzɔ mandara tara kɛdɪ kɔlɔ di ndɪ kitɪ 'ba Bɔko'ba ni ti kamɔlɔ 'bɔ'bi ² kari mɪ kɔri mɪrɪ ma lɔbu 'ba mɪ gawo tɔnɛ. Ngɛrɪ 'ba didɪ ɔ kɔ kebe kapa dɔ kulɔŋgɔ yɔpɔ nima kpaki rɪyɔ. Ame kɔ'bɔ tana ŋɔ nduwɛ ɔ kɔmɔ nyepe. Mbili mo ga na ɔ a 'ba tilɛŋɔ dɔ kupɔ bilaka 'ba dɔlɪŋɔ nime. ³ A mɔtɔ ma ti sɔnɔ inza kpe nati.

Kitɪ 'ba Bɔko'ba ni ti kamɔlɔ 'bɔ'bi ti kɛdɪ ŋɔ mɪ gawo nima. Kina bɔ laja abo ga ti kumɔtu bo ŋɔ. ⁴ Lɪjɛ ti kɔŋgɔ kɔmɔ bo kina mɔyɪ bo ti kɛdɪ ŋɔ kpa dɔnnɪ. ⁵ A mɔtɔ ɔ korɔndɔ inza kpe. Lɪjɛ inza kpe kititi gɔ a mɔtɔ ɔ pa'do 'ba lamba ni ala bi kɔkɔ 'ba kada. Rɔmɔyɪ ŋere Bɔko'ba ti kiyɔkɔ bi zɪnnɪ. Kina lɪjɛ ti kinda'ba kitɪ ŋɔ lɪjɛ koloma ɔ ŋburuŋburu.

Tako 'Ba Yɛsu

⁶ Malayika nima iya zɔ te, "Lende naga nime ɔ ma laka 'dɔ ki'di dɔ gɔmo. Ŋere Bɔko'ba bɔ ki'di Nyɪ Kɔtɔ Laka zi bɔ kumɛ lende abo ga bo na me koja malayika abo 'deni 'dɔ kileme wa ma kɛdɪ ko'dɔ rɔnɪ gɪrɪ naga nime zi bɔ laja abo ga."

⁷ Yɛsu iya te, "Uwɔke, mɛdɪ mako gɪrɪ nime. Lɪjɛ ame ga kinda'ba lende kumɛ nime kugu mɪ buku nime bine ne na laka."

⁸ Ma Yowani, ma na muwɔ wa naga nime mo'ja gbɪ pili. Kina dɔ muwɔ 'deni mo'ja gbɪ tara tine molɔdɔ ŋɔ bɛrɪ bi ndɪ malayika nima kileme wa naga nime zɔ ne tilɛlu bo. ⁹ Tine bo ileki kiya zɔ te, "Kinza ko'dɔ dɛ. Ma gbɪ ɔ bɔ laja lɛpɪ yɪ mɔtɔ, gbɪ kɔtɔ ti lɔndɔ yɪ ama ga bɔ kumɛ lende ni ti ya ame ga pili kinda'ba lende 'ba mɪ buku nime ne. Bɔko'ba na kilɛlu."

¹⁰ Kina bo kɛnyɪ kiya zɔ tɛgɛ, "Kinza kusu dɔ lende kumɛ naga nime mɪ buku nime ne dɛ, rɔmɔyɪ kada mo ɔwɔ dɛ kpe. ¹¹ Bɔ ame kɛdɪ ko'dɔ wa ma kɛnyɛ ne i'dike bo ko'dɔ abo nduwɛ. Bɔ ame ɔ ti'da ne i'dike bo kɔ'bɔ nduwɛ tara. Bɔ ame kɛdɪ ko'dɔ lende laka ne i'dike bo kɔ'bɔ nduwɛ to'dɔ mo. Bɔ ame kɔtɔ laka ne i'dike bo kɔ'bɔ nduwɛ kɔtɔ laka."

¹² Yɛsu iya te, "Uwɔke, mɛdɪ mako gɪrɪ nime. Mɛdɪ mo'de kpa kɔzɪ ma ga tɔ ti'di mo zɪyɪ bɔ kɔtɔ kɔzɔ wa ame nɪ bɔ mo ko'dɔ ne tara. ¹³ Ma na ɔ tisaki mo ti tote mo, dɔgba mo ti ŋburuŋburu mo."

¹⁴ Ya ame ga kurɔgɔ bɔŋgɔ 'bɛnnɪ ga 'deni kɔkɔ ne na laka. Lɪjɛ na ti kɛdɪ ŋɔ ti kɔzɪ kakpa tonyo dɔŋgɛrɪ 'ba didɪ nime gɔ lɪjɛ kɔdɔ di kpadɔrɪ kari mɪ gawo nime. ¹⁵ Tine bɔ lende kɛnyɛ ni na ti kɛdɪ 'bɛnnɪ kebe gɔnyɪ gawo nima yaga yayi. Lɪjɛ bɔ kata ni ti bɔ yɛrɪ ni ti bɔ kɔzɪ roma ni ti bɔ akoro ni ti ya ame ga ɔ bɔ kɔ'ɔ to'dɔ bɛtɪ ne, lɪjɛ na 'bɛnnɪ yaga yayi.

¹⁶ "Ma Yɛsu, moja malayika ma 'deni tuwɔwɔ lende naga nime ziye mɪ kanisa. Ma na ɔ kupɔ Dawidi. Ma na ɔ tɔro bi kɛzɛ ame kɔbɔ kilaka kulɔwɔ ne."

¹⁷ Nyɪ Kɔtɔ Laka ni ti 'ja laja tɔnɛ iya te, "Ako."

Kina i'dike bɔtɔ ame pili kuwɔ lende nime ne kiya te, "Ako."

Bɔ ame ti koda mini ne i'dike bo kako. Bɔ ame ko'dɔkɔ ne i'dike bo kako kogba kpa kɔzɪ ki'di ɔ ma sari nime ame ɔ mini 'ba didɪ ne.

Ndose Ma Ŋburuŋburu

¹⁸ Ma Yowani, mɪ'di kɔmɔ kandi mo zi bɔtɔ ame ga pili kɛdɪ kuwɔ lende kumɛ naga nime kugu mɪ buku nime ne. Dɔ bɔ mo konzo lende mɔtɔ dɔmo, Bɔko'ba ti konzo dɔ gomɔ ma 'ba bo gbɪ teyi kɔzɔ sɛyɪ ame kugu mɪ buku nime bine ne. ¹⁹ Ne dɔdɔ bɔ mɔtɔ kogba 'ba bo a mɔtɔ yaga di kɔmɔ lende kumɛ naga nime kugu mɪ buku nime bine ne, Bɔko'ba ti kogba kɔzɪ kakpa 'ba tonyo dɔŋgɛrɪ 'ba didɪ 'ba bo ti kɔzɪ kakpa 'ba toloma mɪ gawo kɔtɔ laka nime gbɪ yaga di zi bo kɔzɔ ame kugu mɪ buku nime ne tara.

²⁰ Bo bɔ ma kɔdɔ kpa bo kutɪ gɔmo mo iya te, "Yɛɛ, mɛdɪ mako gɪrɪ nime."

Kina miya te, "Amini! Ako ti ŋere Yɛsu."

²¹ Lende kɛyɪ 'ba ŋere Yɛsu koloma ti bilaka 'ba Bɔko'ba ga pili. Amini!